။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒီဃနိကာယေ

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂအဘိနဝဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

ယော ဒေသေတွာန သဒ္ဓမ္မံ၊ ဂမ္ဘီရံ ဒုဒ္ဒသံ ဝရံ။
ဒီဃဒဿီ စိရံ ကာလံ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ သာသနံ။၁။

ဝိနေယျုဒ္ဓါရသယေ ဆေကံ၊ မဟာမတိံ မဟာဒယံ။
နတွာန တံ သသဒ္ဓမ္မဂဏံ ကာရဝဘာဇနံ။၂။

သင္ဂီတိတ္တယမာရုဠှာ၊ ဒီဃာဂမဝရဿ ယာ။
သံဝဏ္ဏနာ ယာ စ တဿာ၊ ဝဏ္ဏနာ သာဓုဝဏ္ဏိတာ။ ၃။

အာစရိယဓမ္မပါလ - တ္ထေရေနေတာဘိသင္ခတာ။
သဗ္ဗာ နိပုဏဂမ္ဘီရ-ဒုဒ္ဒသတ္ထပ္ပကာသနာ။၄။

ကာမဉ္စ သာ တထာဘူတာ၊ ပရမ္ပရာဘတာ ပန။
ပါဌတော အတ္ထတော စာပိ၊ ဗဟုပ္ပမာဒလေခနာ။၅။

သင္ခေပတ္တာ စ သောတူဟိ၊ သမ္မာ ဉာတုံ သုဒုက္ကရာ။
တသ္မာ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ၊ ယာစနံ သမနုဿရံ။၆။

ယော’နေကသေတနာဂိန္ဒော၊ ရာဇာ နာနာရဋ္ဌိဿရော။
သာသနသောဓနေ ဒဠှံ၊ သဒ္ဓါ ဥဿာဟမာနသော။၇။

တံ နိဿာယ “မမေသောပိ၊ သတ္ထုသာသနဇောတနေ။
အပ္ပေဝ နာမုပတ္ထမ္ဘော၊ ဘဝေယျာ”တိ ဝိစိန္တယံ။၈။

ဝဏ္ဏနံ အာရဘိဿာမိ၊ သာဓိပ္ပာယမဟာပယံ။
အတ္ထံ တမုပနိဿာယ၊ အညဉ္စာပိ ယထာရဟံ။၉။

စက္ကာဘိဝုဍ္ဎိကာမာနံ၊ ဓီရာနံ စိတ္တတောသနံ။
သာဓုဝိလာသိနိံ နာမ၊ တံ သုဏာထ သမာဟိတာတိ။ ၁၀။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

နာနာနယနိပုဏဂမ္ဘီရဝိစိတ္ရသိက္ခတ္တယသင္ဂဟဿ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓသံဝဏ္ဏိတဿ သဒ္ဓါဝဟဂုဏသမ္ပန္နဿ ဒီဃာဂမဝရဿ ဂမ္ဘီရဒုရနုဗောဓတ္ထဒီပကံ သံဝဏ္ဏနမိမံ ကရောန္တော သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟန သမတ္ထော မဟာဝေယျာကရဏော ယမာစရိယော သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမပယောဇနာဒိဝိဓာနာနိ ကရောန္

တော ပဌမံ တာဝ ရတနတ္တယပဏာမံ ကာတုံ **“ကရုဏာသီတလဟဒယ”**န္တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ စ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏပ္ပယောဇနံ တတ္ထ တတ္ထ ဗဟုဓာ ပပဉ္စေန္တိ အာစရိယာ။ တထာ ဟိ ဝဏ္ဏယန္တိ –

“သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ သတ္ထရိ ပဏာမကရဏံ ဓမ္မဿ သွာက္ခာတဘာဝေန သတ္ထရိ ပသာဒဇနနတ္ထံ, သတ္ထု စ အဝိတထဒေသနဘာဝပ္ပကာသနေန ဓမ္မေ ပသာဒဇနနတ္ထံ။ တဒုဘယပ္ပသာဒါ ဟိ မဟတော အတ္ထဿ သိဒ္ဓိ ဟောတီ”တိ (ဓ. သ. ဋီ. ၁-၁)။

အထ ဝါ “ရတနတ္တယပဏာမဝစနံ အတ္တနော ရတနတ္တယပ္ပသာဒဿ ဝိညာပနတ္ထံ, တံ ပန ဝိညူနံ စိတ္တာရာဓနတ္ထံ, တံ အဋ္ဌကထာယ ဂဟဏတ္ထံ, တံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိနိပ္ဖာဒနတ္ထ”န္တိ။ အထ ဝါ “သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယဝန္ဒနာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ပဘဝနိဿယဝိသုဒ္ဓိပဋိဝေဒနတ္ထံ, တံ ပန ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာသု ဝိညူနံ ဗဟုမာနုပ္ပာဒနတ္ထံ, တံ သမ္မဒေဝ တေသံ ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိက္ကမလဒ္ဓဗ္ဗာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတ္ထ”န္တိ။ အထ ဝါ “မင်္ဂလဘာဝတော, သဗ္ဗကိရိယာသု ပုဗ္ဗကိစ္စဘာဝတော, ပဏ္ဍိတေဟိ သမာစရိတဘာဝတော, အာယတိံ ပရေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတော စ သံဝဏ္ဏနာယံ ရတနတ္တယပဏာမကိရိယာ”တိ။ အထ ဝါ “စတုဂမ္ဘီရဘာဝယုတ္တံ ဓမ္မဝိနယံ သံဝဏ္ဏေတုကာမဿ မဟာသမုဒ္ဒံ ဩဂါဟန္တဿ ဝိယ ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတဿာပိ မဟန္တံ ဘယံ သမ္ဘဝတိ, ဘယက္ခယာဝဟဉ္စေတံ ရတနတ္တယဂုဏာနုဿရဏဇနိတံ ပဏာမပူဇာဝိဓာနံ, တတော စ သံဝဏ္ဏနာယံ ရတနတ္တယပဏာမကိရိယာ”တိ။ အထ ဝါ “အသတ္ထရိပိ သတ္ထာဘိနိဝေသဿ လောကဿ ယထာဘူတံ သတ္ထရိ ဧဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သတ္ထုသမ္ဘာဝနတ္ထံ, အသတ္ထရိ စ သတ္ထုသမ္ဘာဝနပရိစ္စဇာပနတ္ထံ, ‘တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွာ အတ္တနော ဒဟတီ’တိ (ဟရာ. ၁၉၅) စ ဝုတ္တဒေါသပရိဟရဏတ္ထံ သံဝဏ္ဏနာယံ ပဏာမကိရိယာ”တိ။ အထ ဝါ “ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပဏာမဝိဓာနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝါဓိဂမာယ ဗုဒ္ဓယာနံ ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ, သဒ္ဓမ္မဿ စ ပဏာမဝိဓာနေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝါဓိဂမာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓယာနံ ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ, သင်္ဃဿ စ ပဏာမဝိဓာနေန ပရမတ္ထသင်္ဃဘာဝါဓိဂမာယ သာဝကယာနံ ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ သံဝဏ္ဏနာယံ ပဏာမကိရိယာ”တိ။ အထ ဝါ “မင်္ဂလာဒိကာနိ သတ္ထာနိ အနန္တရာယာနိ, စိရဋ္ဌိတိကာနိ, ဗဟုမတာနိ စ ဘဝန္တီတိ ဧဝံလဒ္ဓိကာနံ စိတ္တပရိတောသနတ္ထံ သံဝဏ္ဏနာယံ ပဏာမကိရိယာ”တိ။ အထ ဝါ “သောတုဇနာနံ ယထာဝုတ္တပဏာမေန အနန္တရာယေန ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိနိပ္ဖာဒနတ္ထံ သံဝဏ္ဏနာယံ ပဏာမကိရိယာ။ သောတုဇနာနုဂ္ဂဟမေဝ ဟိ ပဓာနံ ကတွာ အာစရိယေဟိ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ထုတိပဏာမပရိဒီပကာနိ ဝါကျာနိ နိက္ခိပီယန္တိ, ဣတရထာ ဝိနာပိ တံ နိက္ခေပံ ကာယမနောပဏာမေနေဝ ယထာဓိပ္ပေတပ္ပယောဇနသိဒ္ဓိတော ကိမေတေန ဂန္ထဂရုကရဏေနာ”တိ စ ဧဝမာဒိနာ။ မယံ ပန ဣဓာဓိပ္ပေတမေဝ ပယောဇနံ ဒဿယိဿာမ, တသ္မာ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ယထာပဋိညာတသံဝဏ္ဏနာယ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဒမေဝ စ ပယောဇနံ အာစရိယေန ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “ဣတိ မေ ပသန္နမတိနော ။ပေ.။ တဿာနုဘာဝေနာ”တိ။ ရတနတ္တယပဏာမကရဏဉှိ ယထာပဋိညာတသံဝဏ္ဏနာယ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထံ ရတနတ္တယပူဇာယ ပညာပါဋဝဘာဝတော, တာယ စ ပညာပါဋဝံ ရာဂါဒိမလဝိဓမနတော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ယသ္မိံ မဟာနာမ သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၆.၁၀; အ. နိ. ၁၁.၁၁)။

တသ္မာ ရတနတ္တယပူဇာယ ဝိက္ခာလိတမလာယ ပညာယ ပါဋဝသိဒ္ဓိ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပူဇာယ ပညာပဒဋ္ဌာနသမာဓိဟေတုတ္တာ ပညာပါဋဝံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ဥဇုဂတစိတ္တော ခေါ ပန မဟာနာမ အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတိ, ပီတိမနဿ ကာယော ပဿမ္ဘတိ, ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒယတိ, သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ”တိ (အ. နိ. ၆.၁၀; အ. နိ. ၁၁.၁၁)။

သမာဓိဿ စ ပညာယ ပဒဋ္ဌာနဘာဝတော “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၄.၉၉; ၅.၁၀၇၁; နေတ္တိ. ၄၀; ပေဋကော. ၆၆; မိ. ပ. ၁၄) ဝုတ္တော်ယေဝ။ တတော ဧဝံ ပဋ္ဌုဘူတာယ ပညာယ ခေဒမဘိဘုယ္ယ ပဋိညာတံ သံဝဏ္ဏနံ သမာပယိဿတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ရတနတ္တယပဏာမကရဏဥပဟိ။ပေ။ ပညာပာဋ္ဌဝဘာဝတော”တိ။ အထ တ ရတနတ္တယပူဇာယ အာယုဝဏ္ဏသုခဗလဝဍ္ဎနတော အနန္တရာယေန ပရိသမာပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရတနတ္တယပဏာမေန ဟိ အာယုဝဏ္ဏသုခဗလာနိ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

“အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဍ္ဍာပစာယိနော။
စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဍ္ဎန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၀၉)။

တတော အာယုဝဏ္ဏသုခဗလဝုဒ္ဓိယာ ဟောတေ္ဝဝ ကာရိယနိဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ “ရတနတ္တယပူဇာယ အာယု။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ”န္တိ။ အထ တ ရတနတ္တယပူဇာယ ပဋိဘာနာပရိဟာနာဝဟတ္တာ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပရိဟာနာဝဟာ ဟိ ရတနတ္တယပူဇာ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

“သတ္တိမေ ဘိက္ခဝေ, အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ, ကတမေ သတ္တ? သတ္ထုဂါရဝတာ, ဓမ္မဂါရဝတာ, သင်္ဃဂါရဝတာ, သိက္ခာဂါရဝတာ, သမာဓိဂါရဝတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သောဝစဿတာ”တိ (အ. နိ. ၇.၃၄) တတော ပဋိဘာနာပရိဟာနေန ဟောတေ္ဝဝ ယထာပဋိညာတပရိသမာပနန္တိ ဝုတ္တံ “ရတနတ္တယ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ”န္တိ။ အထ တ ပသာဒဝတ္ထုသု ပူဇာယ ပုညာတိသယဘာဝတော အနန္တရာယေန ပရိသမာပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပုညာတိသယာ ဟိ ပသာဒဝတ္ထုသု ပူဇာ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

“ပူဇာရဟေ ပူဇယတော၊ ဗုဒ္ဓေ ယဒိဝ သာဝကေ။
ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ၊ တိဏ္ဏသောကပရိဒ္ဒဝေ။

တေ တာဒိသေ ပူဇယတော၊ နိဗ္ဗုတေ အကုတောဘယေ။
န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခာတုံ၊ ဣမေတ္တမပိ ကေနစီ”တိ။ (ခု. ပာ. ၁၉၆; အပ. ၁.၁၀.၂)။

ပုညာတိသယော စ ယထာဓိပ္ပေတပရိသမာပနုပာယော။ ယထာဟ –

“ဧသ ဒေဝမနုဿာနံ၊ သဗ္ဗကာမဒဒေါ နိဓိ။
ယံ ယဒေဝါဘိပတ္ထေန္တိ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတီ”တိ။ (ခု. ပာ. ၈.၁၀)။

ဥပာယေသု စ ပဋိပန္နဿ ဟောတေ္ဝဝ ကာရိယနိဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ “ပသာဒဝတ္ထုသု။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဧဝံ ရတနတ္တယပူဇာ နိရတိသယပုညက္ခေတ္တသမ္ဗုဒ္ဓိယာ အပရိမေယျပ္ပဘာဝေ ပုညာတိသယောတိ ဗဟုဝိဓန္တရာယေပိ လောကသန္နိဝါသေ အန္တရာယနိဗန္ဓနသကလသံကိလေသဝိဒ္ဓံသနာယ ပဟောတိ, ဘယာဒိဥပဒ္ဒဝဉ္စ နိဝါရေတိ။ တသ္မာ သုဝုတ္တံ “သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ယထာပဋိညာတသံဝဏ္ဏနာယ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ”န္တိ။

ဧဝံ ပန သပယောဇနံ ရတနတ္တယပဏာမံ ကတ္တုကာမော ဗုဒ္ဓရတနမူလကတ္တာ သေသရတနာနံ ပဌမံ တဿ ပဏာမံ ကာတုမာဟ – **“ကရုဏာသီတလဟဒယံ။ပေ။ ဂတိဝိမုတ္တ”**န္တိ။ ဗုဒ္ဓရတနမူလကာနိ ဟိ ဓမ္မသင်္ဃရတနာနိ, တေသု စ ဓမ္မရတနမူလကံ သင်္ဃရတနံ, တထာဘာဝေ စ “ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ဘဂဝါ, စန္ဒကိရဏနိကရော ဝိယ တေန ဒေသိတော ဓမ္မော, စန္ဒကိရဏသမုပ္ပာဒိတပီဏိတော လောကော ဝိယ သင်္ဃော”တိ ဧဝမာဒီဟိ အဋ္ဌကထာယမာဂတဥပမာဟိ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ အထ တ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဂ္ဂေါတိ ကတွာ ပဌမံ ဗုဒ္ဓေါ, တပ္ပဘာဝတော, တဒုပဒေသိတတော စ တဒနန္တရံ ဓမ္မော, တဿ ဓမ္မဿ သာဓာရဏတော , တဒာသေဝနတော စ တဒနန္တရံ သင်္ဃော ဝုတ္တော။ “သဗ္ဗသတ္တာနံ တ ဟိတေ ဝိနိယောဇကောတိ ကတွာ ပဌမံ ဗုဒ္ဓေါ, သဗ္ဗသတ္တဟိတတ္တာ တဒနန္တရံ ဓမ္မော, ဟိတာဓိဂမာယ ပဋိပန္နော အဓိဂတဟိတော စာတိ ကတွာ တဒနန္တရံ သင်္ဃော ဝုတ္တော”တိ အဋ္ဌကထာဂတနယေန အနုပုဗ္ဗတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဗုဒ္ဓရတနပဏာမဉ္စ ကရောန္တော ကေဝလပဏာမတော ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမောဝ သာတိသယောတိ **“ကရုဏာသီတလဟဒယ”**န္တိအာဒိပဒေဟိ ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမတံ ဒဿေတိ။ ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဟိ ပဏာမေန သတ္ထု ဂုဏာတိသယယောဂေ, တတော စဿ အနုတ္တရဝန္ဒနီယဘာဝေ, တေန စ အတ္တနော ပဏာမဿ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝေ, တေန စဿ ခေတ္တင်္ဂတဿ ပဏာမဿ ယထာဓိပ္ပေတနိပ္ဖတ္တိဟေတုဘာဝေ ဒဿိတောတိ။ ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမတဉ္စ ဒဿေန္တော ယဿာ သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, သာ သုတ္တန္တဒေသနာ ကရုဏာပညာပဓာနာယေဝ, န ဝိနယဒေသနာ ဝိယ ကရုဏာပဓာနာ, နာပိ အဘိဓမ္မဒေသနာ ဝိယ ပညာပဓာနာတိ တဒုဘယပဓာနမေဝ ထောမနမာရဘတိ။ ဧသော ဟိ အာစရိယဿ ပကတိ, ယဒိဒံ အာရမ္ဘာနုရူပထောမနာ။ တေနေဝ စ ဝိနယဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ “ယော ကပ္ပကောဋီဟိပိ။ပေ။ မဟာကာရုဏိကဿ တဿာ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ကရုဏာပဓာနံ, အဘိဓမ္မဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ “ကရုဏာ ဝိယ။ပေ။ ယထာရုစိ”န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁) ပညာပဓာနဉ္စ ထောမနမာရဒ္ဓံ။ ဝိနယဒေသနာ ဟိ အာသယာဒိနိရပေက္ခကေဝလကရုဏာယ ပါကတိကသတ္တေနာပိ အသောတဗ္ဗာရဟံ သုဏန္တော, အပုစ္ဆိတဗ္ဗာရဟံ ပုစ္ဆန္တော, အဝတ္တဗ္ဗာရဟဉ္စ ဝဒန္တော သိက္ခာပဒံ ပညပေသီတိ ကရုဏာပဓာနာ။ တထာ ဟိ ဥက္ကံသပရိယန္တဂတဟိရောတ္တပ္ပောပိ ဘဂဝါ လောကိယသာဓုဇနေဟိပိ ပရိဟရိတဗ္ဗာနိ “သိခရဏီ, သမ္ဘိန္နာ”တိ အာဒိဝစနာနိ, (ပါရာ. ၁၈၅) ယထာပရာဓဉ္စ ဂရဟဝစနာနိ မဟာကရုဏာသဉ္စောဒိတမာနသော မဟာပရိသမဇ္ဈေ အဘာသိ, တံတံသိက္ခာပဒပညတ္တိ ကာရဏာပေက္ခာယ စ ဝေရဉ္ဇာဒီသု သာရီရိကံ ခေဒမနုဘောသိ။ တသ္မာ ကိဉ္စာပိ ဘူမန္တရပစ္စယာကာရသမယန္တရကထာနံ ဝိယ ဝိနယပညတ္တိယာပိ သမုဋ္ဌာပိကာ ပညာ အနညသာဓာရဏတာယ အတိသယကိစ္စဝတီ, ကရုဏာယ ကိစ္စံ ပန တတောပိ အဓိကန္တိ ဝိနယဒေသနာယ ကရုဏာပဓာနတာ ဝုတ္တာ။ ကရုဏာဗျာပါရာဓိကတာယ ဟိ ဒေသနာယ ကရုဏာပဓာနတာ, အဘိဓမ္မဒေသနာ ပန ကေဝလပညာပဓာနာ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ ယထာသဘာဝပဋိဝေဓသမတ္ထာယ ပညာယ တတ္ထ သာတိသယပ္ပဝတ္တိတော။ သုတ္တန္တဒေသနာ ပန ကရုဏာပညာပဓာနာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အာသယာနုသယာဓိမုတ္တိစရိတာဒိဘေဒပရိစ္ဆိန္ဒနသမတ္ထာယ ပညာယ သတ္တေသု စ မဟာကရုဏာယ တတ္ထ သာတိသယပ္ပဝတ္တိတော။ သုတ္တန္တဒေသနာယ ဟိ မဟာကရုဏာယ သမာပတ္တိဗဟုလော ဝိနေယျသန္တာနေ တဒဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဂမ္ဘီရမတ္ထပဒံ ပတိဋ္ဌပေသိ။ တသ္မာ အာရမ္ဘာနုရူပံ ကရုဏာပညာပဓာနမေဝ ထောမနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, အယမေတ္ထ သမုဒါယတ္ထော။

အယံ ပန အဝယဝတ္ထော – ကိရတီတိ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခံ ဝိက္ခိပတိ ပစ္စယဝေကလ္လကရဏေန အပနေတီတိ အတ္ထော။ ဒုက္ခိတေသု ဝါ ကိရီယတိ ပသာရီယတီတိ **ကရုဏာ။** အထ ဝါ ကိဏာတီတိ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခေ သတိ ကာရုဏိကံ ဟိံသတိ ဝိဗာဓတိ, ပရဒုက္ခံ ဝါ ဝိနာသေတီတိ အတ္ထော။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ကမ္ပနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ ဝါ **ကရုဏာ။** အထ ဝါ ကမိတိ သုခံ, တံ ရုန္ဓတီတိ **ကရုဏာ။** ဧသာ ဟိ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ အတ္တသုခနိရပေက္ခတာယ ကာရုဏိကာနံ သုခံ ရုန္ဓတိ ဝိဗန္ဓတီတိ, သဗ္ဗတ္ထ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ပဒနိပ္ဖတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥဏှာဘိတတ္တေဟိ သေဝီယတီတိ သီတံ, ဥဏှာဘိသမနံ။ တံ လာတီတိ ဂဏှာတီတိ **သီတလံ,** “စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ, ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. အာဠဝကသုတ္တ) ဧတ္ထ ဥရော “ဟဒယ”န္တိ ဝုတ္တံ, “ဝက္ကံ ဟဒယ”န္တိ (မ. နိ. ၁.၁၁၀; ၂.၁၁၄; ၃.၁၅၄) ဧတ္ထ ဟဒယဝတ္ထု, “ဟဒယာ ဟဒယံ မညေ အညာယ တစ္ဆတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၆၃) ဧတ္ထ စိတ္တံ, ဣဓာပိ စိတ္တမေဝ အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေန **ဟဒယံ။** အတ္တနော သဘာဝံ ဝါ ဟရတီတိ **ဟဒယံ,** ရ-ကာရဿ ဒ-ကာရံ ကတွာတိ နေရုတ္တိကာ။ ကရုဏာယ သီတလံ ဟဒယမဿာတိ ကရုဏာသီတလဟဒယော, တံ **ကရုဏာသီတလဟဒယံ။**

ကာမဉ္စေတ္ထ ပရေသံ ဟိတောပသံဟာရသုခါဒိအပရိဟာနိစ္ဆာနသဘာဝတာယ, ဗျာပါဒါဒီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ စ သတ္တသန္တာနဂတသန္တာပဝိစ္ဆေဒနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ မေတ္တာမုဒိတာနမ္ပိ စိတ္တသီတလဘာဝကာရဏတာ ဥပလဗ္ဘတိ, တထာပိ ပရဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ ပရူပတာပါသဟနရသာ အဝိဟိံသာဘူတာ ကရုဏာဝ ဝိသေသေန ဘဂဝတော စိတ္တဿ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ဝိယ သီတိဘာဝနိမိတ္တန္တိ တဿာယေဝ စိတ္တသီတလဘာဝကာရဏတာ ဝုတ္တာ။ ကရုဏာမုခေန ဝါ မေတ္တာမုဒိတာနမ္ပိ ဟဒယသီတလဘာဝကာရဏတာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ သဗ္ဗတ္ထ နိရဝသေသတ္ထော ဥပဒိသီယတိ, ပဓာနသဟစရဏာဝိနာဘာဝါဒိနယေဟိပိ ယထာလဗ္ဘမာနံ ဂယှမာနတ္တာ။ အပိစေတ္ထ တံသမ္ပယုတ္တညာဏဿ ဆအသာဓာရဏညာဏပရိယာပန္နတာယ အသာဓာရဏညာဏဝိသေသနိဗန္ဓနဘူတာ သာတိသယံ, နိရဝသေသဉ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဝိယ သဝိသယဗျာပိတာယ မဟာကရုဏာဘာဝမုပဂတာ အနညသာဓာရဏာ သာတိသယဘာဝပ္ပတ္တာ ကရုဏာဝ ဟဒယသီတလတ္တဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တာ။ အထ ဝါ သတိပိ မေတ္တာမုဒိတာနံ ပရေသံ ဟိ

တောပသံဟာရသုခါဒိအပရိဟာနိဗ္ဗာနသဘာဝတာယ သာတိသယေ ဟဒယသီတလဘာဝနိဗန္ဓနတ္တေ သကလဗုဒ္ဓဂုဏ
ဝိသေသကာရဏတာယ တာသမ္ပိ ကာရဏန္တိ ကရုဏာယ ဧဝ ဟဒယသီတလဘာဝကာရဏတာ ဝုတ္တာ။ ကရုဏာနိဒါနာ
ဟိ သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ ကရုဏာနုဘာဝနိဗ္ဗာပိယမာနသံသာရဒုက္ခသန္တာပဿ ဟိ ဘဂဝတော ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာ
ယ အနေကာနိပိ ကပ္ပာနမသင်္ချေယျာနိ အကိလန္တရူပဿေဝ နိရဝသေသဗုဒ္ဓကရဓမ္မသမ္ဘရဏနိရတဿ သမဓိ
ဂတဓမ္မာဓိပတေယျဿ စ သန္နိဟိတေသုပိ သတ္တသင်္ခါတသမုပနီတဟဒယူပတာပနိမိတ္တေသု န ဤသကမ္ပိ စိတ္တ
တသီတိဘာဝဿ အညထတ္တမဟောသီတိ။ တီသု စေတ္ထ ဝိကပ္ပေသု ပဌမေ ဝိကပ္ပေ အဝိသေသေသဘူတာ ဗုဒ္ဓဘူမိဂ
တာ, ဒုတိယေ တထေဝ မဟာကရုဏာဘာဝူပဂတာ, တတိယေ ပဌမာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ တီသုပိ အဝတ္ထာသု ပဝတ္တ
တာ ဘဂဝတော ကရုဏာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဇာနာတီတိ **ပညာ,** ယထာသဘာဝံ ပကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ ပညပေတီတိ တ **ပညာ,** တံ တဒတ္ထံ ဟ
ကဋံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သာယေဝ ဉေယျာဝရဏပ္ပဟာနတော ပကာရေဟိ ဓမ္မသဘာဝဇောတနဋ္ဌေန ပဇ္ဇောတ
တောတိ **ပညာပဇ္ဇောတော။** ပညဝတော ဟိ ဧကပလ္လင်္ကေနပိ နိသိန္နဿ ဒသသဟဿိလောကဓာတု ဧကပဇ္ဇော
တာ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ “စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ, ပဇ္ဇောတာ။ ကတမေ စတ္တာရော? စန္ဒပဇ္ဇော
တော, သူရိယပဇ္ဇောတော, အဂ္ဂိပဇ္ဇောတော, ပညာပဇ္ဇောတော, ဣမေ ခော ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ပဇ္ဇောတာ။ ဧတ
ဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ စတုန္နံ ပဇ္ဇောတာနံ ယဒိဒံ ပညာပဇ္ဇောတော”တိ (အ. နိ. ၄.၁၄၅)။ တေန ဝိဟတော ဝိသေသေ
န သမုဂ္ဃာဋိတောတိ **ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတော,** ဝိသေသတော စေတ္ထ ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ မုယှတိ တေန, သယံ
တ မုယှတိ, မုယှနမတ္တမေဝ တ တန္တိ **မောဟော,** အဝိဇ္ဇာ။ သွေဝ ဝိသယသဘာဝပဋိစ္ဆာဒနတော အန္ဓကာရသရိက်
ခတာယ တမော ဝိယာတိ **မောဟတမော။** သတိပိ တမသဒ္ဒဿ သဒိသကပ္ပနမန္တရေန အဝိဇ္ဇာတစကတ္တေ မောဟ
သဒ္ဒသန္နိဓာနေန တဗ္ဗိသေသကတာဝေတ္ထ ယုတ္တာတိ သဒိသကပ္ပနာ။ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတော မောဟတမော ယ
ဿာတိ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမော, တံ **ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ။**

နနု စ သဗ္ဗေသမ္ပိ ခီဏာသတနံ ပညာပဇ္ဇောတေန အဝိဇ္ဇန္ဓကာရဟတတာ သမ္ဘဝတိ, အထ ကသ္မာ အညသာ
ဓာရဏာဝိသေသဂုဏေန ဘဂဝတော ထောမနာ ဝုတ္တာတိ? သတသနပ္ပဟာနေန အနညသာဓာရဏဝိသေသတာသမ္ဘဝ
တော။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ ခီဏာသတနံ ပညာပဇ္ဇောတဟတာဝိဇ္ဇန္ဓကာရတ္တေပိ သတိ သဒ္ဓါဓိမုတ္တေဟိ ဝိယ ဒိဋ္ဌိပ္ပ
ပတ္တာနံ သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ သတသနပ္ပဟာနေန ကိလေသပ္ပဟာနဿ ဝိသေသော ဝိဇ္ဇတေတ
တိ။ အထ တ ပရောပဒေသမန္တရေန အတ္တနော သန္တာနေ အစ္စန္တံ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရဝိဂမဿ နိပ္ဖာဒိတတ္တာ (နိဗ္ဗတ္
တိတတ္တာ မ. နိ. ဋီ. ၁.၁), တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတာယ ဗလေသု စ ဝသီဘာဝဿ သမဓိဂတတ္တာ, ပရသန္တတိယဉ္စ ဓမ္မ
ဒေသနာတိသယာနုဘာဝေန သမ္မဒေဝ တဿ ပဝတ္တိတတ္တာ, ဘဂဝတယေဝ ဝိသေသတော ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတ
မောဟတမဘာဝေန ထောမေတဗ္ဗောတိ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ ပညာပဇ္ဇောတပဒေန သသန္တာနဂတမောဟဝိဓမ
နာ ပဋိဝေဓပညာ စေဝ ပရသန္တာနဂတမောဟဝိဓမနာ ဒေသနာပညာ စ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသနယေန တ သင်္ဂဟိ
တာ။ န တု ပုရိမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဝိယ ပဋိဝေဓပညာယေတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပရော နယော – ဘဂဝတော ဉာဏဿ ဉေယျပရိယန္တိကတ္တာ သကလဉေယျဓမ္မသဘာဝဝဗောဓနသမတ္
ထေန အနာဝရဏဉာဏသင်္ခါတေန ပညာပဇ္ဇောတေန သကလဉေယျဓမ္မသဘာဝစ္ဆာဒကမောဟတမဿ ဝိဟတတ္
တာ အနာဝရဏဉာဏဘူတေန အနညသာဓာရဏပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမဘာဝေန ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတ
ဗ္ဗာ။ ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ မောဟတမဝိဓမနန္တေ အဓိဂတတ္တာ အနာဝရဏဉာဏံ ကာရဏူပစာရေန သက
သန္တာနေ မောဟတမဝိဓမနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ သတသနပ္ပဟာနမေဝ ဟိ ကိလေသာနံ ဉေယျာဝရ
ဏပ္ပဟာနန္တိ, ပရသန္တာနေ ပန မောဟတမဝိဓမနဿ ကာရဏဘာဝတော ဖလူပစာရေန အနာဝရဏဉာဏမေဝ မောဟတ
မဝိဓမနန္တိ ဝုစ္စတိ။ **အနာဝရဏဉာဏ**န္တိ စ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ, ယေန ဓမ္မဒေသနာပစ္စဝေက္ခဏာနိ ကရောတိ။ တဒိဒ
ဥပ္ပဟိ ဉာဏဒွယံ အတ္ထတော ဧကမေဝ။ အနဝသေသသင်္ခတာသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မာရမ္မဏတာယ သဗ္ဗညုတညာဏံ တ
တ္ထာဝရဏာဘာဝတော နိဿင်္ဂစာရမုပာဒါယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ, ဝိသယပ္ပဝတ္တိမုခေန ပန အညေဟိ အသာဓာရဏ
ဘာဝဒဿနတ္ထံ ဒွိဓာ ကတွတ ဆဋ္ဌာသာဓာရဏဉာဏဘေဒေ ဝုတ္တံ။

ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ အဝိဇ္ဇာသမုဋ္ဌာနတောယေဝကော ပဟာနသမ္ဘတ္တိံဝသေန ဘဂဝတော ထောမနာယ ဂဟ္ခိတတိ, န ပန သာတိသယံ နိရဝသေသကိလေသပ္ပဟာနန္တိ? ဝုစ္စတေ – တပ္ပဟာနဝစနေနေဝ ဟိ တဒေကဋ္ဌတာယ သကလသံကိလေသသမုဋ္ဌာတဿ ဇောတိတဘာဝတော နိရဝသေသကိလေသပ္ပဟာနမေတ္ထ ဂဟ္ခိတတိ။ န ဟိ သော သံကိလေသော အတ္ထိ, ယော နိရဝသေသာဝိဇ္ဇာသမုဋ္ဌာတနေန န ပဟီယတီတိ။ အထ ဝ သကလကုသလဓမ္မုပ္ပတ္တိယာ, သံသာရနိဝတ္တိယာ စ ဝိဇ္ဇာ ဝိယ နိရဝသေသာကုသလဓမ္မုပ္ပတ္တိယာ, သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ စ အဝိဇ္ဇာယေဝ ပဓာနကာရဏန္တိ တဗ္ဗိဃာတဝစနေနေဝ သကလသံကိလေသသမုဋ္ဌာတဝစနသိဒ္ဓိတော သောယေဝကော ဂဟ္ခိတတီတိ။ အထ ဝ သကလသံကိလေသဓမ္မာနံ မုဒ္ဓဘူတတ္တာ အဝိဇ္ဇာယ တံ သမုဋ္ဌာတောယေဝကော ဂဟ္ခိတတိ။ ယထာဟ –

> ''အဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓာတိ ဇာနာဟိ၊ ဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓာဓိပာတိနီ။
> သဒ္ဓာသတိသမာဓီဟိ၊ ဆန္ဒဝီရိယေန သံယုတာ''တိ။ (သု. နိ. ၁၀၃၂; စူဠ. နိ. ၅၁)။

သနရာမရလောကဂရုန္တိ ဧတ္ထ ပန ပဌမပကတိယာ အဝိဘာဂေန သတ္တောပိ နရောတိ ဝုစ္စတိ, ဣဓ ပန ဒုတိယပကတိယာ မနုဇပုရိသောယေဝ, ဣတရထာ လောကသဒ္ဒသ္သ အဝတ္တဗ္ဗတာ သိယာ။ ''ယထာ ဟိ ပဌမပကတိဘူတော သတ္တော ဣတရာယ ပကတိယာ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ပုရေ ဥစ္စဋ္ဌာနေ သေတိ ပဝတ္တတီတိ **ပုရိသော**တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဇေဋ္ဌဘာဝံ နေတီတိ **နရော**တိ။ ပုတ္တဘာတုဘူတောပိ ဟိ ပုဂ္ဂလော မာတုဇေဋ္ဌဘဂိနီနံ ပိတုဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ, ပဂေဝ ဘတ္တုဘူတော ဣတရာသ''န္တိ (ဝိ. အဋ္ဌ. ၄၃-၄၆) နာတဝိမာနဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တံ။ ကေသေသပ္ပကပ္ပနေန ပုထုဝစနန္တဝိဂ္ဂဟေန တ နရာ, မရဏံ မရော, သော နတ္ထိ ယေသန္တိ **အမရာ,** သဟ နရေဟိ, အမရေဟိ စာတိ **သနရာမရော**။ဂရုတိ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ ဥဂ္ဂတော ဟာကဋ္ဌော ဘဝတီတိ **ဂရု,** ဂရုသဒ္ဒော ဟိ ဥဂ္ဂမေ။ အပိစ ဟသာဏန္တတ္တံ ဝိယ ဘာရိယဋ္ဌေန ''ဂရူ''တိ ဝုစ္စတိ။

> မာတာပိတာစရိယေသု ၊ ဒုဇ္ဇရေ အလဟုမှိ စ။
> မဟန္တေ စုဂ္ဂတေ စေဝ၊ နိဆေကာဒိကရေသု စ။
> တထာ ဝဏ္ဏဝိသေသေသု၊ **ဂရု**သဒ္ဒော ပဝတ္တတိ။

ဣဓ ပန သဗ္ဗလောကာစရိယေ တထာဂတေ။ ကေစိ ပန ''ဂရု, ဂုရူတိ စ ဒ္ဝိဓာ ဂဟေတဗ္ဗတာ ဘာရိယတစကတ္တေ ဂရုသဒ္ဒော, အာစရိယတစကတ္တေ တု ဂုရုသဒ္ဒော''တိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဟဋ္ဌိဝိသယေ ဟိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ယထာဝုတ္တာနမတ္ထာနံ တစကတ္တေ ဂရုသဒ္ဒောယေဝိစ္ဆိတဗ္ဗော အကာရဿ အာကာရဘာဝေန ''ကရဝ''န္တိ တဒ္ဓိတန္တပဒဿ သဝုဒ္ဓိကဿ ဒဿနတော။ သက္ကတဘာသာဝိသယေ ပန ဂုရုသဒ္ဒောယေဝိစ္ဆိတဗ္ဗော ဥကာရဿ ဝုဒ္ဓိဘာဝေန အညထာ တဒ္ဓိတန္တပဒဿ ဒဿနတောတိ။ သနရာမရော စ သော လောကော စာတိ သနရာမရလောကော, တဿ ဂရူတိ တထာ, တံ **သနရာမရလောကဂရုံ**။ **''သနရမရူလောကဂရု''**န္တိပိ ပဌန္တိ, တဒပိ အရိယာကထတ္တာ ဝုတ္တိလက္ခဏတော, အတ္ထတော စ ယုတ္တမေဝ။ အတ္ထတော ဟိ ဒီဃာယုကာပိ သမာနာ ယထာပရိစ္ဆေဒံ မရဏသဘာဝတ္တာ မရူတိ ဒေဝ ဝုစ္စန္တိ။ ဧတေန ဒေဝမနုဿာနံ ဝိယ တဒဝသိဋ္ဌသတ္တာနမ္ပိ ယထာရဟံ ဂုဏဝိသေသာဝဟတာယ ဘဂဝတော ဥပကာရကတံ ဒဿေတိ။ နနု စေတ္ထ ဒေဝမနုဿာ ပဓာနဘူတာ, အထ ကသ္မာ တေသံ အပ္ပဓာနတာ နိဒ္ဒိသီယတီတိ? အတ္ထတော ပဓာနတာယ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော, အညော အတ္ထက္ကမောတိ သဒ္ဒက္ကမာနုသာရေန ပဓာနာပဓာနဘာဝေ န စောဒေတဗ္ဗော။ ဒိသေသု ဟိ သမာသပဒေသု ပဓာနမ္ပိ အပ္ပဓာနံ ဝိယ နိဒ္ဒိသီယတိ ယထာ တံ ''သရာဇိကာယ ပရိသာယာ''တိ, တသ္မာ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထတောဝ အဓိပ္ပာယော ဂဝေသိတဗ္ဗော, န ဗျဉ္ဇနမတ္တေန။ ယထာဟု ပောရာဏာ –

> ''အတ္ထဉှိ နာထော သရဏံ အဝေါစ၊
> န ဗျဉ္ဇနံ လောကဟိတော မဟေသိ။
> တသ္မာ အကတွာ ရတိမက္ခရေသု၊
> အတ္ထေ နိဝေသေယျ မတိံ မတိမာ''တိ။ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ပဌမပာရာဇိကကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ)။

ကာမဉ္စေတ္ထ သတ္တသင်္ခါရဘာဇနဝသေန တိဝိဓော လောကော, ဂရုဘာဝဿ ပန အဓိပ္ပေတတ္တာ ဂရုကရဏသမတ္ထဿေဝ ယုဇ္ဇနတော သတ္တလောကဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သော ဟိ လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ပုညာပုညာနိ, တဗ္ဗိပါကော စာတိ **လောကော,** ဒဿနတ္ထေ စ လောကသဒ္ဒမိစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ။ အမရဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဥပပတ္တိဒေဝါ အဓိပ္ပေတာ။ အပရော နယော – သမူဟတ္ထော ဧတ္ထ လောကသဒ္ဒော သမုဒာယဝသေန လောကီယတိ ပညာပီယတီတိ ကတွာ။ သဟ နရေဟီတိ **သနရာ,** တေဟေဝ အမရာတိ **သနရာမရာ,** တေသံ လောကော တထာ, ပုရိမနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အမရသဒ္ဒေန စေတ္ထ ဥပပတ္တိဒေဝါ ဝိယ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝတာပိ သင်္ဂယှန္တိ။ တေပိ ဟိ ပရမတ္ထတော မရဏာဘာဝတော **အမရာ။** ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ နရာမရာနမေဝ ဂဟဏံ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန ယထာ “သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇, ၂၅၅)။ တထာ ဟိ သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာနပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ, သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော ဘဂဝါ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမမနညသာဓာရဏံ ဂါရဝဋ္ဌာနန္တိ။ ကာမဉ္စ ဣတ္ထီနမ္ပိ တထာဥပကာရတ္တာ ဘဂဝါ ဂရုယေဝ, ပဓာနဘူတံ ပန လောကံ ဒဿေတုံ ပုရိသလိင်္ဂေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နေရုတ္တိကာ ပန အဝိသေသနိစ္ဆိတဋ္ဌာနေ တထာ နိဒ္ဒိဋ္ဌမိစ္ဆန္တိ ယထာ “နရာ နာဂါ စ ဂန္ဓဗ္ဗာ, အဘိဝါဒေတွာန ပက္ကမု”န္တိ (အပ. ၁.၁.၄၈)။ တထာ စာဟု –

“နပုံသကေန လိင်္ဂေန, သဒ္ဒော အာဟု ပုမေန ဝါ။
နိဒ္ဒိဿတီတိ ဉာတဗ္ဗမဝိသေသဝိနိစ္ဆိတေ”တိ။

ဝန္ဒေ တိ ဧတ္ထ ပန –

ဝတ္တမာနာယ ပဉ္စမ္ယံ, သတ္တမ္ယဉ္စ ဝိဘတ္တိယံ။
ဧတေသု တီသု ဌာနေသု, **ဝန္ဒေ** သဒ္ဒော ပဝတ္တတိ။

ဣဓ ပန ဝတ္တမာနာယံ အညာသမသမ္ဘဝတော။ တတ္ထ စ ဥတ္တမပုရိသဝသေနတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော “အဟံ ဝန္ဒာမီ”တိ။ နမနထုတိယတ္ထေသု စ ဝန္ဒသဒ္ဒမိစ္ဆန္တိ အာစရိယာ, တေန စ သုဂတပဒံ, နာထပဒံ ဝါ အဇ္ဈာဟရိတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သောဘနံ ဂတံ ဂမနံ ဧတဿာတိ **သုဂတော။** ဂမနဉ္စေတ္ထ ကာယဂမနံ, ဉာဏဂမနဉ္စ, ကာယဂမနမ္ပိ ဝိနေယျဇနောပသင်္ကမနံ, ပကတိဂမနဉ္စာတိ ဒုဝိဓံ။ ဘဂဝတော ဟိ ဝိနေယျဇနောပသင်္ကမနံ ဧကန္တေန တေသံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတော သောဘနံ, တထာ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ဒုတဝိလမ္ဗိတခလိတာနုကဍ္ဎနနိပ္ပီဠနုက္ကုဋိက-ကုဋိလာကုလတာဒိဒေါသရဟိတ- မဝဟသိတရာဇဟံသ- ဝသဘဝါရဏမိဂရာဇဂမနံ ပကတိဂမနဉ္စ, ဝိမလဝိပုလကရုဏာသတိဝီရိယာဒိဂုဏဝိသေသသဟိတမ္ပိ ဉာဏဂမနံ အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဟာဗောဓိ, တာဝ နိရဝဇ္ဇတာယ သောဘနမေဝါတိ။ အထ ဝါ “သယမ္ဘုဉာဏေန သကလမ္ပိ လောကံ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိဇာနန္တော သမ္မာ ဂတော အဝဂတောတိ **သုဂတော။** ယော ဟိ ဂတျတ္ထော, သော ဗုဒ္ဓျတ္ထော။ ယော စ ဗုဒ္ဓျတ္ထော, သော ဂတျတ္ထောတိ။ တထာ လောကသမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယဝသေန ပဇဟန္တော အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတမာပာဒေန္တော သမ္မာ ဂတော အတီတောတိ **သုဂတော။** လောကနိရောဓံ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော အဓိဂတောတိ သုဂတော။ လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော ပဋိပန္နောတိ **သုဂတော,** အယဉ္စတ္ထော ‘သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂစ္ဆတီ’တိ (မဟာနိ. ၃၈; စူဠနိ. ၂၇) **သုဂတော**တိအာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေန ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

အပရော နယော – သုန္ဒရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ, နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ ဂတော အဓိဂတောတိ **သုဂတော။** ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသံဟိတံ ယထာရဟံ ကာလယုတ္တမေဝ ဝါစံ ဝိနေယျာနံ သမ္မာ ဂဒတီတိ ဝါ **သုဂတော,** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ, တံ **သုဂတံ။** ပုညာပုညကမ္မေဟိ ဥပပဇ္ဇနဝသေန ဂန္တဗ္ဗာတိ **ဂတိယော,** ဥပပတ္တိဘဝဝိသေသာ။ တာ ပန နိရယာဒိဘေဒေန ပဉ္စဝိဓာ, သကလဿာပိ ဘဝဂါမိကမ္မဿ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမေန အဝိပါကာရဟဘာဝကရဏေန နိဝတ္တိတတ္တာ ပဉ္စဟိပိ တာဟိ ဝိသံယုတ္တော ဟုတွာ မုတ္တောတိ **ဂတိဝိမုတ္တော။** ဥဒ္ဓမုဒ္ဓဘာဝကမိနော ဟိ ဒေဝါ တံတံကမ္မဝိပါက အနကာလာနုရူပေန တတော တတော ဘဝတော မုတ္တာပိ မုတ္တမတ္တာဝ, န ပန ဝိသညောဂဝသေန မုတ္တာ, ဂတိပရိယာပန္နာ စ တံတံဘဝဂါမိကမ္မဿ အရိယမဂ္ဂေန အနိဝတ္တိတတ္တာ, န တထာ ဘဂဝါ။ ဘဂဝါ ပန ယထာဝုတ္တပ္ပကာရာ

ရေန ဝိသံယုတ္တော ဟုတွာ မုတ္တောတိ။ တသ္မာ အနေန ဘဂဝတော ကတ္တစိပိ ဂတိယာ အပရိယာပန္နတံ ဒဿေတိ။ ယတော စ ဘဂဝါ "ဒေဝါတိဒေဝေါ"တိ ဝုစ္စတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

"ယေန ဒေဝူပပတျဿ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယျံ၊ မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
တေ မယှံ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿာ ဝိနဠီကတာ"တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၆)။

တံတံဂတိသံဝတ္တနကာနဉှိ ကမ္မကိလေသာနံ မဟာဗောဓိမူလေယေဝ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ပဟီနတ္တာ နတ္ထိ ဘဂဝတော တံတံဂတိပရိယာပန္နတာတိ အစ္စန္တမေဝ ဘဂဝါ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသသတ္တနိကာယေဟိ ပရိမုတ္တော၊ တေနာဟ "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"န္တိ ဧတ္ထေဝ ဂန္တဗ္ဗာတိ ကမ္မိနာ ပဒေန အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာဝ ထောမေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ ပန အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိပရဟိတပဋိပတ္တိဝသေန ဒွီဟာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ကတာ ဟောတိ။ တေသု အနာဝရဏဉာဏာဓိဂမော, သဟ ဝါသနာယ ကိလေသာနမစ္စန္တပ္ပဟာနံ, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိ စ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ နာမ, လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ ပန သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဓမ္မဒေသနာပယောဂတော ဒေဝဒတ္တာဒီသုပိ ဝိရုဒ္ဓသတ္တေသု နိစ္စံ ဟိတဇ္ဈာသယတာ, ဝိနီတဗ္ဗသတ္တာနံ ဉာဏပရိပါကကာလာဂမနဉ္စ အာသယတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ နာမ။ သာ ပန အာသယပယောဂတော ဒုဝိဓာ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ တိဝိဓာ စ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ဣမာယ ကထာယ ယထာရဟံ ပကာသိတာ ဟောတိ။ "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ ဟိ ဧတေန အာသယတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ, သမ္မာ ဂဒနတ္ထေန သုဂတသဒ္ဒေန ပယောဂတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ။ "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ ဂတိဝိမုတ္တ"န္တိ ဧတေဟိ, စတုသစ္စပဋိဝေဓတ္ထေန စ သုဂတသဒ္ဒေန တိဝိဓာပိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, အဝသိဋ္ဌေန ပန တေန, "သနရာမရလောကဂရု"န္တိ စ ဧတေန သဗ္ဗာပိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ပကာသိတာ ဟောတိ။

အထ ဝါ ဟေတုဖလသတ္တူပကာရဝသေန တီဟာကာရေဟိ ထောမနာ ကတာ။ တတ္ထ **ဟေတု** နာမ မဟာကရုဏာသမာယောဂေ, ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏဉ္စ, တဒုဘယမ္ပိ ပဌမပဒေန ယထာရဟံ ဒဿိတံ။ သာမတ္ထိယတော စ ပကာသိတံ။ **ဖလံ** ပန ဉာဏပ္ပဟာနအာနုဘာဝရူပကာယသမ္ပဒါဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ ။ တတ္ထ သဗ္ဗညုတဉာဏပဒဋ္ဌာနံ မဂ္ဂဉာဏံ, တမ္မူလကာနိ စ ဒသဗလာဒိဉာဏာနိ ဉာဏသမ္ပဒါ, သဝါသနသကလသံကိလေသာနမစ္စန္တမနုပ္ပါဒဓမ္မတာပါဒနံ ပဟာနသမ္ပဒါ, ယထိစ္ဆိတနိပ္ဖာဒနေ အာဓိပစ္စံ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ, သကလလောကနယနာဘိသေကဘူတာ ပန လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတာ အတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိ ရူပကာယသမ္ပဒါ။ တာသု ဉာဏပ္ပဟာနသမ္ပဒါ ဒုတိယပဒေန, သစ္စပဋိဝေဓတ္ထေန စ သုဂတသဒ္ဒေန ပကာသိတာ, အာနုဘာဝသမ္ပဒါ တတိယပဒေန, ရူပကာယသမ္ပဒါ သောဘနကာယဂမနတ္ထေန သုဂတသဒ္ဒေန လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပါရိပူရိယာ ဝိနာ တဒဘာဝတော။ ယထာဝုတ္တာ ဒုဝိဓာပိ ပရဟိတပဋိပတ္တိ **သတ္တူပကာရသမ္ပဒါ,** သာ ပန သမ္မာ ဂဒနတ္ထေန သုဂတသဒ္ဒေန ပကာသိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပိစ ဣမာယ ကထာယ သမ္မာသမ္ဗောဓိ တမ္မူလ – တပ္ပဋိပတ္တိယာဒယော အနေကေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အာစရိယေန ပကာသိတာ ဟောန္တိ။ သော ဟိ အာစရိယာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ ယေန ကေနစိ ပကာရေန အတ္တန္တရဝိညာပနံ။ ကထံ? "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ ဟိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ ဒဿေတိ ။ မဟာကရုဏာသဉ္စောဒိတမာနသော ဟိ ဘဂဝါ သံသာရပင်္ကတော သတ္တာနံ သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ကတာဘိနီဟာရော အနုပုဗ္ဗေန ပါရမိယော ပူရေတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိမဓိဂတောတိ ကရုဏာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ။ "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"န္တိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗညုတဉာဏပဒဋ္ဌာနဉှိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏံ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ "သမ္မာသမ္ဗောဓိ"တိ ဝုစ္စတိ။ သမ္မာ ဂမနတ္ထေန သုဂတသဒ္ဒေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခတ္တကိလမထာနုယောဂသဿတုစ္ဆေဒာဘိနိဝေသာဒိအန္တဒွယရဟိတာယ ကရုဏာပညာပရိဂ္ဂဟိတာယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပကာသနတော, ဣတရေဟိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပဓာနာပ္ပဓာနပ္ပဘေဒံ ပယောဇနံ ဒဿေတိ။ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာရဏဉ္စေတ္ထ ပဓာနံ, တဒညမပ္ပဓာနံ။ တေသု စ ပဓာနေန ပယောဇနေန ပရဟိတပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ, ဣတရေန အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိံ, တဒုဘယေန စ အတ္တဟိတပဋိပန္နာဒီသု စတူသု ပု

ဂ္ဂလေသု ဘဂဝတော စတုတ္ထပုဂ္ဂလဘာဝံ ပကာသေတိ။ တေန စ အနုတ္တရံ ဒက္ခိဏေယျဘာဝံ, ဥတ္တမဉ္စ ဝန္ဒနီယဘာဝံ, အတ္တနော စ ဝန္ဒနာယ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။

အပိစ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကိယေသု မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တာသာဓာရဏဂုဏဒီပနတော သဗ္ဗလောကိယဂုဏသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနမဂ္ဂဉာဏဒီပနတော သဗ္ဗလောကုတ္တရဂုဏသမ္ပတ္တိ။ တဒုဘယဂ္ဂဟဏသိဒ္ဓော ဟိ အတ္ထော "သနရာမရလောကဂရု"န္တိအာဒိနာ ဝိပဉ္စိယတီတိ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန စ နိရုပက္ကိလေသမုပဂမနံ ဒဿေတိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အပဂမနံ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကသမညာနုရူပံ ဘဂဝတော ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ လောကဝေါဟာရဝိသယတ္တာ ကရုဏာယ, ပညာဂ္ဂဟဏေန လောကသမညာယ အနတိဓာဝနံ။ သဘာဝါနဝဗောဓေန ဟိ ဓမ္မာနံ သဘာဝံ အတိဓာဝိတွာ သတ္တာဒိပရာမသနံ ဟောတိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဝိဟာရံ ဒဿေတိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ, စတုသစ္စဉာဏံ, စတုပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံ, စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ, ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏဿ ဂဟိတတ္တာ သေသာသာဓာရဏဉာဏာနိ, ဆ အဘိညာ, အဋ္ဌသု ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏာနိ, ဒသ ဗလာနိ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, သောဠသ ဉာဏစရိယာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ, စတုစတ္တာရီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ, သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနီတိ ဧဝမာဒီနံ အနေကေသံ ပညာပဘေဒါနံ ဝသေန ဉာဏစာရံ ဒဿေတိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန စရဏသမ္ပတ္တိံ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိံ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန အတ္တာဓိပတိတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မာဓိပတိတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကနာထဘာဝေါ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အတ္တနာထဘာဝေါ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ပုဗ္ဗကာရီဘာဝေါ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ကတညုတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန အပရန္တပတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အနတ္တန္တပတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ဝါ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသိဒ္ဓိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ပရသန္တာရဏံ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အတ္တသန္တာရဏံ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗသတ္တေသု အနုဂ္ဂဟစိတ္တတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာ ဒဿိတာ ဟောတိ သဗ္ဗေသဉ္စ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ကရုဏာ အာဒိ တန္နိဒါနဘာဝတော, ပညာ ပရိယောသာနံ တတော ဥတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော။ ဣတိ အာဒိပရိယောသာနဒဿနေန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သီလက္ခန္ဓပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဓိက္ခန္ဓော ဒဿိတော ဟောတိ။ ကရုဏာနိဒါနဉ္ဟိ သီလံ တတော ပါဏာတိပါတာဒိဝိရတိပ္ပဝတ္တိတော, သာ စ ဈာနတ္တယသမ္ပယောဂိနီတိ, ပညာဝစနေန ပညာက္ခန္ဓော။ သီလဉ္စ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ အာဒိ, သမာဓိ မဇ္ဈေ, ပညာ ပရိယောသာနန္တိ ဧဝမ္ပိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ နယတော ဒဿိတတ္တာ။ ဧသော ဧဝ ဟိ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ဒဿနုပါယော, ယဒိဒံ နယဂ္ဂဟဏံ, အညထာ ကော နာမ သမတ္ထော ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုပဒံ နိရဝသေသတော ဒဿေတုံ။ တေနေဝါဟ –

"ဗုဒ္ဓောပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ"တိ။

တေနေဝ စ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေနာပိ ဗုဒ္ဓဂုဏပရိစ္ဆေဒနံ ပတိ ဘဂဝတာ အနုယုတ္တေန "နော ဟေတံ ဘန္တေ"တိ ပဋိက္ခိပိတွာ "အပိ စ မေ ဘန္တေ ဓမ္မန္ဝယော ဝိဒိတော"တိ **သမ္ပသာဒနီယသုတ္တေ** ဝုတ္တံ။

ဧဝံ သင်္ခေပေန သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဏာမံ ကတွာ ဣဒါနိ သဒ္ဓမ္မဿာပိ ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဏာမံ ကရောန္တော **"ဗုဒ္ဓောပီ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထာယံ သဟ ပဒသမ္ဗန္ဓေန သင်္ခေပတ္ထော – ယထာဝုတ္တဝိဝိဓဂုဏဂဏသမန္နာဂတော **ဗုဒ္ဓောပိ ယံ** အရိယမဂ္ဂသင်္ခါတံ **ဓမ္မံ,** သဟ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိဓမ္မေန ဝါ အရိယမဂ္ဂဘူတံ **ဓမ္မံ ဘာဝေတွာ စေဝ** ယံ ဖလနိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ဓမ္မံ, ပရိယတ္တိဓမ္မပဋိပတ္တိဓမ္မေဟိ ဝါ သဟ ဖလနိဗ္ဗာနဘူတံ ဓမ္မံ **သစ္ဆိကတွာ စ** သမ္မာသမ္ဗောဓိသင်္ခါတံ ဗုဒ္ဓဘာဝမုပဂတော, ဝီတမလမနုတ္တရံ တံ ဓမ္မမ္ပိ ဝန္ဒေတိ။

တတ္ထ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ တာဝ "ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ **ဗုဒ္ဓော။** ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ **ဗုဒ္ဓော"**တိအာဒိနာ နိဒ္ဒေသနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဝါ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏာဓိဂမေန သဝါသနာယ သမ္မောဟနိဒ္ဒါယ အစ္စန္တဝိဂမနတော,

အပရိမိတဂုဏဂဏာလင်္ကတသဗ္ဗညုတညာဏပ္ပတ္တိယာ ဝိကသိတဘာဝတော စ ဗုဒ္ဓတတိ **ဗုဒ္ဓော** ဇာဂရဏဝိကသနတ္ထ ဝသေန။ အထ တ ကဿစိပိ ဧဝေယ္ယဓမ္မဿ အနဝဗုဒ္ဓဿ အဘာဝေန ဧဝေယ္ယဝိသေသဿ ကမ္မဘာဝတဂဟဏ တော ကမ္မဝစနိစ္ဆာယာဘာဝေန အဝဂမနတ္ထဝသေန ကတ္တုနိဒ္ဒေသော ဝ လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ဗုဒ္ဓတတိ **ဗုဒ္ဓော**တိပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ပဒေသဂ္ဂဟဏေ ဟိ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပဒေသတာဝ ဝိညာယတိ ယထာ "ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ"တိ။ ဧဝ္ဌ ကတ္တ ကမ္မဝိသေသာနပေက္ခာ ကတ္တုရိ ဧဝ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, အတ္ထတော ပန ဟရမိတာပရိဘာဝိ တော သယမ္ဘုဉာဏေန သဟ တသနာယ ဝိဟတဝိဒ္ဓဿ္တနိရဝသေသကိလေသောမဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏဒိအပရိ မေယ္ယဂုဏဂဏာဓာရော ခန္ဓသန္တာနော ဗုဒ္ဓော, ယထာဟ –

"ဗုဒ္ဓောတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု သာမံ သစ္စာနိ အဘိသ မ္ဗုဇ္ဈိ, တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော, ဗလေသု စ ဝသီဘာဝ"န္တိ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ၉၇; ပဋိ. မ. ၁၆၁)။

အပိသဒ္ဒော သမ္ဘာဝနေ, တေန ဧဝံ ဂုဏဝိသေသယုတ္တော သောပိ နာမ ဘဂဝါ ဤဒိသံ ဓမ္မံ ဘာဝေတွာ, သစ္ဆိ ကတွာ စ ဗုဒ္ဓဘာဝမုပဂတော, ကာ နာမ ကထာ အညေသံ သာဝကာဒိဘာဝမုပဂမနေတိ ဓမ္မေ သမ္ဘာဝနံ ဒီပေတိ။ **ဗုဒ္ဓဘာဝ**န္တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ။ ယေန ဟိ နိမိတ္တဘူတေန သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနေန အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနေန စ သဗ္ဗညုတညာဏေန ဘဂဝတိ "ဗုဒ္ဓော"တိ နာမံ, တအရမ္မဏဉ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တမေဝိဓ "ဘာဝေ"တိ ဝုစ္စတိ။ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒာ ဧတေနာတိ ဟိ **ဘာဝော**။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

> "ယေန ယေန နိမိတ္တေန၊ ဗုဒ္ဓိ သဒ္ဒော စ ဝတ္တတေ။
> တံတံနိမိတ္တကံ ဘာဝပစ္စယေဟိ ဥဒီရိတ"န္တိ။

ဘာဝေတွာတိ ဥပ္ပာဒေတွာ, ဝဍ္ဎေတွာ တ။ **သစ္ဆိကတွာ**တိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ **စေဝ**-သဒ္ဒော **စ**-သဒ္ဒော စ တဒုဘယတ္ထ သမုစ္စယေ။ တေန ဟိ သဒ္ဒဒ္ဓယေန န ကေဝလံ ဘဂဝါ ဓမ္မဿ ဘာဝနာမတ္တေန ဗုဒ္ဓဘာဝမုပဂတော, နာပိ သစ္ဆိကိရိယာမတ္တေန, အထ ခော တဒုဘယေနေဝါတိ သမုစ္စိနောတိ။ **ဥပဂတော**တိ ပတ္တော, အဓိဂတောတိ အ တ္ထော။ တေဿ "ဗုဒ္ဓဘာဝ"န္တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓော။ **ဝီတမလ**န္တိ ဧတ္ထ ဝိရဟဝသေန ဧတိ ပဝတ္တတီတိ ဝီတော, မ လတော ဝီတော, ဝီတံ တ မလံ ယသ္မာတိ ဝီတမလော, တံ **ဝီတမလံ**။ **"ဂတမလ"**န္တိပိ ဟဒ္ဓော ဒိဿတိ, ဧဝံ သတိ သဥ ပသဂ္ဂေ ဝိယ အနုပသဂ္ဂေပိ ဂတသဒ္ဒော ဝိရဟတ္ထတစကော ဝေဒိတဗ္ဗော ဓာတူနမနေကတ္ထတ္တာ။ ဂစ္ဆတိ အပဂစ္ဆတီတိ ဟိ ဂတော, ဓမ္မော ။ ဂတံ တ မလံ, ပုရိမနယေန သမာသော။ **အနုတ္တရ** န္တိ ဥတ္တရဝိရဟိတံ။ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယတော, သံသာရတော စ အပတမာနေ ကတွာ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော,** နဝဝိဓော လောကုတ္တရဓမ္မော။ တပ္ပကာသနတ္တာ, သစ္ဆိကိရိယာသမ္ဘဝနပရိယာယဿ စ လဗ္ဘမာနတ္တာ ပရိယတ္တိဓမ္မောပိ က္လမ သင်္ဂ ဟိတော ။ တထာ ဟိ "အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဒံ အဓိဂစ္ဆိ, တီဏိ ပိဋကာနိ သမ္မသီ"တိ စ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ, တထာ "ယံ ဓ မ္မံ ဘာဝေတွာ သစ္ဆိကတွာ"တိ စ ဝုတ္တတ္တာ ဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယာယောဂ္ဂတာယ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မဘူတာဟိ ဟရမိ တာဟိ သဟ ပုဗ္ဗဘာဂအဓိသီလသိက္ခာဒယောပိ က္လမ သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တာပိ ဟိ ဝိဂတပဋိပက္ခတာယ ဝီတမလာ, အနညသာဓာရဏတာယ အနုတ္တရာ စ။ ကထံ ပန တာ ဘာဝေတွာ, သစ္ဆိကတွာ စ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓဘာဝမုပဂတောတိ? ဝုစ္စတေ – သတ္တာနုဥပ္ပဟိ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏာယ [နိဿရဏတ္ထာယ (ပဏ္ဏာသ ဋီ.) နိဿရဏေ (ကတ္ထစိ)] ကတမဟာဘိနီဟာရော မဟာကရုဏာဓိတာသနပေသလဇ္ဈာသယော ပညာဝိသေသပရိယောဒာတနိမ္မလာနံ အနဒမသညမာ ဒီနံ ဥတ္တမဓမ္မာနံ ကပ္ပာနံ သတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ နိရဝသေသံ ဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယာဟိ ကမ္မာဒီသု အဓိဂတဝသီဘာဝေ အစ္ဆရိယာစိန္တေယ္ယမဟာနုဘာဝေ အဓိသီလာဓိစိတ္တာ နံ ပရမုက္ကံသဟရမိပ္ပတ္တော ဘဂဝါ ပစ္စယာကာရေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿမုခေန မဟာဝဇိရဉာဏံ ပေသေ တွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိသင်္ခာတံ ဗုဒ္ဓဘာဝမုပဂတောတိ။

က္လမာယ ပန ကထာယ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိသမ္ပဒါဒီဟိ အနေကေဟိ ဂုဏေဟိ ယထာရဟံ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတိ။ ကထံ? တေ့ ထ ဟိ "ဘာဝေတွာ"တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါယ ထောမေတိ, "သစ္ဆိကတွာ"တိ ဧတေန ဝိမုတ္တိသမ္ပဒါယ။ တထာ ပဌ မေန ဈာနသမ္ပဒါယ, ဒုတိယေန ဝိမောက္ခသမ္ပဒါယ။ ပဌမေန တ သမာဓိသမ္ပဒါယ, ဒုတိယေန သမာပတ္တိသမ္ပဒါ ယ။ အထ တ ပဌမေန ခယဉာဏဘာဝေန, ဒုတိယေန အနုပ္ပာဒဉာဏဘာဝေန။ ပဌမေန တ ဝိဇ္ဇူပမတာယ, ဒုတိယေန ဝဇိ

ရူပမတာယ။ ပဌမေန တ ဝိရာဂသမ္ဘတ္တိယာ, ဒုတိယေန နိရောဓသမ္ဘတ္တိယာ။ တထာ ပဌမေန နိယ္ယာနဘာဝေန, ဒုတိယေန နိဿရဏဘာဝေန။ ပဌမေန တ ဟေတုဘာဝေန, ဒုတိယေန အသင်္ခတဘာဝေန။ ပဌမေန တ ဒဿနဘာဝေန, ဒုတိယေန ဝိဝေကဘာဝေန။ ပဌမေန တ အဓိပတိဘာဝေန, ဒုတိယေန အမတဘာဝေန ဓမ္မံ ထောမေတိ။ အထ တ "ယံ ဓမ္မံ ဘာဝေတွာ တ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဥပဂတော"တိ ဧတေန သွတက္ခာတတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, "သစ္ဆိကတွာ"တိ ဧတေန သန္ဒိဋ္ဌိကတာယ။ တထာ ပဌမေန အကာလိကတာယ, ဒုတိယေန ဧဟိပဿိကတာယ။ ပဌမေန တ ဩပနေယျိကတာယ, ဒုတိယေန ပစ္စတ္တံဝေဒိတဗ္ဗတာယ။ ပဌမေန တ သဟ ပုဗ္ဗဘာဂသီလာဒီဟိ သေက္ခေဟိ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓေဟိ , ဒုတိယေန သဟ အသင်္ခတဓာတုယာ အသေက္ခေဟိ ဓမ္မံ ထောမေတိ။

"ဝီတမလ"န္တိ ဣမိနာ ပန သံကိလေသာဘာဝဒီပနေန ဝိသုဒ္ဓတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, "အနုတ္တရ"န္တိ ဧတေန အညဿ ဝိသိဋ္ဌဿ အဘာဝဒီပနေန ပရိပုဏ္ဏတာယ။ ပဌမေန တ ပဟာနသမ္ပဒာယ, ဒုတိယေန သဘာဝသမ္ပဒာယ။ ပဌမေန တ ဘာဝနာဖလယောဂ္ယတာယ။ ဘာဝနာဂုဏေန ဟိ သော သံကိလေသမလသမုဂ္ဃာတကော, တသ္မာနေန ဘာဝနာကိရိယာယ ဖလမာဟ။ ဒုတိယေန သစ္ဆိကိရိယာဖလယောဂ္ယတာယ။ တဒုတ္တရိကရဏီယာဘာဝတော ဟိ အနညသာဓာရဏတာယ အနုတ္တရဘာဝေ သစ္ဆိကိရိယာနိဗ္ဗတ္တိတော, တသ္မာနေန သစ္ဆိကိရိယာဖလမာဟာတိ။

ဧဝံ သင်္ခေပေနေဝ သဗ္ဗသဒ္ဓမ္မဂုဏေဟိ သဒ္ဓမ္မဿာပိ ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဏာမံ ကတွာ ဣဒါနိ အရိယသင်္ဃဿာပိ ထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဏာမံ ကရောန္တော **"သုဂတဿ ဩရသာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သုဂတဿာ** တိ သမ္ဗန္ဓနိဒ္ဒေသော, "ပုတ္တာန"န္တိ ဧတေန သမ္ဗဇ္ဈိတဗ္ဗော။ ဥရသိ ဘဝ, ဇာတာ, သံဝဒ္ဓါ တ **ဩရသာ,** အတ္တဇော ခေတ္တဇော အန္တေဝါသိကော ဒိန္နကောတိ စတုဗ္ဗိဓေသု ပုတ္တေသု အတ္တဇာ, တံသရိက္ခတာယ ပန အရိယပုဂ္ဂလာ "ဩရသာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ ယထာ ဟိ မနုဿာနံ ဩရသပုတ္တာ အတ္တဇာတတာယ ပိတုသန္တကဿ အယဖဿ ဝိသေသဘာဂိနော ဟောန္တိ, ဧဝမေတေပိ သဒ္ဓမ္မသဝနန္တေ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတတာယ ဘဂဝတော သန္တကဿ ဝိမုတ္တိသုခဿ ဓမ္မရတနဿ စ အယဖဿ ဝိသေသဘာဂိနောတိ။ အထ တ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာနုဘာဝေန အရိယဘူမိံ ဩက္ကမမာနာ, ဩက္ကန္တာ စ အရိယသာဝကာ ဘဂဝတော ဥရေ တယာမဇနိတာဘိဇာတတာယ သဒိသကပ္ပန မန္တရေန နိပ္ပရိယာယေနေဝ "ဩရသာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတမရဟန္တိ။ တထာ ဟိ တေ ဘဂဝတာ အာသယာနုသယစရိယာဓိမုတ္တိအာဒိဩလောကနေန, ဝဇ္ဇာနုစိန္တနေန စ ဟဒယေ ကတွာ ဝဇ္ဇတော နိတရေတွာ အနဝဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌာပေန္တေန သီလာဒိဓမ္မသရီရပေါသနေန သံဝဍ္ဎိတာ။ ယထာဟ ဘဂဝတ **ဣတိဝုတ္တကေ** "အဟမသ္မိ ဘိက္ခဝေ ဗြာဟ္မဏော။ပေ.။ တဿ မေ တုမှေ ပုတ္တာ ဩရသာ မုခတော ဇာတာ"တိအာဒိ (ဣတိဝု. ၁၀၀)။ နနု သာဝကဒေသိတာပိ ဒေသနာ အရိယဘာဝဟေတုတိ? သစ္စံ, သာ ပန တမ္မူလိကတ္တာ, လက္ခဏာဒိဝိသေသာဘာဝတော စ "ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ" ဣစ္စေဝ သင်္ချံ ဂတာ, တသ္မာ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တဘာဝေယေဝ တေသံ ဝတ္တဗ္ဗောတိ, ဧတေန စ တုဗ္ဗိဓေသု ပုတ္တေသု အရိယသင်္ဃဿ အတ္တဇပုတ္တဘာဝံ ဒဿေတိ။ အတ္တနော ကုလံ ပုနန္တိ သောဓေန္တိ, မာတာပိတူနံ တ ဟဒယံ ပူရေန္တီတိ **ပုတ္တာ,** အတ္တဇာဒယော။ အရိယာ ပန ဓမ္မတန္တိဝိသောဓနေန, ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ စိတ္တာရာဓနေန စ တပ္ပဋိဘာဂတာယ ဘဂဝတော **ပုတ္တာ** နာမ, တေသံ။ တဿ "သမူဟ"န္တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓော။

သံကိလေသနိမိတ္တံ ဟုတွာ ဂုဏံ မာရေတိ ဝိဗာဓေတီတိ **မာရော,** ဒေဝပုတ္တမာရော။ သိနာတိ ပရေ ဗန္ဓတိ ဧ တာယာတိ **သေနာ,** မာရဿ သေနာ တထာ, မာရဥ္စ မာရသေနဥ္စ မထေန္တိ ဝိလောထေန္တီတိ **မာရသေနမထနာ** , တေ သံ။ "မာရမာရသေနမထနာန"န္တိ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေပိ ဧကဒေသသရူပေကသေသဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ မာရသဒ္ဒသန္နိဓာနေ န တ သေနာသဒ္ဒေန မာရသေနာ ဂဟေတဗ္ဗာ, ကထာဗန္ဓဝသေန စေတ္ထ ရသ္သော။ **"မာရသေနမဒ္ဒနာန"** န္တိပိ ကတ္ထစိ ဟဍ္ဍော, သော အယုတ္တောဝ အရိယာဇာတိကတ္တာ ဣမိဿာ ကထာယ။ နနု စ အရိယသာဝကာနံ မဂ္ဂါဓိဂမသမယေ ဘဂဝတော ဝိယ တဒန္တရာယကရဏတ္ထံ ဒေဝပုတ္တမာရော တ မာရသေနာ တ န အပသာဒေတိ, အထ ကသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ? အပသာဒေတဗ္ဗဘာဝကာရဏဿ ဝိမထိတတ္တာ။ တေသဥ္စ ဟိ အပသာဒေတဗ္ဗတာယ ကာရဏေ သံကိလေသေ ဝိမထိတေ တေပိ ဝိမထိတာ နာမ ဟောန္တီတိ။ အထ တ ခန္ဓာဘိသင်္ခာရမာရာနံ ဝိယ ဒေဝပုတ္တမာရဿာပိ ဂုဏမာရဏေ သဟာယဘာဝူပဂမနတော ကိလေသဗလကာယော ဣဓ "မာရသေနာ"တိ ဝုစ္စတိ ယထာဟ ဘဂဝတ –

"ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ၊ ဒုတိယာ အရတိ ဝုစ္စတိ။

တတိယာ ခုပ္ပိပါသာ တေ၊ စတုတ္ထီ တဏှာ ပဝုစ္စတိ။

ပဉ္စမံ ထိနမိဒ္ဓံ တေ၊ ဆဋ္ဌာ ဘီရူ ပဝုစ္စတိ။
သတ္တမီ ဝိစိကိစ္ဆာ တေ၊ မက္ခော ထမ္ဘော တေ အဋ္ဌမော။

လာဘော သိလောကော သက္ကာရော၊
မိစ္ဆာလဒ္ဓော စ ယော ယသော။
ယော စတ္တာနံ သမုက္ကံသေ၊
ပရေ စ အဝဇာနတိ။

ဧသော နမုစိ တေ သေနာ၊ ကဏှဿာဘိပ္ပဟာရိနီ။
န နံ အသူရော ဇိနာတိ၊ ဇေတွာ စ လဘတေ သုခ''န္တိ။ (သု. နိ. ၄၃၈; မဟာနိ. ၂၈; စူဠနိ. ၄၇)။

သာ စ တေဟိ အရိယသာဝကေဟိ ဒိယမုသဟဿဘေအ, အနန္တဘေအ တ ကိလေသတဟိနိ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယ သမထာဒိဂုဏပဟရဏိဟိ ဩဓိသော မထိတာ, ဝိဒ္ဓံသိတာ, ဝိဟတာ စ, တသ္မာ ''မာရသေနမထနာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိလော ထနဋ္ဌေတ္တ ဝိဒ္ဓံသနံ, ဝိဟနနံ တ။ အပိစ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရမစ္စုဒေဝပုတ္တမာရာနံ တေသံ သဟာယဘာဝူပဂမနတာယ သေ နာသင်္ခါတဿ ကိလေသမာရဿ စ မထနတော ''မာရသေနမထနာ''တိပိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ဧဝဉ္စ သတိ ပဉ္စ မာရနိမ္မထနဘာဝေန အတ္ထော ပရိပုဏ္ဏော ဟောတိ။ အရိယသာဝကာပိ ဟိ သမုဒယပ္ပဟာနပရိညာဝသေန ခန္ဓမာရံ, သဟာယဝေကလ္လကရဏေန သဗ္ဗထာ, အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အဘိသင်္ခါရမာရံ, ဗလဝိဓမနဝိသယာတိက္ကမနဝသေန မစ္စုမာရံ, ဒေဝပုတ္တမာရဉ္စ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန သဗ္ဗသော အပ္ပဝတ္တိကရဏေန ကိလေသမာရံ မထေန္တီတိ, ဣ မိနာ ပန တေသံ ဩရသပုတ္တဘာဝေ ကာရဏံ, တီသု ပုတ္တေသု စ အနုဇာတတံ ဒဿေတိ။ မာရသေနမထနတာယ ဟိ တေ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တာ, အနုဇာတာ စာတိ။

အဋ္ဌန္န န္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော, တေနသတိပိ တေသံ တံတံဘေဒေန အနေကသတသဟဿသင်္ချာဘေဒေ အရိ ယဘာဝကရမဂ္ဂဖလဓမ္မဘေဒေန ဣမံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒံ နာတိဝတ္တန္တိ မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝတနတိဝတ္တနတောတိ ဒဿေတိ။ **ပိ**-သဒ္ဒော, **အပိ**-သဒ္ဒော တ ပဒလီဋ္ဌာဒိနာ ကာရဏေန အဋ္ဌာနေ ပယုတ္တော, သော ''အရိယသင်္ဃ''န္တိ တေ ထ ယောဇေတဗ္ဗော, တေန န ကေဝလံ ဗုဒ္ဓဓမ္မေယေဝ, အထ ခော အရိယသင်္ဃမ္ပိတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ယဒိပိ အဝယဝိနိ မုတ္တော သမုဒာယော နာမ ကောစိ နတ္ထိ အဝယဝံ ဥပာဒာယ သမုဒာယဿ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ, အဝိညာယမာနသမုဒာယံ ပန ဝိညာယမာနသမုဒာယေန ဝိသေသိတုမရဟတီတိ အာဟ **''အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ''** န္တိ, ဧတေန ''အရိယသင်္ဃ''န္တိ ဧ တ္ထ န ယေန ကေနစိ သဏ္ဍာနာဒိနာ, ကာယသာမဂ္ဂိယာ တ သမုဒာယဘာတေ, အပိ တု မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝေနေတတိ ဝိသေသေတိ။ အဝယဝမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ ဥပဟိတဗ္ဗော ဝိတက္ကေတဗ္ဗော, သံဉီဟနိတဗ္ဗော တ သင်္ဃဋ္ဋိတဗ္ဗောတိ **သမူဟော,** သောယေဝ **သမောဟော** ဝစနသိလိဋ္ဌတာဒိနာ။ ဒွိဓာပိ ဟိ ဟဋ္ဌော ယုဇ္ဇတိ။ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အန ယေ န ဣရိယနတော, အယေ စ ဣရိယနတော **အရိယာ** နိရုတ္တိနယေန ။ အထ တ သဒေဝကေန လောကေန သရဏန္တိ အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော, ဥပဂတာနဉ္စ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော **အရိယာ,** ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတော, သမဂ္ဂ တ ကမ္မံ သမုဒာယဝသေန သမုပဂတောတိ **သင်္ဃော,** အရိယာနံ သင်္ဃော, အရိယော စ သော သင်္ဃော စ ယထာဝုတ္တ တနယေနာတိ တ အရိယသင်္ဃော, တံ **အရိယသင်္ဃံ။** ဘဂဝတော အပရဘာဂေ ဗုဒ္ဓဓမ္မရတနာနမ္ပိ သမဓိဂမော သင်္ဃရ တနာဓီနောတိ အရိယသင်္ဃဿ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေတုံ ဣဓေဝ **''သိရသာ ဝန္ဒေ''** တိ ဝုတ္တံ။ အဝဿဉ္စာယမတ္ ထော သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗော ဝိနယဋ္ဌကထာဒီသုပိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) တထာ ဝုတ္တတ္တာ။ ကေစိ ပန ပုရိ မကထာသုပိ တံ ပဒမာနေတွာ ယောဇေန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ ရတနတ္တယဿ အသာဓာရဏဂုဏပ္ပကာသနဋ္ဌာနတ္ တာ, ယထာဝုတ္တကာရဏဿ စ သဗ္ဗေသမ္ပိ သံဝဏ္ဏနာကာရာနမဓိပ္ပေတတ္တာတိ။

ဣမာယ ပန ကထာယ အရိယသင်္ဃဿ ပဘာဝသမ္ပဒာ ပဟာနသမ္ပဒာယော အနေကေ ဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္ တိ။ ကထံ? ''သုဂတဿ ဩရသာနံ ပုတ္တာန''န္တိ ဟိ ဧတေန အရိယသင်္ဃဿ ပဘာဝသမ္ပဒံ ဒဿေတိ သမ္မာသမ္ ဗုဒ္ဓပဘာဝတာဒီပနတော။ ''မာရသေနမထနာန''န္တိ ဧတေန ပဟာနသမ္ပဒံ သကလသံကိလေသပ္ပဟာနဒီပနတော။ ''အဋ္ဌ

န္နမ္ပိ သမူဟ''န္တိ ဧတေန ဉာဏသမ္ပဒံ မဂ္ဂဥ္စဖလဥ္စဘာဝဒီပနတော ။ ''အရိယသင္ဃ''န္တိ ဧတေန သဘာဝသမ္ပဒံ သဗ္ဗသင္ဃာနံ အဂ္ဂဘာဝဒီပနတော။ အထ ဝာ ''သုဂတဿ ဩရသာနံ ပုတ္တာန''န္တိ အရိယသင္ဃဿ ဝိသုဒ္ဓနိဿ ယဘာဝဒီပနံ။ ''မာရသေနမထနာန''န္တိ သမ္မာဥဇုဉာယသာမီစိပဋိပန္နဘာဝဒီပနံ။ ''အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ''န္တိ အာဟုနေ ယ္ယာဒိဘာဝဒီပနံ။ ''အရိယသင္ဃ''န္တိ အနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဘာဝဒီပနံ။ တထာ ''သုဂတဿ ဩရသာနံ ပုတ္တာ န''န္တိ ဧတေန အရိယသင္ဃဿ လောကုတ္တရသရဏဂမနသဗ္ဘာဝံ ဒဿေတိ။ လောကုတ္တရသရဏဂမနေန ဟိ တေ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တာ ဇာတာ။ ''မာရသေနမထနာန''န္တိ ဧတေန အဘိနီဟာရသမ္ပဒာသိဒ္ဓံ ပုဗ္ဗဘာဂသမ္မာပဋိပ တ္တိံ ဒဿေတိ။ ကတာဘိနီဟာရာ ဟိ သမ္မာပဋိပန္နာ မာရံ, မာရသေနံ ဝ အဘိဝိဇိနန္တိ။ ''အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ''န္တိ ဧ တေန ဝိဒ္ဓဿတ္တဝိပက္ခေ သေက္ခာသေက္ခဓမ္မေ ဒဿေတိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ ဒဿိတတ္တာ။ ''အရိယသင္ဃ''န္တိ ဧတေန အဂ္ဂဒက္ခိဏေယ်ဘာဝံ ဒဿေတိ အနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဘာဝဿ ဒဿိတတ္တာ။ သရဏဂမနဉ္စ သာဝကာနံ သဗ္ဗဂုဏာနံ အာဒိ, သပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော မဇ္ဈေ, အသေက္ခာ သီ လက္ခန္ဓာဒယော ပရိယောသာနန္တိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလ္ယာဏာ သင်္ခေပတော သဗ္ဗေပိ အရိယသင္ဃဂုဏာ ဒ ဿိတာ ဟောန္တီတိ။

ဧဝံ ကထာတ္တယေန သင်္ခေပတော သကလဂုဏသံကိတ္တနမုခေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ ဣဒါနိ တံ နိပစ္စကာရံ ယထာဓိပ္ပေတပယောဇနေ ပရိဏာမေန္တော **''ဣတိ မေ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော နိဒဿ နေ။ တေန ကထာတ္တယေန ယထာဝုတ္တနယံ နိဒဿေတိ။ **မေ**တိ အတ္တာနံ ကရဏဝစနေန ကတ္တုဘာဝေန နိဒ္ဒိ သတိ။ တဿ ''ယံ ပုညံ မယာ လဒ္ဓ''န္တိ ဟဋ္ဌသေသေန သမ္ဗန္ဓော, သမ္ဗန္ဓနိဒ္ဒေသော ဝာ ဧသော, ''အတ္တနီ''တိ ဟဋ္ဌသေသော, သာမိနိဒ္ဒေသော ဝာ ''ယံ မမ ပုညံ ဝန္ဒနာမယ''န္တိ။ ပသီဒီယတေ **ပသန္နာ,** တာဒိသာ မတိ ပညာ, စိတ္တံ ဝာ ယဿာတိ ပသန္နမတိ, အညပဒလိင်္ဂပ္ပဓာနတ္တာ ဣမဿ သမာသပဒဿ **''ပသန္နမတိနော''** တိ ဝုတ္တံ။ ရတိံ နယတိ, ဇနေတိ, ဝဟတီတိ ဝာ **ရတနံ,** သတ္တဝိဓံ, ဒသဝိဓံ ဝာ ရတနံ, တမိဝ ဣမာနီတိ နေရုတ္တိကာ။ သဒိသကပ္ပနမညတ္ရ ပန ယထာဝုတ္တဝစနတ္ထေနေဝ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ရတနဘာဝေ ယုဇ္ဇတိ။ တေသဥှိ ''ဣတိပိ သော ဘဂဝာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇, ၂၅၅) ယထာဘူတဂုဏေ အာဝဇ္ဇန္တဿ အမတာဓိဂမဟေတုဘူတံ အနပ္ပကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယ ထာဟ –

''ယသ္မိံ မဟာနာမ သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိ တံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒောသ။ပေ.။ န မောဟ။ပေ.။ ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ တထာဂတံ အာရဗ္ဘ။ ဥဇုဂတစိတ္တော ခေါ ပန မဟာနာမ အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိ တံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတီ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁)။

စိတ္တီကတာဒိဘာဝေ ဝာ ရတနဋ္ဌော။ ဝုတ္တဉ္စေဟံ အဋ္ဌကထာသု –

''စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ၊ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
အနောမသတ္တပရိဘောဂံ၊ ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။ (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၆.၃; ဥဒာန. အဋ္ဌ. ၄၇; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃; သု. နိ. ၁.၂၂၆; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၂၆)။

စိတ္တီကတဘာဝါဒယော စ အနညသာဓာရဏာ ဗုဒ္ဓါဒီသုယေဝ လဗ္ဘန္တီတိ။ ဝိတ္ထာရော **ရတန သုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၆.၃; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၂၆) ဂဟေတဗ္ဗော။ အယမေတ္ထော ပန နိဗ္ဗစနတ္ထဝသေန န ဝု တ္တော, အထ ကေနာတိ စေ? လောကေ ရတနသမ္မတဿ ဝတ္ထုနော ဂရုကာတဗ္ဗတာဒိအတ္ထဝသေနာတိ သဒ္ဒဝိဒူ။ သာဓူနဥ္စ ရမနတော, သံသာရဏ္ဏဝ စ တရဏတော, သုဂတိနိဗ္ဗာနဥ္စ နယနတော **ရတနံ** တုလျတ္ထသမာသဝသေန, အလမတိပပဉ္စေန။ ကေသေသပကပ္ပနေန, ပုထုဝစနနိဗ္ဗစနေန ဝာ ရတနာနိ။ တိဏ္ဏံ သမူဟော, တီဏိ ဝာ သမာဟဋာနိ, တယော ဝာ အဝယဝ အဿာတိ **တယံ,** ရတနာနမေဝ တယံ, နာညေသန္တိ **ရတနတ္တယံ။** အဝယဝဝိနိမုတ္တဿ ပန သမုဒာယဿ အဘာဝတော တီဏိ ဧဝ ရတနာနိ တထာ ဝုစ္စန္တိ, န သမုဒာယမတ္တံ, သမုဒာယာပေက္ခာယ ပန ဧကဝစနံ ကတံ။ ဝန္ဒီယတေ **ဝန္ဒနာ,** သာဝ **ဝန္ဒနာမယံ** ယထာ ''အနမယံ သီလမယ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဣတိဝု. ၆၀; နေတ္တိ. ၃၃)။ ဝန္ဒနာ စေတ္ထ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏနိန္နတာ, ထောမနာ ဝာ။ အပိစ ဝန္ဒနာ စေတနာယ သဟ

ဇာတာအေပကာရေကော သဒ္ဓါပညာသတိဝီရိယာဒိသမ္ပယုတ္တဓမ္မော ဝန္ဒနာ, တာယ ပကတန္တိ **ဝန္ဒနာမယံ** ယထာ
“သောဝဏ္ဏမယံ ရူပိယမယ”န္တိ, အတ္ထတော ပန ယထာဝုတ္တစေတနာဝ။ ရတနတ္တယေ, ရတနတ္တယဿ တ
ဝန္ဒနာမယံ **ရတနတ္တယဝန္ဒနာမယံ။** ပုဇ္ဇဘာဝဖလနိဗ္ဗတ္တနတော **ပုညံ** နိရုတ္တိနယေန, အတ္တနော ကာရကံ, သန္တာနံ တ ပု
နာတိ ဝိသောဓေတီတိ **ပုညံ,** သကမ္မကတ္တာ ဓာတုဿ ကာရိတဝသေန အတ္ထဝိဝရဏံ လဗ္ဘတိ, သဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိ ပန သုဒ္ဓ
ဓဝသေနေတတိ သဒ္ဒဝိဒူ။

တံတံသမ္ပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓနဝသေန သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ **အန္တရာယော,** ဒိဋ္ဌဓမ္မ
မိကာဒိအနတ္ထော။ ပဏာမပယောဇနေ ဝုတ္တဝိဓိနာ သုဋ္ဌု ဝိဟတော ဝိဒ္ဓံသော အန္တရာယော အဿာတိ **သုဝိဟ
တန္တရာယော။** ဝိဟနနစ္ဆေတ္ထ တဒုပ္ပာဒကဟေတုပရိဟရဏဝသေန တေသံ အန္တရာယာနမနုပ္ပတ္တိကရဏန္တိ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗံ။ **ဟုတွာ**တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ, တဿ “အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ”တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **တဿာ** တိ ယံ-သဒ္
ဒေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ ဝန္ဒနာမယပုညဿ။ **အာနုဘာဝေနာ**တိ ဗလေန။

“တေဇော ဥဿာဟမန္တာ စ၊ ပဘူ သတ္တီတိ ပဉ္စိမေ။
‘အာနုဘာတော’တိ ဝုစ္စန္တိ၊ ‘ပဘာတော’တိ စ တေ ဝဒေ”တိ။ –

ဝုတ္တေသု ဟိ အတ္ထေသု ဣဓ သတ္တိယံ ဝတ္တတိ။ အနု ပုနပ္ပုနံ တံသမင္ဂိ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဍေတီတိ ဟိ အနုဘာတော,
သောယေဝ **အာနုဘာတေ**တိ **ဥအနဋ္ဌကထာယံ** , အတ္ထတော ပန ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိနိမိတ္တကဿ ပုရိမကမ္မဿ
ဗလာနုပ္ပအနဝသသင်္ခာတာ ဝန္ဒနာမယပုညဿ သတ္တိယေဝ, သာ စ သုဝိဟတန္တရာယတာယ ကရဏံ, ဟေတု တ သမ္ဘဝ
တိ။

ဧတ္ထ ပန “ပသန္နမတိနော”တိ ဧတေန အတ္တနော ပသာဒသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ။ “ရတနတ္တယဝန္ဒနာမယ”န္တိ
ဧတေန ရတနတ္တယဿ ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိံ, တတော စ တဿ ပုညဿ အတ္တနော ပသာဒသမ္ပတ္တိယာ, ရတနတ္
တယဿ စ ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိယာတိ ဒွီဟိ အင်္ဂေဟိ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ ဥပဃာတကဥပဒ္ဒဝါနံ ဝိဟနနေ သမတ္ထ
တံ ဒီပေတိ။ စတုရင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ အနစေတနာ ဝိယ ဟိ ဒွဝယင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ ပဏာမစေတနာပိ အန္တရာယဝိဟနနေန ဒိဋ္ဌဓမ္မ
မိကာတိ။

ဧဝံ ရတနတ္တယဿ နိပစ္စကာရကရဏေ ပယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယဿာ ဓမ္မဒေသနာယ အတ္ထံ သံဝ
ဏ္ဏေတုကာမော, တဒပိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မဘာဝေန ဒဿေတွာ ဂုဏာဘိတ္ထဝနဝိသေသေန အဘိတ္ထဝေတုံ **“ဒီဃ
ဿာ”**တိအာဒိမာဟ။ အယဥ္စဟိ အာစရိယဿ ပကတိ, ယဒိဒံ တံတံသံဝဏ္ဏနာသု အာဒိတော တဿ တဿ သံဝဏ္
ဏေတဗ္ဗဓမ္မဿ ဝိသေသဂုဏကိတ္တနေန ထောမနာ။ တထာ ဟိ တေသု တေသု **ပပဉ္စသူဒနီသာရတ္ထပကာသနီမနော
ရထပူရဏီအဋ္ဌသာလိနီ**အာဒီသု ယထာက္ကမံ “ပရတဒမထနဿ, ဉာဏပ္ပဘေဒဇနနဿ, ဓမ္မကထိကပုင်္ဂဝါနံ ဝိစိတ္
တပဋိဘာနဇနနဿ,

တဿ ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ၊ ဩဂါဠှဿ အဘိဏှသော။
နာနာနယဝိစိတ္တဿ၊ အဘိဓမ္မဿ အာဒိတော”တိ။ အာဒိနာ –

ထောမနာ ကတာ။ တတ္ထ **ဒီဃဿာ** တိ ဒီဃနာမကဿ။ **ဒီဃသုတ္တင်္ကိတဿာ** တိ ဒီဃေဟိ အဘိအာယတဝစနပ္ပ
ဗန္ဓဝန္တေဟိ သုတ္တေဟိ လက္ခိတဿ, အနေန “ဒီဃော”တိ အယံ ဣမဿ အာဂမဿ အတ္ထာနုဂတာ သမ
ညာတိ ဒဿေတိ။ နနု စ သုတ္တာနိယေဝ အာဂမော, ကထံ သော တေဟိ အင်္ကီယတီတိ? သစ္စမေတံ ပရမတ္ထတော, ပ
ညတ္တိတော ပန သုတ္တာနိ ဥပာဒါယ အာဂမဘာဝဿ ပညတ္တတ္တာ အဝယဝေဟိ သုတ္တေဟိ အဝယဝီဘူတော
အာဂမော အင်္ကီယတိ။ ယထေဝ ဟိ အတ္ထဗ္ယဉ္ဇနသမုဒါယေ “သုတ္တ”န္တိ ဝေါဟာရော, ဧဝံ သုတ္တသမုဒါယေ
အာဂမဝေါဟာရောတိ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိနိပုဏတ္ထဘာဝတော **နိပုဏဿ။** အာဂစ္ဆန္တိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒ
ယော ဧတ္ထ, ဧတေန, ဧတသ္မာတိ တ **အာဂမော,** ဥတ္တမဋ္ဌေန, ပတ္ထနီယဋ္ဌေန စ သော ဝရောတိ **အာဂမဝရော။** အပိ
စ အာဂမသမ္မတေဟိ ဗာဟိရကပဝေဒိတေဟိ ဘာရတပုရာဏကထာနရသိဟပုရာဏကထာဒီဟိ ဝရောတိပိ **အာဂမဝရော,**
တဿ။ ဗုဒ္ဓါနမနုဗုဒ္ဓါ **ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါ,** ဗုဒ္ဓါနံ သစ္စပဋိဝေဓံ အနုဂမ္မ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာ အဂ္ဂသာဝကာဒယော အရိယာ, တေဟိ အ

တ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန, ဂုဏသံဝဏ္ဏနာဝသေန စ သံဝဏ္ဏိတောတိ တထာ။ အထ တ ဗုဒ္ဓာ စ အနုဗုဒ္ဓာ စ, တေဟိ သံဝဏ္ဏိတော ယထာဝုတ္တနယေနာတိ တထာ, တဿ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနေဝ ဟိ တိကဏ္ဏမ္ပိ ပိဋကာနံ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာက္ကမေ ဘာသိတော, တတော ပရံ သင်္ဂါယနာဒိဝသေန သာဝကေဟီတိ အာစရိယာ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စ မဇ္ဈိမာဂမဋ္ဌကထာယ **ဥပါလိသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** "ဝေယျာကရဏဿာတိ ဝိတ္ထာရေတွာ အတ္ထဒီပကဿ။ ဘဂဝတာ ဟိ အဗျာကတံ တန္တိပဒံ နာမ နတ္ထိ, သဗ္ဗေသံယေဝ အတ္ထော ကထိတော"တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၇၆)။ **သဒ္ဓမ္မဝဟဂုဏဿာ** တိ ဗုဒ္ဓါဒီသု ပသာဒဝဟဂုဏဿ။ နနု စ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ တေပိဋကံ သဒ္ဓါဝဟဂုဏမေဝ, အထ ကသ္မာ အယမေဝ သာဓာရဏဂုဏေန ထောမိတောတိ? သာတိသယတော ဣမဿ တဂ္ဂုဏသမ္ဘူတတ္တာ။ အယဉ္ဟိ အာဂမော ဗုဒ္ဓဟဗ္ဗဇာလာဒီသု သီလဒိဋ္ဌာဒီနံ အနဝသေသနိဒ္ဒေသာဒိဝသေန, မဟာပဒာနာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃) ပုရိမဗုဒ္ဓာနမ္ပိ ဂုဏနိဒ္ဒေသာဒိဝသေန, ပာထိကသုတ္တာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၁.၄) တိတ္ထိယေ မဒ္ဒိတွာ အပ္ပဋိဝတ္တိယသီဟနာဒနဒနာဒိဝသေန, အနုတ္တရိယသုတ္တာဒီသု ဝိသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘာဝနေန ရတနတ္တယေ သာတိသယံ သဒ္ဓံ အာဝဟတီတိ။

ဇဝံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗမဿ အဘိတ္ထဝနမ္ပိ ကတွာ ဣဒါနိ သံဝဏ္ဏနာယ သမ္ဗတိ ဝဏ္ဏမာနာယ အာဂမနဝိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ **"အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထ"** န္တိအာဒိမာဟ။ ဣမာယ ဟိ ကထာယ သင်္ဂီတိတ္တယမာရုဠှာဒီယာဂမဋ္ဌကထာတောဝ သီဟဠဘာသာမတ္တံ ဝိနာ အယံ ဝဏ္ဏမာနသံဝဏ္ဏနာ အာဂတာ, နာညတော, တဒေဝ ကာရဏံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ, နာညန္တိ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ အာဂမနဝိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတိ။ အပရော နယော – ပရမနိပုဏဂမ္ဘီရံ ဗုဒ္ဓဝိသယမာဂမဝရံ အတ္တနော ဗလေနေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမီတိ အညေဟိ ဝတ္တုမ္ပိ အသက္ကုဏေယျတ္တာ သံဝဏ္ဏနာနိဿယံ ဒဿေတုမာဟ **"အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထ"** န္တိအာဒိ။ ဣမာယ ဟိ ပုဗ္ဗာစရိယာနုဘာဝံ နိဿာယေဝ တဿ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမီတိ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာနိဿယံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **"အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထ"** န္တိ ဟဒ္ဒတ္ထော, သဘာဝတ္ထော, ဥဒ္ဒေသတ္ထော, ဟဒ္ဒာနုရူပတ္ထော, တဒနုရူပတ္ထော, သာဝသေသတ္ထော, နိဝရသေသတ္ထော, နီတတ္ထော, နေယျတ္ထောတိအာဒိနာ အနေကပ္ပကာရဿ အတ္ထဿ ပကာသနတ္ထာယ, ပကာသနာယ တ။ ကထာဗန္ဓသမ္ပတ္တိယာ ဒ္ဒဝိဘာတော။ အတ္ထော ကထီယတိ ဧတာယာတိ အတ္ထကထာ, သာယေဝ **အဋ္ဌကထာ** တ္ထ-ကာရဿ ဋ္ဌ-ကာရံ ကတွာ ယထာ "ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၇; ၂.၈), အယဉ္စ သဿညောဂဝိဓိ အရိယာဇာတိဘာဝတော။ အက္ခရစိန္တကာပိ ဟိ "တထာနံဋ္ဌ ယုဂ"န္တိ လက္ခဏံ ဝတွာ ဣဒမေဝုဒာဟရန္တိ။

> ယာယ'တ္ထမဘိဝဏ္ဏေန္တိ၊ ဗျဉ္ဇနတ္ထပဒာနုဂံ။
> နိဒါနဝတ္ထုသမ္ဗန္ဓံ၊ သော အဋ္ဌကထာ မတာ။

အာဒိတောတိအာဒိမှိ ပဌမသင်္ဂီတိယံ။ ဆဠဘိညတာယ ပရမေန စိတ္တဝသီဘာဝေန သမန္နာဂတတ္တာ, ဈာနာဒီသု ပဉ္စဝသိတာ သဗ္ဘာဝတော စ **ဝသိနော,** ထေရာ မဟာကဿပာဒယော, တေသံ **သတေဟိ ပဉ္စဟိ။ ယာ သင်္ဂီတာ** တိ ယာ အဋ္ဌကထာ အတ္ထံ ပကာသေတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ "အယမေတဿ အတ္ထော, အယမေတဿ အတ္ထော"တိ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ **အနုသင်္ဂီတာ စ ပစ္ဆာပိ** တိ န ကေဝလံ ပဌမသင်္ဂီတိယမေဝ, အထ ခေါ ပစ္ဆာ ဒုတိယတတိယသင်္ဂီတီသုပိ။ န စ ပဉ္စဟိ ဝသိသတေဟိ အာဒိတော သင်္ဂီတာယေဝ, အပိ တု ယသတ္ထေရာဒီဟိ အနုသင်္ဂီတာ စာတိ သဟ သမုစ္စယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမုစ္စယဒ္ဝယဉ္ဟိ ပစ္စေကံ ကိရိယာကာလံ သမုစ္စိနောတိ။

အထ ပောရာဏဋ္ဌကထာယ ဝိဇ္ဇမာနာယ ကိမေတာယ အဝုနာ ပုန ကတာယ သံဝဏ္ဏနာယာတိ ပုနရုတ္တိယာ, နိရတ္ထကတာယ စ အဘာဝံ သမနုဿရိတွာ တံ ပရိဟရန္တော **"သီဟဠဒီပ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တံ ပရိဟရဏေနေဝ ဟိ ဣမိဿာ သံဝဏ္ဏနာယ နိမိတ္တံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ သီဟံ လာတိ ဂဏှာတီတိ **သီဟဠော** လ-ကာရဿ ဠ-ကာရံ ကတွာ ယထာ "ဂရုဠော"တိ။ တသ္မိံ ဝံသေ အာဒိပုရိသော သီဟကုမာရော, တဗ္ဗံသဇာတာ ပန တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ခတ္တိယာ, သ ဗ္ဗေပိ စ ဇနာ တဒ္ဒိတဝသေန, သဒိသတေဟာရေန တ သီဟဠာ, တေသံ နိဝာသဒီပေပိ တဒ္ဒိတဝသေန, ဌာနီနာမေန တ "သီဟဠော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇလမဇ္ဈေ ဒိပ္ပတိ, ဒ္ဝိဓာ တ အာပေ ဧတ္ထ သန္ဒတီတိ ဒိပေ, သောယေဝ **ဒီပေ,** ဘေ အာပေက္ခာယ တေသံ ဒီပေတိ တထာ။ **ပန**သဒ္ဒော အရုစိသံသူစနေ, တေန ကာမဉ္စ သာ သင်္ဂီတိတ္တယမာရုဠှာ, တ ထာပိ ပုန ဇဝံဘူတာတိ အရုစိယဘာဝံ သံသူစေတိ။ တဒတ္ထသမ္ဘန္ဓတာယ ပန ပုရိမကထာယ "ကာမဉ္စ သင်္ဂီတာ အနုသင်္ဂီတာ စာ"တိ သာနုဂ္ဂဟတ္ထယောဇနာ သမ္ဘဝတိ။ အညတ္ထာပိ ဟိ တထာ ဒိဿတီတိ။ **အာဘတာ**တိ ဇမ္ဗုဒီပတော အာနီတာ။ **အထာ**တိ သင်္ဂီတိကာလတော ပစ္ဆာ, ဇဝံ သတိ အာဘတပဒေန သမ္ဗန္ဓော။ **အထာ**တိ တ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေ

ရေနာဘတကာလတော ပဏ္ဍာ, ဇဝံ သတိ ဌပိတပဒေန သမ္ဗန္ဓော။ သာ ဟိ ဓမ္မသင်္ဂဟကတ္ထေရေဟိ ပဌမံ တီဏိ ပိဋ္ဌကာနိ သင်္ဂါယိတွာ တသ္သ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာနုရူပေနေဝ တစနာမဂ္ဂံ အာရောပိတတ္တာ တိသ္သော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာယေဝ, တတော ပဏ္ဍာ စ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရေန တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပမာဘတာ, ပဏ္ဍာ ပန တမ္ဗပဏ္ဏိယေဟိ မဟာထေရေဟိ နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရပရိဟရဏတ္ထံ **သီဟဠဘာသာယ ဌပိတာ**တိ။ အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရော ပန ပစ္ဆိမသမ္ဗန္ဓမေဝ ဒုဒ္ဒသတ္တာ ပကာသေတိ။ တထာ **"ဒီပတသီနမတ္ထာယာ"** တိ ဣဒမ္ပိ ''ဌပိတာ''တိ စ ''အပနေတွာတ အာရောပေန္တော''တိ စ ဧတေဟိ ပဒေဟိ သမ္ဗဇ္ဈိတဗ္ဗံ။ ဧကေပဒမ္ပိ ဟိ အာဝုတ္တိယာဒိနယေဟိ အနေကတ္ထသမ္ဗန္ဓမုပဂစ္ဆတိ။ ပုရိမသမ္ဗန္ဓေန စေတ္ထ သီဟဠဒီပတသီနမတ္ထာယ နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရပရိဟရဏေန သီဟဠဘာသာယ ဌပိတာတိ တမ္ဗပဏ္ဏိယတ္ထေရေဟိ ဌပနပယောဇနံ ဒဿေတိ။ ပစ္ဆိမသမ္ဗန္ဓေန ပန ဣမာယ သံဝဏ္ဏနာယ ဇမ္ဗုဒီပတသီနံ, အညဒီပတသီနဉ္စ အတ္ထာယ သီဟဠဘာသာပနယနသ္သ, တန္တိနယာနုစ္ဆဝိကဘာသာရောပနသ္သ စ ပယောဇနန္တိ။ မဟာကဿပရိယတ္တာ **မဟိန္ဒော** တိ ရာဇကုမာရကာလေ နာမံ, ပဏ္ဍာ ပန ဂုဏမဟန္တတာယ **မဟာမဟိန္ဒော** တိ ဝုစ္စတိ။ **သီဟဠဘာသာ** နာမ အနေကကခ္ခရေဟိ ဧကတ္ထသ္သာပိ ဓောဟရဏတော ပရေသံ တေဟရိတုံ အတိဒုက္ကရာ ကဌူကသဒ္ဒိသာ သီဟဠာနံ သမုအစိဏ္ဏာ ဘာသာ။

ဇဝံ ဟောတု ပေဟရာဏဌကထာယ, အစုနာ ကရိယမာနာ ပန အဌကထာ ကထံ ကရီယတီတိ အနုယောဂေ သတိ ဣမိဿာ အဌကထာယ ကရဏပ္ပကာရံ ဒဿေတုမာဟ **"အပနေတွတနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ တတော မူလဌကထာတော သီဟဠဘာသံ အပနေတွာတ ပေဟတ္ထကေ အနာရောပိတဘာဝေန နိရင်္ကရိတွာတတိ သမ္ဗန္ဓော, ဧတေန အယံ ဝဏ္ဏမာနာ အဌကထာ သင်္ဂီတိတ္တယမာရောပိတာယ မူလဌကထာယ သီဟဠဘာသာပနယနမတ္တမညတ္ထ အတ္ထတော သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စ ယထာ ''ဂင်္ဂေါဒကေန ယမုနောဒက''န္တိ ဒဿေတိ။ **"မနောရမ"** မိစ္စာဒီနိ ''ဘာသ''န္တိ ဧတသ္သ သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝဒီပကာနိ ဝိသေသနာနိ။ သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝေန ဟိ ပဏ္ဍိတာနံ မနံ ရမယတီတိ **မနောရမာ**။ တနောတိ အတ္ထမေတာယ, တနီယတိ တ အတ္ထဝသေန ဝိဝရီယတိ, ဝဋ္ဋတော တ သတ္တေ တာရေတိ , နာနာတ္ထဝိသယံ တ ကင်္ခံ တရန္တိ ဧတာယာတိ **တန္တိ,** ဟဠိ။ တသ္သာ နယသင်္ခာတာယ ဂတိယာ ဆဝိ ဆာယံ အနုဂတာတိ **တန္တိနယာနုစ္ဆဝိကာ**။ အသဘာဝနိရုတ္တိဘာသန္တရသံကိဏ္ဏာဒေသဝိရဟိတတာယ **ဝိဂတဒေသာ,** တာဒိသံ သဘာဝနိရုတ္တိဘူတံ –

''သာ မာဂဓီ မူလဘာသာ၊ နရာ ယာယာ'ဒိကပ္ပိကာ။
ဗြဟ္မာနော စသ္သုတာလာပာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓာ စာပိ ဘာသရေ''တိ။ –

ဝုတ္တံ ဟင်္ဂိဂတိဘာသံ ပေဟတ္ထကေ လိခနဝသေန အာရောပေန္တောတိ အတ္တော, ဣမိနာ သဒ္ဒဒေသာဘာဝမာဟ။

သမယံ အဝိလောမေန္တော တိ သိဒ္ဓန္တမဝိရောဓေန္တော, ဣမိနာ ပန အတ္ထဒေသာဘာဝမာဟ။ အဝိရုဒ္ဓတ္တာ ဧဝ ဟိ တေ ထေရဝါဒာပိ ဣဓ ပကာသယိဿန္တိ။ ဧကေသံ ပန သမယန္တိ အာဟ **"ထေရာန"**န္တိအာဒိ, ဧတေန ရာဟုလာစရိယာဒီနံ ဇေတဝနတသီအဘယဂိရိတသီနိကာယာနံ သမယံ နိဝတ္တေတိ။ ထိရေဟိ သီလသုတစျာနဝိမုတ္တိသင်္ခာတေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတာတိ **ထေရာ**။ ယထာဟ ''စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ ထေရကရဏာ ဓမ္မာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သီလဝာ ဟောတီ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၂၂)။ အပိစ သစ္စဓမ္မာဒီဟိ ထိရကရဏေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ **ထေရာ**။ ယထာဟ ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မပဒေ –

''ယမ္ဟိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။
သ ဝေ ဝန္တမလော ဓီရော၊ **'ထေရော'**ဣတိ ပဝုစ္စတီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂၆၀)။

တေသံ။ မဟာကဿပတ္ထေရာဒီဟိ အာဂတာ အာစရိယပရမ္ပရာ ထေရဝံသော, တပ္ပရိယာပန္နာ ဟုတွာတ အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နတ္တာ ပညာပဇ္ဇောတေန တသ္သ သမုဇ္ဇလနတော တံ ပကာရေန ဒီပေန္တိ, တသ္မိံ တ ပဒီပသဒိသာတိ **ထေရဝံသပဒီပာ**။ ဝိဝိဓေန အာကာရေန နိစ္ဆိယတီတိ **ဝိနိစ္ဆယော,** ဂဏ္ဌိဌာနေသု ခီလမဒ္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာ ဝိမတိစ္ဆေဒနီကထာ, သုဋ္ဌု နိပုဏော သဏှော ဝိနိစ္ဆယော ဧတေသန္တိ **သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာ**။ အထ တ ဝိနိစ္ဆိနောတီတိ **ဝိနိစ္ဆယော,** ယထာဝုတ္တဝိသယံ ဉာဏံ, သုဋ္ဌု နိပုဏော ဆေကော ဝိနိစ္ဆယော ဧတေသန္တိ **သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာ**။ မဟာမေဃဝနေ ဌိတော ဝိဟာရော **မဟာဝိဟာရော,** ယော သတ္တဟိ မဟာဗောဓိနာ ဝိရောစတိ, တသ္မိံ ဝသနသီလာ **မဟာဝိဟာရတသိ**

နော , တာဒိသာနံ သမယံ အဝိလောမေန္တောတိ အတ္ထော, ဧတေန မဟာကဿပတ္ထေရပရမ္ပရာဂတော, တတောယေဝ အဝိပရီတော သဏှသုခုမော ဝိနိစ္ဆယောတိ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ သမယဿ ပမာဏဘူတတံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဒဿေတိ။

ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတမတ္ထ န္တိ ဧကတ္ထ ဝုတ္တမ္ပိ ပုန အညတ္ထ အာဂတမတ္ထံ ပုနရုတ္တိဘာဝတော, ဂန္ထဂရုကဘာဝတော စ ဝဇ္ဇေတွာ တဿ အာဂမဝရဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ကရဏပ္ပကာရမ္ပိ ဒဿေတွာ “ဒီပတာသီနမတ္ထာယာ”တိ ဝုတ္တပ္ပယောဇနတော အညမ္ပိ သံဝဏ္ဏနာယ ပယောဇနံ ဒဿေတုံ **“သုဇနဿ စာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သုဇနဿ စာ** တိ **စ**-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော, တေန န ကေဝလံ ဇမ္ဗုဒီပတာသီနမေဝ အတ္ထာယ, အထ ခော သာဓုဇနတောသနတ္ထဉ္စာတိ သမုစ္စိနောတိ။ တေနေဝ စ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပတာသီနမ္ပိ အတ္ထာယာတိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ ဥဂ္ဂဟဏာဒိသုကရတာယ တေသမ္ပိ ဗဟူပကာရတ္တာ။ **စိရဋ္ဌိတတ္ထဉ္စာ** တိ ဧတ္ထာပိ **စ**-သဒ္ဒော န ကေဝလံ တဒုဘယတ္ထမေဝ, အပိ တု တိဝိဓဿာပိ သာသနဓမ္မဿ, ပရိယတ္တိဓမ္မဿ တ ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏံ စိရကာလံ ဌိတတ္ထဉ္စာတိ သမုစ္စယတ္ထမေဝ ဒဿေတိ။ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ ဟိ ဌိတိယာ ပဋိပတ္တိဓမ္မပဋိဝေဓဓမ္မာနမ္ပိ ဌိတိ ဟောတိ တဿေဝ တေသံ မူလဘာဝတော။ ပရိယတ္တိဓမ္မော ပန သုနိက္ခိတ္တေန ပဒဗျဉ္ဇနေန, တဒတ္ထေန စ စိရံ သမ္မာ ပတိဋ္ဌာတိ, သံဝဏ္ဏနာယ စ ပဒဗျဉ္ဇနံ အဝိပရီတံ သုနိက္ခိတ္တံ, တဒတ္ထောပိ အဝိပရီတော သုနိက္ခိတ္တော ဟောတိ, တသ္မာ သံဝဏ္ဏနာယ အဝိပရီတဿ ပဒဗျဉ္ဇနဿ, တဒတ္ထဿ စ သုနိက္ခိတ္တဿ ဥပာယဘာဝမုပာဒါယ ဝုတ္တံ **“စိရဋ္ဌိတတ္ထဉ္စ ဓမ္မဿာ”** တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ –

“ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ဒွေ? သုနိက္ခိတ္တဉ္စ ပဒဗျဉ္ဇနံ, အတ္ထော စ သုနီတော, ဣမေ ခော။ပေ။ သံဝတ္တန္တီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၂.၂၁)။

ဧဝံ ပယောဇနမ္ပိ ဒဿေတွာ ဝက္ခမာနာယ သံဝဏ္ဏနာယ မဟတ္တပရိစ္စာဂေန ဂန္ထဂရုကဘာဝံ ပရိဟရိတုမာဟ **“သီလကထာ”**တိအာဒိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “န တံ ဝိစရယိဿာမီ”တိ။ အပရော နယော – ယဒဋ္ဌကထံ ကတ္တုကာမော, တဒေကဒေသဘာဝေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ဂဟေတဗ္ဗောတိ ကထိကာနံ ဥပဒေသံ ကရောန္တော တတ္ထ ဝိစာရိတဓမ္မေ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဒဿေတုမာဟ **“သီလကထာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သီလကထာ**တိ စာရိတ္တဝါရိတ္တာဒိဝသေန သီလဝိတ္ထာရကထာ။ **ဓုတဓမ္မာ** တိ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂါဒယော တေရသ ကိလေသဓုနနကဓမ္မာ။ **ကမ္မဋ္ဌာနာနီ** တိ ဘာဝနာသင်္ခါတဿ ယောဂကမ္မဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာနနာမာနိ ဓမ္မဇာတာနိ။ တာနိ ပန ဟဋ္ဌိယမာဂတာနိ အဋ္ဌတိံသေဝ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ, အထ ခော အဋ္ဌကထာယမာဂတာနိပိ ဒွေတိ ဉာပေတုံ **“သဗ္ဗာနိပီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **စရိယာဝိဓာနသဟိတော**တိ ရာဂစရိတာဒီနံ သဘာဝါဒိဝိဓာနေန သဟ ပဝတ္တော, ဣဒံ ပန **“ဈာနသမာပတ္တိဝိတ္ထာရော”** တိ ဣမဿ ဝိသေသနံ။ ဧတ္ထ စ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ **ဈာနံ,** အရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ **သမာပတ္တိ။** တဒုဘယမ္ပိ ဝါ ပဋိလဒ္ဓမတ္တံ **ဈာနံ,** သမာပဇ္ဇနဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ **သမာပတ္တိ။** အပိစ တဒပိ ဥဘယံ **ဈာန**မေဝ, ဖလသမာပတ္တိနိရောဓသမာပတ္တိယော ပန **သမာပတ္တိ,** တာသံ ဝိတ္ထာရောတိ အတ္ထော။

လောကိယလောကုတ္တရဘေဒာနံ ဆန္နမ္ပိ အဘိညာနံ ဂဟဏတ္ထံ **“သဗ္ဗာ စ အဘိညာယော”** တိ ဝုတ္တံ။ ဉာဏဝိဘင်္ဂါဒီသု (ဝိဘ. ၇၅၁) အာဂတနယေန ဧကဝိဓာဒိနာ ဘေဒေန ပညာယ သင်္ကလယိတွာ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ, ဂဏေတွာ ဝိနိစ္ဆယနံ **ပညာသင်္ကလနဝိနိစ္ဆယော။** **အရိယာနီ**တိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အရိယေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ, အရိယဘာဝသာဓကတ္တာ ဝါ အရိယာနိ ဥတ္တရပဒလောပေန။ အဝိတထဘာဝေန ဝါ အရဏီယတ္တာ, အဝဂန္တဗ္ဗတ္တာ **အရိယာနိ,** “သစ္စာနီ”တိမဿ ဝိသေသနံ။

ဟေတာဒိပစ္စယဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေန ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနမုပကာရကတာ **ပစ္စယာကာရော,** တဿ ဒေသနာ တထာ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာတိ အတ္ထော။ သာ ပန နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရရဟိတတာယ သုဋ္ဌု ပရိသုဒ္ဓါ, ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ စ သုဒုက္ကရတာယ နိပုဏာ, ဧကတ္တာဒိနယသဟိတာ စ တတ္ထ ဝိစာရိတာတိ အာဟ **“သုပရိသုဒ္ဓနိပုဏနယာ”**တိ။ ပဒတ္တယမ္ပိ ဟေတံ ပစ္စယာကာရဒေသနာယ ဝိသေသနံ။ ပဋိသမ္ဘိဒါဒီသု အာဂတနယံ အဝိဿဇ္ဇိ

တ္တာဝ ဝိဇာရိတတ္တာ အဝိမုတ္တော တန္တိမဂ္ဂေ ယသ္မာတိ **အဝိမုတ္တတန္တိ မဂ္ဂ။ မဂ္ဂေ** တိ စေတ္ထ ဟဋ္ဌိသဒ္ဒာ တော ဥပယော တံတဒတ္ထာနံ အဝဗောဓဿ, သစ္စပဋိဝေဓဿ တ ဥပာယဘာဝတော။ ပဗန္ဓော တ ဒီဃဘာဝေန ပကတိမဂ္ဂသဒိသတ္တာ, ဣဒံ ပန **"ဝိပဿနာ, ဘာဝနာ"** တိ ပဒဒွဝယဿ ဝိသေသနံ။

ဣတိ ပန သဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပရိသမာပနေ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌဥဒ္ဒေသဿ ပရိနိဋ္ဌိတတ္တာ, ဧတ္တကံ သဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ပနာ**တိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တံ ဝိသုံ အတ္ထာဘာဝတော။ ပဒတ္ထသံကိဏ္ဏဿ, ဝတ္တဗ္ဗဿ စ အဝုတ္တဿ အဝသေသဿ အဘာဝတော သုဝိညေယျဘာဝေန **သုပရိသုဒ္ဓံ,** "သဗ္ဗ"န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော, ဘာဝ နပုံသကံ တ ဧတံ "ဝုတ္တ"န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗဇ္ဈနတော။ **ဘိယျော** တိ အတိရေကံ, အတိဝိတ္ထာရန္တိ အတ္ထော, ဧ တေန ပဒတ္ထမတ္တမေဝ ဝိစာရယိဿာမီတိ ဒဿေတိ။ ဧတံ သဗ္ဗံ ဣဓ အဋ္ဌကထာယ န ဝိစာရယိဿာမိ ပုနရုတ္တိ ဘာဝတော, ဂန္ထဂရုကဘာဝတော စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိစရယိဿာမီ** တိ စ ကထာဘာဝတော န ဝုဒ္ဓိဘာဝတေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝမ္ပိ သေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ အာဂမာနမတ္တံ န ပကာသေယျ, အထ သဗ္ဗောပေသော ဣဓ ဝိစာရိတဗ္ဗောယေတတိ စောဒနာယ တထာ အဝိစာရဏာဿ ကေန္တကာရဏံ နိဒ္ဒါရေတ္တတ တံ ပရိဟရန္တော **"မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **မဇ္ဈေ** တိ ခုဒ္ဒကတော အညေသံ စတုန္နမ္ပိ အာဂမာနံ အဗ္ဘန္တရေ။ **ဟိ**-သဒ္ဒော ကာရဏေ, တေန ယထာ ဝုတ္တံ ကာရဏံ ဇောတေတိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု စတူသု အာဂမေသု။ **ယထာဘာသိတ**န္တိ ဘဂဝတာ ယံ ယံ ဒေသိတံ, ဒေ သိတာနုရူပံ တ။ အပိ စ သံဝဏ္ဏကေဟိ သံဝဏ္ဏနာဝသေန ယံ ယံ ဘာသိတံ, ဘာသိတာနုရူပန္တိပိ အတ္ထော။ **ဣစ္စေတ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန ယထာဝုတ္တံ ကာရဏံ နိဒဿေတိ, ဣမိနာဝ ကာရဏေန, ဣဒမေဝ တ ကာရဏံ မနသိ သန္နိဓာ ယာတိ အတ္ထော။ **ကတော**တိ ဧတ္ထာပိ "ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သော"တိ ပဒံ ကမ္မဘာဝေန သမ္ဗဇ္ဈတိ အာဝုတ္တိယာဒိနယေ နာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တမ္ပီ** တိ တံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမ္ပိ ဥဏေန ဂဟေတ္တတန။ **တောယာ**တိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ နာမ တောယ အဋ္ဌကထာယ။ ဧတ္ထ စ "မဇ္ဈေ ဌတ္တတ"တိ ဧတေန မဇ္ဈတ္တဘာဝဒီပနေန ဝိသေသတော စတုန္နမ္ပိ အာဂမာနံ သာဓာ ရဏဋ္ဌကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ, န သုမင်္ဂလဝိလာသိနီအာဒယော ဝိယ အသာဓာရဏဋ္ဌကထာတိ ဒဿေတိ။ အဝိသေသ တော ပန ဝိနယာဘိဓမ္မာနမ္ပိ ယထာရဟံ သာဓာရဏဋ္ဌကထာ ဟောတိယေဝ, တေဟိ သမ္မိဿတာယ စ တဒဝသေသ ဿ ခုဒ္ဒကာဂမဿ ဝိသေသတော သာဓာရဏာ သမာနာပိ တံ ဌပေတ္တတ စတုန္နမေဝ အာဂမာနံ သာဓာရဏာတေ္တဝဝ ဝု တ္တာတိ။

ဣတိ သောဌသကထာဝဏ္ဏနာ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ ယထာဝုတ္တေန ဝိဓိနေ နယေန ပဏာမာဒိကံ ပကရဏာရမ္ဘဝိဓာနံ ကတွတ ဣဒါနိ ဝိဘာဂဝန္တာနံ သဘာဝဝိ ဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနဝသေနေဝ သုဝိဘာဝိတံ, သုဝိညာပိတဉ္စ ဟောတီတိ ပဌမံ တာဝ ဝဂ္ဂသုတ္တဝသေန ဝိဘာဂံ ဒဿ သေတုံ **"တတ္ထ ဒီဃာဂမော နာမာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ "ဒီဃဿ အာဂမဝရဿ အတ္ထံ ပကာသယိ ဿာမီ"တိ ယဒိဒံ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ ဝစနေ။ "ယဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီ"တိ ပဋိညာတံ, သော ဒီဃာဂမော နာမ ဝ ဂ္ဂသုတ္တဝသေန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော, ဧဝံ ဝိဘာဂေတိ တ အတ္ထော။ အထ တ **တတ္ထာ** တိ "ဒီဃာဂမနိဿိတ"န္တိ ယံ ဝုတ္တံ, ဧတသ္မိံ ဝစနေ။ ယော ဒီဃာဂမော ဝုတ္တော, သော ဒီဃာဂမော နာမ ဝဂ္ဂသုတ္တဝသေန။ ဧဝံ ဝိဘဇိတဗ္ဗော, ဧဒိ သောတိ တ အတ္ထော။ "ဒီဃဿာ"တိအာဒိနာ ဟိ ဝုတ္တံ ဒူရဝစနံ တံ-သဒ္ဒေန ပဋိနိဒ္ဒိသတိ ဝိယ "ဒီဃာဂမနိဿိ တ"န္တိ ဝုတ္တံ အာသန္နဝစနမ္ပိ တံ-သဒ္ဒေန ပဋိနိဒ္ဒိသတိ အတ္တနော ဗုဒ္ဓိယံ ပရမ္မုခံ ဝိယ ပရိဝတ္တမာနံ ဟုတွတ ပဝတ္တ တနတော။ ဧဒိသေသု ဟိ ဌာနေသု အတ္တနော ဗုဒ္ဓိယံ သမ္မုခံ တ ပရမ္မုခံ တ ပရိဝတ္တမာနံ ယထာ တထာ တ ပဋိနိဒ္ဒိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ သဒ္ဒမတ္တပဋိနိဒ္ဒေသေန အတ္တဿာဝိရောဓနတော။ ဝဂ္ဂသုတ္တာဒီနံ နိဗ္ဗစနံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ တယော ဝဂ္ဂ ယသ္မာတိ **တိဝဂ္ဂေ။** စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ ဧတ္ထ သင်္ဂယှန္တိ, တေသံ တ သင်္ဂဟော ဂဏနာ ဧ တ္ထာတိ **စတုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟော။**

အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ ပဌမသင်္ဂီတိယံ နိက္ခိတ္တာနုက္ကမေနေဝ ပဝတ္တဘာဝံ ဒဿေတုံ **“တဿ။ပေ။ နိဒါန
မာဒီ”**တိ ဝုတ္တံ။ အာဒိဘာဝေ ဟေတ္ထ သင်္ဂီတိက္ကမေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကသ္မာ ပန စတူသု အာဂမေသု ဒီဃာဂ
မော ပဌမံ သင်္ဂီတော, တတ္ထ စ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေါ ပဌမံ နိက္ခိတ္တော, တဿမ္ပိ ဗြဟ္မဇာလသုတ္တံ, တတ္ထာပိ နိ
ဒါနန္တိ? နာယမနုယောဂေါ ကတ္ထစိပိ န ပဝတ္တတိ သဗ္ဗတ္ထေဝ ဝစနက္ကမမတ္တံ ပဋိစ္စ အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗတော။ အ
ပိစ သဒ္ဓါဝဟဂုဏတ္တာ ဒီဃာဂမောဝ ပဌမံ သင်္ဂီတော။ သဒ္ဓါ ဟိ ကုသလဓမ္မာနံ ဗီဇံ။ ယထာဟ “သဒ္ဓါ ဗီဇံ တပော
ဝုဋ္ဌီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၉၇; သု. နိ. ၇၇)။ သဒ္ဓါဝဟဂုဏတာ စဿ ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတာယေဝ။ ကိဉ္စ ဘိယျော – ကတိပ
ယသုတ္တသင်္ဂဟတာယ စေဝ အပ္ပပရိမာဏတာယ စ ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိသုခတော ပဌမံ သင်္ဂီတော။ တထာ ဟေသ စ
တုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟော, စတုသဋ္ဌိဘာဏဝါရပရိမာဏော စ။ သီလကထာဗာဟုလ္လတော ပန **သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေါ**
ပဌမံ နိက္ခိတ္တော။ သီလဉှိ သာသနဿ အာဒိ သီလပတိဋ္ဌာနတ္တာ သဗ္ဗဂုဏာနံ ။ တေနေတဟ “တသ္မာ တိဟ တွံ
ဘိက္ခု အာဒိမေဝ ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ? သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓ”န္တိအာဒိ (သံ.
နိ. ၅.၄၆၉)။ သီလက္ခန္ဓကထာဗာဟုလ္လတော ဟိ သော “သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေါ”တိ ဝုတ္တော။ ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနကထာဘာဝ
တော ပန သုတ္တန္တပိဋကဿ နိရဝသေသဒိဋ္ဌိဝိဘဇနံ **ဗြဟ္မဇာလသုတ္တံ** ပဌမံ နိက္ခိတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေပိဋ
ကေ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနေ ဗြဟ္မဇာလသဒိသံ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ နိဂ္ဂုမ္ဗံ နိဇ္ဇဋံ ကတွာ ဝိဘတ္တသုတ္တံ နတ္ထိ။ **နိဒါနံ** ပန ပဌမသင်္ဂီ
တိယံ မဟာကဿပတ္ထေရေန ပုဋ္ဌေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ဒေသကာလာဒိနိဒဿနတ္ထံ ပဌမံ နိက္ခိတ္တန္တိ။
တေနာဟ **“ဗြဟ္မဇာလဿာပိ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ စ **“အာယသ္မတာ”** တိအာဒိနာ ဒေသကံ နိယမေတိ, **ပဌမသင်္ဂီတိ
ကာလေ**တိ ပန ကာလန္တိ, အယမတ္ထော ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ “ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ”တိ ဝစနပ္ပသင်္ဂေန တံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိံ ဒဿေန္တော, ယဿံ တ ပဌမ
မဟာသင်္ဂီတိယံ နိက္ခိတ္တာနုက္ကမေန သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမတ္တာ တံ ဝိဘာဝေန္တော တဿာ တန္တိယာ အာရုဠှ
ဟာယပိ ဣဓ ဝစနေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမ စေသာ”** တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ ဟိ **ကိဉ္စာပိ။ပေ။ မာ
ရုဠှဟာ**တိ ဧတေန နနု သာ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ တန္တိမာရုဠှာ, ကသ္မာ ဣဓ ပုန ဝုတ္တာ, ယဒိ စ ဝုတ္တာ အဿ နိရ
တ္ထကတာ, ဂန္ထဂရုတာ စ သိယာတိ စောဒနာလေသံ ဒဿေတိ။ **“နိဒါန။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ ပန ဧတေန နိဒါနကော
သလ္လတ္ထဘာဝတော ယထာဝုတ္တအောသတာ န သိယာတိ ဝိသေသကာရဏဒဿနေန ပရိဟရတိ။ “ပဌမမဟာသင်္ဂီ
တိ နာမ စေသာ”တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ဝတ္တဗ္ဗသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန ဟိ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ
ကာလေ ဝုတ္တံ နိဒါနဉ္စ အာဒိ, သော စ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဣမမတ္ထံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ဥပညာသ
တ္ထော တ **စ**-သဒ္ဒေါ, ဥပညာသောတိ စ တကျာရမ္ဘော ဝုစ္စတိ။ သော ဟိ ဂန္ထကာရာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ ကိဉ္စိ ဝတွာ
တ ပုန အပရံ ဝတ္တုမာရဘန္တာနံ စ-သဒ္ဒပယောဂေါ။ ယံ ပန ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန ဝုတ္တံ “ဧတ္ထ စ-သဒ္ဒေါ အတိရေ
ကတ္ထော, တေန အညာပိ အတ္ထိတိ ဒီပေတီ”တိ (ဝဇိရ ဋီ. ဗာဟိရနိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ), တဒယုတ္တမေဝ။ န ဟေတ္ထ
စ-သဒ္ဒေန တဒတ္ထော ဝိညာယတိ။ ယဒိ စေတ္ထ တဒတ္ထဒဿနတ္ထမေဝ စ-ကာရော အဓိပ္ပေတော သိယာ, ဧဝံ
သတိ သော န ကတ္တဗ္ဗောယေဝ ပဌမသဒ္ဒေနေဝ အညာသံ ဒုတိယာဒိသင်္ဂီတီနမ္ပိ အတ္ထိဘာဝဿ ဒဿိတတ္တာ။
ဒုတိယာဒိမုပာဒာယ ဟိ ပဌမသဒ္ဒပယောဂေါ ဒီဃာဒိမုပာဒာယ ရဿာဒိသဒ္ဒပယောဂေါ ဝိယ။ ယထာပစ္စယံ တတ္ထ တ
တ္ထ ဒေသိတတ္တာ, ပညတ္တတ္တာ စ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာနံ ဓမ္မဝိနယာနံ သင်္ဂဟေတွာ ကထနံ ကထနံ **သင်္ဂီတိ,** ဧတေန
တံ တံ သိက္ခာပဒာနံ, တံတံသုတ္တာနဉ္စ အာဒိပရိယောသာနေသု, အန္တရန္တရာ စ သမ္ဗန္ဓဝသေန ဌပိတံ သင်္ဂီတိကာရကဝ
စနံ သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ။ မဟာဝိသယတ္တာ, ပူဇိတတ္တာ စ မဟတီ သင်္ဂီတိ **မဟာသင်္ဂီတိ,** ပဌမာ မဟာသင်္ဂီတိ **ပဌမ
မဟာသင်္ဂီတိ။ ကိဉ္စာပီ**တိ အနုဂ္ဂဟတ္ထော, တေန ဟဋ္ဌိယမ္ပိ သာ သင်္ဂီတိမာရုဠှာတတိ အနုဂ္ဂဟံ ကရောတိ, ဧဝမ္ပိ
တတ္ထာရုဠှဟမတ္တေန ဣဓ သောတူနံ နိဒါနကောသလ္လံ န ဟောတီတိ **ပန**-သဒ္ဒေန အရုစိယတ္ထံ ဒဿေတိ။ နိဒအာ
တိ ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ နိဒဿေတီတိ **နိဒါနံ,** တသ္မိံ **ကောသလ္လံ,** တဒတ္ထာယာတိ
အတ္ထော။

ဣဒါနိ တံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **“ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဉှိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သတ္တာနံ ဒဿနာ
နုတ္တရိယသရဏာဒိပဋိလာဘဟေတုဘူတာသု ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ အညာသု ဘဂဝတော ကိရိယာသု “ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျ”န္
တိ (ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. အဗ္ဘန္တရနိဒါန ၁; စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ; ဥဒါန အဋ္ဌ. ၁၈) ပဋိညာယ အနုလောမနတော

ဝိနေယျာနံ မဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ ကိရိယာဝ နိပ္ပရိယာယေန ဗုဒ္ဓကိစ္စံ နာမာတိ တံ သရူပတော ဒဿေတုံ **“ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဉှိ။ပေ.။ ဝိနယနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနတော ပန ပုဗ္ဗဘာဂေ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ သုဏန္တာနမ္ပိ တသနာဘာဂိယမေဝ ဇာတံ, န သေက္ခဘာဂိယံ, န နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ တပုဿဘလ္လိကာနံ သရဏဒာနံ ဝိယ။ သော ဟိ ဓမ္မတာ, တသ္မာ တမေဝ မရိယာဒဘာဝေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိ ဓမ္မောယေဝ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ **ဓမ္မစက္ကံ။** အထ ဝါ **စက္က** န္တိ အာဏာ, ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မဉ္စ တံ စက္ကဉ္စာတိ **ဓမ္မစက္ကံ။** ဓမ္မေန ဉာယေန စက္ကန္တိပိ **ဓမ္မစက္ကံ။** ဝုတ္တဉှိ ပဋိသမ္ဘိဒာယံ –

“ဓမ္မဉ္စ ပဝတ္တေတိ စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ။ စက္ကဉ္စ ပဝတ္တေတိ ဓမ္မဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မေန ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မစရိယာယ ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္က”န္တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၂.၄၀, ၄၁)။

တဿ ပဝတ္တနံ တထာ။ **ပဝတ္တန** န္တိ စ ပဝတ္တယမာနံ, ပဝတ္တိတန္တိ ပစ္စုပ္ပန္နာတီတဝသေန ဒွိဓာ အတ္ထော။ ယံ သန္ဓာယ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ “ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ္တန္တံ ဒေသေန္တော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ နာမ, အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရဿ မဂ္ဂဖလာဓိဂတတော ပဋ္ဌာယ ပဝတ္တိတံ နာမာ”တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၁၀၈၁-၁၀၈၈; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၄၀)။ ဣဓ ပန ပစ္စုပ္ပန္နဝသေနေဝ အတ္ထော ယုတ္တော။ **ယာဝ**တိ ပရိစ္ဆေဒတ္ထေ နိပါတော, သုဘဒ္ဒဿ နာမ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဝိနယနံ အန္တောပရိစ္ဆေဒံ ကတွာတိ အဘိဝိဓိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဉှိ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စေ နိပန္နေနေဝ ဝိနေသီတိ။ ကတံ ပရိနိဋ္ဌာပိတံ ဗုဒ္ဓကိစ္စံ ယေနာတိ တထာ, တသ္မိံ။ ကတဗုဒ္ဓကိစ္စေ ဘဂဝတိ လောကနာထေ ပရိနိဗ္ဗုတေတိ သမ္ဗန္ဓော, ဧတေန ဗုဒ္ဓကတ္တဗ္ဗဿ ကိစ္စဿ ကဿစိပိ အသေသိတဘာဝံ ဒီပေတိ။ တတောယေဝ ဟိ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ။ နနု စ သာဝကေဟိ ဝိနီတာပိ ဝိနေယျာ ဘဂဝတာယေဝ ဝိနီတာ နာမ။ တထာ ဟိ သာဝကဘာသိတံ သုတ္တံ “ဗုဒ္ဓဘာသိတ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ သာဝကဝိနေယျာ စ န တာဝ ဝိနီတာ, တသ္မာ “ကတဗုဒ္ဓကိစ္စေ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ? နာယံ ဒေါသော တေသံ ဝိနယနုပာယဿ သာဝကေသု ဌပိတတ္တာ။ တေနေတဟ –

“န တာဝတာဟံ ပါပိမ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, ယာဝ မေ ဘိက္ခူ န သာဝကာ ဘဝိဿန္တိ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟ ဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပါဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေဿန္တီ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈; ဥဒါ. ၅၁)။

“ကုသိနာရာယ”န္တိအာဒိနာ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗုတဒေသကာလဝိသေသဝစနံ “အပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ”တိ ဂဟေတွာ သ မိစ္ဆာဘာဝဒဿနတ္ထံ, လောကေ ဇာတသံဝဍ္ဎာဒိဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ။ တထာ ဟိ မနုဿဘာဝဿ သုပါကဋဘာ ကရဏတ္ထံ မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ အရပရိဂ္ဂဟာဒီနိပိ ကရောန္တီတိ။ **ကုသိနာရာယ**န္တိ ဧဝံ နာမကေ နဂရေ။ တဉှိ နဂရံ ကုသဟတ္ထံ ပုရိသံ ဒဿနဋ္ဌာနေ မာပိတတ္တာ “ကုသိနာရာ”တိ ဝုစ္စတိ, သမီပတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မံ။ **ဥပဝတ္တနေ မလ္လာနံ သာလဝနေ**တိ တဿ နဂရဿ ဥပဝတ္တနဘူတေ မလ္လရာဇူနံ သာလဝနေ။ တဉှိ သာလဝနံ နဂရံ ပဝိသိတုကာမာ ဥယျာနတော ဥပေစ္စ ဝတ္တန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ **ဥပဝတ္တနံ။** ယထာ ဟိ အနုရာဓပုရဿ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ ထူပါရာမော, ဧဝံ တံ ဥယျာနံ ကုသိနာရာယ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဒိသာယံ ဟောတိ။ ယထာ စ ထူပါရာမတော ဒက္ခိဏဒွါရေန နဂရံ ပဝိသနမဂ္ဂေါ ပါစီနမုခေါ ဂန္တွာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တတိ, ဧဝံ ဥယျာနတော သာလပန္တိ ပါစီနမုခါ ဂန္တွာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တာ, တသ္မာ တံ “ဥပဝတ္တန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ အပရေ ပန “တံ သာလဝနမုပဂန္တွာ မိတ္တသုဟဇ္ဇေ အပလောကေတွာ နိဝတ္တနတော ဥပဝတ္တနန္တိ ဟာကဋ္ဌံ ဇာတံ ကိရာ”တိ ဝဒန္တိ။ **ယမကသာလာနမန္တရေ**တိ ယမကသာလာနံ ဝေမဇ္ဈေ။ တတ္ထ ကိရ ဘဂဝတော ပညတ္တဿ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စဿ သီသဘာဂေ ဧကာ သာလပန္တိ ဟောတိ, ပါဒဘာဂေ ဧကာ။ တတ္ရာပိ ဧကော တရုဏသာလော သီသဘာဂဿ အာသန္နော ဟောတိ, ဧကော ပါဒဘာဂဿ။ တသ္မာ “ယမကသာလာနမန္တရေ”တိ ဝုတ္တံ။ အပိစ “ယမကသာလာ နာမ မူလက္ခန္ဓဝိဋပပတ္တေဟိ အညမညံ သံသိဗ္ဗေတွာ ဌိတသာလာ”တိပိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ မာ ဣတိ စန္ဒော ဝုစ္စတိ တဿ ဂတိယာ ဒိဝသ ဿ မိနိတဗ္ဗတော, တဒါ သဗ္ဗကလာပရိပူရိယာ ပုဏ္ဏော ဧဝ မာတိ **ပုဏ္ဏမာ။** သဒ္ဒဝိဒူ ပန “မော သိဝေ စန္ဒိမာ စေ တ”တိ ဝုတ္တံ သက္ကတဘာသာနယံ ဂဟေတွာ ဩကာရန္တမ္ပိ စန္ဒိမတစက မ-သဒ္ဒမိစ္ဆန္တိ။ ဝိသာခါယ ယုတ္တော ပုဏ္ဏမာ ယတ္ထာတိ **ဝိသာခါပုဏ္ဏမော,** သောယေဝ ဒိဝသော တထာ, တသ္မိံ။ ပစ္စူသတိ တိမိရံ ဝိနာသေတီတိ **ပစ္စူ**

သော, ပတိ-ပုဗ္ဗော ဥသ-သဒ္ဒော ရုဇာယန္တိ ဟိ နေရုတ္တိကာ, သောယေဝ သမယောတိ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမယာမပရိယာပ
န္နော ကာလဝိသေသော ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ။ ဝိသာခါပုဏ္ဏမဒိဝသေ ဥဒိသေ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမသမယေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဥပဟာဒီယတေ ကမ္မကိလေသေဟီတိ **ဥပဟဒိ,** ဝိပာကက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာ စ ရူပံ။ သော ပန ဥပဟဒိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရ
မာရနိမ္မထနေ အနောသ္သဇ္ဇော, ကြေ ခန္ဓမစ္စုမာရနိမ္မထနေ ဩသ္သဇ္ဇော န သေသိတော, တသ္မာ နတ္ထိ ဧတိဿာ ဥ
ပဟာဒိသင်္ခါတော သေသော, ဥပဟာဒိဿ တ သေသောတိ ကတွာ **“အနုပဟာဒိသေသာ”**တိ ဝုစ္စတိ။ **နိဗ္ဗာနဓာတူ** တိ စေတ္
ထ နိဗ္ဗုတိမတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, နိဗ္ဗာနဥ တံ သဘာဝဓာရဏတော ဓာတု စာတိ ကတွာ။ နိဗ္ဗုတိယာ ဟိ ကာရဏပရိယာ
ယေန အသင်္ခတဓာတု တထာ ဝုစ္စတိ။ ကြတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စာယံ ကရဏနိဒ္ဒေသော။ အနုပဟာဒိသေသတာသင်္ခါတံ
ကြမံ ပကာရံ ဘူတဿ ပတ္တဿ ပရိနိဗ္ဗုတဿ ဘဂဝတော လက္ခဏေ နိဗ္ဗာနဓာတုသင်္ခါတေ အတ္ထေ တတိယာ
တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နနု စ “အနုပဟာဒိသေသာယာ”တိ နိဗ္ဗာနဓာတုယာဝ ဝိသေသနံ ဟောတိ, န ပရိနိဗ္ဗုတဿ ဘဂဝ
တော, အထ ကသ္မာ တံ ဘဂဝတ ပတ္တောတိ ဝုတ္တောတိ? နိဗ္ဗာနဓာတုယာ သဟာစရဏတော။ တံသဟာစရဏေန ဟိ ဘဂ
တပိ အနုပဟာဒိသေသဘာဝံ ပတ္တောတိ ဝုစ္စတိ။ အထ တ အနုပဟာဒိသေသဘာဝသင်္ခါတံ ကြမံ ပကာရံ ပတ္တာယ နိဗ္ဗာနဓာ
တုယာ လက္ခဏေ သဥ္ဥာနနကိရိယာယ တတိယာတိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ **အနုပဟာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ** တိ စ အနု
ပဟာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု ဟုတွာတတိ အတ္ထော။ “ဦနပဥ္စဗန္ဓနေန ပတ္တေနာ”တိ (ပာရာ. ၆၁၂)။ ဧတ္ထ ဟိ ဦနပဥ္စဗန္ဓနပ
တ္တော ဟုတွာတတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ အပိစ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ အနုပဟာဒိသေသာယ အနုပဟာဒိသေသာ ဟုတွာ ဘူတာယာတိပိ
ယုဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉှိ ဥဒာနဋ္ဌကထာယ **နန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** “ဥပဘုဉ္ဇိလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟီတိ ကြတ္ထမ္ဘူတလက္
ခဏေ ကရဏဝစနံ ဝိပ္ပကတုလ္လိခိတေဟိ ကေသေဟိ ဥပလက္ခိတာတိ အတ္ထော”တိ (ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၂၂) သေနယော ဥ
ဒိသေသု။ **ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ**တိ ဓေဋ္ဌမာသဿ သုက္ကပက္ခပဥ္စမီဒိဝသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တဥ္စ န “သန္နိပတိတာ
န”န္တိ ဧတဿ ဝိသေသနံ, “ဥဿာဟံ ဇနေသီ”တိ ဧတဿ ပန ဝိသေသနံ “ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ
ဇနေသီ”တိ ဥဿာဟဇနနဿ ကာလဝသေန ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသနဘာဝတော။ ဓာတုဘာဇနဒိဝသတော ဟိ ပုရိမတ
ရဒိဝသေသုပိ ဘိက္ခူ သန္နိပတိတာတိ။ အထ တ **“သန္နိပတိတာန”** န္တိ ကြဒံ ကာယသာမဂ္ဂိဝသေန သန္နိပတနမေဝ သန္
ဓာယ ဝုတ္တံ, န သမာဂမနမတ္တေန။ တသ္မာ “ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ”တိ ကြဒံ “သန္နိပတိတာန”န္တိ ဧတဿ ဝိသေသနံ
သမ္ဘဝတိ, ကြဒဥ္စ **ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီ** တိ ဧတ္ထ **“ဘိက္ခူန”** န္တိ ဧတေနပိ သမ္ဗန္ဓနီယံ ။ သင်္ဃဿ ထေ
ရော **သင်္ဃတ္ထေရော။** သော ပန သင်္ဃော ကိံ ပရိမာဏောတိ အာဟ **“သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာန”** န္တိ။ သင်္
ဃသဒ္ဒေန ဟိ အဝိညာယမာနဿ ပရိမာဏဿ ဝိညာပနတ္ထမေဝေတံ ပုန ဝုတ္တံ။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန ဝဒန္တိ –

“သမာသော စ တဒ္ဓိတော စ၊ တဂ္ဃတ္တေသု ဝိသေသကာ။
ပသိဒ္ဓိယန္တု သာမည်၊ တေလံ သုဂတစီဝရံ။

တသ္မာ နာမမတ္တဘူတဿ သင်္ဃတ္ထေရဿ ဝိသေသနတ္ထမေဝေတံ ပုန ဝုတ္တန္တိ, နိစ္စသာပေက္ခတာယ စ ဧဒိ
သေသု သမာသော ယထာ “ဒေဝဒတ္တဿ ဂရုကုလ”န္တိ။ နိစ္စသာပေက္ခတာ စေတ္ထ သင်္ဃသဒ္ဒဿ ဘိက္ခုသ
တသဟဿသဒ္ဒံ သာပေက္ခတ္တေပိ အညပဒန္တရာဘာဝေန တဂ္ဃေ ဝိယ အပေက္ခိတဗ္ဗတ္ထဿ ဂမကတ္တာ။
“သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာန”န္တိ ဟိ ဧတဿ သင်္ဃသဒ္ဒေ အဝယဝီဘာဝေန သမ္ဗန္ဓော, တဿာပိ သာမိ
ဘာဝေန ထေရသဒ္ဒေတိ။ “သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာန”န္တိ စ ဂဏပါမောက္ခဘိက္ခူယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။
တအ ဟိ သန္နိပတိတာ ဘိက္ခူ ဧတ္တကာတိ ဂဏနပထမတိက္ကန္တာ။ တထာ ဟိ ဝေဠုဝကမေ ဝေဒနာဝိက္ခမ္ဘနတော
ပဋ္ဌာယ “နစိရေနေဝ ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ”တိ သုတွာ တတော တတော အာဂတေသု ဘိက္ခူသု ဧကဘိက္ခုပိ ပက္
ကန္တော နာမ နတ္ထိ။ ယထာဟ –

“သတ္တသတသဟဿာနိ ၊ တေသု ပါမောက္ခဘိက္ခဝေါ။
ထေရော မဟာကဿပေါဝ၊ သင်္ဃတ္ထေရော တအ အဟူ”တိ။

အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ အနုဿရန္တော မညမာနော စိန္တယန္တော ဟုတွာ ဥဿာဟံ ဇနေသိ, အနုဿ
ရန္တော မညမာနော စိန္တယန္တော အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ မဟန္တေဟိ
သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ မဟန္တော ကဿပေါတိ **မဟာကဿပေါ။** အပိစ **“မဟာကဿပေါ”** တိ ဥရု

ဝေလကသ္သပေါ နဒီကသ္သပေါ ဂယာကသ္သပေါ ကုမာရကသ္သပေါတိ ဣမေ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကေ ထေရေ ဥပာဒာယ ဝုစ္စ
တိ။ ကသ္မာ ပနာယသ္မာ မဟာကသ္သပေါ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ အနုယောဂေ သတိ တံ ကာရဏံ ဝိဘာဝေန္တော
အာဟ **“သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ”** တိအာဒိ။ သတ္တ အဟာနိ သမာဟဋာနိ **သတ္တာဟံ။** သတ္တာဟံ ပရိနိဗ္ဗုတဿ အဿ
သာတိ တထာ ယထာ “အစိရပက္ကန္တော, မာသဇာတော”တိ, အန္တတ္ထအညပဒသမာသောယံ, တသ္မိံ။ ဘဂဝတော ပ
ရိနိဗ္ဗာနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟေ ဝီတိဝတ္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တေဿ “ဝုတ္တဝစန”န္တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓ
ဓော, တထာ **“သုဘဒ္ဒေန ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတေနာ”** တိ တေဿပိ။ တတ္ထ **သုဘဒ္ဒော** တိ တဿ နာမမတ္တံ, ဝုဍ္ဎကာလေ
ပန ပဗ္ဗဇိတတ္တာ **“ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတေနာ”** တိ ဝုတ္တံ, တေန သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကာဒီဟိ တံ ဝိသေသံ ကရောတိ။ **“အလံ
အာဝုသော”**တိအာဒိနာ တေန ဝုတ္တဝစနံ နိဒဿေတိ။ သော ဟိ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ အာယသ္မတာ မဟာ
ကသ္သပတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ပာဝါယ ကုသိနာရံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပဋိပန္နေသု ပဉ္စမတ္တေသု ဘိက္ခုသတေသု အဝီတရာဂေ ဘိ
က္ခူ အန္တရာမဂ္ဂေ ဒိဋ္ဌအာဇီဝကဿ သန္တိကာ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနံ သုတွာ ပတ္တစီဝရာနိ ဆဍ္ဍေတွာ ဗာဟာ ပ
ဂ္ဂယှ ဟံ နာနပ္ပကာရံ ပရိဒေဝန္တေ ဒိသွာ ဧဝမာဟ။

ကသ္မာ ပန သော ဧဝမာဟာတိ? ဘဂဝတိ အာဃာတေန။ အယံ ကိရေသော ခန္ဓကေ အာဂတေ **အာတုမာဝတ္ထုသ္မိံ**
(မဟာဝ. ၃၀၃) နှာပိတပုဗ္ဗကော ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတော ဘဂဝတိ ကုသိနာရတော နိက္ခမိတွာ အဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသ
တေဟိ သဒ္ဓိံ အာတုမံ ဂစ္ဆန္တေ “ဘဂဝါ အာဂစ္ဆတီ”တိ သုတွာ “အာဂတကာလေ ယာဂုဒါနံ ကရိဿာမီ”တိ
သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတေ ဒွေ ပုတ္တေ ဧတဒဝေစ “ဘဂဝါ ကိရ တာတာ အာတုမံ အာဂစ္ဆတိ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန
သဒ္ဓိံ အဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ, ဂစ္ဆထ တုမှေ တာတာ, ခုရဘဏ္ဍံ အာဒါယ နာဠိယာ ဝ ပသိဗ္ဗကေန စ
အနုဃရကံ အာဟိဏ္ဍထ, လောဏမ္ပိ တေလမ္ပိ တဏ္ဍုလမ္ပိ ခါဒနီယမ္ပိ သံဟရထ, ဘဂဝတော အာဂတဿ ယာဂုဒါ
နံ ကရိဿာမီ”တိ။ တေ တထာ အကံသု။ အထ ဘဂဝတိ အာတုမံ အာဂန္တွာ ဘုသာဂါရကံ ပဝိဋ္ဌေ သုဘဒ္ဒော သာယန္
ဟသမယံ ဂာမဒွါရံ ဂန္တွာ မနုဿေ အာမန္တေတွာ “ဟတ္ထကမ္မမတ္တံ မေ ဒေထာ”တိ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတွာ
“ကိံ ဘန္တေ ကရောမာ”တိ ဝုတ္တေ “ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဂဏှထာ”တိ သဗ္ဗူပကရဏာနိ ဂဟာပေတွာ ဝိဟာရေ ဥဒ္ဒနာနိ
ကာရေတွာ ဧကံ ကာဠကံ ကာသာဝံ နိဝါသေတွာ တာဒိသမေဝ ပါရုပိတွာ “ဣဒံ ကရောထ, ဣဒံ ကရောထာ”တိ သဗ္ဗရ
တ္တိံ ဝိစာရေန္တော သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဘောဇ္ဇယာဂုဉ္စ မဓုဂောဠကဉ္စ ပဋိယာဒါပေသိ။ **ဘောဇ္ဇယာဂု**
နာမ ဘုဉ္ဇိတွာ ပါတဗ္ဗယာဂု, တတ္ထ သပ္ပိမဓုဖာဏိတမစ္ဆမံသပုပ္ဖဖလရသာဒိ ယံ ကိဉ္စိ ခါဒနီယံ နာမ အတ္ထိ, တံ
သဗ္ဗံ ပဝိသတိ။ ကီဠိတုကာမာနံ သီသမက္ခနယောဂ္ဂါ ဟောတိ သုဂန္ဓဂန္ဓာ။

အထ ဘဂဝါ ကာလဿေဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ အာတုမာဘိမုခော ပ
ယာသိ။ အထ တဿ အာရောစေသုံ “ဘဂဝါ ပိဏ္ဍာယ ဂါမံ ပဝိသတိ, တယာ ကဿ ယာဂု ပဋိယာဒိတာ”တိ။ သော ယ
ထာနိဝတ္ထပါရုတေဟေဝ တေဟိ ကာဠကကာသာဝေဟိ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဗ္ဗိဉ္စ ကဋစ္ဆုဉ္စ ဂဟေတွာ ဗြဟ္မာ
ဝိယ ဒက္ခိဏံ ဇာဏုမဏ္ဍလံ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌပေတွာ ဝန္ဒိတွာ “ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ ယာဂု”န္တိ အာဟ။
တတော “ဇာနန္တာပိ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တီ”တိ ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၀၄) အာဂတနယေန ဘဂဝါ ပုစ္ဆိတွာ စ သုတွာ
စ တံ ဝုဍ္ဎပဗ္ဗဇိတံ ဝိဂရဟိတွာ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ အကပ္ပိယသမာဒါနသိက္ခာပဒံ, ခုရဘဏ္ဍပရိဟရဏသိက္ခာပဒဉ္စာတိ
ဒွေ သိက္ခာပဒာနိ ပညပေတွာ “အနေကကပ္ပကောဋိယော ဘိက္ခဝေ ဘောဇနံ ပရိယေသန္တေဟေဝ ဝီတိနာမိတာ , ဣဒံ
ပန တုမှာကံ အကပ္ပိယံ, အဓမ္မေန ဥပ္ပန္နံ ဘောဇနံ ဣမံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အနေကာနိ အတ္တဘာဝသဟဿာနိ အပါယေ
သွေဝ နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ, အပေထ မာ ဂဏှထာ”တိ ဝတွာ ဘိက္ခာစာရာဘိမုခော အဂမာသိ, ဧကဘိက္ခုနာပိ န ကိဉ္စိ
ဂဟိတံ။ သုဘဒ္ဒော အနတ္တမနော ဟုတွာ “အယံ သဗ္ဗံ ဇာနာမီ”တိ အာဟိဏ္ဍတိ, သစေ န ဂဏှိတုကာမော ပေသေတွ
တ အာရောစေတဗ္ဗံ အဿ, ပက္ကာဟာရော နာမ သဗ္ဗစိရံ တိဋ္ဌန္တော သတ္တာဟမတ္တံ တိဋ္ဌေယျ, ဣဒဉ္စ မမ
ယာဝဇီဝံ ပရိယတ္တံ အဿ, သဗ္ဗံ တေန နာသိတံ, အဟိတကာမော အယံ မယှ”န္တိ ဘဂဝတိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ
ဒသဗလေ ဓရမာနေ ကိဉ္စိ ဝတ္တုံ နာသက္ခိ။ ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ “အယံ ဥစ္စာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတော မဟာပုရိသော,
သစေ ကိဉ္စိ ဝက္ခာမိ, မမံယေဝ သန္တဇ္ဇေဿတီ”တိ။

သွာယံ အဇ္ဇ မဟာကသ္သပတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော “ပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ”တိ သုတွာ လဒ္ဓဿာ
သော ဝိယ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဧဝမာဟ။ ထေရော ပန တံ သုတွာ ဟဒယေ ပဟာရံ ဝိယ, မတ္ထကေ ပတိတသုက္ခာသနိံ ဝိယ
(သုက္ခာသနိ ဝိယ ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၂၃၂) မညိ, ဓမ္မသံဝေဂေါ စဿ ဥပ္ပဇ္ဇိ “သတ္တာဟမတ္တပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ, အဇ္ဇ

ဇာပိသ္မာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဓရတိယေဝ, ဒုက္ခေန ဘဂဝတာ အာရာဓိတသာသနေ နာမ ဇေါ လဟုံ မဟန္တံ ဟပ်ံ ကသင့်ံ ကဏ္ဍကော ဥပ္ပန္နော, အလံ ခေါ ပနေသ ဟဟော ဝမုမာနော အညေပိ ဝေရူပေ သဟာယေ လဘိတွာ သာသနံ ဩသက္ကာပေတု''န္တိ။

တတော ထေရော စိန္တေသိ ''သစေ ခေါ ပနာဟံ ဣမံ မဟလ္လကံ ဣဓေဝ ပိလောတိကံ နိတသေတွာ ဆာရိကာယ ဩကိရာပေတွာ နီဟရာပေဿာမိ, မနုဿာ 'သမဏာဿ ကေတမဿ သရီရေ ဓရမာနေယေဝ သာဝကာ ဝိဝဒန္တီ'တိ အမှဟာကံ ဒောသံ ဒဿေဿန္တိ, အဓိတသေမိ တာဝ။ ဘဂဝတာ ဟိ ဒေသိတဓမ္မော အသင်္ဂဟိတပုပ္ဖရာသိ သဒိသော, တတ္ထ ယထာ တတေန ပဟဋ္ဌပုပ္ဖာနိ ယတော တ တတော တ ဂစ္ဆန္တိ, ဝေမေဝ ဝေရူပာနံ ဝသေန ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဝိနယေ ဧကံ ဒွေ သိက္ခာပဒါနိ နဿိဿန္တိ, သုတ္တေ ဧကော ဒွေ ပဉှာတရာ နဿိဿန္တိ, အဘိဓမ္မေ ဧကံ ဒွေ ဘူမန္တရာနိ နဿိဿန္တိ, ဇေါ အနုက္ကမေန မူလေ နဋ္ဌေ ပိသာစသဒိသာ ဘဝိဿာမ, တသ္မာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟံ ကရိဿာမိ, ဇေါ သတိ ဒဠှသုတ္တေန သင်္ဂဟိတပုပ္ဖာနိ ဝိယ အယံ ဓမ္မဝိနယော နိစ္စလော ဘဝိဿတိ။ တေဒတ္ထညှိ ဘဂဝတ မယှံ တီဏိ ကဝုတာနိ ပစ္စုဂ္ဂမနံ အကာသိ, တီဟိ ဩတဒေဟိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၉, ၁၅၀, ၁၅၁) ဥပသမ္ပဒံ အကာသိ, ကာယတော စီဝရပရိဝတ္တနံ အကာသိ, အာကာသေ ဟဏိံ စာလေတွာ စန္ဒော ပမပဋိပဒံ ကထေန္တော မညေဝ သက္ခိံ ကတွာ ကထေသိ, တိက္ခတ္တုံ သကလသာသနရတနံ ပဋိစ္ဆာပေသိ, မာဒိသေ ဘိက္ခုမှိ တိဋ္ဌမာနေ အယံ ဟဟော သာသနေ ဝမိံ မာ အလတ္ထ, ယာဝ အဓမ္မော န ဒိပ္ပတိ, ဓမ္မော န ပဋိဗာဟိယ္ယတိ, အဝိနယော န ဒိပ္ပတိ, ဝိနယော န ပဋိဗာဟိယ္ယတိ, အဓမ္မဝါဒိနော န ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဓမ္မဝါဒိနော န ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ, အဝိနယဝါဒိနော န ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဝိနယဝါဒိနော န ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ, တာဝ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိဿာမိ, တတော ဘိက္ခူ အတ္တနော အတ္တနော ပဟောနကံ ဂဟေတွာ ကပ္ပိယာကပ္ပိယေ ကထေဿန္တိ, အထာယံ ဟဟော သယမေဝ နိဂ္ဂဟံ ဟာပုဏိဿတိ, ပုန သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န သက္ခိဿတိ, သာသနံ ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ ဘဝိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ သော ''ဇေါ နာမ မယှံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္န''န္တိ ကဿစိပိ အနာရောစေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သမုဿာဟေသိ။ အထ ပဉ္စာ ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသိ။ တေန ဝုတ္တံ ''အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ။ပေ.။ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီ''တိ။

တတ္ထ **အလန္တိ** ပဋိက္ခေပဝစနံ, န ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အာဝုသောတိ** ပရိဒေဝန္တေ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ **မာ သောစိတ္ထာတိ** စိတ္တေ ဥပ္ပန္နဗလဝသောကေန မာ သောကမကတ္ထ။ **မာ ပရိဒေဝိတ္ထာ** တိ တစာယ မာ ဝိလာပမကတ္ထ။ ''ပရိဒေဝနံ ဝိလာပော''တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ အသောစနာဒီနံ ကာရဏမာဟ **''သုမုတ္တာ''** တိအာဒိနာ။ **တေန မဟာသမဏေနာတိ** နိဿက္ကေ ကရဏဝစနံ, သွာဝစနဿ တ နာဿုပ္ပဒေသော။ **''ဥပဒ္ဒုတာ''** တိ ပဒေ ပန ကတ္တရိ တတိယာဝသေန သမ္ဗန္ဓော။ ဥဘယာပေက္ခဉ္ဟေတံ ပဒံ။ **ဥပဒ္ဒုတာ စ ဟောမာ** တိ တံကာလာပေက္ခဝတ္တမာနဝစနံ, ''တအာ''တိ သေသော။ အတီတတ္ထေ တ ဝတ္တမာနဝစနံ, အဟုမှာတိ အတ္ထော။ **အနုဿရန္တော** ဓမ္မသံဝေဂဝသေနေဝ, န ပန ကောဓာဒိဝသေန။ ဓမ္မသဘာဝစိန္တာဝသေန ဟိ ပဝတ္တံ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ ဓမ္မသံဝေဂေါ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

''သဗ္ဗသင်္ခတဓမ္မေသု၊ ဩတ္တပ္ပာကာရသဏ္ဌိတံ။
ဉာဏမောဟိတဘာရာနံ၊ ဓမ္မသံဝေဂသညိတ''န္တိ။ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ)။

အညံ ဥဿာဟဇနနကာရဏံ ဒဿေတုံ **''ဏ္ဍိဒိသဿာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဏ္ဍိဒိသဿ စ သင္ဃသန္နိဟတဿာတိ** သတ္တသတသဟဿဂဏဟမောက္ခတ္ထေရပ္ပမုခဂဏနပထာတိက္ကန္တသင္ဃသန္နိဟတံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **''ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတီ''** တိအာဒိနာပိ အညံ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တအာယတ္တဝုတ္တိ တာယာတိ **ဌာနံ,** ဟေတု။ **ခေါတိ** အဝဓာရဏေ။ **ပနာတိ** ဝစနာလင်္ကာရေ, ဇတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတေဝ, နော န ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ **''ယံ ဟာပဘိက္ခူ''** တိအာဒိ။ **ယန္တိ** နိပာတမတ္တံ, ကာရဏနိဒ္ဒေသော တ, ယေန ဌာနေန အန္တရဓာပေယျုံ, တဒေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိယေဝတိ။ ဟာပေန လာမကေန ဣစ္ဆာဝစရေန သမန္နာဂတာ ဘိက္ခူ **ဟာပဘိက္ခူ**။ အတီတော သတ္ထာ ဇတ္ထ, ဇေတဿာတိ တ **အတီတသတ္ထုကံ** ယထာ ''ဗဟုကတ္တုကော''တိ။ ပဓာနံ ဝစနံ **ဟာဝစနံ။ ဟာ-သဒ္ဒေါ** စေတ္ထ နိဟတော ''ဟ ဇေ ဝုတ္ထဿာ''တိအာဒီသု ဝိယ။ ဥပသဂ္ဂပဒံ တ ဇတံ, ဒီဃံ ကတွာ ပန တထာ ဝု

တ္တံ ယထာ "ဟာဝဒတီ"တိပိ ဝဒန္တိ။ **ပက္ခန္တိ** အလဇ္ဇိပက္ခံ။ **"ယာဝ စာ"**တိအာဒိနာ သင်္ဂီတိယာ သာသနစိရဋ္ဌိတိကဘာဝေ ကာရဏံ, သာဓကဉ္စ ဒဿေတိ။ "တသ္မာ"တိ ဟိ ပဒမဇ္ဈာဟရိတွာ "သင်္ဂါယေယျ"န္တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓိနီယံ။

တတ္ထ **ယာဝ စ ဓမ္မဝိနယော တိဋ္ဌတီ**တိ ယတ္တကံ ကာလံ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေသု တိဋ္ဌတိ။ ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္စကေ နိပန္နေန ဘဂဝတာ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆) ဝုတ္တံ သန္ဓာယ **"ဝုတ္တဉှေတ"**န္တိ အာဒိမာဟ။ **ဟိ**-သဒ္ဒော အာဂမဝသေန ဒဠှီဇောတကော။ **ဒေသိတော ပညတ္တော**တိ ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေဝ ပညတ္တော စ။ သုတ္တာဘိဓမ္မသင်္ဂဟိတဿ ဟိ ဓမ္မဿ အတိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ ဒေသနာ, တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ ဝိနေယျသန္တာနေ ဌပနံ ပညာပနံ။ ဝိနယောပိ ဒေသိတော စေဝ ပညတ္တော စ။ ဝိနယတန္တိသင်္ဂဟိတဿ ဟိ အတ္ထဿ အတိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ ဒေသနာ, တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ အသင်္ကရတော ဌပနံ ပညာပနံ, တသ္မာ ကမ္မဒွယမ္ပိ ကိရိယာဒွယေန သမ္ဗန္ဓနံ ယုဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သောတိ သော ဓမ္မော စ ဝိနယော စ။ **မမစ္စယေနာ**တိ မမ အစ္စယကာလေ။ "ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏနိဒ္ဒေသော"တိ ဟိ အက္ခရစိန္တကာ ဝဒန္တိ။ ဟေတွတ္ထေ ဝါ ကရဏဝစနံ, မမ အစ္စယဟေတု တုမှာကံ သတ္ထာ နာမ ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဉှိ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ "မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတီ"တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁၆)။ လက္ခဏဝစနဉှေတ္ထ ဟေတွတ္ထသာဓကံ ယထာ "နေတ္တေ ဥဇုံ ဂတေ သတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၇၀; နေတ္တိ. ၁၀.၉၀, ၉၃)။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – မယာ ဝေါ ဌိတေနေဝ "ဣဒံ လဟုကံ, ဣဒံ ဂရုကံ, ဣဒံ သတေကိစ္ဆံ, ဣဒံ အတေကိစ္ဆံ, ဣဒံ လောကဝဇ္ဇံ, ဣဒံ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ, အယံ အာပတ္တိ ပုဂ္ဂလဿ သန္တိကေ ဝုဋ္ဌာတိ, အယံ ဂဏဿ, အယံ သင်္ဃဿ သန္တိကေ ဝုဋ္ဌာတီ"တိ သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမနီယတာဝသေန ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုသ္မိံ သခန္ဓကပရိဝါရော ဥဘတောဝိဘင်္ဂေါ မဟာဝိနယော နာမ ဒေသိတော, တံ သကလမ္ပိ ဝိနယပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတိ "ဣဒံ ဝေါ ကတ္တဗ္ဗံ, ဣဒံ ဝေါ န ကတ္တဗ္ဗ"န္တိ ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗဿ ဝိဘာဂေန အနုသာသနတော။ ဌိတေနေဝ စ မယာ "ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ"တိ တေန တေန ဝိနေယျာနံ အဇ္ဈာသယာနုရူပေန ပကာရေန ဣမေ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဝိဘဇိတွာ ဝိဘဇိတွာ သုတ္တန္တပိဋကံ ဒေသိတံ, တံ သကလမ္ပိ သုတ္တန္တပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတိ တံတံစရိယာနုရူပံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုသာသနတော, ဌိတေနေဝ စ မယာ "ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁၆), ဒွါဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော, စတ္တာရိ သစ္စာနိ, ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ, နဝ ဟေတူ, စတ္တာရော အာဟာရာ, သတ္တ ဖဿာ, သတ္တ ဝေဒနာ, သတ္တ သညာ, သတ္တ စေတနာ, သတ္တ စိတ္တာနိ။ တတြာပိ ဧတ္တကာ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ, ဧတ္တကာ ရူပါဝစရာ, ဧတ္တကာ အရူပါဝစရာ, ဧတ္တကာ ပရိယာပန္နာ, ဧတ္တကာ အပရိယာပန္နာ, ဧတ္တကာ လောကိယာ, ဧတ္တကာ လောကုတ္တရာ"တိ ဣမေ ဓမ္မေ ဝိဘဇိတွာ ဝိဘဇိတွာ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသိတံ, တံ သကလမ္ပိ အဘိဓမ္မပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတိ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေန ဉာယမာနံ စတုသစ္စသမ္ဗောဓာဝဟတ္တာ။ ဣတိ သဗ္ဗမ္ပေတံ အဘိသမ္ဗောဓိတော ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ ပဉ္စစတ္တာလီသ ဝဿာနိ ဘာသိတံ လပိတံ "တီဏိ ပိဋကာနိ, ပဉ္စ နိကာယာ, နဝင်္ဂါနိ, စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ"တိ ဧဝံ မဟပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ တိဋ္ဌန္တိ, အဟံ ဧကောဝ ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, အဟဉ္စ ပနိဒါနိ ဧကောဝ ဩဝဒါမိ အနုသာသာမိ, မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဗုဒ္ဓသဟဿာနိ တုမှေ ဩဝဒိဿန္တိ အနုသာသိဿန္တိ ဩဝါဒါနုသာသနကိစ္စဿ နိပ္ဖာဒနတောတိ။

သာသနန္တိ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိပဋိဝေဓဝသေန တိဝိဓမ္ပိ သာသနံ, နိပ္ပရိယာယတော ပန သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ။ အဒ္ဓာနံ ဂမိတုမလန္တိ **အဒ္ဓနိယံ,** အဒ္ဓာနက္ခမန္တိ အတ္ထော။ စိရံ ဌိတိ ဧတဿာတိ **စိရဋ္ဌိတိကံ။** ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေန ပကာရေန ဣဒံ သာသနံ အဒ္ဓနိယံ, တတောယေဝ စ စိရဋ္ဌိတိကံ ဘဝေယျ, တေန ပကာရေန ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ ယဒိ ပနာဟံ သင်္ဂါယေယျံ, သာဓု ဝတာတိ။

ဣဒါနိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အတ္တနော ကတံ အနုဂ္ဂဟဝိသေသံ သမနုဿရိတွာ စိန္တနာကာရမ္ပိ ဒဿေန္တော **"ယဉ္စာဟံ ဘဂဝတာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ "ယဉ္စာဟ"န္တိ ဧတဿ "အနုဂ္ဂဟိတော, ပသံသိတော"တိ ဧတေဟိ သမ္

ဗန္ဓော။ **ယန္တိ** ယသ္မာ, ကိရိယာပရာမသနံ တ တော်, တေန "အနုဂ္ဂဟိတော, ပသံသိတော"တိ ဧတ္ထ အနုဂ္ဂဟဏံ, ပ သံသနဥ္စ ပရာမသတိ။ "ဓာရေဿသီ"တိအာဒိကံ ပန ဝစနံ ဘဂဝတ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ မဟာကဿပတ္ထေရေန ပညတ္တသင်္ဃာဋိယံ နိသိန္နော တံ သင်္ဃာဋိံ ပဒုမပုပ္ဖဝဏ္ဏေန ဟတ္ထိနာ အန္တန္တေန ပရာမသန္တော အာဟ။ ဝုတ္တ ဥ္စေဟတံ ကဿပသံယုတ္တေ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) မဟာကဿပတ္ထေရေနေဝ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေတွာ ကထေန္တေန –

"အထ ခေါ အာဝုသော ဘဂဝါ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ယေန အညတရံ ရုက္ခမူလံ တေနုပသင်္ကမိ, အထ ခွာဟံ အာဝုသော ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋိံ စတုဂ္ဂုဏံ ပညပေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစံ 'ဣဓ ဘန္တေ ဘဂဝါ နိသီဒတု, ယံ မမဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ'တိ ။ နိသီဒိ ခေါ အာဝုသော ဘဂဝါ ပညတ္တေ အာသနေ, နိသဇ္ဇ ခေါ မံ အာဝုသော ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ 'မုဒုကာ ခေါ တျာယံ ကဿပ ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋီ'တိ။ ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘ န္တေ ဘဂဝါ ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋိံ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာတိ။ ဓာရေဿသိ ပန မေ တွံ ကဿပ သာဏာနိ ပံသု ကူလာနိ နိဗ္ဗသနာနီတိ။ ဓာရေဿာမဟံ ဘန္တေ ဘဂဝတော သာဏာနိ ပံသုကူလာနိ နိဗ္ဗသနာနီတိ။ သော ခွာဟံ အာဝုသော ပဋပိလောတိကာနံ သင်္ဃာဋိံ ဘဂဝတော ဟာအာသိံ, အဟံ ပန ဘဂဝတော သာဏာနိ ပံသုကူလာနိ နိဗ္ဗသနာနိ ပဋိ ပဇ္ဇိ"န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄)။

တတ္ထ **မုဒုကာ ခေါ တျာယ** န္တိ မုဒုကာ ခေါ တေ အယံ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဧဝမာဟာတိ? ထေရေန သဟ စီဝရံ ပရိဝတ္တေတုကာမတာယ။ ကသ္မာ ပရိဝတ္တေတုကာမော ဇာတောတိ? ထေရံ အတ္တနော ဌာနေ ဌပေတုကာမတာယ။ ကိံ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ နတ္ထီတိ? အတ္ထိ, ဧဝံ ပနဿ အဟောသိ "ဣမေ န စိရံ ဌဿန္တိ, 'ကဿပေ ပန ဝီ သဝဿသတာယုကော, သော မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာယံ ဝသိတွာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟံ ကတွာ မမ သာသနံ ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏကာလံ ပဝတ္တနကံ ကရိဿတီ"တိ အတ္တနော နံ ဌာနေ ဌပေသိ, ဧဝံ ဘိက္ခူ ကဿပဿ သုဿူသိတဗ္ဗံ မညိဿန္တီ"တိ တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ထေရော ပန ယသ္မာ စီဝရဿ တ ပတ္တဿ တ ဝဏ္ဏော က ထိတေ "ဣမံ တုမှေ ဂဏှထာ"တိ ဝစနံ စာရိတ္တမေဝ, တသ္မာ "ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ"တိ အာဟ။

ဓာရေဿသိ ပန မေ တွံ ကဿပ တိ ကဿပ တွံ ဣမာနိ ပရိဘောဂဇိဏ္ဏာနိ ပံသုကူလာနိ ပာရုပိတုံ သက္ခိ ဿသီတိ ဝဒတိ။ တဥ္စ ခေါ န ကာယဗလံ သန္ဓာယ, ပဋိပတ္တိပူရဏံ ပန သန္ဓာယ ဧဝမာဟ။ အယဥ္စေဟတ္ထ အဓိပ္ပာ ယော – အဟံ ဣမံ စီဝရံ ပုဏ္ဏံ နာမ ဒာသိံ ပာရုပိတွာ အာမကသုသာနေ ဆဍ္ဍိတံ သုသာနံ ပဝိသိတွာ တုမ္ဗမတ္တေဟိ ပါဏကေဟိ သမ္ပရိကိဏ္ဏံ တေ ပါဏကေ ဝိဓုနိတွာ မဟာအရိယဝံသေ ဌတွာ အဂ္ဂဟေသိံ, တဿ မေ ဣမံ စီဝရံ ဂ ဟိတဒိဝသေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ မဟာပထဝီ မဟာဝိရဝံ ဝိရဝမာနာ ကမ္ပိတ္ထ, အာကာသံ တဋတဋာယိ, စက္က ဝါဠေ ဒေဝတာ သာဓုကာရံ အဒံသု, ဣမံ စီဝရံ ဂဏှန္တေန ဘိက္ခုနာ ဇာတိပံသုကူလိကေန ဇာတိအာရညိကေန ဇာတိဧ ကာသနိကေန ဇာတိသပဒါနစာရိကေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ, တွံ ဣမဿ စီဝရဿ အနုစ္ဆဝိကံ ကာတုံ သက္ခိဿသီတိ။ ထေရောပိ အတ္တနာ ပဉ္စန္နံ ဟတ္ထီနံ ဗလံ ဓာရေတိ, သော တံ အတက္ကယိတွာ "အဟမေတံ ပဋိပတ္တိံ ပူရေဿာမီ"တိ ဥဿာဟေန သုဂတစီဝရဿ အနုစ္ဆဝိကံ ကာတုကာမော "ဓာရေဿာမဟံ ဘန္တေ"တိ အာဟ။ **ပဋိပဇ္ဇိ** န္တိ ပဋိပန္န နောသိံ။ ဧဝံ ပန စီဝရပရိဝတ္တနံ ကတွာ ထေရေန ပာရုပိတစီဝရံ ဘဂဝါ ပာရုပိ, သတ္ထု စီဝရံ ထေရော။ တသ္မိံ သမယေ မဟာပထဝီ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ ဥန္နဒန္တီ ကမ္ပိတ္ထ။

သာဏာနိ ပံသုကူလာနီတိ မတကဠေဝရံ ပရိဝေဌေတွာ ဆဍ္ဍိတာနိ တုမ္ဗမတ္တေ ကိမီ ပပ္ဖောဋေတွာ ဂဟိတာနိ သာဏဝါကမယာနိ ပံသုကူလစီဝရာနိ။ **နိဗ္ဗသနာနီ** တိ နိဋ္ဌိတဝသနကိစ္စာနိ, ပရိဘောဂဇိဏ္ဏာနီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ကိဥ္စာပိ ဧကမေဝ တံ စီဝရံ, အနေကာဝယဝတ္တာ ပန ဗဟုဝစနံ ကတန္တိ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ **စီဝရေ သာဓာရဏပရိ ဘောဂေနာ**တိ ဧတ္ထ အတ္တနာ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာတိ အတ္ထော ဝိညာယမာနတ္တာ, ဝိညာယမာနတ္ထဿ စ သဒ္ဒဿ ပယောဂေ ကာမာစာရတ္တာ "အတ္တနာ"တိ န ဝုတ္တံ။ "ဓာရေဿသိ ပန မေ တွံ ကဿပ သာဏာနိ ပံသု ကူလာနီ"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) ဟိ ဝုတ္တတ္တာ "အတ္တနာဝ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာ"တိ ဝိညာယတိ, နာညေန။ န ဟိ ကေ ဝလံ သဒ္ဒတောယေဝ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထနိစ္ဆယော, အတ္ထပကရဏာဒိနာပိ ယေဘုယျေန အတ္ထဿ နိယမိတတ္တာ။ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန ပနေတ္ထ ဧဝံ ဝုတ္တံ "စီဝရေ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာတိ ဧတ္ထ 'အတ္တနာ သမသ မဋ္ဌပနေနာ'တိ ဣဓ ဝုတ္တံ အတ္တနာ – သဒ္ဒမာနေတွာ 'စီဝရေ အတ္တနာ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာ'တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

> ယသ္မာ ယေန ဟိ သမ္ဗန္ဓော၊ ဒူရဋ္ဌမ္ပိ စ တဿ တံ။
> အတ္ထတော ဟျသမာနာနံ၊ အာသန္နတ္တမကာရဏန္တိ။

အထ တ ဘဂဝတာ စီဝရေ သာဓာရဏပရိဘောဂေန ဘဂဝတာ အနုဂ္ဂဟိတောတိ ယောဇနီယံ။ ကေဿာပိ ဟိ ကရဏနိဒ္ဒေသဿ သဟာဒိယောဂကတ္တုတ္တဇောတကတ္တသမ္ဘဝတော''တိ။ သမာနံ ဓာရဏမေတဿာတိ **သာဓာရဏော,** တာဒိသော ပရိဘောဂေကေတိ **သာဓာရဏပရိဘောဂေ,** တေန။ သာဓာရဏပရိဘောဂေန စ သမသမဋ္ဌပနေန စ အနုဂ္ဂဟိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဣအာနိ –

''အဟံ ဘိက္ခဝေ, ယာဝဒေ အာကင်္ခာမိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ, ကဿပောပိ ဘိက္ခဝေ ယာဝဒေ အာကင်္ခတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၁၅၂) –

နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာပဘေဒေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနတ္ထာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ ကဿပ သံယုတ္တေ (သံ. နိ. ၂.၁၅၁) အာဂတံ ဟဋ္ဌိမိမံ ပေယျာလမုခေန, အာဒိဂ္ဂဟဏေန စ သင်္ခိပိတ္ွာ ဒဿေန္တော အာဟ **''အဟံ ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ယာဝဒေ**တိ ယာဝဒေဝ, ယတ္တကံ ကာလံ အာကင်္ခာမိ, တတ္တကံ ကာလံ ဝိဟရာမီတိ အတ္ထော။ တတော ယေဝ ဟိ **မဇ္ဈိမဂဏ္ဌိပဒေ, စူဠဂဏ္ဌိပဒေ** စ **''ယာဝဒေ**တိ ယာဝဒေတတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''တိ လိခိတံ။ **သံယုတ္တဋ္ဌကထာယ**မ္ပိ ''ယာဝဒေ အာကင်္ခာမီတိ ယာဝဒေဝ ဣစ္ဆာမိ''တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂.၁၅၂) အတ္ထော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ တတ္ထ လီနတ္ထပကာသနိယံ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** ''ယာဝဒေတတိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ 'ယာဝဒေ'တိ ဣဒံ ပဒ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဟေတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိ ''ယာဝဒေတ''တိ အယမေဝ ပာဌော ဒိဿတိ။ အပိ စ **ယာဝဒေ**တိ ယတ္ွ တကံ သမာပတ္တိဝိဟာရံ ဝိဟရိတုံ အာကင်္ခာမိ, တတ္တကံ သမာပတ္တိဝိဟာရံ ဝိဟရာမီတိ သမာပတ္တိဋ္ဌာနေ, ယတ္ွ တကံ အဘိညာတေဟာရံ တေဟရိတုံ အာကင်္ခာမိ, တတ္တကံ အဘိညာတေဟာရံ တေဟရာမီတိ အဘိညာဌာနေ စ သဟ ဟဌသေသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေနာ** ပိ တဒေဝတ္ထံ ယထာလာဘနယေန ဒဿေတုံ ''ယတ္တကေ သမာပတ္တိဝိဟာရေ, အဘိညာတေဟာရေ တ အာကင်္ခန္တော ဝိဟရာမိ စေဝ တေဟရာမိ စ, တထာ က ဿပေပီတိ အတ္ထော''တိ ဝုတ္တံ။ အပရေ ပန ''ယာဝဒေတိ 'ယံ ပဌမဇ္ဈာနံ အာကင်္ခာမိ, တံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာရာမီ'တိအာဒိနာ သမာပတ္တိဋ္ဌာနေ, ဣဒ္ဓိဝိဓာဘိညာဌာနေ စ အဇ္ဈာဟရိတဿ တ-သဒ္ဒဿ ကမ္မဝသေန 'ယံ ဒိဗ္ဗသောတံ အာကင်္ခာမိ, တေန ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဒေ သုဏာမီ'တိအာဒိနာ သေသာဘိညာဋ္ဌာနေ ကရဏဝသေန ယောဇနာ ဝတ္တဗ္ဗာ''တိ ဝဒန္တိ။ **ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ** တိ ဧတ္ထ **ဧဝ**-သဒ္ဒေ နိယမတ္ထော, ဥဘယတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗ ဗ္ဗော။ ယမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တဒုပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာပ္ပဘေဒေ တိ ဧတ္ထ **နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ** နာမ အနုပဋိပဋိယာ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ ဧ ဝံသညိတာ နိရောဓသမာပတ္တိယာ သဟ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ **ဆဠဘိညာ** နာမ အာသဝက္ခယဉာဏေန သဟ ပဉ္စ ဘိညာယော။ ကတ္ထစိ ဟေတ္ထကေ စေတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေ ဒိဿတိ။ သော အနမိပ္ပေတော ယထာဝုတ္တာယ ဟဋ္ဌိယာ ဂဟေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အနဝသေသတ္တာ။ မနုဿေသု, မနုဿာနံ တ ဥတ္တရိဘူတာနံ, ဥတ္တရီနံ တ မနုဿ္ သာနံ ဈာယီနဉ္စေဝ အရိယာနဉ္စ ဓမ္မောတိ **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော,** မနုဿဓမ္မာ တ ဥတ္တရီတိ **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော**။ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ စေတ္ထ ဝိနာ ဘာဝနာမနသိကာရေန ပကတိယာဝ မနုဿေဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗတော, မနု ဿတ္တဘာဝဝဟနတော စ **မနုဿဓမ္မော** နာမ, တတော ဥတ္တရိ ပန ဈာနာဒိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မောတိ ဝေဒိတဗ္ ဗော။ **သမသမဋ္ဌပနေနာ** တိ ''အဟံ ယတ္တကံ ကာလံ, ယတ္တကေ တ သမာပတ္တိဝိဟာရေ, ယတ္တကာ အဘိညာယော စ ဝဠဉ္ဇေမိ , တထာ ကဿပောပီ''တိ ဧဝံ သမသမံ ကတ္ွတ ဌပနေန။ အနေကဋ္ဌာနေသု ဌပနံ, ကဿစိပိ ဥတ္တရိမနု ဿဓမ္မဿ အသေသဘာဝေန ဧကန္တသမဋ္ဌပနံ တ သန္ဓာယ ''သမသမဋ္ဌပနေနာ''တိ ဝုတ္တံ, ဣဒဉ္စ နတနုပုဗ္ဗ

ဝိဟာရဆင္ခါတိညာဘာဝသာမညေန ပသံသာမတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ အာယသ္မာ မဟာကႆပေ ဘဂဝတ ဝိယ ဒေဝသိ ကံ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟႆသင်္ခါ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇတိ, ယမကပါဋိဟာရိယာဒိဝသေန စ အဘိ ညာယော ဝဠဉ္ဇေတီတိ။ ဧတ္ထ စ ဥတ္တရိမနုႆဓမ္မေ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနေနာ"တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တန္တိ ဝေ ဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ –

"ဩဝဒ ကႆပ ဘိက္ခူ, ကရောဟိ ကႆပ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိံ ကထံ, အဟံ ဝါ ကႆပ ဘိက္ခူ ဩဝဒေယျံ, တွံ ဝါ။ အဟံ ဝါ ကႆပ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မိံ ကထံ ကရေယျံ, တွံ ဝါ"တိ –

ဧဝမ္ပိ အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနမကာသိယေဝါတိ။

တထာတိ ရူပူပသံဟာရော ယထာ အနုဂ္ဂဟိတော, တထာ ပသံသိတောတိ။ **အာကာသေ ဟတ္ထံ စာလေတွာ**တိ ဘဂဝ တာ အတ္တနော ယေဝ ဟတ္ထံ အာကာသေ စာလေတွာ ကုလေသု အလဂ္ဂစိတ္တတာယ စေဝ ကရုဏာဘူတာယ ပသံသိတော တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အလဂ္ဂစိတ္တတာယာ** တိ တ အာဓာရေ ဘုမ္မံ, အာကာသေ ဟတ္ထံ စာလေတွာ ကုလူပကဿ ဘိက္ခုနော အလဂ္ဂစိတ္တတာယ ကုလေသု အလဂ္ဂနစိတ္တေန ဘဝိတုံ ယုတ္တတာယ စေဝ မညေ၀ သက္ခိံ ကတွာ ပသံသိတောတိ အတ္ထော။ ယထာဟ –

"အထ ခေါ ဘဂဝါ အာကာသေ ဟတ္ထံ စာလေသိ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ, အယံ အာကာသေ ဟတ္ထော န သဇ္ဇတိ န ဂယှတိ န ဗဇ္ဈတိ, ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုနော ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတော ကုလေသု စိတ္တံ န သဇ္ဇတိ န ဂယှတိ န ဗဇ္ဈတိ 'လဘန္တု လာဘကာမာ, ပုညကာမာ ကရောန္တု ပုညာနီ'တိ။ ယထာ သကေန လာဘေန အတ္တမနော ဟောတိ သုမနော, ဧဝံ ပရေသံ လာဘေန အတ္တမနော ဟောတိ သုမနော။ ဧဝရူပေါ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရ ဟတိ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမိတုံ။ ကဿပဿ ဘိက္ခဝေ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတော ကုလေသု စိတ္တံ န သဇ္ဇတိ န ဂယှ ဟတိ န ဗဇ္ဈတိ 'လဘန္တု လာဘကာမာ, ပုညကာမာ ကရောန္တု ပုညာနီ'တိ။ ယထာ သကေန လာဘေန အတ္တမနော ဟော တိ သုမနော, ဧဝံ ပရေသံ လာဘေန အတ္တမနော ဟောတိ သုမနော"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၆)။

တတ္ထ **အာကာသေ ဟတ္ထံ စာလေသီ**တိ နီလေ ဂဂနန္တရေ ယမကဝိဇ္ဇုကံ သဉ္စာလယမာနော ဝိယ ဟေဋ္ဌာဘာဂေ , ဥပရိဘာဂေ, ဥဘတော စ ပဿေသု ဟတ္ထံ သဉ္စာလေသိ, ဣဒဉ္စ ပန တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ အသမ္ဘိန္နပဒံ နာမ။ **အတ္တ မနော**တိ သကမနော, န ဒေါမနဿေန ပစ္ဆိန္နိတွာ ဂဟိတမနော။ **သုမနော**တိ တုဋ္ဌမနော, ဣတိ အနိ ယော ဟီနာဓိမုတ္တိ ကော မိစ္ဆာပဋိပန္နော ဧဝံ ဝဒေယျ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ 'အလဂ္ဂစိတ္တတာယ အာကာသေ စာလိတဟတ္ထူပမာ ကုလာနိ ဥ ပသင်္ကမထာ'တိ ဝဒန္တော အဋ္ဌာနေ ဌပေတိ, အသယှဟာဘာရံ အာရောပေတိ, ယံ န သက္ကာ ကာတုံ, တံ ကာရေတီ"တိ, တဿ တဒပထံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ "သက္ကာ စ ခေါ ဧဝံ ကာတုံ, အတ္ထိ ဧဝရူပေါ ဘိက္ခူ"တိ အာယသ္မန္တံ မဟာကဿ သပတ္ထေရမေဝ သက္ခိံ ကတွာ ဒဿေန္တော **"ကဿပဿ ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိမာဟ။

အညမ္ပိ ပသံသနမာဟ **"စန္ဒောပမပဋိပဒါယ စာ"** တိ, စန္ဒပဋိဘာဂါယ ပဋိပဒါယ စ ကရုဏာဘူတာယ ပသံသိတော, တဿံ တ အာဓာရဘူတာယ မညေ၀ သက္ခိံ ကတွာ ပသံသိတောတိ အတ္ထော။ ယထာဟ –

"စန္ဒူပမာ ဘိက္ခဝေ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမထ အပကဿေဝ ကာယံ, အပကဿ စိတ္တံ နိစ္စနဝကာ ကုလေသု အပ္ပ ဂဗ္ဘာ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသော ဇရုဒပါနံ ဝါ ဩလောကေယျ ပဗ္ဗတဝိသမံ ဝါ နဒီဝိဒုဂ္ဂံ ဝါ အပကဿေ ဝ ကာယံ, အပကဿ စိတ္တံ, ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ စန္ဒူပမာ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမထ အပကဿေဝ ကာယံ, အပက ဿ စိတ္တံ နိစ္စနဝကာ ကုလေသု အပ္ပဂဗ္ဘာ။ ကဿပေါ ဘိက္ခဝေ စန္ဒူပမော ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ အပကဿေဝ ကာယံ, အပကဿ စိတ္တံ နိစ္စနဝကော ကုလေသု အပ္ပဂဗ္ဘော"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၆)။

တတ္ထ **စန္ဒူပမာ** တိ စန္ဒသဒိသာ ဟုတွာ။ ကိံ ပရိမဏ္ဍလတာယ သဒိသာတိ? နော, အပိစ ခေါ ယထာ စန္ဒော ဂဂန တလံ ပက္ခန္ဒမာနော န ကေနစိ သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ ဝါ သိနေဟံ ဝါ အာလယံ ဝါ နိကန္တိံ ဝါ ပတ္ထနံ ဝါ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဝါ က ရောတိ, န စ န ဟောတိ မဟာဇနဿ ပိယော မနာပေါ, တုမှေပိ ဧဝံ ကေနစိ သဒ္ဓိံ သန္ထဝါဒီနံ အကရဏေန ဗဟုဇနဿ သ ပိယာ မနာပါ စန္ဒူပမာ ဟုတွာ ခတ္တိယကုလာဒီနိ စတ္တာရိ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမထာတိ အတ္ထော။ အပိစ ယထာ စန္ဒ

ဒေါ အန္ဓကာရံ ဝိဓမတိ, အာလောကံ ဖရတိ, ဧဝံ ကိလေသန္ဓကာရဝိဓမနေန, ဉာဏာလောကဖရဏေန စ စန္ဒူပမာ ဟုတွာတိ ဧဝမာဒီဟိပိ နယေဟိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အပကဿေဝ ကာယံ, အပကဿ စိတ္တန္တိ တေနေဝ သန္တတဒီနမကရဏေန ကာယဉ္စ စိတ္တဉ္စ အပကဿိတွာ, အကမ္ပိတွာ အပနေတွာတိ အတ္ထော။ **နိစ္စနဝကာ**တိ နိစ္စံ နဝကာဝ, အာဂန္တုကသဒိသာ ဧဝ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ အာဂန္တုကော ဟိ ပဋိဟာရိယာ သမ္ပတ္တဂေဟံ ပဝိသိတွာ သစေ နံ ဃရသာမိကာ ဒိသွာ “အမှာကံ ပုတ္တဘာတရောပိ ဝိပ္ပဝါသဂတာ ဧဝံ ဝိစရိံသူ”တိ အနုကမ္ပမာနာ နိသီဒါပေတွာ ဘောဇေန္တိ, ဘုတ္တမတ္တောယေဝ “တုမှာကံ ဘာဇနံ ဂဏှထာ”တိ ဥဋ္ဌာယ ပက္ကမတိ, န တေဟိ သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ ဝါ ကရောတိ, ကိစ္စကရဏီယာနိ ဝါ သံဝိဒဟတိ, ဧဝံ တုမှေဟိပိ ပဋိဟာရိယာ သမ္ပတ္တဃရံ ပဝိသိတွာ ယံ ကိရိယာပထေသု ပသန္နာ မနုဿာ ဒေန္တိ, တံ ဂဟေတွာ ပစ္ဆိန္နသန္ထဝါ တေသံ ကိစ္စကရဏီယေ အဗျာဝဋာ ဟုတွာ နိက္ခမထာတိ ဒီပေတိ။ **အပ္ပဂဗ္ဘာ**တိ န ပဂဗ္ဘာ, အဋ္ဌဋ္ဌာနေန ကာယပါဂဗ္ဘိယေန, စတုဋ္ဌာနေန ဝစီပါဂဗ္ဘိယေန, အနေကဋ္ဌာနေန မနောပါဂဗ္ဘိယေန စ ဝိရဟိတာ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမထာတိ အတ္ထော။

ဇရုဒပါနန္တိ ဇိဏ္ဏကူပံ။ **ပဗ္ဗတဝိသမ**န္တိ ပဗ္ဗတေ ဝိသမံ ပပါတဋ္ဌာနံ။ **နဒီဝိဒုဂ္ဂ**န္တိ နဒိယာ ဝိဒုဂ္ဂံ ဆိန္နတဋဋ္ဌာနံ။ **ဧဝမေဝ ခေါ**တိ ဧတ္ထ ဣဒံ ဩပမ္မသံသန္ဒနံ – ဇရုဒပါနာဒယော ဝိယ ဟိ စတ္တာရိ ကုလာနိ, ဩလောကနပုရိသော ဝိယ ဘိက္ခု, ယထာ ပန အနပကဋ္ဌကာယစိတ္တော တာနိ ဩလောကေန္တော ပုရိသော တတ္ထ ပတတိ, ဧဝံ အရက္ခိတေဟိ ကာယာဒီဟိ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမန္တော ဘိက္ခု ကုလေသု ဗဇ္ဈတိ, တတော နာနပ္ပကာရံ သီလပါဒဘဉ္ဇနာဒိကံ အနတ္ထံ ပါပုဏာတိ။ ယထာ ပန အပကဋ္ဌကာယစိတ္တော ပုရိသော တတ္ထ န ပတတိ, ဧဝံ ရက္ခိတေနေဝ ကာယေန, ရက္ခိတာယ ဝါစာယ, ရက္ခိတေဟိ စိတ္တေဟိ, သူပဋ္ဌိတာယ သတိယာ အပကဋ္ဌကာယစိတ္တော ဟုတွာ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမန္တော ဘိက္ခု ကုလေသု န ဗဇ္ဈတိ, အထဿ သီလသဒ္ဓါသမာဓိပညာသင်္ခါတာနိ ပါဒဟတ္ထကုစ္ဆိသီသာနိ န ဘဉ္ဇန္တိ, ရာဂကဏ္ဋကာဒယော န ဝိဇ္ဈန္တိ, သုခိတော ယေနကာမံ အဂတပုဗ္ဗံ နိဗ္ဗာနဒိသံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝရူပော အယံ မဟာကဿပေါတိ ဟီနာဓိမုတ္တိကဿ မိစ္ဆာပဋိပန္နဿ တဒုဘယပဋိက္ခေပနတ္ထံ မဟာကဿပတ္ထေရံ ဧဝ သက္ခိံ ကတွာ ဒဿေန္တော **“ကဿပေါ ဘိက္ခဝေ”**တိအာဒိမာဟာတိ။ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထမိစ္ဆန္တိအလဂ္ဂစိတ္တတာ သင်္ခါတာယ စန္ဒောပမပဋိပဒါယ ကရဏဘူတာယ ပသံသိတော, တဿံ ဝါ အာဓာရဘူတာယ မဇ္ဈေဝ သက္ခိံ ကတွာ ပသံသိတောတိ, ဧဝံ သတိ ဧဝ-သဒ္ဒေါ, စ-သဒ္ဒေါ စ န ပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော ဒွိန္နံ ပဒါနံ တုလျာဓိကရဏတ္တာ, အယမေဝ အတ္ထော ဟဗ္ဗော စ ယုတ္တတရော ဝိယ ဒိဿတိ **ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** “အာကာသေ ပါဏိံ စာလေတွာ စန္ဒူပမံ ပဋိပဒံ ကထေန္တော မံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ ကထေသီ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၂) ဝုတ္တတ္တာတိ။

တဿ ကိမညံ အာဏဏျံ ဘဝိဿတိ, အညတြ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနာတိ အဓိပ္ပါယော။ တတ္ထ **တဿာ**တိ ယံ-သဒ္ဒဿ ကာရဏနိဒ္ဒေသေ “ယသ္မာ”တိ အဇ္ဈာဟရိတွာ တဿ မေတိ အတ္ထော, ကိရိယာပရာမသနေ ပန တဿ အနုဂ္ဂဟဏဿ, ပသံသနဿ စာတိ။ ပေါတ္ထကေသုပိ ကတ္ထစိ “တဿ မေ”တိ ပါဌော ဒိဿတိ, ဧဝံ သတိ ကိရိယာပရာမသနေ “တဿာ”တိ အပရံ ပဒမဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ။ နတ္ထိ ဣဏံ ယဿာတိ အဏဏော, တဿ ဘာဝေါ **အာဏဏျံ။** ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနံ ဌပေတွာ အညံ ကိံ နာမ တဿ ဣဏဝိရဟိတတ္တံ ဘဝိဿတိ, န ဘဝိဿတိ ဧဝါတိ အတ္ထော။ **“နနု မံ ဘဂဝါ”**တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥပမာဝသေန ဝိဘာဝေတိ။ **သကကဝစဣဿရိယာနုပ္ပဒါနေနာ**တိ ဧတ္ထ **ကဝစော** နာမ ဥရစ္ဆဒော, ယေန ဥရော ဆာဒီယတေ, တဿ စ စီဝရနိဒ္ဒေသေန ဂဟဏံ, ဣဿရိယဿ ပန အဘိညာသမာပတ္တိနိဒ္ဒေသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကုလဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပက**န္တိ ကုလဝံသဿ ကုလပဝေဏိယာ ပတိဋ္ဌာပကံ။ **“မေ”**တိ ပဒဿ နိစ္စသာပေက္ခတ္တာ **သဒ္ဓမ္မဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပကော**တိ သမာသော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သတ္တုသင်္ဃနိမ္မဒ္ဒနေန အတ္တနော ကုလဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ သကကဝစဣဿရိယာနုပ္ပဒါနေန ကုလဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပကံ ပုတ္တံ ရာဇာ ဝိယ ဘဂဝါပိ မံ ဒီဃဒဿီ “သဒ္ဓမ္မဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပကော မေ အယံ ဘဝိဿတီ”တိ မန္တွာ သာသနပစ္စတ္ထိကဂဏနိမ္မဒ္ဒနေန သဒ္ဓမ္မဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ စီဝရအနုသမသမဋ္ဌပနသင်္ခါတေန ဣမိနာ အသာဓာရဏာနုဂ္ဂဟေန အနုဂ္ဂဟေသိ နနု, ဣမာယ စ ဥဠာရာယ ပသံသာယ ပသံသိ နနူတိ။ **ဣတိ စိန္တယန္တော**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**သဒ္ဒေန “အန္တရဓာပေယျုံ, သင်္ဂါယေယျုံ, ကိမညံ အာဏဏျံ ဘဝိဿတီ”တိ ဝစနပုဗ္ဗင်္ဂမံ, “ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတီ”တိအာဒိ တက္ကတ္တယံ နိဒဿေတိ။

က္လာအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကပာဠိယာ သာဓေန္တော အာဟ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ယထာဟာ**တိ ကိံ အာဟ, မယာ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ သာဓကံ ကိံ အာဟာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယထာ တ ယေန ပကာရေန မယာ ဝုတ္တံ, တထာ တေန ပကာရေန ပာဠိယမ္ပိ အာဟာတိ အတ္ထော။ ယထာ တ ယံ ဝစနံ ပာဠိယံ အာဟ, တထာ တေန ဝစနေန မယာ ဝုတ္တဝစနံ သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စ ယထာ တံ ဂင်္ဂောဒကေန ယမုနောဒကန္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗော ပာဠိယာ သာဓနတ္ထံ ဥအာပာရိတဘာဝဿ ပစ္စက္ခတော ဝိညာယမာနတ္တာ, ဝိညာယမာနတ္ထဿ စ သဒ္ဒဿ ပယောဂေ ကာမာစာရတ္တာ။ အဓိပ္ပာယဝိဘာဝနတ္ထာ ဟိ အတ္ထယောဇနာ။ ယထာ တ ယေန ပကာရေန ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသိ, တထာ တေန ပကာရေန ပာဠိယမ္ပိ အာဟာတိ အတ္ထော။ ဧဝမိဒိသေသု။

ဧကမိဒါဟန္တိ ဧတ္ထ **က္လာဒန္တိ** နိပါတမတ္တံ။ **ဧကံ သမယန္တိ** စ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, ဧကသ္မိံ သမယေတိ အတ္ထော။ **ပါဝါယာ**တိ ပါဝါနဂရတော, တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ “ကုသိနာရံ ဂမိဿာမိ”တိ **အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော**တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဒ္ဓါနမဂ္ဂော** တိ စ ဒီဃမဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ, ဒီဃပရိယာယော ဟေတ္ထ အဒ္ဓါနသဒ္ဒော။ **မဟတာ**တိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ သင်္ချာမဟတ္တေနပိ မဟတာ။ **“ပဉ္စမတ္တေဟိ”** တိအာဒိနာ သင်္ချာမဟတ္တံ ဒဿေတိ, မတ္တသဒ္ဒော စ ပမာဏဝစနော “ဘောဇနေ မတ္တညုတာ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၆) ဝိယ။ “ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဥဿာဟံ ဇနေသီ”တိ ဧတဿတ္ထဿ သာဓနတ္ထံ အာဟတာ “အထ ခေါ”တိအာဒိကာ ပာဠိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ န သာဓေတိ ။ န ဟေတ္ထ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရော အာဂတောတိ စောဒနံ ပရိဟရိတုမာဟ **“သဗ္ဗံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗ”**န္တိ။ ဧဝမ္ပိသာ စောဒနာ တဒဝတ္ထာယေဝါတိ ဝုတ္တံ **“တတော ပရံ အာဟာ”**တိအာဒိ။ အပိ စ ယထာဝုတ္တတ္ထသာဓိကာ ပာဠိ မဟတရာတိ ဂန္ထဂရုတာပရိဟရဏတ္ထံ မဇ္ဈေ ပေယျာလမုခေန အာဒိအန္တမေဝ ပာဠိံ ဒဿေန္တော **“သဗ္ဗံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗ”**န္တိ အာဟ။ တေန ဟိ “အထ ခွတာဟံ အာဝုသော မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ”တိ (စူဠဝ. ၄၃၇) ဝုတ္တပာဠိတော ပဋ္ဌာယ “ယံ န ကုစ္ဆိဿာမ, န တံ ကရိဿာမာ”တိ (စူဠဝ. ၄၃၇) ဝုတ္တပာဠိပရိယောသာနံ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍံ ဒဿေတိ။

“တတော ပရ”န္တိအာဒိနာ ပန တဒဝသေသံ “ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော”တိအာဒိကံ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရဒဿနပာဠိံ။ တသ္မာ **တတော ပရံ အာဟာ**တိ ဧတ္ထ သုဘဒ္ဒကဏ္ဍတော ပရံ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရဒဿနဝစနမာဟာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မဟာဂဏ္ဌိပဒေပိ** ဟိ သောယေဝတ္ထော ဝုတ္တော။ အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေနာပိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) တထေဝ အဓိပ္ပေတော။ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန ပန “တတော ပရန္တိ တတော ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟဇနနတော ပရတော”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, တဒေတံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရဿ ပာဠိယံ အဝုတ္တတ္တာ။ အယမေဝ ဟိ ဥဿာဟဇနနပ္ပကာရော ယဒိဒံ “ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမ, ပုရေ အဓမ္မော ဒိပ္ပတိ”တိအာဒိ။ ယဒိ ပန သုဘဒ္ဒကဏ္ဍမေဝ ဥဿာဟဇနနဟေတုဘူတဿ သုဘဒ္ဒေန ဝုတ္တဝစနဿ ပကာသနတ္တာ ဥဿာဟဇနနန္တိ ဝဒေယျယ, နတ္ထေဝေတ္ထ ဝိစာရေတဗ္ဗတာတိ။ **ပုရေ အဓမ္မော ဒိပ္ပတီ** တိ ဧတ္ထ **အဓမ္မော** နာမ ဒသကုသလကမ္မပထပဋိပက္ခဘူတော အဓမ္မော။ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ဥဿာဟဇနနပ္ပသင်္ဂတ္တာ တ တဒသင်္ဂါယနဟေတုကော အောသဂဏောပိ သမ္ဘဝတိ, “အဓမ္မတဒိနော ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, ဓမ္မတဒိနော ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ”တိ ဝုတ္တတ္တာ သီလဝိပတ္တိအာဒိဟေတုကော ဟာပိစ္ဆတာဒိအောသဂဏော အဓမ္မောတိပိ ဝဒန္တိ။ **ပုရေ ဒိပ္ပတီ** တိ အပိ နာမ ဒိပ္ပတိ။ သံသယတ္ထေ ဟိ ပုရေ-သဒ္ဒော။ အထ တ ယာဝ အဓမ္မော ဓမ္မံ ပဋိဗာဟိတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, တတော ပုရေတရမေဝာတိ အတ္ထော။ အာသန္နေ ဟိ အနဓိပ္ပေတေ အယံ ပုရေ-သဒ္ဒော။ **ဒိပ္ပတီ** တိ ဒိပ္ပိဿတိ, ပုရေ-သဒ္ဒယောဂေန ဟိ အနာဂတတ္ထေ အယံ ဝတ္တမာနပယောဂေ ယထာ “ပုရာ ဝဿတိ ဒေဝေါ”တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

“အနာဂတေ သန္နိဋ္ဌာယေ၊ တထာတီတေ စိရတနေ။
ကာလဒွဝယေပိ ကဝီဟိ၊ ပုရေသဒ္ဒော ပယုဇ္ဇတေ”တိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ဗာဟိရနိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ)။

“ပုရေယာဝပုရာယောဂေ ၊ နိစ္စံ တ ကရဟိ ကဒါ။
လစ္ဆာယမပိ ကိံ ဝုတ္တေ၊ ဝတ္တမာနာ ဘဝိဿတိ”တိ စ။

ကေစိ ပနေတ္ထ ဝေ ဝဏ္ဏယန္တိ – **ပုရေတိ** ပဋ္ဌာ အနာဂတေ, ယထာ အဒ္ဒ္ဒါနံ ဂစ္ဆန္တဿ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂေ ''ပုရေ''တိ ဝုစ္စတိ, တထာ ကာလပိ မဂ္ဂမနနယေန အနာဂတကာလော ''ပုရေ''တိ ဝုစ္စတီတိ။ ဇဝံ သတိ တံကာလာပေက္ခာယ စေတ္ထ ဝတ္တမာနပယောဂေ သမ္ဘဝတိ။ **ဓမ္မော ပဋိဗာဟိယ္ယတီ** တိ ဇတ္ထာပိ ပုရေ-သဒ္ဒေန ယောဇေတဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, တထာ ဓမ္မောပိ အဓမ္မဝိပရိတဝသေန, ဣတော ပရမ္ပိ ဧသေဝ နယော။ **အဝိနယော**တိ ပဟာနဝိနယသံဝရဝိနယာနံ ပဋိပက္ခဘူတော အဝိနယော။ **ဝိနယတဒိနော ဒုဗ္ဗလာ ဟောန္တိ** တိ ဇဝံ ဣတိ-သဒ္ဒေန ဟဒ္ဒေ, သော ''တတော ပရံ အာဟာ''တိ ဇတ္ထ အာဟ-သဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။

တေန ဟီတိ ဥယ္ယောဇနတ္ထေ နိပာတော။ ဥစ္စိနနေ ဥယ္ယောဇေန္တော ဟိ မဟာကဿပတ္ထေရံ ဝေမာဟံသု **''ဘိက္ခူ ဥစ္စိနတူ''** တိ, သင်္ဂီတိယာ အနုရူပေ ဘိက္ခူ ဥစ္စိနိတ္ခတ ဥပဓာရေတ္ခတ ဂဏှာတူတိ အတ္ထော။ **''သကလ။ပေ။ ပရိဂ္ဂဟေသီ''**တိ ဧတေန သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝပရိယန္တာနံ ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလာနံ သတိပိ အာဂမာဓိဂမသမ္ဘဝေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ ပန တေဝိဇ္ဇာဒိဂုဏယုတ္တာနံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိယာ ဥက္ကံသဂတတ္တာ သင်္ဂီတိယာ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေတိ။ သကလံ သုတ္တဂေယ္ယာဒိကံ နဝင်္ဂ ဇတ္ထ, ဧတဿာတိ တ **သကလနဝင်္ဂံ,** သတ္ထု ဘဂဝတော သာသနံ **သတ္ထုသာသနံ** သာသီယတိ ဇတေနာတိ ကတ္ခတ, တဒေဝ သတ္ထုသာသနန္တိ **သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနံ။** နဝ တ သုတ္တဂေယ္ယာဒီနိ အင်္ဂါနိ ဇတ္ထ, ဧတဿာတိ တ **နဝင်္ဂံ,** တမေဝ သတ္ထုသာသနံ, တဥ္စ သကလမေဝ, န ဧကဒေသန္တိ တထာ။ အတ္ထကာမေန ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာ သိက္ခိတဗ္ဗာ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိပုရိသတ္ထံ တ နိဗ္ဗာဒေတုံ ပရိယတ္တာ သမတ္ထာတိ **ပရိယတ္တိ,** တီဏိ ပိဋကာနိ, သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနသင်္ခါတာ ပရိယတ္တိ, တံ ဓာရေန္ခတိ တီတိ တထာ, တာဒိသေတိ အတ္ထော။ **ပုထုဇ္ဇန။ပေ။ သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝဘိက္ခူ** တိ ဇတ္ထ –

''ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
အန္ဓော ပုထုဇ္ဇနော ဧကော၊ ကလျာဏေကော ပုထုဇ္ဇနော''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၆၁; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၁; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၈၈; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁၃၀)။ –

ဝုတ္တေသု ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာဝ အဓိပ္ပေတာ သဒ္ဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနေနပိ အတ္ထဝိသေသဿ ဝိညာတဗ္ဗတ္တာ။ သမထဘာဝနာသိနေဟာဘာဝေန သုက္ခာ လူခာ အသိနိဒ္ဓါ ဝိပဿနာ ဧတေသန္တိ **သုက္ခဝိပဿကာ,** တေယေဝ ခီဏာသဝာတိ တထာ။ ''ဘိက္ခူ''တိ ပန သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဥှိ –

''ယဉ္စတ္တဝတော သဒ္ဒေကသေသသတော တပိ သုယ္ယတေ။
တံ သမ္ဗန္ဓတေ ပစ္စေကံ၊ ယထာလာဘံ ကအာစိပိ''တိ။

တိပိဋကသဗ္ဗပရိယတ္တိပ္ပဘေဒဓရေ တိ ဇတ္ထ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနံ သမာဟာရော **တိပိဋကံ,** တံသင်္ခါတံ နဝင်္ဂာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နံ သဗ္ဗံ ပရိယတ္တိပ္ပဘေဒံ ဓာရေန္တီတိ တထာ, တာဒိသေ။ အနု အနု တံ သမင်္ဂိနံ ဘာဝေတိ ဝမေ့တီတိ အနုဘာဝေ, သောယေဝ **အာနုဘာဝေ,** ပဘာဝေ, မဟန္တော အာနုဘာဝေ ယေသံ တေ **မဟာနုဘာဝ**။ ''ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ''တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝစနမုပာဒါယ ပဝတ္တတ္တာ ''ဧတဒဂ္ဂ''န္တိ ပဒံ အနုကရဏဇနာမံ နာမ ယထာ ''ယေဝါပနက''န္တိ, တဗ္ဗသေန ဝုတ္တဌာနန္တရမိဓ **ဧတဒဂ္ဂံ,** တမာရောပိတေတိ အတ္ထော။ ဧတဒဂ္ဂံ ဧသော ဘိက္ခု အဂ္ဂေတိ တ အာရောပိတေပိ ဝဋ္ဋတိ။ တဒနာရောပိတာပိ အဝသေသဂုဏသမ္ပန္နတ္တာ ဥစ္စိနိတာ တတ္ထ သန္တီတိ ဒဿေတုံ **''ယေဘုယျေန''** တိ ဝုတ္တံ။ တိဿော ဝိဇ္ဇာ **တေဝိဇ္ဇာ,** တာ အာဒိ ယေသံ ဆဠဘိညာဒီနန္တိ **တေဝိဇ္ဇာဒယော,** တေ ဘေဒါ အနေကပ္ပကာရာ ယေသန္တိ **တေဝိဇ္ဇာဒိဘေဒါ။** အထ တ တိဿော ဝိဇ္ဇာ အဿ ခီဏာသဝဿာတိ **တေဝိဇ္ဇော,** သော အာဒိ ယေသံ ဆဠဘိညာဒီနန္တိ **တေဝိဇ္ဇာဒယော,** တေယေဝ ဘေဒါ ယေသန္တိ **တေဝိဇ္ဇာဒိဘေဒါ။** တေဝိဇ္ဇဆဠဘိညာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နေ ခီဏာသဝဘိက္ခူယေဝတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယေ သန္ဓာယ ဝုတ္တ** န္တိ ယေ ဘိက္ခူ သန္ဓာယ ဣဒံ ''အထ ခေါ''တိအာဒိဝစနံ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ ကိဉ္စာပိ ဟဋ္ဌိမံ အဝိသေသတော ဝုတ္တံ, တထာပိ ဝိသေသေန ယထာဝုတ္တခီဏာသဝဘိက္ခူယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဟဋ္ဌိယာ သံသန္ဒနံ ကရောတိ။

နနု စ သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရာ ခီဏာသဝ အနေကသတာ, အနေကသဟဿာ စ, ကသ္မာ ထေရော ဧကေနူနမကာသီတိ စောဒနံ ဥဒ္ဓရိတ္ခတ ဝိသေသကာရဏဒဿနေန တံ ပရိဟရိတုံ **''ကိဿ ပနာ''** တိအာဒိ ဝု

တ္တံ။ တတ္ထ **ကိဿာ** တိ ကသ္မာ။ ပက္ကန္တုရဇောတကော **ပန**-သဒ္ဒော။ **သြကာသကရဏတ္ထ** န္တိ သြကာသကရဏ နိမိတ္တံ သြကာသကရဏဟေတု။ **အတ္ထ** -သဒ္ဒော ဟိ "ဆဏတ္ထဥ္စ နဂရတော နိက္ခမိတုံ့တ မိဿကပဗ္ဗတံ အဘိရု ဟတု"တိအာဒီသု ဝိယ ကာရဏဝစနော, "ကိဿ ဟေတု"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၃၈) ဝိယ စ ဟေတုဝစ္စော ပစ္စတ္တံ၀ စနံ။ တထာ ဟိ ဝဏ္ဏယန္တိ "ဆဏတ္ထန္တိ ဆဏနိမိတ္တံ ဆဏဟေတူတိ အတ္ထော"တိ။ ဧဝဉ္စ သတိ ပုစ္ဆာသဘာဂတာ ဝိဿဇ္ဇနာယ ဟောတိ, ဧသ နယော ဤဒိသေသု။

ကသ္မာ ပနဿ သြကာသမကာသီတိ အာဟ **"တေနာ"**တိအာဒိ။ **ဟိ**-သဒ္ဒော ကာရဏတ္ထော။ **"သော ဟာယသ္မာ"**တိအာဒိနာ "သဟာပိ ဝိနာပိ န သက္ကာ"တိ ဝုတ္တဝစနေ ပစ္စေကံ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ ကေစိ ပန "တမတ္ထံ ဝိဝ ရတိ"တိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ "တသ္မာ"တိ ကာရဏဝစနဒဿနတော။ "တသ္မာ"တိအာဒိနာ ဟိ ကာရဏဒဿနနဥ္စ ဌာနေ ကာရဏဇောတကောယေဝ ဟိ-သဒ္ဒော။ သညာဏမတ္တဇောတကာ သာဓာဘင္ဂေပမာ ဟိ နိပါတာတိ, ဧဝမီဒိသေ သု။ သိက္ခတီတိ **သေက္ခော,** သိက္ခနံ တ **သိက္ခာ,** သာယေဝ တဿ သီလန္တိ **သေက္ခော။** သော ဟိ အပရိယောသိတ သိက္ခတ္တာ, တဒဓိမုတ္တတ္တာ စ ဧကန္တေန သိက္ခနသီလော, န အသေက္ခော ဝိယ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခော တတ္ထ ပဋိပ္ပ ပဿဒ္ဓုဿာဟော, နာပိ ဝိဿဋ္ဌသိက္ခော ပစုရဇနော ဝိယ တတ္ထ အနဓိမုတ္တော, ကိတဝသေန ဝိယ စ တဒ္ဓိတဝ သေနိမ တပ္ပကတိယတ္တော ဂယှတိ ယထာ "ကာရုဏိကော"တိ။ အထ တ အရိယာယ ဇာတိယာ တီသုပိ သိက္ခာသု ဇာ တော, တတ္ထ တ ဘတေတိ **သေက္ခော။** အပိစ ဣက္ခတိ တေဟယာတိ **ဣက္ခာ,** မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ, သဟ ဣက္ခာယာ တိ **သေက္ခော။** ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စဿ အပရိယောသိတတ္တာ သဟ ကရဏီယေနာတိ **သကရဏီယော။ အဿာ** တိ အနေန, "အပ္ပစ္စက္ခံ နာမာ"တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **အဿာ** တိ တ "နတ္ထီ"တိ ဧတ္တ ကိရိယာပဋိဂ္ဂဟကဝစနံ။ ပဂုဏပ္ပဝတ္တိဘာဝတော **အပ္ပစ္စက္ခံ** နာမ နတ္ထိ။ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ပန "အသမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထိ"တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, တံ" ဒွေ၀ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော"တိ ဝုတ္တမ္ပိ ဘဂဝတော သ န္တိကေ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ နာမာတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ သာဝကဘာသိတမ္ပိ သုတ္တံ "ဗုဒ္ဓဘာသိတ"န္တိ ဝုစ္စတီ တိ။

"ယထာဟာ"တိအာဒိနာ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ဝုတ္တကထမေဝ သာဓကဘာဝေန ဒဿေတိ။ အယဥှိ က ထာ ဂေပကမောဂ္ဂလ္လာနေန နာမ ဗြာဟ္မဏေန "ဗုဒ္ဓသာသနေ တုံ့ ဗဟုဿုတောတိ ဟကဋ္ဌော, ကိတ္တကာ ဓမ္မာ တေ သတ္ထာရာ ဘာသိတာ, တယာ စ ဓာရိတာ"တိ ပုစ္ဆိတေန တဿ ပဋိဝစနံ ဒေန္တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒေနေဝ ဂေပကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တေ, အတ္တနော ဂုဏဒဿနဝသေန တ ထေရဂါထာယမ္ပိ ဘာသိတာ။ တတ္ထာယံ သင္ခေပ တ္ထော – **ဗုဒ္ဓတော** သတ္တု သန္တိကာ **ဒွတသီတိ** ဓမ္မက္ခန္ဓ **သဟဿာနိ** အဟံ **ဂဏှိံ** အဓိဂဏှိံ, **ဒွေ၀** ဓမ္မက္ခန္ဓ **သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော** ဓမ္မသေနာပတိအာဒီနံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကာ **ဂဏှိံ။ ယေ ဓမ္မာ မေ** ဖိ့ဝဟာဂ္ဂေ, ဟဒယေ တ **ပဝတ္တိနော** ပဂုဏာ တစုဂ္ဂတာ, တေ ဓမ္မာ တဒုဘယံ သမ္ပိဏ္ဍေတ္ဝာ့တ **စတုရာသီတိ** ဓမ္မက္ခန္ဓ **သဟဿာနီ** တိ။ ကေစိ ပန "ယေမေတိ ဧတ္ထ 'ယေ ဣမေ'တိ ပဒစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ့တ ယေ ဣမေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ, ဘိက္ခူနဥ္စ ပဝတ္တိနော ပဝတ္တိတာ, တေသု ဓမ္မေသု ဗုဒ္ဓတော ဒွတသီတိ သဟဿာနိ အဟံ ဂဏှိံ, ဒွေ၀ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော ဂဏှိံ, ဧဝံ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ"တိ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ, အယဥ္စ သမ္ဗန္ဓော "ဧတ္တကာယေဝ ဓမ္မက္ခန္ဓာ"တိ သန္နိဋ္ဌာနသ့ သ အဝိညာယမာနတ္တာ ကေစိတအော နာမ ကတော။

"သဟာပိ န သက္ကာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗဟေတုတော "ဝိနာပိ န သက္ကာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗဟေတုယေဝ ဗလဝတရော သင့် ဂီတိယာ ဗဟုကာရတ္တာ။ တသ္မာ တတ္ထ ဓောဒနံ ဒဿေတ့တ ပရိဟရိတုံ **"ယဒိ ဧဝ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယဒိ ဧဝန္တိ** ဧဝံ ဝိနာ ယဒိ န သက္ကာ, တထာ သတီတိ အတ္ထော။ **သေက္ခောပိ သမာနော** တိ သေက္ခပုဂ္ဂလော သမာနောပိ။ မာန-သဒ္ဒော ဟေတ္ထ လက္ခဏေ။ **ဗဟုကာရတ္တာ** တိ ဗဟူပကာရတ္တာ။ ဥပကာရဝစနော ဟိ ကာရ-သဒ္ဒော "အပ္ပက မ္ပိ ကတံ ကာရံ, ပုညံ ဟောတိ မဟပ္ဖလ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ **အထ**-သဒ္ဒော ပုစ္ဆာယံ။ ပဋ္ဌေဟ "အထ တုံ့ ကေန ဝဏ္ဏေနာ"တိ ဟိ ပယောဂမုဒာဟရန္တိ။ "ဧဝံ သန္တေ"တိ ပန အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ **ပရူပတာဒဝိ ဝဇ္ဇနတော**တိ ယထာဝုတ္တကာရဏံ အဇာနန္တာနံ ပရေသံ အာရောပိတဥပတာဒတော ဝိဝဇ္ဇိတုကာမတ္တာ။ တံ ဝိဝရတိ **"ထေရော ဟီ"**တိအာဒိနာ။ **အတိဝိယ ဝိဿတ္ထော** တိ အတိရေကံ ဝိဿာသိကော။ ကေန ဝိညာယတီတိ အာဟ **"တထာ ဟီ"**တိအာဒိ။ ဒဠှီကရဏံ တ ဧတံ ဝစနံ။ "ဝုတ္တဉှိ, တထာ ဟိ ဣစ္စေတေ ဒဠှီကရဏတ္တေ"တိ ဟိ ဝဒန္ တိ သဒ္ဒဝိဒူ။ **နန္တိ** အာနန္ဒတ္ထေရံ။ "သြဝဒတီ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ယေဘုယျေန နဝ

ကာယ ပရိသာယ ဝိဗ္ဘမနေ မဟာကဿပတ္ထေရော “န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) အာဟ။ တထာ ဟိ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ မဟာကဿပတ္ထေရော ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနေ သန္နိပတိတဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနတ္ထံ ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ ဥစ္စိနိတွာ “ရာဇဂဟေ အာဝုသော ဝဿံ ဝသန္တာ ဓမ္မဝိနယံ သင်္ဂါယိဿာမ, တုမှေ ပုရေ ဝဿူပနာယိကာယ အတ္တနော အတ္တနော ပလိဗောဓံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ ရာဇဂဟေ သန္နိပတထာ”တိ ဝတွာ အတ္တနာ ရာဇဂဟံ ဂတော။

အာနန္ဒတ္ထေရောပိ ဘဂဝတော ပတ္တစီဝရမာဒါယ မဟာဇနံ သညာပေန္တော သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ တတော နိက္ခမ္မ ရာဇဂဟံ ဂစ္ဆန္တော ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ စာရိကံ စရိ။ တသ္မိံ သမယေ အာနန္ဒတ္ထေရဿ တိံသမတ္တာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ ယေဘုယျေန ကုမာရကာ ဧကဝဿိကဒုဝဿိကဘိက္ခူ စေဝ အနုပသမ္ပန္နာ စ ဝိဗ္ဘမိံသု။ ကသ္မာ ပနေတေ ပဗ္ဗဇိတာ, ကသ္မာ စ ဝိဗ္ဘမိံသူတိ? တေသံ ကိရ မာတာပိတရော စိန္တေသုံ “အာနန္ဒတ္ထေရော သတ္ထုဝိဿာသိကော အဋ္ဌ ဝရေ ယာစိတွာ ဥပဋ္ဌဟတိ, ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ သတ္ထာရံ ဂဟေတွာ ဂန္တုံ သက္ကောတိ, အမှာကံ ဒါရကေ တေဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇေယျာမ, ဧဝံ သော သတ္ထာရံ ဂဟေတွာ အာဂမိဿတိ, တသ္မိံ အာဂတေ မယံ မဟာသက္ကာရံ ကာတုံ လဘိဿာမာ”တိ။ ဣမိနာ တာဝ ကာရဏေန နေသံ ဉာတကာ တေ ပဗ္ဗာဇေသုံ, သတ္ထရိ ပန ပရိနိဗ္ဗုတေ တေသံ သာ ပတ္ထနာ ဥပစ္ဆိန္နာ, အထ နေ ဧကဒိဝသေနေဝ ဥပ္ပဗ္ဗာဇေသုံ။ အထ အာနန္ဒတ္ထေရံ ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ စာရိကံ စရိတွာ ရာဇဂဟမာဂတံ ဒိသွာ မဟာကဿပတ္ထေရော ဧဝမာဟာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ **ကဿပသံယုတ္တေ** –

“အထ ကိဉ္စရဟိ တွံ အာဝုသော အာနန္ဒ ဣမေဟိ နဝေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရေဟိ ဘောဇနေ အမတ္တညုူဟိ ဇာဂရိယံ အနနုယုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ စာရိကံ စရသိ, သဿဃာတံ မညေ စရသိ, ကုလူပဃာတံ မညေ စရသိ, ဩလုဇ္ဇတိ ခေါ တေ အာဝုသော အာနန္ဒ ပရိသာ, ပလုဇ္ဇန္တိ ခေါ တေ အာဝုသော နဝပ္ပာယာ, န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီတိ။

အပိ မေ ဘန္တေ ကဿပ သိရသ္မိံ ပလိတာနိ ဇာတာနိ, အထ စ ပန မယံ အဇ္ဇာပိ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ ကုမာရကဝါဒါ န မုစ္စာမာတိ။ တထာ ဟိ ပန တွံ အာဝုသော အာနန္ဒ ဣမေဟိ နဝေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရေဟိ ဘောဇနေ အမတ္တညုူဟိ ဇာဂရိယံ အနနုယုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ စာရိကံ စရသိ, သဿဃာတံ မညေ စရသိ, ကုလူပဃာတံ မညေ စရသိ, ဩလုဇ္ဇတိ ခေါ တေ အာဝုသော အာနန္ဒ ပရိသာ, ပလုဇ္ဇန္တိ ခေါ တေ အာဝုသော နဝပ္ပာယာ, န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄)။

တတ္ထ **သဿဃာတံ မညေ စရသီ**တိ သဿံ ဃာတေန္တော ဝိယ အာဟိဏ္ဍသိ။ **ကုလူပဃာတံ မညေ စရသီ**တိ ကုလာနိ ဥပဃာတေန္တော ဝိယ အာဟိဏ္ဍသိ။ **ဩလုဇ္ဇတီ**တိ ပလုဇ္ဇတိ ဘိဇ္ဇတိ။ **ပလုဇ္ဇန္တိ ခေါ တေ အာဝုသော နဝပ္ပာယာ**တိ အာဝုသော အာနန္ဒ ဧတေ တုယှံ ဟာယေန ယေဘုယျေန နဝကာ ဧကဝဿိကဒုဝဿိကဒဟရာ စေဝ သာမဏေရာ စ ပလုဇ္ဇန္တိ။ **န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ**တိ အယံ ကုမာရကော အတ္တနော ပမာဏံ န ဝတ ဇာနာတီတိ ထေရံ တဇ္ဇေန္တော အာဟ။ **ကုမာရကဝါဒါ န မုစ္စာမာ**တိ ကုမာရကဝါဒတော န မုစ္စာမ။ **တထာ ဟိ ပန တွ**န္တိ ဣဒမဿ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗတာယ ကာရဏဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အယဉှေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယသ္မာ တွံ ဣမေဟိ နဝေဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရဝိရဟိတေဟိ ဘောဇနေ အမတ္တညုူဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရသိ, တသ္မာ ကုမာရကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရန္တော “ကုမာရကော”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟသီတိ။

န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီတိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒေါ ပဒပူရဏော။ တ-သဒ္ဒေါ ဟိ ဥပမာနသမုစ္စယသံသယဝိဿဂ္ဂဝိကပ္ပပဒပူရဏာဒီသု ဗဟူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ “ပဏ္ဍိတော တပိ တေန သော”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၆၃) ဥပမာနေ ဒိဿတိ, သဒိသဘာဝေတိ အတ္ထော။ “တံ တပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ”တိအာဒီသု (သု. နိ. ၂၁၃) သမုစ္စယေ။ “ကေ တ ဣမေ ကဿ တ”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၉၆) သံသယေ။ “အယံ တ ဣမေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဗ္ဗဗာလော သဗ္ဗမူဠှော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၈၁) ဝိဿဂ္ဂေ။ “ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေ သမဏာ တ ဗြာဟ္မဏာ တ”တိအာဒီသုပိ (မ. နိ. ၁.၁၇၀; သံ. နိ. ၂.၁၃) ဝိကပ္ပေ။ “န တဟံ ပဏ္ဏုံ ဘုဉ္ဇာမိ, န ဟေတံ မယှ ဘောဇန”န္တိအာဒီသု ပဒပူရဏော။ ဣဓာပိ ပဒပူရဏော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနေဝ စ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန တ-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရံ

ကရောန္တေန ဝုတ္တံ “န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ”တိအာဒီသု ပဒပူရဏေ”တိ။ **သံယုတ္တဋ္ဌကထာယမ္ပိ** ဣဒ မေဝ ဝုတ္တံ “န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီတိ အယံ ကုမာရကော အတ္တနော ပမာဏံ န ဝတ ဇာနာသီတိ ထေရံ တဇ္ဇေန္တော အာဟာ”တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၅၄)။ တ္တောပိ “ဝတာ”တိ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ ဝုတ္တံ။ **“န တယ”**န္တိ တေသ္သု တ “န ဝေ အယ”န္တိ ပဒစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ ဝေ-သဒ္ဒဿတ္တံ ဒဿေန္တေန “ဝတာ”တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဝေ-သဒ္ဒ ဿ ဇေ္ဇာသတ္ထဘာဝေ တဒေဝ ဟဋ္ဌံ ပယောဂံ ကတ္ဝာ ဥဒာဟရန္တိ နေရုတ္တိကာ။ ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရော ပန ဇော် ဝဒတိ **“န တယန္တိ တ္တေ စ တ**တိ ဝိဘာသာ, အညာသိပိ န အညာသိပီ”တိ, (ဝဇိရ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) တံ တ ဿ မတိမတ္တံ သံယုတ္တဋ္ဌကထာယ တထာ အဝုတ္တတ္တာ။ ဣဒမေကံ ပရူပတဒသမ္ဘဝကာရဏံ “တတ္ထ ကေ စီ”တိအာဒိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

အညမ္ပိ ကာရဏမာဟ **“သက္ယကုလပ္ပသုတော စာယသ္မာ”** တိ။ သာကိယကုလေ ဇာတော, သာကိယကုလဘာဝေ န တ ဟာကမ္မော စ အာယသ္မာ အာနန္ဒော။ တတ္တာ။ပေ.။ ဥပဝဒေယျုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ အညမ္ပိ ကာရဏံ ဝဒတိ **“တထာ ဂတဿ ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော”**တိ။ **ဘာတာ**တိ စေတ္ထ ကနိဋ္ဌဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တဘာဝေန, န ပန ဝယသာ သဟဇာတဘာဝတော။

“သုဒ္ဓောဒနော ဓောတောဒနော၊ သက္ကသုက္ကာမိတောဒနာ။
အမိတာ ပာလိတာ စာတိ၊ ဣမေ ပဥ္စ ဣမာ ဒုဝေ”တိ။

ဝုတ္တေသု ဟိ သဗ္ဗကနိဋ္ဌဿ အမိတောဒနသက္ကဿ ပုတ္တော အာယသ္မာ အာနန္ဒော။ ဝုတ္တဥ္စဟိ **မနောရထပူရ ဏိယံ –**

“ကပ္ပသတသဟဿံ ပန အနံ ဒဒမာနော အမ္ဗဟာကံ ဗောဓိသတ္တေန သဒ္ဓိံ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ တ တော စုတော အမိတောဒနသက္ကဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, အထဿ သဗ္ဗေ ဉာတကေ အာနန္ဒိတေ ပမောဒိတေ က ရောန္တော ဇာတောတိ ‘အာနန္ဒော’တွေဝ နာမမကံသု”တိ။

တထာယေဝ ဝုတ္တံ **ပပဉ္စသူဒနိယမ္ပိ –**

“အညေ ပန ဝဒန္တိ – နာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတာ သဟဇာတော, ဝယသာ စ စူဠပိတုပုတ္တတာယ စ ဘဂဝ တော ကနိဋ္ဌဘာတာယေဝ။ တထာ ဟိ **မနောရထပူရဏိယံ** ကေနိပါတဝဏ္ဏနာယံ သဟဇာတဂဏနေ သော န ဝုတော”တိ။

ယံ ဝုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဝိသ္သတ္ထာဒိဘာဝေ သတိ။ အတိဝိသ္သတ္ထသက္ယကုလပ္ပသုတတ ထာဂတဘာတုဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏေ ဟိ ကတ္ထစိ ဟေတွဝတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ တထာ ဟိ အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန **နေတ္တိဋ္ဌကထာယံ** “ဂုန္နဉ္စေ တရမာနာန”န္တိ ကထာဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တံ –

“သဗ္ဗာ တာ ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆန္တီ တိ သဗ္ဗာ တာ ကဝိယော ကုဋိလမေဝ ဂစ္ဆန္တိ, ကသ္မာ? နေတ္တေ ဇိမ္ဟဂတေ သတိ နေတ္တေ ကုဋိလံ ဂတေ သတိ, နေတ္တဿ ကုဋိလံ ဂတတ္တာတိ အတ္ထော”တိ။

ဥဒါနဋ္ဌကထာယမ္ပိ “ဣတိ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ”တိ သုတ္တပဒဝဏ္ဏနာယံ “ဟေတုအတ္ထတာ ဘုမ္မဝစန ဿ ကာရဏဿ ဘာဝေန တဒဝိနာဘာဝီ ဖလဿ ဘာဝေ လက္ခီယတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”တိ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၁.၁)။ **တတ္ထာ**တိ တ နိမိတ္တဘူတေ ဝိသ္သတ္ထာဒိမ္ဟီတိ အတ္ထော, တသ္မိံ ဥစ္စိနနေတိပိ ဝဒန္တိ။ **ဆန္ဒာဂမနံ ဝိယာ** တိ ဧတ္ထ ဆန္ဒာ အာဂမနံ ဝိယာတိ ပဒစ္ဆေဒော။ **ဆန္ဒာ** တိ စ ဟေတုမ္ဟိ နိဿက္ကဝစနံ, ဆန္ဒေန အာဂမနံ ပဝတ္တနံ ဝိယာတိ အတ္ထော, ဆန္ဒေန အကတ္တဗ္ဗကရဏမိဝတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဆန္ဒံ ဝါ အာဂစ္ဆတိ သမ္ပယောဂဝသေနာတိ **ဆန္ဒာ ဂမနံ,** တထာ ပဝတ္တော အပာယဂမနီယော အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒော။ အထ ဝါ အနနုရူပံ ဂမနံ အဂမနံ။ ဆန္ဒေန အဂမနံ **ဆန္ဒာဂမနံ,** ဆန္ဒေန သိနေဟေန အနနုရူပံ ဂမနံ ပဝတ္တနံ ဝိယ အကတ္တဗ္ဗကရဏံ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အသေ က္ခဘူတာ ပဋိသမ္ဘိဒာ, တံပတ္တာတိ တထာ, အသေက္ခာ စ တေ ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တာ စာတိ တ တထာ, တာဒိသေ။ **သေက္ခ**

ခပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တန္တိ ဧတ္ထာပိ သေ နယော။ **ပရိဝဇ္ဇေန္တော**တိ ဟေတုဝတ္တေ အန္တသဒ္ဒော, ပရိဝဇ္ဇနဟေတူတိ အတ္ထော။ **အနုမတိယာ**တိ အနုညာယ, ယာစနာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

“**ကိဉ္စာပိ သေက္ခော**”တိ ဣဒံ အသေက္ခာနံယေဝ ဥစ္စိနိတတ္တာ ဝုတ္တံ, န သေက္ခာနံ အဂတိဂမနသမ္ဘဝေန။ ပဌမမဂ္ဂေနေဝ ဟိ စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ ပဟီယန္တိ, တသ္မာ ကိဉ္စာပိ သေက္ခော, တထာပိ ထေရော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဥစ္စိနိတုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ န ပန ကိဉ္စာပိ သေက္ခော, တထာပိ အဘဗ္ဗော အဂတိံ ဂန္တုန္တိ။ “**အဘဗ္ဗော**”တိ အာဒိနာ ပန ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ တဿ အရဟဘာဝံ ဒဿေန္တော ဝိဇ္ဇမာနဂုဏေ ကထေတိ, တေန သင်္ဂီတိယာ ဓမ္မဝိနယဝိနိစ္ဆယေ သမ္ပတ္တေ ဆန္ဒာဒိဝသေန အညထာ အကထေတွာ ယထာဘူတမေဝ ကထေဿတီတိ ဒဿေတိ။ န ဂန္တဗ္ဗာ, အနနုရူပာ တ ဂတီတိ **အဂတိ,** တံ။ **ပရိယတ္တော**တိ အဓိဂတော ဥဂ္ဂဟိတော။

“**ဝေ**”န္တိအာဒိနာ သန္နိဋ္ဌာနဂဏနံ ဒဿေတိ။ **ဥစ္စိနိတေနာ**တိ ဥစ္စိနိတွာ ဂဟိတေန။ အပိစ **ဧဝံ။ပေ။ ဥစ္စိနီ**တိ နိဂမနံ, “**တေနာယသ္မတာ**”တိအာဒိ ပန သန္နိဋ္ဌာနဂဏနဒဿနန္တိပိ ဝဒန္တိ။

ဧဝံ သင်္ဂါယကဝိစိနနပ္ပကာရံ ဒဿေတွာ အညမ္ပိ သင်္ဂါယနတ္ထံ ဒေသဝိစိနနာဒိပ္ပကာရံ ဒဿေန္တော “**အထ ခေါ**”တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဧတဒဟောသီ**တိ ဧတံ ပရိဝိတက္ကနံ အဟောသိ။ နု-သဒ္ဒေန ဟိ ပရိဝိတက္ကနံ ဒဿေတိ။ **ရာဇဂဟန္တိ** “ရာဇဂဟသာမန္တံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တ”န္တိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝဒန္တိ။ ဂါဝေါ စရန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဂောစရော,** ဂုန္နံ စရဏဋ္ဌာနံ, သော ဝိယာတိ **ဂောစရော,** ဘိက္ခူနံ စရဏဋ္ဌာနံ, မဟန္တော သော အဿ, ဧတ္ထာတိ တ **မဟာဂောစရံ။** အဋ္ဌာရသန္နံ မဟာဝိဟာရာနမ္ပိ အတ္ထိတာယ **ပဟူတသေနာသနံ။**

ထာဝရကမ္မန္တိ စိရဋ္ဌာယိကမ္မံ။ **ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလော** သုဘဒ္ဒသဒိသော။ **ဥက္ကောဋေယျာ**တိ နိဝါရေယျ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဣဒမတ္ထေ, ဣမိနာ မနသိကာရေန ဟေတုဘူတေန ဧတဒဟောသီတိ အတ္ထော။ ဂရုဘာဝဇနနတ္ထံ ဉတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန သင်္ဃံ သာဝေသိ, န အပလောကနာဒိကမ္မတ္တယေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ကသ္မာ ပနာယံ ကတာတိ အာဟ “**အယံ ပနာ**”တိအာဒိ။ ဧဝံ ကတဘာဝေ စ ဣမာယ ဂဏနာယ ဝိညာယတီတိ ဒဿေတိ “**ဘဂဝတ ဟိ**”တိအာဒိနာ။ **အထာ**တိ အနန္တရတ္ထေ နိပါတော, ပရိနိဗ္ဗာနန္တရမေဝါတိ အတ္ထော။ **သတ္တာဟ**န္တိ ဟိ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသမ္ပိ သင်္ဂဏှိတွာ ဝုတ္တံ။ **အဿာ**တိ ဘဂဝတော, “သရီရ”န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ သံဝေဂဝတ္ထုံ ကိတ္တေတွာ ကိတ္တေတွာ အနိစ္စတာပဋိသံယုတ္တာနိ ဂီတာနိ ဂါယိတွာ ပူဇာဝသေန ကီဠနတော သုန္ဒရံ ကီဠနဒိဝသာ **သာဓုကီဠနဒိဝသာ နာမ,** သပရဟိတသာဓနဋ္ဌေန ဝါ သာဓူတိ ဝုတ္တာနံ သပ္ပုရိသာနံ သံဝေဂဝတ္ထုံ ကိတ္တေတွာ ကိတ္တေတွာ ကီဠနဒိဝသာတိပိ ယုဇ္ဇတိ။ ဣမသ္မိဉ္စ ပုရိမသတ္တာဟေ ဧကဒေသေနေဝ သာဓုကီဠနမကံသု။ ဝိသေသတော ပန ဓာတုပူဇာဒိဝသေသုယေဝ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဋ္ဌကထာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၅) –

“ဣတော ပုရိမေသု ဟိ ဒွီသု သတ္တာဟေသု တေ ဘိက္ခူ သင်္ဃဿ ဌာနနိသဇ္ဇောကာသံ ကရောန္တာ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ သံဝိဒဟန္တာ သာဓုကီဠိကာယ ဩကာသံ န လဘိံသု, တတော နေသံ အဟောသိ ‘ဣမံ သတ္တာဟံ သာဓုကီဠိတံ ကီဠိဿာမ, ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ အမှာကံ ပမတ္တဘာဝံ ဉတွာ ကောစိဒေဝ အာဂန္တွာ ဓာတုယော ဂဏှေယျ, တသ္မာ အာရက္ခံ ဌပေတွာ ကီဠိဿာမာ’တိ, တေန တေ ဧဝမကံသူ”တိ။

တထာပိ တေ ဓာတုပူဇာယပိ ကတတ္တာ ဓာတုပူဇာဒိဝသာ နာမ။ ဣမေယေဝ ဝိသေသေန ဘဂဝတိ ကတ္တဗ္ဗဿ အညဿ အဘာဝတော ဧကဒေသေန ကတမ္ပိ သာဓုကီဠနံ ဥပါဒါယ “သာဓုကီဠနဒိဝသာ”တိ ဟာကဍ္ဎာ ဇာတာတိ အာဟ “**ဧဝံ သတ္တာဟံ သာဓုကီဠနဒိဝသာ နာမ အဟေသု**”န္တိ။

စိတကာယာတိ ဝီသသတရတနုစ္စာယ စန္ဒနအာရုစိတကာယ, ပဓာနကိစ္စဝသေနေဝ စ သတ္တာဟံ စိတကာယံ အဂ္ဂိနာ ဈာယီတိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ အစ္စန္တသံယောဂဝသေန နိရန္တရံ သတ္တာဟမေဝ အဂ္ဂိနာ ဈာယိ တတ္ထ ပစ္ဆိမဒိဝသေယေဝ ဈာယိတတ္တာ, တသ္မာ သတ္တာဟသ္မိန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမပစ္ဆိမာနဉှိ ဒွိန္နံ သတ္တာဟာနမန္တရေ သတ္တာဟေ ယတ္ထ ကတ္ထစိပိ ဒိဝသေ ဈာယမာနေ သတိ “သတ္တာဟေ ဈာယီ”တိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ ယထာဟ –

“တေန ခော ပန သမယေန စတ္တာရော မလ္လပါမောက္ခာ သီသံ နှာတာ အဟတာနိ ဝတ္ထာနိ နိဝတ္ထာ ‘မယံ ဘဂဝတော စိတကံ အာဠိမ္ပေဿာမာ’တိ န သက္ကောန္တိ အာဠိမ္ပေတု”န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၃၃)။

သတ္တိပဉ္ဇရံ **ကတွာ**တိ သတ္တိခဂ္ဂဒိဟတ္ထေဟိ ပုရိသေဟိ မလ္လရာဇူနံ ဘဂဝတော ဓာတုအာရက္ခကရဏံ ဥပလက္ခဏဝသေနာဟ။ သတ္တိဟတ္ထာ ပုရိသာ ဟိ သတ္တိယော ယထာ “ကုန္တာ ပစရန္တီ”တိ, တာဟိ သမန္တတော ရက္ခာပနဝသေန ပဉ္ဇရပဋိဘာဂတ္တာ သတ္တိပဉ္ဇရံ။ **သန္ဓာဂာရံ** နာမ ရာဇူနံ ဧကော မဟာသာလာ။ ဥယျောဂကာလာဒီသု ဟိ ရာဇာနော တတ္ထ ဌတွာ “ဧတ္တကာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တု, ဧတ္တကာ ပစ္ဆတော, ဧတ္တကာ ဥဘောဟိ ပဿေဟိ, ဧတ္တကာ ဟတ္ထီသု အဘိရုဟန္တု, ဧတ္တကာ အဿေသု, ဧတ္တကာ ရထေသူ”တိ ဧဝံ သန္ဓိံ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ, တသ္မာ တံ ဌာနံ **“သန္ဓာဂာရ”**န္တိ ဝုစ္စတိ။ အပိစ ဥယျောဂဋ္ဌာနတော အာဂန္တွာပိ ယာဝ ဂေဟေသု အလ္လဂေါမယပရိဘဏ္ဍာဒီနိ ကရောန္တိ, တာဝ ဒွေ ဝါ တီဏိ ဒိဝသာနိ ရာဇာနော တတ္ထ သန္ထမ္ဘန္တိ ဝိဿမန္တိ ပရိဿယံ ဝိနောဒေန္တီတိပိ **သန္ဓာဂာရံ,** ရာဇူနံ ဝါ သဟ အတ္ထာနုသာသနံ အဂါရန္တိပိ **သန္ဓာဂာရံ** ဟ-ကာရဿ ဓ-ကာရံ, အနုသရာဂမဉ္စ ကတွာ, ယသ္မာ ဝါ ရာဇာနော တတ္ထ သန္နိပတိတွာ “ဣမသ္မိံ ကာလေ ကသိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣမသ္မိံ ကာလေ ဝပိတု”န္တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဃရာဝါသကိစ္စာနိ သမ္မန္တယန္တိ, တသ္မာ ဆိန္နဝိစ္ဆိန္နံ ဃရာဝါသံ တတ္ထ သန္ဓာရေန္တီတိပိ **သန္ဓာဂာရံ။** ဝိသာခပုဏ္ဏမိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဝိသာခမာသဿ အမာဝါသီ, တာဝ သောဠသ ဒိဝသာ သီဟဠဝေါဟာရဝသေန ဂဟိတတ္တာ, ဇေဋ္ဌမူလမာသဿ သုက္ကပက္ခေ စ ပဉ္စ ဒိဝသာတိ အာဟ **“ဣတိ ဧကဝီသတိ ဒိဝသာ ဂတာ”**တိ။ တတ္ထ စရိမဒိဝသေယေဝ ဓာတုယော ဘာဇယိံသု, တသ္မိံယေဝ စ ဒိဝသေ အယံ ကမ္မဝါစာ ကတာ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဇေဋ္ဌမူလသုက္ကပက္ခပဉ္စမိယ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ ဇေဋ္ဌနက္ခတ္တံ ဝါ မူလနက္ခတ္တံ ဝါ တဿ မာသဿ ပုဏ္ဏမိယံ စန္ဒေန ယုတ္တံ, တသ္မာ သော မာသော “ဇေဋ္ဌမူလမာသော”တိ ဝုစ္စတိ။ **အနာစာရ**န္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ အနာစာရံ။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ **ဝိနယဋ္ဌကထာယံ,** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **မင်္ဂလသုတ္တဋ္ဌကထာယဉ္စ** (ခု. ပါ. အဋ္ဌ. မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ) “သတ္တသု သာဓုကီဠနဒိဝသေသု, သတ္တသု စ ဓာတုပူဇာဒိဝသေသု ဝီတိဝတ္တေသူ”တိ ဝုတ္တန္တိ? သတ္တသု ဓာတုပူဇာဒိဝသေသု ဂဟိတေသု တဒဝိနာဘာဝတော မဇ္ဈေ စိတကာယ ဈာယနသတ္တာဟမ္ပိ ဂဟိတမေဝါတိ ကတွာ ဝိသုံ န ဝုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော, ဒိယဍ္ဎမာသော သေသော”တိ စ ဝုတ္တန္တိ? နာယံ ဒေါသော။ အပ္ပကဉ္ဟိ ဦနမဓိကံ ဝါ ဂဏနူပဂံ န ဟောတိ, တသ္မာ အပ္ပကေန အဓိကောပိ သမုဒါယော အနဓိကော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ အဍ္ဎမာသတော အဓိကေပိ ပဉ္စဒိဝသေ “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော”တိ ဝုတ္တံ ဒွါသီတိခန္ဓကဝတ္တာနံ ကတ္ထစိ “အသီတိ ခန္ဓကဝတ္တာနီ”တိ ဝစနံ ဝိယ, တထာ အပ္ပကေန ဦနောပိ သမုဒါယော အနူနော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ ဒိယဍ္ဎမာသတော ဦနေပိ ပဉ္စဒိဝသေ “ဒိယဍ္ဎမာသော သေသော”တိ ဝုတ္တံ **သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. ၃၅၆) ဆမာသတော ဦနေပိ အဍ္ဎမာသေ “ဆမာသံ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော”တိ ဝစနံ ဝိယ, အညထာ အဋ္ဌကထာနံ အညမညဝိရောဓော သိယာ။ အပိစ ဒီဃဘာဏကာနံ မတေန တိဏ္ဏံ သတ္တာဟာနံ ဝသေန “ဧကဝီသတိ ဒိဝသာ ဂတာ”တိ ဣဓ ဝုတ္တံ။ ဝိနယသုတ္တနိပါတခုဒ္ဒကပါဌဋ္ဌကထာသု ပန ခုဒ္ဒကဘာဏကာနံ မတေန ဧကမေဝ ဈာယနဒိဝသံ ကတွာ တဒဝသေသာနံ ဒွိန္နံ သတ္တာဟာနံ ဝသေန “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော, ဒိယဍ္ဎမာသော သေသော”တိ စ ဝုတ္တံ။ ပဌမဗုဒ္ဓဝစနာဒီသု ဝိယ တံ တံ ဘာဏကာနံ မတေန အဋ္ဌကထာသုပိ ဝစနဘေဒေါ ဟောတီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝမ္ပေတ္ထ ဝဒန္တိ – ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အာဒိမှိ စတ္တာရော သာဓုကီဠနဒိဝသာယေဝ, တတော ပရံ တယော သာဓုကီဠနဒိဝသာ စေဝ စိတကဈာယနဒိဝသော စ, တတော ပရံ ဧကော စိတကဈာယနဒိဝသောယေဝ, တတော ပရံ တယော စိတကဈာယနဒိဝသာ စေဝ ဓာတုပူဇာဒိဝသာ စ, တတော ပရံ စတ္တာရော ဓာတုပူဇာဒိဝသာယေဝ, ဣတိ တံ တံ ကိစ္စာနုရူပဂဏနဝသေန တီဏိ သတ္တာဟာနိ ပရိပူရေန္တိ, အဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန အဍ္ဎမာသောဝ ဟောတိ။ “ဧကဝီသတိ ဒိဝသာ ဂတာ”တိ ဣဓ ဝုတ္တဝစနဉ္စ တံ တံ ကိစ္စာနုရူပဂဏနေနေဝ။ ဧဝဉ္ဟိ စတူသုပိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တဝစနံ သမေတီတိ ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန** ပန ဝုတ္တံ “အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တောတိ ဧတ္ထ ဧကော ဒိဝသော နဋ္ဌော, သော ဟဋ္ဌိပဒဒိဝသော, ကောလာဟလဒိဝသော နာမ သော, တသ္မာ ဣဓ န ဂဟိတော”တိ, (ဝဇိရ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) တံ န သုန္ဒရံ **ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန္တပါဠိယံ** (ဒီ. နိ. ၂.၂၂၇) ဟဋ္ဌိပဒဒိဝသတောယေဝ ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟဿ ဝုတ္တတ္တာ, အဋ္ဌကထာယဉ္စ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေန သဒ္ဓိံ တိဏ္ဏံ သတ္တာဟာနံ ဂဏိတတ္တာ။ တထာ ဟိ ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေန သဒ္ဓိံ တိဏ္ဏံ သတ္တာဟာနံ ဂဏနေနေဝ ဇေဋ္ဌမူလသုက္ကပက္ခပဉ္စမီ ဧကဝီသတိမော ဒိဝသော ဟောတိ။

စတ္တာလီသ ဒိဝသာ တိ ဇေဋ္ဌမူလသုက္កပက္ခဆဋ္ဌဒိဝသတော ယာဝ အာသဠ္ဟိ ပုဏ္ဏမီ, တာဝ ဂဏေတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ **တေ္တန္တရေ** တိ စတ္တာလီသဒိဝသဗ္ဘန္တရေ။ ရောဂေ ဇေ **ရောဂပလိဗောဓော။** အာစရိယုပဇ္ဈာယေသု ကတ္တဗ္ဗဝတ္တမေဝ **အာစရိယုပဇ္ဈာယပလိဗောဓော**, တထာ **မာတာပိတုပလိဗောဓော။** ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္ထံ, ကမ္မံ တ ပရိဗုန္ဓေတိ ဥပရောဓေတိ ပဝတ္တိတုံ န ဒေတီတိ **ပလိဗောဓော** ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတ္ဝာ။ **တံ ပလိဗောဓံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ တံ ကရဏီယံ ကရောတူ**တိ သင်္ဂဟကေန ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ တံ သဗ္ဗံ ပလိဗောဓံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနသင်္ခါတံ တဒေဝ ကရဏီယံ ကရောတု။

အညေပိ မဟာထေရာတိ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာဒယော။ **သောကသလ္လသမပ္ပိတ** န္တိ သောကသင်္ခါတေန သလ္လေန အနုပဝိဋ္ဌံ ပဋိဝိဒ္ဓံ။ အသမုစ္ဆိန္နအဝိဇ္ဇာတဏှာဟာနုသယတ္တာ အဝိဇ္ဇာတဏှာဟာဘိသင်္ခါတေန ကမ္မုနာ ဘဝယောနိဂတိဋ္ဌိတိသတ္တာတသေသု ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတံ အတ္တဘာဝံ ဇနေတိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတီတိ **ဇနော။** ကိလေသေ ဇနေတိ, အဇနိ, ဇနိဿတီတိ တ **ဇနော,** မဟန္တော ဇနော တထာ, တံ။ **အာဂတာဂတ**န္တိ အာဂတမာဂတံ ယထာ "ဧကေကော"တိ။ တွေ့ သိယာ – "ထေရော အတ္တနော ပဉ္စသတာယ ပရိသာယ ပရိဝုတ္တော ရာဇဂဟံ ဂတော, အညေပိ မဟာထေရာ အတ္တနော အတ္တနော ပရိတရေ ဂဟေတ္ဝာ သောကသလ္လသမပ္ပိတံ မဟာဇနံ အဿာသေတုကာမာ တံ တံ ဒိသံ ပက္ကန္တာ"တိ ဣမိ ဝုတ္တဝစနံ သမန္တပာသာဒိကာယ "မဟာကဿပတ္ထေရော 'ရာဇဂဟံ အာဝုသော ဂစ္ဆာမာ'တိ ဥပမုံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဟေတ္ဝာ ဧကံ မဂ္ဂံ ဂတော, အနုရုဒ္ဓတ္ထေရောပိ ဥပမုံ ဂဟေတ္ဝာ ဧကံ မဂ္ဂံ ဂတော"တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တဝစနေန္ဆ အညမညံ ဝိရုဇ္ဈံ ဟောတိ။ ဣမိ ဟိ မဟာကဿပတ္ထေရာဒယော အတ္တနော အတ္တနော ပရိတရာဘိက္ခုပုဟိယေဝ သဒ္ဓိံ တံ တံ ဒိသံ ဂတာတိ အတ္တော အာပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ပန မဟာကဿပတ္ထေရအနုရုဒ္ဓတ္ထေရာယေဝ ပစ္စေကမုပမုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ဧကေကံ မဂ္ဂံ ဂတာတိ? ဝုစ္စတေ – တဒုဘယမ္ပိ ဟိ ဝစနံ န ဝိရုဇ္ဈတိ အတ္ထတော သံသန္ဒနတ္တာ။ ဣမိ ဟိ နိရဝသေသေန ထေရာနံ ပစ္စေကဂမနဝစနမေဝ တတ္ထ နယဝသေန ဒဿေတိ, ဣမိ အတ္တနော အတ္တနော ပရိသာယ ဂမနဝစနေန္ဆ တတ္ထ ဥပမုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ဂမနဝစနေန။ **ဥပမုသင်္ဃော** တိ ဟိ သကသကပရိသာဘူတော ဘိက္ခုဂဏော ဂယ္ဟတိ ဥပမုသဒ္ဒဿ အသမေပိ ဘာဂေ ပဝတ္တတ္တာ။ ယဒိ ဟိ သန္နိပတိတေ သင်္ဃေ ဥပမုသင်္ဃေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထံ ဂဏှေယျ, တဒါ သင်္ဃဿ ဂဏနပထမတီတတ္တာ န ယုဇ္ဇတေဝ, ယဒိ စ သင်္ဂါယနတ္ထံ ဥစ္စိနိတာနံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ မဇ္ဈေ ဥပမုသင်္ဃေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထံ ဂဏှေယျ, ဧဝမ္ပိ တေသံ ဂဏှာမောက္ခာနံယေဝ ဥစ္စိနိတတ္တာ န ယုဇ္ဇတေဝ။ ပစ္စေကဂဏီနော ဟေတေ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ "သတ္တသတသဟဿာနိ, တေသု ပာမောက္ခဘိက္ခတေ"တိ, ဣတိ အတ္ထတော သံသန္ဒနတ္တာ တဒေတံ ဥဘယမ္ပိ ဝစနံ အညမညံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ။ တံတံဘာဏကာနံ မတေနေဝံ ဝုတ္တန္တိပိ ဝဒန္တိ။

"အပရိနိဗ္ဗုတဿ ဘဂဝတော"တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပတ္တစီဝရမာဒာယာ** တိ တွေ့ စတုမဟာရာဇဒတ္တိယသေလမယပတ္တံ, သုဂတစီဝရန္ဆ ဂဏှိတ္ဝာတိ အတ္တော။ သောယေဝ ဟိ ပတ္တော ဘဂဝတာ သဒာ ပရိဘုတ္တော။ ဝုတ္တဉ္ဟိ **သမစိတ္တပဋိပဒာသုတ္တဋ္ဌကထာယံ** "ဝဿံဝုတ္ထာနုသာရေန အတိရေကဝီသတိဝဿကာလေပိ တဿေဝ ပရိဘုတ္တဘာဝံ ဒီပေတုကာမေန ဟတောဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတ္ဝာ သုနိဝတ္ထနိဝတ္ထသနော သုဂတစီဝရံ ပာရုပိတ္ဝာ သေလမယပတ္တမာဒာယ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဒက္ခိဏဒ္ဝာရေန နဂရံ ပဝိသိတ္ဝာ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော"တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇) ဂန္ဓမာလာဒယော နေသံ ဟတ္ထေတိ **ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ။**

တတ္ရာ တိ တိဿံ သာဝတ္ထိယံ။ **သုဒန္တ**န္တိ နိဟတမတ္တံ။ **အနိစ္စတာဒိပဋိသံယုတ္တာယာ** တိ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ"တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၂၇၇) အနိစ္စသဘာဝပဋိသညုတ္တာယ။ ဓမ္မေန ယုတ္တာ, ဓမ္မဿ တ ပတိရူပာတိ **ဓမ္မီ,** တာဒိသာယ။ **သညာပေတ္ဝာ**တိ သုဋ္ဌု ဇာနာပေတ္ဝာ, သမဿာသေတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝသိတဂန္ဓကုဋိ**န္တိ နိစ္စသာပေက္ခတ္တာ သမာသော။ ပရိဘောဂစေတိယဘာဝတော **"ဂန္ဓကုဋိံ ဝန္ဒိတ္ဝာ"** တိ ဝုတ္တံ။ "ဝန္ဒိတ္ဝာ"တိ စ "ဝိဝရိတ္ဝာ"တိ တွေ့ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ။ တထာ ဟိ အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန ဝုတ္တံ "ဂန္ဓကုဋိယာ ဒ္ဝာရံ ဝိဝရိတ္ဝာတိ ပရိဘောဂစေတိယဘာဝတော ဂန္ဓကုဋိံ ဝန္ဒိတ္ဝာ ဂန္ဓကုဋိယာ ဒ္ဝာရံ ဝိဝရီတိ ဝေဒိတဗ္ဗ"န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ) မိလာတာ မာလာ, သာယေဝ ကစဝရံ, မိလာတံ တ မာလာသင်္ခါတံ ကစဝရံ တထာ။ **အတိဟရိတ္ဝာ**တိ ပဌမံ ဌပိတဋ္ဌာနမဘိမုခံ ဟရိတ္ဝာ။ **ယထာဌာနေ ဌပေတ္ဝာ**တိ ပဌမံ ဌပိတဋ္ဌာနံ အနတိက္ကမိတ္ဝာ ယထာဌိတဋ္ဌာနေယေဝ ဌပေတ္ဝာ။ **ဘဂဝတော ဌိတကာလေ ကရဏီယံ ဝတ္တံ သဗ္ဗမကာသိ** တိ သေနာသနေ ကတ္တဗ္ဗဝတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ကုရုမာနော စာ**တိ တံ သဗ္ဗံ ဝတ္တံ ကရောန္တော စ။ လက္ခဏေ ဟိ အယံ မာန-သဒ္ဒော။ နှာနကောဋ္ဌကဿ သ

မ္ဗုန္နဠ တသ္မိံ ဥဒကသ္သ ဥပ္ပဠာပနဠ, တာနိ အာဒီနိ ယေသံ ဓမ္မဒေသနာဩတအာဒီနန္တိ တထာ, တေသံ ကာလေသူတိ အတ္ထော။ သီဟဿ မိဂရာဇဿ သေယျာ **သီဟသေယျာ,** တဒ္ဒိတဝသေန, သဒိသတေဟာရေန တ ဘဂဝတော သေယျာပိ “သီဟသေယျာ”တိ ဝုစ္စတိ။ တေဇုဿဒက္ကရိယာပထတ္တာ ဥတ္တမသေယျာ တ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “အထ ခေါ ဘဂဝတာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေသိ ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ သတော သမ္ပဇာနော”တိ, (ဒီ. နိ. ၂.၁၉၈) တံ။ ကပ္ပနကာလော ကရဏကာလော နန္တူတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

“ယထာ တ”န္တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ အာဝိ ကရောတိ။ တတ္ထ ယထာ အညောပိ ဘဂဝတော။ပေ.။ ပတိဋ္ဌိတပေမော စေဝ အဓိဏာသတေ စ အနေကေသု။ပေ.။ ဥပကာရသဥ္ဌိနိတစိတ္တမဒ္ဒတေ စ အကာသိ, ဧဝံ အာယသ္မာပိ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ဂုဏ။ပေ.။ မဒ္ဒတေ စ ဟုတွတ အကာသီတိ ယောဇနာ။ န္တိ နိပါတမတ္တံ။ အပိစ ဧတေန တထာကရဏဟေတုံ ဒဿေတိ, ယထာ အညေပိ ယထာဝုတ္တသဘာတ အကံသု, တထာ အာယသ္မာပိ အာနန္ဒော ဘဂဝတော။ပေ.။ ပတိဋ္ဌိတပေမတ္တာ စေဝ အဓိဏာသဝတ္တာ စ အနေကေသု။ပေ.။ ဥပကာရသဥ္ဌိနိတစိတ္တမဒ္ဒဝတ္တာ စာတိ ဟေတုအတ္ထဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ။ ဟေတုဂဗ္ဘာနိ ဟိ တောနိ ပအနိ တဒတ္ထဿေဝ တထာကရဏဟေတုဘာဝတော။ ခနဟလဒမန (စူဠဝ. ၃၄၂), သုဝဏ္ဏကက္ကဋ္ဋ (ဇာ. ၁.၅.၉၄), စူဠဟံသ (ဇာ. ၁.၁၅.၁၃၃) -မဟာဟံသဇာတကာဒီဟိ (ဇာ. ၂.၂၁.၈၉) စေတ္ထ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ဂုဏာနံ ဂဏော, သောယေဝ အမတနိပ္ဖာဒကရသသဒိသတာယ **အမတရသော။** တံ ဇာနနပကတိတာယာတိ ပတိဋ္ဌိတပဒေ ဟေတု။ **ဥပကာရ။ပေ.။ မဒ္ဒတေ** တိ ဥပကာရပုဗ္ဗဘာဝေန သမ္မာဇနိတစိတ္တမုဒုကော။ ဧဝမ္ပိ သော က္လမိနာ ကာရဏေန အဓိတသေသီတိ ဒဿေန္တော **“တမေန”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တမေန**န္တိ တံ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ။ ဧတ-သဒ္ဒော ဟိ ပအလင်္ကာရမတ္တံ။ အယဥ္ဟိ သဒ္ဒပကတိ, ယဒိဒံ ဒွိသု သဗ္ဗနာမေသု ပုဗ္ဗပဒဿေဝ အတ္ထပဒတာ။ **သံဝေဇေသီ**တိ “နနု ဘဂဝတာ ပဋိကစ္စေဝ အက္ခာတံ ‘သဗ္ဗေဟေဝ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၃; သံ. နိ. ၅.၃၇၉; အ. နိ. ၁၀.၄၈) သံဝေဂံ ဇနေသီ”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ “ဘန္တေ။ပေ.။ အဿာသေသ္သထာတိ ပဌမံ ဝတွတ”တိ သဟ ပါဌသေသေန ယောဇနာ အဿ။ ယထာရုတတော ပန အာဒ္ယတ္ထေန က္လတိ-သဒ္ဒေန “ဧဝမာဒိနာ သံဝေဇေသီ”တိ ယောဇနာပိ ယုဇ္ဇတေဝ။ ယေန ကေနစိ ဟိ ဝစနေန သံဝေဂံ ဇနေသိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ သံဝေဇနဿ ကရဏံ သမ္ဘဝတီတိ။ **သန္ထမ္ဘိတွတ** တိ ပရိဒေဝနာဒိဝိရဟေန အတ္တာနံ ပဋိဗန္ဓေတွတ ပတိဋ္ဌာပေတွတ။ **ဥသ္သ သန္ဓာတုက**န္တိ ဥပစိတပိတ္တသေမှာဒိအောသံ။ ပိတ္တသေမှတတဝသေန ဟိ တိဿော ဓာတုယော က္လခ ဘေသဇ္ဇကရဏယောဂ္ဂတာယ အဓိပ္ပေတာ, ယာ “အောသာ, မလာ”တိ စ လောကေ ဝုစ္စန္တိ, ပထဝီ အာပေါ တေဇော တယော အာကာသောတိ စ ဘေဒေန ပဉ္စေကံ ပဋ္ဌဝိဓာ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ –

“တယုပိတ္တကဖာ အောသာ၊ ဓာတဝေါ စ မလာ တထာ။
တတ္ထာပိ ပဉ္စဓာဿာတာ၊ ပစ္စေကံ ဒေဟဓာရဏာ။

သရီရဒူသနာ အောသာ၊ မလီနကရဏာ မလာ။
ဓာရဏာ ဓာတဝေါ တေ တု၊ က္လတ္ထမန္ဒဝတ္ထသညကာ”တိ။

သမဿာသေတု န္တိ သန္တပ္ပေတုံ။ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတဒိဝသတော, ဇေတဝနဝိဟာရံ ပဝိဋ္ဌဒိဝသတော တ **ဒုတိယဒိဝသေ။** ဝိရိစ္စတိ ဧတေနာတိ **ဝိရေစနံ,** ဩသဓပရိဘာဝိတံ ခီရမေဝ ဝိရေစနံ တထာ။ **ယံ သန္ဓာယာ** တိ ယံ ဘေသဇ္ဇပါနံ သန္ဓာယ။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေန သောဘတီတိ **သုဘော,** မနုနော အပစ္စံ **မာနဝေါ,** န-ကာရဿ ပန ဏ-ကာရေ ကတေ မာဏဝေါ။ **မနူ**တိ ဟိ ပဌမကပ္ပိကကာလေ မနုဿာနံ မာတာပိတုဋ္ဌာနေ ဌိတော ပုရိသော, ယော သာသနေ “မဟာသမ္မတရာဇာ”တိ ဝုတ္တော။ သော ဟိ သကလလောကဿ ဟိတံ မနသိ ဇာနာတီတိ မနူတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမ္ပေတ္ထ ဝဒန္တိ “ဒန္တဇ န-ကာရသဟိတော မာနဝသဒ္ဒော သဗ္ဗသတ္တသာဓာရဏဝစနော, မုဒ္ဓဇ ဏ-ကာရသဟိတော ပန မာဏဝသဒ္ဒော ကုစ္ဆိတမူဠှာပစ္စဝစနော”တိ။ **စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ္တဋ္ဌကထာယ** မ္ပိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၄.၂၈၉) ဟိ မုဒ္ဓဇ ဏ-ကာရသဟိတဿေဝ မာဏဝသဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝဏ္ဏိတော။ တဋ္ဋီကာယမ္ပိ “ယံ အပစ္စံ ကုစ္ဆိတံ မူဠှံ တ, တတ္ထ လောကေ မာဏဝေတေဟာရော, ယေဘုယျေန စ သတ္တာ ဒဟရကာလေ မူဠှဓာတုကာ ဟောန္တီတိ တဿေဝတ္ထော ပကာသိတော”တိ ဝဒန္တိ အာစရိယာ။ အညတ္ထ စ ဝီသတိဝဿဗ္ဘန္တရော ယုဝ မာဏဝေါ, က္လခ ပန တဗ္ဗောဟာရေန မဟလ္လကောပိ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ **စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** “မာဏဝေါတိ ပန တံ တရုဏကာလေ ဝေါဟရိံသု, သော မဟ

လ္လကကာလေပိ တေနေဝ တေဟာရေန တေဟရီယတီ''တိ, (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၄.၂၈၉) သုဘနာမကေန လဒ္ဓမာဏဝတေဟာ ရေနာတိ အတ္ထော။ သော ပန ''သတ္ထာ ပရိနိဗ္ဗုတော, အာနန္ဒတ္ထေရော ကိရဿ ပတ္တစီဝရမာဒာယ အာဂတော, မဟာဇနော တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတီ''တိ သုတွာ ''ဝိဟာရံ ခေါ ပန ဂန္တွာ မဟာဇနမဇ္ဈေ န သက္ကာ သုခေန ပ ဋိသန္ထာရံ တ ကာတုံ, ဓမ္မကထံ တ သောတုံ, ဂေဟမာဂတံယေဝ နံ ဒိသွာ သုခေန ပဋိသန္ထာရံ ကရိဿာမိ , ကော စ မေ ကင်္ခာ အတ္ထိ, တမ္ပိ နံ ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ ဧကံ မာဏဝကံ ပေသေသိ, တံ သန္ဓာယာဟ **''ပဟိတံ မာဏဝ က''**န္တိ ခုဒ္ဒကေ စေတ္ထ ကပစ္စယော။ **တေဒတေစာ**တိ ဧတံ ''အကာလော''တိအာဒိကံ ဝစနံ အာနန္ဒတ္ထေရော အ ဝေါစ။

အကာလောတိ အဇ္ဇ ဂန္တုံ အယုတ္တကာလော။ ကသ္မာတိ စေ **''အတ္ထိ မေ''** တိအာဒိမာဟ။ **ဘေသဇ္ဇမတ္တာ** တိ အပ္ပကံ ဘေသဇ္ဇံ။ အပ္ပတ္ထော ဟေတ္ထ မတ္တာသဒ္ဒော ''မတ္တာ သုခပရိစ္စာဂါ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၉၀) ဝိယ။ **ပီတာ**တိ ပိဝိတာ။ **သွေဝပီ**တိ ဧတ္ထ **''အပိ-**သဒ္ဒော အပေက္ခော မန္တာ နုညာယာ''တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိက ထာဝဏ္ဏနာ) **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ အယံ ပန တဿာဓိပ္ပာယော – ''အပေ့ဝ နာမာ''တိ သံသယမတ္တေ ဝုတ္တေ အနုညာတဘာဝေ န သိဒ္ဓေ၊ တသ္မာ တံ သာဓနတ္ထံ ''အပိ''တိ ဝုတ္တံ, တေန ကာလမတ္တံ ဒီပေတိ ''အပေ့ဝ နာမ သွေ ဝ မယံ ဥပသင်္ကမေယျာမ, ဥပသင်္ကမိတုံ ပဋိဗလာ သမာနာ ဥပသင်္ကမိဿာမ စာ''တိ။

ဒုတိယဒိဝသေတိ ခီရဝိရေစနပီတဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ **စေတကတ္ထေရေနာ** တိ စေတိယရဋ္ဌေ ဇာတတ္တာ **စေတကော**တိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမေန ထေရေန။ **ပစ္ဆာသမဏေနာ** တိ ပစ္ဆာနုဂတေန သမဏေန။ သဟတ္ထေ စေတံ ကရဏဝ စနံ။ **သုဘေန မာဏဝေန ပုဋ္ဌော** တိ ''ယေသု ဓမ္မေသု ဘဝံ ဂောတမော ဣမံ လောကံ ပတိဋ္ဌပေသိ, တေ တဿ အစ္စ ယေန နဋ္ဌာ နု ခေါ, ဓရန္တိ နု ခေါ, သစေ ဓရန္တိ, ဘဝံ (နတ္ထိ ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၄၈) အာနန္ဒော ဇာနိဿတိ, ဟန္ဒ နံ ပုစ္ဆာ မီ''တိ ဧဝံ စိန္တေတွာ ''ယေသံ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဓမ္မာနံ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ, ယတ္ထ စ ဣမံ ဇနတံ သမာဒပေ သိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ, ကတမေသာနံ ခေါ ဘော အာနန္ဒ ဓမ္မာနံ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟော သီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၈) ပုဋ္ဌော, အထဿ ထေရော တီဏိ ပိဋကာနိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟေတွာ တ ဒဿေန္တော ''တိဏ္ဏံ ခေါ မာဏဝ ခန္ဓာနံ သော ဘဂဝါ ဝဏ္ဏဝါဒီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၉) ကမေ သီလက္ခန္ဓဝ ဂ္ဂေ ဒသမံ သုတ္တမဘာသိ, တံ သန္ဓာယာဟ **''ဣမသ္မိံ။ပေ။ မဘာသီ''** တိ။

ခဏ္ဍာ န္တိ ဆိန္နံ။ ဖုလ္လန္တိ ဘိန္နံ, သေတလာဟိဆတ္တကာဒိဝိကဿနံ တ, တေသံ **ပဋိသင်္ခရဏံ** သမ္မာ ဟာကတိ ကကရဏံ, အဘိနဝပဋိကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပကဋ္ဌာယာ** တိ အာသန္နာယ။ ဝဿံ ဥပနေန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထ ထာတိ **ဝဿူပနာယိကာ,** ဝဿူပဂတကာလော, တာယ။ **သင်္ဂီတိဟဋ္ဌိယံ** (စူဠဝ. ၄၄၀) သာမညေန ဝုတ္တမ္ပိ ဝစနံ ဧဝံ ဂ တေယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ သံသန္ဒေတုံ သာဓေတုံ တ အာဟ **''ဝဝဋ္ဌဟီ''**တိအာဒိ။

ရာဇဂဟံ ပရိတရေတွာတိ ဗဟိနဂရေ ဌိတဘာဝေန ဝုတ္တံ။ **ဆဍ္ဍိတပတိတဥက္လာပ** တိ ဆဍ္ဍိတာ စ ပတိတာ စ ဥက္လာပ စ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဆဍ္ဍိတာ ဝိဿဋ္ဌာ, တ တောယေဝ စ ဥပစိကာဒီဟိ ခာဒိတတ္တာ ဣတော စိတော စ ပတိတာ, သမ္မဇ္ဇနာဘာဝေန အာကိဏ္ဏကစဝရတ္တာ ဥ က္လာပ စာတိ။ တဒေဝတ္ထံ **''ဘဂဝတော ဟိ''**တိအာဒိနာ ဝိဘာဝေတိ။ အဝကုထံ ပူတိဘာဝမဂမာသီတိ **ဥက္လာပော** ထ-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတွာ, ဥဇ္ဇိဗ္ဗော တ ကလာပေဟသမူဟောတိ **ဥက္လာပေ,** ဝဏ္ဏသင်္ဂမနဝသေနေဝံ ဝုတ္တံ ယထာ ''ဥပက္ကိလေသော, ဒွေဟော'' – က္ကစ္စာဒိ, တေန ယုတ္တာတိ တထာ။ ပရိဝေဏဒဝသေန ဝေဏိယန္တိ ဒိဿန္တီတိ **ပရိဝေဏာ။ ကုရုမာနာ**တိ ကတ္တုကာမာ။ သေနာသနဝတ္တာနံ ပညတ္တတ္တာ, သေနာသနက္ခန္ဓကေ စ သေနာသနပဋိ ဗဒ္ဓာနံ ဗဟူနမ္ပိ ဝစနာနံ ဝုတ္တတ္တာ သေနာသနပဋိသင်္ခရဏမ္ပိ တဿ ပူဇာယေဝ နာမာတိ အာဟ **''ဘဂဝတော ဝစ နပူဇနတ္ထ''**န္တိ။ **ပဌမံ မာသန္တိ** ဝဿာနဿ ပဌမံ မာသံ။ အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **''တိတ္ထိယဝ ဒပရိမောစနတ္ထဉ္စ''**တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဋုံ ကာတုံ **''တိတ္ထိယာ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယန္တိ ကတိကဝတ္တကရဏံ။ ဧဒိသေသု ဟိ ဌာနေသု ယံ-သဒ္ဒော တံ-သဒ္ဒနပေက္ခော တေနေဝ အတ္ထဿ ပ ရိပုဏ္ဏတ္တာ။ ယံ တ ကတိကဝတ္တံ သန္ဓာယ **''အထ ခေါ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တဒေဝ မယာပိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဧသ နယော ဤဒိသေသု **ဘဂဝတာ။ပေ။ ဝဏ္ဏိတ** န္တိ သေနာသနဝတ္တံ ပညပေန္တေန သေနာသနက္ခန္ဓကေ (စူဠဝ.

၃၀၈) စ သေနာသနပဋိဗဒ္ဓဝစနံ ကထေန္တေန ဝဏ္ဏိတံ။ **သင်္ဂါယိသ္သာမာ** တိ ဧတ္ထ ကြိတိ-သဒ္ဒဿ "ဝုတ္တံ
အဟောသိ"တိ စ ဥဘယတ္ထ သမ္ဗန္ဓော, ကေဿ တ ကြိတိ-သဒ္ဒဿ လောပေါ။

ဒုတိယဒိဝသေတိ ဧဝံ စိန္တိတဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ, သော စ ခော ဝဿူပနာယိကဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသော
ဝ။ ထေရာ ဟိ အာသဠှိပုဏ္ဏမိတော ပာဋိပဒဒိဝသေယေဝ သန္နိပတိတ္ဝာ ဝဿမုပဂန္တွာ ဧဝံ စိန္တေသုန္တိ။ **ရာဇဒ္ဓ
တရေ**တိ ရာဇဂေဟဒ္ဓတရေ။ **ဟတ္ထကမ္မ** န္တိ ဟတ္ထကိရိယံ, ဟတ္ထကမ္မဿ ကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဋိဝေဒေ
သု**န္တိ ဇာနာပေသုံ။ **ဝိသဇ္ဇာ** တိ နိရာသင်္ကစိတ္တာ။ **အာဏာယေဝ** အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိယာ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ
အာဏာစက္ကံ။ တထာ **ဓမ္မောယေဝ** စက္ကန္တိ **ဓမ္မစက္ကံ,** တံ ပနိဓ ဒေသနာဉာဏပဋိဝေဓဉာဏဝသေန ဒုဝိဓမ္ပိ ယုဇ္ဇ
တိ တဒုဘယေနေဝ သင်္ဂီတိယာ ပဝတ္တနတော။ "ဓမ္မစက္ကန္တိ စေတံ ဒေသနာဉာဏဿာပိ နာမံ, ပဋိဝေဓဉာဏဿာ
ပီ"တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၇၈) ဟိ **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ။ **သန္နိသဇ္ဇဋ္ဌာန** န္တိ သန္နိပတိတ္ဝာ နိသီဒနဋ္ဌာနံ။ သတ္တ ပဏ္ဏာ
နိ ယဿာတိ **သတ္တပဏ္ဏိ,** ယော "ဆတ္တပဏ္ဏော, ဝိသမစ္ဆဒော" တိပိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဇာတဂုဟဒ္ဓတရေတိ အတ္ထ
ော။

ဝိဿကမ္မုနာ တိ သက္ကဿ ဒေဝတနမိန္ဒဿ ကမ္မာကမ္မဝိဓာယကံ ဒေဝပုတ္တံ သန္ဓာယာဟ။ **သုဝိဘတ္တဘိ
တ္တိထမ္ဘသောပာန**န္တိ ဧတ္ထ သုဝိဘတ္တပဒဿ ဒွန္ဒတော ပုဗ္ဗေ သုယ္ယမာနတ္တာ သဗ္ဗေဟိ ဒွန္ဒပဒေဟိ
သမ္ဗန္ဓော, တထာ **"နာနာဝိဓ။ပေ။ ဝိစိတ္တ"** န္တိအာဒီသုပိ။ **ရာဇဘာဝနဝိဘူတိ**န္တိ ရာဇဘာဝနသမ္ပတ္တိံ, ရာဇဘာဝန
သောဘံ တ။ **အဝဟာသန္တမိဝ** တိ အဝဟာသံ ကုရုမာနံ ဝိယ။ **သိရိယာ**တိ သောဘာသင်္ခာတာယ လက္ခိယာ။ **နိကေတနမိ
တ**တိ ဝသနဋ္ဌာနမိဝ, "ဇလန္တမိတ"တိပိ ပာဌော။ ဧကသ္မိံယေဝ ဟာနီယတိတ္ထေ နိပတန္တာ ပက္ခိနော ဝိယ သဗ္ဗေသ
မ္ပိ ဇနာနံ စက္ခုနိ မဏ္ဍပေယေဝ နိပတန္တီတိ ဝုတ္တံ **"ဧကနိပာတ။ပေ။ ဝိဟင်္ဂါန"** န္တိ။ **နယနဝိဟင်္ဂါန** န္တိ နယနသ
င်္ခာတဝိဟင်္ဂါနံ။ **လောကရာမဏေယ္ယကမိဝ သမ္ပိဏ္ဍိတ** န္တိ ယဒိ လောကေ ဝိဇ္ဇမာနံ ရာမဏေယ္ယကံ သဗ္ဗမေဝ အာ
နေတ္ဝာ ဧကတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍိတံ သိယာ, တံ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ယံ ယံ တ လောကေ ရမိတုမရဟတိ, တံ သဗ္ဗံ သမ္
ပိဏ္ဍိတမိတတိပိ အတ္ထော။ **ဒဋ္ဌဗ္ဗသာရမဏ္ဍ** န္တိ ဖေဂ္ဂုရဟိတံ သာရံ ဝိယ, ကသဋ္ဌဝိနိမုတ္တံ ပသန္နံ ဝိယ စ ဒဋ္ဌမရ
ဟရူပေသု သာရဘူတံ, ပသန္နဘူတဉ္စ။ အပိစ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဒဿနီယော သာရဘူတော ဝိသိဋ္ဌတရော မဏ္ဍော မဏ္ဍနံ အ
လင်္ကာရော ဧတဿာတိ **ဒဋ္ဌဗ္ဗသာရမဏ္ဍော,** တံ။ မဏ္ဍံ သူရိယရသ္မိံ ဟတိ နိတရေတိ, သဗ္ဗေသံ တ ဇနာနံ မဏ္ဍံ
ပသန္နံ ဟတိ ရက္ခတိ, မဏ္ဍနမလင်္ကာရံ တ ဟတိ ပိဝတိ အလင်္ကရိတုံ ယုတ္တဘာဝေနာတိ **မဏ္ဍပော,** တံ။

ကုသုမအာမာနိ စ တာနိ ဩလမ္ဗကာနိ စေတိ **ကုသုမအာမောလမ္ဗကာနိ။** ဝိသေသနဿ စေတ္ထ ပရနိပာတော
ယထာ "အဂ္ယာဟိတော"တိ။ ဝိဝိဓာနိယေဝ ကုသုမအာမောလမ္ဗကာနိ တထာ, တာနိ ဝိနိဂ္ဂလန္တံ ဝိသေသေန ဝမေန္တံ နိ
က္ခာမေန္တမိဝ စာရု သောဘနံ ဝိတာနံ ဧတ္ထာတိ တထာ။ ကုဋ္ဋေန ဂဟိတော သမံ ကတောတိ **ကုဋ္ဋိမော, ကောဋ္ဋိမော**
တ, တာဒိသောယေဝ မဏိတိ **မဏိကောဋ္ဋိမော** , နာနာရတနေဟိ ဝိစိတ္တော မဏိကောဋ္ဋိမော, တဿ တလံ တထာ။
အထ တ မဏိယော ကောဋ္ဋေတ္ဝာ ကတတလတ္တာ မဏိကောဋ္ဋေန နိပ္ဖတ္တန္တိ **မဏိကောဋ္ဋိမံ,** တမေဝ တလံ, နာနာ
ရတနဝိစိတ္တံ မဏိကောဋ္ဋိမတလံ တထာ။ တမိဝ စ နာနာပုပ္ဖူပဟာရဝိစိတ္တံ သုပရိနိဋ္ဌိတဘူမိကမ္မန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ပု
ပ္ဖပူဇာ **ပုပ္ဖူပဟာရော။** ဧတ္ထ ဟိ နာနာရတနဝိစိတ္တဂ္ဂဟဏံ နာနာပုပ္ဖူပဟာရဝိစိတ္တတာယနိဒဿနံ, မဏိကောဋ္ဋိ
မတလဂ္ဂဟဏံ သုပရိနိဋ္ဌိတဘူမိကမ္မတာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နန္တိ မဏ္ဍပံ။ **ဗြဟ္မဝိမာနသဒိသ** န္တိ ဘာဝနပုံသကံ, ယထာ
ဗြဟ္မဝိမာနံ သောဘတိ, တထာ အလင်္ကရိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဝိသေသေန မာနေတဗ္ဗန္တိ **ဝိမာနံ။** သဒ္ဒဝိဒူ ပန "ဝိ
ဟေ အာကာသေ မာယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဒေဝတ ယေနာတိ ဝိမာန"န္တိ ဝဒန္တိ။ ဝိသေသေန တ သုစရိတကမ္မုနာ မီယတိ နိမ္မိ
ယတီတိ **ဝိမာနံ, ဝီ**တိ တ သကုဏော ဝုစ္စတိ, တံ သဏ္ဍာနေန မီယတိ နိမ္မိယတီတိ **ဝိမာန**န္တိအာဒိနာပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ **ဝိမာ
နဋ္ဌကထာယံ** ပန "ကေယောဇနဒ္ဒိယောဇနာဒိဘာဝေန ပမာဏဝိသေသယုတ္တတာယ, သောဘာတိသယယောဂေန စ
ဝိသေသတော မာနနီယတာယ ဝိမာန"န္တိ (ဝိ. ဝ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ဝုတ္တံ။ နတ္ထိ အဂ္ဃမေတေသန္တိ **အနဂ္
ဃာနိ,** အပရိမာဏဂ္ဃာနိ အဂ္ဃိတုမသက္ကုဏေယ္ယာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပတိရူပံ, ပစ္စေကံ တ အတ္ထရိတဗ္ဗာနီတိ
ပစ္စတ္ထရဏာနိ, တေသံ သတာနိ တထာ။ **ဥတ္တရာဘိမုခ** န္တိ ဥတ္တရဒိသာဘိမုခံ။ ဓမ္မောပိ သတ္ထာယေဝ သတ္ထုကိစ္စ
နိပ္ဖာဒနတောတိ ဝုတ္တံ **"ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာသနာရဟံ ဓမ္မာသနံ ပညပေတ္ဝတ"** တိ။ ယထာဟ "ယော ခေါ။ပေ။
မမစ္စယေန သတ္ထာ"တိအာဒိ, (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆) တထာဂတပ္ပဝေဒိတဓမ္မဒေသကဿ တ သတ္ထုကိစ္စာဝဟတ္တာ တ
ထာရူပေ အာသနေ နိသီဒိတုမရဟတီတိ ဒဿေတုမ္ပိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **အာသနာရဟ**န္တိ နိသီဒနာရဟံ။ **ဓမ္မာသန** န္တိ ဓမ္မ

ဒေသကာသနံ, ဓမ္မံ ဝါ ကထေတုံ ယုတ္တာသနံ။ **ဒန္တခစိတ** န္တိ ဒန္တေဟိ ခစိတံ, ဟတ္ထိဒန္တေဟိ ကတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ဒန္တော နာမ ဟတ္ထိဒန္တော ဝုစ္စတီ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **ထွော** တိ ဧတသ္မိံ ဓမ္မာသနေ။ **မမ ကိစ္စ**န္တိ မမ ကမ္မံ, မယာ ဝါ ကရဏီယံ။

ဣဒါနိ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ အသေက္ခဘူမိသမာပဇ္ဇနံ ဒဿေန္တော **"တသ္မိဥ္စ ပနာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တသ္မိဥ္စ ပန ဒိဝသ** တေ တထာ ရညာ အာရောစာပိတဒိဝသေ, သာဝဏမာသဿ ကာဠပက္ခစတုတ္ထိဒိဝသေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အနတ္ထဇနနတော ဝိသသဒိသတာယ ကိလေသော **ဝိသံ,** တဿ ခီဏာသဝဘာဝတော အညထာဘာဝ သင်္ခါတာ သတ္တိ **ဂန္ဓော။** တထာ ဟိ သော ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနာဒီသု ဝိလာပာဒိမကာသိ။ အပိစ ဝိသဇနနကပုပ္ဖာဒိဂန္ဓပဋိဘာဂတာယ နာနာဝိဓဒုက္ခဟေတုကိရိယာဇနနကော ကိလေသောဝ **"ဝိသဂန္ဓော"** တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ ဟိ သော "ဝိသံ ဟရတီတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသမူလာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသဖလာတိ ဝိသတ္တိကာ, ဝိသပရိဘောဂတိ ဝိသတ္တိကာ"တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၃) ဝုတ္တောတိ။ အပိစ **ဝိသဂန္ဓော** နာမ ဝိရူပေါ မံသာဒိဂန္ဓော, တံသဒိသတာယ ပန ကိလေသော။ "ဝိဿဂန္ဓော ဟိ ဝိရူပေ"တိ (ဓ. သ. ဋီ. ၆၂၄) **အဘိဓမ္မဋီကာယံ**ဝုတ္တံ။ **အဒ္ဓာ** တိ ဧကံသေန။ **သံဝေဂ**န္တိ ဓမ္မသံဝေဂံ။ "ဩဟိတဘာရာ န"န္တိ ဟိ ယေဘုယျေန, ပဓာနေန စ ဝုတ္တံ။ ဧဒိသေသု ပန ဌာနေသု တဒညေသမ္ပိ ဓမ္မသံဝေဂေယေဝ အဓိပ္ပေတော။ တထာ ဟိ "သံဝေဂေ နာမ သဟောတ္တပ္ပံ ဉာဏံ, သော တဿာ ဘဂဝတော ဒဿနေ ဥပ္ပဇ္ဇီ"တိ (ဝိ. ဝ. အဋ္ဌ. ၈၃၈) **ရဇ္ဇုမာလာဝိမာနဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တံ, သာ စ တဿ အဝိညာတသာသနာ အနာဂတဖလာတိ။ ဣတရထာ ဟိ စိတ္တုတြာသဝသေန ဧသောယေဝ သံဝေဂေတိ အာပဇ္ဇတိ, ဧဝဥ္စ သတိ သော တဿ အသေက္ခဘူမိသမာပဇ္ဇနဿ ဧကံ သကာရဏံ န သိယာ။ ဧဝမ္ဘူတော စ သော ဣဓ န ဝတ္တဗ္ဗောယေဝါတိ အလမတိပပဉ္စေန။ **တေနာ**တိ တဿ သံဝေဂဿ သန္နိဟိတဿ ဝတ္တမာနတ္တာ, သေက္ခသကရဏီယတ္တာ ဝါ။ **တေ န ယုတ္တ** န္တိ တဝ န ယုတ္တံ, တယာ ဝါ သန္နိဟိတံ ဂန္တုံ န ပတိရူပံ။

မေတန္တိ မမ ဧတံ ဂမနံ။ **ယွတဟ**န္တိ ယော အဟံ, **ယ**န္တိ ဝါ ကိရိယာပရာမသနံ, တေန "ဂစ္ဆေယျ"န္တိ ဧတ္ထ ဂမနကိရိယံ ပရာမသတိ, ကိရိယာပရာမသနဿ စ ယံ တံ-သဒ္ဒဿ အယံ ပကတိ, ယဒိဒံ နပုံသကလိင်္ဂေန, ဧကဝစနေန စ ယောဂ္ဂတာ တထာယေဝ တတ္ထ တတ္ထ ဒဿနတော။ ကိရိယာယ ဟိ သဘာဝတော နပုံသကတ္တမေကတ္တဥ္စ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ။ **အာဝဇ္ဇေသိ** တိ ဥပနာမေသိ။ **မုတ္တာ** တိ မုစ္စိတာ။ **အပ္ပတ္တဥ္စာ** တိ အဂတဥ္စ, ဗိမ္ဗောဟနေ န တာဝ ဌပိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧတသ္မိံ အန္တရေ** တိ ဧတ္ထန္တရေ, ဣမိနာ ပဒဒွယေန ဒဿိတကာလာနံ ဧဝ မဇ္ဈက္ခဏေ, တထာဒဿိတကာလဒွယဿ ဝါ ဝိဝရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

> "ကာရဏေ စေဝ စိတ္တေ စ, ခဏသ္မိံ ဝိဝရေပိ စ။
> ဝေမဇ္ဈာဒီသု အတ္ထေသု 'အန္တရာ'တိ ရတေ ဂတော"တိ။

ဟိ ဝုတ္တံ။ **အနုပါဒါယာ**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ကဉ္စိ ဓမ္မံ အဂ္ဂဟေတွာ, ယေဟိ ဝါ ကိလေသေဟိ မုစ္စတိ, တေသံ လေသမတ္တမ္ပိ အဂ္ဂဟေတွာ။ **အာသဝေဟီ**တိ ဘဝတော အာ ဘဝဂ္ဂံ, ဓမ္မတော စ အာ ဂေါတြဘုံ သဝနတော ပဝတ္တနတော အာသဝသညိတေဟိ ကိလေသေဟိ။ ဥပလက္ခဏဝစနမတ္တမေတံ။ တဒေကဋ္ဌတာယ ဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ကိလေသေဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ပါပဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိယေဝ။ **စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ** တိ **စိတ္တံ** အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စမာနံ ဟုတွာ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ဝိမုစ္စိ။ တဒတ္ထံ ဝိဝရတိ **"အယဉှိ"**တိအာဒိနာ။ **စင်္ကမေနာ** တိ စင်္ကမနကိရိယာယ။ **ဝိသေသ**န္တိ အတ္တနာ လဒ္ဓမဂ္ဂဖလတော ဝိသေသမဂ္ဂဖလံ။ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဘူတံ ကတံ ဥပစိတံ ပုညံ ယေနာတိ **ကတပုညော,** အရဟတ္တာဓိဂမာယ ကတာဓိကာရောတိ အတ္ထော။ **ပဓာနမနုယုဉ္ဇ** တိ ဝီရိယမနုယုဉ္ဇာဟိ, အရဟတ္တသမာပတ္တိယာ အနုယောဂံ ကရောဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဟောဟိသီ**တိ ဘဝိဿသိ။ **ကထာဒောသော**တိ ကထာယ ဒောသော ဝိတထဘာဝေါ။ **အစ္စာရဒ္ဓ**န္တိ အတိဝိယ အာရဒ္ဓံ။ **ဥဒ္ဓစ္စာယာ** တိ ဥဒ္ဓတဘာဝါယ။ **ဟန္ဒာ** တိ ဝေါဿဂ္ဂဝစနံ။ တေန ဟိ အဓုနာယေဝ ယောဇေမိ, န ပနာဟံ ပပဉ္စံ ကရောမီတိ ဝေါဿဂ္ဂံ ကရောတိ။ **ဝီရိယသမတံ ယောဇေမီ**တိ စင်္ကမနဝီရိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ တဿ ဟာပနဝသေန သမာဓိနာ သမတာပါဒနေန ဝီရိယဿ သမတံ သမဘာဝံ ယောဇေမိ, ဝီရိယေန ဝါ သမထသင်္ခါတံ သမာဓိံ ယောဇေမီတိပိ အတ္ထော။ ဒွိဓာပိ ဟိ ဟဥ္စော ဒိဿတိ။ **ဝိဿမိဿာမီ** တိ အဿသိဿာမိ။ ဣဒါနိ တဿ ဝိသေသတော ပသံသနာရဟဘာဝံ ဒဿေတုံ **"တေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တေနာ**တိ စတုက္ကိရိယာပထဝိရဟိတတာကာရဏေန။ **"အနိပန္နော"** တိအာဒီနိ ပစ္စုပ္ပန္နဝစနာနေဝ။ ပရိနိဗ္ဗုတော

ပိ သော အာကာသေယေ၀ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တသ္မာ ထေရဿ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ, ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနဥ္စ ဝိသေသေန ပသံသာ ရဟံ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတမေတတိ။

ဒုတိယဒိဝသေတိ ထေရေန အရဟတ္တပတ္တဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ။ **ပဥ္စမိယန္တိ** တိထိပေက္ခာယ ဝုတ္တံ, ''ဒုတိယဒိဝသေ''တိ ဣမိနာ တုလျာဓိကရဏံ။ ဘိန္နလိင်္ဂမ္ပိ ဟိ တုလျတ္ထပဒံ ဒိဿတိ ယထာ ''ဂုဏော ပမာဏံ, ဝိ သတိ စိတ္တာနိ'' ဣစ္စာဒိ။ **ကာဠပက္ခဿာ**တိ သာဝဏမာသကာဠပက္ခဿ။ ပဌမဥ္ဟိ မာသံ ခဏ္ဍဖုလ္လပဋိသင်္ခရ ဏမကံသု, ပဌမမာသဘာတော စ မဇ္ဈိမပ္ပဒေသတောဟာရေန။ တတ္ထ ဟိ ပုရိမပုဏ္ဏမိတော ယာဝ အပရာ ပုဏ္ဏမီ, တာဝ ဧကော မာသောတိ တေဟရန္တိ။ တတော တီဏိ ဒိဝသာနိ ရာဇာ မဏ္ဍပမကာသိ, တတော ဒုတိယဒိဝသေ ထေရော အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ, တတိယဒိဝသေ ပန သန္နိပတိတ္ဝာ ထေရာ သင်္ဂီတိမကံသု, တသ္မာ အာသဠှိမာသကာဠပ က္ခဟဋ္ဌိပဒတော ယာဝ သာဝဏမာသကာဠပက္ခပဥ္စမီ , တာဝ ပဥ္စဒိဝသာဓိကော ဧကမာသော ဟောတိ။ **သမာနော**တိ ဥပ္ပဇ္ဇ ဇမာနော။ **ဟဋ္ဌတုဋ္ဌစိတ္တော**တိ အတိဝိယ သောမနဿစိတ္တော, ဟမောဇ္ဇေန တ ဟဋ္ဌစိတ္တော ပီတိယာ တုဋ္ဌစိ တ္တော။ **ဧကံသန္တိ** ဧကသ္မိံ အံသေ, တမံသေတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ **ဝင်္ဂီသသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တံ –

''ဧကံသံ စီဝရန္တိ ဧတ္ထ ပုန သဏ္ဌာပနဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ, ဧကံသန္တိ စ တမံသံ ဟာရုပိတ္ဝာ ဌိတဿေတံ အဓိဝ စနံ။ ယတော ယထာ တမံသံ ဟာရုပိတ္ဝာ ဌိတံ ဟောတိ, တထာ စီဝရံ ကတ္ဝာတိ ဧဝမဿတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော''တိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၄၅)။

ဇန္နူ။ပေ။ ဝိယာတိ ဝဏ္ဍတော ပဝုတ္တသုပရိပက္ကတာလဖလမိဝ။ **ပဏ္ဍု။ပေ။ ဝိယာ**တိ သိတပီတပဘာယုတ္တပ ဏ္ဍုရောမဇကမ္ဗလေ ဌပိတော ဇာတိမာ မဏိ ဝိယ, ဇာတိဝစနေန စေတ္ထ ကုတ္တိမံ နိဝတ္တေတိ။ **သမုဂ္ဂတပုဏ္ဏစန္ဒ အော ဝိယာ**တိ ဇုဏ္ဍှပက္ခပန္နရသုပောသထေ သမုဂ္ဂတော သောဠသကလာပရိပုဏ္ဏော စန္ဒော ဝိယ။ **ဗာလာ။ပေ။ ဝိ ယာ**တိ တရုဏသူရိယပဘာသမ္ဖဿေန ဖုလ္လိတသုဝဏ္ဏဝဏ္ဏပရာဂဂဗ္ဘံ သတပတ္တပဒ္မံ ဝိယ။ ''ပဒ္မဉ္စသဒ္ဒော ဟိ ဟေမဝဏ္ဏပရိယာယော''တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.၂၂) **သာရတ္ထဒီပနိယံ** ဝုတ္တော။ **ပရိယောဒာတေနာ**တိ ပဘဿရေန။ **သ ပ္ပဘေနာ**တိ ဝဏ္ဏပ္ပဘာယ, သီလပ္ပဘာယ စ သမန္နာဂတေန။ **သဿိရိကေနာ**တိ သရီရသောဘဂ္ဂဒိသင်္ခာတာယ သိရိယာ အတိဝိယ သိရိမတာ။ **မုခဝရေနာ**တိ ယထာဝုတ္တသောဘာသမလင်္ကတတ္တာ ဥတ္တမမုခေန။ ကာမံ ''အဟမသ္မိ အရဟတ္တံ ပတ္တော''တိ နာရောစေသိ, တထာရူပာယ ပန ဥတ္တမလီဠာယ ဂမနတော ပဿန္တာ သဗ္ဗေပိ တမတ္ထံ ဇာနန္တိ, တသ္မာ အာရောစေန္တော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **''အတ္တနော အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ အာရောစယမာနော ဝိယ အဂ မာသီ''**တိ။

ကိမတ္ထံ ပနာယံ ဧဝမာရောစယမာနော ဝိယ အဂမာသီတိ? ဝုစ္စတေ – သော ဟိ ''အတ္တုပနာယိကံ အကတ္ဝာ အ ညဿာကရဏံ ဘဂဝတာ သံဝဏ္ဏိတ''န္တိ မနသိ ကရိတ္ဝာ ''သေက္ခာတာယ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂီတိယာ ဂဟေတုမယုတ္တမ္ပိ ဗဟုဿုတတ္တာ ဂဏှိဿာမာ''တိ နိသိန္နာနံ ထေရာနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိဝိဇာနနေန သောမနဿုပ္ပာဒနတ္ထံ, ''အပ္ပမတ္တော ဟောဟီ''တိ ဘဂဝတာ ဒိန္နဩဝါဒဿ စ သဖလတာဒီပနတ္ထံ ဧဝမာရောစယမာနော ဝိယ အဂမာသီတိ။ **အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ တေဒဟောသိ** သမသမဌပနာဒိနာ ယထာဝုတ္တကာရဏေန သတ္တုကပ္ပတ္တာ။ **ဓ ရေယျာ**တိ ဝိဇ္ဇမာနော ဘဝေယျ။ ''သောဘတိ ဝတ တေ အာဝုသော အာနန္ဒ အရဟတ္တသမဓိဂမတာ''တိအာဒိနာ သာဓုကာရမဒါသိ။ အယမိဓ ဒီဃဘာဏကာနံ တဒေ။ ခုဒ္ဒကဘာဏကေသု စ သုတ္တနိပာတခုဒ္ဒကဟဌဘာဏကာနံ တ ဒေတိပိ ယုဇ္ဇတိ တဒဌကထာသုပိ တထာ ဝုတ္တတ္တာ။

မဇ္ဈိမံ နိကာယံ ဘဏန္တိ သီလေနာတိ **မဇ္ဈိမဘာဏကာ,** တပ္ပဂုဏာ အာစရိယာ။ **ယထာဝုဍ္ဎ** န္တိ ဝုဍ္ဎပဋိပာဋိံ, တဒ နတိက္ကမိတ္ဝာ တ။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ။ အာနန္ဒဿ တေမာသနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **တသ္မိံ သမယေ**တိ တသ္မိံ ဧဝံကထနသမယေ။ **ထေရော စိန္တေသိ** ''ကုဟိံ ဂတော''တိ ပုစ္ဆန္တာနံ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော အတိဝိယ ဟ ကဋ္ဌဘာဝေန ဘဝိဿမာနတ္တာ, အယမ္ပိ မဇ္ဈိမဘာဏကေသ္ဝေဝ ဧကစ္စာနံ တဒေ, တသ္မာ ဣတိပိ ဧကေ ဝဒန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အာကာသေန အာဂန္တ္ဝာ အတ္တနော အာသနေယေ၀ အတ္တာနံ ဒဿေသီတိပိ တေသမေဝ ဧကစ္စေ ဝဒန္ တိ။ ပုလ္လိင်္ဂဝိသယေ ဟိ ''ဧကေ''တိ ဝုတ္တေ သဗ္ဗတ္ထ ''ဧကစ္စေ''တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တီသုပိ စေတ္ထ တဒေသု တေသံ တေသံ ဘာဏကာနံ တေန တေနာကာရေန အာဂတမတ္ထံ ဌပေတ္ဝာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝစနေ အညံ ဝိသေသကာ

ရဏံ နတ္ထိ။ သတ္တမာသံ ကတာယ ဟိ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂီတိယာ ကအစိ ပကတိယာဝ, ကအစိ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ, ကအစိ အာကာသေန အာဂတတ္တာ တံ တဒာဂမနမုပာဒါယ တထာ တထာ ဝဒန္တိ။ အပိစ သင်္ဂီတိယာ အာဒိဒိဝသေယေဝ ပဌမံ ပကတိယာ အာဂန္တွာ တတော ပရံ အာကာသမဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပရိသံ ပတ္တကာလေ တတော ဩတရိတွာ ဘိက္ခုပန္တိံ အပိဋ္ဌေန္တော ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ အာသနေ အတ္တာနံ ဒဿေသီတိပိ ဝဒန္တိ။ ယထာ တ တထာ တ အာဂစ္ဆတု, အာဂမနာကာရမတ္တံ န ပမာဏံ, အာဂန္တွာ ဂတကာလေ အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ သာဓုကာရဒာနမေဝ ပမာဏံ သတ္ထာရာ အတဗ္ဗသာဓုကာရဒာနေနေဝ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ အညေသမ္ပိ ဉာပိတတ္တာ, ဘဂဝတိ ဓရမာနေ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာယ စ ပသံသာယ ထေရဿ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ယထာ တ”**တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗတ္ထာပီ** တိ သဗ္ဗေသုပိ တီသု တဒေသု။

ဘိက္ခူ အာမန္တေသီ တိ ဘိက္ခူ အာလပီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော, အညတ္ထ ပန ဉာပနေပိ ဒိဿတိ ယထာ “အာမန္တယာမိ တေ ဘိက္ခဝေ, (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၈) ပဋိဝေဒယာမိ တေ ဘိက္ခဝေ”တိ (အ. နိ. ၇.၇၂) ပက္ကောသနေပိ ဒိဿတိ ယထာ “ဧဟိ တွံ ဘိက္ခု မမ ဝစနေန သာရိပုတ္တံ အာမန္တေဟီ”တိ (အ. နိ. ၉.၁၁) အာလပနေပိ ဒိဿတိ ယထာ “တတ္ရ ခော ဘဂဝတ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ ‘ဘိက္ခဝတော’တိ” (သံ. နိ. ၁.၂၄၉), ဣဓာပိ အာလပနေတိ သာရတ္ထဒီပနိယံ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ။ အာလပနမတ္တဿ ပန အဘာဝတော “ကိံ ပဌမံ သင်္ဂါယာမာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန ဝိညာပိယမာနတ္ထန္တရေန စ သဟစရဏတော ဉာပနေဝ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ **အာမန္တေသီ** တိ ပဋိဝေဒေသိ ဝိညာပေသီတိ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ “တတ္ရ ခော ဘဂဝတ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ ‘ဘိက္ခဝတော’တိ, ‘ဘဒ္ဒန္တေ’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသု”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) ဟိ အာလပနမတ္တမေဝ ဒိဿတိ, န ဝိညာပိယမာနတ္ထန္တရံ, တံ ပန “ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) ပစ္စေကမေဝ အာရဒ္ဓံ။ တသ္မာ တာဒိသေသွေဝ အာလပနေ ဝဋ္ဋတီတိ နော တက္ကော။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန ဝဒန္တိ “အာမန္တယိတွာ ဒေဝိန္ဒော, ဝိဿကမ္မံ မဟိဒ္ဓိက’န္တိအာဒီသု (စရိယာ. ၁၀၇) ဝိယ မန္တသဒ္ဒော ဂုတ္တဘာသနေ။ တသ္မာ ‘အာမန္တေသီ’တိ ဧတဿ သမ္မန္တယီတိ အတ္ထော”တိ။ **“အာဝုသော”**တိအာဒိ အာမန္တနာကာရဒီပနံ။ **ဓမ္မံ တ ဝိနယံ တ** တိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပနေ, တေန “ကိမေကံ တေသု ပဌမံ သင်္ဂါယာမာ”တိ ဒဿေတိ။ ကသ္မာ အာယူတိ အာဟ **“ဝိနယေ ဌိတေ”**တိအာဒိ။ “ယသ္မာ, တသ္မာ”တိ စ အဇ္ဈာဟရိတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တသ္မာ** တိ တာယ အာယုသရိက္ခတာယ ။ **ဓုရန္တိ** ဇေဋ္ဌကံ။ **နော နပ္ပဟောတီ** တိ ပဟောတိယေဝ။ ဒွိပဋိသေဓော ဟိ သဟ အတိသယေန ပကတျတ္ထဒီပကော။

ဧတဒဂ္ဂ န္တိ ဧသော အဂ္ဂေါ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဟိ အယံ နိဒ္ဒေသော။ **ယဒိဒ** န္တိ စ ယော အယံ, ယဒိဒံ ခန္ဓပဉ္စကန္တိ တ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧဝဉ္ဟိ သတိ “ဧတဒဂ္ဂ”န္တိ ယထာရုတလိင်္ဂမေဝ။ “ယဒိဒ”န္တိ ပဒဿ စ အယံ သဘာတေ, ယာ တဿ တဿ အတ္ထဿ ဝတ္တဗ္ဗဿ လိင်္ဂါနုရူပေန “ယော အယ”န္တိ တ “ယာ အယ”န္တိ တ “ယံ ဣဒ”န္တိ တ ယောဇေတဗ္ဗတာ တထာယေဝဿ တတ္ထ တတ္ထ ဒဿိတတ္တာ။ **ဘိက္ခူနံ ဝိနယဓရာန** န္တိ နိဒ္ဓာရဏဆဋ္ဌီနိဒ္ဒေသော။

အတ္တနာဝ အတ္တာနံ သမ္မန္နီ တိ သယမေဝ အတ္တာနံ သမ္မတံ အကာသိ။ “အတ္တနာ”တိ ဟိ ဣဒံ တတိယာဝိသေသနံ ဘဝတိ, တဉ္စ ပရေဟိ သမ္မန္နနံ နိဝတ္တေတိ, “အတ္တနာ”တိ တ အယံ ဝိဘတျန္တပတိရူပကော အဗျယသဒ္ဒော ။ ကေစိ ပန “လိင်္ဂတ္ထေ တတိယာ အဘိဟိတကတ္တုဘာဝတော”တိ ဝဒန္တိ။ တဒယုတ္တမေဝ “ထေရော”တိ ကတ္တုနော ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ဝိသုဇ္ဈနတ္ထာယ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ သမ္မန္နီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပုစ္ဆာတုဿ ဒွိကမ္မိကတ္တာ “ဥပါလိံ ဝိနယ”န္တိ ကမ္မဒွယံ ဝုတ္တံ။

ဗီဇနိံ ဂဟေတွာတိ ဧတ္ထ ဗီဇနိဂ္ဂဟဏံ ဓမ္မကထိကာနံ ဓမ္မတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တာယ ဟိ ဓမ္မကထိကာနံ ပရိသာယ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စမုခဝိကာရာဒိ ပဋိစ္ဆာဒီယတိ။ ဘဂဝတာ စ ဓမ္မကထိကာနံ ဓမ္မတာဒဿနတ္ထမေဝ ဝိစိတြဗီဇနိံ ဂဏှာတိ။ အညထာ ဟိ သဗ္ဗဿပိ လောကဿ အလင်္ကာရဘူတံ ပရမုက္ကံသဂတသိက္ခာသံယမာနံ ဗုဒ္ဓါနံ မုခစန္ဒမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗံ န သိယာ။ “ပဌမံ အာဝုသော ဥပါလိ ပါရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တ”န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တဿ သင်္ဂီတိယာ ပုရိမကာလေ ပဌမဘာတေ န ယုတ္တောတိ? နော န ယုတ္တော ဘဂဝတာ ပညတ္တာနုက္ကမေန, ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသာနုက္ကမေန စ ပဌမဘာဝဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ ယေဘုယျေန ဟိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဘဂဝတော ဓရမာနကာလေ ဌိတာနုက္ကမေနေဝ သင်္ဂီတာနိ, ဝိသေသတော ဝိနယာဘိဓမ္မပိဋကာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကိသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိ** န္တိ, **မေထုနဓမ္မေ** တိ စ နိ

မိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ **“ကတ္ထ ပညတ္တ”** န္တိအာဒိနာ ဒဿိတေန သဟ တဒဝသိဋ္ဌမ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေ
တုံ **“ဝတ္ထုမ္ပိ ပုန္ဆိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သင်္ဂီတိကာရကဝစနသမ္ဗန္ဓံ တ န ခော, သုဒ္ဓံ တ ဗုဒ္ဓဝစနန္တိ အာသင်္ကာပရိဟရဏတ္ထံ, ယထာသင်္ဂီတဿ
သေဝ ပမာဏဘာဝံ ဒဿနတ္ထဉ္စ ပုန္ဆံ သမုဒ္ဒရိတွာတ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **“ကိံ ပနေတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ တ္ထေ **ပ
ဍ္ဎမဟာရာဇိကေ**တိ တေသံ တထာသင်္ဂီတာယ ပဍ္ဎမဟာရာဇိကဟဋ္ဌိယံ။ တေနေတဟ “န ဟိ တထာဂတာ ကေဗ္ဗဉ္စနမ္ပိ
နိရတ္ထကံ ဝဒန္တိ”တိ။ **အပနေတဗ္ဗ** န္တိ အတိရေကဘာဝေန နိရတ္ထကတာယ, ဝိတထဘာဝေန တ အယုတ္တတာယ
ဆဍ္ဍေတဗ္ဗဝစနံ။ **ပက္ခိပိတဗ္ဗ** န္တိ အသမ္ပုဏ္ဏတာယ ဥပနေတဗ္ဗဝစနံ။ ကသ္မာတိ အာဟ **“န ဟိ”**တိအာဒိ။ **သာဝ
ကာနံ ပန ဒေဝတာနံ တ ဘာသိတေ**တိ ဘဂဝတော ပုစ္ဆာထောမနာဒိဝသေန ဘာသိတံ သန္ဓာယာဟ။ **သဗ္ဗတ္ထာပိ** တိ ဘဂ
ဝတော သာဝကာနံ ဒေဝတာနဉ္စ ဘာသိတေပိ။ တံ ပန ပက္ခိပနံ သမ္ဗန္ဓဝစနမတ္တဿေဝ, န သဘာတယုတ္တိယာ အတ္ထ
ဿာတိ ဒဿေတိ **“ကိံ ပန တ”**န္တိအာဒိနာ **သမ္ဗန္ဓဝစနမတ္တ**န္တိ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓဝစနမေဝ။ **ဣဒံ ပဍ္ဎမဟာရာဇိက**န္တိ ဝဝ
တ္ထပေတွာတ **ဍ္ဎပေသုံ** ဣမိနာဝ တစနာမင်္ဂေန ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိကိစ္စနိပ္ဖာဒနတ္ထံ, တဒတ္ထမေဝ စ **ဂဏသဇ္ဈာယမ
ကံသု “တေန။ပေ။ ဝိဟရတီ”**တိ။ သဇ္ဈာယာရမ္ဘကာလေယေဝ ပထဝီ အကမ္ပိတ္ထာတိ ဝဒန္တိ, တဒိဒံ ပန ပထဝီကမ္ပ
နံ ထေရာနံ ဓမ္မသဇ္ဈာယာနုဘာဝေနာတိ ဉာပေတုံ **“သာဓုကာရံ ဒဒမာနာ ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဒကပရိယန္တ** န္တိ ပထဝီသ
န္ဓာရကဥဒကပရိယန္တံ။ တသ္မိဉ္စိဟိ စလိတေယေဝ သာပိ စလတိ, တေနေ စ ပဒေသပထဝီကမ္ပနံ နိဝတ္တေတိ။

ကိဉ္စာပိ ဟဋ္ဌိယံ ဂဏနာ နတ္ထိ, သင်္ဂီတိမာရောပိတာနိ ပန တ္တောကာနေတတိ ဒီပေတုံ **“ပဉ္စသတ္တတိ သိက္ခာပဒာနိ”**တိ
ဝုတ္တံ **“ပုရိမနယေနေတ”**တိ တေနေ သာဓုကာရံ ဒဒမာနာ ဝိယာတိ အတ္ထမာဟ။ န ကေဝလံ သိက္ခာပဒကဏ္ဍဝိဘင်္ဂနိယ
မေနေဝ, အထ ခော ပမာဏနိယမေနာပီတိ ဒဿေတုံ **“စတုသဋ္ဌိဘာဏတရာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တ္ထေ စ **ဘာဏတရော**တိ –

“အဋ္ဌက္ခရာ **ကေပဒံ၊ ကေကထာ** စတုပ္ပဒံ။
ကထာ စေကာ မတော **ဂန္ထော၊** ဂန္ထော ဗာတ္တိံသတက္ခရော။

ဗာတ္တိံသက္ခရဂန္ထာနံ၊ ပညာသဒွိသတံ ပန။
ဘာဏတရော မတော ကော၊ သွဝဋ္ဌက္ခရသဟဿကော”တိ။

ဧဝံ အဋ္ဌက္ခရသဟဿပရိမာဏော ဟဍ္ဍော ဝုစ္စတိ။ ဘဏိတဗ္ဗော တရော ယဿာတိ ဟိ **ဘာဏတရော,** ကေနေ
သဇ္ဈာယနမင်္ဂေန ကထေတဗ္ဗတရောတိ အတ္ထော။ **ခန္ဓက** န္တိ မဟာဝဂ္ဂစူဠဝဂ္ဂံ။ ခန္ဓာနံ သမူဟတော, ပကာသန
တော တ ခန္ဓကောတိ ဟိ ဝုစ္စတိ, **ခန္ဓာ**တိ စေတ္ထ ပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒာဒိဝိနယကမ္မသင်္ခာတာ, စာရိတ္တတရိတ္တသိက္ခာပ
ဒသင်္ခာတာ စ ပညတ္တိယော အဓိပ္ပေတာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒီနိ ဟိ ဘဂဝတာ ပညတ္တတ္တာ ပညတ္တိယောတိ ဝုစ္စန္တိ။ ပ
ညတ္တိယဉ္စ ခန္ဓသဒ္ဒော ဒိဿတိ “အရုက္ခန္ဓော, (အ. နိ. ၆.၄၁) အဂ္ဂိက္ခန္ဓော (အ. နိ. ၇.၇၂), ဥဒကက္ခန္
ဓော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၄၅; ၆.၃၇) ဝိယ။ အပိစ ဘာဂရာသဋ္ဌတာပိ ယုဇ္ဇတိယေဝ တာသံ ပညတ္တီနံ ဘာဂတော, ရာ
သိတော စ ဝိဘတ္တတ္တာ, တံ ပန ဝိနယပိဋကံ ဘာဏကေဟိ ရက္ခိတံ ကေပိတံ သင်္ဂဟာရုဠှာနယေနေဝ စိရကာလံ အန
ဿမာနံ ဟုတွာတ ပတိဋ္ဌဟိဿတီတိ အာယသ္မန္တံ ဥပာလိတ္ထေရံ ပဋိစ္ဆာပေသုံ “အာဝုသော ဣမံ တုယှံ နိဿိ
တကေ တစေဟီ”တိ။

ဓမ္မံ သင်္ဂါယိတုကာမော တိ သုတ္တန္တာဘိဓမ္မသင်္ဂီတိံ ကတ္တုကာမော “ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပည
တ္တော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆) ဝိယ ဟာရိသေသနယေန ဓမ္မသဒ္ဒဿ သုတ္တန္တာဘိဓမ္မေသွေဝ ပဝတ္တနတော။
အယမတ္ထော ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

သင်္ဃံ ဉာပေသိ တိ တ္ထေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကတရံ အာဝုသော ပိဋကန္တိ** ဝိနယာ
ဝသေသေသု ဒွီသု ပိဋကေသု ကတရံ ပိဋကံ။ ဝိနယာဘိဓမ္မာနမ္ပိ ခုဒ္ဒကသင်္ဂီတိပရိယာပန္နတ္တာ တမန္တရေန ဝုတ္တံ
“သုတ္တန္တပိဋကေ စတဿော သင်္ဂီတိယော” တိ။ **သင်္ဂီတိယော** တိ စ သင်္ဂါယနကာလေ ဒီဃာဒိဝသေန ဝိသုံ ဝိသုံ နိ
ယမေတွာတ သင်္ဂယှမာနတ္တာ နိကာယာဝ ဝုစ္စန္တိ။ တေနာဟ **“ဒီဃသင်္ဂီတိ”** န္တိအာဒိ။ သုတ္တာနေဝ သမ္ပိဏ္ဍေ
တွာတ ဝဂ္ဂကရဏဝသေန တယော ဝဂ္ဂ, နာညာနီတိ ဒဿေတုံ **“စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ တယော ဝဂ္ဂ”** တိ ဝုတ္တံ။

တသ္မာ စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ တယော ဝဂ္ဂါ ဟောန္တိ, သုတ္တာနိ တ စတုတ္တိံသ, တေသံ ဝဂ္ဂကရဏဝသေန
တယော ဝဂ္ဂါ, တေသု တီသု ဝဂ္ဂေသူတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ “ဗြဟ္မဇာလသုတ္တံ နာမ အတ္ထိ, တံ ပဌမံ သင်္ဂါ
ယာမာ”တိ ဝုတ္တေ ကသ္မာတိ စောဒနာသမ္ဘဝတော **“တိဝိဓသီလာလင်္ကတ”** န္တိအာဒိမာဟ။ ဟေတုဂဗ္ဘာနိ ဟိ ဧ
တာနိ။ စူဠမဇ္ဈိမမဟာသီလဝသေန တိဝိဓဿာပိ သီလဿ ပကာသနတ္တာ တေန အလင်္ကတံ ဝိဘူသိတံ တထာ နာနာဝိ
ဓေ မိစ္ဆာဇီဝဘူတေ ကုဟနလပနာဒယော ဝိဒ္ဓံသေတီတိ **နာနာဝိဓမိစ္ဆာဇီဝကုဟနလပနာဒိဝိဒ္ဓံသနံ။** တတ္ထ **ကုဟနာ**တိ ကု
ဟာယနာ, ပစ္စယပဋိသေဝနသာမန္တဇပ္ပနဣရိယာပထသန္နိဿိတသင်္ခါတေန တိဝိဓေန ဝတ္ထုနာ ဝိမှာပနာတိ အတ္
ထော။ **လပနာ**တိ ဝိဟာရံ အာဂတေ မနုဿေ ဒိသွာ “ကိမတ္ထာယ ဘောန္တော အာဂတာ, ကိံ ဘိက္ခူ နိမန္တေတုံ။ ယဒိ
ဧဝံ ဂစ္ဆထ, အဟံ ပစ္ဆတော ဘိက္ခူ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆာမီ”တိ ဧဝမာဒိနာ ဘာသနာ။ အာဒိသဒ္ဒေန ပုပ္ဖဒါနာဒယော,
နေမိတ္တိကတာဒယော စ သင်္ဂဏှာတိ။ အပိစေတ္ထ မိစ္ဆာဇီဝသဒ္ဒေန ကုဟနလပနာဟိ သေသံ အနေသနံ ဂဏှာတိ။
အာဒိသဒ္ဒေန ပန တဒဝသေသံ မဟိစ္ဆတာဒိကံ ဒုဿီလျန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ပလိဝေဌနဋ္ဌေန ဇာ
လသရိက္ခတာယ **ဇာလံ,** တဿ ဝိနိဝေဌနံ အပလိဝေဌကရဏံ တထာ။

အန္တရာ စ ဘန္တေ ရာဇဂဟံ အန္တရာ စ နာဠန္ဒန္တိ ဧတ္ထ **အန္တရာ** သဒ္ဒော ဝိဝရေ “အပိစာယံ ဘိက္ခဝေ တ
ပေါဒါ ဒွိန္နံ မဟာနိရယာနံ အန္တရိကာယ အာဂစ္ဆတီ”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၃၁) ဝိယ။ တသ္မာ ရာဇဂဟဿ စ နာဠန္ဒ
ဿ စ ဝိဝရေတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အန္တရာသဒ္ဒေန ပန ယုတ္တတ္တာ ဥပယောဂဝစနံ ကတံ။ ဤဒိသေသု ဌာနေ
သု အက္ခရစိန္တကာ “အန္တရာ ဂါမဉ္စ နဒိဉ္စ ယာတီ”တိ ဧဝံ ဧကမေဝ အန္တရာသဒ္ဒံ ပယုဇ္ဇန္တိ, သော ဒုတိယပဒေန
ပိ ယောဇေတဗ္ဗော ဟောတိ။ အယောဇိယမာနေ ဟိ ဥပယောဂဝစနံ န ပါပုဏာတိ သာမိဝစနဿ ပသင်္ဂေ အန္တရာသဒ္
ဒယောဂေန ဥပယောဂဝစနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ တတ္ထ ရညော ကီဠနတ္ထံ ပဋိဘာနစိတ္တဝိစိတ္တအဂါရမကံသု, တံ
“ရာဇာဂါရက”န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ။ **အမ္ဗလဋ္ဌိကာ**တိ ရညော ဥယျာနံ။ တဿ ကိရ ဒွါရသမီပေ တရုဏော အမ္ဗ
ရုက္ခော အတ္ထိ, တံ “အမ္ဗလဋ္ဌိကာ”တိ ဝဒန္တိ, တဿ သမီပေ ပဝတ္တတ္တာ ဥယျာနမ္ပိ “အမ္ဗလဋ္ဌိကာ” တွ
ဝေဝ သင်္ချံ ဂတံ ယထာ “ဝရုဏနဂရ”န္တိ, တသ္မာ အမ္ဗလဋ္ဌိကာယံ နာမ ဥယျာနေ ရာဇာဂါရကေတိ အတ္ထော။
အဝိညာယမာနဿ ဟိ ဝိညာပနတ္ထံ ဧတံ အာဓာရဒွယံ ဝုတ္တံ ရာဇာဂါရမေတဿာတိ တ **ရာဇာဂါရကံ,** ဥယျာနံ,
ရာဇာဂါရဝတိ အမ္ဗလဋ္ဌိကာယံ နာမ ဥယျာနေတိ အတ္ထော။ ဘိန္နလိင်္ဂမ္ပိ ဟိ ဝိသေသနပဒမတ္ထီ”တိ ကေစိ ဝဒန္
တိ, ဧဝံ သတိ ရာဇာဂါရံ အာဓာရော န သိယာ။ **“ရာဇာဂါရကေ**တိ ဧဝံနာမကေ ဥယျာနေ အဘိရမနာရဟံ ကိရ ရာဇာဂါရ
မ္ပိ။ တတ္ထ, ယဿ ဝသေနေတံ ဧဝံ နာမံ လဘတီ”တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရော** ။
ဧဝံ သတိ “အမ္ဗလဋ္ဌိကာယ”န္တိ အာသန္နတရုဏမ္ဗရုက္ခေန ဝိသေသေတွာ “ရာဇာဂါရကေ”တိ ဥယျာနမေဝ နာမ
ဝသေန ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော အာပဇ္ဇတိ, တထာ စ ဝုတ္တဒေါသော သိယာ။ **သုပ္ပိယဉ္စ ပရိဗ္ဗာဇက**န္တိ သုပ္ပိယံ
နာမ သဉ္စယဿ အန္တေဝါသိံ ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကဉ္စ။ **ဗြဟ္မဒတ္တဉ္စ မာဏဝ**န္တိ ဧတ္ထ တရုဏော “မာဏဝေါ”တိ
ဝုတ္တော “အမ္ဗဋ္ဌော မာဏဝေါ, အင်္ဂကော မာဏဝေါ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၉, ၂၁၁) ဝိယ, တသ္မာ ဗြဟ္မဒတ္တံ
နာမ တရုဏပုရိသဉ္စ အာရဗ္ဘာတိ အတ္ထော။ **ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏော**တိ ပသံသာယ စေဝ ဂရဟာယ စ။ အထ ဝါ ဂုဏော
ဝဏ္ဏော, အဂုဏော အဝဏ္ဏော, တေသံ ဘာသနံ ဥတ္တရပဒလောပေန တထာ ဝုတ္တံ ယထာ “ရူပဘဝေါ ရူပ”န္တိ။

“တတော ပရ”န္တိအာဒိမ္ဟိ အယံ ဝစနက္ကမော – သာမညဖလံ ပနာဝုသော အာနန္ဒ ကတ္ထ ဘာသိတန္တိ? ရာဇ
ဂဟေ ဘန္တေ ဇီဝကမ္ဗဝနေတိ။ ကေန သဒ္ဓိန္တိ? အဇာတသတ္တုနာ ဝေဒေဟိပုတ္တေန သဒ္ဓိန္တိ။ အထ ခေါ အာယသ္
မာ မဟာကဿပော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ သာမညဖလဿ နိဒါနမ္ပိ ပုစ္ဆိ, ပုဂ္ဂလမ္ပိ ပုစ္ဆီတိ။ ဧတ္ထ ဟိ “ကံ
အာရဗ္ဘာ”တိ အဝတွာ “ကေန သဒ္ဓိ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ကသ္မာတိ စေ? န ဘဂဝတာ ဧဝ ဧတံ သုတ္တံ ဘာသိတံ, ရညာ
ပိ “ယထာ နု ခေါ ဣမာနိ ပုထုသိပ္ပာယတနာနီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၃) ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ ဝုတ္တမတ္ထိ, တသ္မာ ဧဝမေဝ ဝ
တ္တဗ္ဗန္တိ။ ဣမိနာဝ နယေန သဗ္ဗတ္ထ “ကံ အာရဗ္ဘာ”တိ စ “ကေန သဒ္ဓိ”န္တိ စ ယထာရဟံ ဝတွာ သင်္ဂီတိ
မကာသီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တန္တိ** န္တိ သုတ္တဝဂ္ဂသမုဒါယဝသေန ဝဝတ္ထိတံ ပါဠိံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟံ စတု
တ္တိံသသုတ္တပဋိမဏ္ဍိတ”န္တိ ဝစနံ ဥပပန္နံ ဟောတိ။ **ပရိဟရထာ**တိ ဥဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန ဓာရေထ။ တတော
အနန္တရံ သင်္ဂါယိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။

“ဓမ္မသင်္ဂဟော စာ”တိအာဒိနာ သမာသော။ ဧဝံ သံဝဏ္ဏိတံ ပေါရာဏကေဟီတိ အတ္ထော။ တေန “မဟာဓမ္မဟ
ဒယေန, မဟာဓာတုကထာယ တ သဒ္ဓိံ သတ္တပ္ပကရဏံ အဘိဓမ္မပိဋကံ နာမာ”တိ ဝုတ္တံ ဝိတဏ္ဍဝါဒိမတံ ပဋိက္ခိပိတွ

တ ''ကထာဝတ္ထုနာဝ သဒ္ဒိ''န္တိ ဝုတ္တံ သမာနတဒိမတံ ဒဿေတိ။ သဏှပညာဏာသ္သ, သဏှပညာဏာဝဏ္ဏာနံ တ ဝိသ ယဘာဝတော **သုခုမညာဏကေစရံ**။

စူဠနိဒ္ဒေသမဟာနိဒ္ဒေသဝသေန ဒုဝိဓောပိ **နိဒ္ဒေသော**။ ဇာတကာဒိကေ ခုဒ္ဒကနိကာယပရိယာပန္နေ, ယေဘုယ္ယေ န စ ဓမ္မနိဒ္ဒေသဘူတေ တာဒိသေ အဘိဓမ္မပိဋကေဝ သင်္ဂဏှိတုံ ယုတ္တံ, န ပန ဒီဃနိကာယာဒိပ္ပကာရေ သုတ္တန္တပိဋ ကေ, နာပိ ပညတ္တိနိဒ္ဒေသဘူတေ ဝိနယပိဋကေတိ **ဒီဃဘာဏကာ** ဇာတကာဒီနံ အဘိဓမ္မပိဋကေ သင်္ဂဟံ ဝဒန္တိ။ စရိ ယာပိဋကဗုဒ္ဓဝံသာနမ္ပေတ္ထ အဂ္ဂဟဏံ ဇာတကဂတိကတ္တာ, နေတ္တိပေဋကောပဒေသာဒီနဉ္စ နိဒ္ဒေသပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂ ဂတိကတ္တာ။ **မဇ္ဈိမဘာဏကာ** ပန အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန ဒေသိတာနံ ဇာတကာဒီနံ ယထာနုလောမဒေသနာဘာဝတော တာဒိ သေ သုတ္တန္တပိဋကေ သင်္ဂဟော ယုတ္တော, န ပန သဘာဝဓမ္မနိဒ္ဒေသဘူတေ ယထာဓမ္မသာသနေ အဘိဓမ္မပိဋကေ, နာပိ ပညတ္တိနိဒ္ဒေသဘူတေ ယထာပရာဓသာသနေ ဝိနယပိဋကေတိ ဇာတကာဒီနံ သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နတံ ဝဒန္တိ။ ယု တ္တမေတ္ထ ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဇဝံ နိမိတ္တပယောဇနကာလဒေသကာရကကရဏပ္ပကာရေဟိ ပဌမံ သင်္ဂီတိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ဝဝတ္ ထာပိတေသု ဓမ္မဝိနယေသု နာနပ္ပကာရကောသလ္လတ္ထံ ဧကဝိဓာဒိဘေဒံ ဒဿေတုံ **''ဧဝမေတ''**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ ထ **''ဧဝ''**န္တိ ဣမိနာ ဧတသဒ္ဒေန ပရာမသိတဗ္ဗံ ယထာဝုတ္တသင်္ဂီတိပ္ပကာရံ နိဒဿေတိ။ **''ယဉ္စဟိ''**တိအာဒိ ဝိတ္ ထာရော။ **အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ**န္တိ အနာဝရဏညာဏပဒဋ္ဌာနံ မဂ္ဂညာဏံ, မဂ္ဂညာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အနာဝရဏညာဏံ။ **ဧတ္ထန္တရေ**တိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနသ္သ, ပရိနိဗ္ဗာယနသ္သ စ ဝိဝရေ။ တဒေတံ **ပဉ္စစတ္တာလီသ ဝဿာနီ**တိ ကာလဝ သေန နိယမေတိ။ **ပစ္စဝေက္ခန္တေန တ**တိ ဥဒာနာဒိဝသေန ပဝတ္တဓမ္မံ သန္ဓာယာဟ။ ယံ ဝစနံ ဝုတ္တံ, သဗ္ဗံ တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ကိံ ပနေတန္တိ အာဟ **''ဝိမုတ္တိရသမေဝ''**တိ, န တဒညရသန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိမုစ္စိတ္ထာတိ **ဝိမုတ္တိ,** ရ သိတဗ္ဗံ အဿာဒေတဗ္ဗန္တိ **ရသံ,** ဝိမုတ္တိသင်္ခာတံ ရသမေတဿာတိ **ဝိမုတ္တိရသံ,** အရဟတ္တဖလဿာဒန္တိ အတ္ ထော။ အယံ **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရဿ** မတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ)။ **အာစရိယဓမ္မ ပာလတ္ထေရော** ပန တံ ဧကစိတဒံ ကတွာ ဣမမတ္ထမာဟ ''ဝိမုစ္စတိ ဝိမုစ္စိတ္ထာတိ **ဝိမုတ္တိ,** ယထာရဟံ မဂ္ဂေ ဖလ ဉ္စ။ **ရသ**န္တိ ဂုဏော, သမ္ပတ္တိကိစ္စံ တ , ဝုတ္တနယေန သမာသော။ ဝိမုတ္တာနိသံသံ, ဝိမုတ္တိသမ္ပတ္တိကံ တ မဂ္ဂဖလနိပ္ဖာဒ နတော, ဝိမုတ္တိကိစ္စံ တ ကိလေသာနမစ္စန္တဝိမုတ္တိသမ္ပာဒနတောတိ အတ္ထော''တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိက ထာဝဏ္ဏနာ)။ **အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ** ပန ''အတ္ထရသဿာဒီသု အတ္ထရသော နာမ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ, ဓမ္မရ သော နာမ စတ္တာရော မဂ္ဂ, ဝိမုတ္တိရသော နာမ အမတနိဗ္ဗာန''န္တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၃၅) ဝုတ္တံ။

ကိဉ္စာပိ အဝိသေသေန သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ကိလေသဝိနယနေန **ဝိနယော,** ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယပတနာ ဒိတော ဓာရဏေန **ဓမ္မော** စ ဟောတိ, တထာပိ ဣဓာဓိပ္ပေတေယေဝ ဓမ္မဝိနယေ ဝတ္တိစ္ဆာဝသေန သရူပတော နိဒ္ဒိ ရေတုံ **''တတ္ထ ဝိနယပိဋက''**န္တိအာဒိမာဟ။ **အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မော**တိ ခန္ဓာဒိဝသေန သဘာဝဓမ္မဒေသနာဗာဟုလ္လ တော။ အထ တ ယဒိပိ ဝိနယော စ ဓမ္မောယေဝ ပရိယတ္တိယာဒိဘာဝတော, တထာပိ ဝိနယသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ဘိန္နာဓိ ကရဏဘာဝေန ပယုတ္တော ဓမ္မသဒ္ဒော ဝိနယတန္တိ ဝိပရီတံ တန္တိမေဝ ဒီပေတိ ယထာ ''ပုညဉာဏသမ္ဘာရာ, ဂောဗလီဗ ဒ္ဒ''န္တိ။ ပယောဂဝသေန တံ ဒဿေန္တေန **''တေနေတဟာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယေန ဝိနယ။ပေ.။ ဓမ္မော, တေနေဝ တေသံ တထာဘာဝံ **သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ** (စူဠဝ. ၃၄၇) အာဟာတိ အတ္ထော။

''အနေကဇာတိသံသာရ''န္တိ အယံ ကထာ ဘဂဝတာ အတ္တနော သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနံ အရဟတ္တုပ္ပတ္တိံ ပစ္ စဝေက္ခန္တေန ဧကူနဝီသတိမဿ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ အနန္တရံ ဘာသိတာ, တသ္မာ **''ပဌမဗုဒ္ဓဝစန''**န္တိ ဝုတ္တာ။ ဣဒံ ကိရ သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အဝိဇဟိတံ ဥဒာနံ။ အယမဿ သင်္ခေပတ္ထော – အဟံ ဣမဿ အတ္တဘာဝသင်္ခာတဿ ဂေ ဟဿ ကာရကံ တဏှာဝမုကိံ **ဂဝေသန္တော** ယေန ဉာဏေန တံ ဒဋ္ဌုံ သက္ကာ, တဿ ဗောဓိဉာဏဿတ္ထာယ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ဧတ္တကံ ကာလံ **အနေကဇာတိသံသာရံ** အနေကဇာတိသတသဟဿသင်္ခံ သံ သာရဝဋ္ဋံ **အနိဗ္ဗိသံ** အနိဗ္ဗိသန္တော တံ ဉာဏံ အဝိန္ဒန္တော အလဘန္တောယေဝ **သန္ဓာဝိဿံ** သံသရိံ။ ယသ္မာ ဇရာ ဗျာဓိမရဏမိဿတာယ **ဇာတိ** နာမေသာ **ပုနပ္ပုနံ** ဥပဂန္တုံ **ဒုက္ခာ,** န စ သာ တသ္မိံ အဒိဋ္ဌေ နိဝတ္တတိ, တသ္မာ တံ ဂဝေသန္တော သန္ဓာဝိဿန္တိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ ဘော အတ္တဘာဝသင်္ခာတဿ ဂေဟဿ ကာရက တဏှာဝမု ကိ တွံ မယာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တေန **ဒိဋ္ဌော အသိ။ ပုန** ဣမံ အတ္တဘာဝသင်္ခာတံ မမ **ဂေဟံ န ကာဟသိ** န က

ရိတ္တသိ။ တဝ **သဗ္ဗာ** အဝသေသကိလေသ **ဖာသုကာ** မယာ **ဘဂ္ဂါ** ဘဉ္ဇိတာ ။ ဣမဿ တယာ ကတဿ အတ္တဘာဝ
သင်္ခါတဿ ဂေဟဿ **ကူဋံ** အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ ကဏ္ဏိကမဏ္ဍလံ **ဝိသင်္ခတံ** ဝိဒ္ဓံသိတံ။ ဣဒါနိ မမ **စိတ္တံ ဝိသင်္ခါ
ရံ** နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန **ဂတံ** အနုပဝိဋ္ဌံ။ အဟဉ္စ **တဏှာနံ ခယ** သင်္ခါတံ အရဟတ္တမဂ္ဂံ, အရဟတ္တ
ဖလံ တ **အဇ္ဈဂါ** အဓိဂတော ပတ္တောသ္မီတိ။ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ပန ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တမေဝ တဏှာနံ ခယသင်္ခါတံ
အရဟတ္တမဂ္ဂံ, အရဟတ္တဖလံ တ အဇ္ဈဂါ အဓိဂတန္တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။

“သန္ဓာဝိဿ”န္တိ ဧတ္ထ စ “ကထာယမတီတတ္ထေ ဣမိဿ”န္တိ နေရုတ္တိကာ။ “တံကာလဝစနိစ္ဆာယမ
တီတေပိ ဘဝိဿန္တီ”တိ ကေစိ။ **ပုနပ္ပုန** န္တိ အဘိဏှပဟတ္ထေ နိပါတော။ ဟတဗ္ဗာ ရက္ခိတဗ္ဗာတိ **ဖာသု** ပ-ကာရဿ
သ ဖ-ကာရံ ကတွာ, ဖုသိတဗ္ဗာတိ တ **ဖာသု,** သာယေဝ **ဖာသုကာ။ အဇ္ဈဂါ** တိ စ “အဇ္ဇတနိယမာတ္တမိံ တ အံ တ”တိ
ဝဒန္တိ။ ယဒိ ပန စိတ္တမေဝ ကတ္တာ, တဒါ ပရောက္ခာယေဝ။ အန္တောဇပ္ပနဝသေန ကိရ ဘဂဝတ “အနေကဇာတိသံသာ
ရ”န္တိ ကထာဒွဝယမာဟ, တသ္မာ သော မနသာ ပဝတ္တိတဓမ္မာနမာဒိ။ “ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ”တိ အယံ ပန
တစာယ ပဝတ္တိတဓမ္မာနန္တိ ဝဒန္တိ။

ကေစီတိ ခန္ဓကဘာဏကာ။ ပဌမံ ဝုတ္တော ပန ဓမ္မပဒဘာဏကာနံ တဒေါ။ **ယဒါ။ပေ။ ဓမ္မာ** တိ ဧတ္ထ နိဒဿန
တ္ထော, အာဒ္ယတ္ထော စ ဣတိ-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ နိဒဿနေန ဟိ မရိယာဒဝစနေန ဝိနာ ပဒတ္ထဝိပလ္လာ
သကာရိနာဝ အတ္ထော ပရိပုဏ္ဏော န ဟောတိ။ တတ္ထ အာဒ္ယတ္ထမေဝ ဣတိ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဣတိ-သဒ္ဒော
အာဒိအတ္ထော, “တေန အာတာပိနော။ပေ။ သဟေတုဓမ္မ’န္တိအာဒိကထာတ္တယံ သင်္ဂဏှာတိ”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ.
ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ **ခန္ဓကေ** တိ မဟာဝဂ္ဂေ။ **ဥဒာနကထန္တိ**
ဇာတိယာ ကေဝစနံ, တတ္ထာပိ တ ပဌမကထမေဝ ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ စ **ခန္ဓကဘာဏကာ** ဧဝံ ဝဒန္တိ “ဓမ္မပဒဘာဏကာနံ ကထာ မနသာဝ ဒေသိတတ္တာ တဒါ မဟာတော ဇနဿ
သ ဥပကာရာယ နာဟောသိ, အမှာကံ ပန ကထာ ဝစီဘေဒံ ကတွာ ဒေသိတတ္တာ တဒါ သုဏန္တာနံ ဒေဝဗြဟ္မာနံ ဥ
ပကာရာယ အဟောသိ, တသ္မာ ဣဒမေဝ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန”န္တိ။ **ဓမ္မပဒဘာဏကာ** ပန “ဒေသနာယ ဇနဿ ဥပကာရာနု
ပကာရဘာတေ ပဌမဘာဝေ လက္ခဏံ န ဟောတိ, ဘဂဝတာ မနသာ ပဌမံ ဒေသိတတ္တာ ဣဒမေဝ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန”န္တိ ဝဒ
န္တိ ။ တသ္မာ ဥဘယမ္ပိ ဥဘယထာ ယုဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နနု စ ယဒိ “အနေကဇာတိသံသာရ”န္တိ ကထာ မနသာဝ ဒေ
သိတာ, အထ ကသ္မာ **ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာယံ** “အနေကဇာတိသံသာရ’န္တိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဗောဓိရုက္ခမူလေ နိသိန္
နော ဥဒါနဝသေန ဥဒါနေတွာ အပရဘာဂေ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပုဋ္ဌော ကထေသီ”တိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၅၂ ဥဒါနဝတ္ထု)
ဝုတ္တန္တိ? အတ္ထဝသေန တထာယေဝ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ။ တတ္ထာပိ ဟိ မနသာ ဥဒါနေတွာတိ အတ္ထောယေဝ
ဂဟေတဗ္ဗော။ ဒေသနာ ဝိယ ဟိ ဥဒါနမ္ပိ မနသာ ဥဒါနံ, ဝစသာ ဥဒါနန္တိ ဒုဝိဓာ ဝိညာယတိ။ ယဒိ စာယံ ဝစသာ ဥဒါနံ သိ
ယာ, ဥဒါနပါဠိယမာရုဠှာ ဘဝေယျ , တသ္မာ ဥဒါနပါဠိယမနာရုဠှဘာဘာတေယေဝ ဝစသာ အနုဒါနေတွာ မနသာ ဥ
ဒါနဘာဝေ ကာရဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“ပါဋိပဒဒိဝသေ”**တိ ဣဒံ “သဗ္ဗညုဘာဝပ္ပတ္တဿာ”တိ ဧတေန န သမ္ဗဇ္ဈိတဗ္ဗံ,
“ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပန္နာ”တိ ဧတေန ပန သမ္ဗဇ္ဈိတဗ္ဗံ။ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယမေဝ ဟိ ဘဂဝတ ပစ္စူသသမယေ
သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော။ လောကိယသမယေ ပန ဧဝမ္ပိ သမ္ဗန္ဓံ ဘဝတိ, တထာပိ နေသ သာသနသမယောတိ န ဂဟေတဗ္
ဗံ။ သောမနဿမေဝ **သောမနဿမယံ** ယထာ “အနမယံ, သီလမယ”န္တိ, (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဣတိဝု. ၆၀; နေတ္တိ. ၃၄)
တံသမ္ပယုတ္တဉာဏေနာတိ အတ္ထော။ သောမနဿေန တ သဟဇာတာဒိသတ္တိယာ ပကတံ, တာဒိသေန ဉာဏေနာတိပိ
ဝဋ္ဋတိ။

ဟန္ဒာ တိ စောဒနတ္ထေ နိပါတော။ ဣဒါနိ သမ္ပာဒေထာတိ ဟိ စောဒေတိ။ **အာမန္တယာမိ** တိ ပဋိဝေဒယာမိ, ဗော
ဓေမီတိ အတ္ထော။ **တေ**တိ ပန “အာမန္တယာမိ”တိ ဧတဿ ကမ္မပဒံ။ “အာမန္တနတ္ထေ ဒုတိယာယေဝ, န စတုတ္
ထီ”တိ ဟိ ဝတွာ တမေဝုဒါဟရန္တိ အက္ခရစိန္တကာ။ **ဝယဓမ္မာ** တိ အနိစ္စလက္ခဏမုခေန သင်္ခါရာနံ ဒုက္ခာနတ္တလ
က္ခဏမ္ပိ ဝိဘာဝေတိ “ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာ”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅, ၄၅, ၇၆, ၇၇; ၂.၃.၁, ၄; ပဋိ. မ.
၂.၁၀) ဝစနတော။ လက္ခဏတ္တယဝိဘာဝနနယေနေဝ စ တဒါရမ္မဏံ ဝိပဿနံ ဒဿေန္တော သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ အဝိသ
ယဘူတံ ဗုဒ္ဓာဝေဏိကံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနံ အဝိပရီတံ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒံ ပကာသေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣဒါနိ တတ္
ထ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိယောဇေတိ “အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ”တိ, တာယ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနာယ အဝိပရီတ

နိဗ္ဗာနကမိနိပဋိပဒါယ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာတိ အတ္ထော။ အပိစ **“ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ”** တိ ဧတေန သံဝေဂံ ဇနေတွာ **“အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ”** တိ သံဝေဂ ပေနေဝ နိရဝသေသံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒသ္သေတိ ။ အပ္ပမာဒပဒဉှိ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ သာသနံ ပရိယာဒိယိတွာ တိဋ္ဌတိ, သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတာယ ကေဝလ ပရိပုဏ္ဏာယ သာသနသင်္ခါတာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာတိ အတ္ထော။ **ဥဘိန္နမန္တရေ** တိ ဒွိန္နံ ဝစနာနမန္တရာ ဒွေ့ ဝေမဇ္ဈေ။ ဧတ္ထ ဟိ ကာလဝတာ ကာလောပိ နိဒ္ဒိသ္သိတော တဒဝိနာဘာဝိတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သုတ္တန္တပိဋက န္တိ ဧတ္ထ သုတ္တမေဝ **သုတ္တန္တံ** ယထာ “ကမ္မန္တံ, ဝနန္တ”န္တိ။ **သင်္ဂီတဉ္စ အသင်္ဂီတဉ္စ** တိ သင်္ဗသရူပမာဟ။ **“အသင်္ဂီတ** န္တိ စ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏာဒိ။ ကေစိ ပန ‘သုဘသုတ္တံ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၄) ပဌမသင်္ဂီတိယမသင်္ဂီတ’န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န ယုဇ္ဇတိ။ ပဌမသင်္ဂီတိတော ပုရေတရမေဝ ဟိ အာယသ္မတာ အာ နန္ဒတ္ထေရေန ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေန သုဘဿ မာဏဝဿ ဘာသိတ”န္တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ သုဘသုတ္တံ ပန “ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ အစိရပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၄) အာဂတံ။ တတ္ထ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိအာဒိဝစနံ ပဌမသင်္ဂီတိယံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေနေဝ ဝတ္တုံ ယုတ္တ ရူပံ န ဟောတိ။ န ဟိ အာနန္ဒတ္ထေရော သယမေဝ သုဘသုတ္တံ ဒေသေတွာ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိအာဒီနိ ဝဒတိ။ ဧဝံ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ “ဧကမိဒါဟံ ဘန္တေ သမယံ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရာမိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ”တိ အာဒိ။ တသ္မာ ဒုတိယတတိယသင်္ဂီတိကာရကေဟိ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိအာဒိနာ သုဘသုတ္တံ သင်္ဂီတိမာရောပိတံ ဝိယ ဒိဿတိ။ အထာ**စရိယဓမ္မပာလတ္ထေရဿ** ဧဝမဓိပ္ပာယော သိယာ “အာနန္ဒတ္ထေရေနေဝ ဝုတ္တမ္ပိ သုဘသုတ္တံ ပဌမသင်္ဂီတိမာရောပေတွာ တန္တိံ ဌပေတုကာမေဟိ မဟာကဿပတ္ထေရာဒီဟိ အညေဟိ သုတ္တေဟိ အာဂတန ယေနေဝ ‘ဧဝံ မေ သုတ’န္တိအာဒိနာ တန္တိ ဌပိတာ”တိ။ ဧဝံ သတိ ယုဇ္ဇေယျ။ အထ တ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သုဘ သုတ္တံ သယံ ဒေသေန္တောပိ သာမညဖလာဒီသု ဘဂဝတာ ဒေသိတနယေနေဝ ဒေသေသီတိ ဘဂဝတော သမ္မုခါ လဒ္ဓန ယေ ဌတွာ ဒေသိတတ္တာ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အတ္တနိ အဒဟန္တော “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိအာဒိမာဟာတိ ဧဝမဓိပ္ပာ ယေပိ သတိ ယုဇ္ဇတေဝ။ **“အနုသင်္ဂီတဉ္စာ”** တိပိ ဟဉ္ဇော။ ဒုတိယတတိယသင်္ဂီတိသု ပုန သင်္ဂီတဉ္စာတိ အတ္ထဝသေ န နိန္နာနာကရဏမေဝ။ သမောဓာနေတွာ ဝိနယပိဋကံ နာမ ဝေဒိတဗ္ဗံ, သုတ္တ။ပေ.။ အဘိဓမ္မပိဋကံ နာမ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။

ဘိက္ခုဘိက္ခုနီပာတိမောက္ခဝသေန **ဥဘယာနိ ပာတိမောက္ခာနိ။** ဘိက္ခုဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂဝသေန **ဒွေ ဝိဘင်္ဂါ။** မဟာဝ ဂ္ဂစူဠဝဂ္ဂေသု အာဂတာ **ဒွာဝီသတိ ခန္ဓကာ။** ပစ္စေကံ သောဠသဟိ တရေဟိ ဥပလက္ခိတတ္တာ **သောဠသ ပရိဝါရာ** တိ ဝုတ္တံ။ ပရိဝါရပါဠိယဉှိ မဟာဝိဘင်္ဂေ သောဠသ ဝါရာ, ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ သောဠသ ဝါရာ စာတိ ဗာတ္တိံသ ဝါရာ အာဂတာ။ ပောတ္ထကေသု ပန ကတ္ထစိ “ပရိဝါရာ”တိ ဧတ္တကမေဝ ဒိဿတိ, ဗဟူသု ပန ပောတ္ထကေသု ဝိနယဋ္ဌ ကထာယံ, အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယဉ္စ “သောဠသ ပရိဝါရာ”တိ ဧဝမေဝ ဒိဿမာနတ္တာ အယမ္ပိ ပါဌော န သက္ကာ ပဋိ ဗာဟိတုန္တိ တဿေဝတ္ထော ဝုတ္တော။ **“ဣတိ”**တိ ယထာဝုတ္တံ ဗုဒ္ဓဝစနံ နိဒ္ဒိသ္သေတွာ **“ဣဒ”**န္တိ တံ ပရာမ သတိ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော တ ဣဒမတ္ထေ, **ဣဒ**န္တိ ဝစနသိလိဋ္ဌတာမတ္တံ, **ဣတိ ဣဒ**န္တိ တ ပရိယာယဒွယံ ဣဒမတ္ထ ထေယေဝ ဝတ္တတိ “ဣအနေတရဟိ ဝိဇ္ဇတိ”တိအာဒီသု ဝိယ။ သေ နယော ဉာဒိသေသု။ ဗြဟ္မဇာလာဒီနိ စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ သင်္ဂယှန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေန တ, ဧတံ တ သင်္ဂဟော ဂဏနာ ဧတဿာတိ **ဗြဟ္မဇာလာဒိစတုတ္တိံသ သုတ္တသင်္ဂဟော။** ဧဝမိတရေသုပိ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု ဒီဃဘာဏကမဇ္ဈိမဘာဏကာနံ တဒေသု မဇ္ဈိမဘာဏကာနညေ ဝ တဒဿ ယုတ္တတရတ္တာ ခုဒ္ဒကပာဌာဒယောပိ သုတ္တန္တပိဋကေယေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေန္တော **“ခုဒ္ဒက။ ပေ.။ သုတ္တန္တပိဋကံ နာမာ”**တိ အာဟ။ တတ္ထ “သုဏာထ ဘာဝိတတ္တာနံ, ကထာ အတ္ထူပနာယိကာတိ (ထေရဂ. နိ အနကထာ) ဝုတ္တတ္တာ “ထေရကထာ ထေရီကထာ”တိ စ ဟဉ္ဇော ယုတ္တော။

ဧဝံ သရူပတော ပိဋကတ္တယံ နိယမေတွာ ဣဒါနိ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထာ** တိ ဧတေသု တိဗ္ဗိဓေသု ပိဋကေသု။ **ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ** တိ ဝိဝိဓနယတ္တာ, ဝိသေသနယတ္တာ စ။ **ဝိနယနတော**တိ ဝိနယ နဘာဝတော, ဘာဝပ္ပဓာနနိဒ္ဒေသောယံ, ဘာဝလောပေ တ, ဣတရထာ ဒဗ္ဗမေဝ ပဓာနံ သိယာ, တထာ စ သတိ ဝိနယန တာဂုဏာသမင်္ဂိနာ ဝိနယဒဗ္ဗေနေဝ ဟေတုဘူတေန ဝိနယောတိ အက္ခာတော, န ပန ဝိနယနတာဂုဏေနာတိ အနဓိပ္ပေတ တ္ထပ္ပသင်္ဂေ ဘဝေယျ။ အယံ နယော ဧဒိသေသု။ ဝိနီယတေ တ **ဝိနယနံ,** တတောတိ အတ္ထော။ **အယံ ဝိနယော**တိ

အတ္တပညတ္တိဘူတော သညီသဒ္ဒါတော အယံ တန္တိ ဝိနယော။ **ဝိနယောတိ အက္ခာတော** တိ သဒ္ဒပညတ္တိဘူတော သညာသဒ္ဒါတော ဝိနယော နာမာတိ ကထိတော။ အတ္ထပညတ္တိယာ ဟိ နာမပညတ္တိဝိဘာဝနံ နိဗ္ဗစနန္တိ။

ဣာအနိ ဣမိဿာ ကထာယ အတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **"ဝိဝိဓာ ဟီ"**တိအာဒိ။ "ဝိဝိဓာ ဇွေ နယာ, တသ္မာ ဝိ ဝိဓနယတ္တာ ဝိနယောတိ အက္ခာတော"တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိဝိဓတ္တံ သရူပတော ဒဿေတိ **"ပဉ္စဝိဓာ"**တိ အာဒိနာ, တထာ ဝိသေသတ္တမ္ပိ **"ဒဠှဟီကမ္မာ"** တိအာဒိနာ။ လောကဝဇ္ဇေသု သိက္ခာပဒေသု **ဒဠှဟီကမ္မပယောဇနာ,** ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေသု **သိထိလကရဏပယောဇနာ။** သညမဝေလံ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တော အာစာရော **အဇ္ဈာစာရော,** ဝီ တိက္ကမော, ကာယေ, တစာယ စ ပဝတ္တော သော, တသ္သ နိသေဓနံ တထာ, တေန တထာနိသေဓနမေဝ ပရိယာယေန ကာယတစာဝိနယနံ နာမာတိ ဒဿေတိ။ **"တသ္မာ"** တိ ဝတွာ တသ္သာနေကဓာ ပရာမသနမာဟ **"ဝိဝိဓနယတ္တာ"** တိ အာဒိ။ ယထာဝုတ္တာ စ ကထာ ဤဒိသဿ နိဗ္ဗစနဿ ပကာသနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ ဒဿေတုံ **"တေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တေနာ**တိ ဝိဝိဓနယတ္တာဒိပဟေတုနာ ကရဏဘူတေနာတိ ဝဒန္တိ။ အပိစ "ဝိဝိဓာ ဟီ"တိအာဒိတကၠဿ ယထာဝုတ္တဿ ဂုဏံ ဒဿေန္တော **"တေနာ"**တိအာဒိမာဟာတိပိ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ သတိ **တေနာ**တိ ဝိဝိဓနယတ္တာဒိနာ ဟေတုဘူတေနာတိ အတ္ထော။ အထ တ ယထာဝုတ္တဝစနမေဝ သန္ဓာယ ဟေရာဏေဟိ အယံ ကထာ ဝုတ္တာတိ သံသန္ ဒေတုံ **"တေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိပိ ဝဒန္တိ, ဒုတိယနယေ ဝိယ "တေနာ"တိ ပဒဿ အတ္ထော။ **တေန္တိ** ကထာဝစနံ။ **တေဿာ** တိ ဝိနယသဒ္ဒဿ, "ဝစနတ္ထာ"တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓော။ "ဝစနဿ အတ္ထော"တိ ဟိ သမ္ဗန္ဓေ ဝုတ္တေ ပိ တဿ ဝစနသာမညတော ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **"တေဿာ"** တိ ပုန ဝုတ္တံ။ နေရုတ္တိကာ ပန သမာသတဒ္ဓိတေသု သိဒ္ဓေသု သာမညတ္တာ, နာမသဒ္ဒတ္တာ စ ဧဒိသေသု သဒ္ဒန္တရေန ဝိသေသိတဘာဝံ ဣစ္ဆန္တိ။

"အတ္ထာန"န္တိ ပဒံ "သူစနတော။ပေ။ သုတ္တာဏာ"တိ ပဒေဟိ ယထာရဟံ ကမ္မသမ္ဗန္ဓဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ တ မတ္တံ ဝိဝရတိ **"တဉှိ"**တိအာဒိနာ။ **အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ** တိ ယော တံ သုတ္တံ သဇ္ဈာယတိ, သု ဏာတိ, တစေတိ, စိန္တေတိ, ဒေသေတိ စ, သုတ္တေန သင်္ဂဟိတော သီလာဒိအတ္ထော တဿပိ ဟောတိ, တေန ပရဿ သ သာဓေတဗ္ဗတော ပရဿပီတိ တဒုဘယံ တံ သုတ္တံ သူစေတိ ဒီပေတိ, တထာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထေ လော ကိယလောကုတ္တရတ္ထေ စာတိ ဧဝမာဒိဘေဒေ အတ္ထေ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန သင်္ဂဏှာတိ။ အတ္တသဒ္ဒေါ စာယံ ဟိတ ပရိယာယော, န ဘာသိတတ္ထဝစနော။ ယဒိ သိယာ, သုတ္တံ အတ္တနောပိ ဘာသိတတ္ထံ သူစေတိ, ပရဿပီတိ အယမနဓိ ပ္ပေတတ္ထော ဝုတ္တော သိယာ။ သုတ္တေန ဟိ ယော အတ္ထော ပကာသိတော, သော တဿေဝ ပကာသကဿ သု တ္တဿ ဟောတိ, တသ္မာ န တေန ပရတ္ထော သူစိတော, တေန သူစေတဗ္ဗဿ ပရတ္ထဿ နိဝတ္တေတဗ္ဗဿ အဘာဝတ အတ္တတ္ထဂ္ဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ။ အတ္တတ္ထပရတ္ထဝိနိမုတ္တဿ ဘာသိတတ္ထဿ အဘာဝတ အာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တဿ ဟိတပရိယာယဿ အတ္ထဿ သုတ္တေ အသမ္ဘဝ တော သုတ္တာဓာရဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန အတ္တတ္ထပရတ္ထာ ဝုတ္တာ။

အထ တ သုတ္တံ အနပေက္ခိတွာ ယေ အတ္တတ္ထာဒယော အတ္ထပ္ပဘေဒာ "န ဟ'ညဒတ္ထု'တ္တိ ပသံသလာ ဘာ"တိ ဧတဿ ပဒဿ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၆၃) ဝုတ္တာ "အတ္တတ္ထော, ပရတ္ထော, ဥဘယတ္ထော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိ ကော အတ္ထော, သမ္ပရာယိကော အတ္ထော, ဥတ္တာနော အတ္ထော, ဂမ္ဘီရော အတ္ထော, ဂူဠှော အတ္ထော, ပဋိစ္ ဆန္နော အတ္ထော, နေယျော အတ္ထော, နီတော အတ္ထော, အနဝဇ္ဇော အတ္ထော, နိက္ကိလေသော အတ္ထော, ဝေါဒါနော အတ္ထော, ပရမတ္ထော"တိ, (မဟာနိ. ၆၃) တေ အတ္ထပ္ပဘေဒေ သူစေတီတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ကိဉ္စာပိ ဟိ သုတ္တနိရပေက္ခံ အတ္တတ္ထာဒယော ဝုတ္တာ သုတ္တတ္ထဘာဝေန အနိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, တေသု ပန ဧကော ပိ အတ္ထပ္ပဘေဒော သုတ္တေန ဒီပေတဗ္ဗတံ နာတိဝတ္တတီတိ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ အတ္ထသဒ္ဒေါ ဘာသိ တတ္ထပရိယာယောပိ ဟောတိ။ ဇွေ ဟိ ပုရိမကာ ပဉ္စ အတ္ထပ္ပဘေဒာ ဟိတပရိယာယာ, တတော ပရေ ဆ ဘာသိတ တ္ထပ္ပဘေဒာ, ပန္တိမကာ စတ္တာရော ဥဘယသဘာဝါ။ တတ္ထ သုဝိညေယျတာယ ဝိဘာဝေန အနကဓာဘာဝေန **ဥတ္တာနော။** ဒုရဓိဂမတာယ ဝိဘာဝေန အကဓာဘာဝေန **ဂမ္ဘီရော။** အဝိဝဋ္ဋော **ဂူဠှော။** မူလုဒကာဒယော ဝိယ ပံသုနာ အက္ခ ရသန္နိဝေသာဒိနာ တိရောဟိတော **ပဋိစ္ဆန္နော။** နိဒ္ဓာရေတွာ ဉာပေတဗ္ဗော **နေယျော။** ယထာရုတဝသေန ဝေဒိတဗ္ ဗော **နီတော။ အနဝဇ္ဇနိက္ကိလေသဝေါဒါနာ** ပရိယာယဝသေန ဝုတ္တာ, ကုသလဝိပာကကိရိယာဓမ္မဝသေန တ ယထာက္ ကမံ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **ပရမတ္ထော** နိဗ္ဗာနံ, ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝေါ ဧဝ တာ။

အထ ဝါ “အတ္တနာ စ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတီ”တိ အတ္တတ္ထံ, “အပ္ပိစ္ဆကထဉ္စ ပရေသံ ကတ္တာ ဟောတီ”တိ ပရတ္ထံ သူစေတိ။ ဧဝံ “အတ္တနာ စ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတီ”တိအာဒိသုတ္တာနိ (အ. နိ. ၄.၉၉, ၂၆၅) ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ အပရေ ပန “ယထာသဘာဝံ ဘာသိတံ အတ္တတ္ထံ, ပူရဏကဿပာဒီနမညတိတ္ထိယာနံ သမယဘူတံ ပရတ္ထံ သူစေတိ, သုတ္တေန ဝါ သင်္ဂဟိတံ အတ္တတ္ထံ, သုတ္တာနုလောမဘူတံ ပရတ္ထံ, သုတ္တန္တနယဘူတံ ဝါ အတ္တတ္ထံ, ဝိနယာဘိဓမ္မနယဘူတံ ပရတ္ထံ သူစေတီ”တိပိ ဝဒန္တိ။ ဝိနယာဘိဓမ္မေဟိ စ ဝိသေသေတွာ သုတ္တသဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော, တသ္မာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသပ္ပဝတ္တာယ ဒေသနာယ သာတိသယံ အတ္တဟိတပရဟိတာဒီနိ ပကာသိတာနိ ဟောန္တိ တပ္ပဓာနဘာဝတော, န ပန အာဏာဓမ္မသဘာဝ-ဝသပ္ပဝတ္တာယာတိ ဣဒမေဝ “အတ္ထာနံ သူစနတော သုတ္တ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သူစ-သဒ္ဒဿ စေတ္ထ ရဿော။ “ဝေဉ္စ ကတွာ ‘တ္တေကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္န’န္တိ (ပါစိ. ၆၅၅, ၁၂၄၂) စ သကတဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနီ’တိ (အဋ္ဌသာ. နိဒါနကထာ, ကထာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) စ ဧဝမာဒီသု သုတ္တသဒ္ဒော ဥပစရိတောတိ ဂဟေတဗ္ဗော”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ အညေ ပန ယထာဝုတ္တသဒိသေနေဝ နိဗ္ဗစနေန သုတ္တသဒ္ဒဿ ဝိနယာဘိဓမ္မာနမ္ပိ ဝါစကတ္တံ ဝဒန္တိ။

သုတ္တေ စ အာဏာဓမ္မသဘာဝေ ဝေနေယျဇ္ဈာသယမနုဝတ္တတိ, န ဝိနယာဘိဓမ္မေသု ဝိယ ဝေနေယျဇ္ဈာသယော အာဏာဓမ္မသဘာဝေ, တသ္မာ ဝေနေယျာနံ ဧကန္တဟိတပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာ သုတ္တန္တဒေသနာတိ အာဟ **“သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ”**တိအာဒိ။ “ဧကန္တဟိတပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာ သုတ္တန္တဒေသနာ”တိ ဣဒမ္ပိ ဝေနေယျာနံ ဟိတသမ္ပာဒနေ သုတ္တန္တဒေသနာယ တပ္ပရဘာဝမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တပ္ပရဘာဝေ** စ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနေဝါဟ **“ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ”**တိ။ ဧတေန စ ဟေတုနာ နနု ဝိနယာဘိဓမ္မာပိ သုဝုတ္တာ, အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ အနုယောဂံ ပရိဟရတိ။

အနုပုဗ္ဗသိက္ခာဒိဝသေန ကာလန္တရေန အတ္ထာဘိနိပ္ဖတ္တိံ ဒဿေတုံ **“သဿမိဝ ဖလ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ သဿံ နာမ ဝပနရောပနာဒိကိစ္စကရဏေနေဝ ဖလံ န ပသဝတိ, အနုပုဗ္ဗဇဂ္ဂနာဒိဝသေန ကာလန္တရေနေဝ ပသဝတိ, တထာ ဣဒမ္ပိ သဝနဓာရဏာဒိကိစ္စကရဏေနေဝ အတ္ထေ န ပသဝတိ, အနုပုဗ္ဗသိက္ခာဒိဝသေန ကာလန္တရေနေဝ ပသဝတီတိ။ **ပသဝတီ**တိ စ ဖလတိ, အဘိနိပ္ဖာဒေတီတိ အတ္ထော။ အဘိနိပ္ဖာဒနမေဝ ဟိ ဖလနံ။ ဥပါယသမင်္ဂီနညေဝ အတ္ထာဘိနိပ္ဖတ္တိံ ဒဿေန္တော **“ဓေနု ဝိယ ခီရ”**န္တိ အာဟ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယထာ ဓေနု နာမ ကာလေ ဇာတဝစ္ဆာ ထနံ ဂဟေတွာ ဒုဟတံ ဥပါယဝန္တာနမေဝ ခီရံ ပဂ္ဃရာပေတိ, န အကာလေ အဇာတဝစ္ဆာ။ ကာလေပိ ဝါ ဝိသာဏာဒိကံ ဂဟေတွာ ဒုဟတံ အနုပါယဝန္တာနံ, တထာ ဣဒမ္ပိ နိဿရဏာဒိနာ သဝနဓာရဏာဒီနိ ကုရုတံ ဥပါယဝန္တာနမေဝ သီလာဒိအတ္ထေ ပဂ္ဃရာပေတိ, န အလဂဒ္ဒူပမာယ သဝနဓာရဏာဒီနိ ကုရုတံ အနုပါယဝန္တာနန္တိ။ ယဒိပိ **“သူဒတီ”**တိ ဧတဿ ဃရတိ သိဉ္စတီတိ အတ္ထော, တထာပိ သကမ္မိကဓာတုတ္တာ **ပဂ္ဃရာပေတီ**တိ ကာရိတဝသေန အတ္ထော ဝုတ္တော ယထာ “တရတီ”တိ ဧတဿ နိပါတေတီတိ အတ္ထော”တိ။ **“သုတ္တာဏာ”**တိ ဧတဿ အတ္ထမာဟ **“သုဋ္ဌု စ နေ တာယတီ”**တိ။ **နေ**တိ အတ္ထေ။

သုတ္တသဘာဂန္တိ သုတ္တသဒိသံ။ တဗ္ဘာဝံ ဒဿေတိ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိနာ။ **တစ္ဆကာနံ သုတ္တ**န္တိ ဝဍ္ဎကီနံ ကာဠသုတ္တံ။ **ပမာဏံ ဟောတိ** တဒနုသာရေန တစ္ဆနတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ကာဠသုတ္တံ ပသာရေတွာ သညာဏေ ကတေ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗဉ္စ ပညာယတိ, တသ္မာ တံ တစ္ဆကာနံ ပမာဏံ ဟောတိ, ဧဝံ ဝိဝါဒေသု ဥပ္ပန္နေသု သုတ္တေ အာနီတမတ္တေ “ဣဒံ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗ”န္တိ ပါကဋတ္တာ ဝိဝါဒော ဝူပသမ္မတိ, တသ္မာ ဧတံ ဝိညူနံ ပမာဏန္တိ။ ဣဒါနိ အညထာပိ သုတ္တသဘာဂတံ ဝိဘာဝေန္တော **“ယထာ စာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သုတ္တေနာ**တိ ပုပ္ဖာဝုတေန ယေန ကေနစိ ထိရသုတ္တေန။ **သင်္ဂဟိတာနီ**တိ သုဋ္ဌု, သမံ ဝါ ဂဟိတာနိ, အာဝုတာနီတိ အတ္ထော။ **န ဝိကိရိယန္တီ**တိ ဣတော စိတော စ ဝိပ္ပကိဏ္ဏဘာဝမာဟ, **န ဝိဒ္ဓံသီယန္တီ**တိ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇာဘာဝံ။ အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော – ယထာ ထိရသုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖာနိ ဝါတေန န ဝိကိရိယန္တိ န ဝိဒ္ဓံသီယန္တိ, ဧဝံ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာ အတ္ထာ မိစ္ဆာဝါဒေန န ဝိကိရိယန္တိ န ဝိဒ္ဓံသီယန္တီတိ။ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသပ္ပဝတ္တာယ စ ဒေသနာယ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒီနံ သာတိသယပ္ပကာသနတော အာဏာဓမ္မသဘာဝေဟိ ဝိနယာဘိဓမ္မေဟိ ဝိသေသေတွာ ဣမသ္မိံ သုတ္တသဘာဂတာ ဝုတ္တာ။ **“တေနာ”**တိအာဒီသု ဝုတ္တနယာနုသာရေန သမ္ဗန္ဓော စေဝ အတ္ထော စ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ “သုတ္တန္တပိဋက”န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တောပိ အန္တသဒ္ဒဿ

အဝစနံ တသ္မာ ဝိသုံ အတ္ထာဘာဝဒဿနတ္ထံ တဗ္ဗာဝဝုတ္တိတော။ သဟယောဂဿ ဟိ သဒ္ဒဿ အဝစနေန သေသတာ တဿ တုလျာဓိကရဏတံ, အနတ္ထကတံ တ ဉာပေတိ။

ယန္တိ သေ နိပာတော ကာရဏေ, ယေနာတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ အဘိဓမ္မေ ဝုမိုမန္တော ဓမ္မာ ယေန ဝုတ္တာ, တေန အဘိဓမ္မော နာမ အက္ခာတောတိ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဘိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထဝသေနာယံ ပဘေဒေါတိ တဿ တဒတ္ထပ္ပဝတ္တတာဒဿနေန တမတ္ထံ သာဓေန္တော **"အယဉှိ"**တိအာဒိမာဟ။ အဘိ-သဒ္ဒော ကမန ကိရိယာယ ဝုမိုဘာဝသင်္ခာတမတိရေကတ္ထံ ဒီပေတီတိ ဝုတ္တံ **"အဘိက္ကမန္တီတိအာဒီသု ဝုမိုယံ အာဂတော"** တိ။ **အဘိညာတာ**တိ အမုစန္ဒာဒိနာ ကေနစိ သညာဏေန ဉာတာ, ပညာတာ ဟာကဋ္ဌာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အမုစန္ဒာဒိဘာဝေ ဟိ ရတ္တိယာ ဥပလက္ခဏဝသေန ပညာဏံ ဟောတိ "ယသ္မာ အမော, တသ္မာ အဋ္ဌမီ။ ယသ္မာ ဦနော, တသ္မာ စာတုဒ္ဒသီ။ ယသ္မာ ပုဏ္ဏော, တသ္မာ ပန္နရသီ"တိ။ **အဘိလက္ခိတာ** တိ ဧတ္ထာပိ အယမေဝတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဣဒံ ပန မူလပဏ္ဏာသကေ **ဘယဘေရဝသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၃၄) အဘိလက္ခိတသဒ္ဒပရိယာယော အဘိညာတသဒ္ဒောတိ အာဟ **"အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာတိအာဒီသု လက္ခဏေ"** တိ။ ယဇ္ဇေဝံ လက္ခိတသဒ္ဒဿေဝ လက္ခဏတ္ထဒီပနတော အဘိ-သဒ္ဒော အနတ္ထကောဝ သိယာတိ? နေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တဿာပိ တဒတ္ထဇောတနတော။ တစကသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ဟိ ဥပသဂ္ဂနိပာတာ တဒတ္ထဇောတကမတ္တာတိ လက္ခိတသဒ္ဒေန တစကဘာဝေန ပကာသိတဿ လက္ခဏတ္ထဿ သေဝ ဇောတကဘာဝေန ပကာသနတော အဘိ-သဒ္ဒောပိ လက္ခဏေ ပဝတ္တတီတိ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ရာဇာဘိ ရာဇာ**တိ ပရေဟိ ရာဇူဟိ ပူဇိတုမရဟော ရာဇာ။ **ပူဇိတေ**တိ ပူဇာရဟေ။ ဣဒံ ပန သုတ္တနိပာတေ သေလသုတ္တေ (သု. နိ. ၅၅၃ အာဒယော)။

အဘိဓမ္မေ တိ "သုပိနန္တေန သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ အနာပတ္တိဘာဝေပိ အကုသလစေတနာ ဥပလဗ္ဘတီ"တိအာဒိနာ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝိနယပညတ္တိယာ သင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ။ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓာဘာ ဝေန ယထာဝုတ္တမ္မာနမေဝ အညမညသင်္ကရဝိရဟတော အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေတိပိ ဝဒန္တိ။ "ဟဏာတိ ဟတော အကုသလ"န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၇၂) ဧဝမာဒီသု တ မရဏာဓိပ္ပာယဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကပယောဂသမုဋ္ဌာပိ ကာ စေတနာ အကုသလော, န ဟဏသင်္ခာတဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒသင်္ခာတော အတိဟတော။ တထာ "အဒိန္နသ္သ ပရသန္တကဿ အာအနသင်္ခာတာ ဝိညတ္တိ အဗ္ဗာကတော ဓမ္မော, တံဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ ထေယျ စေတနာ အကုသလော ဓမ္မော"တိ ဧဝမာဒိနာပိ အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဘိဝိန ယေ**တိ ဧတ္ထ ပန "ဇာတရူပရဇတံ န ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ"န္တိ ဝဒန္တော ဝိနယေ ဝိနေတိ နာမ။ ဧတ္ထ စ "ဇာံ ပဋိဂ္ဂဏှတော ဟာစိတ္တိယံ, ဇာံ ပန ဒုက္ကဋ"န္တိ ဝဒန္တော အဘိဝိနယေ ဝိနေတိ နာမာတိ ဝဒန္တိ။ တသ္မာ ဇာတရူပရဇတံ ပရသ န္တကံ ထေယျစိတ္တေန ဂဏှတော ယထာဝတ္ထုံ ဟာရာဇိကထုလ္လစ္စယဒုက္ကဋေသု အညတရံ, ဘဏ္ဍာကာရိ ကသီသေန ဂဏှတော ဟာစိတ္တိယံ, အတ္တနော အတ္ထာယ ဂဏှတော နိဿဂ္ဂိယံ ဟာစိတ္တိယံ, ကေဝလံ လောလတာယ ဂဏှတော အနာမာသဒုက္ကဋံ, ရူပိယဆဍ္ဍကသမ္မတဿ အနာပတ္တီတိ ဇာံ အညမညသင်္ကရဝိ ရဟိတေ ဝိနယေပိ ပဋိဗလော ဝိနေတုန္တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဇာံ ပန ပရိစ္ဆိန္နတံ သရူပတော သင်္ခေပေနေဝ ဒဿေန္တော **"အညမည။ပေ။ ဟောတီ"**တိ အာဟ။

အဘိက္ကန္တေနာ တိ ဧတ္ထ ကန္တိယာ အဓိကတ္တံ အဘိ-သဒ္ဒော ဒီပေတီတိ ဝုတ္တံ **"အဓိကေ"**တိ။ နနု စ "အဘိက္ကမန္တီ"တိ ဧတ္ထ အဘိ-သဒ္ဒော ကမနကိရိယာယ ဝုမိုဘာဝံ အတိရေကတ္ထံ ဒီပေတိ, "အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ"တိ ဧတ္ထ ဉာဏလက္ခဏကိရိယာနံ သုပာကဋ္ဌတံ ဝိသေသံ, "အဘိက္ကန္တေနာ"တိ ဧတ္ထ ကန္တိယာ အဓိကတ္တံ ဝိသိဋ္ဌဘာဝံ ဒီပေတီတိ ဣဒံ တာဝ ယုတ္တံ ကိရိယာဝိသေသကတ္တာ ဥပသဂ္ဂဿ။ "ဟဒယော ကိရိယာယောဂေ ဥပ သဂ္ဂါ"တိ ဟိ **သဒ္ဒသတ္ထေ** ဝုတ္တံ။ "အဘိရာဇာ, အဘိဝိနယေ"တိ ပန ပူဇိတပရိစ္ဆိန္နေသု ရာဇဝိနယေသု အဘိ-သ ဒ္ဒေါ ဝတ္တတီတိ ကထမေတံ ယုဇ္ဇေယျ။ န ဟိ အသတ္တဝတစီ သဒ္ဒော သတ္တဝတစကော သမ္ဘဝတီတိ? နတ္ထိ အတ္ရ ဒေါသော ပူဇနပရိစ္ဆေဒနကိရိယာနမ္ပိ ဒီပနတော, တာဟိ စ ကိရိယာဟိ ယုတ္တေသု ရာဇဝိနယေသုပိ ပဝတ္တတ္တာ။ အဘိ ပူဇိတော ရာဇာတိ ဟိ အတ္ထေန ကိရိယာကာရကသမ္ဗန္ဓံ နိမိတ္တံ ကတ္တ ကမ္မသာဓနဘူတံ ရာဇဒဗ္ဗံ အဘိ-သဒ္ဒော ပဓာနတော ဝဒတိ, ပူဇနကိရိယံ ပန အပ္ပဓာနတော။ တထာ အဘိပရိစ္ဆိန္နော ဝိနယောတိ အတ္ထေန ကိရိယာကာရကသမ္ ဗန္ဓံ နိမိတ္တံ ကတ္တ ကမ္မသာဓနဘူတံ ဝိနယဒဗ္ဗံ အဘိ-သဒ္ဒော ပဓာနတော ဝဒတိ, ပရိစ္ဆိန္နနကိရိယံ ပန အပ္ပဓာန တော။ တသ္မာ အတိမာလာဒီသု အတိ-သဒ္ဒော ဝိယ အဘိ-သဒ္ဒော ဧတ္ထ သဟ သာဓနေန ကိရိယံ ဝဒတီတိ အဘိရာဇ

အဘိဝိနယသဒ္ဒာ သောပသဂ္ဂေဝ သိဒ္ဓါ။ ဧဝံ အဘိဓမ္မသဒ္ဒေပိ အဘိသဒ္ဒေ သဟ သာဓနေန ဝုမိုယာဒိကိရိယံ ဝဒတီတိ
အယမတ္ထော ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟောတု အဘိ-သဒ္ဒေ ယထာဝုတ္တေတသု အတ္ထေသု, တပ္ပယောဂေန ပန ဓမ္မသဒ္ဒေန ဒီပိတာ ဝုမိုမန္တာဒယော
ဓမ္မာ တွေ ဝုတ္တာ န ဘဝေယျုံ, ကထံ အယမတ္ထော ယုဇ္ဇေယျာတိ အနုယောဂေ သတိ တံ ပရိဟရန္တော **"တေ့
ထ စာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တွော** တိ တေသံ့ အဘိဓမ္မေ။ ဥပဿာသေ **စ**-သဒ္ဒေ။ **ဘာဝေတိ**တိ စိတ္တသ္သ ဝဍ္ဎ
ပနံ ဝုတ္တံ, **ဖရိတွ့တ**တိ အာရမ္မဏသ္သ ဝမုနံ, တသ္မာ တာဟိ ဘာဝနာဖရဏဝုမိဟိ ဝုမိမန္တောပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ
အတ္ထော ။ **အာရမ္မဏာဒီဟိ** တိ အာရမ္မဏသမ္ပယုတ္တကမ္မ့ဒ္ဒတရပဋ္ဌိပအဒီဟိ။ ကေန္တတော လောကုတ္တရဓမ္မာနညေ
ဝ ပူဇာရဟတ္တာ **"သေက္ခာ ဓမ္မာ"** တိအာဒိနာ တေယေဝ ပူဇိတာတိ ဒဿိတာ။ **"ပူဇာရဟာ"**တိ ဧတေန ကတ္တာဒိသာခ
နံ့, အတီတာဒိကာလံ, သက္ကုဏေယျတ္တံ တ နိဝတ္တေတိ။ ပူဇိတဗ္ဗာယေဝ ဟိ ဓမ္မာ ကာလဝိသေသနိယမရဟိတာ ပူ
ဇာရဟာ တွေ ဝုတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော ဒဿိတော။ **သဘာဝပရိစ္ဆိန္နတ္တာ** တိ ဖုသနာဒိသဘာဝေန ပရိစ္ဆိန္နတ္
တာ။ ကာမာဝစရေဟိ မဟန္တဘာဝတော မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ အဓိကာ, တတောပိ ဥတ္တရဝိရဟတော အနုတ္တရာ ဓမ္မာတိ ဒ
ဿေတိ **"မဟဂ္ဂတာ"** တိအာဒိနာ။ **တေနာ**တိ "ဝုမိုမန္တော"တိအာဒိနာ ဝစနေန ကရဏဘူတေန, ဟေတုဘူတေန တ။

ယံ ပနေတ္ထာ တိ ဧတေသု ဝိနယာဒီသု တီသု အညမညဝိသိဋ္ဌေသု ယံ **အဝိသိဋ္ဌံ** သမာနံ့, **တံ** ပိဋကန္တိ အတ္ထော။
ဝိနယာဒယော ဟိ တယော သဒ္ဒာ အညမညာသာဓာရဏတ္တာ ဝိသိဋ္ဌာ နာမ, ပိဋကသဒ္ဒော ပန တေဟိ တီဟိပိ သာဓာရ
ဏတ္တာ "အဝိသိဋ္ဌော"တိ ဝုစ္စတိ။ **ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော** တိ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗတ္ထပတိဋ္ဌာနတ္ထေဟိ
ကရဏဘူတေဟိ, ဝိသေသနဘူတေဟိ တ။ အပိစ **ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော** ပရိယတ္တိဘာဇနတ္ထတ္တိ အာဟုတိ
အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပစ္စတ္တတ္ထေ ဟိ တော-သဒ္ဒေ ဣတိ-သဒ္ဒေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ။ ဣတိနာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗေ
ဟိတော – သဒ္ဒမိစ္ဆန္တိ နေရုတ္တိကာ ယထာ "အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၀၆,
၄၀၈, ၄၁၁) ဧတေန ပရိယာပုဏိတဗ္ဗတော, တံတံဒတ္ထာနံ့ ဘာဇနတော စ **ပိဋကံ** နာမာတိ ဒဿေတိ။ အနိပ္ဖန္နဟဋ္ဌိပဒိ
ကပဒဥ္ပြဟာတံ။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန "ပိဋ္ဌ သဒ္ဒသင်္ဃာဋ္ဌေသူ"တိ ဝတ္တတ ဣမ ဝုတ္တမေဝ ပယောဂမုအာဟရန္တိ, တသ္မာ တေ
သံ မတေန ပိဋ္ဌိယတိ သဒ္ဒိယတိ ပရိယာပုဏီယတီတိ **ပိဋကံ,** ပိဋ္ဌိယတိ တ သင်္ဃာဋ္ဌိယတိ တံတံဒတ္ထော တွောတိ **ပိဋက
န္တိ** နိဗ္ဗစနံ ကာတဗ္ဗံ။ **"တေနာ"**တိအာဒိနာ သမာသံ ဒဿေတိ။

မာ ပိဋကသမ္ပဒာနေနာ တိ ကာလာမသုတ္တေ, (အ. နိ. ၃.၆၆) သာဠှဟသုတ္တေ (အ. နိ. ၃.၆၇) စ အာဂတံ ဟဋ္ဌိမာ
ဟ။ တဒဋ္ဌကထာယဉ္စ "အမှာကံ ပိဋကတန္တိယာ သဒ္ဓိံ သမေတီတိ မာ ဂဏှိတ္ထာ"တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၆၆) အ
တ္ထော ဝုတ္တော။ **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ပန "ဟဋ္ဌိသမ္ပဒာနဝသေန မာ ဂဏှဟထာ"တိ (သာရတ္ထ. ဋီ.
ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ။ **ကုအာလပိဋကမာအာယာ**တိ ကုအာလဉ္စ ပိဋကဉ္စ အာအာယ။ **ကု** ဝုစ္စတိ ပထဝီ,
တဿာ အာလနတော ဝိအာလနတော အယောမယဥပကရဏဝိသေသော **ကုအာလံ** နာမ။ တေသံ တေသံ ဝတ္ထူနံ ဘာဇန
ဘာဝတော တာလပဏ္ဏဝေတ္တလတာဒီဟိ ကတော ဘာဇနဝိသေသော **ပိဋကံ** နာမ။ ဣဒံ ပန မူလပဏ္ဏာသကေ **ကကစူပမ
သုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၂၂၇)။

"တေန။ပေ။ ဉေယျာ"တိ ကထာပဒံ ဥလ္လိင်္ဂေတွ့တ **"တေနာ"**တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ သဗ္ဗာဒီဟိ သဗ္ဗနာမေဟိ ဝုတ္
တဿ တ လိင်္ဂမာဒိယတေ, ဝုစ္စမာနဿ တ, ဣမ ပန ဝတ္တိစ္ဆာယ ဝုတ္တာဿေတတိ ကတွ့တ **"ဝိနယော စ သော
ပိဋကဉ္စာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **"ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေနာ"** တိ ဣမိနာ "ဧဝံ ဒုဝိဓတ္ထေန။ပေ။ ကတွ့တ"တိ စ "ပရိယတ္တိ
ဘာဝတော, တဿ တဿ အတ္ထဿ ဘာဇနတော စာ"တိ စ ဝုတ္တံ သဗ္ဗမတိဒိသတိ။ **တယောပီ**တိ တွေ **အပိ**သဒ္
ဒော, **ပိ**-သဒ္ဒေ တ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ "အပိ"တိ အဝတွ့တ "ပိ"တိ ဝဒန္တော ဟိ အပိ-သဒ္ဒေ ဝိယ ပိ-သဒ္
ဒောပိ ဝိသုံ နိပါတော အတ္ထီတိ ဒဿေတိ။

ကထေတဗ္ဗာနံ့ အတ္ထာနံ့ ဒေသကာယတ္တေန အာဏာဒိဝိဓိနာ အတိသဇ္ဇနံ့ ပဗောဓနံ **ဒေသနာ။** သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂ
လဂတေန ယထာပရာဓာဒိသာသိတဗ္ဗဘာဝေန အနုသာသနံ့ ဝိနယနံ **သာသနံ။** ကထေတဗ္ဗဿ သံဝရာသံဝရာဒိနော အတ္
ထဿ ကထနံ ဝစနပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ **ကထာ,** ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဒေသိတာရံ ဘဂဝန္တမပေက္ခိတွ့တ **ဒေသနာ,**
သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန **သာသနံ,** ကထေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ ဝသေန **ကထာ**တိ ဧဝမိမေသံ နာနာကရဏံ ဝေဒိတဗ္

ဗန္တိ။ တွေ့ စ ကိဉ္စာပိ ဒေသနာဒယော ဒေသေတဗ္ဗာဒိနိရပေက္ခာ န ဟောန္တိ, အာဏာဒယော ပန ဝိသေသတော ဒေသကာဒိအဓိနာတိ တံ တံ ဝိသေသယောဂဝသေန ဒေသနာဒီနံ ဘေအော ဝုတ္တော။ ယထာ ဟိ အာဏာဝိဓာနံ ဝိသေသ တော အာဏာရဟာဓီနံ တတ္ထ ကောသလ္လယောဂတော, ဇဝံ တေဟာရပရမတ္ထဝိဓာနာနိ စ ဝိဓာယကာဓီနာနီတိ အာဏာ ဒိဝိဓိနော ဒေသကာယတ္တတာ ဝုတ္တာ။ အပရာဓဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိယ စ ဓမ္မာနုရူပမ္ပိ သာသနံ ဝိသေသတော, တထာ ဝိ နေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာပေက္ခန္တိ သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန သာသနံ ဝုတ္တံ။ သံဝရာသံဝရနာမရူပါနံ ဝိယ စ ဝိနိဗ္ဗေဌေတဗ္ ဗာယ ဒိဋ္ဌိယာ ကထနံ သတိ တစာဝတ္တူသို့, နာသတိတိ ဝိသေသတော တဒဓိနံ, တသ္မာ ကထေတဗ္ဗသ္သ အတ္ထသ္ သ ဝသေန ကထာ ဝုတ္တာ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

> ''ဒေသကသ္သ ဝသေနေတ္ထ၊ ဒေသနာ ပိဋ္ဌကတ္တယံ။
> သာသိတဗ္ဗဝသေနေတံ၊ သာသနန္တိ ပဝုစ္စတိ။
>
> ကထေတဗ္ဗဿ အတ္ထသ္သ၊ ဝသေနာပိ ကထာတိ စ။
> ဒေသနာသာသနကထာ-ဘေဒမေဝံ ပကာသယေ''တိ။

ပဒတ္တယမေ့တံ သမောဓာနေတ္ွတ တာသံ ဘေအေတိ ကတ္ွတ ဘေဒသဒ္ဒေ ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇေတဗ္ဗော ဒွဝန္ဒပ ဒတော ပရံ သုယ္ယမာနတ္တာ ''ဒေသနာဘေဒံ, သာသနဘေဒံ, ကထာဘေဒဉ္စ ယထာရဟံ ပရိဒီပယေ''တိ။ **ဘေဒန္တိ** စ နာနတ္တံ, ဝိသေသံ တ။ **တေသု** ပိဋ္ဋကေသု။ သိက္ခာ စ ပဟာနဉ္စ ဂမ္ဘီရဘာဝေ စ, တဉ္စ **ယထာရဟံ ပရိဒီပယေ။**

ဒုတိယကထာယ **ပရိယတ္တိဘေဒံ** ပရိယာပုဏနသ္သ ပကာရံ, ဝိသေသဉ္စ ဝိဘာဝယေ။ **ယဟိ** ဝိနယာဒိကေ ပိဋ္ဋကေ။ ယံ သမ္ပတ္တိံ, ဝိပတ္တိဉ္စ ယထာ ဘိက္ခု ဟပုဏာတိ, တထာ တမ္ပိ သဗ္ဗံ တဟိ ဝိဘာဝယေတိ သမ္ဗန္ဓော။ အထ တ ယံ ပရိယတ္တိဘေဒံ သမ္ပတ္တိံ, ဝိပတ္တိဉ္စ ယဟိ ယထာ ဘိက္ခု ဟပုဏာတိ, တထာ တမ္ပိ သဗ္ဗံ တဟိ ဝိဘာဝယေတိ ယော ဇေတဗ္ဗံ။ **ယထာ**တိ စ ယေဟိ ဥပာရမ္ဘာဒိဟေတုပရိယာပုဏနာဒိပ္ပကာရေဟိ, ဥပာရမ္ဘနိဿရဏဓမ္မကောသရက္ခဏ ဟေတုပရိယာပုဏနံ သုပ္ပဋိပတ္တိဒုပ္ပဋိပတ္တီတိ ဇေဟိ ပကာရေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သဒ္ဒေသုပိ စ အညေသု တထာ ဟပုဏန္တေသု ဇေဠ္ဌသေဠာသန္နသအာသန္နိဟိတဘာဝတော, ယထာနုသိဋ္ဌံ သမ္မာပဋိပဇ္ဇနေန ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန ဘာဝတော စ **ဘိက္ခု** တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ရာ တိ တာသု ကထာသု။ **အယန္တိ** အစုနာ ဝက္ခမာနာ ကထာ။ **ပရိဒီပနာ**တိ သမန္တတော ပကာသနာ, ကိဉ္စိမ တ္တမ္ပိ အသေသေတ္ွတ ဝိဘဇနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိဘာဝနာ**တိ ဇဝံ ပရိဒီပနာယပိ သတိ ဂူဠ္ဌဟံ ပဋိစ္ဆန္နမကတ္ွတ သောတူနံ သုဝိညေယ္ယဘာဝေန အာဝိဘာဝနာ။ သင္ခေပေန ပရိဒီပနာ, ဝိတ္ထာရေန ဝိဘာဝနာတိပိ ဝဒန္တိ။ အပိစ ဇတံ ပဒ ဒ္ဝယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနုရူပတော ကထိတံ, အတ္ထတော ပန ဇကမေဝ။ တသ္မာ ပရိဒီပနာ ပဌမကထာယ, ဝိဘာဝနာ ဒုတိ ယကထာယာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ စ-သဒ္ဒေန ဥဘယတ္ထ အညမညံ သမုစ္စေတိ။ ကသ္မာ, ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **''ဧတ္ထ ဟီ''**တိအာဒိ။ **ဟီ**တိ ကာရဏေ နိပါတော ''အက္ခရဝိပတ္တိယံ ဟိ''တိအာဒီသု ဝိယ။ ယသ္မာ, ကသ္မာတိ တ အတ္ထော။ အာဏံ ပဏေတုံ [ဌပေတုံ (သာရတ္ထ၊ ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ)] အရဟတီတိ **အာဏာရဟော,** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ တ္တာ, မဟာကာရုဏိကတာယ စ အဝိပရီတဟိတောပဒေသကဘာဝေန ပမာဏဝစနတ္တာ အာဏာရဟေန ဘဂဝတာတိ အ တ္ထော။ တေဟာရပရမတ္ထဓမ္မာနမ္ပိ တတ္ထ သဗ္ဗာဝတော **''အာဏာဗာဟုလ္လတော''** တိ ဝုတ္တံ, တေန ယေဘုယ္ ယနယံ ဒသ္သေတိ။ ဣတော ပရေသုပိ ဇသေဝ နယော။ ဝိသေသေန သတ္တာနံ မနံ အဝဟရတီတိ **တေဟာရော,** ပညတ္တိ, တသ္မိံ ကုသလော, တေန။

ပစုရော ဗဟုလော အပရာဓော အေသော ဝီတိက္ကမော ယေသံ တေ **ပစုရာပရာဓာ,** သေယ္ယသကတ္ထေရာဒယော။ **ယထာပရာဓန္တိ** အေသာနုရူပံ။ **''အနေကဇ္ဈာသယာ''** တိအာဒီသု အာသယောဝ **အဇ္ဈာသယော,** သော အတ္ထတော ဒိဋ္ဌ ဋ္ဌိ, ဉာဏဉ္စ, ပဘေဒတော ပန စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စ –

> ''သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌီ စ၊ ခန္တိ စေတနုလောမိကာ။
> ယထာဘူတဉ္စ ယံ ဉာဏံ၊ ဇတံ အာသယသဒ္ဒိတ''န္တိ။

တတ္ထ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ သဗ္ဗေပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ သတ္တာ ဣမာ ဧဝ ဒွေဝ ဒိဋ္ဌိယော သန္နိဿိတာ။ ယထာဟ “ဒွယနိဿိတော ခေါ ပနာယံ ကစ္စာန လောကော ယေဘုယျေန အတ္ထိတဉ္စ နတ္ထိတဉ္စာ”တိ, (သံ. နိ. ၂.၁၅) **အတ္ထိတာ** တိ ဟိ သဿတဂ္ဂဟော အဓိပ္ပေတော, **နတ္ထိတာ**တိ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟော။ အယံ တာဝ ဝဋ္ဋနိဿိတာနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ အာသယော။ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာနံ ပန သုဒ္ဓသတ္တာနံ အနုလောမိကာ ခန္တိ, ယထာဘူတဉာဏန္တိ ဒုဝိဓော အာသယော။ တတ္ထ စ **အနုလောမိကာ ခန္တိ** ဝိပဿနာဉာဏံ။ **ယထာဘူတဉာဏံ** ပန ကမ္မသကတာဉာဏံ။ စတုဗ္ဗိဓော ပေသော အာသယန္တိ သတ္တာ ဧတ္ထ နိဝသန္တိ, စိတ္တံ ဝါ အာဂမ္မ သေတိ ဧတ္ထာတိ **အာသယော** မိဂါသယော ဝိယ။ ယထာ မိဂေါ ဂေါစရာယ ဂန္တွာပိ ပစ္စာဂန္တွာ တတ္ထေဝ ဝနဂဟနေ သယတီတိ တံ တဿ “အာသယော”တိ ဝုစ္စတိ, တထာ စိတ္တံ အညထာပိ ပဝတ္တိတွာ ယတ္ထ ပစ္စာဂမ္မ သေတိ, တဿ သော “အာသယော”တိ။ ကာမရာဂါဒယော သတ္တ **အနုသယာ။** မူသိကဝိသံ ဝိယ ကာရဏလာဘေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာရဟာ အနာဂတာ, အတီတာ, ပစ္စုပ္ပန္နာ စ တံသဘာဝတ္တာ တထာ ဝုစ္စန္တိ။ န ဟိ ဓမ္မာနံ ကာလဘေဒေန သဘာဝဘေဒေါတိ။ **စရိယာ**တိ ရာဂစရိယာဒိကာ ဆ မူလစရိယာ, အန္တရဘေဒေန အနေကဝိဓာ, သံသဂ္ဂဝသေန ပန တေသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ အထ ဝါ **စရိယာ**တိ သုစရိတဒုစ္စရိတဝသေန ဒုဝိဓံ စရိတံ။ တဉှိ ဝိဘင်္ဂေ စရိတနိဒ္ဒေသေ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

“အဓိမုတ္တိ နာမ ‘အဇ္ဇေဝ ပဗ္ဗဇိဿာမိ, အဇ္ဇေဝ အရဟတ္တံ ဂဏှိဿာမီ’တိအာဒိနာ တန္နိန္နဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ သန္နိဋ္ဌာန”န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** ပန “အဓိမုတ္တိ နာမ သတ္တာနံ ပုဗ္ဗစရိယဝသေန အဘိရုစိ, သာ ဒုဝိဓာ ဟီနပဏီတဘေဒေနာ”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ယာယ ဟီနာဓိမုတ္တိကာ သတ္တာ ဟီနာဓိမုတ္တိကေယေဝ သတ္တေ သေဝန္တိ, ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ ပဏီတာဓိမုတ္တိကေယေဝ ။ သစေ ဟိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ သီလဝန္တော န ဟောန္တိ, သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ သီလဝန္တော, တေ အတ္တနော အာစရိယုပဇ္ဈာယေပိ န ဥပသင်္ကမန္တိ, အတ္တနာ သဒိသေ သာရုပ္ပဘိက္ခူယေဝ ဥပသင်္ကမန္တိ။ သစေ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ သာရုပ္ပဘိက္ခူ, ဣတရေ အသာရုပ္ပာ, တေပိ န အာစရိယုပဇ္ဈာယေ ဥပသင်္ကမန္တိ, အတ္တနာ သဒိသေ အသာရုပ္ပဘိက္ခူယေဝ ဥပသင်္ကမန္တိ။ ဓာတုသံယုတ္တဝသေန (သံ. နိ. ၂.၈၅ အာဒယော) စေသ အတ္ထော ဒီပေတဗ္ဗော။ ဧဝမယံ ဟီနာဓိမုတ္တိကာဒီနံ အညမညော ပသေဝနာဒိနိယမိတာ အဘိရုစိ အဇ္ဈာသယဓာတု “အဓိမုတ္တီ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနေကာ အဇ္ဈာသယာဒယော တေ ယေသံ အတ္ထိ, အနေကာ ဝါ အဇ္ဈာသယာဒယော ယေသန္တိ တထာ ယထာ “ဗဟုကတ္တုကော, ဗဟုနဒိကော”တိ။ **ယထာနုလောမ**န္တိ အဇ္ဈာသယာဒီနံ အနုလောမံ အနတိက္ကမ္မ, ယေ ယေ ဝါ အဇ္ဈာသယာဒယော အနုလောမာ, တေဟိ တေဟီတိ အတ္ထော။ အာသယာဒီနံ အနုလောမဿ ဝါ အနုရူပန္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဘာဝတော ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာဝသေန “အဟံ မမ သန္တက”န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တ**သညိနော။ ယထာဓမ္မ**န္တိ “နတ္ထေတ္ထ အတ္တာ, အတ္တနိယံ ဝါ, ကေဝလံ ဓမ္မမတ္တမေဝေတေ”န္တိ ဧဝမာဒိနာ ဓမ္မသဘာဝါနုရူပန္တိ အတ္ထော။

သံဝရဏံ **သံဝရော,** ကာယဝစာဟိ အဝီတိက္ကမော။ မဟန္တော သံဝရော **အသံဝရော။** ဝုဒ္ဓိအတ္ထော ဟိ အယံ အ-ကာရော ယထာ “အသေက္ခာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၂၁) တံယောဂတာယ စ ခုဒ္ဒကော သံဝရော ဟရိသေသာ ဒိနယေန သံဝရော, တသ္မာ ခုဒ္ဒကော, မဟန္တော စ သံဝရောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“သံဝရာ သံဝရော”**တိအာဒိ။ **ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနာ**တိ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိမောစနံ, အတ္ထတော ပန တဿ ဥဇုဝိပစ္စနိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော ဓမ္မာ။ တထာ စာဟ **“ဒွတသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိပဋိပက္ခဘူတာ”** တိ။ နာမဿ, ရူပဿ, နာမရူပဿ စ ပရိစ္ဆိန္ဒနံ **နာမရူပပရိစ္ဆေဒော,** သော ပန “ရာဂါဒိပဋိပက္ခဘူတော”တိ ဝစနတော တထာပဝတ္တမေဝ ဉာဏံ။

“တီသုပိ”တိအာဒိနာ အပရမ္ပိ ဝိဝရတိ။ တီသုပိ တာသံ ဝစနသမ္ဘဝတော **“ဝိသေသေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တဒေတံ သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ “ယာယံ အဓိသီလသိက္ခာ, အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတာ သိက္ခာ”တိ ဝစနတော အာဟ **“ဝိနယပိဋကေ အဓိသီလသိက္ခာ”**တိ။ **သုတ္တန္တပိဋကံ** “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; သံ. နိ. ၁.၁၅၂; အ. နိ. ၄.၁၂၃) သမာဓိဒေသနာဗဟုလတော **“သုတ္တန္တ ပိဋကေ အဓိစိတ္တသိက္ခာ”** တိ ဝုတ္တံ။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဿ အဓိပညာပဒဋ္ဌာနတော, အဓိပညာယ စ အတ္ထာယ တဒဝသေသနာမရူပဓမ္မကထနတော အာဟ **“အဘိဓမ္မပိဋကေ အဓိပညာသိက္ခာ”**တိ။

ကိလေသာနန္တိ သံကိလေသဓမ္မာနံ, ကမ္မကိလေသာနံ ဝါ, ဥဘယာပေက္ခဉ္စေတံ "ယော ကာယဝစီဒွာရေဟိ ကိလေသာနံ ဝီတိက္ကမော, တဿ ပဟာနံ, တဿ ပဋိပက္ခတ္တာ"တိ စ။ "ဝီတိက္ကမော"တိ အယံ "ပဋိပက္ခ"န္တိ ဘာဝယောဂေ သမ္ဗန္ဓော, "သီလဿာ"တိ ပန ဘာဝပစ္စယေ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ အနုသယဝသေန သန္တာနေ အနုဝတ္တန္တာ ကိလေသာ ကာရဏလာဘေ ပရိယုဋ္ဌိတာပိ သီလဘေဒဘယဝသေန ဝီတိက္ကမိတုံ န လဘန္တီတိ အာဟ **"ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခတ္တာ သီလဿာ"**တိ။ ဩကာသာဒါနဝသေန ကိလေသာနံ စိတ္တေ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ ပရိယာဒိယိတွာ ဥဋ္ဌာနံ **ပရိယုဋ္ဌာနံ,** တဿ ပဟာနံ, စိတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ကိလေသာနံ ပရိယုဋ္ဌာနဿ ပဟာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ကိလေသာန"န္တိ ဟိ အဓိကာရော, တံ ပန ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ စိတ္တသမာဒဟနဝသေန ဘဝတီတိ အာဟ **"ပရိယုဋ္ဌာနပဋိပက္ခတ္တာ သမာဓိဿာ"**တိ။ အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ အနု အနု သယနကာ အနုရူပကာရဏလာဘေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ထာမဂတာ ကာမရာဂါဒယော သတ္တ ကိလေသာ **အနုသယာ,** တေသံ ပဟာနံ, တေ ပန သဗ္ဗသော အရိယမဂ္ဂပညာယ ပဟီယန္တီတိ အာဟ **"အနုသယပဋိပက္ခတ္တာ ပညာယာ"** တိ။

ဒီပါလောကေန ဝိယ တမဿ အနာဒိပုညကိရိယဝတ္ထုဂတေန တေန တေန ကုသလင်္ဂေန တဿ တဿ အကုသလဿ ပဟာနံ **တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ။** ဣဓ ပန အဓိသီလသိက္ခာယ ဝုတ္တဋ္ဌာနတ္တာ တေန တေန သုသီလျင်္ဂေန တဿ တဿ ဒုဿီလျင်္ဂဿ ပဟာနံ "တဒင်္ဂပ္ပဟာန"န္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန သမာဓိနာ ပဝတ္တိနိဝါရဏေန ဃဋပ္ပဟာရေန ဝိယ ဇလတလေ သေဝါလဿ တေသံ တေသံ နီဝရဏာဒိဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟာနံ **ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ။** စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ဘာဝိတတ္တာ တံ တံ မဂ္ဂဝတော သန္တာနေ သမုဒယပက္ခိကဿ ကိလေသဂဏဿ အစ္စန္တမပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတ သမုစ္ဆိန္ဒနဝသေန ပဟာနံ **သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ။** ဒုဋ္ဌု စရိတံ, သံကိလေသေဟိ ဝါ ဒူသိတံ စရိတံ **ဒုစ္စရိတံ။** တဒေဝ ယတ္ထ ဥပ္ပန္နံ, တံ သန္တာနံ သမ္မာ ကိလိသတိ ဝိဗာဓတိ, ဥပတာပေတိ စာတိ **သံကိလေသော,** တဿ ပဟာနံ။ ကာယဝစီဒုစ္စရိတဝသေန ပဝတ္တသံကိလေသဿ တဒင်္ဂဝသေန ပဟာနံ ဝုတ္တံ သီလဿ ဒုစ္စရိတပဋိပက္ခတ္တာ။ သိက္ခတ္တယာနုသာရေန ဟိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသတီတိ **တဏှာ,** သာဝ ဝုတ္တနယေန သံကိလေသော, တဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟာနံ ဝုတ္တံ သမာဓိဿ ကာမစ္ဆန္ဒပဋိပက္ခတ္တာ။ **ဒိဋ္ဌိ** ယေဝ ယထာဝုတ္တနယေန **သံကိလေသော,** တဿ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနံ ဝုတ္တံ ပညာယ အတ္တာဒိဝိနိမုတ္တသဘာဝ ဓမ္မပ္ပကာသနတော။

ဧကမေကသ္မိဉ္စေတ္ထာ တိ ဧတေသု တီသု ပိဋကေသု ဧကမေကသ္မိံ ပိဋကေ, **စ**-သဒ္ဒေါ ဝါကျာရမ္ဘေ, ပက္ခန္တရေ ဝါ။ **ပိ**-သဒ္ဒေါ, **အပိ**-သဒ္ဒေါ ဝါ အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနေ, တေန န ကေဝလံ စတုဗ္ဗိဓဿေဝ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ, အထ ခေါ ပဋိဝေဓကံ တဒဝယဝတနမ္ပီတိ သမ္ပိဏ္ဍနံ ကရောတိ။ ဧသ နယော ဤဒိသေသု။ ဣဒါနိ တေ သရူပတော ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တန္တီ** တိ ပါဠိ။ သာ ဟိ ဥက္ကဋ္ဌာနံ သီလာဒိအတ္ထာနံ ဗောဓနတော, သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝတော, ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဘာသိတတ္တာ စ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနာနံ အာဠိ ပန္တီတိ **"ပါဠိ"**တိ ဝုစ္စတိ။

ဣဓ ပန **ဝိနယဂဏ္ဌိပဒကာရာဒီနံ** သဒ္ဒတာဒီနံ မတေန ပုဗ္ဗေ ဝဝတ္ထာပိတာ ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓဘူတာ တန္တိ **ဓမ္မော** နာမ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ ဟိ နာမတ္ထေ, "ဓမ္မော"တိ ဝါ ဝုစ္စတိ။ **တဿာယေဝါ** တိ တဿာ ယထာဝုတ္တာယ ဧဝ တန္တိယာ အတ္ထော။ **မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယာ** တိ ဥဂ္ဂဟဏ-ဓာရဏာဒိဝသပ္ပဝတ္တေန မနသာ ပုဗ္ဗေ ဝဝတ္ထာပိတာယ ယထာဝုတ္တာယ ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓဘူတာယ တဿာ တန္တိယာ။ **ဒေသနာ**တိ ပစ္ဆာ ပရေသံ အဝဗောဓနတ္ထံ ဒေသနာသင်္ခါတာ ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓဘူတာ တန္တိယေဝ။ အပိစ ယထာဝုတ္တတန္တိ သင်္ခါတသဒ္ဒသမုဋ္ဌာပကော စိတ္တုပ္ပာဒေါ **ဒေသနာ။ တန္တိယာ, တန္တိအတ္ထဿ စာ** တိ ယထာဝုတ္တာယ ဒုဝိဓာယပိ တန္တိယာ, တဒတ္ထဿ စ ယထာဘူတာဝဗောဓောတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေ ဟိ ဘဂဝတာ ဝုစ္စမာနဿ အတ္ထဿ, ဝေါဟာရဿ စ ဒီပကော သဒ္ဒေါယေဝ **တန္တိ** နာမာတိ ဝဒန္တိ။ တေသံ ပန ဝါဒေ ဓမ္မဿာပိ သဒ္ဒသဘာဝတ္တာ ဓမ္မဒေသနာနံ ကော ဝိသေသောတိ စေ? တေသံ တေသံ အတ္ထာနံ ဗောဓကဘာဝေန ဉာတော, ဥဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန စ ပုဗ္ဗေ ဝဝတ္ထာပိတော ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓော **ဓမ္မော,** ပစ္ဆာ ပရေသံ အဝဗောဓနတ္ထံ ပဝတ္တိတော တံ တဒတ္ထပ္ပကာသကော သဒ္ဒေါ **ဒေသနာ**တိ အယမိမေသံ ဝိသေသောတိ။ အထ ဝါ ယထာဝုတ္တသဒ္ဒသမုဋ္ဌာပကော စိတ္တုပ္ပာဒေါ **ဒေသနာ** ဒေသီယတိ သမုဋ္ဌာပီယတိ သဒ္ဒေါ ဧတေနာတိ ကတွာ မုသာဝါဒါဒယော ဝိယ တတ္ထာပိ ဟိ မုသာဝါဒါဒိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ မုသာဝါဒါဒိသဒ္ဒေဟိ ဝေါဟရီယတီတိ။ ကိဉ္စာပိ အက္ခရာဝလိဘူတော ပညတ္တိသဒ္ဒေါယေဝ အတ္ထဿ ဉာပကော, တထာပိ မူလကာရဏဘာဝတော "အက္ခရသညာတော"တိအာဒီသု ဝိယ တဿာယေဝ အတ္ထောတိ

ပရမတ္ထသဒ္ဒေါယေဝ အတ္ထသ္သ ဉာပကဘာဝေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ''တသ္သာ တန္တိယာ ဒေသနာ''တိ စ သဒ္ဒိ သဝေဟာရေန ဝုတ္တံ ယထာ ''ဥပ္ပန္နာ စ ကုသလာဓမ္မာ ဘိယ္ယောဘာဝာယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။

အဘိဓမ္မဂဏ္ဌိပဒကာရာဒီနံ ပန ပဏ္ဏတ္တိတိဒီနံ မတေန သမ္မုတိပရမတ္ထဘေဒသ္သ အတ္ထသ္သ အနုရူပတစကဘာဝေန ပရမတ္ထသဒ္ဒေသု ဧကန္တေန ဘဂဝတာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာ နာမပညတ္တိပဗန္ဓဘူတာ တန္တိ **ဓမ္မော** နာမ, ''ဓမ္မော''တိ တ ဝုစ္စတိ။ **တသ္သာယေတ** တိ တသ္သာ နာမပညတ္တိဘူတာယ တန္တိယာ ဧဝ အတ္ထော။ **မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယာ**တိ သမ္မုတိပရမတ္ထဘေဒသ္သ အတ္ထသ္သာနုရူပတစကဘာဝေန ပရမတ္ထသဒ္ဒေသု ဘဂဝတာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ နာမပဏ္ဏတ္တိပဗန္ဓဘူတာယ တသ္သာ တန္တိယာ။ **ဒေသနာ**တိ ပရေသံ ပဗောဓနေန အတိသဇ္ဇနာ တစာယ ပကာသနာ ဝစီဘေဒဘူတာ ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓသင်္ခာတာ တန္တိ။ **တန္တိယာ, တန္တိအတ္ထသ္သ စာ**တိ ယထာဝုတ္တာယ ဒုဗ္ဗိဓာယပိ တန္တိယာ, တဒတ္ထသ္သ စ ယထာဘူတာဝဗောဓောတိ အတ္ထော။ တေ ဟိ ဧဝံ ဝဒန္တိ – သဘာဝတ္ထသ္သ, သဘာဝတေဟာရသ္သ စ အနုရူပဝသေနေဝ ဘဂဝတာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာ ပဏ္ဏတ္တိ ကမေ ''တန္တီ''တိ ဝုစ္စတိ။ ယဒိ စ သဒ္ဒတဒီနံ မတေန သဒ္ဒေါယေဝ ကမေ တန္တိ နာမ သိယာ။ တန္တိယာ, ဒေသနာယ စ နာနတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ, မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ စ တန္တိယာ ဝစီဘေဒကရဏမတ္တံ ဌပေတ္တာ ဒေသနာယ နာနတ္တံ နတ္ထိ။ တထာ ဟိ ဒေသနံ ဒဿေန္တေန မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ တန္တိယာ ဒေသနာတိ ဝစီဘေဒကရဏမတ္တံ ဝိနာ တန္တိယာ သဟ ဒေသနာယ အနညတာ ဝုတ္တာ။ တထာ စ ဥပရိ ''ဒေသနာတိ ပညတ္တီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ ဒေသနာယ အနညဘာဝေန တန္တိယာပိ ပဏ္ဏတ္တိဘာဝေ ကထိတော ဟောတိ။

အပိစ ယဒိ တန္တိယာ အညာယေဝ ဒေသနာ သိယာ, ''တန္တိယာ စ တန္တိအတ္ထသ္သ စ ဒေသနာယ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ဧဝံ ပန အဝတွာ ''တန္တိယာ စ တန္တိအတ္ထသ္သ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော''တိ ဝုတ္တတ္တာ တန္တိယာ, ဒေသနာယ စ အနညဘာဝေ ဒဿိတော ဟောတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ဥပရိ ''ဒေသနာ နာမ ပညတ္တီ''တိ ဒဿေန္တေန ဒေသနာယ အနညဘာဝတော တန္တိယာ ပဏ္ဏတ္တိဘာဝေ ကထိတော ဟောတီတိ။ တဒုဘယမ္ပိ ပန ပရမတ္ထတော သဒ္ဒေါယေဝ ပရမတ္ထဝိနိမုတ္တာယ သမ္မုတိယာ အဘာဝတ, ကမေ စ နယံ ဂဟေတွာ ဧကေစိ အာစရိယာ ''ဓမ္မော စ ဒေသနာ စ ပရမတ္ထတော သဒ္ဒော ဧဝ''တိ ဝေဟရန္တိ, တေပိ အနုပဝဇ္ဇာယေဝ။ ယထာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိဝိပာကာ ''ပရိတ္တာရမ္မဏာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိဝိပာကာ ''နိဗ္ဗတ္တိတပရမတ္ထဝိသယာယေဝ''တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ ကတ္တပုရိသာဒိအာကာရပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗကာနံ ရာကဒိအကုသလာနံ, မေတ္တာဒိကုသလာနဉ္စ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာတပိ သမုပ္ပဇ္ဇနတော။ ပရမတ္ထဓမ္မမူလကတ္တာ ပနဿ ပရိကပ္ပဿ ပရမတ္ထဝိသယတာ သက္ကာ ပညပေတုံ, ဧဝမိဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ စ။ ဧဝမ္ပိ ပဏ္ဏတ္တိတဒီနံ မတံ ဟောတု, သဒ္ဒတဒီနံ မတေပိ ဓမ္မဒေသနာနံ နာနတ္တံ ဝုတ္တနယေနေဝ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရာ** ဒီပိ ပကာသိတန္တိ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> ''သဒ္ဒော ဓမ္မော ဒေသနာ စ၊ ကစ္စာဟု အပရေ ဂရူ။
> ဓမ္မော ပဏ္ဏတ္တိ သဒ္ဒော တု၊ ဒေသနာ တတိ စာပရေ''တိ။

တီသုပိ စေတေသု ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ တိ ဧတ္ထ တန္တိအတ္ထော, တန္တိဒေသနာ, တန္တိအတ္ထပဋိဝေဓာ စာတိ ကမေ တယော တန္တိဝိသယာ ဟောန္တီတိ ဝိနယပိဋကာဒီနံ အတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာဓာရဘာဝေ ယုတ္တော, ပိဋကာနိ ပန တန္တိယေဝတိ ဧတေသံ ဓမ္မာဓာရဘာဝေ ကထံ ယုဇ္ဇေယ္ယာတိ? တန္တိသမုဒါယဿ အဝယဝ တန္တိယာ အာဓာရဘာဝတော။ သမုဒါယော ဟိ အဝယဝဿ ပရိကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန အာဓာရဘာဝေန ဝုစ္စတိ ယထာ ''ရုက္ခေ သာခာ''တိ။ ဧတ္ထ စ ဓမ္မာဒီနံ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝတော တေဟိ ဓမ္မာဒီဟိ ဝိနယာဒယော ဂမ္ဘီရာတိ ဝိနယာဒီနမ္ပိ စတုဗ္ဗိဓော ဂမ္ဘီရဘာဝေ ဝုတ္တောယေဝ, တသ္မာ ဓမ္မာဒယော ဧဝ ဒုက္ခောဂါဟတ္တာ ဂမ္ဘီရာ, န ဝိနယာဒယောတိ န စောဒေတဗ္ဗမေတံ သမုခေန, ဝိသယဝိသယီမုခေန စ ဝိနယာဒီနညေဝ ဂမ္ဘီရဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ဓမ္မော ဟိ ဝိနယာဒယော ဧဝ အဘိန္နတ္တာ။ တေသံ ဝိသယော အတ္ထော တစကဘူတာနံ တေသမေဝ တစ္စဘာဝတော, ဝိသယိနော ဒေသနာပဋိဝေဓာ ဓမ္မတ္ထဝိသယဘာဝတောတိ။ တတ္ထ ပဋိဝေဓဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဓမ္မတ္ထာနံ, ဒေသနာဉာဏဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒေသနာယ စ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပဋိဝေဓဿ ပန ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတ္တာ, တဗ္ဗိသယဉာဏုပ္ပတ္တိယာ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒုက္ခောဂါဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဓမ္မတ္ထ

ဒေသနာနံ ဂမ္ဘီရဘာဝတော တဗ္ဗိသယော ပဋ္ဌိဝေဓောပိ ဂမ္ဘီရော ယထာ တံ ဂမ္ဘီရဿ ဉဒကဿ ပမာဏဂ္ဂဟဏေ ဒီဃေန ပမာဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒန္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရော။** ပိဋကာ ဝယတနံ ဓမ္မာဒီနံ ဝုစ္စမာနော ဂမ္ဘီရဘာဝေ တံသမုဒါယဿ ပိဋကဿာပိ ဝုတ္တောယေဝ, တသ္မာ တထာ န စော ဒေတဗ္ဗန္တိပိ ဝဒန္တိ, ဝိစာရေတဗ္ဗမေတံ သဗ္ဗေသမ္ပိ တေသံ ပိဋကာဝယတသမ္ဘဝတော။ မဟာသမုဒ္ဒေ ဒုက္ခော ကဟော, အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော ဝိယ စာတိ သမ္ဗန္ဓော။ အတ္ထဝသာ ဟိ ဝိဘတ္တိဝစနလိင်္ဂပရိဏာမောတိ။ ဒုက္ ခေန သြဂယှတန္တိ, ဒုက္ခော တ သြကဟော အန္တော ပဝိသနမေတေသူတိ **ဒုက္ခောကဟာ။** န လဘိတဗ္ဗောတိ အလဗ္ ဘနီယော, သောယေဝ **အလဗ္ဘနေယျော,** လဘီယတေ တ လဗ္ဘနံ, တံ နာရဟတီတိ **အလဗ္ဘနေယျော။** ပတိဋ္ဌဟ န္တိ တ္ထေ သြကာသေတိ **ပတိဋ္ဌော,** ပတိဋ္ဌဟနံ တ **ပတိဋ္ဌော,** အလဗ္ဘနေယျော သော ယေသု တေ **အလဗ္ဘနေ ယျပတိဋ္ဌာ။** ကေဒေသေန သြကဟန္တေဟိပိ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ပတိဋ္ဌာ လဒ္ဓုံ န သက္ကာယေတတိ ဒဿေတုံ ဇော် ပုန ဝု တ္တံ။ **“ဧဝ”**န္တိအာဒိ နိဂမနံ။

ဣ္ကအာနိ ဟေတုဟေတုဖလာဒီနမ္ပိ ဝသေန ဂမ္ဘီရဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အပရော နယော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဟေတူ**တိ ပစ္စယော။ သော စ အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ **ဓမ္မော** ဒ-ကာရဿ ဓ-ကာရံ ကတ္ဝာ။ ဓမ္မသဒ္ဒဿ ဧတ္ထ ဟေတုပရိယာယတာ ကထံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“ဝုတ္တဥ္စေဟတ”** န္တိအာဒိ။ **ဝုတ္တံ** ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၇၁၈)။ နနု စ “ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတေန ဝစနေန ဓမ္မဿ ဟေတုဘာဝေ ကထံ ဝိညာယတီ တိ? “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတဿ သမာသပဒဿ အဝယဝပဒတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဟေတုမှိ ဉာဏ”န္တိ ဝုတ္တ တ္တာ။ “ဓမ္မေ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတ္ထ ဟိ “ဓမ္မေ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဟေတုမှ ဟီ”တိ ဝုတ္တံ, “ပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန **“ဉာဏ”**န္တိ။ တသ္မာ ဟေတုဓမ္မသဒ္ဒာ ဧကတ္ ထာ, ဉာဏပဋိသမ္ဘိဒါ သဒ္ဒာ စာတိ ဣမမတ္ထံ ဝဒန္တေန သာမိတော ဓမ္မဿ ဟေတုဘာဝေတိ။ တထာ **“ဟေတုဖ လေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ”**တိ ဧတေန ဝစနေန သာမိတော အတ္ထဿ ဟေတုဖလဘာဝေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဟေတု နော ဖလံ **ဟေတုဖလံ,** တဉ္စ ဟေတုအနုသာရေန အရီယတိ အဓိဂမီယတီတိ **အတ္ထော** တိ ဝုစ္စတိ။

ဒေသနာတိ ပညတ္တိ တိ ဧတ္ထ သဒ္ဒတဒီနံ တဒေ အတ္ထဗျဉ္ဇနကာ အဝိပရီတာဘိလာပဓမ္မနိရုတ္တိဘူတာ ပရမ တ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓသင်္ခာတာ တန္တိ “ဒေသနာ”တိ ဝုစ္စတိ, ဒေသနာ နာမာတိ တ အတ္ထော။ ဒေသီယတိ အတ္ထော ဧ တာယာတိ ဟိ **ဒေသနာ။** ပကာရေန ဉာပီယတိ အတ္ထော ဧတာယ, ပကာရတော တ ဉာပေတီတိ **ပညတ္တိ။** တမေဝ သရူပ တော ဒဿေတုံ **“ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပောတိ အဓိပ္ပာယော”** တိ ဝုတ္တံ။ **ယထာဓမ္မန္တိ** ဧတ္ထ ပန ဓမ္မသဒ္ဒော ဟေတုံ, ဟေတုဖလဉ္စ သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှာတိ။ သဘာဝတစကော ဟေသ ဓမ္မသဒ္ဒော, န ပရိယတ္တိဟေတုအာဒိတစကော, တသ္မာ ယော ယော အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဓမ္မော, တသ္မိံ တသ္မိန္တိ အတ္ထော။ တေသံ တေသံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဓမ္မာနံ အနုရူပံ တ ယထာဓမ္မံ။ ဒေသနာပိ ဟိ ပဋိဝေဓော ဝိယ အဝိပရီတသဝိသယဝိဘာဝနတော ဓမ္မာနုရူပံ ပဝတ္တတိ, တတော ယေဝ စ အဝိပရီတာဘိလာပောတိ ဝုစ္စတိ။ **ဓမ္မာဘိလာပော** တိ ဟိ အတ္ထဗျဉ္ဇနကော အဝိပရီတာဘိလာပော ဓမ္မနိရုတ္ တိဘူတော တန္တိသင်္ခါတော ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓော။ သော ဟိ အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရီယတီတိ **အဘိလာပော,** ဓမ္မော အဝိပရီတော သဘာဝဘူတော အဘိလာပော ဓမ္မာဘိလာပောတိ ဝုစ္စတိ, ဧတေန “တတ္ရ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ နိ ရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ (ဝိဘ. ၇၁၈) ဧတ္ထ ဝုတ္တံ ဓမ္မနိရုတ္တိံ ဒဿေတိ သဒ္ဒသဘာဝတ္တာ ဒေသနာယ။ တထာ ဟိ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေ **ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထံ** (ဝိဘ. ၇၁၈) ဝုတ္တော။ **တဒဋ္ဌကထာ ယ** စ “တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၁၈) တဿာ သဒ္ဒာရမ္မဏတာ ဒဿိ တာ။ “ဣမဿ အတ္ထဿ အယံ သဒ္ဒော တစကော”တိ ဟိ ဝစနဝစနတ္ထေ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ တံ တံ ဝစနတ္ထဝိ ဘာဝနဝသေန ပဝတ္တိတော သဒ္ဒော “ဒေသနာ”တိ ဝုစ္စတိ။ **“အဓိပ္ပာယော”** တိ ဧတေန “ဒေသနာတိ ပညတ္တိ”တိ ဇော် ဝစနံ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တတော ဝိနိမုတ္တံ ပညတ္တိံ သန္ဓာယာတိ ဒဿေတိ အနေကဏ အတ္ ထသမ္ဘဝေ အတ္တနာ အဓိပ္ပေတတ္ထဿေဝ ဝုတ္တတ္တာတိ အယံ သဒ္ဒတဒီနံ တဒတော ဝိနိစ္ဆယော။

ပညတ္တိတဒီနံ တဒေ ပန သမ္မုတိပရမတ္ထဘေဒဿ အတ္ထဿာနုရူပတစကဘာဝေန ပရမတ္ထသဒ္ဒေသု ဘ ဂဝတာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာ တန္တိသင်္ခါတာ နာမပညတ္တိ **ဒေသနာ** နာမ, “ဒေသနာ”တိ တ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။ တဒေဝ မူလကာရဏဘူတဿ သဒ္ဒဿ ဒဿနဝသေန ကာရဏူပစာရေန ဒဿေတုံ **“ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပော တိ အဓိပ္ပာယော”**တိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ “ဓမ္မာဘိလာပော”တိ ဧတ္ထ အဘိလပ္ပတိ ဥစ္စာရီယတီတိ **အဘိလာပောတိ**

သဒ္ဒေါ ဝုစ္စတိ, န ပဏ္ဏတ္တိ, တထာပိ သဒ္ဒေ ဝုစ္စမာနေ တဒနုရူပံ တေဟာရံ ဂဟေတ္ဂာ တေန တေဟာရေန ဒီပိတ သ္သ အတ္ထသ္သ ဇာနနတော သဒ္ဒေ ကထိတေ တဒနုရူပာ ပဏ္ဏတ္တိပိ ကာရဏူပစာရေန ကထိတာယေဝ ဟောတိ။ အ ပိစ ''ဓမ္မာဘိလာပေတိ အတ္ထော''တိ အဝတ္ဂာ ''ဓမ္မာဘိလာပေတိ အဓိပ္ပာယော''တိ ဝုတ္တတ္တာ ဒေသနာ နာမ သဒ္ဒေါ န ဟောတီတိ ဒီပိတမေဝ။ တေန ဟိ အဓိပ္ပာယမတ္တမေဝ မူလကာရဏသဒ္ဒဝသေန ကထိတံ, န ဣာဓ ဂဟေတဗ္ဗ ဗော ''ဒေသနာ''တိ တေသ္သ အတ္ထောတိ အယံ ပညတ္တိတဒီနံ တဒတော ဝိနိစ္ဆယော။ အတ္ထန္တရမာဟ **''အနုလောမ။ပေ။ ကထန''**န္တိ, ဧတေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ ဒေသနာသမုဋ္ဌာပကံ စိတ္တုပ္ပာဒံ ဒဿေတိ။ ကထီယတိ အ တ္တော ဧတေနာတိ ဟိ **ကထနံ**။ အာဒိသဒ္ဒေန နီတနေယျာဒိကာ ဟဋ္ဌိဂတိယော, ဧကတ္တာဒိနန္ဒိယာဝတ္တာဒိကာ ဟဋ္ဌိနိ သ္သိတာ စ နယာ သင်္ဂဟိတာ။

သယမေဝ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, ဧတေန တ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီတိ **ပဋိဝေဓော,** ဉာဏံ။ တဒေဝ အဘိသမေတိ, ဧတေန တ အဘိသမေ န္တီတိ **အဘိသမယော**တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဣာဒနိ တံ ပဋိဝေဓံ အဘိသမယပ္ပဘေဒတော, အဘိသမယာကာရတော, အာရမ္မဏ တော, သဘာဝတော စ ပကာသေန္တံ ကာတုံ **''သော စာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ **လောကိယလောကုတ္တရော** တိ ပဘေဒ တော, **ဝိသယတော, အသမ္မောဟတော** တိ အာကာရတော, **ဓမ္မေသု, အတ္ထေသု, ပညတ္တီသု** တိ အာရမ္မဏတော, **အ တ္ထာနုရူပံ, ဓမ္မာနုရူပံ, ပညတ္တိပထာနုရူပ**န္တိ သဘာဝတော စ ပကာသေန္တံ ကရောတိ။ တတ္ထ ဝိသယတော အတ္ထာဒိ အနုရူပံ ဓမ္မာဒီသု အဝဗောဓော နာမ အဝိဇ္ဇာဒိဓမ္မာရမ္မဏော, သင်္ခါရာဒိအတ္ထာရမ္မဏော, တဒုဘယပညာပနာရမ္မ ဏော စ **လောကိယော အဘိသမယော။** အသမ္မောဟတော အတ္ထာဒိအနုရူပံ ဓမ္မာဒီသု အဝဗောဓော နာမ နိဗ္ဗာနာရမ္မ ဏော မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော ယထာဝုတ္တဓမ္မတ္ထပညတ္တီသု သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနော **လောကုတ္တရော အဘိသမ ယော။** တထာ ဟိ ''အယံ ဟေတု, ဣဒမဿ ဖလံ, အယံ တဒုဘယာနုရူပေ တေဟာရော''တိ ဧဝံ အာရမ္မဏကရဏဝသေ န လောကိယဉာဏံ ဝိသယတော ပဋိဝိဇ္ဈတိ, လောကုတ္တရဉာဏံ ပန တေသု ဟေတုဟေတုဖလာဒီသု သမ္မောဟဿဉာ ဏေန သမုစ္ဆိန္နတ္တာ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ လောကုတ္တရော ပန ပဋိဝေဓော ဝိသယတော နိဗ္ဗာနဿ, အ သမ္မောဟတော စ ဣတရဿာတိပိ ဝဒန္တိ ဧကေ။

အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသူ တိ ''အဝိဇ္ဇာ ဟေတု, သင်္ခါရာ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ, သင်္ခါရေ ဥပ္ပာဒေတိ အဝိဇ္ဇာ''တိ ဧဝံ ကာရိယာနုရူပံ ကာရဏေသူတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ''ပုညာဘိသင်္ခါရအပုညာဘိသင်္ခါရအာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေသု တီ သု အပုညာဘိသင်္ခါရဿ အဝိဇ္ဇာ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော, ဣတရေသံ ယထာနုရူပ''န္တိအာဒိနာ ကာရိယာနုရူပံ ကာရ ဏေသု ပဋိဝေဓောတိပိ အတ္ထော။ **ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသူ** တိ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒာ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅) ကာရဏာနုရူပံ ကာရိယေသု။ ဆဗ္ဗိဓာယ ပညတ္တိယာ ပထော **ပညတ္တိပထော,** တဿ အနုရူပံ တထာ, ပညတ္တိယာ ဝုစ္စမာနဓမ္မာနုရူပံ ပညတ္တီသု အဝဗောဓောတိ အတ္ထော။ အဘိသမယတော အညမ္ပိ ပ ဋိဝေဓတ္ထံ ဒဿေတုံ **''တေသ''**န္တိအာဒိမာဟ။ ပဋိဝိဇ္ဈိယတီတိ ပဋိဝေဓောတိ ဟိ တံတံရူပာဒိဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာ ဝေ ဝုစ္စတိ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ပိဋကေ, ဟဋ္ဌိပဒေသေ ဝါ။ **သလက္ခဏသင်္ခါတော** တိ ရုပ္ပနနမနဖုသ နာဒိသကသကလက္ခဏသင်္ခါတော။

ယထာဝုတ္တေဟိ ဓမ္မာဒီဟိ ပိဋကာနံ ဂမ္ဘီရဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ဣဒာနီ''**တိအာဒိမာဟ။ **ဓမ္မဇာတ**န္တိ ကာရဏပ္ပ ဘေဒော, ကာရဏမေဝ ဝါ။ **အတ္ထဇာတ** န္တိ ကာရိယပ္ပဘေဒော, ကာရိယမေဝ ဝါ။ ယာ စာယံ ဒေသနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တဒတ္ထဝိဇာနနဝသေန **အဘိမုခော** ဟောတိ။ **ယော စေတ္ထာတိ** ယော ဧတေသု တံ တံ ပိဋကဂတေသု ဓမ္မတ္ထ ဒေသနာသု ပဋိဝေဓော, ယော စ ဧတေသု ပိဋကေသု တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝေါတိ အတ္ထော။ သမ္ဘာရိ တဗ္ဗတော ကုသလမေဝ **သမ္ဘာရော,** သော သမ္ဘာ အနုပစိတော ယေဟိ တေ **အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရာ,** တတော ဝ ဒုပ္ပ **ညေဟိ,** နိပ္ပညေဟီတိ အတ္ထော။ န ဟိ ပညဝတော, ပညာယ တ ဒုဋ္ဌုဘာဘတေ ဒုသိတဘာဝေ စ သမ္ဘဝတီတိ နိပ္ပည တ္တာယေဝ ဒုပ္ပညာ ယထာ ''ဒုဿီလော''တိ (အ. နိ. ၅.၂၁၃; ၁၀.၇၅; ဟာရ. ၂၉၅; ခ. ပ. ၃၀၈)။ တွေ စ အဝိဇ္ဇာသင်္ ခါရာဒီနံ ဓမ္မတ္ထာနံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတာယ ဒုက္ခောဂါဟတာ, တေသံ ပညာပနဿ ဒုက္ကရဘာဝတော တံဒေသနာယ, အဘိသမယသင်္ခါတဿ ပဋိဝေဓဿ ဥပ္ပာဒနဝိသယီကရဏာနံ အသက္ကုဏေယ္ယတ္တာ, အဝိပရီတသဘာဝသင်္ခါ တဿ ပဋိဝေဓဿ ဒုဗ္ဗိညေယ္ယတာယ ဒုက္ခောဂါဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝေမ္ဘိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေါ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ပကာရန္ တရံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ဧဝံ ပဋ္ဌမကထာယ အနူနံ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိဒီပိတတ္တဘာဝံ ဒဿေန္တော **''တွောဝတာ''** တိအာဒိမာ ဟ။ ''သိဒ္ဓေ ဟိ သတ္ထာရမ္ဘော အတ္ထန္တရဝိညာပနာယ တ ဟောတိ, နိယမာယ တ''တိ ဣမိနာ ပုနာရမ္ဘဝစနေန အ

နူနံ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိဒီပိတတ္တဘာဝံ ဒဿေတိ။ **တွောဝတာ** တိ ပရိစ္ဆေဒတ္ထေ နိပါတော, တွောကေန ဝစနက္ကမေ နာတိ အတ္ထော။ တေ တ ပရိမာဏံ ယဿာတိ **တွောဝံ,** တေန, တေပရိမာဏဝတာ သဒ္ဒတ္ထက္ကမေနာတိ အတ္ထော။ ''သဒ္ဒေ ဟိ ဝုတ္တေ တဒတ္ထောပိ ဝုတ္တောယေဝ နာမာ''တိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တော သံဝဏ္ဏိတော အတ္ထော ယဿာတိ **ဝုတ္တတ္ထာ**။

တွော တိ တေသံ ကထာယ။ ဧဝံ အတ္ထော, ဝိနိစ္ဆယောတိ တ သေသော။ **တီသု ပိဋကေသူ**တိ တွေ ''ကေကေသိ''န္တိ အဓိကာရတော, ပကရဏတော တ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''ကေမေကသိစ္ဆေတ္တာ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ) ဟိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ။ အထ တ ဝတ္တိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိကတ္တာ သဒ္ဒပဋိပတ္တိယာ နိဒ္ဒါရဏမိဓ အဝတ္တုကာမေန အာဓာရေယေဝ ဝုတ္တော။ န စေတ္ထ စောဒေတဗ္ဗံ ''တီသုယေဝ ပိဋကေသု တိဝိဓာ ပရိယတ္တိဘေဒာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ သိယာ''တိ သမုဒာယဝသေန ဝုတ္တဿာပိ တက္ကဿ အဝယတဓိပ္ပာယသမ္ဘဝတော။ ဒိဿတိ ဟိ အဝယဝတက္ကယနိပ္ဖတ္တိ ''ဗုဟ္မဏာဒယော ဘုဉ္ဇန္တု''တိအာဒီသု, တသ္မာ အလမတိပပဉ္စေန။ ယထာ အတ္ထော န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာယေဝ ဂဟေတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ **ပရိယတ္တိဘေဒေ** တိ ပရိယာပုဏနံ **ပရိယတ္တိ**။ ပရိယာပုဏနတစကော ဟေတ္ထ ပရိယတ္တိသဒ္ဒေ, န ပန ဟဋ္ဌိပရိယာယော, တသ္မာ ပရိယာပုဏနပ္ပကာရေတိ အတ္ထော။ အထ တ တီဟိ ပကာရေဟိ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗာ ဟဋ္ဌိယော ဧဝ **''ပရိယတ္တီ''** တိ ဝုစ္စန္တိ။ တထာ စေဝ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယ သီဟဋ္ဌဂဏ္ဌိပဒေ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝမ္ပိ ဟိ အလဂဒ္ဒူပမာပရိယာပုဏနယောဂတော ''အလဂဒ္ဒူပမာ ပရိယတ္တီ''တိ ဟဋ္ဌိပိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ''ဒုဂ္ဂဟိတာ ဥပာရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋ္ဌာ အလဂဒ္ဒူပမာ''တိ ပရတော နိဒ္ဒေသဝစနမ္ပိ ဥပပန္နံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဟိ ဟဋ္ဌိယေဝ ''ဒုဂ္ဂဟိတာ, ပရိယာပုဋ္ဌာ''တိ စ ဝတ္တုံ ယုတ္တာ။

အလဂဒ္ဒော အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ဥပမာ ဧတိဿာတိ **အလဂဒ္ဒူပမာ**။ အလဂဒ္ဒဿ ဂဟဏဥ္ဆပဟတ္တ အလဂဒ္ဒသဒ္ဒေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာပူပိကောတိ တွေ အာပူပ-သဒ္ဒေန အာပူပခါဒနံ ဝိယ, ဝေဏိကောတိ တွေ ဝီဏာသဒ္ဒေန ဝီဏာတဒနဂ္ဂဟဏံ ဝိယ စ။ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန ဟိ ပရိယတ္တိ ဥပမီယတိ , န အလဂဒ္ဒေန။ ''အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏူပမာ''တိ တ ဝတ္တဗ္ဗေ မဇ္ဈေပဒလောပံ ကတွာ ''အလဂဒ္ဒူပမာ''တိ ဝုတ္တံ ''သြဋ္ဌမုခော''တိအာဒီသု ဝိယ။ အလဂဒ္ဒောတိ စ အာသီဝိသော ဝုစ္စတိ။ **ဂဒေါ**တိ ဟိ ဝိသဿ နာမံ, တဉ္စ တဿ အလံ ပရိပုဏ္ဏံ အတ္ထိ, တသ္မာ အလံ ပရိယတ္တော ပရိပုဏ္ဏော ဂဒော အဿာတိ **အလဂဒ္ဒော** အနုနာသိကလောပံ, ဒ-ကာရာဂမဉ္စ ကတွာ, အလံ တ ဇီဝိတဟရဏေ သမတ္တော ဂဒော ယဿာတိ **အလဂဒ္ဒော** ဝုတ္တနယေန။ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရဏံ အတ္ထော ပယောဇနမေတိဿာတိ **နိဿရဏတ္ထာ**။ ဘဏ္ဍာကရေ နိယုတ္တော **ဘဏ္ဍာကရိကော,** ရာဇရတနာနုပာလကော, သော ဝိယာတိ တထာ, ဓမ္မရတနာနုပာလကော ခီဏာသဝေ။ အညမတ္ထမနပေက္ခိတွာ ဘဏ္ဍာကရိကဿေဝ သတော ပရိယတ္တိ **ဘဏ္ဍာကရိကပရိယတ္တိ**။

ဒုဂ္ဂဟိတာ တိ ဒုဋ္ဌု ဂဟိတာ။ တဒေဝ သရူပတော နိယမေတုံ **''ဥပာရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋ္ဌာ''** တိ အာဟ, ဥပာရမ္ဘကဏ္ဍိတဒပ္ပမောက္ခာဒိဟေတု ဥဂ္ဂဟိတာတိ အတ္ထော။ လာဘသက္ကာရာဒိဟေတု ပရိယာပုဏနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ **အလဂဒ္ဒသုတ္တဋ္ဌကထာယံ** –

''ယော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ 'ဧဝံ စီဝရာဒီနိ တ လဘိဿာမိ, စတုပရိသမဇ္ဈေ တ မံ ဇာနိဿန္တီ'တိ လာဘသက္ကာရဟေတု ပရိယာပုဏာတိ, တဿ သာ ပရိယတ္တိ **အလဂဒ္ဒပရိယတ္တိ** နာမ။ ဧဝံ ပရိယာပုဏနတော ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ အပရိယာပုဏိတွာ နိဒ္ဒောက္ကမနံ ဝရတရ''န္တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၉)။

နနု စ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏူပမာ ပရိယတ္တိ ''အလဂဒ္ဒူပမာ''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝဉ္စ သတိ သုဂ္ဂဟိတာပိ ပရိယတ္တိ ''အလဂဒ္ဒူပမာ''တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ တတ္ထာပိ အလဂဒ္ဒဂ္ဂဟဏဿ ဥပမာဘာဝေန ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တတ္တာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော အလဂဒ္ဒတ္ထိကော အလဂဒ္ဒဂဝေသီ အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနော, သော ပဿေယျ မဟန္တံ အလဂဒ္ဒံ, တမေနံ အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဏှေယျ , အဇပဒေန ဒဏ္ဍေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟိတွာ ဂီဝါယ သုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှေယျ။ ကိဉ္စာပိ သော ဘိက္ခဝေ, အလဂဒ္ဒေါ တဿ ပုရိသဿ ဟတ္ထံ တ ဗာဟံ တ အညတရံ တ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဘောဂေဟိ ပလိဝေဌေယျ ။ အထ ခေါ သော နေဝ တတောနိဒါနံ မ

ရဏ္ဏံ တ နိဂစ္ဆေယျ မရဏမတ္တံ တ ဒုက္ခံ။ တံ ကိဿ ဟေတု, သုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဘိက္ခဝေ, အလဂဒ္ဒဿ။ ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စေ ကုလပုတ္တာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ သုတ္တံ ဂေယျ''န္တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၃၉)။

တသ္မာ ဣဓ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဧဝ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာတိ အယံ ဝိသေသော ကုတော ဝိညာယတိ, ယေန ဒုဂ္ဂဟိတာ ဥပာရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋ္ဌာ ''အလဂဒ္ဒူပမာ''တိ ဝုစ္စတီတိ? သစ္စမေတံ, ဣဒံ ပန ပာရိသေသညာယေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ နိဿရဏတ္ထဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တီနံ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ပာရိသေသတော အလဂဒ္ဒဿ ဒုဂ္ဂဟဏူပမာယေဝ ပရိယတ္တိ ''အလဂဒ္ဒူပမာ''တိ ဝိညာယတိ။ အလဂဒ္ဒဿ သုဂ္ဂဟဏူပမာ ဟိ ပရိယတ္တိ နိဿရဏတ္တာ တ ဟောတိ, ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ တ။ တသ္မာ သုဝုတ္တမေတံ ''ဒုဂ္ဂဟိတာ။ပေ။ ပရိယတ္တီ''တိ။ ဣဓာနိ တမတ္ထံ ပာဠိယာ သာဓေန္တော ''ယံ **သန္ဓာယာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယ**န္တိ ယံ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ။ မဇ္ဈိမနိကာယေ မူလပဏ္ဏာသကေ အလဂဒ္ဒသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၂၃၉) ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။

အလဂဒ္ဒတ္ထိကော တိ အာသီဝိသေန, အာသီဝိသံ တ အတ္ထိကော, အလဂဒ္ဒံ ဂဝေသတိ ပရိယေသတိ သီလေနာတိ **အလဂဒ္ဒဂဝေသီ။ အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနော** တိ အာသီဝိသပရိယေသနတ္တံ စရမာနော။ တဒတ္ထေ ဟေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဥပယောဂဝစနံ တ, အလဂဒ္ဒပရိယေသနဋ္ဌာနံ တ စရမာနော။ အလဂဒ္ဒံ ပရိယေသန္တိ တွေ့တိ ဟိ **အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ။ တမေန**န္တိ တံ အလဂဒ္ဒံ။ **ဘောဂေ**တိ သရီရေ။ ''ဘောဂေ တု ဖဏိနော တနူ''တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဘုဇီယတိ ကုဋိလံ ကရီယတီတိ **ဘောဂေ။ တဿာ** တိ ပုရိသဿ။ ဟတ္ထေ တ ဗာဟာယ တတိ သမ္ဗန္ဓော။ မဏိဗန္ဓတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဂ္ဂနခါ **ဟတ္ထော။** သဒ္ဓိံ အဂ္ဂဗာဟာယ အဝသေသာ **ဗာဟာ,** ကတ္ထစိ ပန ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဂ္ဂနခါ **''ဟတ္ထော''** တိ ဝုတ္တံ ဗာဟာယ ဝိသုံ အနာဂတတ္တာ။ ဝုတ္တလက္ခဏံ ဟတ္ထဥ္စ ဗာဟဥ္စ ဌပေတွာ တ အဝသေသံ သရီရံ **အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ။ တတောနိဒါန** န္တိ တန္နိဒါနံ, တံကာရဏာတိ အတ္ထော။ တံ ဟတ္ထာဒီသု ဍံသနံ နိဒါနံ ကာရဏံ တေဿာတိ ''တန္နိဒါန''န္တိ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''တတောနိဒါန''န္တိ ပုရိမပဒေ ပစ္စတ္တတ္ထေ နိဿက္ကဝစနံ ကတွာ, တဿ စ လောပမကတွာ နိဒ္ဒေသော, ဟေတွာဝတ္ထေ စ ပစ္စတ္တဝစနံ။ ကာရဏတ္ထေ နိပါတပဒမေတန္တိ ပိ ဝဒန္တိ။ အပိစ ''တတောနိဒါန''န္တိ ဧတံ ''မရဏံ တ မရဏမတ္တံ တ ဒုက္ခ''န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝိသေသနံ။ **တံ ကိဿ ဟေတူ** တိ ယံ ဝုတ္တံ ဟတ္ထာဒီသု ဍံသနံ, တန္နိဒါနဥ္စ မရဏာဒိဥပဂမနံ, တံ ကိဿ ဟေတု ကေန ကာရဏေနာတိ စေ? **တဿ ပုရိသဿ အလဂဒ္ဒဿ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ။**

ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ **မောဃပုရိသာ**တိ ဂုဏသာရရဟိတတာယ တုစ္ဆပုရိသာ။ **ဓမ္မ**န္တိ ပာဠိဓမ္မံ။ **ပရိယာပုဏန္တီ**တိ ဥဂ္ဂဏှန္တိ, သဇ္ဈာယန္တိ စေဝ တစုဂ္ဂတံ ကရောန္တာ ဓာရေန္တိ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ''ဓမ္မ''န္တိ သာမညတော ဝုတ္တမေဝ သရူပေန ဒဿေတိ **''သုတ္တ''** န္တိအာဒိနာ။ န ဟိ သုတ္တာဒိနဝင်္ဂတော အညော ဓမ္မော နာမ အတ္ထိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **''တေသံ ဓမ္မာန''** န္တိ။ **အတ္ထ** န္တိ စေတ္ထ သမ္ဗန္ဓိနိဒ္ဒေသော ဧသော, **အတ္ထ** န္တိ စ ယထာဘူတံ ဘာသိတတ္ထံ, ပယောဇနတ္ထဥ္စ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသနယေန တ ဝုတ္တံ။ ယဥ္စဟိ ပဒံ သုတိသာမညေန အနေကဓာ အတ္ထံ ဒီပေတိ, တံ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသနယေန တတိ သဗ္ဗတ္ထ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **န ဥပပရိက္ခန္တီ**တိ န ပရိဂ္ဂဏှန္တိ န ဝိစာရေန္တိ။ ဣက္ခသဒ္ဒဿ ဟိ ဒဿနင်္ဂေသု ဣဓ ဒဿနမေဝ အတ္ထော, တသ္မိံ စ ပရိဂ္ဂဏှနစက္ခုလောစနေသု ပရိဂ္ဂဏှနမေဝ, တဥ္စ ဝိစာရဏာ ပရိယာအနဝသေန ဒုဗ္ဗိဓေသု ဝိစာရဏာယေဝ, သာ စ ဝီမံသာယေဝ, န ဝိစာရော, ဝီမံသာ စ နာမေသာ ဘာသိတတ္ထဝီမံသာ, ပယောဇနတ္ထဝီမံသာ စာတိ ဣဓ ဒုဗ္ဗိဓာဝ အဓိပ္ပေတာ, တာသု ''ဣမသ္မိံ ဌာနေ သီလံ ကထိတံ, ဣမသ္မိံ သမာဓိ, ဣမသ္မိံ ပညာ, မယဥ္စ တံ ပူရေဿာမာ''တိ ဧဝံ ဘာသိတတ္ထဝီမံသဥ္စေဝ ''သီလံ သမာဓိဿ ကာရဏံ, သမာဓိ ဝိပဿနာယာ''တိအာဒိနာ ပယောဇနတ္ထဝီမံသဥ္စ န ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **အနုပပရိက္ခတ** န္တိ အနုပပရိက္ခန္တာနံ တေသံ မောဃပုရိသာနံ။ **န နိဇ္ဈာနက္ခမန္တီ** တိ နိဇ္ဈာနံ နိဿေသေန ပေက္ခနံ ပညံ န ခမန္တိ၊ ဈေ-သဒ္ဒော ဟိ ဣဓ ပေက္ခနေယေဝ, န စိန္တနဈာပနေသု, တဥ္စ ဉာဏပေက္ခနမေဝ, န စက္ခုပေက္ခနံ, အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနမေဝ တ, န လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ, တသ္မာ ပညာယ ဒိသွာ ရောစေတွာ ဂဟေတဗ္ဗာ န ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နိဿေသေန ဈာယတေ ပေက္ခတေတိ ဟိ **နိဇ္ဈာနံ။** သန္ဓိဝသေန အနုသွာရလောပေဟ နိဇ္ဈာနက္ခမန္တီတိ, **''နိဇ္ဈာနံ ခမန္တီ''** တိပိ ပာဌော, တေန ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ ''တေသံ ပညာယ အတ္ထဿ အနုပပရိက္ခနတော တေ ဓမ္မာ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ သီလံ, သမာဓိ, ဝိပဿနာ, မဂ္ဂေါ, ဖလံ, ဝိဝဋ္ဋံ ကထိတန္တိ ဧဝံ ဇာနိတုံ န သက္ကာ ဟောန္တီ''တိ။

ဥပဟရန္တာနိသံသာ စေတ တိ ပရေသံ တဒေ ဒေသာရောပနာနိသံသာ စ ဟုတွာ။ ဘုသော အာရန္တဥပဟိ ပရေသံ တဒေ ဒေသာရောပနံ **ဥပဟရန္တော,** ပရိယတ္တိံ နိဿာယ ပရဝမ္ဘနတ္ထိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟေသ “ပရဝမ္ဘာနု ပနယနလက္ခဏော”တိ ဝုတ္တော။ **ကတိ တဒုပ္ပမောက္ခာနိသံသာ စာ** တိ ကတိ ဇဝံ တောယ ပရိယတ္တိယာ တဒုပ္ပမော က္ခာနိသံသာ အတ္တနော ဥပရိ ပရေဟိ အာရောပိတဿ တဒဿ နိဂ္ဂဟဿ အတ္တတော, သကတဒတော တ ပမောက္ခ ပယောဇနာ စ ဟုတွာ။ **ကတိ** သဒ္ဒော ဣဒမတ္ထေ, တေန “ပရိယာပုဏန္တိ”တိ ဧတ္ထ ပရိယာပုဏနံ ပရာမသတိ။ ဝဒန္တိ နိဂ္ဂဏှာဟန္တိ ဧတေနာတိ **တဒော,** ဒေသော, ပမုစ္စနံ, ပမုစ္စာပနံ တ **ပမောက္ခော,** အတ္တနော ဥပရိ အာရောပိတဿ ပမောက္ခော အာနိသံသော ယေသံ တထာ။ အာရောပိတတဒော ဟိ “တဒော”တိ ဝုတ္တော ယထာ “ဒေဝေန ဒတ္တော ဒ တ္တော”တိ။ **တဒော**တိ တ ဥပတဒေနိဿာ ယထာဝုတ္တနယေနေဝ သမာသော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ပရေဟိ သကတ ဒေ ဒေသေ အာရောပိတေ, နိဿာယ တ အာရောပိတာယ တံ ဒေသံ, နိဒ္ဓံ တ ဧဝ္ဍ ဧဝ္ဍ မောစေဿာမာတိ ဣမိနာ စ ကာရဏေန ပရိယာပုဏန္တီတိ။ အထ တ သော သော တဒော **ကတိ တဒော** ကတိ-သဒ္ဒဿ သဟ ဝိစ္ဆာယ တ-သဒ္ဒတ္ ထေ ပဝတ္တတ္တာ။ ကတိတဒသ ပမောက္ခော ယထာဝုတ္တနယေန, သော အာနိသံသော ယေသံ တထာ, တံ တံ တဒပ မောစနာနိသံသာ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **ယဿ စတ္ထာယာ** တိ ယဿ စ သီလာဒိပူရဏဿ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနဘူတဿ သ တ အနုပာဒါဝိမောက္ခဿ အတ္ထာယ။ အဘေဒေပိ ဘေဒတေဟာရော ဧသော ယထာ “ပဋိမာယ သရီရ”န္တိ, ဘေဒ ယဘေဒကံ တ ဧတံ ယထာ “ကထိနဿတ္ထာယ အာဘတံ ဒုဿ”န္တိ။ “တဥ္ဍဿ အတ္ထ”န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **စ**-သဒ္ဒ အော အဝဓာရဏေ, တေန တဒတ္ထာယ ဧဝ ပရိယာပုဏနံ သမ္ဘဝတိ, နာညတ္ထာယာတိ ဝိနိစ္ဆိနောတိ။ **ဓမ္မံ ပရိယာပုဏ န္တီ**တိ ဟိ ဇာတိအာစာရဝသေန ဒုဝိဓာပိ ကုလပုတ္တာ ဉာယေန ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ **တဥ္ဍဿ အတ္ထံ နာနုဘောန္တီ**တိ အဿ ဓမ္မဿ သီလာဒိပူရဏသင်္ခာတံ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနဘူတံ တ အနုပာဒါဝိမောက္ခသင်္ခာတံ အ တ္ထံ ဧတေ ဒုဂ္ဂဟိတကဟိနော နာနုဘောန္တိ န ဝိန္ဒန္တိယေဝ။

အပရော နယော – ယဿ ဥပဟရန္တဿ, ကတိတဒုပ္ပမောက္ခဿ တ အတ္ထာယ ယေ မောဃပုရိသာ ဓမ္မံ ပရိ ယာပုဏန္တိ, တေ ပရေဟိ “အယမတ္တော န ဟောတိ”တိ ဝုတ္တေ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာယေဝ “တဒတ္တောဝ ဟောတိ”တိ ပဋိဟာဒနက္ခမာ န ဟောန္တိ, တသ္မာ ပရဿ တဒေ ဥပဟရန္တုံ အာရောပေတုံ အတ္တနော တဒံ ပမောစေတုဥ္ဍ အသက္ ကောန္တာပိ တံ အတ္ထံ နာနုဘောန္တိ စ န ဝိန္ဒန္တိယေဝတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣဓာပိ ဟိ စ-သဒ္ဒော အဝဓာရဏတ္တောဝ။ **“တေသ”**န္တိအာဒီသု တေသံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဥပဟရန္တမာနဒဗ္ဗမက္ခပလာသာဒိဟေ တုဘာဝေန ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ **ဒုဂ္ဂဟိတာ** တိ ဟိ ဟေတုဂဗ္ဘဝစနံ။ တေနာ ဟ “ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာန”န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၈)။ ဧတ္ထ စ ကာရဏေ ဖလတေဟာရဝသေန “တေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ ဝုတ္တံ ယထာ “ဃတမာယု, ဒဓိ ဗလ”န္တိ။ တထာ ဟိ ကိဥ္စာပိ န တေ ဓမ္မာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, တထာပိ ဝုတ္တနယေန ပရိယာပုဏန္တာနံ သဇ္ဈာယနကာလေ, ဝိတဒကာလေ စ တ မ္ဘူလကာနံ ဥပဟရန္တာဒီနံ အနေကေသံ အကုသလာနံ ဥပ္ပတ္တိသမ္ဘဝတော “တေ။ပေ.။ သံဝတ္တန္တီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **တံ ကိဿ ဟေတူ**တိ ဧတ္ထ န္တိ ယထာဝုတ္တဿတ္ထဿ အနနုဘာဝနံ, တေသဥ္ဍ ဓမ္မာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝ တ္တနံ ပရာမသတိ။ **ကိဿာ** တိ သာမိဝစနံ ဟေတွဝတ္ထေ, တထာ **ဟေတူ**တိ ပစ္စတ္တဝစနဥ္ဍ။

ယာ ပနာတိ ဧတ္ထ ကိရိယာ ဟဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကိရိယာပက္ခေ ယာ သုဂ္ ဂဟိတာတိ အဘေဒေပိ ဘေဒတေဟာရော “စာရိကံ ပက္ကမတိ, စာရိကံ စရမာနော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၄, ၃၀၀) ဝိယ။ တဒေဝတ္ထံ ဝိဝရတိ **“သီလက္ခန္ဓာဒီ”** တိအာဒိနာ, **အာဒိ**သဒ္ဒေန စေတ္ထ သမာဓိဝိပဿနာဒီနံ သင်္ဂဟော။ ယော ဟိ ဗုဒ္ဓ ဝစနံ ဥဂ္ဂဏှာဟိတွာ သီလဿ အာဂတဋ္ဌာနေ သီလံ ပူရေတွာ, သမာဓိနော အာဂတဋ္ဌာနေ သမာဓိံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေ တွာ, ဝိပဿနာယ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ, မဂ္ဂဖလာနံ အာဂတဋ္ဌာနေ “မဂ္ဂံ ဘာဝေဿာမိ, ဖလံ သ စ္ဆိကရိဿာမီ”တိ ဥဂ္ဂဏှာတိ, တဿေဝ သာ ပရိယတ္တိ နိဿရဏတ္ထာ နာမ ဟောတိ။ **ယန္တိ** ယံ ပရိယတ္တိ သုဂ္ဂဟဏံ။ **ဝုတ္တံ** အလဂဒ္ဒသုတ္တေ။ **ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ** တိ သီလာဒီနံ အာဂတဋ္ဌာနေ သီလာဒီနိ ပူရေန္တာနမ္ပိ အရဟတ္တံ ပတွာ ပရိသမဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဓမ္မဒေသနာယ ပသန္နေဟိ ဥပနီတေ စတ္ တာရော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တာနမ္ပိ ပရေသံ တဒေ သဟဓမ္မေန ဥပဟရန္တုံ အာရောပေန္တာနမ္ပိ သကတဒတော ပရေ ဟိ အာရောပိတဒေသံ ပရိဟရန္တာနမ္ပိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ န ကေဝ လံ သုဂ္ဂဟိတပရိယတ္တိံ နိဿာယ မဂ္ဂဘာဝနာဖလသစ္ဆိကိရိယာဒီနိယေဝ, အပိ တု ပရတဒနိဂ္ဂဟသကတဒပတိဋ္ဌ

ဌာပနာနိပိ ဣဓ ဣစ္ဆန္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တာ** ဒီသု "ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂ ဟေတွာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေဿန္တိ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၈)။

ယံ ပနာတိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေန ဒုဝိဓေန အတ္ထော။ ဒုက္ခပရိဇာနေန **ပရိညာတက္ခန္ဓော။** သမုဒယပ္ပဟာနေန **ပဟီနကိလေသော။** ပဋိဝိဒ္ဓါရဟတ္တဖလတာယ **ပဋိဝိဒ္ဓါကုပ္ပော။** **အကုပ္ပ** န္တိ စ အရဟတ္တဖလဿေတံ နာမ။ သတိပိ ဟိ စတုန္နံ မဂ္ဂါနံ, စတုန္နဉ္စ ဖလာနံ အဝိနဿနဘာဝေ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ သကသကနာမပရိစ္စာဂေန ဥ ပရူပရိ နာမန္တရုပ္ပတ္တိတော တေသံ မဂ္ဂဖလာတိ "အကုပ္ပာမိ"တိ န ဝုစ္စန္တိ။ အရဟာ ပန သဗ္ဗဒါပိ အရဟာယေဝ နာမာတိ တဿေဝ ဖလံ ပုဂ္ဂလနာမဝသေန "အကုပ္ပ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဣမိနာ စ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ "ခီဏာသဝဿ ေဝ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ နာမာ"တိ။ တဿ ဟိ အပရိညာတံ, အပ္ပဟီနံ အဘာဝိတံ, အသစ္ဆိကတံ တ နတ္ထိ, တသ္မာ သော ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏန္တောပိ တန္တိဓာရကော ပဝေဏီပါလကော ဝံသာနုရက္ခကောဝ ဟုတွာ ပရိ ယာပုဏာတိ, တေနေတဟ **"ပဝေဏီပါလနတ္ထာယာ"** တိအာဒိ။ **ပဝေဏီ** စေတ္ထ ဓမ္မသန္တတိ ဓမ္မဿ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တိ။ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော **ဝံသော**တိ စ ယထာဝုတ္တပဝေဏီယေဝ။

နနု စ ယဒိ ပဝေဏီပါလနတ္ထာယ ဗုဒ္ဓဝစနဿ ပရိယာပုဏနံ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ, အထ ကသ္မာ "ခီဏာသ ဝေ"တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ ဧကစ္စဿ ဟိ ပုထုဇ္ဇနဿာပိ အယံ နယော လဗ္ဘတိ။ တထာ ဟိ ဧကစ္စော ပုထုဇ္ဇ ဇနော ဘိက္ခု ဆာတကဘယာဒီနာ ဂန္ထဓုရေသု ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတုမသက္ကောန္တေသု သယံ ဘိက္ခာစာရေန အတိကိ လမမာနော "အတိမဓုရံ ဗုဒ္ဓဝစနံ မာ နဿတု, တန္တိံ ဓာရေဿာမိ, ဝံသံ ဌပေဿာမိ, ပဝေဏိံ ပါလေဿာမီ"တိ ပရိ ယာပုဏာတိ။ တသ္မာ တဿာပိ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ နာမ ကသ္မာ န ဟောတီတိ? ဝုစ္စတေ – ဧဝံ သန္ တေပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနဿ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ နာမ န ဟောတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော "ပဝေဏိံ ပ လေဿာမီ"တိ အဇ္ဈာသယေန ပရိယာပုဏာတိ, အတ္တနော ပန ဘဝကန္တာရတော အဝိတိဏ္ဏတ္တာ တဿ သာ ပရိယ တ္တိ နိဿရဏတ္ထာယေဝ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနဿ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပမာ ဝါ ဟောတိ, နိဿရဏ တ္ထာ ဝါ။ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ နိဿရဏတ္ထာဝ။ ခီဏာသဝါနံ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ခီ ဏာသဝေ ဟိ ဘဏ္ဍာဂါရိက သဒိသတ္တာ "ဘဏ္ဍာဂါရိကော"တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ ဟိ ဘဏ္ဍာဂါရိကော အလင်္ကာရ ဘဏ္ဍံ ပဋိသာမေတွာ ပသာဓနကာလေ တဒုပိယံ အလင်္ကာရဘဏ္ဍံ ရညော ဥပနာမေတွာ တံ အလင်္ကရောတိ, ဧဝံ ခီ ဏာသဝေပိ ဓမ္မရတနဘဏ္ဍံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မောက္ခာဓိဂမာယ ဘဗ္ဗရူပေ သဟေတုကေ သတ္တေ ပဿိတွာ တဒနု ရူပံ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎေတွာ မဂ္ဂင်္ဂဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိသင်္ခါတေန လောကုတ္တရေန အလင်္ကာရေန အလင်္ကရောတီတိ။

ဧဝံ တိဿော ပရိယတ္တိယော ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ တီသုပိ ပိဋကေသု ယထာရဟံ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယော နိဒ္ဓါရေတွ တ ဝိဘဇန္တော **"ဝိနယေ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ **"သီလသမ္ပဒံ နိဿာယ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ပာပုဏာတီ"** တိအာဒီသု ယသ္မာ သီလံ ဝိသုဇ္ဈမာနံ သတိသမ္ပဇညဗလေန, ကမ္မဿကတာဉာဏဗလေန စ သံကိလေသမလတော ဝိသုဇ္ဈတိ, ပာရိပူ ရိဉ္စ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ သီလသမ္ပဒါ သိဇ္ဈမာနာ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိဘာဝေန သတိဗလံ, ဉာဏဗလဉ္စ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီ တိ တဿာ ဝိဇ္ဇတ္တယူပနိဿယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ သဘာဂဟေတုသမ္ပာဒနတော။ သတိဗလေန ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသဝိဇ္ဇာ သိဒ္ဓိ။ သမ္ပဇညဗလေန သဗ္ဗကိစ္စေသု သုဒိဋ္ဌကာရိတာပရိစယေန စုတူပပါတဉာဏာနုဗဒ္ဓါယ ဒုတိယဝိဇ္ဇာယ သိဒ္ဓိ။ ဝီတိက္ ကမာဘာဝေန သံကိလေသပ္ပဟာနသဗ္ဘာဝတော ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယတာဝသေန အဇ္ဈာသယသုဒ္ဓိယာ တတိယဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ။ ပုရေတရသိဒ္ဓါနံ သမာဓိပညာနံ ပါရိပူရိံ ဝိနာ သီလဿ အာသဝက္ခယဉာဏူပနိဿယတာ သုက္ခဝိပဿကခီဏာ သဝေဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။ "သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၅.၁၀၇၁; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၁၄) ဝစန တော သမာဓိသမ္ပဒါ ဆဠဘိညတာယ ဥပနိဿယော။ "ယောဂ ဝေ ဇာယတေ ဘူရီ"တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂) ဝစနတော ပုဗ္ဗ ယောဂေန ဂရုတသဒေသဘာသာကောသလ္လဥဂ္ဂဟဏပရိပုစ္ဆာဒီဟိ စ ပရိဘာဝိတာ ပညာသမ္ပဒါ ပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပဘေဒ ဿ ဥပနိဿယော။ ဧတ္ထ စ "သီလသမ္ပဒံ နိဿာယာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ယဿ သမာဓိဝိဇ္ဇမ္ဘနဘူတာ အနဝသေ သာ ဆ အဘိညာ န ဣစ္ဆန္တိ, တဿ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန န သမာဓိသမ္ပဒါ အတ္ထီတိ သတိပိ ဝိဇ္ဇာနံ အဘိညေက ဒေသဘာဝေ သီလသမ္ပဒာသမုဒာဂတာ ဧဝ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာ, ယထာ စ ပညာသမ္ပဒာသမုဒာဂတာ စတဿော ပ ဋိသမ္ဘိဒါ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ မဂ္ဂေနေဝ ဣစ္ဆန္တိ မဂ္ဂက္ခဏေယေဝ တာသံ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ။ ဧဝံ သီလသမ္ပ ဒာသမုဒာဂတာ တိဿော ဝိဇ္ဇာ, သမာဓိသမ္ပဒာသမုဒာဂတာ စ ဆ အဘိညာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ မဂ္ဂေနေဝ ဣစ္ဆ

ဈုန္တိတိ မက္ကဓိဂမေနေဝ တာသံ အဓိဂမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမသဒိသော ဟိ ဣမေသံ အရိယာနံ ဣမေ ဝိသေသာဓိဂမာတိ။

တာသံယေဝ စ တတ္ထ ပဘေဒဝစနတော တိ ဧတ္ထ ''တာသံယေဝ''တိ အဝဓာရဏံ ဟပုဏိတဗ္ဗာနံ ဆဠဘိညာစ တုပဋိသမ္ဘိဒာနံ ဝိနယေ ပဘေဒဝစနာဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍေ** (ဟရာ. ၁၂) ဟိ တိဿော ဝိဇ္ဇာဝ ဝိဘတ္တာတိ။ **စ**သဒ္ဒေန သမုစ္စိနနဉ္စ တာသံ ဧတ္ထ ဧကဒေသဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ အဘိညာပဋိသမ္ဘိဒာနမ္ပိ ဧကဒေသာနံ တတ္ထ ဝုတ္တတ္တာ။ ဒုတိယေ ''တာသံယေဝ''တိ အဝဓာရဏံ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာ အပေက္ခိတ္ဝာ ကတံ, န တိဿော ဝိဇ္ဇာ။ တာ ဟိ ဆသု အဘိညာသု အန္တောဂဓတ္တာ သုတ္တေ ဝိဘတ္တာယေဝတိ။ စ-သဒ္ဒေန စ ပဋိသမ္ဘိဒာန မေကဒေသဝစနံ သမုစ္စိနောတိ။ တတိယေ ''တာသဉ္စ''တိ စ-သဒ္ဒေန သေသာနမ္ပိ တတ္ထ အတ္ထိဘာဝံ ဒီပေတိ။ အဘိဓမ္မေ ဟိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ဆ အဘိညာ, စတဿော စ ပဋိသမ္ဘိဒာ ဝုတ္တာယေဝ။ ပဋိသမ္ဘိဒာနံ ပန အညတ္ထ ပဘေဒဝစနာဘာဝံ, တတ္ထေဝ စ သမ္မာ ဝိဘတ္တဘာဝံ ဒီပေတုကာမော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန အဝဓာရဏမကတ္ဝာ **''တတ္ထေဝ''** တိ ပရိဝတ္တေတွာ အဝဓာရဏံ ဌပေတိ။ ''အဘိဓမ္မေ ပန တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ဆ အဘိညာ, စတဿော စ ပဋိသမ္ဘိဒာ အညေ စ သမ္မပ္ပဓာနာဒယော ဂုဏဝိသေသာ ဝိဘတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ ဝိဘတ္တာ, ဝိသေသတော ပန ပညာ ဇာတိကတ္တာ စတဿောဝ ပဋိသမ္ဘိဒာ ဟပုဏာတီတိ ဒဿနတ္ထံ 'တာသဉ္စ တတ္ထေဝ'တိ အဝဓာရဏဝိပလ္လာသော ကတော''တိ **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရော။ ''ဝေ''** န္တိအာဒိ နိဂမနံ။

သုခေ သမ္ဖဿော ဧတေသန္တိ **သုခသမ္ဖဿာနိ,** အနုညာတာနိယေဝ တာဒိသာနိ အတ္ထရဏပါဝုရဏာဒီနိ, တေသံ ဖဿသာမညတော သုခေ တ သမ္ဖဿော တထာ, အနုညာတော သော ယေသန္တိ **အနုညာတသုခသမ္ဖဿာနိ,** တာဒိသာနိ အတ္ထရဏပါဝုရဏာဒီနိ တေသံ ဖဿေန သမာနတာယ။ **ဥပာဒိန္နကဖဿော** ဣတ္ထိဖဿော, မေထုနဓမ္မောယေဝ။ **ဝုတ္တံ** အရိဋ္ဌေန နာမ ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗေန ဘိက္ခုနာ (မ. နိ. ၂၃၄; ပာစိ. ၄၁၇)။ သော ဟိ ဗဟုဿုတော ဓမ္မကထိကော ကမ္မကိလေသဝိပါကဥပဝါဒအာဏာဝီတိက္ကမဝသေန ပဉ္စဝိဓေသု အန္တရာယိကေသု အာဏာဝီတိက္ကမန္တရာယိကံ န ဇာနာတိ, သေသန္တရာယိကေယေဝ ဇာနာတိ, တသ္မာ သော ရဟောဂတော ဧဝံ စိန္တေသိ ''ဣမေ အဂါရိကာ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပရိဘုဉ္ဇန္တာ သောတာပန္နာပိ သကဒါဂါမိနောပိ အနာဂါမိနောပိ ဟောန္တိ, ဘိက္ခူပိ မနာပိကာနိ စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပာနိ ပဿန္တိ ။ပေ.။ ကာယဝိညေယျေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဖုသန္တိ, မုဒုကာနိ အတ္ထရဏပါဝုရဏာနိ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, ဧတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ, ကသ္မာ ဣတ္ထီနံယေဝ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာ န ဝဋ္ဋန္တိ, ဧတေပိ ဝဋ္ဋန္တိ ယေဝ''တိ အနဝဇ္ဇေန ပစ္စယပရိဘောဂရသေန သာဝဇ္ဇံ ကာမဂုဏပရိဘောဂရသံ သံသန္ဒိတ္ဝာ သဆန္ဒရာဂပရိဘောဂဉ္စ နိစ္ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂဉ္စ ဧကံ ကတ္ဝာ ထူလလတကေဟိ သဒ္ဓိံ အတိသုခုမသုတ္တံ ဃဋေန္တော ဝိယ, သာသပေန သဒ္ဓိံ သိနေရုနော သဒိသတံ ဥပသံဟရန္တော ဝိယ စ ဟာပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပာဒေတွာ ''ကိံ ဘဂဝတာ မဟာသမုဒ္ဒံ ဗန္ဓန္တေန ဝိယ မဟတာ ဥဿာဟေန ပဌမပာရာဇိကံ ပညတ္တံ, နတ္ထိ ဧတ္ထ ဒောသော''တိ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ ပဋိဝိရုဇ္ဈန္တော ဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ ပဋိဗာဟန္တော အရိယမဂ္ဂေ ခါဏုကဏ္ဋကာဒီနိ ပက္ခိပန္တော ''မေထုနဓမ္မေ ဒောသော နတ္ထီ''တိ ဇိနစက္ကေ ပဟာရမဒာသိ, တေနာဟ **''တထာဟ''**န္တိအာဒိ။

အနတိက္ကမနတ္ထေန အန္တရာယေ နိယုတ္တာ, အန္တရာယံ တ ဖလံ အရဟန္တိ, အန္တရာယဿ တ ကရဏ သီလာတိ **အန္တရာယိကာ,** သဂ္ဂမောက္ခာနံ အန္တရာယကရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ စ ကမ္မကိလေသဝိပါကဥပဝါဒ အာဏာဝီတိက္ကမဝသေန ပဉ္စဝိဓာ။ ဝိတ္ထာရော အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာဒီသု (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၄၁၇) ဂဟေတဗ္ဗော။ အယံ ပ နေတ္ထ ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓော – ယေ ဣမေ ဓမ္မာ အန္တရာယိကာ ဣတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ ဒေသိတာ စေဝ ပညတ္တာ စ, တေ ဓမ္မေ ပဋိသေဝတော ပဋိသေဝန္တဿ ယထာ ယေန ပကာရေန တေ ဓမ္မာ အန္တရာယာယ သဂ္ဂမောက္ခာနံ အန္တရာယကရဏတ္ထံ နာလံ သမတ္ထာ န ဟောန္တိ, တထာ တေန ပကာရေန အဟံ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဇာနာမီတိ။ **တတော ဒုဿီလဘာဝံ ပါပုဏာတီ** တိ တတော အနဝဇ္ဇသညိဘာဝဟေတုတော ဝီတိက္ကမိတ္ဝာ ဒုဿီလဘာဝံ ပါပုဏာတိ။

စတ္တာရော။ပေ။အာဒီသု တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန –

“စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ စတ္တာရော? အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော နော အတ္တဟိတာယ, နေဝတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော နော ပရဟိတာယ, အတ္တဟိတာယ စေဝ ပဋိပန္နော ပရဟိတာယ စ။ပေ.။ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ လောကသ္မိ”န္တိ (အ. နိ. ၄.၉၆) –

ဧဝမာဒိနာ **ပုဂ္ဂလဒေသနာပဋိသညုတ္တသုတ္တန္တဟင်္ဂီ** နိဒဿေတိ။ **အဓိပ္ပာယ** န္တိ “အယံ ပုဂ္ဂလဒေသနာဝေဟာရဝသေန, န ပရမတ္ထတော”တိ ဧဝံ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယံ။ ဝုတ္တဉှိ –

> “ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ, သမ္မုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နူပလဗ္ဘတိ။
> သမ္မုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နူပလဗ္ဘတိ။
>
> သင်္ကေတဝစနံ သစ္စံ၊ လောကသမ္မုတိကာရဏာ။
> ပရမတ္ထဝစနံ သစ္စံ၊ ဓမ္မာနံ ဘူတကာရဏာ။
>
> တသ္မာ ဝေဟာရကုသလဿ၊ လောကနာထဿ သတ္ထုနော။
> သမ္မုတိံ ဝေဟရန္တဿ၊ မုသာဝါဒော န ဇာယတီ”တိ။ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၇၀; ကထာ. အဋ္ဌ. ၂၄)။

န ဟိ လောကသမ္မုတိံ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ဝိဇဟန္တိ, လောကသမညာယ လောကနိရုတ္တိယာ လောကာဘိလာပေ ဌိတာယေဝ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ အပိစ “ဟိရောတ္တပ္ပဒီပနတ္ထံ, ကမ္မဿကတာဒီပနတ္ထ”န္တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၀၂; ကထာ. အဋ္ဌ. ၂၄; ကထာ. အနုဋီ. ၁) ဧဝမာဒီဟိပိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတီ”တိ ဧဝံ အဓိပ္ပာယမဇာနန္တော။ အယမေတ္ထ ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဒုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှာတီ** တိ “တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနည”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၃၉၄) ဒုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ ဂဏှာတိ, ဝိပရီတံ ဂဏှာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒုဂ္ဂဟိတ** န္တိ ဟိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော ကိရိယာယဝိသေသနဘာဝေန နပုံသကလိင်္ဂေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ။ အယဉှိ ဘာဝနပုံသကပဒဿ ပကတိ, ယဒိဒံ နပုံသကလိင်္ဂေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ, ဘာဝပ္ပဓာနတာ, သကမ္မာကမ္မကိရိယာနုယောဂံ ပစ္စတ္တောပယောဂဝစနတာ စ။ တေန ဝုတ္တံ “ဒုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ”တိ။ **ယန္တိ** ဒုဂ္ဂဟိတကဟံ။ မဇ္ဈိမနိကာယေ မူလပဏ္ဏာသကေ **မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၃၉၄) တထာတဒီနံ သာဓိနာမကံ ကေဝဋ္ဋပုတ္တံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ဘဂဝတာ **ဝုတ္တံ။** အတ္တနာ ဒုဂ္ဂဟိတေန ဓမ္မေနာတိ ဟဋ္ဌသေသော, မိစ္ဆာသဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ အထ တ ဒုဂ္ဂဟာဏံ ဒုဂ္ဂဟိတံ, **အတ္တနာ**တိ စ သာမိအတ္ထေ ကရဏဝစနံ, ဝိဘတ္တိယန္တပတိရူပကံ တ အဗ္ဗယပဒံ, တသ္မာ အတ္တနော ဒုဂ္ဂဟဏေန ဝိပရီတကဟေနာတိ အတ္ထော။ **အဗ္ဘာစိက္ခတီ** တိ အဗ္ဘက္ခာနံ ကရောတိ။ အတ္တနော ကုသလမူလာနိ ခနန္တော **အတ္တာနံ ခနတိ** နာမ။ **တတော**တိ ဒုဂ္ဂဟိတဘာဝဟေတုတော။

ဓမ္မစိန္တ န္တိ ဓမ္မသဘာဝဝိစာရံ။ **အတိဓာဝန္တော** တိ ဉာတဗ္ဗမရိယာဒအယံ အဋ္ဌတွာ “စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနပိ အနံ ဟောတိ, သယမေဝ စိတ္တံ အတ္တနော အာရမ္မဏံ ဟောတိ, သဗ္ဗမ္ပိ စိတ္တံ သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏမေဝ ဟောတီ”တိ စ ဧဝမာဒိနာ အတိက္ကမိတွာ ပဝတ္တယမာနော။ စိန္တေတုမသက္ကုဏေယ္ယာနိ , အနရဟရူပာနိ တ **အစိန္တေယျာနိ** နာမ, တာနိ ဒဿေန္တော **“ဝုတ္တဉှေတ”** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အစိန္တေယျာနီ** တိ တေသံ သဘာဝဒဿနံ။ **န စိန္တေတဗ္ဗာနီ** တိ တတ္ထ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဒဿနံ။ **“ယာနီ”**တိအာဒိ တဿ ဟေတုဒဿနံ။ ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ စိတ္တက္ခေပဿ, ဝိဃာတဿ ဝိဟေသဿ စ ဘာဂီ အဿ, အစိန္တေယျာနိ ဣမာနိ စတ္တာရိ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ဣမာနိ တ စတ္တာရိ အစိန္တေယျာနိ နာမ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ယာနိ တ။ပေ.။ အဿ, တသ္မာ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ အစိန္တေတဗ္ဗဘူတာနိ ဣမာနိ စတ္တာရိ အစိန္တေယျာနိ နာမာတိ ယောဇနာ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန ပန –

“ကတမာနိ စတ္တာရိ? ဗုဒ္ဓါနံ ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော, ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿ။ ဈာယိဿ ဘိက္ခဝေ ဈာနဝိသယော အစိန္တေယျော။ပေ.။ ကမ္မဝိပာကော ဘိက္ခဝေ အစိန္တေယျော။ပေ.။ လောကစိန္တာ ဘိက္ခဝေ အစိန္တေယျာ။ပေ.။ ဣမာနိ။ပေ.။ အဿာ”တိ (အ. နိ. ၄.၇၇) –

စတုရင်္ဂုတ္တရေ ဝုတ္တံ **အစိန္တေယျသုတ္တံ** အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗံ အစိန္တေယျဘာဝဒီပကံ ဟဒ္ဒိ သင်္ဂဏှာတိ။ ကာမံ အစိန္တေယျာနိ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာဒီနိ, တာနိ ပန အနုဿရန္တဿ ကုသလုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ကမ္မာနိ ပန ဧဝံ န ဟောန္တိ အဖလဘာဝတော, တသ္မာ န စိန္တေတဗ္ဗာနိ။ **"ဒုဿီလ္ယ။ပေ။ ပဘေဒ"**န္တိ ကမ္မိနာ ဝိပတ္တိ သရူပတော ဒဿေတိ။ "ကထံ? ပိဋကဝသေနာ"တိအာဒိဝစနသမ္ဗန္ဓေနေဝ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓံ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ နာနပ္ပကာရတော"** တိအာဒိမာဟ။ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓဝိရဟိတဉှိ ဝစနံ ဗျာကုလံ။ သောတူနဉ္စ အတ္ထဝိညာပကံ န ဟောတိ, ပုဗ္ဗာပရညူနမေဝ စ တထာဝိစာရိတဝစနံ ဝိသယော။ ယထာဟ –

> "ပုဗ္ဗာပရညူ အတ္ထညူ၊ နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ။
> သုဂ္ဂဟီတဉ္စ ဂဏှာတိ၊ အတ္ထဉ္စောပပရိက္ခတီ"တိ။ (ထေရဂါ. ၁၀၃၁)။

တေသန္တိ ပိဋကာနံ။ **ဧတေ**န္တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂမဟာဝဂ္ဂပထိကဝဂ္ဂသင်္ခာတေဟိ တီဟိ ဝဂ္ဂေဟိ သင်္ဂဟော ဧတေသန္တိ **တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ။** ကထာယ ပန **ယဿ** နိကာယဿ သုတ္တဂဏနတော **စတုတ္တိံသေဝ သုတ္တန္တာ။** ဝဂ္ဂသင်္ဂဟဝသေန တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သင်္ဂဟဿာတိ **တိဝဂ္ဂေါ သင်္ဂဟော။ ပဌမော ဧသ** နိကာယော **ဒီဃနိကာယော**တိ **အနုလောမိကော** အပစ္စနီကော, အတ္ထာနုလောမနတော အတ္ထာနုလောမနာမိကော တ, အန္ဝတ္ထနာမောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ "တိဝဂ္ဂေါ သင်္ဂဟော"တိ ဧတံ "ယဿာ"တိ အန္တရိကေပိ သမာသောယေဝ ဟောတိ, န တဣန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "နဝံ ပန ဘိက္ခုနာ စီဝရလာဘေနာ"တိ (ပါစိ. ၃၆၈) ဧတ္ထ "နဝံစီဝရလာဘေနာ"တိ ပဒံ ဝိယ။ တထာ ဟိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဏ္ဏယန္တိ "အလဒ္ဓိတိ လဘော, လဘော ဧဝ လာဘော။ ကိံ အလဒ္ဓံ? စီဝရံ။ ကီဒိသံ? နဝံ, ကတိ 'နဝစီဝရလာဘေနာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုနာသိကလောပံ အကတွာ 'နဝံစီဝရလာဘေနာ'တိ ဝုတ္တံ, ပဋိလဒ္ဓနဝစီဝရေနာတိ အတ္ထော။ မဇ္ဈေ ဌိတပဒဒွယေ ပနာတိ နိပာတော။ ဘိက္ခုနာတိ ယေန လဒ္ဓံ, တဿ နိဒဿန"န္တိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၃၆၈)။ ကမ္မာပိ သဒ္ဒတော, အတ္ထတော စ တက္ကေ ယုတ္တိယာအဘာဝတော သမာသောယေဝ သမ္ဘဝတိ။ "တိဝဂ္ဂေါ"တိ ပဒဉှိ "သင်္ဂဟော"တိ ဧတ္ထ ယဒိ ကရဏံ, ဧဝံ သတိ ကရဏဝစနန္တမေဝ သိယာ။ ယဒိ စ ပဒဒွယမေတံ တုလျာဓိကရဏံ, တထာ စ သတိ နပုံသကလိင်္ဂမေဝ သိယာ "တိလောက"န္တိအာဒိပဒံ ဝိယ။ တထာ "တိဝဂ္ဂေါ"တိ ဧတဿ "သင်္ဂဟော"တိ ပဒမန္တရေန အညတ္ထာသမ္ဗန္ဓော န သမ္ဘဝတိ, တတ္ထ စ တာဒိသေန တက္ကေန သမ္ဗန္ဓံ န ယုတ္တံ, တသ္မာ သမာနေပိ ပဒန္တရန္တရိကေ သဒ္ဒတ္ထာဝိရောဓဘာဝတောယေဝ သမာသတာကာရဏန္တိ သမာသော ဧဝ ယုတ္တော။ တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သင်္ဂဟဿာတိ ဟိ **တိဝဂ္ဂေါသင်္ဂဟော** အကာရဿ ဩကာရာဒေသံ, ဩကာရာဂမံ တ ကတွာ ယထာ "သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော, အစိရပက္ကန္တော, မာသဇာတော"တိအာဒိ, **အဿ သင်္ဂဟဿာ** တိ စ သင်္ဂဟိတဿ အဿ နိကာယဿာတိ အတ္ထော။ အပရေ ပန "တယော ဝဂ္ဂါ ယဿာတိ ကတွာ 'သင်္ဂဟော'တိ ပဒေန တုလျာဓိကရဏမေဝ သမ္ဘဝတိ, သင်္ဂဟောတိ စ ဂဏနာ။ **ဋီကာစရိယေဟိ** (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ) ပန 'တယော ဝဂ္ဂါ အဿ သင်္ဂဟဿာ'တိ ပဒဒွယဿ တုလျာဓိကရဏတာယေဝ ဒဿိတာ"တိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ သဒ္ဒသဒ္ဒေယျာနံ မိဿကတ္တာ, အဟာကဋ္ဋတ္တာ စ။

အတ္ထာနုလောမိကတ္တံ ဝိဘာဝေတုမာဟ **"ကသ္မာ"** တိအာဒိ။ ဂုဏောပစာရေန, တဒ္ဓိတဝသေန တ ဒီဃ-သဒ္ဒေန ဒီဃပ္ပမာဏာနိ သုတ္တာနိယေဝ ဂဟိတာနိ , နိကာယသဒ္ဒေါ စ ရုဠှိဝသေန သမူဟနိဝာသတ္ထေသု ဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ **"ဒီဃပ္ပမာဏာန"** န္တိအာဒိနာ။ သင်္ကေတသိဒ္ဓတ္တာ ဝစနီယတစကာနံ ပယောဂတော တဒတ္ထေသု တဿ သင်္ကေတသိဒ္ဓတံ ဉာပေန္တော **"နာဟ"**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဧကနိကာယမ္ပိ** တိ ဧကသမူဟမ္ပိ။ **ဧဝံ စိတ္တ** န္တိ ဧဝံ ဝိစိတ္တံ။ **ယထယိဒ**န္တိ ယထာ ကမ္မေ တိရစ္ဆာနဂတာ ပာဏာ။ ပောဏိကာ, စိက္ခလ္လိကာ စ ခတ္တိယာ, တေသံ နိဝါသော **"ပောဏိကနိကာယော စိက္ခလ္လိကနိကာယော"** တိ ဝုစ္စတိ။ **ဧတ္ထာ** တိ နိကာယသဒ္ဒဿ သမူဟနိဝါသာနံ တစက ဘာဝေ။ **သာဓကာနီ**တိ အဓိပ္ပေတတ္ထဿ သာဓနတော ဥဒာဟရဏာနိ ဝုစ္စန္တိ။ "သမာနိတာနီ"တိ ဟဋ္ဌသေသေန စေတဿ သမ္ဗန္ဓော, သင်္ဂီနိ တ ယထာဝုတ္တနယေန သာဓကာနိ။ ယဉှိ နိဒ္ဒါရေတွာ အဓိပ္ပေတတ္ထံ သာဓေန္တိ , တံ "သင်္ဂီ"တိ ဝဒန္တိ။ တထာ ဟိ **မနောရထပူရဏိယံ** ဝုတ္တံ "ပဉ္စရာဇာတကံ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၂) ပန သင်္ဂီဘာဝတ္ထာယ အာဟရိတွာ ကထေတဗ္ဗ"န္တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၅) **သာသနတော**တိ သာသနပယောဂတော, သာသနေ တ။

လောကတောတိ လောကိယပယောဂတော, လောကေ တ။ ဣဒံ ပန ပိဋကတ္တယေ န ဝိဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ ဧတ္ထ စ ပဌမမုအာဟရဏံ သာသနတော သာဓကေ၀စနံ, ဒုတိယံ လောကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မူလပရိယာယ ဝဂ္ဂါဒိဝသေန ပဉ္စဒသဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ။ အဓေုန ဒုတိယံ **ဒိယမုံ,** တဒေဝ သတံ, ကေသတံ, ပညာသ စ သုတ္တာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ နိကာယေ။ **ပဉ္စဒသဝဂ္ဂပရိဂ္ဂဟော** တိ ပဉ္စဒသဟိ ဝဂ္ဂေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတော သင်္ဂဟိတော။

သံယုတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ **သံယုတ္တံ,** ကေသံ သံယုတ္တံ? သုတ္တဝဂ္ဂါနံ။ ယထာ ဟိ ဗြူဠ္ဌနသမုအာယေ ပဒံ, ပဒသမုအာယေ စ တက္ကံ, တက္ကသမုအာယေ သုတ္တံ, သုတ္တသမုအာယေ ဝဂ္ဂေတိ သမညာ, ဧဝံ ဝဂ္ဂသမုအာယေ သံယုတ္တသမညာ။ ဒေဝတာယ ပုစ္ဆိတေန ကထိတသုတ္တဝဂ္ဂါဒီနံ သံယုတ္တတ္တာ ဒေဝတာသံယုတ္တာဒိဘာတေ (သံ. နိ. ၁.၁), တေနာဟ **"ဒေဝတာသံယုတ္တာဒိဝသေနာ"** တိအာဒိ။ "သုတ္တန္တာနံ သဟဿာနိ သတ္တ သုတ္တသတာနိ စာ"တိ ဟဠေ သုတ္တန္တာနံ သတ္တ သဟဿာနိ, သတ္တ သုတ္တသတာနိ စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **"သတ္တ သုတ္တသဟဿာနိ, သတ္တ သုတ္တသတာနိ စာ"**တိပိ ဟဠေ။ **သံယုတ္တသင်္ဂဟော** တိ သံယုတ္တနိကာယဿ သင်္ဂဟော ဂဏနာ။

ဧကေကေဟိ အင်္ဂေဟိ ဥပရူပရိ ဥတ္တရော အဓိကော ဧတ္ထာတိ **အင်္ဂုတ္တရော** တိ အာဟ **"ဧကေကအင်္ဂါတိ ရေကဝသေနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ ဟိ ဧကေကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဧကာဒသ အင်္ဂါနိ ကထိတာနိ။ **အင်္ဂ** န္တိ စ ဓမ္မကော ဋ္ဌာသော။

ပုဗ္ဗေ တိ သုတ္တန္တပိဋကနိဒ္ဒေသေ။ ဝုတ္တမေဝ ပကာရန္တရေန သင်္ခိပိတ္ဂာ အဝိသေသေတွာ ဒဿေတုံ **"ဌပေတွာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"သကလံ ဝိနယပိဋက"**န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝ ဟိ ဣမိနာ ပကာရန္တရေန သင်္ခိပိတ္ဂာ ဒဿေတိ။ အပိစ ယထာဝုတ္တတော အဝသိဋ္ဌံ ယံ ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ ဒိန္နနယေ ဌတွာ ဒေသိတံ, ဘဂဝတာ စ အနုမောဒိတံ နေတ္တိပေဋကောပဒေသာဒိကံ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဧတ္ထေဝ ပရိယာပန္နန္တိ အနဝသေသပရိယာအနဝသေန ဒဿေတုံ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သိဒ္ဓေပိ ဟိ သတိ အာရမ္ဘော အတ္ထန္တရဝိညာပနာယ တ ဟောတိ, နိယမာယ တတိ။ ဧတ္ထ စ ယထာ "ဒီဃပ္ပမာဏာန"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ "ခုဒ္ဒကပ္ပမာဏာန"န္တိအာဒိမဝတွာ သရူပဿေဝ ကထနံ ဝိနယာဘိဓမ္မာဒီနံ ဒီဃပ္ပမာဏာနမ္ပိ တဒန္တောဂဓတော ယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တေန စ ဝိညာယတိ "န သဗ္ဗတ္တ ခုဒ္ဒကပရိယာပန္နေသု တဿ အန္တဝတ္တသမညတာ, ဒီဃနိကာယာဒိသဘာဝဝိပရီတဘာဝသာမညေန ပန ကတ္တစိ တဗ္ဗောဟာရတာ"တိ။ **တဒည**န္တိ တေဟိ စတူဟိ နိကာယေဟိ အညံ, အဝသေသန္တိ အတ္ထော။

နဝပ္ပဘေဒ န္တိ ဧတ္ထ ကထံ ပနေတံ နဝပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ နဝဟိ အင်္ဂေဟိ ဝဝတ္ထိတေဟိ အညမည သင်္ကရရဟိတေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, တထာ စ သတိ အသုတ္တသဘာဝတနေဝ ဂေယျင်္ဂါဒီနိ သိယုံ, အထ သုတ္တသဘာဝတနေဝ ဂေယျင်္ဂါဒီနိ, ဧဝံ သတိ သုတ္တန္တိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂမေဝ န သိယာ, ဧဝံ သန္တေ အဋ္ဌင်္ဂံ သာသနန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ အပိစ "သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏ"န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ., ဟရာ. အဋ္ဌ. ပဌမ မဟာသင်္ဂီတိကထာ) **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ သုတ္တဉ္စ နာမ သဂါထကံ တ သိယာ, နိဂ္ဂါထကံ တ, တသ္မာ အင်္ဂဒ္ဒယေနေဝ တဒုဘယံ သင်္ဂဟိတန္တိ တဒုဘယဝိနိမုတ္တံ သုတ္တံ ဥအနာဒိဝိသေသသညာရဟိတံ နတ္ထိ, ယံ သုတ္တင်္ဂံ သိယာ, အထာပိ ကထဉ္စိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂံ သိယာ, **မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ** (ခု. ပာ. ၁; သု. နိ. ၂၆၁) သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ ကထာဘာဝတော ဓမ္မပဒါဒီနံ ဝိယ။ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော တ သိယာ သဂါထကတ္တာ သဂါထာဝဂ္ဂဿ ဝိယ။ တထာ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနန္တိ? ဝုစ္စတေ –

သုတ္တန္တိ သာမညဝိဓိ၊ ဝိသေသဝိဓယော ပရေ။
သနိမိတ္တာ နိရုဠ္ဟတ္တာ၊ သဟတာညေန နာညတော။ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ)။

ယထာဝုတ္တဿ ဒေသဿ၊ နတ္ထိ ဧတ္ထာဝကပဟဏံ။
တသ္မာ အသင်္ကရံယေဝ၊ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ)။

သဗ္ဗသ္သာပိ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနဿ **သုတ္တန္တိ** အယံ **သာမညဝိဓိ**။ တထာ ဟိ ''ဧတ္တကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္နံ, (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၆၅၅, ၁၂၄၂) သာဝတ္ထိယာ သုတ္တဝိဘင်္ဂေ, (စူဠဝ. ၄၅၆) သကေတေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနီ''တိအာဒိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) ဝစနတော ဝိနယာဘိဓမ္မပရိယတ္တိ ဝိသေသေသုပိ သုတ္တဝေါဟာရော ဒိဿတိ။ တေနေဝ စ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော **နေတ္တိယံ** အာဟ ''နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌီ''တိ (နေတ္တိ. သင်္ဂဟဝါရဝဏ္ဏနာ) တတ္ထ ဟိ သုတ္တာဒိဝသေန နဝင်္ဂဿ သာသနဿ ပရိယေဋ္ဌိ ပရိယေသနာ အတ္ထဝိစာရဏာ ''နဝဝိဓ သုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌီ''တိ ဝုတ္တာ။ တဒေကဒေသေသု ပန **ပရေ** ဂေယျာဒယော **သန္နိမိတ္တာ ဝိသေသဝိဓယော** တေန တေန နိမိတ္တေန ပတိဋ္ဌိတာ။ တထာ ဟိ ဂေယျဿ သဂါထကတ္တံ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ လောကေပိ ဟိ သသိလောကံ သဂါထကံ စုဏ္ဏိယဂန္ထံ ''ဂေယျ''န္တိ ဝဒန္တိ, ဂါထာဝိရဟေ ပန သတိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇနဘာဝေါ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဉှိ ''ဗျာကရဏ''န္တိ ဝုစ္စတိ, ဗျာကရဏမေဝ ဝေယျာကရဏံ။ ဧဝံ သန္တေ သဂါထကာဒီနမ္ပိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာနံ ဝေယျာကရဏဘာဝေါ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ ဂေယျာဒိသညာနံ အနောကာသဘာဝတော။ သဝိကာသဝိဓိတော ဟိ အနောကာသဝိဓိ ဗလဝါ။ အပိစ ''ဂါထာဝိရဟေ သတီ''တိ ဝိသေသိတတ္တာ။ ယထာဓိပ္ပေတဿ ဟိ အတ္ထဿ အနဓိပ္ပေတတော ဗျဝစ္ဆေဒကံ ဝိသေသနံ။ တထာ ဟိ ဓမ္မပဒါဒီသု ကေဝလကဂါထာဗန္ဓေသု, သဂါထကတ္တေပိ သောမနဿညာဏမယိကဂါထာပဋိသံယုတ္တေသု, ''ဝုတ္တံ ဟေတ''န္တိအာဒိဝစန သမ္ဗန္ဓေသု, အဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တေသု စ သုတ္တဝိသေသေသု ယထာက္ကမံ ဂါထာဥဒါနဣတိဝုတ္တက အဗ္ဘုတဓမ္မသညာ ပတိဋ္ဌိတာ။ ဧတ္ထ ဟိ သတိပိ သညာန္တရနိမိတ္တယောဂေ အနောကာသသညာနံ ဗလဝဘာဝေနေဝ ဂါထာဒိသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, တထာ သတိပိ ဂါထာဗန္ဓဘာဝေ ဘဂဝတော အတီတာသု ဇာတီသု စရိယာနုဘာဝပ္ပကာသကေသု ဇာတကသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, သတိပိ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနဘာဝေ, သဂါထကတ္တေ စ ကေသုစိ သုတ္တန္တေသု ဝေဒဿ လဘာပနတော ဝေဒလ္လသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, ဧဝံ တေန တေန သဂါထကတ္တာဒိနာ နိမိတ္တေန တေသု တေသု သုတ္တဝိသေသေသု ဂေယျာဒိသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဝိသေသဝိဓယော သုတ္တင်္ဂတော ပရေ ဂေယျာဒယော, ယံ ပနေတ္ထ ဂေယျင်္ဂာဒိနိမိတ္တရဟိတံ, တံ သုတ္တင်္ဂမေဝ ဝိသေသသညာပရိဟာရေန သာမညသညာယ ပဝတ္တနတော။ နနု စ ဧဝံ သန္တေပိ သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏန္တိ တဒုဘယဝိနိမုတ္တဿ သုတ္တဿ အဘာဝတော ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂမေဝ န သိယာတိ စောဒနာ တဒဝတ္ထာ ဧဝါတိ? န တဒဝတ္ထာ သောဓိတတ္တာ။ သောဓိတဉှိ ပုဗ္ဗေ ဂါထာဝိရဟေ သတိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဘာဝေါ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တန္တိ။

ယဉ္စ ဝုတ္တံ ''ဂါထာဘာဝတော **မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ** (ခု. ပာ. ၁; သု. နိ. ၂၆၁) သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ''တိ, တမ္ပိ န, နိရုဠှတ္တာ။ နိရုဠှော ဟိ **မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ** သုတ္တဘာဝေါ။ န ဟိ တာနိ ဓမ္မပဒဗုဒ္ဓဝံသာဒယော ဝိယ ဂါထာဘာဝေန သညိတာနိ, အထ ခေါ သုတ္တဘာဝေနေဝ။ တေနေဝ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ ''သုတ္တနာမက''န္တိ နာမဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ယဉ္စ ပန ဝုတ္တံ ''သဂါထကတ္တာ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော တ သိယာ''တိ, တမ္ပိ နတ္ထိ။ ကသ္မာတိ စေ? ယသ္မာ **သဟတာဗျေန,** တသ္မာ။ သဟဘာဝေါ ဟိ နာမ အတ္တတော အညေန ဟောတိ။ သဟ ဂါထာဟီတိ စ သဂါထကံ, န စ မင်္ဂလသုတ္တာဒီသု ဂါထာဝိနိမုတ္တော ကောစိ သုတ္တပဒေသော အတ္ထိ, ယော ''သဟ ဂါထာဟီ''တိ ဝုစ္စေယျ, နနု စ ဂါထာသမုဒါယော တဒေကဒေသောဟိ ဂါထာဟိ အညော ဟောတိ, ယဿ ဝသေန ''သဟ ဂါထာဟီ''တိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ? တံ န။ န ဟိ အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒါယော နာမ ကောစိ အတ္ထိ, ယော တဒေကဒေသေဟိ သဟ ဘဝေယျ။ ကတ္ထစိ ပန ''ဒီဃသုတ္တင်္ကိတဿ''တိအာဒီသု သမုဒါယေကဒေသာနံ ဝိဘာဂဝစနံ ဝေါဟာရမတ္တံ ပတိ ပရိယာယဝစနမေဝ, အယဉ္စ နိပ္ပရိယာယေန ပဘေဒဝိဘာဂဒဿနကထာတိ ။ ယမ္ပိ ဝုတ္တံ ''ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနံ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော သိယာ''တိ, တမ္ပိ န, အညတော။ အညာယေဝ ဟိ တာ ဂါထာ ဇာတကာဒိပရိယာပန္နတ္တာ။ တာဒိသာယေဝ ဟိ ကာရဏာနုရူပေန တတ္ထ ဒေသိတာ, အတော န တာဟိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီနံ ဂေယျင်္ဂဘာဝေါ ဟောတီတိ။ ဧဝံ သုတ္တာဒိနဝင်္ဂါနံ အညမညသင်္ကရာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ဣာအနိ ဧတာနိ နဝင်္ဂါနိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော **''တတ္ထာ''** တိအာဒိမာဟ။ နိဒ္ဒေသော နာမ **သုတ္တနိပါတေ** –

> ''ကာမံ ကာမယမာနဿ၊ တဿ စေ တံ သမိဇ္ဈတိ။
> အဒ္ဓာ ပီတိမနော ဟောတိ၊ လဒ္ဓာ မစ္စော ယဒိစ္ဆတီ''တိအာဒိနာ။ (သု. နိ. ၇၇၂)။ –

အာဂတဿ အဋ္ဌကဝဂ္ဂဿ;

“ကေနဿု နိဝုတော လောကော၊ (ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော)။
ကေနဿု န ပကာသတိ။
ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ၊
ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယ”န္တိအာဒိနာ။ (သု. နိ. ၁၀၃၈)။ –

အာဂတဿ ပာရာယနဝဂ္ဂဿ;

“သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသံ။
န ပုတ္တမိစ္ဆေယျ ကုတော သဟာယံ၊
ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိအာဒိနာ။ (သု. နိ. ၃၅)။ –

အာဂတဿ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဿ စ အတ္ထဝိဘာဂဝသေန သတ္ထုကပ္ပေန အာယသ္မတာ **ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ကတော နိဒ္ဒေသော, ယော “မဟာနိဒ္ဒေသော, စူဠနိဒ္ဒေသော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမိဓ နိဒ္ဒေသဿ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော **ဘဒန္တဗုဒ္ဓဃောသာစရိယေန** ဒဿိတော, တထာ အညတ္ထာပိ ဝိနယဋ္ဌကထာဒီသု , **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေနာ**ပိ နေတ္တိပ္ပကရဏဋ္ဌကထာယံ။ အပရေ ပန နိဒ္ဒေသဿ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏဿေဝ ဒ္ဝီသု သင်္ဂဟံ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ နိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယံ ဥပသေနတ္ထေရေန –

“သော ပနေသ ဝိနယပိဋကံ။ပေ။ အဘိဓမ္မပိဋကန္တိ တီသု ပိဋကေသု သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နော, ဒီဃနိကာယော။ ပေ။ ခုဒ္ဒကနိကာယောတိ ပဉ္စသု နိကာယေသု ခုဒ္ဒကမဟာနိကာယပရိယာပန္နော, သုတ္တံ။ပေ။ ဝေဒလ္လန္တိ နဝသု သတ္ထုသာသနင်္ဂေသု ယထာသမ္ဘဝံ ကထင်္ဂဝေယျာကရဏင်္ဂဒ္ဝယသင်္ဂဟိတော”တိ (မဟာနိ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။

ဧတ္ထ တာဝ ကတ္ထစိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနသဗ္ဘာဝတော နိဒ္ဒေသေကဒေသဿ ဝေယျာကရဏင်္ဂသင်္ဂဟော ယုဇ္ဇတု, အကထာဘာဝတော ကထင်္ဂသင်္ဂဟော ကထံ ယုဇ္ဇေယျာတိ ဝီမံသိတဗ္ဗမေတံ။ ဓမ္မာပအဒီနံ ဝိယ ဟိ ကေဝလံ ကထာဗန္ဓဘာဝေ ကထင်္ဂဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ ဓမ္မပအဒီသု ဟိ ကေဝလံ ကထာဗန္ဓေသု ကထာသမညာ ပတိဋ္ဌိတာ, နိဒ္ဒေသေ စ န ကောစိ ကေဝလော ကထာဗန္ဓုပ္ပဒေသော ဥပလဗ္ဘတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဘာသိတာနံယေဝ ဟိ အဋ္ဌကဝဂ္ဂါဒိသင်္ဂဟိတာနံ ကထာနံ နိဒ္ဒေသမတ္တံ ဓမ္မသေနာပတိနာ ကတံ။ အတ္ထဝိဘဇနတ္ထံ အာနီတာပိ ဟိ တာ အဋ္ဌကဝဂ္ဂါဒိသင်္ဂဟိတာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ မူလကထာယော သုတ္တနိပါတပရိယာပန္နတ္တာ အညာယေတတိ န နိဒ္ဒေသသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု အာဂတာပိ တံ တေဟာရမလာဘမာနာ ဇာတကာဒိပရိယာပန္နာ ကထာယော ဝိယ, တသ္မာ ကာရဏန္တရမေတ္ထ ဂဝေသိတဗ္ဗံ, ယုတ္တတရံ တ ဂဟေတဗ္ဗံ။

နာလကသုတ္တံ နာမ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိတ ဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ နာလကတ္ထေရဿ “မောနေယျံ တေ ဥပညိဿ”န္တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၇၀၆) ဘဂဝတာ ဘာသိတံ မောနေယျ ပဋိပဒာပရိဒီပကံ သုတ္တံ။ **တုဝဋ္ဋကသုတ္တံ** နာမ မဟာသမယသုတ္တန္တဒေသနာယ သန္နိပတိတေသု ဒေဝေသု “ကာ နု ခော အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ပဋိပတ္တီ”တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ “မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယာ”တိ အာဒိနာ (သု. နိ. ၉၂၂) ဘဂဝတာ ဘာသိတံ သုတ္တံ။ ဧဝမိဓ သုတ္တနိပါတေ အာဂတာနံ မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော ဒဿိတော, တတ္ထေဝ အာဂတာနံ အသုတ္တနာမိကာနံ သုဒ္ဓိကကထာနံ ကထင်္ဂသင်္ဂဟဉ္စ ဒဿယိဿတိ, ဧဝံ သတိ သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာရမ္ဘေ –

“ကထာသတသမာကိဏ္ဏော၊ ဂေယျဗျာကရဏင်္ကိတော။
ကသ္မာ သုတ္တနိပါတောတိ၊ သင်္ခမေသ ဂတောတိ စေ”တိ။ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။ –

သကလဿာပိ သုတ္တနိပါတဿ ဂေယျဝေယျာကရဏင်္ဂသင်္ဂဟော ကသ္မာ စောဒိတောတိ? နာယံ ဝိရောဓော။
ကေဝလဉ္ဟိ တတ္ထ စောဒကေန သဂါထကတ္တံ, ကတ္ထစိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနတ္တဉ္စ ဂဟေတွာ စောဒနာမတ္တံ ကတံ,
အညထာ သုတ္တနိပါတေ နိဂ္ဂါထကဿ သုတ္တဿေဝ အဘာဝတော ဝေယျာကရဏင်္ဂသင်္ဂဟော န စောဒေတဗ္
ဗော သိယာ, တသ္မာ စောဒကဿ ဝစနမေတံ အပ္ပမာဏန္တိ ဣစ္စ, အညာသု စ ဝိနယဋ္ဌကထာဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ တ
ဿ သုတ္တင်္ဂဂါထင်္ဂသင်္ဂဟော ဒဿိတောတိ။ **သုတ္တ** န္တိ စုဏ္ဏိယသုတ္တံ။ **ဝိသေသသေနာ**တိ ရာသိဘာဝေန ဌိ
တံ သန္ဓာယာဟ။ သဂါထာဝဂ္ဂေ ဂေယျန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

“အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ အသင်္ဂဟိတံ နာမ ပဋိသမ္ဘိဒါဒီ”တိ တီသုပိ ကိရ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ အပရေ ပန ပဋိသမ္
ဘိဒါမဂ္ဂဿ ဂေယျဝေယျာကရဏင်္ဂဒွယသင်္ဂဟံ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ **တဒဋ္ဌကထာယံ** “နဝသု သတ္ထု
သာသနင်္ဂေသု ယထာသမ္ဘဝံ ဂေယျဝေယျာကရဏင်္ဂဒွယသင်္ဂဟိတ”န္တိ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘက
ထာ), ဧတ္ထာပိ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟိတဘာဝေါ ဝုတ္တနယေန ဝိမံသိတဗ္ဗော။ **နော သုတ္တနာမိကာ** တိ အသုတ္တနာမိ
ကာ သင်္ဂီတိကာလေ သုတ္တသမညာယ အပညာတာ။ “သုဒ္ဓိကဂါထာ နာမ ဝတ္ထုဂါထာ”တိ တီသုပိ ကိရ **ဂဏ္ဌိပဒေ
သု** ဝုတ္တံ, **ဝတ္ထုဂါထာ** တိ စ ပါရာယနဝဂ္ဂဿ နိဒါနမာရောပေန္တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန သင်္ဂီတိ
ကာလေ ဝုတ္တာ ဆပ္ပညာသ ဂါထာယော, နာလကသုတ္တဿ နိဒါနမာရောပေန္တေန တေနေဝ တထာ ဝုတ္တာ ဝီသတိ
မတ္တာ ဂါထာယော စ ဝုစ္စန္တိ။ **သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာယံ** (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၆၈၅) ပန “ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ သင်္ဂီ
တိံ ကရောန္တေနာယသ္မတာ မဟာကဿပေန တမေဝ မောနေယျပဋိပဒံ ပုဋ္ဌော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန, ယဒါ
စ သမာဒပိတော နာလကတ္ထေရော ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ, တံ သဗ္ဗံ ပါကဋံ ကတွာ ဒဿေတုကာမော ‘အာနန္ဒဇာတေ’တိ
အာဒိကာ (သု. နိ. ၆၈၄) ဝီသတိ ဝတ္ထုဂါထာယော ဝတွာ ဝိဿဇ္ဇေသိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ‘နာလကသုတ္တ”န္တိ ဝုစ္စ
တီ”တိ အာဂတတ္တာ နာလကသုတ္တဿ ဝတ္ထုဂါထာယော နာလကသုတ္တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာတိ ပါရာယနဝဂ္
ဂဿ ဝတ္ထုဂါထာယော ဣစ္စ သုဒ္ဓိကဂါထာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တတ္ထေဝ စ ပါရာယနဝဂ္ဂေ အဇိတမာဏဝကာဒီနံ သော
ဠသန္နံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုစ္ဆာဂါထာ, ဘဂဝတော ဝိဿဇ္ဇနဂါထာ စ ပါဠိယံ သုတ္တနာမေန အဝတွာ ‘အဇိတမာဏဝ
ကပုစ္ဆာ, တိဿမေတ္တေယျမာဏဝကပုစ္ဆာ”တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၁၀၃၈) အာဂတတ္တာ, စုဏ္ဏိယဂန္ထေ ဟိ အသမ္မိ
ဿတ္တာ စ “နော သုတ္တနာမိကာ သုဒ္ဓိကဂါထာ နာမာ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

“သောမနဿဉာဏမယိကဂါထာပဋိသံယုတ္တာ” တိ ဧတေန ဥဒါနဿေဝ ဥဒါနန္တိ အနွတ္ထသညတံ ဒဿေ
တိ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ကိမိဒံ ဥဒါနံ နာမ? ပီတိဝေဂသမုဋ္ဌာပိတော ဥဒါဟာရော။ ယထာ ဟိ ယံ တေလာဒိ မိ
နိတဗ္ဗဝတ္ထု မာနံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, ဝိဿန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ “အဝသေသကော”တိ ဝုစ္စတိ။ ယဉ္စ ဇလံ တ
ဠာကံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂစ္ဆတိ, တံ “မဟောဃော’တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမေဝ ယံ ပီတိဝေဂသမုဋ္
ဌာပိတံ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရံ အန္တောဟဒယံ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောတိ, သော အဓိကော ဟုတွာ အန္တော အသဏ္ဌဟိတွ
တ ဗဟိ ဝစီဒွါရေန နိက္ခန္တော ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခော ဥဒါဟာရဝိသေသော “ဥဒါန”န္တိ ဝုစ္စတိ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ဂန္
ထာရမ္ဘကထာ) “ဥဒ မောဒေ ကီဠာယဉ္စာ”တိ ဟိ **အက္ခရစိန္တကာ** ဝဒန္တိ, ဣဒဉ္စ ယေဘုယျေန ဝုတ္တံ ဓမ္မ
သံဝေဂဝသေန ဥဒိတဿာပိ “သစေ ဘာယထ ဒုက္ခဿ”တိအာဒိဥဒါနဿ (ဥဒါ. ၄၄) **ဥဒါနပါဠိယံ** အာဂတတ္တာ,
တထာ“ဂါထာပဋိသံယုတ္တာ”တိ ဣဒမ္ပိ ယေဘုယျေနေဝ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, တဒါယတနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ, န
အာပေါ”တိအာဒိကဿ (ဥဒါ. ၇၁) စုဏ္ဏိယဝါက္ယဝသေန ဥဒိတဿာပိ တတ္ထ အာဂတတ္တာ။ နနု စ ဥဒါနံ နာမ
ပီတိသောမနဿသမုဋ္ဌာပိတော, ဓမ္မသံဝေဂသမုဋ္ဌာပိတော ဝါ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခော ဂါထာဗန္ဓဝသေန, စုဏ္
ဏိယဝါက္ယဝသေန စ ပဝတ္တော ဥဒါဟာရော, တထာ စေဝ သဗ္ဗတ္ထ အာဂတံ, ဣစ္စ ကသ္မာ “ဘိက္ခဝေ”တိ အာမန္
တနံ ဝုတ္တန္တိ? တေသံ ဘိက္ခူနံ သညာပနတ္ထံ ဧဝ, န ပဋိဂ္ဂါဟကကရဏတ္ထံ။ နိဗ္ဗာနပဋိသံယုတ္တဉ္ဟိ ဘဂဝါ ဓမ္
မံ ဒေသေတွာ နိဗ္ဗာနဂုဏာနုဿရဏေန ဥပ္ပန္နပီတိသောမနဿေန ဥဒါနံ ဥဒါနေန္တော “အယံ နိဗ္ဗာနဓမ္မော က
ထမပစ္စယော ဥပလဗ္ဘတီ”တိ တေသံ ဘိက္ခူနံ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ တေသံ တမတ္ထံ ဉာပေတုကာမေန “တဒါ
ယတန”န္တိ ဝုတ္တံ, န ပန ဧကန္တတော တေ ပဋိဂ္ဂါဟကေ ကတွာတိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

တယိဒံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာသိတံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတံ သာဝကဘာသိတန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိ
တံ –

“သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသ”န္တိ။ အာဒိနာ (သု. နိ. ၃၅) –

ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တေ အာဂတံ။ သာဝကဘာသိတမ္ပိ –

“သဗ္ဗော   ရာဂေ ပဟီနော မေ၊
သဗ္ဗော ဒောသော သမူဟတော။
သဗ္ဗော မေ ဝိဟတော မောဟော၊
သီတိဘူတောသ္မိ နိဗ္ဗုတော”တိ။ အာဒိနာ (ထေရဂ. ၇၉) –

ထေရဂါထာသု ,

“ကာယေန သံဝုတာ အာသိံ၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။
သမူလံ တဏှမဗ္ဗုယှ၊ သီတိဘူတာမှိ နိဗ္ဗုတာ”တိ။ (ထေရီဂ. ၁၅)။ –

ထေရီဂါထာသု စ အာဂတံ။ အညာနိပိ သက္ကာဒီဟိ ဒေဝေဟိ ဘာသိတာနိ “အဟော အနံ ပရမအနံ, ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ”န္တိအာဒီနိ (ဥဒါ. ၂၇)။ သောဏဒဏ္ဍဗ္ရာဟ္မဏာဒီဟိ မနုဿေဟိ စ ဘာသိတာနိ “နမော တဿ ဘဂဝတော”တိ အာဒီနိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၁; မ. နိ. ၁.၂၉၀; ၂.၂၉၀, ၃၅၇; သံ. နိ. ၁၁၈၇; ၂.၃၈; အ. နိ. ၅.၁၉၄) တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠ္ဟာနိ ဥဒါနာနိ သန္တိ ဧဝ, တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဣဓ န အဓိပ္ပေတာနိ။ ယံ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာမံ အာဟစ္စဘာသိတံ ဇိနဝစနဘူတံ, တဒေဝ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ “ဥဒါန”န္တိ သင်္ဂီတံ, တဒေဝ စ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ ပရိယတ္တိဓမ္မံ နဝဓာ ဝိဘဇိတွာ ဥဒ္ဒိသန္တေန “ဥဒါန”န္တိ ဝုတ္တံ။ ယာ ပန “အနေကဇာတိသံသာရ”န္တိအာဒိကာ (ဓ. ပ. ၁၅၃) ဂါထာ ဘဂဝတာ ဗောဓိမူလေ ဥဒါနဝသေန ပဝတ္တိတာ, အနေကသတသဟဿာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ဥဒါနဘူတာ စ, တာ အပရဘာဂေ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကဿ ဘဂဝတာ ဒေသိတတ္တာ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ **ဥဒါနပါဠိယံ** သင်္ဂဟံ အနာရောပေတွာ **ဓမ္မပဒေ** သင်္ဂဟိတာ, ယဉ္စ “အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော”တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၇; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဥဒါနဝစနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ဒေဝမနုဿာနံ ပဝေဒနသမတ္ထနိဂ္ဃောသဝိပ္ဖာရံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တဒပိ ပဌမဗောဓိယံ သဗ္ဗေသံ ဧဝ ဘိက္ခူနံ သမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ “အာရာဓယိံသု ဝတ မံ ဘိက္ခူ ဧကံ သမယ”န္တိအာဒိဝစနံ (မ. နိ. ၁.၂၂၅) ဝိယ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တဒေသနာပရိယောသာနေ အတ္တနာ ပိ အဓိဂတဓမ္မေကဒေသဿ ယထာဒေသိတဿ အရိယမဂ္ဂဿ သဗ္ဗပဌမံ သာဝကေသု ထေရေန အဓိဂတတ္တာ အတ္တနော ပရိဿမဿ သဖလဘာဝပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ ပီတိသောမနဿဇနိတံ ဥဒါဟာရမတ္တံ, န ပန “ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ”တိအာဒိဝစနံ ဝိယ (မဟာဝ. ၁; ဥဒါ. ၁) ပဝတ္တိယာ, နိဝတ္တိယာ ဝါ ပကာသနန္တိ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ **ဥဒါနပါဠိယံ** န သင်္ဂီတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဥဒါနပါဠိယံ** ပန အဋ္ဌသု ဝဂ္ဂေသု ဒသ ဒသ ကတွာ အသီတိယေဝ သုတ္တန္တာ သင်္ဂီတာ။ တထာ ဟိ **တဒဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ –

“အသီတိယေဝ သုတ္တန္တာ, ဝဂ္ဂါ အဋ္ဌ သမာသတော”တိ။ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။

ဣဓ ပန “ဒွေဝအသီတိ သုတ္တန္တာ”တိ ဝုတ္တံ, တံ ဥဒါနပါဠိယာ န သမေတိ, တသ္မာ “အသီတိ သုတ္တန္တာ”တိ ဟဝေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အပိစ န ကေဝလံ ဣဓေဝ, အထ ခေါ အညာသုပိ (ဝိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ) ဝိနယာဘိဓမ္မဋ္ဌကထာသု (ဓ. သံ. နိဒါနကထာ) တထာယေဝ ဝုတ္တတ္တာ “အပ္ပကံ ပန ဦနမဓိကံ ဝါ ဂဏနူပဂံ န ဟောတီ”တိ ပရိယာယေန အနေကံသေန ဝုတ္တံ သိယာ။ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ အနုမာနေန ဂဏနမေဝ ဟိ တတ္ထ တတ္ထ ဦနာဓိကာသင်္ချာ, ဣတရထာ တာယေဝ န သိယုန္တိပိ ဝဒန္တိ, ပဏ္ဍာ ပမာဒလေခဝစနံ ဝါ ဧတံ။

ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာတိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာတိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန “ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ, ဝုတ္တမရဟတာတိ မေ သုတံ။ ဧကဓမ္မံ ဘိက္ခဝေ, ပဇဟထ, အဟံ ဝေါ ပါဋိဘောဂေါ အနာဂါမိတာယ။ ကတမံ ဧကဓမ္မံ? လောဘံ ဘိက္ခဝေ, ဧကဓမ္မံ ပဇဟထ, အဟံ ဝေါ ပါဋိဘောဂေါ အနာဂါမိတာယာ”တိ (ဣတိဝု. ၁) ဧဝမာဒိနာ ဧကဒုကတိကစတုက္ကနိပါတဝသေန ဝုတ္တံ ဒွါဒသုတ္တရသတသုတ္တသမူဟံ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ ဟိ ဣတိဝုတ္တကပါဠိယမေဝ ဥ

အနကထာဟိ ဒွါဒသုတ္တရသတသုတ္တာနိ ဂဏေတွာ သင်္ဂီတာနိ, **တဒဋ္ဌကထာယ** မ္ပိ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ) တထာယေဝ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ “ဒွါဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ” ဣစ္စေဝ ဟဋ္ဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ယထာဝုတ္တနယေန တ အနေကံသတော ဝုတ္တန္တိပိ ဝတ္တုံ သက္ကာ, တထာပိ ဤဒိသေ ဌာနေ ပမာဏံ ဒဿေန္တေန ယာထာဝတောဝ နိယမေတွာ ဒဿေတဗ္ဗန္တိ “ဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ”တိ ဣဒံ ပစ္ဆာ ပမာဒလေခမေတတိ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ။ ဣတိ ဧဝံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ **ဣတိဝုတ္တံ**။ ဣတိဝုတ္တန္တိ သင်္ဂီတံ **ဣတိဝုတ္တကံ**။ ရုဠှိနာမံ ဝါ ဧတံ ယထာ “ယေဝါပနကံ, နတုမှာကဝဂ္ဂေါ”တိ, ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ, ဝုတ္တမရဟတာတိ မေ သုတန္တိ နိဒါနဝစနေန သင်္ဂီတံ ယထာဝုတ္တသုတ္တသမူဟံ။

ဇာတံ ဘူတံ ပုရာဝုတ္တံ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗစရိတံ ကာယတိ ကထေတိ ပကာသေတိ ဧတေနာတိ **ဇာတကံ,** တံ ပန ဣမာနိပိ ဒဿေတုံ **“အပဏ္ဏကဇာတကာဒီနိ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“ပညာသာဓိကာနိ ပဉ္စဇာတကသတာနီ”**တိ ဣဒံ အပ္ပကံ ပန ဦနမဓိကံ ဝါ ဂဏနူပဂံ န ဟောတီတိ ကတွာ အနေကံသေန, ဝေါဟာရသုခတာမတ္တေန စ ဝုတ္တံ။ ဧကံသတော ဟိ သတ္တစတ္တာလီသာဓိကာနိယေဝ ယထာဝုတ္တဂဏနတော တီဟိ ဦနတ္တာ။ တထာ ဟိ ဧကနိပါတေ ပညာသသတံ, ဒုကနိပါတေ သတံ, တိကနိပါတေ ပညာသ, တထာ စတုက္ကနိပါတေ, ပဉ္စကနိပါတေ ပဉ္စဝီသ, ဆက္ကနိပါတေ ဝီသ, သတ္တနိပါတေ ဧကဝီသ, အဋ္ဌနိပါတေ ဒသ, နဝနိပါတေ ဒွါဒသ, ဒသနိပါတေ သောဠသ, ဧကာဒသနိပါတေ နဝ, ဒွါဒသနိပါတေ ဒသ, တထာ တေရသနိပါတေ, ပကိဏ္ဏကနိပါတေ တေရသ, ဝီသတိနိပါတေ စုဒ္ဒသ, တိံသနိပါတေ ဒသ, စတ္တာလီသနိပါတေ ပဉ္စ, ပဏ္ဏာသနိပါတေ တီဏိ, သဋ္ဌိနိပါတေ ဒွေ, တထာ သတ္တတိနိပါတေ, အသီတိနိပါတေ ပဉ္စ, မဟာနိပါတေ ဒသာတိ သတ္တစတ္တာလီသာဓိကာနေဝ ပဉ္စ ဇာတကသတာနိ သင်္ဂီတာနီတိ။

အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သဘာဝေါ ဝုတ္တော ယတ္ထာတိ **အဗ္ဘုတဓမ္မံ,** တံ ပနိဒန္တိ အာဟ **“စတ္တာရောမေ”** တိအာဒိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန စေတ္ထ –

“စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ။ ကတမေ စတ္တာရော? သစေ ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုပရိသာ အာနန္ဒံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမတိ, ဒဿနေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ။ တတြ စေ အာနန္ဒော, ဓမ္မံ ဘာသတိ, ဘာသိတေနပိ သာ အတ္တမနာ ဟောတိ, အတိတ္တာဝ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုပရိသာ ဟောတိ, အထ အာနန္ဒော တုဏှီ ဘဝတိ။ သစေ ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနီပရိသာ။ပေ။ ဥပါသကပရိသာ။ပေ။ ဥပါသိကာ – ပရိသာ။ပေ။ တုဏှီ ဘဝတိ။ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ အာနန္ဒေ”တိ (အ. နိ. ၄.၁၂၉) –

ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တံ တတ္ထ တတ္ထ ဘာသိတံ သဗ္ဗမ္ပိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တံ သုတ္တန္တံ သင်္ဂဏှာတိ။

စူဠဝေဒလ္လာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၆၀) ဝိသာခေန နာမ ဥပါသကေန ပုဋ္ဌာယ ဓမ္မဒိန္နာယ နာမ ဘိက္ခုနိယာ ဘာသိတံ သုတ္တံ **စူဠဝေဒလ္လံ** နာမ။ မဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရေန ပုဋ္ဌေန အာယသ္မတာ **သာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ဘာသိတံ **မဟာဝေဒလ္လံ** (မ. နိ. ၁.၄၄၉) နာမ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တ** မ္ပိ (မ. နိ. ၁.၈၉) ဘိက္ခူဟိ ပုဋ္ဌေန တေနေဝ ဘာသိတံ, တာနိ မဇ္ဈိမနိကာယပရိယာပန္နာနိ။ **သက္ကပဉှံ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၄) ပန သက္ကေန ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ အဘာသိ, တံ ဒီဃနိကာယပရိယာပန္နံ။ **မဟာပုဏ္ဏမသုတ္တံ** (မ. နိ. ၃.၈၅) ပန တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယာ အညတရေန ဘိက္ခုနာ ပုဋ္ဌေန ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တံ မဇ္ဈိမနိကာယပရိယာပန္နံ။ ဧဝမာဒယော **သဗ္ဗေပိ** တတ္ထ တတ္ထာဂတာ **ဝေဒဉ္စ တုဋ္ဌိဉ္စ လဒ္ဓာ လဒ္ဓာ ပုစ္ဆိတသုတ္တန္တာ “ဝေဒလ္လ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေဒန္တိ** ဉာဏံ။ **တုဋ္ဌိ** န္တိ ယထာဘာသိတဓမ္မဒေသနံ ဝိဒိတွာ “သာဓု အယျေ သာဓာဝုသော”တိအာဒိနာ အဗ္ဘနုမောဒနဝသပ္ပဝတ္တံ ပီတိသောမနဿံ။ **လဒ္ဓာ လဒ္ဓာ** တိ လဘိတွာ လဘိတွာ, ပုနပ္ပုနံ လဘိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ဧတေန **ဝေဒ**သဒ္ဒော ဉာဏေ, သောမနဿေ စ ဧကသေသနယေန, သာမညနိဒ္ဒေသေန ဝါ ပဝတ္တတိ, ဝေဒမှိ နိဿိတံ တဿ လဘာပနဝသေနာတိ **ဝေဒလ္လ**န္တိ စ ဒဿေတိ။

ဧဝံ အင်္ဂဝသေန သကလမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ဓမ္မက္ခန္ဓဝသေန ဝိဘဇိတုကာမော **“ကထ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဓမ္မက္ခန္ဓဝသေနာ** တိ ဓမ္မရာသိဝသေန။ **“ဒွါသီတိ”**တိ အယံ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာဝ။ **ဧဝံ ပရိဒီပိတဓမ္မ**

ကုန္ဒဝသေနာတိ ကေပကမောဂ္ဂလ္လာနေန နာမ ဗ္ရာဟ္မဏေန ပုဋ္ဌေန ကေပက **မောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တေ** (မ. နိ. ၃.၇၉) အတ္တနော ဂုဏပ္ပကာသနတ္ထံ တ **ထေရကထာယံ** (ထေရက. ၁၀၁၇ အာဒယော) အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန သမန္တတော ဒီပိတဓမ္မက္ခန္ဓဝသေန ဣမိနာ ဇဝံ တေန အပရိဒီပိတာပိ ဓမ္မက္ခန္ဓာ သန္တီတိ ပကာသေတိ, တသ္မာ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏ **မာဓုရိယသုတ္တာဒီနံ** (မ. နိ. ၂.၃၁၇) ဝိမာနဝတ္ထာဒီသု ကေသဉ္စိ ကထာနဉ္စ ဝသေန စတုရာသီတိသဟဿတောပိ ဓမ္မက္ခန္ဓာနံ အဓိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဇတ္ထ စ **သုဘသုတ္တံ** (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၄), **ကေပကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဉ္စ** ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဘာသိတတ္တာ စတုရာသီတိဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿေသု အန္တောဂဓံ ဟောတိ, န ဟောတီတိ? **ပဋိသမ္ဘိဒါဂဏ္ဌိပဒေ** တာဝ ဣဒံ ဝုတ္တံ "သယံ ဝုတ္တဓမ္မက္ခန္ဓာနမ္ပိ ဘိက္ခုတော ဂဟိတေယေဝ သင်္ဂဟေတ္ဝာ ဇဝမာဟာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ"န္တိ, ဘဂဝတာ ပန ဒိန္နနယေ ဌတ္ဝာ ဘာသိတတ္တာ "သယံ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ သုတ္တဒ္ဝယံ ဘဂဝတော ဂဟိတေယေဝ သင်္ဂဟေတ္ဝာ ဝုတ္တ"န္တိ ဇဝမ္ပိ ဝတ္တုံ ယုတ္တတရံ ဝိယ ဒိဿတိ။ ဘဂဝတာ ဟိ ဒိန္နနယေ ဌတ္ဝာ သာဝကာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, တေနေဝ သာဝကဘာသိတမ္ပိ ကထာဝတ္ထာဒိကံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ နာမ ဇာတံ , တတောယေဝ စ အတ္တနာ ဘာသိတမ္ပိ သုဘသုတ္တာဒိကံ သင်္ဂီတိမာရောပေန္တေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန "ဇဝံ မေ သုတ"န္တိ ဝုတ္တံ။

ကောနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ သတိပဋ္ဌာနာဒိ။ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တဉှိ "ကောယနော အယံ ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၀၆; သံ. နိ. ၃.၃၆၇-၃၈၄) စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ အာရဘိတ္ဝာ တေသံယေဝ ဝိဘာဂဒဿနဝသေန ပဝတ္တတ္တာ "ကောနုသန္ဓိက"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အနေကာနုသန္ဓိကံ** ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၃၁ အာဒယော) ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဉှိ နာနာဌာနေသု နာနာဓမ္မဒေသနာနံ ဝသေန ပဝတ္တတ္တာ "အနေကာနုသန္ဓိက"န္တိ ဝုစ္စတိ။

"ကတိ ဆိန္ဒေ ကတိ ဇဟေ၊ ကတိ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
ကတိ သင်္ဂါတိဂေ ဘိက္ခု၊ 'ဩဃတိဏ္ဏော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၅)။ –

ဇဝမာဒိနာ ပဉှာပုစ္ဆနံ ကထာဗန္ဓေသု ဇကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။

"ပဉ္စ ဆိန္ဒေ ပဉ္စ ဇဟေ၊ ပဉ္စ စုတ္တရိ ဘာဝယေ။
ပဉ္စ သင်္ဂါတိဂေ ဘိက္ခု၊ 'ဩဃတိဏ္ဏော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၅)။ –

ဇဝမာဒိနာ စ ဝိဿဇ္ဇနံ ဇကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။

တိကဒုကဘာဇနံ ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ နိက္ခေပကဏ္ဍအဋ္ဌကထာကဏ္ဍဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ယံ **ကုသလတ္တိကမာတိကာပဒဿ** (ဓ. သ. ၁) ဝိဘဇနဝသေန **နိက္ခေပကဏ္ဍေ** ဝုတ္တံ –

"ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? တီဏိ ကုသလမူလာနိ။ပေ.။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ။ပေ.။ ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ။ ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ"? ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပါကာ။ ပေ.။ ဣမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ"တိ (ဓ. သ. ၁၈၇),

အယမေကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ဇသ နယော သေသတ္တိကဒုကပဒဝိဘဇနေသုပိ။ ယဒပိ **အဋ္ဌကထာကဏ္ဍေ** ဝုတ္တံ –

"ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? စတူသု ဘူမီသု ကုသလံ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ? ဒ္ဝါဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒါ။ ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ။ ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ? စတူသု ဘူမီသု ဝိပါကော တီသု ဘူမီသု ကိရိယာဗျာကတံ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဣမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ"တိ (ဓ. သ. ၁၃၈၆),

အယံ ကုသလတ္တိကမာတိကာပဒဿ ဝိဘဇနဝသေန ပဝတ္တော ဇကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ဇသ နယော သေသေသုပိ။ **စိတ္တဝါရဘာဇနံ** ပန **စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ** ဝသေန (ဓ. သ. ၁) ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယဉှိ တတ္ထ ဝုတ္တံ ကုသလစိတ္တဝိဘာ

ဇနတ္ထံ –

“ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ရူပာရမ္မဏံ ဝါ။ပေ။ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတီ”တိ (ဓ. သ. ၁),

အယမေကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ဧဝံ သေသစိတ္တုပ္ပါဒဝိဘဇနေသု။ **ကော ဓမ္မက္ခန္ဓော** တိ (ကေမေကော ဓမ္မက္ခန္ဓော ဆဋ္ဌ အဋ္ဌ.) စ ကေကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ အတ္ထော။ “ကေမေကံ တိကဒုကဘာဇနံ, ကေမေကံ စိတ္တုပ္ပါဒဘာဇန”န္တိ စ ဝစနတော ဟိ “ကေကော”တိ အဝုတ္တေပိ အယမတ္ထော သာမတ္ထိယတော ဝိညာယမာနော ဝ ဟောတိ။

ဝတ္ထု နာမ သုဒိန္နကဏ္ဍာဒိ။ **မာတိကာ** နာမ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိအာဒိနာ (ပာရာ. ၃၉) တသ္မိံ တသ္မိံ အဇ္ဈာစာရေ ပညတ္တံ ဥဒ္ဒေသ သိက္ခာပဒံ။ **ပဒဘာဇနီယန္တိ** တဿ တဿ သိက္ခာပဒဿ “ယော ပနာတိ ယော ယာဒိသော”တိအာဒိ (ပာရာ. ၃၅) နယပ္ပဝတ္တံ ပဒဝိဘဇနံ။ **အန္တရာပတ္တိ** တိ “ပဋိလာတံ ဥက္ခိပတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (ပါစိ. ၃၅၅) ဧဝမာဒိနာ သိက္ခာပဒန္တရေသု ပညတ္တာ အာပတ္တိ။ **အာပတ္တိ** တိ တံ တံသိက္ခာပဒာနုရူပံ ဝုတ္တော တိကစ္ဆေဒမုတ္တော အာပတ္တိဝါရော။ **အနာပတ္တိ** တိ “အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အသာဒိယန္တဿ ခိတ္တစိတ္တဿ ဝေဒနာဋ္ဋဿ အာဒိကမ္မိကဿာ”တိအာဒိ (ပာရာ. ၆၆) နယပ္ပဝတ္တော အနာပတ္တိဝါရော။ **တိကစ္ဆေဒော** တိ “ဒသာဟာတိက္ကန္တေ အတိက္ကန္တသညီ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ, ဒသာဟာတိက္ကန္တေ ဝေမတိကော။ပေ။ ဒသာဟာတိက္ကန္တေ အနတိက္ကန္တသညီ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ”န္တိ (ပာရာ. ၄၆၈) ဧဝမာဒိနယပ္ပဝတ္တော တိကပါစိတ္တိယ-တိက-ဒုက္ကဋာဒိဘေဒော တိကပရိစ္ဆေဒော။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဝတ္ထုမာတိကာဒီသု။

ဧဝံ အနေကနယသမလင်္ကတံ သင်္ဂီတိပ္ပကာရံ ဒဿေတွာ “အယံ ဓမ္မော, အယံ ဝိနယော။ပေ။ ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ”တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မဝိနယာဒိဘေဒေန ဝဝတ္ထပေတွာ သင်္ဂါယန္တေန မဟာကဿပပ္ပမုခေန ဝသီဂဏေန အနေကစ္ဆရိယပာတုဘာဝပဋိမဏ္ဍိတာယ သင်္ဂီတိယာ ဣမဿ ဒီဃာဂမဿ ဓမ္မဘာဝေ, မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနာဒိဘာဝေ စ ဝဝတ္ထာပိတေတိ ဒဿေန္တော **“ဧဝမေတ”**န္တိအာဒိမာဟ။ သာဓာရဏဝစနေန ဒဿိတေပိ ဟိ “ယဒတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုံ ဣဒမာရဒ္ဓံ, သောယေဝ ပဓာနဝသေန ဒဿိတော”တိ အာစရိယေဟိ အယံ သမ္ဗန္ဓော ဝုတ္တော။ အပရော နယော – ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု ဧကဝိဓာဒိဘေဒဘိန္နေသု ပကာရေသု ဓမ္မဝိနယာဒိဘာဝေ သင်္ဂီတိကာရကေ ဟေဝ သင်္ဂီတိကာလေ ဝဝတ္ထာပိတေ, န ပစ္ဆာ ကပ္ပနမတ္တသိဒ္ဓေတိ ဒဿေန္တော **“ဧဝမေတ”**န္တိအာဒိ မာဟာတိပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ န ကေဝလံ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ ဝဝတ္ထာပေတွာ သင်္ဂီတံ, အထ ခော အညမ္ပီတိ ဒဿေတိ **“န ကေဝလဉ္စ”** တိအာဒိနာ။ **ဥဒါနသင်္ဂဟော** နာမ ပဌမပာရာဇိကာဒီသု အာဂတာနံ ဝိနီတဝတ္ထုအာဒီနံ သင်္ခေပတော သင်္ဂဟဒဿနဝသေန ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ဌပိတာ –

> “မက္ကဋီ ဝဇ္ဇိပုတ္တာ စ၊ ဂိဟီ နဂ္ဂေ စ တိတ္ထိယာ။
> အရိကုပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ ဗျဉ္ဇနေဟိ ပရေ ဒုဝေ”တိ။ အာဒိကာ (ပာရာ. ၆၆)။ –

ကထာယော။ ဝုစ္စမာနဿ ဟိ ဝုတ္တဿ ဝါ အတ္ထဿ ဝိပ္ပကိဏ္ဏဘာဝေန ပဝတ္တိတုံ အဒတွာ ဥဒ္ဓံ အာနံ ရက္ခဏံ **ဥဒါနံ,** သင်္ဂဟဝစနန္တိ အတ္ထော။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂမူလပရိယာယဝဂ္ဂါဒိဝသေန **ဝဂ္ဂသင်္ဂဟော။ ဝဂ္ဂေ** တိ ဟိ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟေဝ ကတာ သုတ္တသမုဒာယဿ သမညာ။ ဥတ္တရိမနုဿပေယျာလနီလပေယျာလာဒိဝသေန **ပေယျာလသင်္ဂဟော။** ဟတုံ ရက္ခိတုံ, ဝိတ္ထာရိတုံ တ အလန္တိ ဟိ **ပေယျာလံ,** သင်္ခိပိတွာ ဒဿနဝစနံ။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယာဒီသု **နိပါတသင်္ဂဟော,** ကထင်္ဂါဒိဝသေန နိပါတနံ။ သမုဒာယကရဏဥဟိ နိပါတော။ ဒေဝတာသံယုတ္တာဒိဝသေန (သံ. နိ. ၁.၁) **သံယုတ္တသင်္ဂဟော။** ဝဂ္ဂသမုဒာယေ ဧဝ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ ကတာ သံယုတ္တသမညာ။ မူလပဏ္ဏာသကာဒိဝသေန **ပဏ္ဏာသသင်္ဂဟော,** ပညာသ ပညာသ သုတ္တာနိ ဂဏေတွာ သင်္ဂဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန တဿံ တဿံ ဟင်္ဂဟံ ဒိဿမာနံ သင်္ဂီတိကာရကဝစနံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဥဒါနသင်္ဂဟ။ပေ။ ပဏ္ဏာသသ

ဠဟာဒီဟိ အနေကဝိဓံ တထာ။ **သတ္တဟိ မာသေဟီ**တိ ကိရိယာပဝဂ္ဂေ တတိယာ ''ကောဟေနေဝ ဇာရာဏသိံ ဟယာသိ။ နဝဟိ မာသေဟိ ဝိဟာရံ နိဋ္ဌာပေသီ''တိအာဒီသု ဝိယ။ ကိရိယာယ အာသုံ ပရိနိဋ္ဌာပနဥ္စဟိ ကိရိယာပဝဂ္ဂေါ။

တအ အနေကစ္ဆရိယပာတုဘာဝဒဿနေန သာဓူနံ ပသာဒဇနနတ္ထမာဟ **''သင်္ဂီတိပရိယောသာနေ စဿာ''** တိ အာဒိ။ အဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သင်္ဂီတိပရိယောသာနေ သဉ္ဇာတပပ္ပမောအာ ဝိယ, သာဓုကာရံ ဒဒမာနာ ဝိယ စ သင်္ကမ္ပိ။ ပေ.။ ဟာတုရဟောသုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝိယာ**တိ ဟိ ဥဘာယတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပဝတ္တနေ, ပဝတ္တနာယ တ သမတ္ထံ **ပဝတ္တနသမတ္ထံ။ ဥဒကပရိယန္တန္တိ** ပထဝီသန္ဓာရကဥဒကပရိယောသာနံ ကတွာ, သဟ တေန ဥဒကေန, တံ တ ဥဒကံ အာဟစ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တေန ဧကဒေသကမ္ပနံ နိတရေတိ။ **သင်္ကမ္ပီ** တိ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆန္တီ သုဋ္ဌု ကမ္ပိ။ **သမ္ပကမ္ပီ** တိ ဥဒ္ဓမဓော စ ဂစ္ဆန္တီ သမ္မာ ပကာရေန ကမ္ပိ။ **သမ္ပဝေဓိ** တိ စတူသု ဒိသာသု ဂစ္ဆန္တီ သုဋ္ဌု ဘိယ္ယော ပဝေဓိ။ ဇဝံ တေန ပဒတ္တယေန ဆပ္ပကာရံ ပထဝီစလနံ ဒဿေတိ။ အထ တ ပုရတ္ထိမတော, ပစ္ဆိမတော စ ဥန္နမနဩနမနဝသေန **သင်္ကမ္ပိ။** ဥတ္တရတော, ဒက္ခိဏတော စ ဥန္နမနဩနမနဝသေန **သမ္ပကမ္ပိ။** မဇ္ဈိမတော, ပရိယန္တတော စ ဥန္နမနဩနမနဝသေန **သမ္ပဝေဓိ။** ဇဝမ္ပိ ဆပ္ပကာရံ ပထဝီစလနံ ဒဿေတိ, ယံ သန္ဓာယ **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ —

''ပုရတ္ထိမတော ဥန္နမတိ ပစ္ဆိမတော ဩနမတိ, ပစ္ဆိမတော ဥန္နမတိ ပုရတ္ထိမတော ဩနမတိ, ဥတ္တရတော ဥန္နမတိ ဒက္ခိဏတော ဩနမတိ, ဒက္ခိဏတော ဥန္နမတိ ဥတ္တရတော ဩနမတိ , မဇ္ဈိမတော ဥန္နမတိ ပရိယန္တတော ဩနမတိ, ပရိယန္တတော ဥန္နမတိ မဇ္ဈိမတော ဩနမတီတိ ဇဝံ ဆပ္ပကာရံ။ပေ.။ အကမ္ပိတ္ထာ''တိ (ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၇၁)။

အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တာနိ **အစ္ဆရိယာနိ,** ပုပ္ဖဝဿစေလုက္ခေပာဒီနိ အညာယပိ သာ သမညာယ ဟာကဋ္ဌာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ယာ လောကေ''**တိအာဒိ။ ယာ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ မဟာကဿပာဒီဟိ ပဥ္စဟိ သတေဟိ ယေန ကတာ သင်္ဂီတာ, တေန ပဉ္စ သတာနိ ဇတိဿာတိ **''ပဉ္စသတာ''**တိ စ ထေရေဟေဝ ကတတ္တာ ထေရာ မဟာကဿပာဒယော ဇတိဿာ, ထေရေဟိ တ ကတာတိ **''ထေရိကာ''**တိ စ လောကေ ပဝုစ္စတိ, အယံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဇဝံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ ဒဿေတွာ ယဒတ္ထံ သာ က္လမ ဒဿိတာ, က္လအနိ တံ နိအနံ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော **''က္လမိဿာ''** တိအာဒိမာဟ။ **အာဒိနိကာယဿာ** တိ သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နေသု ပဉ္စသု နိကာယေသု အာဒိဘူတဿ ဒီဃနိကာယဿ။ ခုဒ္ဒကပရိယာပန္နော ဟိ ဝိနယော ပဌမံ သင်္ဂီတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **''သုတ္တန္တ ပိဋကေ''** တိ။ **တေနာ**တိ တထာဝုတ္တတ္တာ, က္လမိနာ ယထာဝုတ္တပဌမမဟာသင်္ဂီတိယံ တထာဝစနမေဝ သန္ဓာယ မယာ ဟေဋ္ဌာ ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓံ, ယထာဝုတ္တဝိတ္ထာရဝစနဿ တ ဂုဏံ ဒဿေတီတိ။

က္လတိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ ပရမသုခုမဂမ္ဘီရဒုရနုဗောဓတ္ထပရိဒီပနာယ သုဝိမလဝိပုလပညာဝေယျတ္တိယဇနနာယ အဇ္ဇဝမဒ္ဒဝသောရစ္စသဒ္ဓာသတိဓိတိဗုဒ္ဓိခန္တိ ဝီရိယာဒိဓမ္မသမင်္ဂိနာ သာဋ္ဌကထေ ပိဋ္ဋကတ္တယေ အသင်္ဂာသံဟီရဝိသာရဒဉာဏစာရိနာ အနေကပ္ပဘေဒသကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂာဟိနာ မဟာဂဏိနာ မဟာဝေယျာကရဏေန ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိနာမထေရေန မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂရုနာ ကတာယ သာဓုဝိလာသိနိယာ နာမ လီနတ္ထပကာသနိယာ ဗာဟိရနိဒါနဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပကာသနာ။

နိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ဗြဟ္မဇာလသုတ္တံ

ပရိဗ္ဗာဇကကထာဝဏ္ဏနာ

၁. ဧတ္တာဝတာ စ ပရမသဏှသုခုမဂမ္ဘီရဒုဒ္ဒသာနေကဝိဓနယသမလင်္ကတံ ဗြဟ္မဇာလဿ သာဓာရဏတော ဗာဟိရနိဒါနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဗ္ဘန္တရနိဒါနံ သံဝဏ္ဏေန္တော အတ္ထာဓိဂမဿ သုနိက္ခိတ္တပဒမူလကတ္တာ, သုနိက္ခိတ္တပဒဘာဝဿ စ “ဣဒမေဝ”န္တိ သဘာဝဝိဘာဝနေန ပဒဝိဘာဂေန သာဓေတဗ္ဗတ္တာ ပဌမံ တာဝ ပဒဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ဧဝ”** န္တိအာဒိမာဟ။ ပဒဝိဘာဂေန ဟိ “ဣဒံ နာမ ဧတံ ပဒ”န္တိ ဝိဇာနန္တေန တံတံပဒာနုရူပံ လိင်္ဂဝိဘတ္တိ ဝစန ကာလပယောဂါဒိကံ သမ္မာပတိဋ္ဌာပနတော ယထာဝုတ္တဿ ပဒဿ သုနိက္ခိတ္တတာ ဟောတိ, တာယ စ အတ္ထဿ သမဓိဂမိယတာ။ ယထာဟ “သုနိက္ခိတ္တဿ ဘိက္ခဝေ – ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ သုနယော ဟောတီ”တိအာဒိ။ အပိစ သမ္ဗန္ဓတော, ပဒတော, ပဒဝိဘာဂတော, ပဒတ္ထတော အနုယောဂတော, ပရိဟာရတော စာတိ ဆဟာကာရေဟိ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကာတဗ္ဗာ။ တတ္ထ **သမ္ဗန္ဓော** နာမ ဒေသနာသမ္ဗန္ဓော, ယံ လောကိယာ “ဥမ္မုဂ္ဃာတော”တိပိ ဝဒန္တိ, သော ပန ပါဠိယာ နိဒါနပါဠိဝသေန, နိဒါနပါဠိယာ စ သင်္ဂီတိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိံ ဒဿေန္တေန ဟိ နိဒါနပါဠိယာ သမ္ဗန္ဓော ဒဿိတော, တသ္မာ ပဒါဒိဝသေနေဝ သံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တော **“ဧဝ”**န္တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ စ **“ဧဝန္တိ နိပါတပဒ**န္တိအာဒိနာ ပဒတော, ပဒဝိဘာဂတော စ သံဝဏ္ဏနံ ကရောတိ ပဒါနံ တဗ္ဗိသေသာနဉ္စ ဒဿိတတ္တာ။ **ပဒဝိဘာဂေ**တိ ဟိ ပဒါနံ ဝိသေသောယေဝ အဓိပ္ပေတော, န ပဒဝိဂ္ဂဟော။ ပဒါနိ စ ပဒဝိဘာဂေ စ **ပဒဝိဘာဂေ**။ အထ ဝါ ပဒဝိဘာဂေ စ ပဒဝိဂ္ဂဟော စ **ပဒဝိဘာဂေ**တိ ဧကသေသဝသေန ပဒပဒဝိဂ္ဂဟာပိ ပဒဝိဘာဂသဒ္ဒေန ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဒဝိဂ္ဂဟတော ပန “ဘိက္ခူနံ သင်္ဃော”တိအာဒိနာ ဥပရိ သံဝဏ္ဏနံ ကရိဿတိ, တထာ ပဒတ္ထာနုယောဂပရိဟာရေဟိပိ။ **ဧဝ**န္တိ ဧတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌဣတိ-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော အန္တရာသဒ္ဒ စ သဒ္ဒါဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟိတတ္တာ, နယဂ္ဂဟဏေန ဝါ ဧတေ ဂဟိတာ။ ဧတေနာဟ **“မေတိအာဒီနိ နာမပဒါနီ”**တိ။ ဣတရထာ ဟိ အန္တရာသဒ္ဒံ စ သဒ္ဒါဒီနမ္ပိ နိပါတဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော သိယာ။ **မေတိအာဒီနီ**တိ ဧတ္ထ ပန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယာဝ ပဋိသဒ္ဒော, တာဝ တဒဝသိဋ္ဌာယေဝ သဒ္ဒါ သင်္ဂဟိတာ။ **ပဋီတိ ဥပသဂ္ဂပဒံ** ပတိသဒ္ဒဿ ကာရိယဘာဝတော။

ဣဒါနိ အတ္ထုဒ္ဓာရက္ကမေန ပဒတ္ထတော သံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တော **“အတ္ထတော ပနာ”** တိအာဒိမာဟ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ သောတူနံ သံဝဏ္ဏနာနယကောသလ္လတ္ထံ သံဝဏ္ဏနာပ္ပကာရာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကထံ?

ဧကနာဠိကာ ကထာ စ၊ စတုရဿာ တထာပိ စ။
နိသိန္နဝတ္တိကာ စေဝ၊ တိဓာ သံဝဏ္ဏနံ ဝဒေ။

တတ္ထ ပါဠိံ ဝတွာ ဧကေကပဒဿ အတ္ထကထနံ ဧကာယ နာဠိယာ မိနိတသဒိသတ္တာ, ဧကေကံ ဝါ ပဒံ နာဠိံ မူလံ, ဧကမေကံ ပဒံ ဝါ နာဠိကာ အတ္ထနိဂ္ဂမနမဂ္ဂေါ ဧတိဿာတိ ကတွာ **ဧကနာဠိကာ** နာမ။ ပဋိပက္ခံ ဒဿေတွာ, ပဋိပက္ခဿ စ ဥပမံ ဒဿေတွာ, သပက္ခံ ဒဿေတွာ, သပက္ခဿ စ ဥပမံ ဒဿေတွာ, ကထနံ စတူဟိ ဘာဂေဟိ ဝုတ္တတ္တာ, စတ္တာရော ဝါ ရဿာ သလ္လက္ခဏူပါယာ ဧတိဿာတိ ကတွာ **စတုရဿာ** နာမ, ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေနေဝ ပရိယောသာနံ ဂန္တွာ ပုန သဘာဂဓမ္မဝသေနေဝ ပရိယောသာနဂမနံ နိသီဒါပေတွာ ပတိဋ္ဌာပေတွာ အာဝတ္တနယုတ္တတ္တာ, နိယမတော ဝါ နိသိန္နဿ အာရဒ္ဓဿ ဝတ္တော သံဝတ္တော ဧတိဿာတိ ကတွာ **နိသိန္နဝတ္တိကာ** နာမ, ယထာရဒ္ဓဿ အတ္ထဿ ဝိသုံ ဝိသုံ ပရိယောသာနာပိ နိယုတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, သောအာဟရဏာ ပန ကထာ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယ တဋ္ဋီကာယံ ဧကာဒသနိပါတေ ဂေါပါလကသုတ္တဝဏ္ဏနာတော ဂဟေတဗ္ဗာ။

ဘေဒကထာ တတွကထာ၊ ပရိယာယကထာပိ စ။
ဣတိ အတ္ထက္ကမေ ဝိဒွါ၊ တိဓာ သံဝဏ္ဏနံ ဝဒေ။

တတ္ထ ပကတိအာဒိဝိစာရဏာ **ဘေဒကထာ** ယထာ “ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓော”တိအာဒိ။ သရူပဝိစာရဏာ **တတွကထာ** ယထာ “ဗုဒ္ဓောတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော”တိအာဒိ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၁)။ ဧဝ

ဝစနဝိစာရဏာ **ပရိယာယကထာ** ယထာ ''ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ သဗ္ဗညူ လောကနာယကော''တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၃၈ ဝေဝစနာဟာ ရဝိဘင်္ဂနိဿိတော ဟာဠိ)။

ပယောဇနဉ္စ ပိဏ္ဍတ္ထော၊ အနုသန္ဓိ စ စောဒနာ။
ပရိဟာရော စ သဗ္ဗတ္ထ၊ ပဉ္စဓာ ဝဏ္ဏနံ ဝဒေ။

တတ္ထ **ပယောဇနံ** နာမ ဒေသနာဖလံ, တံ ပန သုတမယဉာဏာဒိ။ **ပိဏ္ဍတ္ထော** နာမ ဝိပ္ပကိဏ္ဏဿ အတ္ထဿ သုဝိဇာနနတ္ထံ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ ကထနံ။ **အနုသန္ဓိ** နာမ ပုစ္ဆာနုသန္ဓာဒိ။ **စောဒနာ** နာမ ယထာဝုတ္တဿ ဝစနဿ ဝိရောဓိကထနံ။ **ပရိဟာရော** နာမ တဿ အဝိရောဓိကထနံ။

ဥမ္မုဋ္ဌကတော ပဒစ္ဆေဒေါ၊ ပဒတ္ထော ပဒဝိဂ္ဂဟော။
စာလနာ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဆဓာ သံဝဏ္ဏနံ ဝဒေ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိဝဏ္ဏနာ)။

တတ္ထ အဇ္ဈတ္တိကာဒိနိဒ္ဒိသနံ **ဥမ္မုဋ္ဌကတော**။ ''ဧဝမိဒ''န္တိ နာနာဝိဓေန ပဒဝိဘာဂကထနံ **ပဒံ,** သဒ္ဒတ္ထာ ဓိပ္ပာယတ္ထာဒိ **ပဒတ္ထော**။ အနေကဓာ နိဗ္ဗစနံ **ပဒဝိဂ္ဂဟော**။ **စာလနာ** နာမ စောဒနာ။ **ပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ပရိဟာရော။

သမုဋ္ဌာနံ ပဒတ္ထော စ၊ ဘာဝတနုတဒဝိဓယော။
ဝိရောဓော ပရိဟာရော စ၊ နိဂမနန္တိ အဋ္ဌဓာ။

တတ္ထ **သမုဋ္ဌာန** န္တိ အဇ္ဈတ္တိကာဒိနိဒ္ဒိသနံ။ **ပဒတ္ထော** တိ အဓိပ္ပေတာနဓိပ္ပေတာဒိဝသေန အနေကဓာ ပဒဿ အတ္ထော။ **ဘာဝေ**တိ အဓိပ္ပာယော။ **အနုတဒဝိဓယော**တိ ပဌမဝစနံ **ဝိဓိ,** တဒဝိကရဏဝသေန ပစ္ဆာ ဝစနံ **အနုတ ဒေ,** ဝိသေသနဝိသေဿာနံ တ **ဝိဓာနုတဒ** သမညာ။ **ဝိရောဓော**တိ အတ္ထနိစ္ဆယနတ္ထံ စောဒနာ။ **ပရိဟာရော**တိ တဿာ သောဓနာ။ **နိဂမန**န္တိ အနုသန္ဓိယာ အနုရူပံ အပ္ပနာ။

အာဒိတော တဿ နိဒ္ဒေသံ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ တပ္ပယောဇနံ။
ပိဏ္ဍတ္ထော စေဝ ပဒတ္ထော၊ သမ္ဗန္ဓော အဓိပ္ပာယကော။
စောဒနာ သောဓနာ စေတိ၊ အဋ္ဌဓာ ဝဏ္ဏနံ ဝဒေ။

တတ္ထ **သမ္ဗန္ဓော** နာမ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓော, ယော ''အနုသန္ဓီ''တိ ဝုစ္စတိ။ သေသာ ဝုတ္တတ္ထာဝ, ဧဝမာဒိနာ တတ္ထ တတ္ထာဂတေ သံဝဏ္ဏနာပ္ပကာရေ ဥတ္တမတ သဗ္ဗတ္ထ ယထာရဟံ ဝိစေတဗ္ဗာတိ။

ဧဝမနေကတ္ထပ္ပဘေဒတာ ပယောဂတောဝ ဉာတဗ္ဗာတိ တဗ္ဗသေန တံ သမတ္ထေတုံ **''တထာ ဟေသာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အထ တ အယံ သဒ္ဒော ဣမဿတ္ထဿ တစကောတိ သင်္ကေတာဝဝတ္ထိတာယေဝ သဒ္ဒာ တံ တဒတ္ထဿ တစကာ , သင်္ကေတော စ နာမ ပယောဂဝသေန သိဒ္ဓေါတိ ဒဿေတုမ္ပိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝမီဒိသေသု။ နနု စ –

''ယထာပိ ပုပ္ဖရာသိမှာ၊ ကယိရာ မာလာဂုဏေ ဗဟူ။
ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟု''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၅၃)။

ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဥပမာကာရဿေဝ ဝုတ္တတ္တာ အာကာရတ္ထောယေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒော သိယာတိ? န, ဝိသေသသဗ္ဗ ဘာဝတော။ ''ဧဝံ ဗျာ ခေါ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂၃၄, ၃၉၆) ဟိ အာကာရမတ္တတစကောယေဝ အာကာရတ္ထောတိ အဓိ ပ္ပေတော, န ပန အာကာရဝိသေသတစကော။ ဧတ္ထ ဟိ ကိဉ္စာပိ ပုပ္ဖရာသိသဒိသတော မနုဿူပပတ္တိ သပ္ပုရိသူပနိ ဿယ သဒ္ဓမ္မသဝန ယောနိသောမနသိကာရဘောဂသမ္ပတ္တိအာဒိဒါနာဒိပုညကိရိယာဟေတုသမုဒယတော သောဘာသုဂန္ဓ တာဒိဂုဏယောဂေန မာလာဂုဏသဒိသိယော ဗဟုကာ ပုညကိရိယာ မရိတဗ္ဗသဘာဝတာယ မစ္စေန သတ္တေန ကတ္တဗ္ ဗာတိ အတ္ထဿ ဇောတိတတ္တာ ပုပ္ဖရာသိမာလာဂုဏာဝ ဥပမာ နာမ ဥပမီယတိ တောယာတိ ကတွာ, တေသံ ဥပမာ

ကာရော စ ယထာသဒ္ဒေန အနိယမတော ဇောတိတော, တသ္မာ ''ဧဝံ-သဒ္ဒော နိယမတော ဥပမာကာရနိဂမနတ္ထော''တိ ဝုတ္တံ ယုတ္တံ, တထာပိ သော ဥပမာကာရော နိယမိယမာနော အတ္ထတော ဥပမာဝ ဟောတိ နိဒ္ဒိသိယဘူတံ တမန္တရေန နိဒ္ဒိသိတဘူတဿ ဥပမာကာရဿ အလဗ္ဘမာနတ္တာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **''ဥပမာယံ အာဂတော''**တိ။ အထ ဝါ ဥပမီယန္တိ သဒိသီကရီယန္တိ ဧတာယ ပုပ္ဖရာသိမာလာဂုဏာဟိ သဒိသဘာဝသင်္ခါတော ဥပမာကာရောယေဝ ဥပမာ နာမ။ ''သဒ္ဒမတ္တံ သိယောပမာ''တိ ဟိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အာကာရမတ္တတာဧကောဝ အာကာရတ္ထော ဧဝံ-သဒ္ဒော။ ဥပမာသင်္ခါတအာကာရဝိသေသတာဧကော ပန ဥပမာတ္ထောယေဝါတိ ဝုတ္တံ ''ဥပမာယံ အာဂတော''တိ။

တထာ ''ဧဝံ ဣမိနာ အာကာရေန အဘိက္ကမိတဗ္ဗ''န္တိအာဒိနာ ဥပဒိသိယမာနာယ သမဏသာရုပ္ပာယ အာကပ္ပသမ္ပတ္တိယာ ဥပဒိသနာကာရောပိ အတ္ထတော ဥပဒေသောယေဝါတိ အာဟ **''ဧဝံ။ပေ။ ဥပဒေသေ''**တိ။ **ဧဝမေတ**န္တိ ဧတ္ထ ပန ဘဂဝတာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ အဝိပရီတတော ဇာနန္တေဟိ ကတံ တတ္ထ သံဝိဇ္ဇမာနဂုဏာနံ ပကာရေဟိ ဟံသနံ ဥဒဂ္ဂတာကရဏံ **သမ္ပဟံသနံ။** တတ္ထ သမ္ပဟံသနာကာရောပိ အတ္ထတော သမ္ပဟံသနမေဝါတိ ဝုတ္တံ **''သမ္ပဟံသနေ''**တိ။ **ဧဝမေဝ ပနာယ**န္တိ ဧတ္ထ စ အဝေသဝိဘာဝနေန ကရဟဏဝစနံ **ဂရဟဏံ,** တဒာကာရောပိ အတ္ထတော ဂရဟဏံ နာမ, တသ္မာ **''ဂရဟဏေ''**တိ ဝုတ္တံ။ သော စေတ္ထ ဂရဟဏာကာရော ''ဝသလီ''တိအာဒိခုံသနသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဧဝံ-သဒ္ဒေန ပကာသိတောတိ ဝိညာယတိ, ယထာ စေတ္ထ ဧဝံ ဥပမာကာရာဒယောပိ ဥပမာဒိဝသေန ဝုတ္တာနံ ပုပ္ဖရာသိအာဒိသဒ္ဒာနံ သန္နိဓာနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဇောတကမတ္တာ ဟိ နိပါတာတိ။ **ဧဝမေတ**န္တိ စ အဓုနာ ဘာသိတာကာရေနေဝ။ အယံ ဝသလဂုဏယောဂတော ဝသလီ ကာဠကဏ္ဏီ ယသ္မိံ ဝါ တသ္မိံ ဝါ ဌာနေ ဘာသတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧဝံ ဘန္တေ**တိ သာဓု ဘန္တေ, သုဋ္ဌု ဘန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ ပန ဓမ္မဿ သာဓုကံ သဝနမနသိကာရေ သန္နိယောဇိတေဟိ ဘိက္ခူဟိ တတ္ထ အတ္တနော ဌိတဘာဝဿ ပဋိဇာနနမေဝ **ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟော,** တဒာကာရောပိ အတ္ထတော ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟောယေဝ နာမ, တေနာဟ **''ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟေ''** တိ။

ဧဝံ ဗျာ ခော တိ ဧဝံ ဝိယ ခော။ ဧဝံ ခောတိ ဟိ ဣမေသံ ပဒါနမန္တရေ ဝိယသဒ္ဒဿ ဗျာပဒေသောတိ နေရုတ္တိကာ **''ဝ-ကာရဿ, ဗ-ကာရံ, ယ-ကာရသံယောဂဉ္စ ကတွာ ဒီဃဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ''**တိပိ ဝဒန္တိ။ **အာကာရေ**တိ အာကာရမတ္တေ။ **အပ္ပာဗာဓ** န္တိ ဝိသဘာဂဝေဒနာဘာဝံ။ **အပ္ပာတင်္က** န္တိ ကိစ္ဆဇီဝိတကရရောဂာဘာဝံ။ **လဟုဋ္ဌာန** န္တိ နိဂ္ဂေလညတာယ လဟုတာယုတ္တံ ဥဋ္ဌာနံ။ **ဗလ**န္တိ ကာယဗလံ။ **ဖာသုဝိဟာရ**န္တိ စတူသု ဣရိယာပထေသု သုခဝိဟာရံ။ ဝိတ္ထာရော ဒသမ **သုဘသုတ္တဋ္ဌကထာယ** မေဝ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၄၅) အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဝဒေယ္ယာသီ** တိ ယထာဟံ ဝဒါမိ, ဧဝမ္ပိ သမဏံ အာနန္ဒံ ဝဒေဟိ။ **''သာဓု ကိရ ဘဝ''**န္တိအာဒိကံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ, သော စ ဝဒနာကာရော ဣဓ ဧဝံ-သဒ္ဒေန နိဒဿီယတီတိ ဝုတ္တံ **''နိဒဿနေ''** တိ။ **ကာလာမာ**တိ ကာလာမဂေတ္တသမ္ဗန္ဓေ ဇနေ အာလပတိ။ **''ဣမေ။ပေ။ ဝါ''**တိ ယံ မယာ ဝုတ္တံ, တံ ကိံ မညထာတိ အတ္ထော။ **သမတ္တာ** တိ ပရိပူရိတာ။ **သမာဒိန္နာ** တိ သမာဒိယိတာ။ သံဝတ္တန္တိ ဝါ နော ဝါ သံဝတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဝစနဒွယေ ကထံ ဝေါ တုမှာကံ မတိ ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဧဝံ နော**တိ ဧဝမေဝ အမှာကံ မတိ ဧတ္ထ ဟောတိ, အမှာကမေတ္ထ မတိ ဟောတိ ယေဝါတိပိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ တေသံ ယထာဝုတ္တဓမ္မာနံ အဟိတဒုက္ခာဝဟဘာဝေ သန္နိဋ္ဌာနဇနနတ္ထံ အနုမတိဂ္ဂဟဏဝသေန ''သံဝတ္တန္တိ နော ဝါ, ကထံ ဝေါ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ ပုစ္ဆာယ ကတာယ ''ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ တဒာကာရသန္နိဋ္ဌာနံ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဝိဘာဝိတံ, သော စ တေသံ ဓမ္မာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တနာကာရော နိယမိယမာနော အတ္ထတော အဝဓာရဏမေဝါတိ ဝုတ္တံ **''အဝဓာရဏေ''**တိ။ အာကာရတ္ထမညတ္ရ သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တနယေန စောဒနာ, သောဓနာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အာဒိသဒ္ဒေန စေတ္ထ ဣဒမတ္ထပုစ္ဆာပရိမာဏာဒိအတ္ထာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ''ဧဝံဂတာနိ, ဧဝံဝိဓော, ဧဝမာကာရော''တိ စ အာဒီသု **ဣဒမတ္ထေ,** ဂတဝိဓာကာရသဒ္ဒါ ပန ပကာရပရိယာယာ။ ဂတဝိဓယုတ္တာကာရသဒ္ဒေ ဟိ လောကိယာ ပကာရတ္ထေ ဝဒန္တိ။ ''ဧဝံ သု တေ သုန္ဟာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿူ အာမုတ္တမဏိကုဏ္ဍလာဘရဏာ ဩဒါတဝတ္ထဝသနာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရေန္တိ, သေယျထာပိ တွံ ဧတရဟိ သာစရိယကောတိ? နော ဟိဒံ ဘော ဂေါတမာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈၆) **ပုစ္ဆာယံ။** ''ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ (အ. နိ. ၁.၄၈), ဧဝမာယုပရိယန္တော''တိ (ပါရာ. ၁၂) စ အာဒီသု **ပရိမာဏေ။** ဧတ္ထာပိ ''သုန္ဟာတာ သုဝိလိတ္တာ''တိအာဒိဝစနံ ပုစ္ဆာ, လဟုပရိဝတ္တံ, အာယူနံ ပမာဏဉ္စ ပရိမာဏံ, တဒာကာရောပိ အတ္ထတော ပုစ္ဆာ စ ပရိမာဏဉ္စ နာမ, တသ္မာ ဧ

တေသု ပုစ္ဆတ္တော, ပရိမာဏတ္တော စ ဧဝံသဒ္ဒော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ က္ကစိ ပန သော ကတမေသု ဘဝတိ, သဗ္ဗတ္ထ
တ, အနိယမတော ပဒေသေ တတိ စောဒနာယ **“သ္တတယမိဓာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

နနု ဧကေသိ့ယေဝ အတ္ထေ သိယာ, ကသ္မာ တီသုပီတိ စ, ဟောတု တိဗ္ဗိဓေသု အတ္ထေသု, ကေန ကိမတ္ထံ ဒီပေ
တီတိ စ အနုယောဂံ ပရိဟရန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု တီသု အတ္ထေသု။ ဧကတ္တနာနတ္တ
တအဗျာပာရဧဝံဓမ္မတာသင်္ခာတာ, နန္ဒိယာဝတ္တတိပုက္ခလသီဟဝိက္ကီဠိတအင်္ကုသဒိသာလောစနသင်္ခာတာ တ
အာဓာရာဒိဘေဒဝသေန နာနာဝိဓာ နယာ **နာနာနယာ,** ဟဋ္ဌိဂတိယော တ နယာ, တာ စ ပညတ္တိအနုပညတ္တိ အာဒိဝသေန,
သင်္ခေပဝိတ္ထာရာဒိဝသေန, သံကိလေသဘာဂိယာဒိလောကိယာဒိတဒုဘယတောမိဿကာဒိဝသေန, ကုသလာဒိဝသေန,
ခန္ဓာဒိဝသေန, သင်္ဂဟာဒိဝသေန, သမယဝိမုတ္တာဒိဝသေန, ဌပနာဒိဝသေန, ကုသလမူလာဒိဝသေန, တိကပဋ္ဌာနာဒိဝသေ
န စ ပိဋကတ္တယာနုရူပံ နာနာပ္ပကာရာတိ **နာနာနယာ။** တေဟိ **နိပုဏံ** သဏှဟံ သုခုမံ တထာ။ အာသယောဝ **အဇ္ဈာသ
ယော,** တေ စ သဿတာဒိဘေဒေန, တတ္ထ စ အပ္ပရဇက္ခတာဒိဝသေန အနေကာ, အတ္တဇ္ဈာသယာဒယော ဧဝ တ သ
မုဋ္ဌာနမုပ္ပတ္တိဟေတု တေသ္သာတိ တထာ, ဥပနေတဗ္ဗာဘာဝတော အတ္ထဗျဉ္ဇနေ ဟိ သမ္ပန္နံ ပရိပုဏ္ဏံ
တထာ။ အပိစ သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဉတ္တာနီကရဏပညတ္တိဝသေန ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ, အက္ခရပဒဗျ
ယဉ္ဇနအာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ စ သမ္ပန္နံ သမန္နာဂတံ တထာ။ အထ တ ဝိညူနံ ဟဒယင်္
ဂမတော, သဝနေ အတိတ္တိဇနနတော, ဗျဉ္ဇနရသဝသေန ပရမဂမ္ဘီရဘာဝတော, ဝိစာရဏေ အတိတ္တိဇနနတော, အ
တ္ထရသဝသေန စ သမ္ပန္နံ သာဒုရသံ တထာ။

ဟဋ္ဌိဟာရိယပဒဿ ဝစနတ္ထံ “ပဋိပက္ခဟရဏတော ရာကာဒိကိလေသာပနယနတော **ဟဋ္ဌိဟာရိယ”**န္တိ ဝဒန္တိ။ ဘ
ဂဝတော ပန ပဋိပက္ခာ ရာကာဒယော န သန္တိ, ယေ ဟရိတဗ္ဗာ ဗောဓိမူလေယေဝ သတသနသကလသံကိလေသာနံ ပဟီန
တ္တာ။ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ စ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ အဋ္ဌဂုဏသမန္နာဂတေ စိတ္တေ ဟတပဋိပက္ခေ သတိယေဝ က္ကဒ္ဓိဝိဓံ ပ
ဝတ္တတိ, တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနေသု ပဝတ္တတေဟာရေနပိ န သက္ကာ က္ကစ “ဟဋ္ဌိဟာရိယ”န္တိ ဝတ္တုံ, သစေ ပန
မဟာကာရုဏိကဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျဂတာဝ ကိလေသာ ပဋိပက္ခာ သံသာရပင်္ကနိမုဂ္ဂဿ သတ္တနိကာယဿ
သမုဒ္ဓရိတုကာမတော, တသ္မာ တေသံ ဝေနေယျဂတကိလေသသင်္ခာတာနံ ပဋိပက္ခာနံ ဟရဏတော ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ
ဝုတ္တံ အဿ, ဧဝံ သတိ ယုတ္တမေတံ။

အထ တ ဘဂဝတော သာသနဿ ပဋိပက္ခာ တိတ္ထိယာ, တေသံ တိတ္ထိယဘူတာနံ ပဋိပက္ခာနံ ဟရဏတော ဟဋ္ဌိဟာ
ရိယန္တိပိ ယုဇ္ဇတိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ တိတ္ထိယာ ဟရိတဗ္ဗာ နာဿု, တေသံ ပန သန္တာနဂတဒိဋ္ဌိဟရဏဝသေန ဒိဋ္ဌိပ္
ပကာသနေ အသမတ္ထတာကာရဏေန စ က္ကဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနီသင်္ခာတေဟိ တီဟိပိ ဟဋ္ဌိဟာရိယေဟိ တေ ဟရိ
တာ အပနီတာ နာမ ဟောန္တိ။ **ပဋိ**တိ တ အယံ သဒ္ဒော “ပစ္ဆာ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဗောဓေတိ “တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမှ္
ဟိ, အညော အာဂစ္ဆိ ဗြာဟ္မဏော”တိအာဒီသု (သု. နိ. ၉၈၅; စူဠနိ. ၄) ဝိယ, တသ္မာ သမာဟိတေ စိတ္တေ ဝိဂတူပက္
လေသေ ကတကိစ္စေန ပစ္ဆာ ဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ပဋိဟာရိယံ, တဒေဝ ဒီဃဝသေန, သကတ္ထဝုတ္တိပစ္စယ
ဝသေန တ **ဟဋ္ဌိဟာရိယံ,** အတ္တနော တ ဥပက္ကိလေသေသု စတုတ္ထဇ္ဈာနမဂ္ဂေဟိ ဟရိတေသု ပစ္ဆာ တဒညေသံ ဟရဏံ
ဟဋ္ဌိဟာရိယံ ဝုတ္တနယေန။ က္ကဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနိယော ဟိ ဝိဂတူပက္ကိလေသေန, ကတကိစ္စေန စ သတ္တဟိတတ္ထံ
ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗာ, ဟတေသု စ အတ္တနော ဥပက္ကိလေသေသု ပရသတ္တာနံ ဥပက္ကိလေသဟရဏာနိ စ ဟောန္တီတိ တဒု
ဘယမ္ပိ နိဗ္ဗစနံ ယုဇ္ဇတိ။

အပိစ ယထာဝုတ္တေဟိ နိဗ္ဗစနေဟိ က္ကဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနီသင်္ခာတော သမုအယော ပဋိဟာရိယံ နာမ။ ဧကေ
ကံ ပန တသ္မိံ ဘဝံ **“ဟဋ္ဌိဟာရိယ”**န္တိ ဝုစ္စတိ ဝိသေသတ္ထဇောတကပစ္စယန္တရေန သဒ္ဒရစနာဝိသေသသမ္ဘဝ
တော, ပဋိဟာရိယံ တ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ, မဂ္ဂေ စ ပဋိပက္ခဟရဏတော, တတ္ထ ဇာတံ, တသ္မိံ တ နိမိတ္တဘူတေ, တ
တော တ အာဂတန္တိ **ဟဋ္ဌိဟာရိယံ။** ဝိစိတ္ရာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ။ တဿ ပန က္ကဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနီဘေဒေန, ဝိသ
ယဘေဒေန စ ဗဟုဝိဓဿ ဘဂဝတော ဒေသနာယ လဗ္ဘမာနတ္တာ **“ဝိဝိဓဟဋ္ဌိဟာရိယ**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဘဂဝတ ဟိ ကအစိ
က္ကဒ္ဓိဝသေနာပိ ဒေသနံ ကရောတိ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန သဟ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာဒီသု, ကအစိ အာဒေသနာဝသေနာပိ အာမဂန္ဓဗြ
ရာဟ္မဏဿ ဓမ္မဒေသနာဒီသု (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၄၁), ယေဘုယျေန ပန အနုသာသနိယာ။ အနုသာသနီဟဋ္ဌိဟာရိယဉ္
ဟိ ဗုဒ္ဓာနံ သတတံ ဓမ္မဒေသနာ။ က္ကတိ တံတံဒေသနာကာရေန အနေကဝိဓဟဋ္ဌိဟာရိယတာ ဒေသနာယ လဗ္ဘတိ။ အယမတ္

ထော ဥပရိ ကောဒသမဿ ကေဝဋ္ဋသုတ္တဿ ဝဏ္ဏနာယ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၈၁) အာဝိ ဘဝိဿတိ။ အထ တ တဿ ဝိဝိဓဿာပိ ပာဋိဟာရိယဿ ဘဂဝတော ဒေသနာယ သံသူစနတော **"ဝိဝိဓပာဋိဟာရိယ"**န္တိ ဝုတ္တံ, အနေကဝိဓပာဋိဟာရိယဒဿနန္တိ အတ္ထော။

ဓမ္မနိရုတ္တိယာဝ ဘဂဝတိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ သဗ္ဗေသံ သုဏန္တာနံ နာနာဘာသိတာနံ တံတံဘာသာနုရူပတော ဒေသနာ သောတပထမာဂစ္ဆတီတိ အာဟ **"သဗ္ဗ။ပေ။ မာဂစ္ဆန္တ"** န္တိ။ သောတမေဝ **သောတပထော,** သဝနံ တ **သောတံ,** တဿ ပထော တထာ, သောတဒွါရန္တိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ ယထာဒေသိတာကာရေန။ **ကော သမတ္ထော ဝိညာတုံ,** အသမတ္ထောယေဝ, တသ္မာတိ ပာဌသေသော။ **ပနာ**တိ ဧကံသတ္ထေ, တေန သဒ္ဒသတ္တိဓိတိဝီရိယာဒိဗလသဒ္ဓာတေန **သဗ္ဗထာမေန** ဧကံသေနေဝ သောတုကာမတာသဒ္ဓာတကုသလစ္ဆန္ဒဿ ဇနနံ ဒဿေတိ။ **ဇနေတွတ ပီ**တိ ဧတ္ထ ပိ-သဒ္ဒော, **အပိ**-သဒ္ဒော တ သမ္ဘာဝနတ္ထော "ဗုဒ္ဓောပိ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဘာဝေတွတ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ ၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁; အ. နိ. အဋ္ဌ ၁.ပဌမဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ဝိယ, တေန "သဗ္ဗထာမေန ဧကံသေနေဝ သောတုကာမတံ ဇနေတွတပိ နာမ ဧကေနာကာရေန သုတံ, ကိမင်္ဂ ပန အညထာ"တိ တထာသုတေ ဓမ္မေ သမ္ဘာဝနံ ကရောတိ။ ကေစိ ပန "ဧဒိသေသု ဂရဟတ္ထော"တိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ ဂရဟတ္ထဿ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ, ဝိဇ္ဇမာနတ္ထဿေဝ စ ဥပသဂ္ဂနိပါတာနံ ဇောတကတ္တာ။ "နာနာနယနိပုဏ"န္တိအာဒိနာ ဟိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန သောတုမသက္ကုဏေယျဘာဝေန ဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရဘာဝမေဝ ကရောတိ, တသ္မာ "အပိ ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု, ရတိံ သော နာဓိဂစ္ဆတီ"တိ အာဒီသုယေဝ (ဓ. ပ. ၁၈၇) ဂရဟတ္ထသမ္ဘဝေသု ဂရဟတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ **အပိ**-သဒ္ဒော စ ဤဒိသေသု ဌာနေသု နိပါတောယေဝ, န ဥပသဂ္ဂေါ။ တထာ ဟိ "အပိ-သဒ္ဒော စ နိပါတပက္ခိကော ကာတဗ္ဗော, ယတ္ထ ကိရိယာတစက တော ပုဗ္ဗော န ဟောတီ"တိ အက္ခရစိန္တကာ ဝဒန္တိ။ **မယာပီ**တိ ဧတ္ထ ပန န ကေဝလံ မယာဝ, အထ ခေါ အညေဟိပိ တထာရူပေဟီတိ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

သာမံ ဘဝတီတိ **သယမ္ဘူ,** အနာစရိယကော။ **န မယံ ဣဒံ သစ္ဆိကတ** န္တိ ဧတ္ထ ပန "န အတ္တနော ဉာဏေနေဝ အတ္တနာ သစ္ဆိကတ"န္တိ ပကရဏတော အတ္ထော ဝိညာယတိ။ သာမညဝစနဿာပိ ဟိ သမ္ဗယောဂဝိပ္ပယောဂသဟစရဏဝိရောဓသဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနလိင်္ဂဩစိတ္တကာလဒေသပကရဏာဒိဝသေန ဝိသေသတ္တဂ္ဂဟဏံ သမ္ဘဝတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ **ပရိမောစေန္တော** တိ "ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပာပဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွတ အတ္တနော ဒဟတီ"တိ (ပါရာ. ၁၉၅) ဝုတ္တဒေါသတော ပရိမောစာပနဟေတု။ ဟေတွဝတ္ထေ ဟိ အန္တ-သဒ္ဒေ "အသမ္ဗုဓံ ဗုဒ္ဓနိသေဝိတ"န္တိအာဒီသု (ဝိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ဝိယ။ ဣမဿ သုတ္တဿ သံဝဏ္ဏနာပ္ပကာရဝိစာရဏေန အတ္တနော ဉာဏဿ ပစ္စက္ခတံ သန္ဓာယ **"ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ သံဝဏ္ဏနာကာရာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မေ သဗ္ဗတ္ထ "အယမိမဿ အတ္ထော, ဧဝမိဓ သံဝဏ္ဏယိဿာမီ"တိ ပုရေတရမေဝ သံဝဏ္ဏနာပ္ပကာရဝိစာရဏာ။

တေဒဂ္ဂပဒဿတ္ထော ဝုတ္တောဝ။ **"ဗဟုဿုတာန"** န္တိအာဒီသု ပန အညေပိ ထေရာ ဗဟုဿုတာ, သတိမန္တော, ဂတိမန္တော, ဓိတိမန္တော, ဥပဋ္ဌာကာ စ အတ္ထိ, အယံ ပနာယသ္မာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဏှန္တော ဒသဗလဿ သာသနေ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိယံ ဌတွတ ဂဏှိ, တသ္မာ ဗဟုဿုတာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ ဣမဿ စ ထေရဿ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွတ ဓာရဏသတိ အညေဟိ ထေရေဟိ ဗလဝတရာ အဟောသိ, တသ္မာ သတိမန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ အယမေတဿ ဧကပဒေ ဌတွတ သဋ္ဌိပဒသဟဿာနိ ဂဏှန္တော သတ္ထာရာ ကထိတနိယာမေန သဗ္ဗပဒာနိ ဇာနာတိ, တသ္မာ ဂတိမန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော ။ တဿေဝ စာယသ္မတော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှနဝီရိယံ, သဇ္ဈာယနဝီရိယဉ္စ အညေဟိ အသဒိသံ အဟောသိ, တသ္မာ ဓိတိမန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ တထာဂတံ ဥပဋ္ဌဟန္တော စေသ န အညေသံ ဥပဋ္ဌာကဘိက္ခူနံ ဥပဋ္ဌဟနာကာရေန ဥပဋ္ဌဟတိ။ အညေပိ ဟိ တထာဂတံ ဥပဋ္ဌဟိံသု, န စ ပန ဗုဒ္ဓါနံ မနံ ဂဟေတွတ ဥပဋ္ဌဟိတုံ သက္ကောန္တိ, အယံ ပန ထေရော ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟုတွတ တထာဂတဿ မနံ ဂဟေတွတ ဥပဋ္ဌဟိ, တသ္မာ ဥပဋ္ဌာကာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ **အတ္ထကုသလော**တိ ဘာသိတတ္ထေ, ပယောဇနတ္ထေ စ ဆေကော။ **ဓမ္မော** တိ ပါဠိဓမ္မော, နာနာဝိဓော ဝါ ဟေတု။ **ဗျဉ္ဇန** န္တိ အက္ခရံ အတ္ထဿ ဗျဉ္ဇနတော။ ပဒေန ဟိ ဗျဉ္ဇိတောပိ အတ္ထော အက္ခရမူလကတ္တာ ပဒဿ "အက္ခရေန ဗျဉ္ဇိတော"တိ ဝုစ္စတိ။ အတ္ထဿ ဝိယဉ္ဇနတော ဝါ တဏ္ဍုမ္ဗိ ဣဓ **ဗျဉ္ဇနံ** နာမ။ တဏ္ဍေန ဟိ အတ္ထော ပရိပုဏ္ဏံ ဗျဉ္ဇီယတိ, ယတော "ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတီ"တိ အာယသ္မတာ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရေန ဝုတ္တံ။ **နိရုတ္တီ** တိ

နိဗ္ဗာနံ, ပဋ္ဌဝိဓာ တ နိရုတ္တိနယာ။ တေသမ္ပိ ဟိ သဒ္ဒရစနာဝိသေသေန အတ္ထာဓိဂမပဟေတုတော ဣဓ ဂဟဏံ ယုဇ္ဇတိ။ **ပုဗ္ဗာပရံ** နာမ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ, သုတ္တဿ တ ပုဗ္ဗဘာဂေန အပရဘာဂဿ သံသန္ဒနံ။ ဘဂဝတာ စ ပဋ္ဌဝိဓတေဒဂ္ဂဋ္ဌာနေန ဓမ္မသေနာပတိနာ စ ပဋ္ဌဝိဓကောသလ္လေန ပသဋ္ဌဘာတနုရူပတ္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဓာရဏာဖလန္တိ** ဓာရဏာသဋ္ဌာတံ ဗလံ, ဓာရဏေ တ ဗလံ, ဥဘယတ္ထာပိ ဓာရေတုံ သာမတ္ထိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒဿေန္တော** ဟုတ္ဝာတ, ဒဿနဟေတူတိပိ အတ္ထော။ **တဋ္ဌ ခော အတ္ထတော တ ဗျဥ္ဇနတော တ အနူနမနဓိက** န္တိ အဝဓာရဏဖလမာဟ။ **န အညထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ** ပန နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထံ။ **န အညထာ**တိ စ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သုတာကာရတော န အညထာ, န ပန ဘဂဝတာ ဒေသိတာကာရတော။ အစိန္တေယျာနုဘာဝတ ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာ, ဧဝဥ္စ ကတွာ "သဗ္ဗပ္ပကာရေန ကော သမတ္ထော ဝိညာတု"န္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ, ဣတရထာ ဘဂဝတာ ဒေသိတာကာရေနေဝ သောတုံ သမတ္ထတ္တာ တဒေတံ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ယထာဝုတ္တေန ပန အတ္ထေန ဓာရဏာဖလဒဿနဥ္စ န ဝိရုဇ္ဈတိ သုတာကာရာဝိရုဇ္ဈနဝသေန ဓာရဏဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, အညထာ ဘဂဝတာ ဒေသိတာကာရေနေဝ ဓာရိတုံ သမတ္ထနတော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဝစနေန ဝိရုဇ္ဈေယျ။ န ဟေတ္ထ ဒွိန္နံ အတ္ထာနံ အတ္ထန္တရတာပရိဟာရော ယုတ္တော တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ အတ္ထာနံ သုတဘာဝဒီပနေန ဧကဝိသယတ္တာ, ဣတရထာ ထေရော ဘဂဝတော ဒေသနာယ သဗ္ဗထာ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပစ္စိမတ္ထဝသေန သမတ္ထော, ပုရိမတ္ထဝသေန စ အသမတ္ထောတိ အာပဇ္ဇေယျာတိ။

"ယော ပရော န ဟောတိ, သော အတ္တာ"တိ ဝုတ္တာယ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခာတာယ သန္တတိယာ ပဝတ္တနကော တိဝိဓောပိ မေ-သဒ္ဒော, တသ္မာ ကိဉ္စာပိ နိယကဇ္ဈတ္တသန္တတိဝသေန ဧကသ္မိံ ယေဝတ္ထေ မေ-သဒ္ဒော ဒိဿတိ, တထာပိ ကရဏသမ္ပဒာနသာမိနိဒ္ဒေသဝသေန ဝိဇ္ဇမာနဝိဘတ္တိဘေဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"တီသု အတ္ထေသု ဒိဿတီ"**တိ, တီသု ဝိဘတ္တိယတ္ထေသု အတ္တနာ သညုတ္တဝိဘတ္တိတော ဒိဿတီတိ အတ္ထော ။ **ကထာဘိဂီတ**န္တိ ကထာယ အဘိဂီတံ အဘိမုခံ ကယိတံ။ **အဘောဇနေယျ** န္တိ ဘောဇနံ ကာတုမနရဟာရူပံ။ အဘိဂီတပဒဿ ကတ္တုပေက္ခတ္တာ မယာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ သေသေသုပိ ယထာရဟံ။ သုတသဒ္ဒဿ ကမ္မဘာဝသာဓနေဝသေန ဒွတမိပ္ပာယိကပဒတ္တာ ယထာယောဂံ "မယာ သုတ"န္တိ စ "မမ သုတ"န္တိ စ အတ္ထဒွယေ ယုဇ္ဇတိ။

ကိဥ္စာပိ ဥပသဂ္ဂေ ကိရိယံ ဝိသေသေတိ, ဇောတကမတ္တဘာဝတော ပန သတိပိ တသ္မိံ သုတသဒ္ဒောယေဝ တံ တံ အတ္ထံ ဝဒတီတိ အနုပသဂ္ဂဿ သုတသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓာရေ သဉပသဂ္ဂဿ ဂဟဏံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ အာဟ **"သဉပသဂ္ဂေ စ အနုပသဂ္ဂေ စာ"**တိ။ **အဿာ** တိ သုတသဒ္ဒဿ။ ဥပသဂ္ဂဝသေနပိ ဓာတုသဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထတ စကော ယထာ "အနုဘဝတိ ပရာဘဝတီ"တိ ဝုတ္တံ **"ဂစ္ဆန္တောတိ အတ္ထော"** တိ။ တထာ အနုပသဂ္ဂေပိ ဓာတုသဒ္ဒော သဉပသဂ္ဂေ ဝိယ ဝိသေသတ္ထတစကောတိ အာဟ **"ဝိဿုတဓမ္မဿာတိ အတ္ထော"** တိ။ ဧဝမီဒိသေသု။ **သောတဝိညေယျ** န္တိ သောတဒွတရနိဿိတေန ဝိညာဏေန ဝိညာတဗ္ဗံ, သသမ္ဘာရကထာ တ သော, သောတဒွတရေန ဝိညာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **သောတဒွတရာနုသာရဝိညာတဓရော**တိ သောတဒွတရာနုသာရေန မနောဝိညာဏေန ဝိညာတဓမ္မဓရော။ န ဟိ သောတဒွတရနိဿိတဝိညာဏမတ္တေန ဓမ္မော ဝိညာယတိ, အထ ခော တဒနုသာရမနောဝိညာဏေနေဝ, **သုတဓရော**တိ စ တထာ ဝိညာတဓမ္မဓရော ဝုတ္တော, တသ္မာ တဒတ္ထောယေဝ သမ္ဘဝတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ကမ္မဘာဝသာဓနာနိ သုတသဒ္ဒေ သမ္ဘဝန္တီတိ ဒဿေတုံ **"ဣဓ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ ပုဗ္ဗာပရပဒသမ္ဗန္ဓဝသေန အတ္ထဿ ဥပပန္နတာ, အနုပပန္နတာ စ ဝိညာယတိ, တသ္မာ သုတသဒ္ဒဿေဝ ဝသေန အယမတ္ထော "ဥပပန္နော, အနုပပန္နော"တိ တ န ဝိညာတဗ္ဗောတိ စောဒနာယ ပုဗ္ဗာပရပဒသမ္ဗန္ဓဝသေန ဧတဒတ္ထဿ ဥပပန္နတံ ဒဿေတုံ **"မေ-သဒ္ဒဿ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မယာတိ အတ္ထေ သတီ** တိ ကတ္တုတ္တေ ကရဏနိဒ္ဒေသဝသေန မယာတိ အတ္ထေ ဝတ္တဗ္ဗေ သတိ, ယဒာ မေ-သဒ္ဒဿ ကတ္တုဝသေန ကရဏနိဒ္ဒေသော, တဒာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မမာတိ အတ္ထေ သတီ** တိ သမ္ဗန္ဓီယတ္ထေ သာမိနိဒ္ဒေသဝသေန မမာတိ အတ္ထေ ဝတ္တဗ္ဗေ သတိ, ယဒာ သမ္ဗန္ဓဝသေန သာမိ နိဒ္ဒေသော, တဒာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧဝံ သဒ္ဒတော ဉာတဗ္ဗမတ္ထံ ဝိညာပေတ္ဝာတ ဣဒါနိ တေဟိ ဒဿေတဗ္ဗမတ္ထံ နိဒဿေန္တော **"ဧဝမေတေသု"**တိအာဒိမာဟ။ သုတသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ပယုတ္တေန **ဧဝံ**-သဒ္ဒေန သဝနကိရိယာဇောတကေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ ဝိဇ္ဇမာနတ္တဿ ဇောတကမတ္တတ္တာ နိပာတာနန္တိ ဝုတ္တံ **"ဧဝန္တိ သောတဝိညာဏာဒိဝိညာဏကိစ္စနိဒဿန"** န္တိ။ သဝနာယ ဧဝ ဟိ အာကာရော, နိဒဿနံ, အဝဓာရဏမ္ပိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တော ဧဝံ-သဒ္ဒဿ တိဝိဓောပိ အတ္ထော သဝနကိရိယာဇောတကဘာဝေန ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စေတ္ထ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနံ သောတဒွတရိကဝိညာဏာ

နံ, တဒဘိနိပါတာနန္တရံ မနောဒွါရိက ဝိညာဏာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ယတော သောတဒွါရာနုသာရဝိညာဏာတတ္ထေ ကမ္မေ သုတသဒ္ဒေါတိ ဝုတ္တော။ အဝဓာရဏဖလတ္တာ သဒ္ဒပယောဂဿ သဗ္ဗမ္ပိ တက္ကံ အန္တောဂဓာဝဓာရဏံ, တသ္မာ **“သုတ”**န္တိ ဧတဿ သုတမေဝါတိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော”** တိ။ ဧဝေန ဟိ ဝစနေန အဝဓာရဏေန နိရာကတံ ဒဿေတိ။ ယထာ ပန ယံ သုတံ သုတမေဝါတိ နိယမေတဗ္ဗံ, တထာ စ တံ သုတံ သမ္မာ သုတံ ဟောတီတိ အဝဓာရဏဖလံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ **“အနူနာဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒဿန”** န္တိ။ အထ ဝါ သဒ္ဒန္တရတ္ထာပောဟနဝသေန သဒ္ဒော အတ္ထံ ဝဒတိ, တသ္မာ **“သုတ”**န္တိ ဧတဿ အသုတံ န ဟောတီတိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ သန္ဓာယ **“အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော”** တိ ဝုတ္တံ, ဣမိနာ ဒိဋ္ဌာဒိနိဝတ္တနံ ကရောတိ ဒိဋ္ဌာဒိ နံ “အသုတ”န္တိ သဒ္ဒန္တရတ္ထာဘာဝေန နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – န ဣဒံ မယာ အတ္တနော ဉာဏေန ဒိဋ္ဌံ, န စ သယမ္ဘုဉာဏေန သစ္ဆိကတံ, အထ ခော သုတံ, တဉ္စ ခော သုတံ သမ္မဒေဝါတိ။ တဒေဝ သမ္မာ သုတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ **“အနူနာ။ပေ။ ဒဿန”** န္တိ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

“ဧဝံသဒ္ဒေါ ယထာ ဧဝ, အညတ္ထာပောဟနေန စ။
ဒုဝိဓာ သဒ္ဒော အတ္ထန္တရံ၊ နိဝတ္တေတိ ယထာရဟ”န္တိ။

အပိစ အဝဓာရဏတ္ထေ ဧဝံ-သဒ္ဒေ အယမတ္ထယောဇနာ ကရီယတီတိ တဒပေက္ခဿ သုတသဒ္ဒဿ သာဝဓာ ရဏတ္တော ဝုတ္တော **“အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော”** တိ, တဒဝဓာရဏဖလံ ဒဿေတိ **“အနူ။ပေ။ ဒဿန”** န္တိ ဣမိနာ။ သဝန-သဒ္ဒေါ စေတ္ထ ဘာဝသဒ္ဒေန ယောဂတော ကမ္မသာဓနော ဝေဒိတဗ္ဗော “သုယျတီ”တိ။ အနူနာဓိက တာယ ဘဂဝတော သမ္မုခာ သုတာကာရတော အဝိပရီတံ, အဝိပရီတဿ ဝါ သုတဿ ဂဟဏံ, တဿ နိဒဿနံ တထာ, ဣတိ သဝနဟေတု သုဏန္တပုဂ္ဂလသဝနဝိသေသဝသေန အယံ ယောဇနာ ကတာ။

ဧဝံ ပဒတ္တယဿ ဧကေန ပကာရေန အတ္ထယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပကာရန္တရေနာပိ တံ ဒဿေတုံ **“တထာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ယာ ဘဂဝတော သမ္မုခာ ဓမ္မဿဝနာကာရေန ပဝတ္တာ မနောဒွါရိကဝိညာဏဝီထိ, တဿာ။ သာ ဟိ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိတုံ သမတ္ထာ, န သောတဒွါရိက ဝိညာဏဝီထိ ဧကာရမ္မဏေယေဝ ပဝတ္တနတော, တထာ စေဝ ဝုတ္တံ **“သောတဒွါရာနုသာရေန”**တိ။ တေန ဟိ သောတဒွါရိကဝိ ညာဏဝီထိ နိဝတ္တေတိ။ **နာနပ္ပကာရေန** တိ ဝက္ခမာနေန အနေကဝိဟိတေန ဗျဉ္ဇနတ္ထဂ္ဂဟဏာကာရသင်္ခါတေန နာနာဝိဓေန အာကာရေန, ဧတေန ဣမိဿာ ယောဇနာယ အာကာရတ္ထော ဧဝံ-သဒ္ဒေါ ဂဟိတောတိ ဒဿေတိ။ **ပဝတ္တိ ဘာဝပ္ပကာသန**န္တိ ပဝတ္တိယာ အတ္ထိဘာဝပ္ပကာသနံ။ ယသ္မိံ ပကာရေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဝိညာဏဝီထိ နာနပ္ပကာရေန ပဝတ္တာ, တဒေဝ အာရမ္မဏံ သန္ဓာယ **“ဓမ္မပ္ပကာသန”** န္တိ ဝုတ္တံ, န ပန သုတသဒ္ဒဿ ဓမ္မတ္ထံ, တေန ဝုတ္တံ “အယံ ဓမ္မော သုတော”တိ။ တဿာ ဟိ ဝိညာဏဝီထိယာ အာရမ္မဏမေဝ “အယံ ဓမ္မော သုတော”တိ ဝုစ္စတိ။ တဉ္စ နိယမိယမာနံ ယထာဝုတ္တာယ ဝိညာဏဝီထိယာ အာရမ္မဏဘူတံ သုတ္တမေဝ။ **အယဉ္စေဟတ္ထော** တိအာဒိ ဝုတ္တဿ သေဝတ္ထဿ ပါကဋီကရဏံ။ တပ္ပာကဋီကရဏတ္ထော ဟေတ္ထ **ဟိ**-သဒ္ဒေါ။ **ဝိညာဏဝီထိယာ** ကရဏဘူတာယ **မယာ န အညံ ကတံ, ဣဒံ ပန** အာရမ္မဏံ **ကတံ။** ကိံ ပန တန္တိ စေ? **အယံ ဓမ္မော သုတော** တိ။ အယံ ပနေတ္ထာဓိပ္ပာယော – အာကာရတ္ထေ ဧဝံ-သဒ္ဒေ “ဧကေနာကာရေန”တိ ယော အာကာရော ဝုတ္တော, သော အတ္ထတော သောတဒွါရာနုသာရဝိညာဏဝီထိယာ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိဘာဝတောယေဝ, တေန စ တဒါရမ္မဏဘူတဿ ဓမ္မဿ သဝနံ ကတံ, န အညန္တိ။ ဧဝံ သဝနကိရိယာယ ကရဏကတ္တုကမ္မဝိသေသော ဣမိဿာ ယောဇနာယ ဒဿိတော။

အညမ္ပိ ယောဇနမာဟ **“တထာ”**တိအာဒိနာ။ နိဒဿနတ္ထံ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ နိဒဿနေန စ နိဒဿိတဗ္ဗဿ ဝိနာဘာဝတော **“ဧဝန္တိ နိဒဿိတဗ္ဗပ္ပကာသန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ ဟိ တဒဝိနာဘာဝတော ဧဝံသဒ္ဒေန သကလမ္ပိ သုတ္တံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ ဒဿေတိ, သုတသဒ္ဒဿ ကိရိယာပဒတ္တာ, သဝနကိရိယာယ စ သာဓာရဏဝိညာဏပ္ပ ဗန္ဓပဋိဗဒ္ဓတ္တာ တသ္မိဉ္စ ဝိညာဏပ္ပဗန္ဓေ ပုဂ္ဂလဝေါဟာရောတိ ဝုတ္တံ **“ပုဂ္ဂလကိစ္စပ္ပကာသန”** န္တိ။ သာဓာရ ဏဝိညာဏပ္ပဗန္ဓော ဟိ ပဏ္ဏတ္တိယာ ဣဓ **ပုဂ္ဂလော** နာမ, သဝနကိရိယာ ပန တဿ **ကိစ္စံ** နာမ။ န ဟိ ပုဂ္ဂလဝေါ ဟာရရဟိတေ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓေ သဝနကိရိယာ လဗ္ဘတိ ဝေါဟာရဝိသယတ္တာ တဿာ ကိရိယာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“ဣဒ”**န္တိအာဒိ ပိဏ္ဍတ္ထဒဿနံ။ **မယာ**တိ ယထာဝုတ္တဝိညာဏပ္ပဗန္ဓသင်္ခါတပုဂ္ဂလဘူတေန မယာ။ **သုတ**န္တိ

သဝနကိရိယာသင်္ခာတေန ပုဂ္ဂလကိစ္စေန ယောဇိတံ, ဣမိဿာ ပန ယောဇနာယ ပုဂ္ဂလဗ္ယာပာရဝိသယဿ ပုဂ္ဂလဿ, ပုဂ္ဂလဗျာပာရဿ စ နိဒဿနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အာကာရတ္ထမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ပုရိမယောဇနာယ အညထာပိ အတ္ထယောဇနံ ဒဿေတုံ **"တထာ"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **စိတ္တသန္တာနဿာ** တိ ယထာဝုတ္တဝိညာဏပ္ပဗန္ဓဿ။ **နာနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ** တိ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိယာ။ နာနပ္ပကာရံ အတ္ထဗျဥ္ဇနဿ ဂဟဏံ, နာနပ္ပကာရဿ တ အတ္ထဗျဥ္ဇနဿ ဂဟဏံ တထာ, တတောယေဝ သာ ''အာကာရပညတ္တီ''တိ ဝုတ္တာတိ တဒေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ **"ဧဝဉ္ဟိ ဟိ"** တိအာဒိနာ။ **အာကာရပညတ္တီ** တိ စ ဥပဟာအပညတ္တိယေဝ, ဓမ္မာနံ ပန ပဝတ္တိအာကာရမုပဟာအယ ပညတ္တတ္တာ တဒညာယ ဥပဟာအပညတ္တိယာ ဝိသေသနတ္တံ **"အာကာရပညတ္တီ"** တိ ဝုတ္တာ **ဝိသယနိဒ္ဒေသော** တိ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော။ သော တဗ္ဗဘူတော ဟိ ဓမ္မော သဝနကိရိယာကတ္တုဘူတဿ ပုဂ္ဂလဿ သဝနကိရိယာဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ကိရိယာယ ကတ္တုကမ္မဋ္ဌတ္တာ တဗ္ဗသေန စ တအာဓာရဿာပိ ဒဗ္ဗဿ အာဓာရဘာဝဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ, ဣဓ ပန ကိရိယာယ ကတ္တုပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝေ ဣစ္ဆိတောတိ ကမ္မမေဝ အာဓာရဝသေန ဝုတ္တံ, တေနာဟ ''ကတ္တု ဝိသယဂ္ဂဂဟဏသန္နိဋ္ဌာန''န္တိ, အာရမ္မဏမေဝ တ ဝိသယော။ အာရမ္မဏဥ္ဟိ တအာရမ္မဏိကဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ ဧဝမ္ပိ ဟိ အတ္ထော သုဝိညေယျတရော ဟောတိ။ ယထာဝုတ္တာဝစနေ ပိဏ္ဍတ္ထံ ဒဿေတုံ **"တ္တောဝတာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္တာဝတာ ဧတ္တကေန ယထာဝုတ္တတ္တေန ပဒတ္တယေန, ကတံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **နာနာကာရပ္ပဝတ္တေနာ**တိ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တေန။ **စိတ္တသန္တာနေနာ** တိ ယထာဝုတ္တဝိညာဏဝီထိသင်္ခာတေန စိတ္တပ္ပဗန္ဓေန။ ဂဟဏသဒ္ဒေ စေတံ ကရဏံ။ စိတ္တသန္တာနဝိနိမုတ္တဿ ကဿစိ ကတ္တု ပရမတ္ထတော အဘာဝေပိ သဒ္ဒဒေတဟာရေန ဗုဒ္ဓိပရိကပ္ပိတဘေဒဝစနိစ္ဆာယ စိတ္တသန္တာနတော အညမိဝ တံသမင်္ဂိ ကတွာ အဘေဒေပိ ဘေဒဒေတဟာရေန **"စိတ္တသန္တာနေန တံသမင်္ဂိနော"** တိ ဝုတ္တံ။ ဒေတဟာရဝိသယော ဟိ သဒ္ဒော နေကန္တပရမတ္ထိကောတိ (ကာရကရူပသိဒ္ဓိယံ ယော ကာရေတိ သဟေတုသုတ္တံ ပဿိတဗ္ဗံ) သဝနကိရိယာဝိသယောပိ သောတဗ္ဗဓမ္မော သဝနကိရိယာဝသေန ပဝတ္တစိတ္တသန္တာနဿ ဣဓ ပရမတ္ထတော ကတ္တုဘာဝတော တဿ ဝိသယောယေဝတိ ဝုတ္တံ **"ကတ္တု ဝိသယဂ္ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာန"န္တိ**။

အပိစ သဝနဝသေန စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဧဝ သဝနကိရိယာဘာဝတော တံဝသေန တဒညနာမရူပဓမ္မသမုဒာယဘူတဿ တံကိရိယာကတ္တု စ ဝိသယော ဟောတီတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ပုရိမနယေ သဝနကိရိယာ, တက္ကတ္တာ စ ပရမတ္ထတော တထာပဝတ္တစိတ္တသန္တာနမေဝ, တဿာ ကိရိယာဝိသယောပိ ''ကတ္တု ဝိသယော''တိ ဝုတ္တော။ ပစ္ဆိမနယေ ပန တထာပဝတ္တစိတ္တသန္တာနံ ကိရိယာ, တဒညဓမ္မသမုဒာယော ပန ကတ္တာ, တဿာ ကာမံ ဧကန္တတော ကိရိယာဝိသယောယေဝေသ ဓမ္မော, တထာပိ ကိရိယာဝသေန ''တဗ္ဗန္တကတ္တု ဝိသယော''တိ ဝုတ္တောတိ။ **တံသမင်္ဂိနော**တိ တေန စိတ္တသန္တာနေန သမင်္ဂိနော။ **ကတ္တု**တိ ကတ္တာရဿ။ **ဝိသယော**တိ အာရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ, အာရမ္မဏမေဝ တ။ သုတာကာရဿ စ ထေရဿ သမ္မာ နိစ္ဆိတဘာဝတော ''ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာန''န္တိ ဝုတ္တံ။

အပရော နယော – **ယဿ။ပေ။ အာကာရပညတ္တီ** တိ အာကာရတ္ထေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန ယောဇနံ ကတွာ တဒေဝ အဝဓာရဏတ္ထမ္ပိ ဂဟေတွာ ဣမသ္မိံယေဝ နယေ ယောဇေတုံ ''ဂဟဏံ ကတံ'' ဣစ္စေဝ အဝတွာ **"ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာနံ ကတ"**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝဓာရဏေန ဟိ သန္နိဋ္ဌာနမိဓာဓိပ္ပေတံ, တဿာ **"တ္တောဝတာ"** တိအာဒိနာ အဝဓာရဏတ္ထမ္ပိ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ အယမေဝ ယောဇနာ ကတာတိ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဣမိဿာ ပန ယောဇနာယ ဂဟဏာကာရကဟကတဗ္ဗိသယဝိသေသနိဒဿနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အညမ္ပိ ယောဇနမာဟ **"အထ တ"**တိအာဒိနာ။ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ သုတာနံ နာနာဝိဟိတာနံ သုတ္တသင်္ခာတာနံ အတ္ထဗျဥ္ဇနာနံ ဥပဓာရိတရူပဿ အာကာရဿ နိဒဿနဿ, အဝဓာရဏဿ တ ပကာသနသဘာဝတော **ဧဝံ-သဒ္ဒော**တိ တအာကာရာဒိဘူတဿ ဥပဓာရဏဿ ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ ဥပဟာအနဘူတဓမ္မပ္ပဗန္ဓဗျာပာရတာယ **"ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော"**တိ ဝုတ္တံ အတ္တနာ သုတာနဉ္ဟိ အတ္ထဗျဥ္ဇနာနံ ပုန ဥပဓာရဏံ အာကာရာဒိတ္တယံ, တဥ္စ ဧဝံ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော။ သော ပန ယံ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓံ ဥပဟာအယ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ ပဝတ္တာ, တဿ ဗျာပာရဘူတံ ကိစ္စမေဝ, တသ္မာ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ပုဂ္ဂလကိစ္စံ နိဒ္ဒိသီယတီတိ။ ကာမံ သဝနကိရိယာ ပုဂ္ဂလဗျာပာရောပိ အဝိသေသေန, တထာပိ ဝိသေသတော ဝိညာဏဗျာပာရောတိ ဝုတ္တံ **"ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော"** တိ။ တထာ ဟိ ပုဂ္ဂလတဒိနမ္ပိ သဝန

ကိရိယာ ဝိညာဏနိရပေက္ခာ နတ္ထိ သဝနာဒီနံ ဝိသေသတော ဝိညာဏဗျာပါရာဘာဝေန ဣစ္ဆိတတ္တာ။ **မေတိ** သဒ္ဒပ္
ပဝတ္တိယာ ဧကန္တေနေဝ သတ္တဝိသယတ္တာ, ဝိညာဏကိစ္စဿ စ သတ္တဝိညာဏာနမဘေဒကရဏဝသေန တတ္ထေဝ သ
မောဒဟိတဗ္ဗတော **“ဥဘယကိစ္စယုတ္တပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော”** တိ ဝုတ္တံ။ “အယ”န္တိအာဒိ တပ္ပါကဋီကရဏံ။ ဧတ္ထ
ဟိ **သဝနကိစ္စဝိညာဏသမင်္ဂိနာ** တိ **ဧဝံ**-သဒ္ဒေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ပုဂ္ဂလကိစ္စံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တံ ပန ပုဂ္ဂလဿ သဝနကိစ္စ
ဝိညာဏသမင်္ဂိဘာဝေန ပုဂ္ဂလကိစ္စံ နာမာတိ ဒဿေတုံ “ပုဂ္ဂလကိစ္စသမင်္ဂိနာ”တိ အဝတွာ **“သဝနကိစ္စဝိညာဏသ
မင်္ဂိနာ”**တိ အာဟ, တသ္မာ “ပုဂ္ဂလကိစ္စ”န္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌသဝနကိစ္စဝတာ ဝိညာဏေန သမင်္ဂိနာတိ အတ္ထော။ **ဝိညာဏဝ
သေန, လဒ္ဓသဝနကိစ္စဝေါဟာရေနာ**တိ စ သုတသဒ္ဒေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဝိညာဏကိစ္စံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သဝနမေဝ ကိစ္စံ ယ
ဿာတိ တထာ။ သဝနကိစ္စန္တိ ဝေါဟာရော **သဝနကိစ္စဝေါဟာရော,** လဒ္ဓေါ သော ယေနာတိ တထာ။ **လဒ္ဓသဝနကိ
စ္စဝေါဟာရေန** ဝိညာဏသင်္ခါတေန ဝသေန သာမတ္ထိယေနာတိ အတ္ထော။ အယံ ပန သမ္ဗန္ဓော – သဝနကိစ္စ
ဝိညာဏသမင်္ဂိနာ ပုဂ္ဂလေန မယာ လဒ္ဓသဝနကိစ္စဝေါဟာရေန ဝိညာဏဝသေန ကရဏဘူတေန သုတန္တိ။

အပိစ **“ဧဝ”**န္တိ သဒ္ဒသတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ, **“သုတ”**န္တိ သဒ္ဒသတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ,
တသ္မာ တေ တထာရူပပညတ္တိ ဥပါဒါနဘူတပုဂ္ဂလဗျာပါရာဘာဝေနေဝ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧဝန္တိ ပုဂ္ဂလ
ကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ သုတန္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော”**တိ။ န ဟိ ပရမတ္ထတော ယေဝ နိယမိယမာနေ သတိ ပုဂ္ဂလကိစ္စ
ဝိညာဏကိစ္စဝသေန အယံ ဝိဘာဂေါ လဗ္ဘတီတိ။ ဣမိဿာ ပန ယောဇနာယ ကတ္တုဗျာပါရကရဏဗျာပါရကတ္တု
နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သဗ္ဗဿာပိ သဒ္ဒါဓိဂမနီယဿ အတ္ထဿ ပညတ္တိမုခေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ, သဗ္ဗာသဉ္စ ပညတ္တီ
နံ ဝိဇ္ဇမာနာဒိဝသေန ဆသု ပညတ္တိဘေဒေသု အန္တောဂဓတ္တာ တာသု “ဧဝ”န္တိအာဒီနံ ပညတ္တီနံ သရူပံ နိဒ္ဓါရေ
တွာ ဒဿေန္တော **“ဧဝန္တိ စာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ “ဧဝ”န္တိ စ “မေ”တိ စ ဝုစ္စမာနဿ အတ္ထဿ
အာကာရာဒိဘူတဿ ဓမ္မာနံ အသလ္လက္ခဏဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိဘာဝေတိ အာဟ **“သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္
ထဝသေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီ”**တိ။ **သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေနာ** တိ စ ဘူတတ္ထဥတ္တမတ္ထဝသေနာတိ အတ္
ထော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော မာယာမရီစိအာဒယော ဝိယ အဘူတတ္ထော, အနုဿဝါဒီဟိ ဂဟေတဗ္ဗော ဝိယ အ
နုတ္တမတ္ထော စ န ဟောတိ, သော ရူပသဒ္ဒါဒိသဘာဝေ, ရုပ္ပနာနုဘဝနာဒိသဘာဝေ တ အတ္ထော “သစ္စိကဋ္ဌော,
ပရမတ္ထော”တိ စ ဝုစ္စတိ, “ဧဝံ မေ”တိ ပဒါနံ ပန အတ္ထော အဘူတတ္တာ, အနုတ္တမတ္တာ စ န တထာ ဝုစ္စတိ, တ
သ္မာ ဘူတတ္ထဥတ္တမတ္ထသင်္ခါတေန သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန ဝိသေသနဘူတေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေတ
တိ။ ဧတေန စ ဝိသေသနေန ဗာလဇနေဟိ “အတ္ထိ”တိ ပရိကပ္ပိတံ ပညတ္တိမတ္တံ နိဝတ္တေတိ။ တဒေဝတ္ထံ ပါကဋံ
ကရောတိ, ဟေတုနာ တ သာဓေတိ **“ကိဉ္စာပေတ္ထ တ”** န္တိအာဒိနာ။ ယံ ဓမ္မဇာတံ, အတ္ထဇာတံ တ “ဧဝ”န္တိ တ
“မေ”တိ တ နိဒ္ဒေသံ လဘတိ, **တံ ဧတ္ထ** ရူပဖဿာဒိဓမ္မသမုဒါယေ, “ဧဝံ မေ”တိ ပဒါနံ တ အတ္ထော။ ပရမတ္ထ
တော န အတ္ထီတိ ယောဇနာ။ ရူပဖဿာဒိဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော ပရမတ္ထတော ဧတ္ထ အတ္ထေဝ, “ဧဝံ မေ”တိ ပန နိဒ္ဒိ
ဋ္ဌော နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုတ**န္တိ ပန သဒ္ဒါယတနံ သန္ဓာယာဟ **“ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီ”** တိ။ “သစ္စိကဋ္ဌပရမ
တ္ထဝသေနာ”တိ ဧတ္ထ အဓိကာရော။ **“ယဉ္ဟိ”**တိအာဒိ တပ္ပါကဋီကရဏံ, ဟေတုဒဿနံ တ။ **ယံ တံ** သဒ္ဒါယတနံ
သောတေန သောတဒွါရေန, တန္နိဿိတဝိညာဏေန တ **ဥပလဒ္ဓံ** အဓိဂမိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တေန ဟိ သဒ္ဒါယ
တနမိဓ ဂဟိတံ ကမ္မသာဓနေနာတိ ဒဿေတိ။

ဧဝံ အဋ္ဌကထာနယေန ပညတ္တိသရူပံ နိဒ္ဓါရေတွာ ဣဒါနိ အဋ္ဌကထာမုတ္တကေနာပိ နယေန ဝုတ္တေသု ဆသု ပည
တ္တိဘေဒေသု “ဧဝ”န္တိအာဒီနံ ပညတ္တီနံ သရူပံ နိဒ္ဓါရေန္တော **“တထာ”**တိအာဒိမာဟ။ ဥပါဒါပညတ္တိ အာဒယော
ဟိ ပောရာဏဋ္ဌကထာတော မုတ္တာ သင်္ဂဟကာရေနေဝ အာစရိယေန ဝုတ္တာ။ ဝိတ္ထာရော အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယ
ဂဟေတဗ္ဗော။ **တံ တ**န္တိ တံ တံ ဓမ္မဇာတံ, သောတပထမာဂတေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယ တေသံ ဥပဓာရိတာကာရနိဒ္ဒိဿနာဝ
ဓာရဏဿ ပစ္စာမသနဝသေန **ဧဝန္တိ စ** သသန္တတိပရိယာပန္နေ ခန္ဓေ ဥပါဒါယ **မေတိ စ** ဝတ္တဗ္ဗတ္တာတိ အတ္
ထော။ ရူပဝေဒနာဒိဘေဒေဟိ ဓမ္မေ ဥပါဒါယ နိဿာယ ကာရဏံ ကတွာ ပညတ္တိ **ဥပါဒါပညတ္တိ** ယထာ “တာနိ
တာနိ အင်္ဂါနိ ဥပါဒါယ ရထော ဂေဟံ, တေ တေ ရူပရသာဒယော ဥပါဒါယ ဃဋော ပဋော, စန္ဒိမသူရိယပရိဝတ္တာဒ
ယော ဥပါဒါယ ကာလော ဒိသာ”တိအာဒိ။ ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန စေသာ ပညတ္တိ နာမ, န ပညာပနဋ္ဌေန။ ယာ ပန တဿ
အတ္ထဿ ပညာပနာ, အယံ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိယေဝ။ **ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဥပနိဓာယ ဝတ္တဗ္ဗတော** တိ ဒိဋ္ဌမုတဝိညာတေ ဥပနိ

ဓာယ ဥပတ္တမ္ဘံ ကတ္ဝာ အပေက္ခိတ္ဝာ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ။ ဒိဋ္ဌာဒိသဘာဝဝိရဟိတေ သဒ္ဒာယတနေ ဝတ္တမာနောပိ ဟိ သုတာတေဟာရော ''ဒုတိယံ တတိယ''န္တိအာဒိကော ဝိယ ပဌမာဒီနိ ဒိဋ္ဌမုတဝိညာတေ အပေက္ခိတ္ဝာ ပဝတ္တော **''ဥပနိဓာပညတ္တီ''**တိ ဝုစ္စတေ။ သာ ပနေသာ အနေကဝိဓာ တဒညပေက္ခူပနိဓာ ဟတ္ထဂတူပနိဓာ သမ္ပယုတ္တူပနိဓာသမာရောပိတူပနိဓာ အဝိဒူရဂတူပနိဓာ ပဋိဘာဂူပနိဓာ တဗ္ဗဟုလူပနိဓာတဗ္ဗိသိဋ္ဌူပနိဓာ''တိအာဒိနာ။ တာသု အယံ ''ဒုတိယံ တတိယ''န္တိအာဒိကာ ဝိယ ပဌမာဒီနံ ဒိဋ္ဌာဒီနံ အညမညမပေက္ခိတ္ဝာ ဝုတ္တတ္တာ တဒညပေက္ခူပနိဓာပညတ္တိ နာမ။

ဧဝံ ပညတ္တိယာပိ အတ္ထာဓိဂမနီယတာသဗ္ဗာတံ ဒဿေတဗ္ဗတ္တံ ဒဿေတ္ဝာ ဣာအနိ သဒ္ဒသာမတ္ထိယေန ဒီပေတဗ္ဗမတ္ထံ နိဒ္ဒါရေတ္ဝာ ဒီပေန္တော **''တွေ စာ''** တိအာဒိမာဟ။ **တွော** တိ တေသံ ဝစနတ္တယေ။ **စ**-သဒ္ဒော ဥပန္သသော အတ္ထန္တရံ အာရဘိတုကာမေန ယောဇိတတ္တာ။ ''သုတ''န္တိ ဝုတ္တေ အသုတံ န ဟောတီတိ ပကာသိတောယမတ္ထော, တသ္မာ တထာ သုတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတာ အတ္ထာ ပဋိဝိဒ္ဓသုတ္တဿ ပကာရဝိသေသာ **''ဧဝ''**န္တိ ထေရေန ပစ္စာမဋ္ဌာတိ တေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန အသမ္မောဟော ဒီပိတော နာမ, တေနာဟ **''ဧဝန္တိ ဝစနေန အသမ္မောဟံ ဒီပေတီ''**တိ။ **အသမ္မောဟ** န္တိ စ ယထာသုတေ သုတ္တေ အသမ္မောဟံ။ တဒေဝ ယုတ္တိယာ, ဗ္ယတိရေကေန စ သမတ္ထေဟိ **''န ဟိ''**တိအာဒိနာ ဝက္ခမာနဋ္ဌ သုတ္တံ နာနပ္ပကာရံ ဒုပ္ပဋိဝိဒ္ဓဋ္ဌ။ ဧဝံ နာနပ္ပကာရေ ဒုပ္ပဋိဝိဒ္ဓေ သုတ္တေ ကထံ သမ္မူဠ္ဌော နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓသမတ္ထော ဘဝိဿတိ။ ဣမာယ ယုတ္တိယာ, ဣမိနာ စ ဗျတိရေကေန ထေရဿ တတ္ထ အသမ္မူဠ္ဌဟာဘာဝသဗ္ဗာတော ဒီပေတဗ္ဗော အတ္ထော ဝိညာယတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝမီဒိသေသု ယထာရဟံ။ ဘဂဝတော သမ္မုခာ သုတာကာရဿ ယာထာဝတော ဥပရိ ထေရေန ဒဿိယမာနတ္တာ **''သုတ္တဿ အသမ္မောသံ ဒီပေတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ကာလန္တရေနာ** တိ သုတကာလတော အပရေန ကာလေန။ **ယဿ။ပေ။ ပဋိဇာနာတိ,** ထေရဿ ပန သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တသီဟဝသာ ဝိယ အနဿမာနံ အသမ္မုဋ္ဌံ တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ သော ဧဝံ ပဋိဇာနာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဒီပိတေန ပန အတ္ထေန ကိံ ပကာသိတန္တိ အာဟ **''ဣစ္စဿာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဣစ္စဿာ**တိ ဣတိ အဿ, တသ္မာ အသမ္မောဟဿ, အသမ္မောသဿ စ ဒီပိတတ္တာ အဿ ထေရဿပညာသိဒ္ဓိ တိအာဒိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **အသမ္မောဟေနာ** တိ သမ္မောဟာဘာဝေန။ ပညာဝဇ္ဇိတသမာဓိအာဒိဓမ္မဇာတေန တံသမ္ပယုတ္တာယ ပညာယ သိဒ္ဓိ သဟဇာတာဒိသတ္တိယာ သိဇ္ဈနတော။ သမ္မောဟပဋိပက္ခေန တ ပညာသဗ္ဗာတေန ဓမ္မဇာတေန။ သဝနကာလသမ္ဘူတာယ ဟိ ပညာယ တဒုတ္တရိကာလပညာသိဒ္ဓိ ဥပနိဿယာဒိကောဋိယာ သိဇ္ဈနတော။ ဣတရတ္ထာပိ ယထာရဟံ နယော နေတဗ္ဗော။

ဧဝံ ပကာသိတေန ပန အတ္ထေန ကိံ ဝိဘာဝိတန္တိ အာဟ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဒုဗ္ဗိဓေသု ဓမ္မေသု။ ဗျဉ္ဇနာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော အာကာရော နာတိဂမ္ဘီရော, ယထာသုတဓာရဏမေဝ တတ္ထ ကရဏီယံ, တသ္မာ တတ္ထ သတိယာ ဗျာပာရော အဓိကော, ပညာ ပန ဂုဏီဘူတာတိ ဝုတ္တံ **''ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ''** တိအာဒိ။ ပညာယ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ **ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာ** တိ ဟိ နိဗ္ဗစနံ, ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ စေတ္ထ ပဓာနဘာဝေ ''မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁) ဝိယ။ အပိစ ယထာ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု အာဝဇ္ဇနာဒယော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ သမာနာပိ တအာရမ္မဏဿ အဝိဇာနနတော အပ္ပဓာနဘူတာ, ဧဝံ ပုဗ္ဗင်္ဂမာယပိ အပ္ပဓာနတ္တေ သတိ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာ တေိဿာတိ နိဗ္ဗစနမ္ပိ ယုဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ စေတ္ထ ပုရေစာရိကဘာဝေ။ ဣတိ သဟဇာတပုဗ္ဗင်္ဂမော ပုရေဇာတပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ဒုဝိဓောပိ ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဣဓ သမ္ဘဝတိ, ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ သတိ ''ပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ''တိ ဧတ္ထာပိ ယထာသမ္ဘဝမေဝ နယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဝိဘာဝိတေန သမတ္ထတာဝစနေန ကိမနုဘာဝိတန္တိ အာဟ **''တဒုဘယသမတ္ထတာယောဂေနာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နဿာ**တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနေန ပရိပုဏ္ဏဿ, သင်္ကာသနာဒီဟိ တ ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ, အက္ခရာဒီဟိ စ ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ သမန္နာဂတဿ, အတ္ထဗျဉ္ဇနသဗ္ဗာတေန တ ရသေန သာဒုရသဿ။ ပရိယတ္တိဓမ္မော ယေဝ နဝလောကုတ္တရရတနသန္နိဓာနတော သတ္တဝိဓဿ, ဒသဝိဓဿ တ ရတနဿ သန္နိဓာနော ကောသော ဝိယာတိ **ဓမ္မကောသော,** တထာ ဓမ္မဘဏ္ဍာကရော, တတ္ထ နိယုတ္တောတိ **ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကော။** အထ တ နာနာရာဇဘဏ္ဍရက္ခကော ဘဏ္ဍာကရိကော ဝိယာတိ **ဘဏ္ဍာကရိကော,** ဓမ္မဿ အနုရက္ခကော ဘဏ္ဍာကရိကောတိ တမေဝ သဒိသတာကာရဏဒဿနေန ဝိသေသေတ္ဝာ **''ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကော''** တိ ဝုတ္တော။ ယထာဟ –

''ဗဟုဿုတော ဓမ္မဓရော၊ သဗ္ဗဟဋ္ဌိ စ သာသနေ။
အာနန္ဒော နာမ နာမေန၊ ဓမ္မာရက္ခော တဝံ မုနေ''တိ။ (အပ. ၁.၅၄၂)။

အညထာပိ ဒီပေတဗ္ဗမတ္ထံ ဒီပေတိ **“အပရော နယော”**တိအာဒိနာ, ဧဝံ သဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနာနံ အာကာရနိဒ္ဒေသနာဝဓာရဏတ္ထာနံ အဝိပရီတသဒ္ဓမ္မဝိသယတ္တာ တဗ္ဗိသယေဟိ တေဟိ အတ္ထေဟိ ယောနိသော မနသိကာရဿ ဒီပနံ ယုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ **“ယောနိ။ပေ။ ဒီပေတီ”**တိ။ **“အယောနိသော”**တိအာဒိနာ ဗျတိရေကေန ဉာပကဟေတုဒဿနံ။ တတ္ထ ကတ္ထစိ ဟိ-သဒ္ဒော ဒိဿတိ, သော ကာရဏေ, ကသ္မာတိ အတ္ထော, ဣမိနာ ဝစနေနေဝ ယောနိသော မနသိကရောတော နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓသမ္ဘဝတော အဂ္ဂိ ဝိယ ဓူမေန ကာရိယေန ကာရဏဘူတော သော ဝိညာယတီတိ တဒနုဝယမ္ပိ အတ္ထာပတ္တိယာ ဒဿေတိ။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ ယထာရဟံ။ “ဗုဟ္မဇာလံ အာဝုသော ကတ္ထ ဘာသိတ”န္တိအာဒိ ပုစ္ဆာဝသေန အဓုနာ ပကရဏပ္ပတ္တဿ ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ “သုတ”န္တိ ပဒေန ဝုစ္စမာနံ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သဝနံ သမာဓာနမန္တရေန န သမ္ဘဝတီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **“အဝိက္ခေပံ ဒီပေတီ”** တိ။ **“ဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿာ”**တိအာဒိနာ ဗျတိရေကကာရဏေန ဉာပကဟေတုံ ဒဿေတွာ တဒေဝ သမတ္ထေတိ **“တထာ ဟီ”**တိအာဒိနာ။ **သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ**တိ သဗ္ဗေန အတ္ထဗျဉ္ဇနဒေသကပယောဇနာဒိနာ သမ္ပတ္တိယာ။ ကိံ ဣမိနာ ပကာသိတန္တိ အာဟ **“ယောနိသော မနသိကာရေန စေတ္ထာ”** တိအာဒိ။ **ဧတ္ထာ** တိ တေသွေ ဓမ္မဒွဝယေ။ **“န ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော”**တိအာဒိနာ ကာရဏဘူတေန အဝိက္ခေပေန, သပ္ပုရိသူပနိဿယေန စ ဖလဘူတဿ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ သိဒ္ဓိယာ ဧဝ သမတ္ထနံ ဝုတ္တံ, အဝိက္ခေပေန ပန သပ္ပုရိသူပနိဿယဿ သိဒ္ဓိယာ သမတ္ထနံ န ဝုတ္တံ။ ကသ္မာတိ စေ? ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနံ သပ္ပုရိသေ ပယိရုပာသနာဘာဝဿ အတ္ထတော သိဒ္ဓတ္တာ။ အတ္ထဝသေနေဝ ဟိ သော ဟာကဗ္ဗောတိ န ဝုတ္တော။

ဧတ္ထာဟ – ယထာ ယောနိသော မနသိကာရေန ဖလဘူတေန အတ္တသမ္မာပဏိဓိပုဗ္ဗေကတပုညတာနံ ကာရဏဘူတာနံ သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ တဒဝိနာဘာဝတော, ဧဝံ အဝိက္ခေပေန ဖလဘူတေန သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာနံ ကာရဏဘူတာနံ သိဒ္ဓိ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ အဿုတဝတော, သပ္ပုရိသူပနိဿယဝိရဟိတဿ စ တဒဘာဝတော။ ဧဝံ သန္တေပိ “န ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော”တိအာဒိသမတ္ထနဝစနေန အဝိက္ခေပေန, သပ္ပုရိသူပနိဿယေန စ ကာရဏဘူတေန သဒ္ဓမ္မဿဝနဿေဝ ဖလဘူတဿ သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ, ကသ္မာ ပနေဝံ ဝုတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ – အဓိပ္ပာယန္တရသမ္ဘဝတော ဟိ တထာ သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ။ အယံ ပနေတ္ထာဓိပ္ပာယော – သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာ န ဧကန္တေန အဝိက္ခေပဿ ကာရဏံ ဗာဟိရကာရဏတ္တာ, အဝိက္ခေပော ပန သပ္ပုရိသူပနိဿယော ဝိယ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ ဧကန္တကာရဏံ အဇ္ဈတ္တိကကာရဏတ္တာ, တသ္မာ ဧကန္တကာရဏော ဟောန္တေ ကိမတ္ထိယာ အနေကန္တကာရဏံ ပတိ ဖလဘာဝပရိကပ္ပနာတိ တထာယေဝေတဿ သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာတိ။ ဧတ္ထ စ ပဌမံ ဖလေန ကာရဏဿ သိဒ္ဓိဒဿနံ နဒီပူရေန ဝိယ ဥပရိ ဝုဋ္ဌိသဗ္ဘာဝဿ, ဒုတိယံ ကာရဏေန ဖလဿ သိဒ္ဓိဒဿနံ ဧကန္တဝဿိနာ ဝိယ မေဃဝုဋ္ဌာနေန ဝုဋ္ဌိပဝတ္တိယာ။

“အပရော နယော”တိအာဒိနာ အညထာပိ ဒီပေတဗ္ဗတ္ထမာဟ, ယသ္မာ န ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝေန္တိ။ပေ။ နာနာကာရနိဒ္ဒေသော**တိ ဟေဋ္ဌာ **ဝုတ္တံ, သော စ အာကာရော** တိ သောတဒ္ွတရာနုသာရဝိညာဏဝီထိသင်္ခါတဿ စိတ္တသန္တာနဿ နာနာကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိယာ နာနတ္ထဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏသင်္ခါတော သော ဘဂဝတော ဝစနဿ အတ္ထဗျဉ္ဇနပ္ပဘေဒပရိစ္ဆေဒဝသေန သကလသာသနသမ္ပတ္တိဩဂါဟနာကာရော။ **ဧဝံ ဘဒ္ဒကော** တိ နိရဝသေသပရဟိတပာရိပူရိဘာဝကာရဏတ္တာ ဧဝံ ယထာဝုတ္တေန နာနတ္ထဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏေန သုန္ဒရော သေဋ္ဌော, သမာသပဒံ တ ဧတံ ဧဝံ ဤဒိသော ဘဒ္ဒော ယဿာတိ ကတ္ဝာ။ န ပဏိဟိတော **အပ္ပဏိဟိတော,** သမ္မာ အပ္ပဏိ ဟိတော အတ္တာ ယဿာတိ တထာ, တဿ။ **ပစ္ဆိမစက္ကဒ္ွဝယသမ္ပတ္တိ** န္တိ အတ္တသမ္မာပဏိဓိပုဗ္ဗေကတပုညတာသင်္ခါတဂုဏဒ္ွဝယသမ္ပတ္တိံ။ ဂုဏဿေဝ ဟိ အပရာပရဝုတ္တိယာ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကဘာဝေါ။ စရန္တိ တ ဧတေန သတ္တာ သမ္ပတ္တိဘဝံ, သမ္ပတ္တိဘဝေသူတိ တ **စက္ကံ။** ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၁) ပစ္ဆိမဘာဝေ စေတ္ထ ဒေသနာက္ကမဝသေနေဝ။ **ပုရိမစက္ကဒ္ွဝယသမ္ပတ္တိ**န္တိ ပတိရူပဒေသဝါသသပ္ပုရိသူပနိဿယသင်္ခါတဂုဏဒ္ွဝယသမ္ပတ္တိံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **တသ္မာ**တိ ပုရိမကာရဏံ ပုရိမဿေတတိ ဣမေ ကာရဏမာဟ **“န ဟီ”**တိအာဒိနာ။

တေန ကိံ ပကာသိတန္တိ အာဟ **“ဣစ္စဿာ”** တိအာဒိ။ **ဣတိ** ဣမာယ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘူတာယ။ **အဿ** ထေရဿ။ **ပစ္ဆိမစက္ကဒ္ွဝယသိဒ္ဓိယာ** တိ ပစ္ဆိမစက္ကဒ္ွဝယဿ အတ္ထိဘာဝေန သိဒ္ဓိယာ ။ **အာသယသုဒ္ဓိ** တိ ဝိပဿနာဉာဏသင်္ခါတာယ အနုလောမိကခန္တိယာ, ကမ္မဿကတာဉာဏ-မဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတဿ ယထာဘူတဉာ

ဏာသ္မႃ စာတိ ဒုဝိဓသ္မာပိ အာသယသ္မႃ အသုဒ္ဓိဟေတုဘူတာနံ ကိလေသာနံ ဒူရီဘာဝေန **သုဒ္ဓိ။** တဒေဝ ဟိ ဒွယံ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာနံ သုဒ္ဓသတ္တာနံ အာသယော။ သမ္မာပဏိဟိတတ္တော ဟိ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညော သုဒ္ဓာသယော ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ, သေယျသော နံ တတော ကရေ”တိ, (ဓ. ပ. ၄၃) “ကတပုညောသိ တွံ အာနန္ဒ, ပဓာနမနုယုဉ္ဇ ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၇) စ။ ကေစိ ပန “ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော အာသယော”တိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ “တာယ စ အာသယသုဒ္ဓိယာ အဓိဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ”တိ ဝစနေန ဝိရောဓတော။ ဧဝမ္ပိ မဂ္ဂဉာဏာသင်္ခာတသ္မႃ အာသယသ္မႃ သုဒ္ဓိ န ယုတ္တာ တာယ အဓိဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိယာ အဝတ္တဗ္ဗတောတိ? နော န ယုတ္တော ပုရိမသ္မႃ မဂ္ဂသ္မႃ, ပစ္ဆိမာနံ မဂ္ဂါနံ, ဖလာနဉ္စ ကာရဏာဘာဝတော။ **ပယောဂသုဒ္ဓိ** တိ ယောနိသောမနသိကာရပုဗ္ဗင်္ဂမသ္မႃ ဓမ္မဿဝနပယောဂသ္မႃ ဝိသဒဘာဝေန သုဒ္ဓိ, သဗ္ဗသ္မႃ တ ကာယဝစီပယောဂသ္မႃ နိဒ္ဒောသဘာဝေန သုဒ္ဓိ။ ပတိရူပဒေသဝါသီ, ဟိ သပ္ပုရိသသေဝီ စ ယထာဝုတ္တဝိသုဒ္ဓပယောဂေ ဟောတိ။ တထာဝိသုဒ္ဓေန ယောနိသောမနသိကာရပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဓမ္မဿဝနပယောဂေန, ဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝတဝဟေန စ ကာယဝစီပယောဂေန အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပရိယတ္တိယံ ဝိသာရဒေါ ဟောတိ, တထာဘူတော စ ထေရော, တေန ဝိညာယတိ ပုရိမစက္ကဒွယသိဒ္ဓိယာ ထေရသ္မႃ ပယောဂသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါတတိ။ တေန ကိံ ဝိဘာဝိတန္တိ အာဟ **“တာယ စာ”**တိအာဒိ။ **အဓိဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ**တိ ပဋိဝေဓသင်္ခာတေ အဓိဂမေ ဆေကဘာဝသိဒ္ဓိ။ အဓိဂမေတဗ္ဗတော ဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတော ပဋိဝေဓော **“အဓိဂမော”**တိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တော, **အာဂမော**တိ စ ပရိယတ္တိ အာဂစ္ဆန္တိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒယော ဧတေန, အာဘုသော တ ဂမိတဗ္ဗော ဉာတဗ္ဗောတိ ကတွာ။

တေန ကိမနုဘာဝိတန္တိ အာဟ **“ဣတိ”**တိအာဒိ။ **ဣတိ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန, တသ္မာ သိဒ္ဓတ္တာတိ တ ကာရဏနိဒ္ဒေသော။ **ဝစနန္တိ** နိဒါနဝစနံ လောကတော, ဓမ္မတော စ သိဒ္ဓါယ ဥပမာယ တမတ္ထံ ဉာပေတုံ **“အရုဏုဂ္ဂံ ဝိယာ”** တိအာဒိမာဟ။ “ဥပမာယ မိဓေကစ္စေ, အတ္ထံ ဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ (ဇာ. ၂.၁၉.၂၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ **အရုဏော**တိ သူရိယသ္မႃ ဥဒယတော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥဋ္ဌိတရံသိ, တသ္မႃ **ဥဂ္ဂံ** ဥဂ္ဂမနံ **ဥဒယတော** ဥဒယန္တသ္မႃ ဥဒယာတသမုဂ္ဂစ္ဆတော **သူရိယသ္မႃ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ** ပုရေစရံ **ဘဝိတုံ အရဟတိ ဝိယာ**တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အာဂမာဓိဂမဗျတ္တိယာ ဤဒိသသ္မႃ ထေရသ္မႃ ဝုတ္တနိဒါနဝစနံ ဘဂဝတော ဝစနသ္မႃ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဘဝိတုမရဟတိ, နိဒါနဘာဝံ ဂတံ ဟောတီတိ ဣဒမတ္ထဇာတံ အနုဘာဝိတန္တိ။

ဣအနိ အပရမ္ပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသ္မႃ အသမ္မောဟာသမ္မောသသင်္ခါတသ္မႃ ဒီပေတဗ္ဗသ္မႃတ္တသ္မႃ ဒီပကေ ဟိ ဧဝံ-သဒ္ဒ သုတ-သဒ္ဒေဟိ ပကာသေတဗ္ဗမတ္ထံ ပကာသေန္တော **“အပရော နယော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဟိ “နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓဒီပကေန , သောတဗ္ဗပ္ပဘေဒပဋိဝေဓဒီပကေနာ”တိ စ ဣမိနာ တေဟိ သဒ္ဒေဟိ ပုဗ္ဗေ ဒီပိတံ အသမ္မောဟာသမ္မောသသင်္ခါတံ ဒီပေတဗ္ဗတ္ထမာဟ အသမ္မောဟေန နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓဿ, အသမ္မောသေန စ သောတဗ္ဗပ္ပဘေဒပဋိဝေဓဿ သိဇ္ဈနတော။ **“အတ္တနော”**တိအာဒီဟိ ပန ပကာသေတဗ္ဗတ္ထံ။ တေန ဝုတ္တံ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** “နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓဒီပကေနာတိအာဒိနာ ဧဝံ-သဒ္ဒ သုတ-သဒ္ဒာနံ ထေရသ္မႃ အတ္ထဗျဉ္ဇနေသု အသမ္မောဟာသမ္မောသဒီပနတော စတုပဋိသမ္ဘိဒါဝသေန အတ္ထယောဇနံ ဒဿေတီ”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁)။ ဟေတုဂဗ္ဘဉ္စေတံ ပဒဒွယံ, နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓသင်္ခါတသ္မႃ, သောတဗ္ဗပ္ပဘေဒ-ပဋိဝေဓသင်္ခါတသ္မႃ စ ဒီပေတဗ္ဗတ္ထသ္မႃ ဒီပကတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သန္တသ္မႃ ဝိဇ္ဇမာနသ္မႃ ဘာဝေ **သဗ္ဘာဝေ,** အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဟိ သမ္ပတ္တိယာ သဗ္ဘာဝေ တထာ။ “သမ္ဘဝ”န္တိပိ ပာဌော, သမ္ဘဝနံ **သမ္ဘဝေ,** အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တီနံ သမ္ဘဝေ တထာ။ ဧဝံ ဣတရတ္ထာပိ။ **“သောတဗ္ဗပ္ပဘေဒပဋိဝေဓဒီပကေနာ”** တိ ဧတေန ပန အယံ သုတ-သဒ္ဒော ဧဝံ-သဒ္ဒသန္နိဓာနတော, ဝက္ခမာနာပေက္ခာယ တ သာမညေနေဝ ဝုတ္တောပိ သောတဗ္ဗဓမ္မဝိသေသံ အာမသတီတိ ဒဿေတိ။ ဧတ္ထ စ သောတဗ္ဗဓမ္မသင်္ခါတာယ ဟဋိယာ နိဒဿေတဗ္ဗာနံ ဘာသိတတ္ထပယောဇနတ္ထာနံ, တီသု စ ဉာဏေသု ပဝတ္တဉာဏသ္မႃ နာနပ္ပကာရဘာဝတော တဗ္ဗာဝပဋိဝေဓဒီပကေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝဒီပနံ ယုတ္တံ, သောတဗ္ဗဓမ္မသ္မႃ ပန အတ္ထာဓိဂမဟေတုတော, တံဝသေန စ တဒဝသေသဟေတုပ္ပဘေဒသ္မႃ ဂဟိတတ္တာ, နိရုတ္တိဘာဝတော စ သောတဗ္ဗပ္ပဘေဒဒီပကေန သုတ-သဒ္ဒေန ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝဒီပနံ ယုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဒေဝတ္ထဉ္စ ဟိ ဉာပေတုံ “အသမ္မောဟဒီပကေန, အသမ္မောသဒီပကေနာ”တိ စ အဝတွာ တထာ ဝုတ္တန္တိ။

ဧဝံ အသမ္မောဟာသမ္မောသသင်္ခါတဿ ဒီပေတဗ္ဗဿတ္ထဿ ဒီပကေဟိ ဧဝံ-သဒ္ဒ သုတ-သဒ္ဒေဟိ ပကာသေတဗ္ဗမတ္ထံ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယောနိသောမနသိကာရာဝိကမ္ပသင်္ခါတဿ ဒီပေတဗ္ဗဿတ္ထဿ ဒီပကေဟိပိ တေဟိ ပကာသေတဗ္ဗမတ္ထံ ပကာသေန္တော **"ဧဝန္တိ စာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဟိ **"ဧဝန္တိ။ပေ။ ဘာသမာနော, သုတန္တိ ဣဒံ။ပေ။ ဘာသမာနော"**တိ စ ဣမိနာ တေဟိ သဒ္ဒေဟိ ပုဗ္ဗေ ဒီပိတံ ယောနိသောမနသိကာရာဝိကမ္ပသင်္ခါတံ ဒီပေတဗ္ဗတ္ထမာဟ, **"ဧတေ မယာ"**တိအာဒီဟိ ပန ပကာသေတဗ္ဗတ္ထံ **သဝနယောဂဒီပကန္တိ** စ အဝိကမ္ပဝသေန သဝနယောဂဿ သိဇ္ဈနတော တဒေဝ သန္ဓာယာဟ ။ တထာ ဟိ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ "သဝနဓာရဏဝစီပရိစရိယာ ပရိယတ္တိဓမ္မာနံ ဝိသေသေန သောတာဝဓာရဏပဋိဗဒ္ဓါတိ တေ အဝိကမ္ပဒီပကေန သုတသဒ္ဒေန ယောဇေတွာ"တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁)။ မနောဒိဋ္ဌီဟိ ပရိယတ္တိဓမ္မာနံ အနုပေက္ခနသုပ္ပဋိဝေဓာ ဝိသေသတော မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓါ, တသ္မာ တဒ္ဒီပကဝစနေနေဝ ဧတေ မယာ ဓမ္မာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါတိ ဣမမတ္ထံ ပကာသေတီတိ ဝုတ္တံ "ဧဝန္တိ စ။ပေ။ ဒီပေတီ"တိ။ တတ္ထ **ဓမ္မာ** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မာ။ **မနသာနုပေက္ခိတာ**တိ "ဣဓ သီလံ ကထိတံ, ဣဓ သမာဓိ, ဣဓ ပညာ, ဧတ္တကာဝ ဧတ္ထ အနုသန္ဓယော"တိအာဒိဘေဒေန မနသာ အနုပေက္ခိတာ။ **ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ** တိ နိဇ္ဈာနက္ခန္တိသင်္ခါတာယ, ဉာတပရိညာသင်္ခါတာယ တ ဒိဋ္ဌိယာ တတ္ထ ဝုတ္တရူပါရူပဓမ္မေ "ဣတိ ရူပံ, ဧတ္တကံ ရူပ"န္တိအာဒိနာ သုဋ္ဌု ဝဝတ္ထာပေတွာ ပဋိဝိဒ္ဓါ။

သဝနဓာရဏဝစီပရိစရိယာ စ ပရိယတ္တိဓမ္မာနံ ဝိသေသေန သောတာဝဓာရဏပဋိဗဒ္ဓါ, တသ္မာ တဒ္ဒီပကဝစနေနေဝ ဗဟူ မယာ ဓမ္မာ သုတာ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာတိ ဣမမတ္ထံ ပကာသေတီတိ ဝုတ္တံ **"သုတန္တိ ဣဒံ။ပေ။ ဒီပေတီ"**တိ။ တတ္ထ **သုတာ**တိ သောတဒွါရာနုသာရေန ဝိညာတာ။ **ဓာတာ**တိ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တသီဟဝသာ ဝိယ မနသိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေန ဥပဓာရိတာ။ **ဝစသာ ပရိစိတာ**တိ ပဂုဏတာသမ္ပာဒနေန တစာယ ပရိစိတာ သဇ္ဈာယိတာ။ ဣဒါနိ ပကာသေတဗ္ဗတ္ထဒွယဒီပကေန ယထာဝုတ္တသဒ္ဒဒွယေန ဝိဘာဝေတဗ္ဗမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော **"တဒုဘယေနပိ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တဒုဘယေနာ**တိ ပုရိမနယေ, ပစ္ဆိမနယေ စ ယထာဝုတ္တဿ ပကာသေတဗ္ဗဿတ္ထဿ ပကာသကေန တေန ဒုဝိဓေန သဒ္ဒေန။ **အတ္ထဗျဉ္ဇနပါရိပူရိံ ဒီပေန္တော** တိ အာဒရဇနနဿ ကာရဏဝစနံ။ တဒေဝ ကာရဏံ ဗျတိရေကေန ဝိဝရတိ, ယုတ္တိယာ တ ဒဠှံ ကရောတိ **"အတ္ထဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏဉှိ"** တိအာဒိနာ။ **အသုဏန္တော** တိ စေတ္ထ လက္ခဏေ, ဟေတုမှိ တ အန္တ-သဒ္ဒော။ **မဟတာ ဟိတာ**တိ မဟန္တတော ဟိတသ္မာ။ **ပရိဗာဟိရော**တိ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဗာဟိရော။

ဧတေန ပန ဝိဘာဝေတဗ္ဗတ္ထဒီပကေန သဒ္ဒဒွယေန အနုဘာဝေတဗ္ဗတ္ထမနုဘာဝေန္တော **"ဧဝံ မေ သုတန္တိ ဣမိနာ"**တိအာဒိမာဟ။ ပုဗ္ဗေ ဝိသုံ ဝိသုံ အတ္ထေ ယောဇိတာယေဝ ဧတေ သဒ္ဒါ ဣဓ ကေဿတနုဘာဝတ္ထဿ အနုဘာဝကဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဉာပေတုံ **"သကလေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကာမဉ္စ မေ-သဒ္ဒော ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပုဗ္ဗေန ယောဇိတော, တဒပေက္ခာနံ ပန ဧဝံ-သဒ္ဒ သုတ-သဒ္ဒါနံ သဟစရဏတော, အဝိနာဘာဝတော စ တထာ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တထာဂတပ္ပဝေဒိတ** န္တိ တထာဂတေန ပကာရတော ဝိဒိတံ, ဘာသိတံ တ။ **အတ္တနော အဒဟန္တော** တိ အတ္တနိ "မမေဒ"န္တိ အဋ္ဌပေန္တော။ ဘုမ္မတ္ထေ စေတံ သာမိဝစနံ။ **အသပ္ပုရိသဘူမိန္တိ** အသပ္ပုရိသဝိသယံ, သော စ အတ္ထတော အပကတညုတာသင်္ခါတာ "ဣဓေကစ္စော ပာပဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွာ အတ္တနော ဒဟတီ"တိ (ပါရာ. ၁၉၅) ဧဝံ မဟာစောရဒီပကေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ အနရိယဝေဟာရာဝတ္ထာ, တထာ စာဟ **"တထာဂတ။ပေ။ အဒဟန္တော"**တိ။ ဟုတွာတိ စေတ္ထ သေသော။ တထာ **သာဝကတ္တံ ပဋိဇာနန္တော** တိ သပ္ပုရိသဘူမိသြက္ကမနသရူပ ကထနံ။ နနု စ အာနန္ဒတ္ထေရဿ "မမေတံ ဝစန"န္တိ အဓိမာနဿ, မဟာကဿပတ္ထေရာဒီနဉ္စ တဒာသင်္ကာယ အဘာဝတော အသပ္ပုရိသဘူမိသမတိက္ကမာဒိဝစနံ နိရတ္ထကံ သိယာတိ? နယိဒမေဝံ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိ ဝဒန္တေန အယမ္ပိ အတ္ထော အနုဘာဝိတောတိ အတ္ထဿေဝ ဒဿနတော။ ဧတေန ဟိ အနုဘာဝေတဗ္ဗမတ္ထံယေဝ တထာ ဒဿေတိ, န ပန အာနန္ဒတ္ထေရဿ အဓိမာနဿ, မဟာကဿပတ္ထေရာဒီနဉ္စ တဒာသင်္ကာယ သမ္ဘဝန္တိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန "ဒေဝတာနံ ပရိဝိတက္ကာပေက္ခံ တထာဝစနံ, တသ္မာ ဒေသိ စောဒနာ အနဝကာသာ"တိ ဝဒန္တိ။ တသ္မိံ ကိရ သမယေ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ "ဘဂဝါ စ ပရိနိဗ္ဗုတော, အယဉ္စ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဒေသနာကုသလော, ဣဒါနိ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ယကုလပ္ပသုတော တထာဂတဿ ဘာတာ, စူဠပိတုပုတ္တော စ, ကိံ နု ခေါ သော သယံ သစ္ဆိကတံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ဥဒါဟု ဘဂဝတောယေဝ ဝစနံ ယထာသုတ"န္တိ, တေသမေဝ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ တဒဘိပရိဟရဏတ္ထံ အသပ္ပုရိသဘူမိသမတိက္ကမနာဒိအတ္ထော အနုဘာဝိတောတိ။ သာယေဝ ယထာဝုတ္တာ အနရိယဝေဟာရာဝတ္ထာ **အသဒ္ဓမ္မော,** တဒဝတ္ထာနောက္ကမနသင်္ခါတာ စ သာ

ဝကတ္တပဋိဇာနနာ **သဒ္ဒမ္မော။** ဇဝံ သတိ ပရိယာယန္တရေန ပုရိမတ္ထမေဝ ဒဿေတီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အပိစ ကုဟန လပနာဒိဝသေန ပဝတ္တော အကုသလရာသိ **အသဒ္ဒမ္မော,** တဗ္ဗိရဟိတဘာဝတော စ **သဒ္ဒမ္မော။** **"ကေဝလ"**န္တိအာဒိ နာပိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ပရိယာယန္တရေန ဒဿနံ, ယထာဝုတ္တာယ အနရိယဝေါဟာရာဝတ္ထာယ **ပရိမောစေ တိ။** သာဝကတ္တံ ပဋိဇာနနေန **သတ္ထာရံ အပဒိသတိ** တိ အတ္ထော။ အပိစ သတ္ထုကြပ္ပဒိကိရိယတော **အတ္တာနံ ပရိ မောစေတိ** တက္ကိရိယာသင်္ကာယ သမ္ဘဝတော။ "သတ္ထု ဘဂဝတောယေဝ ဝစနံ မယာသုတ"န္တိ သတ္ထာရံ **အပဒိ သတီ**တိ အတ္တန္တရမနုဘာဝနံ ပောတိ။ **"ဇိနဝစန"**န္တိအာဒိပိ ပရိယာယန္တရဒဿနံ, အတ္တန္တရမနုဘာဝနမေဝ တ။ **အပေ့တီ** တိ နိဒဿေတိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေသု ယထာရဟံ သတ္တေ နေတီတိ **နေတ္တိ,** ဓမ္မော ယေဝ နေတ္တိ တထာ။ ဝုတ္တနယေန စေတ္ထ ဥဘယထာ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပရမ္ပိ အနုဘာဝေတဗ္ဗမတ္ထမနုဘာဝေတိ **"အပိစာ"**တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **ဥပ္ပာဒိတဘာဝတ** န္တိ ဒေသနာဝသေ န ပဝတ္တိတဘာဝံ။ **ပုရိမဝစနံ ဝိဝရန္တော** တိ ဘဂဝတာ ဒေသိတဝသေန ပုရိမတရံ သံဝိဇ္ဇမာနံ ဘဂဝတာ ဝစနမေဝ ဥတ္တာ နိံ ကရောန္တော, ဣဒံ ဝစနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ စတူဟိ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏေဟိ ဝိသာရဒဿ, ဝိသာရဒဟေတုဘူတစတုဝေ သာရဇ္ဇဉာဏသမ္ပန္နဿ တ။ ဒသဉာဏဗလဓရဿ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝသင်္ခာတေ ဥတ္တမဋ္ဌာနေ ဌိတဿ, ဥသဘ ဿ ဣဒန္တိ တ အတ္တေန အာသဘသင်္ခာတေ အကမ္ပနသဘာဝဘူတေ ဌာနေ ဌိတဿ။ "ဇဝမေဝ ခော ဘိက္ခဝေ, ယအာ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ပေ။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတီ"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၄.၃၃) **သီဟောပမသုတ္တာဒီသု** အာဂတေန အနေကနယေန သီဟနာဒနဒိနော။ သဗ္ဗသတ္တေသု, သဗ္ဗသတ္တာနံ တ ဥတ္တမဿ။ န စေတ္ထ နိဒ္ဒာရဏ လက္ခဏာဘာဝတော နိဒ္ဒာရဏဝသေန သမာသော။ သဗ္ဗတ္ထ ဟိ သက္ကတဂန္ထေသု, သာသနဂန္ထေသု စ ဇဝမေဝ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မေန သတ္တာနမိဿရဿ။ ဓမ္မဿေဝ ဣဿရဿ တဒုပ္ပာဒနဝသေနာတိပိ ဝဒန္တိ။ သေသပဒဒွယံ တ ဿေဝတ္ထဿ ပရိယာယန္တရဒီပနံ။ ဓမ္မေန လောကဿ ပဒီပမိဝ ဘူတဿ, တဒုပ္ပာဒကဘာဝေန တ ဓမ္မသင်္ခါ တပဒီပသမ္ပန္နဿ။ "ဓမ္မကာယောတိ ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစန"န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၁၈) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မေ န လောကပဋိသရဏဘူတဿ, ဓမ္မသင်္ခါတေန တ ပဋိသရဏေန သမ္ပန္နဿ။ "ယံနူနာဟံ။ပေ။ တမေဝ ဓမ္မံ သက္က တွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ"န္တိ (အ. နိ. ၄.၂၁; သံ. နိ. ၁.၁၇၃) ဟိ ဝုတ္တံ။ သဒ္ဓ မ္မိန္ဒြိယာဒိသဒ္ဓမ္မသင်္ခါတဿ ဝရစက္ကဿ ပဝတ္တိနော, သဒ္ဓမ္မာနမေဝဿ တ အာဏာစက္ကဝရဿ ပဝတ္တိ နော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တဿ ဘဂဝတော ဣဒံ ဝစနံ သမ္ဗုဒ္ဓဝ မယာ ပဋိဂ္ဂဟိတန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဗ္ယဉ္ဇနေ** တိ ပ ဒသမုဒာယဘူတေ တက္ကေ။ **ကင်္ခါ တ ဝိမတိ တ** တိ ဇွေ့ ဒဋ္ဌဟာတရံ နိဝိဋ္ဌာ ဝိစိကိစ္ဆာ **ကင်္ခါ။** နာတိသံသပ္ပနံ မတိ ဘေဒမတ္တံ **ဝိမတိ။ သမ္ဗုဒ္ဓ ပဋိဂ္ဂဟိတမိဒံ မယာ** တိ တထာ အကတ္တဗ္ဗဘာဝကာရဏဝစနံ။ **အတ္တနာ ဥပ္ပာဒိတဘာဝံ အပဋိဇာနန္တော ပုရိမဝစနံ ဝိဝရန္တော**တိ ပန အဿုဒ္ဓိယဝိနာသနဿ, သဒ္ဓါသမ္ပဒမုပ္ပာဒနဿ စ ကာရဏဝစနံ။ **"တေနေတ"**န္တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥဒာနဝသေန ဒဿေတိ။

"ဇဝံ မေ သုတ"န္တိ ဇဝံ ဝဒန္တော ဧတမကေတ္တဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော, ဧတမကေတ္တသမ္ဗ န္ဓော တ သာဝကော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတာ ဘာသိတဘာဝဿ, သမ္ဗုဒ္ဓ ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဝဿ စ သူစန တော, တထာသူစနေနေဝ စ ခလိတဒုန္နိရုတ္တာဒိဂဟဏအေသာဘာဝဿ သိဇ္ဈနတော သာသနေ အဿဒ္ဓိ ဝိနာသ ယတိ, သဒ္ဓိံ ဝဓေတီတိ အတ္ထော။ ဇွေ့ စ ပဥ္စမာဒယော တိဿော အတ္ထယောဇနာ အာကာရာဒိအတ္ထေသု အဂ္ဂ ဟိတဝိသေသမေဝ ဇဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဒဿိတာ, တတော ပရာ တိဿော အာကာရတ္ထမေဝ ဇဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဝိဘာဝိတာ, ပစ္ဆိမာ ပန တိဿော ယထာက္ကမံ အာကာရတ္ထံ, နိဒဿနတ္ထံ, အဝဓာရဏတ္ထဉ္စ ဇဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေ တွာ ယောဇိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"ဒဿနံ ဒိပနဉ္စာပိ၊ ပကာသနံ ဝိဘာဝနံ။
အနုဘာဝနမိစ္စေတ္ထော၊ ကိရိယာယောဂေန ပဥ္စဓာ။

ဒဿိတော ပရမ္ပရာယ၊ သိဒ္ဓော နေကတ္ထဝုတ္တိယာ။
ဇဝံ မေ သုတမိစ္စေတ္ထ၊ ပဒတ္တယေ နယညုနာ"တိ။

ကေ-သဒ္ဒော ပန အညသေဋ္ဌာသဟာယသင်္ချာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ ''သဿတော အတ္တာ စ လော
ကော စ, ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၇) အညတ္ထေ ဒိဿတိ,
''စေတသော ကောဒိဘာဝ''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၈; ပာရာ. ၁၁) သေဋ္ဌေ, ''ကောဝူပကဋ္ဌော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ.
၁.၄၀၅; ဒီ. နိ. ၂.၂၁၅; မ. နိ. ၁.၈၀; သံ. နိ. ၃.၆၃; ဝိဘ. ၄.၄၄၅) အသဟာယေ, ''ကောဝ ခော ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမ
ယော စ ဗြဟ္မစရိယဝာသာယာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၂၉) သင်္ချာယံ, ဣဓာပိ သင်္ချာယမေဝာတိ ဒဿေန္တော
အာဟ **''ကေန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော''** တိ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပရိဗ္ဗာဇကကထာဝဏ္ဏနာ) ကောယေဝေ
သ သမယော, န ဒွေ တ တယော တတိ ဉီနာဓိကာဘာဝေန ဂဏနဿ ပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော ကေန္တိ အယံ သဒ္ဒောတိ အ
တ္ထော, တေန ကဿ ပရိစ္ဆိန္နနန္တိ အနုယောဂေ သတိ ''သမယ''န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **''သမယန္တိ
တိ ပရိစ္ဆိန္နနိဒ္ဒေသော''**တိ။ ဧဝံ ပရိစ္ဆေဒပရိစ္ဆိန္နဝသေန ဝုတ္တေပိ ''အယံ နာမ သမယော''တိ သရူပတော အနိယမိ
တတ္တာ အနိယမိတဝစနမေဝတတိ ဒဿေတိ **''ကေံ။ပေ။. ဒီပန''**န္တိ ဣမိနာ။

ဣဒါနိ သမယသဒ္ဒဿ အနေကတ္ထဝုတ္တိတံ အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန ဒဿေတွာ ဣဓာဓိပ္ပေတမတ္ထံ နိယမေ
န္တော **''တတ္ထာ''** တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ''ကေံ သမယ''န္တိ ပဒဒွယေ, သမဘိနိဝိဋ္ဌော သမယ သဒ္ဒော
တိ သမ္ဗန္ဓော။ န ပန ဒိဿတီတိ တေသွေဝကသ္မိံယေဝ အတ္ထေ ဣမေ ပဝတ္တနတော။ **သမတယေ**တိ ပစ္စယသာမဂ္ဂိ
ယံ, ကာရဏသမတယေတိ အတ္ထော။ **ခဏေ**တိ ဩကာသေ။ **ဟေတုဒိဋ္ဌီသူ** တိ ဟေတုမှိ စေဝ လဒ္ဓိယဉ္စ။ **အဿာ**
တိ သမယသဒ္ဒဿ။ **ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပဟအယာ** တိ ဧတ္ထ **ကာလော** နာမ ဥပသင်္ကမနဿ ယုတ္တကာလော။
သမယော နာမ တဿေဝ ပစ္စယသာမဂ္ဂီ, အတ္ထတော ပန တဒနုရူပသရီရဗလဉ္စေဝ တပ္ပစ္စယပရိဿယာဘာဝေါ စ။
ဥပဟအနံ နာမ ဉာဏေန တေသံ ဂဟဏံ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တံ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ပညာယ ဂဟေတွာ ဥပဓာရေတွာတိ
အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ အမှာကံ သွေ ဂမနဿ ယုတ္တကာလော ဘဝိဿတိ, ကာယေ ဗလမတ္
တာ စ ဖရိဿတိ, ဂမနပစ္စယာ စ အညော အဖာသုဝိဟာရော န ဘဝိဿတိ, အထေတံ ကာလဉ္စ ဂမနကာရဏသမတယ
သင်္ခါတံ သမယဉ္စ ဥပဓာရေတွာ အပ္ပေဝ နာမ သွေပိ အာဂစ္ဆေယျာမာတိ။ **ခဏော**တိ ဩကာသော။ တထာဂတုပ္ပ
ဟအဒိကော ဟိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ဩကာသော တပ္ပစ္စယပဋိလာဘဟေတုတ္တာ။ ခဏော ဧဝ စ သမယော။ ယော
''ခဏော''တိ စ ''သမယော''တိ စ ဝုစ္စတိ, သော ကောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒိယမှော မာသော သေသော ဂိမှာနံ **ဥဏှ
ဟသမယော။** ဝဿာနဿ ပဌမော မာသော **ပရိဠာဟသမယော။ မဟာသမယော**တိ မဟာသမူဟော။ သမာသော တ
သေ, ဗွာသော တ။ ပဝုဋ္ဌံ ဝနံ **ပဝနံ,** တသ္မိံ, ကပိလဝတ္ထုသာမန္တေ မဟာဝနသင်္ခါတေ ဝနသဏ္ဍေတိ အတ္ထော။
သမယောပိ ခေါတိ ဧတ္ထ **သမယော**တိ သိက္ခာပဒပူရဏဿ ဟေတု။ **ဘဒ္ဒာလီ** တိ တဿ ဘိက္ခုနော နာမံ။ ဣဒံ ဝုတ္
တံ ဟောတိ – တယာ ဘဒ္ဒာလိ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗယုတ္တကံ ကေံ ကာရဏံ အတ္ထိ, တမ္ပိ တေ န ပဋိဝိဒ္ဓံ န သလ္လက္ခိတန္
တိ။ ကိံ တံ ကာရဏန္တိ အာဟ **''ဘဂဝတပိ ခေါ''**တိအာဒိ။

''ဥဂ္ဂဟမာနော'' တိအာဒီသု **မာနော**တိ တဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ပကတိနာမံ, ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ ပန သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေတုံ သ
မတ္ထတာယ ''ဥဂ္ဂဟမာနော''တိ နံ သဉ္ဇာနန္တိ, တသ္မာ **''ဥဂ္ဂဟမာနော''** တိ ဝုစ္စတိ။ သမဏမုဏ္ဍိကဿ ပုတ္
တော **သမဏမုဏ္ဍိကာပုတ္တော။** သော ကိရ ဒေဝဒတ္တဿ ဥပဋ္ဌာကော။ သမယံ ဒိဋ္ဌိံ ပကာရေန ဝဒန္တိ ဧတ္ထာတိ
သမယပ္ပဝဒကော, တသ္မိံ, ဒိဋ္ဌိပ္ပဝဒကေတိ အတ္ထော။ တသ္မိံ ကိရ ဌာနေ စင်္ကီတာရုက္ခပေါက္ခရသာတိပ္ပဘု
တယော ဗြာဟ္မဏာ, နိဂဏ္ဌာစေလကပရိဗ္ဗာဇကာဒယော စ ပဗ္ဗဇိတာ သန္နိပတိတွာ အတ္တနော အတ္တနော သမယံ
ပကာရေန ဝဒန္တိ ကထေန္တိ ဒီပေန္တိ, တသ္မာ သော အာရာမော ''သမယပ္ပဝဒကော''တိ ဝုစ္စတိ။ သွေဝ တိန္ဒုကာစီ
ရသင်္ခါတာယ တိမ္ဗရူသကရုက္ခပန္တိယာ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ **''တိန္ဒုကာစီရော''** တိ ဝုစ္စတိ။ ကော သာလာ ဧတ္ထာတိ
ကေသာလကော။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ ပဌမံ ကော သာလာ အဟောသိ, ပစ္ဆာ ပန မဟာပုညံ ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗာဇကံ နိဿာ
ယ ဗဟူ သာလာ ကတာ, တသ္မာ တမေဝ ပဌမံ ကတံ ကေံ သာလံ ဥပဟအယ လဒ္ဓနာမဝသေန ''ကေသာလ
ကော''တိ ဝုစ္စတိ။ မလ္လိကာယ နာမ ပသေနဒိရညော ဒေဝိယာ ဥယျာနဘူတော သော ပုပ္ဖဖလသဉ္ဆန္နော အာရာမော,
တေန ဝုတ္တံ **''မလ္လိကာယ အာရာမေ''**တိ။ **ပဋိဝသတီ**တိ တသ္မိံ ဖာသုတာယ ဝသတိ။

ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ တိ ပစ္စက္ခေ အတ္တဘာဝေ။ **အတ္ထော** တိ ဝုဒ္ဓိ။ ကမ္မကိလေသဝသေန သမ္ပရေတဗ္ဗတော သမ္မာ ဟာပု
ဏိတဗ္ဗတော **သမ္ပရာယော,** ပရလောကော, တတ္ထ နိယုတ္တော သမ္ပရာယိကော, ပရလောကတ္ထော။ **အတ္ထာဘိ
သမယာ**တိ ယထာဝုတ္တဉဘယတ္ထသင်္ခါတဟိတပဋိလာဘာ။ သမ္ပရာယိကောပိ ဟိ အတ္ထော ကာရဏဿ နိပ္ဖန္န

တ္တာ ပဋိလဒ္ဓော နာမ ဟောတီတိ တံ အတ္ထဒ္ဝယမေကတော ကတွာ ''အတ္တာဘိသမယာ''တိ ဝုတ္တံ။ ဓိယာ ပညာ ယ တံတဒတ္ထေ ရာတိ ဂဏှာတိ, ဓီ တ ပညာ တေသ္သတ္ထီတိ **ဓီရော။ ပဏ္ဍာ** ဝုစ္စတိ ပညာ။ သာ ဟိ သုခုမေသုပိ အတ္ထေသု ပဝတ္တိ ဂစ္ဆတိ, ဒုက္ခာဒီနံ တ ပီဠနာဒိအာကာရံ ဇာနာတီတိ **ပဏ္ဍာ။** တာယ က္တော ဂတောတိ **ပဏ္ဍိတော။** အထ တ က္တော သဉ္ဇာတာ ပဏ္ဍာ တေသ္သ, ပဝတ္တိ တ ဉာဏဂတိယာ ဂစ္ဆတီတိ **ပဏ္ဍိတော။ သမ္မာ မာနာဘိသမယာ** တိ မာနသ္သ သမ္မာ ပဟာနေန။ **သမ္မာ**တိ စေတ္ထ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ **အန္တ** န္တိ အဝသာနံ။ **ပီဠနံ** တံ သမင်္ဂိနော ဟိံသနံ အဝိပ္ပာရိတာကရဏံ။ တဒေဝ အတ္ထော တထာ တ္တ-ကာရသ္သ ဌ-ကာရံ ကတွာ။ သမေစ္စ ပစ္စယေ ဟိ ကတဘာတေ **သင်္ခတဋ္ဌော။** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ **သန္တာပဋ္ဌော။** ဇရာယ, မရဏေန စာတိ ဒွိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗော **ဝိပရိဏာမဋ္ဌော** ။ အဘိသမေတဗ္ဗော ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော **အဘိသမယဋ္ဌော,** ပီဠနာဒိနိယေဝ။ တာနိ ဟိ အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝေန ဧကီဘာဝမုပနေတွာ ''အဘိသမယဋ္ဌော''တိ ဝုတ္တာနိ။ အဘိသမယဿ တ ပဋိဝေဓဿ အတ္ထော ဂေစရော အဘိသမယဋ္ဌောတိ တာနိယေဝ တဗ္ဗိသယ-ဘာဝူပဂမန-သာမညတော ဧကတ္တေန ဝုတ္တာနိ။ ဧတ္ထ စ ဥပသဂ္ဂနံ ဇောတကမတ္တတ္တာ တသ္သ တသ္သ အတ္ထသ္သ တစကော သမယသဒ္ဒော ဧတတိ သမယသဒ္ဒသ္သ အတ္ထုဒ္ဓါရေပိ သဥပသဂ္ဂေ အဘိသမယော ဝုတ္တော။

တေသု ပန အတ္ထေသု အယံ ဝစနတ္ထော – သဟကာရီကာရဏဝသေန သန္နိဇ္ဈံ သမေတိ သမဝေတီတိ **သမယော,** သမတယော။ သမေတိ သမာဂစ္ဆတိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယမေတ္ထ တအာဓာရပုဂ္ဂလဝသေနာတိ **သမယော,** ခဏော။ သမေန္တိ တွေ့, ဧတေန တ သံဂစ္ဆန္တိ ဓမ္မာ, သတ္တာ တ သဟဇာတာဒီဟိ, ဥပ္ပာဒာဒီဟိ စာတိ **သမယော,** ကာလော။ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ ဟိ အတ္ထတော အဘူတောပိ ကာလော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အဓိကရဏံ, ကရဏံ ဝိယ စ ပရိကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန ရူပေန ဝေါဟရီယတီ။ သမံ, သမ္မာ တ အဝယတနံ အယနံ ပဝတ္တိ အဝဋ္ဌာနန္တိ **သမယော,** သမူဟော ယထာ ''သမုဒယော''တိ။ အဝယတနံ သဟာဝဋ္ဌာနမေဝ ဟိ သမူဟော, န ပန အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမူဟော နာမ ကောစိ ပရမတ္ထတော အတ္ထိ။ ပစ္စယန္တရသမာဂမေ ဧတိ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပဝတ္တတိ တ ဧတသ္မာတိ **သမယော,** ဟေတု ယထာ ''သမုဒယော''တိ။ သော ဟိ ပစ္စယန္တရသမာဂမနေနေဝ အတ္တနော ဖလံ ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိသမင်္ဂီဘာဝံ ကရောတိ။ သမေတိ သံယောဇနဘာဝတော သမ္ဗန္ဓော ဟုတွာ ဧတိ အတ္တနော ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဒဠှဂ္ဂဏဘာဝတော တ တံသညုတ္တာ သတ္တာ အယန္တိ ဧတေန ယထာဘိနိဝေသံ ပဝတ္တန္တီတိ **သမယော,** ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနေန ဟိ သတ္တာ အတိဝိယ ဗဇ္ဈန္တိ။ သမိတိ သင်္ဂတိ သမောဓာနံ **သမယော,** ပဋိလာဘော။ သမဿ နိရောဓဿ ယာနံ ဟပုဏနံ, သမ္မာ တ ယာနံ အပဂမော အပ္ပဝတ္တိ **သမယော,** ပဟာနံ။ အဘိမုခံ ဉာဏေန သမ္မာ ဧတဗ္ဗော အဘိဂန္တဗ္ဗောတိ **အဘိသမယော,** ဓမ္မာနံ အဝိပရီတော သဘာဝေ။ အဘိမုခဘာဝေန တံ တံ သဘာဝံ သမ္မာ ဧတိ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတီတိ **အဘိသမယော,** ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသဘာဝတဝဗောဓော။

နနု စ အတ္ထမတ္တံ ယထာဓိပ္ပေတံ ပတိ သဒ္ဒာ အဘိနိဝိသန္တီတိ န ဧကေန သဒ္ဒေန အနေကေ အတ္ထာ အဘိဓီယန္တိ, အထ ကသ္မာ က္လဓ သမယသဒ္ဒဿ အနေကဓာ အတ္ထော ဝုတ္တောတိ? သစ္စမေတံ သဒ္ဒဝိသေသေ အပေက္ခိတေ သဒ္ဒဝိသေသေ ဟိ အပေက္ခိတေ န ဧကေန သဒ္ဒေန အနေကတ္ထာဘိဓာနံ သမ္ဘဝတိ။ န ဟိ ယော ကာလာဒိအတ္ထော သမယ-သဒ္ဒော, သောယေဝ သမူဟာဒိအတ္ထံ ဝဒတိ။ ဧတ္ထ ပန တေသံ တေသမတ္ထာနံ သမယသဒ္ဒဝစနီယတာ သာမညမုပာဒါယ အနေကတ္ထတာ သမယ-သဒ္ဒဿ ဝုတ္တာတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထုဒ္ဓါရေ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> ''သာမညဝစနီယတံ၊ ဥပာဒါယ အနေကဓာ။
> အတ္ထံ ဝဒေ န ဟိ သဒ္ဒော၊ ဧကော နေကတ္ထကော သိယာ''တိ။

သမတယာဒိအတ္ထာနံ က္လဓ အသမ္ဘဝတော, ကာလသ္သေဝ စ အပဒိသိတဗ္ဗတ္တာ **''က္လဓ ပနဿ ကာလော အတ္ထော''**တိ ဝုတ္တံ။ ဒေသဒေသကာဒီနံ ဝိယ ဟိ ကာလဿ နိဒာနဘာဝေန အဓိပ္ပေတတ္တာ သောပိ က္လဓ အပဒိသီယတိ။ 'က္လမိနာ ကိဒိသံ ကာလံ ဒီပေတီတိ အာဟ **''တေနာ''**တိအာဒိ။ **တေနာ**တိ ကာလတ္ထေန သမယ-သဒ္ဒေန။ အဓုမာ သော ပက္ခဝသေန ဝုတ္တော, ပုဗ္ဗဏှာဒိကော ဒိဝသဘာဂဝသေန, ပဌမယာမာဒိကော ပဟာရဝသေန။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ခဏလယာဒယော သင်္ဂဟိတာ, အနိယမိတဝသေန **ဧကံ ကာလံ ဒီပေတီ**တိ အတ္ထော။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနိယမိတဝသေန ကာလော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, န ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိနာ နိယမိတဝသေနာတိ အာဟ **“တတ္ထ ကိဉ္စာပိ”**တိအာဒိ။ ကိဉ္စာပိ ပညာယ ဝိဒိတံ သုဝဝတ္ထာပိတံ, တထာပီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝစသာ **ဓာရေတုံ တ** သယံ **ဥဒ္ဒိသိတုံ တ** ပရေန **ဥဒ္ဒိသာပေတုံ တ န သက္ကာ** နာနပ္ပကာရဘာဝတော **ဗဟု စ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ** ယာဝ ကာလပ္ပဘေဒေ, တာဝ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ။ **“ဧကံ သမယ”**န္တိ ဝုတ္တေ ပန န သော ကာလပ္ပဘေဒေ အတ္ထိ, ယော တေနန္န တောဂဓော သိယာတိ ဒဿေတိ **“ဧကေနေဝ ပဒေန တမတ္ထံ သမောဓာနေတွာတ”** တိ ဣမိနာ။ ဧဝံ လောကိယသမ္မတကာလဝသေန သမယတ္တံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သာသနေ ပါကဋကာလဝသေန သမယတ္တံ ဒဿေတုံ **“ယေ တ ဣမေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အပိစ ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေန နိယမံ အကတွာ သမယသဒ္ဒဿ ဝစနေ အယမ္ပိ ဂုဏော လဒ္ဓောယေတတိ ဒဿေန္တော **“ယေ တ ဣမေ”**တိအာဒိမာဟ။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတိ တဿာ ဝိသေသပရိဟာရဝိသယတ္တာ။ တတ္ထ ယေ ဣမေ သမယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဘဂဝတော မာတုကုစ္ဆိဩက္ကမနကာလော စေတ္ထ **ဂဗ္ဘောက္ကန္တိသမယော။** စတ္တာရိ နိမိတ္တာနိ ပဿိတွာ သံဝေဇနကာလော **သံဝေဂသမယော။** ဆဗ္ဗဿာနိ သမ္ဗောဓိသမဓိဂမာယ စရိယကာလော **ဒုက္ကရကာရိကသမယော။** ဒေဝသိကံ ဈာနဖလသမာပတ္တီဟိ ဝီတိနာမနကာလော **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော,** ဝိသေသတော ပန သတ္တသတ္တာဟာနိ ဈာနသမာပတ္တိဝဋ္ဋနကာလော။ ပဉ္စစတ္တာလီသဝဿာနိ တံတံဓမ္မဒေသနာကာလော **ဒေသနာသမယော။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယမကပာဋိဟာရိယသမယာဒယော သင်္ဂဏှာတိ။ **ပကာသာ**တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုပကမ္ပနဩဘာသပာတုဘာဝာဒီဟိ ပါကဋာ။ ‘‘ဧကံ သမယ’’န္တိ ဝုတ္တေ တဒညေပိ သမယာ သန္တီတိ အတ္ထာပတ္တိတော တေသု သမယေသု ဣဓ ဒေသနာသမယသင်္ခါတော သမယဝိသေသော ‘‘ဧကံ သမယ’’န္တိ ဝုတ္တောတိ ဒီပေတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေသုယေဝ သမယေသု ဧကဒေသံ ပကာရန္တရေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ **“ယော စာယ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ ဉာဏကိစ္စသမယော, အတ္တဟိတပဋိပတ္တိသမယော စ **အဘိသမ္ဗောဓိသမယော ယေဝ။** အရိယတုဏှီဘာဝသမယော **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော။** ကရုဏာကိစ္စပရဟိတပဋိပတ္တိဓမ္မိကထာသမယော **ဒေသနာသမယော,** တသ္မာ တေသု ဝုတ္တပ္ပဘေဒေသု သမယေသု ဧကဒေသောဝ ပကာရန္တရေန ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ‘‘သန္နိပတိတာနံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒွယံ ကရဏီယံ ဓမ္မီ ဝါ ကထာ အရိယော ဝါ တုဏှီဘာဝေါ’’တိ (ဥဒါ. ၁၂) ဝုတ္တသမယေ သန္ဓာယ **“သန္နိပတိတာနံ ကရဏီယဒွယသမယေသု”** တိ ဝုတ္တံ။ **တေသုပိ သမယေသူ**တိ ကရုဏာကိစ္စပရဟိတပဋိပတ္တိဓမ္မိကထာဒေသနာသမယေသုပိ။ အညတရံ သမယံ သန္ဓာယ ‘‘ဧကံ သမယ’’န္တိ ဝုတ္တံ အတ္ထတော အဘေဒတ္တာ။

အညတ္ထ ဝိယ ဘုမ္မဝစနေန စ ကရဏဝစနေန စ နိဒ္ဒေသမကတွာ ဣဓ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသပယောဇနံ နိဒ္ဓာရေတုကာမော ပရမ္မုခေန စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတိ **“ကသ္မာ ပနေတ္ထာ”** တိအာဒိနာ။ **ဧတ္ထာ** တိ ‘‘ဧကံ သမယ’’န္တိ ဣမသ္မိံ ပဒေ, ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော ယထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဘုမ္မံ,** ဩကာသော, တတ္ထ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဝိဘတ္တိ **ဘုမ္မဝစနံ။** ကရောတိ ကိရိယမဘိနိပ္ဖာဒေတီ ဧတေနာတိ **ကရဏံ,** ကိရိယာနိပ္ဖတ္တိကာရဏံ။ ဥပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော ကိရိယာယာတိ **ဥပယောဂေါ,** ကမ္မံ, တတ္ထ ဝစနံ တထာ။ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တစောဒနံ ပရိဟရတိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု အဘိဓမ္မတဒညသုတ္တပဒဝိနယေသု။ **တထာ**တိ ဘုမ္မဝစနကရဏဝစနေဟိ အတ္ထသမ္ဘဝတော စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ, အဓိကရဏဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထာနံ, ဟေတုကရဏတ္ထာနဉ္စ သမ္ဘဝတောတိ အတ္ထော။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တပဒေ။ **အညထာ**တိ ဥပယောဂဝစနေန။ **အစ္စန္တသံယောဂတ္ထသမ္ဘဝတော** တိ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထဿ သမ္ဘဝတော။

“တတ္ထ ဟီ” တိအာဒိ တဗ္ဗိဝရဏံ။ **ဣတော**တိ ‘‘ဧကံ သမယ’’န္တိ သုတ္တပဒတော။ **အဓိကရဏတ္ထော** တိ အာဓာရတ္ထော။ ဘဝနံ **ဘာဝေါ,** ကိရိယာ, ကိရိယာယ ကိရိယန္တရလက္ခဏံ **ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏံ,** တဒေဝတ္ထော တထာ။ ကေန သမယတ္ထေန ဣဒံ အတ္ထဒွယံ သမ္ဘဝတီတိ အနုယောဂေ သတိ တဒတ္ထဒွယသမ္ဘာတနုရူပေန သမယတ္ထေန, တံ ဒဿေတုံ ကရောန္တော **“အဓိကရဏဉှိ”**တိအာဒိမာဟ။ ပဒတ္ထတောယေဝ ဟိ ယထာဝုတ္တမတ္ထဒွယံ သိဒ္ဓံ, ဝိဘတ္တိ ပန ဇောတကမတ္တာ။ တတ္ထ ကာလသင်္ခါတော, ကာလသဒ္ဒဿ ဝါ အတ္ထော ယဿာတိ **ကာလတ္ထော။** သမူဟသင်္ခါတော, ‘သမူဟသဒ္ဒဿ ဝါ အတ္ထော ယဿာတိ **သမူဟတ္ထော,** ကော သော? သမယော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကာလတ္ထော, သမူဟတ္ထော စ သမယော တတ္ထ အဘိဓမ္မေ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ အဓိကရဏံ အာဓာရောတိ, ယသ္မိံ ကာလေ, ဓမ္မပုဉ္ဇေ ဝါ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ကာ

လေ, ဓမ္မပုဋ္ဌေ တ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ အယဥှိ တတ္ထ အတ္ထော။ နနု စာယံ ဥပဟာအပညတ္တိမတ္တော ကာလော, တေဟာရမတ္တော စ သမူဟော, သော ကထံ အဓိကရဏံ သိယာ တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနန္တိ? နာယံ ဒောသော။ ယထာ ဟိ ကာလော သယံ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ သဘာဝဓမ္မပရိစ္ဆိန္နတ္တာ အာဓာရဘာဝေန ပညာတော, သဘာဝဓမ္မပရိစ္ဆိန္နော စ တင်္ခဏပ္ပဝတ္တာနံ တတော ပုဗ္ဗေ, ပရတော စ အဘာဝတော "ပုဗ္ဗဏှေဟဇာတော, သာယန္ဟေ အာဂစ္ဆတိ"တိအာဒီသု, သမူဟော စ အဝယဝဝိနိမုတ္တော ဝိသုံ အဝိဇ္ဇမာနောပိ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓတ္တာ အဝယတန် အာဓာရဘာဝေန ပညာပီယတိ "ရုက္ခေ သာခာ, ယဝရာသိယံ ပတ္တသမ္ဘူတော"တိအာဒီသု, ဧဝမိဓာပိ သဘာဝဓမ္မပရိစ္ဆိန္နတ္တာ, ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓတ္တာ စ တဒုဘယံ တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနံ အဓိကရဏဘာဝေန ပညာပီယတီတိ။

"ခဏသမတယဟေတုသင်္ခာတသ္မာ" တိအာဒိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္တသမ္ဘဝဒဿနံ။ တတ္ထ **ခဏော** နာမ အဋ္ဌက္ခဏဝိနိမုတ္တော နဝမော ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒက္ခဏော, ယာနိ တ ပနေတာနိ "စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ပဝတ္တတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၃၁) ဧတ္ထ ပတိရူပဒေသဝါသော သပ္ပုရိသူပနိဿယော အတ္တသမ္မာပဏိဓိ ပုဗ္ဗေကတပုညတာတိ စတ္တာရိ စက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ, တာနိ ဧကဇ္ဈံ ကတ္တာ ဩကာသဋ္ဌေန "ခဏော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တာနိ ဟိ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဩကာသဘူတာနိ။ **သမတယော** နာမ "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃, ၄၄; သံ. နိ. ၃.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇) နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စက္ခုဝိညာဏာဒိသာဓာရဏဖလနိပ္ဖာဒကတ္တေန သဏ္ဌိတာ စက္ခုရူပာဒိပစ္စယသာမဂ္ဂီ။ စက္ခုရူပာဒီန ဥဟိ စက္ခုဝိညာဏာဒိ သာဓာရဏဖလံ။ **ဟေတု** နာမ ယောနိသောမနသိကာရာဒိဇနကဟေတု။ ယထာဝုတ္တဿ ခဏသင်္ခာတဿ, သမတယသင်္ခာတဿ, ဟေတုသင်္ခာတဿ စ သမယဿ သတ္တာသင်္ခာတေန ဘာဝေန တေသံ ဖဿာဒီနံ ဓမ္မာနံ သတ္တာသင်္ခာတော ဘာဝေ လက္ခီယတိ ဝိညာယတီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ "ကဝီသု ဒုယှမာနာသု ဂတော, ဒုဒ္ဓာသု အာဂတော"တိ ဧတ္ထ ဒောဟနကိရိယာယ ဂမနကိရိယာ လက္ခီယတိ, ဧဝမိဓာပိ ယထာဝုတ္တဿ သမယဿ သတ္တာကိရိယာယ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒကိရိယာ, ဖဿာဒီနံ ဘဝနကိရိယာ စ လက္ခီယတီတိ။ နနု စေတ္ထ သတ္တာကိရိယာ အဝိဇ္ဇမာနာဝ, ကထံ တာယ လက္ခီယတီတိ? သစ္စံ, တထာပိ "ယသ္မိံ သမယေ"တိ စ ဝုတ္တေ သတီတိ အယမတ္ထော ဝိညာယမာနော ဧဝဟောတိ အညကိရိယာသမ္ဗန္ဓာဘာဝေ ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတော, တသ္မာ အတ္ထတော ဂမ္မမာနာယ တာယ သတ္တာကိရိယာယ လက္ခီယတီတိ။ အယဥှိ တတ္ထ အတ္ထော – ယသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ ခဏေ, ပစ္စယသမတယေ, ဟေတုမှိ တ သတိ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ, ပစ္စယသမတယေ, ဟေတုမှိ တ သတိ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ။ အယံ ပန အတ္ထော အဘိဓမ္မေယေဝ (အဋ္ဌသာ. ကာမာဝစရကုသလပဒဘာဇနီယေ) နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တော, ယထာရဟမေဝ နယော အညေသုပိ သုတ္တပဒေသူတိ။ **တသ္မာ** တိ အဓိကရဏတ္တဿ, ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္တဿ စ သမ္ဘဝတော။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ**န္တိ တဒုဘယတ္တဿ သမယသဒ္ဒတ္ထဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနဿေဝ ဘုမ္မဝစနဝသေန ဒီပနတ္ထံ။ ဝိဘတ္တိယော ဟိ ပဒီပေ ဝိယ ဝတ္ထုနော ဝိဇ္ဇမာနဿေဝ အတ္ထဿ ဇောတကာတိ, အယမတ္ထော သဒ္ဒသတ္ထေသု ဟာကဋ္ဌောယေဝ။

ဟေတုအတ္ထော, ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတီ တိ "အန္နေန ဝသတိ, ဝိဇ္ဇာယ ဝသတီ"တိအာဒီသု ဝိယ ဟေတုအတ္ထော, "ဖရသုနာ ဆိန္ဒတိ, ကုဒာလေန ခဏတီ"တိအာဒီသု ဝိယ ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။ ကထံ ပန သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **"ယော ဟိ သော"**တိအာဒိ။ **ဝိနယေ** (ဟာရာ. ၂၀) အာဂတသိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနဝတ္ထုဝသေန ထေရံ မရိယာဒံ ကတ္တ **"သာရိပုတ္တာဒီဟိပိ ဒုဝိညေယျော"** တိ ဝုတ္တံ။ **တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေနာ**တိ ဧတ္ထ ပန တံတံဝတ္ထုဝီတိက္ကမောဝ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟေတု စေဝ ကရဏဉ္စ။ တထာ ဟိ ယဒာ ဘဂဝတ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ပဌမမေဝ တေသံ တေသံ တတ္ထ တတ္ထ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဘူတံ တံ တံ ဝီတိက္ကမံ အပေက္ခမာနော ဝိဟရတိ , တဒာ တံ တံ ဝီတိက္ကမံ အပေက္ခိတ္တ တဒတ္ထံ ဝသတီတိ သိဒ္ဓေ ဝတ္ထုဝီတိက္ကမဿ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဘာဝေ "အန္နေနဝသတီ"တိအာဒီသု အန္နမပေက္ခိတ္တ တဒတ္ထံ ဝသတီတိအာဒိနာ ကာရဏေန အန္နာဒီနံ ဟေတုဘာဝေ ဝိယ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိကာလေ ပန တေနေဝ ပုဗ္ဗသိဒ္ဓေန ဝီတိက္ကမေန သိက္ခာပဒံ ပညပေတိ, တသ္မာ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ သာဓကတမတ္တာ ကရဏဘာဝေပိ ဝီတိက္ကမဿေဝ သိဒ္ဓေ "အသိနာ ဆိန္ဒတီ"တိအာဒီသု အသိနာ ဆိန္ဒနကိရိယံ သာဓေတီတိအာဒိနာ ကာရဏေန အသိအာဒီနံ ကရဏဘာဝေ ဝိယ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဝီတိက္ကမံ အပေက္ခမာနော တေနေဝ သဒ္ဓိံ တန္နိဿိတမ္ပိ ကာလံ အပေက္ခိတ္တ ဝိဟရတီတိ ကာလဿာပိ ဣဓ ဟေတုဘာဝေ ဝုတ္တော, သိက္ခာပဒံ ပညပေန္တော စ တံ တံ ဝီတိက္ကမကာလံ အနတိက္ကမိတ္တ တေနေဝ ကာလေန သိက္ခာပဒံ ပညပေ

တီတိ ဝီတိက္ကမနိဿယဿ ကာလဿာပိ ကရဏဘာဝေ ဝုတ္တော, တသ္မာ ဣမိနာ ပရိယာယေန ကာလဿာပိ
ဟေတုဘာဝေ, ကရဏဘာဝေ စ လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ ''တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေနာ''တိ, နိပ္ပရိ
ယာယေန ပန ဝီတိက္ကမောယေဝ ဟေတုဘူတော, ကရဏဘူတော စ။ သော ဟိ ဝီတိက္ကမက္ခဏေ ဟေတု ဟုတွာ ပစ္စ
ဆာ သိက္ခာပဒပညာပနက္ခဏေ ကရဏမ္ပိ ဟောတီတိ။ **သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော** တိ ဝီတိက္ကမံ ပုစ္ဆိတွာ ဘိက္ခုသ
ဋ္ဌံ သန္နိပါတာပေတွာ ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုံ တံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပုစ္ဆိတွာ, ဝိဂရဟိတွာ စ တံ တံ ဝတ္ထုဩတိဏ္ဏကာလံ အ
နတိက္ကမိတွာ တေနေဝ ကာလေန ကရဏဘူတေန သိက္ခာပဒါနိ ပညပေန္တော။ **သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခ
မာနော**တိ တတိယပာရာဇိကာဒီသု (ပာရာ. ၁၆၂) ဝိယ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟေတုဘူတံ တံ တံ ဝတ္ထုဝီတိက္ကမသမယံ
အပေက္ခမာနော တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ဘဂဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသီတိ အတ္ထော။

''သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော, သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော''တိ ဣဒံ ယထာက္ကမံ ကရဏဘာဝ
ဿ, ဟေတုဘာဝဿ စ သမတ္ထနဝစနံ, တသ္မာ တဒနုရူပံ ''တေနသမယေန ကရဏဘူတေန ဟေတုဘူတေနာ''တိ
ဇေ ဝတ္တဗ္ဗေပိ ပဌမံ ''ဟေတုဘူတေနာ''တိ ဥပ္ပဋိပါဋိဝစနံ တတ္ထ ဟေတုဘာဝဿ သာတိသယမဓိပ္ပေတတ္တာ ဝု
တ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''ဘဂဝါ ဟိ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရန္တော ဓမ္မသေနာပတိတ္ထေရဿ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာစနဟေ
တုဘူတံ ပရိဝိတက္ကသမယံ အပေက္ခမာနော တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ဝိဟာသီ''တိ တီသုပိ ဂဏ္ဌိပဒေသု **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္
တံ။ ''ကိံ ပနေတ္ထ ယုတ္တိစိန္တာယ, အာစရိယဿ ဣဓ ကမဝစနိစ္ဆာ နတ္ထီတိ ဇေမေတံ ဂဟေတဗ္ဗံ – အညာသုပိ ဟိ
အဋ္ဌကထာသု အယမေဝ အနုက္ကမော ဝုတ္တော, န စ တာသု 'တေန သမယေန ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတီ'တိ ဝိနယပါဠိပဒေ
ဟေတုအတ္ထဿေဝ သာတိသယံ အဓိပ္ပေတဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တော အဝိသယတ္တာ, သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော
ဟေတုဘူတေန, ကရဏဘူတေန စ သမယေန ဝိဟာသိ, သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော ဟေတုဘူတေန
သမယေန ဝိဟာသီတိ ဇေမေတ္ထ ယထာလာဘံ သမ္ဗန္ဓဘာဝတော ဇေ ဝုတ္တော''တိပိ ဝဒန္တိ။ **တသ္မာ** တိ ယထာဝုတ္တ
ဿ ဒုဝိဓဿာပိ အတ္ထဿ သမ္ဘဝတော။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ** န္တိ ဝုတ္တနယေန ကရဏဝစနေန တဒုဘယတ္
ထဿ ဇောတနတ္ထံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဝိနယေ။ တွေ စ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဇေ ဝီတိက္ကမသမယဿ
သာဓကတမတ္တာ တဿ ကရဏဘာဝေ ''သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော''တိ အဇ္ဈာဟရိတပဒေန သမ္ဗန္ဓော, ဟေတု
ဘာဝေ ပန တဒပေက္ခနမတ္တတ္တာ ''ဝိဟရတီ''တိ ပဒေနေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာယေဝ ဟိ ဝုတ္တံ ''တေန သမယေန
ဟေတုဘူတေန, ကရဏဘူတေန စ သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော, သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော ဘဂဝါ
တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသီ''တိ။ ကရဏဉ္စဟိ ကိရိယတ္ထံ, န ဟေတု ဝိယ ကိရိယာကာရဏံ။ ဟေတု ပန ကိရိယာကာရဏံ, န
ကရဏံ ဝိယ ကိရိယတ္ထောတိ။

''ဣဓ ပနာ''တိအာဒိနာ ဥပယောဂဝစနဿ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထသမ္ဘဝဒဿနံ, အစ္စန္တမေဝ ဒဗ္ဗဂုဏ
ကိရိယာဟိ သံယောဂေ **အစ္စန္တသံယောဂေ,** နိရန္တရမေဝ တေဟိ သံယုတ္တဘာဝေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သောယေဝ
တ္တော တထာ။ **ဇေံဇာတိကေ**တိ ဇေံသဘာဝေ။ ကထံ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **''ယဥ္ဟိ''**တိအာဒိ။ **အစ္စန္တမေဝာ** တိ အာရ
ဗ္ဘတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒေသနာနိဋ္ဌာနံ, တာဝ ဇေံသမေဝ, နိရန္တရမေဝါတိ အတ္ထော။ **ကရုဏာဝိဟာရေနာ**တိ
ပရဟိတပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန ကရုဏာဝိဟာရေန။ တထာ ဟိ ကရုဏာနိဒါနတ္တာ ဒေသနာယ ဣဓ ပရဟိတပဋိပတ္တိ
''ကရုဏာဝိဟာရော''တိ ဝုတ္တာ, န ပန ကရုဏာသမာပတ္တိဝိဟာရော။ န ဟိ ဒေသနာကာလေ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝိသယဿ
သ ဒေသနာဉာဏဿ သတ္တဝိသယာယ မဟာကရုဏာယ သဟုပ္ပတ္တိ သမ္ဘဝတိ ဘိန္နဝိသယတ္တာ, တသ္မာ ကရုဏာ
ယ ပဝတ္တော ဝိဟာရောတိ ကတွာ ပရဟိတပဋိပတ္တိဝိဟာရော ဣဓ ''ကရုဏာဝိဟာရော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တသ္မာ**
တိ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထသမ္ဘဝတော။ **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ** န္တိ ဝုတ္တနယေန ဥပယောဂဝိဘတ္တိယာ တဒတ္ထ
ဿ ဇောတနတ္ထံ ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော ကတော ယထာ ''မာသံ သဇ္ဈာယတိ, ဒိဝသံ ဘုဉ္ဇတီ''တိ။ **တေနာ**တိ ယေန
ကာရဏေန အဘိဓမ္မေ, ဣတော အညေသု စ သုတ္တပဒေသု ဘုမ္မဝစနဿ အဓိကရဏတ္ထော, ဘာဝေနဘာဝလက္ခ
ဏတ္ထော စ, ဝိနယေ ကရဏဝစနဿ ဟေတုအတ္ထော, ကရဏတ္ထော စ ဣဓ ဥပယောဂဝစနဿ အစ္စန္တသံယော
ဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ, တေနာတိ အတ္ထော။ **တေန္တိ** ယထာ ဝုတ္တဿတ္ထဿ သင်္ဂဟကထာပဒံ **အညတြာ** တိ
အဘိဓမ္မေ ဣတော အညေသု သုတ္တပဒေသု, ဝိနယေ စ။ **သမယော**တိ သမယသဒ္ဒော။ သဒ္ဒေယေဝ ဟိ ဝိဘတ္တိပရာ
ဘဝတိအတ္ထေ အသမ္ဘဝတော။ **သောတိ** သေ္ဝဝ သမယသဒ္ဒော။

ဇဝံ အတ္တနော မတိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပောရာဏာစရိယမတိံ ဒဿေတုံ **“ပောရာဏာ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပော ရာဏာ**တိ စ ပုရိမာ အဋ္ဌကထာစရိယာ။ “တသ္မိံ သမယေ”တိ တ။ပေ။ “ဧကံ သမယ”န္တိ တ သေ ဘေဒေတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဘိလာပမတ္တဘေဒေ**တိ ဝစနမတ္တေန ဘေဒေ ဝိသေသော, န ပန အတ္ထေန, တေနာဟ **“သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မမေ ဝတ္ထော”**တိ, သဗ္ဗေသုပိ အတ္ထတော အာဓာရော ဧဝ အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ဣတိမိနာ စ ဝစနေန သုတ္တဝိန ယေသု ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော ကတော, ဘုမ္မတ္ထေ တ ဥပယောဂကရဏဝိဘတ္တိယော သိဒ္ဓါတိ ဒဿေတိ။ **“တသ္မာ”**တိအာဒိနာ တေသံ မတိဒဿနေ ဂုဏမာဟ။

ဘာရိယဋ္ဌေန **ဂရု**။ တဒေဝတ္ထံ သင်္ကေတတော သမတ္ထေတိ **“ဂရုံ ဟီ”**တိအာဒိနာ သင်္ကေတဝိသယော ဟိ သဒ္ဒော တံဝဝတ္ထိတောယေဝ စေသ အတ္ထဗောဓကောတိ။ **ဂရု**န္တိ ဂရုကာတဗ္ဗံ ဇနံ။ **“လောကေ”**တိ ဣမိနာ န ကေဝလံ သာသနေယေဝ, လောကေပိ ဂရုကာတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဘဂဝါ**တိ သင်္ကေတသိဒ္ဓီတိ ဒဿေတိ။ ယဒိ ဂရုကာတဗ္ဗဋ္ဌေန ဘဂ ဝါ, အထ အယမေဝ သာတိသယံ ဘဂဝါ နာမာတိ ဒဿေန္တော “အယဉ္စ”တိအာဒိမာဟ။ တထာ ဟိ လောကနာထော အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝသီလာဒိဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ, သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိ ဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ စ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမံ ဂါရဝဋ္ဌာနန္တိ။ န ကေဝလံ လောကေယေဝ, အထ ခော သာသနေ ပီတိ ဒဿေတိ **“ပောရာဏေဟီ”**တိအာဒိနာ, **ပောရာဏေဟီ**တိ စ အဋ္ဌကထာစရိယေဟီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌတစကဝစ နမ္ပိ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော သေဋ္ဌမေဝါတိ ဝုတ္တံ **“ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌ”**န္တိ။ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော, ဧတေနာ တိ ဟိ **ဝစနံ,** သဒ္ဒေါ။ အထ ဝါ ဝုစ္စတီတိ **ဝစနံ,** အတ္ထော, တသ္မာ ယော “ဘဂဝါ”တိ ဝစနေန ဝစနီယော အတ္ထော, သော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဂါရဝယုတ္တော**တိ ဂရုဘာဝယုတ္တော ဂရုဂုဏယောဂတော, သာတိသယံ ဝါ ဂရုကရဏာရဟတာယ **ဂါရဝယုတ္တော,** ဂါရဝါရဟောတိ အတ္ထော။ ယေန ကာရဏေန သော ဝါထာဂတော ဂရု ဘာရိယဋ္ဌေန, တေန “ဘဂဝါ”တိ ဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဂရုတာကာရဏဒ ဿနဥဒ္ဓေဟာတံ ပဒတ္တယံ။ “သိပ္ပာဒိသိက္ခာပကာပိ ဂရူယေဝ နာမ ဟောန္တိ, န စ ဂါရဝယုတ္တာ, အယံ ပန တာဒိသော န ဟောတိ, တသ္မာ ဂရူတိ ကတွာ ‘ဂါရဝယုတ္တော’တိ ဝုတ္တ”န္တိ ကေစိ။ ဇဝံ သတိ တဒေတံ ဝိသေသနပဒမတ္တံ, ပု ရိမပဒဒွယမေဝ ကာရဏဒဿနံ သိယာ။

အပိစာတိ အတ္ထန္တရဝိကပ္ပတ္ထေ နိပါတော, အပရော နယောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ –

> “ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော၊
> ဒွေ စာပရေ ဝဏ္ဏဝိကာရနာသာ။
> ဓာတူနမတ္ထာတိသယေန ယောဂေါ၊
> တဒုစ္စတေ ပဉ္စဝိဓံ နိရုတ္တိ”န္တိ။ –

ဝုတ္တံ နိရုတ္တိလက္ခဏံ ဂဟေတွာ, “ပိသောဒရာဒီနိ ယထောပဒိဋ္ဌ”န္တိ ဝုတ္တသဒ္ဒနယေန တ ပိသောဒရာဒိအာကတိ ဂဏပက္ခေပလက္ခဏံ ဂဟေတွာ လောကိယ လောကုတ္တရသုခါဘိနိဗ္ဗတ္တကံ သီလာဒိပာရပ္ပတ္တံ ဘာဂျမဿ အတ္ထီတိ “ဘာဂျဝါ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ဘဂဝါ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဘာဂျဝါ”** တိ။ တထာ အနေကဘေဒဘိန္န ကိလေသသတသဟဿာနိ, သင်္ခေပတော တ ပဉ္စမာရေ အဘဉ္ဇီတိ “ဘဂ္ဂဝါ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ဘဂဝါ”တိ ဝုတ္တန္တ တိ ဒဿေတိ **“ဘဂ္ဂဝါ”** တိ ဣမိနာ။ လောကေ စ ဘဂ-သဒ္ဒေါ ဣဿရိယဓမ္မယသသိရီကာမပယတ္တေသု ဆသု ဓမ္မေ မေသု ပဝတ္တတိ, တေ စ ဘဂသင်္ခါတာ ဓမ္မာ အဿ သန္တီတိ ဘဂဝါတိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယုတ္တော ဘဂေဟိ စာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ကုသလာဒီဟိ အနေကဘေဒေဟိ သဗ္ဗဓမ္မေ ဝိဘဇိ ဝိဘဇိတွာ ဝိဝရိတွာ ဒေသေသီတိ “ဝိဘတ္တဝါ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ဘဂဝါ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဝိဘတ္တဝါ”** တိ။ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေ, ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေ ကေ, သုညတာနိမိတ္တာပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခေ, အညေ စ လောကိယလောကုတ္တရေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ဘဇိ သေဝိ ဗဟုလမကာသီတိ “ဘတ္တဝါ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ဘဂဝါ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ **“ဘတ္တဝါ”** တိ ဣမိနာ။ တီသု ဘ ဝေသု တဏှာသင်္ခါတံ ဂမနမနေန ဝန္တံ ဝမိတန္တိ “ဘဝေသု ဝန္တဂမနော”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဘဝသဒ္ဒတော ဘ-ကာရံ ဂမနသဒ္ဒတော ဂ-ကာရံ ဝန္တသဒ္ဒတော ဝ-ကာရံ အာဒါယ, ဒီဃံ ကတွာ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယေန “ဘဂဝါ”တိ ဝု တ္တန္တိ ဒဿေတုံ **“ဝန္တဂမနော ဘဝေသူ”** တိ ဝုတ္တံ။ “ယတော ဘာဂျဝါ, တတော ဘဂဝါ”တိအာဒိနာ ပစ္စေကံ

ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အသ္သ ပဒသ္သာ** တိ ''ဘဂဝါ''တိ ပဒသ္သ။ **ဝိတ္ထာရတ္ထော** တိ ဝိတ္ထာရဘူတော အတ္ထော။ **''သော စာ''**တိအာဒိနာ ဂန္ထမဟတ္တံ ပရိဟရတိ။ **ဝုတ္တောယေဝ,** န ပန ဣဓ ပန ဝတ္တဗ္ဗော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသ္သ ဣမိသ္သာ အဋ္ဌကထာယ ဧကဒေသဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

အပိစ ဘဂေ ဝနိ, ဝမီတိ တ **ဘဂဝါ။** သော ဟိ ဘဂေ သီလာဒိဂုဏေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ, တေ တ ဘဂသင္ခာတေ သီလာဒိ ဂုဏေ ဝိနေယျသန္တာနေသု ''ကထံ နု ခေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျု''န္တိ ဝနိ ယာစိ ပတ္ထယိ, ဧဝံ ဘဂေ ဝနီတိ **ဘဂဝါ,** ဘဂေ တ သိရိံ, ဣဿရိယံ, ယသဥ္စ ဝမိ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ ဆဍ္ဍယိ။ တထာ ဟိ ဘဂဝါ ဟတ္ထဂတံ စက္ကဝတ္တိသိရိံ, စတုဒီပိသ္သ ရိယံ, စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိသန္နိဿယဥ္စ သတ္တရတနသမုဇ္ဇလံ ယသံ အနပေက္ခော ဆဍ္ဍယိ။ အထ တ ဘာနိ နာမ န က္ခတ္တာနိ, တေဟိ သမံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **ဘဂါ** အာကာရသ္သ ရသ္သံ ကတ္ဝာ, သိနေရုယုဂန္ဓရာဒိဂတာ ဘာဇန လောကသောဘာ။ တာ ဘဂါ ဝမိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟိ, ဧဝံ ဘဂေ ဝမီတိ **ဘဂဝါ**တိ ဧဝမာဒီဟိ တတ္ထ တတ္ထာဂတနယေဟိ စသ္သ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော, အမ္ဟေဟိ ပန သော ဂန္ထဝိတ္ထာရဘယေန ဂန္ထဂရုတာ ပရိဟာရဏတ္ထဉ္စ အဖျပေက္ခိတောတိ။

ဧဝမေတေသံ အဝယဝတ္ထံ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒါနိ သမုဒာယတ္ထံ ဒဿေန္တော ပုရိမပဒတ္တယသ္သ သမုဒာယတ္ထ ထေန ဝုတ္တာဝသေသေန တေသမတ္ထာနံ ပဋိယောဂိတာယ တေနာပိ သဟ ဒဿေတုံ **''တ္တောဝတာ''** တိအာဒိမာဟ။ **တ္တောဝတာ** တိ တေသ္သ ''ဧဝံ မေ သုတ''န္တိ ဝစနေန ''ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ'' တိဝစနေနာတိ ဣမေဟိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧ တ္တာ**တိ တေသံ နိဒါနဝစနေ။ **ယထာသုတံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော** တိ တ္တေ **အန္တ** -သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ တထာ ဒေသိတတ္တာ ဟိ ပစ္စက္ခံ ကရောတိ နာမ။ သေ နယော အပရတ္ထာပိ။ ''ယော ခေါ အာနန္ဒ, မယာ ဓမ္မော စ။ပေ။ သ တ္ထာ''တိ ဝစနတော ဓမ္မသ္သ သတ္ထုဘာဝပရိယာယော ဝိဇ္ဇတေတတိ ကတ္ဝာ **''ဓမ္မသရီရံ ပစ္စက္ခံ ကရောတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မကာယန္တိ** ဟိ ဘဂဝတော သမ္ဗန္ဓိဘူတံ ဓမ္မသင္ခာတံ ကာယန္တိ အတ္ထော။ တထာ စ ဝုတ္တံ ''ဓမ္မကာ ယောတိ ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစန''န္တိ။ တံ ပန ကိမတ္ထိယန္တိ အာဟ **''တေနာ''**တိအာဒိ။ **တေနာ**တိ စ တာဒိသေန ပစ္စက္ခကရဏေနာတိ အတ္ထော။ **ဣဒံ** အဝုနာ ဝက္ခမာနသုတ္တံ **ဟာဝစနံ** ပကဋ္ဌံ ဥတ္တမံ ဗုဒ္ဓသ္သ ဘဂဝတော ဝစနံ နာမ။ တသ္မာ တုမ္ဟာကံ **အတိက္ကန္တသတ္ထုကံ** အတိတသတ္ထုကဘာဝေ **န** ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဘာဝပ္ပ ဓာနော ဟိ အယံ နိဒ္ဒေသော, ဘာဝလောပေ တ, ဣတရထာ ဟာဝစနမေဝ အနတိက္ကန္တသတ္ထုကံ, သတ္ထုအဒဿ နေန ပန ဥက္ကဏ္ဌိတသ္သ ဇနသ္သ အတိက္ကန္တသတ္ထုကဘာဝတောတိ အတ္ထော အာပဇ္ဇေယျ, ဧဥ္စ သတိ ''အယံ တေ သတ္ထာတိ သတ္ထုအဒဿနေန ဥက္ကဏ္ဌိတံ ဇနံ သမဿာသေတီ'' တိဝစနေန သဟ ဝိရောဓော ဘဝေ ယျာတိ ဝဒန္တိ။ ဣဒံ ဟာဝစနံ သတ္ထုကိစ္စနိပ္ဖာဒနေန န အတိတသတ္ထုကန္တိ ပန အတ္ထော။ **သတ္ထု** တိ ကမ္မတ္ထေ ဆဋ္ဌီ, သမာသပဒံ တ ဧတံ **သတ္ထုအဒဿနေနာ** တိ။ ဥက္ကဏ္ဌန္နံ **ဥက္ကဏ္ဌော,** ကိစ္ဆဇီဝိတာ။ ''ကဌ ကိစ္ဆဇီဝနေ''တိ ဟိ ဝဒန္တိ။ တမိတော ပတ္တောတိ ဥက္ကဏ္ဌိတော, အနဘိရတိယာ တ ပီဠိတော ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဟုတ္ဝာ သီသံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဌံ ကတ္ဝာ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော အာဟိဏ္ဍတိ, ဝိဟရတိ စာတိ ဥက္ကဏ္ ဌိတော နိရုတ္တိနယေန, တံ **ဥက္ကဏ္ဌိတံ။** သဒ္ဒသာမတ္ထိယာဓိဂတမတ္ထော စေသ, တေဟာရတော ပန အနဘိရတိ ယာ ပီဠိတန္တိ အတ္ထော။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ **သမဿာသေတီ** တိ အဿာသံ ဇနေတိ။

တသ္မိံ သမယေ တိ ဣမသ္သ သုတ္တသ္သ သင်္ဂီတိသမယေ။ ကာမံ ဝိဇ္ဇမာနေပိ ဘဂဝတိ ဧဝံ ဝတ္တုမရဟတိ, ဣဓ ပန အဝိဇ္ဇမာနေယေဝ တသ္မိံ ဧဝံ ဝဒတိ, တသ္မာ သန္နာယဘာသိတဝသေန တဒတ္ထံ ဒဿေတီတိ အာဟ **''အဝိ ဇ္ဇမာနဘာဝံ ဒဿေန္တော''**တိ။ **ပရိနိဗ္ဗာန** န္တိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုဝသေန ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ။ **တေနာ**တိ တထာ သာဓေနေ။ **ဧဝံဝိဓဿာ** တိ ဧဝံပကာရသ္သ, ဧဝံသဘာဝသ္သာတိပိ အတ္ထော။ **နာမ**-သဒ္ဒော ဂရဟာယံ နိပါတော ''အတ္ ထိ နာမ အာနန္ဒ ထေရံ ဘိက္ခုံ ဝိဟေသိယမာနံ အဇ္ဈုပေက္ခိဿထာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၁၆၆) ဝိယ, တေန ဧဒိသော အပိ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗုတော, ကာ နာမ ကထာ အညေသန္တိ ဂရဟတ္ထံ ဇောတေတိ။ **အရိယဓမ္မဿာ** တိ အရိယာနံ ဓမ္မ သ္သ, အရိယဘူတသ္သ တ ဓမ္မသ္သ။ ဒသဝိဓဿ ကာယဗလဿ, ဉာဏဗလဿ စ ဝသေန **ဒသဗလဓရော။** ဝဇိရသ္ သ နာမ မဏိဝိသေသသ္သ သင်္ဃာတော သမူဟော ဧကဃနော, တေန သမာနော ကာယော ယဿာတိ တထာ။ ဣဒံ ဝု တ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဝဇိရသင်္ဃာတော နာမ န အညေန မဏိနာ တ ဟသာဏေန တ ဘေဇ္ဇော, အပိ တု သောယေဝ အညံ မဏိံ တ ဟသာဏံ တ ဘိန္ဒတိ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ ''ဝဇိရဿ နတ္ထိ ကောစိ အဘေဇ္ဇော မဏိ တ ဟသာဏော တ''တိ, ဧဝံ ဘဂဝတပိ ကေနစိ အဘေဇ္ဇသရီရော။ န ဟိ ဘဂဝတော ရူပကာယေ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုံ သက္ကာ

တိ။ နာမသဒ္ဒသ္သ ဂရဟာဇောတကတ္တာ ပိ-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနဇောတကော "န ကေဝလံ ဘဂဝတယေဝ, အထ ခေါ အ ညေပီ"တိ။ ဧတ္ထ စ ဧဝံဂုဏသမန္နာဂတတ္တာ အပရိနိဗ္ဗုတသဘာဝေန ဘဝိတုံ ယုတ္တောပိ သော ပရိနိဗ္ဗုတော ဧတတိ ပကရဏာနုရူပမတ္ထံ ဒဿေတုံ "ဧဝ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အာသာ** ပတ္ထနာ ကေန **ဇနေတဗ္ဗာ,** န ဇနေတဗ္ဗာ ဧတတိ အတ္ထော။ "အဟံ စိရံ ဇီဝိံ, စိရံ ဇီဝာမိ, စိရံ ဇီဝိဿာမိ, သုခံ ဇီဝိံ, သုခံ ဇီဝာမိ, သုခံ ဇီဝိဿာမီ"တိ မဇ္ဈနဝ သေန ဥပ္ပဇ္ဇနော မာနော **ဇီဝိတမဒေါ** နာမ, တေန မတ္တော ပမတ္တော တထာ။ **သံဝေဇေတီ**တိ သံဝေဂံ ဇနေတိ, တတော ယေဝ အဿ ဇနဿ သဒ္ဓမ္မေ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ သံဝေဇနဥဿှိ ဥဿာဟပဟေတု "သံဝိဂ္ဂေါ ယောနိသော ပဒဟ တီ"တိ ဝစနတော။

ဒေသနာသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ ဝက္ခမာနဿ သကလသုတ္တဿ "ဧဝ"န္တိ နိဒဿနတော။ **သာဝကသမ္ပတ္တိန္တိ** သုဏန္တပုဂ္ဂလသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တေန ပဉ္စသု ဌာနေသု ဘဂဝတာ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတေန, ပဉ္စသု စ ကောသလ္လေသု အာယသ္မတာ ဓမ္မသေနာပတိနာ ပသံသိတေန မယာ မဟာသာဝကေန သုတံ, တဉ္စ ခေါ သယမေဝ သု တံ န အနုဿုတံ, န စ ပရမ္ပရာဘတန္တိ အတ္ထဿ ဒီပနတော။ **ကာလသမ္ပတ္တိံ** နိဒ္ဒိသတိ ဘဂဝတိသဒ္ဒသန္နိဓာ နေ ပယုတ္တဿ သမယသဒ္ဒဿ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒ-ပဋိမဏ္ဍိတ-သမယ-ဘာဝ-ဒီပနတော။ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပရမာ ဟိ ကာလသမ္ပဒါ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

"ကပ္ပကသာယကလိယုဂေ ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေါ အဟော မဟစ္ဆရိယံ။
ဟုတဝဟမဇ္ဈေ ဇာတံ၊ သမုဒိတမကရန္ဒမရဝိန္ဒ"န္တိ။ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁)။

တဿာယမတ္ထော – ကပ္ပသင်္ခါတကာလသဉ္စယဿ လေခနဝသေန ပဝတ္တေ ကလိယုဂသင်္ခါတေ သက ရာဇသမ္ဘေ ဝဿာဒိသမူဟေ ဇာတော ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒခဏသင်္ခါတော ဒိနသမူဟော အန္နဿ ပဗ္ဗတာရောဟနမိဝ ကအာ စိ ပဝတ္တနဋ္ဌေန, အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တဋ္ဌေန စ မဟစ္ဆရိယံ ဟောတိ။ ကိမိဝ ဇာတန္တိ စေ? ဟုတဝဟသင်္ခါတ ဿ ဟဝကဿ မဇ္ဈေ သမ္မာ ဥဒိတမခုမန္တံ အရဝိန္ဒသင်္ခါတံ တရိဇမိဝ ဇာတန္တိ။ **ဒေသကသမ္ပတ္တိံ** နိဒ္ဒိသတိ ဂု ဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမကရတဓိဝစနတော။

ဧဝံ ပဒဆက္ကဿ ပအနုက္ကမေန နာနပ္ပကာရတော အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကတွာ ဣအနိ "အန္တရာ စ ရာဇဂဟ"န္တိ အာဒိနံ ပအနမတ္ထဝဏ္ဏနံ ကရောန္တော **"အန္တရာ စာ"** တိအာဒိမာဟ။ **အန္တရာ စ ရာဇဂဟံ အန္တရာ စ နာဠန္ဒ** န္တိ ဧ တ္ထ သမဘိနိဝိဋ္ဌော အန္တရာ-သဒ္ဒေါ ဒိဿတိ သာမညဝစနီယတ္တမပေက္ခိတွာ ပကရဏာဒိသာမတ္ထိယာဒိဂတ တ္ထမန္တရေနာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ပနဿ နာနတ္တဘာဝေ ပယောဂတော အဝဂမီယတီတိ ဒဿေတိ **"တဒန္တရ"** န္တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **တဒန္တရ** န္တိ တံ ကာရဏံ။ မဥ္စ တဉ္စ မန္တေန္တိ, ကိမန္တရံ ကိံ ကာရဏန္တိ အတ္ထော။ **ဝိဇ္ဇန္တ တရိကာယာ**တိ ဝိဇ္ဇုနိစ္ဆရဏက္ခဏေ။ ခေါဝန္တိ ဣတ္ထိ အဒ္ဒသာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အန္တရတော** တိ ဟဒယေ။ **ကော ပာ**တိ စိတ္တကာလုသ္သိယကရဏတော စိတ္တပကောပဟ ရာကဒယော။ **အန္တရာ တေသာန** န္တိ အာရမ္မနိပ္ဖတ္တီနံ ဝေမဇ္ဈေ ပရိယောသာနံ အာဟဒိ။ **အပိစာ**တိ တထာပိ, ဧဝံ ပဘဝသမ္ပန္နေပီတိ အတ္ထော။ **ဒွိဝိန္နံ မဟာနိရယာန** န္တိ လောဟကုမ္ဘိနိရယေ သန္ဓာယာဟ။ **အန္တရိကာယာ** တိ အန္တရေန။ ရာဇဂဟနဂရံ ကိရ အာဝိဇ္ဈိတွာ မဟာပေတလော ကော။ တတ္ထ ဒွိန္နံ မဟာလောဟကုမ္ဘိနိရယာနံ အန္တရေန အယံ တပောဒါ နဒီ အာဂစ္ဆတိ, တသ္မာ သာ ကုထိတာ သ န္ဒတီတိ။ **သွတာယမိဓ ဝိဝရေ ပဝတ္တတိ** တဒညေသမသမ္ဘဝတော။ ဧတ္ထ စ "တဒန္တရံ ကော ဇာနေယျ, (အ. နိ. ၆.၄၄; ၁၀.၇၅) ဧတေသံ အန္တရာ ကပ္ပာ, ဂဏနာတော အသင်္ချေယျာ, (ဗု. ဝံ. ၂၈.၉) အန္တရန္တရာ ကထံ ဩပာတေ တီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၄၂၆; ပဟာ. ဝ. ၆၆; စူဠဝ. ၃၇၆) ဝိယ ကာရဏဝေမဇ္ဈေသု ဝတ္တမာနာ အန္တရာသဒ္ဒာယေဝ ဥ အာဟရိတဗ္ဗာ သိယုံ, န ပန စိတ္တခဏဝိဝရေသု ဝတ္တမာနာ အန္တရိကအန္တရသဒ္ဒာ ။ အန္တရာသဒ္ဒဿ ဟိ အယမ တ္ထုဒ္ဓာရောတိ။ အယံ ပနေတ္ထာဓိပ္ပာယော သိယာ – ယေသု အတ္ထေသု အန္တရိကသဒ္ဒေါ, အန္တရသဒ္ဒေါ စ ပဝ တ္တတိ, တေသု အန္တရာသဒ္ဒေါပီတိ သမာနတ္ထတ္တာ အန္တရာသဒ္ဒတ္ထေ ဝတ္တမာနော အန္တရိကသဒ္ဒေါ, အန္တ တရသဒ္ဒေါ, စ ဥဒာဟဋော်တိ။ အထ တ အန္တရာသဒ္ဒေါယေဝ "ယဿန္တရတော"တိ (ဥဒာ. ၂၀) ဧတ္ထ ကထာဗန္ဓ သုခတ္ထံ ရဿံ ကတွာ ဝုတ္တော –

"ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပာ၊

> ဣတိဘတဘဝတဍ္ဍ ဝိတိဝတ္တော။
> တံ ဝိဂတဘယံ သုခိံ အသောကံ၊
> ဒေဝတာ နာနုဘဝန္တိ ဒဿနာယာ''တိ။ (ဉအ. ၂၀)။ –

ဟိ အယံ ဉဒာနေ **ဘဒ္ဒိယသုတ္တေ** ကထာ။ သောယေဝ ဣက-သဒ္ဒေန သကတ္တပဝတ္တေန ပဒံ ဝဓေမတ္တတ ''အန္တရိ ကာယာ''တိ စ ဝုတ္တော, တသ္မာ ဉဒာဟရဏောအဟရိတဗ္ဗာနမေတ္ထ ဝိရောဓာဘာဝတေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ ကိမတ္ထံ အတ္ထဝိသေသနိယမော ကတောတိ အာဟ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ။ နနု စေတ္ထ ဥပယောဂဝစနမေဝ, အထ ကသ္မာ သမ္ဗန္ဓိယတ္တော ဝုတ္တော, သမ္ဗန္ဓိယတ္တေ တ ကသ္မာ ဥပယောဂဝစနံ ကတန္တိ အနုယောဂသမ္ဘဝတော တံ ပရိဟရိတုံ **''အန္တရာသဒ္ဒေန ပနာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေန သမ္ဗန္ဓိယတ္တေ သာမိဝစနပ္ပသင္ဂေ သဒ္ဒန္တရယောဂေန လဒ္ဓမိဒံ ဥပယောဂဝစနန္တိ ဒဿေတိ, န ကေဝလံ သာသနေဝ, လောကေပိ ဧဝမေဝိဒံ လဒ္ဓန္တိ ဒဿေန္တော **''ဤဒိသေသု စာ''**တိအာဒိမာဟ။ ဝိသေသယောဂတာဒဿနမုခေန ဟိ အယမတ္တောပိ ဒဿိတော။ ဧကေနပိ အန္တရာ-သဒ္ဒေန ယုတ္တတ္တာ ဒွေဝ ဥပယောဂဝစနာနိ ကာတဗ္ဗာနိ။ ဒုတိယံ ပန ယောဂေ ကာ ကထာတိ အတ္ထသ္သ သိဒ္ဓနတော။ အက္ခရံ စိန္တေန္တိ လိင်္ဂဝိဘတ္တိယာဒီဟီတိ **အက္ခရစိန္တကာ,** သဒ္ဒဝိဒူ။ အက္ခရ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ တမ္ဗူလကာနိ ပဒါဒီနိပိ ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ ယဒိပိ သဒ္ဒတော ဧကမေဝ ယုဇ္ဇန္တိ, အတ္ထတော ပန သော ဒွိက္ခတ္တုံ ယောဇေတဗ္ဗော ဧကဿာပိ ပဒဿ အာဝုတ္တိယာဒိနယေန အနေကာဓ သမ္ဗန္ဓနတောတိ ဒဿေတိ **''ဒုတိယပဒေနပီ''**တိအာဒိနာ။ ကော ပန အေသော အယောဇိတေတိ အာဟ **''အယောဇိယမာနေ ဥပယောဂဝစနံ န ဟပုဏာတီ''**တိ။ ဒုတိယပဒံ န ဟပုဏာတီတိ အတ္တော သဒ္ဒန္တရယောဂသာ သဒ္ဒေယေဝ သာမိဝစနပ္ပသင်္ဂေ ဥပယောဂဝိဘတ္တိယာ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ သဒ္ဒါမိကာရော ဟိ ဝိဘတ္တိပယောဂေ။

အဒ္ဓါန -သဒ္ဒေ ဒီဃပရိယာယောတိ အာဟ **''ဒီဃမဂ္ဂ''** န္တိ။ ကိတ္တာဝတာ ပန သော ဒီဃော နာမ တဒတ္ထဘူတောတိ စောဒနမပနေတိ **''အဒ္ဓါနဂမနသမယဿ ဟီ''** တိအာဒိနာ။ **အဒ္ဓါနဂမနသမယဿ ဝိဘင်္ဂေ** တိ ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒါဒီသု အဒ္ဓါနဂမနသမယသဒ္ဒဿ ပဒဘာဇနီယဘူတေ ဝိဘင်္ဂေ (ပာစိ. ၂၁၇)။ **အမုယောဇနမ္ပိ အဒ္ဓါနမဂ္ဂေ,** ပဂေဝ တဒုတ္တရိ။ အမုမေဝ ယောဇနဿ **အမုယောဇနံ,** ဒွိကဝုတမတ္တံ။ ဣဓ ပန စတုကဝုတပ္ပမာဏံ ယောဇနမေဝ, တသ္မာ ''အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နော''တိ ဝဒတီတိ အဓိပ္ပာယော။

မဟန္တသဒ္ဒော ဥတ္တမတ္တော, ဗဟုဝတ္တော စ ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **''မဟတာ''**တိအာဒိ။ **ဂုဏမဟတ္တေနာ**တိ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏမဟန္တဘာဝေန။ **သင်္ချာမဟတ္တေနာ** တိ ဂဏနမဟန္တဘာဝေန။ တဒေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ **''သော ဟီ''**တိအာဒိနာ။ **သော ဘိက္ခုသင်္ဃော** တိ ဣဓ အာဂတော တဒါ ပရိတရဘူတော ဘိက္ခုသင်္ဃော။ **မဟာ**တိ ဥတ္တမော။ တဏ္ဍေပိ ဟိ တမိစ္ဆန္တိ ပယောဂဝသာ။ **အပ္ပိစ္ဆတာ** တိ နိလ္လောဘတာ သဒ္ဒော စေတ္ထ သာဝသေသော, အတ္တော ပန နိရဝသေသော။ န ဟိ ''အပ္ပလောဘတာတိ အဘိတ္တဝိတုမရဟတီ''တိ **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ။ မဇ္ဈိမာဂမဋ္ဌကထာကာရော ပန **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရော** ဧဝမာဟ ''အပ္ပသဒ္ဒဿ ပရိတ္တပရိယာယံ မနသိ ကတွာ 'ဗုယဋ္ဌနံ သာဝသေသံ ဝိယာ'တိ (မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၈၅) **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ အပ္ပသဒ္ဒော ပနေတ္ထ 'အဘာဝတ္တော' တိပိ သက္ကာ ဝိညာတုံ 'အပ္ပာဗာတေဍ္ဍသင်္ဍာနာမီ'တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၂၅) ဝိယာ''တိ။ **သင်္ချာယပိ မဟာ** တိ ဂဏနာယပိ ဗဟု အဟောသိ, ''ဘိက္ခုသင်္ဃော''တိ ပအာဝတ္တိကန္တဝစနဝသေန သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပဒဿ ဆေဒနမိဝ ဟောတီတိ တဒပရာမသိတွာ ''တေန ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ''တိ ပုန တက္ကာဝတ္တိကန္တဝစနဝသေန သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပဒေန သဒိသီကရဏံ။ သော ဟိ သံဝဏ္ဏနကာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ ဝိဘတ္တိယာနပေက္ခာဝသေန ယထာရဟံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပဒတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတွာ ပုန တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနဝိဘတ္တိဝသေန ပရိဝတ္တေတွာ နိက္ခိပနန္တိ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတတ္တာ သင်္ဃောတိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော အာဟ **''ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတေန သမဏဂဏေနာ''** တိ။ ဧတ္ထ ပန ''ယာယံ ဒိဋ္ဌိ အရိယာ နိယျာနိကာ နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တထာရူပာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄, ၃၅၆; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄; ပရိ. ၂၇၄) ဧဝံ ဝုတ္တာယ ဒိဋ္ဌိယာ။ ''ယာနိ တာနိ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒာနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ, တထာရူပေသု သီလေသု သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄; အ. နိ. ၆.၁၁; ပရိ. ၂၇၄) ဧဝံ ဝုတ္တာနဉ္စ သီလာနံ သာမညေန သင်္ဃာတော သင်္ဃဋိတော သမေတောတိ **ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာတော,** သမဏဂဏော, ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **''ဒိဋ္ဌိသီလသာမညသင်္ဃာဋ္ဌသင်္ဃာတေနာ''** တိပိ

ပါဌော။ တထာ သင်္ခါတေန ကတိတေနာတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ ဒိဋ္ဌိသီလာဒီနံ နိယတသဘာဝတ္တာ သောတာပန္နာပိ အညမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတာ, ပဂေဝ သကဒါဂါမိအာဒယော, တထာ စ ဝုတ္တံ “နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော”တိ, (သံ. နိ. ၂.၄၁; ၅.၁၉၈, ၁၀၀၄) “အဋ္ဌာနမေတံ ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သဉ္စိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”တိ စ အာဒိ။ အရိယပုဂ္ဂလဿ ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဒူရေ ဌိတာပိ အတ္တနော ဂုဏသာမဂ္ဂိယာ သံဟတတတာယေဝ, “တထာရူပါယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတိ, (မ. နိ. ၁.၄၉၂) တထာရူပေသု သီလေသု သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၉၂) ဝစနတော ပန ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတဘာဝေါ လဗ္ဘတိယေဝ။ **သဒ္ဓိံ** -သဒ္ဒော ဧကတောတိ အတ္ထေ နိပါတော။ **ပဉ္စ။ပေ။ မတ္တာနီ**တိ ပဉ္စ-သဒ္ဒေန မတ္တသဒ္ဒံ သင်္ခိပိတွာ ဗာဟိရတ္ထသမာသော ဝုတ္တော။ **ဧတေသ**န္တိ ဘိက္ခုသတာနံ။ ပုန ပဉ္စ မတ္တာ ပမာဏာတိ ဗျာသော, နိကာရလောပေ စေတ္ထ နပုံသကလိင်္ဂတ္တာ။

သုပ္ပိယော တိ တဿ နာမမေဝ, န ဂုဏာဒိ။ န ကေဝလံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ဘဂဝတာယေဝ, အထ ခေါ သုပ္ပိယောပိ ပရိဗ္ဗာဇကော ဗြဟ္မဒတ္တေန မာဏဝေန သဒ္ဓိန္တိ ပုဂ္ဂလံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, တဉ္စ ခေါ မဂ္ဂပဋိပန္နသဘာဂတာယဧဝ, န သီလာစာရာဒိသဘာဂတာယာတိ ဝုတ္တံ **“ပိ-ကာရော”**တိအာဒိ။ သုခုစ္စာရဏဝသေန ပုဗ္ဗာပရပဒါနံ သမ္ဗန္ဓမတ္တကရဘာဝံ သန္ဓာယ **“ပဒသန္ဓိကရော”**တိ ဝုတ္တံ, န ပန သရဗျဉ္ဇနာဒိသန္ဓိဘာဝံ, တေနာဟ **“ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာဝသေန ဝုတ္တော”**တိ, ဧတေန ပဒပူရဏမတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ အပိစ အဝဓာရဏတ္ထောပိ ခေါ-သဒ္ဒော ယုတ္တော “အဿောသိ ခေါ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၁) ဝိယ, တေန အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နော အဟောသိယေဝ, နာဿ မဂ္ဂပဋိပတ္တိယာ ကောစိ အန္တရာယော အဟောသီတိ အယမတ္ထော ဒီပိတော ဟောတိ။ **သဉ္စယဿာ** တိ ရာဇဂဟတသိနော သဉ္စယနာမဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ, ယဿ သန္တိကေ ပဌမံ ဥပတိဿကောလိတာပိ ပဗ္ဗဇိံသု ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကော, န အစေလကပရိဗ္ဗာဇကော။ **“ယဒါ, တဒါ”**တိ စ ဧတေန သမကာလမေဝ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နတံ ဒဿေတိ။ **အတီတကာလတ္ထော** ဟဋ္ဌိယံ **ဟောတိသဒ္ဒော** ယောဂဝိဘာဂေန, တံကာလာပေက္ခာယ တ ဧဝံ ဝုတ္တံ, တဒါ ဟောတီတိ အတ္ထော။

အန္တ္ရေ တိ သမီပေ။ **ဝဒတီ**တိ ဝတ္တပဋိဝတ္တာဒိကရဏဝသေန သဗ္ဗိရိယာပထသာဓာရဏဝစနံ, အဝစရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တေနေတမာဟ **“သမီပစာရော သန္တိကာဝစရော သိဿော”** တိ။ **ဓောဒိတာ ဒေဝဒူတေဟီ**တိ ဒဟရကုမာရော ဇရာဇိဏ္ဏသတ္တော ဂိလာနော ကမ္မကာရဏာ, ကမ္မကာရဏိကာ တ မတသတ္တောတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဒေဝဒူတေဟိ **ဓောဒိတာ** သံဝေဇိတာ ဥပ္ပာဒိတာ သမာနာပိ။ တေ ဟိ ဒေဝတ ဝိယ ဒူတာ, ဝိသုဒ္ဓိဒေဝတနံ တ ဒူတာတိ **ဒေဝဒူတာ။ ဟီနကာယူပဂာ**တိ အပါယကာယမုပဂတာ။ နရသင်္ခါတာ တေ မာဏဝါတိ သမ္ဗန္ဓော။ သာမညဝသေန စေတ္ထ သတ္တော “မာဏဝေ”တိ ဝုတ္တော, ဣတရေ ပန ဝိသေသဝသေန။ ပကရဏာဓိဂတော ဟေသ အတ္ထုဒ္ဒါရောတိ။ **ကတကမ္မေဟီ** တိ ကတစောရကမ္မေဟိ။ **တရုဏော**တိ သောဠသဝဿတော ပဋ္ဌာယ ပတ္တဝီသတိဝဿော, **ဥဒာနဋ္ဌကထာယဉ္ဟိ** “သတ္တာ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပဉ္စဒသဝဿကာ, တာဝ ‘ကုမာရကာ, ဗာလာ’တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ တတော ပရံ ဝီသတိဝဿာနိ ‘ယုဝါနော’”တိ (ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၄၄) ဝုတ္တံ။ တရုဏော, မာဏဝေ, ယုဝါတိ စ အတ္ထတော ဧကံ, လောကိယာ ပန “ဒွတ္တိံသဝဿတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဇရမပ္ပတ္တော, တာဝ တရုဏော”တိပိ ဝဒန္တိ။

တေသု တ ဒွီသု ဇနေသူတိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ ယော တ “ဧကံ သမယ”န္တိ ပုဗ္ဗေ အဓိဂတော ကာလော, တဿ ပဋိနိဒ္ဒေသော **တတြာ** တိ ယဉ္ဟိ သမယံ ဘဂဝတ အန္တရာ ရာဇဂဟဉ္စ နာဠန္ဒဉ္စ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နော, တသ္မိံယေဝ သမယေ သုပ္ပိယောပိ တံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဗြဟ္မဒတ္တော စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတီတိ။ **နိပါတမတ္တန္တိ ဧတ္ထ** **မတ္တ**သဒ္ဒေန ဝိသေသတ္ထာဘာဝတော ပဒပူရဏတ္တံ ဒဿေတိ။ **မနုပိဏ္ဍိကပရိယာယော** တိ မနုပိဏ္ဍိကဒေသနာ နာမ ဣတိ နံ သုတ္တန္တံ **ဓာရေဟိ, ရာဇညာ**တိ ပါယာသိရာဇညနာမကံ ရာဇာနမာလပတိ။ ပရိယာယတိ ပရိဝတ္တတီတိ **ပရိယာယော,** ဝါရော။ ပရိယာယတိ ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ ပဋိပါဒေတီတိ **ပရိယာယော,** ဒေသနာ။ ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တတီတိ **ပရိယာယော,** ကာရဏံ။ အနေကသဒ္ဒေနေဝ အနေကဝိဓေနာတိ အတ္ထော ဝိညာယတိ အဓိပ္ပါယမတ္တေနာတိ အာဟ **“အနေကဝိဓေနာ”**တိ။ ကာရဏဉ္စေတ္ထ ကာရဏပတိရူပကမေဝ, န ဧကံ သကာရဏံ အဝဏ္ဏကာရဏဿ အဘူတတ္တာ, တသ္မာ **ကာရဏေနာ**တိ ကာရဏပတိရူပကေနာတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “အကာရဏမေဝ ‘ကာရဏ’န္တိ ဝတွာ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁)။ ဇာတိဝသေနိဒံ ဗဟုဝတ္တေ ဧကဝစနန္တိ ဒဿေတိ **“ဗဟူဟီ”**တိအာဒိနာ။

“အဝဏ္ဏာဝိရဟိတဿ အသမာနဝဏ္ဏသမန္နာဂတဿပိ” တိ ဝဏ္ဏမာနကာရဏဿ အကာရဏဘာဝဟေတုဒဿ နတ္ထံ ဝုတ္တံ, ဒေသဝိရဟိတဿပိ အသဒိသဂုဏသမန္နာဂတဿာပီတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အဝဏ္ဏံ ဒေသံ နိန္ဒန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **“ယံ လောကေ”**တိအာဒိနာ အရသရူပနိဗ္ဗောဂအကိရိယတဒုစ္ဆေဒတဒဇေဂုစ္ဆိဝေနယိကတပဿီအပဂဗ္ဘဘာတနံ ကာရဏပတိရူပကံ ဒဿေတိ။ **တသ္မာ** တိ ဟိ ဇေတံ ‘‘အရသရူပေ။ပေ.။ အပဂဗ္ဘော’’တိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – လောကသမ္မတော အဘိတဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဥ္ဇလိကမ္မသာမိစိကမ္မအာသနာဘိနိမန္တနသင်္ခါတော သာမဂ္ဂိရသော သမဏဿ ကေတမဿ နတ္ထိ, တသ္မာ သော သာမဂ္ဂိရသသင်္ခါတေန ရသေန အသမ္ပန္နသဘာဝတေ, တေန သာမဂ္ဂိရသသင်္ခါတေန ပရိဘောဂေန အသမန္နာဂတော။ တဿ အကတ္တဗ္ဗတာတအော, ဥစ္ဆိဒ္ဓိတဗ္ဗတာတအော စ, တံ သဗ္ဗံ ဂူထံ ဝိယ မဏ္ဍနဇာတိယော ပုရိသော ဇေဂုစ္ဆီ။ တဿ ဝိနာသကော သောဝ တဒကရဏတော ဝိနေတဗ္ဗော။ တဒကရဏေန ဝယောဝုမေ့ တာပေတိ တဒာစာရဝိရဟိတတာယ တ ကပဏပုရိသော။ တဒကရဏေန ဒေဝလောကဂဗ္ဘတော အပဂတော, တဒကရဏတော တ သော ဟီနဂဗ္ဘော စာတိ ဇံ တဒေဝ အဘိတဒနာဒိအကရဏံ အရသရူပတာဒီနံ ကာရဏပတိရူပကံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“နတ္ထိ။ပေ.။ ဝိသေသော”**တိ တေဿ ပန ‘‘သုန္ဒရိကာယ နာမ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ မရဏာနဝဗောဓော, သံသာရဿ အာဒိကောဋိယာ အပညာယနပဋိညာ, ဌပနီယ ပုစ္ဆာယ အဗ္ယာကတဝတ္ထုဗ္ဗာကရဏ’’န္တိ ဝေမာဒီနိ ကာရဏပတိရူပကာနိ နိဒ္ဒရိတဗ္ဗာနိ, တထာ **“တက္ကပရိယာဟတံ သမဏော။ပေ.။ သယမ္ပဋိဘာန”**န္တိ တေဿ ‘‘အနာစရိယကေန သာမံ ပဋိဝေဓေန တတ္ထ တတ္ထ တထာ တထာ ဓမ္မဒေသနာ, ကတ္ထစိ ပရေသံ ပဋိပုစ္ဆာကထနံ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနာဒီဟိ အာရောစိတနယေနေဝ ဗ္ယာကရဏ’’န္တိ ဧဝမာဒီနိ, **“သမဏော။ပေ.။ န အဂ္ဂပုဂ္ဂလော”** တိ ဧတေသံ ပန ‘‘သဗ္ဗဓမ္မာနံ ကမေနေဝ အနဝဗောဓော, လောကန္တဿ အဇာနနံ, အတ္တနာ ဣစ္ဆိတတပစာရာဘာတေ’’တိ ဧဝမာဒီနိ။ ဈာနဝိမောက္ခာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော**။ အရိယံ ဝိသုဒ္ဓံ, ဥတ္တမံ တ ဉာဏသင်္ခါတံ ဒဿနံ, အလံ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနသမတ္ထံ အရိယဉာဏဒဿနံ ဧတ္ထ, ဧတဿာတိ တ **အလမရိယဉာဏဒဿနော**။ သေ့ဝဝ **ဝိသေသော** တထာ။ အရိယဉာဏဒဿနမေဝ တ ဝိသေသံ ဝုတ္တနယေန အလံ ပရိယတ္တံ ယဿ, ယသ္မိန္တိ တ **အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော,** ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော ဝါ။ **တက္ကပရိယာဟတ**န္တိ ကပ္ပနာမတ္တေန သမန္တတော အာဟရိတံ, ဝိတက္ကေန တ ပရိယဋ္ဌိတံ။ **ဝီမံသာနုစရိတ**န္တိ ဝီမံသနာယ ပုနပ္ပုနံ ပရိမဇ္ဇိတံ။ **သယမ္ပဋိဘာန** န္တိ သယမေဝ အတ္တနော ဝိဘူတံ, တာဒိသံ ဓမ္မန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အကာရဏ**န္တိ အယုတ္တံ အနုပပတ္တိံ။ ကာရဏပဒေ စေတံ ဝိသေသနံ။ န ဟိ အရသရူပတာဒယော ဒေသာ ဘဂဝတိ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဓမ္မသင်္ဃေသု စ ဒုရက္ခာတဒုပ္ပဋိပန္နာဒယော **အကာရဏ**န္တိ တ ယုတ္တိကာရဏရဟိတံ အတ္တနာ ပဋိညာမတ္တံ။ ပကတိကမ္မပဒမေ့တံ။ ဣမသ္မိဥ္စ အတ္ထေ **ကာရဏံ ဝတ္ဝာ**တိ ဧတ္ထ ကာရဏံ ဣတတိ ဣဝ-သဒ္ဒတ္ထော ရူပကနယေန ယောဇေတဗ္ဗော ပတိရူပကကာရဏဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **တထာ တထာ**တိ ဇာတိဝုမှာနမနဘိတဒနာဒိနာ တေန တေန အာကာရေန။ **ဝဏ္ဏာ**သဒ္ဒဿ ဂုဏပသံသာသု ပဝတ္တနတော ယထာက္ကမံ ‘‘အဝဏ္ဏံ ဒေသံ နိန္ဒ’’န္တိ ဝုတ္တံ။

ဒုရက္ခာတော တိ ဒုဋ္ဌုမာက္ခာတော, တထာ **ဒုပ္ပဋိဝေဒိတော**။ ဝဋ္ဋတော နိယ္ယာတီတိ **နိယ္ယာနံ,** တဒေဝ **နိယ္ယာနိကော,** တတော တ နိယ္ယာနံ နိဿရဏံ, တတ္ထ နိယုတ္တောတိ **နိယ္ယာနိကော**။ ဝဋ္ဋတော တ နိယ္ယာတီတိ **နိယ္ယာနိကော** ယ-ကာရဿ က-ကာရံ, ဉ-ကာရဿ စ ရဿံ ကတ္ဝာ။ ‘‘အနီယ-သဒ္ဒော ဟိ ဗဟုလာ ကတ္တုအဘိဓာယကော’’တိ သဒ္ဒဝိဒူ ဝဒန္တိ, န နိယ္ယာနိကော တထာ။ သံသာရဒုက္ခဿ **အနုပသမသံဝတ္တနိကော** ဝုတ္တနယေန။ **ပစ္စနီကပဋိပဒ**န္တိ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဝိရုဒ္ဓပဋိပဒံ။ **အနနုလောမပဋိပဒ**န္တိ သပ္ပုရိသာနံ အနနုလောမပဋိပဒံ။ **အဓမ္မာနုလောမပဋိပဒ**န္တိ လောကုတ္တရဓမ္မဿ အနနုလောမပဋိပဒံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ‘‘အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဝဏ္ဏံ ဘာသတီ’’တိ စ ဝတ္တမာနကာလနိဒ္ဒေသော ကတော, နနု သင်္ဂီတိကာလတော သော အဝဏ္ဏဝဏ္ဏာနံ ဘာသနကာလော အတီတောတိ? သစ္စမေတံ, ‘‘အဒ္ဒါနမဂ္ဂပဋိပန္နော ဟောတီ’’တိ ဧတ္ထ ဟောတိ-သဒ္ဒော ဝိယ အတီတကာလတ္ထတ္ဝတာ ပန ဘာသတိ-သဒ္ဒဿ ဇံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ တ ယသ္မိံ ကာလေ တေဟိ အဝဏ္ဏော ဝဏ္ဏော စ ဘာသီယတိ, တမပေက္ခိတ္ဝတ ဇံ ဝုတ္တံ, ဧဝဥ္စ ကတ္ဝတ ‘‘တတ္ရ’’တိ ပဒဿ ကာလပဋိနိဒ္ဒေသဝိကပ္ပနံ အဋ္ဌကထာယံ အဝုတ္တမ္ပိ သုပပန္နံ ဟောတိ။

‘‘သုပ္ပိယဿ ပန။ပေ.။ ဘာသတီ’’တိ ဟဋ္ဌိယာ သမ္ဗန္ဓဒဿနံ **“အန္တေတသီ ပနဿာ”** တိအာဒိဝစနံ။ **အပရာမသိတဗ္ဗံ** အရိယူပတဒကမ္မံ, တထာ **အနက္ကမိတဗ္ဗံ**။ **သ္ဝတယ**န္တိ သော အာစရိယော။ **အသိဓာရ**န္တိ အသိနာ တိခိဏဘာဂံ။ **ကကစဒန္တပန္တိယ** န္တိ ခန္ဓကကစဿ ဒန္တသင်္ခါတာယ ဝိသမပန္တိယာ။ ဟတ္ထေန တ ဟဒေန တ ယေန ကေနစိ တ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေန ပဟာရိတ္ဝတ **ကီဠမာနော ဝိယ**။ အက္ခိကဏ္ဏကောသသင်္ခါတဌာနဝသေန တီဟိ ပကာရေ

ဟိ ဘိန္နော မအော ယသ္သာတိ **ပဘိန္နမအော,** တံ။ **အ၀ဏ္ဏံ ဘာသမာနော** တိ အ၀ဏ္ဏံ ဘာသနဟေတု။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ အယံ မာန-သဒ္ဒော။ န အယော ဝုမှိ **အနယော။** သောယေ၀ ဗ္ယသနံ, အတိရေကဗ္ယသနန္တိ အတ္ထော, တံ **ဟာပုဏိဿတိ** ဧကန္တမဟာသာ၀ဇ္ဇတ္တာ ရတနတ္တယောပတဒဿ။ တေနေတဟ –

> ''ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊
> တံ တ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
> ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊
> ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတီ''တိ။ (သု. နိ. ၆၆၃; သံ နိ. ၁.၁၈၀-၁၈၁; နေတ္တိ. ၉၂)။

''အမ္ဟာကံ အာစရိယော''တိအာဒိနာ ဗ္ရဟ္မဒတ္တဿ သံဝေဂုပ္ပတ္တိံ, အတ္တနော အာစရိယေ စ ကာရုညုပ္ပ၀တ္တိံ ဒဿေတ္ဝာ ကိဥ္စာပိ အန္တေ၀ာသိနာ အာစရိယဿ အနုကူလေန ဘ၀ိတဗ္ဗံ, အယံ ပန ပဏ္ဍိတဇာတိကတ္တာ န ဤဒိသေသု ဌာနေသု တမနု၀တ္တတီတိ ဣာအနိဿ ကမ္မဿကတာဉာဏပ္ပ၀တ္တိံ ဒဿေန္တော **''အာစရိယေ ခေါ ပနာ''**တိအာဒိမာဟ။ **ဟလာဟလ**န္တိ တင္ခဏညေ၀ မာရဏကံ ဝိသံ။ ဟနတီတိ ဟိ **ဟလော** န-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတ္ဝာ, ဟလာနမ္ပိ ဝိသေသော ဟလော **ဟလာဟလော** မဇ္ဈေဒီဃ၀သေန, တေန စ အညေ အဌဝိဓေ ဝိသေ နိ၀တ္တေတိ။ ဝုတ္တဥ္စ –

> ''ပုမေ ပဏ္ဍော စ ကာကောလ၊ ကာဠကူဋဟလာဟလာ။
> သရောတ္တိကောသုက္ကိကေ ယော၊ ဗ္ရဟ္မပုတ္တော ပဒီပနော။
> အရဒေ ၀စ္ဆနာဘော စ၊ ဝိသဘေဒအ ဣမေ နတ''တိ။

ခရောဒကန္တိ စဏ္ဍသောတောဒကံ။ **''ခရောဒက''**န္တိပိ ဟဌော, အတိလောဏတာယ တိတ္တောဒကန္တိ အတ္ထော။ **နရကပပာတ**န္တိ စောရပပာတံ။ **မာဏ၀ကာ**တိ အတ္တာနမေ၀ သြ၀ဒိတုံ အာလပတိ ''သမယောပိ ခေါ တေ ဘဒ္ဒာလိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေအဟောသိ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၃၅) ဝိယ။ ''ကမ္မဿကာ''တိ ကမ္မမေ၀ အတ္တသန္တကဘာဝံ ၀တ္ဝာ တဒေ၀ ဝိ၀ရတိ **''အတ္တနော ကမ္မာနုရူပမေ၀ ဂတိံ ဂစ္ဆိဿတိ''** တိအာဒိနာ။ **ယောနိသော**တိ ဥပာယေန ဉာယေန။ **ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ**တိ အာစရိယော ဝိယ အယောနိသော အရိယူပတာဒေ အနိမ္မုဇ္ဇန္တော ယောနိသော အရိယူပတာဒတော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ, ဥဋ္ဌိ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **မဒ္ဒမာနော** တိ မဒ္ဒန္တော ဘိန္ဒန္တော။ ဧာံသကာရဏမေ၀ ဣဓ ကာရဏန္တိ ဒဿေတု ကာမေန **''သမ္မာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **''ယထာ တ''**န္တိအာဒိနာ တဿ သမာရဒ္ဓဘာဝံ ဒဿေတိ, န္တိ စ နိပါတမတ္တံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အညော ပဏ္ဍိတသဘာဝေတ ဇာတိ အာစာရ၀သေန ကုလပုတ္တော အနေကပရိယာယေန တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ၀ဏ္ဏံ ဘာသိတုမာရဘတိ, တထာ အယမ္ပိ အာရဒ္ဓေါ, တဥ္စ ခေါ အပိ နာမာယမာစရိယော တွေကေနာပိ ရတနတ္တယာ၀ဏ္ဏဘာသတော သြရမေယျာတိ။

သပ္ပရာဇ၀ဏ္ဏ န္တိ အဟိရာဇ၀ဏ္ဏံ။ **၀ဏ္ဏဟေက္ခရတာယာ** တိ ၀ဏ္ဏသုန္ဒရတာယ, ၀ဏ္ဏသရီရေန တ။ **တရိဇံ** ကမလံ န **ပဟာရမိ န ဘဥ္ဇမိ, အာရာ** ဒူရတော၀ ဥပသိဋ္ဌာမီတိ အတ္ထော။ **အထာ**တိ ဇဝံ သန္တေပိ။ **ဂန္ဓတ္ထေနော** တိ ဂန္ဓစောရော။ **သညူဋ္ဌဟာ**တိ ဂန္ထိတာ ဗန္ဓိတာ။ **ဂဟပတီ**တိ ဥပာလိဂဟပတိံ နာဋ္ဋပုတ္တဿ အာလပနံ။ တွေ စ ၀ဏ္ဏိ တဗ္ဗော ''အယမီဒိသော''တိ ပကာသေတဗ္ဗောတိ **၀ဏ္ဏော,** သဏ္ဌာနံ။ ၀ဏ္ဏီယတိ အသင်္ကရတော ၀ဝတ္ထာပီယတီတိ **၀ဏ္ဏော,** ဇာတိ။ ၀ဏ္ဏေတိ ဝိကာရမာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေတီတိ **၀ဏ္ဏော,** ရူပာယတနံ။ ၀ဏ္ဏီယတိ ဖလ မေတေန ယထာသဘာဝတော ဝိဘာဝီယတီတိ **၀ဏ္ဏော,** ကာရဏံ။ ၀ဏ္ဏီယတိ အပ္ပမဟန္တာဒိ၀သေန ပမီယတီတိ **၀ဏ္ဏော,** ပမာဏံ။ ၀ဏ္ဏီယတိ ပသံသီယတီတိ **၀ဏ္ဏော** , ဂုဏော။ ၀ဏ္ဏနံ ဂုဏသံကိတ္တနံ **၀ဏ္ဏော,** ပသံသာ။ ဇဝံ တတ္ထ တတ္ထ ၀ဏ္ဏသဒ္ဒဿပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဒိသဒ္ဒေန ဇာတရူပပဋိနက္ခရာဒယော သင်္ဂဏှာတိ။ ''ဣဓ ဂုဏောပိ ပသံသာ ပီ''တိ ဝုတ္တမေ၀ သမတ္ထေတိ **''အယံ ကိရာ''**တိအာဒိနာ။ **ကိရာ**တိ စေတ္ထ အနုဿ၀နတ္ထေ, ပဒပူရဏမတ္တေ တ။ **ဂုဏူပသဉှိတ**န္တိ ဂုဏောပသညုတံ။ ''ဂုဏူပသဉှိတံ ပသံသ''န္တိ ပန ၀ဒန္တော ပသံသာယ ဧဝ ဂုဏဘာဝနံ သိဒ္ဓံ တဿာ တဒဝိနာဘာ၀တော, တသ္မာ ဣဒမတ္ထဒွ၀ယံ ယုဇ္ဇတီတိ ဒဿေတိ။

ကထံ ဘာသတီတိ အာဟ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ။ ေကာ စ သော ပုဂ္ဂလော စာတိ **ကေပုဂ္ဂလော။** ကေနဌေန ကေပုဂ္ဂလော? အသဒိသဋ္ဌေန, ဂုဏဝိသိဋ္ဌဋ္ဌေန, အသမသမဋ္ဌေန စ။ သော ဟိ ပဌမာဘိနီဟာရကာလေ ဒသန္နံ ပါရမီနံ ပဋိပတ္တိယာ အာဝဇ္ဇနံ အာဒိံ ကတွာ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏဂုဏေဟိ စေဝ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ စ သေသသမဟာဇနေန အသဒိသော။ ယေ စဿ ဂုဏာ, တေပိ အညသတ္တာနံ ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌာ, ပုရိမကာ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ သဗ္ဗသတ္တေဟိ **အသမာ,** တေဟိ ပန အယမေဝေကော ရူပကာယနာမကာယေဟိ **သမော။ လောကေ**တိ သတ္တလောကေ။ **“ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီ”**တိ ပန ဣဒံ ဥဘယမ္ပိ ဝိပ္ပကတဝစနမေဝ ဥပ္ပာဒကိရိယာယ ဝတ္တမာနကာလိကတ္တာ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနော** ဗဟုဇနဟိတာယ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ,** န အညေန ကာရဏေနာတိ ဧဝံ ပနေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ လက္ခဏေ ဟေသ မာန-သဒ္ဒော, ဧဝရူပဉ္စေတ္ထ လက္ခဏံ န သက္ကာ အညေန သဒ္ဒလက္ခဏေန ပဋိဗာဟိတုံ။ အပိစ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ, ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, ဥပ္ပန္နော နာမာတိ အယမေတ္ထ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အနာဂါမိဖလံ, တာဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ, အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ဥပ္ပန္နော နာမ။ ဗုဒ္ဓါနဉ္ဟိ သာဝကာနံ ဝိယ န ပဋိပါဋိယာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာဒီနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သဟေဝ ပန အရဟတ္တမဂ္ဂေန သကလောပိ သဗ္ဗညုဂုဏရာသိ အာဂတောဝ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ နိဗ္ဗတ္တသဗ္ဗကိစ္စတ္တာ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ဥပ္ပန္နော နာမ, တဒနိဗ္ဗတ္တတ္တာ တဒညက္ခဏေ ယထာရဟံ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီ” စ္စေဝ ဝုစ္စတိ။ ဣမသ္မိမ္ပိ သုတ္တေ အရဟတ္တဖလက္ခဏံယေဝ သန္ဓာယ “ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တံ။ အတီတကာလိကဿာပိ ဝတ္တမာနပယောဂဿ ကတ္ထစိ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဥပ္ပန္နော ဟောတီတိ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော။ ဧဝံ သတိ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနော”တိ စေတ္ထ မာန-သဒ္ဒော သာမတ္ထိယတ္ထော။ ယာဝတာ သာမတ္ထိယေန မဟာဗောဓိသတ္တာနံ စရိမဘဝေ ဥပ္ပတ္တိ ဣဇ္ဈိတဗ္ဗာ, တာဝတာ သာမတ္ထိယေန ဗောဓိသမ္ဘာရဘူတေန ပရိပုဏ္ဏေန သမန္နာဂတော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ တထာသာမတ္ထိယယောဂေန ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမာတိ။ သဗ္ဗသတ္တေဟိ **အသမော,** အသမေဟိ ပုရိမဗုဒ္ဓေဟေဝ **သမော** မဇ္ဈေ ဘိန္နသုဝဏ္ဏာ နိက္ခံ ဝိယ နိဗ္ဗိသိဋ္ဌော, “ကေပုဂ္ဂလော”တိ စေတဿ ဝိသေသနံ။ အာလယသင်္ခာတံ တဏှံ သမုဃ္ဃာတေတိ သမုစ္ဆိန္ဒတီတိ **အာလယသမုဃ္ဃာတော။** ဝဋ္ဋံ ဥပစ္ဆိန္ဒတီတိ **ဝဋ္ဋူပစ္ဆေဒော။**

ပဟောန္တေနာ တိ သက္ကောန္တေန။ “ပဉ္စနိကာယေ”တိ ဝတွာပိ အနေကာဝယဝတ္တာ တေသံ န တွေကေန သဗ္ဗထာ ပရိယာအနန္တိ **“နဝင်္ဂ သတ္ထုသာသနံ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **အတိတ္ထေနာ** တိ အနောတရဏဋ္ဌာနေန။ န ဝတ္တဗ္ဗော အပရိမာဏဝဏ္ဏတ္တာ ဗုဒ္ဓါဒီနံ, နိရဝသေသာနဉ္စ တေသံ ဣဓ ပကာသနေန ဟဋ္ဌသံဝဏ္ဏနာယ ဧဝ သမ္ပဇ္ဇနတော, စိတ္တသမ္ပဟံသနကမ္မဋ္ဌာနသမ္ပဇ္ဇနဝသေန စ သဖလတ္တာ။ **ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော** သဗ္ဗထာမေန ပကာသိတတ္တာ။ ကိံ ပန သော တထာ ဩကာဟေတွာ ဘာသတီတိ အာဟ။ **“ဗုဟ္မဒတ္တော ပနာ”**တိအာဒိ။ အနုက္ကမေန ပုနပ္ပုနံ တ သဝနံ **အနုသ္သဝေ,** ပရမ္ပရသဝနံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာကာရပရိဝိတက္ကဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယော သင်္ဂဏှာတိ။ တတ္ထ “သုန္ဒရမိဒံ ကာရဏ”န္တိ ဧဝံ သယမေဝ ကာရဏပရိဝိတက္ကနံ **အာကာရပရိဝိတက္ကော။** အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ နိဇ္ဈာယိတွာ ခမနံ ရုစ္စနံ **ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိ** တိ **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ, တေဟိယေဝ သမ္ဗန္ဓိတေနာတိ အတ္ထော။ **မတ္တ**-သဒ္ဒော ဟေတ္ထ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော, တေန ယထာဝုတ္တံ ကာရဏံ နိဝတ္တေတိ။ **အတ္တနော ထာမေနာ**တိ အတ္တနော ဉာဏဗလေနေဝ, န ပန ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏာနုရူပန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အသင်္ချေယျာပရိမေယျပ္ပဘေဒာ ဟိ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

“ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄၂၅; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၃;
ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၄.၁; အပ. အဋ္ဌ. ၂.၈၁; စရိယာ. အဋ္ဌ. ၉၊ ၃၂၉)။

ဣဓာပိ ဝက္ခတိ “အပ္ပမတ္တကံ ခော ပနေတ”န္တိအာဒိ။

ဣတိ-သဒ္ဒော နိဒဿနတ္ထော ဝုတ္တပ္ပကာရံ နိဒဿေတိ။ **ဟ**-ကာရော နိပါတမတ္တန္တိ အာဟ **“ဧဝံ တေ”**တိ။ **အညမညဿာ”** တိ ဣဒံ ရူဠှိပဒံ “ေကာ ကောယာ”တိ (ပါရာ. ၄၄၄, ၄၅၂) ပဒံ ဝိယာတိ ဒဿေန္တော **“အညောအညဿာ”** တိ ရူဠှိပဒေနေဝ ဝိဝရတိ။ **“ဥဇုမေတ”**တိ သာဝဓာရဏသမာသတံ ဝတွာ တေန နိဝတ္တေတဗ္ဗ

တ္ထံ အာဟ **“ဤသကမ္ပိ အပရိဟရိတ္ဝတ”** တိ, ထေကတရမ္ပိ အဝိရဇ္ဈိတ္ဝတတိ အတ္ထော။ ကထန္တိ အာဟ **“အာစရိယေန ဟီ”**တိအာဒိ။ ပုဗ္ဗေ ဧကေတရမိ့ အဝဏ္ဏဝဏ္ဏဘာသနေ နိဒ္ဒိဋ္ဌေပိ ‘‘ဥဇုဝိပစ္စနီကတအာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁) ဝုတ္တတ္တာ အနေကတရမေဝ တေ ဧဝံ ဘာသန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **“ပုန ဣတရော အဝဏ္ဏံ ဣတရော ဝဏ္ဏ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ တေန ဟိ ဝိသဒ္ဒသ္သ ဝိဝိဓတ္ထတံ သမတ္ထေတိ။ **သာရဖလကေ**တိ သာရအရဖလကေ , ဥတ္တမဖလကေ တ။ **ဝိသရုက္ခအာဏီ**န္တိ ဝိသအရမယပဋ္ဋာဏိံ။ **ဣရိယာပထာနုဗန္ဓနေန အနုဗန္ဓာ ဟောန္တိ,** န သမ္မာပဋိပတ္တိအနုဗန္ဓနေန။

သီသာနုလောကိနောတိ သီသေန အနုလောကိနော, သီသံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ မဂ္ဂနုက္ကမေန ဩလောကယမာနာတိ အတ္ထော။ **တသ္မိံ ကာလေ** တိ ယမ္ဟိ သံဝစ္ဆရေ, ဥတုမှိ, မာသေ, ပက္ခေ တ ဘဂဝတ တံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော, တသ္မိံ ကာလေ။ တေန ဟိ အနိယမတော သံဝစ္ဆရဥတုမာသစုမာသာဝ နိဒ္ဒိသိတာ ‘‘တံ ဒိဝသ’’န္တိ ဒိဝသသ္သ ဝိသုံ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, မုဟုတ္တာဒီနဉ္စ ဒိဝသပရိယာပန္နတော။ ‘‘တံ အဒ္ဓာနံ ပဋိပန္နော’’တိ စေတ္ထ အာဓာရဝစနမေတံ။ တေနေဝ ဟိ ကိရိယာဝိစ္ဆေဒဒဿနဝသေန ‘‘ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရတီ’’တိ သဟ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာဟိ ဝတ္တမာနနိဒ္ဒေသော ကတော, ဣတရထာ တသ္မိံ ကာလေ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရတိ, တံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂဉ္စ ပဋိပန္နောတိ အနဓိပ္ပေတတ္ထော အာပဇ္ဇေယ္ယ။ န ဟိ အသမာနဝိသယာ ကိရိယာ ဧကာဓာရာ သမ္ဘဝန္တိ, ယာ စေတ္ထ အဓိပ္ပေတာ အဒ္ဓာနပဋိပဇ္ဇန ကိရိယာ, သာ စ အနိယမိတာ န ယုတ္တာတိ။ **ရာဇဂဟပရိဝတ္တကေသု** တိ ရာဇဂဟံ ပရိဝတ္တေတွာ ဌိတေသု။ **“အညတရသ္မိံ”**န္တိ ဣမိနာ တေသု ဘဂဝတော အနိဗဒ္ဓတသံ ဒဿေတိ။ **သော**တိ ဧဝံ ရာဇဂဟေ ဝသမာနော သော ဘဂဝတ။ ပိဏ္ဍာယ စရဏေနပိ ဟိ တတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓဘာဝဝစနတော သန္နိတသတ္တမေဝ ဒဿေတိ။ ယဒိ ပန ‘‘ပိဏ္ဍာယ စရမာနော သော ဘဂဝတ’’တိ ပစ္စာမသေယ္ယ, ယထာဝုတ္တောဝ အနဓိပ္ပေတတ္ထော အာပဇ္ဇေယ္ယာတိ။ **တံ ဒိဝသ**န္တိ ယံ ဒိဝသံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော, တံ ဒိဝသ။ **တံ အဒ္ဓာနံ ပဋိပန္နောတိ** ဧတ္ထ အစ္စန္တသံယောဂဝစနမေတံ။ ဘတ္တဘုဉ္ဇန တော ပစ္ဆာ **ပစ္ဆာဘတ္တံ,** တသ္မိံ ပစ္ဆာဘတ္တသမယေ။ **ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော** တိ ယတ္ထ ပိဏ္ဍပါတတ္ထာယ စရိတ္ဝာ ဘုဉ္ဇိတ္ဝာ, တတော အပက္ကန္တော။ **တံ အဒ္ဓာနံ ပဋိပန္နော** တိ ‘‘နာဠန္ဒာယံ ဝေနေယျာနံ ဝိဝိဓဟိတသုခနိပ္ဖတ္တိံ အာကင်္ခမာနော ဣမိဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ တိဝိဓသီလာလင်္ကတံ နာနာဝိဓကုဟနလပနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဝိဒ္ဓံသနံ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဇာလဝိနိဝေဌနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုပကမ္ပနံ ဗြဟ္မဇာလသုတ္တံ ဒေသေဿာမီ’’တိ တံ ယထာဝုတ္တံ ဒီဃမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော, ဣဒံ ပန ကာရဏံ ပကရဏတောဝ ပာကဋန္တိ န ဝုတ္တံ။ တ္တောဝတာ ‘‘ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ တံ အဒ္ဓာနံ ပဋိပန္နော’’တိ စောဒနာ ဝိသောဓိတာ ဟောတိ။

ဣအနိ ဣတရမ္ပိ စောဒနံ ဝိသောဓိတုံ **“သုပ္ပိယောပီ”** တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မိံ ကာလေ, တံ ဒိဝသံ အနုဗန္ဓောတိ စ ဝုတ္တနယေန သမ္ဗန္ဓော။ ဟတော အသိတဗ္ဗောတိ **ဟတရာသော,** သော ဘုတ္တော ယေနာတိ **ဘုတ္တဟတရာသော။ ဣစ္စေတ**တိ ဧဝမေဝ မနသိ သန္နိဓာယ, န ပန ‘‘ဘဂဝန္တံ, ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိဿာမီ’’တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဘဂဝတော တံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နဘာဝံ အဇာနန္တောတ”** တိ, တထာ အဇာနန္တော ဧဝ ဟုတ္ဝာ အနုဗန္ဓော တိ အတ္ထော။ န ဟိ သော ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုမေဝ ဣစ္ဆတိ, တေနာဟ **“သစေ ပန ဇာနေယ္ယ, နာနုဗန္ဓေယ္ယာ”** တိ။ တ္တောဝတာ ‘‘ကသ္မာ စ သုပ္ပိယော အနုဗန္ဓော’’တိ စောဒနာ ဝိသောဓိတာ ဟောတိ။ **“သော”**တိအာဒိနာ အပရမ္ပိ စောဒနံ ဝိသောဓေတိ။ ကအစိ ပန ဘဂဝတ အညတရဝေသေနေဝ ဂစ္ဆတိ အင်္ဂုလိမာလဒမနပက္ကုသာတိအဘိဂ္ဂမနာဒီသု, ကအစိ ဗုဒ္ဓသိရိယာ, ဣဓာပိ ဤဒိသာယ ဗုဒ္ဓသိရိယာတိ ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓသိရိယာ သောဘမာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သိရီ**တိ စေတ္ထ သရီရသောဘဂ္ဂါဒိသမ္ပတ္တိ, တဒေဝ ဥပမာဝသေန ဒဿေတိ **“ရတ္တကမ္ဗလပရိက္ခိတ္တမိဝ”** တိအာဒိနာ။ ဂစ္ဆတီတိ ဇင်္ဂမော ယထာ ‘‘စင်္ကမော’’တိ။ စဉ္စလမာနော ဂစ္ဆန္တော **ဂိရိ,** တာဒိသသ္သ ကနကဂိရိနော သိခရမိဝာတိ အတ္ထော။

“တသ္မိံ ကိရာ” တိအာဒိ တဗ္ဗိဝရဏံ, ဟဋ္ဌိယံ အဒဿိတတ္တာ, ဟေရာဏင္ဍကထာယဉ္စ အနာဂတတ္တာ အနုသ္သဝသိဒ္ဓာ အယံ ကထာတိ ဒဿေတုံ **“ကိရာ”**တိ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ, တထာ တ ဟောတု အညထာ တ, အတ္တနာ အဒိဋ္ဌံ, အသုတံ, အမုတဉ္စ အနုဿဝမေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇိဋ္ဌပဘဿရဝသေန **ဆဗ္ဗဏ္ဏာ။ သမန္တာ**တိ သမန္တတော ဒသဟိ ဒိသာဟိ။ **အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏေ** တိ တေသံ ရသ္မီနံ ပကတိယာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ သမန္တတော, ဥပရိ စ ပစ္စေကံ အသီတိဟတ္ထမတ္တေ ပဒေသေ ပကတိယာဝ ဃနီဘူတာ ရသ္မိယော တိဋ္ဌန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, **ဝိနယဋီကာယံ** ပန ‘‘တာယေဝ ဗျာမပ္ပဘာ နာမ။ ယတော ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ရသ္မိယော တဋ္ဌာကတော မာတိကာ ဝိယ ဒသသု ဒိသာသု ဓာဝန္တိ, သာ ယသ္မာ ဗျာမမတ္တာ ဝိယ ခာယတိ, တသ္မာ ဗျာမပ္ပဘာတိ ဝုစ္စ

တီ''တိ ဝုတ္တံ, (ဝိ. ဝိ. ဋ္ဌ. ၁.၁၆) **သင်္ဂီတိသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** ပန ဝက္ခတိ ''ပုရတ္ထိမကာယတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ရသ္မိ ဥဋ္ဌဟိတွာ အသီတိဟတ္ထံ ဌာနံ ဂဏှာတိ။ ပစ္ဆိမကာယတော။ ဒက္ခိဏဟတ္ထတော။ ဝာမဟတ္ထတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ရသ္မိ ဥဋ္ဌဟိတွာ အသီတိဟတ္ထံ ဌာနံ ဂဏှာတိ။ ဥပရိ ကေသန္တတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗကေသာဝဋ္ဋေဟိ မောရဂီဝဝဏ္ဏာ ရသ္မိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဂဂနတလေ အသီတိဟတ္ထံ ဌာနံ ဂဏှာတိ။ ဟေဋ္ဌာ ပါဒတလေဟိ ပဝါဠဝဏ္ဏာ ရသ္မိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဃနပထဝိယံ အသီတိဟတ္ထံ ဌာနံ ဂဏှာတိ။ ဧဝံ သမန္တာ အသီတိဟတ္ထမတ္တံ ဌာနံ ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဇ္ဇောတမာနာ ဝိပ္ဖန္ဒမာနာ ဝိဓာဝန္တိ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၂၉၉) ကေစိ ပန အညထာပိ ပရိကပ္ပနာမတ္တေန ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ တထာ အညတ္ထ အနာဂတတ္တာ, အယုတ္တတ္တာ စ။ တာသံ ပန ဗုဒ္ဓရသ္မီနံ တအာ အနိဂ္ဂဟိတ ဘာဝဒဿနတ္ထံ ''တသ္မိံ ကိရ သမယေ''တိ ဝုတ္တံ။ ပက္ကုသာတိအဘိဂ္ဂမနာဒီသု ဝိယ ဟိ တအာ တာသံ နိဂ္ဂဟနေ ကိစ္စံ ကာရဏံ နတ္ထိ။ **အာဓာဝန္တီ** တိ အဘိမုခံ ဒိသံ ဓာဝန္တိ။ **ဝိဓာဝန္တီ** တိ ဝိဝိဓာ ဟုတွာ ဝိဒိသံ ဓာဝန္တိ။

တသ္မိံ ဝနန္တရေ ဒိဿမာနာကာရေန တာသံ ရသ္မီနံ သောဘာ ဝိညာယတီတိ အာဟ **''ရတနာဝဋ္ဋာ''**တိအာဒိ။ **ရတနာဝဋ္ဋာ** နာမ ရတနမယဝဋ္ဋံသကံ မုဒ္ဓံ အဝတိ ရက္ခတီတိ ဟိ **အဝဋ္ဋာ, အာဝဋ္ဋာ** တ, မုဒ္ဓမာလာ။ **ဥက္ကာ** နာမ ယာ သဖောတိဘူတာ, တာသံ သတံ, နိပတနံ **နိပါတော,** တဿ နိပါတော, တေန သမာကုလံ တထာ။ ပိသိတဗ္ဗတ္တာ **ပိဋ္ဌံ,** စီနဒေသေ ဇာတံ ပိဋ္ဌံ **စီနပိဋ္ဌံ,** ရတ္တစုဏ္ဏံ, ယံ **''သိန္ဒူရော''** တိပိ ဝုစ္စတိ, စီနပိဋ္ဌမေဝ စုဏ္ဏံ။ တယုနော ဝေဂေန ကွာ တော စိတော စ ခိတ္တံ တန္တိ တထာ။ ဣန္ဒဿ ဓနု လောကသင်္ကေတဝသေနာတိ **ဣန္ဒဓနု,** သူရိယရသ္မိဝသေန ဂဂနေ ပညာယမာနာကာရဝိသေသော။ ကုဋိလံ အစိရဋ္ဌာယိတ္တာ ဝိရူပံ ဟုတွာ ဇဝတိ ဓာဝတီတိ **ဝိဇ္ဇု,** သာယေဝ **လတာ** တံ သဒိသဘာဝေနာတိ တထာ, တယုဝေဂေတော ဝလာဟကဃဋ္ဋနေနေဝ ဇာတရသ္မိ။ တာယတိ အဝိဇဟနဝသေန အာကာသံ ဟာလေတီတိ **တာရာ,** ဂဏသဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တဿ ပဘာ တထာ။ **ဝိပ္ဖုရိတဝိစ္ဆုရိတမိဝ** တိ အာဘာယ ဝိဝိဓံ ဖရမာနံ, ဝိဇ္ဇောတယမာနံ ဝိယ စ။ ဝနဿ အန္တရံ ဝိဝရံ **ဝနန္တရံ,** ဘဂဝတာ ပတ္တပတ္တဝနပ္ပဒေသန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အသီတိယာ အနုဗျဉ္ဇနေဟိ တမ္ဗနခတာဒီဟိ အနုရဉ္ဇိတံ တထာ။ **ကမလံ** ပဒုမပုဏ္ဍရီကာနိ, အဝသေသံ နီလရတ္တသေတဘေဒံ သရောရုဟံ **ဥပ္ပလံ,** ဣတိ ပဥ္စဝိဓာ ပင်္ကဇာတိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောတိ။ ဝိကသိတံ ဖုလ္လိတံ တဒုဘယံ ယဿ သရဿ တထာ။ သဗ္ဗေန ပကာရေန ပရိတော သမန္တတော ဖုလ္လတိ ဝိကသတီတိ **သဗ္ဗပါလိဖုလ္လံ** အ-ကာရဿ အာ-ကာရံ, ရ-ကာရဿ စ လ-ကာရံ ကတွာ ယထာ ''ပါလိဘဒ္ဒော''တိ, တာရာနံ မရီစိ ပဘာ, တာယ ဝိကသိတံ ဝိဇ္ဇောတိတံ တထာ။ ဗျာမပ္ပဘာယ ပရိက္ခေပေ ပရိမဏ္ဍလော, တေန ဝိလာသိနီ သောဘိနီ တထာ။ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အညမညပဋိဗဒ္ဓတ္တာ မာလာကာရေနေဝ ဌိတာနီတိ ဝုတ္တံ **''ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏမာလာ''** တိ။ ဒွတ္တိံသစန္ဒာဒီနံ မာလာ ကေနစိ ဂန္ထေတွာ ပဋိဟဋ္ဌိယာ စ ဌပိတာတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ ''ယဒိ သိယာ''တိ ပရိကပ္ပနာမတ္တေန ဟိ **''ဂန္ထေတွာ ဌပိတဒွတ္တိံသစန္ဒမာလာယာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရိကပ္ပောပမာ ဟေသာ, လောကေပိ စ ဒိဿတိ။

> ''မယေဝ မုခသောဘာဿ၊ တုလမိန္ဒုဝိကတ္ထနာ။
> ယတောမ္ဗုဇေပိ သာတ္ထိတိ၊ ပရိကပ္ပောပမာ အယ''န္တိ။

ဒွတ္တိံသစန္ဒမာလာယ သိရိံ အတ္တနော သိရိယာ အဘိဘဝန္တီ ဣတတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။

ဧဝံ ဘဂဝတော တအာ သောဘံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿာပိ သောဘံ ဒဿေန္တော **''တဉ္စ ပနာ''** တိအာဒိမာဟ ။ စတုဗ္ဗိဓာယ အပ္ပိစ္ဆတာယ **အပ္ပိစ္ဆာ။** ဒွါဒသဟိ သန္တောသေဟိ **သန္တုဋ္ဌာ။** တိဝိဓေန ဝိဝေကေန ပ **ဝိဝိတ္တာ။** ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒီဟိ **အသံသဋ္ဌာ။** ဒုပ္ပဋိပတ္တိကာနံ **စောဒကာ။** ပါပေ အကုသလေ **ဂရဟိနော** ပရေသံ ဟိတပဋိပတ္တိယာ **ဝတ္တာရော။** ပရေသဉ္စ **ဝစနက္ခမာ။** **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ** နာမ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ။ **''တေသ''**န္တိ အာဒိနာ တဒဘိသမ္ဗန္ဓေန ဘဂဝတော သောဘံ ဒဿေတိ။ ရတ္တပဒုမာနံ သဏ္ဍော သမူဟော ဝနံ, တဿ မဇ္ဈေ ဂတာ တထာ။ ''ရတ္တံ **ပဒုမံ,** သေတံ **ပုဏ္ဍရီက''** န္တိ ပတ္တနိယမမန္တရေန တထာ ဝုတ္တံ, ပတ္တနိယမေန ပန သတပတ္တံ **ပဒုမံ,** ဦနကသတပတ္တံ **ပုဏ္ဍရီကံ။ ပတဋ္ဌံ** ဝိဒ္ဒုမော, တေန ကတာယ ဝေဒိကာယ ပရိက္ခိတ္တော ဝိယ။ **မိဂပက္ခီန** မ္ပီတိ ပိ-သဒ္ဒော, **အပိ**-သဒ္ဒော တ သမ္ဘာဝနာယံ, တေနာဟ **''ပဂေဝ ဒေဝမနုဿာန''** န္တိ။ **မဟာထေရာ**တိ မဟာသာဝကေ သန္ဓာယာဟ။ သုရဉ္ဇိတဘာဝေန ဤသကံ ကဏှဝဏ္ဏတာယ **မေဃဝဏ္ဏံ။ ကေံသံ ကရိတွာ** တိ ကေံသဟာရုပနဝ

သေန တမံသေ ကရိတ္ဝာ။ ကတ္တရဒဏ္ဍော အာလမ္ဗနော ဒဏ္ဍော **ကတ္တရဒဏ္ဍော,** ဗာဟုလ္လဝသေနာယံ
သမညာ။ **သုဝမ္မံ** နာမ သောဘဏုရုစ္ဆဒေ, တေန **ဝမ္မိတာ** သန္နဒ္ဓာတိ **သုဝမ္မဝမ္မိတာ,** ဣဒံ တေသံ ပံသုကူလဓာရဏ
နိဒဿနံ။ ယေသံ ကုစ္ဆိဂတံ သဗ္ဗမ္ပိ တိဏပလာသာဒိ ဂန္ဓဇာတမေဝ ဟောတိ, တေ **ဂန္ဓဟတ္ထိနော** နာမ, ယေ ''ဟေမဝ
တာ''တိပိ ဝုစ္စန္တိ, တေသမ္ပိ ထေရာနံ သီလာဒိဂုဏဂန္ဓတာယ တံသဒိသတာ။ အန္တောဇဋာဗဟိဇဋာသင်္ခာတာယ တဏှာ
ဟာဇဋာယ ဝိဇဋိတဘာဝတော **ဝိဇဋိတဇဋာ။** တဏှာဟာဗန္ဓနာယ ဆိန္နတ္တာ **ဆိန္နဗန္ဓနာ။ "သော"** တိအာဒိ ယထာဝုတ္တ
တဝစနဿ ဂုဏဒဿနံ။ **အနုပုဒ္ဓေဟီ**တိ ဗုဒ္ဓာနမနုဗုဒ္ဓေဟိ။ တေပိ ဟိ ကေဒေသေန ဘဂဝတာ ပဋိဝိဒ္ဓပဋိဘာဂေနေဝ စတ္
တာရိ သစ္စာနိ ဗုဇ္ဈန္တိ။ **ပတ္တပရိတရိတ** န္တိ ပုပ္ဖဒလေန ပရိတရိတံ။ **ကံ** ဝုစ္စတိ ကမလာဒိ, တသ္မိံ သရတိ ဝိရာဇတီတိ
ကေသရံ, ကိဉ္ဇက္ခော။ ကဏ္ဏော ကရိယတီတိ **ကဏ္ဍိကာ။** ကဏ္ဍာလင်္ကာရော, တံသဒိသဏ္ဌာနတာယ **ကဏ္ဍိ
ကာ,** ဗီဇကောသော။ ဆန္နံ ဟံသကုလာနံ သေဋ္ဌော **ဓတရဋ္ဌော ဟံသရာဇာ ဝိယ, ဟာရိတော** နာမ **မဟာဗ္ရဟ္မာ ဝိယ။**

ဇေံ ဂစ္ဆန္တံ ဘဂဝန္တံ, ဘိက္ခူ စ ဒိသွာ အတ္တနော ပရိသံ ဩလောကေသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကာဇဒဏ္ဍကေ** တိ ကာ
ဇသင်္ခာတေ ဘာရာဝဟဒဏ္ဍကေ, ကာဇသ္မိံ တ ဘာရလဂ္ဂိတဒဏ္ဍကေ။ ခုဒ္ဒကံ ပိဋ္ဌံ **ပိဋ္ဌကံ။** မူလေ, အဂ္ဂေ စ တိဓာ က
တော ဒဏ္ဍော **တိဒဏ္ဍော။** မောရပဟတ္ထကော **မောရပိဉ္ဆံ။** ခုဒ္ဒကံ ပသိဗ္ဗံ **ပသိဗ္ဗကံ။ ကုဏ္ဍိကာ** ကမဏ္ဍလု။ သာ
ဟိ ကံ ဥဒကံ ဥဒေတိ ပသဝေတိ, ရက္ခတီတိ တ **ကုဏ္ဍိကာ** နိရုတ္တိနယေန။ ဂဟိတံ ဩမကတော လုဇ္ဇိတံ, ဝိဝိခံ လုဇ္ဇိ
တဥ္စ ပိဋ္ဌက။ပေ.။ ကုဏ္ဍိကာဒိအနေကပရိက္ခာရသင်္ခာတံ ဘာရံ ဘရတိ ဝဟတီတိ **ဂဟိတ။ပေ.။ ဘာရဘရိတာ။ ဣတီ**တိ
နိဒဿနတ္ထော။ **ဧဝန္တိ** ဣဒမတ္ထော။ ဇေံ ဣဒံ ဝစနမာဒိ ယဿ ဝစနဿ တထာ, တဒေဝ နိရုတ္တကံ ဝစနံ ယဿ
သာတိ **ဧဝမာဒိနိရုတ္တကဝစနာ။** မုခံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **မုခရာ,** သဗ္ဗေပိ မုခဝန္တာ ဧဝ, အယံ ပန ဖရုသာဘိလာပမုခဝ
တီ, တသ္မာ ဇေံ ဝုတ္တံ။ နိန္ဒာယဉှိ အယံ ရပစ္စယော။ မုခေန တ အမနာပံ ကမ္မံ ရာတိ ဂဏှာတီတိ **မုခရာ။** ဝိဝိဓာ ကိ
ဏ္ဏာ တစာ ယဿာတိ **ဝိကိဏ္ဏတစာ။ တဿာ** တိ သုပ္ပိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ။ န္တိ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရံ ပရိ
သံ။

ဣဒာနီတိ တဿ တထာရူပာယ ပရိသာယ ဒဿနက္ခဏေ။ **ပနာ**တိ အရုစိသံသူစနတ္ထော, တထာပီတိ အတ္
ထော။ **လာဘ။ပေ.။ ဟာနိယာ စေဝ** ဟေတုဘူတာယ။ ကထံ ဟာနီတိ အာဟ **"အညတိတ္ထိယာနဉှိ"**တိအာဒိ။ **နိဿိရီက
တန္တိ** နိသောဘတံ, အယမတ္ထော မောရဇာတကာဒီဟိပိ ဒီပေတဗ္ဗော။ **"ဥပတိဿကောလိတာနဥ္စ"** တိအာဒိနာ ပက္ခ
ဟာနိတာယ ဝိတ္ထာရော။ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ စ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ
ဇံ သန္ဓာယ **"တေသု ပန ပက္ကန္တေသု"** တိ ဝုတ္တံ။ တေသံ ပဗ္ဗဇိတကာလေယေဝ အမုတေယျသတံ ပရိဗ္ဗာဇကပ
ရိသာ ပဗ္ဗဇိ, တတော ပရမ္ပိ တဒနုပဗ္ဗဇိတာ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာ အပရိမာဏာတိ ဒဿေတိ **"သာပိ တေသံ ပရိသာ ဘိန္န
နာ"**တိ ဣမိနာ။ ယာယ ကာယစိ ဟိ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ ပဗ္ဗဇိတာယ တဿ ပရိသာ ဘိန္နာယေဝ နာမ သမာနဂဏတ္
တာတိ တထာ ဝုတ္တံ။ **"ဣမေဟီ"**တိအာဒိနာ လာဘပက္ခဟာနိံ နိဂမနဝသေန ဒဿေတိ။ ဥဿူယသင်္ခာတဿ ဝိသဿ
သ ဥဂ္ဂါရော ဥဂ္ဂိလနံ **ဥဿူယဝိသုဂ္ဂါရော,** တံ။ ဧတ္ထ စ ''ယသ္မာ ပနေသော''တိအာဒိနာဝ ''ကသ္မာ စ သော ရတနတ္
တယဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတီ''တိ စောဒနံ ဝိသောဓေတိ, **"သစေ"**တိအာဒိကံ ပန သဗ္ဗမ္ပိ တပ္ပရိတရဝစနမေတတိ
တေဟိပိ သာ ဝိသောဓိတာယေဝ နာမ။ ဘဂဝတော ဝိရောဓာနုနယာဘာဝဝီမံသနတ္ထံ ဧတေ အဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။
''မာရေန အန္ဝာဝိဋ္ဌော ဇေံ ဘာသန္တီ''တိ စ ကေစိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ အဋ္ဌကထာယ ဥဇုဝိပစ္စနီကတ္တာ။ ဟာကဋ္ဌော
ယေတယမတ္ထောတိ။

၂. ယသ္မာ အတ္ထင်္ဂတော သူရိယော, တသ္မာ အကာလော အနိ ဂန္တုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

အမ္ဗလဋ္ဌိကာ တိ သာမီပိကတေဟာရော ယထာ ''ဝရုဏနဂရံ, ဂေဒါကမော''တိ အာဟ **"တဿ ကိရာ"** တိအာဒိ။
တရုဏပရိယာယော **လဋ္ဌိကာ** -သဒ္ဒော ရုက္ခဝိသယေ ယထာ ''မဟာဝနံ အဇ္ဈောကဟေတွာ ဗေလုဝလဋ္ဌိကာယ မူလေ ဒိ
တဝိဟာရံ နိသီဒီ''တိအာဒီသူတိ ဒဿေတိ'' **"တရုဏမ္ဗရုက္ခော"** တိ ဣမိနာ။ ကေစိ ပန ''အမ္ဗလဋ္ဌိကာ နာမ ဝုတ္တာန
ယေန ဇောကာ ကမော''တိ ဝဒန္တိ, တေသံ မတေ **အမ္ဗလဋ္ဌိကာယ** န္တိ သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ **ဆာယူဒကသမ္ပန္န** န္တိ
ဆာယာယ စေဝ ဥဒကေန စ သမ္ပန္နံ။ **မဥ္ဇူသာ** တိ ပေဋ္ဌာ။ **ပဋိဘာနစိတ္တဝိစိတ္တ** န္တိ ဣတ္ထိပုရိသသညောကဒိနာ ပဋိ
ဘာနစိတ္တေန ဝိစိတ္တံ, ဧတေန ရညော **အကရံ,** တဒေဝ **ရာဇာကရက**န္တိ ဒဿေတိ။ ရာဇာကရကံ နာမ ဝေဿဝဏ
မဟာရာဇဿ ဒေဝတယတနန္တိ ဧကေ။

ဗဟုပရိဿယော တိ ဗဟုပဒ္ဒဝေ။ ကေဟီတိ ဝုတ္တံ "စောရေ'ဟိပီ"တိအာဒိ။ **ဟန္ဒာ** တိ ဝစနတေသွဂ္ဂတ္ထေ နိပါတော, တအနုဘာဝတော နိပ္ပရိဿယတ္ထာယ ဣအနိ ဥပဂန္တွာ သေ့ဝ ဂမိဿာမီတိ အဓိပ္ပာယော။ **"သဒ္ဓိံ အန္တေတာသိနာ ဗုဟ္မဒတ္တေန မာဏဝေနာ"** တိစ္စေ့ဝ သီဟဠဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ, တဋ္ဌ ခော ဟဋ္ဌိအာရုဋ္ဌဟာဝသေနေ ဝ, န ပန တအ သုပ္ပိယဿ ပရိသာယ အဘာဝတောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"သဒ္ဓိံ အတ္တနော ပရိသာယာ"** တိ ဣခ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဗုဟ္မဒတ္တောယေဝ ဟဋ္ဌိယမာရုဋ္ဌောဟာ, န ပန တဒဝသေသာ သုပ္ပိယဿ ပရိသာတိ ? ဒေသနာနုဓိနဘာဝေန ပယောဇနာဘာဝတော။ ယထာ စေတံ, ဧဝံ အညမ္ပိ ဧဒိသံ ပယောဇနာဘာဝတော သင်္ဂီတိကာရကေဟိ န သင်္ဂီတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန "ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တ"န္တိ အာဓာရံ ဝတ္ဝာ 'တဒေတံ န သီဟဠဋ္ဌကထာနယဒဿနံ, ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တဘာဝဒဿနမေတ'တိ" ဝဒန္တိ, တံ န ယုဇ္ဇတိ။ ဟဋ္ဌိအာရုဋ္ဌဟာဝသေနေဝ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပေတတ္ထဿ အာပဇ္ဇနတော။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ။ **"ဝုတ္တ** န္တိ တ အမေ့ဟဟိပိ ဣခ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဧဝဉှိ တအ အညာယပိ ပရိသာယ ဝိဇ္ဇမာနဘာဝဒဿနတ္ထံ ဧဝံ ဝုတ္တံ, ဟဋ္ဌိယမာရုဋ္ဌဟာဝသေန ပန အညထာပိ ဣခ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော ယုတ္တော"တိ ဝဒန္တိ။

ဣအနိ "တတ္ရာပိ သုဒ"န္တိအာဒိဟဋ္ဌိယာ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတုံ **"ဧဝံ တသံ ဥပဂတော ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရိတရေတ္ဝာ နိသိန္နော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကုစ္ဆိတံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ **ကုကတံ,** တဿ ဘာဝေ **ကုက္ကုစ္စံ,** ကုစ္ဆိတ ကိရိယာ, ဣတော စိတော စ စင္ကမနန္တိ အတ္ထော, ဟတ္ထဿ ကုက္ကုစ္စံ တထာ။ **"သာ ဟီ"**တိအာဒိနာ တထာဘူ တတာယ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ **နိတတေ**တိ တတဝိရဟိတဋ္ဌာနေ။ ယထာဝုတ္တအောသာဘာဝေန **နိစ္စလာ။ တံ ဝိဘူတိန္တိ** တာဒိသံ သောဘံ။ **ဝိပ္ပလပန္တီ** တိ သတိတေသွဂ္ဂဝသေန ဝိဝိဓာ လပန္တိ။ **နိလ္လာလိတဇိဝှာ** တိ ဣတော စိတော စ နိက္ခန္တဇိဝှာ။ **ကာကစ္ဆမာနာ** တိ ကာကာနံ သဒ္ဒသဒိသံ သဒ္ဒံ ကုရုမာနာ။ **ဃရုဃရုပဿာသိနော** တိ ဃရုဃရုက္ကတိ သဒ္ဒံ ဇနေတွာ ပဿသန္တာ။ **ဣဿာဝသေနာ** တိ ယထာဝုတ္တေဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ ဥဿူယနဝသေန။ **"သဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗ"**န္တိ ဣမိနာ "အာဒိပေယျာလနယော"န္တိ ဒဿေတိ။

၃. သမ္မာ ပဟောန္တိ တံ တံ ကမ္မန္တိ **သမ္ပဟုလာ,** ဗဟာဝေ, တေနာဟ **"ဗဟုကာန"**န္တိ။ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန စတုဝဂ္ဂသင်္ခေနေဝ ဝိနယကမ္မဿ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ **"ဝိနယပရိယာယေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တယော ဇနာ**တိ စေသ ဥပလက္ခဏနိဒ္ဒေသော ဒွိန္နမ္ပိ သမ္ပဟုလတ္တာ။ တတ္ထ တတ္ထ တထာယေဝဂတတ္တာ **"သုတ္တန္တပရိယာယေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ တံ တံ ဟဋ္ဌိယာ အာဂတတေဟာရဝသေန ဟိ အယံ ဘေဒော။ တယော ဇနာ တယော ဧဝ နာမ, တတော ပဋ္ဌာယ ဥတ္တရိ စတုပဉ္စဇနာဒိကာ သမ္ပဟုလာတိ အတ္ထော။ **တတော**တိ စာယံ မရိယာဒာဝစနံ။ **မဏ္ဍလမာဠေ** တိ အနေကတ္ထပဝတ္တာ သမညာ, ဣခ ပန ဤဒိသာယ ဧတေတိ နိယမေန္တော အာဟ **"ကတ္ထစီ"** တိအာဒိ။ **ကဏ္ဏိကာ** ဝုစ္စတိ ကူဋံ။ **ဟံသဝဋ္ဋကစ္ဆန္နေနာ** တိ ဟံသမဏ္ဍလာကာရဆန္နေန။ တဒေဝ ဆန္နံ အညတ္ထ "သုပဏ္ဏဝင်္ကစ္ဆဒန"န္တိ ဝုတ္တံ။ ကူဋေန ယုတ္တော အကရော, သောယေဝ သာလာတိ **ကူဋာကရသာလာ။ ထမ္ဘပန္တိံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ** တိ ထမ္ဘမာလံ ပရိတရေတ္ဝာ, ပရိမဏ္ဍလာကာရေန ထမ္ဘပန္တိံ ကတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပဋ္ဌာနသာလာ** နာမ ပယိရုဟာသနသာလာ။ ယတ္ထ ဥပဋ္ဌာနမတ္တံ ကရောန္တိ, န ဧကရတ္တဒိရတ္တာဒိဝသေန နိသီဒနံ, ဣခ ပန တထာ ကတာ နိသီဒနသာလာယေဝတိ ဒဿေတိ **"ဣခ ပနာ"**တိအာဒိနာ။ တေနေဝ ဟဋ္ဌိယံ "သန္နိပတိတာန" န္တွေဝ အဝတ္ဝာ "သန္နိသိန္နာန"န္တိပိ ဝုတ္တံ။ မာနိတဗ္ဗောတိ **မာဠော,** မီယတိ ပမီယတီတိ တ **မာဠော။** မဏ္ဍလာကာရေန ပဋိစ္ဆန္နော မာဠောတိ **မဏ္ဍလမာဠော,** အနေကကောဏဝန္တော ပဋိဒ္ဓဿယဝိသေသော။ **"သန္နိသိန္နာန"** န္တိ **နိသဇ္ဇနဝသေန** ဝုတ္တံ, **နိသဇ္ဇနဝသေန** တ **"သန္နိသိန္နာန"** န္တိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပဒမဇ္ဈာဟရိတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓော။ ဣမိနာ နိသီဒနက္ကိရိယာပ ထံ, ကာယသာမဂ္ဂိဝသေန စ သမောဓာနံ သန္ဓာယ ပဒဒွယမေတံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ **သင္ခိယာ ဝုစ္စတိ ကထာ** သမ္မာ ခိယနတော ကထနတော။ **ကထာဓမ္မော** တိ ကထာသဘာဝေ, ဥပပရိက္ခာ ဝိဓီတိ ကေစိ။

"အစ္ဆရိယ" န္တိအာဒိ တဿ ရူပဒဿနန္တိ အာဟ **"ကတမော ပန သော"**တိအာဒိ။ **သော**တိ ကထာဓမ္မော။ "နီယတီတိ **နယော,** အတ္ထော, သဒ္ဒသတ္ထံ အနုဂတော နယော **သဒ္ဒနယော"** တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃) **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ နီယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ တ **နယော,** ဥပာယော, သဒ္ဒသတ္ထေ အာဂတော နယော အတ္ထဂဟ ဏူပာယော **သဒ္ဒနယော။** တတ္ထ ဟိ အနဘိဏ္ဍပုဝုတ္တိကေ အစ္ဆရိယ-သဒ္ဒေ ဣက္ကိတော ရုဋ္ဌဟိဝသေန။ တေနေတ ဟ **"အန္ဓဿ ပဗ္ဗတာရောဟဏံ ဝိယာ"** တိအာဒိ။ တဿ ဟိ တအာရောဟဏံ န နိစ္စံ, ကအာစိယေဝ သိယာ, ဧဝမိဒမ္ပိ။ အစ္ဆရာယောဂ္ဂံ **အစ္ဆရိယံ** နိရုတ္တိနယေန ယောဂ္ဂသဒ္ဒဿ လောပတော, တဒ္ဓိတဝသေန တ ဏိယပစ္စယဿ ဝိ

စိတ္တဝုတ္တိတော, သော ပန ပေယျာဏဌကထာယမေဝ အာဂတတ္တာ **"အဌကထာနယော"**တိ ဝုတ္တော။ ပုဗ္ဗေ အဘူတန္တိ **အဘူတပုဗ္ဗံ,** ဧတေန န ဘူတံ အဘူတန္တိ နိဗ္ဗစနံ, ဘူတ-သဒ္ဒဿ စ အတီတတ္ထံ ဒဿေတိ။ **ယာဝဥ္စိဒ** န္တိ သန္နိဝသေန နိဂ္ဂဟိတာဂမောတိ အာဟ **"ယာဝ စ ဣဒ"**န္တိ, တေသု စ ''သုပ္ပဋိဝိဒိတာ''တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **ယာဝ စ**ယတ္တကံ **ဣဒံ** အယံ နာနာဓိမုတ္တိကတာ သုပ္ပဋိဝိဒိတာ, တံ ''တွေကမေတ''တိ န သက္ကာ အမေှဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ, အကွာတုဉ္စာတိ သဟဌေသေသတ္ထော။ တေနေတဟ **"တေန သုပ္ပဋိဝိဒိတတာယ အပ္ပမေယျတံ ဒဿေတီ"** တိ။

"ဘဂဝတာ"တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ သမာနာဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ **တေနာ**တိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော သကတ္ထပဋိနိဒ္ဒေသော, တသ္မာ ယေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေန ဘဂဝတ ပကတော သမာနော သုပာကဋော နာမ ဟောတိ, တဒဘိသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝံ သဒ္ဒိ အာဂမနပဋိပဒာယ တဿ အတ္ထဘာဝေန ဒဿေန္တော **"ယော သော"**တိအာဒိမာဟ ။ န ဟေတ္ထ သော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော အတ္ထိ, ယော အတ္တော တေဟိ ထေရေဟိ တ-သဒ္ဒေန ပရာမသိတဗ္ဗော ဘဝေယျ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တဂုဏသဒ္ဒာတံ သကတ္တံယေဝသေ ပဓာနဘာဝေန ပရာမသတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ** န္တိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနံ အနာဝရဏဉာဏံ, အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏံ။ တဒုဘယဥှိ သမ္မာ အဝိပရီတံ သယမေဝ ဗုဇ္ဈတိ, သမ္မာ တ ပသဋ္ဌာ သုန္ဒရံ ဗုဇ္ဈတီတိ **သမ္မာသမ္ဗောဓိ။** သာ ပန ဗုဒ္ဓာနံ သဗ္ဗဂုဏသမ္ပတ္တိံ ဒေတိ အဘိသေကော ဝိယ ရညော သဗ္ဗလောကိဿရိယဘာဝံ, တသ္မာ ''အနုတ္တရာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ''တိ ဝုစ္စတိ။ **အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ အဗ္ဘညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ, တေန တာဒိသေန ဘဂဝတာတိ အတ္ထော။ သတိပိ ဉာဏဒဿနာနံ ဣဓ ပညာဝေဝစနဘာဝေ တေန တေန ဝိသေသေန နေသံ ဝိသယဝိသေသပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော **"တေသံ တေသံ သတ္တာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ ဟိ ပဌမမတ္ထံ အသာဓာရဏဉာဏဝသေန ဒဿေတိ။ အာသယာနုသယဉာဏေန **ဇာနတာ** သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏေဟိ **ပဿတာ** တိ အတ္ထော။

ဒုတိယံ ဝိဇ္ဇတ္တယဝသေန။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာဒီဟိ** တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာသဝက္ခယဉာဏေဟိ။ တတိယံ အဘိညာနာဝရဏဉာဏဝသေန။ အဘိညာပရိယာပန္နေပိ **"တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟီ"**တိ တာသံ ရာသိဘေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အနာဝရဏဉာဏသင်္ခါတေန **သမန္တစက္ခုနာ** ပဿတာတိ အတ္ထော။ စတုတ္ထံ သဗ္ဗညုတဉာဏမံသစက္ခုဝသေန။ **ပညာယာ**တိ သဗ္ဗညုတဉာဏေန။ **ကုဋ္ဋဿ** ဘိတ္တိယာ **တိရော** ပရံ, အန္တော တ, တအဒီသု ဂတာနိ။ **အတိဝိသုဒ္ဓေနာ** တိ အတိဝိယ ဝိသုဒ္ဓေန ပဉ္စဝဏ္ဏသမန္နာဂတေန သုနီလဟာသာဒိကအက္ခိလောမသမလင်္ကတေန ရတ္တိဥ္စေဝ ဒိဝါ စ သမန္တာ ယောဇနံ ပဿန္တေန **မံသစက္ခုနာ။** ပဉ္စမံ ပဋိဝေဓဒေသနာဉာဏဝသေန။ **"အတ္တဟိတသာဓိကာယာ"**တိ ဇော်သတော ဝုတ္တံ, ပရိယာယတော ပနေသာ ပရဟိတသာဓိကာပိ ဟောတိ။ တာယ ဟိ ဓမ္မသဘာဝပဋိစ္ဆာဒကကိလေသသမုစ္ဆေဒတာယ ဒေသနာဉာဏဒိ သမ္ဘဝတိ။ **ပဋိဝေဓပညာယာ**တိ အရိယမဂ္ဂပညာယ။ ဝိပဿနာသဟဂတော သမာဓိ ပဒဋ္ဌာနံ အာသန္နကာရဏမေတိဿာတိ **သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ,** တာယ။ **ဒေသနာပညာယာ**တိ ဒေသနာကိစ္စနိပ္ဖာဒကေန သဗ္ဗညုတဉာဏေန။ **အရီနန္တိ** ကိလေသာရီနံ, ပဉ္စမာရာနံ တ, သာသနပစ္စတ္ထိကာနံ တ အညတိတ္ထိယာနံ။ တေသံ ဟနနံ ဟဋိဟာရိယေဟိ အဘိဘဝနံ အပ္ပဋိဘာနတာကရဏံ, အဇ္ဈုပေက္ခနဉ္စ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကေ ပဉ္စမဝဂ္ဂေ သင်္ဂီတံ **စင်္ကီသုတ္တ** ဥ္စေတ္ထ (မ. နိ. ၂.၄၂၂) နိဒဿနံ, ဧတေန အရယော ဟတာ အနေနာတိ နိရုတ္တိနယေန ပဒသိဒ္ဓိမာဟ။ အတော နာဝစနဿ တာဗ္ဗပ္ပဒေသော မဟာဝိသယေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အပိစ အရယော ဟနတီတိ အန္တသဒ္ဒေန ပဒသိဒ္ဓိ, ဣကာရဿ စ အကာရော။ ပစ္စယာဒီနံ သမ္ဗာနဘူတာနံ, တေသံ တ ပဋိဂ္ဂဟဏံ, ပဋိဂ္ဂဟိတုံ တ အရဟတီတိ အရဟန္တိ ဒဿေတိ **"ပစ္စယာဒီနဉ္စ အရဟတ္တ တာ"**တိ ဣမိနာ။ **သမ္မာ**တိ အဝိပရီတံ။ **သာမဉ္စ** တိ သယမေဝ, အပရနေယျော ဟုတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကထံ ပနေတ္ထ ''သဗ္ဗဓမ္မာန''န္တိ အယံ ဝိသေသော လဗ္ဘတီတိ? သာမညဇောတနာယ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာနတော, ဝိသေသတ္ထိနာ စ ဝိသေသဿ အနုပယောဇေတဗ္ဗတော ယဒ္ဓေဝံ ''ဓမ္မာန''န္တိ ဝိသေသောတနုပယောဇိတော သိယာ, ကသ္မာ သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ အယမတ္ထော အနုပယောဇီယတီတိ? ဧကဒေသဿ အဂ္ဂဟဏတော။ ပဒေသဂ္ဂဟဏေ ဟိ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပဒေသတာ ဝိညာယတိ ယထာ ''ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ''တိ, ဧသ နယော ဤဒိသေသု။

ဣဒါနိ စ စတူဟိ ပဒေဟိ စတုဝေသာရဇ္ဇဝသေန အတ္တနာ အဓိပ္ပေတတ္ထံ ဆင္ဌမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အန္တရာယိက ဓမ္မေ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ တဒေဝ နိဂမနံ ကရောတိ **"ဧဝ"**န္တိအာဒိနာ။ တတ္ထ အန္တရာယိကဓမ္မဉာဏေန **ဇာနတာ,** နိယျာနိကဓမ္မဉာဏေန **ပဿတာ,** အာသဝက္ခယဉာဏေန **အရဟတာ,** သဗ္ဗညုတဉာဏေန **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန** အာတိ ယထာက္ကမံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အနတ္ထစရဏေန ကိလေသာ ဧဝ အရယောတိ **ကိလေသာရယော,** တေသံ **ကိလေသာရီနံ။** ဧတ္ထာဟ – ယဿ ဉာဏဿ ဝသေန သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဘဂဝါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ

နာမ ဇာတော, ကိံ ပနိဒံ ဉာဏံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဇ္ဈနဝသေန ပဝတ္တမာနံ သကိံယေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဥဒါဟု ကမေနာတိ။ ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ သကိံယေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ သတိ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္န အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဒိဘေဒဘိန္နာနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ, အသင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မာနဉ္စ ဧကဇ္ဈံ ဥပဋ္ဌာနေ ဒူရတော စိတ္တပဋံ ပေက္ခန္တဿ ဝိယ ပဋိဘာဂေနာဝဗောဓော န သိယာ, တထာ စ သတိ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၃၇; ဓ. ပ. ၂၇၉; မဟာနိ. ၂၇; စူဠနိ. ၈, ၁၀; နေတ္တိ. ၅) ဝိပဿန္တာနံ အနတ္တာကာရေန ဝိယ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနိရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏဝိသယာ ဟောန္တီတိ အာပဇ္ဇတိ။ ယေပိ ''သဗ္ဗညေယျဓမ္မာနံ ဌိတိလက္ခဏဝိသယံ ဝိကပ္ပရဟိတံ သဗ္ဗကာလံ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တေန တေ 'သဗ္ဗဝိဒူ'တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ –

> 'ဂစ္ဆံ သမာဟိတော နာဂေါ၊ ဌိတော နာဂေ သမာဟိတော။
> သေယျံ သမာဟိတော နာဂေါ၊ နိသိန္နောပိ သမာဟိတော'တိ။ (အ. နိ. ၆.၄၃)။ –

ဣဒမ္ပိ သဗ္ဗဒါ ဉာဏပ္ပဝတ္တိဒီပကံ အင်္ဂုတ္တရာဂမေ နာဂေါပမသုတ္တဝစနံ သုဝုတ္တံ နာမ ဟောတီ''တိ ဝဒန္တိ, တေ သမ္ပိ တဒေ ဝုတ္တဒေါသာ နာတိဝတ္တိ။ ဌိတိလက္ခဏာရမ္မဏတာယ စ အတီတာနာဂတဓမ္မာနံ တဒဘာဝတော ဧကဒေသဝိသယမေဝ ဘဂဝတော ဉာဏံ သိယာ, တသ္မာ သကိဉ္ဉေဝ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ န ယုဇ္ဇတိ။ အထ ကမေန သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ဝိသယေ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, ဧဝမ္ပိ န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ဇာတိဘူမိသဘာဝာဒိဝသေန, ဒိသာဒေသ ကာလာဒိဝသေန စ အနေကဘေဒဘိန္နေ ဉေယျေ ကမေန ဂယှမာနေ တဿ အနဝသေသပဋိဝေဓော သမ္ဘဝတိ အပ ရိယန္တဘာဝတော ဉေယျဿ။ ယေ ပန ''အတ္ထဿ အဝိသံဝါဒနတော ဉေယျဿ ဧကဒေသံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ သေသေပိ ဧဝန္တိ အဓိမုစ္စိတွာ ဝဝတ္ထာပနေန သဗ္ဗညူ နာမ ဘဂဝါ ဇာတော, တဉ္စ ဉာဏံ န အနုမာနိကံ နာမ သံသ ယာဘာဝတော။ သံသယာနုဗဒ္ဓဉှိ ဉာဏံ လောကေ အနုမာနိက''န္တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ တံ န ယုတ္တမေဝ။ သဗ္ဗဿ ဟိ အပ္ပစ္စက္ခဘာဝေ အတ္ထာဝိသံဝါဒနေန ဉေယျဿ ဧကဒေသံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ သေသေပိ ဧဝန္တိ အဓိမုစ္စိတွာ ဝဝတ္ထာပနဿေဝ အသမ္ဘဝတော တထာ အသက္ကုဏေယျတ္တာ စ။ ယဉှိ သေသံ, တဒပစ္စက္ခမေဝ, အထ တမ္ပိ ပစ္စက္ခံ, တဿ သေသဘာဝေါ ဧဝ န သိယာ, အပရိယန္တဘာဝတော ဉေယျဿ တထာဝဝတ္ထိတုမေဝ န သက္ ကာတိ? သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ ကသ္မာ? အဝိသယဝိစာရဏဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ ''ဗုဒ္ဓါနံ ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓ ဝိသယော အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော, ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ''တိ (အ. နိ. ၄.၇၇) ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – ယံ ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ, သကလမေကဒေသော ဝါ, တတ္ထ တတ္ထ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ ပစ္စက္ခတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ နိစ္စသမာဓာနဉ္စ ဝိက္ခေပါဘာဝတော, ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ စ သ ကလဿ အဝိသယဘာဝေ တဿ အာကင်္ခါပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာ န သိယာ, ဧကန္တေနေဝ သာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓါ အာကင်္ခါပဋိဗဒ္ဓါ မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓါ စိတ္တုပ္ပာဒပဋိဗဒ္ဓါတိ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော။ အတီတာနာဂတဝိသယမ္ပိ ဘဂဝတော ဉာဏံ အနုမာနာဂမတက္ကဂဟဏဝိရဟိတ တ္တာ ပစ္စက္ခမေဝ။

နနု စ တေသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ ယဒါ သကလံ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ, တဒါ သကိံယေဝ သကလဝိသယတာယ အနိရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တေယျာတိ ဝုတ္တဒေါသာ နာတိဝတ္တိယေဝါတိ? န, တဿ ဝိသောဓိတတ္တာ။ ဝိသောဓိ တော ဟိ သော ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျောတိ။ အညထာ ပစုရဇနဉာဏသမာနဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဉာဏ ဿ အစိန္တေယျတာ န သိယာ, တသ္မာ သကလဓမ္မာရမ္မဏမ္ပိ တံ ဧကဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိယ သုဝဝတ္ထာပိတေယေဝ တေ ဓမ္မေ ကတွာ ပဝတ္တတီတိ ဣဒမေတ္ထ အစိန္တေယျံ, ''ယာဝတကံ နေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏံ။ ယာဝတကံ ဉာ ဏံ, တာဝတကံ နေယျံ။ နေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ နေယျံ။ နေယျံ အတိက္ကမိတွာ ဉာဏံ နပ္ပ ဝတ္တတိ, ဉာဏံ အတိက္ကမိတွာ နေယျပထော နတ္ထိ။ အညမညပရိယန္တဋ္ဌာယိနော တေ ဓမ္မာ, ယထာ ဒွိန္နံ သမုဂ္ဂ ဂပဋလာနံ သမ္မာ ဖုသိတာနံ ဟေဋ္ဌိမံ သမုဂ္ဂပဋလံ ဥပရိမံ နာတိဝတ္တတိ, ဥပရိမံ သမုဂ္ဂပဋလံ ဟေဋ္ဌိမံ နာတိဝတ္တတိ။ အညမညပရိယန္တဋ္ဌာယိနော, ဧဝမေဝ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နေယျဉ္စ ဉာဏဉ္စ အညမညပရိယန္တဋ္ဌာယိနော။ပေ။ တေ ဓမ္မာ''တိ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဧဝမေကဇ္ဈံ, ဝိသုံ, သကိံ, ကမေန ဝါ ဣစ္ဆာနုရူပံ ပဝတ္တ ဿ တဿ ဉာဏဿ ဝသေန သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဘဂဝါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ နာမ ဇာတောတိ။

အယံ ပနေတ္ထ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော – ဌာနာဌာနာဒီနိ ဆဗ္ဗိသယာနိ ဆဟိ ဉာဏေဟိ **ဇာနတာ,** ယထာကမ္မူ ပဂေ သတ္တေ စုတူပပာတဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေဟိ **ပဿတာ,** သဝါသနာနမာသဝါနံ အာသဝက္ခယဉာဏေန ခီဏတ္တာ **အရဟတာ,** ဈာနာဒိဓမ္မေ သံကိလေသဝေါဒါနဝုဋ္ဌာနဝသေန သာမံယေဝ အဝိပရီတာဝဗောဓတော **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန,** ဧဝံ ဒသဗလဉာဏဝသေန စတူဟာကာရေဟိ ထောမိတေန။ အပိစ တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏတာယ **ဇာနတာ,** တိဏ္ဏမ္ပိ ကမ္မာနံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိတော နိသမ္မကာရိတာယ **ပဿတာ,** ဒဝါဒီနံ ဆန္ဒမဘာဝသာဓိကာယ ပဟာနသမ္ပဒာယ **အရဟတာ,** ဆန္ဒာဒီနံ ဆန္ဒမဟာနိပဟေတုဘူတာယ အပရိက္ခယပဋိဘာနသာဓိကာယ သဗ္ဗညုတာယ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန** , ဧဝံ အဋ္ဌာရသာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မဝသေန (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅) စတူဟာကာရေဟိ ထောမိတေနာတိ ဧဝမာဒိနာ တေသံ တေသံ ဉာဏဒဿနပဟာနဗောဓနေတ္တေဟိ သင်္ဂဟိတာနံ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ဝသေန ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ။

စတုဝေသာရဇ္ဇံ သန္ဓာယ **"စတူဟာကာရေဟီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **"ထောမိတေနာ"**တိ ဧတေန ႀကမေသံ "ဘဂဝတာ"တိ ပဒဿ ဝိသေသနတံ ဒဿေတိ။ ယဒိပိ ဟိနုပဏီတဘေဒေန ဒုဝိဓာဝ အဓိမုတ္တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တာ, ပဝတ္တိအာကာရဝသေန ပန အနေကဘေဒဘိန္နာတိ အာဟ **"နာနာဓိမုတ္တိကတာ"** တိ။ သာ ပန အဓိမုတ္တိ အဇ္ဈာသယဓာတုယေဝ, တဒပိ တထာ တထာ ဒဿနံ, ခမနံ, ရောစနဉ္စာတိ အတ္ထံ ဝိညာပေတိ **"နာနဇ္ဈာသယတာ"** တိ ကြမိနာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "နာနာဓိမုတ္တိကတာ နာနဇ္ဈာသယတာ နာနာဒိဋ္ဌိကတာ နာနက္ခန္တိတာ နာနာရုစိတာ"တိ။ "ယာဝဋ္ဌိဒ"န္တိ တေဿ "သုပ္ပဋိဝိဒိတာ"တိ ကြမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ စ **ကြဒန္တိ** ပဒပူရဏမတ္တံ, **"နာနာဓိမုတ္တိကတာ"** တိ ဧတေန တ ပဒေန သမာနာဓိကရဏံ, တဿတ္ထော ပန ဟာကဗ္ဗော ယေတတိ အာဟ **"ယာဝ စ သုဋ္ဌု ပဋိဝိဒိတာ"** တိ။

"ယာ စ အယ"န္တိအာဒိနာ ဓာတုသံယုတ္တဟဋ္ဌိ ဒဿေန္တော တဒေဝ သံယုတ္တံ မနသိ ကရိတွာ တေသံ အဝဏ္ဏာဝဏ္ဏဘာသနေန သဋ္ဌိ ဃဋ္ဌေတွာ ထေရာနမယံ သဋ္ဌိယဓမ္မော ဥဒဟာဒီတိ ဒဿေတိ။ အတော **အဿ** ဘဂဝတော ဓာတုသံယုတ္တဒေသနာနယေန တာသံ **သုပ္ပဋိဝိဒိတဘာဝံ** သမတ္ထနဝသေန **ဒဿေတုံ "အယံ ဟိ"တိအာဒိမာဟာ** တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သုပ္ပဋိဝိဒိတဘာဝသမတ္ထနညှ်ဟိ **"အယံ ဟိ"**တိအာဒိဝစနံ။ တတ္ထ ယာ အယံ နာနာဓိမုတ္တိကတာ။ပေ။ ရုစိတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဓာတုသော**တိ အဇ္ဈာသယဓာတုယာ။ **သံသန္ဒန္တီ** တိ သမ္ဗန္ဓန္တိ ဝိဿာသေန္တိ။ **သမေန္တီ** တိ သမ္မာ, သဟ တ ဘဝန္တိ။ **"ဟီနာဓိမုတ္တိကာ"** တိအာဒိ တထာဘာဝဝိဘာဝနံ။ **အတီတမ္ပိ အဒ္ဓာန** န္တိ အတီတသ္မိံ ကာလေ, အစ္စန္တသံယောဂေ တ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **နာနာဓိမုတ္တိကတာ** -ပဒဿ **နာနဇ္ဈာသယတာ** တိ အတ္ထဝစနံ။ **နာနာဒိဋ္ဌိ။ပေ။ ရုစိတာ** တိ တဿ သရူပဒဿနံ။ သဿတာဒိလဒ္ဓိဝသေန **နာနာဒိဋ္ဌိကတာ။** ဟပဟာစာရကလ္လာဏာစာရာဒိပကတိဝသေန **နာနက္ခန္တိတာ** ။ ဟပိစ္ဆာအပ္ပိစ္ဆာဒိဝသေန **နာနာရုစိတာ။ နာဋ္ဌိယာ**တိ တုမ္ဗေန, အာဋ္ဌဟကေန တ။ **တုလာယာ**တိ မာနေန။ **နာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏ** န္တိ စေတ္ထ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ, န ဒသဗလဉာဏန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗညုတညာဏေနာ"**တိ။ ဧဝံ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃) ဝုတ္တံ, အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ, ဒသဗလသုတ္တဋ္ဌကထာသု (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၈; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၀.၂၁; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၃၁) စ ဧဝမာဂတံ။

ပရတဒီ ပနာဟ "ဒသဗလဉာဏံ နာမ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ နတ္ထိ, သဗ္ဗညုတညာဏဿေဝတယံ ပဘေဒော"တိ, တံ တထာ န ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညမေဝ ဟိ ဒသဗလဉာဏံ, အညံ သဗ္ဗညုတညာဏံ။ ဒသဗလဉာဏညှ်ဟိ သကကိစ္စမေဝ ဇာနာတိ, သဗ္ဗညုတညာဏံ ပန တမ္ပိ တတော အဝသေသမ္ပိ ဇာနာတိ။ ဒသဗလဉာဏေသု ဟိ ပဌမံ ကာရဏာကာရဏမေဝ ဇာနာတိ, ဒုတိယံ ကမ္မန္တရဝိပာကန္တရမေဝ, တတိယံ ကမ္မပရိစ္ဆေဒမေဝ, စတုတ္ထံ ဓာတုနာနတ္တကာရဏမေဝ, ပဉ္စမံ သတ္တာနမဇ္ဈာသယာဓိမုတ္တိမေဝ, ဆဋ္ဌံ ကြန္ဒြိယာနံ တိက္ခမုဒုဘာဝမေဝ, သတ္တမံ ဈာနာဒီဟိ သဒ္ဓိံ တေသံ သံကိလေသာဒိမေဝ, အဋ္ဌမံ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တတိမေဝ, နဝမံ သတ္တာနံ စုတိပဋိသန္ဓိမေဝ, ဒသမံ သစ္စပရိစ္ဆေဒမေဝ, သဗ္ဗညုတညာဏံ ပန ဧတေဟိ ဇာနိတဗ္ဗဉ္စ တတော ဥတ္တရိဉ္စ ဇာနာတိ, ဧတေသံ ပန ကိစ္စံ န သဗ္ဗံ ကရောတိ။ တညှ်ဟိ ဈာနံ ဟုတွာ အပ္ပေတုံ န သက္ကောတိ, ကြဒ္ဓိ ဟုတွာ ဝိကုဗ္ဗိတုံ န သက္ကောတိ, မဂ္ဂေါ ဟုတွာ ကိလေသေ ခေပေတုံ န သက္ကောတိ။ အပိစ ပရတဒီ ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော "ဒသဗလဉာဏံ နာမ ဧတံ သဝိတက္ကသဝိစာရံ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ အဝိတက္ကအဝိစာရံ, ကာမာဝစရံ ရူပာဝစရံ အရူပာဝစရံ, လောကိယံ လောကုတ္တရ"န္တိ။ ဇာနန္တော ပဋိပာဋိယာ သတ္တ ဉာဏာနိ "သဝိတက္ကသဝိစာရာနီ"တိ ဝက္ခတိ, တတော ပရာနိ ဒွေ "အဝိတက္ကအဝိစာရာနီ"တိ ဝက္ခတိ, အာသဝက္ခယဉာဏံ "သိယာ သဝိတက္ကသဝိစာရံ, သိယာ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ, သိယာ အဝိတက္ကအဝိစာရ"န္တိ ဝက္ခတိ, တထာ ပဋိပာဋိယာ သတ္တ ကာမာဝစရာနိ, တတော ပရံ ဒွေ ရူပာဝစရာနိ, အဝသာနေ ဧကံ "လောကုတ္တရ"န္တိ ဝက္ခတိ, သဗ္ဗညုတညာဏံ ပန သဝိတက္ကသဝိစာရမေဝ,

ကာမာဝစရမေဝ, လောကိယမေတတိ။ ဣတိ အညဒေဝ ဒသဗလဉာဏံ, အညံ သဗ္ဗညုတဉာဏန္တိ, တသ္မာ ပဋ္ဌမဗလဉာဏ သင်္ခါတေန နာနာခိမုတ္တိကတာဉာဏေန စ သဗ္ဗညုတဉာဏေန စ ဝိဒိတာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ စ-ကာရောပိ ဟိ ဟေတွတ္ထကေသု ဒိဿတိ။ **သာ**တိ ယထာဝုတ္တာ နာနာခိမုတ္တိကတာ။ **"ဒွေဝပိ နာမာ"**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တသုတ္တ ဿုတ္တံ သင်္ခေပေန ဒဿေတ္ဝာ **"ဣမေသု စာပိ"**တိအာဒိနာ တဿ သင်္ခိယဓမ္မဿ တဒဘိသမ္ဗန္ဓတံ အာဝိ က ရောတိ။ **ဣတိ ဟ မေ**တိ ဧတ္ထ ဧဝံသဒ္ဒတ္ထေ **ဣတိ**-သဒ္ဒော, **ဟ**-ကာရော နိပာတမတ္တံ, အာဂမော ဝါ။ သန္ဓိဝသေန ဣကာရလောပေ, အကာရာဒေသော ဝါတိ ဒဿေတိ **"ဧဝံ ဣမေ"**တိ ဣမိနာ။

၄. "ဝိဒိတ္ဝာ"တိ ဧတ္ထ ပကတိယတ္ထဘူတာ ဝိဇာနနကိရိယာ သာမညေန အဘေဒဝတီပိ သမာနာ တံတံကရဏ ယောဂ္ဂတာယ အနေကပ္ပဘေဒာတိ ဒဿေတုံ **"ဘဂဝါ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝတ္ထုန္နို** တိ ဃရဝတ္ထုန္နို။ "သဗ္ဗညုတ ဉာဏေန ဒိသွာ အညာသိ"တိ စ ဝေဟာရဝစနမတ္တမေတံ။ န ဟိ တေန ဒဿနတော အညံ ဇာနနံ နာမ နတ္ထိ။ တဒိဒံ ဉာဏံ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓံ အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓံ မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓံ စိတ္တုပ္ပာဒပဋိဗဒ္ဓံ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တတိ။ ကိံ နာမ ကရောန္တော ဘဂဝါ တေန ဉာဏေန အာဝဇ္ဇနာဒိပဋိဗဒ္ဓေန အညာသိတိ သောတုနမတ္ထဿ သုဝိညာပနတ္ထံ ပရမ္မုခါ ဝိယ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတိ **"ကိံ ကရောန္တော အညာသိ"** တိ ဣမိနာ, ပန္တိမယာမကိစ္စံ ကရောန္တော တံ ဉာဏံ အာဝဇ္ဇနာဒိပ ဋိဗဒ္ဓံ ဟုတ္ဝာ တေန တထာ အညာသိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာမညသ္မိံ သတိ ဝိသေသသဝစနံ သာတ္ထကံ သိယာတိ အနု ယောဂေနာဟ **"ကိစ္စဉ္စနာမေတ"** န္တိအာဒိ။ **အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာတံ ကတံ** တဿ သမုဋ္ဌာပကကိလေသသ မုဂ္ဃာတနေန, ယတော "နတ္ထိ အဗ္ဘာဝဋ္ဋမနော"တိ အဝဋ္ဌာရသသု ဗုဒ္ဓဓမ္မေသု ဝုစ္စတိ။ နိရတ္ထကော စိတ္တသမုဒာစာ ရော နတ္ထီတိ ဟောတ္ထ အတ္ထော။ ဧဝမ္ပိ ဝုတ္တာနုယောဂေ တဒဝတ္ထောယေတတိ စောဒနမပနေတိ **"တံ ပဋ္ဌဝိဓ"**န္တိ တိအာဒိနာ။ တတ္ထ ပုရိမကိစ္စဒွယံ ဒိဝသဘာဂဝသေန, ဣတရတ္တယံ ရတ္တိဘာဂဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ တထာယေဝ ဝ က္ခမာနတ္တာ။

"ဥပဋ္ဌာကာနုဂ္ဂဟဏတ္ထံ, သရီရဖာသုကတ္ထဉ္စာ" တိ ဧတေန အနေကကပ္ပသမုပစိတပုညသမ္ဘာရဇနိတံ ဘဂဝ တော မုခဝရံ ဒုဂ္ဂန္ဓာဒိအဒေသံ နာမ နတ္ထိ, တဒုဘယတ္ထမေဝ ပန မုခဓောဝနာဒီနိ ကရောတီတိ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗောပိ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ကာယော ဗာဟိရဗ္ဘန္တရေဟိ မလေဟိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌော သုဓောတမဏိ ဝိယ ဟောတိ။ **ဝိဝိတ္တာသနေ** တိ ဖလ သမာပတ္တိနမနုရူပေ ဝိဝေကာနုဗြူဟနာသနေ။ **ဝီတိနာမေတွာ**တိ ဖလသမာပတ္တိဟိ ဝီတိနာမနံ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ န ဝိဝေ ကနိန္နတာယ, ပရေသဉ္စ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇနတ္ထံ။ သုရတ္တဒုပဋ္ဋံ အန္တရဝါသကံ ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေ န နိဝါသေတွာ ဝိဇ္ဇုလတာသဒိသံ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ မေဃဝဏ္ဏံ သုဂတစီဝရံ ဟရုပိတွာ သေလမယပတ္တံ အာ အာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တထာယေဝ ဟိ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တော။ **"ကအာစိ ကေကော"**တိအာဒိ တေသံ တေသံ ဝိနေ ယျာနံ ဝိနယနာနုကူလံ ဘဂဝတော ဥပသင်္ကမနဒဿနံ။ **ကမ် တ နိဂမံ တ**တိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပနတ္ထော, တေန နဂရမ္ပိ ဝိကပ္ပေတိ။ ယထာရုစိ ဝတ္တမာနေဟိ အနေကေဟိ ဟဋ္ဌိဟာရိယေဟိ ပဝိသတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

"သေယျထိဒ" န္တိအာဒိနာ ပန္တိမပက္ခံ ဝိတ္ထာရေတိ။ **သေယျထိဒ** န္တိ စ တံ ကတမန္တိ အတ္ထေ နိပါတော, ဣဒံ တ သပ္ပာဋိဟာရိယပဝိသနံ ကတမန္တိပိ ဝဋ္ဋတိ။ **မုဒုဂတတာ**တိ မုဒုဘူတာ, မုဒုဘာဝေန တ ဂတာ တတာ။ **ဥဒကဖုသိ တာနီ**တိ ဥဒကဗိန္ဒူနိ။ **မုဋ္ဌန္တော** တိ သြိသိဉ္စန္တော။ **ရေဏုံ ဝူပသမေတွာ**တိ ရဇံ သန္နိသီဒာပေတွာ ဥပရိ **ဝိတာနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ** စက္ကာ-တတာတပ-ဟိမပဟာတဒိ-ဟရဏေန ဝိတာနကိစ္စနိပ္ဖာဒကတ္တာ, တတော တတော ဟိမဝန္တာဒိသု ပုပ္ဖုပ ဂရုက္ခတော ဥပသံဟရိတွာတိ အတ္ထဿ ဝိညာယမာနတ္တာ တထာ န ဝုတ္တံ။ သမဘာဂကရဏမတ္တေန **သြိနမန္တိ, ဥန္နမန္တိ** စ, တတောယေဝ **ဟဒနိက္ခေပသမယေ သမာဝ ဘူမိ ဟောတိ** ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ သက္ခရကထလကဏ္ဍ ကဋ္ဋကသင်္ကလလာဒိအပဂမနဿာပိ သမ္ဘဝတော, တဉ္စ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဟဒတာလက္ခဏဿ နိဿန္ဒဖလံ, န ဣဒ္ဓိ မိနိမ္မာနံ။ **ပဒုမပုပ္ဖာနိ တ** တိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပနတ္ထော, တေန "ယဒိ ယထာဝုတ္တနယေန သမာ ဘူမိ ဟော တိ, ဧဝံ သတိ တာနိ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, တထာ ပန အသတိယေဝ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ"တိ ဘဂဝတော ယထာရုစိ ပဝတ္တနံ ဒ ဿေတိ။ သဗ္ဗဒာဝ ဘဂဝတော ဂမနံ ပဌမံ ဒက္ခိဏဟာဒုဒ္ဓရဏသင်္ခါတာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတန္တိ အာဟ **"ဌပိတမတ္တေ ဒက္ခိဏပာဒေ"**တိ။ ဗုဒ္ဓါနံ သဗ္ဗဒက္ခိဏတာယ တထာ ဝုတ္တန္တိ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရော,** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄) **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရော** (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၃) စ ဝဒတိ, သဗ္ဗေသံ ဥတ္တမတာယ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဧဝံ သတိ ဥတ္တမပုရိသာနံ တထာပကတိတာယာတိ အာပဇ္ဇတိ။ ဌပိတမတ္တေ နိက္ခမိတွာ ဓာဝန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဒ္ဓ ယာဝဒေဝ ဝိနေယျဇနဝိနယနတ္ထံ သတ္ထု ဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ တေသံ ဒဿနဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **"ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မ

မိယော”တိ ဝတွာပိ “**သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရာနိ ဝိယာ**” တိ ဝစနံ ဘဂဝတော သရီရေ ပီတာဘာယ ယေဘုယျတာယာတိ ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗံ။ “**ရသ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဥဒကပရိယာယော, **ပိဉ္ဇရ** -သဒ္ဒော ဟေမဝဏ္ဏပရိယာယော, သုဝဏ္ဏဇလဓာရာ ဝိယ သုဝဏ္ဏဝ
ဏ္ဏာနီတိ အတ္ထော”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏကထာ.၂၂) **သာရတ္ထဒီပနိယံ** ဝုတ္တံ။ **ပါသာဒကူဋာဂါရာဒီနိ**
တေသု တေသု ဂါမနိဂမာဒီသု သံဝိဇ္ဇမာနာနိ **အလင်္ကရောန္တိယော** ဟုတွာ။

“**တထာ**”တိအာဒိနာ သယမေဝ ဓမ္မတာဝသေန တေသံ သဒ္ဒကရဏံ ဒဿေတိ။ တဒါ ကာယံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ **ကာ
ယူပကာနိ,** န ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတာနိ။ “**အန္တရဝီထိ**” န္တိ ဣမိနာ ဘဂဝတော ပိဏ္ဍာယ ဂမနာနုရူပဝီထိံ ဒဿေတိ။ န
ဟိ ဘဂဝါ လောလုပ္ပစာရပိဏ္ဍစာရိကော ဝိယ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဂစ္ဆတိ။ ယေ ပဌမံ ဂတာ, ယေ စ တဒနုစ္ဆဝိကံ ပိဏ္
ဍုပဟတံ ဒါတုံ သမတ္ထာ, တေ **ဘဂဝတောပိ ပတ္တံ** ဂဏှန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဋိမာနေန္တီ** တိ ပတိဿမာနသာ ပူဇေန္
တိ, ဘဂဝန္တံ ဝါ ပဋိမာနာပေန္တိ ပဋိမာနန္တံ ကရောန္တိ။ ဒေဟာရမတ္တာဉ္စေတံ, ဘဂဝတော ပန အပဋိမာနနာ နာမ
နတ္ထိ။ **စိတ္တသန္တာနာနီ** တိ အတီတေ, ဧတရဟိ စ ပဝတ္တစိတ္တသန္တာနာနိ။ ယထာ ကေစိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟန္တိ,
တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကေစိ ပဗ္ဗဇိတွာ** တိ စ အရဟတ္တသမာပန္နာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခေပဂတဒဿန
တ္ထံ , န ပန ဂိဟီနံ အရဟတ္တသမာပန္နတာပဋိက္ခေပနတ္ထံ။ အယဉှိ အရဟတ္တပ္ပတ္တာနံ ဂိဟီနံ သဘာဝေ, ယာ
တဒဟေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဝါ, ကာလံ ကိရိယာ ဝါတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ အာယသ္မတာ **နာဂသေနတ္ထေရေန** “ဝိသမံ မဟာ
ရာဇ, ဂိဟိလိင်္ဂံ, ဝိသမေ လိင်္ဂေ လိင်္ဂဒုဗ္ဗလတာယ အရဟတ္တံ ပတ္တော ဂိဟီ တသ္မိံယေဝ ဒိဝသေ ပဗ္ဗဇတိ ဝါ ပရိနိ
ဗ္ဗာယတိ ဝါ နေသော မဟာရာဇ, ဒေါသော အရဟတ္တဿ, ဂိဟိလိင်္ဂဿေဝေသော ဒေါသော ယဒိဒံ လိင်္ဂဒုဗ္ဗလ
တာ”တိ (မိ. ပ. ၅.၂.၂) သဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ သပ္ပာဋိဟီရပ္ပဝေသနသမ္ဗန္ဓေနေဝ မဟာဇနာနုဂ္ဂဟဏံ ဒဿိတံ,
အပ္ပာဋိဟီရပ္ပဝေသနေန စ ပန “တေ သုနိဝတ္ထာ သုပာရုတာ”တိအာဒိဝစနံ ယထာရဟံ သမ္ဗန္ဓိတွာ မဟာဇနာနုဂ္ဂဟ
ဏံ အတ္ထတော ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ တမ္ပိ ဟိ ပုရေဘတ္တကိစ္စမေဝါတိ။ ဥပဋ္ဌာနသာလာ စေတ္ထ **မဏ္ဍလမာ
ဠော။ တတ္ထ ဂန္တွာ မဏ္ဍလမာဠေ**တိ ဣဓ ပါဌော လိခိတော။ “ဂန္ဓမဏ္ဍလမာဠေ”တိပိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၃) **မနောရ
ထပူရဏိယာ** ဒိဿတိ, တဋ္ဋီကာယဉ္စ “စတုဇ္ဇာတိယဂန္ဓေန ပရိဘဏ္ဍေ မဏ္ဍလမာဠေ”တိ ဝုတ္တံ။ **ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိ
သတီ**တိ စ ပဝိသနကိရိယာသမ္ဗန္ဓတာယ, တဿမီပတာယ စ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ပဝိသိတုံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္
ဗော, န ပန အန္တော တိဋ္ဌတီတိ။ ဧဝဉှိ “အထ ခေါ ဘဂဝါ”တိအာဒိဝစနံ (ဒီ. နိ. ၁.၄) သူပပန္နံ ဟောတိ။

အထ ခေါတိ ဧဝံ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတုံ ဂမနကာလေ။ **ဥပဋ္ဌာနေ** တိ သမီပပဒေသေ။ “**ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ ပါဒပီဌေ
ဌတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဩဝဒတီ**”တိ ဧတ္ထ ပါဒေ ပက္ခာလေန္တော ပါဒပီဌေ တိဋ္ဌန္တော ဩဝဒတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတေ
ဒတ္ထံယေဝ ဟိ ဘိက္ခူနံ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနံ အာဂမယမာနော နိသီဒိ။ **ဒုလ္လဘာ သမ္ပတ္တီ** တိ သတိပိ မနုသ္
သတ္တပဋိလာဘေ ပတိရူပဒေသဝါသဣန္ဒြိယာဝေကလ္လသဒ္ဓါပဋိလာဘာဒယော သမ္ပတ္တိသင်္ခါတာ ဂုဏာ ဒုလ္လဘာတိ
အတ္ထော။ ပေါတ္ထကေသု ပန “ဒုလ္လဘာ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တီ”တိ ပါဌော ဒိဿတိ, သော အယုတ္တောဝ။ **တတ္ထာ**
တိ တသ္မိံ ပါဒပီဌေ ဌတွာ ဩဝဒနကာလေ, တေသု ဝါ ဘိက္ခူသု, ရတ္တိယာ ဝသနံ ဌာနံ **ရတ္တိဋ္ဌာနံ,** တထာ **ဒိဝါဋ္ဌာနံ**။
“**ကေစီ**”တိအာဒိ တဗ္ဗိဝရဏံ။ **စာတုမဟာရာဇိကဘဝန**န္တိ စာတုမဟာရာဇိကဒေဝလောကေ သုညဝိမာနာနိ သန္ဓာယ ဝု
တ္တံ။ ဧသ နယော **တာဝတိံသဘဝနာဒီသုပိ။** တတော ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ တယော ဘာဂေ ကတွာ
ပဌမဘာဂေ သစေ အာကင်္ခတိ, ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ, သစေ နာကင်္ခတိ, ဗုဒ္ဓါစိဏ္ဏံ ဖလ
သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, အထ ယထာကာလပရိစ္ဆေဒံ တတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယဘာဂေ ပစ္ဆိမယာမဿ တတိယ
ကောဋ္ဌာသေ ဝိယ လောကံ ဝေါလောကေတိ ဝေနေယျာနံ ဉာဏပရိပါကံ ပဿိတုံ, တေနာဟ “**သစေ အာကင်္ခတီ**” တိ
အာဒိ။ **သီဟသေယျ** န္တိအာဒီနမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောဝ။ ယဉှိ အပုဗ္ဗံ ပဒံ အနုတ္တာနံ, တဒေဝ ဝဏ္ဏယိဿာ
မ။ သမ္မာ အဿာသိတဗ္ဗောတိ ကပါပနဝသေန ဥပတ္ထမ္ဘိတဗ္ဗောတိ **သမဿာသိတော။** တာဒိသော ကာယော ယ
ဿာတိ တထာ။ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ **သန္နိပတတိ။** တဿာ ပရိသာယ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ ကတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ
“**သမ္ပတ္တပရိသာယအနုရူပေန ပါဋိဟာရိယေနာ**” တိ။ ယတ္ထ ဓမ္မံ သဟ ဘာသန္တိ, သာ **ဓမ္မသဘာ** နာမ။ **ကာလယု
တ္တ**န္တိ “ဣမိဿာ ဝေလာယ ဣမဿ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗ”န္တိ တံတံကာလာနုရူပံ။ **သမယယုတ္တ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝ
စနံ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိအနုရူပံ ဝါ **သမယယုတ္တံ။** အထ ဝါ **သမယယုတ္တ** န္တိ ဟေတုဒါဟရဏေဟိ ယုတ္တံ။ ကာလေန
သာပဒေသဉှိ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ **ကာလံ ဝိဒိတွာ ပရိသံ ဥယျောဇေတိ,** န ယာဝ သမန္တကာရာ ဓမ္မံ ဒေသေတီ
တိ အဓိပ္ပာယော။ “သမယံ ဝိဒိတွာ ပရိသံ ဥယျောဇေသီ”တိပိ ကတ္ထစိ ပရိယာယဝစနပါဌော ဒိဿတိ, သော ပစ္
ဆာ ပမာဒလိခိတော။

ဂတ္တာနီ တိ ကာယေယေ၀ အနေကာ၀ယ၀တ္တာ ၀ုတ္တော။ **“ဥတုံ ဂဏှာပေတီ”**တိ ဣမိနာ ဥတုဂဏှာပနတ္ထမေ၀ ဩသိဉ္စနံ, န ပန မလ၀ိက္ခာလနတ္ထန္တိ ဒဿေတိ။ န ဟိ ဘဂ၀တော ကာယေ ရဇောဇလ္လံ ဥပလိမ္ပတီတိ။ စတုဒ္ဒ္ဓာတိကေန ဂန္ဓေန ပရိဘာ၀ိတာ ကုဋိ **ဂန္ဓကုဋိ။** တဿာ ပရိ၀ေဏံ တထာ။ ဖလသမာပတ္တိံဟိ **မုဟုတ္တံ ပဋိသလ္လီနော။ တတော တတော**တိ အတ္တနော အတ္တနော ရတ္တိဋ္ဌာနဒိ၀ာဋ္ဌာနတော, ဥပဂန္တွာ, သမိပေ တ ဌာနံ **ဥပဋ္ဌာနံ,** ဘဇနံ သေ၀နန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ နိသီဒနဋ္ဌာနေ, ပုရိမယာမေ တ, တေသု တ ဘိက္ခူသု။

ပဥ္ဟာကထနာဒိ၀သေန အဓိပ္ပာယံ သမ္ပာဒေန္တော ‘‘ဒသသဟဿိလောကဓာတူ’’တိ ဇဝံ အ၀တွာ တဿာ အနေကာ၀ယ၀သင်္ဂဟဏတ္ထံ **“သကလဒသသဟဿိလောကဓာတူ”** တိ ၀ုတ္တံ။ ပုရေဘတ္တပစ္ဆာဘတ္တပုရိမယာမေသု မနုဿပရိသာဇာဟုလ္လတော ဩကာသံ အလဘိတွာ ဣတအနိ မဇ္ဈိမယာမေယေ၀ ဩကာသံ လဘမာနာ, ဘဂ၀တာ တ ကတောကာသတာယ ဩကာသံ လဘမာနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ကီဒိသံ ပန ပုစ္ဆန္တီတိ အာဟ **“ယထာဘိသင်္ခတံ အန္တမသော စတုရက္ခရမ္ပိ”**တိ။ **ယထာဘိသင်္ခတ** န္တိ အဘိသင်္ခတာနုရူပံ, တဒနတိက္ကမ္မ တ, ဇတေန ယထာ တထာ အတ္တနော ပဋိဘာနာနုရူပံ ပုစ္ဆန္တီတိ ဒဿေတိ။

ပစ္ဆာဘတ္တကာလဿ တီသု ဘာဂေသု ပဌမဘာဂေ သီဟသေယျာကပ္ပနံ ဇေန္တံ န ဟောတီတိ အာဟ **“ပုရေဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ နိသဇ္ဇာယ ပီဠိတဿ သရီရဿာ”**တိ။ တေနေ၀ ဟိ ပုဗ္ဗေ ‘‘သစေ အာကင်္ခတီ’’တိ တဒအ သီဟသေယျာကပ္ပနဿ အနိဗဒ္ဓတာ ၀ိဘာ၀ိတာ။ **ကိလာသုဘာတော** ကိလမထော။ သရီရဿ ကိလာသုဘာ၀မောစနတ္ထံ စင်္ကမေန ၀ီတိနာမေတိ သီဟသေယ္ယံ ကပ္ပေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ**တိ အာသယာနုသယက္ကန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏသင်္ခါတေန ပဉ္စမဆဋ္ဌဗလဘူတေန ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ။ တေန ဟိ လောကတေလောကနဇာဟုလ္လတာယ တံ ‘‘ဗုဒ္ဓစက္ခု’’တိ ၀ုစ္စတိ, ဣဒန္ဓ ပစ္ဆိမယာမေ ဘဂ၀တော ဗဟုလံ အာစိဏ္ဏ၀သေန ၀ုတ္တံ။ အပ္ပေကအာ အ၀သိဋ္ဌဗလဉာဏေဟိ, သဗ္ဗညုတညာဏေနေ၀ စ ဘဂ၀တ တမတ္ထံ သာဓေတိ။

‘‘ပစ္ဆိမယာမကိစ္စံ ကရောန္တော အညာသီ’’တိ ပုဗ္ဗေ ၀ုတ္တမတ္ထံ သမတ္ထေန္တော **“တသ္မိံ ပန ဒိ၀သေ”** တိ အာဒိမာဟ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂ၀န္တာနံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ၀သန္တာနံ ဣဒံ ပဉ္စ၀ိဓံ ကိစ္စံ အဝိဇဟိတမေ၀ ဟောတိ သဗ္ဗကာလံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတသတိသမ္ပဇညတ္တာ, တသ္မာ တဒဟေပိ တဒ၀ိဇဟနဘာ၀ဒဿနတ္ထံ ဣဓ ပဉ္စ၀ိဓကိစ္စပယောဇနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **စင်္ကမ** န္တိ တတ္ထ စင်္ကမနာနုရူပဋ္ဌာနံ။ စင်္ကမမာနော အညာသီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပုဗ္ဗေ ၀ုတ္တော အတ္ထဒ္ဒ၀ယေ ပစ္ဆိမတ္ထညေ၀ ဂဟေတွာ **“သဗ္ဗညုတညာဏံ အာရဗ္ဘာ”** တိ ၀ုတ္တံ။ ပုရိမတ္တော ဟိ ပကရဏာဓိဂတတ္တာ သုဝိညေယ္ယောတိ။

‘‘အထ ခေါ ဘဂ၀တ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဣမံ သင်္ခိယဓမ္မံ ၀ိဒိတွာ ယေန မဏ္ဍလမာဠော, တေနုပသင်္ကမီ’’တိ အယံ သာ၀သေသပာဌော, တသ္မာ ဇတံ ၀ိဒိတွာ, ဇ၀ံ စိန္တေတွာ စ ဥပသင်္ကမီတိ အတ္ထော ၀ေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **“ဥတွာ စ ပနဿာ”**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တတ္ထ **အဿ တေဒဟောသိ** တိ အဿ ဘဂ၀တော ဇတံ ပရိ၀ိတက္ကနံ, ဇသော တ စေတသော ပရိ၀ိတက္ကော အဟောသိ, လိင်္ဂ၀ိပလ္လာသောယံ ‘‘တေဒဂ္ဂ’’န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁.၁၈၈ အာဒယော) ၀ိယ။ **သဗ္ဗညုတညာဏကိစ္စံ န** သဗ္ဗထာ **ဟာကင္ဓုံ။ နိရန္တရ** န္တိ အနုပုဗ္ဗာရောစန၀သေန နိဗ္ဗိ၀ရံ, ယထာဘာသိတဿ တ အာရောစန၀သေန နိဗ္ဗိသေသံ။ ဘာ၀နပုံသကန္ဒေ့တံ။ **တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ** တိ တံ ယထာရောစိတံ ၀စနံ ဣမဿ သုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ ကတွာ, ဣမဿ တ သုတ္တဿ ဒေသနာယ ဥပ္ပန္နံ ကာရဏံ ကတွာတိပိ အတ္ထော။ **အတ္ထ** -သဒ္ဒော စေတ္ထ ကာရဏေ, တေန ဣမဿ သုတ္တဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကံ နိက္ခေပံ ဒဿေတိ။ **ဒွတ္တိံသဋ္ဌိယာ ဌာနေသူ**တိ ဒွတ္တိံသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဋ္ဌာနေသု။ **အပ္ပဋိ၀တ္တိယ** န္တိ သမဏေန တ ဗြာဟ္မဏေန တ ဒေ၀ေန တ မာရေန တ ဗြဟ္မုနာ တ ကေနစိ တ လောကသ္မိံ အနိ၀တ္တိယံ။ **သီဟနာဒံ နဒန္တော** တိ သေဋ္ဌနာဒသင်္ခါတံ အဘီတနာဒံ နဒန္တော။ ယံ ပန လောကိယာ ၀ဒန္တိ –

‘‘ဥတ္တရသ္မိံ ပဒေ ဗျဂ္ဃပုင်္ဂတေသဘကုဉ္ဇရာ။
သီဟသဒ္ဒူလနာကဒ္ဓာ၊ ပုမေ သေဋ္ဌတ္ထကေစရာ’’တိ။

တံ ယေဘုယျဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သီဟနာဒသဒိသံ တ နာဒံ နဒန္တော။ အယမတ္ထော သီဟနာဒသုတ္တေန (အ. နိ. ၆.၆၄; ၁၀.၂၁) ဒီပေတဗ္ဗော။ ယထာ တ ကေသရော မိဂရာဇာ သဟနတော, ဟနနတော, စ “သီဟော”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တထာဂတောပိ လောကဓမ္မာနံ သဟနတော, ပရပ္ပတအနံ ဟနနတော စ “သီဟော”တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ သီဟဿ တထာဂတဿ နာဒံ နဒန္တောတိပိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ သီဟော သီဟဗလေန သမန္နာဂတော သဗ္ဗတ္ထ ဝိသာရအော ဝိဂတလောမဟံသော သီဟနာဒံ နဒတိ, ဧဝံ တထာဂတသီဟောပိ တထာဂတဗလေဟိ သမန္နာဂတော အဋ္ဌသု ပရိသာသု ဝိသာရအော ဝိဂတလောမဟံသော “ဣမေ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ”တိအာဒိနာ နယေန နာနာဝိဓဒေသနာဝိလာသသမ္ပန္နံ သီဟနာဒံ နဒတိ ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “သီဟောတိ ခော ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ယံ ခော ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ဣဒမဿ ဟောတိ သီဟနာဒသ္မိ”န္တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၁)။ “ဣမေ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ”တိအာဒိကာ ဟိ ဣဓ ဝက္ခမာနဒေသနာယေဝ **သီဟနာဒော**။ တေသံ “ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ”တိ အာဒိနာ ဝက္ခမာနနယေန ပစ္စယာကာရဿ သမောဓာနမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သိနေရုံ။ပေ။ ဝိယ စာ**တိ ဥပမာဒွယေန ဗြဟ္မဇာလဒေသနာယ အနညသာဓာရဏတ္တာ သုဒုက္ကရတံ ဒဿေတိ။ **သုဝဏ္ဏကူဋ္ဌေနာ**တိ သုဝဏ္ဏမယပဟရဏောပကရဏဝိသေသေန။ ရတနနိကူဋ္ဌေန ဝိယ အကရံ **အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန** ဗြဟ္မဇာလသုတ္တန္တံ နိဋ္ဌပေန္တော, **နိကူဋ္ဌေနာ**တိ စ နိဋ္ဌာနဂတေန အစ္စုဂ္ဂတကူဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ ဣဒဉ္စ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနတ္တာ သဗ္ဗဂုဏာနံ တဒေဝ သဗ္ဗေသံ ဥတ္တရိတရန္တိ ဝုတ္တံ။ ပုရိမော ပန **မေ**-သဒ္ဒော ဒေသနာပေက္ခောတိ ပရိနိဗ္ဗုတဿာပိ မေ သာ ဒေသနာ အပရဘာဂေ ပဉ္စဝဿသဟဿာနိတိ အတ္ထော ယုတ္တော။ သဝနဥဂ္ဂဟဏဓာရဏတစနာဒိဝသေန ပရိစယံ ကရောန္တေ, တထာ စ ပဋိပန္နေ နိဗ္ဗာနံ သမ္ပာပိကာ ဘဝိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ယဒဂ္ဂေန **ယေနာ**တိ ကရဏနိဒ္ဒေသော, တဒဂ္ဂေန **တေနာ** တိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တေန္တိ** “ယေန တေနာ”တိ ဧတံ ပဒဒွယံ။ **တတ္ထာ** တိ ဟိ တသ္မိံ မင်္ဂလမာဠေတိ အတ္ထော။ **ယေနာ**တိ တ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ **တေနာ**တိ ပန ဥပယောဂတ္ထေ။ တသ္မာ **တတ္ထာ** တိ တံ မင်္ဂလမာဠန္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဥပသင်္ကမိ** တိ စ ဥပသင်္ကမန္တောတိ အတ္ထော ပစ္စုပ္ပန္နကာလဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, တဒုပသင်္ကမနဿ ပန အတီတဘာဝဿ သူစနတော “ဥပသင်္ကမိ”တိ တက္ကာလာပေက္ခနဝသေန အတီတပယောဂေ ဝုတ္တော။ ဧဝဉ္ဟိ “ဥပသင်္ကမိတွာ”တိ ဝစနံ သူပပန္နံ ဟောတိ။ ဣတရထာ ဒွိန္နမ္ပိ ဝစနာနံ အတီတကာလိကတ္တာ တထာဝတ္တဗ္ဗမေဝ န သိယာ။ ဥပသင်္ကမနဿ စ ဂမနံ, ဥပဂမနဉ္စာတိ ဒွိဓာ အတ္ထော, ဣဓ ပန ဂမနမေဝ။ သမ္ပတ္တုကာမတာယ ဟိ ယံ ကိဉ္စိ ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော တံ တံ ပဒေသာတိက္ကမနဝသေန “တံ ဌာနံ ဥပသင်္ကမိ ဥပသင်္ကမန္တော”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ, တေနာဟ **“တတ္ထ ဂတော”** တိ, တေန ဥပဂမနတ္ထံ နိဝတ္တေတိ။ ယဉ္ဟိ ဌာနံ ပတ္တုမိစ္ဆန္တော ဂစ္ဆတိ, တံ ပတ္တတာယေဝ “ဥပဂမန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယမေတ္ထ န သံဝဏ္ဏိတံ **“ဥပသင်္ကမိတွာ”** တိ ပဒံ, တံ ဥပသင်္ကမနပရိယောသာနဒီပနံ။ အထ တ **ဂတော**တိ ဥပဂတော။ အနုပသဂ္ဂကေပိ ဟိ သဒ္ဒေ သဥပသဂ္ဂေ ဝိယ အတ္ထန္တရံ ဝဒတိ သဥပသဂ္ဂေပိ အနုပသဂ္ဂေ ဝိယာတိ။ အတော **“ဥပသင်္ကမိတွာ”**တိ ပဒဿ ဧဝံ ဥပဂတော တတော အာသန္နတရံ ဘိက္ခုန္နံ သမီပသင်္ခာတံ ပဒေသံ တ ကထေတုံ, ဓမ္မံ တ ဒေသေတုံ သက္ကုဏေယျဋ္ဌာနံ ဥပဂန္တွာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပိစ **ယေနာ**တိ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ။ ယေန ကာရဏေန ဘဂဝတာ သော မင်္ဂလမာဠော ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော, တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ အတ္ထော။ ကာရဏံ ပန “ဣမေ ဘိက္ခူ”တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တမေဝ။

ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒီတိ ဧတ္ထ ကေနိဒံ ပညတ္တန္တိ အနုယောဂေ သတိ ဘိက္ခူဟီတိ ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဗုဒ္ဓကာလေ**တိ ဓရမာနဿ ဘဂဝတော ကာလေ။ **ဝိသေသန္တိ** ယထာလဒ္ဓတော ဥတ္တရိ ဈာနမဂ္ဂဖလံ။ **အထာ**တိ သံသယတ္ထေ နိပါတော, ယဒိ ပဿတီတိ အတ္ထော။ ဝိတက္ကယမာနံ နံ ဘိက္ခုန္တိ သမ္ဗန္ဓော, တထာ **တတော** ပဿနဟေတု ဒဿေတွာ, ဩဝဒိတွာတိ စ။ **အနမတဂ္ဂေ** တိ အနာဒိမတိ။ **အာကာသံ ဥပ္ပတိတွာ**တိ အာကာသေ ဥဂ္ဂန္တွာ။ ဤဒိသေသု ဟိ ဘုမ္မတ္ထော ဧဝ ယုဇ္ဇတီတိ **ဥဒာနဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ **ဘာရော**တိ တင်္ခဏေယေဝ ဘဂဝတော အနုစ္ဆဝိကာသနဿ ဒုလ္လဘတ္တာ ဂရုကမ္မံ။ **ဖလကန္တိ** နိသီဒနတ္ထာယ ကတံ ဖလံ။ **ကဋ္ဌက** န္တိ နိသီဒနယောဂ္ဂံ ဖလကတော အညံ အရုက္ခန္ဓံ။ **သင်္ကမိုတွာ** တိ သံဟရိတွာ။ **တတ္ထာ** တိ ပုရာဏပဏ္ဏေသု, ကေဝလံ တေသု ဧဝ နိသီဒိတုမနနုစ္ဆဝိကတ္တာ တထာ ဝုတ္တံ, **တတ္ထာ** တိ တ တေသု ပီဌာဒီသု။ ဧဝံ သတိ သင်္ကမိုတွာ ပညပေန္တီတိ အတ္ထဝသာ ဝိဘတ္တိံ ဝိပရိဏာမေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **ပပ္ဖောဋ္ဌေတွာ** တိ ယထာဌိတံ ရဇောဇလ္လလာဒိ-သံကိဏ္ဏမနနုရူပန္တိ တဗ္ဗိသောဓနတ္ထံ သဉ္စာလေတွာ။ “အမှာကံ ဤဒိသာ ကထာ အညတရိဿာ ဒေသနာယ ကာရဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တာ, အဝဿံ ဘဂဝါ အာဂမိဿတီ”တိ ဥတ္တ ယထာနိသီဒနံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။

တွေ့ စ ''ဣဓာဂတော သမဏော တ ဗြာဟ္မဏော တ တာဝကာလိကံ ဂဏှာဟိတွတ ပရိဘုဥ္ဇတူ''တိ ရညာ ဌပိတံ, တေန စ အာဂတကာလေ ပရိဘုတ္တံ အာသနံ **ရညော နိသီဒနာသနန္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ တထာ အဌပိတံ ဘိက္ခူဟိ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ, ဘဂဝတော စ ပညပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မာ တာဒိသံ ရညော နိသီဒနာသနံ ဟဋ္ဌိယံ ကထိတန္တိ ဒဿေတုံ **''တံ သန္ဓာယာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဓိမုတ္တိဉာဏာ** န္တိ စ သတ္တာနံ နာနာဓိမုတ္တိကတာရမ္မဏံ သဗ္ဗညုတညာဏံ, ဗလဉာဏာနဥ္စ, ဝုတ္တောတယမတ္ထော။

''နိသဇ္ဇာ'' တိ ဣဒံ နိသီဒနပရိယောသာနဒီပနန္တိ ဒဿေတိ **''ဝေ''**န္တိအာဒိနာ။ ''တေသံ ဘိက္ခူနံ ဣမေ သင်္ဂိယ ဓမ္မံ ဝိဒိတွတ''တိ ဝုတ္တတ္တာ ဇာနန္တောယေဝ ပုစ္ဆိတိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါတိ အာဟ **''ဇာနန္တောယေဝတ''** တိ။ အသတိ ကထာဝတ္ထုမှိဟိ တဒနုရူပ ဥပရူပရိ ဝတ္တဗ္ဗာ ဝိသေသကထာ န သမုပဗ္ဗျုဟတီတိ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္တံ ပုစ္ဆနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **နု-ဣတိ** ပုစ္ဆနတ္ထေ။ **အသ-**သဒ္ဒေါ ပဝတ္တနတ္ထေတိ ဝုတ္တံ **''ကတမာယ နု။ပေ။ ဘဝထာ''**တိ။ **တွေ့** တိ တေသမ္ပိ ဌာနေ သန္နိဝိသေန ဥက္ကာရသ္သ ဩကာရာဒေသော, န ပဌမာယ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထတော ဝိသေသောတိ ဒဿေတိ **''တသ္သာပိ ပုရိမောယေဝ အတ္ထော''** တိ ဣမိနာ။ **ပုရိမောယေဝတ္ထော** တိ စ ''ကတမာယ နု ဘဝထာ''တိ ဇေဝ ဝုတ္တော အတ္ထော။

''ကာ စ ပနာ''တိ တွေ့ **စ-**သဒ္ဒေါ ဗျတိရေကေ ''ယော စ ဗုဒ္ဓဥ္စ ဓမ္မဥ္စ, သင်္ဃဉ္စ သရဏံ ဂတော''တိအာဒီသု ဝိယ။ ဗျတိရေကော စ နာမ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတ္ထာပေက္ခကော ဝိသေသာတိရေကတ္တော, သော စ တံ ပုဗ္ဗေ ယထာပုစ္ဆိတာယ ကထာယ ဝက္ခမာနံ ဝိပ္ပကတဘာဝသင်္ခာတံ ဗျတိရေကတ္တံ ဇောတေတိ။ ပန-သဒ္ဒေါ ဝစနာလင်္ကာရော ။ တာဒိသော ပန အတ္ထော သဒ္ဒသတ္တတော ဝ သုဝိညေယ္ယောတိ ကတွတ တဒညေသမေဝ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **''အန္တရာကထာတိ ကမ္မဋ္ဌာန။ပေ။ ကထာ''**တိအာဒိမာဟ။ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒယော သမဏကရဏီယ ဘူတာတိ အန္တရာသဒ္ဒေန အပေက္ခိတေ ကရဏီယဝိသေသေ သမ္ဗန္ဓာဟအနဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗေ တေသမေဝ ဝတ္တဗ္ဗရူပတ္တာ **''ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီန''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ယာယ ဟိ ကထာယ တေ ဘိက္ခူ သန္နိသိန္နာ, သာ ဝေ အန္တရာကထာ ဝိပ္ပကတာ ဝိသေသေန ပုန ပုစ္ဆိယတိ, န တဒညေ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒယောတိ။ အန္တရာသဒ္ဒသ္သ အညတ္ထမာဟ **''အညာ, ကော''**တိ စ။ ပရိယာယဝစနဉ္စေဟတံ ပဒဒွယံ။ ယသ္မာ အညတ္တေ အယံ အန္တရာသဒ္ဒေါ ''ဘူမန္တရံ, သမယန္တရ''န္တိအာဒီသု ဝိယ။ တသ္မာ **''ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီန''**န္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌကတ္တေ သာမိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေမဇ္ဈေ တ အန္တရာသဒ္ဒေါ, သာ ပန တေသံ ဝေမဇ္ဈာဘူတတ္တာ အညာယေဝ, တေဟိ စ အသမ္မိဿတ္တာ ဝိသုံ ကောယေဝတိ အဓိပ္ပာယံ ဒဿေတုံ **''အညာ, ကော''**တိ စ ဝုတ္တံ။ ပကာရေန ကရဏံ **ပကတော,** တတော ဝိဂတာ, ဝိဂတံ တ ပကတံ ယသ္သာတိ **ဝိပ္ပကတာ,** အပရိနိဋ္ဌိတာ။ **သိခန္တိ** ပရိယောသာနံ။ အယံ ပန တဒဘိသမ္ဗန္ဓဝသေန ဥတ္တရိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ, တံ သန္ဓာယာဟ **''နာဟ''**န္တိအာဒိ။ **ကထာ ဘင်္ဂတ္တန္တိ** ကထာယ ဘဥ္ဇနတ္တံ။ အတ္ထတော အာပန္နတ္တာ **သဗ္ဗညုပတရဏံ ပတရေတိ။** အနိယ္ယာနိကတ္တာ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂါနံ တိရစ္ဆာနဘူတာ ကထာ **တိရစ္ဆာနကထာ။ တိရစ္ဆာနဘူတာ** တိ စ တိရောကရဏဘူတာ, ဝိဗန္ဓနဘူတာတိ အတ္ထော။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန စေတ္ထ စောရမဟာမတ္တသေနာဘယကထာဒိကံ အနေကဝိဟိတံ နိရတ္ထကကထံ သင်္ဂဏှာတိ။ အယံ ကထာ တေတိ အန္တောဂဓာဝဓာရဏတံ , အညတ္ထာပောဟနံ တ သန္ဓာယ စေတံ ဝုတ္တံ။ **အထာ**တိ တသ္သာ အဝိပ္ပကတကာလေယေဝ။ **''တံ နော''**တိအာဒိနာ အတ္ထတော အာပန္နမာဟ။ သေ နယော ဤဒိသေသု။ နနု စ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သာ ကထာ ''ဣတိ ဟ မေ''တိအာဒိနာ ယထာဓိပ္ပာယံ နိဋ္ဌာပိတာယေဝတိ? န နိဋ္ဌာပိတာ ဘဂဝတော ဥပသင်္ကမနေန ဥပစ္ဆိန္နတ္တာ။ ယဒိ ဟိ ဘဂဝ တသ္မိံ ခဏေ န ဥပသင်္ကမေယ္ယ, ဘိယ္ယောပိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓာယေဝ တထာ ပဝတ္တေယျုံ, ဘဂဝတော ဥပသင်္ကမနေန ပန န ပဝတ္တေသုံ, တေနေတဟ **''အယံ နော။ပေ။ အနုပ္ပတ္တော''**တိ။

ဣဒါနိ နိဒါနဿ, နိဒါနဝဏ္ဏနာယ တ ပရိနိဋ္ဌိတဘာဝံ ဒဿေန္တော တသ္သ ဘဂဝတော ဝစနဿာနုက္ကမဘာဝံ မ္ပိ သမတ္ထေတုံ **''တွေ့ဝတာ''** တိအာဒိမာဟ။ **တွေ့ဝတာ** တိ ဟိ တွေ့ကေန ''ဇေဝ မေ သုတ''န္တိအာဒိဝစနက္ကမေန ယံ နိဒါနံ ဘာသိတန္တိ တ တွေ့ကေန ''တတ္ထ ဇေဝန္တိ နိပါတပဒ''န္တိအာဒိဝစနက္ကမေန အတ္ထဝဏ္ဏနာ သမတ္တာတိ တ ဒွိဓာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **''ကမလ။ပေ။ သလိလာယာ''**တိအာဒိနာ ပန တသ္သ နိဒါနဿ ဘဂဝတော ဝစနဿာနုက္ကမဘာဝံ ဒီပေတိ။ တတ္ထ **ကမလကုဝလယုဇ္ဇလဝိမလသာဓုရသသလိလာယာ** တိ ကမလသင်္ခာတေဟိ ပဒုမပုဏ္ဍရီကသေတုပ္ပလရတ္တုပ္ပလေဟိ စေဝ ကုဝလယသင်္ခာတေန နီလုပ္ပလေန စ ဥဇ္ဇလဝိမလသာဓုရသသလိလဝတိ

ယာ။ **နိမ္မလသိလာတလရစနဝိလာသသောဘိတရတနသောပါန** န္တိ နိမ္မလေန သိလာတလေန ရစနာယ ဝိလာသေန လီလာယ သောဘိတရတနသောပါနဝန္တံ, နိမ္မလသိလာတလေန တ ရစနဝိလာသေန, သုသဏ္ဌတကိရိယာသောဘေန စ သောဘိတရတနသောပါနံ, ဝိလာသသောဘိတသဒ္ဒေဟိ တ အတိဝိယ သောဘိတဘာဝေ ဝုတ္တော။ **ဝိပ္ပကိဏ္ဏမုတ္တာတလသဒိသတလုက္ကာစုဏ္ဏပဏ္ဍုရဘူမိဘာဂ** န္တိ ဝိဝိဓေန ပကိဏ္ဏာယ မုတ္တာယ တလသဒိသာနံ တလုက္ကာနံ စုဏ္ဏေဟိ ပဏ္ဍုရဝဏ္ဏဘူမိဘာဂဝန္တံ။ **သုဝိဘတ္တဘိတ္တိဝိစိတ္ရဝေဒိကာပရိက္ခိတ္တသ္သာ** တိ သုဋ္ဌု ဝိဘတ္တာဟိ ဘိတ္တီဟိ ဝိစိတ္ရသ္သ, ဝေဒိကာဟိ ပရိက္ခိတ္တသ္သ စ။ ဥစ္စတရေန နက္ခတ္တပထံ အာကာသံ ဖုသိတုကာမတာယ ဝိယ, ဝိဇမ္ဘိတသဒ္ဒေန စေတသ္သ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝိဇမ္ဘိတသမုသ္သယသ္သာ** တိ ဝိက္ကီဠနသမူဟဝန္တသ္သ။ **ဒန္တမယသဏှမုဒုဖလကကဉ္စနလတာဝိနဒ္ဓမဏိဂဏပ္ပဘာသမုဒယုဇ္ဇလသောဘာ** န္တိ ဒန္တမယေ အတိဝိယ သိနိဒ္ဓဖလကေ ကဉ္စနမယာဟိ လတာဟိ ဝိနဒ္ဓာနံ မဏီနံ ဂဏပ္ပဘာသမုဒယေန သမုဇ္ဇလသောဘာသမ္ပန္နံ။ **သုဝဏ္ဏဝလယနူပုရာဒိသင်္ဃဋ္ဋနသဒ္ဒသမ္မိသ္သိတကထိတဟသိတ- မဓုရသ္သရဂေဟဇနဝိစရိတသ္သာ**တိ သုဝဏ္ဏမယနိယုရဟဒကဋ္ဋကာဒီနံ အညမညံ သင်္ဃဋ္ဋနေန ဇနိတသဒ္ဒေဟိ သမ္မိသ္သိတကထိတသရဟသိတသရသဒ္ဒာတေန မဓုရသ္သရေန သမ္ပန္နာနံ ဂေဟာနိတသီနံ နရနာရီနံ ဝိစရိတဋ္ဌာနဘူတသ္သ။ **ဥဠာရိသ္သရိယဝိဘဝသောဘိတသ္သာ** တိ ဥဠာရတာသမ္ပန္နဇနက္ကသ္သရိယသမ္ပန္နဇနဝိဘဝသမ္ပန္နဇနေဟိ, တန္နိတသီနံ တ နရနာရီနံ ဥတ္တမာဓိပစ္စဘောဂေဟိ သောဘိတသ္သ။ **သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမုတ္တာပဝါဠာဒိဇုတိဝိသ္သရဝိဇ္ဇောတိတသုပ္ပတိဋ္ဌိတဝိသာလ ဒွါရဗာဟ** န္တိ သုဝဏ္ဏရဇတနာနာမဏိမုတ္တာပဝါဠာဒီနံ ဇုတီဟိ ပဘာသ္သရဝိဇ္ဇောတိတသုပ္ပတိဋ္ဌိတဝိတ္ထတဒွါရဗာဟံ။

တိဝိဓသီလာဒိဒသ္သနဝသေန ဗုဒ္ဓသ္သ ဂုဏာနုဘာဝံ သမ္မာ သူစေတီတိ **ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဘာဝသံသူစကံ,** တသ္သ။ ကာလော စ ဒေသော စ ဒေသကော စ ဝတ္ထု စ ပရိသာ စ, တာသံ အပဒေသေန နိဒသ္သနေန ပဋိမဏ္ဍိတံ တထာ။

ကိမတ္ထံ ပနေတ္ထ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟေ ကရိယမာနေ နိဒါနဝစနံ ဝုတ္တံ, နနု ဘဂဝတာ ဘာသိတဝစနသ္သေဝ သင်္ဂဟော ကာတဗ္ဗောတိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာယ ဌိတိအသမ္မောသသဒ္ဓေယ္ယဘာဝသမ္ပာဒနတ္ထံ။ ကာလဒေသဒေသကဝတ္ထုပရိသာပဒေသေဟိ ဥပနိဗန္ဓိတွာ ဌပိတာ ဟိ ဒေသနာ စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ, အသမ္မောသဓမ္မာ, သဒ္ဓေယ္ယာ စ ဒေသကာလဝတ္ထုဟေတုနိမိတ္တေဟိ ဥပနိဗန္ဓော ဝိယ ဝေဟာရဝိနိစ္ဆယော, တေနေဝ စာယသ္မတာ မဟာကသ္သပေန "ဗြဟ္မဇာလံ အာဝုသော အာနန္ဒ ကတ္ထ ဘာသိတ"န္တိအာဒိနာ (စူဠဝ. ၄၃၉) ဒေသာဒိပုစ္ဆာသု ကတာသု တာသံ ဝိသ္သဇ္ဇနံ ကရောန္တေန ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကေန အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန နိဒါနံ ဘာသိတန္တိ တဒေဝိဓာပိ ဝုတ္တံ **"ကာလဒေသဒေသကဝတ္ထုပရိသာပဒေသပဋိမဏ္ဍိတံ နိဒါန"** န္တိ။

အပိစ သတ္ထုသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ။ တထာဂတသ္သ ဟိ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗ-ရစနာ-နုမာနာဂမ-တက္ကာဘာဝတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတ္တသိဒ္ဓိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေန ဟိသ္သ ပုရေတရံ ရစနာယ, "ဝေမ္ပိ နာမ ဘဝေယ္ယာ"တိ အနုမာနသ္သ, အာဂမန္တရံ နိသ္သာယ ပရိဝိတက္ကသ္သ စ အဘာဝတော သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရတာယ ဧကပ္ပမာဏတ္တာ ဉေယ္ယဓမ္မေသု။ တထာ အာစရိယမုဋ္ဌိဓမ္မမစ္ဆရိယသာသနသာဝကာနုရောဓဘာဝတော ခီဏာသဝတ္တသိဒ္ဓိ။ ခီဏာသဝတာယ ဟိ အာစရိယမုဋ္ဌိအာဒီနမဘာဝတော, ဝိသုဒ္ဓာ စ ပရာနုဂ္ဂဟပ္ပဝတ္တိ။ ဣတိ ဒေသကသံကိလေသဘူတာနံ ဒိဋ္ဌိသီလသမ္ပတ္တိဒူသကာနံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အဘာဝသံသူစကေဟိ , ဉာဏပ္ပဟာနသမ္ပဒါဘိဗျဉ္ဇနကေဟိ စ သမ္ဗုဒ္ဓဝိသုဒ္ဓဘာဝေဟိ ပုရိမဝေသာရဇ္ဇဒွယသိဒ္ဓိ။ တတောယေဝ စ အန္တရာယိကနိယျာနိကေသု သမ္မောဟာဘာဝသိဒ္ဓိတော ပစ္ဆိမဝေသာရဇ္ဇဒွယသိဒ္ဓီတိ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇသမန္နာဂမော, အတ္တဟိတပရဟိတပဋိပတ္တိ စ နိဒါနဝစနေန ပကာသိတာ ဟောတိ သမ္ပတ္တပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန ဓမ္မဒေသနာဒီပနတော, "ဇာနတာ ပသ္သတာ"တိအာဒိဝစနတော စ, တေန ဝုတ္တံ "သတ္ထုသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစန"န္တိ။

အပိစ သာသနသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ။ ဉာဏကရုဏာပရိဂ္ဂဟိတသဗ္ဗကိရိယသ္သ ဟိ ဘဂဝတော နတ္ထိ နိရတ္ထိကာ ပဝတ္တိ, အတ္တဟိတတ္ထာ ဝာ, တသ္မာ ပရေသံယေဝ ဟိတာယ ပဝတ္တသဗ္ဗကိရိယသ္သ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ္သ သကလမ္ပိ ကာယဝစီမနောကမ္မံ ယထာပဝတ္တံ ဝုစ္စမာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္တာနံ အနုသာသနဋ္ဌေန သာသနံ, န ကဗ္ဗရစနာ။ တယိဒံ သတ္ထု စရိတံ ကာလဒေသဒေသကဝတ္ထုပရိသာပဒေသေဟိ သဒ္ဓိံ တတ္ထ တတ္ထ နိဒါနဝစနေဟိ ယထာသမ္ဘဝံ ပကာသီယတိ။ အထ တ သတ္ထုနော ပမာဏဘာဝပ္ပကာသနေန သာသနသ္သ ပမာဏဘာဝပ္ပကာသနတ္ထံ နိဒါနဝစနံ, တဉ္စသ္သ ပမာဏဘာဝဒသ္သနံ "ဘဂဝ"တိ ဣမိနာ တထာဂတသ္သ ဂုဏ

ဝိသိဋ္ဌသဗ္ဗသတ္တုတ္တမဘာဝဒီပနေန စေဝ ''ဇာနတာ ပဿတာ''တိအာဒိနာ အာသယာနုသယဉာဏာဒိပယောဂဒီပနေန စ ဝိဘာဝိတံ ဟောတိ, ဣဒမေတ္ထ နိဒါနဝစနပယောဇနဿ မုခမတ္တနိဒဿနံ။ ကော ဟိ သမတ္ထော ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေန ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကေန ဘာသိတဿ နိဒါနဿ ပယောဇနာနိ နိရဝသေသတော ဝိဘာဝိတုန္တိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

''ဒေသနာစိရဋ္ဌိတတ္ထံ၊ အသမ္မောသာယ ဘာသိတံ။
သဒ္ဓါယ စာပိ နိဒါနံ၊ ဝေဒေဟေန ယသဿိနာ။

သတ္ထုသမ္ပတ္တိယာ စေဝ၊ သာသနသမ္ပဒာယ စ။
တဿ ပမာဏဘာဝဿ၊ ဒဿနတ္ထမ္ပိ ဘာသိတ''န္တိ။

ဣတိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ ပရမသုခုမဂမ္ဘီရဒုရနုဗောဓတ္ထပရိဒီပနာယ သုဝိမလဝိပုလပညာဝေယျတ္တိယဇနနာယ အဇ္ဇဝမဒ္ဒဝသောရစ္စသဒ္ဓါသတိဓိတိဗုဒ္ဓိခန္တိဝီရိယာဒိဓမ္မသမင်္ဂိနာ သာဋ္ဌကထေ ပိဋကတ္တယေ အသင်္ဂသံဟီရဝိသာရဒဉာဏစာရိနာ အနေကပ္ပဘေဒသကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂာဟိနာ မဟာဂဏိနာ မဟာဝေယျာကရဏေန ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိနာမထေရေန မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂရုနာ ကတာယ သာဓုဝိလာသိနိယာ နာမ လီနတ္ထပကာသနိယာ အဗ္ဘန္တရနိဒါနဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပကာသနာ။

နိဒါနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဧဝံ အဗ္ဘန္တရနိဒါနသံဝဏ္ဏနံ ကတွာ ဣဒါနိ ယထာနိက္ခိတ္တဿ သုတ္တဿ သံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တော အနုပုဗ္ဗာဝိရောဓိနီ သံဝဏ္ဏနာ ကမာနတိက္ကမနေန ဗျာကုလဒောသပ္ပဟာယိနီ, ဝိညူနဉ္စ စိတ္တာရာဓိနီ, အာဂတဘာရော စ အဝဿံ အာဝဟိတဗ္ဗောတိ သံဝဏ္ဏကဿ သမ္ပတ္တဘာရာဝဟနေန ပဏ္ဍိတာစာရသမတိက္ကမာဘာဝဝိဘာဝိနီ, တသ္မာ တအဝိကရဏသာဓကံ သံဝဏ္ဏနောကာသဝိစာရဏံ ကာတုမာဟ **''ဣဒါနိ''**တိအာဒိ။ **နိက္ခိတ္တဿာ**တိ ဒေသိတဿ, ''ဒေသနာ နိက္ခေပော''တိ ဟိ ဧတံ အတ္ထတော ဘိန္နမ္ပိ သရူပတော ဧကမေဝ, ဒေသနာပိ ဟိ ဒေသေတဗ္ဗဿ သီလာဒိအတ္ထဿ ဝေနေယျသန္တာနေသု နိက္ခိပနတော ''နိက္ခေပေ''တိ ဝုစ္စတိ။ နနု သုတ္တမေဝ သံဝဏ္ဏီယတီတိ အာဟ **''သာ ပနေသာ''**တိအာဒိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သုတ္တနိက္ခေပံ ဝိစာရေတွာ ဝုစ္စမာနာ သံဝဏ္ဏနာ ''အယံ ဒေသနာ ဧဝံသမုဋ္ဌာနာ''တိ သုတ္တဿ သမ္မဒေဝ နိဒါနပရိဇ္ဇာနေန တဗ္ဗဏ္ဏနာယ သုဝိညေယျတ္တာ ပာကဋာ ဟောတိ, တသ္မာ တဒေဝ သာဓာရဏတော ပဌမံ ဝိစာရယိဿာမာတိ။ ယာ ဟိ သာ ကထာ သုတ္တတ္တသံဝဏ္ဏနာပာကဋ္ဋကာရိနီ, သာ သဗ္ဗာပိ သံဝဏ္ဏကေန ဝတ္တဗ္ဗာ။ တဒတ္ထဝိဇာနနုပာယတ္တာ စ သာ ပရိယာယေန သံဝဏ္ဏနာယေဝတိ။ ဣမိ ပန တသ္မိံ ဝိစာရိတေ ယဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ဣဒံ သုတ္တံ နိက္ခိတ္တံ, တဿာ ဝိဘာဂဝသေန ''မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၅), ''အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ''န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၇), ''အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၈) စ ဝုတ္တာနံ သုတ္တပဒေသာနံ သံဝဏ္ဏနာ ဝုစ္စမာနာ တံတံအနုသန္ဓိဒဿနသုခတာယ သုဝိညေယျာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယထာ အနေကသတအနေကသဟဿဘေဒါနိပိ သုတ္တန္တာနိ သံကိလေသဘာဂိယာဒိသာသနပဋ္ဌာနနယေန သောဠသဝိဓတာဝံ နာတိဝတ္တန္တိ, ဧဝံ အတ္တဇ္ဈာသယာဒိ-သုတ္တ-နိက္ခေပဝသေန စတုဗ္ဗိဓဘာဝန္တိ အာဟ **''စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပာ''**တိ။ နနု သံသဂ္ဂဘေဒေပိ သမ္ဘဝတိ, အထ ကသ္မာ ''စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပာ''တိ ဝုတ္တန္တိ? သံသဂ္ဂဘေဒဿ သဗ္ဗတ္ထ အလဗ္ဘမာနတ္တာ။ အတ္တဇ္ဈာသယဿ, ဟိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ စ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကေဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂဘေဒေ သမ္ဘဝတိ။ ''အတ္တဇ္ဈာသယော စ ပရဇ္ဈာသယော စ, အတ္တဇ္ဈာသယော စ ပုစ္ဆာဝသိကော စ, အတ္တဇ္ဈာသယော စ ပရဇ္ဈာသယော စ ပုစ္ဆာဝသိကော စ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော စ ပရဇ္ဈာသယော စ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော စ ပုစ္ဆာဝသိကော စ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော စ ပရဇ္ဈာသယော စ ပုစ္ဆာဝသိကော စာ''တိ အဇ္ဈာသယပုစ္ဆာနုသန္ဓိသဘာဝတော။ အတ္တဇ္ဈာသယဋ္ဌုပ္ပတ္တီနံ ပန အညမညံ သံသဂ္ဂေ နတ္ထိ, တသ္မာ နိရဝသေသံ ပတ္ထာရနယေန သံသဂ္ဂဘေဒဿ အလဗ္ဘနတော ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အထ တ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ အတ္တဇ္ဈာသယေနပိ သိယာ သံသဂ္ဂဘေဒေ, တဒန္တောဂဓတ္တာ ပန သံသဂ္ဂဝသေန ဝုတ္တာနံ သေသနိက္ခေပာနံ မူလနိက္ခေပေယေဝ သင်္ဂဟော ''စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပာ''တိ ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ ယထာရဟံ ဧကေကဒုကတိကစတုကဝသေန သာသနပဋ္ဌာနနယေန သုတ္တနိက္ခေပာ ဝတ္တဗ္ဗာ

တိ နယမတ္တံ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – နိက္ခိပနံ ကထနံ **နိက္ခေပေါ,** သုတ္တဿ နိက္ခေပေါ **သုတ္တနိက္ခေပေါ,** သုတ္တဒေသနာတိ အတ္ထော။ နိက္ခိပီယတီတိ တ **နိက္ခေပေါ,** သုတ္တမေဝ နိက္ခေပေါ **သုတ္တနိက္ခေပေါ**။ အတ္တနော အဇ္ဈာသယော **အတ္တဇ္ဈာသယော,** သော အဿ အတ္ထိ ကာရဏဘူတောတိ **အတ္တဇ္ဈာသယော,** အတ္တနော အဇ္ဈာသယော တ ဧတဿ ယထာဝုတ္တနယေနာတိ **အတ္တဇ္ဈာသယော**။ ပရဇ္ဈာသယေပိ ဧသေဝ နယော။ ပုစ္ဆာယ ဝသော **ပုစ္ဆာဝသော,** သော ဧတဿ အတ္ထိ ယထာဝုတ္တနယေနာတိ **ပုစ္ဆာဝသိကော**။ အရဏီယတော အဝဂန္တဗ္ဗတော **အတ္ထော** ဝုစ္စတိ သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု, တဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ, သာ ဧဝ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ** ထ္ထ-ကာရဿ ဌ-ကာရံ ကတွာ, သာ ဧတဿ အတ္ထိ ဝုတ္တနယေနာတိ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော**။ အပိစ နိက္ခိပီယတိ သုတ္တမေတေနာတိ **နိက္ခေပေါ,** အတ္တဇ္ဈာသယာဒိသုတ္တဒေသနာကာရဏမေဝ။ ဧတသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ အတ္တနော အဇ္ဈာသယော **အတ္တဇ္ဈာသယော**။ ပရေသံ အဇ္ဈာသယော **ပရဇ္ဈာသယော**။ ပုစ္ဆီယတီတိ **ပုစ္ဆာ,** ပုစ္ဆိတဗ္ဗော အတ္ထော။ တဿာ ပုစ္ဆာယ ဝသေန ပဝတ္တံ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဝစနံ ပုစ္ဆာဝသိကံ။ တဒေဝ နိက္ခေပသဒ္ဒာပေက္ခာယ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ **"ပုစ္ဆာဝသိကော"**တိ။ ဝုတ္တနယေန အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယေဝ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော** တိ ဧဝံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဧတ္တ စ ပရေသံ ဣန္ဒြိယပရိပါကာဒိကာရဏံ နိရပေက္ခိတွာ အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ဓမ္မတန္တိဋ္ဌပနတ္ထံ ပဝတ္တိတဒေသနတ္တာ အတ္တဇ္ဈာသယဿ ဝိသုံ နိက္ခေပဘာဝေ ယုတ္တော။ တေနေဝ ဝက္ခတိ "အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ကထေတီ"တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅)။ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကာနံ ပန ပရေသံ အဇ္ဈာသယပုစ္ဆာနံ ဒေသနာနိမိတ္တဘူတာနံ ဥပ္ပတ္တိယံ ပဝတ္တတ္တာ ကထံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကေ အနဝရောဓော သိယာ, ပုစ္ဆာဝသိကဋ္ဌုပ္ပတ္တိကာနံ တ ပရဇ္ဈာသယာနုရောဓေန ပဝတ္တိတဒေသနတ္တာ ကထံ ပရဇ္ဈာသယေ အနဝရောဓော သိယာတိ န စောဒေတဗ္ဗမေတံ။ ပရေသညှိ အဘိနီဟာရပရိပုစ္ဆာဒိဝိနိမုတ္တဿေဝ သုတ္တဒေသနာကာရဏုပ္ပာဒဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန ဂဟိတတ္တာ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကာနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ တထာ ဟိ **ဓမ္မဒါယာဒသုတ္တာဒီနံ** (မ. နိ. ၁.၂၉) အာမိသုပ္ပာဒါဒိဒေသနာနိမိတ္တံ "အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ"တိ ဝုစ္စတိ။ ပရေသံ ပုစ္ဆံ ဝိနာ အဇ္ဈာသယမေဝ နိမိတ္တံ ကတွာ ဒေသိတော **ပရဇ္ဈာသယော**။ ပုစ္ဆာဝသေန ဒေသိတော **ပုစ္ဆာဝသိကော**တိ ပာကဋောတာယမတ္ထော။

အနဇ္ဈိဋ္ဌော တိ ပုစ္ဆာဒိနာ အနဇ္ဈေသိတော အယာစိတော, **အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ကထေတိ** ဓမ္မတန္တိဋ္ဌပနတ္ထန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟာရောတိ** အာဝဠိ ယထာ "မုတ္တာဟာရော"တိ, သော့ဝ ဟာရကော, သမ္မပ္ပဓာနသုတ္တန္တာနံ ဟာရကော တထာ။ အနုပုဗ္ဗေန ဟိ သံယုတ္တကေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ သမ္မပ္ပဓာနပဋိသံယုတ္တာနံ သုတ္တန္တာနံ အာဝဠိ **"သမ္မပ္ပဓာနသုတ္တန္တဟာရကော"** တိ ဝုစ္စတိ, တထာ **ဣဒ္ဓိပါဒဟာရကာဒီ။ ဣဒ္ဓိပါဒဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂသုတ္တန္တဟာရကောတိ** ပုဗ္ဗပဒေသု ပရပဒလောပေါ, ဒွန္ဒဂဗ္ဘသမာသော တ ဧသော, ပေယျာလနိဒ္ဒေသော တ။ **တေသန္တိ** ယထာဝုတ္တသုတ္တာနံ။

ပရိပက္ကာ တိ ပရိဏတာ။ **ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ**တိ အရဟတ္တဖလံ ပရိပါစေန္တာ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒယော ဓမ္မာ။ **ခယေ** တိ ခယနတ္ထံ, ခယကာရဏဘူတာယ တ ဓမ္မဒေသနာယ။ **အဇ္ဈာသယ** န္တိ အဓိမုတ္တိံ။ **ခန္တိ** န္တိ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ။ **မန္တိ** စိတ္တံ။ **အဘိနီဟာရ** န္တိ ပဏိဓာနံ။ **ဗုဇ္ဈနဘာဝ** န္တိ ဗုဇ္ဈနသဘာဝံ, ဗုဇ္ဈနာကာရံ တ။ **အဝေက္ခိတွာ** တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, အပေက္ခိတွာ တ။

စတ္တာရော ဝဏ္ဏာ တိ စတ္တာရိ ကုလာနိ, စတ္တာရော တ ရူပဒိပမာဏာ သတ္တာ။ **မဟာရာဇာနော**တိ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော **ဒေဝာ**။ ဝုစ္စန္တိ ကိံ, ပဥ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ကိန္တိ အတ္ထော။

ကသ္မာတိ အာဟ **"အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဟိ"** တိအာဒိ။ **ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏေ** တိ နိမိတ္တေ ဘုမ္မံ, ဝဏ္ဏာသဒ္ဒေန စေတ္ထ "အစ္ဆရိယံ အာဝုသော"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄) ဘိက္ခူသင်္ဃေန ဝုတ္တောပိ ဝဏ္ဏော သင်္ဂဟိတော။ တမ္ပိ ဟိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၈) ဥပရိ ဒေသနံ အာရဘိဿတိ။ တဒေဝ ဝိဝရတိ **"အာစရိယော"**တိအာဒိနာ။ "မမံ တ ဘိက္ခဝေ, ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု"န္တိ ဣမိဿာ ဒေသနာယ ဗြဟ္မဒတ္တေန ဝုတ္တံ ဝဏ္ဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဒေသိတတ္တာ အာဟ **"အန္တေဝာသီ ဝဏ္ဏ"** န္တိ။ ဣဒါနိ ဟဋ္ဌိယာ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတုံ **"ဣတိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဒေသနာကုသလော**တိ "ဣမိဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ အယံ ဒေသနာ သမ္ဘဝ

တီ''တိ ဒေသနာယ ကုသလော, ဧတေန ပကရဏာနုဂ္ဂဟံ ဘဂဝတော ထောမနမကာသိ။ သော ဟိ သံဝဏ္ဏနကာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ တတ္ထ တတ္ထ ပကရဏာဓိဂတဂုဏေန ဘဂဝတော ထောမနာ။ **တ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဥပမာနသမုစ္စယသံသယဝစန တေသ္သဂ္ဂပဒပူရဏာသဒိသဝိကပ္ပာဒီသု ဗဟူသ္ဝတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ ''ပဏ္ဍိတောတပိ တေန သော''တိ အာဒီသု ဥပမာနေ ဒိဿတိ, သဒိသဘာဝေတိ အတ္ထော။ ''တံ တပိ ဓီရာ မုနိံ ပဝေဒယန္တိ''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၂၁၃) သမုစ္စယေ။ ''ကေ တ က္လမေ ကဿ တ''တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၉၆) သံသယေ။ ''အယံ တ (အယဥ္စ) (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၁) က္လမေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဗ္ဗဗာလော သဗ္ဗမူဠှော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၁) ဝစနတေဿဂ္ဂေ။ ''န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) ပဒပူရဏေ။ ''မခုံ တ မညတိ ဗာလော, ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတီ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၆၉) သဒိသေ။ ''ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေ, သမဏာ တ ဗြာဟ္မဏာ တ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၇၀; သံ. နိ. ၅.၁၀၉၂) ဝိကပ္ပေ။ က္လဓာပိ ဝိကပ္ပေဝယေဝ။ မမ တ ဓမ္မဿ တ သင်္ဃဿ တတိ ဝိဝိဓာ ဝိသုံ ဝိကပ္ပနဿ ဇောတကတ္တာတိ အာဟ **''တ-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပနတ္ထော''** တိ။ **ပရ**-သဒ္ဒော ပန အတ္ထေဝ အညတ္ထော ''အဟဉ္စေဝ ခော ပန ဓမ္မံ ဒေသေယျံ, ပရေ စ မေ န အာဇာနေယျု''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၆၄; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; မဟာဝ. ၇, ၈) အတ္ထိ အဓိကတ္ထော ''က္လန္ဒိယပရောပရိယတ္တ''န္တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၈၁၄; အ. နိ. ၁၀.၂၁; မ. နိ. ၁.၁၄၈; ပဋိ. မ. ၁.၆၈; ၁.၁၁၁) အတ္ထိ ပစ္ဆာဘာဂတ္ထော ''ပရတော အာဂမိဿတီ''တိအာဒီသု။ အတ္ထိ ပစ္စနီကတ္ထော ''ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတ္ဝာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈; သံ. နိ. ၅.၈၂၂; အ. နိ. ၈.၇၀; ဥဒါ. ၅၁) က္လဓာပိ ပစ္စနီကတ္ထောတိ ဒဿေတိ **''ပဋိဝိရုဒ္ဓါ သတ္တာ''** တိ က္လမိနာ။ သာသနဿ ပစ္စနီကဘူတာ ပစ္စတ္ထိကာ သတ္တာတိ အတ္ထော။ တ-သဒ္ဒော ပရေတိ ဝုတ္တမတ္ထံ အဝဏ္ဏဘာသနကိရိယာဝိသိဋ္ဌံ ပရာမသတီတိ ဝုတ္တံ **''ယေ အဝဏ္ဏံ ဝဒန္တိ, တေ သူ''**တိ။

နနု တေသံ အာဃာတော နတ္ထိ ဂုဏမဟတ္တတ္တာ, အထ ကသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ စောဒနာလေသံ ဒဿေတ္ဝာ တဒပနေတိ **''ကိဉ္စာပိ''** တိအာဒိနာ။ ကိဉ္စာပိ နတ္ထိ, အထ ခော တထာပိတိ အတ္ထော။ **ဉာဒိသေသုပီ**တိ ဧတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနတ္ထော, တေန ရတနတ္တယနိမိတ္တမ္ပိ အကုသလစိတ္တံ န ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ, ပဂေဝ ဝဋ္ဋာမိသလောကာမိသနိမိတ္တန္တိ သမ္ဘာဝေတိ။ ပရိယတ္တိဓမ္မောယေဝ သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန နေတ္တီတိ **ဓမ္မနေတ္တိ။ အာဟနတီ** တိ အာဘုသော ဃဋ္ဋေတိ, ဟိံသတိ တ, ဝိဗာဓတိ, ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော။ ကတ္ထစိ ''ဧတ္ထ''တိ ဟဉ္ဇော ဒိဿတိ, သော ပစ္ဆာလိခိတော ပေဟရာဏာဟဉ္ဇာနုဂတာယ ဋီကာယ ဝိရောဓတ္တာ, အတ္ထယုတ္တိယာ စ အဘာဝတော။ ယဒိပိ ဒေမနဿာဒယော စ အာဟနန္တိ, ကောပေယေဝ ပနာယံ နိရုဠှောတိ ဒဿေတိ **''ကောပဿေတံ အဓိဝစန''** န္တိ က္လမိနာ။ အဝယဝတ္ထဥပ္ပတ္တိ ဒဿေတ္ဝာ တတ္ထ ပရိယာယေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော ဧဝမာဟ။ **အဓိဝစန**န္တိ စ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တံ ဝစနံ, ပသိဒ္ဓံ တ ဝစနံ, နာမန္တိ အတ္ထော။ ဧဝမိတရေသုပိ။ ဧတ္ထ စ သဘာဝဓမ္မတော အညဿ ကတ္တုအဘာဝဇောတနတ္ထံ ''အာဟနတီ''တိ ကတ္တုဝတ္ထေ အာဃာတသဒ္ဒံ ဒဿေတိ။ အာဟနတိ ဧတေန, အာဟနနမတ္တံ တ **အာဃာတော** တိ ကရဏဘာဝတ္တာပိ သမ္ဘဝန္တိယေဝ။ **''အပ္ပတီတာ''**တိ ဧတေဿတ္ထော **''အတုဋ္ဌာ အသောမနဿိကာ''** တိ ဝုတ္တော, က္လဒံ ပန ဟာကဋ္ဌပရိယာယေန အပစ္စယသဒ္ဒဿ နိဗ္ဗစနဒဿနံ, တမ္မုခေန ပန န ပစ္စေတိ တေနာတိ **အပ္ပစ္စယော**တိ ကာတဗ္ဗံ။ **အဘိရာဓယတီ**တိ သာဓယတိ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု တီသု ပဒေသု။ **ဒ္ဝီဟီ**တိ အာဃာတအနဘိရဒ္ဓိပဒေဟိ။ **ဧကေနာ**တိ အပစ္စယပဒေန။ ဧတ္တကေသု ဂဟိတေသု တံသမ္ပယုတ္တာ အဂ္ဂဟိတာ သိယုံ, န စ သက္ကာ တေပိ အဂ္ဂဟိတုံ ဧကုပ္ပာဒိသဘာဝတ္တာတိ စောဒနံ ဝိသောဓေတုံ **''တေသ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, **တေသ**န္တိ ယထာဝုတ္တာနံ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝေဒနာက္ခန္ဓေကဒေသာနံ။ **သေသာန**န္တိ သညာဝိညာဏာဝသိဋ္ဌသင်္ခါရက္ခန္ဓေကဒေသာနံ။ **ကရဏ**န္တိ ဥပ္ပာဒနံ။ အာဃာတာဒီနဉှိ ပဝတ္တိယာ ပစ္စယသမတယနံ က္လဓ ''ကရဏ''န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ပန အတ္ထတော ဥပ္ပာဒနမေဝ။ တဒနုပ္ပာဒနဉှိ သန္ဓာယ ဟဋ္ဌိယံ ''န ကရဏီယာ''တိ ဝုတ္တံ။ **ပဋိက္ခိတ္တမေဝ** ယထာရဟံ ဧကုပ္ပာဒနိရောဓာရမ္မဏဝတ္ထုဘာဝတော။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ မနောပဒေသေ။ **''တေသု အဝဏ္ဏဘာသကေသူ''**တိ က္လမိနာ အာဓာရတ္ထေ ဘုမ္မံ ဒဿေတိ။ နိမိတ္တတ္ထေ, ဘာဝလက္ခဏေ တ ဧတံ ဘုမ္မန္တိ အာဟ **''တသ္မိံ တ အဝဏ္ဏေ''** တိ။ န ဟိ အဂုဏော, နိန္ဒာ တ ကောပဒေမနဿာနံ အာဓာရော သမ္ဘဝတိ တဗ္ဗာသကာယတ္တတ္တာ တေသံ။ **အဿထာ** တိ သတ္တမိယာ ရူပံ စေ-သဒ္ဒယောဂေန ပရိကပ္ပနဝိသယတ္တာတိ ဒဿေတိ **''ဘဝေယျာထာ''** တိ က္လမိနာ။ ''ဘဝေယျာထ စေ, ယဒိ ဘဝေယျာထာ'တိ စ ဝဒန္တော 'ယထာက္ကမံ ပုဗ္ဗာပရယောဂိနော ဧတေ သဒ္ဒါ'တိ ဉာပေတီ''တိ ဝဒန္တိ။ **''ကုပိတာ ကောပေန အနတ္တမနာ ဒေမနဿေနာ''**တိ က္လမိနာ ''ဧဝံ ပဌမေန နယေနာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝစနံ အတ္ထန္တရာဘာဝဒဿ

နေန သမတ္ထေတိ။ **“တုမ္ဟာက”**န္တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော **“တုမ္ဟ”**န္တိ ဧကော သဒ္ဒော “အမှာက”န္တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော “အမှ”န္တိ သဒ္ဒော ဝိယ ယထာ “တသ္မာ ဟိ အမှံ ဒဟရာ န မိယရေ”တိ (ဇာ. ၁.၉၃) အာဟ **“တုမှ ဟာကံယေဝတ”**တိ။ အတ္ထဝသာ လိင်္ဂဝိပရိယာယောတိ ကတွာ **“တာယ စ အနတ္တမနတာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ “အန္တရာ ယော”တိ ဝုတ္တေ သမဏဓမ္မဝိသေသာနန္တိ အတ္ထသ္သ ပကရဏတော ဝိညာယမာနတ္တာ, ဝိညာယမာနတ္ထသ္သ စ သဒ္ဒသ္သ ပယောဂေ ကာမစာရတ္တာ **“ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ အန္တရာယော”** တိ ဝုတ္တံ။ တ္ထေ စ **“အန္တရာယော”** တိ ဣဒံ မနောပဒေါသသ္သ အကရဏီယတာယ ကာရဏဝစနံ။ ယသ္မာ တုမှာကမေဝ တေန ကောပာဒိနာ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနမန္တရာယော ဘဝေယျ, တသ္မာ တေ ကောပာဒိပရိယာယေန ဝုတ္တာ အာဃာတာဒယော န ကရဏီယာတိ အဓိပ္ပာယော, တေန “နာဟံ သဗ္ဗညူ”တိ ဣသ္သရဘာဝေန တုမ္ဟေ တတော နိဝာရေမိ, အထ ခော ဣမိနာဝ ကာရဏေနာတိ ဒသ္သေတိ။ တံ ပန ကာရဏဝစနံ ယသ္မာ အာဒီနဝဝိဘာဝနံ ဟောတိ, တသ္မာ “အာဒီနဝံ ဒသ္သေန္တော”တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သော ပန မနောပဒေါသော န ကေဝလံ ကာလန္တရဘာဝိနောယေဝ ဟိတသုခသ္သ အန္တရာယကရော, အထ ခော တင်္ခဏပဝတ္တနာရဟဿပိ ဟိတသုခသ္သ အန္တရာယကရောတိ မနောပဒေါသေ အာဒီနဝံ ဒဋ္ဌဟာတရံ ကတွာ ဒသ္သေတုံ **“အပိ နု”**တိအာဒိမာဟာတိပိ သမ္ဗန္ဓော ဝတ္တဗ္ဗော။ **ပရေသ**န္တိ ယေ အတ္တတော အညေ, တေသန္တိ အတ္ထော, န ပန “ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု”န္တိအာဒီသု ဝိယ ပဋိဝိရုဒ္ဓသတ္တာနန္တိ အာဟ **“ယေသံ ကေသဉ္စိ”** တိ။ တဒေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ **“ကုပိတော ဟိ”**တိအာဒိနာ။ ဟဋ္ဌိယံ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဝစနဇာနနမ္ပိ တဒတ္ထဇာနနေ နေဝ သိဒ္ဓန္တိ အာဟ **“သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဿ အတ္ထ”** န္တိ။

အန္ဓတမ န္တိ အန္ဓဘာဝကရံ တမံ, အတိဝိယ တ တမံ။ ယံ နရံ သဟတေ အဘိဘဝတိ, တသ္သ အန္ဓတမန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယ**န္တိ တ ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ယသ္မိံ ကာလေ သဟတေ, တဒါ အန္ဓတမံ ဟောတီတိ အတ္ထော , ကာရဏ နိဒ္ဒေသော တ, ယေန ကာရဏေန သဟတေ, တေန အန္ဓတမန္တိ။ ဧဝံ သတိ ယံတံ-သဒ္ဒာနံ နိစ္စသမ္ဗန္ဓတ္တာ “ယဒါ”တိ အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ။ ကိရိယာပရာမသနံ တ ဇေတံ, “ကောဓော သဟတေ”တိ ယဒေတံ ကောဓဿ အဘိဘဝနံ ဝုတ္တံ, ဧတံ အန္ဓတမန္တိ။ တတော စ ကုဒ္ဓေါ အတ္ထံ န ဇာနာတိ, ကုဒ္ဓေါ ဓမ္မံ န ပဿတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အတ္ထံ ဓမ္မ** န္တိ ဟဋ္ဌိ အတ္ထံ, ဟဋ္ဌိဓမ္မဉ္စ။ **စိတ္တပ္ပကောပနော** တိ စိတ္တဿ ပကတိဘာဝဝိဇဟနေန ပဒူသကော။ **အန္တရတော** တိ အဗ္ဘန္တရတော, စိတ္တတော တ ကောဓဝသေန ဘယံ ဇာတံ။ န္တိ တထာသဘာဝံ ကောဓံ, ကောဓဿ တ အနတ္ထဇနနာဒိ ပ္ပကာရံ။

သဗ္ဗတ္ထာပိ တိ သဗ္ဗေသုပိ ပဌမဒုတိယတတိယနယေသု။ “အဝဏ္ဏေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာကာရ”န္တိ အဓိကာရော။ အဝဏ္ဏဘာသကာနမဝိသယတ္တာ **“တတ္ထ”** တိ ပဒဿ တသ္မိံ အဝဏ္ဏေတိ အတ္ထောဝ ဒဿိတော။ **အဘူတ**န္တိ ကတ္တုဘူတံ ဝစနံ, ယံ ဝစနံ အဘူတံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အဘူတတော**တိ ပန အဘူတတာကိရိယာဝ ဘာဝပ္ပဓာနတ္တာ, ဘာဝလောပတ္တာ စာတိ ဒဿေတိ **“အဘူတဘာဝေနေတ”**တိ ဣမိနာ။ “ဣတိပေတ”န္တိအာဒိ နိဗ္ဗေဌနာကာရနိဒ္ဒသနန္တိ ဒဿေတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထ** တိ တသ္မိံ ဝစနေ။ **ယောဇနာ**တိ အဓိပ္ပာယပယောဇနာ။ **တုဏှီ**တိ အဘာသနတ္ထေ နိပါတော, ဘာဝနပုံသကော စေသ။ “ဣတိပေတံ အဘူတ”န္တိ ဝတွာ **“ယံ တုမှေဟိ”**တိအာဒိနာ တဒတ္ထံ ဝိဝရတိ။ **ဣမိနာပီ**တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန အနေကဝိဓံ ကာရဏံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ကာရဏသရူပမာဟ **“သဗ္ဗညုယေ တ”**တိအာဒိနာ။ **ဧဝ**-သဒ္ဒော တီသုပိ ပဒေသု ယောဇေတဗ္ဗော, သဗ္ဗညုဘာဝတော န အသဗ္ဗညူ, သတက္ခာတတ္တာ န ဒုရက္ခာတော, သုပ္ပဋိပန္နတ္တာ န ဒုပ္ပဋိပန္နောတိ ဣမိနာပိ ကာရဏေန နိဗ္ဗေဌေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ “ကသ္မာ ပန သဗ္ဗညူ”တိအာဒိပဋိစောဒနာယပိ တံကာရဏဒဿနေန နိဗ္ဗေဌေတဗ္ဗမေဝါတိ အာဟ **“တတ္ထ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကာရဏ”**န္တိ။ **တတ္ထ** တိ တေသု သဗ္ဗညုတာဒီသု။ **ဣဒဉ္စ ဣဒဉ္စ ကာရဏ** န္တိ အနေကဝိဓေန ကာရဏာနုကာရဏံ ဒဿေတွာ “န သဗ္ဗညူ”တိအာဒိဝစနံ နိဗ္ဗေဌေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တတ္ရိဒံ ကာရဏံ – သဗ္ဗညူ ဧဝ အမှာကံ သတ္ထာ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတ္တာ။ သွာက္ခာတော ဧဝ ဓမ္မော ဧကန္တနိယျာနိကတ္တာ။ သုပ္ပဋိပန္နော ဧဝ သင်္ဃော သံကိလေသရဟိတတ္တာတိ။ ကာရဏာနုကာရဏဒဿနမ္ပေတ္ထ အသဗ္ဗညုတာဒိဝစန-နိဗ္ဗေဌနမေဝ တထာဒဿနဿ တေသမ္ပိ ကာရဏဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကာရဏကာရဏမ္ပိ ဟိ “ကာရဏ”န္တွေဝ ဝုစ္စတိ, ပတိဋ္ဌာနပတိဋ္ဌာနမ္ပိ “ပတိဋ္ဌာန”န္တွေဝ ယထာ “တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဒ္ဓံ, ဟသာဒေ ဓမ္မဇ္ဈာယတီ”တိ။ **ဒုတိယံ ပဒ**န္တိ “အတစ္ဆ”န္တိ ပဒံ။ **ပဌမဿ ပဒဿာ** တိ “အဘူတ”န္တိ ပဒဿ။ **စတုတ္ထ**န္တိ “န စ ပနေတံ အမှေသု သံဝိဇ္ဇတီ”တိ ပဒံ။ **တတိ**

ယသ္မာတိ “နတ္ထိ ဧတံ အမှေသူ”တိ ပဒဿ။ ဝိဝိဓမေကတ္ထေယေဝ ပဝတ္တံ ဝစနံ ဝိဝစနံ, တဒေဝ **ဝေဝစနံ, ဝစနန္**တိ တ အတ္ထော သဒ္ဒေန ဝစနီယတ္တာ “ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ, ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမ”န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁ မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁; အ. နိ. ၁.ရူပာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ; ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁) ဝိယ။ နာနာသဘာဝတော ဝိဂတံ ဝစနံ ယသ္မာတိ **ဝေဝစနံ** ဝုတ္တနယေန, ပရိယာယဝစနန္တိ အတ္ထော။

ဧတ္ထာဟ – ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပရိယာယဝစနံ ဝုတ္တံ, နနု ဧကေကပဒဝသေနေဝ အဓိပ္ပေတော အတ္ထော သိဒ္ဓော, ဧဝံ သိဒ္ဓေ သတိ ကိမေတေ တေန ပရိယာယဝစနေန။ တဒေတဉ္ဟိ ဂန္ထကရတဒိအနေကအေသကရံ, ယဒိ စ တံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, တဒေဝ ဝုတ္တံ အဿ, န တဒညန္တိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာကာလေ, ဟိ အာယတိဉ္စ ကဿစိ ကထဉ္စိ တဒတ္ထပဋိဝေဓနေတ္ထံ ပရိယာယဝစနံ ဝုတ္တံ။ ဒေသနာပဋိဂ္ဂါဟကေသု ဟိ ယော တေသံ ပရိယာယဝစနာနံ ယံ ပုဗ္ဗေ သင်္ကေတံ ကရောတိ “ဣဒမိမဿတ္ထဿ ဝစန”န္တိ, တဿ တေနေဝ တဒတ္ထပဋိဝေဓော ဟောတိ။ အပိစ တသ္မိံ ခဏေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနံ အညဝိဟိတာနံ ဝိပရိယာယာနံ အညေန ပရိယာယေန တဒတ္ထာဝဗောဓနေတ္ထမ္ပိ ပရိယာယဝစနံ ဝုတ္တံ။ ယဉ္ဟိ ယေ န သုဏန္တိ, တပ္ပရိဟာယနဝသေန တေသံ သဗ္ဗထာ ပရိပုဏ္ဏဿ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ အနဝဗောဓော သိယာ, ပရိယာယဝစနေ ပန ဝုတ္တေ တဗ္ဗသေန ပရိပုဏ္ဏမတ္ထာဝဗောဓော ဟောတိ။ အထ ဝါ မန္ဒဗုဒ္ဓီနံ ပုနပ္ပုနံ တဒတ္ထလက္ခဏေန အသမ္မောဟနတ္ထံ ပရိယာယဝစနံ ဝုတ္တံ။ မန္ဒဗုဒ္ဓီနဉ္ဟိ ဧကေနေဝ ပဒေန ဧကတ္ထဿ သလ္လက္ခဏေန သမ္မောဟော ဟောတိ, အနေကေန ပရိယာယေန ပန ဧကတ္ထဿ သလ္လက္ခဏေန တထာသမ္မောဟော န ဟောတိ အနေကပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တေန ဧကတ္ထေယေဝ ပဝတ္တသဒ္ဒေန ယထာဓိပ္ပေတဿ အတ္ထဿ နိစ္ဆိတတ္တာ။

အပရော နယော – “အနေကေပိ အတ္ထာ သမာနဗျဉ္ဇနာ ဟောန္တီ”တိ ယာ အတ္ထန္တရပရိကပ္ပနာ သိယာ, တဿာ ပရိဝဇ္ဇနတ္ထမ္ပိ ပရိယာယဝစနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနေကေသမ္ပိ ဟိ အတ္ထာနံ ဧကပဒဝစနီယတာဝသေန သမာနဗျဉ္ဇနတ္တာ ယထာဝုတ္တဿ ပဒဿ “အယမတ္ထော နု ခော အဓိပ္ပေတော, ဥဒါဟု အယမတ္ထော”တိ ပဝတ္တံ သောတူနမတ္ထန္တရပရိကပ္ပနံ ဝေဝစနံ အညမညံ ဘေဒကဝသေန ပရိဝဇ္ဇေတိ။ ဝုတ္တဉ္စ –

“နေကတ္ထဝုတ္တိယာ သဒ္ဒော၊ န ဝိသေသတ္ထဉာပကော။
ပရိယာယေန ယုတ္တော တု၊ ပရိယာယော စ ဘေဒကော”တိ။

အပရော နယော – အနညဿာပိ ပရိယာယဝစနဿ ဝစနေ အနေကာဟိ တာဟိ တာဟိ နာမပညတ္တီဟိ တေသံ တေသံ အတ္ထာနံ ပညာပနတ္ထမ္ပိ ပရိယာယဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ပရိယာယဝစနေ ဝုတ္တေ “ဣမဿတ္ထဿ ဣဒမိဒမ္ပိ နာမ”န္တိ သောတူနံ အနေကဓာ နာမပညတ္တိဝိဇာနနံ။ တတော စ တံတံပညတ္တိကောသလ္လံ ဟောတိ သေယျထာပိ နိဃဏ္ဍုသတ္ထေ ပရိစယတံ။ အပိစ ဓမ္မကထိကာနံ တန္တိအတ္ထုပနိဗန္ဓနပရာဝဗောဓနာနံ သုခသိဒ္ဓိယာပိ ပရိယာယဝစနံ။ တဗ္ဗစနေန ဟိ ဓမ္မဒေသကာနံ တန္တိအတ္ထဿ အတ္ထနော စိတ္တေ ဥပနိဗန္ဓနေန ဌပနေန ပရေသံ သောတူနမဝဗောဓနံ သုခသိဒ္ဓံ ဟောတိ။ အထ ဝါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အတ္တနော ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိယာ ဝိဘာဝနတ္ထံ, ဝေနေယျာနဉ္စ တတ္ထ ဗီဇဝါပနတ္ထံ ပရိယာယဝစနံ ဘဂဝါ နိဒ္ဒိသတိ။ တဒသမ္ပတ္တိကဿ ဟိ တထာ ဝစနံ န သမ္ဘဝတိ။ တေန စ ပရိယာယဝစနေန ယထာသုတေန တဿံ ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိယံ တပ္ပရိစယေန, တဒညသုစရိတသမုပဗျူဟနေန စ ပုညသမ္ဘာတဿ ဗီဇဿ ဝပနံ သမ္ဘဝတိ။ ကော ဟိ ဤဒိသာယ သမ္ပတ္တိယာ ဝိဉာယမာနာယ တဒေတံ နာဘိပတ္ထေယျာတိ, ကိံ ဝါ ဗဟုနာ။ ယသ္မာ ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ယထာ သဗ္ဗသ္မိံ အတ္ထေ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရော, တထာ သဗ္ဗသ္မိံ သဒ္ဒဝေါဟာရေတိ ဧကမ္ပိ အတ္ထံ အနေကေဟိ ပရိယာယေဟိ ဗောဓေတိ, နတ္ထိ တတ္ထ ဒန္ဓာယိတတ္တံ ဝိတ္ထာရိတတ္တံ, နာပိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနိ, အာဝေဏိကော စာယံ ဗုဒ္ဓဓမ္မော။ သဗ္ဗညုတဉာဏဿ ဟိ သုပ္ပဋိဝိဒိတဘာဝေန ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏေဟိ ဝိယ တေနပိ ဉာဏေန အတ္ထေ, ဓမ္မေ, နိရုတ္တိယာ စ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓလီဠာယ ဧကမ္ပိ အတ္ထံ အနေကေဟိ ပရိယာယေဟိ ဗောဓေတိ, န ပန တသ္မိံ သဒ္ဒဝေါဟာရေ, တထာဗောဓနေ ဝါ မန္ဒဘာဝေ သမ္မာဗောဓနဿ သာဓနတ္တာ, န စ တေန အတ္ထဿ ဝိတ္ထာရဘာဝေ ဧကဿေဝတ္ထဿ ဒေသေတဗ္ဗဿ သုဗ္ဗိဇာနနကာရဏတ္တာ, နာပိ တဗ္ဗစနေန ဓမ္မဒေသနာဟာနိ တဿ ဒေသနာသမ္ပတ္တိဘာဝတော။ တသ္မာ သာတ္ထကံ ပရိယာယဝစနံ, န စာပိ တံ ဂန္ထကရတဒိအနေကအေသကရန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယံ ပနေတံ ဝုတ္တံ “ယဒိ စ တံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, တဒေဝ ဝုတ္တံ အဿ, န တဒည”န္တိ, တမ္ပိ န ယုတ္တံ

ပဃောဇနန္တရသမ္ဘဝတော။ တဒေဝ ဟိ အဝတ္တတ တဒညသ္သ ဝစနေန ဒေသနာက္ခဏေ သမာဟိတစိတ္တာနမ္ပိ သမ္မဒေဝ ပဋိဂ္ဂဏှဟန္တာနံ တံတံပဒန္တောဂဓပဝတ္တိနိမိတ္တမာရဗ္ဘ တဒတ္တာဓိဂမော ဟောတိ, ဣတရထာ တသ္မိံယေဝ ပဒေ ပုနပ္ပုနံ ဝုတ္တေ တေသံ တဒတ္တာနဓိဂတတာ သိယာတိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

“ယေန ကေနစိ အတ္ထသ္သ၊ ဗောဓာယ အညသဒ္ဒတော။
ဝိက္ခိတ္တကမနာနမ္ပိ၊ ပရိယာယကထာ ကတာ။

မန္ဒာနဉ္စ အမူဠှဟတ္ထံ၊ အတ္ထန္တရနိသေဓယော။
တံတံနာမနိရူဠှဟတ္ထံ၊ ပရိယာယကထာ ကတာ။

ဒေသကာနံ သုကရတ္ထံ၊ တန္တိအတ္ထာဝဗောဓနေ။
ဓမ္မနိရုတ္တိဗောဓတ္ထံ၊ ပရိယာယကထာ ကတာ။

ဝေနေယျာနံ တတ္ထ ဗီဇတပနတ္ထဉ္စ အတ္ထနော။
ဓမ္မဓာတုယာ လီဠှာယ၊ ပရိယာယကထာ ကတာ။

တဒေဝ တု အဝတ္တတန၊ တဒညေဟိ ပဗောဓနံ။
သမ္မာပဋိဂ္ဂဏှဟန္တာနံ၊ အတ္ထာဓိဂမာယ ကတ”န္တိ။

ဣဒံ ပန နိဗ္ဗေဓနံ ဤဒိသေယေဝ, န သဗ္ဗတ္ထ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **“ဣဒဉ္စ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဝဏ္ဏေယေဝ** တိ ကာရဏပတိရူပံ ဝတ္တတ, အဝတ္တတ တ အေသပတိဌာပနဝသေန နိန္ဒာယ ဧဝ။ **န သဗ္ဗတ္ထာ** တိ နကေဝလံ အဏ္ဏောသနခုံသနဝမ္ဘနာဒီသု သဗ္ဗတ္ထ နိဗ္ဗေဓနံ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တဒေဝတ္ထံ **“ယဒိ ဟိ”**တိ အာဒိနာ ဟာကဋံ့ ကရောတိ။ “သာသင်္ကနိယော ဟောတီ”တိ ဝုတ္တံ တထာနိဗ္ဗဌေတဗ္ဗတာယ ကာရဏမေဝ **“တသ္မာ”**တိ ပဋိနိဒ္ဒိသတိ။ **“သြဌောသီ”** တိအာဒိ “န သဗ္ဗတ္ထာ”တိ ဧတေသ္သ ဝိဝရဏံ။ ဇာတိနာမကေတ္တကမ္မသိပ္ပအာဗာဓ လိင်္ဂ ကိလေသ အာပတ္တိ အဏ္ဏောသနသင်္ခာတေဟိ **ဒသဟိ အဏ္ဏောသဝတ္ထူဟိ။** အဓိတသနမေဝ ခန္တိ, န ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခမနာဒယောတိ **အဓိတသနခန္တိ။**

၆. ဧဝံ အဝဏ္ဏာဘူမိယာ သံဝဏ္ဏနံ ကတွတ ဣဒာနိ ဝဏ္ဏာဘူမိယာပိ သံဝဏ္ဏနံ ကာတုမာဟ **“ဧဝ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **အဝဏ္ဏာဘူမိယန္တိ** အဝဏ္ဏပ္ပကာသနဌာနေ။ **တာဒိလက္ခဏာ** န္တိ ဧတ္တ “ပဉ္စဟာကာရေဟိ တာဒီ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ, စတ္တာဝီတိ တာဒီ, တိဏ္ဏာဝီတိ တာဒီ, မုတ္တာဝီတိ တာဒီ, တံနိဒ္ဒေသာ တာဒီ”တိ (မဟာနိ. ၃၈) နိဒ္ဒေသနယေန ပဉ္စသု အတ္ထေသု ဣမေ ပဌမေနတ္ထေန တာဒီ။ တတ္ရာယံ နိဒ္ဒေသော –

ကထံ အရဟာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ, အရဟာ လာဘေပိ တာဒီ, အလာဘေပိ တာဒီ, ယသေပိ, အယသေပိ, ပသံသာယပိ, နိန္ဒာယပိ, သုခေပိ , ဒုက္ခေပိ တာဒီ, ဧကဉ္စေ ဗာဟံ ဂန္ဓေန လိမ္ပေယျုံ, ဧကဉ္စေ ဗာဟံ တသိယာ တစ္ဆေယျုံ, အမုသ္မိံ နတ္ထိ ရာဂေ, အမုသ္မိံ နတ္ထိ ပဋိဃော , အနုနယပဋိဃဝိပ္ပဟီနော ဥဂ္ဃဋိနိဂ္ဃဋိဝီတိဝတ္တော, အနုရောဓဝိရောဓသမတိက္ကန္တော, ဧဝံ အရဟာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီတိ (မဟာနိ. ၃၈)။

ဝစနတ္တော ပန တမိဝ ဒိသ္သတီတိ **တာဒီ,** ဣဋ္ဌမိဝ အနိဋ္ဌမ္ပိ ပဿတီတိ အတ္ထော။ တဿ လက္ခဏံ **တာဒိလက္ခဏံ,** ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သမပေက္ခနသဘာဝတာ။ အထ တ တမိဝ ဒိဿတေ **တာဒီ,** သော ဧဝ သဘာဝေ, တဒေဝ လက္ခဏံ **တာဒိလက္ခဏ** န္တိ။ ဝဏ္ဏာဘူမိယံ တာဒိလက္ခဏံ ဒဿေတုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပရ**-သဒ္ဒေါ အညတ္ထေတိ အာဟ **“ယေ ကေစီ”**တိအာဒိ။ အာနန္ဒံ ဘုသံ ပမောဒန္တိ တံသမင်္ဂိနော သတ္တာ ဧတေနာတိ အာနန္ဒသဒ္ဒဿ ကရဏတ္တ ထတံ ဒဿေတိ။ သောဘနမနော **သုမနော,** စိတ္တံ, သောဘနံ တ မနော ယဿာတိ **သုမနော,** တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော။ နနု စ စိတ္တတစကဘာဝေ သတိ စေတသိကသုခဿ ဘာဝတ္တတာ ယုတ္တာ, ပုဂ္ဂလတစကဘာဝေ ပန စိတ္တမေဝ ဘာဝတ္တော သိယာ, န စေတသိကသုခံ, သုမနသဒ္ဒဿ ဒဗ္ဗနိမိတ္တံ ပတိ ပဝတ္တတ္တာ ယထာ “ဒဏ္ဍိတ္တံ သိခိတ္တ”န္တိအာဒီတိ? သစ္စမေတံ ဒဗ္ဗေ အပေက္ခိတေ, ဣမေ ပန တဒနပေက္ခိတ္တတ တေန ဒဗ္ဗေန ယုတ္တံ မူလနိမိတ္တဘူတံ စေ

တသိကသုခမေဝ အပေက္ခိတ္ဝာ သုမနသဒ္ဒော ပဝတ္တော, တသ္မာ တ္ထောပိ စေတသိကသုခမေဝ ဘာဝတ္ထော သမ္
ဘဝတိ, တေနာဟ **"စေတသိကသုခသ္သေတံ အဓိဝစန"** န္တိ။ တေန ဟိ ဝစနေန တဒညစေတသိကာနမ္ပိ စိတ္တပဋိဗဒ္ဓ
ဓတ္တာ, စိတ္တကိရိယတ္တာ စ ယထာသမ္ဘဝံ သောမနသ္သဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ စောဒနံ နာပဇ္ဇတေဝ ရုဠ္ဟိသဒ္ဒ
တ္တာ တသ္သ ယထာ "ပင်္ကဇ"န္တိ ပရိဟရတိ။ ဥဗ္ဗိလယတီတိ ဥဗ္ဗိလံ, ဘိန္ဒတိ ပုရိမာဝတ္ထာယ ဝိသေသံ အာပဇ္ဇ
တီတိ အတ္ထော။ တဒေဝ **ဥဗ္ဗိလာဝိတံ** ပစ္စယန္တရာဂမာဒိဝသေန။ ဥဒ္ဓံ ပလဝတီတိ တ **ဥဗ္ဗိလာဝိတံ** အကာရာနံ က္က
ကာရံ, အာကာရဥ္စ ကတ္ဝာ, စိတ္တမေဝ "စေတသော"တိ ဝုတ္တတ္တာ။ တဒ္ဓိတေ ပန သိဒ္ဓေ တံ အဗ္ဘုတိရိတ္တံ တ
သ္မိံ ပဒေ ဝစနီယသ္သ သာမညဘာဝတော, တသ္သ တ သဒ္ဒသ္သ နာမပဒတ္တာ, တသ္မာ ကသ္သာတိ သမ္ဗန္ဓိဝိသေ
သာနုယောဂေ "စေတသော"တိ ဝုတ္တန္တိ ဒသ္သေတုံ **"ကသ္သာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သေ နယော ဉာဒိသေသု။ ယာယ ဥ
ပ္ပန္နာယ ကာယစိတ္တံ တတပူရိတဘသ္တာ ဝိယ ဥဒ္ဓုမာယနာကာရပ္ပတ္တံ ဟောတိ တသ္သာ ဂေဟသိတာယ ဩဒဂ္ဃ
ပီတိယာ တေံ အဓိဝစနန္တိ သရူပံ ဒသ္သေတိ **"ဥဒ္ဓစ္စာဝဟာယာ"** တိအာဒိနာ။ **ဥဒ္ဓစ္စာဝဟာယာ** တိ ဥဒ္ဓတဘာတဝဟာ
ယ။ ဥပ္ပိလာပေတိ စိတ္တံ ဥပ္ပိလာဝိတံ ကရောတီတိ **ဥဗ္ဗိလာပနာ,** သာ ဧဝ ပီတိ, တသ္သာ။ ခန္ဓဝသေန ဓမ္မဝိသေသတ္
တံ အာဟ **"က္ကဓာပီ"**တိအာဒိနာ။ အဝဏ္ဏာဘူမိမပေက္ခာယ အပိ-သဒ္ဒော "အယမ္ပိ ဟရာဇိကော"တိအာဒီသု (ပာရာ. ၁.၈၉, ၉၁, ၁၆၇, ၁၇၁, ၁၉၅, ၁၉၇) ဝိယ, က္ကခ စ ကိဉ္စာပိ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဥဗ္ဗိလာဝိတမေဝ နတ္ထိ, အထ ခေါ အာယတိံ
ကုလပုတ္တာနံ ဒေသိသေသုပိ ဌာနေသု အကုသလုပ္ပတ္တိံ ပဋိသေဓေန္တော ဓမ္မနေတ္တိံ ဌပေတီတိ။ **ဒ္ဒဝီဟိ ပဒေဟိ သင်္ခါ
ရက္ခန္ဓော, ဧကေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဝုတ္တော**တိ တ္တောပိ "တေသံ ဝသေန သေသာနံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ကရဏံ
ပဋိက္ခိတ္တမေဝ"တိ စ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယေန သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ န ဝုတ္တံ။ "ပိ-သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနတ္
ထော"တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန စေတ္ထ အတ္ထော ယထာသမ္ဘဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တုမ္ဟံယေဝသ္သ တေန အန္တရာယော တိ တ္တောပိ **"အန္တရာယော"** တိ က္ကဒံ "ဥဗ္ဗိလာဝိတတ္တသ္သ အကရ
ဏီယတာကာရဏဝစန"တိအာဒိနာ ဟေဋ္ဌာ အဝဏ္ဏပက္ခေ အမ္ဝေဟာဟိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေ့
ထ စ "အာနန္ဒိနော ဥဗ္ဗိလာဝိတာ"တိ ဒီပိတံ ပီတိမေဝ ဂဟေတ္ဝာ **"တေန ဥဗ္ဗိလာဝိတတ္တေနာ"** တိ ဝစနံ သောမနသ္
သရဟိတာယ ပီတိယာ အဘာဝတော တဗ္ဗစနေနေဝ "သုမနာ"တိ ဒီပိတံ သောမနသ္သမ္ပိ သိဒ္ဓမေတတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္
တံ။ အထ တ သောမနသ္သသ္သ အန္တရာယကရတာ ဟာကဋ္ဌာ, န တထာ ပီတိယာတိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကသ္မာ ပ
နေတန္တိ** ယထာဝုတ္တံ အတ္ထံ အဝိဘာဂတော မနသိ ကတ္ဝာ စောဒေတိ။ အာစရိယော **"သစ္စ"** န္တိ တမတ္ထံ ပဋိဇာနိ
တ္ဝာ **"တံ ပနာ"**တိအာဒိနာ ဝိဘဇ္ဇဗ္ဗာကရဏဝသေန ပရိဟရတိ။

တတ္ထ **တေန္တိ** အာနန္ဒာဒီနမကရဏီယတာဝစနံ, နနု ဘဂဝတာ ဝဏ္ဏိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တ
တသ္သာ**တိ "ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဝစနံ ဂုဏာနုသ္သရဏဝသေန ကထေန္တသ္သ သာဓုဇနသ္သ။ **ကာယိကေနာ**တိ ကာယိကတာယ
သကလဘာဝေန။ **ဇမ္ဗုဒီပသ္သာ** တိ စေတသ္သ အဝယဝဘာဝေန သမ္ဗန္ဓိဝစနံ။ အပရေ ပန **"ဇမ္ဗုဒီပသ္သာ** တိ ကရဏဝ
စနတ္ထေ သာမိဝစန"တိ ဝဒန္တိ, တေသံ မတေန ကာယိကဇမ္ဗုဒီပသဒ္ဒာနံ သမာနာဓိကရဏဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ကရဏဝ
စနဥ္စ နိသ္သက္ကတ္ထေ။ ပဂေဝ ဧကဒေသတော ပနာတိ **အပိ-**သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနေ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန စေတ္ထ –

"မာ သောစိ ဥဒာယိ, အာနန္ဒော အဝီတရာဂေါ ကာလံ ကရေယျ, တေန စိတ္တပ္ပသာဒေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဒေဝ
ရဇ္ဇံ ကာရေယျ, သတ္တက္ခတ္တုံ က္ကမသ္မိံယေဝ ဇမ္ဗုဒီပေ မဟာရဇ္ဇံ ကာရေယျ, အပိစ ဥဒာယိ အာနန္ဒော ဒိဋ္ဌေဝ
ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယိသ္သတီ"တိအာဒိသုတ္တံ (အ. နိ. ၃.၈၁) –

သင်္ဂဟိတံ။ န္တိ သုတ္တန္တရေ ဝုတ္တံ ပီတိသောမနသ္သံ။ **နေက္ခမ္မသ္သိတ** န္တိ ကာမတော နိက္ခမနေ ကုသလဓမ္မေ နိ
သ္သိတံ။ **က္ကဓာ**တိ က္ကမသ္မိံ သုတ္တေ။ **ဂေဟသ္သိတ** န္တိ ဂေဟတသီနံ သမုအာစိဏ္ဏတော ဂေဟသင်္ခါတေ ကာမဂုဏေ
နိသ္သိတံ။ ကသ္မာ တဒေဝိဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"က္ကဒဥ္ဟီ"**တိအာဒိ။ "အာယသ္မတော ဆန္နသ္သ ဥပ္ပန္နသဒိသ"န္
တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌံ ကာတုံ, သမတ္ထေတုံ တ **"တေနေတ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ** ဘ
ဂဝတိ, ဓမ္မေ စ ပဝတ္တဂေဟသ္သိတပေမတာယ။ **ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ** တိ ပရိနိဗ္ဗာနာသန္နကာလေ ဘဂဝတာ ပညတ္တေ
န တဇ္ဇနီယောတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ **ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ** တိ တ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗုတကာလေ သင်္ဃေန တဇ္ဇနီယော နိဗ္ဗတ္
တေတီတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗ္ရဟ္မဒဏ္ဍေနာ** တိ "ဘိက္ခူဟိ က္ကတ္တန္နာမော နေဝ ဝတ္တဗ္ဗော, န ဩဝဒိတဗ္ဗော, နာနု
သာသိတဗ္ဗော"တိ (စူဠဝ. ၄၄၅) ကတေန ဗ္ရဟ္မဒဏ္ဍေန။ **တဇ္ဇီတော** တိ သံဝေဇိတော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဂေဟသ္

သိတပီတိသောမနဿံ ဈာနာဒီနံ အန္တရာယကရံ, တသ္မာ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ဘဂဝတာ **သက္ကပဉှသုတ္တေ** ''သောမနဿံပါဟံ ဒေဝါနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅၉)။

''အယဥှိ''တိအာဒိနာ တဒေဝတ္ထံ ကာရဏတော သမတ္ထေတိ။ ရာဂသဟိတတ္တာ ဟိ သာ အန္တရာယကရာတိ။ ဧတ္ထ ပန ''ဣဒဥှိ ရာဂသဥှိတံ ပီတိသောမနဿ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, တထာပိ ပီတိဂ္ဂဟဏေန သောမနဿမ္ပိ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ သောမနဿရဟိတာယ ပီတိယာ အဘာဝတောတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ပီတိယေဝ ဂဟိတာ။ အပိစ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဝိဘာဂဿ သုတ္တေ ဝစနတော သောမနဿဿ ဟာကဒ္ဓော အန္တရာယကရဘာဝေ, နတထာ ပီတိယာတိ သာယေဝ ရာဂသဟိတတ္တေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တာ။ အဝဏ္ဏာဘူမိယာ သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓိတွာ ဟာကဒ္ဓံ ကာတုံ **''လောဘော စာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကောသေဒိသောတ**တိ အဝဏ္ဏာဘူမိယံ ဝုတ္တကောသေဒိသော ဧဝ။ **''လုဒ္ဓဓော''**တိအာဒိကထာနံ ''ကုဒ္ဓော''တိအာဒိကထာသု ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

''မမံ တ ဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ, ဓမ္မဿ တ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ, သင်္ဃဿ တ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ, တတ္ရ စေ တုမှေဟ အဿထ အာနန္ဒိနော သုမနာ ဥဗ္ဗိလာဝိတာ , အပိ နု တုမှေဟ ပရေသံ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇာနေယျာထာတိ? နော ဟေတံ ဘန္တေ''တိ အယံ တတိယတရော နာမ အဝဏ္ဏာဘူမိယံ ဝုတ္တနယဝသေန တတိယတရဋ္ဌာနေ နီဟရိတဗ္ဗတ္တာ, သော ဒေသနာကာလေ တေန တရေန ဗောဓေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာဘာဝတော ဒေသနာယ **အနာဂတောပိ** တဒတ္ထသမ္ဘဝတော **အတ္ထတော အာဂတောယေဝ။** ယထာ တံ ဝိတ္ထာရဝသေန ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏန္တိ ဒဿေတုံ **''တတိယတရော ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ဧတေန သံဝဏ္ဏနာကာလေ တထာဗုဇ္ဈနကသတ္တာနံ ဝသေန သော တရော အာနေတွာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။ **''ယထေဝ ဟီ''**တိအာဒိနာ တဒေဝတ္ထသမ္ဘဝံ ဝိဘာဝေတိ။ ကုဒ္ဓော အတ္ထံ န ဇာနာတိ ယထေတတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာကာရဒဿနတရေ တိ ယထာဝုတ္တံ တတိယတရံ ဥပါဒာယ ဝုတ္တဗ္ဗေ စတုတ္ထတရေ။ ''တုမှာကံ သတ္ထာ''တိ ဝစနတော ပဘုတိ ယာဝ ''ဣမိနာပိ ကာရဏေန တစ္ဆ''န္တိ ဝစနံ, တာဝ ယောဇနာ။ **''သော ဟိ ဘဂဝါ''**တိအာဒိ တဗ္ဗိဝရဏံ။ တတ္ထ **ဣတိပီ**တိ ဣမိနာပိ ကာရဏေန။ ဝိတ္ထာရော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၃ အာဒယော) ''အနာပတ္တိ ဥပသမ္ပန္နဿ ဘူတံ အာရောစေတီ''တိ (ပါစိ. ၇၇) ဝုတ္တတ္တာပိ သဘာကနမေဝ အာရောစနံ ယုတ္တန္တိ အာဟ **''သဘာကနံ ဘိက္ခူနံယေဝ ပဋိဇာနိတဗ္ဗ''** န္တိ။ တေယေဝ ဟိ တဿ အတ္ထကာမာ, သဒ္ဒေယျဝစနတ္တာဥ္စ မညန္တိ, တတော စ ''သာသနဿ အမောဃတာ ဒီပိတာ ဟောတီ''တိ ဝုတ္တတ္ထသမတ္တနံ သိယာ။ **''ဧဝဥှီ''**တိ အာဒိ ကာရဏဝစနံ။ ဟပိစ္ဆတာ စေဝ ပရိဝဇ္ဇိတာ, ကတ္တုဘူတာ တ သာ, ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အမောဃတာ**တိ နိယျာနိကဘာဝေန အတုစ္ဆတာ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''တတ္ရ တုမှေဟီတိ တသ္မိံ ဝဏ္ဏေ တုမှေဟီ''တိအာဒိနာ စေဝ ''ဒုတိယံ ပဒံ ပဌမဿ ပဒဿ, စတုတ္ထဥ္စ တတိယဿ ဝေဝစန''န္တိအာဒိနာ စ ဝုတ္တနယေန။

စူဠသီလဝဏ္ဏနာ

၇. **ကော အနုသန္ဓိ** တိ ပုစ္ဆာ ''နနု ဧတ္တကေနေဝ ယထာဝုတ္တေဟိ အဝဏ္ဏဝဏ္ဏေဟိ သမ္ဗန္ဓာ ဒေသနာမတ္ထကံ ပတ္တာ''တိ အနုယောဂသမ္ဘဝတော ကထာ။ **ဝဏ္ဏေန စ အဝဏ္ဏေန စာ** တိ တဒုဘယပဒေန။ အတ္ထနိဒ္ဒေသော ဝိယ ဟိ သဒ္ဒနိဒ္ဒေသောပီတိ အက္ခရစိန္တကာ။ အထ တ တထာဘာသနဿ ကာရဏတ္တာ, ကောဋ္ဌာသတ္တာ စ **''ပဒေဟီ''**တိ ဝုတ္တံ။ **အဝဏ္ဏေန စ ဝဏ္ဏေန စာ** တိ ပန အဂုဏာဂုဏဝသေန, နိန္ဒာပသံသာဝသေန စ သရူပဒဿနံ။ **''နိဝတ္တော** အမူလကတာယ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗတာဘာဝတော''တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ တံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒေသနာယ ဗောဓေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာဘာဝတော ဧတ္တကာဝ သာ ယုတ္တရူပါတိ ဘဂဝတော အဇ္ဈာသယေနေဝ အဒေသနာဘာဝေန **နိဝတ္တော,** ယထာ တံ ဝဏ္ဏာဘူမိယံ တတိယတရောတိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဗောဓေတဗ္ဗပုဂ္ဂလသမ္ဘဝေန ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗတာယ အဓိဂတဘာဝတော **အနုဝတ္တတိယေဝ။ ဣတိပေတံ ဘူတ** န္တိ ဧတ္ထ ဣတိ-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော တဒုပရိပိ အနုဝတ္တကတ္တာ, တေန ဝက္ခတိ **''ဣဓ ပနာ''**တိအာဒိ။ ဧတ္တာဝတာ အယံ ဝဏ္ဏာနုသန္ဓီတိ ဒဿေတွာ ဒုဝိဓေသု ပန တေသု ဝဏ္ဏေသု ဗြဟ္မဒတ္တဿ ဝဏ္ဏာနုသန္ဓီတိ ဒဿေန္တော **''သော ပနာ''**တိ အာဒိမာဟ။ **ဥပရိ သုညတာပကာသနေ အနုသန္ဓိံ ဒဿေဿတီ**တိ ''အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၈)။

ဧဝံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာမုခေန သမုဒါယတ္ထတံ ဝတွာ ဣဒါနိ အဝယဝတ္ထတံ ဒဿေတိ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိနာ။ အပ္ပမေဝ ပရိတော သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာ **ပရိတ္တံ** နာမာတိ အာဟ **“အပ္ပမတ္တကန္တိ ပရိတ္တဿ နာမ”** န္တိ။ **မတ္တာ ဝုစ္စတိ ပမာဏံ** မီယတေ ပရိမီယတေတိ ကတွာ။ သမာသန္တကကာရေန **အပ္ပမတ္တကံ** ယထာ “ဗဟုပုတ္တကော”တိ, ဧဝံ **ဩရမတ္တကေပိ**။ ဧတေနေဝ “အပ္ပာ မတ္တာ **အပ္ပမတ္တာ,** သာ ဧတဿာတိ **အပ္ပမတ္တက**”န္တိအာဒိနာ ကပစ္စယဿ သာတ္ထကတမ္ပိ ဒဿေတိ အတ္ထတော အဘိန္နတ္တာ။ မတ္တကသဒ္ဒဿ အနတ္ထကဘာဝတော **သီလမေဝ သီလမတ္တကံ။ အနတ္ထကဘာဝေ** တိ စ သကတ္ထတာ ပုရိမပဒတ္ထေယေဝ ပဝတ္တနတော။ န ဟိ သဒ္ဒါ ကေဝလံ အနတ္ထကာ ဘဝန္တီတိ အက္ခရစိန္တကာ။ နနု စ ဘဂဝတော ပါရမိတာနုဘာဝေန နိရတ္ထကမေကက္ခရမ္ပိ မုခဝရံ နာရောဟတိ, သကလဉ္စ ပရိယတ္တိသာသနံ ပဒေ ပဒေ စတုသစ္စပ္ပကာသနန္တိ ဝုတ္တံ, ကထံ တဿ အနတ္ထကတာ သမ္ဘဝတီတိ? သစ္စံ, တမ္ပိ ပဒန္တရာဘိဟိတဿ အတ္ထဿ ဝိသေသနဝသေန တဒဘိဟိတံ အတ္ထံ ဝဒတိ ဧဝ, သော ပန အတ္ထော ဝိနာပိ တေန ပဒန္တရေနေဝ သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ အနတ္ထကမိစ္စေဝ ဝုတ္တန္တိ။ နနု အဝေစုမှ “အနတ္ထကဘာဝေ။ပေ။ ပဝတ္တနတော”တိ။ အပိစ ဝိနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုရူပဝသေန ဘဂဝတော ဒေသနာ ပဝတ္တတိ, ဝိနေယျာ စ အနာဒိမတိသံသာရေ လောကိယေသုယေဝ သဒ္ဒေသု ပရိဘာဝိတစိတ္တာ, လောကေ စ အသတိပိ အတ္ထန္တရာဝဗောဓေ တစာသိလိဋ္ဌတာဒိဝသေန သဒ္ဒပယောဂေ ဒိဿတိ “လဗ္ဘတိ ပလဗ္ဘတိ, ခဇ္ဇတိ နိခဇ္ဇတိ, အာဂစ္ဆတိ ပစ္စာဂစ္ဆတီ”တိအာဒိနာ။ တထာပရိစိတာနဉ္စ တထာဝိဓေနေဝ သဒ္ဒပယောဂေန အတ္ထာဝဂမော သုခေ ဟောတီတိ အနတ္ထကသဒ္ဒပယောဂေ ဝုတ္တောတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> “ပဒန္တရဝစနီယ-ဿတ္ထဿ ဝိသေသနာယ။
> ဗောဓနာယ ဝိနေယျာနံ, တထာနတ္ထပဒံ ဝဒေ”တိ။

အထ ဝါ **သီလမတ္တကန္တိ** ဧတ္ထ **မတ္တ-**သဒ္ဒေါ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ) မနောမတ္တာ ဓာတု မနောဓာတူ”တိ (ဓ. သ. မူလဋီ. ၄၉၉) စ အာဒီသု ဝိယ။ “အပ္ပမတ္တကံ ဩရမတ္တက”န္တိ ပဒဒွယေန သာမညတော ဝုတ္တောယေဝ ဟိ အတ္ထော “သီလမတ္တက”န္တိ ပဒေန ဝိသေသတော ဝုတ္တော, တေန စ သီလံ ဧဝ သီလမတ္တံ, တဒေဝ သီလမတ္တကန္တိ နိဗ္ဗစနံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **“သီလမေဝ သီလမတ္တက”**န္တိ ဝုတ္တံ။

အယံ ပန အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော – **ဩရမတ္တကန္တိ** ဧတ္ထ ဩရန္တိ အဟာရဘာဝေ “ဩရတော ဘောဂံ (မဟာဝ. ၆၆) ဩရံ ဟရ”န္တိအာဒီသု ဝိယ။ အထ ဝါ ဟေဋ္ဌာအတ္ထော ဩရသဒ္ဒေါ ဩရံ အာဂမနာယ ယေ ပစ္စယာ, တေ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနီတိအာဒီသု ဝိယ။ သီလဉှိ သမာဓိပညာယော အပေက္ခိတွာ အဟာရဘာဂေ, ဟေဋ္ဌာဘာဂေ စ ဟောတိ, ဥဘယတ္ထာပိ “ဩရေ ပဝတ္တံ မတ္တံ ယဿာ”တိအာဒိနာ ဝိဂ္ဂဟော။ **သီလမတ္တကန္တိ** ဧတ္ထာပိ **မတ္တ**သဒ္ဒေါ အမဟတ္တတစကော “ဘေသဇ္ဇမတ္တာ”တိအာဒီသု ဝိယ။ အထ ဝါ သီလေပိ တဒေကဒေသဿေဝ သင်္ဂဟဏတ္ထံ အမဟတ္တတစကော ဧတ္ထ မတ္တသဒ္ဒေါ ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရပစ္စယသန္နိဿိတသီလာနိ ဣဓ ဒေသနံ အနာရုဠှာနိ။ ကသ္မာတိ စေ? ယသ္မာ တာနိ ဟတိမောက္ခသံဝရအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလာနိ ဝိယ န သဗ္ဗပုထုဇ္ဇနေသု ပာကဋာနီတိ။ **မတ္တန္တိ** စေတ္ထ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထေ နပုံသကလိင်္ဂံ။ ပမာဏပ္ပကတ္တေသု ပန “မတ္တ”န္တိ တ “မတ္တာ”တိ တ နပုံသကိတ္ထိလိင်္ဂံ။

“ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီ” တိအာဒိနာ သဟ ယောဇနာယ ပိဏ္ဍတ္ထံ ဒဿေတိ။ ယေန သီလေန ဝဒေယျ, တံ သီလမတ္တကံ နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော ဥဿာဟံ ကတွာပိ”** တိ ဣဒံ “ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော”တိ ဧတဿ ဝိဝရဏံ။ ဧတေန ဟိ “ကေပုဂ္ဂလော ဘိက္ခဝေ, လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁.၁၇၀) ဝိယ မာနသဒ္ဒဿ သာမတ္ထိယတ္ထတံ ဒဿေတိ။ “ဥဿာဟံ ကုရုမာနော”တိ အဝတွာ “ကတွာ”တိ စ ဝစနံ တွာဒိပစ္စယန္တပဒနမိဝ မာနန္တပစ္စယန္တပဒနမ္ပိ ပရကိရိယာပေက္ခမေဝါတိ ဒဿနတ္ထံ။ **“တတ္ထ သိယာ”** တိအာဒိနာ သန္ဓာယဘာသိတမတ္ထံ အဇာနိတွာ နီတတ္ထမေဝ ဂဟေတွာ သုတ္တန္တရဝိရောဓိတံ မညမာနဿ ကဿစိ ဉာဒိသီ စောဒနာ သိယာတိ ဒဿေတိ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ “အပ္ပမတ္တကံ ခော ပနေတ”န္တိအာဒိဝစနေ (ဒီ. နိ. ၁.၇)။ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနေ ယုဉ္ဇတိ သီလေနာတိ **ယောဂီ,** တဿ။

အလင်္ကရဏံ ဝိဘူသနံ **အလင်္ကာရော,** ပသာဓနေကိရိယာ။ အလံ ကရောတိ ဧတေနေတတိ တ **အလင်္ကာရော,** ကုဏ္ဍလာဒိပသာဓနံ။ မဏ္ဍီယတေ **မဏ္ဍနံ,** ဦနဋ္ဌာနပူရဏံ။ မဏ္ဍီယတိ ဧတေနာတိ တ **မဏ္ဍနံ,** မုခစုဏ္ဏာဒိဦနပူရဏောပကရဏံ။ ဣဓ ပန သဒိသတေဟာရေန, တဒ္ဓိတဝသေန တ သီလမေဝ တထာ ဝုတ္တံ။ **မဏ္ဍနေ** တိ မဏ္ဍနဟေတု, မဏ္ဍနကိရိယာနိမိတ္တံ ဂတောတိ အတ္ထော။ အထ တ မဏ္ဍတိ သီလေနာတိ **မဏ္ဍနော,** မဏ္ဍနဇာတိကော ပုရိသော။ ဗဟုမှဟိ စေတံ ဇာတ္တာပေက္ခာယ ဧကဝစနံ။ ဥဇ္ဇာဟနတ္တေပိ ဟိ ဧကဝစနမိစ္ဆန္တိ ကေစိ, တဒယုတ္တမေဝ သဒ္ဒသတ္ထေ အနာဂတတ္တာ, အတ္ထယုတ္တိယာ စ အဘာဝတော။ ကထဥ္ဟိ ဧကဝစနနိဒ္ဒိဋ္ဌတော ဥဇ္ဇာဟနကရဏံ ယုတ္တံ သိယာ ဧကသ္မိံ ယေဝတ္ထေ ဥဇ္ဇာဟိတဗ္ဗဿ အညဿတ္ထဿ အဘာဝတော။ တသ္မာ ဝိပလ္လာသဝသေန ဗဟုဝတ္ထေ ဣဒံ ဧကဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, မဏ္ဍနသီလေသူတိ အတ္ထော။ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေနပိ** ဟိ အယမေဝိဓ ဝိနိစ္ဆယော (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) ဝုတ္တော။ **အဂ္ဂတ** န္တိ ဥတ္တမဘာဝံ။

အဿံ ဘဝိဿာမိတိ အာကင်္ခေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ **ပရိပူရကာရီ**တိ စေတ္ထ **ဣတိ-**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, တေန သကလမ္ပိ သီလထောမနသုတ္တံ ဒဿေတိ။

ကိကီဝ အဏ္ဍ န္တိ ဧတ္ထာပိ တဒတ္ထေန **ဣတိ-**သဒ္ဒေန –

‘‘ကိကီဝ အဏ္ဍံ စမရီဝ တလဓိံ၊
ပိယံဝ ပုတ္တံ နယနံဝ ဧကကံ။
တထေဝ သီလံ အနုရက္ခမာနာ၊
သုပေသလာ ဟောထ သဒာ သဂါရဝ’’တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၉)။ –

ကထံ သင်္ဂဏှာတိ။ ‘‘ပုပ္ဖဂန္ဓော’’တိ ဝတ္တ တဒေကဒေသေန ဒဿေတုံ **‘‘န စန္ဒန’’** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ စန္ဒနံ တဂရံ မလ္လိကာတိ ဟိ တံသဟစရဏတော တေသံ ဂန္ဓောဝ ဝုတ္တော။ **ပုပ္ဖဂန္ဓော** တိ စ ပုပ္ဖဿ တဒဝသေသော ဂန္ဓော စာတိ အတ္ထော။ တဂရမလ္လိကာဟိ တ အဝသိဋ္ဌော ‘‘ပုပ္ဖဂန္ဓော’’တိ ဝုတ္တော။ **သတဉ္စ ဂန္ဓော** တိ ဧတ္ထ သီလမေဝ သဒိသတေဟာရေန တ တဒ္ဓိတဝသေန တ ဂန္ဓော။ သီလနိဗန္ဓနော တ ထုတိဃောသော ဝုတ္တနယေန ‘‘ဂန္ဓော’’တိ အဓိပ္ပေတော။ သီလဥ္ဟိ ကိတ္တိယာ နိမိတ္တံ။ ယထာဟ ‘‘သီလဝတော ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၀; ၃.၃၁၆; အ. နိ. ၅.၂၁၃; မဟာဝ. ၇၈၅; ဥဒာ. ၇၆)။ **သပ္ပုရိသော ပဝာယတိ** ပကာရေဟိ ဂန္ဓတိ တဿ ဂန္ဓူပဂရက္ခပဋိဘာဂတ္တာ။

ဝဿိကီ တိ သုမနပုပ္ဖံ, **‘‘ဝဿိက’’** န္တိပိ ဟဗ္ဗော, တဒတ္ထောဝ။ ဂန္ဓာ ဧဝ **ဂန္ဓဇာတာ,** ဂန္ဓပ္ပကာရာ တ။ **ယွတယန္** တိ ယဒိဒံ, ဥတ္တမော ဂန္ဓော တတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တာန န္တိ သမ္မာ အညာယ ဇာနိတွာ, အဂ္ဂမဂ္ဂေန တ ဝိမုတ္တာနံ။ **မဂ္ဂံ န ဝိန္ဒတီ** တိ ကာရဏံ န လဘတိ, န ဇာနာတိ တ။

‘‘သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ’’ တိ ကထာယ ပဋိသန္ဓိပညာယ **သပညော အာတာပီ** ဝီရိယတ ပာရိဟာရိကပညာယ **နိပကော** နရသင်္ခာတော **ဘိက္ခု** သီလေ ပတိဋ္ဌာယ **စိတ္တံ** တပ္ပဓာနေန ဝုတ္တံ သမာဓိံ ဘာဝယံ ဘာဝယန္တော ဘာဝနာဟေတု တထာ **ပညံ** ဝိပဿနဉ္စ **ဣမံ** အန္တောဇဋာဗဟိဇဋာသင်္ခာတံ **ဇဋံ ဝိဇဋယေ** ဝိဇဋေယျ ဝိဇဋိတုံ သမတ္ထော ယျာတိ သင်္ခေပတ္ထော။

ပထဝီ နိဿာယာ တိ ပထဝီ ရသင်္ဂဟဏဝသေန နိဿာယ, သီလသ္မိံ ပန ပရိပူရဏဝသေန နိဿာယ ပတိဋ္ဌာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အပ္ပကမဟန္တတာယ ဟာရာဟာရာဒိ ဝိယ ဥပနိဓာပညတ္တိဘာဝတော အညမညံ ဥပနိဓာယ အာဟာတိ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **‘‘ဥပရိ ဂုဏေ ဥပနိဓာယာ’’**တိ ဝုတ္တံ။ **သီလဥ္ဟီ**တိ ဧတ္ထ **ဟိ-**သဒ္ဒော ကာရဏတ္ထော, တေနိဒံ ကာရဏံ ဒဿေတိ ‘‘ယသ္မာ သီလံ ကိဉ္စာပိ ပတိဋ္ဌာဘာဝေန သမာဓိဿ ဗဟူပကာရံ, ပဘာဝိတဂုဏဝိသေသေ ပနဿ ဥပနိဓာယ ကလမှ

ပိ ဘာဂံ န ဥပေတိ, တထာ သမာဓိ စ ပညာယာ''တိ။ တေနေတဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။ **န ဟပုဏ္ဏာတီ**တိ ဂုဏသမဘာဝေန န သမ္မာပုဏ္ဏာတိ, န သမေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပရိမ**န္တိ သမာဓိပညံ။ **ဥပနိဿယာ**တိ ဥပတ္ထမ္ဘံ ကတွာ။ တဥဘိ တာဒိသာယ ပညတ္တိယာ ဥပတ္ထမ္ဘနံ ဟောတိ။ **ဟေဋ္ဌိမ** န္တိ သီလသမာဓိဒွယံ။

“ကထ”န္တိအာဒိ ဝိတ္ထာရဝစနံ။ ကဏ္ဍမ္ဗမူလိကပာဋိဟာရိယကထနဋ္ဌေတ္ထ ယထာကထဋ္ဌိပိ သီလဿ သမာဓိ မဟပုဏ္ဏတာသိဒ္ဓိယေဝိဓာဓိပ္ပေတာတိ ပာကဋတရပာဋိဟာရိယဘာဝေန, နိဒဿနနယေန စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“အဘိ။ပေ။ တိတ္ထိယမဒ္ဒန”**န္တိ ဣဒံ ပန တဿ ယမကပာဋိဟာရိယဿ သုပာကဋဘာဝဒဿနတ္ထံ, အညေဟိ ဇောဓိမူလေ ဉာတိသမာဂမာဒီသု စ ကတပာဋိဟာရိယေဟိ ဝိသေသဒဿနတ္ထဉ္စ ဝုတ္တံ။ သမ္ဗောဓိတော ဟိ အဋ္ဌမေပိ ဒိဝသေ ဒေဝတာနံ ''ဗုဒ္ဓော တ နော တ''တိ ဥပ္ပန္နကင်္ခာဝိဓမနတ္ထံ အာကာသေ ရတနစင်္ကမံ မာပေတွာ စင်္ကမန္တော ပာဋိဟာရိယံ အကာသိ, တတော ဒုတိယသံဝစ္ဆရေ ကုလနဂရဂတော ကပိလဝတ္ထုပုရေ နိဂြောဓာရာမေ ဉာတီနံ သမာဂမေပိ တေသံ မာနမဒ္ဒပ္ပဟာနတ္ထံ ယမကပာဋိဟာရိယံ အကာသိ။ တတ္ထ **အဘိသမ္ဗောဓိတော** တိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနကာလတော။ **သာဝတ္ထိနဂရဒွာရေ**တိ သာဝတ္ထိနဂရဿ ဒက္ခိဏဒွာရေ။ **ကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခမူလေ** တိ ကဏ္ဍေန နာမ ပသေနဒိရညော ဥယျာနပာလေန ရောပိတတ္တာ ကဏ္ဍမ္ဗနာမကဿ ရုက္ခဿ မူလေ။ ယမကပာဋိဟာရိယကရဏတ္ထာယ ဘဂဝတော စိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ''တဒနုစ္ဆဝိကံ ဌာနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ''န္တိ ရတနမဏ္ဍပာဒိ သက္ကေန ဒေဝရညာ အာဏတ္တေန ဝိဿကမ္မုနာ ကတန္တိ ဝဒန္တိ ကေစိ။ ဘဂဝတာ နိမ္မိတန္တိ အပရေ။ **အဋ္ဌကထာသု** ပန အနေကာသု ''သက္ကေန ဒေဝတနမိန္ဒေန အာဏာပိတေန ဝိဿကမ္မဒေဝပုတ္တေန မဏ္ဍပေ ကတော, စင်္ကမော ပန ဘဂဝတာ နိမ္မိတော''တိ ဝုတ္တံ။ **ဒွါဒသယောဇနာယ** **သေတစ္ဆတ္တေ** ဒေဝတာဟိ **ဓာရိယမာနေ**တိ အတ္တော ဝိညာယတိ အညေသမသမ္ဘဝတော။ **“ဒွါဒသယောဇနာယ ပရိသာယာ”**တိ ဣဒံ စတူသု ဒိသာသု ပစ္စေကံ ဒွါဒသယောဇနံ မနုဿပရိသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တအာ ကိရ ဒသသဟဿိလောကဓာတုတော စက္ကတင္ဂဝတ္ထံ ပရိပူရေတွာ ဒေဝဗြဟ္မာနောပိ သန္နိပတိံသု။ ယော ကောစိ ဧဝရူပံ ပာဋိဟာရိယံ ကာတုံ သမတ္ထော စေ, သော အာဂစ္ဆတူတိ စောဒနာသဒိသတ္တာ ဝုတ္တံ **“အတ္တာအနပရိဒီပန”** န္တိ။ **အတ္တာအန** ဥဟိ အနုယောဂေ ပဋိပက္ခဿ အတ္တဿ အာအနံ ဂဟဏန္တိ ကတွာ။ **တိတ္ထိယမဒ္ဒန**န္တိ ''ပာဋိဟာရိယံ ကရိဿာမာ''တိ ကုဟာယနဝသေန ပုဗ္ဗေ ဥဋ္ဌိတာနံ တိတ္ထိယာနံ မဒ္ဒနံ, တဥ္စ တထာ ကာတုံ အသမတ္ထတာသမ္ပာဒနမေဝ။ တဒေတံ ပဒဒွယံ **“ယမကပာဋိဟာရိယ”**န္တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနော စန္ဒနဃဋိကုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗမေဝ စေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ဥပရိမကာယတောတိအာဒိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆) အာဂတနယဒဿနံ, တေန ဝုတ္တံ **“ဣတိအာဒိန ယပ္ပဝတ္တ”**န္တိ, **“သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ”** န္တိ စ။ တတ္ထာယံ ပါဠိသေသော –

''ဟေဋ္ဌိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဥပရိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ပုရတ္ထိမကာယတော အဂ္ဂိ, ပစ္ဆိမကာယတော ဥဒကံ။ ပစ္ဆိမကာယတော အဂ္ဂိ, ပုရတ္ထိမကာယတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏအက္ခိတော အဂ္ဂိ, ဝါမအက္ခိတော ဥဒကံ။ ဝါမအက္ခိတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏအက္ခိတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော အဂ္ဂိ, ဝါမကဏ္ဏသောတတော ဥဒကံ။ ဝါမကဏ္ဏသောတတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော အဂ္ဂိ, ဝါမနာသိကာသောတတော ဥဒကံ။ ဝါမနာသိကာသောတတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏအံသကူဋတော အဂ္ဂိ, ဝါမအံသကူဋတော ဥဒကံ။ ဝါမအံသကူဋတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏအံသကူဋတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏဟတ္ထတော အဂ္ဂိ, ဝါမဟတ္ထတော ဥဒကံ။ ဝါမဟတ္ထတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏဟတ္ထတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏပဿတော အဂ္ဂိ, ဝါမပဿတော ဥဒကံ။ ဝါမပဿတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏပဿတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏပါဒတော အဂ္ဂိ, ဝါမပါဒတော ဥဒကံ။ ဝါမပါဒတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏပါဒတော ဥဒကံ။ အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ အဂ္ဂိ, အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ ဥဒကံ။ အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ အဂ္ဂိ, အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ ဥဒကံ။ ဧကေကလောမတော အဂ္ဂိ, ဧကေကလောမတော ဥဒကံ။ လောမကူပတော လောမကူပတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, လောမကူပတော လောမကူပတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီ''တိ။

အဋ္ဌကထာယံ ပန ''ဧကေကလောမကူပတော'' ဣစ္စေဝ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၁၆) အာဂတံ။

ဆန္နံ ဝဏ္ဏာန န္တိ တတ္ထာပိ နီလာနံ ပီတကာနံ လောဟိတကာနံ ဩဒါတာနံ မဉ္ဇိဋ္ဌာနံ ပဘဿရာနန္တိ အယံ သဗ္ဗောပိ ပါဠိသေသော ပေယျာလနယေန, အာဒိ-သဒ္ဒေန စ ဒဿိတော။ တတ္ထ စ ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ ဥဗ္ဗာဟနဘူတာနံ

ယမကာ ယမကာ ဝဏ္ဏာ ပဝတ္တန္တီတိ ဟဒ္ဓေသေသေန သမ္ဗန္ဓော, တေန ဝက္ခတိ ''ဒုတိယာ ဒုတိယာ ရသ္မိယော''တိ အာဒိ။ တတ္ထ ဟိ တာသံ ယမကံ ယမကံ ပဝတ္တနာကာရေန သဟ အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မာဓိဋ္ဌာနာနံ ဝိသုံ ပဝတ္တိ ဒဿိတာ။ ကေစိ ပန ''ဆန္နံ ဝဏ္ဏာန''န္တိ ဧတဿ ''အင်္ဂီရသနွေ ဥဒကဓာရာ''တိ ပုရိမေဟိ ပဒေဟိ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ အင်္ဂီရသနုဒကဓာရာနံ အတ္တာယ တေဇောကသိဏတယောကသိဏာနံ သမာပဇ္ဇနဿ ဝက္ခမာနတ္တာ။

ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ပဝတ္တန္တီတိ ကတ္တုဝသေန တ သမ္ဗန္ဓော ယထာ ''ဧကဿ စေပိ ဘိက္ခုနော န ပဋိဘာသေယျ တံ ဘိက္ခုနိ အပသာဒေတု''န္တိ (ဟစိ. ၅၅၈)။ ကတ္တုကမ္မေသု ဟိ ဗဟုလာ သာမိဝစနံ အာဓာတပယော ဂေပိ ဣစ္ဆန္တိ နေရုတ္တိကာ။

ဧဝံ ဟဋ္ဌိနယေန ယမကဟဋ္ဌိဟာရိယံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တံ အဋ္ဌကထာနယေန ဝိဝရန္တော ပစ္စာသတ္တိနယေန ''ဆန္နံ ဝဏ္ဏာန''န္တိ ပဒမေဝ ပဌမံ ဝိဝရိတုံ **''တဿာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ဘဂဝတော။ **''သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ရသ္မိယော''**တိ ဣဒံ တာသံ ပီတာဘာနံ ယေဘုယျတာယ ဝုတ္တံ, ဆဗ္ဗဏ္ဏာဟိ ရသ္မီဟိ အလင်္ကရဏကာလော ဝိ ယာတိ အတ္တော။ တာပိ ဟိ စက္ကဝာဠဂဗ္ဘတော ဥဂ္ဂန္တွာ ဗြဟ္မလောကမာဟစ္စ ပဋိနိဝတ္တိတွာ စက္ကဝာဠမုခ ဝဋ္ဋိမေဝ ဂဏှိံသု။ ဧကစက္ကဝာဠဂဗ္ဘံ ဝင်္ကဧဟနသိကံ ဝိယ ဇောဓိဃရံ အဟောသိ ကောလောကံ။ **ဒုတိယာ ဒုတိယာ ရသ္မိယော**တိ ပုရိမပုရိမတော ပစ္ဆာ ပစ္ဆာ နိက္ခန္တာ ရသ္မိယော။ ကသ္မာ သဒိသာကာရဝသေန ''ဝိယာ''တိ ဝစနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ဒွိဝိန္နဥ္စ''** တိအာဒိ။ **ဒွိဝိန္နဥ္စ စိတ္တာနံ ဧကက္ခဏေ ပဝတ္တိ နာမ နတ္ထိ,** ယေဟိ တာ ဧဝံ သိယုံ, တ ထာပိ ဣမိနာ ကာရဏဒွဝယေန ဧဝမေဝ ခာယန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘဝင်္ဂပရိတသဿာ** တိ ဘဝင်္ဂဝသေန ပရိဝသနသ္သ, ဘဝင်္ဂသင်္ခာတဿ ပရိဝသနဿ တ, ဘဝင်္ဂပတနဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာစိဏ္ဏဝသိတာယာ**တိ အာဝဇ္ဇန သမာပဇ္ဇနာဒီဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ သမာစိဏ္ဏပရိစယတာယ။ နနု စ ဧဿာပိ စိတ္တဿ ပဝတ္တိယာ ဒွေဝ ကိဿော ရသ္မိယောပိ သမ္ဘဝေယျုန္တိ အနုယောဂမပနေတိ **''တဿာ တဿာ ပန ရသ္မိယာ''** တိအာဒိနာ။ စိတ္တတရနာနတ္တာ **အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မ** စိတ္တာနိ, ကသိဏနာနတ္တာ **အဓိဋ္ဌာန** စိတ္တတရာနိပိ **ဝိသုံ ဝိသုံယေဝ ပဝတ္တန္တိ**။ အာဝဇ္ဇနာ ဝသာနေ တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တဇဝနာနိ ပရိကမ္မနာမေနေဝ ဣစ္ဆ ဝုတ္တာနိ။

ကထန္တိ အာဟ **''နီလရသ္မိအတ္ထာယ ဟိ''** တိအာဒိ။ ''မဉ္ဇိဋ္ဌရသ္မိအတ္ထာယ လောဟိတကသိဏံ, ပဘဿရ ရသ္မိအတ္ထာယ ပီတကသိဏ''န္တိ ဣဒံ လောဟိတပီတရသ္မီနံ ကာရဏေယေဝ ဝုတ္တေ သိဒ္ဓန္တိ န ဝုတ္တံ။ တာသမေဝ ဟိ မဉ္ဇိဋ္ဌပဘဿရရသ္မိယော ဝိသေသပဘေဒဘူတာတိ။ **''အင်္ဂီရသနုတ္ထာယာ''** တိအာဒိနာ **''ဥပရိမကာယ တော''**တိအာဒီနံ ဝိဝရဏံ။ အင်္ဂီရသနုဒကက္ခန္ဓာပိ အညမညအသမ္မိဿာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဥဂ္ဂန္တွာ စက္ကဝာဠမုခဝဋ္ဋိယံ ပတိံသု, တံ ဒိဝသံ ပန သတ္ထာ ယော ယော ယသ္မိံ ယသ္မိံ ခဏေ့ စ ဟဋ္ဌိဟာရိယေ စ ပသန္နော, တဿ တဿ အဇ္ဈာသယဝသေန တံ တံ ခဏ္ဍ ကထေသိ, ဟဋ္ဌိဟာရိယဥ္စ ဒဿေသိ, ဧဝံ ခဏေ ဘာသိယမာနေ, ဟဋ္ဌိ ဟာရိယေ စ ကရိယမာနေ မဟာဇနော ခမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တသ္မိဥ္စ သမာဂမေ အတ္တနော မနံ ဂဟေတွာ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိတုံ သမတ္ထံ အဒိသွာ နိမ္မိတံ ဗုဒ္ဓံ မာပေသိ, တေန ပုစ္ဆိတံ ပဉ္ဟံ သတ္ထာ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သတ္ထာရာ ပုစ္ဆိ တံ ပဉ္ဟံ သော ဝိဿဇ္ဇေသိ, သတ္ထု စင်္ကမနကာလေ နိမ္မိတော ဌာနာဒီသု အညတရံ ကပ္ပေသိ, တဿ စင်္ကမန ကာလေ သတ္ထာ ဌာနာဒီသု အညတရံ ကပ္ပေသီတိ ဧတမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''သတ္ထာ စင်္ကမတိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **''သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ''**န္တိ ဧတေန ''သတ္ထာ တိဋ္ဌတိ, နိမ္မိတော စင်္ကမတိ တ နိသီဒတိ တ သေယျံ တ ကပ္ပေ တီ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆) စတူသု ဣရိယာပထေသု ဧကေကမူလကာ သတ္တုပက္ခေ စတ္တာရော , နိမ္မိတပက္ခေ စ တ္တာရောတိ သဗ္ဗေ အဋ္ဌ တရာ ဝိတ္ထာရေတွာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ ယသ္မာ သီလံ သမာဓိဿ ပတိဋ္ဌာမတ္တ မေဝ ဟုတွာ နိဝတ္တတိ, သမာဓိယေဝ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ ယထာဝုတ္တံ သဗ္ဗံ ဟဋ္ဌိဟာရိယကိစ္စံ ပဝတ္တေတိ, တသ္မာ တဒေတံ သမာဓိကိစ္စမေဝတိ ဝုတ္တံ **''တွေ ကေမီ''** တိအာဒိ။

''ယံ ပနာ''တိအာဒိနာ သမာဓိဿ ပညမဟာပုဏ္ဏတာ ဝိဘာဝိတာ, ယံ ပန **ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣဒံ** ပဋိဝိဇ္ဈနံ **ပညာကိစ္စ**န္တိ အ တ္တော။ တံ အနုက္ကမတော ဒဿေတိ **''ဘဂဝတ''**တိအာဒိနာ။ **''ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ခေ ယျာနီ''**တိ ဣဒံ ဒီပင်္ကရပာဒမူလေ ကတပဏိဓာနဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဝုတ္တံ, တတော ပုဗ္ဗေပိ ယတ္တကေန တသ္မိံ ဘဝေ ဣစ္ဆန္တော သာဝကဗောဓိံ ပတ္တုံ သက္ကုဏေယျ, တတ္တကံ ပုညသမ္ဘာရံ သမုပစိနိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတော ယေဝ ဟိ ''မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ, ဟေတု သတ္ထာရဒဿန''န္တိအာဒိနာ (ဗု. ၀ံ. ၅၉) ဝုတ္တေသု အဋ္ဌဓမ္မေသု ဟေတုသမ္ပန္နတာ အဟောသိ။ ကေစိ ပန မနောပဏိဓာနဝစီပဏိဓာနဝသေန အနေကာနိ အသင်္ခေယျပရိစ္ဆေဒံ က

တွာ ပုဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ သင်္ဂဟာရုဠှာသု အဋ္ဌကထာသု တထာ အဝုတ္တတ္တာ။ တာသု ဟိ ယထာဝုတ္တနယေန ပဌမာဘိနီဟာရတော ပုဗ္ဗေ ဟေတုသမ္ပန္နတာယေဝ ဒဿိတာ။ ဧကူနတိံသဝဿကာလေ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ စက္ကရတနာရဟပုညဝန္တတာယ ဗောဓိသတ္တော စက္ကဝတ္တိသိရိသမ္ပန္နောတိ တဿ နိတသဘာဝနံ **“စက္ကဝတ္တိသိရိနိတသဘူတ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဘဝနာ**တိ ရမ္မသုရမ္မသုဘသင်္ခါတာ နိကေတနာ။ **ပဓာနယောဂ**န္တိ ဒုက္ကရစရိယာယ ဥတ္တမဝီရိယာနုယောဂံ။

ဥရုဝေလာယံ ကိရ သေနာနိဂမေ ကုဋုမ္ဗိကဿ ဓီတာ သုဇာတာ နာမ အရိကာ ဝယပ္ပတ္တာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ နိဂြောဓမူလေ ပတ္ထနမကာသိ “သစာဟံ သမဇာတိကံ ကုလဃရံ ဂန္တွာ ပဌမဂဗ္ဘေ ပုတ္တံ လဘိဿာမိ, ခီရပါယာသေန ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမီ”တိ, (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၈၄; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေ နိဒါနကထာ) တဿာ သာ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈိ။ သာ သတ္တ ဓေနုယော လဋ္ဌိဝနေ စာရာပေတွာ တာသမ္ပိ ဓီတရော ဂါဝိယော လဒ္ဓာ တထေဝ စာရာပေတွာ ပုန တာသမ္ပိ ဓီတရော တထေဝတိ သတ္တပုတ္တိနတ္တိပနတ္တိပရမ္ပရာဂတာဟိ ဓေနူဟိ ခီရံ ဂဟေတွာ ခီရပါယာသံ ပစိတုမာရဘိ။ တသ္မိံ ခဏေ မဟာဗြဟ္မာ တိယောဇနိကံ သေတစ္ဆတ္တံ ဥပရိ ဓာရေသိ, သက္ကော ဒေဝရာဇာ အဂ္ဂိံ ဥဇ္ဇာလေသိ, သကလလောကေ ဝိဇ္ဇမာနရသံ ဒေဝတာ ပက္ခိပိံသု, ပါယာသံ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋံ ဟုတွာ ပစတိ, တံ သာ သုဝဏ္ဏပါတိယာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာယ သဟေဝ ဗောဓိသတ္တဿ ဒတွာ ပက္ကာမိ။ အထ ဗောဓိသတ္တော တံ ဂဟေတွာ နေရဉ္ဇရာယ တီရေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတေ နာမ တိတ္ထေ ဧကတာလဋ္ဌိပ္ပမာဏေ ဧကူနပညာသပိဏ္ဍေ ကရောန္တော ပရိဘုဉ္ဇိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“ဝိသာခါပုဏ္ဏမာယံ ဥရုဝေလဂါမေ သုဇာတာယ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ”**တိ။ တတ္ထ **သုဇာတာယာ**တိ အာယသ္မတော ယသတ္ထေရဿ မာတုဘူတာယ ပစ္ဆာ သရဏဂမနဋ္ဌာနေ ဧတဒဂ္ဂပ္ပတ္တာယ သုဇာတာယ နာမ သေဋ္ဌိဓီတာယ။ အင်္ဂမဂ္ဂါနုသာရိနော ရသဿ သာရော ဥပတ္ထမ္ဘော ဗလကရော ဘူတနိဿိတော ဧကော ဝိသေသော **သြဇာ** နာမ, သာ ဒိဝိ ဘဝ ပက္ခိတ္တာ ဧတ္ထာတိ **ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇော,** တံ။ ပါတဗ္ဗော စ သော အသိတဗ္ဗော စာတိ **ပါယာသော,** ရသံ ကတွာ ပိဝိတုံ, အာလောပံ ကတွာ စ ဘုဉ္ဇိတုံ ယုတ္တော ဘောဇနဝိသေသော, မဓုနာ သိတ္တော ပါယာသော **မဓုပါယာသော,** တံ။

တတော နေရဉ္ဇရာယ တီရေ မဟာသာလဝနေ နာနာသမာပတ္တီဟိ ဒိဝါဝိဟာရဿ ကတတ္တာ **“သာယန္ဟသမယေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိတ္ထာရော တတ္ထ တတ္ထ ဂဟေတဗ္ဗော။ **ဒက္ခိဏုတ္တရေနာ**တိ ဒိဝါဝိဟာရတော ဗောဓိယာ ပဝိသနမဂ္ဂံ သန္ဓာယာဟ, ဥဇုကံ ဒက္ခိဏုတ္တရဂတေန ဒေဝတာဟိ အလင်္ကတေန မဂ္ဂေနာတိ အတ္ထော ။ ဧဝမ္ပိ ဝဒန္တိ **“ဒက္ခိဏုတ္တရေနာ**တိ ဒက္ခိဏပစ္ဆိမုတ္တရေန အာဒိအဝသာနဂဟဏေန မဇ္ဈိမဿာပိ ဂဟိတတ္တာ, တထာ လုတ္တပယောဂဿ စ ဒဿနတော။ ဧဝဉှိ သတိ ‘ဒက္ခိဏပစ္ဆိမုတ္တရဒိသာဘာဂေန ဗောဓိမဏ္ဍံ ပဝိသိတွာ တိဋ္ဌတီ’တိ (ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ) **ဇာတကနိဒါနေ** ဝုတ္တဝစနေန သမေတီ”တိ။ ဒက္ခိဏဒိသတော ဂန္တဗ္ဗော ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ **ဒက္ခိဏုတ္တရော,** တေန ပဝိသိတွာတိ အပရေ။ ကေစိ ပန “ဥတ္တရသဒ္ဒော စေတ္ထ မဂ္ဂဝါစကော။ ယဒိ ဟိ ဒိသာဝါစကော ဘဝေယျ, ‘ဒက္ခိဏုတ္တရာယာ’တိ ဝဒေယျာ”တိ, တံ န “ဥတ္တရေန နဒီ သီဒါ, ဂမ္ဘီရာ ဒုရတိက္ကမာ”တိအာဒီသု ဒိသာဝါစကဿာပိ ဧနယောဂဿ ဒဿနတော, ဥတ္တရသဒ္ဒဿ စ မဂ္ဂဝါစကဿ အနာဂတတ္တာ။ အပိစ ဒိသာဘာဂံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဒိသာဘာဂေပိ ဟိ ဒိသာ ဧတေတိ။ အထ အန္တရာမဂ္ဂေ သောတ္ထိယေန နာမ တိဏဟာရကဗြာဟ္မဏေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ ကုသတိဏမုဋ္ဌိယော ဂဟေတွာ အသိတဉ္ဇနဂိရိသင်္ကာသံ သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနမဿာသဇနနဋ္ဌာနေ သမာဝိရုဠှံ ဗောဓိယာ မဏ္ဍနဘူတံ ဗောဓိမဏ္ဍမုပဂန္တွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ အဋ္ဌာသိ, သော ပန ပဒေသော ပဒုမိနိပတ္တေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ ပကမ္ပိတ္ထ, တတော ပစ္ဆိမဒိသာဘာဂံ, ဥတ္တရဒိသာဘာဂဉ္စ ဂန္တွာ တိဋ္ဌန္တေပိ မဟာပုရိသေ တထေဝ တေ အကမ္ပိံသု, တတော “နာယံ သဗ္ဗောပိ ပဒေသော မမ ဂုဏံ သန္ဓာရေတုံ သမတ္ထော”တိ ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂမဂမာသိ, တတ္ထ ပလ္လင်္ကပ္ပမာဏံ နိစ္စလမဟောသိ, တဿေဝ စ နိပ္ပရိယာယေန ဗောဓိမဏ္ဍသမညာ, မဟာပုရိသော “ဣဒံ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနဋ္ဌာန”န္တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ ပုဗ္ဗုတ္တရဒိသာဘာဂေ ဌိတော တတ္ထ အကမ္ပနပ္ပဒေသေ တာနိ တိဏာနိ အဂ္ဂေ ဂဟေတွာ သဉ္စာလေသိ, တာဝဒေဝ စုဒ္ဒသဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော အဟောသိ, တာနိပိ တိဏာနိ ဝိစိတ္တကာရေန တူလိကာယ လေခါ ဂဟိတာနိ ဝိယ အဟေသုံ။ သော တတ္ထ တိသန္ဓိပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ စတုရင်္ဂိကံ ဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ နိသီဒိ, တမတ္ထံ သင်္ခိပိတွာ ဒဿေန္တော **“ဗောဓိမဏ္ဍံ ပဝိသိတွာ”** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဗောဓိ** ဝုစ္စတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ, သဗ္ဗညုတညာဏဉ္စ, သာ မဏ္ဍတိ ထာမဂတတာယ ပသီဒတိ တေ့ထာတိ **ဗောဓိမဏ္ဍော,** နိပ္ပရိယာယေန ယထာဝုတ္တပ္ပဒေသော, ပရိယာယေန ပန ဣဓ ဒုမရာဇာ။ တထာ ဟိ **အာစရိယာနန္ဒတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ "ဗောဓိမဏ္ဍသဒ္ဒောပဋ္ဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓဋ္ဌာနေ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဗောဓိရုက္ခသ္သ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ"တိ, တံ။

မာရဝိဇယသဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘာဒီဟိ ဘဂဝန္တံ အဿာသေတီတိ **အဿတ္ထော။** အာပုဗ္ဗဉ္ဟိ သာသသဒ္ဒံ အနုသိဋ္ဌိတောသနေသု ဣစ္ဆန္တိ, ယံ တု လောကေ "စလဒလော, ကုဉ္ဇရာသနော" တိပိ ဝဒန္တိ။ အစ္စုဂ္ဂတဘာဝေန, အဇေယ္ယဘူမိသီသဂတဘာဝေန, သကလသဗ္ဗညုဂုဏပဋိလာဘဋ္ဌာနဝိရုဠှဘာဝေန စ ဒုမာနံ ရာဇာတိ **ဒုမရာဇာ,** အဿတ္ထော စ သော ဒုမရာဇာ စာတိ **အဿတ္ထဒုမရာဇာ** တံ။ ဒွိန္နံ ဥရုဇာဏုသန္ဓီနံ, ဥရုမူလကဋိသန္ဓိဿ စ ဝသေန တယော သန္ဓယော, သင်္ကောနဝသေန တ တယော ကောဏာ ယဿာတိ **တိသန္ဓိ,** သေ့ဝဝ ပလ္လင်္ကော ဥရုဗဒ္ဓာသနံ ပရိသမန္တတော အင်္ကနံ အာသနန္တိ အတ္ထေန ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ, ဒွိဘာဝဉ္စ ကတ္ွာ, တီဟိ တ သန္ဓီဟိ လက္ခိတော ပလ္လင်္ကော **တိသန္ဓိပလ္လင်္ကော,** တံ။ **အာဘုဇိတ္ွာ**တိ အာဗန္ဓိတ္ွာ, ဥဘော ပာဒေ သမဉ္ဇိတေ ကတ္ွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိတ္ထာရော **သာမညဖလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၁၆) အာဂမိဿတိ။ အတ္တာ, မိတ္တော, မဇ္ဈတ္တော, ဝေရီတိ စတူသုပိ သမပ္ပဝတ္တနဝသေန **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနံ။** "စတုရင်္ဂသမန္နာဂတ"န္တိ ဣဒံ ပန "ဝီရိယာဓိဋ္ဌာန"န္တိ ဧတေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ –

ကာမံ တစော စ န္ဟာရု စ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု, ဥပသုဿတု သရီရေ မံသလောဟိတံ, ယံ တံ ပုရိသထာမေန ပုရိသဝီရိယေန ပုရိသပရက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗံ, န တံ အပာပုဏိတ္ွာ ဝီရိယဿ သဏ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ"တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၁.၂၆၆; အ. နိ. ၃.၅၁; အ. နိ. ၈.၁၃; မဟာနိ. ၁၇, ၁၉၆) –

ဝုတ္တနယေန စတုရင်္ဂသမန္နာဂတမေဝ။

စုဒ္ဒသ ဟတ္ထာ ဝိတ္ထတပ္ပမာဏဘာဝေန ယဿာတိ **စုဒ္ဒသဟတ္ထော။** ပရိသမန္တတော အင်္ကီယတေ လက္ခီယတေ ပရိစ္ဆေဒဝသေနာတိ **ပလ္လင်္ကော** ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ, တဿ စ ဒွိတ္တံ ကတ္ွာ။ အပိစ "ဣဒံ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနဋ္ဌာန"န္တိ အဋ္ဌကထာသု ဝစနတော ပလ္လံ ကိလေသဝိဒ္ဓံသနံ ကရောတိ ဧတ္ထာတိ **ပလ္လင်္ကော** နိဂ္ဂဟိတာဂမဝသေန, အလုတ္တသမာသဝသေန တ, စုဒ္ဒသဟတ္ထော စ သော ပလ္လင်္ကော စ, သေ့ဝဝ ဥတ္တမဋ္ဌေန ပတ္ထနီယဋ္ဌေန စ ဝရောတိ **စုဒ္ဒသဟတ္ထပလ္လင်္ကဝရော,** တတ္ထ ဂတော ပဝတ္တော နိသိန္နော တထာ။ စုဒ္ဒသဟတ္ထတာ စေတ္ထ ဝိတ္ထာရဝသေန ဂဟေတဗ္ဗာ။ တာနိယေဝ ဟိ တိဏာနိ အပရိမိတပုညာနုဘာဝတော စုဒ္ဒသဟတ္ထဝိတ္ထတပလ္လင်္ကဘာဝေန ပဝတ္တာနိ, န စ တာနိ အဋ္ဌမုဋ္ဌိပ္ပမာဏာနိ စုဒ္ဒသဟတ္ထအစ္စုဂ္ဂတာနိ သမ္ဘဝန္တိ။ တတောယေဝ စ ဣဓ "တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတ္ွာ"တိ ဝုတ္တံ, **ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာဒီသု** စ "တိဏာနိ သန္ထရိတ္ွာ။ပေ။ ပုရတ္ထိမာဘိမုခော နိသီဒိတ္ွာ"တိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.နိဒါနကထာ)။ အညတ္ထ စ "တိဏာသနေ စုဒ္ဒသဟတ္ထသမ္မတေ"တိ။ ကေစိ ပန "အစ္စုဂ္ဂတဘာဝေနေဝ စုဒ္ဒသဟတ္ထော"တိ ယထာ တထာ ပရိကပ္ပနာဝသေန ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ ယထာဝုတ္တေန ကာရဏေန, သာဓကေန စ ဝိရုဒ္ဓတ္တာ။ ကာမဉ္စ မနောရထပူရဏိယာ **စတုရင်္ဂုတ္တရဝဏ္ဏနာယ** "တိက္ခတ္တုံ ဗောဓိ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ွာ ဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယ္ဟ စုဒ္ဒသဟတ္ထုဗ္ဗေဓေ ဌာနေ တိဏသန္ထရံ သန္ထရိတ္ွာ စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌာယ နိသိန္နကာလတော"တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၃၃) ဟဋ္ဌော ဒိဿတိ, တထာပိ တတ္ထ ဥဗ္ဗေဓသဒ္ဒော ဝိတ္ထာရတစကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ယထာ "တိရိယံ သောဠသုဗ္ဗေဓော, ဥဒ္ဓမာဟု သဟဿဓာ"တိ (ဇာ. ၁.၃.၄၀) **မဟာပနာဒဇာတကေ။** တထာ ဟိ တဒဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ "တိရိယံ သောဠသုဗ္ဗေဓောတိ ဝိတ္ထာရတော သောဠသကဏ္ဍပာတဝိတ္ထာရော အဟောသီ"တိ (ဇာတက အဋ္ဌ. ၂-၃၀၂ ပိဋ္ဌေ)။ အညထာ ဟိ အာကာသေယေဝ ဥက္ခိပိတ္ွာ တိဏသန္ထရဏံ ကတံ, န အစလပဒေသေတိ အတ္ထော အာပဇ္ဇေယ္ယ သန္ထရဏကိရိယာဓာရဘာဝတော တဿ, သော စတ္ထော အနမိပ္ပေတော အညတ္ထ အနာဂတတ္တာတိ။

ရဇတက္ခန္ဓံ ပိဋ္ဌိတော ကတ္ွာ ဝိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အတ္ထ** န္တိ ပစ္ဆိမပဗ္ဗတံ။ **မာရဗလ**န္တိ မာရံ, မာရဗလဉ္စ, မာရဿ တ သာမတ္ထိယံ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသ** န္တိ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓံ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခု** န္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ။ "ကိစ္ဆံ ဝတာယံ လောကော အာပန္နော"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၅၇; သံ. နိ. ၂.၄) ဇရာမရဏမုခေန **ပစ္စယာကာရေ ဉာဏံ ဩတာရေတ္ွာ။** အာ

နာဟနစတုတ္ထဇ္ဈာနန္တိ ဧတ္ထာပိ ‘‘သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ အာစိဏ္ဏာ’’န္တိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ
ဗုဒ္ဓါနမာစိဏ္ဏမေဝါတိ ဝဒန္တိ။ **ဟဒကံ ကတွာတိ** ကာရဏံ, ပတိဋ္ဌာနံ တ ကတွာ။ **‘‘ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ** တိ ဆတ္
တိံသကောဋိသတသဟဿမုခေန အာသဝက္ခယဉာဏသဋ္ဌာတမဟာဝဇိရဉာဏဂဗ္ဘံ ဂဏှာပနဝသေန ဝိပဿနံ ဘာ
ဝေတွာ။ သဗ္ဗညုတညာဏာဓိဂမာယ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာဝသေန အနေကာကာရတောကာရေ သဋ္ဌာရေ သမ္မသတော ဆ
တ္တိံသကောဋိသတသဟဿမုခေန ပဝတ္တံ ဝိပဿနာဉာဏမ္ပိ ဟိ ‘‘မဟာဝဇိရဉာဏ’’န္တိ ဝုစ္စတိ, စတုဝီသတိ
ကောဋိသတသဟဿသင်္ခါယ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တီနံ ပုရေစရာနုစရဉာဏမ္ပိ။ ဣဓ ပန မဂ္ဂဉာဏမေဝ,
ဝိသေသတော စ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏံ, တသ္မာ တဿေဝ ဝိပဿနာဂဗ္ဘဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ **သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏေတိ** သဗ္ဗ
ညုတာဒိနိရဝသေသဗုဒ္ဓဂုဏေ။ တဿာ ဟဒကံ ကတွာ သမာဓိ နိဝတ္တောတိ ဝုတ္တံ **‘‘ဣဒမဿ ပညာကိစ္စ’’** န္တိ။ **အ
ဿာ**တိ ဘဂဝတော။

‘‘တတ္ထ ယထာ ဟတ္ထေ’’ တိအာဒိနာ ဥပမာယ ဟာကဋ္ဌိကရဏံ။ **ဟတ္ထေ** တိ ဟတ္ထပသတေ, ကရပုဋ္ဌေ တ။ **ဟ
တိယန္တိ** သရာဝကေ။ **ဃဋ္ဋေတိ** ဥဒကဟရဏဃဋ္ဋေ။ ဒ္ဝတ္တိံသအောဏဂဏှာပနပ္ပမာဏံ ကုဏ္ဍံ **ကောလမ္ဗော။** တတော
မဟတရာ **စာဋ္ဋိ။** တတောပိ မဟတီ **မဟာကုမ္ဘီ။** သောဏ္ဍီ **ကုသောဗ္ဘော။** နဒီဘာဂေ **ကန္ဒရော။** စက္ကတဋ္ဌဟဒေသု
သမုဒ္ဒော **စက္ကတဋ္ဌမဟာသမုဒ္ဒော။** **သိနေရုပာဒကေ မဟာသမုဒ္ဒေ** တိ သီဒန္တရသမုဒ္ဒံ သန္ဓာယာဟ။ **‘‘ဟတိယ’’**န္
တိအာဒိနာပိ တဒေဝတ္ထံ ပကာရန္တရေန ဝိဘာဝေတိ။ ပရိတ္တံ ဟောတိ ယထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယဿာ ဟင်္ဂိယာ အတ္
ထဝိဘာဝနတ္ထာယ ယာ သံဝဏ္ဏနာ ဝုတ္တာ, တဒေဝ တဿာ ဂုဏဘာဝေန ဒဿေတုံ **‘‘တေနာဟာ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။
ဇေံ သဗ္ဗတ္ထ။

‘‘ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ’’ တိအာဒိ ပုထုဇ္ဇနေသု လဗ္ဘမာနဝိဘာဂဒဿနတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ, န ပန **မူလပရိယာယသံဝဏ္ဏ
နာဒီသု** (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂) ဝိယ ပုထုဇ္ဇနဝိသေသနိဒ္ဒာရဏတ္ထံ နိရဝသေသပုထုဇ္ဇနဿေဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတတ္တာ။
သဗ္ဗောပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော ဘဂဝတော ဥပရိဂုဏေ ဝိဘာဝေတုံ န သက္ကောတိ, တိဋ္ဌတု တာဝ ပုထုဇ္ဇနော, အရိယ
သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓါနမ္ပိ အဝိသယာ ဧဝ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘သောတာပန္နော’’တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇)။
ကေတ္တသမ္ဗန္ဓတာယ အာဒိစ္စဿ သူရိယဒေဝပုတ္တဿ ဗန္ဓုတိ **အာဒိစ္စဗန္ဓု,** တေန ဝုတ္တံ **နိဒ္ဒေသေ** –

‘‘အာဒိစ္စော ဝုစ္စတိ သူရိယော။ သူရိယော ဂေတမော ဂေတ္တေန, ဘဂဝာပိ ဂေတမော ဂေတ္တေန, ဘဂဝာ သူ
ရိယဿ ဂေတ္တဉာတကော ဂေတ္တဗန္ဓု, တသ္မာ ဗုဒ္ဓော အာဒိစ္စဗန္ဓူ’’တိ (မဟာနိ. ၁၅၀; စူဠနိ. ၉၉)။

သဒ္ဒဝိဒူ ပန ‘‘ဗုဒ္ဓဿာဒိစ္စဗန္ဓုနာ’’တိ ပဌမိစ္ဆန္တိ။ အာဒိစ္စဿ ဗန္ဓုနာ ဂေတ္တေန သမာနော ဂေတ္တသ
ဋ္ဌာတော ဗန္ဓု ယဿ, ဗုဒ္ဓော စ သော အာဒိစ္စဗန္ဓု စာတိ ကတွာ။ ယသ္မာ ပန ခန္ဓကထာဒိကောသလ္လေနာပိ ဥပက္
ကိလေသာနုပက္ကိလေသာနံ ဇာနနပဟေတုဘူတံ ဗာဟုသစ္စံ ဟောတိ, ယထာဟ –

‘‘ကိတ္တာဝတာ နု ခော ဘန္တေ ဗဟုဿုတော ဟောတီတိ? ယတော ခော ဘိက္ခု ခန္ဓကုသလော ဟောတိ။ ဓာတု။
ပေ.။ အာယတန။ပေ.။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကုသလော ဟောတိ, ဧတ္တာဝတာ ခော ဘိက္ခု ဗဟုဿုတော ဟောတီ’’တိ။

တသ္မာ **‘‘ယဿ ခန္ဓဓာတုအာယတနာဒီသူ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စေတ္ထ ယာဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါ သင်္ဂ
ဏှာတိ။ တတ္ထ တစုဂ္ဂတကရဏံ **ဥဂ္ဂဟော။** အတ္ထဿ ပရိပုစ္ဆနံ **ပရိပုစ္ဆာ။** အဋ္ဌကထာဝသေန အတ္ထဿ
သောတဒ္ဒတရပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ **သဝနံ။** ဗုဒ္ဓနတ္တာနံ သုနိက္ခေပသုနယနေန ဓမ္မဿ ပရိဟရဏံ **ဓာရဏံ။** ဇေံ သုတ
ဓာတပရိစိတာနံ ဝိတက္ကနံ မနသာနုပေက္ခနံ **ပစ္စဝေက္ခဏံ** ။

ဇေံ ပဘေဒံ ဒဿေတွာ ဝစနတ္ထမ္ပိ ဒဿေတိ **‘‘ဒုဝိဓော’’**တိအာဒိနာ။ **ပုထူနန္တိ** အနေကဝိဓာနံ ကိလေသာဒီနံ။
ပုထုဇ္ဇနန္တောဂဓတ္တာ တိ ဗဟူနံ ဇနာနံ အဗ္ဘန္တရေ သမဝရောဓဘာဝတော ပုထုဇ္ဇနောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပုထုစာယံ ဇ
နော**တိ ပုထု ဧဝ ဝိသုံယေဝ အယံ သင်္ချံ ဂတော။ **ဣတီ**တိ တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇေံ ကထာဗန္ဓေန သင်္
ခေပတော ဒဿိတမတ္ထံ **‘‘သော ဟိ’’**တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ **‘‘နာနပ္ပကာရာန’’** န္တိ ဣမိနာ **ပုထု**-သဒ္ဒော ဣဓ ဗဟုဝတ္
ထောတိ ဒဿေတိ။

အာဒိ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတမတ္ထံ, တဒတ္ထဿ စ သာဓကံ အမ္ဗသေစနဂရုသိနာနနယေန နိဒ္ဒေသဟင်္ဂိယာ ဒဿေန္တော **“ယထာဟာ”**တိအာဒိမာဟ။ **အဝိဟတာ** သက္ကာယဒိဋ္ဌိယော, ပုထု ဗဟုကာ တာ ဧတေသန္တိ **ပုထုအဝိဟတသက္ကာယဒိဋ္ဌိကာ,** ဧတေန အဝိဟတတ္တာ ပုထု သက္ကာယဒိဋ္ဌိယော ဇနေန္တိ, ပုထူဟိ တ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟိ ဇနိတာတိ အတ္ထံ ဒဿေတိ။ အဝိဟတတ္ထမေဝ တ ဇနသဒ္ဒော ဝဒတိ, တသ္မာ ပုထု သက္ကာယဒိဋ္ဌိယော ဇနေန္တိ န ဝိဟနန္တိ, ဇနာ တ အဝိဟတာ ပုထု သက္ကာယဒိဋ္ဌိယော ဧတေသန္တိ အတ္ထံ ဒဿေတီတိပိ ဝဋ္ဋတိ, ဝိသေသနပရနိပါတနဉ္စေတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ယထာ “အဂ္ယာဟိတော”တိ။ **“ပုထု သတ္ထာရာနံ မုခုလ္လောကိကာ”** တိ ဧတေန ပုထု ဗဟဝေ ဇနာ သတ္ထာရော ဧတေသန္တိ နိဗ္ဗစနံ ဒဿိတံ။ **ပုထု သဗ္ဗဂတီဟိ အဝုဋ္ဌိတာ** တိ ဧတ္ထ ပန ကမ္မကိလေသေဟိ ဇနေတဗ္ဗာ, ဇာယန္တိ တ သတ္တာ ဧတ္ထာတိ **ဇနာ,** ဂတိယော, ပုထု သဗ္ဗာ ဧဝ ဇနာ ဂတိယော ဧတေသန္တိ ဝစနတ္ထော။ **“ပုထု နာနာဘိသင်္ခာရေ အဘိသင်္ခရောန္တီ”** တိ ဧတေန စ ဇာယန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာတိ **ဇနာ,** ပုညာဘိသင်္ခာရာဒယော, ပုထု နာနာဝိဓာ ဇနာ သင်္ခါရာ ဧတေသံ ဝိဇ္ဇန္တိ, ပုထု တ နာနာဘိသင်္ခါရေ ဇနေန္တိ အဘိသင်္ခရောန္တီတိ အတ္ထမာဟ။ တတော ပရံ ပန **“ပုထု နာနာဩဃေဟိ ဝုယှန္တီ”** တိအာဒိအတ္ထတ္တယံ ဇနေန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာတိ **ဇနာ,** ကာမောဃာဒယော, ရာဂသန္တာပာဒယော, ရာဂပရိဠာဟာဒယော စ, သဗ္ဗေပိ တ ကိလေသပရိဠာဟာ။ ပုထု နာနပ္ပကာရာ တေ ဧတေသံ ဝိဇ္ဇန္တိ, တေဟိ တ ဇနေန္တိ ဝုယှန္တိ, သန္တာပေန္တိ, ပရိဍဟန္တိ စာတိ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ **“ရတ္တာ ဂိဒ္ဓာ”** တိ အာဒိ ပရိယာယဝစနံ။

အပိ စ **ရတ္တာ** တိ ဝတ္ထံ ဝိယ ရင်္ဂဇာတေန စိတ္တဿ ဝိပရိဏာမကရေန ဆန္ဒရာဂေန ရတ္တာ။ **ဂိဒ္ဓာ** တိ အဘိကင်္ခနသဘာဝေန အဘိဂိဇ္ဈနေန ဂိဒ္ဓာ။ **ဂထိတာ**တိ ဂန္ထိတာ ဝိယ ဒုမ္မောစနီယဘာဝေန တတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓာ။ **မုစ္ဆိတာ** တိ ကိလေသာဝိသနဝသေန ဝိသညီဘူတာ ဝိယ အနညကိစ္စမောဟံ သမာပန္နာ။ **အဇ္ဈောသန္နာ** တိ အနညသာဓာရဏေ ဝိယ ကတွာ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတွာ ဌိတာ။ **လဂ္ဂါ** တိ ကတေ ကဏ္ဍကေ ဝိယ အာသတ္တာ, မဟာပလိပေ တ ပတနေန နာသိကဂ္ဂပလိပန္နပုရိသော ဝိယ ဥဒ္ဓရိတုမသက္ကုဏေယျဘာဝေန နိမုဂ္ဂါ။ **လဂ္ဂိတာ** တိ မက္ကဋာလေပေန ဝိယ မက္ကဋော ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန အာသင်္ဂိတာ, **ပလိဗုဒ္ဓါ**တိ သမ္ဗဒ္ဓါ, ဥပဒ္ဒုတာ တတိ အယမတ္ထော **အင်္ဂုတ္တရဋီကာယံ** (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၁) ဝုတ္တော။ ဧတေန ဇာယတီတိ **ဇနော,** “ရာဂေ ဂဓော”တိ ဧဝမာဒိကော, ပုထု နာနာဝိဓော ဇနော ရာဂါဒိကော ဧတေသံ, ပုထူသု တ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ဇနာ ရတ္တာ ဂိဒ္ဓါ။ပေ.။ ပလိဗုဒ္ဓါတိ အတ္ထံ ဒဿေတိ။

“အာဝုတာ”တိအာဒိပိ ပရိယာယဝစနမေဝ။ အပိစ **“အာဝုတာ**တိ အာဝရိတာ။ **နိဝုတာ**တိ နိဝါရိတာ။ **ဩဖုတာ**တိ ပလိဂုဏ္ဌိတာ, ပရိယောနဒ္ဓါ တ။ **ပိဟိတာ**တိ ပိဒဟိတာ။ **ပဋိစ္ဆန္နာ** တိ ဆာဒိတာ။ **ပဋိကုဇ္ဇိတာ** တိ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတာ”တိ တတ္ထေဝ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၁) ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ ဇနေန္တိ ဧတေဟီတိ **ဇနာ,** နီဝရဏာ, ပုထု နာနာဝိဓာ ဇနာ နီဝရဏာ ဧတေသံ, ပုထူဟိ တ နီဝရဏေဟိ ဇနာ အာဝုတာ။ပေ.။ ပဋိကုဇ္ဇိတာတိ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတိ။ ပုထူသု နီစဓမ္မသမာစာရေသု ဇာယတိ, ပုထူနံ တ အဗ္ဘန္တရေ ဇနော အန္တောဂဓော, ပုထု တ ဗဟုကော ဇနောတိ အတ္ထံ ဒဿေတိ **“ပုထူန”**န္တိအာဒိနာ, ဧတေန စ တတိယဟာဒံ ဝိဝရတိ, သမတ္တေတိ တ။ **“ပုထုတ”**တိအာဒိနာ ပန စတုတ္ထဟာဒံ။ ပုထု ဝိသံသဋ္ဌော ဧဝ ဇနော ပုထုဇ္ဇနောတိ အယဥ္စေဟတ္ထ ဝစနတ္ထော။

ယေဟိ ဂုဏဝိသေသေဟိ နိမိတ္တဘူတေဟိ ဘဂဝတိ “တထာဂတော”တိ အယံ သမညာ ပဝတ္တာ, တံ ဒဿနတ္ထံ **“အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝတ တထာဂတော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကောပိ ဟိ သဒ္ဒော အနေကပဝတ္တိနိမိတ္တမဓိကိစ္စ အနေကဓာ အတ္ထပ္ပကာသကော, ဘဂဝတော စ သဗ္ဗေပိ နာမသဒ္ဒါ အနေကဂုဏနေမိတ္တိကာယေဝ။ ယထာဟ –

“အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
ဂုဏေန နာမမုဒ္ဓေယျံ၊ အပိ နာမသဟဿတော”တိ။ (ဓ. သ. ၁၃၁၃; ဥအ. အဋ္ဌ. ၅၇; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၇၆; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၁၃)။

ကာနိ ပန တာနီတိ အနုယောဂေ သတိ ပဌမံ တဿရူပံ သင်္ခေပတော ဥဒ္ဒိသိတွာ **“ကထ”**န္တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိသတိ။ **တထာ အာဂတော**တိ ဧတ္ထ အာကာရနိယမနဝသေန ဩပမ္မသမ္ပဋိပာဒနတ္ထော **တထာ**-သဒ္ဒော။ သာမညဇောတနာယ ဝိသေသာဝဋ္ဌာနတော, ဝိသေသတ္ထိနာ စ သာမညသဒ္ဒဿာပိ ဝိသေသတ္တေယေဝ အနုပယုဇ္ဇိတဗ္ဗတော ပဋိပဒါဂမနတ္ထော **အာဂတ** သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န ဉာဏဂမနတ္ထော တထလက္ခဏံ အာဂတော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇; မ.

နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၂; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၇၈; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၇၀; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၁.၄၃; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၈; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၃၇; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၂; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၁၄) ဝိယ , နာပိ ကာယဂမနာဒိ အတ္ထော ''အာဂတော ခေါ မဟာသမဏော, မာဂဓာနံ ဂိရိဗ္ဗဇ''န္တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၅၃) ဝိယ။ တတ္ထ ယသ္မာ အာကာရသ္မာ နိယမနဝသေန ဩပမ္မသမ္ပဋိပာဒနတ္တော တထာ-သဒ္ဒော, တအာကာရံ ကရုဏာပဓာနတ္တာ တသ္မ မဟာကရုဏာမုခေန ပုရိမဗုဒ္ဓာနံ အာဂမနပဋိပဒာယ ဥဒာဟရဏဝသေန သာမညတော ဒဿေန္တော **''ယထာ သဗ္ဗလောကေ''**တိအာဒိမာဟ။ ယံတံ-သဒ္ဒာနံ ဧကန္တသမ္ဗန္ဓဘာဝတော စေတ္ထ တထာ-သဒ္ဒသ္သတ္ထဒဿနေ ယထာ-သဒ္ဒေန အတ္ထော ဝိဘာဝိတော။ တဒေဝ ဝိတ္ထာရေတိ **''ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ''**တိအာဒိနာ, ဝိပဿီအာဒီနဉ္စေတ္ထ ဆန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ မဟာပဒာနသုတ္တာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၄) သမ္ဗဟုလနိဒ္ဒေသေန (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.သမ္ဗဟုလပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ) သုပာကဋတ္တာ, အာသန္နတ္တာ စ တေသံ ဝသေန တံ ပဋိပဒံ ဒဿေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာဂတော ယထာ, တထာ အာဂတောတိ သဗ္ဗတ္ထ သမ္ဗန္ဓော။ **''ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီ''** တိအာဒိနာပိ တဒေဝ ပဋိနိဒ္ဒိသတိ။ တတ္ထ **ယေန အဘိနီဟာရေနာ**တိ မနုဿတ္တလိင်္ဂသမ္ပတ္တိဟေတုသတ္ထာရဒဿနပဗ္ဗဇ္ဇာဂုဏသမ္ပတ္တိအဓိကာရဆန္ဒာနံ ဝသေန အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေန မဟာပဏိဓာနေန ။ သဗ္ဗေသညပိ ဗုဒ္ဓာနံ ပဌမပဏိဓာနံ ကာမိနာဝ နီဟာရေန သမိဇ္ဈတိ။ အဘိနီဟာရောတိ စေတ္ထ မူလပဏိဓာနဿေတံ အဓိဝစနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝံ မဟာဘိနီဟာရဝသေန ''တထာဂတော''တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပာရမီပူရဏဝသေနပိ ဒဿေတုံ **''အထ ဝါ''**တိအာဒိမာဟ။ ''ဧတ္ထ စ သုတ္တန္တိကာနံ မဟာဗောဓိယာနပဋိပဒာယ ကောသလ္လဇနနတ္ထံ ပာရမီသု အယံ ဝိတ္ထာရကထာ''တိအာဒိနာ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) ယာ ပာရမီသု ဝိနိစ္ဆယကထာ ဝုတ္တာ, ကိဉ္စာပိ သာ အမှေဟိ ဣဓ ဝုစ္စမာနာ ဂန္ထဝိတ္ထာရကရာ ဝိယ ဘဝိဿတိ, ယသ္မာ ပနာယံ သံဝဏ္ဏနာ ဇေတိသုံ ပဋ္ဌာ ပမာဒလေခဝိသောဓနဝသေန, တဒဝသေသတ္ထပရိယာအနဝသေန စ ပဝတ္တာ, တသ္မာ သာပိ ပာရမီကထာ ဣဓ ဝတ္တဗ္ဗာယေဝါတိ တတော ဧဝ စရိယာပိဋကဋ္ဌကထာတော စ အာဟရိတွာ ယထာရဟံ ကထာဗန္ဓေဟိ သမလင်္ကရိတွာ အတ္ထမဓိပ္ပာယဉ္စ ဝိသောဓေယမာနာ ဘဝိဿတိ။ ကထံ?

> ကာ ပနေတာ ပာရမိယော၊ ကေနဋ္ဌေန ကတီဝိဓာ။
> ကော စ တာသံ ကမော ကာနိ၊ လက္ခဏာဒီနိ သဗ္ဗထာ။
>
> ကော ပစ္စယော၊ သံကိလေသော၊ ဝေဒါနံ ပဋိပက္ခကော။
> ပဋိပတ္တိဝိဘာဂေ စ၊ သင်္ဂဟော သမ္ပဒါ တထာ။
>
> ကိတ္တကေန သမ္ပာဒနံ၊ အာနိသံသော စ ကိံ ဖလံ။
> ပဉ္စဟမေတံ ဝိဿဇ္ဇိတွာ၊ ဘဝိဿတိ ဝိနိစ္ဆယော။

တတ္ထိဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ –

ကာ ပနေတာ ပာရမိယောတိ –

> တဏှာမာနာဒိမညတြ၊ ဥပာယကုသလေန ယာ။
> ဉာဏေန ပရိဂ္ဂဟိတာ၊ ပာရမီ သာ ဝိဘာဝိတာ။

တဏှာမာနာဒိနာ ဟိ အနုပဟတာ ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အနာဒယော ဂုဏသင်္ခါတာ တော ကိရိယာ ''ပာရမီ''တိ ဝိဘာဝိတာ။

ကေနဋ္ဌေန ပာရမိယော တိ –

> ပရမော ဥတ္တမဋ္ဌေန၊ တဿာယံ ပာရမီ တထာ။
> ကမ္မံ ဘာဝေတိ အနာဒိ၊ တဒ္ဓိတတော တိဓာ မတာ။

> ပူရေတိ မဝတိ ပရေ၊ ပရံ မဇ္ဇတိ မယတိ။
> မုနာတိ မိနောတိ တထာ၊ မိနာတီတိ တ ပရမော။
>
> ဟရေ မဇ္ဇတိ သောဓေတိ၊ မဝတိ မယတီတိ တ။
> မာယေတိ တံ တ မုနာတိ၊ မိနောတိ မိနာတိ တထာ။
>
> ဟရမီတိ မဟာသတ္တော၊ ဝုတ္တာနုသာရတော ပန။
> တဒ္ဓိတတ္ထတ္တယေနေဝ၊ ဟရမီတိ အယံ မတာ။

အနသီလာဒိဂုဏဝိသေသယောဂေန ဟိ သတ္တုတ္တမတာယ မဟာဗောဓိသတ္တော **ပရမော,** တဿ အယံ, ဘာတေ, ကမ္မန္တိ တ **ဟာရမီ,** အနာဒိကိရိယာ။ အထ တ ပရတိ ပူရေတီတိ **ပရမော** နိရုတ္တိနယေန, အနာဒိဂုဏာနံ ပူရကော, ဟလကော စ ဗောဓိသတ္တော, ပရမဿ အယံ, ဘာတေ, ကမ္မံ တ **ဟာရမီ။** အပိစ ပရေ သတ္တေ မဝတိ အတ္တနိ ဗန္ဓတိ ဂုဏဝိသေသယောဂေန, ပရံ တ အတိရေကံ မဇ္ဇတိ သံကိလေသမလတော, ပရံ တ သေဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ ဝိသေသေန မယတိ ဂစ္ဆတိ, ပရံ တ လောကံ ပမာဏဘူတေန ဉာဏဝိသေသေန ဣဓလောကမိဝ မုနာတိ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, ပရံ တ အတိဝိယ သီလာဒိဂုဏဂဏံ အတ္တနော သန္တာနေ မိနောတိ ပက္ခိပတိ, ပရံ တ အတ္တဘူတတော ဓမ္မကာယတော အညံ, ပဋိပက္ခံ တ တဒနတ္ထကရံ ကိလေသစောရဂဏံ မိနာတိ ဟိံသတီတိ **ပရမော,** မဟာသတ္တော, ''ပရမဿ အယ''န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန **ဟာရမီ။** ဟရေ တ နိဗ္ဗာနေ မဇ္ဇတိ သုဇ္ဈတိ, သတ္တေ စ သောဓေတိ, တတ္ထ တ သတ္တေ မဝတိ ဗန္ဓတိ ယောဇေတိ, တံ တ မယတိ ဂစ္ဆတိ, သတ္တေ စ မာယေတိ ဂမေတိ, တံ တ ယာထာဝတော မုနာတိ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, တတ္ထ တ သတ္တေ မိနောတိ ပက္ခိပတိ, တတ္ထ တ သတ္တာနံ ကိလေသာရိံ မိနာတိ ဟိံသတီတိ **ဟာရမီ,** မဟာသတ္တော, ''တဿ အယ''န္တိ အာဒိနာ အနာဒိကိရိယာဝ **ဟာရမီ**တိ။ ဣမိနာ နယေန ဟာရမီနံ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကတိဝိဓာတိ သင်္ချေပတော ဒသဝိဓာ, တာ ပန **ဗုဒ္ဓဝံသဟဋ္ဌိယံ** (ဗု. ဝံ. ၁.၇၆) သရူပတော အာဂတာယေဝ။ ယထာဟ ''ဝိစိနန္တော တဒာဒက္ခိံ, ပဌမံ အနဟာရမိ''န္တိအာဒိ (ဗု. ဝံ. ၂.၁၁၆)။ ယထာ စာဟ –

''ကတိ နု ခော ဘန္တေ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာတိ? ဒသ ခော သာရိပုတ္တ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ, ကတမေ ဒသ? အနံ ခော သာရိပုတ္တ ဗုဒ္ဓကာရကော ဓမ္မော, သီလံ နေက္ခမ္မံ ပညာ ဝီရိယံ ခန္တိ သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနံ မေတ္တာ ဥပေက္ခာ ဗုဒ္ဓကာရကော ဓမ္မော, ဣမေ ခော သာရိပုတ္တ ဒသ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာတိ။ ဣဒမဝောစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝောစ သတ္ထာ –

> 'အနံ သီလဉ္စ နေက္ခမ္မံ၊ ပညာဝီရိယေန ပဉ္စမံ။
> ခန္တိသစ္စမဓိဋ္ဌာနံ၊ မေတ္တုပေက္ခာတိ ဧတေ ဒသာ'တိ''။ (ဗု. ဝံ. ၁.၇၆)။

ကေစိ ပန ''ဆဗ္ဗိဓာ''တိ ဝဒန္တိ, တံ ဧတာသံ သင်္ဂဟဝသေန ဝုတ္တံ။ သော ပန သင်္ဂဟော ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။

ကော စ တာသံ ကမောတိ ဧတ္ထ **ကမော** နာမ ဒေသနာက္ကမော, သော စ ပဌမသမာအနဟေတုကော, သမာအနံ ပဝိစယဟေတုကံ, ဣတိ ယထာ အာဒိမှိ ပဌမာဘိနီဟာရကာလေ ပဝိစိတာ, သမာဒိန္နာ စ, တထာ ဒေသိတာ။ ယထာဟ ''ဝိစိနန္တော တဒာဒက္ခိံ, ပဌမံ အနဟာရမိ''န္တိအာဒိ (ဗု. ဝံ. ၂.၁၁၆) ဧတေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> ''ပဌမံ သမာအနတာ-ဝသေနာယံ ကမော ရုတော။
> အထ တ အညမညဿ၊ ဗဟူပကာရတောပိ စာ''တိ။

တတ္ထ ဟိ အနံ သီလဿ ဗဟူပကာရံ, သုကရဉ္စာတိ တံ အာဒိမှိ ဝုတ္တံ။ အနံ ပန သီလပရိဂ္ဂဟိတံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသန္တိ အနာနန္တရံ သီလံ ဝုတ္တံ။ သီလံ နေက္ခမ္မပရိဂ္ဂဟိတံ။ပေ။ နေက္ခမ္မံ ပညာပရိဂ္ဂဟိတံ။ ပေ။ ပညာ ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတာ။ပေ။ ဝီရိယံ ခန္တိပရိဂ္ဂဟိတံ။ပေ။ ခန္တိ သစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ။ပေ။ သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂ

ဟိတံ။ပေ.။ အဓိဋ္ဌာနံ မေတ္တာပရိဂ္ဂဟိတံ။ပေ.။ မေတ္တာ ဥပေက္ခာပရိဂ္ဂဟိတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာတိ မေတ္တာနန္တရံ ဥပေက္ခာ ဝုတ္တာ။ ဥပေက္ခာ ပန ကရုဏာပရိဂ္ဂဟိတာ, ကရုဏာ စ ဥပေက္ခာပရိဂ္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ ပန မဟာကာရုဏိကာ ဗောဓိသတ္တာ သတ္တေသု ဥပေက္ခကာ ဟောန္တီတိ? ဥပေက္ခိတဗ္ဗယုတ္တကေသု ကဒ္ဓိ ကာလံ ဥပေက္ခကာ ဟောန္တိ, န ပန သဗ္ဗတ္ထ, သဗ္ဗဒာ စာတိ ကေစိ။ အပရေ ပန န စ သတ္တေသု ဥပေက္ခကာ, သတ္တကတေသု ပန ဝိပ္ပကာရေသု ဥပေက္ခကာ ဟောန္တီတိ, ဣဒမေဝေတ္ထ ယုတ္တံ။

အပရော နယော –

သဗ္ဗသာဓာရဏာတာဒိ-ကာရဏေဟိပိ ဤရိတံ။
အနံ အာဒိမ္ဟိ သေသာ တု၊ ပုရိမေပိ အပေက္ခကာ။

ပစ္စရဇနေသုပိ ဟိ ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗသတ္တသာဓာရဏတ္တာ, အပ္ပဖလတ္တာ, သုကရတ္တာ စ **အနံ** အာဒိမ္ဟိ ဝုတ္တံ။ သီလေန အဘယကပဋိဂ္ဂဟကသုဒ္ဓိတော ပရာနုဂ္ဂဟံ ဝတ္ဝာ ပရပီဠာနိဝတ္တိဝစနတော, ကိရိယဓမ္မံ ဝတ္ဝာ အကိရိယဓမ္မဝစနတော, ဘောဂသမ္ပတ္တိဟေတုံ ဝတ္ဝာ ဘဝသမ္ပတ္တိဟေတုဝစနတော စ အနန္တာနန္တရံ **သီလံ** ဝုတ္တံ။ နေက္ခမ္မေန သီလသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိတော, ကာယဝစီသုစရိတံ ဝတ္ဝာ မနောသုစရိတဝစနတော, ဝိသုဒ္ဓသီလဿ သုခေနေဝ ဈာနသမိဇ္ဈနတော, ကမ္မာပရာဓပ္ပဟာနေန ပယောဂသုဒ္ဓိံ ဝတ္ဝာ ကိလေသာပရာဓပ္ပဟာနေန အာသယသုဒ္ဓိဝစနတော, ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနေ ဌိတဿ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနဝစနတော စ သီလဿာနန္တရံ **နေက္ခမ္မံ** ဝုတ္တံ။ ပညာယ နေက္ခမ္မဿ သိဒ္ဓိပရိသုဒ္ဓိတော, ဈာနာဘာဝေ ပညာဘာဝဝစနတော။ သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ ဟိ ပညာ, ပညာပစ္စုပဋ္ဌာနော စ သမာဓိ။ သမထနိမိတ္တံ ဝတ္ဝာ ဥပေက္ခာနိမိတ္တဝစနတော, ပရဟိတဇ္ဈာနေန ပရဟိတကရဏူပါယကောသလ္လဝစနတော စ နေက္ခမ္မဿာနန္တရံ **ပညာ** ဝုတ္တာ။ ဝီရိယာရမ္ဘေန ပညာကိစ္စသိဒ္ဓိတော, သတ္တသုညတာဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ ဝတ္ဝာ သတ္တဟိတာယ အာရမ္ဘဿ အစ္ဆရိယတာဝစနတော, ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ ဝတ္ဝာ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တဝစနတော, နိသမ္မကာရိတံ ဝတ္ဝာ ဥဋ္ဌာနဝစနတော စ။ နိသမ္မကာရိနော ဟိ ဥဋ္ဌာနံ ဖလဝိသေသမာဝဟတီတိ ပညာယာနန္တရံ **ဝီရိယံ** ဝုတ္တံ။

ဝီရိယေန တိတိက္ခာသိဒ္ဓိတော။ ဝီရိယဝါ ဟိ အာရဒ္ဓဝီရိယတ္တာ သတ္တသင်္ခာရေဟိ ဥပနီတံ ဒုက္ခံ အဘိဘုယျ ဝိဟရတိ။ ဝီရိယဿ တိတိက္ခာလင်္ကာရဘာဝတော။ ဝီရိယဝတော ဟိ တိတိက္ခာ သောဘတိ။ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝတ္ဝာ သမထနိမိတ္တဝစနတော, အစ္စာရမ္ဘေန ဥဒ္ဓစ္စဒောသပ္ပဟာနဝစနတော။ ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ ဟိ ဥဒ္ဓစ္စဒောသော ပဟီယတိ။ ဝီရိယဝတော သာတစ္စကရဏဝစနတော။ ခန္တိဗဟုလော ဟိ အနုဒ္ဓတော သာတစ္စကာရီ ဟောတိ။ အပ္ပမာဒဝတော ပရဟိတကိရိယာရမ္ဘေ ပစ္စုပကာရတဏှာဘာဝဝစနတော။ ယာထာဝတော ဓမ္မနိဇ္ဈာနေ ဟိ သတိ တဏှာ န ဟောတိ။ ပရဟိတာရမ္ဘေ ပရမေပိ ပရကတဒုက္ခသဟနတာဝစနတော စ ဝီရိယဿာနန္တရံ **ခန္တိ** ဝုတ္တာ။ သစ္စေန ခန္တိယာ စိရာဓိဋ္ဌာနတော, အပကာရိနော အပကာရခန္တိံ ဝတ္ဝာ တဒုပကာရကရဏေ အဝိသံဝါဒဝစနတော, ခန္တိယာ အပဝါဒတစာဝိကမ္ပနေန ဘူတဝါဒိတာယ အဝိဇဟနဝစနတော, သတ္တသုညတာဓမ္မ-နိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ ဝတ္ဝာ တဒုပဗြူဟိတဉာဏသစ္စဿ ဝစနတော စ ခန္တိယာနန္တရံ **သစ္စံ** ဝုတ္တံ။ အဓိဋ္ဌာနေန သစ္စသိဒ္ဓိတော။ အစလာဓိဋ္ဌာနဿ ဟိ ဝိရတိ သိဇ္ဈတိ။ အဝိသံဝါဒိတံ ဝတ္ဝာ တတ္ထ အစလဘာဝဝစနတော။ သစ္စသန္ဓော ဟိ အနာဒီသု ပဋိညာနုရူပံ နိစ္စလော ပဝတ္တတိ။ ဉာဏသစ္စံ ဝတ္ဝာ သမ္ဘာရေသု ပဝတ္တိနိဋ္ဌာပနဝစနတော။ ယထာဘူတဉာဏဝါ ဟိ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု အဓိဋ္ဌာတိ, တေ စ နိဋ္ဌာပေတိ။ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယဘာဝတော စ သစ္စဿာနန္တရံ **အဓိဋ္ဌာနံ** ဝုတ္တံ။ မေတ္တာယ ပရဟိတကရဏသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနသိဒ္ဓိတော, အဓိဋ္ဌာနံ ဝတ္ဝာ ဟိတူပသံဟာရဝစနတော။ ဗောဓိသမ္ဘာရေ ဟိ အဓိတိဋ္ဌမာနော မေတ္တာဝိဟာရီ ဟောတိ။ အစလာဓိဋ္ဌာနဿ သမာဒာနာဝိကောပနေန သမာဒာနသမ္ဘဝတော စ အဓိဋ္ဌာနဿာနန္တရံ **မေတ္တာ** ဝုတ္တာ။ ဥပေက္ခာယ မေတ္တာဝိသုဒ္ဓိတော, သတ္တေသု ဟိတူပသံဟာရံ ဝတ္ဝာ တဒပရာဓေသု ဥဒာသီနတာဝစနတော, မေတ္တာဘာဝနံ ဝတ္ဝာ တန္နိဿန္ဒဘာဝနာဝစနတော, ''ဟိတကာမသတ္တေပိ ဥပေက္ခကော''တိ အစ္ဆရိယဂုဏတာဝစနတော စ မေတ္တာယာနန္တရံ **ဥပေက္ခာ** ဝုတ္တာတိ ဧဝမေတာသံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာနိ လက္ခဏာဒီနိ သဗ္ဗထာတိ ဧတ္ထ ပန အဝိသေသေန –

ပရေသမနုဂ္ဂဟဏံ ၊ **လက္ခဏံ** တွိ ပဝုစ္စတိ။

ဥပကာရော အကမ္ပော စ၊ **ရသော** ဟိတေသိတာပိ စ။

ဗုဒ္ဓတ္တံ **ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊** ဒယာ ဉာဏံ ပဝုစ္စတိ။
ပဒဋ္ဌာန န္တိ တာသန္တု၊ ပစ္စေကံ တာနိ ဘေဒတော။

သဗ္ဗာပိ ဟိ ပာရမိယော ပရာနုဂ္ဂဟလက္ခဏာ, ပရေသံ ဥပကာရကရဏရသာ, အဝိကမ္ပနရသာ တ, ဟိတေသိတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဗုဒ္ဓတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ, မဟာကရုဏာပဒဋ္ဌာနာ, ကရုဏူပာယကောသလ္လပဒဋ္ဌာနာ တ။

ဝိသေသေန ပန ယသ္မာ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အတ္တူပကရဏပရိစ္စာဂစေတနာ **အနပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ ကာယဝစီသုစရိတံ အတ္ထတော အကတ္တဗ္ဗဝိရတိ, ကတ္တဗ္ဗကရဏစေတနာဒယော စ **သီလပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမော ကာမဘဝေဟိ နိက္ခမနစိတ္တုပ္ပာဒော **နေက္ခမ္မပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော ဓမ္မာနံ သာမညဝိသေသလက္ခဏာဝဗောဓော **ပညာပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော ကာယစိတ္တေဟိ ပရဟိတာရမ္ဘော **ဝီရိယပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော သတ္တသင်္ခါရာပရာဓသဟနသင်္ခါတော အဒေါသပ္ပဓာနော တဒာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒော **ခန္တိပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ ဝိရတိစေတနာဒိဘေဒံ အဝိသံဝါဒနံ **သစ္စပာရမီ** ။ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော အစလသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနသင်္ခါတော တဒာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒော **အဓိဋ္ဌာနပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော လောကဿ ဟိတသုခူပသံဟာရော အတ္ထတော အဗျာပာဒော **မေတ္တာပာရမီ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အနုနယပဋိဃဝိဒ္ဓံသနသင်္ခါတာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သတ္တသင်္ခါရေသု သမပ္ပဝတ္တိ **ဥပေက္ခာပာရမီ။**

တသ္မာ ပရိစ္စာဂလက္ခဏံ **အနံ,** ဒေယျဓမ္မေ လောဘဝိဒ္ဓံသနရသံ, အနာသတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဘဝဝိဘဝသမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ တ, ပရိစ္စဇိတဗ္ဗဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။ သီလနလက္ခဏံ **သီလံ,** သမာဓာနလက္ခဏံ, ပတိဋ္ဌာနလက္ခဏံ တတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ, အနဝဇ္ဇရသံ တ, သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဟိရောတ္တပ္ပပဒဋ္ဌာနံ။ ကာမတော, ဘဝတော စ နိက္ခမနလက္ခဏံ **နေက္ခမ္မံ,** တဒာဒီနဝဝိဘာဝနရသံ, တတောယေဝ ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ။ ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ **ပညာ,** အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏာ တ ကုသလိဿာသခိတ္တဉသုပဋိဝေဓော ဝိယ, ဝိသယောဘာသနရသာ ပဒီပေ ဝိယ, အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ အရညဂတသုဒေသကော ဝိယ, သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ , စတုသစ္စပဒဋ္ဌာနာ တ။ ဉဿာဟလက္ခဏံ **ဝီရိယံ,** ဥပတ္ထမ္ဘနရသံ, အသံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ, သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ တ။

ခမနလက္ခဏာ **ခန္တိ,** ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသဟနရသာ, အဓိဝါသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အဝိရောဓပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ, ယထာဘူတဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ အဝိသံဝါဒနလက္ခဏံ **သစ္စံ,** ယာထာဝဝိဘာဝနရသံ, သာဓုတာပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သောရစ္စပဒဋ္ဌာနံ။ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု အဓိဋ္ဌာနလက္ခဏံ **အဓိဋ္ဌာနံ,** တေသံ ပဋိပက္ခာဘိဘဝနရသံ, တတ္ထ အစလတာပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဗောဓိသမ္ဘာရပဒဋ္ဌာနံ။ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **မေတ္တာ,** ဟိတူပသံဟာရရသာ, အာဃာတဝိနယနရသာ တ, သောမ္မဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သတ္တာနံ မနာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **ဥပေက္ခာ,** သမဘာဝဒဿနရသာ, ပဋိဃာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခဏပဒဋ္ဌာနာ။ ဧတ္ထ စ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတတာ အနာဒီနံ ပရိစ္စာကဒိလက္ခဏဿ ဝိသေသနဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗာ, ယတော တာနိ ပာရမိသင်္ချံ လဘန္တိ။ န ဟိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာဒိပတ္ထနမညတ္ထ အကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာနိ ဝဋ္ဋကမိနိ အနာဒီနိ ပာရမိသင်္ချံ လဘန္တိ။

ကော ပစ္စယော တိ –

အဘိနီဟာရော စ တာသံ၊ ဒယာ ဉာဏဥ္စ ပစ္စယော။
ဉဿာဟုမ္မင်္ဂဝတ္ထာနံ၊ ဟိတာစာရာဒယော တထာ။

အဘိနီဟာရော တာဝ ဟရမီနံ သဗ္ဗာသမ္ပိ ပစ္စယော။ ယော ဟိ အယံ ''မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ''တိအာဒိ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉) အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနသမ္ပာဒိတော ''တိဏ္ဏော တာရေယျံ မုတ္တော မောစေယျံ, ဗုဒ္ဓော ဗောဓေယျံ သုဒ္ဓော သောဓေယျံ, ဒန္တော ဒမေယျံ, သန္တော သမေယျံ, အဿတ္ထော အဿာသေယျံ, ပရိနိဗ္ဗုတော ပရိ နိဗ္ဗာပေယျ''န္တိအာဒိနာ ပဝတ္တော **အဘိနီဟာရော,** သော အဝိသေသေန သဗ္ဗဟာရမီနံ ပစ္စယော။ တပ္ပဝတ္တိယာ ဟိ ဥဒ္ဓံ ဟာရမီနံ ပဝိစယုပဋ္ဌာနသမာအနာဓိဋ္ဌာနနိပ္ဖတ္တိယော မဟာပုရိသာနံ သမ္ဘဝန္တိ, အဘိနီဟာရော စ နာမမေသ အ တ္တတော ဘေသမဋ္ဌင်္ဂာနံ သမောဓာနေန တထာပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒေ, ''အဟော ဝတာဟံ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈေယျံ, သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတသုခံ နိပ္ဖာဒေယျ''န္တိအာဒိပတ္တနာသဋ္ဌာတော အဓိန္တေယျံ ဗုဒ္ဓဘူမိံ, အပရိမာဏံ လောကဟိတဥ္စ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မမူလဘူတော ပရမဘဒ္ဒကော ပရမကလျာ ဏော အပရိမေယျပ္ပဘာတော ပုညဝိသေသောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တဿ စ ဥပ္ပတ္တိယာ သဟေဝ မဟာပုရိသော မဟာဗောဓိယာနပဋိပတ္တိံ ဩတိဏ္ဏော နာမ ဟောတိ, နိယတ ဘာဝသမဓိဂမနတော, တတော စ အနိဝတ္တနသဘာဝတော ''ဗောဓိသတ္တော''တိ သမညံ လဘတိ, သဗ္ဗဘာဂေန သမ္မာ သမ္ဗောဓိယံ သမ္မာသတ္တမာနသတာ, ဗောဓိသမ္ဘာရေ သိက္ခာသမတ္ထတာ စဿ သန္တိဋ္ဌတိ။ ယထာဝုတ္တာဘိနီဟာရသ မိဇ္ဈနေန ဟိ မဟာပုရိသာ သဗ္ဗညုတညာဏာဓိဂမနပုဗ္ဗလိင်္ဂေန သယမ္ဘုဉာဏေန သမ္မဒေဝ သဗ္ဗဟာရမိယော ဝိစိနိတွတ သမာအာယ အနုက္ကမေန ပရိပူရေန္တိ, ယထာ တံ ကတမဟာဘိနီဟာရော သုမေဓပဏ္ဍိတော။ ယထာဟ –

> ''ဟန္ဒ ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ၊ ဝိစိနာမိ ဣတော စိတော။
> ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ၊ ယာဝတာ ဓမ္မဓာတုယာ။
> ဝိစိနန္တော တဒာ ဒက္ခိံ၊ ပဌမံ အနဟာရမိ''န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၁၁၅၊ ၁၁၆)။ –

ဝိတ္ထာရော။ လက္ခဏာဒိတော ပနေသ သမ္မဒေဝ သမ္မာသမ္ဗောဓိပဏိဓာနလက္ခဏော, ''အဟော ဝတာဟံ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈေယျံ, သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတသုခံ နိပ္ဖာဒေယျ''န္တိအာဒိပတ္တနာရသော, ဗောဓိသမ္ဘာရ ဟေတုဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော, မဟာကရုဏာပဒဋ္ဌာနော, ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနော တ။

တဿ ပန အဘိနီဟာရဿ စတ္တာရော ပစ္စယာ, စတ္တာရော ဟေတူ, စတ္တာရိ စ ဗလာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ ကတမေ **စတ္တာရော ပစ္စယာ** မဟာဘိနီဟာရာယ? ဣဓ မဟာပုရိသော ပဿတိ တထာဂတံ မဟတာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန အစ္ဆရိယဗ္ဘုတံ ပါဋိဟာရိယံ ကရောန္တံ, တဿ တံ နိဿာယ တံ အာရမ္မဏံ ကတွတ မဟာဗောဓိယံ စိတ္တံ သန္တိ ဋ္ဌတိ ''မဟာနုဘာတ ဝတာယံ ဓမ္မဓာတု, ယဿာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဘဂဝတ ဧဝံ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဓမ္မော, အစိန္တေယျ ယာနုဘာတေ စာ''တိ, သော တမေဝ မဟာနုဘာဝဒဿနံ နိဿာယ တံ ပစ္စယံ ကတွတ သမ္ဗောဓိယံ အဓိမုစ္စန္တော တတ္ထ စိတ္တံ ဌပေတိ, အယံ **ပဌမော ပစ္စယော** မဟာဘိနီဟာရာယ။

န ဟေဝ ခော ပဿတိ တထာဂတဿ ယထာဝုတ္တံ မဟာနုဘာဝတံ, အပိစ ခော သုဏာတိ ''ဧဒိသော စ ဧဒိသော စ ဘဂဝ''တိ, သော တံ နိဿာယ တံ ပစ္စယံ ကတွတ သမ္ဗောဓိယံ အဓိမုစ္စန္တော တတ္ထ စိတ္တံ ဌပေတိ, အယံ **ဒုတိယော ပစ္စယော** မဟာဘိနီဟာရာယ။

န ဟေဝ ခော ပဿတိ တထာဂတဿ ယထာဝုတ္တံ မဟာနုဘာဝတံ, နာပိ တံ ပရတော သုဏာတိ, အပိစ ခော တ ထာဂတဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ ''ဒသဗလသမန္နာဂတော ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၂၁) ဗုဒ္ဓါနု ဘာဝပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မံ သုဏာတိ, သော တံ နိဿာယ။ပေ။ အယံ **တတိယော ပစ္စယော** မဟာဘိနီဟာရာယ။

န ဟေဝ ခော ပဿတိ တထာဂတဿ ယထာဝုတ္တံ မဟာနုဘာဝတံ, နာပိ တံ ပရတော သုဏာတိ, နာပိ တထာဂတ ဿ ဓမ္မံ သုဏာတိ, အပိစ ခော ဥဠာရဇ္ဈာသယော ကလျာဏာဓိမုတ္တိကော ''အဟမေတံ ဗုဒ္ဓဝံသံ ဗုဒ္ဓတန္တိံ ဗုဒ္ဓပဝေ ဏိံ ဗုဒ္ဓဓမ္မတံ ပရိပါလေဿာမီ''တိ ယာဝဒေဝ ဓမ္မညေဝ သက္ကရောန္တော ဂရုံ ကရောန္တော မာနေန္တော ပူဇေန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော တံ နိဿာယ။ပေ။ ဌပေတိ, အယံ **စတုတ္ထော ပစ္စယော** မဟာဘိနီဟာရာယာတိ။

ကတမေ **စတ္တာရော ဟေတူ** မဟာဘိနီဟာရာယ? ဣဓ မဟာပုရိသော ပကတိယာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော ဟောတိ
ပုရိမကေသု ဗုဒ္ဓေသု ကတာဓိကာရော, အယံ **ပဌမော ဟေတု** မဟာဘိနီဟာရာယ။ ပုန စပရံ မဟာပုရိသော ပကတိယာပိ က
ရုဏာဇ္ဈာသယော ဟောတိ ကရုဏာဓိမုတ္တော သတ္တာနံ ဒုက္ခံ အပနေတုကာမော, အပိစ အတ္တနော ကာယဉ္စ ဇီဝိတဉ္စ
ပရိစ္စဇိ, အယံ **ဒုတိယော ဟေတု** မဟာဘိနီဟာရာယ။ ပုန စပရံ မဟာပုရိသော သကလတောပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော သတ္တဟိတာ
ယ ဒုက္ကရစရိယတော သုစိရမ္ပိ ကာလံ ဃဋ္ဋေန္တော ဝါယမန္တော အနိဗ္ဗိန္နော ဟောတိ အနုတ္တာသီ, ယာဝ ဣစ္ဆိတ
တ္ထနိပ္ဖတ္တိ, အယံ **တတိယော ဟေတု** မဟာဘိနီဟာရာယ။ ပုန စပရံ မဟာပုရိသော ကလျာဏမိတ္တသန္နိဿိ
တော ဟောတိ, ယော အဟိတတော နံ နိဝါရေတိ, ဟိတေ ပတိဋ္ဌာပေတိ, အယံ **စတုတ္ထော ဟေတု** မဟာဘိနီဟာရာယ။

တတြာယံ မဟာပုရိသဿ ဥပနိဿယသမ္ပဒါ – ဧကန္တေနေဝဿ ယထာ အဇ္ဈာသယော သမ္ဗောဓိနိန္နော
ဟောတိ သမ္ဗောဓိပေါဏော သမ္ဗောဓိပဗ္ဘာရော, တထာ သတ္တာနံ ဟိတစရိယာယ, ယတော အနေန ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ သန္
တိကေ သမ္ဗောဓိယာ ပဏိဓာနံ ကတံ ဟောတိ မနသာ, ဝါစာယ စ “အဟမ္ပိ ဧဒိသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ သမ္မဒေဝ
သတ္တာနံ ဟိတသုခံ နိပ္ဖာဒေယျ”န္တိ။ ဧဝံ သမ္ပန္နူပနိဿယဿ ပနဿ ဣမာနိ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ လိင်္ဂါ
နိ သမ္ဘဝန္တိ, ယေဟိ သမန္နာဂတဿ သာဝကဗောဓိသတ္တေဟိ, ပစ္စေကဗောဓိသတ္တေဟိ စ မဟာဝိသေသော မ
ဟန္တံ နာနာကရဏံ ပညာယတိ ဣန္ဒြိယတော, ပဋိပတ္တိတော, ကောသလ္လတော စ။ ဣဓ ဟိ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော
မဟာပုရိသော ယထာ ဝိသဒိန္ဒြိယော ဟောတိ ဝိသဒဉာဏော, န တထာ ဣတရေ။ ပရဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော
အတ္တဟိတာယ။ တထာ ဟိ သော ယထာ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သု
ခါယ ဒေဝမနုဿာနံ ပဋိပဇ္ဇိ, န တထာ ဣတရေ, တတ္ထ စ ကောသလ္လံ အာဝဟတိ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန, ဌာနာ
ဌာနကုသလတာယ စ။

တထာ မဟာပုရိသော ပကတိယာ ဒါနဇ္ဈာသယော ဟောတိ ဒါနာဘိရတော, သတိ ဒေယျဓမ္မေ ဒေတိယေဝ, န ဒါ
နတော သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇတိ, သတတံ သမိတံ သံဝိဘာဂသီလော ဟောတိ, ပမုဒိတောဝ ဒေတိ အာဒရဇာတော, န ဥဒါသီ
နစိတ္တော, မဟန္တမ္ပိ ဒါနံ ဒတွာ နေဝ ဒါနေန သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, ပဂေဝ အပ္ပံ။ ပရေသမ္ပိ ဥဿာဟံ ဇနေန္တော
ဒါနေ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဒါနပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မကထံ ကရောတိ, အညေ စ ပရေသံ ဒေန္တေ ဒိသွာ အတ္တမနော ဟောတိ,
ဘယဋ္ဌာနေသု စ ပရေသံ အဘယံ ဒေတီတိ ဧဝမာဒီနိ ဒါနဇ္ဈာသယဿ မဟာပုရိသဿ ဒါနပါရမိယာ လိင်္ဂါနိ။

တထာ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ပါပဓမ္မေဟိ ဟိရိယတိ ဩတ္တပ္ပတိ, သတ္တာနံ အဝိဟေဌနဇာတိကော ဟောတိ, သောရ
တော သုခသီလော အသဌော အမာယာဝီ ဥဇုဇာတိကော သုဗ္ဗစော သောဝစဿကရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော
မုဒုဇာတိကော အထဒ္ဓေါ အနတိမာနီ, ပရသန္တကံ နာဒိယတိ အန္တမသော တိဏသလာကမုပါဒါယ, အတ္တနော ဟတ္
ထေ နိက္ခိတ္တံ ဣဏံ ဝါ ဂဟေတွာ ပရံ န ဝိသံဝါဒေတိ, ပရသ္မိံ ဝါ အတ္တနော သန္တကေ ဗျာမူဠှေဟ, ဝိဿရိတေ
ဝါ တံ သညာပေတွာ ပဋိပါဒေတိ ယထာ တံ န ပရဟတ္ထဂတံ ဟောတိ, အလောလုပ္ပော ဟောတိ, ပရပရိဂ္ဂဟိတေသု
ပါပကံ စိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပါဒေတိ, ဣတ္ထိဗျသနာဒီနိ ဒူရတော ပရိဝဇ္ဇေတိ, သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော ဘိန္နာနံ သန္ဓာ
တာ သဟိတာနံ အနုပ္ပဒါတာ ပိယဝါဒီ မိဟိတပုဗ္ဗင်္ဂမော ပုဗ္ဗဘာသီ အတ္ထဝါဒီ ဓမ္မဝါဒီ အနဘိဇ္ဈာလု အဗျာပန္နစိ
တ္တော အဝိပရီတဒဿနော ကမ္မဿကတာဉာဏေန, သစ္စာနုလောမိကဉာဏေန စ, ကတညူ ကတဝေဒီ ဝုဍ္ဎာပစာယီ
သုဝိသုဒ္ဓါဇီဝေါ ဓမ္မကာမော, ပရေသမ္ပိ ဓမ္မေ သမာဒပေတာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အကိစ္စတော သတ္တေ နိဝါရေတာ ကိစ္
စေသု ပတိဋ္ဌပေတာ အတ္တနာ စ တတ္ထ ကိစ္စေ ယောဂံ အာပဇ္ဇိတာ, ကတွာ ဝါ ပန သယံ အကတ္တဗ္ဗံ သီဃညေဝ
တတော ပဋိဝိရတော ဟောတီတိ ဧဝမာဒီနိ သီလဇ္ဈာသယဿ မဟာပုရိသဿ သီလပါရမိယာ လိင်္ဂါနိ။

တထာ မန္ဒကိလေသော ဟောတိ မန္ဒနီဝရဏော ပဝိဝေကဇ္ဈာသယော အဝိက္ခေပဗဟုလော, န တဿ ပါပကာ ဝိ
တက္ကာ စိတ္တမန္ဝါဿဝန္တိ, ဝိဝေကဂတဿ စဿ အပ္ပကသိရေနေဝ စိတ္တံ သမာဓိယတိ, အမိတ္တပက္ခေပိ
တုဝဋ္ဋံ မေတ္တစိတ္တတာ သန္တိဋ္ဌတိ, ပဂေဝ ဣတရသ္မိံ, သတိမာ စ ဟောတိ စိရကတမ္ပိ စိရဘာသိတမ္ပိ သုသရိတာ
အနုဿရိတာ, မေဓာဝီ စ ဟောတိ ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတော, နိပကော စ ဟောတိ တာသု တာသု ဣတိကတ္တဗ္ဗ
တာသု, အာရဒ္ဓဝီရိယော စ ဟောတိ သတ္တာနံ ဟိတကိရိယာသု, ခန္တိဗလသမန္နာဂတော စ ဟောတိ သဗ္ဗသဟော, အစ
လာဓိဋ္ဌာနော စ ဟောတိ ဒဠှသမာဒါနော, အဇ္ဈုပေက္ခကော စ ဟောတိ ဥပေက္ခာဋ္ဌာနီယေသု ဓမ္မေသူတိ ဧဝမာဒီနိ
မဟာပုရိသဿ နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယာဒီနံ ဝသေန နေက္ခမ္မပါရမိယာဒီနံ လိင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဧဝမေတေဟိ ဗောဓိသမ္ဘာရလိင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ မဟာပုရိသဿ ယံ ဝုတ္တံ ''မဟာဘိနီဟာရာယ ကလျာဏမိတ္တသန္နိဿယော ဟေတူ''တိ, တတ္ထိဒံ သင်္ခေပတော ကလျာဏမိတ္တလက္ခဏံ – ဣဓ ကလျာဏမိတ္တော သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ သီလသမ္ပန္နော သုတသမ္ပန္နော စာဂဝီရိယသတိသမာဓိပညာသမ္ပန္နော။ တတ္ထ သဒ္ဓာသမ္ပတ္တိယာ သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ ကမ္မံ, ကမ္မဖလဉ္စ, တေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ဟေတုဘူတံ သတ္တေသု ဟိတေသိတံ န ပရိစ္စဇတိ။ သီလသမ္ပတ္တိယာ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ ဂရု ဘာဝနီယော စောဒကော ပာပဂရဟီ ဝတ္တာ ဝစနက္ခမော။ သုတသမ္ပတ္တိယာ သတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟံ ဂမ္ဘီရံ ဓမ္မကထံ ကတ္တာ ဟောတိ။ စာဂသမ္ပတ္တိယာ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတိ သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော။ ဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟောတိ သတ္တာနံ ဟိတပဋိပတ္တိယာ။ သတိသမ္ပတ္တိယာ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟောတိ အနဝဇ္ဇေသု ဓမ္မေသု။ သမာဓိသမ္ပတ္တိယာ အဝိက္ခိတ္တော ဟောတိ သမာဟိတစိတ္တော။ ပညာသမ္ပတ္တိယာ အဝိပရီတံ ပဇာနာတိ။ သော သတိယာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္ဝေသမာနော ပညာယ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတံ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ သမာဓိနာ တတ္ထ ဧကဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ ဝီရိယေန အဟိတာ သတ္တေ နိသေဓေတွာ ဟိတေ နိယောဇေတိ။ တေနာဟ –

> ''ပိယော ဂရု ဘာဝနီယော၊ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
> ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ၊ နော စဋ္ဌာနေ နိယောဇကော''တိ။ (အ. နိ. ၇.၃၇; နေတ္တိ. ၁၁၃)။

ဧဝံ ဂုဏသမန္နာဂတံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပနိဿာယ မဟာပုရိသော အတ္တနော ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ သမ္မဒေဝ ပရိယောဒပေတိ။ သုဝိသုဒ္ဓာသယပယောဂေဝ ဟုတွာ စတူဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော နစိရေနေဝ အဋ္ဌင်္ဂေ သမောဓာနေတွာ မဟာဘိနီဟာရံ ကရောန္တော ဗောဓိသတ္တဘာဝေ ပတိဋ္ဌဟတိ အနိဝတ္တိဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။

တဿိမာနိ **စတ္တာရိ ဗလာနိ အဇ္ဈတ္တိကဗလံ** ယာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယံ အတ္တသန္နိဿယာ ဓမ္မဂါရဝေန အဘိရုစိ ဧကန္တနိန္နဇ္ဈာသယတာ, ယာယ မဟာပုရိသော အတ္တာဓိပတိလဇ္ဇာသန္နိဿယော, အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော စ ဟုတွာ ဟာရမိယော ပူရေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပာပုဏာတိ။ **ဗာဟိရဗလံ** ယာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယံ ပရသန္နိဿယာ အဘိရုစိ ဧကန္တနိန္နဇ္ဈာသယတာ, ယာယ မဟာပုရိသော လောကာဓိပတိဩတ္တပ္ပသန္နိဿယော, အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော စ ဟုတွာ ဟာရမိယော ပူရေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပာပုဏာတိ။ **ဥပနိဿယဗလံ** ယာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ အဘိရုစိ ဧကန္တနိန္နဇ္ဈာသယတာ, ယာယ မဟာပုရိသော တိက္ခိန္ဒြိယော, ဝိသဒဓာတုကော, သတိသန္နိဿယော, အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော စ ဟုတွာ ဟာရမိယော ပူရေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပာပုဏာတိ။ **ပယောဂဗလံ** ယာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ တဇ္ဇာ ပယောဂသမ္ပဒာ သက္ကစ္စကာရိတာ သာတစ္စကာရိတာ, ယာယ မဟာပုရိသော ဝိသုဒ္ဓပယောဂေ, နိရန္တရကာရီ, အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော စ ဟုတွာ ဟာရမိယော ပူရေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပာပုဏာတိ။ ဧဝမယံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ, စတူဟိ ဟေတူဟိ, စတူဟိ စ ဗလေဟိ သမ္ပန္နသမုဒာဂမော အဋ္ဌင်္ဂသမောဓာနသမ္ပာဒိတော အဘိနီဟာရော ဟာရမီနံ ပစ္စယော ဟောတိ မူလကာရဏဘာဝတော။

ယဿ စ ပဝတ္တိယာ မဟာပုရိသေ **စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ** ပတိဋ္ဌဟန္တိ, သဗ္ဗံ သတ္တနိကာယံ အတ္တနော ဩရသပုတ္တံ ဝိယ ပိယစိတ္တေန ပရိဂ္ဂဏှာတိ, န စဿ စိတ္တံ ပုန သံကိလေသဝသေန သံကိလိဿတိ, သတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟော စဿ အဇ္ဈာသယော, ပယောဂေ စ ဟောတိ, အတ္တနော စ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာ ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎန္တိ, ပရိပစ္စန္တိ စ, ယတော မဟာပုရိသော ဥဋ္ဌာရတရေန ပုညာဘိသန္ဒေန ကုသလာဘိသန္ဒေန ပဝမိုယာ [ပဝတ္တိယာ (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ)] ပစ္စယေန သုခဿာဟာရေန သမန္နာဂတော သတ္တာနံ ဒက္ခိဏေယျော ဥတ္တမံ ကရဝဋ္ဌာနံ, အသဒိသံ ပုညက္ခေတ္တဉ္စ ဟောတိ။ ဧဝမနေကဂုဏော အနေကာနိသံသော မဟာဘိနီဟာရော ဟာရမီနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယထာ စ မဟာဘိနီဟာရော, ဧဝံ မဟာကရုဏာ, ဥပာယကောသလ္လဉ္စ။ တတ္ထ **ဥပာယကောသလ္လံ** နာမ အနာဒီနံ ဗောဓိသမ္ဘာရဘာဝဿ နိမိတ္တဘူတာ ပညာ, ယာဟိ မဟာကရုဏူပာယကောသလ္လတာဟိ မဟာပုရိသာနံ အတ္တသုခနိရပေက္ခတာ, နိရန္တရံ ပရသုခကရဏပသုတတာ, သုဒုက္ကရေဟိ မဟာဗောဓိသတ္တစရိတေဟိ ဝိသာအဘာဝေ, ပသာဒသံဝုဒ္ဓိဒဿနသဝနာနုဿရဏာဝတ္ထာသုပိ သတ္တာနံ ဟိတသုခပဋိလာဘဟေတုဘာဝေ စ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ တဿ

သ ပညာယ ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ, ကရုဏာယ ဗုဒ္ဓကမ္မသိဒ္ဓိ။ ပညာယ သယံ တရတိ, ကရုဏာယ ပရေ တာရေတိ။ ပညာယ ပရဒုက္ခံ ပရိဇာနာတိ, ကရုဏာယ ပရဒုက္ခပဋိကာရံ အာရဘတိ။ ပညာယ ဒုက္ခံ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, ကရုဏာယ ဒုက္ခံ သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ ပညာယ နိဗ္ဗာနာဘိမုခော ဟောတိ, ကရုဏာယ တံ န ဟပုဏာတိ။ တထာ ကရုဏာယ သံသာရာဘိမုခော ဟောတိ, ပညာယ တတ္ရ နာဘိရမတိ။ ပညာယ သဗ္ဗတ္ထ ဝိရဇ္ဇတိ, ကရုဏာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗေသမနုဂ္ဂဟာယ ပဝတ္တော, ကရုဏာယ သဗ္ဗေပိ အနုကမ္ပတိ, ပညာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗတ္ထ ဝိရတ္တစိတ္တော။ ပညာယ အဟံကာရမမံကာရာဘာတေ, ကရုဏာယ အာလသိယဒီနတာဘာတော။

တထာ ပညာကရုဏာဟိ ယထာက္ကမံ အတ္တနာထပရနာထတာ, ဓီရဝီရဘာတေ, အနတ္တန္တပာပရန္တပတာ, အတ္တဟိတပရဟိတနိပ္ဖတ္တိ, နိဗ္ဘယာဘီသနကဘာတေ, ဓမ္မာဓိပတိလောကာဓိပတိတာ, ကတညုပုဗ္ဗကာရိဘာတေ, မောဟတဏှာဟာဝိဂမော, ဝိဇ္ဇာစရဏသိဒ္ဓိ, ဗလဝေသာရဇ္ဇနိပ္ဖတ္တီတိ သဗ္ဗဿာပိ ဟာရမိတာဖလဿ ဝိသေသေန ဥပာယဘာဝတော ပညာ ကရုဏာ ပာရမီနံ ပစ္စယော။ ဣဒံ ပန ဒ္ဝယံ ပာရမီနံ ဝိယ ပဏိဓာနဿာပိ ပစ္စယော။

တထာ ဥဿာဟဥမ္မင်္ဂအဝတ္ထာနဟိတစရိယာ စ ပာရမီနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယာ စ ဗုဒ္ဓဘာဝဿ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ **"ဗုဒ္ဓဘူမိယော"**တိ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ **ဥဿာဟော** နာမ ဗောဓိသမ္ဘာရာနံ အဗ္ဘုဿာဟနဝီရိယံ။ ဥမ္မင်္ဂေ နာမ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု ဥပာယကောသလ္လဘူတာ ပညာ။ **အဝတ္ထာနံ** နာမ အဓိဋ္ဌာနံ, အစလာဓိဋ္ဌာနတာ။ **ဟိတစရိယာ** နာမ မေတ္တာဘာဝနာ, ကရုဏာဘာဝနာ စ။ ယထာဟ –

"ကတိ ပန ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓဘူမိယောတိ? စတဿော ခော သာရိပုတ္တ, ဗုဒ္ဓဘူမိယော။ ကတမာ စတဿော? ဥဿာဟော စ ဟောတိ ဝီရိယံ, ဥမ္မင်္ဂေ စ ဟောတိ ပညာဘာဝနာ, အဝတ္ထာနဉ္စ ဟောတိ အဓိဋ္ဌာနံ, ဟိတစရိယာ စ ဟောတိ မေတ္တာဘာဝနာ။ ဣမာ ခော သာရိပုတ္တ, စတဿော ဗုဒ္ဓဘူမိယော"တိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄)။

တထာ နေက္ခမ္မပဝိဝေကအလောဘာဒောသာမောဟနိဿရဏပ္ပဘေဒာ စ **ဆ အဇ္ဈာသယာ။** ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

"နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ ကာမေသု, ဃရာတသေ စ ဒောသဒဿာဝိနော, ပဝိဝေကဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ သင်္ဂဏိကာယ ဒောသဒဿာဝိနော။ အလောဘာ။ပေ.။ လောဘေ။ပေ.။ အဒောသာ။ပေ.။ ဒောသေ။ပေ.။ အမောဟာ။ပေ.။ မောဟေ။ပေ.။ နိဿရဏာ။ပေ.။ သဗ္ဗဘဝေသု ဒောသဒဿာဝိနော"တိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၉)။

တသ္မာ ဧတေ စ ဆ အဇ္ဈာသယာပိ ပာရမီနံ ပစ္စယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ လောဘာဒီသု အာဒီနဝဒဿနေန, အလောဘာဒီနံ အဓိကဘာဝေန စ ဝိနာ အနာဒိပာရမိယော သမ္ဘဝန္တိ။ အလောဘာဒီနဥ္ဟိ အဓိကဘာဝေန ပရိစ္စာဂါဒိနိန္နစိတ္တတာ, အလောဘဇ္ဈာသယာဒိတာ စာတိ, ယထာ စေတေ, ဇဝံ အနဇ္ဈာသယတာဒယောပိ။ ယထာဟ –

"ကတိ ပန ဘန္တေ ဗောဓာယ စရန္တာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ အဇ္ဈာသယာတိ? ဒသ ခော သာရိပုတ္တ, ဗောဓာယ စရန္တာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ အဇ္ဈာသယာ။ ကတမေ ဒသ? အနဇ္ဈာသယာ သာရိပုတ္တ, ဗောဓိသတ္တာ မစ္ဆေရေ ဒောသဒဿာဝိနော။ သီလ။ပေ.။ အသံဝရေ။ပေ.။ နေက္ခမ္မ။ပေ.။ ကာမေသု။ပေ.။ ယထာဘူတဉာဏ။ပေ.။ ဝိစိကိစ္ဆာယ။။ပေ.။ ဝီရိယ ။ပေ.။ ကောသဇ္ဇေ။ပေ.။ ခန္တိ။ပေ.။ အက္ခန္တိယံ။ပေ.။ သစ္စ။ပေ.။ ဝိသံဝာဒနေ။ပေ.။ အဓိဋ္ဌာန။ပေ.။ အနဓိဋ္ဌာနေ။ပေ.။ မေတ္တာ။ပေ.။ ဗျာပာဒေ။ပေ.။ ဥပေက္ခာ။ပေ.။ သုခဒုက္ခေသု အာဒီနဝဒဿာဝိနော"တိ။

ဧတေသု ဟိ မစ္ဆေရအသံဝရကာမဝိစိကိစ္ဆာကောသဇ္ဇအက္ခန္တိဝိသံဝာဒနအနဓိဋ္ဌာန- ဗျာပာဒသုခဒုက္ခသင်္ခာတေသု အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမာ အနာဒိနိန္နစိတ္တတာသင်္ခာတာ အနဇ္ဈာသယတာဒယော အနာဒိပာရမီနံ နိဗ္ဗတ္တိယာ ပစ္စယော။ တထာ အပရိစ္စာဂပရိစ္စာဂါဒီသု ယထာက္ကမံ အာဒီနတနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာပိ အနာဒိပာရမီနံ ပစ္စယော ဟောတိ။

တတ္ရာယံ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိဓိ – ခေတ္တဝတ္ထုဟိရညသုဝဏ္ဏဂေမဟိံ သဒာသီဒာသပုတ္တဒာရာဒိပရိဂ္ဂဟဗျာ သတ္တစိတ္တာနံ သတ္တာနံ ခေတ္တာဒီနံ ဝတ္ထုကာမဘာဝေန ဗဟုပတ္ထနီယဘာဝတော, ရာဇစောရာဒိသာဓာရဏဘာဝ

တော, ဝိတအဓိဋ္ဌာနတော, သပတ္တကရဏတော, နိဿာရတော, ပဋိလာဘပရိဟလနေသု ပရဝိဟေဌနဟေတုဘာဝ တော, ဝိနာသနိမိတ္တဥ္စသောကာဒိအနေကဝိဟိတဗျသနာဝဟတော တအသတ္တိနိအနုဋ္ဌ မဌေရမလပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တာနံ အဟယူပပတ္တိဟေတုဘာဝတောတိ ဧဝံ ဝိဝိဓဝိပုလာနတ္ထာဝဟာနိ ပရိဂ္ဂဟိတဝတ္ထူနိ နာမ, တေသံ ပရိစ္စာကေ ယေဝေကော သောတ္ထိဘာတေတိ ပရိစ္စာဂေ အပ္ပမာဒေ ကရဏီယော။

အပိစ ''ယာစကော ယာစမာနော အတ္တနော ဂုယှဟဿ အာစိက္ခနတော မယှံ ဝိဿာသိကော''တိ စ ''ပဟာယ ဂမနီယံ အတ္တနော သန္တကံ ဂဟေတွာ ပရလောကံ ယာဟီတိဥပဒိသနတော မယှံ ဥပဒေသကော''တိ စ ''အာဒိတ္တေ ဝိယ အကာရေ မရဏဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တေ လောကေ တတော မယှံ သန္တကဿ အပဟာရဏတော အပတဟာကသဟာယော''တိ စ ''အပတဟိတဿ စဿ အဇ္ဈာပနနိက္ခေပဌာနဘူတော''တိ စ ''အနသင္ဂာတေ ကလျာဏကမ္မသိံ သဟာယဘာဝတော, သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ အဂ္ဂဘူတာယ ပရမဒုလ္လဘာယ ဗုဒ္ဓဘူမိယာ သမ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော စ ပရမော ကလျာဏမိတ္တော''တိ စ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။

တထာ ''ဥဠာရေ ကမ္မနိ အနေနာဟံ သမ္ဘာဝိတော, တသ္မာ သာ သမ္ဘာဝနာ အဝိတထာ ကာတဗ္ဗာ''တိ စ ''ဧကန္တဘေဒိတာယ ဇီဝိတဿ အာယာစိတေနာပိ မယာ အတဗ္ဗံ, ပဂေဝ ယာစိတေနာ''တိ စ ''ဥဠာရဇ္ဈာသယေဟိ ဂဝေသိတွာပိ အတဗ္ဗော, [အတဗ္ဗတော (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ)] သယမေဝာဂတော မမ ပုညေနာ''တိ စ ''ယာစကသ္သ အနာပဒေသေန မယှဟမေတယမနုဂ္ဂဟော''တိ စ ''အဟံ ဝိယ အယံ သဗ္ဗောပိ လောကော မယာ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော''တိ စ ''အသတိ ယာစကေ ကထံ မယှံ အနဟာရမိ ပူရေယျာ''တိ စ ''ယာစကာနမေဝတ္ထာယ မယာ သဗ္ဗောပိ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော''တိ စ ''အယာစိတွာပိ မံ မမ သန္တကံ ယာစကာ ကအာ သယမေဝ ဂဏှေယျု''န္တိ စ ''ကထမဟံ ယာစကာနံ ပိယော စဿံ မနာပော''တိ စ ''ကထံ တ တေ မယှံ ပိယာ စဿု မနာပ''တိ စ ''ကထံ တဟံ ဒဒမာနော ဒတွာပိ စ အတ္တမနော အဿံ ပမုဒိတော ပီတိသောမနဿဇာတော''တိ စ ''ကထံ တ မေ ယာစကာ ဘဝေယျုံ, ဥဠာရော စ အနဇ္ဈာသယော''တိ စ ''ကထံ တဟမယာစိတော ဧဝ ယာစကာနံ ဟဒယမညာယ ဒဒေယျ''န္တိ ''သတိ ဓနေ, ယာစကေ စ အပရိစ္စာဂေ မဟတီ မယှံ ဝဥ္စနာ''တိ စ ''ကထမဟံ အတ္တနော အင်္ဂါနိ, ဇီဝိတဥ္စာပိ ပရိစ္စဇေယျ''န္တိ စ စာဂနိန္နတာ ဥပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။

အပိစ ''အတ္ထော နာမာယံ နိရပေက္ခံ အယကမနုဂစ္ဆတိ ယထာ တံ နိရပေက္ခံ ခေပကံ ကိဋ္ဋကော''တိ အတ္ထေ နိရပေက္ခတာယ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ယာစမာနော ပန ယဒိ ပိယပုဂ္ဂလော ဟောတိ ''ပိယော မံ ယာစတီ''တိ သောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ အထ ဥဒာသီနပုဂ္ဂလော ဟောတိ ''အယံ မံ ယာစမာနော အဒ္ဓာ က္လမိနာ ပရိစ္စာဂေန မိတ္တော ဟောတီ''တိ သောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ဒဒန္တော ဟိ ယာစကာနံ ပိယော ဟောတီတိ။ အထ ပန ဝေရီပုဂ္ဂလော ယာစတိ, ''ပစ္စတ္ထိကော မံ ယာစတိ, အယံ မံ ယာစမာနော အဒ္ဓာ က္လမိနာ ပရိစ္စာဂေန ဝေရီပိ ပိယော မိတ္တော ဟောတီ''တိ ဝိသေသတော သောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပိယပုဂ္ဂလေ ဝိယ မဇ္ဈတ္တဝေရီပုဂ္ဂလေသုပိ မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကရုဏံ ဥပဋ္ဌပေတွာဝ အတဗ္ဗံ။

သစေ ပနဿ စိရကာလံ ပရိဘာဝိတတ္တာ လောဘဿ ဒေယျဓမ္မဝိသယာ လောဘဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေန ဗောဓိသတ္တပဋိညေန က္လတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ ''နနု တယာ သပ္ပုရိသ သမ္ဗောဓာယ အဘိနီဟာရံ ကရောန္တေန သဗ္ဗသတ္တာနမုပကာရာယ အယံ ကာယော နိဿဋ္ဌော, တပ္ပရိစ္စာဂမယဉ္စ ပုညံ, တတ္ထ နာမ တေ ဗာဟိရေပိ ဝတ္ထုသ္မိံ အဘိသင်္ဂပ္ပဝတ္တိ ဟတ္ထိသိနာနသဒိသီ ဟောတိ, တသ္မာ တယာ န ကတ္ထစိ အဘိသင်္ဂော ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗော။ သေယျထာပိ နာမ မဟတော ဘေသဇ္ဇရုက္ခဿ တိဋ္ဌတော မူလံ မူလတ္ထိကာ ဟရန္တိ, ပပဋိကံ, တစံ, ခန္ဓံ, ဝိဋပံ, သာခံ, ပလာသံ, ပုပ္ဖံ, ဖလံ ဖလတ္ထိကာ ဟရန္တိ, န တဿ ရုက္ခဿ 'မယှံ သန္တကံ ဧတေ ဟရန္တီ'တိ ဝိတက္ကသမုဒာစာရော ဟောတိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပဇ္ဇန္တေန မယာ မဟာဒုက္ခေ အကတညုကေ နိစ္စာသုစိမ္ဟိ ကာယေ ပရေသံ ဥပကာရာယ ဝိနိယုဇ္ဇမာနေ အဏုမတ္တောပိ မိစ္ဆာဝိတက္ကော န ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗော။ ကော တ ဧတ္ထ ဝိသေသော အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု မဟာဘူတေသု ဧကန္တဘေဒနဝိကိရဏဝိဒ္ဓံသနဓမ္မေသု။ ကေဝလံ ပန သမ္မောဟဝိဇမ္ဘိတမေတံ, ယဒိဒံ 'ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ'တိ အဘိနိဝေသော, တသ္မာ ဗာဟိရေသု မဟာဘူတေသု ဝိယ အဇ္ဈတ္တိကေသုပိ ကရစရဏနယနာဒီသု, မံသာဒီသု စ အနပေက္ခေန ဟုတွာ 'တံ တဒတ္ထိကာ ဟရန္တူ'တိ နိဿဋ္ဌစိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ''န္တိ။ ဧဝံ ပဋိသဉ္စိက္ခတော စဿ သမ္ဗောဓာယ ပဟိတတ္တဿ ကာယဇီဝိ

တေသု နိရပေက္ခဿ အပ္ပကသိရေနေဝ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ သုဝိသုဒ္ဓာနိ ဟောန္တိ, သော ဝိသုဒ္ဓကာယဝစီမနောကမ္မန္တော ဝိသုဒ္ဓာဇီဝေ ဉာယပဋိပတ္တိယံ ဌိတော အာယာပါယုပါယကောသလ္လသမန္နာဂမေန ဘိယျောသော မတ္တာယ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂေန, အဘယဒါနသဒ္ဓမ္မဒါနေဟိ စ သဗ္ဗသတ္တေ အနုဂ္ဂဏှာတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, အယံ တာဝ **ဒါနပါရမိယံ** ပစ္စဝေက္ခဏာနယော။

သီလပါရမိယံ ပန ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ – "ဣဒဉှိ သီလံ နာမ ဂင်္ဂေါဒကာဒီဟိ ဝိသောဓေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ ဒေါသမလဿ ဝိက္ခာလနဇလံ, ဟရိစန္ဒနာဒီဟိ ဝိနေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ ရာဂါဒိပရိဠာဟဿ ဝိနယနံ, မုတ္တာဟာရမကုဋကုဏ္ဍလာဒီဟိ ပစုရဇနာလင်္ကာရေဟိ အသာဓာရဏော သာဓူနမလင်္ကာရဝိသေသော, သဗ္ဗဒိသာဝါယနကော အတိကိတ္တိမော [သဗ္ဗဒိသာဝါယနတော အကိတ္တိမော (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇)] သဗ္ဗကာလာနုရူပော စ သုရဘိဂန္ဓော, ခတ္တိယမဟာသာလာဒီဟိ, ဒေဝတာဟိ စ ဝန္ဒနီယာဒိဘာဝါဝဟနတော ပရမော ဝသီကရဏမန္တော, စာတုမဟာရာဇိကာဒိဒေဝလောကာရောဟဏသောပါနပန္တိ, ဈာနာဘိညာနံ အဓိဂမူပါယော, နိဗ္ဗာနမဟာနဂရဿ သမ္ပာပကမဂ္ဂေါ, သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓီနံ ပတိဋ္ဌာနဘူမိ, ယံ ယံ ဝါ ပနိစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ, တဿ တဿ သမိဇ္ဈနူပါယဘာဝတော စိန္တာမဏိကပ္ပရုက္ခာဒိကေ စ အတိသေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ "ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၇; သံ. နိ. ၄.၃၅၂; အ. နိ. ၈.၃၅)။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ "အာကင်္ခေယျ စေ ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဗြဟ္မစာရီနံ ပိယော စ အဿံ မနာပေါ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာတိ, သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၆၅)။ တထာ "အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနိ ခေါ အာနန္ဒ ကုသလာနိ သီလာနီ"တိ, (အ. နိ. ၁၀.၁; ၁၁.၁) "ပဉ္စိမေ ဂဟပတယော, အာနိသံသာ သီလဝတော သီလသမ္ပဒါယာ"တိအာဒိသုတ္တတာနဉ္စ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၀; အ. နိ. ၅.၂၁၃; ဥဒါ. ၇၆; မဟာဝ. ၃၈၅) ဝသေန သီလဂုဏာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ တထာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တာဒီနံ (အ. နိ. ၇.၇၂) ဝသေန သီလဝိရဟေ အာဒီနဝါ။

အပိစ ပီတိသောမနဿနိမိတ္တတော, အတ္တာနုဝါဒပရာနုဝါဒဒဏ္ဍဒုဂ္ဂတိဘယာဘာဝတော, ဝိညူဟိ ပါသံသဘာဝတော, အဝိပ္ပဋိသာရဟေတုတော, ပရမသောတ္ထိဋ္ဌာနတော, ကုလသာပတေယျာဓိပတေယျဇီဝိတရူပဋ္ဌာနဗန္ဓုမိတ္တသမ္ပတ္တီနံ အတိသယနတော စ သီလံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ သီလဝတော ဟိ အတ္တနော သီလသမ္ပဒါဟေတု မဟန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ "ကတံ ဝတ မယာ ကုသလံ, ကတံ ကလျာဏံ, ကတံ ဘီရုတ္တာဏ"န္တိ။

တထာ သီလဝတော အတ္တာ န ဥပဝဒတိ, န စ ပရေ ဝိညူ, ဒဏ္ဍဒုဂ္ဂတိဘယာနဉ္စ သမ္ဘဝေါယေဝ နတ္ထိ, "သီလဝါ ပုရိသပုဂ္ဂလော ကလျာဏဓမ္မော"တိ ဝိညူနံ ပါသံသော စ ဟောတိ။ တထာ သီလဝတော ယွာယံ "ကတံ ဝတ မယာ ပါပံ, ကတံ လုဒ္ဒံ, ကတံ ကိဗ္ဗိသ"န္တိ ဒုဿီလဿ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော န ဟောတိ။ သီလဉ္စ နာမေတံ အပ္ပမာဒါဓိဋ္ဌာနတော, ဘောဂဗျသနာဒိပရိဟာရမုခေန မဟတော အတ္ထဿ သာဓနတော, မင်္ဂလဘာဝတော, ပရမံ သောတ္ထိဋ္ဌာနံ။ နိဟီနဇစ္စောပိ သီလဝါ ခတ္တိယမဟာသာလာဒီနံ ပူဇနီယော ဟောတီတိ ကုလသမ္ပတ္တိံ အတိသေတိ သီလသမ္ပဒါ, "တံ ကိံ မညသိ မဟာရာဇ, ဣဓ တေ အဿ ဒါသော ကမ္မကရော"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၃) ဝက္ခမာနသာမညသုတ္တဝစနဉ္စေတ္ထ သာဓကံ, စောရာဒီဟိ အသာဓာရဏတော, ပရလောကာနုဂမနတော, မဟပ္ဖလဘာဝတော, သမထာဒိဂုဏာဓိဋ္ဌာနတော စ ဗာဟိရဓနံ သာပတေယျံ အတိသေတိ သီလံ။ ပရမဿ စိတ္တိဿရိယဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ခတ္တိယာဒီနမိဿရိယံ အတိသေတိ သီလံ။ သီလနိမိတ္တဉှိ တံတံသတ္တနိကာယေသု သတ္တာနမိဿရိယံ, ဝဿသတာဒိဒီဃပ္ပမာဏတော စ ဇီဝိတတော ဧကာဟမ္ပိ သီလဝတော ဇီဝိတဿ ဝိသိဋ္ဌတာဝစနတော, သတိပိ ဇီဝိတေ သိက္ခာနိက္ခိပနဿ မရဏတာဝစနတော စ သီလံ ဇီဝိတတော ဝိသိဋ္ဌတရံ။ ဝေရီနမ္ပိ မနုညဘာဝါဝဟနတော, ဇရာရောဂဝိပတ္တီဟိ အနဘိဘဝနီယတော စ ရူပသမ္ပတ္တိံ အတိသေတိ သီလံ။ ပါသာဒဟမ္မိယာဒိဋ္ဌာနပ္ပဘေဒေ ရာဇယုဝရာဇသေနာပတိအာဒိဋ္ဌာနဝိသေသေ စ သုခဝိသေသာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော အတိသေတိ သီလံ။ သဘာဝသိနိဒ္ဓေ သန္တိကာဝစရေပိ ဗန္ဓုဇနေ, မိတ္တဇနေ စ ဧကန္တဟိတသမ္ပါဒနတော, ပရလောကာနုဂမနတော စ အတိသေတိ သီလံ။ "န တံ မာတာ ပိတာ ကယိရာ"တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၄၃) ဝစနဉ္စေတ္ထ သာဓကံ။ တထာ ဟတ္ထိအဿရထပတ္တိဗလကာယေဟိ, မန္တာဂဒသောတ္ထာနပယောဂေဟိ စ ဒုရာရက္ခာနမနာထာနံ အတ္တာဓီနတော, အနပရာဓီနတော, မဟာဝိသယတော စ အာရက္ခဘာဝေန သီလမေဝ ဝိသိဋ္ဌတရံ။ တေနေဝါဟ "ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ"န္တိအာဒိ (ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂)။ ဧဝမနေကဂုဏသမန္နာဂတံ သီလန္တိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ အပရိပုဏ္ဏာ စေဝ သီလသမ္ပဒါ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, အပရိသုဒ္ဓါ စ ပါရိသုဒ္ဓိံ။

သစေ ပနဿ ဒီဃရတ္တံ ပရိစယေန သီလပဋိပက္ခဓမ္မာ ဒေါသာဒယော အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေန
ဗောဓိသတ္တပဋိညေန ဧဝံ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ "နနု တယာ ဗောဓာယ ပဏိဓာနံ ကတံ, သီလဝေကလ္လေန စ န သက္ကာ န စ
သုကရာ လောကိယာပိ သမ္ပတ္တိယော ပါပုဏိတုံ, ပဂေဝ လောကုတ္တရာ"တိ။ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနမဂ္ဂဘူတာယ သမ္မာသမ္ဗောဓိ
ယာ အဓိဋ္ဌာနဘူတေန သီလေန ပရမုက္ကံသဂတေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ "ကိကီဝ အဏ္ဍ"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ.
၁.၇; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၉) ဝုတ္တနယေန သမ္မဒေဝ သီလံ ရက္ခန္တေန သုဋ္ဌု တယာ ပေသလေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

အပိစ တယာ ဓမ္မဒေသနာယ ယာနတ္တယေ သတ္တာနမဝတာရဏပရိပါစနာနိ ကာတဗ္ဗာနိ, သီလဝေကလ္လဿ စ
ဝစနံ န ပစ္စေတဗ္ဗံ ဟောတိ, အသပ္ပာယာဟာရဝိစာရဿ ဝိယ ဝေဇ္ဇဿ တိကိစ္ဆနံ, တသ္မာ "ကထာဟံ သဒ္ဓေယ္
ယော ဟုတွာ သတ္တာနမဝတာရဏပရိပါစနာနိ ကရေယျ"န္တိ သဘာဝပရိသုဒ္ဓသီလေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ကိဉ္စ ဈာနာဒိဂု
ဏဝိသေသယောဂေန မေ သတ္တာနမုပကာရကရဏသမတ္ထတာ, ပညာပါရမီအာဒိပရိပူရဏဉ္စ ဈာနာဒယော ဂုဏာ စ သီ
လပါရိသုဒ္ဓိံ ဝိနာ န သမ္ဘဝန္တီတိ သမ္မဒေဝ သီလံ သောဓေတဗ္ဗံ။

တထာ "သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော ရဇာပထော"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၉၁; မ. နိ. ၁.၂၉၁, ၃၇၁; ၂.၁၀; ၃.၁၃, ၂၁၈;
သံ. နိ. ၂.၁၅၄; ၅.၁၀၀၂; အ. နိ. ၁၀.၉၉; နေတ္တိ. ၉၄) ဃရာဝါသေ, "အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ"တိအာဒိနာ (မ. နိ.
၁.၂၃၄; ၂.၄၂; ပါစိ. ၄၁၇; စူဠနိ. ၁၄၇) "မာတာပိ ပုတ္တေန ဝိဝဒတိ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၆၈) စ ကာမေသု, "သေယျ
ထာပိ ပုရိသော ဣဏံ အာဒာယ ကမ္မန္တေ ပယောဇေယျာ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၂၆) ကာမစ္ဆန္ဒာဒီသု အာဒီနဝဒသ္
သနပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ဝုတ္တဝိပရိယာယေန "အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၉၁, ၃၉၈; မ. နိ. ၁.၂၉၁, ၃၇၁;
၂.၁၀; ၃.၁၃, ၂၁၈; သံ. နိ. ၁.၂၉၁; သံ. နိ. ၅.၁၀၀၂; အ. နိ. ၁၀.၉၉; နေတ္တိ. ၉၈) ပဗ္ဗဇ္ဇာဒီသု အာနိသံသပဋိသင်္ခါဝ
သေန **နေက္ခမ္မပါရမီယံ** ပစ္စဝေက္ခဏာ ကာတဗ္ဗာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဒုက္ခက္ခန္ဓအာသိဝိ
သောပမသုတ္တာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၆၃, ၁၇၅; သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ "ပညာယ ဝိနာ ဒါနာဒယော ဓမ္မာ န ဝိသုဇ္ဈန္တိ, ယထာသကံ ဗျာပါရသမတ္ထာ စ န ဟောန္တီ"တိ ပညာ
ယ ဂုဏာ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ ယထေဝ ဟိ ဇီဝိတေန ဝိနာ သရီရယန္တံ န သောဘတိ, န စ အတ္တနော ကိရိယာသု ပဋိပတ္တိ
သမတ္ထံ ဟောတိ။ ယထာ စ စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိညာဏေန ဝိနာ ယထာသကံ ဝိသယေသု ကိစ္စံ ကာတုံ နပ္ပဟောန္
တိ, ဧဝံ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပညာယ ဝိနာ သကကိစ္စပဋိပတ္တိယမသမတ္ထာနီတိ ပရိစ္စာဂါဒိပဋိပတ္တိယံ ပညာ
ပဓာနကာရဏံ။ ဥမ္မီလိတပညာစက္ခုကာ ဟိ မဟာသတ္တာ ဗောဓိသတ္တာ အတ္တနော အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိပိ ဒတွာ အနတ္တု
က္ကံသကာ, အပရဝမ္ဘကာ စ ဟောန္တိ, ဘေသဇ္ဇရုက္ခာ ဝိယ ဝိကပ္ပရဟိတာ ကာလတ္တယေပိ သောမနဿဇာတာ။
ပညာဝသေန ဟိ ဥပါယကောသလ္လယောဂတော ပရိစ္စာဂေါ ပရဟိတပဝတ္တိယာ ဒါနပါရမီဘာဝံ ဥပေတိ။ အတ္တတ္ထဉ္
ဟိ ဒါနံ မုဒ္ဓသဒိသံ [ဝုဒ္ဓိသဒိသံ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇)] ဟောတိ။

တထာ ပညာယ အဘာဝေန တဏှာဒိသံကိလေသာဝိယောဂတော သီလဿ ဝိသုဒ္ဓိယေဝ န သမ္ဘဝတိ, ကုတော
သဗ္ဗညုဂုဏာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။ ပညဝါ ဧဝ စ ဃရာဝါသေ ကာမဂုဏေသု သံသာရေ စ အာဒီနဝံ, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဈာနသမာပတ္
တီယံ နိဗ္ဗာနေ စ အာနိသံသံ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခေန္တော ပဗ္ဗဇိတွာ ဈာနသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ နိဗ္ဗာနနိန္
နော, ပရေ စ တတ္ထ ပတိဋ္ဌပေတိ။

ဝီရိယဉ္စ ပညာရဟိတံ ယထိစ္ဆိတမတ္ထံ န သာဓေတိ ဒုရာရမ္ဘဘာဝတော။ အနာရမ္ဘောယေဝ ဟိ ဒုရာရမ္ဘ
တော သေယျော, ပညာသဟိတေန ပန ဝီရိယေန န ကိဉ္စိ ဒုရဓိဂမံ ဥပါယပဋိပတ္တိတော။ တထာ ပညဝါ ဧဝ ပရာပကာ
ရာဒီနမဓိဝါသကဇာတိယော ဟောတိ, န ဒုပ္ပညော။ ပညာဝိရဟိတဿ စ ပရေဟိ ဥပနီတာ အပကာရာ ခန္တိယာ ပဋိပက္ခ
မေဝ အနုဗြူဟေန္တိ။ ပညဝတော ပန တေ ခန္တိသမ္ပတ္တိယာ အနုဗြူဟနဝသေန အဿာ ထိရဘာဝါယ သံဝတ္တန္တိ။ ပ
ညဝါ ဧဝ တီဏိပိ သစ္စာနိ တေသံ ကာရဏာနိ ပဋိပက္ခေ စ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ ပရေသံ အဝိသံဝါဒကော ဟောတိ။
တထာ ပညာဗလေန အတ္တာနမုပတ္ထမ္ဘေတွာ ဓိတိသမ္ပဒါယ သဗ္ဗပါရမီသု အစလသမာဒါနာဓိဋ္ဌာနော ဟောတိ။
ပညဝါ ဧဝ စ ပိယမဇ္ဈတ္တဝေရိဝိဘာဂမကတွာ သဗ္ဗတ္ထ ဟိတူပသံဟာရကုသလော ဟောတိ။ တထာ ပညာဝသေန
လာဘာလာဘာဒိလောကဓမ္မသန္နိပါတေ နိဗ္ဗိကာရတာယ မဇ္ဈတ္တော ဟောတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗာသံ ပါရမီနံ ပညာဝ ပါရိသုဒ္
ဓိဟေတူတိ **ပညာဂုဏာ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

အပိစ ပညာယ ဝိနာ န ဒဿနသမ္ပတ္တိ, အန္တရေန စ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒံ န သီလသမ္ပဒာ, သီလဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာရဟိတဿ စ န သမာဓိသမ္ပဒာ, အသမာဟိတေန စ န သက္ကာ အတ္တဟိတမတ္တမ္ပိ သာဓေတုံ, ပဂေဝ ဥက္ကံသဂတံ ပရဟိတန္တိ။ “နနု တယာ ပရဟိတာယ ပဋ္ဌိပန္နေန သက္ကစ္စံ ပညာပာရမီသုဒ္ဓိယာ အာယောဂေါ ကရဏီယော”တိ ဗောဓိသတ္တေန အတ္တာ ဩဝဒိတဗ္ဗော။ ပညာနုဘာဝေန ဟိ မဟာသတ္တော စတုရဓိဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌိတော စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တော သတ္တေ နိယျာနမဂ္ဂေ အဝတာရေတိ, ဣန္ဒြိယာနိ စ နေသံ ပရိပါစေတိ။ တထာ ပညာဗလေန ခန္ဓာယတနာဒီသု ပဝိစယဗဟုလော ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော ယာထာဝတော ပရိဇာနန္တော အနာဒယော ဂုဏဝိသေသေ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဘာဝံ နယန္တော ဗောဓိသတ္တသိက္ခာယ ပရိပူရကာရီ ဟောတီတိ ဧဝမာဒိနာ အနေကာကာရတောကာရေ ပညာဂုဏေ ဝဝတ္ထပေတွာ ပညာပာရမီ အနုဗြူဟေတဗ္ဗာ။

တထာ ဒိဿမာနပာရာနိပိ လောကိယာနိ ကမ္မာနိ နိဟီနဝီရိယေန ပာပုဏိတုမသက္ကုဏေယျာနိ, အဂဏိတခေဒေန ပန အာရဒ္ဓဝီရိယေန ဒုရဓိဂမံ နာမ နတ္ထိ။ နိဟီနဝီရိယော ဟိ “သံသာရမဟောဃတော သဗ္ဗသတ္တေ သန္တာရေဿာမီ”တိ အာရဘိတုမေဝ န သက္ကုဏောတိ။ မဇ္ဈိမော ပန အာရဘိတွာ အန္တရာ ဝေသာနမာပဇ္ဇတိ။ ဥက္ကဋ္ဌဝီရိယော ပန အတ္တသုခနိရပေက္ခော အာရဘိတွာ ပာရမဓိဂစ္ဆတီတိ ဝီရိယသမ္ပတ္တိ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

အပိစ “ယဿ အတ္တနော ဧဝ သံသာရပင်္ကတော သမုဒ္ဓရဏတ္ထမာရမ္ဘော, တဿာပိ ဝီရိယဿ သိထိလဘာဝေန မနောရထာနံ မတ္ထကပ္ပတ္တိ န သက္ကာ သမ္ဘာဝေတုံ, ပဂေဝ သဒေဝကဿ လောကဿ သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ကတာဘိနီဟာရေန”တိ စ “ရာဂါဒီနံ ဒောသဂဏာနံ မတ္တမဟာနာဂါနမိဝ ဒုန္နိဝါရဏဘာဝတော, တန္နိဒါနာနဉ္စ ကမ္မသမာဒါနာနံ ဥက္ခိတ္တာသိကဝဓကေသဒိသဘာဝတော, တန္နိမိတ္တာနဉ္စ ဒုဂ္ဂတီနံ သဗ္ဗဒါ ဝိဝဋ္ဋမုခဘာဝတော, တတ္ထ နိယောဇကာနဉ္စ ပာပမိတ္တာနံ သဒါ သန္နိဟိတဘာဝတော, တဒေါဝါဒကာရိတာယ စ ဝါလဿ ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ သတိ သမ္ဘဝေ ယုတ္တံ သယမေဝ သံသာရဒုက္ခတော နိဿရိတု”န္တိ စ “မိစ္ဆာဝိတက္ကာ ဝီရိယာနုဘာဝေန ဒူရီ ဘဝန္တီ”တိ စ “ယဒိ ပန သမ္ဗောဓိ အတ္တာဓီနေန ဝီရိယေန သက္ကာ သမဓိဂန္တုံ, ကိမေတ္ထ ဒုက္ကရ”န္တိ စ ဧဝမာဒိနာ နယေန **ဝီရိယဂုဏာ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ “ခန္တိ နာမာယံ နိရဝသေသဂုဏပဋိပက္ခဿ ကောဓဿ ဝိဓမနတော ဂုဏသမ္ပာဒနေ သာဓူနံ အပ္ပဋိဟတမာယုဓံ, ပရာဘိဘဝနေ သမတ္ထာနမလင်္ကာရော, သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဗလသမ္ပဒါ, ကောဓဂ္ဂိဝိနယနာ ဥဒကဓာရာ, ကလျာဏကိတ္တိသဒ္ဒဿ သဉ္ဇာတိဒေသော, ပာပပုဂ္ဂလာနံ ဝစီဝိသဝူပသမကရော မန္တာဂဒေါ, သံဝရေ ဌိတာနံ ပရမာ ဓီရပကတိ, ဂမ္ဘီရာသယတာယ သာဂရော, ဒောသမဟာသာဂရဿ ဝေလာ, အပာယဒွါရဿ ပိဓာနကဝါဋံ ဒေဝဗြဟ္မလောကာနံ အာရောဟဏသောပာနံ, သဗ္ဗဂုဏာနမဓိဝါသဘူမိ, ဥတ္တမာ ကာယဝစီမနောဝိသုဒ္ဓီ”တိ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ အပိစ “ဧတေ သတ္တာ ခန္တိသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော ဣဓလောကေ တပန္တိ, ပရလောကေ စ တပနီယဓမ္မာနုယောဂတော”တိ စ “ယဒိပိ ပရာပကာရနိမိတ္တံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ပန ဒုက္ခဿ ခေတ္တဘူတော အတ္တဘာဝေါ, ဗီဇဘူတဉ္စ ကမ္မံ မယာဝ အဘိသင်္ခတ”န္တိ စ “တဿ စ ဒုက္ခဿ အာဏဏျကရဏမေတ”န္တိ စ “အပကာရကေ အသတိ ကထံ မယှံ ခန္တိသမ္ပဒါ သမ္ဘဝတီ”တိ စ “ယဒိပါယံ ဧတရဟိ အပကာရကော, အယံ နာမ ပုဗ္ဗေ အနေန မယှံ ဥပကာရော ကတော”တိ စ “အပကာရော ဧဝ ဝါ ခန္တိနိမိတ္တတာယ ဥပကာရော”တိ စ “သဗ္ဗေပိမေ သတ္တာ မယှံ ပုတ္တသဒိသာ, ပုတ္တကတာပရာဓေသု စ ကော ကုဇ္ဈိဿတီ”တိ စ “ယေန ကောဓဘူတာဝေသေန အယံ မယှံ အပရဇ္ဈတိ, သွာယံ ကောဓဘူတာဝေသော မယာ ဝိနေတဗ္ဗော”တိ စ “ယေန အပကာရေန ဣဒံ မယှံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပန္နံ, တဿ အဟမ္ပိ နိမိတ္တ”န္တိ စ “ယေဟိ ဓမ္မေဟိ အပကာရော ကတော, ယတ္ထ စ ကတော, သဗ္ဗေပိ တေ တသ္မိံ ယေဝ ခဏေ နိရုဒ္ဓါ, ကဿိဒါနိ ကေန ကောပေါ ကာတဗ္ဗော”တိ စ “အနတ္တတာယ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ကော ကဿ အပရဇ္ဈတီ”တိ စ ပစ္စဝေက္ခန္တေန ခန္တိသမ္ပဒါ ဗြူဟေတဗ္ဗာ။

ယဒိ ပနဿ ဒီဃရတ္တံ ပရိစယေန ပရာပကာရနိမိတ္တကော ကောဓော စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌေယျ, တေန ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ “ခန္တိ နာမေသာ ပရာပကာရဿ ပဋိပက္ခပဋိပတ္တီနံ ပစ္စုပကာရကာရဏ”န္တိ စ “အပကာရော စ မယှံ ဒုက္ခုပ္ပာဒနေန ဒုက္ခူပနိသာယ သဒ္ဓါယ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညာယ စ ပစ္စယော”တိ စ “ဣန္ဒြိယပကတိရေသာ, ယဒိဒံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိသယသမာယောဂေါ, တတ္ထ အနိဋ္ဌဝိသယသမာယောဂေါ မယှံ န သိယာတိ တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ”တိ စ “ကောဓဝသိကော သတ္တော ကောဓေန ဥမ္မတ္တော ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော, တတ္ထ ကိံ

ပစ္စပကာရေနာ”တိ စ “သဗ္ဗေပိမေ သတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဩရသပုတ္တာ ဝိယ ပရိပာလိတာ, တသ္မာ န တတ္ထ
မယာ စိတ္တကောပေ ကာတဗ္ဗော”တိ စ “အပရာဓကေ စ သတိ ဂုဏေ ဂုဏဝတိ မယာ ကောပေ န ကာတဗ္ဗော”တိ စ
“အသတိ ဂုဏေ ကဿစိပိ ဂုဏဿာဘာဝတော ဝိသေသေန ကရုဏာယိတဗ္ဗော”တိ စ “ကောပေန မယှံ ဂုဏယသာ
နိဟီယန္တီ”တိ စ “ကုဇ္ဈနေန မယှံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏဒုက္ခသေယျာဒယော သပတ္တကန္တာ အာဂစ္ဆန္တီ”တိ စ “ကော
ဓော စ နာမာယံ သဗ္ဗဒုက္ခာဟိတကာရကော သဗ္ဗသုခဟိတဝိနာသကော ဗလတ ပစ္စတ္ထိကော”တိ စ “သတိ စ ခန္တိယာ
န ကောစိ ပစ္စတ္ထိကော”တိ စ “အပရာဓကေန အပရာဓနိမိတ္တံ ယံ ဒုက္ခံ အာယတိံ လဒ္ဓဗ္ဗံ, သတိ စ ခန္တိယာ မယှ
ံ တဒဘာတေ”တိ စ “စိန္တေန္တေန, ကုဇ္ဈန္တေန စ မယာ ပစ္စတ္ထိကောယေဝ အနုဝတ္တိတော”တိ စ “ကောဓေ စ
မယာ ခန္တိယာ အဘိဘူတေ တဿ အသဘူတော ပစ္စတ္ထိကော သမ္မဒေဝ အဘိဘူတော”တိ စ “ကောဓနိမိတ္တံ ခန္
တိဂုဏပရိစ္စာဂေ မယှံ န ယုတ္တော”တိ စ “သတိ စ ကောဓေ ဂုဏဝိရောဓပစ္စနီကဓမ္မေ ကထံ မေ သီလာဒိဓမ္မာ ပ
ရိပူရိံ ဂစ္ဆေယျုံ, အသတိ စ တေသု ကထာဟံ သတ္တာနံ ဥပကာရဗဟုလော ပဋိညာနုရူပံ ဥတ္တမံ သမ္ပတ္တိံ ပာပုဏိ
ဿာမီ”တိ စ “ခန္တိယာ စ သတိ ဗဟိဒ္ဓာ ဝိက္ခေပါဘာဝတော သမာဟိတဿ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စတော ဒုက္ခ
တော သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တတော နိဗ္ဗာနံ အသင်္ခတာမတသန္တပဏီတတာဒိဘာဝတော နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ, ‘ဗုဒ္ဓဓမ္မာ စ အ
စိန္တေယျာပရိမေယျပ္ပဘာဝါ’တိ”, တတော စ “အနုလောမိကခန္တိယံ ဌိတော ‘ကေဝလာ ဣမေ အတ္တတ္တနိယ
ဘာဝရဟိတာ ဓမ္မမတ္တာ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝိနဿန္တိ, န ကုတောစိ အာဂစ္ဆန္တိ, န ကုဟိဉ္စိ ဂစ္
ဆန္တိ, န စ ကတ္ထစိ ပတိဋ္ဌိတာ, န စေတ္ထ ကောစိ ကဿစိ ဗျာပါရော’တိ အဟံကာရမမံကာရာနဓိဋ္ဌာနတာ နိဇ္ဈာ
နံ ခမတိ, ယေန ဗောဓိသတ္တော ဗောဓိယာ နိယတော အနာဝတ္တိဓမ္မော ဟောတီ”တိ ဧဝမာဒိနာ **ခန္တိပါရမိယာ** ပစ္စ
ဝေက္ခဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တထာ “သစ္စေန ဝိနာ သီလာဒီနမသမ္ဘဝတော, ပဋိညာနုရူပပဋိပတ္တိယာ အဘာဝတော, သစ္စဓမ္မာတိက္ကမေ စ
သဗ္ဗပါပဓမ္မာနံ သမောသရဏဘာဝတော, အသစ္စသန္ဓဿ အပ္ပစ္စယိကဘာဝတော, အာယတိဉ္စ အနာဒေယျဝစ
နတာဝဟနတော, သမ္ပန္နသစ္စဿ သဗ္ဗဂုဏာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, သစ္စာဓိဋ္ဌာနေန သဗ္ဗသမ္ဘာရဓိသမ္ဘာရာနံ ပါရိသုဒ္ဓိ
ပါရိပူရိသမ္ဘဝတော, သဘာဝဓမ္မာဝိသံဝါဒနေန သဗ္ဗဗောဓိသမ္ဘာရကိစ္စကရဏတော , ဗောဓိသတ္တပဋိပတ္တိယာ စ ပရိနိ
ပ္ဖတ္တိတော”တိအာဒိနာ **သစ္စပါရမိယာ** သမ္ပတ္တိယော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ “အနာဒီသု ဒဠှသမာဒါနံ, တပ္ပဋိပက္ခသန္နိပါတေ စ နေသံ အစလာဓိဋ္ဌာနံ, တတ္ထ စ ဓီရဝီရဘာဝံ ဝိနာ န
အနာဒိသမ္ဘာရာ သမ္ဘောဓိနိမိတ္တာ သမ္ဘဝန္တီ”တိအာဒိနာ **အဓိဋ္ဌာနဂုဏာ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ “အတ္တဟိတမတ္တေ အဝတိဋ္ဌန္တေနာပိ သတ္တေသု ဟိတစိတ္တတံ ဝိနာ န သက္ကာ ဣဓလောကပရ
လောကသမ္ပတ္တိယော ပါပုဏိတုံ, ပဂေဝ သဗ္ဗသတ္တေ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိယံ ပတိဋ္ဌာပေတုကာမေနာ”တိ စ “ပစ္ဆာ သဗ္ဗသတ္
တာနံ လောကုတ္တရသမ္ပတ္တိမာကင်္ခန္တေန ဣဒါနိ လောကိယသမ္ပတ္တိမာကင်္ခာ ယုတ္တရူပါ”တိ စ “ဣဒါနိ အာသယမ
တ္တေန ပရေသံ ဟိတသုခူပသံဟာရံ ကာတုမသက္ကောန္တော ကဒါ ပယောဂေန တံ သာဓယိဿာမီ”တိ စ “ဣဒါနိ
မယာ ဟိတသုခူပသံဟာရေန သံဝဍ္ဎိတာ ပစ္ဆာ ဓမ္မသံဝိဘာဂသဟာယာ မယှံ ဘဝိဿန္တီ”တိ စ “ဧတေဟိ ဝိနာ န မ
ယှံ ဗောဓိသမ္ဘာရာ သမ္ဘဝန္တိ, တသ္မာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘူတိနိပ္ဖတ္တိကာရဏတ္တာ မယှံ ဧတေ ပရမံ ပုညက္ခေတ္
တံ အနုတ္တရံ ကုသလာယတနံ ဥတ္တမံ ကရဝဋ္ဌာန”န္တိ စ “သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗေသုပိ သတ္တေသု ဟိတဇ္ဈာသယတာ
ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ, ကိဉ္စ ကရုဏာဓိဋ္ဌာနတောပိ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာ အနုဗြူဟေတဗ္ဗာ။ ဝိမရိယာဒီကတေန ဟိ စေ
တသာ သတ္တေသု ဟိတသုခူပသံဟာရနိရတဿ တေသံ အဟိတဒုက္ခာပနယနကာမတာ ဗလဝတီ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒဠှမူ
လာ, ကရုဏာ စ သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာနံ အာဒိ စရဏံ ပတိဋ္ဌာ မူလံ မုခံ ပမုခ”န္တိ ဧဝမာဒိနာ **မေတ္တာဂုဏာ** ပစ္စဝေ
က္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ “ဥပေက္ခာယ အဘာဝေ သတ္တေဟိ ကတာ ဝိပ္ပကာရာ စိတ္တဿ ဝိကာရံ ဥပ္ပာဒေယျုံ, သတိ စ စိတ္တ
ဝိကာရေ အနာဒိသမ္ဘာရာနံ သမ္ဘဝေ ဧဝ နတ္ထီ”တိ စ “မေတ္တာသိနေဟေန သိနေဟိတေ စိတ္တေ ဥပေက္ခာယ ဝိနာ သမ္ဘာ
ရာနံ ပါရိသုဒ္ဓိ န ဟောတီ”တိ စ “အနုပေက္ခကော သင်္ခါရေသု ပုညသမ္ဘာရံ, တဗ္ဗိပါကဉ္စ သတ္တဟိတတ္ထံ ပရိဏာမေ
တုံ န သက္ကောတီ”တိ စ ဥပေက္ခာယ အဘာဝေ ဒေယျဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဝိဘာဂမကတွာ ပရိစ္စဇိတုံ န သက္ကော
တီ”တိ စ “ဥပေက္ခာရဟိတေန ဇီဝိတပရိက္ခာရာနံ, ဇီဝိတဿ တ အန္တရာယံ အမနသိကရိတွာ သီလဝိသောဓနံ ကာတုံ န

သက္ကာ''တိ စ တထာ ''ဥပေက္ခာဝသေန အရတိရတိသဟဿဝ နေက္ခမ္မဗလသိဒ္ဓိတော, ဥပပတ္တိတော ဣက္ခနဝ
သေနေဝ သဗ္ဗသမ္ဘာရကိစ္စနိပ္ဖတ္တိတော, အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယဿ အနုပေက္ခနေ ပဓာနကိစ္စာကရဏတော, ဥပေက္ခတော
ဧဝ တိတိက္ခာနိဇ္ဈာနသမ္ဘဝတော, ဥပေက္ခာဝသေန သတ္တသင်္ခာရာနံ အဝိသံဝါဒနတော, လောကဓမ္မာနံ အဇ္ဈုပေက္ခ
နေန သမာဒိန္နဓမ္မေသု အစလာဓိဋ္ဌာနသိဒ္ဓိတော, ပရာပကာရာဒီသု အနာဘောဂဝသေနေဝ မေတ္တာဝိဟာရနိပ္ဖတ္တိတော
တိ သဗ္ဗသမ္ဘာဓိသမ္ဘာရာနံ သမာအနာဓိဋ္ဌာနဟရိပူရိနိပ္ဖတ္တိယော ဥပေက္ခာနုဘာဝေန သမ္ပဇ္ဇန္တိ''တိ ဝေမာဒိနာ န
ယေန **ဥပေက္ခာဟရမီ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ အပရိစ္စာဂပရိစ္စာကဒီသု ယထာက္ကမံ အာဒီနတနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ
အနာဒိဟရမိနံ ပစ္စယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တထာ သပရိက္ခာရာ ပဉ္စဒသ စရဏဓမ္မာ ပဉ္စ စ အဘိညာယော။ တတ္ထ **စရဏဓမ္မာ** နာမ သီလသံဝရော, ဣန္ဒြိ
ယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ဇာဂရိယာနုယောဂေ, သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ, စတ္တာရိ ဈာနာနိ စ။ တေသု
သီလာဒီနံ စတုန္နံ တေရသပိ ဓုတင်္ဂဓမ္မာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒယော စ ပရိက္ခာရာ။ သဒ္ဓမ္မေသု **သဒ္ဓာယ** ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃသီလ
စာဂဒေဝတုပသမာနုဿတိ လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနာ, သမ္ပသာဒနီယဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာ, တဒဓိ
မုတ္တတာ စ ပရိက္ခာရာ။ ဟိရောတ္တပ္ပာနံ အကုသလာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာ, အပာယာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏာ , ကုသလဓမ္မုပ
တ္ထမ္ဘာဝပစ္စဝေက္ခဏာ, ဟိရောတ္တပ္ပရဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒဓိ
မုတ္တတာ စ။ **ဗာဟုသစ္စဿ** ပုဗ္ဗယောဂေါ, ပရိပုစ္ဆကဘာဝေါ, သဒ္ဓမ္မာဘိယောဂေါ, အနဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာဒိပရိစ
ယော, ပရိပက္ကိန္ဒြိယတာ, ကိလေသဒူရီဘာဝေါ, အပ္ပဿုတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ ဗဟုဿုတပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒဓိ
မုတ္တတာ စ။ **ဝီရိယဿ** အပာယဘယပစ္စဝေက္ခဏာ, ဂမနဝီထိပစ္စဝေက္ခဏာ, ဓမ္မမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ, ထိနမိဒ္ဓဝိ
နောဒနာ, ကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, အာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနာ, သမ္မပ္ပဓာနပစ္စဝေက္ခဏာ, တဒဓိမုတ္တတာ စ။
သတိယာ သတိသမ္ပဇညံ, မုဋ္ဌဿတိပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ ဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလသေဝနာ, တဒဓိမုတ္တတာ စ။ ပညာယ ပ
ရိပုစ္ဆကဘာဝေါ, ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပာဒနာ, ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ,
ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စဝေက္ခဏာ, ဓမ္မမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ, တဒဓိမုတ္တတာ စ။ **စတုန္နံ ဈာနာနံ** သီလာဒိစ
တုက္ကံ, အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာ, အာဝဇ္ဇနာဒိဝသီဘာဝကရဏဉ္စ ပရိက္ခာရာ။

တတ္ထ သီလာဒီဟိ ပယောဂသုဒ္ဓိယာ သတ္တာနံ အဘယဒာနေ, အာသယသုဒ္ဓိယာ အာမိသဒာနေ, ဥဘယသုဒ္ဓိယာ
ဓမ္မဒာနေ သမတ္ထောဟောတီတိအာဒိနာ စရဏာဒီနံ အနာဒိသမ္ဘာရပစ္စယတာ ယထာရဟံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ အတိဝိတ္ထာရဘာ
ယေန ပန မယံ န ဝိတ္ထာရယိမှ။ တထာ သမ္ပတ္တိစက္ကာဒယောပိ အနာဒီနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကော သံကိလေသောတိ ဧတ္ထ –

တဏှာဒီဟိ ပရာမဋ္ဌ-ဘာဝေါ တာသံ ကိလိဿနံ။
သာမညတော ဝိသေသေန၊ ယထာရဟံ ဝိကပ္ပတာ။

အဝိသေသေန ဟိ တဏှာဒီဟိ ပရာမဋ္ဌဘာဝေါ ဟရမီနံ သံကိလေသော။ ဝိသေသေန ပန ဒေယျဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟ
ကဝိကပ္ပာ အနဟရမိယာ သံကိလေသော။ သတ္တကာလဝိကပ္ပာ သီလဟရမိယာ။ ကာမဘဝတဒုပသမေသု အဘိရတိအနဘိ
ရတိဝိကပ္ပာ နေက္ခမ္မဟရမိယာ။ ''အဟံ မမာ''တိ ဝိကပ္ပာ ပညာဟရမိယာ။ လီနုဒ္ဓစ္စဝိကပ္ပာ ဝီရိယဟရမိယာ။ အတ္တပ
ရဝိကပ္ပာ ခန္တိဟရမိယာ။ အဒိဋ္ဌာဒီသု ဒိဋ္ဌာဒိဝိကပ္ပာ သစ္စဟရမိယာ။ ဗောဓိသမ္ဘာရတဗ္ဗိပက္ခေသု ဒောသဂုဏဝိကပ္
ပ အဓိဋ္ဌာနဟရမိယာ။ ဟိတာဟိတဝိကပ္ပာ မေတ္တာဟရမိယာ။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိကပ္ပာ ဥပေက္ခာဟရမိယာ သံကိလေ
သောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကိံ ဝေါဒါနံတိ –

တဏှာဒီဟိ အဃာတတာ၊ ရဟိတတာ ဝိကပ္ပနံ။
ဝေါဒါနန္တိ ဝိဇာနိယာ၊ သဗ္ဗာသမေဝ တာသမ္ပိ။

အနုပဃာတာ ဟိ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ကောဓ ပနာဟ မက္ခ ပလာသ ဣဿာမစ္ဆရိယ မာယာ သာဌေယျ ထမ္ဘ သာရမ္ဘ မဒ ပမာဒာဒီဟိ ကိလေသေဟိ ဒေယျပဋိဂ္ဂါဟကဝိကပ္ပာဒိရဟိတာ စ အနာဒိဟရမိယော ပရိသုဒ္ဓါ ပဘာသ္ သရာ ဘဝန္တီတိ။

ကော ပဋိပက္ခော တိ –

အကုသလာ ကိလေသာ စ၊ ပဋိပက္ခာ အဘေဒတော။
ဘေဒတော ပန ပုဗ္ဗေပိ၊ ဝုတ္တာ မစ္ဆရိယာဒယော။

အဝိသေသေန ဟိ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ, သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ စ တေသံ ပဋိပက္ခာ။ ဝိသေသေန ပန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ မစ္ဆရိယာဒယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိစ ဒေယျပဋိဂ္ဂါဟကအနဖလေသု အလောဘာဒောသာမောဟဂုဏယောဂတော လောဘဒောသမောဟပဋိပက္ခံ အနံ, ကာယာဒိဒောသဝဇ္ဇနဝဣပဂမတော လောဘာဒိပဋိပက္ခံ သီလံ, ကာမသုခပရူပဃာတအတ္တကိလမထပရိဝဇ္ဇနတော ဒောသတ္တယပဋိပက္ခံ နေက္ခမ္မံ, လောဘာဒီနံ အန္ဓိကရဏတော, ဉာဏဿ စ အနန္ဓိကရဏတော လောဘာဒိပဋိပက္ခာ ပညာ, အလီနာနုဒ္ဓတဉာယာရမ္ဘဝသေန လောဘာဒိပဋိပက္ခံ ဝီရိယံ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသုညတာနံ ခမနတော လောဘာဒိပဋိပက္ခာ ခန္တိ, သတိပိ ပရေသံ ဥပကာရေ, အပကာရေ စ ယထာဘူတပ္ပဝတ္တိယာ လောဘာဒိပဋိပက္ခံ သစ္စံ, လောကဓမ္မေ အဘိဘုယျ ယထာသမာဒိန္နေသု သမ္ဘာရေသု အစလနတော လောဘာဒိပဋိပက္ခံ အဓိဋ္ဌာနံ, နီဝရဏဝိဝေကတော လောဘာဒိပဋိပက္ခာ မေတ္တာ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု အနုနယပဋိဃဝိဒ္ဓံသနတော, သမပ္ပဝတ္တိတော စ လောဘာဒိပဋိပက္ခာ ဥပေက္ခာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကာ ပဋိပတ္တီ တိ –

အနာကာရာဒယော ဝေ၊ ဥပ္ပာဒိတာ အနေကဓာ။
ပဋိပတ္တီတိ ဝိညေယျာ၊ ဟာရမီပူရဏက္ကမေ။

အနပာရမိယာ ဟိ တာဝ သုခူပကရဏသရီရဇီဝိတပရိစ္စာဂေန, ဘယာပနယနေန, ဓမ္မောပဒေသေန စ ဗဟုဓာ သတ္တာနံ အနုဂ္ဂဟကရဏံ ပဋိပတ္တိ။ တတ္ထ အာမိသအနံ အဘယအနံ ဓမ္မအနန္တိ အတဗ္ဗဝတ္ထုဝသေန တိဝိဓံ အနံ။ တေသု ဗောဓိသတ္တဿ အတဗ္ဗဝတ္ထု အဇ္ဈတ္တိကံ, ဗာဟိရန္တိ ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ **ဗာဟိရံ** အန္နံ ပာနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာ ဂန္ဓံ ဝိလေပနံ သေယျာ အာဝသထံ ပဒီပေယျန္တိ ဒသဝိဓံ။ အန္နာဒီနံ ခာဒနီယဘောဇနီယာဒိဝိဘာဂေန အနေကဝိဓဥ္စ။ တထာ ရူပာရမ္မဏံ ယာဝ ဓမ္မာရမ္မဏန္တိ အာရမ္မဏတော ဆဗ္ဗိဓံ။ ရူပာရမ္မဏာဒီနဥ္စ နီလာဒိဝိဘာဂေန အနေကဝိဓံ။ တထာ မဏိကနကရဇတမုတ္တာပဝါဠာဒိခေတ္တဝတ္ထုအာရာမာဒိ အသီအာသကေမဟိံသာဒိနာနာဝိဓဝတ္ထုပ္ပကရဏဝသေန အနေကဝိဓံ။

တတ္ထ မဟာပုရိသော ဗာဟိရံ ဝတ္ထုံ ဒေန္တော ''ယော ယေန အတ္ထိကော, တံ တဿေဝ ဒေတိ။ ဒေန္တော စ တဿ အတ္ထိကော''တိ သယမေဝ ဇာနန္တော အယာစိတောပိ ဒေတိ, ပဂေဝ ယာစိတော။ မုတ္တစာဂေ ဒေတိ, နော အမုတ္တစာဂေ။ ပရိယတ္တံ ဒေတိ, နော အပရိယတ္တံ။ သတိ ဒေယျဓမ္မေ ပစ္စုပကာရသန္နိဿိတော န ဒေတိ, အသတိ ဒေယျဓမ္မေ, ပရိယတ္တေ စ သံဝိဘာဂရဟံ ဝိဘဇတိ။ န စ ဒေတိ ပရူပဃာတာဝဟံ သတ္ထဝိသမဇ္ဇာဒိကံ, နာပိ ကီဠနကံ, ယံ အနတ္ထုပသံဟိတံ, ပမာဒာဝဟဥ္စ, န စ ဂိလာနဿ ယာစကဿ ဟနဘောဇနာဒိအသပ္ပာယံ, ပမာဏရဟိတံ တ ဒေတိ, ပမာဏယုတ္တံ ပန သပ္ပာယမေဝ ဒေတိ။

တထာ ယာစိတော ဂဟဋ္ဌာနံ ဂဟဋ္ဌာနုစ္ဆဝိကံ ဒေတိ, ပဗ္ဗဇိတာနံ ပဗ္ဗဇိတာနုစ္ဆဝိကံ ဒေတိ။ မာတာပိတရော ဉာတိသာလောဟိတာ မိတ္တာမစ္စာ ပုတ္တအရအာသကမ္မကရာတိ တေသု ကဿစိ ပီဠံ အဇနေန္တော ဒေတိ, န စ ဥဋ္ဌာရံ ဒေယျဓမ္မံ ပဋိဇာနိတွာ လူခံ ဒေတိ, န စ လာဘသက္ကာရသိလောကသန္နိဿိတော ဒေတိ, န စ ပစ္စုပကာရသန္နိဿိတော ဒေတိ, န စ ဖလပာဋိကင်္ခီ ဒေတိ အညတ္ရ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ, န စ ယာစိတော, ဒေယျဓမ္မံ တ ဇိဂုစ္ဆန္တော ဒေတိ, န စ အသညတာနံ ယာစကာနံ အက္ကောသကပရိဘာသကာနမ္ပိ အပဝိဒ္ဓါ အနံ ဒေတိ, အညဒတ္ထု ပသန္နစိတ္တော အနုကမ္ပန္တော သက္ကစ္စမေဝ ဒေတိ, န စ ကောတူဟလမင်္ဂလိကော ဟုတွာ ဒေတိ, ကမ္မဖလမေဝ ပန သဒ္ဒဟ

န္တော ဒေတိ, နာပိ ယာစကေ ပယိရုပာသနာဒီဟိ သံကိလမေတ္ဝာ ဒေတိ, အပရိကိလမေန္တော ဧဝ ပန ဒေတိ, န စ ပရေသံ ဝဥ္စနာဓိပ္ပာယော, ဘေဒာဓိပ္ပာယော တ အနံ ဒေတိ, အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော၀ ဒေတိ, နာပိ ဖရုသတစော ဘာကုဋ္ဌိကမုခော အနံ ဒေတိ, ပိယတဒီ စ ပန ပုဗ္ဗဘာသီ မိဟိတသိတဝစနော ဟုတ္ဝာ ဒေတိ, ယသ္မိံ စေ ဒေယ္ယဓမ္မေ ဥဠာရမနုညတာယ တ စိရပရိစယေန တ ဂေဓသဘာဝတာယ တ လောဘဓမ္မော အဓိမတ္တော ဟောတိ, ဇာနန္တော ဗောဓိသတ္တော တံ ခိပ္ပ ပမေဝ ပဋိဝိနောဒယိတ္ဝာ ယာစကေ ပရိယေသေတ္ဝာပိ ဒေတိ, ယဥ္စ ဒေယ္ယဝတ္ထု ပရိတ္တံ, ယာစကောပိ ပစ္စုပဋ္ဌိ တော, တံ အစိန္တေတ္ဝာ အပိ အတ္တာနံ ဓာဝိတ္ဝာ ဒေန္တော ယာစကံ သမ္မာနေတိ ယထာ တံ အကိတ္တိပဏ္ဍိတော, န စ မဟာပုရိသော အတ္တနော ပုတ္တအရအာသကမ္မကရပောရိသေ ယာစိတော တေ အသညာပိတေ ဒေမနသ္သပ္ပတ္တေ ယာစကာနံ ဒေတိ, သမ္မဒေဝ ပန သညာပိတေ သောမနသ္သပ္ပတ္တေ ဒေတိ, ဒေန္တော စ ယက္ခရက္ခသပိသာစာဒီနံ တ မနုဿာနံ တ ကုရူရကမ္မန္တာနံ ဇာနန္တော န ဒေတိ, တထာ ရဇ္ဇမ္ပိ တာဒိသာနံ န ဒေတိ, ယေ လောကဿ အဟိတာ ယ ဒုက္ခာယ အနတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ, ယေ ပန ဓမ္မိကာ ဓမ္မေန လောကံ ပာလေန္တိ, တေသံ ရဇ္ဇအနံ ဒေတိ။ ဧဝံ တာဝ ဗာဟိရအနေ ပဋိပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဇ္ဈတ္တိကအန မ္ပိ ဒ္ဝိဟာကာရေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကထံ? ယထာ နာမ ကောစိ ပုရိသော ဃာသစ္ဆာဒနဟေတု အတ္တာနံ ပရဿ နိဿဇ္ဇတိ, ဝိဓေယ္ယဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ အဿဒ္ဓံ, ဧဝမေဝ မဟာပုရိသော သမ္ဗောဓိဟေတု နိရာမိသစိတ္တော သတ္တာနံ အနုတ္တရံ ဟိတသုခံ ဣစ္ဆန္တော အတ္တနော အနပာရမိံ ပရိပူရေတုကာမော အတ္တာနံ ပရဿ နိဿဇ္ဇတိ, ဝိဓေယ္ယဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ ယထာကာမကရဏီယတံ, ကရစရဏနယနာဒိအင်္ဂပစ္စင်္ဂံ တေန တေန အတ္ထိကာနံ အကမ္ပိတော အလီနော အနုပ္ပဒေတိ, န တတ္ထ သဇ္ဇတိ, န သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇတိ ယထာ တံ ဗာဟိရဝတ္ထုသ္မိံ။ တထာ ဟိ မဟာပုရိသော ဒ္ဝိဟာကာရေဟိ ဗာဟိရဝတ္ထုံ ပရိစ္စဇတိ ယထာသုခံ ပရိဘောဂာယ တ ယာစကာနံ, တေသံ မနောရထံ ပူရေန္တော အတ္တနော ဝသီဘာဝာယ တ။ တတ္ထ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ မုတ္တစာဂေ ဧဝမာဟ "နိဿင်္ဂဘာဝေနာဟံ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿာမီ"တိ, ဧဝံ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ယံ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထု ဒိယ္ယမာနံ ယာစကဿ ဧကန္တေနေဝ ဟိတာယ သံဝတ္တတိ, တံ ဒေတိ, န ဣတရံ။ န စ မဟာပုရိသော မာရဿ, မာရကာယိကာနံ တ ဒေဝတာနံ ဝိဟိံသာဓိပ္ပာယာနံ အတ္တနော အတ္တဘာဝံ , အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ တ ဇာနမာနော ဒေတိ "မာ တေသံ အနတ္ထော အဟောသီ"တိ။ ယထာ စ မာရကာယိကာနံ, ဧဝံ တေဟိ အနွာဝိဋ္ဌာနမ္ပိ န ဒေတိ, နာပိ ဥမ္မတ္တကာနံ, ဣတရေသံ ပန ယာစိယမာနော သမနန္တရမေဝ ဒေတိ တာဒိသာယ ယာစနာယ ဒုလ္လဘဘာဝ တော, တာဒိသဿ စ အနဿ ဒုက္ကရဘာဝတော။

အဘယအနံ ပန ရာဇတော စောရတော အဂ္ဂိတော ဥဒကတော ဝေရီပုဂ္ဂလတော သီဟဗျဂ္ဃာဒိတင္မိဂတော နာဂ ယက္ခရက္ခသပိသာစာဒိတော သတ္တာနံ ဘယေ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ တတော ပရိတ္တာဏဘာဝေန အတဗ္ဗံ။

ဓမ္မအနံ ပန အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနာ။ ဩဟယိကော ဟိ တဿ ဥပဒေသော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသ မ္ပရာယိကပရမတ္ထဝသေန, ယေန သာသနေ အနောတိဏ္ဏာနံ အ၀တာရဏံ ဩတိဏ္ဏာနံ ပရိပာစနံ။ တတ္ထာယံ န ယော – သင်္ခေပတော တာဝ အနကထာ သီလကထာ သဂ္ဂကထာ ကာမာနံ အာဒီနတေ သံကိလေသော ဩကာရော စ နေ က္ခမ္မေ အာနိသံသော။ ဝိတ္ထာရတော ပန သာဝကဗောဓိယံ အဓိမုတ္တစိတ္တာနံ သရဏဂမနံ, သီလသံဝရော, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဝာရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, ဇာဂရိယာနုယောဂေ, သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ, အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု ကမ္မ ကရဏဝသေန သမထာနုယောဂေ, ရူပမုခာဒီသု ဝိပဿနာဘိနိဝေသေသု ယထာရဟံ အဘိနိဝေသမုခေန ဝိပဿနာနု ယောဂေ, တထာ ဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒာယ သမ္မတ္တဂဟဏံ, တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ဆ အဘိညာ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာ, သာဝက ဗောဓီတိ ဧတေသံ ဂုဏသံကိတ္တနဝသေန ယထာရဟံ တတ္ထ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပနာ, ပရိယောဒပနာ စ။ တထာ ပစ္စေက ဗောဓိယံ, သမ္မာသမ္ဗောဓိယဥ္စ အဓိမုတ္တစိတ္တာနံ ယထာရဟံ အနာဒိပာရမီနံ သဘာဝသရသလက္ခဏာဒိသံကိတ္တနမုခေန တီသုပိ အဝတ္ထာဘေဒေသု တေသံ ဗုဒ္ဓာနံ မဟာနုဘာဝတာဝိဘာဝနေန ယာနဒ္ဝယေ ပတိဋ္ဌာပနာ, ပရိယောဒပနာ စ။ ဧဝံ မဟာပုရိသော သတ္တာနံ ဓမ္မအနံ ဒေတိ။

တထာ မဟာပုရိသော အာမိသအနံ ဒေန္တော "ဣမိနာဟံ အနေန သတ္တာနံ အာယုဝဏ္ဏသုခဗလပဋိဘာနာဒိသမ္ပတ္တိဥ္စ ရမဏီယံ အဂ္ဂဖလသမ္ပတ္တိဥ္စ နိပ္ဖာဒေယျ"န္တိ **အန္နံ** ဒေတိ, တထာ သတ္တာနံ ကာမကိလေသပိပာသဝူပသ

မာယ **ဟာနံ** ဒေတိ, တထာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ, ဟိရောတ္တပ္ပာလင်္ကာရသ္သ စ နိပ္ဖတ္တိယာ **ဝတ္ထာနိ** ဒေတိ, တထာ ဣဒ္ဓိဝိဓေသ္သု စေဝ နိဗ္ဗာနသုခသ္သ စ နိပ္ဖတ္တိယာ **ယာနံ** ဒေတိ, တထာ သီလဂန္ဓနိပ္ဖတ္တိယာ **ဂန္ဓံ** ဒေတိ, တထာ ဗုဒ္ဓဂုဏသောဘာနိပ္ဖတ္တိယာ **မာလာဝိလေပနံ** ဒေတိ, တထာ ဗောဓိမဏ္ဍာသနနိပ္ဖတ္တိယာ **အာသနံ** ဒေတိ, တထာဂတသေယ္ယနိပ္ဖတ္တိယာ **သေယ္ယံ** ဒေတိ, သရဏဘာဝနိပ္ဖတ္တိယာ **အာဝသထံ** ဒေတိ, ပဉ္စစက္ခုပဋိလာဘာယ **ပဒီပေယ္ယံ** ဒေတိ။

ဗျာမပ္ပဘာနိပ္ဖတ္တိယာ **ရူပဒာနံ** ဒေတိ, ဗြဟ္မဿရနိပ္ဖတ္တိယာ **သဒ္ဒဒာနံ** ဒေတိ, သဗ္ဗလောကဿ ပိယဘာဝာယ **ရသဒာနံ** ဒေတိ, ဗုဒ္ဓသုခုမာလဘာဝာယ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗဒာနံ** ဒေတိ, အဇရာမရဘာဝာယ ဘေသဇ္ဇဒာနံ ဒေတိ, ကိလေသဒာသဗျဝိမောစနတ္ထံ ဒာသာနံ ဘုဇိဿတာဒာနံ ဒေတိ, သဒ္ဓမ္မာဘိရတိယာ အနဝဇ္ဇခိဍ္ဍာရတိဟေတုဒာနံ ဒေတိ, သဗ္ဗေပိ သတ္တေ အရိယာယ ဇာတိယာ အတ္တနော ပုတ္တဘာဝူပနယနာယ ပုတ္တဒာနံ ဒေတိ, သကလဿာပိ လောကဿ ပတိဘာဝူပဂမနာယ ဒါရဒာနံ ဒေတိ, သုဘလက္ခဏသမ္ပတ္တိယာ သုဝဏ္ဏမဏိမုတ္တာပဝါဠာဒိဒာနံ, အနုဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ နာနာဝိဓဝိဘူသနဒာနံ, သဒ္ဓမ္မကောသာဓိဂမာယ ဝိတ္တကောသဒာနံ, ဓမ္မရာဇဘာဝာယ ရဇ္ဇဒာနံ, အနာဒိသမ္ပတ္တိယာ အာရာမုယျာနာဒိဝနဒာနံ, စက္ကင်္ကိတေဟိ ပါဒေဟိ ဗောဓိမဏ္ဍုပသင်္ကမနာယ စရဏဒာနံ, စတုရောဃနိတ္ထရဏေ သတ္တာနံ သဒ္ဓမ္မဟတ္ထဒါနတ္ထံ ဟတ္ထဒာနံ, သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိပဋိလာဘာယ ကဏ္ဏနာသာဒိဒာနံ, သမန္တစက္ခုပဋိလာဘာယ စက္ခုဒာနံ, ''ဒဿနသဝနာနုဿရဏပါရိစရိယာဒီသု သဗ္ဗကာလံ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟော သဗ္ဗလောကေန စ ဥပဇီဝိတဗ္ဗော မေ ကာယော ဘဝေယ္ယာ''တိ မံသလောဟိတာဒိဒာနံ။ ''သဗ္ဗလောကုတ္တမော ဘဝေယ္ယ''န္တိ ဥတ္တမင်္ဂဒာနံ ဒေတိ။

ဧဝံ ဒဒန္တော စ န အနေသနာယ ဒေတိ, န ပရောပဃာတေန, န ဘယေန, န လဇ္ဇာယ, န ဒက္ခိဏေယျရောသနေန, န ပဏီတေ သတိ လူခံ, န အတ္တုက္ကံသနေန, န ပရဝမ္ဘနေန, န ဖလာဘိကင်္ခာယ, န ယာစကဇိဂုစ္ဆာယ, န အစိတ္တီကာရေန, အထ ခေါ သက္ကစ္စံ ဒေတိ, သဟတ္ထေန ဒေတိ, ကာလေန ဒေတိ, စိတ္တီကတွာ ဒေတိ, အဝိဘာဂေန ဒေတိ, တီသု ကာလေသု သောမနဿိကော ဒေတိ, တတော ဧဝ စ ဒတွာ န ပစ္ဆာနုတာပီ ဟောတိ, န ပဋိဂ္ဂါဟကဝသေန မာနာဝမာနံ ကရောတိ, ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ပိယသမုဒာစာရော ဟောတိ ဝဒညူ ယာစယောဂေ သပရိဝါရဒာယကော။ အန္နဒာနဥ္ဟိ ဒေန္တော ''တံ သပရိဝါရံ ကတွာ ဒဿာမီ''တိ ဝတ္ထာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ဒေတိ, တထာ ဝတ္ထဒာနံ ဒေန္တော ''တံ သပရိဝါရံ ကတွာ ဒဿာမီ''တိ အန္နာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ဒေတိ။ ဟာနဒါနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော, တထာ ရူပဒာနံ ဒေန္တော ဣတရာရမ္မဏာနိပိ တဿ ပရိဝါရံ ကတွာ ဒေတိ, ဧဝံ သေသေသုပိ။

တတ္ထ ရူပဒာနံ နာမ နီလပီတလောဟိတောဒါတာဒိဝဏ္ဏာဒီသု ပုပ္ဖဝတ္ထဓာတူသု အညတရံ လဘိတွာ ရူပဝသေန အာဘုဇိတွာ ''ရူပဒာနံ ဒဿာမိ, ရူပဒာနံ မယှ''န္တိ စိန္တေတွာ တာဒိသေ ဒက္ခိဏေယျေ ဒာနံ ပတိဋ္ဌာပေတိ, ဧတံ **ရူပဒာနံ** နာမ။

သဒ္ဒဒာနံ ပန ဘေရီသဒ္ဒာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သဒ္ဒံ ကန္ဒမူလာနိ ဝိယ ဥပ္ပာဋေတွာ, နီလုပ္ပလဟတ္ထကံ ဝိယ စ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ အတုံ န သက္ကောတိ, သဝတ္ထုကံ ပန ကတွာ ဒဒန္တော သဒ္ဒဒာနံ ဒေတိ နာမ, တသ္မာ ယဒါ ''သဒ္ဒဒာနံ ဒဿာမီ''တိ ဘေရီမုဒိင်္ဂါဒီသု အညတရေန တူရိယေန တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဥပဟာရံ ကရောတိ, ကာရေတိ စ, ''သဒ္ဒဒာနံ ဒဿာမိ, သဒ္ဒဒာနံ မေ''တိ ဘေရီအာဒီနိ ဌပာပေတိ, ဓမ္မကထိကာနံ ပန သဒ္ဒဘေသဇ္ဇံ, တေလဖာဏိတာဒီနိ စ ဒေတိ, ဓမ္မဿဝနံ ဃောသေတိ, သရဘညံ ဘဏတိ, ဓမ္မကထံ ကထေတိ, ဥပနိသိန္နကထံ, အနုမောဒနကထဉ္စ ကရောတိ, ကာရေတိ စ, တဒါ **သဒ္ဒဒာနံ** နာမ ဟောတိ။

တထာ မူလဂန္ဓာဒီသု အညတရံ ရဇနီယံ ဂန္ဓဝတ္ထုံ, ပိသိတမေဝ တ ဂန္ဓံ ယံ ကိဉ္စိ လဘိတွာ ဂန္ဓဝသေန အာဘုဇိတွာ ''ဂန္ဓဒာနံ ဒဿာမိ, ဂန္ဓဒာနံ မယှ''န္တိ ဗုဒ္ဓရတနာဒီနံ ပူဇံ ကရောတိ, ကာရေတိ စ, ဂန္ဓပူဇနတ္ထာယ အဂရုစန္ဒနာဒိကေ ဂန္ဓဝတ္ထုကေ ပရိစ္စဇတိ, ဣဒံ **ဂန္ဓဒာနံ**။

တထာ မူလရသာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ ရဇနီယံ ရသဝတ္ထုံ လဘိတွာ ရသဝသေန အာဘုဇိတွာ ''ရသဒာနံ ဒဿာမိ, ရသဒာနံ မယှ''န္တိ ဒက္ခိဏေယျာနံ ဒေတိ, ရသဝတ္ထုမေဝ တ အညံ ဂဝါဒိကံ ပရိစ္စဇတိ, ဣဒံ **ရသဒာနံ**။

တထာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ မဉ္စပီဌာဒိဝသေန, အတ္ထရဏပာဝုရဏာဒိဝသေန စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဒါ ဟိ မဉ္စပီဌာဘိသိဗ္ဗိ ဗောဟနာဒိကံ, နိဝါသနပါရုပနာဒိကံ ဝါ သုခသမ္ဖဿံ ရဇနီယံ အနဝဇ္ဇံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထုံ လဘိတွာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝသေန အာဘုဇိတွာ “ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ ဒဿာမိ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ မယှံ”န္တိ ဒက္ခိဏေယျာနံ ဒေတိ။ ယထာဝုတ္တံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထုံ လဘိတွာ ပရိစ္စဇတိ, ဧတံ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗဒါနံ**။

ဓမ္မဒါနံ ပန ဓမ္မာရမ္မဏဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဩဇာပါနဇီဝိတဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဩဇာဒီသု ဟိ အညတရံ ရဇနီယံ ဓမ္မဝတ္ထုံ လဘိတွာ ဓမ္မာရမ္မဏဝသေန အာဘုဇိတွာ “ဓမ္မဒါနံ ဒဿာမိ, ဓမ္မဒါနံ မယှံ”န္တိ သပ္ပိနဝနီတာဒိ **ဩဇဒါနံ** ဒေတိ, အမ္ဗပါနာဒိအဋ္ဌဝိဓံ **ပါနဒါနံ** ဒေတိ, **ဇီဝိတဒါန**န္တိ အာဘုဇိတွာ သလာကဘတ္တပက္ခိကဘတ္တာဒီနိ ဒေတိ။ အဖာသုကဘာဝေန အဘိဘူတာနံ ဝေဇ္ဇာဓိကာနံ ဝေဇ္ဇံ ပစ္စုပေတိ, ဇာလံ ဖာလာပေတိ, ကုမိနံ ဝိဒ္ဓံသာပေတိ, သကုဏပဉ္ဇရံ ဝိဒ္ဓံသာပေတိ, ဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓါနံ သတ္တာနံ ဗန္ဓနမောက္ခံ ကာရေတိ, မာဃာတဘေရိံ စရာပေတိ, အညာနိပိ သတ္တာနံ ဇီဝိတပရိတ္တာဏတ္ထံ ဧဝရူပါနိ ကမ္မာနိ ကရောတိ, ကာရာပေတိ စ, ဣဒံ **ဓမ္မဒါနံ** နာမ။

သဗ္ဗမ္ပေတံ ယထာဝုတ္တဒါနသမ္ပဒံ သကလလောကဟိတသုခါယ ပရိဏာမေတိ အတ္တနော စ အကုပ္ပာယ ဝိမုတ္တိယာ အပရိက္ခယဿ ဆန္ဒဿ အပရိက္ခယဿ ဝီရိယဿ အပရိက္ခယဿ သမာဓိဿ အပရိက္ခယဿ ပဋိဘာနဿ အပရိက္ခယဿ ဉာဏဿ အပရိက္ခယာယ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပရိဏာမေတိ , ဣမဉ္စ ဒါနပါရမိံ ပဋိပဇ္ဇန္တေန မဟာသတ္တေန ဇီဝိတေ အနိစ္စသညာ ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။ တထာ ဘောဂေသု, ဗဟုသာဓာရဏတာ စ နေသံ မနသိ ကာတဗ္ဗာ, သတ္တေသု စ မဟာကရုဏာ သတတံ သမိတံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ ဘောဂေဟိ ဂဟေတဗ္ဗသာရံ ဂဏှန္တော အာဒိတ္တတော ဝိယ အဂါရတော သဗ္ဗံ သာပတေယျံ, အတ္တာနဉ္စ ဗဟိ နီဟရန္တော န ကိဉ္စိ သေသေတိ, န ကတ္ထစိ ဝိဘာဂံ ကရောတိ, အညဒတ္ထု နိရပေက္ခော နိဿဇ္ဇတိ ဧဝ။ အယံ တာဝ **ဒါနပါရမိယာ** ပဋိပတ္တိက္ကမော။

သီလပါရမိယာ ပန အယံ ပဋိပတ္တိက္ကမော – ယသ္မာ သဗ္ဗညုသီလာလင်္ကာရေဟိ သတ္တေ အလင်္ကရိတုကာမေန မဟာပုရိသေန အာဒိတော အတ္တနော ဧဝ တာဝ သီလံ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ စတူဟာကာရေဟိ သီလံ ဝိသုဇ္ဈတိ အဇ္ဈာသယဝိသုဒ္ဓိတော, သမာဒါနတော, အဝီတိက္ကမနတော, သတိ ဝီတိက္ကမေ ပုန ပါကတိကရဏတော စ။ ဝိသုဒ္ဓါသယတာယ ဟိ ဧကစ္စော အတ္တာဓိပတိ ဟုတွာ ပါပဇိဂုစ္ဆနသဘာဝတော အဇ္ဈတ္တံ ဟိရိဓမ္မံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ သုပရိသုဒ္ဓသမာစာရော ဟောတိ, တထာ ပရတော သမာဒါနေ သတိ ဧကစ္စော လောကာဓိပတိ ဟုတွာ ပါပတော ဥတ္တာသန္တော ဩတ္တပ္ပဓမ္မံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ သုပရိသုဒ္ဓသမာစာရော ဟောတိ, ဣတိ ဥဘယထာပိ ဧတေ အဝီတိက္ကမနတော သီလေ ပတိဋ္ဌဟန္တိ။ အထ စ ပန ကဒါစိ သတိသမ္မောသေန သီလဿ ခဏ္ဍာဒိဘာဝေ သိယာ, တာယယေဝ ယထာဝုတ္တာယ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပတ္တိယာ ခိပ္ပမေဝ နံ ဝုဋ္ဌာနာဒိနာ ပဋိပါကတိကံ ကရောန္တီတိ။

တယိဒံ သီလံ ဝါရိတ္တံ စာရိတ္တန္တိ ဒုဝိဓံ။ တတ္ထာယံ ဗောဓိသတ္တဿ ဝါရိတ္တသီလေ ပဋိပတ္တိက္ကမော – တေန သဗ္ဗသတ္တေသု တထာ ဒယာပန္နစိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ယထာ သုပိနန္တေနပိ န အာဃာတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ပရူပကာရဏိရတတာယ ပရသန္တကော အလဂဒ္ဒော ဝိယ န ပရာမသိတဗ္ဗော။ သစေ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ, အဗြဟ္မစရိယတောပိ အာရာစာရီ ဟောတိ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂဝိရတော, ပဂေဝ ပရဒါရဂမနတော။ ဂဟဋ္ဌော သမာနော ပရေသံ အရေသု သဒါ ပါပကံ စိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပာဒေတိ။ ကထေန္တော သစ္စံ ဟိတံ ပိယံ ပရိမိတမေဝ စ ကာလေန ဓမ္မိံ ကထံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ သဗ္ဗတ္ထ အနဘိဇ္ဈာလု , အဗျာပန္နစိတ္တော, အဝိပရီတဒဿနော ကမ္မဿကတာဉာဏေန စ သမန္နာဂတော။ သမဂ္ဂတေသု သမ္မာပဋိပန္နေသု နိဝိဋ္ဌသဒ္ဓေါ ဟောတိ နိဝိဋ္ဌပေမောတိ။

ဣတိ စတုရာပါယဝဋ္ဋဒုက္ခာနံ ပထဘူတေဟိ အကုသလကမ္မပထေဟိ, အကုသလဓမ္မေဟိ စ ဩရမိတွာ သဂ္ဂမောက္ခာနံ ပထဘူတေသု ကုသလကမ္မပထေသု, ကုသလဓမ္မေသု စ ပတိဋ္ဌိတဿ မဟာပုရိသဿ ပရိသုဒ္ဓါသယပယောဂတော ယထာဘိပတ္ထိတာ သတ္တာနံ ဟိတသုခူပသဉှိတာ မနောရထာ သီဃံ သီဃံ အဘိနိပ္ဖဇ္ဇန္တိ, ပါရမိယော ပရိပူရေန္တိ။ ဧဝံဘူတော ဟိ အယံ။ တတ္ထ ဟိံသာနိဝတ္တိယာ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘယဒါနံ ဒေတိ, အပ္ပကသိရေနေဝ မေတ္တာဘာဝနံ သမ္ပာဒေတိ, ဧကာဒသ မေတ္တာနိသံသေ အဓိဂစ္ဆတိ, အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ အပ္ပာတင်္ကော, ဒီဃာယုကော သုခဗဟုလော, လက္ခဏဝိသေသေ ပါပုဏာတိ, ဒောသတာသနဉ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ တထာ အဒိန္နာဒာနနိဝတ္တိယာ

စောရာဒီဟိ အသာဓာရဏေ ဘောဂေ အဓိဂစ္ဆတိ, ပရေဟိ အနာသင်္ကနီယော, ပိယော, မနာပေါ, ဝိဿာသနီယော, ဘ၀ သမ္ပတ္တိသု အလဂ္ဂစိတ္တော ပရိစ္စာဂသီလော, လောဘတတသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ အဗ္ဗဟ္မစရိယနိဝတ္တိယာ အလောဘော ဟောတိ သန္တကာယစိတ္တော, သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ အပရိသင်္ကနီယော, ကလ္လာဏော စသ္သ ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, အလဂ္ဂစိတ္တော ဟောတိ မာတုဂါမေသု အလုဒ္ဓာသယော, နေက္ခမ္မဗဟု လော, လက္ခဏဝိသေသေ အဓိဂစ္ဆတိ, လောဘတတသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။

မုသာဝါဒနိဝတ္တိယာ သတ္တာနံ ပမာဏဘူတော ဟောတိ ပစ္စယိကော ထေတော အာဒေယျဝစနော ဒေဝတာနံ ပိယော မနာပေါ သုရဘိဂန္ဓမုခော အသဒ္ဒမ္မာရက္ခိတကာယဝစီသမာစာရော, လက္ခဏဝိသေသေ အဓိဂစ္ဆတိ, ကိလေသ တသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ ပေသုညနိဝတ္တိယာ ပရူပက္ကမေဟိ အဘေဇ္ဇကာယော ဟောတိ အဘေဇ္ဇပရိဝါရော, သဒ္ဓမ္မေ စ အဘေဇ္ဇနကသဒ္ဓော, ဒဠှမိတ္တော ဘဝန္တရပရိစိတာနမ္ပိ သတ္တာနံ ဧကန္တပိယော, အသံကိလေသဗဟု လော။ ဖရုသဝါစာနိဝတ္တိယာ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ သုခသီလော မဓုရဝစနော သမ္ဘာဝနီယော, အဋ္ဌင်္ဂ မဿရော စသ္သ သရော နိဗ္ဗတ္တတိ။ သမ္ဖပ္ပလာပနိဝတ္တိယာ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ, ဂရုဘာဝနီယော စ, အာဒေယျဝစနော ပရိမိတာလာပေါ, မဟေသက္ခော စ ဟောတိ မဟာနုဘာဝေါ, ဌာနုပ္ပတ္တိကေန ပဋိဘာနေန ပဉှာ ဟာဗျာကရဏကုသလော, ဗုဒ္ဓဘူမိယဥ္စ ဧကာယ ဧဝ ဝါစာယ အနေကဘာသာနံ သတ္တာနံ အနေကေသံ ပဉှာနံ ဗျာ ကရဏသမတ္ထော ဟောတိ။

အနဘိဇ္ဈာလုတာယ အကိစ္ဆလာဘီ ဟောတိ, ဥဠာရေသု စ ဘောဂေသု ရုစိံ ပဋိလဘတိ, ခတ္တိယမဟာသာလာဒီနံ သ မ္မတော ဟောတိ, ပစ္စတ္ထိကေဟိ အနဘိဘဝနီယော, ဣန္ဒြိယဝေကလ္လံ န ဟာပုဏာတိ, အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော စ ဟောတိ။ အဗျာပာဒေန ပိယဒဿနော ဟောတိ သတ္တာနံ သမ္ဘာဝနီယော, ပရဟိတာဘိနန္ဒိတာယ စ သတ္တေ အပ္ပကသိရေနေဝ ပသာဒေတိ, အလူခသဘာဝေါ စ ဟောတိ မေတ္တာဝိဟာရီ, မဟေသက္ခော စ ဟောတိ မဟာနုဘာဝေါ။ မိစ္ဆာဒဿနာဘာဝေ န ကလျာဏေ သဟာယေ ပဋိလဘတိ, သီသစ္ဆေဒံ ဟာပုဏန္တောပိ ဟာပကမ္မံ န ကရောတိ, ကမ္မဿကတာဒဿန တော အကောတူဟလမင်္ဂလိကော စ ဟောတိ, သဒ္ဓမ္မေ စသ္သ သဒ္ဓါ ပတိဋ္ဌိတာ ဟောတိ မူလဇာတာ, သဒ္ဒဟတိ စ တထာဂတာနံ ဗောဓိံ, သမယန္တရေသု နာဘိရမတိ ဥက္ကာရဋ္ဌာနေ ရာဇဟံသော ဝိယ, လက္ခဏတ္တယပရိဇာနနေ ကု သလော ဟောတိ, အန္တေ စ အနာဝရဏဉာဏလာဘီ, ယာဝ စ ဗောဓိံ န ဟာပုဏာတိ, တာဝ တသ္မိံ တသ္မိံ သတ္တနိကာယေ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌော ဟောတိ, ဥဠာရုဠာရသမ္ပတ္တိယော ဟာပုဏာတိ။

“ကုတိ ဟိဒံ သီလံ နာမ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ အဓိဋ္ဌာနံ, သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ပဘဝဘူမိ, သဗ္ဗဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာနံ အာဒိ စရဏံ ကာရဏံ မုခံ ပမုခ”န္တိ ဧဟုမာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ ကာယဝစီသံယမေ, ဣန္ဒြိယဒမနေ, အာဇီဝပရိသုဒ္ဓိယံ, ပစ္စယပရိဘောဂေ စ သတိသမ္ပဇညဗလေန အပ္ပမတ္တော ဟောတိ, လာဘသက္ကာရသိလောကံ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္ထိကံ ဝိယ သ လ္လက္ခေတွာ “ကိကီဝ အဏ္ဍ”န္တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၇; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇) ဝုတ္တနယေန သက္ကစ္စံ သီလံ သမ္မာ ဒေတဗ္ဗံ။ အယံ တာဝ **တရိတ္တသီလေ** ပဋိပတ္တိက္ကမော။

စာရိတ္တသီလေ ပန ပဋိပတ္တိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ကုဓ ဗောဓိသတ္တော ကလ္လာဏမိတ္တာနံ ဂရုဋ္ဌာနိယာနံ အဘိဝါ ဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ ကာလေန ကာလံ ကတ္တာ ဟောတိ, တထာ တေသံ ကာလေန ကာလံ ဥပဋ္ဌာနံ ကတ္တာ ဟောတိ, ဂိလာနာနံ ကာယဝေယျာဝဋိကံ, တဝါယ ပုစ္ဆနဥ္စ ကတ္တာ ဟောတိ, သုဘာသိတပဒါနိ သုတွာ သာဓု ကာရံ ကတ္တာ ဟောတိ, ဂုဏဝန္တာနံ ဂုဏေ ဝဏ္ဏေတာ, ပရေသံ အပကာရေ ခန္တာ, ဥပကာရေ အနုဿရိတာ, ပုညာနိ အနုမောဒိတာ, အတ္တနော ပုညာနိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပရိဏာမေတာ, သဗ္ဗကာလံ အပ္ပမာဒဝိဟာရီ ကုသလေသု ဓမ္မေသု, သတိ အစ္စယေ အစ္စယတော ဒိသွာ တာဒိသာနံ သဟဓမ္မိကာနံ ယထာဘူတံ အာဝိ ကတ္တာ, ဥတ္တရိဥ္စ သမ္မာပဋိပတ္တိံ သမ္မဒေဝ ပရိပူရေတာ။

တထာ အတ္တနော အနုရူပာသု အတ္ထူပသံဟိတာသု သတ္တာနံ ကုတိကတ္တဗ္ဗတာပုရေက္ခာရော အနလသော သဟာယဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ။ ဥပ္ပန္နေသု စ သတ္တာနံ ဗျာဓိအာဒိဒုက္ခေသု ယထာရဟံ ပတိကာရဝိဓာယကော, ဉာတိ ဘောဂဒိဗျသနပတိတေသု သောကပနောဒနော, ဥလ္လုမ္ပနသဘာဝဝဋ္ဌိတော ဟုတွာ နိဂ္ဂဟာရဟာနံ ဓမ္မေနေဝ နိဂ္ဂ ဏှာနကော ယာဝဒေဝ အကုသလာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ ကုသလေ ပတိဋ္ဌာပနာယ, ပဂ္ဂဟာရဟာနံ ဓမ္မေနေဝ ပဂ္ဂဏှာနက

ကော။ ယာနိ ပုရိမကာနံ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ဥဠာရတမာနိ ပရမဒုက္ကရာနိ အစိန္တေယျာနုဘာတနိ သတ္တာနံ ဧကန္တ
ဟိတသုခာဝဟာနိ စရိတာနိ, ယေဟိ နေသံ ဗောဓိသမ္ဘာရာ သမ္မဒေဝ ပရိပါကံ အဂမိံသု, တာနိ သုတွာ အနုဗုဒ္ဓေ အနု
တ္ရာသော "တေပိ မဟာပုရိသာ မနုဿာ ဧဝ, အနုက္ကမေန ပန သိက္ခာပာရိပူရိယာ ဘာဝိတတ္တာ တာဒိသာယ ဥဠာရ
တမာယ အာနုဘာဝသမ္ပတ္တိယာ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တာ အဟေသုံ, တသ္မာ မယာပိ သီလာဒိသိက္ခာသု သမ္
မဒေဝ တထာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ယာယ ပဋိပတ္တိယာ အဟမ္ပိ အနုက္ကမေန သိက္ခံ ပရိပူရေတွာ ဧကန္တတော ပဒံ အနုပာပု
ဏိဿာမီ"တိ သဒ္ဓာပုရေစာရိကံ ဝီရိယံ အဝိဿဇ္ဇန္တော သမ္မဒေဝ သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ။

တထာ ပဋိစ္ဆန္နကလျာဏော ဟောတိ ဝိဝဋာပရာဓော, အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော ပဝိဝိတ္တော အသံသဋ္ဌော
ဒုက္ခသဟော အဝိပရီတဒဿနဇာတိကော အနုဒ္ဓတော အနုန္နဠော အစပလော အမုခရော အဝိကိဏ္ဏတစော သံဝုတိန္ဒြိ
ယော သန္တမာနသော ကုဟနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဝိရဟိတော အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော, အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာ
ဝီ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု, အာရဒ္ဓဝီရိယော ပဟိတတ္တော ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ နိရပေက္ခော, အပ္ပမတ္တကမ္
ပိ ကာယေ, ဇီဝိတေ တ အပေက္ခံ နာဓိဝာသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ, ပဂေဝ အဓိမတ္တံ။ သဗ္ဗေပိ ဒုဿီလျဟေတု
ဘူတေ ကောဓုပနာဟာဒိကေ ကိလေသုပက္ကိလေသေ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ, အပ္ပမတ္တကေန ဝိသေသာဓိဂမေန အပရိတုဋ္
ဌော ဟောတိ, န သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇတိ, ဥပရူပရိဝိသေသာဓိဂမာယ တယမတိ။

ယေန ယထာလဒ္ဓာ သမ္ပတ္တိ ဟာနဘာဂိယာ တ ဌိတိဘာဂိယာ တ န ဟောတိ, တထာ မဟာပုရိသော အန္ဓာနံ ပရိဏာ
ယကော ဟောတိ, မဂ္ဂံ အာစိက္ခတိ, ဗဓိရာနံ ဟတ္ထမုဒ္ဒာယ သညံ ဒေတိ, အတ္ထမနုဂ္ဂဟေတိ, တထာ မူကာနံ။ ပီဌသပ္
ပိကာနံ ပီဌံ ဒေတိ, တဟေတိ တ။ အဿဒ္ဓာနံ သဒ္ဓာပဋိလာဘာယ တယမတိ, ကုသီတာနံ ဥဿာဟဇနနာယ, မုဋ္ဌဿ
သတီနံ သတိသမာယောကယ။ ဝိဗ္ဘန္တတ္တာနံ သမာဓိသမ္ပဒာယ, ဒုပ္ပညာနံ ပညာဓိဂမာယ တယမတိ။ ကာမစ္ဆန္ဒပရိ
ယုဋ္ဌိတာနံ ကာမစ္ဆန္ဒပဋိဝိနောဒနာယ တယမတိ။ ဗျာပါဒထိနမိဒ္ဓဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဝိစိကိစ္ဆာပရိယုဋ္ဌိတာနံ ဝိစိကိစ္ဆာဝိနောဒနာ
ယ တယမတိ။ ကာမဝိတက္ကာဒိပကတာနံ ကာမဝိတက္ကာဒိမိစ္ဆာဝိတက္ကဝိနောဒနာယ တယမတိ။ ပုဗ္ဗကာရီနံ သတ္တာနံ က
တညုတံ နိဿာယ ပုဗ္ဗဘာသီ ပိယတဒီ သင်္ဂါဟကော သဒိသေန, အဓိကေန တ ပစ္စုပကာရေ သမ္မာနေတာ ဟောတိ။

အာပဒာသု သဟာယကိစ္စံ အနုတိဋ္ဌတိ, တေသံ တေသဉ္စ သတ္တာနံ ပကတိံ, သဘာဝဉ္စ ပရိဇာနိတွာ ယေဟိ
ယထာ သံဝသိတဗ္ဗံ ဟောတိ, တေဟိ တထာ သံဝသတိ။ ယေသု စ ယထာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဟောတိ, တေသု တထာ ပဋိပဇ္ဇ
တိ။ တဉ္စ ခော အကုသလတော ဝုဋ္ဌာပေတွာ ကုသလေ ပတိဋ္ဌာပနဝသေန, န အညထာ။ ပရစိတ္တာနုရက္ခဏာ ဟိ ဗော
ဓိသတ္တာနံ ယာဝဒေဝ ကုသလာဘိဝမိုယာ။ တထာ ဟိတဇ္ဈာသယေနာပိ ပရော န သာဟသိတဗ္ဗော, န ဘဏ္ဍိတဗ္ဗော,
န မင်္ကုဘာဝမာပာဒေတဗ္ဗော, န ပရဿ ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ, န နိဂ္ဂဟဋ္ဌာနေ စောဒေတဗ္ဗော, န နီစတရံ ပဋိပ
န္နဿ အတ္တာ ဥစ္စတရေ ဌပေတဗ္ဗော, န စ ပရေသု သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အသေဝိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ, န အတိသေဝိနာ, န
အကာလသေဝိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။

ယုတ္တေ ပန သတ္တေ ဒေသကာလာနုရူပံ သေဝတိ, န စ ပရေသံ ပုရတော ပိယေပိ ဂရဟတိ, အပ္ပိယေ တ ပသံ
သတိ, န အဓိဋ္ဌာယ ဝိဿာသီ ဟောတိ, န ဓမ္မိကံ ဥပနိမန္တနံ ပဋိက္ခိပတိ, န ပညတ္တိံ ဥပဂစ္ဆတိ, နာဓိကံ ပဋိဂ္ဂဏှ
ဟာတိ, သဒ္ဓာသမ္ပန္နေ သဒ္ဓာနိသံသကထာယ သမ္ပဟံသေတိ, သီလသုတစာဂပညာသမ္ပန္နေ ပညာနိသံသကထာယ
သမ္ပဟံသေတိ။ သစေ ပန ဗောဓိသတ္တော အဘိညာဗလပ္ပတ္တော ဟောတိ, ပမာအပန္နေ သတ္တေ အဘိညာဗလေန
ယထာရဟံ နိရယာဒိကေ ဒဿေန္တော သံဝေဇေတွာ အဿဒ္ဓာဒိကေ သဒ္ဓာဒီသု ပတိဋ္ဌာပေတိ, သာသနေ ဩတာ
ရေတိ, သဒ္ဓာဒိဂုဏသမ္ပန္နေ ပရိပါစေတိ။ ဧဝမဿ မဟာပုရိသဿ စာရိတ္တဘူတော အပရိမာဏော ပုညာဘိသန္ဒော
ကုသလာဘိသန္ဒော ဥပရူပရိ အဘိဝမုတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပိစ ယာ သာ "ကိံ သီလံ, ကေနဋ္ဌေန သီလ"န္တိအာဒိနာ ပုစ္ဆံ ကတွာ "ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝိရမန္တဿ, ဝ
တ္တပဋိပတ္တိံ တ ပူရေန္တဿ စေတနာဒယော ဓမ္မာ သီလ"န္တိအာဒိနာ နယေန နာနပ္ပကာရတော သီလဿ ဝိတ္ထာရ
ကထာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၆) ဝုတ္တာ, သာ သဗ္ဗာပိ ဣဓ အာဟရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ
သာဝကဗောဓိသတ္တဝသေန သီလကထာ အာဂတာ, ဣဓ မဟာဗောဓိသတ္တဝသေန ကရုဏူပါယကောသလ္လပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွ
တ ဝတ္တဗ္ဗာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ ယတော ဣဒံ သီလံ မဟာပုရိသော ယထာ န အတ္တနော ဒုဂ္ဂတိယံ ပရိကိလေသ

ဝိမုတ္တိယာ, သုဂတိယမ္ပိ န ရဇ္ဇသမ္ပတ္တိယာ, န စက္ကဝတ္တိ, န ဒေဝ, န သက္က, န မာရ, န ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိယာ ပရိဏာမေတိ, တထာ န အတ္တနော တေဝိဇ္ဇတာယ, န ဆဠဘိညတာယ, န စတုပဋိသမ္ဘိဒါဓိဂမာယ, န သာဝကဗောဓိယာ, န ပစ္စေကဗောဓိယာ ပရိဏာမေတိ, အထ ခော သဗ္ဗညုဘာဝေန သဗ္ဗသတ္တာနံ အနုတ္တရသီလာလင်္ကာရသမ္ပာဒနတ္ထမေဝ ပရိဏာမေတီတိ အယံ **သီလပာရမိယာ** ပဋိပတ္တိက္ကမော။

တထာ ယသ္မာ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမာ ကာမေဟိ စ ဘဝေဟိ စ နိက္ခမနဝသေန ပဝတ္တာ ကုသလစိတ္တုပ္ပတ္တိ နေက္ခမ္မပာရမီ, တသ္မာ သကလသံကိလေသနိဝါသနဋ္ဌာနတာယ, ပုတ္တဒါရာဒီဟိ မဟာသမ္ဗာဓတာယ, ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိနာနာဝိဓကမ္မန္တာဓိဋ္ဌာနဗျာကုလတာယ စ ဃရာဝါသဿ နေက္ခမ္မသုခါဒီနံ အနောကာသတံ, ကာမာနဉ္စ “သတ္ထဓာရာလဂ္ဂမဓုဗိန္ဒု ဝိယ စ ကဒလီ ဝိယ စ အဝလေယှမာနပရိတ္တဿာဒဝိပုလာနတ္ထာနုဗန္ဓာ”တိ စ ဝိဇ္ဇုလတောဘာသေန ဂဟေတဗ္ဗံ နစ္စံ ဝိယ ပရိတ္တကာလူပလဗ္ဘာ, ဥမ္မတ္တကာလင်္ကာရော ဝိယ ဝိပရီတသညာယ အနုဘဝိတဗ္ဗာ, ကရီသာဝစ္ဆာဒနမုခံ ဝိယ ပဋိကာရဘူတာ, ဥဒကေ တေမိတင်္ဂုလိယာ နိသာရုဒကပါနံ ဝိယ အတိတ္တိကရာ, ဆာတဇ္ဈတ္တဘောဇနံ ဝိယ သာဗာဓာ, ဗလိသာမိသံ ဝိယ ဗျသနုပနိပါတကာရဏာ (ဗျသနသန္နိပါတကာရဏာ – ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇), အဂ္ဂိသန္တာပော ဝိယ ကာလတ္တယေပိ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတာ, မက္ကဋာလေပော ဝိယ ဗန္ဓနနိမိတ္တာ, ဃာတကာဝစ္ဆာဒနကိမာလယော ဝိယ အနတ္ထစ္ဆာဒနာ, သပတ္တကာမတသော ဝိယ ဘယဋ္ဌာနဘူတာ, ပစ္စတ္ထိကပေါသကော ဝိယ ကိလေသမာရာဒီနံ အာမိသဘူတာ, ဆဏသမ္ပတ္တိယော ဝိယ ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ, ကောဋရဂ္ဂိ ဝိယ အန္တောဒါဟကာ, ပုရာဏကူပါဝလမ္ဗဗီရဏမဓုပိဏ္ဍံ ဝိယ အနေကာဒီနဝါ, လောဏူဒကပါနံ ဝိယ ပိပါသာဟေတုဘူတာ, သုရာမေရယံ ဝိယ နီစဇနသေဝိတာ , အပ္ပဿာဒတာယ အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ”တိ အာဒိနာ စ နယေန အာဒီနဝံ သလ္လက္ခေတွာ တဗ္ဗိပရိယာယေန နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပဿန္တေန နေက္ခမ္မပဝိဝေကဥပသမသုခါဒီသု နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရစိတ္တေန နေက္ခမ္မပာရမိယံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

ယသ္မာ ပန နေက္ခမ္မံ ပဗ္ဗဇ္ဇာမူလကံ, တသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ တာဝ အနုဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇမနုတိဋ္ဌန္တေန မဟာသတ္တေန အသတိ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကမ္မဝါဒီနံ ကိရိယဝါဒီနံ တာပသပရိဗ္ဗာဇကာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနုဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဥပ္ပန္နေသု ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေသု တေသံ သာသနေ ဧဝ ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗံ။ ပဗ္ဗဇိတွာ စ ယထာဝုတ္တေ သီလေ ပတိဋ္ဌိတေန တဿာ ဧဝ သီလပါရမိယာ ဝေါဒါပနတ္ထံ ဓုတဂုဏာ သမာဒါတဗ္ဗာ။ သမာဒိန္နဓုတဓမ္မာ ဟိ မဟာပုရိသာ သမ္မဒေဝ တေ ပရိဟရန္တာ အပ္ပိစ္ဆာသန္တုဋ္ဌသလ္လေခပဝိဝေကအသံသဂ္ဂဝီရိယာရမ္ဘသုဘရတာဒိဂုဏသလိလဝိက္ခာလိတကိလေသမလတာယ အနဝဇ္ဇသီလဝတဂုဏပရိသုဒ္ဓသမာစာရာ ပေါရာဏေ အရိယဝံသတ္တယေ ပတိဋ္ဌိတာ စတုတ္ထံ ဘာဝနာရာမတာသင်္ခါတံ အရိယဝံသံ ဂန္တုံ စတ္တာရီသာယ အာရမ္မဏေသု ယထာရဟံ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တိ။ ဧဝဉှိဿ သမ္မဒေဝ နေက္ခမ္မပာရမီ ပါရိပူရိတာ ဟောတိ။ တ္ထမသ္မိံ ပန ဌာနေ တေရသဟိ ဓုတဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံ ဒသ ကသိဏာနိ ဒသာသုဘာနိ ဒသာနုဿတိယော စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရာ စတ္တာရော အာရုပ္ပာ ဧကာ သညာ ဧကံ ဝဝတ္ထာနန္တိ စတ္တာရီသ သမာဓိဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာနာနိ, ဘာဝနာဝိဓာနဉ္စ ဝိတ္ထာရတော ဝတ္တဗ္ဗာနိ, တံ ပနေတံ သဗ္ဗံ ယသ္မာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၂, ၄၇) သဗ္ဗာကာရတော ဝိတ္ထာရေတွာ ဝုတ္တံ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ သာဝကဗောဓိသတ္တဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, ဣဓ မဟာဗောဓိသတ္တဿ ဝသေန ကရုဏူပါယကောသလ္လပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အယမေဝ ဝိသေသော။ ဧဝမေတ္ထ **နေက္ခမ္မပာရမိယာ** ပဋိပတ္တိက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ ပညာပါရမိံ သမ္ပာဒေတုကာမေန ယသ္မာ ပညာ အာလောကော ဝိယ အန္ဓကာရေန မောဟေန သဟ န ဝတ္တတိ, တသ္မာ မောဟကာရဏာနိ တာဝ ဗောဓိသတ္တေန ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထိမာနိ မောဟကာရဏာနိ-အရတိ တန္ဒီ ဝိဇမ္ဘိတာ အာလသိယံ ဂဏသင်္ဂဏိကာရာမတာ နိဒ္ဒါသီလတာ အနိစ္ဆယသီလတာ ဉာဏသ္မိံ အကုတူဟလတာ မိစ္ဆာဓိမာနော အပရိပုစ္ဆကတာ ကာယဿ နသမ္မာပရိဟာရော အသမာဟိတစိတ္တတာ ဒုပ္ပညာနံ ပုဂ္ဂလာနံ သေဝနာ ပညဝန္တာနံ အပယိရုပါသနာ အတ္တပရိဘဝေါ မိစ္ဆာဝိကပ္ပော ဝိပရီတာဘိနိဝေသော ကာယဒဠှီဗဟုလတာ အသံဝေဂသီလတာ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ, သင်္ခေပတော ယေ ဝါ ပန ဓမ္မေ အာသေဝတော အနုပ္ပန္နာ ပညာ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာ ပရိဟာယတိ , ဣတိ ဣမာနိ မောဟကာရဏာနိ, တာနိ ပရိဝဇ္ဇန္တေန ဗာဟုသစ္စေ, ဈာနာဒီသု စ ယောဂေါ ကရဏီယော။

တတ္ထာယံ ဗာဟုသစ္စဿ ဝိသယဝိဘာဂေ – ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ ဒွါဒသပဒိကော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော, တထာ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ကုသလာဒိဓမ္မပ္ပဘေဒာ စ, ယာနိ စ လောကေ အနဝဇ္ဇာနိ ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာနိ, ယော စ သတ္တာနံ ဟိတသုခဝိဓာနနယော ဗျာကရဏဝိသေသော။ ဣတိ ဧဝံ ပကာရံ သကလမေဝ သုတဝိသယံ ဥပါယကောသလ္လပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပညာယ, သတိယာ, ဝီရိယေန စ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟဏသဝနဓာရဏပရိစယပရိပုစ္ဆာဟိ ဩဂါဟေတွာ တတ္ထ စ ပရေသံ ပတိဋ္ဌာပနေန သုတမယာ ပညာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ, တထာ သတ္တာနံ ဣတိကတ္တဗ္ဗတာသု ဌာနုပ္ပတ္တိကာ ပဋိဘာနဘူတာ, အာယာပါယဥပါယကောသလ္လဘူတာ စ ပညာ ဟိတေသိတံ နိဿာယ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ, တထာ ခန္ဓာဒီနံ သဘာဝဓမ္မာနံ အာကာရပရိတက္ကနမုခေန စေဝ နိဇ္ဈာနံ ခမာပေန္တေန စ စိန္တာမယာ ပညာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ။

ခန္ဓာဒီနံယေဝ ပန သလက္ခဏသာမညလက္ခဏပရိဂ္ဂဟဏဝသေန လောကိယပရိညံ နိဗ္ဗတ္တေန္တေန ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာပညာ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ "နာမရူပမတ္တမိဒံ, ယထာရဟံ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ နိရုဇ္ဈတိ စ, န ဧတ္ထ ကောစိ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ, ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စံ, ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခံ, အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ"တိ အဇ္ဈတ္တိကဓမ္မေ, ဗာဟိရကဓမ္မေ စ နိဗ္ဗိသေသံ ပရိဇာနန္တော တတ္ထ အာသင်္ဂံ ပဇဟန္တော, ပရေ စ တတ္ထ တံ ပဇဟာပေန္တော ကေဝလံ ကရုဏာဝသေနေဝ ယာဝ န ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဟတ္ထတလံ အာဂစ္ဆန္တိ, တာဝ ယာနတ္တယေ သတ္တေ အဝတာရဏပရိပါစနေဟိ ပတိဋ္ဌာပေန္တော, ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တိယော, အဘိညာယော စ လောကိယဝသီဘာဝံ ပါပေန္တော ပညာယ မတ္ထကံ ပါပုဏာတိ။

တတ္ထ ယာစိမာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ စေတောပရိယဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ယထာကမ္မူပဂဉာဏံ အနာဂတံသဉာဏန္တိ သပရိဘဏ္ဍာ ပဉ္စလောကိယာဘိညာသင်္ခါတာ ဘာဝနာပညာ, ယာ စ ခန္ဓာယတနဓာတုဣန္ဒြိယသစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိဘေဒေသု စတုဘူမကေသု ဓမ္မေသု ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဝသေန ဉာဏပရိစယံ ကတွာ သီလဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓီတိ မူလဘူတာသု ဣမာသု ဒွီသု ဝိသုဒ္ဓီသု ပတိဋ္ဌာယ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓီတိ သရီရဘူတာ ဣမာ ပဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိယော သမ္ပာဒေန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗာ လောကိယလောကုတ္တရဘေဒါ ဘာဝနာပညာ, တာသံ သမ္ပာဒနဝိဓာနံ ယသ္မာ "တတ္ထ 'ကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီ'တိအာဒိကံ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ ကာတုကာမေန အာဒိကမ္မိကေန ယောဂိနာ"တိအာဒိနာ, (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၆၅) "ခန္ဓာတိ ပဉ္စ ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝိညာဏက္ခန္ဓော"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၃၁) စ ဝိသယဝိသယိဝိဘာဂေန (ဝိသယဝိဘာဂေန – စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ) သဒ္ဓိံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သဗ္ဗာကာရတော ဝိတ္ထာရေတွာ ဝုတ္တံ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ သာဝကဗောဓိသတ္တဿ ဝသေန ပညာ အာဂတာ, ဣဓ မဟာဗောဓိသတ္တဿ ဝသေန ကရုဏူပါယကောသလ္လပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ အပါပေတွာ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိယံယေဝ ဝိပဿနာ ဌပေတဗ္ဗာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ ဧဝမေတ္ထ **ပညာပါရမိယာ** ပဋိပတ္တိက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ ယသ္မာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ကတာဘိနီဟာရေန မဟာသတ္တေန ပါရမီပရိပူရဏတ္ထံ သဗ္ဗကာလံ ယုတ္တပ္ပယုတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ အာဗဒ္ဓပရိကရေန, တသ္မာ ကာလေန ကာလံ "ကော နု ခော အဇ္ဇ မယာ ပုညသမ္ဘာရော, ဉာဏသမ္ဘာရော ဝါ ဥပစိတော, ကိံ ဝါ မယာ ပရဟိတံ ကတ"န္တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပစ္စဝေက္ခန္တေန သတ္တဟိတတ္ထံ ဥဿာဟော ကရဏီယော, သဗ္ဗေသမ္ပိ သတ္တာနံ ဥပကာရာယ အတ္တနော ပရိဂ္ဂဟဘူတံ ဝတ္ထုံ, ကာယံ, ဇီဝိတဉ္စ နိရပေက္ခစိတ္တေန ဩဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ယံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန, ဝါစာယ ဝါ, တံ သဗ္ဗံ သမ္ဗောဓိယံ နိန္နစိတ္တေနေဝ ကာတဗ္ဗံ, ဗောဓိယာ ပရိဏာမေတဗ္ဗံ, ဥဠာရေဟိ, ဣတ္တရေဟိ စ ကာမေဟိ ဝိနိဝတ္တစိတ္တေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ, သဗ္ဗာသု စ ဣတိကတ္တဗ္ဗတာသု ဥပါယကောသလ္လံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

တသ္မိံ တသ္မိဉ္စ သတ္တဟိတေ အာရဒ္ဓဝီရိယေန ဘဝိတဗ္ဗံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိသဗ္ဗသဟေန အဝိသံဝါဒိနာ။ သဗ္ဗေပိ သတ္တာ အနောဓိသော မေတ္တာယ, ကရုဏာယ စ ဖရိတဗ္ဗာ။ ယာ ကာစိ သတ္တာနံ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ, သဗ္ဗာ သာ အတ္တနိ ပါဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗေသဉ္စ သတ္တာနံ ပုညံ အဗ္ဘာနုမောဒိတဗ္ဗံ, ဗုဒ္ဓါနံ မဟန္တတာ မဟာနုဘာဝတာ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ, ယဉ္စ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန, ဝါစာယ ဝါ, တံ သဗ္ဗံ ဗောဓိစိတ္တပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကာတဗ္ဗံ။ ဣမိနာ ဟိ

ဥပဟယေန အနာဒီသု ယုတ္တပ္ပယုတ္တသ္သ ထာမဝတော ဒဠ္ဟပရက္ကမသ္သ မဟာသတ္တသ္သ ဗောဓိသတ္တသ္သ
အပရိမေယျော ပုညသမ္ဘာရော, ဉာဏသမ္ဘာရော စ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဥပစီယတိ။

အပိစ သတ္တာနံ ပရိဘောဂတ္ထံ, ပရိပာလနတ္ထဉ္စ အတ္တနော သရီရံ, ဇီဝိတဉ္စ ပရိစ္စဇိတ္ဝာ ခုပ္ပိပါသသီတုဏှ
တတာတပာဒိဒုက္ခပတိကာရော ပရိယေသိတဗ္ဗော စ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗော စ, ယဉ္စ ယထာဝုတ္တဒုက္ခပတိကာရဇံ သုခံ အတ္တ
နာ ပဋိလဘတိ, တထာ ရမဏီယေသု အာရာမုယျာနပာသာဒတဠာကာဒီသု , အရညာယတနေသု စ ကာယစိတ္တသန္တာ
ပဘာဝေန အဘိနိဗ္ဗုတတ္တာ အတ္တနာ သုခံ ပဋိလဘတိ, ယဉ္စ သုဏာတိ “ဗုဒ္ဓာနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓာ, မဟာဗောဓိသတ္တာ
စ နေက္ခမ္မပဋိပတ္တိယံ ဌိတာ”တိ စ “ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသုခဝိဟာရဘူတံ ဈာနသမာပတ္တိသုခမနုဘဝန္တီ”တိ စ,
တံ သဗ္ဗံ သတ္တေသု အနောဓိသော ဥပသံဟရတိ။ အယံ တာဝ နယော အသမာဟိတဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတသ္သ။

သမာဟိတဘူမိယံ ပန ပတိဋ္ဌိတော အတ္တနာ ယထာနုဘူတံ ဝိသေသာဓိဂမနိဗ္ဗတ္တံ ပီတိံ, ပဿဒ္ဓိံ, သုခံ, သမာဓိံ,
ယထာဘူတဉာဏဉ္စ သတ္တေသု အဓိမုစ္စန္တော ဥပသံဟရတိ ပရိဏာမေတိ, တထာ မဟတိ သံသာရဒုက္ခေ, တဿ စ
နိမိတ္တဘူတေ ကိလေသာဘိသင်္ခာရဒုက္ခေ နိမုဂ္ဂံ သတ္တနိကာယံ ဒိသ္ဝာ တတ္ထာပိ ဆာဒနဆေဒနဘေဒနသေဒနပိသနပိံ
သနအဂ္ဂိသန္တာပာဒိဇနိတာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ ဝေဒနာ နိရန္တရံ စိရကာလံ ဝေဒယန္တေ နရကေ, အညမညံ
ကုဇ္ဈနသန္တာသနဝိဗာဓနပိံသနပရာဓီနတာဒီဟိ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝန္တေ တိရစ္ဆာနဂတေ, ဇောတိမာလာကုလသရီရေ
ခုပ္ပိပါသတတာတပာဒီဟိ ဍယှမာနေ, ဝိသုဿမာနေ စ ဝန္တခေဠာဒိအာဟာရေ, ဥဒ္ဓဗာဟု ဝိရဝန္တေ နိဇ္ဈာမတဏှ
ဟိကာဒိကေ မဟာဒုက္ခံ ဝေဒယမာနေ ပေတေ စ ပရိယေဋ္ဌိမူလကံ မဟန္တံ အနယဗျသနံ ပာပုဏန္တေ ဟတ္ထစ္ဆေ
ဒာဒိကရဏယောဂေန ဒုဗ္ဗဏ္ဏဒုဒ္ဒသိကဒလိဒ္ဒါဒိဘာဝေန ခုပ္ပိပါသာဒိအာဗာဓယောဂေန ဗလဝန္တေဟိ အဘိဘဝနီယ
တော, ပရေသံ ဝဟနတော, ပရာဓီနတော စ နရကေ, ပေတေ, တိရစ္ဆာနဂတေ စ အတိသယန္တေ အပာယဒုက္ခနိဗ္ဗိသေသံ
ဒုက္ခမနုဘဝန္တေ မနုဿေ စ တထာ ဝိသယပရိဘောဂဝိက္ခိတ္တစိတ္တတာယ ရာဂါဒိပရိဠာဟေန ဍယှမာနေ တတဝေ
ဂသမုဋ္ဌိတဇာလာသမိဒ္ဓသုက္ခကဋ္ဌသန္နိပာတေ အဂ္ဂိက္ခန္ဓေ ဝိယ အနုပသန္တပရိဠာဟဝုတ္တိကေ အနုပသန္တနိဟ
တပရာဓီနေ (အနိဟတပရာဓီနေ ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) ကာမာဝစရဒေဝေ စ မဟတာ တယာမေန ဝိဒူရမာကာသံ ဝိကဟိတသကုန္ဒ
တာ ဝိယ, ဗလဝတာ ဒူရေ ပါဏိနာ ခိတ္တသရာ ဝိယ စ “သတိပိ စိရပ္ပဝတ္တိယံ အနစ္စန္တိကတာယ ပာတပရိယောသာနာ
အနတိက္ကန္တဇာတိဇရာမရဏာ ဧဝါ”တိ ရူပါဝစရာရူပါဝစရဒေဝေ စ ပဿန္တေန မဟန္တံ သံဝေဂံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွ
တ မေတ္တာယ, ကရုဏာယ စ အနောဓိသော သတ္တာ ဖရိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ကာယေန, ဝါစာယ, မနသာ စ ဗောဓိသမ္ဘာရေ နိရန္တ
ရံ ဥပစိနန္တေန ယထာ ပာရမိယော ပရိပူရေန္တိ, ဧဝံ သက္ကစ္စကာရိနာ သာတစ္စကာရိနာ အနောလီနဝုတ္တိနာ ဥဿာ
ဟော ပဝတ္တေတဗ္ဗော, ဝီရိယပာရမီ ပရိပူရေတဗ္ဗာ။

အပိစ “အစိန္တေယျာပရိမေယျဝိပုလောဠာရဝိမလနိရုပမနိရုပက္ကိလေသဂုဏဂဏနိစယနိဒါနဘူတဿ ဗုဒ္ဓဘာ
ဝဿ ဥဿက္ကိတ္ဝာ သမ္ပဟံသနယောဂ္ဂံ ဝီရိယံ နာမ အစိန္တေယျာနုဘာဝမေဝ, ယံ န ပစုရဇနာ သောတုမ္ပိ သက္
ကုဏန္တိ, ပဂေဝ ပဋိပဇ္ဇိတုံ။ တထာ ဟိ တိဝိဓာ အဘိနီဟာရစိတ္တုပ္ပတ္တိ, စတဿော ဗုဒ္ဓဘူမိယော, (သု. နိ. အဋ္ဌ.
၁.၃၄) စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ , (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၀; အ. နိ. ၄.၃၂) ကရုဏေကရသတာ, ဗုဒ္ဓဓမ္မေသု သစ္ဆိကရဏေန ဝိ
သေသပ္ပစ္စယော, နိဇ္ဈာနက္ခန္တိ, သဗ္ဗဓမ္မေသု နိရုပလေပေါ, သဗ္ဗသတ္တေသု ပိယပုတ္တသညာ, သံသာရဒုက္ခေဟိ
အပရိခေဒော, သဗ္ဗဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂေါ, တေန စ နိရတိမာနတာ, အဓိသီလာဒိအဓိဋ္ဌာနံ, တတ္ထ စ အစဉ္စလတာ,
ကုသလကိရိယာသု ပီတိပါမောဇ္ဇတာ, ဝိဝေကနိန္နစိတ္တတာ, ဈာနာနုယောဂေါ, အနဝဇ္ဇဓမ္မေသု အတိတ္တိယတာ, ယ
ထာသုတဿ ဓမ္မဿ ပရေသံ ဟိတဇ္ဈာသယေန ဒေသနာယ အာရမ္ဘဒဠှတာ, ဓီရဝီရဘာဝေါ, ပရာပဝါဒပရာပကာ
ရေသု ဝိကာရာဘာဝေါ, သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, သမာပတ္တီသု ဝသီဘာဝေါ, အဘိညာသု ဗလပ္ပတ္တိ, လက္ခဏတ္တယာဝဗော
ဓော, သတိပဋ္ဌာနာဒီသု အဘိယောဂေန လောကုတ္တရမဂ္ဂသမ္ဘာရသမ္ဘရဏံ, နဝလောကုတ္တရာဝက္ကန္တီ”တိ ဧဝမာဒိ
ကာ သဗ္ဗာပိ ဗောဓိသမ္ဘာရပဋိပတ္တိ ဝီရိယာနုဘာဝေနေဝ သမိဇ္ဈတီတိ အဘိနီဟာရတော ယာဝ မဟာဗောဓိ အနောဿ
ဇ္ဇန္တေန သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ ဝီရိယံ ယထာ ဥပရူပရိ ဝိသေသာဝဟံ ဟောတိ, ဧဝံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ သမ္ပဇ္ဇမာနေ စ ယ
ထာဝုတ္တေ ဝီရိယေ, ခန္တိသစ္စာဓိဋ္ဌာနာဒယော စ အနသီလာဒယော စ သဗ္ဗေပိ ဗောဓိသမ္ဘာရာ တဒဓီနဝုတ္တိတာယ သ
မ္ပန္နာ ဧဝ ဟောန္တီတိ ခန္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန ပဋိပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

က္ကတိ သတ္တာနံ သုခူပကရဏပရိစ္စာဂေန ဗဟုဓာနုဂ္ဂဟကရဏံ ဒါနေန ပဋိပတ္တိ, သီလေန တေသံ ဇီဝိတသာပတေယျဒါရရက္ခာဘေဒပိယဟိတဝစနာဝိဟႎသာဒိကရဏာနိ, နေက္ခမ္မေန တေသံ အာမိသပဋိဂ္ဂဟဏဓမ္မဒါနာဒိနာ အနေကဝိဓာ ဟိတစရိယာ, ပညာယ တေသံ ဟိတကရဏူပါယကောသလ္လံ, ဝီရိယေန တတ္ထ ဥဿာဟာရမ္ဘအသံဟီရကရဏာနိ, ခန္တိယာ တဒပရာဓသဟနံ, သစ္စေန နေသံ အဝဉ္စနတဒုပကာရကိရိယာသမာဒါနာဝိသံဝါဒနာဒိ, အဓိဋ္ဌာနေန တဒုပကရဏေ အနတ္ထသမ္ပာတေပိ အစလနံ, မေတ္တာယ နေသံ ဟိတသုခါနုစိန္တနံ, ဥပေက္ခာယ နေသံ ဥပကာရာပကာရေသု ဝိကာရာနာပတ္တီတိ ဧဝံ အပရိမာဏေ သတ္တေ အာရဗ္ဘ အနုကမ္ပိတသဗ္ဗသတ္တဿ ဗောဓိသတ္တဿ ပုထုဇ္ဇနေဟိ အသာဓာရဏော အပရိမာဏော ပုညဉာဏသမ္ဘာရုပစယော ဧတ္ထ ပဋိပတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယော စေတာသံ ပစ္စယော ဝုတ္တော, တတ္ထ စ သက္ကစ္စံ သမ္ပာဒနံ။

ကော ဝိဘာဂေါတိ –

သာမညဘေဒတော ဧတာ၊ ဒသဝိဓာ ဝိဘာဂတော။
တိဓာ ဟုတွာန ပစ္စေကံ၊ သမတႎသဝိဓာ သမံ။

ဒသ ပါရမိယော ဒသ ဥပပါရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ ဟိ သမတႎသ ပါရမိယော။ တတ္ထ "ကတာဘိနီဟာရဿ ဗောဓိသတ္တဿ ပရဟိတကရဏာဘိနိန္နာသယပယောဂဿ ကဏှဓမ္မဝေါကိဏ္ဏာ သုက္ကာ ဓမ္မာ ပါရမိယော, တေဟိ အဝေါကိဏ္ဏာ သုက္ကာ ဓမ္မာ ဥပပါရမိယော, အကဏှာ အသုက္ကာ ဓမ္မာ ပရမတ္ထပါရမိယော"တိ **ကေစိ။** "သမုဒါဂမနကာလေသု ပူရိယမာနာ ပါရမိယော, ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ ပုဏ္ဏာ ဥပပါရမိယော, ဗုဒ္ဓဘူမိယံ သဗ္ဗာကာရပရိပုဏ္ဏာ ပရမတ္ထပါရမိယော။ ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ ဝါ ပရဟိတကရဏတော ပါရမိယော, အတ္တဟိတကရဏတော ဥပပါရမိယော, ဗုဒ္ဓဘူမိယံ ဗလဝေသာရဇ္ဇသမဓိဂမေန ဥဘယဟိတပရိပူရဏတော ပရမတ္ထပါရမိယောတိ ဧဝံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ပဏိဓာနာရမ္ဘပရိနိဋ္ဌာနေသု တေသံ ဝိဘာဂေါ"တိ **အပရေ။** "ဒေါသုပသမကရုဏာပကတိကာနံ ဘဝသုခဝိမုတ္တိသုခပရမသုခပ္ပတ္တာနံ ပုညူပစယဘေဒတော တဗ္ဗိဘာဂေါ"တိ **အညေ။**

"လဇ္ဇာသတိမာနာပဿယာနံ လောကုတ္တရဓမ္မာဓိပတီနံ သီလသမာဓိပညာဂရုကာနံ တာရိတတရိတတာရယိတူနံ အနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ပါရမီဥပပါရမီပရမတ္ထပါရမီဟိ ဗောဓိတ္တယပ္ပတ္တိတော ယထာဝုတ္တဝိဘာဂေါ"တိ **ကေစိ။** "စိတ္တပဏိဓိတော ယာဝ ဝစီပဏိဓိ, တာဝ ပဝတ္တာ သမ္ဘာရာ ပါရမိယော , ဝစီပဏိဓိတော ယာဝ ကာယပဏိဓိ, တာဝ ပဝတ္တာ ဥပပါရမိယော, ကာယပဏိဓိတော ပဘုတိ ပရမတ္ထပါရမိယော"တိ **အပရေ။ အညေ** ပန "ပရပုညာနုမောဒနဝသေန ပဝတ္တာ သမ္ဘာရာ ပါရမိယော, ပရေသံ ကာရာပနဝသေန ပဝတ္တာ ဥပပါရမိယော, သယံ ကရဏဝသေန ပဝတ္တာ ပရမတ္ထပါရမိယော"တိ ဝဒန္တိ။ တထာ "ဘဝသုခါဝဟော ပုညဉာဏသမ္ဘာရော ပါရမီ, အတ္တနော နိဗ္ဗာနသုခါဝဟော ဥပပါရမီ, ပရေသံ တဒုဘယသုခါဝဟော ပရမတ္ထပါရမီ"တိ **ဧကေ။**

ပုတ္တဒါရဓနာဒိဥပကရဏပရိစ္စာဂေါ ပန ဒါနပါရမီ, အတ္တနော အင်္ဂပရိစ္စာဂေါ ဒါနဥပပါရမီ, အတ္တနော ဇီဝိတပရိစ္စာဂေါ ဒါနပရမတ္ထပါရမီ။ တထာ ပုတ္တဒါရာဒိကဿ တိဝိဓဿာပိ ဟေတု အဝီတိက္ကမနဝသေန တိဿော သီလပါရမိယော, တေသု ဧဝ တိဝိဓေသု ဝတ္ထူသု အာလယံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ နိက္ခမနဝသေန တိဿော နေက္ခမ္မပါရမိယော, ဥပကရဏအင်္ဂဇီဝိတတဏှံ သမူဟနိတွာ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတဝိနိစ္ဆယကရဏဝသေန တိဿော ပညာပါရမိယော, ယထာဝုတ္တဘေဒါနံ ပရိစ္စာဂါဒီနံ ဝါယမနဝသေန တိဿော ဝီရိယပါရမိယော, ဥပကရဏအင်္ဂဇီဝိတန္တရာယကရာနံ ခမနဝသေန တိဿော ခန္တိပါရမိယော, ဥပကရဏအင်္ဂဇီဝိတဟေတု သစ္စာပရိစ္စာဂဝသေန တိဿော သစ္စပါရမိယော, ဒါနာဒိပါရမိယော အကုပ္ပာဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ သမိဇ္ဈန္တီတိ ဥပကရဏာဒိဝိနာသေပိ အစလာဓိဋ္ဌာနဝသေန တိဿော အဓိဋ္ဌာနပါရမိယော, ဥပကရဏာဒိဝိဃာတကေသုပိ သတ္တေသု မေတ္တာယ အဝိဇဟနဝသေန တိဿော မေတ္တာပါရမိယော, ယထာဝုတ္တဝတ္ထုတ္တယဿ ဥပကာရာပကာရေသု သတ္တသင်္ခါရေသု မဇ္ဈတ္တတာပဋိလာဘဝသေန တိဿော ဥပေက္ခာပါရမိယောတိ ဧဝမာဒိနာ ဧတာသံ ဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကော သင်္ဂဟောတိ ဧတ္ထ ပန –

ယထာ ဝိဘာဂတော တႎသ-ဝိဓာ သင်္ဂဟတော ဒသ။

ဆပ္ပကာရာဝ တောသု၊ ယုဂဋ္ဌာဒီဟိ သာဓယေ။

ယထာ ဟိ သော ဝိဘာဂတော တိံသဝိဓာပိ အနဟရမိအာဒိဘာဝတော ဒသဝိဓာ, ဧဝံ အနသီလခန္တိဝီရိယဈာနပညာ သဘာဝေန ဆဗ္ဗိဓာ။ တောသု ဟိ နေက္ခမ္မဟရမီ သီလဟရမိယာ သင်္ဂဟိတာ တဿာ ပဗ္ဗဇ္ဇာဘာဝေ။ နီဝရဏဝိဝေကဘာဝေ ပန ဈာနဟရမိယာ, ကုသလဓမ္မဘာဝေ ဆဟိပိ သင်္ဂဟိတာ, သစ္စဟရမီ သီလဟရမိယာ ဧကဒေသော ဧဝ ဝစီသစ္စဝိရတိသစ္စပက္ခေ။ ဉာဏသစ္စပက္ခေ ပန ပညာဟရမိယာ သင်္ဂဟိတာ, မေတ္တာဟရမီ ဈာနဟရမိယာ ဧဝ, ဥပေက္ခာ ဟရမီ ဈာနပညာဟရမီဟိ, အဓိဋ္ဌာနဟရမီ သဗ္ဗာဟိပိ သင်္ဂဟိတာတိ။

ဧတေသဉ္စ အနာဒီနံ ဆန္နံ ဂုဏာနံ အညမညသမ္ဗန္ဓာနံ ပဉ္စဒသ ယုဂဋ္ဌာဒီနိ ပဉ္စဒသ ယုဂဋ္ဌာဒိသာဓကာနိ ဟောန္တိ။ သေယျထိဒံ? အနသီလယုဂဋ္ဌေန ပရဟိတာဟိတာနံ ကရဏာကရဏယုဂဋ္ဌသိဒ္ဓိ, အနခန္တိယုဂဋ္ဌေန အလောဘာဒောသယုဂဋ္ဌသိဒ္ဓိ, အနဝီရိယယုဂဋ္ဌေန စာဂသုတယုဂဋ္ဌသိဒ္ဓိ, အနဈာနယုဂဋ္ဌေန ကာမဒောသပ္ပဟာနယုဂဋ္ဌသိဒ္ဓိ, အနပညာယုဂဋ္ဌေန အရိယယာနဓုရယုဂဋ္ဌသိဒ္ဓိ, သီလခန္တိဒွယေန ပယောဂာသယသုဒ္ဓဒွယသိဒ္ဓိ, သီလဝီရိယဒွယေန ဘာဝနာဒွယသိဒ္ဓိ, သီလဈာနဒွယေန ဒုဿီလျပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနဒွယသိဒ္ဓိ, သီလပညာဒွယေန အနဒွယသိဒ္ဓိ, ခန္တိဝီရိယဒွယေန ခမာတေဇဒွယသိဒ္ဓိ, ခန္တိဈာနဒုကေန ဝိရောဓာနုရောဓပ္ပဟာနဒုကသိဒ္ဓိ, ခန္တိပညာဒုကေန သုညတာခန္တိပဋိဝေဓဒုကသိဒ္ဓိ, ဝီရိယဈာနဒုကေန ပဂ္ဂဟာဝိက္ခေပဒုကသိဒ္ဓိ, ဝီရိယပညာဒုကေန သရဏဒုကသိဒ္ဓိ, ဈာနပညာဒုကေန ယာနဒုကသိဒ္ဓိ။ အနသီလခန္တိတိကေန လောဘဒောသမောဟပ္ပဟာနတိကသိဒ္ဓိ, အနသီလဝီရိယတိကေန ဘောဂဇီဝိတကာယသာရာအနတိကသိဒ္ဓိ, အနသီလဈာနတိကေန ပုညကိရိယဝတ္ထုတိကသိဒ္ဓိ, အနသီလပညာတိကေန အာမိသာဘယဓမ္မအနတိကသိဒ္ဓိတိ ဧဝံ က္လတရေဟိပိ တိကေဟိ, စတုက္ကာဒီဟိ စ ယထာသမ္ဘဝံ တိကာနိ, စတုက္ကာဒီနိ စ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓာနမ္ပိ ပန က္လမာသံ ဟရမီနံ စတူဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗဟရမီနံ သမူဟသင်္ဂဟတော ဟိ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ။ သေယျထိဒံ? သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, ပညာဓိဋ္ဌာနန္တိ။ တတ္ထ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန, ဧတ္ထ တ အဓိတိဋ္ဌတိ, အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ တ တန္တိ **အဓိဋ္ဌာနံ,** သစ္စဉ္စ တံ အဓိဋ္ဌာနဉ္စ, သစ္စဿ တ အဓိဋ္ဌာနံ, သစ္စံ တ အဓိဋ္ဌာနမေတဿာတိ **သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ။** ဧဝံ သေသေသုပိ။ တတ္ထ အဝိသေသတော တာဝ ကတာဘိနီဟာရဿ အနုကမ္ပိတသဗ္ဗသတ္တဿ မဟာသတ္တဿ ပဋိညာနုရူပံ သဗ္ဗဟရမိပရိဂ္ဂဟတော **သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ,** တေသံ ပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော **စာဂါဓိဋ္ဌာနံ,** သဗ္ဗဟရမိတာဂုဏေဟိ ဥပသမနတော **ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ။** တေဟိ ဧဝ ပရဟိတေသု ဥပာယကောသလ္လတော **ပညာဓိဋ္ဌာနံ။**

ဝိသေသတော ပန ''ယာစကာနံ ဇနာနံ အဝိသံဝါဒေတွာ ဒဿာမီ''တိ ပဋိဇာနနတော, ပဋိညံ အဝိသံဝါဒေတွာ အနတော, အနံ အဝိသံဝါဒေတွာ အနုမောဒနတော , မစ္ဆရိယာဒိပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော, ဒေယျပဋိဂ္ဂာဟကအနဒေယျဓမ္မက္ခယေသု လောဘဒောသမောဟဘယဝူပသမနတော, ယထာရဟံ ယထာကာလံ ယထာဝိဓာနဉ္စ အနတော, ပညုတ္တရတော စ ကုသလဓမ္မာနံ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ အနံ။ တထာ သံဝရသမာအနဿ အဝီတိက္ကမနတော, ဒုဿီလျပရိစ္စာဂတော, ဒုစ္စရိတဝူပသမနတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ သီလံ။ ယထာပဋိညံ ခမနတော, ကတာပရာဓဝိကပ္ပပရိစ္စာဂတော, ကောဓပရိယုဋ္ဌာနဝူပသမနတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာခန္တိ။ ပဋိညာနုရူပံ ပရဟိတကရဏတော, ဝိသယပရိစ္စာဂတော, အကုသလဝူပသမနတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ ဝီရိယံ။ ပဋိညာနုရူပံ လောကဟိတာနုစိန္တနတော, နီဝရဏပရိစ္စာဂတော, စိတ္တဝူပသမနတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ ဈာနံ။ ယထာပဋိညံ ပရဟိတူပါယကောသလ္လတော, အနုပါယကိရိယပရိစ္စာဂတော, မောဟဇပရိဋ္ဌာဟဝူပသမနတော, သဗ္ဗညုတာပဋိလာဘတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ပညာ။

တတ္ထ ဉေယျပဋိညာနုဝိဓာနေဟိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမပရိစ္စာဂေဟိ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, ဒောသဒုက္ခဝူပသမေဟိ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, အနုဗောဓပဋိဝေဓေဟိ ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ တိဝိဓသစ္စပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, တိဝိဓစာဂပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, တိဝိဓဝူပသမပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, တိဝိဓဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ စာဂူပသမပညာဓိဋ္ဌာနာနိ အဝိသံဝါဒနတော, ပဋိညာနုဝိဓာနတော စ။ စာဂါဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စူပသမပညာဓိဋ္ဌာနာနိ ပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော, သဗ္ဗပရိစ္စာဂဖလတ္တာ စ။ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စစာဂပညာဓိဋ္ဌာနာနိ ကိလေသပရိဋ္ဌာဟူပသမနတော, ကမ္မ

ပရိဋ္ဌာဟူပသမနတော စ။ ပညာခိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စစာဂူပသမာခိဋ္ဌာနာနိ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမတော, ဉာဏာနုပရိဝတ္တနတော စာတိ ဧဝံ သဗ္ဗာပိ ဟာရမိယော သစ္စပ္ပဘာဝိတာ စာဂပရိဗ္ဗူဠှိတာ ဥပသမောပဗ္ဗူဟိတာ ပညာပရိသုဒ္ဓါ။ သစ္စဉ္ဟိ တေသံ ဇနကဟေတု, စာဂေ ပဋိဂ္ဂါဟကဟေတု, ဥပသမော ပရိဗုဒ္ဓိဟေတု ပညာ ဟာရိသုဒ္ဓိဟေတု။ တထာ အာဒိမ္ဟိ သစ္စာခိဋ္ဌာနံ သစ္စပဋိညတ္တာ, မဇ္ဈေ စာဂခိဋ္ဌာနံ ကတပဏိဓာနဿ ပရဟိတာယ အတ္တပရိစ္စာဂတော, အန္တေ ဥပသမာခိဋ္ဌာနံ သဗ္ဗူပသမပရိယောသာနတ္တာ။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ပညာခိဋ္ဌာနံ တသ္မိံ သတိ သမ္ဘဝတော, အသတိ အသမ္ဘဝတော, ယထာပဋိညဉ္စ သမ္ဘဝတော။

တတ္ထ မဟာပုရိသာ သတတံ အတ္တဟိတပရဟိတကရေဟိ ဂရုပိယဘာဝကရေဟိ သစ္စစာဂခိဋ္ဌာနေဟိ ဂိဟိဘူတာ အာမိသအာနေန ပရေ အနုဂ္ဂဏှန္တိ။ တထာ အတ္တဟိတပရဟိတကရေဟိ, ဂရုပိယဘာဝကရေဟိ, ဥပသမပညာခိဋ္ဌာနေ ဟိ စ ပဗ္ဗဇိတဘူတာ ဓမ္မအာနေန ပရေ အနုဂ္ဂဏှန္တိ။

တတ္ထ အန္တိမဘဝေ ဗောဓိသတ္တဿ စတုရခိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ။ ပရိပုဏ္ဏစတုရခိဋ္ဌာနဿ ဟိ စရိမကဘဝူပပတ္တိတိ ဧကေ။ တတ္ရာပိ ဟိ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိအဘိနိက္ခမနေသု ပညာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန သတော သမ္ပဇာနော သစ္စာခိဋ္ဌာနဟရိပူရိယာ သမ္ပတိဇာတော ဥတ္တရာဘိမုခေ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ သဗ္ဗာ ဒိသာ ဩလောကေတွာ သစ္စာနုပရိဝတ္တိနာ ဝစသာ "အဂ္ဂေဟမသ္မိ လောကဿ, ဇေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, သေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿာ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇) တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိ, ဥပသမာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန ဇိဏ္ဏာတုရမတပဗ္ဗဇိတဒဿာဝိနော စတုဓမ္မပ္ပဒေသကောဝိဒဿ ယောဗ္ဗနာရောဂျဇီဝိတသမ္ပတ္တိမဒာနံ ဥပသမော, စာဂခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန မဟတော ဉာတိပရိဝဋ္ဋဿ, ဟတ္ထဂတဿ စ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇဿ အနပေက္ခပရိစ္စာဂေတိ။

ဒုတိယေ ဌာနေ အဘိသမ္ဗောဓိယံ စတုရခိဋ္ဌာနပရိပူရဏန္တိ ကေစိ။ တတ္ထ ဟိ ယထာပဋိညံ သစ္စာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အဘိသမယော။ တတော ဟိ သစ္စာခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ စာဂခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန သဗ္ဗကိလေသုပက္ကိလေသပရိစ္စာဂေ။ တတော ဟိ စာဂခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဥပသမာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန ပရမူပသမသမ္ပတ္တိ။ တတော ဟိ ဥပသမာခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ပညာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန အနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘော။ တတော ဟိ ပညာခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ, တံ အသိဒ္ဓံ အဘိသမ္ဗောဓိယာပိ ပရမတ္ထဘာဝတော။

တတိယေ ဌာနေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ စတုရခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ အညေ။ တတ္ထ ဟိ သစ္စာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ ဒ္ဝါဒသဟိ အာကာရေဟိ အရိယသစ္စဒေသနာယ သစ္စာခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ, စာဂခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ သဒ္ဓမ္မမဟာယာဂကရဏေန စာဂခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ, ဥပသမာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ သယံ ဥပသန္တဿ ပရေသံ ဥပသမနေန ဥပသမာခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ, ပညာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ ဝိနေယျာနံ အာသယာဒိပရိဇာနနေန ပညာခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ, တဒပိ အသိဒ္ဓံ အပရိယောသိတတ္တာ ဗုဒ္ဓကိစ္စဿ။

စတုတ္ထေ ဌာနေ ပရိနိဗ္ဗာနေ စတုရခိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ အပရေ။ တတ္ရ ဟိ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ ပရမတ္ထသစ္စသမ္ပတ္တိယာ သစ္စာခိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေန စာဂခိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမေန ဥပသမာခိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, ပညာပယောဇနပရိနိဗ္ဗာနေန ပညာခိဋ္ဌာနပရိပူရဏန္တိ။

တတ္ရ မဟာပုရိသဿ ဝိသေသေန မေတ္တာခေတ္တေ အဘိဇာတိယံ သစ္စာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ သစ္စာခိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ, ဝိသေသေန ကရုဏာခေတ္တေ အဘိသမ္ဗောဓိယံ ပညာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ ပညာခိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ, ဝိသေသေန မုဒိတာခေတ္တေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ စာဂခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ စာဂခိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ, ဝိသေသေန ဥပေက္ခာခေတ္တေ ပရိနိဗ္ဗာနေ ဥပသမာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ ဥပသမာခိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တတ္ရာပိ သစ္စာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ သံဝါသေန သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, စာဂခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ သံဝောဟာရေန သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဥပသမာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ အာပဒာသု ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော, ပညာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂတဿ သာကစ္ဆာယ ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သီလာဇီဝစိတ္တဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ သစ္စာခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန ဒောသာဂတိံ န ဂစ္ဆတိ အဝိသံဝါဒနတော, စာဂခိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန ဆန္ဒာဂတိံ န ဂစ္ဆတိ အနဘိသင်္ဂတော, ဥ

ပသမာဓိဌာနသမုဒာဂမေန ဘယာဂတိံ န ဂစ္ဆတိ အနုပရောဓတော, ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန မောဟာဂတိံ န ဂစ္ဆတိ ယထာဘူတာဝဗောဓတော။

တထာ ပဌမေန အဒုဋ္ဌော အဓိဝါသေတိ, ဒုတိယေန အလုဒ္ဓော ပဋိသေဝတိ, တတိယေန အဘီတော ပရိဝဇ္ဇေတိ, စတုတ္ထေန အသံမူဠှော ဝိနောဒေတိ။ ပဌမေန နေက္ခမ္မသုခုပ္ပတ္တိ, ဣတရေဟိ ပဝိဝေကဥပသမသမ္ဗောဓိသုခုပ္ပတ္တိယော ဟောန္တိ။ တထာ ဝိဝေကဇပီတိသုခသမာဓိဇပီတိသုခအပီတိဇကာယသုခ သတိပါရိသုဒ္ဓိဇဥပေက္ခာသုခုပ္ပတ္တိယော ဧတေဟိ စတူဟိ ယထာက္ကမံ ဟောန္တိတိ။ ဧဝမနေကဂုဏာနုဗန္ဓေဟိ စတူဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ သဗ္ဗပါရမိသမူဟသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စ စတူဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ သဗ္ဗပါရမိသင်္ဂဟော, ဧဝံ ကရုဏာပညာဟိပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဗ္ဗောပိ ဟိ ဗောဓိသမ္ဘာရော ကရုဏာပညာဟိ သင်္ဂဟိတော။ ကရုဏာပညာပရိဂ္ဂဟိတာ ဟိ အနာဒိဂုဏာ မဟာဗောဓိသမ္ဘာရာ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓတ္တသိဒ္ဓိပရိယောသာနာတိ။ ဧဝမေတာသံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကော သမ္ပာဒနူပါယော တိ –

သဗ္ဗာသံ ပန တာသမ္ပိ၊ ဥပါယောတိ သမ္ပာဒနေ။
အဝေကလ္လာဒယော အတ္တ-နိယျာတနာဒယော မတာ။

သကလသ္သာပိ ဟိ ပုညာဒိသမ္ဘာရသ္သ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဥဒ္ဒိသ္သ **အနဝသေသသမ္ဘရဏံ** အဝေကလ္လကာရိတာယောဂေန, တတ္ထ စ **သက္ကစ္စကာရိတာ** အာဒရဗဟုမာနယောဂေန, **သာတစ္စကာရိတာ** နိရန္တရပယောဂေန, **စိရကာလာဒိယောဂေါ** စ အန္တရာ အဝေသာနာပဇ္ဇနေနာတိ။ တံ ပနသ္သ ကာလပရိမာဏံ ပရတော အာဝိ ဘဝိသ္သတိ။ ဣတိ စတုရင်္ဂယောဂေါ ဧတာသံ ပါရမီနံ သမ္ပာဒနူပါယော။

တထာ မဟာသတ္တေန ဗောဓာယ ပဋိပဇ္ဇန္တေန သမ္မာသမ္ဗောဓာယ ဗုဒ္ဓါနံ ပုရေတရမေဝ အတ္တာ နိယျာတေတဗ္ဗော "ဣမာဟံ အတ္တဘာဝံ ဗုဒ္ဓါနံ နိယျာတေမီ"တိ။ တံ တံ ပရိဂ္ဂဟဝတ္ထုဉ္စ ပဋိလာဘတော ပုရေတရမေဝ အနုမောနိသ္သဇ္ဇိတဗ္ဗံ "ယံ ကိဉ္စိ မယှံ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ ဇီဝိတပရိက္ခာရဇာတံ, တံ သဗ္ဗံ သတိ ယာစကေ ဒသ္သာမိ, တေသံ ပန ဒိန္နာဝသေသံ ဧဝ မယာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ"န္တိ။

ဧဝဉှိသ္သ သမ္မဒေဝ ပရိစ္စာကာယ ကတေ စိတ္တာဘိသင်္ခါရေ ယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပရိဂ္ဂဟဝတ္ထု အဝိညာဏကံ, သဝိညာဏကံ တ, တတ္ထ ယေ ဣမေ ပုဗ္ဗေ အနေ အကတပရိစယော, ပရိဂ္ဂဟဝတ္ထုသ္သ ပရိတ္တဘာဝတော, ဥဠာရမနုညတာ, ပရိက္ခယစိန္တာတိ **စတ္တာရော အနုဝိနိဗန္ဓာ။** တေသု ယဒါ မဟာဗောဓိသတ္တသ္သ သံဝိဇ္ဇမာနေသု ဒေယျဓမ္မေသု, ပစ္စုပဋ္ဌိတေ စ ယာစကဇနေ အနေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတိ န ကမတိ, တေန နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ "အဒ္ဓာဟံ အနေ ပုဗ္ဗေ အကတပရိစယော, တေန မေ ဧတရဟိ အတုကမျတာ စိတ္တေ န သဏ္ဌာတီ"တိ။ သော "ဧဝံ မေ ဣတော ပရံ အနာဘိရတံ စိတ္တံ ဘဝိသ္သတိ, ဟန္ဒာဟံ ဣတော ပဋ္ဌာယ အနံ ဒသ္သာမိ, နနု မယာ ပဋိကစ္စေဝ ပရိဂ္ဂဟဝတ္ထုံ ယာစကာနံ ပရိစ္စတ္တ"န္တိ အနံ ဒေတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ တေသ္သဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ အနသံဝိဘာဂရတော။ ဧဝံ မဟာသတ္တသ္သ **ပဌမော အနုဝိနိဗန္ဓော** ဟတော ဟောတိ ဝိဟတော သမုစ္ဆိန္နော။

တထာ မဟာသတ္တော ဒေယျဓမ္မသ္သ ပရိတ္တဘာဝေ သတိ ပစ္စယဝေကလ္လေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ "အဟံ ခေါ ပုဗ္ဗေ အအနသီလတာယ ဧတရဟိ ဧဝံ ပစ္စယဝေကလ္လော ဇာတော, တသ္မာ ဣဒါနိ မယာ ပရိတ္တေန တ ဟီနေန တ ယထာလဒ္ဓေန ဒေယျဓမ္မေန အတ္တာနံ ပီဠေတွာပိ အနမေဝ အာတဗ္ဗံ, ယေနာဟံ အာယတိမ္ပိ အနပါရမိံ မတ္ထကံ ပါပေသ္သာမီ"တိ သော ဣတရီတရေန အနံ ဒေတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ တေသ္သဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ အနသံဝိဘာဂရတော။ ဧဝံ မဟာသတ္တသ္သ **ဒုတိယော အနုဝိနိဗန္ဓော** ဟတော ဟောတိ ဝိဟတော သမုစ္ဆိန္နော။

တထာ မဟာသတ္တော ဒေယျဓမ္မသ္သ ဥဠာရမနုညတာယ အအာတုကမျတာစိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ "နနု တယာ သပ္ပုရိသ ဥဠာရတမာ သဗ္ဗသေဋ္ဌာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အဘိပတ္ထိတာ, တသ္မာ တဒတ္ထံ တယာ ဥဠာရမနုညေ ဧဝ ဒေယျဓမ္မေ အတုံ ယုတ္တရူပ"န္တိ။ သော ဥဠာရံ, မနုညဉ္စ အနံ ဒေတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ တေ

သ္သဂ္ဂရတော ယာစယောကေ အနသံဝိဘာဂရတော။ ဧဝံ မဟာပုရိသဿ **တတိယော အနဝိနိဗန္ဓော** ဟတော ဟောတိ ဝိဟတော သမုစ္ဆိန္နော။

တထာ မဟာသတ္တော အန္နံ ဒေန္တော ယအ ဒေယျဓမ္မဿ ပရိက္ခယံ ပဿတိ, သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ "အယံ ခေါ ဘောကနံ သဘာတေ, ယဒိဒံ ခယဓမ္မတာ ဝယဓမ္မတာ, အပိစ မေ ပုဗ္ဗေ တာဒိသဿ အနဿ အကတတ္တာ ဧဝံ ဘောကနံ ပရိက္ခယော ဒိဿတိ, ဟန္ဒာဟံ ယထာလဒ္ဓေန ဒေယျဓမ္မေန ပရိတ္တေန တ, ဝိပုလေန တ အန မေဝ ဒဒေယျံ, ယေနာဟံ အာယတိံ အနဟာရမိယာ မတ္ထကံ ဟာပုဏိဿာမီ'တိ။ သော ယထာလဒ္ဓေန အနံ ဒေတိ မုတ္တ စာဂေ ပယတဟဏီ တေဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေ အနသံဝိဘာဂရတော။ ဧဝံ မဟာသတ္တဿ **စတုတ္ထော အန ဝိနိဗန္ဓော** ဟတော ဟောတိ ဝိဟတော သမုစ္ဆိန္နော။ ဧဝံ ယေ ယေ အနဟာရမိယာ ဝိနိဗန္ဓဘူတာ အနတ္ထာ, တေသံ တေသံ ယထာရဟံ ပစ္စဝေက္ခိတ္တတ ပဋိဝိနောဒနံ ဥပာယော။ ယထာ စ အနဟာရမိယာ, ဧဝံ သီလဟာရမိအာဒီသုပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အပိစ ယံ မဟာသတ္တဿ ဗုဒ္ဓာနံ အတ္တသန္နိယျာတနံ, တံ သမ္မဒေဝ သဗ္ဗဟာရမီနံ သမ္ပာဒနူပာယော, ဗုဒ္ဓာနဉ္စ အတ္တာနံ နိယျာတေတ္တတ ဌိတော မဟာပုရိသော တတ္ထ တတ္ထ ဗောဓိသမ္ဘာရဟာရိပူရိယာ ဃဋ္ဋေန္တော တယမန္တော သရီရဿ, သုခူပကရဏာနဉ္စ ဥပစ္ဆေဒကေသု ဒုဿဟေသုပိ ကိစ္စေသု (ကိစ္စေသု စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကက ထာ) ဒုရဘိသမ္ဘဝေသုပိ သတ္တသင္ခါရသမုပနီတေသု အနတ္ထေသု တိဗ္ဗေသု ဟဏဟရေသု "အယံ မယာ အတ္တဘာ တေ ဗုဒ္ဓာနံ ပရိစ္စတ္တော, ယံ တ တံ တ ဧတ္ထ ဟောတူ"တိ တန္နိမိတ္တံ န ကမ္ပတိ န ဝေဓတိ ဤသကမ္ပိ အညထတ္တ တံ န ဂစ္ဆတိ, ကုသလာရမ္ဘေ အညဒတ္ထု အစလာဓိဋ္ဌာနော စ ဟောတိ, ဧဝံ **အတ္တသန္နိယျာတနမ္ပိ** တေသံ သမ္ပာ ဒနူပာယော။

အပိစ သမာသတော ကတာဘိနီဟာရဿ အတ္တနိ သိနေဟဿ ပရိယာအနံ, (ပရိသောသနံ စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ) ပရေသု စ သိနေဟဿ ပရိဝဍ္ဎနံ တေသံ သမ္ပာဒနူပာယော။ သမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမာယ ဟိ ကတမဟာ ပဏိဓာနဿ မဟာသတ္တဿ ယာထာဝတော ပရိဇာနနေန သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပလိတ္တဿ အတ္တနိ သိနေဟော ပရိက္ခယံ ပရိယာအနံ ဂစ္ဆတိ, မဟာကရုဏာသမာယောဂဝသေန (သမာသေဝနေန စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ) ပန ပိယပုတ္တေ ဝိယ သဗ္ဗသတ္တေ သမ္ပဿမာနဿ တေသု မေတ္တာကရုဏာသိနေဟော ပရိဝဍ္ဎတိ, တတော စ တံ တံအဝတ္ထာနုရူပံ အတ္တပရသန္တာနေသု လောဘာဒေသမောဟဝိဂမေန ဝိဒူရီကတမစ္ဆရိယာဒိဗောဓိသမ္ဘာရပဋိပက္ခော မဟာပုရိသော အနပိယဝစနအတ္ထစရိယာ သမာနတ္တတာသင်္ခါတေဟိ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၀; အ. နိ. ၄.၃၂) စတုရဓိဋ္ဌာနာနုဂတေဟိ အစ္စန္တံ ဇနဿ သင်္ဂဟကရဏေန ဥပရိ ယာနတ္တယေ အဝတာရဏံ, ပရိပာစနဉ္စ က ရောတိ။

မဟာသတ္တာနဉ္ဟိ မဟာကရုဏာ, မဟာပညာ စ အနေန အလင်္ကတာ, အနံ ပိယဝစနေန, ပိယဝစနံ အတ္ထစရိယာ ယ, အတ္ထစရိယာ သမာနတ္တတာယ အလင်္ကတာ, သင်္ဂဟိတာ စ။ တေသဉ္ဟိ သဗ္ဗေပိ သတ္တေ အတ္တနာ နိဗ္ဗိသေ သေ ကတ္တတ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ သဗ္ဗတ္ထ သမာနသုခဒုက္ခတာယ သမာနတ္တတာသိဒ္ဓိ။ ဗုဒ္ဓဘူတာနမ္ပိ စ တေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ စတုရဓိဋ္ဌာနေန ပရိပူရိတာဘိဗုဒ္ဓေဟိ ဇနဿ အစ္စန္တိကသင်္ဂဟကရဏေန အဘိ ဝိနယနံ သိဇ္ဈတိ။ အနဉ္ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ စာဂါဓိဋ္ဌာနေန ပရိပူရိတာဘိဗုဒ္ဓံ၊ ပိယဝစနံ သစ္စာဓိဋ္ဌာနေန, အတ္ထစရိယာ ပညာဓိဋ္ဌာနေန, သမာနတ္တတာ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနေန ပရိပူရိတာဘိဗုဒ္ဓာ။ တထာဂတာနဉ္ဟိ သဗ္ဗသာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ သမာနတ္တတာ ပရိနိဗ္ဗာနေ။ တတ္ထ ဟိ နေသံ အဝိသေသတော ဧကီဘာဝေါ။ တေနေတဟ "နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ နာနတ္တ"န္တိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"သစ္စော စာဂီ ဥပသန္တော၊ ပညဝ အနုကမ္ပကော။
သမ္ဘတသဗ္ဗသမ္ဘာရော၊ ကံ နာမတ္ထံ န သာဓယေ။

မဟာကာရုဏိကော သတ္ထာ၊ ဟိတေသီ စ ဥပေက္ခကော။
နိရပေက္ခော စ သဗ္ဗတ္ထ၊ အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော။

ဝိရတ္တော သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ သတ္တေသု စ ဥပေက္ခကော။

သအာ သတ္တဟိတေ ယုတ္တော၊ အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော။

သဗ္ဗအာ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ ဟိတာယ စ သုခာယ စ။
ဥယျုတ္တော အကိလာသူ စ၊ အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော''တိ။ (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ)။

ကိတ္တကေန ကာလေန သမ္ပာဒန န္တိ –

ပညာဓိကာဒိဘေဒေန၊ ဥဃ္ဃဋိတညုအာဒိနာ။
တိဏ္ဏမ္ပိ ဗောဓိသတ္တာနံ၊ ဝသာ ကာလော တိဓာ မတော။

ဟေဋ္ဌိမေန ဟိ တာဝ ပရိစ္ဆေဒေန စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ, မဟာကပ္ပာနံ သတသဟဿဉ္စ, မဇ္ဈိမေန အဋ္ဌ အသင်္ချေယျာနိ, မဟာကပ္ပာနံ သတသဟဿဉ္စ, ဥပရိမေန ပန သောဠသ အသင်္ချေယျာနိ, မဟာကပ္ပာနံ သတသဟဿဉ္စ။ ဧတေ စ ဘေဒာ ယထာက္ကမံ ပညာဓိကသဒ္ဓါဓိကဝီရိယာဓိကဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပညာဓိကာန ဉ္ဟိ သဒ္ဓါ မန္ဒာ ဟောတိ, ပညာ တိက္ခာ။ သဒ္ဓါဓိကာနံ ပညာ မဇ္ဈိမာ ဟောတိ။ ဝီရိယာဓိကာနံ ပညာ မန္ဒာ။ ပညာနုဘာဝေန စ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အဘိဂန္တဗ္ဗာတိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄ အတ္ထတော သမာနံ) **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။

အပရေ ပန ''ဝီရိယဿ တိက္ခမဇ္ဈိမမုဒုဘာဝေန ဗောဓိသတ္တာနံ အယံ ကာလဝိဘာဂေ''တိ ဝဒန္တိ, အဝိသေသေ န ပန ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာနံ ဓမ္မာနံ တိက္ခမဇ္ဈိမမုဒုဘာဝေန ယထာဝုတ္တကာလဘေဒေန ဗောဓိသမ္ဘာရာ တေသံ ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တီတိ တယောပေတေ ကာလဘေဒာ ယုတ္တာတိပိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ တိဝိဓာ ဟိ ဗောဓိသတ္တာ အဘိနီဟာရက္ခဏေ ဘဝ န္တိ ဧကော ဥဃ္ဃဋိတညူ, ဧကော ဝိပဉ္စိတညူ, ဧကော နေယျောတိ။ တေသု ယော ဥဃ္ဃဋိတညူ, သော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သ သမ္မုခါ စတုပ္ပဒကထံ သုဏန္တော ကထာယ တတိယပဒေ အပရိယောသိတေ ဧဝ ဆဟိ အဘိညာဟိ သဟ ပဋိသမ္ဘိ အာဟိ အရဟတ္တံ အဓိဂန္တုံ သမတ္ထူပနိဿယော ဟောတိ, သစေ သာဝကဗောဓိယံ အဓိမုတ္တော သိယာ။

ဒုတိယော ဘဂဝတော သမ္မုခါ စတုပ္ပဒကထံ သုဏန္တော အပရိယောသိတေ ဧဝ ကထာယ စတုတ္ထပဒေ ဆဟိ အဘိ ညာဟိ အရဟတ္တံ အဓိဂန္တုံ သမတ္ထူပနိဿယော ဟောတိ, ယဒိ သာဝကဗောဓိယံ အဓိမုတ္တော သိယာ။

ဣတရော ပန ဘဂဝတော သမ္မုခါ စတုပ္ပဒကထံ သုတွာ ပရိယောသိတာယ ကထာယ ဆဟိ အဘိညာဟိ အရဟတ္ တံ အဓိဂန္တုံ သမတ္ထူပနိဿယော ဟောတိ။

တယောပေတေ ဝိနာ ကာလဘေဒေန ကတာဘိနီဟာရာ, ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ လဒ္ဓဗ္ယာကရဏာ စ အနုက္ကမေန ဟာ ရမိယော ပူရေန္တာ ယထာက္ကမံ ယထာဝုတ္တဘေဒေန ကာလေန သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပာပုဏန္တိ။ တေသု တေသု ပန ကာလဘေဒေသု အပရိပုဏ္ဏေသု တေ တေ မဟာသတ္တာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဝေဿန္တရအနသဒိသံ မဟာအနံ ဒေန္တာ ပိ တဒနုရူပေ သီလာဒိသဗ္ဗပာရမိဓမ္မေ အာစိနန္တာပိ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇန္တာပိ ဉာတတ္ထစရိယံ လောကတ္ထ စရိယံ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယံ ပရမကောဋိံ ဟပေန္တာပိ အန္တရာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဘဝိဿန္တီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ဉာဏဿ အပရိပစ္စနတော, ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာနဉ္စ အပရိနိဋ္ဌာနတော။ ပရိစ္ဆိန္နကာလနိပ္ဖာဒိတံ ဝိယ ဟိ သဿံ ယ ထာဝုတ္တကာလပရိစ္ဆေဒေန ပရိနိပ္ဖာဒိတာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ တဒန္တရာ ပန သဗ္ဗုဿာဟေန ဝာယမန္တေနာပိ န သ က္ကာ အဓိဂန္တုန္တိ ပာရမိပာရိပူရိ ယထာဝုတ္တကာလဝိသေသေန သမ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကော အာနိသံသောတိ –

ယေ တေ ကတာဘိနီဟာရာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ –

''ဧဝံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာ၊ ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ၊ ကပ္ပကောဋိသတေဟိပိ။

အဝီစိမှိ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တထာ လောကန္တရေသု စ။

နိဗ္ဗာနမတဏှာဟာ ခုပ္ပိပါသာ၊ န ဟောန္တိ ကာလကဉ္စိကာ။ (ကာလကဉ္စိကာ စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကက ထာ)။

န ဟောန္တိ ခုဒ္ဒကာ ဟဏ္ဏာ၊ ဥပပဇ္ဇန္တာပိ ဒုဂ္ဂတိံ။
ဇာယမာနာ မနုဿေသု၊ ဇစ္စန္ဓာ န ဘဝန္တိ တေ။

သောတဝေကလ္လတာ နတ္ထိ၊ န ဘဝန္တိ မူဂပက္ခိကာ။
ဣတ္ထိဘာဝံ န ဂစ္ဆန္တိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနပဏ္ဍကာ။

န ဘဝန္တိ ပရိယာပန္နာ၊ ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
မုတ္တာ အာနန္တရိကေဟိ၊ သဗ္ဗတ္ထ သုဒ္ဓဂောစရာ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ န သေဝန္တိ၊ ကမ္မကိရိယဒဿနာ။
ဝသမာနာပိ သဂ္ဂေသု၊ အသညံ နုပပဇ္ဇရေ။

သုဒ္ဓါဝါသေသု ဒေဝေသု၊ ဟေတု နာမ န ဝိဇ္ဇတိ။
နေက္ခမ္မနိန္နာ သပ္ပုရိသာ၊ ဝိသံယုတ္တာ ဘဝါဘဝေ။
စရန္တိ လောကတ္ထစရိယာယော၊ ပူရေန္တိ သဗ္ဗပါရမီ”တိ။ (အဋ္ဌသာ. နိဒါနကထာ; စရိယာ. ပကိဏ္ဏက ကထာ; အပ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၂၇.ဒူရေနိဒါနကထာ)။ –

ဧဝံ သံဝဏ္ဏိတာ အာနိသံသာ, ယေ စ “သတော သမ္ပဇာနော အာနန္ဒ ဗောဓိသတ္တော တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၀၄) သောဠသ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဓမ္မပ္ပကာရာ, ယေ စ “သီတံ ဗျပဂ တံ ဟောတိ, ဥဏှဉ္စ ဝူပသမတီ”တိအာဒိနာ, (ခု. နိ. ၄-၃၁၃ ပိဋ္ဌေ) “ဇာယမာနေ ခေါ သာရိပုတ္တ, ဗောဓိသတ္တေ အယံ ဒသသဟဿိလောကဓာတု သင်္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတီ”တိအာဒိနာ စ ဒွတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တပ္ပကာရာ, ယေ တ ပနညေပိ ဗောဓိသတ္တာနံ အဓိပ္ပာယသမိဇ္ဈနံ, ကမ္မာဒီသု စ ဝသီဘာဝေတိ ဧဝမာဒယော တတ္ထ တ တ္ထ ဇာတကဗုဒ္ဓဝံသာဒီသု ဒဿိတပ္ပကာရာ အာနိသံသာ, တေ သဗ္ဗေပိ ဧတာသံ အာနိသံသာ, တထာ ယထာနိဒဿိ တဘေဒာ အလောဘာဒေါသာဒိဂုဏယုဂဠာဒယော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပိစ ယသ္မာ ဗောဓိသတ္တော အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ ပိတုသမော ဟောတိ ဟိတေသိတာယ, ဒ က္ခိဏေယျကော ဂရု ဘာဝနီယော ပရမဉ္စ ပုညက္ခေတ္တံ ဟောတိ ဂုဏဝိသေသယောဂေန, ယေဘုယျေန စ မနုဿ သာနံ ပိယော ဟောတိ, အမနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, ဒေဝတာဟိ အနုပာလီယတိ, မေတ္တာကရုဏာပရိဘာဝိတသန္တာနတာ ယ တဋ္ဌမိကာဒီဟိ စ အနဘိဘဝနီယော ဟောတိ, ယသ္မိံ ယသ္မိဉ္စ သတ္တနိကာယေ ပစ္စာဇာယတိ, တသ္မိံ တသ္မိံ ဥဠာရေန ဝဏ္ဏေန ဥဠာရေန ယသေန ဥဠာရေန သုခေန ဥဠာရေန ဗလေန ဥဠာရေန အာဓိပတေယျေန အညေ သတ္တေ အဘိဘဝ တိ ပုညဝိသေသယောဂတော။

အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ အပ္ပာတင်္ကော, သုဝိသုဒ္ဓာ စဿ သဒ္ဓါ ဟောတိ သုဝိသဒ, သုဝိသုဒ္ဓံ ဝီရိယံ, သတိ သမာဓိ ပညာ သုဝိသဒ, မန္ဒကိလေသော ဟောတိ မန္ဒဒရထော မန္ဒပရိဠာဟော, ကိလေသာနံ မန္ဒဘာဝေနေဝ သုဗ္ဗစော ဟောတိ ပဒက္ခိဏဂ္ဂာဟီ, ခမော ဟောတိ သောရတော, သခိလော ဟောတိ ပဋိသန္ထာရကုသလော , အကောဓနော ဟောတိ အနုပနာဟီ, အမက္ခီ ဟောတိ အပဠာသီ, အနိဿုကီ ဟောတိ အမစ္ဆရီ, အသဌော ဟောတိ အမာယာဝီ, အထဒ္ဓေါ ဟောတိ အနတိမာနီ, အသာရဒ္ဓေါ ဟောတိ အပ္ပမတ္တော , ပရတော ဥပတာပသဟော ဟောတိ ပရေသံ အနုပတာပီ, ယသ္မိဉ္စ ကမခေတ္တေ ပဋိဝသတိ, တတ္ထ သတ္တာနံ ဘယာဒယော ဥပဒ္ဒဝ ယေဘုယျေန အနုပ္ပန္နာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပ န္နာ စ ဝူပသမန္တိ, ယေသု စ အပာယေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န တတ္ထ ပစုရဇနော ဝိယ ဒုက္ခေန အဓိမတ္တံ ပီဠိယတိ, ဘိယျ ယောသော မတ္တာယ သံဝေဂဘယမာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ မဟာပုရိသဿ ယထာရဟံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ လဗ္ဘမာနာ ဧတေ သတ္တာနံ ပိတုသမတာဒက္ခိဏေယျတာဒယော ဂုဏဝိသေသာ အာနိသံသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တထာ အာယုသမ္ပဒာ ရူပသမ္ပဒာ ကုလသမ္ပဒာ ဣဿရိယသမ္ပဒာ အာဒေယျဝစနတာ မဟာနုဘာဝတာတိ ဧ တေပိ မဟာပုရိသဿ ပာရမီနံ အာနိသံသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ **အာယုသမ္ပဒာ** နာမ တသ္မိံ တသ္မိံ ဥပပတ္တိယံ ဒီဃာယုကတာ စိရဋ္ဌိတိကတာ, တာယ ယထာရဒ္ဓါနိ ကုသလသမာဒာနာနိ ပရိယောသာပေတိ, ဗဟုဉ္စ ကုသလံ ဥပစိနော တိ။ **ရူပသမ္ပဒာ** နာမ အဘိရူပတာ ဒဿနီယတာ ပာသာဒိကတာ, တာယ ရူပပ္ပမာဏာနံ သတ္တာနံ ပသာဒာဝဟော ဟော တိ သမ္ဘာဝနီယော။ **ကုလသမ္ပဒာ** နာမ ဥဠာရေသု ကုလေသု အဘိနိဗ္ဗတ္တိ, တာယ [ဇာတိမဒါဒိမဒသတ္တာနမ္ပိ (မဒမတ္တ တာနမ္ပိ စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ)] ဥပသင်္ကမနီယော ဟောတိ ပယိရုပာသနီယော, တေန တေ နိဗ္ဗိသေဝနေ ကရောတိ။ **ဣဿရိယသမ္ပဒာ** နာမ မဟာဝိဘဝတာ, မဟေသက္ခတာ, မဟာပရိဝါရတာ စ, တာဟိ သင်္ဂဟိတဗ္ဗေ စ တူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၃; အ. နိ. ၁.၂၅၆) သင်္ဂဟိတုံ, နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ ဓမ္မေန နိဂ္ဂဟေတုဉ္စ သမတ္ထော ဟောတိ။ **အာဒေယျဝစနတာ** နာမ သဒ္ဒေယျတာ ပစ္စယိကတာ, တာယ သတ္တာနံ ပမာဏဘူတော ဟောတိ, အလင်္ ဃနီယာ စဿ အာဏာ ဟောတိ။ **မဟာနုဘာဝတာ** နာမ ပဘာဝမဟန္တတာ, တာယ ပရေဟိ န အဘိဘုယျတိ, သယမေ ဝ ပန ပရေ အညဒတ္ထု အဘိဘဝတိ ဓမ္မေန, သမေန, ယထာဘူတဂုဏေဟိ စ, ဧဝမေတေသံ အာယုသမ္ပဒါဒယော မဟာ ပုရိသဿ ပာရမီနံ အာနိသံသာ, သယဉ္စ အပရိမာဏဿ ပုညသမ္ဘာရဿ ပရိဝုဒ္ဓိဟေတုဘူတာ ယာနတ္တယေ သတ္တ တာနံ အဝတာရဏဿ ပရိပါစနဿ ကာရဏဘူတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကိံ ဖလန္တိ –

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ တာသံ, ဖလာ ဖလံ သမာသတော။
ဝိတ္ထာရတော အနန္တာပ-မေယျာ ဂုဏဂဏာ မတာ။

သမာသတော ဟိ တာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝတေ ဧတာသံ ဖလံ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ဗာတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃ အာဒယော; ၃.၁၉၈; မ. နိ. ၂.၃၈၆) အသီတာနုဗျဉ္ဇန, ဗျာမပ္ပဘာဒိအနေကဂုဏဂဏသမုဇ္ဇလရူပကာယသမ္ပတ္တိ အဓိဋ္ဌာနာ ဒသဗလ- (မ. နိ. ၄.၈; အ. နိ. ၁၀.၂၁) စတုဝေသာရဇ္ဇ- (အ. နိ. ၄.၈) ဆအသာဓာရဏဉာဏအဋ္ဌာရသာဝေဏိ ကဗုဒ္ဓဓမ္မ- (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅;) ပဘုတိအနန္တာပရိမာဏဂုဏသမုဒယောပသောဘိနီ ဓမ္မကာယသိရီ, ယာဝတာ ပန ဗုဒ္ဓဂု ဏာ ယေ အနေကေဟိပိ ကပ္ပေဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာပိ ဝါစာယ ပရိယောသာပေတုံ န သက္ကာ, ဣဒမေဝ တာသံ ဖလံ။ ဝု တ္တဉ္စေတံ ဘဂဝတာ –

“ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၃; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါ နကထာ၊ ပကိဏ္ဏကကထာ) –

ဧဝမေတ္ထ ပာရမီသု ပကိဏ္ဏကကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ယထာဝုတ္တာယ ပဋိပဒါယ ယထာဝုတ္တဝိဘာဂါနံ ပာရမီနံ ပူရိတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ **“သမတိံသ ပာရမိယော ပူရေတွာ”**တိ။ သတိပိ မဟာပရိစ္စာဂါနံ အနပာရမိဘာဝေ ပရိစ္စာဂဝိသေသဘာဝဒဿနတ္ထံ, ဝိသေသသမ္ဘာရတာဒဿ နတ္ထံ, သုဒုက္ကရဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ တေသံ ဝိသုံ ဂဟဏံ, တတောယေဝ စ အင်္ဂပရိစ္စာဂတော နယနပရိစ္စာဂဿ, ပရိဂ္ဂဟပရိစ္စာဂဘာဝသာမညေပိ ဓနရဇ္ဇပရိစ္စာဂတော ပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂဿ ဝိသုံ ဂဟဏံ ကတံ, တထာယေဝ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) ဝုတ္တံ။ အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေနပိ **အင်္ဂုတ္တရဋီကာယံ,** (အ. နိ. ဋီ. ၁.ဧကပုဂ္ဂလဝဂ္ဂဿ ပဌမေ) ကတ္ထစိ ပန ပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂေ ဝိသုံ ကတွာ နယနပရိစ္စာဂမညတ္ထ ဇီဝိတပရိ စ္စာဂံ တ ပက္ခိပိတွာ ရဇ္ဇပရိစ္စာဂမညတ္ထ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ဝဒန္တိ။

ဂတပစ္စာဂတိကဝတ္တသင်္ခါတာယ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၉; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀.၉; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၃၆၈; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၅၂၃; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၅) ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ သဒ္ဓိံ အဘိညာသမာပတ္တိနိပ္ဖာဒနံ **ပုဗ္ဗယောဂေါ။** အနာဒီသုယေဝ သာ တိသယပဋိပတ္တိနိပ္ဖာဒနံ **ပုဗ္ဗစရိယာ။** ယာ တ စရိယာပိဋကသင်္ဂဟိတာ, သာ **ပုဗ္ဗစရိယာ။** ကေစိ ပန “အဘိနီဟာရော **ပုဗ္ဗ**

ယောကေ။ အနာဒိပဋိပတ္တိ တ ကာယဝိဝေကဝသေန ဧကစရိယာ တ **ပုဗ္ဗစရိယာ**”တိ ဝဒန္တိ။ အနာဒီနဉ္စေဝ အပ္ပိစ္ဆတာဒီနဉ္စ သံသာရနိဗ္ဗာနေသု အာဒီနဝတနိသံသာနဉ္စ ဝိဘာဝနဝသေန, သတ္တာနံ ဗောဓိတ္တယေ ပတိဋ္ဌာပနပရိပါစနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကထာ **ဓမ္မက္ခာနံ**။ ဉာတီနမတ္ထဿ စရိယာ **ဉာတတ္ထစရိယာ,** သာပိ ကရုဏာယနဝသေနေဝ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန **လောကတ္ထစရိယာ** ဒယော သင်္ဂဏှာတိ။ ကမ္မဿကတာဉာဏဝသေန, အနဝဇ္ဇကမ္မာယတနသိပ္ပဟာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနပရိစယဝသေန, ခန္ဓာယတနာဒိပရိစယဝသေန, လက္ခဏတ္တယတီရဏဝသေန စ ဉာဏစာရော **ဗုဒ္ဓိစရိယာ,** သာ ပနတ္ထတော ပညာပာရမီယေဝ, ဉာဏသမ္ဘာရဒဿနတ္ထံ ပန ဝိသုံ ဂဟဏံ။ **ကောဋိန္တိ** ပရိယန္တံ ဥက္ကံသံ။ **တထာ အမ္ဘာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော** တိ ဧတ္ထာပိ “အနပာရမိ ပူရေတွာ”တိအာဒိနာ သမ္ဗန္ဓော။

ဧဝံ ဟာရမိပူရဏဝသေန **“တထာ အာဂတော”**တိ ပဒဿတ္ထံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဝသေနပိ ဒဿေန္တော **“စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သတိပဋ္ဌာနာဒိဂ္ဂဟဏေန အာဂမနပဋိပဒံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဒဿေတိ မဂ္ဂဖလပက္ခိကာနညေဝ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ, ဝိပဿနာသင်္ဂဟိတာ ဧဝ တ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ ဂဟဏတော။ **ဘာဝေတွာ**တိ ဥပ္ပာဒေတွာ။ **ဗြူဟေတွာ** တိ ဝဍ္ဎေတွာ။ ဧတ္ထ စ “ယေန အဘိနီဟာရေန”တိအာဒိနာ အာဂမနပဋိပဒါယ အာဒိံ ဒဿေတိ, “အနပာရမိ ပူရေတွာ”တိအာဒိနာ မဇ္ဈေ, “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ”တိအာဒိနာ ပရိယောသာနံ။ တသ္မာ “အာဂတော”တိ ဝုတ္တဿ အာဂမနဿ ကာရဏဘူတ ပဋိပဒါဝိသေသဒဿနံယေဝ တိတ္ထံ နယာနံ ဝိသေသောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တေန အတ္ထယောဇနတ္တယေန သိဒ္ဓံ ပဋမကာရဏမေဝ ကထာဗန္ဓဝသေန ဒဿေတုံ **“ယထေဝ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဣဒါလောကမ္ပိ ဝိပဿိအာဒယော မုနယော သဗ္ဗညုဘာဝံ ယထာဝုတ္တေန ကာရဏတ္တယေန အာဂတာ ယထေဝ, တထာ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ အယံ သကျမုနိပိ ယေန ကာရဏေန အာဂတော, တေနေသ တထာဂတော နာမ ဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။

သမ္ပတိဇာတော တိ မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ မုဟုတ္တဇာတော, န ပန မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တော မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တဉှိ မဟာသတ္တံ ပဌမံ ဗြဟ္မာနော သုဝဏ္ဏဇာလေန ပဋိဂ္ဂဏှိံသု, တေသံ ဟတ္ထတော စတ္တာရော မဟာရာဇာနော အဇိနပ္ပဝေဏိယာ, တေသံ ဟတ္ထတော မနုဿာ ဒုကူလစုမ္ဗဋကေန ပဋိဂ္ဂဏှိံသု, “မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌိတော”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၁) ဝက္ခတိ။ **“ကထဉ္စ”** တိအာဒိ ဝိတ္ထာရဒဿနံ။ **ယထာဟ** ဘဂဝါ မဟာပဒါနဒေသနာယံ။ **သေတမှိ ဆတ္တေ** တိ ဒိဗ္ဗသေတစ္ဆတ္တေ။ **အနုဟီရမာနေ**တိ ဓာရိယမာနေ။ **“အနုဓာရိယမာနေ”**တိပိ ဣဒါနိ ပါဌော။ “ဧတ္ထ စ ဆတ္တဂ္ဂဟဏေနေဝ ခဂ္ဂါဒီနိ ပဉ္စ ကကုဓဘဏ္ဍာနိပိ ဂဟိတာနေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ခဂ္ဂတာလဝဏ္ဋမောရဟတ္ထကဝါလဗီဇနိဥဏှီသပဋ္ဋာပိ ဟိ ဆတ္တေန သဟ တဒါ ဥပဋ္ဌိတာ အဟေသုံ။ ဆတ္တာဒီနိယေဝ စ တဒါ ပညာယိံသု, န ဆတ္တာဒိဂါဟကာ”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ, အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေနာပိ **အင်္ဂုတ္တရဋီကာယံ** (အ. နိ. ဋီ. ၁.ဧကပုဂ္ဂလဝဂ္ဂဿ ပဌမေ) ဧဝံ သတိ တာလဝဏ္ဋာဒီနမ္ပိ ကကုဓဘဏ္ဍသမညာ။ အပိစ ခဂ္ဂါဒီနိ ကကုဓဘဏ္ဍာနိ, တဒညာနိပိ တာလဝဏ္ဋာဒီနိ တဒါ ဥပဋ္ဌိတာနီတိ အဓိပ္ပာယေန တထာ ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗာ စ ဒိသာ တိ ဒသ ဒိသာ။ **အနုဝိလောကေတီ**တိ ပုညာနုဘာဝေန လောကဝိဝရဏပဋိဟာရိယေ ဇာတေ ပညာယမာနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ မံသစက္ခုနာဝ ဩလောကေတီတိ အတ္ထော။ နယိဒံ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ သတ္တပဒဝီတိဟာရုတ္တရကာလံ ပဌမမေဝါနုဝိလောကနတော။ မဟာသတ္တော ဟိ မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ဩလောကေသိ။ တတ္ထ ဒေဝမနုဿာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇယမာနာ “မဟာပုရိသ ဣဓ တုမှေဟိ သဒိသောပိ နတ္ထိ, ကုတော တယာ ဥတ္တရိတရော”တိ အာဟံသု။ ဧဝံ စတဿော ဒိသာ စတဿော အနုဒိသာ ဟေဋ္ဌာ ဥပရီတိ သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုဝိလောကေတွာ သဗ္ဗတ္ထ အတ္တနာ သဒိသမဒိသွာ “အယံ ဥတ္တရာ ဒိသာ”တိ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန အဂမာသီတိ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန** (အ. နိ. ဋီ. ၁.ဧကပုဂ္ဂလဝဂ္ဂဿ ပဌမေ) စ ဝုတ္တံ။ **မဟာပဒါနသုတ္တဋ္ဌကထာယ** မ္ပိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၁) ဧဝမေဝ ဝဏ္ဏိတံ။ တသ္မာ သတ္တပဒဝီတိဟာရတော ပဌမံ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ ကတွာ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ တဒုပရိ အာသဘိံ တစံ ဘာသတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣဓ, ပန အညာသု စ အဋ္ဌကထာသု သမေဟိ ပာဒေဟိ ပတိဋ္ဌဟနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာသဘိတစာဘာသနံ တာဝ ယထာက္ကမံ ဧဝ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော “သတ္တမပဒူပရိ ဌတွာ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘဿာ”တိအာဒိနိ ဝဒတိ, ဧဝမ္ပိ ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ ဧဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ “သတ္တမပဒူပရိ ဌတွာ”တိ စ ဟာဌော ပစ္ဆာ ပမာဒလေခဝသေန ဌပိတေန ဝစနက္ကမေန မဟာပဒါနဋ္ဌကထာယမဒိဿမာနတ္တာတိ။ **အာ**

သဘိန္တိ ဥတ္တမံ, အကမ္ပနိကံ တ, နိဗ္ဗာယန္တိ အတ္ထော။ ဉသဘသ္သ ကြဒန္တိ ဟိ **အာသဘံ,** သူရဘာဝေ, ဝေန ယုတ္တတ္တာ ပနာယံ တစာ ''အာသဘိ''တိ ဝုစ္စတိ။ **အဂ္ဂေ** တိ သဗ္ဗပဌမော။ **ဇေဋ္ဌော, သေဋ္ဌော** တိ စ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ သဒ္ဒတ္ထမတ္တတော ပန **အဂ္ဂေ** တိ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗပဓာနော။ **ဇေဋ္ဌော** တိ ဂုဏဝသေနေဝ သဗ္ဗေသံ ဝုဒ္ဓတမော, ဂုဏေဟိ မဟလ္လကတမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သေဋ္ဌော** တိ ဂုဏဝသေနေဝ သဗ္ဗေသံ ပသဋ္ဌတမော။ **လောကဿာ** တိ ဝိဘတ္တာဝဓိဘူတေ နိဿက္ကတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ အနိ ပုနဗ္ဘဝေ** တိ ကြမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပတ္တဗ္ဗံ အရဟတ္တံ ဗျာကာသိ တဗ္ဗသေနေဝ ပုနဗ္ဘတာဘာဝတော။

ကြအနိ တထာဂမနံ သမ္မာဝေဏ္ဏော **''တဋ္ဌဿာ''** တိအာဒိမာဟ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန တထံ အဝိတထန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝိသေသာဓိဂမာနန္တိ** ဂုဏဝိသေသာဓိဂမာနံ။ တဒေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတိ **''ယဉ္ဟိ''**တိအာဒိနာ ။ တတ္ထ **ယန္တိ** ကိရိယာပရာမသနံ, တေန ''ပတိဋ္ဌဟိ''တိ ဧတ္ထ ပကတိယတ္တံပတိဋ္ဌာနကိရိယံ ပရာမသတိ။ **ကြဒမဿာ** တိ ကြဒံ ပတိဋ္ဌဟနံ အဿ ဘဂဝတော။ ပဋိလာဘသဒ္ဒေ သာမိနိဒ္ဒေသော စေသ, ကတ္တုနိဒ္ဒေသော တ။ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တ** န္တိ တပ္ပဋိလာဘသဋ္ဌာတဿ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကဿ ဟိတဿ ပဌမံ ပဝတ္တံ သဉ္ဇာနနကာရဏံ။ ဘဂဝတော ဟိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဂုဏဝိသေသာဓိဂမနေ ပဋ္ဌ မဟာသုပိနာဒယော ဝိယ တောနိ သဉ္ဇာနနနိမိတ္တာနိ ဟတုဘာဝန္တိ, ယထာ တံ လောကေ ပုညဝန္တာနံ ပုညဖလဝိသေသာဓိဂမနေတိ။

သဗ္ဗလောကုတ္တရဘာဝဿာ တိ သဗ္ဗလောကာနမုတ္တမဘာဝဿ, သဗ္ဗလောကာတိက္ကမနဘာဝဿ တ။ သတ္တပဒနိ **သတ္တပဒံ,** တဿ ဝီတိဟာရော ဝိသေသေန အတိဟရဏံ **သတ္တပဒဝီတိဟာရော,** သတ္တပဒနိက္ခေပေတိ အတ္ထော။ သော ပန သမဂမနေ ဒ္ဝိန္နံ ပဒနမန္တရေ မုဋ္ဌိရတနမတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။

''အနေကသာခဉ္စ သဟဿမဏ္ဍလံ၊
ဆတ္တံ မရူ ဓာရယုမန္တလိက္ခေ။
သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍာ ဝီတိပတန္တိ စာမရာ၊
န ဒိဿရေ စာမရဆတ္တဂါဟကာ''တိ။ (သု. နိ. ၆၉၃)။ –

သုတ္တနိပါတေ နာဋကသုတ္တေ အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဝုတ္တံ နိဒါနကထာပဒံ သန္ဓာယ **''သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍာ ဝီတိပတန္တိ စာမရာတိ ဧတ္ထာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဟိ ဧတသ္မိံ ကထာပဒေတိ အတ္ထော။ မဟာပဒာနသုတ္တေ အနာဂတတ္တာ ပန စာမရုက္ခေပဿ တထာ ဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ အာဂတာနုသာရေန ဟိ ကြစ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝံ ဝဒတိ, **စမရော** နာမ မိဂဝိသေသော။ ယဿ တလေန ရာဇကကုဓဘူတံ တလဗီဇနိံ ကရောန္တိ, တဿ အယန္တိ **စာမရီ**။ တဿာ ဥက္ခေပေ တထာ, ဝုတ္တော သောတိ **ဝုတ္တစာမရုက္ခေပော။ အရဟတ္တဝိမုတ္တိဝရဝိမလသေတစ္ဆတ္တပဋိလာဘဿာ**တိ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိသင်္ခာတဝရဝိမလသေတစ္ဆတ္တပဋိလာဘဿ။ **သတ္တမပဒူပရီ**တိ ဧတ္ထ **ပဒ**-သဒ္ဒော ပဒဝဠဉ္ဇနတစကော, တသ္မာ သတ္တမဿ ပဒဝဠဉ္ဇနဿ ဥပရီတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရတာယ အနာဝရဏန္တိ အာဟ **''သဗ္ဗညုတနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘဿာ''** တိ။ **တထာ အယံ ဘဂဝ တာ။ပေ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝနာ**တိ ဧတ္ထ ''ယဉ္ဟိ''တိအာဒိ အဓိကာရတ္တာ, ဂမ္ယမာနတ္တာ စ န ဝုတ္တံ, ဧတေန စ အဘိဇာတိယံ ဓမ္မတာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိသေသာ သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ သာဓာရဏာတိ ဒဿေတိ။ ဟာရမိတာနိဿန္ဒာ ဟိ တေ။

ဟေရာဏာတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ။ ဂဝမ္ပတိ ဥသဘော သမေဟိ ဟဒေဟိ ဝသုန္ဓံ ရတနာနံ ဓာရဏတော ဝသုန္ဓရသင်္ခာတံ ဘူမိံ ဖုသီ ယထာ, တထာ မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတ္ဝာ မဟာပုတ္တဇာတော သော ဂေတမော သမေဟိ ဟဒေဟိ ဝသုန္ဓရံ ဖုသီတိ အတ္ထော။ **ဝိက္ကမီ** တိ အဂမာသိ။ **သတ္တ ပဒနီ**တိ သတ္တပဒဝဠဉ္ဇနဋ္ဌာနာနိ။ အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ, သတ္တပဒတရေဟီတိ တ ကရဏတ္ထေ ဥတ္တရပဒလောပဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မရူ**တိ ဒေဝတ ယထာမရိယာဒံ မရဏသဘာဝတော။ **သမာ**တိ ဝိလောကနသမတာယ သမာ သဒိသိယော။ မဟာပုရိသော ဟိ ယထာ ဧကံ ဒိသံ ဝိလောကေသိ, ဧဝံ သေသဒိသာပိ, န ကတ္ထစိ ဝိလောကနေ ဝိနိဗန္ဓော တဿ အဟောသိ, သမာတိ တ ဝိလောကေတုံ ယုတ္တာတိ အတ္ထော။ န ဟိ တအာ ဗောဓိသတ္တဿ ဝိရူပဗီဘစ္ဆဝိသမရူပါနိ ဝိလောကေတုမယုတ္တာနိ ဒိသာသု ဥပဋ္ဌဟန္တိ

, ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋ္ဌကထာဒိဝသေန အဋ္ဌကထာပေတံ ဂါရံ အဘာဒိရယိ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတော သိဟော ယထာ အဘိနဒီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ကာယဂမနတ္တေန ဂတသဒ္ဒေန တထာဂတသဒ္ဒံ နိဒ္ဒိသိတ္ဝာ ဉာဏဂမနတ္တေန နိဒ္ဒိသိတုံ **“အထ ဝာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ “ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ”တိအာဒီသုပိ “နေက္ခမ္မေန ကာမစ္ဆန္ဒံ ပဟာယာ”တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နေက္ခမ္မေနာ** တိ အလောဘပဓာနေန ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေန။ ကုသလာ ဟိ ဓမ္မာ ဣဓ နေက္ခမ္မံ တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကာမစ္ဆန္ဒပဋိပက္ခတ္တာ, န ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော ဧဝ။ “ပဌမဇ္ဈာနေနာ”တိပိ ဝဒန္တိ ကေစိ, တဒယုတ္တမေဝ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ဧဝ ဣဓ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ **ပဟာယာ**တိ ပဇဟိတ္ဝာ။ **ဂတော**တိ ဥတ္တရိဝိသေသံ ဉာဏဂမနေန ပဋိပန္နော။ **ပဟာယာ**တိ ဝါ ပဟာနဟေတု, ပဟာနေ ဝါ သတိ။ ဟေတုလက္ခဏတ္ထော ဟိ အယံ တွာ-သဒ္ဒော “သင်္ကော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၅၅) ဝိယ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပ္ပဟာနဟေတုကဉှိ “ဂတော”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ အဝဗောဓသင်္ခါတံ, ပဋိပတ္တိသင်္ခါတံ ဝါ ဂမနံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပ္ပဟာနေန စ တံ လက္ခီယတိ, ဧသ နယော **“ပဒါလေတွာ”**တိအာဒီသုပိ။ **အဗျာပာဒေနာ** တိ မေတ္တာယ။ **အာလောကသညာယာ**တိ ဝိဘူတံ ကတ္ဝာ မနသိကာရေန ဥပဋ္ဌိတာလောကသဉ္ဇာနနေန။ **အဝိက္ခေပေနာ** တိ သမာဓိနာ။ **ဓမ္မဝဝတ္ထာနေနာ** တိ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ ယာထာဝနိစ္ဆယေန, သပ္ပစ္စယနာမရူပဝဝတ္ထာနေနာတိပိ ဝဒန္တိ။

ဧဝံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနီဝရဏပ္ပဟာနေန “အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တာယ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ဘဂဝတော ဉာဏဂမနဝိသိဋ္ဌံ တထာဂတဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဟ ဥပာယေန အဋ္ဌဟိ သမာပတ္တီဟိ, အဋ္ဌာရသဟိ စ မဟာဝိပဿနာဟိ တံ ဒဿေတုံ **“ဉာဏေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ နာမရူပပရိဂ္ဂဟကင်္ခါဝိတရဏာနဉှိ ဝိနိဗန္ဓဘူတဿ မောဟဿ ဒူရီကရဏေန ဉာတပရိညာယံ ဌိတဿ အနိစ္စသညာဒယော သိဇ္ဈန္တိ, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာပဒာလနံ ဝိပဿနာယ ဥပာယော။ တထာ ဈာနသမာပတ္တီသု အဘိရတိနိမိတ္တေန ပာမောဇ္ဇေန, တတ္ထ အနဘိရတိယာ ဝိနောဒိတာယ ဈာနာဒီနံ သမဓိဂမောတိ သမာပတ္တိယာ အရတိဝိနောဒနံ ဥပာယော။ သမာပတ္တိဝိပဿနာနုက္ကမေန ပန ဥပရိ ဝက္ခမာနနယေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာပိ နီဝရဏသဘာဝတာယ အဝိဇ္ဇာယ ဟေဋ္ဌာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဝသေန ဒဿိ တနီဝရဏေသုပိ သင်္ဂဟဒဿနတ္ထံ ဥပ္ပဋိပာဋိနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သမာပတ္တိဝိဟာရပဝေသနိဗန္ဓနေန နီဝရဏာနိ ကဝာဋသဒိသာနီတိ အာဟ **“နီဝရဏကဝာဋံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ”** တိ။ “ရတ္တိံ အနုဝိတက္ကေတွာ အနုဝိစာရေတွာ ဒိဝါ ကမ္မန္တေ ပယောဇေတိ”တိ မဇ္ဈိမာဂမဝရေ မူလပဏ္ဏာသကေ **ဝမ္မိကသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၂၅၁) ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဓူပသမာ [ဓူမာယနာ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇)] အဓိပ္ပေတာတိ သန္ဓာယ **“ဝိတက္ကဝိစာရဓူမံ ဝူပသမေတွာ”**တိ ဝုတ္တံ, ဝိတက္ကဝိစာရသင်္ခါတံ ဓူမံ ဝူပသမေတွာတိ အတ္ထော။ “ဝိတက္ကဝိစာရ”မိစ္စေဝ အဓုနာ ပါဌော, သော န ပောရာဏော အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန, အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန စ ယထာဝုတ္တပါဌဿေဝ ဥဒ္ဓတတ္တာ။ **ဝိရာဇေတွာ**တိ ဇိဂုစ္ဆိတွာ, သမတိက္ကမိတွာ ဝါ။ တဒုဘယတ္ထော ဟေသ “ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၇; မ. နိ. ၃.၁၅၅; ဟာရ. ၁၁; ဝိဘ. ၆၂၅) ဝိယ။ ကာမံ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရေ ဧဝ ဒုက္ခံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရေ ဧဝ စ သုခံ ပဟီယတိ, အတိသယပ္ပဟာနံ ပန သန္ဓာယာဟ **“စတုတ္ထဇ္ဈာနေန သုခဒုက္ခံ ပဟာယာ”**တိ။

ရူပသညာတိ သညာသီသေန ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ စေဝ တဒါရမ္မဏာနိ စ ဝုတ္တာနိ။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိ ဟိ “ရူပ”န္တိ ဝုစ္စတိ ဥတ္တရပဒလောပေန “ရူပီ ရူပါနိ ပဿတိ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၂၄၈) တဿ အာရမ္မဏမ္ပိ ကသိဏရူပံ ပုရိမပဒလောပေန “ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၂၂၃ အာဒယော) တသ္မာ ဣဓ ရူပေ ရူပဇ္ဈာနေ တံသဟဂတာ သညာ ရူပသညာတိ ဧဝံ သညာသီသေန ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ ဝုတ္တာနိ, ရူပံ သညာ အဿာတိ **ရူပသညံ,** ရူပသညာသမန္နာဂတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ ပထဝီကသိဏာဒိဘေဒဿ တဒါရမ္မဏဿ စေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဋိဃသညာ**တိ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ, ရူပါဒီနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိဃာတေန ပဋိဟနနေန ဝိသယိဝိသယသမော ဓာနေန သမုပ္ပန္နာ ဒွိပဉ္စဝိညာဏသဟဂတာ သညာ။ **နာနတ္တသညာ** တိ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလသညာ, ဒွါဒသ အကုသလသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကုသလဝိပါကသညာ, ဒွေ အကုသလဝိပါကသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကိရိယသညာတိ ဧတာသံ စတုစတ္တာလီသသညာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဧတာ ဟိ ယသ္မာ ရူပသဒ္ဒာဒိဘေဒေ နာနတ္တေ နာနာ

သဘာဝေ ကေစရေ ပဝတ္တန္တိ, ယသ္မာ စ နာနတ္တာ နာနာသဘာဝ အညမညံ အသဒိသာ, တသ္မာ ''နာနတ္တသညာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။

အနိစ္စသ္သ, အနိစ္စန္တိ ဝာ အနုပဿနာ **အနိစ္စာနုပဿနာ,** တေဘူမကဓမ္မာနံ အနိစ္စတံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာယ ဝိပဿနာယေတံ နာမံ။ **နိစ္စသညန္တိ** သင်္ခတဓမ္မေ ''နိစ္စာ သဿတာ''တိ ပဝတ္တမိစ္ဆာသညံ, သညာသီသေန စေတ္ထ ဒိဋ္ဌိစိတ္တာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧသ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ **နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယာ**တိ သင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **နန္ဒိ**န္တိ သပ္ပီတိကတဏှံ။ **ဝိရာဂါနုပဿနာယာ**တိ သင်္ခါရေသု ဝိရဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **နိရောဓာနုပဿနာယာ**တိ သင်္ခါရာနံ နိရောဓဿ အနုပဿနာယ, ''တေ သင်္ခါရာ နိရုဇ္ဈန္တိယေဝ, အာယတိံ သမုဒယဝသေန န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ ဧဝံ ဝါ အနုပဿနာ **နိရောဓာနုပဿနာ။** တေနေဝါဟ ''နိရောဓာနုပဿနာယ နိရောဓေတိ, နော သမုဒေတီ''တိ။ မုဉ္စိတုကမျတာ ဟိ အယံ ဗလပ္ပတ္တာတိ။ ပဋိနိဿဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာ အနုပဿနာ **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ။** ပဋိသင်္ခာသန္တိဋ္ဌနာ ဟိ အယံ။ **အာဒါန**န္တိ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟဏံ။ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏာနံ ဝသေန ဧကတ္တဂ္ဂဟဏံ **ဃနသညာ။ အာယူဟနံ** အဘိသင်္ခရဏံ။ အဝတ္ထာဝိသေသာပတ္တိ **ဝိပရိဏာမော။ ဓုဝသည**န္တိ ထိရဘာဝဂ္ဂဟဏသညံ။ **နိမိတ္တ**န္တိ သမူဟာဒိဃနဝသေန သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ သင်္ခါရာနံ သဝိဂ္ဂဟတံ။ **ပဏိဓိ**န္တိ ရာဂါဒိပဏိဓိံ။ သာ ပနတ္ထတော တဏှာဝသေန သင်္ခါရေသု နိန္နတာ။

အဘိနိဝေသန္တိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ။ အနိစ္စာဒိဝသေန သဗ္ဗဓမ္မတီရဏံ **အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ။ သာရာဒါနာဘိနိဝေသ**န္တိ အသာရေ သာရဂ္ဂဟဏဝိပလ္လာသံ။ ဣဿရကုတ္တာဒိဝသေန လောကော သမုပ္ပန္နောတိ အဘိနိဝေသော **သမ္မောဟာဘိနိဝေသော** နာမ။ ကေစိ ပန ''အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန'န္တိအာဒိနာ ပဝတ္တသံသယာပတ္တိ **သမ္မောဟာဘိနိဝေသော''**တိ ဝဒန္တိ။ သင်္ခါရေသု လေဏတာဏဘာဝဂ္ဂဟဏံ **အာလယာဘိနိဝေသော။** ''အာလယရတာ အာလယသမုဒိတာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၄; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; မဟာဝ. ၇, ၈) ဝစနတော **အာလယော** ဝုစ္စတိ တဏှာ, သာယေဝ စက္ခာဒီသု, ရူပာဒီသု စ အဘိနိဝေသဝသေန ပဝတ္တိယာ **အာလယာဘိနိဝေသော**တိ ကေစိ။ ''ဧဝံဝိဓာ သင်္ခါရာ ပဋိနိဿဇ္ဇီယန္တီ''တိ ပဝတ္တညာဏံ **ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ။** ဝဋ္ဋတော ဝိဂတတ္တာ ဝိဝဋ္ဋံ, နိဗ္ဗာနံ, တတ္ထ အာရမ္မဏကရဏသင်္ခါတေန အနုပဿနေန ပဝတ္တိယာ **ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာ,** ဂောတြဘု။ **သံယောဂါဘိနိဝေသ**န္တိ သံယုဇ္ဇနဝသေန သင်္ခါရေသု အဘိနိဝိသနံ။ **ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌေ**တိ ဒိဋ္ဌိယာ သဟဇာတေကဋ္ဌေ, ပဟာနေကဋ္ဌေ စ။ **ဩဠာရိကေ**တိ ဥပရိမဂ္ဂဝဇ္ဈေ ကိလေသေ အပေက္ခိတွာ ဝုတ္တံ, အညထာ ဒဿနပဟာတဗ္ဗာ စ ဒုတိယမဂ္ဂဝဇ္ဈေဟိပိ ဩဠာရိကာတိ တေသမ္ပိ တဗ္ဗစနီယတာ သိယာ။ **အဏုသဟဂတေ**တိ အဏုဘူတေ။ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိကော ဟိ ဧတ္ထ **သဟဂတ**သဒ္ဒေါ။ ဣဒံ ပန ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဝဇ္ဈေ အပေက္ခိတွာ ဝုတ္တံ ။ **သဗ္ဗကိလေသေ**တိ အဝသိဋ္ဌသဗ္ဗကိလေသေ။ န ဟိ ပဌမာဒိမဂ္ဂေဟိ ပဟီနာ ကိလေသာ ပုန ပဟီယန္တိ။ **သဗ္ဗ**သဒ္ဒေါ စေတ္ထ သပ္ပဒေသဝိသယော ''သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿာ''တိအာဒီသု ဝိယ (ဓ. ပ. ၁၂၉)။

ကက္ခဠတ္တံ ကဌိနဘာဝေါ။ **ပဂ္ဃရဏံ** ဒြဝဘာဝေါ။ လောကိယတယုနာ ဘဿ္တဿ ဝိယ ယေန တံတံကလာပဿ ဥဒ္ဓုမာယနံ, ထဒ္ဓဘာဝေ ဝါ, တံ **ဝိတ္ထမ္ဘနံ။** ဝိဇ္ဇမာနေပိ ကလာပန္တရဘူတာနံ ကလာပန္တရဘူတေဟိ ဖုဋ္ဌဘာဝေ တံတံဘူတဝိဝိတ္တတာ ရူပပရိယန္တော အာကာသောတိ ယေသံ ယော ပရိစ္ဆေဒေါ, တေဟိ သော အသမ္ဖုဋ္ဌောဝ, အညထာ ဘူတာနံ ပရိစ္ဆေဒဘာဝေ န သိယာ ဗျာပိတဘာဝပတ္တိတော။ ယသ္မိံ ကလာပေ ဘူတာနံ ပရိစ္ဆေဒေါ, တေဟိ တတ္ထ အသမ္ဖုဋ္ဌဘာဝေ **အသမ္ဖုဋ္ဌလက္ခဏံ,** တေနာဟ ဘဂဝါ **အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ** ''အသမ္ဖုဋ္ဌော စတူဟိ မဟာဘူတေဟီ''တိ (ဓ. သ. ၆၃၇)။

ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပါတေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ **ရုပ္ပနံ။** စေတနာပဓာနတ္တာ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာနံ စေတနာဝသေနေတံ ဝုတ္တံ **''သင်္ခါရာနံ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏ''**န္တိ။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တဘာဇနိယေ **သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ** ''စက္ခုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၁၂) စေတနာဝ ဝိဘတ္တာ။ အဘိသင်္ခရလက္ခဏာ စ စေတနာ။ ယထာဟ ''တတ္ထ ကတမော ပုညာဘိသင်္ခါရော, ကုသလာ စေတနာ''တိအာဒိ (ဝိဘ. ၂၂၆) သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အာရမ္မဏေ ဥပနံ **အဘိနိရောပနံ။** အာရမ္မဏာနမဇ္ဇနံ **အနုမဇ္ဇနံ။** သဝိပ္ဖာရိကတာ **ဖရဏံ။** အဓိမုစ္စနံ သဒ္ဒဟနံ **အဓိမောက္ခော။ အဿဒ္ဓိယေ**တိ အဿဒ္ဓိယဟေတု။ နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မံ။ ဧသ နယော **ကောသဇ္ဇေ** တိအာဒီသုပိ။ ကာယစိတ္တပရိဠာ

ဟူပသမော **ဝူပသမလက္ခဏံ**။ လီနုဒ္ဓစ္စရဟိတေ အဓိစိတ္တေ ဝတ္တမာနေ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု အဗျာဝဋ္ဋ တာယ အဇ္ဈုပေက္ခနံ **ပဋိသင်္ခါနံ** ပက္ခဟတုပစ္ဆေဒတော။

မုသာတအဒီနံ ဝိသံတဒနာဒိကိစ္စတာယ လူခာနံ အပရိဂ္ဂဟကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပရိဂ္ဂဟကသဘာဝ သမ္မာတ စာ သိနိဒ္ဓဘာဝတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ, သမ္မာတစာပစ္စယသုဘာသိတံ သောတာရဉ္စ ပုဂ္ဂလံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ သာ **ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ**။ ကာယိကကိရိယာ ကိဉ္စိ ကတ္တဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ, သယဉ္စ သမုဋ္ဌာနံ ဃဋနံ ဟောတီတိ သမ္မာကမ္မန္တသင်္ခါတာ ဝိရတိ **သမုဋ္ဌာနလက္ခဏာ** တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ တ ဉက္ခိပနံ **သမုဋ္ဌာနံ** ကာယိကကိရိယာ ယ ဘာရုက္ခိပနံ ဝိယ။ ဇီဝမာနဿ သတ္တဿ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ တ ဇီဝိတိန္ဒြိယဝုတ္တိယာ, အာဇီဝဿေဝ တ သုဒ္ဓိ **တေအာနံ**။

"သင်္ခါရာ"တိ ဣဓ စေတနာ အဓိပ္ပေတာ, န ပန "သင်္ခါရာ သင်္ခါရက္ခန္ဓော"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၅၈၃, ၉၈၅; ဝိဘ. ၁, ၂၀, ၅၂) ဝိယ သမပညာသစေတသိကာတိ ဝုတ္တံ **"သင်္ခါရာနံ စေတနာလက္ခဏ"** န္တိ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကာဝ စေတနာ။ အာရမ္မဏာဘိမုခဘာတေ **နမနံ**။ **အာယတနံ** ပဝတ္တနံ။ သဋ္ဌာယတနဝသေန ဟိ စိတ္တစေတသိကာနံ ပဝတ္တိ။ **တဏှာယ ဟေတုလက္ခဏ** တိ ဧတ္ထ ဝဋ္ဋဿ ဇနကဟေတုဘာတေ တဏှာယ ဟေတုလက္ခဏံ, မဂ္ဂဿ ပန ဝက္ခမာနဿ နိဗ္ဗာနသမ္ပာပကတ္တန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ အာရမ္မဏဿ **ဂဟဏလက္ခဏံ**။ ပုန ဥပ္ပတ္တိယာ **အာယူဟနလက္ခဏံ**။ သတ္တဇီဝတော **သုညတာလက္ခဏံ**။ **ပဒဟနံ** ဉဿာဟနံ။ **ဣဇ္ဈနံ** သမ္ပတ္တိ။ ဝဋ္ဋတော နိဿရဏံ **နိယျာနံ**။ အဝိပရီတဘာတေ **တထလက္ခဏံ**။ အညမညာနတိဝတ္တနံ **ဧကရသော,** အနူနာဓိကဘာတေဝ။ **ယုဂနဒ္ဓာ** နာမ သမထဝိပဿနာ အညမညောပကာရတာယ ယုဂဠ္ဌဝသေန ဗန္ဓိတဗ္ဗတော။ "သဒ္ဓါပညာ ပဂ္ဂဟာဝိက္ခေပာ"တိပိ ဝဒန္တိ။ **စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ** နာမ သမာဓိ။ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ** နာမ ပညာ။ **ခယော**တိ ကိလေသက္ခယော မဂ္ဂေ, တသ္မိံ ပဝတ္တဿ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတဿ **ဉာဏဿ သမုစ္ဆေဒနလက္ခဏံ**။ ကိလေသာနမနုပ္ပာဒပရိယော သာနတာယ **အနုပ္ပာဒေ,** ဖလံ။ ကိလေသဝူပသမော **ပဿဒ္ဓိ**။ **ဆန္ဒဿာ** တိ ကတ္တုကာမတာဆန္ဒဿ။ ပတိဋ္ဌာဘာတေ **မူလလက္ခဏံ**။ အာရမ္မဏပဋိပါဒကတာယ သမ္ပယုတ္တ-ဓမ္မာနမုပ္ပတ္တိဟေတုတာ **သမုဋ္ဌာပနလက္ခဏံ**။ ဝိသယာဒိသန္နိပါတေန ဂဟေတဗ္ဗာကာရော **သမောဓာနံ**။ ယာ "သင်္ဂတီ"တိ ဝုစ္စတိ "တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော"တိ အာဒီသု။ သမံ, သမ္မာ တ ဩဒဟန္တိ သမ္ပိဏ္ဍိတာ ဘဝန္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ အနေနာတိပိ **သမောဓာနံ,** ဖဿော, တဗ္ဘာတေ **သမောဓာနလက္ခဏံ**။ သမောသရန္တိ သန္နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ **သမောသရဏံ,** ဝေဒနာ။ တာယ ဟိ ဝိနာ အပ္ပဝတ္တမာနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဝေဒနာနုဘဝနနိမိတ္တံ သမောသဋ္ဌာ ဝိယ ဟောန္တီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ, တဗ္ဘာတေ **သမောသရဏလက္ခဏံ**။ ဟာသာအဒီသု ကေဟနသီနံ ကူဋံ့ ဝိယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပါမောက္ခဘာတေ **ပမုခလက္ခဏံ**။ သတိယာ သဗ္ဗတ္ထကတ္တာ သမ္ပယုတ္တာနံ အဓိပတိဘာတေ **အာဓိပတေယျလက္ခဏံ**။ တတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မတော, တေသံ တ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဉတ္တရိ ပဓာနံ **တတုတ္တရိ,** တဗ္ဘာတေ **တတုတ္တရိယလက္ခဏံ**။ ပညုတ္တရာ ဟိ ကုသလာ ဓမ္မာ။ **ဝိမုတ္တီ** တိ ဖလံ ကိလေသေဟိ ဝိမုစ္စိတ္တာတိ ကတွာ။ တံ ပန သီလာဒိဂုဏသာရဿ ပရမုက္ကံ့သဘာဝေန **သာရံ**။ တတော ဥတ္တရိ ဓမ္မဿာဘာဝတော **ပရိယောသာနံ**။ အယဉ္စ လက္ခဏဝိဘာဂေ ဆဓာတုပဉ္စဈာန ဂ်ာဒိဝသေန တံတံသုတ္တပဒာနုသာရေန ဟေရာဏဠ္ဌကထာယမာဂတနယေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တောပိ ကောစိ ဓမ္မော ပရိယာယန္တရပ္ပကာသနတ္ထံ ပုန ဒဿိတော။ တတော ဧဝ စ "ဆန္ဒမူလကာ ဓမ္မာ မနသိကာရသမုဋ္ဌာနာ ဖဿသမောဓာနာ ဝေဒနာသမောသရဏာ"တိ "ပညုတ္တရာ ကုသလာ ဓမ္မာ"တိ, "ဝိမုတ္တိသာရမိဒံ ဗြဟ္မစရိယ"န္တိ, "နိဗ္ဗာနောဂဓဥ္ဟိ အာဝုသော ဗြဟ္မစရိယံ နိဗ္ဗာနပရိယောသာန"န္တိ [သံ. နိ. ၃.၅၁၂ (အတ္ထတော သမာနံ)] စ သုတ္တပဒာနံ ဝသေန ဆန္ဒဿ မူလလက္ခဏ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ တထံ အဝိတထံ လက္ခဏံ အာဂတောတိ အတ္ထံ ဒဿေတိ **"ဧဝ"**န္တိအာဒိနာ။ တံ ပန ဂမနံ ဣဓ ဉာဏဂမနမေဝါတိ ဝုတ္တံ **"ဉာဏဂတိယာ"**တိ။ သတိပိ ဂတသဒ္ဒဿ အဝဗောဓနတ္တဘာဝေ ဉာဏဂမနတ္တေနေဝေဝသော သိဒ္ဓေါတိ န ဝုတ္တော။ အာ-သဒ္ဒဿ စေတ္ထ ဂတသဒ္ဒာနုဝတ္တိမတ္တမေဝ။ တေနာဟ **"ပတ္တော အနုပ္ပတ္တော"** တိ။

အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ **"တထဓမ္မာ နာမ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီ"** တိ ဝုတ္တံ။ အဝိပရီတသဘာဝတော **တထာနိ**။ အမုသာသဘာဝတော **အဝိတထာနိ**။ အညာကာရရဟိတတော **အနညထာနိ**။ သစ္စသံယုတ္တာဒီသု အာဂတံ ပရိပုဏ္ဏသစ္စ စစတုက္ကကထံ သန္ဓာယ **"ဣတိ ဝိတ္ထာရော"** တိ အာဟ။ **"တသ္မာ"** တိ ဝတွာ တဒပရာမသိတဗ္ဗမေဝ ဒဿေတိ **"တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ"** တိ ဣမိနာ။ သေ နယော ဤဒိသေသု။

ဇဝံ သစ္စဝသေန စတုတ္ထကာရဏံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေန အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ တထ
ဘူတာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနံ ဝသေနာပိ ဒဿေန္တော **“အပိစာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုအာ
ဂတဋ္ဌော**တိ ဇာတိပစ္စယာ သမ္ဘူတံ ဟုတွာ သဟိတသ္သ အတ္တနော ပစ္စယာနုရူပဿ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ အာဂတသဘာဝေါ,
အနုပဝတ္တဋ္ဌောတိ **အတ္ထော။** အထ ဝါ သမ္ဘူတဋ္ဌော စ သမုအာဂတဋ္ဌော စ **သမ္ဘူတသမုအာဂတဋ္ဌော** ပုဗ္ဗပဒေ
ဥတ္တရပဒလောပဝသေန။ သမာဟာရဒွန္ဒေပိ ဟိ ပုလ္လိင်္ဂမိစ္ဆန္တိ နေရုတ္တိကာ။ န စေတ္ထ ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န
ဟောတိ, န စ ဇာတိံ ဝိနာ အညတော ဟောတီတိ **ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတဋ္ဌော။** ဣတ္ထမေဝ ဇာတိတော သမုအာဂစ္ဆတီတိ
ဇာတိ **ပစ္စယသမုအာဂတဋ္ဌော။** ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယာ ယာ ဇာတိ ယထာ ယထာ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒနုရူပံ ပါတု
ဘူတသဘာဝတေတိ။ ပစ္စယပက္ခေ ပန **အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော** တိ ဧတ္ထ န အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော န
ဟောတိ, န စ အဝိဇ္ဇံ ဝိနာ သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ယာ ယာ အဝိဇ္ဇာ ယေသံ ယေသံ သင်္ခါရာနံ ယထာ ယထာ ပစ္စယော
ဟောတိ, အယံ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော ပစ္စယသဘာဝတေတိ အတ္ထော။ **တထာနံ ဓမ္မာန** န္တိ ပစ္စယာကာရဓမ္မာ
နံ။ “သုဂတော”တိအာဒီသု (ပါရာ. ၁) ဝိယ ဂမုသဒ္ဒဿ ဗုဒ္ဓိယတ္ထတံ သန္ဓာယ **“အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ”** တိ ဝုတ္တံ, န
ဉာဏဂမနတ္ထံ။ ဂတိဗုဒ္ဓိယတ္ထာ ဟိ သဒ္ဒါ အညမညပရိယာယာ။ တသ္မာ “အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တော ဟေတ္ထ ဂတသဒ္ဒ
အော”တိ အဓိကာရော, ဂမ္ယမာနတ္တာ တ န ပယုတ္တော။

ယံ ရူပါရမ္မဏံ နာမ အတ္ထိ, တံ ဘဂဝါ ဇာနာတိ ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သဒေဝကေ။ပေ။ ပဇာယာ**တိ အာခ
ရော “အတ္ထိ”တိ ပဒေတိ ပုန **အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု**ဥိတိ တံနိတသသတ္တာပေက္ခာယ, အာဟာထဂမနာပေက္
ခာယ ဝ ဝုတ္တံ။ တေန ဘဂဝတာ ဝိဘဇ္ဇမာနံ တံ ရူပါယတနံ တထမေဝ ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တထာဝိတထဘာဝေ
ကာရဏမာဟ **“ဇဝံ ဇာနတာ ပဿတာ”** တိ။ သဗ္ဗာကာရတော ဉာတတ္တာ ပဿိတတ္တာတိ ဟိ ဟေတုဝစနော့ဂ
မေတံ ပဒဒွယံ။ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိဝသေနာ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဇ္ဈတ္တံ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ အတီတာနာဂတပစ္စု
ပ္ပန္နပရိတ္တအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာတဒုဘယာဒိဘေဒမ္ပိ။ **လဗ္ဘမာနကပဒဝသေနာ** တိ “ရူပါယတနံ ဒိဋ္ဌံ သဒ္ဒါယတနံ သု
တံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မုတံ သဗ္ဗံ ရူပံ မနသာ ဝိညာတ”န္တိ (ဓ. သ. ၉၆၆) ဝစနတော ဒိဋ္ဌပဒဉ္စ
ဝိညာတပဒဉ္စ ရူပါရမ္မဏော လဗ္ဘတိ။ ရူပါရမ္မဏံ ဣဋ္ဌံ အနိဋ္ဌံ မဇ္ဈတ္တံ ပရိတ္တံ အတီတံ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ အ
ဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓာ ဒိဋ္ဌံ ဝိညာတံ ရူပံ ရူပါယတနံ ရူပဓာတု ဝဏ္ဏနိဘာ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ နီလံ ပီတက”န္တိ ဧဝမာဒီဟိ
အနေကေဟိ နာမေဟိ။ “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိဝသေနာ”တိအာဒိနာ ဟိ အနေကနာမဘာဝံ သရူပတော နိဒဿေတိ။ **တေရသဟိ
တရေဟီ**တိ ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ ရူပကဏ္ဍေ (ဓ. သ. ၆၁၅) အာဂတေ တေရသ နိဒ္ဒေသဝါရေ သန္ဓာယာဟ။ ဧကေကသ္မိံ ဝါ
ရေ စေတ္ထ စတုန္နံ စတုန္နံ ဝဝတ္ထာပနနယာနံ ဝသေန **“ဒွိပညာသာယ နယေဟီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တထမေဝါ**တိ ယထာဝု
တ္တေန ဇာနနေန အပ္ပဋိဝတ္တိယဒေသနတာယ, ယထာဝုတ္တေန စ ပဿနေန အဝိပရီတဒဿိတာယ သစ္စမေဝ။ တမ
တ္ထံ စတုရင်္ဂုတ္တရေ **ကာဠကာရာမသုတ္တေန** (အ. နိ. ၄.၂၄) သာဓေန္တော **“ဝုတ္တဥ္စေတ”** န္တိအာဒိမာဟ။ **စ**-သဒ္ဒ
အော စေတ္ထ ဒဠှီကရဏဇောတကော, တေန ယထာဝုတ္တဿတ္ထဿ ဒဠှီကရဏံ ဇောတေတိ, သမ္ပိဏ္ဍနတ္
ထော ဝါ အဋ္ဌာနပယုတ္တော, န ကေဝလံ မယာ ဧဝ, အထ ခော ဘဂဝတာပီတိ။ **အနုဝိစရိတ**န္တိ ပရိစရိတံ။ **ဇာနာမိ အဗ္ဘ
ညာသိ**န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နာတီတကာလေသု ဉာဏပ္ပဝတ္တိဒဿနေန အနာဂတေပိ ဉာဏပ္ပဝတ္တိ ဒဿိတာယေဝ နယတော
ဒဿိတတ္တာ။ **ဝိဒိတ**-သဒ္ဒော ပန အနာမဋ္ဌကာလဝိသေသော ကာလတ္တယသာဓာရဏတ္တာ “ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတ”န္
တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၁၈၇; မ. နိ. ၁.၇; သံ. နိ. ၂.၂၀၈; အ. နိ. ၄.၂၃; ပဋိ. မ. ၁.၁၂၁) ဝိယ, ပါကဋံ့ ကတွာ ဉာတန္တိ အတ္
ထော, ဣမိနာ စေတံ ဒဿေတိ “အညေ ဇာနန္တိယေဝ, မယာ ပန ပါကဋံ့ ကတွာ ဝိဒိတ”န္တိ။ ဘဂဝတာ ဟိ ဣမေဟိ ပ
ဒေဟိ သဗ္ဗညုတဘူမိ နာမ ကထိတာ။ **န ဥပဋ္ဌာသိ** တိ တံ ဆဒ္ဒွါရိကမာရမ္မဏံ တဏှာယ ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ တထာဂတော အ
တ္တတ္တနိယဝသေန န ဥပဋ္ဌာသိ န ဥပဂစ္ဆတိ, ဣမိနာ ပန ပဒေန ခီဏာသဝဘူမိ ကထိတာ။ ယထာ ရူပါရမ္မဏာဒ
ယော ဓမ္မာ ယံသဘာဝါ, ယံပကာရာ စ, တထာ တေ ဓမ္မေ တံသဘာဝေ တံပကာရေ ဂမတိ ပဿတိ ဇာနာတီတိ **တထာဂ
တော**တိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ **“တထဒဿီအတ္ထေ”** တိ ဝုတ္တံ။ အနေကတ္ထာ ဟိ ဓာတုသဒ္ဒါ။ ကေစိ ပန နိရုတ္တိန
ယေန, ပိသောဒရာဒိဂဏပက္ခေပေန (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၂) ဝါ ဒဿီ-သဒ္ဒလောပံ, အာဂတ-သဒ္ဒဿ စာဂ
မံ ကတွာ “တထာဂတော”တိ ပဒသိဒ္ဓိမေတ္ထ ဝဏ္ဏေန္တိ, တဒယုတ္တမေဝ ဝိဇ္ဇမာနပဒံ ဆဍ္ဍေတွာ အဝိဇ္ဇမာနပဒ
ဿ ဂဟဏတော။ ဝုတ္တဉ္စ **ဗုဒ္ဓဝံသဋ္ဌကထာယံ** –

“တထာကာရေန ယော ဓမ္မေ၊ ဇာနာတိ အနုပဿတိ။
တထဒဿီတိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တသ္မာ ဝုတ္တော တထာဂတော”တိ။ (ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ရတနစင်္ကမနကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ)။

ဇတ္တေ **“အနုပဿတီ”** တိ အာဂတသဒ္ဒတ္ထံ ဝတ္ဂုတ တဒိဒံ ဉာဏပဿနမေတတိ ဒဿေတုံ **“ဇာနာတီ”**တိ, သဒ္ဒာဓိဂတမတ္ထံ ပန ဝိဘာဝေတုံ **“တထဒဿီ”** တိ စ ဝုတ္တံ။

ယံ ရတ္တိ န္တိ ယဿံ ရတ္တိယံ, အစ္စန္တသံယောဂေ ဇေတံ ဥပယောဂဝစနံ ရတ္တေကဒေသဘူတဿ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနက္ခဏဿ အစ္စန္တသံယောဂတ္တာ, သကလာပိ တ ဿော ရတ္တိ အဘိသမ္ဗောဓာယ ပဒဟနကာလတ္တာ ပရိယာယေန အစ္စန္တသံယောဂဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပထဝီပုက္ခလနိရုတ္တရဘူမိသီသဂတတ္တာ န ပရာဇိတော အညေဟိ ဇတ္တောတိ **အပရာဇိတော,** သေ့ဝ ပလ္လင်္ကောတိ **အပရာဇိတပလ္လင်္ကော,** တသ္မိံ။ **တိဏ္ဏံမာရာန**န္တိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရဒေဝပုတ္တမာရာနံ, ဣဒ္ဓ နိပ္ပရိယာယတော ဝုတ္တံ, ပရိယာယတော ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ပဥ္စန္နမ္ပိ မာရာနံ မဒ္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မတ္ထက** န္တိ သာမတ္ထိယသင်္ခာတံ သီသံ။ **ဇတ္တန္တရေ** တိ ဥဘိန္နံ ရတ္တိနမန္တရေ။ **“ပဌမဇောဓိယာပီ”**တိအာဒိနာ ပဥ္စစတ္တာလီသဝဿပရိမာဏကာလမေဝ အန္တောဂဓဘေဒေန နိယမေတ္ဂုတ ဝိသေသေတိ။ တာသု ပန ဝီသတိဝဿပရိစ္ဆိန္နာ ပဌမဇောဓီတိ **ဝိနယဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ, တဥ္စ တဒဋ္ဌကထာယမေဝ ''ဘဂဝတော ဟိ ပဌမဇောဓိယံ ဝီသတိဝဿန္တရေ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကော နာမ နတ္ထိ''တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၆) ကထိတတ္တာ ပဌမဇောဓိ နာမ ဝီသတိဝဿာနီတိ ဂဟေတ္ဂုတ ဝုတ္တံ။ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** ပန ''ပဥ္စစတ္တာလီသာယ ဝဿေသု အာဒိတော ပန္နရသ ဝဿာနိ ပဌမဇောဓီ''တိ ဝုတ္တံ, ဇေဥ္စ သတိ မဇ္ဈေ ပန္နရသ ဝဿာနိ မဇ္ဈိမဇောဓိ, အန္တေ ပန္နရသ ဝဿာနိ ပစ္ဆိမဇောဓီတိ တိဏ္ဏံ ဇောဓီနံ သမပ္ပမာဏတာ သိယာ, တမ္ပိ ယုတ္တံ။ ပန္နရသတိကေန ဟိ ပဥ္စစတ္တာလီသဝဿာနိ ပရိပူရေန္တိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ပန္နရသဝဿပ္ပမာဏာယ ပဌမဇောဓိယာ ဝီသတိဝဿေသုယေဝ အန္တောဂဓတ္တာ ''ပဌမဇောဓိယံ ဝီသတိဝဿန္တရေ''တိ ဝုတ္တန္တိ ဇေဝမ္ပိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ ''ယံ သုတ္တ''န္တိအာဒိနာ သမ္ဗန္ဓော။

နိဒ္ဒေသတာယ **အနုပဝဇ္ဇံ** အနုပဝဒနီယံ။ ပက္ခိပိတဗ္ဗာဘာဝေန **အနူနံ**။ အပနေတဗ္ဗာဘာဝေန **အနဓိကံ**။ အတ္ထဗ္ယဥ္စနာဒိသမ္ပတ္တိယာ **သဗ္ဗာကာရပရိပုဏ္ဏံ**။ နိမ္မဒနဟေတု **နိမ္မဒနံ**။ **တလဂ္ဂမတ္တမ္ပီ** တိ တလဓိလောမဿ ကောဋိပ္ပမာဏမ္ပိ။ **အဝက္ခလိတ** န္တိ ဝိရာဓိတံ မုသာ ဘဏိတံ။ **ဇေကမုဒ္ဒိကာယာ** တိ ဇေကရာဇလဥ္ဆနေန။ **ဇေကနာဠိယာ**တိ ဇေကာဠ္ဟကေန, ဇေကတုမ္ဗေန တ။ **ဇေကတုလာယာ**တိ ဇေကမာနေန။ **“တထမေတ”**တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ **နော အညထာ**တိ ဗျတိရေကတော ဒဿေတိ, တေန ယဒတ္ထံ ဘာသိတံ, ဇေကန္တေန တဒတ္ထနိပ္ဖာဒနတော ယထာ ဘာသိတံ ဘဂဝတာ, တထာယေဝတိ အဝိပရီတဒေသနတံ ဒဿေတိ။ **“ဂဒတ္တော”** တိ ဇေတေန တထံ ဂဒတိ ဘာသတီတိ **တထာဂတော** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ, နိရုတ္တိနယေန စ အာကာရာဂမံ ကတ္ဂုတ, ဓာတုသဒ္ဒာနုဂတေန တ အာကာရေနာတိ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတိ။

ဇဝံ ''သုဂတော''တိအာဒီသု (ဟရာ. ၁) ဝိယ ဓာတုသဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိပရိကပ္ပေန နိရုတ္တိံ ဒဿေတ္ဂုတ ဗာဟိရတ္ထသမာသေနပိ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာဂဒန**န္တိ သဗ္ဗဟိတနိပ္ဖာဒနတော ဘုသံ ကထနံ ဝစနံ, တဗ္ဘာဝမတ္တော တ **အာ**-သဒ္ဒော။

တထာ ဂတမဿာတိ **တထာဂတော**။ ယထာ တစာယ ဂတံ ပဝတ္တိ, တထာ ကာယဿ, ယထာ တ ကာယဿ ဂတံ ပဝတ္တိ, တထာ တစာယ အဿ, တသ္မာ တထာဂတောတိ အတ္တော။ တဒေဝ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတုံ **“ဘဂဝတော”**တိအာဒိ မာဟ။ တတ္ထ ဟိ **“ဂတော ပဝတ္တော, ဂတာ ပဝတ္တာ”** တိ စ ဇေတေန ကာယဝစီကိရိယာနံ အညမညာနုလောမနဝစနိစ္စ ဆာယ ကာယဿ, တစာယ စ ပဝတ္တိ ဣဓ ဂတ-သဒ္ဒေန ကထိတာတိ ဒဿေတိ, **“ဇဝံဘူတဿာ”** တိအာဒိနာ ဗာဟိရတ္ထသမာသံ, **“ယထာ တထာ”**တိ ဇေတေန ယံတံ-သဒ္ဒာနံ အဗ္ဗဘိစာရိတသမ္ဗန္ဓတာယ ''တထာ''တိ ဝုတ္တေ ''ယထာ''တိ အယမတ္တော ဥပဋ္ဌိတောယေဝ ဟောတီတိ တထာသဒ္ဒတ္ထံ, **“တဒီ ကာရီ”**တိ ဇေတေန ပဝတ္တိသရူပံ, **“ဘဂဝတော ဟီ”**တိ ဇေတေန ယထာတဒီတထာကာရိတာဒိကာရဏန္တိ။ **“ဇဝံဘူတဿာ”** တိ ယထာတဒီတထာကာရိတာဒိနာ ပကာရေန ပဝတ္တဿ, ဣမံ ပကာရံ တ ပတ္တဿ။ **ဣတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ နိဒ္ဒိသတိ။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ ဂတ-သဒ္ဒော တစာယ ပဝတ္တိမ္ပိ ဒဿေတိ, တသ္မာ ကာမံ တထာတဒိတာယ တထာဂတောတိ အယမ္ပိ အတ္တော သိဒ္ဓော ဟောတိ, ဿော ပန ပုဗ္ဗေ ပကာရန္တရေန ဒဿိတောတိ ဟရိသေသနယေန တထာကာရိတာအတ္ထမေဝ ဒဿေတုံ **“ဇဝံ တထာကာရိတာယ တထာဂတော”**တိ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တဥ္စ –

‘‘ယထာ တစာ ဂတာ ယဿ၊
တထာ ကာယော ဂတော ယတော။
ယထာ ကာယော တထာ တစာ၊
တတော သတ္ထာ တထာဂတော’’တိ။

ဘဝဂ္ဂံ ပရိယန္တံ ကတ္ဝာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယံ ပနေကေ ဝဒန္တိ ‘‘တိရိယံ ဝိယ ဥပရိ, အဓော စ သန္တိ အပရိမာဏာ လောကဓာတုယော’’တိ, တေသံ တံ ပဋိသေဓေတုံ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိမုတ္တိယာ**တိ ဖလေန။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေနာ**တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏသင်္ခာတေန ဒဿနေန။ **တုလော**တိ သဒိသော။ **ပမာဏ**န္တိ မိနနကာရဏံ။ ပရေ အဘိဘဝတိ ဂုဏေန အဇ္ဈောတ္ထရတိ အဓိကော ဘဝတီတိ **အဘိဘူ။** ပရေဟိ န အဘိဘူတော အဇ္ဈောတ္ထဋောတိ **အနဘိဘူတော။ အညဒတ္ထု**တိ ဧကံသဝစနေ နိပါတော။ ဒဿနဝသေန **ဒသော,** သဗ္ဗံ ပဿတီတိ အတ္ထော။ ပရေ အတ္တနော ဝသံ ဝတ္တေတီတိ **ဝသဝတ္တီ။**

‘‘အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော’’တိ အယံ န သဒ္ဒတော လဗ္ဘတိ, သဒ္ဒတော ပန ဧဝန္တိ ဒဿေတုံ **‘‘တတ္ထေဝ’’**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဂဒော**တိ ဒိဗ္ဗာဂဒေ အဂံ ရောဂံ အတိ အဝခဏ္ဍတိ, နတ္ထိ တ ဂဒေ ရောဂေ ဧတေနာတိ ကတွတ , တဿဒိသဋ္ဌေန ဣဓ ဒေသနာဝိလာသဿ, ပုညုဿယဿ စ အဂဒတာ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **‘‘အဂဒော ဝိယာ’’**တိ။ ယာယ ဓမ္မဓာတုယာ ဒေသနာဝိဇမ္ဘနပ္ပတ္တော, သာ **ဒေသနာဝိလာသော။ ဓမ္မဓာတု**ဦတိ စ သဗ္ဗညုတဉာဏမေဝ။ တေန ဟိ ဓမ္မာနမာကာရဘေဒံ ဉတွတ တဒနုရူပံ ဒေသနံ နိယာမေတိ။ ဒေသနာဝိလာသောယေဝ **ဒေသနာဝိလာသမယော** ယထာ ‘‘အနမယံ သီလမယ’’န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဣတိဝု. ၆၀; နေတ္တိ. ၃၄) အဓိပ္ပာယော ပန ဟေတ္ထကေသု ဗဟူသုပိ မယ-သဒ္ဒေ န ဒိဿတိ။ **ပုညုဿယော** တိ ဉဿန်, အတိရေကံ တ ဉာဏဒိသမ္ဘာရဘူတံ ပုည်။ **‘‘တေနာ’’**တိအာဒိ ဩပမ္မ သမ္ပာဒနံ။ **တေနာ**တိ စ တဒုဘယေန ဒေသနာဝိလာသေန စေဝ ပုညုဿယေန စ သော ဘဂဝတ အဘိဘဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **‘‘ဣတိ’’**တိအာဒိနာ ဗာဟိရတ္ထသမာသံ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗလောကာဘိဘဝနေန **တထော,** န အညထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တထာယ ဂတောတိ ပုရိမသစ္စတ္တယံ သန္ဓာယာဟ, **တထံ ဂတော**တိ ပန ပစ္ဆိမသစ္စံ။ စတုသစ္စာနုက္ကမေန စေတွ ထ ဂတ-သဒ္ဒဿ အတ္ထစတုက္ကံ ဝုတ္တံ။ တစကသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ဥပသဂ္ဂနိပာတာနံ တဒတ္ထဇောတနဘာဝေန ပဝ တ္တနတော ဂတ-သဒ္ဒောယေဝ အနုပသဂ္ဂေ အဝဂတတ္ထံ, အတီတတ္ထဉ္စ ဝဒတီတိ ဒဿေတိ **‘‘အဝဂတော အတီတော’’**တိ ဣမိနာ။

‘‘တတ္ထာ’’ တိအာဒိ တဗ္ဗိဝရဏံ။ **လောကန္တိ** ဒုက္ခသစ္စဘူတံ လောကံ။ တထာယ တီရဏပရိညာယာတိ ယောဇေတ ဗ္ဗံ။ **လောကနိရောဓကေမိမံ ပဋိပဒန္တိ** အရိယမဂ္ဂံ, န ပန အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနမတ္တံ။ တတ္ထ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စမ္ပိ ကတမေ တတိ ဒဿေတုံ **‘‘လောကဿ တထာဂတော ဝိသံယုတ္တော’’** တိအာဒိနာ သစ္စစတုက္ကေပိ ဒုတိယပက္ခံ ဝုတ္တံ, အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနဟေတုံ တ ဧတေဟိ ဒဿေတိ။ တတောယေဝ ဟိ တာနိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေတိ။ ‘‘ယံ ဘိက္ခဝေ, သဒေဝက ဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သု တံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, သဗ္ဗံ တံ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ, တသ္မာ တထာဂတော တိ ဝုစ္စတီ’’တိ (အ. နိ. ၄.၂၃) အင်္ဂုတ္တရာဂမေ **စတုက္ကနိပာတေ** အာဂတံ ဟဋ္ဌိမိမံ ပေယ္ယာလမုခေန ဒဿေတိ, တဉ္စ စ အတ္တသမ္ဗန္ဓတာယ ဧဝ, န ဣမဿတ္ထဿ သာဓကတာယ။ သာ ဟိ ပေယ္ယာလနိဒ္ဒိဋ္ဌာ ဟဋ္ဌိ တထဒဿိတာ အ တ္ထဿ သာဓိကာတိ။ **‘‘တဿပိ ဧဝံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော’’** တိ ဣမိနာ သာဓ္ယသာဓကေသံသန္ဒနံ ကရောတိ။ **‘‘ဣ ဒမ္ပိ စာ’’**တိအာဒိနာ တထာဂတပဒဿ မဟာဝိသယတံ , အဋ္ဌဝိဓဿာပိ ယထာဝုတ္တကာရဏဿ နိဒဿနမတ္တ ဉ္စ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဣဒ**န္တိ အတိဗ္ယာသရူပေန ဝုတ္တံ အဋ္ဌဝိဓံ ကာရဏံ, **ပိ**-သဒ္ဒေ, **အပိ**-သဒ္ဒေ တ သမ္ဘာဝနေ ‘‘ဣတ္ထမ္ပိ မုခမတ္တမေဝ, ပဂေဝ အညထာ’’တိ။ **တထာဂတဘာဝဒီပနေ**တိ တထာဂတနာမဒီပနေ။ ဂုဏေန ဟိ ဘဂဝတ တ ထာဂတော နာမ, နာမေန စ ဘဂဝတိ တထာဂတ-သဒ္ဒေါတိ။ ‘‘အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ, သဂုဏေန မဟေသိနော’’တိ အာဒိ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၃၀၆; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၂၇၇) ဟိ ဝုတ္တံ။ အပ္ပမာဒပဒံ ဝိယ သကလကုသလဓမ္မပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂု ဏာနံ တထာဂတပဒံ သင်္ဂဟကန္တိ ဒဿေတုံ **‘‘သဗ္ဗာကာရေနာ’’** တိအာဒိမာဟ ။ **ဝဏ္ဏေယျာ** တိ ပရိကပ္ပဝစနမေ တံ ‘‘ဝဏ္ဏေယျ တ, န တ ဝဏ္ဏေယျာ’’တိ။ ဝုတ္တဉ္စ –

“ဗုဒ္ဓောပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၂; အပ. အဋ္ဌ. ၂.၇.၂၀; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဝံသဝဏ္ဏနာ; စရိယာ. ပကိဏ္ဏကကထာ)။ –

သမတ္ထနေ တ တော “သော ဣမံ ဝိဇနေယေ ဇမှ”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၂၃) ဝိယာတိပိ ဝဒန္တိ ကေစိ။

အယံ ပနေတ္ထ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော – အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သမ္မာသမ္ဗောဓိ, ဧတ္ထန္တရေ မဟာဗောဓိယာနပဋိပတ္တိယာ ဟာနဋ္ဌာနသံကိလေသနိဝတ္တီနံ အဘာဝတော ယထာပဏိဓာနံ တထာဂတော အဘိနီဟာရာနုရူပံ ပဋိပန္နောတိ **တထာဂတော။** အထ တ မဟိဒ္ဓိကတာယ, ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဥက္ကံသာဓိဂမေန အနာဝရဏဉာဏတာယ စ ကတ္ထစိပိ ပဋိဃာတာဘာဝတော ယထာရုစိ, တထာ ကာယဝစီစိတ္တာနံ ဂတာနိ ဂမနာနိ ပဝတ္တိယော ဧတဿာတိ **တထာဂတော။** အပိစ ယသ္မာ လောကေ ဝိဓယုတ္တဂတပကာရသဒ္ဒါ သမာနတ္ထာ ဒိဿန္တိ, တသ္မာ ယထာ ဝိဓာ ဝိပဿိအာဒယော ဘဂဝန္တော နိခိလသဗ္ဗညုဂုဏသမင်္ဂိတာယ, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထာ ဝိဓောတိ **တထာဂတော,** ယထာ ယုတ္တာ စ တေ ဘဂဝန္တော ဝုတ္တနယေန, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထာ ယုတ္တောတိ **တထာဂတော။** အပရော နယော-ယသ္မာ သစ္စံ တစ္ဆံ တထန္တိ ဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ, တသ္မာ တထေန ဉာဏေန အာဂတောတိ **တထာဂတော**တိ။

“ပဟာယ ကာမာဒိမလေ ယထာ ဂတာ,
သမာဓိဉာဏေဟိ ဝိပဿိအာဒယော။
မဟေသိနော သက္ယမုနီ ဇုတိန္ဓရော,
တထာ ဂတော တေန **တထာဂတော** မတော။

တထဉ္စ ဓာတာယတနာဒိလက္ခဏံ,
သဘာဝသာမညဝိဘာဂဘေဒတော။
သယမ္ဘုဉာဏေန ဇိနော သမာဂတော,
တထာဂတော ဝုစ္စတိ သက္ယပုင်္ဂဝော။

တထာနိ သစ္စာနိ သမန္တစက္ခုနာ,
တထာ ဣဒပ္ပစ္စယတာ စ သဗ္ဗသော။
အနညနေယျေန ယတော ဝိဘာဝိတာ,
ယာထာဝတော တေန ဇိနော **တထာဂတော။**

အနေကဘေဒာသုပိ လောကဓာတူသု,
ဇိနဿ ရူပာယတနာဒိဂေါစရေ။
ဝိစိတ္တဘေဒေ တထမေဝ ဒဿနံ,
တထာဂတော တေန သမန္တလောစနော။

ယတော စ ဓမ္မံ တထမေဝ ဘာသတိ,
ကရောတိ ဝါစာယနုလောမမတ္တနော။
ဂုဏေဟိ လောကံ အဘိဘုယျိရီယတိ,
တထာဂတော တေနပိ လောကနာယကော။

ယထာဘိနီဟာရမတော ယထာရုစိ,
ပဝတ္တဝါစာတနုစိတ္တဘာဝတော။
ယထာဝိဓာ ယေန ပုရာ မဟေသိနော,

တထာဝိဓော တေန ဇိနော **တထာဂတော**။

ယထာ စ ယုတ္တာ သုဂတာ ပုရာတနာ၊
တထာဝ ယုတ္တော တထညာဏတော စ သော။
သမာဂတော တေန သမန္တလောစနော၊
တထာဂတော ဝုစ္စတိ သက္ယပုင်္ဂဝေါ''တိ။ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၈ ထောက် ဝိသဒိသံ)။ –

သင်္ဂဟကထာ။

''ကတမဉ္စ တံ ဘိက္ခဝေ''တိ အယံ ကသ္သ ပုစ္ဆာတိ အာဟ **''ယေနာ''**တိအာဒိ။ ဧဝံ သာမညတော ယထာဝုတ္တသ္သ သီလမတ္တကသ္သ ပုစ္ဆာဘာဝံ ဒသ္သေတွာ ဣတအနိ ပုစ္ဆာဝိသေသဘာဝဉာပနတ္ထံ **မဟာနိဒ္ဒေသေ** (မဟာနိ. ၁၅၀) အာဂတာ သဗ္ဗာဝ ပုစ္ဆာ အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန ဒသ္သေတိ **''တတ္ထ ပုစ္ဆာ နာမာ''** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ''တံ ကတမန္တိ ပုစ္ဆတီ''တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ သာမညတော ပုစ္ဆာဝစနံ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ။

ပကတိယာတိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ, သယမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **လက္ခဏ** န္တိ ယော ကောစိ ဉာတုမိစ္ဆိတော သဘာဝေါ။ **အညာတ**န္တိ ဒဿနာဒိဝိသေသယုတ္တေန, ဣတရေန ဝါ ယေန ကေနစိပိ ဉာဏေန အညာတံ။ အဝတ္ထာဝိသေသာနိ ဟိ ဉာဏဒဿနတုလနတီရဏာနိ။ **အဒိဋ္ဌ**န္တိ ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ပစ္စက္ခမိဝ အဒိဋ္ဌံ။ **အတုလိတ**န္တိ ''ဧတ္တကမေတ''န္တိ တုလနဘူတေန အတုလိတံ။ **အတီရိတ**န္တိ ''ဧဝမေဝိဒ''န္တိ တီရဏဘူတေန အကတဉာဏကိရိယာသမာပနံ။ **အဝိဘူတ**န္တိ ဉာဏဿ အပာကဋဘူတံ။ **အဝိဘာဝိတ**န္တိ ဉာဏေန အပါကဋကတံ။ **တဿာ** တိ ယထာဝုတ္တလက္ခဏဿ။ အဒိဋ္ဌံ ဇောတီယတိ ပကာသီယတိ ဧတာယာတိ **အဒိဋ္ဌဇောတနာ။ သံသန္ဒနတ္ထာယာ** တိ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏတ္ထာယ။ သံသန္ဒနညှိ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏံ။ ဒိဋ္ဌံ သံသန္ဒီယတိ ဧတာယာတိ **ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ။ ''သံသယပက္ခန္ဒော''** တိအာဒီသု ဒွေဠှကတရုံနိဝိဋ္ဌာ ဝိစိကိစ္ဆာ **သံသယော**။ နာတိသံသပ္ပနမတိဘေဒမတ္တံ **ဝိမတိ**။ တတောပိ အပ္ပတရံ ''ဧဝံ နု ခေါ, န နု ခေါ''တိအာဒိနာ ဒွိဓာ ဝိယ ပဝတ္တံ **ဒွေဝဠှကံ**။ ဒွိဓာ ဧလတိ ကမ္ပတိ စိတ္တမေတေနာတိ ဟိ **ဒွေဝဠှကံ** ဟာပစ္စယံ, သကတ္ထဝုတ္တိကပစ္စယဉ္စ ကတွာ, တေန ဇာတော, တံ ဝါ ဇာတံ ယဿာတိ **ဒွေဝဠှကဇာတော**။ ဝိမတိ ဆိဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ **ဝိမတိစ္ဆေဒနာ**။ **အနတ္တလက္ခဏသုတ္တာဒီသု** (သံ. နိ. ၃.၅၉) အာဂတံ ခန္ဓပဉ္စကပဋိသံယုတ္တံ ပုစ္ဆံ သန္ဓာယာဟ **''သဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗ''** န္တိ။ အနုမတိယာ ပုစ္ဆာ **အနုမတိပုစ္ဆာ**။ **''တံ ကိံ မညထ ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိပုစ္ဆာယ ဟိ ''ကာ တုမှာကံ အနုမတီ''တိ အနုမတိ ပုစ္ဆိတာ ဟောတိ။ **ကထေတုကမျတာ**တိ ကထေတုကာမတာယ။ ''အညာဏတာ အာပဇ္ဇတီ''တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၉၅) ဝိယ ဟိ ဧတ္ထ ယ-ကာရလောပေါ, ကရဏတ္ထေ တ ပစ္စတ္တဝစနံ, ကထေတုကမျတာယ တ ပုစ္ဆာ **ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ** တိပိ ဝဋ္ဋတိ။ အတ္ထတော ပန သဗ္ဗာပိ တထာ ပဝတ္တဝစနံ, တဒုပ္ပာဒကော ဝါ စိတ္တုပ္ပာဒောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒတ္တံ ပနာယံ နိဒ္ဒေသနယော အာဟရိတော, တဿ ပုစ္ဆာဝိသေသဘာဝဿ ဉာပနတ္ထံ **''ဣမာသု''**တိအာဒိမာဟ။ စိတ္တာဘောဂေ **သမန္နာဟာရော**။ ဘုသံ, သမန္တတော စ သံသပ္ပနာ ကင်္ခါ **အာသပ္ပနာ, ပရိသပ္ပနာ** စ။ **သဗ္ဗာကင်္ခါ ဆိန္နာ** သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနေန အဂ္ဂမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နတော။ ပရေသံ အနုမတိယာ, ကထေတုကမျတာယ စ ဓမ္မဒေသနာသမ္ဘဝတော, တထာ ဧဝ တတ္ထ တတ္ထ ဒိဋ္ဌတ္တာ စ ဝုတ္တံ **''အဝသေသာ ပန ဒွေဝ ပုစ္ဆာ ဗုဒ္ဓါနံ အတ္ထီ''**တိ။ ယာ ပနေတာ ''သတ္တာဓိဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ ဧကာဓိဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ အနေကာဓိဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ''တိအာဒိနာ အပရာပိ အနေကဓာ ပုစ္ဆာယော နိဒ္ဒေသေ အာဂတာ, တာ သဗ္ဗာပိ နိဒ္ဒါရေတွာ ဣဓ အဝိစယနံ ''အလံ ဧတ္တာဝတာဝ, အတ္ထိကေဟိ ပန ဣမိနာ နယေန နိဒ္ဒါရေတွာ ဝိစေတဗ္ဗာ''တိ နယအနုဿ သိဇ္ဈနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈. ပုစ္ဆာ စ နာမေသာ ဝိဿဇ္ဇနာယ သတိယေဝ ယုတ္တရူပါတိ စောဒနာယ **''ဣဓာနီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အတိဟတနံ **အတိဟတော**။ **အတိ**-သဒ္ဒေါ ဧတ္ထ အတိရေကတ္ထော။ သီဃဘာဝေ ဧဝ စ အတိရေကတာ, တသ္မာ သရသေနေဝ ပတနသဘာဝဿ အန္တရာ ဧဝ အတိရေကံ ဟတနံ, သဏိကံ ပတိတုံ အဒတွာ သီဃံ ဟတနန္တိ အတ္ထော, အဘိဘဝနတ္ထော ဝါ, အတိက္ကမ္မ သတ္တာဒီဟိ အဘိဘဝိတွာ ဟတနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တေဟာရဝစနမေတံ ''အတိဟ

တော''တိ။ အတ္တတော ပန ပကရဏာဒိဝသေနာဓိဂတတ္တာ **ဟဏဝဓော ဟဏဃာတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ** တိ အဓိပ္ပာယော။ **တေဟာရတောတိ** ပညတ္တိတော။ **သတ္တော** တိ ခန္ဓသန္တာနော။ တတ္ထ ဟိ သတ္တပညတ္တိ။ ဝုတ္တဉ္စ –

''ယထာ ဟိ အင်္ဂသမ္ဘာရာ၊ ဟောတိ သဒ္ဒော ရထော ဣတိ။
ဧဝံ ခန္ဓေသု သန္တေသု၊ ဟောတိ သတ္တောတိ သမ္မုတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၇၁)။

ဇီဝိတိန္ဒြိယ န္တိ ရူပာရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေ ဟိ ဝိကောပိတေ ဣတရမ္ပိ တံသမ္ဗန္ဓတာယ ဝိနဿတိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ''ဟဏဿ အတိပာတော''တိ, ''ဟဏောတိ စေတ္ထ တေဟာရတော သတ္တော''တိ စ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော, နနု နိရဝသေသာနံ ဟဏာနံ အတိပာတတော ဝိရတိ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''သဗ္ဗဟဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီတိ သဗ္ဗေ ဟဏဘူတေ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇) ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသန္တိ? သစ္စမေတံ, ဟဏဘာဝသာမညေန ပနေတ္ထ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော, တတ္ထ ပန သဗ္ဗသဒ္ဒသန္နိဓာနေန ပုထုတ္တံ သုဝိညာယမာန မေဝါတိ သာမညနိဒ္ဒေသမကတွာ ဘေဒဝစနိစ္ဆာဝသေန ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော။ ကိဉ္စ ဘိယျော – သာမညတော သံဝရသမာဒါနံ, တဗ္ဗိသေသတော သံဝရဘေဒေါတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ဉာပနတ္ထမ္ပိ အယံ ဝစနဘေဒေါ ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **''ဟဏဿ အတိပာတော''** တိအာဒိ ဟိ သံဝရဘေဒဒဿနံ။ ''သဗ္ဗေ ဟဏဘူတေ''တိအာဒိ ပန သံဝရသမာဒါနဒဿနန္တိ။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန ''ဤဒိသေသု ဌာနေသု ဇာတိဒဗ္ဗာပေက္ခာဝသေန ဝစနဘေဒမတ္တံ, အတ္ထတော သမာန''န္တိ ဝဒန္တိ။

တသ္မိံ ပန ဟဏေ တိ ယထာဝုတ္တေ ဒုဗ္ဗိဓေပိ ဟဏေ။ **ဟဏသညိနော**တိ ဟဏသညာသမင်္ဂိနော ပုဂ္ဂလဿ ။ ယာယ ပန စေတနာယ ပဝတ္တမာနဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ နိဿယဘူတေသု မဟာဘူတေသု ဥပက္ကမကရဏဟေတု တံမဟာဘူတပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဟာဘူတာ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ, သာ တာဒိသပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ဟဏာတိ ပာတောတိ အာဟ **''ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ''** တိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကဿ ကာယဝစီပယောဂဿ တန္နိဿယေသု မဟာဘူတေသု သမုဋ္ဌာပိကာတိ အတ္ထော။ လဒ္ဓုပက္ကမာနိ ဟိ ဘူတာနိ ပုရိမဘူတာနိ ဝိယ န ဝိသဒါနိ, တသ္မာ သမာနဇာတိယာနံ ဘူတာနံ ကာရဏာနိ န ဟောန္တီတိ တေသုယေဝ ဥပက္ကမေ ကတေ တတော ပရာနံ အသတိ အန္တရာယေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ဘူတာနံ, တန္နိဿိတဿ စ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒေါ ဟောတိ။ **''ကာယဝစီဒွါရာန''**န္တိ ဧတေန ဝိတဏ္ဍဝါဒိမတံ မနောဒွါရေ ပဝတ္တာယ ဝဓကစေတနာယ ဟဏာတိပာတဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။

ပယောဂဝတ္ထုမဟန္တတာဒီဟိ မဟာသာဝဇ္ဇတာ တေဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ စေတနာယ ဗလဝဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧကဿာပိ ဟိ ပယောဂဿ သဟသာ နိပ္ဖာဒနဝသေန, ကိစ္စသာဓိကာယ ဗဟုက္ခတ္တုံ ပဝတ္တဇဝနေဟိ လဒ္ဓာသေဝနာယ စ သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ ဝသေန ပယောဂဿ မဟန္တဘာဝေါ။ သတိပိ ကအာစိ ခုဒ္ဒကေ စေဝ မဟန္တေ စ ဟဏေ ပယောဂဿ သမဘာဝေ မဟန္တံ ဟနန္တဿ စေတနာ တိဗ္ဗတရာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝတ္ထုဿ မဟန္တဘာဝေါ။ ဣတိ ဥဘယမ္ပေတံ စေတနာယ ဗလဝဘာဝေနေဝ ဟောတိ။ သတိပိ စ ပယောဂဝတ္ထူနံ အမဟန္တဘာဝေ ဟန္တဗ္ဗဿ ဂုဏမဟတ္တေနပိ တတ္ထ ပဝတ္တဥပကာရစေတနာ ဝိယ ခေတ္တဝိသေသနိပ္ဖတ္တိယာ အပကာရစေတနာပိ ဗလဝတီ, တိဗ္ဗတရာ စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တဿာ မဟာသာဝဇ္ဇတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ။ တေနာဟ **''ဂုဏဝန္တေသူ''** တိအာဒိ။ **''ကိလေသာန''**န္တိအာဒိနာ ပန သတိပိ ပယောဂဝတ္ထုဂုဏာနံ အမဟန္တဘာဝေ ကိလေသုပက္ကမာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာယ စေတနာယ ဒုဗ္ဗလဗလဝဘာဝဝသေန အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။

သမ္ဘရီယန္တိ သဟရီယန္တိ ဧတေဟီတိ **သမ္ဘာရာ,** အင်္ဂါနိ။ တေသု ဟဏသညိတာ, ဝဓကစိတ္တဉ္စ ပုဗ္ဗဘာဂိယာနိပိ ဟောန္တိ။ **ဥပက္ကမော** ပန ဝဓကစေတနာသမုဋ္ဌာပိတော သဟဇာတော၀။ ပဉ္စသမ္ဘာရဝတီ ပန ဟဏာတိပာတစေတနာတိ သာ ပဉ္စသမ္ဘာရဝိနိမုတ္တာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သေ နယော အဒိန္နာဒါနာဒီသုပိ။

ထေယျာဟ – ခဏေ ခဏေ နိရုဇ္ဈနသဘာဝေသု သင်္ခါရေသု ကော ဟန္တိ, ကော ဝါ ဟညတိ, ယဒိ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော, ဧဝံ သော အနုပတာပနဆေဒနဘေဒနာဒိဝသေန န ဝိကောပနသမတ္ထော, နာပိ ဝိကောပနီယော, အထ ရူပသန္တာနော, ဧဝမ္ပိ သော အစေတနတာယ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရူပမောတိ န တတ္ထ ဆေဒနာဒိနာ ဟဏာတိပာတော လဗ္ဘတိ

ယထာ မတသရီရေ။ ပယောဂေပိ ပါဏာတိပါတသ္သ ပဟရဏပ္ပကာရာဒိအတီတေသု ဝါ သင္ခါရေသု ဘဝေယ္ယ,
အနာဂတေသု ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နေသု ဝါ။ တတ္ထ န တာဝ အတီတာနာဂတေသု သမ္ဘဝတိ တေသံ အဘာဝတော။ ပစ္စုပ္ပန္
နေသု စ သင္ခါရာနံ ခဏိကတ္တာ သရသေနေဝ နိရုဇ္ဈနသဘာဝတာယ ဝိနာသာဘိမုခေသု နိပ္ပယောဇနော ဧဝ ပယောဂေ
သိယာ။ ဝိနာသသ္သ စ ကာရဏရဟိတတ္တာ န ပဟရဏပ္ပကာရာဒိပယောဂဟေတုကံ မရဏံ, နိရီဟကတာယ စ သင္ခါ
ရာနံ ကသ္သ သော ပယောဂေ, ခဏိကတ္တာ ဝဓာဓိပ္ပာယသမကာလဘိဇ္ဇနကသ္သ ကိရိယာပရိယောသာနကာလာနဝဋ္
ဌာနတော ကသ္သ ဝါ ပါဏာတိပါတကမ္မဗဒ္ဓေါတိ?

ဝုစ္စတေ – ဝဓကစေတနာသဟိတော သင္ခါရာနံ ပုဉ္ဇော သတ္တသင္ခါတော ဟန္တိ, တေန ပဝတ္တိတဝဓပ္ပယောဂနိမိ
တ္တာပဂတုသ္မာဝိညာဏဇီဝိတိန္ဒြိယော မတဝေါဟာရပ္ပဝတ္တိနိဗန္ဓနော ယထာဝုတ္တဝဓပ္ပယောဂကရဏေ ဥပ္ပဇ္ဇ
နာရဟော ရူပာရူပဓမ္မသမူဟော ဟညတိ, ကေဝလော ဝါ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော, ဝဓပ္ပယောဂါဝိသယဘာဝေပိ တသ္
သ ပဉ္စဝေကာရဘဝေ ရူပသန္တာနာဓိနဝုတ္တိတာယ ရူပသန္တာနေ ပရေန ပယောဇိတဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကပယောဂဝ
သေန တန္နိဗ္ဗတ္တိဝိဗန္ဓကဝိသဒိသရူပုပ္ပတ္တိယာ ဝိဟတေ ဝိစ္ဆေဒေါ ဟောတီတိ န ပါဏာတိပါတသ္သ အသမ္ဘ
ဝေါ, နာပိ အဟေတုကော ပါဏာတိပါတော, န စ ပယောဂေ နိပ္ပယောဇနော ပစ္စုပ္ပန္နေသု သင္ခါရေသု ကတပယောဂ
ဝသေန တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟသ္သ သင္ခါရကလာပသ္သ တထာအနုပ္ပတ္တိတော, ခဏိကာနံ သင္ခါရာနံ ခဏိကမ
ရဏသ္သ ဣဓ မရဏဘာဝေန အနဓိပ္ပေတတ္တာ သန္တတိမရဏသ္သ စ ယထာဝုတ္တနယေန သဟေတုကဘာဝတော န
အဟေတုကံ မရဏံ, န စ ကတ္တုရဟိတော ပါဏာတိပါတပ္ပယောဂေ နိရီဟကေသုပိ သင္ခါရေသု သန္နိဟိတတာမတ္
တေန ဥပကာရကေသု အတ္တနော အတ္တနော အနုရူပဖလုပ္ပာဒနနိယတေသု ကာရဏေသု ကတ္တုဝေါဟာရသိဒ္ဓိတော ယထာ
“ပဒီပေ ပကာသေတိ, နိသာကရော စန္ဒိမာ”တိ, န စ ကေဝလသ္သ ဝဓာဓိပ္ပာယသဟဘုနော စိတ္တစေတသိကကလာပ
သ္သ ပါဏာတိပါတော ဣစ္ဆိတော သန္တာနဝသေန အဝဋ္ဌိတသ္သေဝ ပဋိဇာနနတော, သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနာနဉ္စ
ပဒီပာဒီနံ အတ္တကိရိယာသိဒ္ဓိ ဒိသ္သတီတိ အတ္ထေဝ ပါဏာတိပါတေန ကမ္မဗဒ္ဓေါတိ။ အယဉ္စ ဝိစာရော အဒိန္နာဒါနာဒီ
သုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

သာဟတ္ထိကော တိ သယံ မာရေန္တသ္သ ကာယေန ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ပဟရဏံ။ **အာဏတ္တိကော** တိ အညံ
အာဏာပေန္တသ္သ “ဧဝံ ဝိဇ္ဈိတွာ ဝါ ပဟရိတွာ ဝါ မာရေဟီ”တိ အာဏာပနံ။ **နိသ္သဂ္ဂိယော** တိ ဒူရေ ဌိတံ မာရေတု
ကာမသ္သ ကာယေန ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ဥသုယန္တပါသာဏာဒီနံ နိသ္သဇ္ဇနံ။ **ထာဝရော**တိ အသဉ္စာရိမေန ဥပက
ရဏေန မာရေတုကာမသ္သ ဩပါတာပသ္သေနဥပနိက္ခိပနံ, ဘေသဇ္ဇသံဝိဓာနဉ္စ။ **ဝိဇ္ဇာမယော**တိ မာရဏတ္ထံ မန္တပရိ
ဇပ္ပနံ အာထဗ္ဗဏိကာဒီနံ ဝိယ။ အာထဗ္ဗဏိကာ ဟိ အာထဗ္ဗဏံ ပယောဇေန္တိ နဂရေ ဝါ ရုဒ္ဓေ သင်္ဂါမေ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌိ
တေ ပဋိသေနာယ ပစ္စတ္ထိကေသု ပစ္စာမိတ္တေသု ဤတိံ ဥပ္ပာဒေန္တိ ဥပဒ္ဒဝံ ဥပ္ပာဒေန္တိ ရောဂံ ဥပ္ပာဒေန္တိ ပဇ္ဇ
ရကံ ဥပ္ပာဒေန္တိ သူစိကံ ဥပ္ပာဒေန္တိ ဝိသူစိကံ ကရောန္တိ ပက္ခန္ဒိယံ ကရောန္တိ။ ဝိဇ္ဇာဓရာ စ ဝိဇ္ဇံ ပရိဝတ္တေတွာ
နဂရေ ဝါ ရုဒ္ဓေ။ပေ.။ ပက္ခန္ဒိယံ ကရောန္တိ။ **ဣဒ္ဓိမယော** တိ ကမ္မဝိပါကဇိဒ္ဓိမယော အဉ္ဇာကောဋ္ဌနာဒီနိ ဝိယ။ ပိတုရ
ညော ကိရ သီဟဠနရိန္ဒသ္သ အဉ္ဇာကောဋ္ဌနေန စူဠသုမနကုဋုမ္ဗိယသ္သ မရဏံ ဟောတိ။ **“ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ”** တိအာဒိ
နာ ဂန္ထကရဏံ ပရိဟရိတွာ တသ္သ အနူနဘာဝမ္ပိ ကရောတိ **“အတ္ထိကေဟီ”** တိအာဒိနာ။ ဣဓ အဝုတ္တောပိ ဟိ သေ
အတ္ထော အတိဒိသနေန ဝုတ္တော ဝိယ အနူနော ပရိပုဏ္ဏောတိ။

ဒုသ္သီလသ္သ ဘာဝေ **ဒုသ္သီလျံ,** ယထာဝုတ္တာ စေတနာ။ “ပဟာယာ”တိ ဧတ္ထ တွာ-သဒ္ဒေါ ပုဗ္ဗကာလေ
တိ အာဟ **“ပဟီနကာလတော ပဋ္ဌာယာ”** တိ, ဟေတုအတ္ထတံ ဝါ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဟိ ပဟာနဟေတုကာ
ဣဓာဓိပ္ပေတာ သမုစ္ဆေဒနိကာ ဝိရတီတိ ဒသ္သေတိ။ ကမ္မက္ခယဉာဏေန ဟိ ပါဏာတိပါတဒုသ္သီလျသ္သ ပဟီန
တ္တာ ဘဂဝါ အစ္စန္တမေဝ တတော ပဋိဝိရတောတိ ဝုစ္စတိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနဝိရတီနမဓိပ္ပေတတ္တာ။ ကိဉ္စာ
ပိ “ပဟာယ ပဋိဝိရတော”တိ ပဒေဟိ ဝုတ္တာနံ ပဟာနဝိရမဏာနံ ပုရိမပစ္ဆိမကာလတာ နတ္ထိ, မဂ္ဂဓမ္မာနံ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိအာ
ဒီနံ, ပစ္စယဘူတာနံ သမ္မာဝါစာဒီနဉ္စ ပစ္စယုပ္ပန္နဘူတာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ အပေက္ခိတေ သဟဇာတာနမ္ပိ
ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေန ဂဟဏံ ပုရိမပစ္ဆိမဘာဝေန ဝိယ ဟောတိ။ ပစ္စယော ဟိ ပုရိမတရံ ပစ္စယသတ္တိယာ ဌိတော, တ
တော ပရံ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ပစ္စယသတ္တိံ ပဋိစ္စ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ ဂဟဏပ္ပဝတ္တိအာကာရဝသေန သဟဇာတာဒိပစ္စယဘူ
တေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီသု ပဟာယကဓမ္မေသု ပဟာနကိရိယာယ ပုရိမကာလဝေါဟာရော, တပ္ပစ္စယုပ္ပန္နာသု စ ဝိရတီ

သု ဝိရမဏကိရိယာယ အပရကာလတေဟာရော သမ္ဘဝတိ။ တသ္မာ ''သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဟဏာတိဟတံ ပဟာယ သမ္မာ တစာဒီဟိ ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတော''တိ ဟဋ္ဌိယံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အယံ ပနေတ္ထ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော – ပဟာနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဝိရတိပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ, တသ္မာ မဂ္ဂေန ဟဏာတိဟတံ ပဟာယ ဖလေန ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတောတိ အတ္ထော။ အပိစ ဟဏော အတိဟ တီယတိ ဧတေနာတိ ဟဏာတိဟတော, ဟဏဃာတပဟေတုဘူတော ဓမ္မသမူဟော။ ကော ပနေသော? အဟိရိကာနောတ္တပ္ပ ပဒောသမောဟဝိဟိံသာဒယော ကိလေသာ။ တေ ဟိ ဘဂဝတာ အရိယမဂ္ဂေန ပဟာယ သမုစ္ဆိန္နေတ္တတာ ဟဏာတိဟတဒုသ္သီလ္လတော အစ္စန္တမေဝ ပဋိဝိရတော ကိလေသေသု ပဟီနေသု တန္နိမိတ္တကမ္မဿ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, တသ္မာ မဂ္ဂေန ဟဏာတိဟတံ ယထာဝုတ္တကိလေသံ ပဟာယ တေနေဝ ဟဏာတိဟတာ ဒုဿီလ္လစေတနာ ပဋိဝိရတောတိ အတ္ထော။ သေ နယော ''အဒိန္နာအနံ ပဟာယာ''တိအာဒီသုပိ။

ဩရတော ဝိရတောတိ ပရိယာယဝစနမေတံ, ပတိ-ဝိသဒ္ဒာနံ တ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗတော တထာ ဝုတ္တံ။ **ဩရ တော**တိ ဟိ အဝရတော အဘိမုခံ ရတော, တေန ဥဇုကံ ဝိရမဏဝသေန သာတိသယတံ ဒဿေတိ။ ပဋိရတဿ စေတံ အ တ္ထဝစနံ။ **ဝိရတော**တိ ဝိသေသေန ရတော, တေန သဟ တသနာယ ဝိရမဏဘာဝံ, ဥဘယေန ပန သမုစ္ဆေဒဝိရတိဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။ **ဧဝ-**သဒ္ဒော ပန တဿာ ဝိရတိယာ ကာလာဒိဝသေန အပရိယန္တတံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တော။ သော ဥဘယတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ အညေ သမာဒိန္နဝိရတိကာပိ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တတာယ လာဘဇီဝိတာဒိဟေတု သမာအနံ ဘိန္ဒန္တိ, န ဧဝံ ဘဂဝတ, သဗ္ဗသော ပဟီနပဟဏာတိဟတတ္တာ ပနေသ အစ္စန္တဝိရတော ဧဝါတိ။ **''နတ္ထိ တဿာ''** တိ အာဒိနာ **ဧဝ-**သဒ္ဒေန ဒဿိတံ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထဝသေန သမတ္တေတိ။ တတ္ထ **ဝီတိက္ကမိဿ သာမီ**တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ဓမ္မာတိ သဟ ဟဌသေသေန သမ္ဗန္ဓော။ တေ ပန အနဝဇ္ဇဓမ္မေဟိ တေကိဏ္ဏာ အန္တရန္တ ရာ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ဒုဗ္ဗလာ သာဝဇ္ဇာ ဓမ္မာ, ယသ္မာ စ ''ကာယဝစီပယောဂံ ဥပလဘိတ္ဝာ က္လမဿ ကိလေသာ ဥပ္ပန္န ာ''တိ ဝိညုနာ သက္ကာ ဉာတုံ, တသ္မာ တေ က္လမိနာဝ ပရိယာယေန **''စက္ခုသောတဝိညေယျာ''** တိ ဝုတ္တာ, န ပန စက္ခု သောတဝိညာဏာရမ္မဏတ္တာ။ အတော သသမ္ဘာရကထာယ စက္ခုသောတေဟိ, တန္နိဿိတဝိညာဏေဟိ တ ကာယိက တစသိကပယောဂမုပလဘိတ္ဝာ မနောဝိညာဏေန ဝိညေယျာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကာယိကာ**တိ ကာယေန ကတာ ဟဏာတိဟတာဒိနိပ္ဖာဒကာ ဗလဝန္တော အကုသလာ။ ''ကာဋ္ဌကာ'' တိပိ ဋီကာယံ ဥဒ္ဓတပာဌော, ကဏှပက္ခိကာ ဗလ ဝန္တော အကုသလာတိ အတ္ထော။ **''က္လမိနာတ''**တိအာဒိနာ နယအနံ ကရောတိ, တဠ္ဌ ခော ''အဒိန္နာအနံ ပဟာယ အဒိန္န ာအနာ ပဋိဝိရတော''တိအာဒိပဒေသု။

ဟပေ သမေတီတိ **သမဏော,** ကေတမသမညာ, တေန ကေတ္တေနသမ္ဗန္ဓော ကေတမောတိ အတ္ထံ သန္ဓာယ **''သမဏောတိ ဘဂဝတ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကေတ္တဝသေန လဒ္ဓတေဟာရောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဗုဟ္မဒတ္တေန ဘာသိတ ဝဏ္ဏာနုသန္ဓိယာ က္လမိဿာ ဒေသနာယ ပဝတ္တနတော, တေန စ ဘိက္ခုသင်္ဃဝဏ္ဏဿာပိ ဘာသိတတ္တာ ဘိက္ခုသ င်္ဃဝဏ္ဏောပိ ဝုတ္တနယေန ဒေသိတဗ္ဗော, သော န ဒေသိတော။ ကိံ သော ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတဘာဝတေ ဘိက္ခုသင်္ဃ ဿ န ဝိဇ္ဇတီတိ အနုယောဂမပနေန္တော **''န ကေဝလဥ္စ''** တိအာဒိမာဟ။ ဧဝံ သတိ ကသ္မာ န ဒေသိတောတိ ပုနာနု ယောဂံ ပရိဟရတိ **''ဒေသနာ ပနာ''**တိအာဒိနာ။ ဧဝန္တိ ဧဝမေဝ။

ဧတ္တာယမဓိပ္ပာယော –''အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, အညေ စ ဓမ္မာ''တိအာဒိနာ အနညသာဓာရဏေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဥပရိ ဒေသနံ ဝဍ္ဎေတုကာမော ဘဂဝတ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ''တထာဂတဿ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော ဝဒေယျာ''တိအာဒိနာ ဗုဒ္ဓဂုဏဝသေနေဝ ဒေသနံ အာရဘိ, န ဘိက္ခုသင်္ဃဂုဏဝသေနာပိ။ သော ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာယ ပကတိ, ယဒိဒံ ကေရ သေနေဝ ဒေသနံ ဒဿေတုံ လဗ္ဘမာနဿာပိ ကဿစိ အဂ္ဂဟဏံ။ တထာ ဟိ ရူပကဏ္ဍေ ဒုကာဒီသု, တန္နိဒ္ဒေသေ သု စ ဟဒယဝတ္ထု န ဂဟိတံ။ က္လတရဝတ္ထုဟိ အသမာနဂတိကတ္တာ ဒေသနာဘေဒေ ဟောတီတိ။ ယထာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏာ ဒီနိ ကေန္တတော စက္ခာဒိနိဿယာနိ, န ဧဝံ မနောဝိညာဏံ ကေန္တေန ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ အာရုပ္ပေ တဒဘာဝတော, နိ ဿယနိဿိတဝသေန စ ဝတ္ထုဒုကာဒိဒေသနာ ပဝတ္တာ ''အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝတ္ထု, အတ္ထိ ရူပံ န စက္ခုဝိ ညာဏဿ ဝတ္ထူ''တိအာဒိနာ။ ယမ္ပိ မနောဝိညာဏံ ကေန္တတော ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ, တဿ ဝသေန ''အတ္ထိ ရူပံ မနောဝိညာဏဿ ဝတ္ထူ''တိအာဒိနာ ဒုကာဒီသု ဝုစ္စမာနေသုပိ န တဒနုရူပာ အာရမ္မဏဒုကာဒယော သမ္ဘဝန္တိ။ န ဟိ ''အတ္ထိ ရူပံ မနောဝိညာဏဿ အာရမ္မဏံ, အတ္ထိ ရူပံ န မနောဝိညာဏဿ အာရမ္မဏ''န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ တဒ

နာရမ္မဏရူပသ္မာဘာဝတောတိ ဝတ္ထာရမ္မဏဒုကာ ဘိန္နဂတိကာ သိယုံ, တသ္မာ န ကေရသာ ဒေသနာ ဘဝေယျာတိ န ဝုတ္တံ, တထာ နိက္ခေပကဏ္ဍေ စိတ္တုပ္ပာဒဝိဘာဂေန ဝိသုံ အဝုစ္စမာနတ္တာ အဝိတက္ကအဝိစာရပဒဝိသဇ္ဇနေ "ဝိစာရော စာ"တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ အာဝိတက္ကဝိစာရမတ္တပဒဝိသဇ္ဇနေ လဗ္ဘမာနောပိ ဝိတက္ကော န ဥဒ္ဓဋော။ အညထာ ဟိ "ဝိတက္ကော စာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ဧဝမေဝိဓာပိ ဘိက္ခုသင်္ဃေဏော န ဒေသိတောတိ။ ကာမံ သဒ္ဒတော ဇဝံ န ဒေသိတော, အတ္ထတော ပန ဗုဟ္မဒတ္တေန ဘာသိတဝဏ္ဏသ္သ အနုသန္ဓိဒဿနဝသေန ဣမိဿာ ဒေသနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ ဒီပေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **"အတ္ထံ ပနာ"** တိအာဒိ။

တတ္ထာယံ ဒီပနာ – "ဟဏာတိဟတံ ပဟာယ ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတော သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝကသင်္ဃော နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော"တိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ နနု ဓမ္မဿာပိ ဝဏ္ဏော ဗုဟ္မဒတ္တေန ဘာသိတောတိ? သစ္စံ ဘာသိတော, သော ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဘဝတ္တာ, အရိယသင်္ဃာဓာရတ္တာ စ ဓမ္မဿ ဓမ္မာနုဘာဝသိဒ္ဓတော စ တေသံ, တဒုဘယဝဏ္ဏဒီပနေနေဝ ဒီပိတောတိ ဝိသုံ န ဥဒ္ဓဋော။ သဒ္ဓမ္မာနုဘာဝေနေဝ ဟိ ဘဂဝတ, ဘိက္ခုသင်္ဃော စ ဟဏာတိဟတာဒိပ္ပဟာနသမတ္ထော ဟောတိ။ အတ္ထာပတ္တိဝသေန ပရိဝိဟေဌနဿ ပရိဝဇ္ဇိတဘာဝဒီပနတ္ထံ ဒဏ္ဍသတ္တာနံ နိက္ခေပဝစနန္တိ အာဟ **"ပရူပဃာတတ္ထာယာ"** တိအာဒိ။ **အဝတ္တနတော** တိ အပဝတ္တနတော, အသမုဋ္ဌာပနတော တ။ နိက္ခိတ္တော ဒဏ္ဍော ယေနာတိ **နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော။** တထာ **နိက္ခိတ္တသတ္ထော။** မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ စတုဟတ္ထပ္ပမာဏော စေတ္ထ **ဒဏ္ဍော။** တဒဝသေသော မုဂ္ဂရခဂ္ဂာဒယော **သတ္ထံ,** တေန ဝုတ္တံ **"ဧတ္ထ စာ"**တိအာဒိ။ **ဝိဟေဌနဘာဝတောတိ** ဝိဟိံသနဘာဝတော, ဧတေန သသတိ ဟိံသတိ အနေနာတိ **သတ္ထ** န္တိ အတ္ထံ ဒဿေတိ။ "ပရူပဃာတတ္ထာယာ"တိအာဒိနာ အာပန္နမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"ယံ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကတရော ဖိဏ္ဍော,** တဿ, တေနတ အာလမ္ဗိတော ဒဏ္ဍော **ကတ္တရဒဏ္ဍော။** ဒန္တသောဓနံ ကာတုံ ယောဂ္ဂံ ကဋ္ဌံ **ဒန္တကဋ္ဌံ,** န ပန ဒန္တသောဓနကဋ္ဌံ။ "ဒန္တကဋ္ဌဝတ္ထိ တ"တိပိ ဟဍော, ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနကတသိန္တိ အတ္ထော။ ခုဒ္ဒကံ နခစ္ဆေဒနာဒိကိစ္စနိပ္ဖာဒကံ သတ္ထံ **ပိပ္ဖလိကံ။** ဣဒံ ပန ဘိက္ခုသင်္ဃာဓိကဝစနံ။ **"ဘိက္ခုသင်္ဃဝသေနပိ ဒီပေတုံ ဝဋ္ဋတီ"** တိ ဝုတ္တတာ တဿာပိ ဧကဒေသေန ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

လဇ္ဇာ-သဒ္ဒေါ ဟိရိအတ္ထောတိ အာဟ **"ဟပဇ္ဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏာယာ"** တိ။ ဓမ္မဂရုတာယ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ, ဓမ္မဿ စ အတ္တာဓိနတ္တာ အတ္တာဓိပတိဘူတာ လဇ္ဇာဝ ဝုတ္တာ, န လောကာဓိပတိဘူတံ ဩတ္တပ္ပံ။ အပိစ "လဇ္ဇီ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တလဇ္ဇာယ ဩတ္တပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တမေဝ, တသ္မာ **လဇ္ဇာ** တိ ဟိရိဩတ္တပ္ပာနမဓိဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ဟပဇ္ဇိဂုစ္ဆနံ ဟပုတ္တာသနရဟိတံ, ဟပဘာယံ တ အလဇ္ဇနံ နာမ အတ္ထီတိ။ "ဒယံ မေတ္တစိတ္တတံ အာပန္နော"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဒယာ-သဒ္ဒေါ "ဒယာပန္နော"တိအာဒီသု ကရုဏာယပိ ဝတ္တတီတိ? သစ္စမေတံ, အယံ ပန ဒယာသဒ္ဒေါ အနုရက္ခဏတ္ထံ အန္တောနီတံ ကတွာ ပဝတ္တမာနော မေတ္တာယ, ကရုဏာယ စ ပဝတ္တတီတိ ဣဓ မေတ္တာယ ပဝတ္တမာနော ဝုတ္တော ကရုဏာယ, ဝက္ခမာနတ္တာ။ မိဒတိ သိနေဟတီတိ **မေတ္တာ,** သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **မေတ္တံ,** မေတ္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ **မေတ္တစိတ္တော,** မေတ္တာယ သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ တ, တဿ ဘာဝေ **မေတ္တစိတ္တတာ** မေတ္တာ ဧဝ မူလဘူတေန တန္နိမိတ္တေန ပုဂ္ဂလသ္မိံ ဗုဒ္ဓိယာ, သဒ္ဒဿ စ ပဝတ္တနတော။

"ဟဏဘူတေတိ ဟဏဇာတေ"တိ ဝုတ္တံ။ ဇဝံ သတိ ဟဏော ဘူတော ယေသန္တိ ဟဏဘူတာတိ နိဗ္ဗစနံ ကတ္တဗ္ဗံ။ အထ တ ဇီဝိတိန္ဒြိယသင်္ခါတာယ ဟဏသင်္ခါတေ တံတံကမ္မာနုရူပံ ပဝတ္တနတော ဘူတနာမကေ သတ္တေတိ အတ္ထော။ **အနုကမ္ပကော** တိ ကရုဏာယနကော။ ယသ္မာ ပန မေတ္တာ ကရုဏာယ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတိ, တသ္မာ ပုရိမပဒတ္ထဘူတာ မေတ္တာ ဧဝ ပစ္စယဘာဝေန **"တာယ ဧဝ ဒယာပန္နတာယာ"** တိ ဝုတ္တာ။ ဣမိနာ ဟိ ပဒေန ကရုဏာယ ဂဟိတာယ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတိ သမ္ဘဝတိ, တေဟိ လဇ္ဇာမေတ္တာကရုဏာဟိ သမင်္ဂီဘာဝေ ယထာက္ကမံ ပဒတ္တယေန ဒဿိတော။ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာပိ ဟိ ဟိတာနုကမ္ပနမေဝာတိ အဝဿံ အယမတ္ထော သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗောတိ။ ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ, သံဝဏ္ဏနာယ စ တဿာ ဝိရတိယာ သတ္တဝသေန အပရိယန္တတံ ဒဿေတိ။

ဝိဟရတီတိ ဧတ္ထ ဝိ-သဒ္ဒေါ ဝိစ္ဆိန္ဒနတ္ထော, ဟရ-သဒ္ဒေါ နယနတ္ထော, နယနဉ္စ နာမေတံ ဣဓ ပဝတ္တနံ, ယာပနံ, ဟာလနံ တတိ အာဟ **"ဣရိယတိ ယပေတိ ယာပေတိ ဟာလေတီ"**တိ။ **ယပေတိ ယာပေတီ**တိ စေတ္ထ ပရိယာယဝစနံ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရော ဟုတွာ ဧကေသ္မိံ ဣရိယာပထေ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိ

တ္တ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ, အတ္တဘာဝံ တ ယာပေတိ ဟလေတီတိ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဣတိ တ ဟီတိ ဇ္တေ ဟိ**-သဒ္ဒော ဝစနသိလိဋ္ဌတာမတ္တေ ကသ္သစိပိ တေန ဇောတိတတ္တသ္သ အဘာဝတော။ တေနာဟ **"ဇဝံ တ ဘိက္ခ ဝေ"**တိ။ ဝိသုံ ကပ္ပနမေဝ အတ္တော **ဝိကပ္ပတ္တော** တိ သော အနေကဘိန္နေသုယေဝ အတ္တေသု လဗ္ဘတိ, အနေက ဘေဒာ စ အတ္တာ ဥပရိဝက္ခမာနာ တေတိ ဝုတ္တံ **"ဥပရိ အဒိန္နာ။ပေ.။ အပေက္ခိတ္တ"** တိ။ **"ဇဝ"**န္တိအာဒိ ဂန္ထကရ ဝပရိဟရဏံ, နယအနံ တ။

ဣအာနိ သမ္ပိဏ္ဍနတ္တံ ဒဿေန္တော **"အယံ ပနေတ္တာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္တ **န ဟနတီ**တိ န ဟိံသတိ။ **န ဃာတေတီ**တိ န ဝဓေတိ။ **တတ္တာ** တိ ဟဏာတိဟတော။ **သမနုညော**တိ သန္တုဋ္ဌော။ **အဟော ဝတ ရေ**တိ ဘောန္တော ဇေံသ တော အစ္ဆရိယာတိ အတ္တော။ **အာစာရသီလမတ္တက**န္တိ သာဓုဇနာစာရမတ္တကံ, **မတ္တ**-သဒ္ဒော ဧတ္တ ဝိသေသနိဝတ္တိ အတ္တော, တေန ဣန္ဒြိယသံဝရာဒိဂုဏေဟိပိ လောကိယပုထုဇ္ဇနော တထာဂတသ္သ ဝဏ္ဏံ ဝတ္တုံ န သက္ကောတီ တိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရပစ္စယပရိဘောဂသီလာနိ ဣမ န ဝိဘတ္တာနိ။ **ဇဝ**-သဒ္ဒော ပဒပူရဏမတ္တံ, မတ္တ-သဒ္ဒေန တ ယထာဝုတ္တတ္တသ္သာဝဓာရဏံ ကရောတိ, ဇဝ-သဒ္ဒေန အာစာရသီလမေဝ ဝတ္တုံ သက္ကောတီတိ သန္နိဋ္ဌာနံ။ ဇဝမီဒိသေသု။ "ဣတိ တ ဟိ ဘိက္ခဝေ ပုထုဇ္ဇနော တထာဂတသ္သ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော ဝဒေယ္ယာ"တိ ဝစန သာမတ္တိယေနေဝ တဒုတ္တရိ ဂုဏံ ဝတ္တုံ န သက္ခိသ္သတိ။ "တံ တေ ဥပရိ ဝက္ခာမိ"တိ စ အတ္တသ္သာပဇ္ဇနတော တထာပန္နမတ္တံ ဒဿေတုံ **"ဥပရိ အသာဓာရဏဘာဝ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"န ကေဝလဥ္စ"** တိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလဝိဝေ စနေန ပန "ပုထုဇ္ဇနော"တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တန္တိ ဒဿိတံ။ **"ဣတော ပရ"**န္တိအာဒိနာ ဂန္ထကရဝံ ပရိဟရတိ။ ပုဗ္ ဗေ ဝုတ္တံ ပဒံ **ပုဗ္ဗပဒံ,** န ပုဗ္ဗပဒံ တထာ, န ပုဗ္ဗံ တ **အပုဗ္ဗံ,** တမေဝ ပဒံ တထာ။

သဒ္ဒန္တရယောဂေန ဓာတူနမတ္တဝိသေသတစကတ္တာ **"အာအန"**န္တိ ဇေတသ္သ ဂဟဏန္တိ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ ဗော, တေနာဟ **"ဟရဏ"**န္တိအာဒိ။ **ပရသ္သာ** တိ အတ္တသန္တကတော ပရဘူတသ္သ သန္တကသ္သ, ယော တ အတ္တ တော အညော, သော ပုဂ္ဂလော ပရော နာမ, တသ္သ ဣဒံ **ပရန္တိ**ပိ ယုဇ္ဇတိ, **"ပရသံဟရဏ"**န္တိပိ ဟဋ္ဌော, **သံ**-သဒ္ဒော ဧတ္တ ဓနတ္တော,ပရသန္တကဟရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ထေနော** ဝုစ္စတိ စောရော, တသ္သ ဘာဝေ **ထေယျံ,** စောရကမ္မံ။ **စောရိကာ**တိ စောရသ္သ ကိရိယာ။ တဒတ္တံ ဝိဝရတိ **"တတ္တာ"** တိအာဒိနာ။ **တတ္တာ** တိ "အာဒိန္နာအ န"န္တိ ပဒေ။ ပရပရိဂ္ဂဟိတမေဝ ဇ္တေ **အဒိန္နံ,** န ပန ဒန္တဟေဏာသိက္ခာပဒေ ဝိယ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ အတ္တသန္တကန္ တိ အဓိပ္ပာယော။ **"ယတ္တ ပရော"** တိအာဒိ ဥဘယတ္တ သမ္ဗန္ဓော အာဝုတ္တိယာဒိနယေန။ တသ္မာ "တံ ပရပရိဂ္ဂဟိ တံ နာမ, တသ္မိံ ပရပရိဂ္ဂဟိတေ"တိ စ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယထာကာမံ ကရောတီတိ **ယထာကာမကာရီ,** တသ္သ ဘာဝေ **ယထာကာမကရိတာ,** တံ။ တထာရုစိကရဏံ အာပဇ္ဇန္တောတိ အတ္တော။ သသန္တကတ္တာ **အဒဏ္ဍာရဟော** ဓနဒဏ္ဍ ရာဇဒဏ္ဍာဝသေန။ **အနုပဝဇ္ဇော စ** စောဒနာသာရဏာဒိဝသေန။ တံ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ အာဒိယတိ ဇေတေနာတိ **တအာအာယ ကော,** သေ့ဝဝ ဥပက္ကမော, တံ သမုဋ္ဌာပေတီတိ **တအာအာယကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ။** ထေယျာ ဇဝ စေတနာ **ထေ ယျစေတနာ။** ခုဒ္ဒကတာအပ္ပဂ္ဃတာဒိဝသေန **ဟီနေ။** မဟန္တတာမဟဂ္ဃတာဒိဝသေန **ပဏီတေ။** ကသ္မာ? ဝတ္ထုဟီန တာယာတိ ဂမ္ယမာနတ္တာ န ဝုတ္တံ, ဟီနေ, ဟီနဂုဏာနံ သန္တကေ စ စေတနာ ဒုဗ္ဗလာ, ပဏီတေ, ပဏီတဂုဏာနံ သန္ တကေ စ ဗလဝတီတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန တေဟိ ကာရဏေဟိ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာစရိ ယာ ပန ဟီနပဏီတတော ခုဒ္ဒကမဟန္တေ ဝိသုံ ဂဟေတ္တ "ဣဓာပိ ခုဒ္ဒကေ ပရသန္တကေ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, မဟန္တေ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ကသ္မာ? ပယောဂမဟန္တတာယ။ ဝတ္ထုဂုဏာနံ ပန သမဘာဝေ သတိ ကိလေသာနမုပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာ ယ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇန္တိ အယမ္ပိ နယော ယောဇေတဗ္ဗော"တိ ဝဒန္တိ။

သာဟတ္တိကာဒယော တိ ဇ္တေ ပရသန္တကသ္သ သဟတ္တာ ဂဟဏံ **သာဟတ္တိကော။** အညေ အာဏာပေတ္ တ ဂဟဏံ **အာဏတ္တိကော။** အန္တောသုင္ကဃာတေ ဌိတေန ဗဟိသုင္ကဃာတံ ဟတေတ္တတ ဂဟဏံ **နိဿဂ္ဂိယော။** "အသုကံ ဘဏ္ဍံ ယဒာ သက္ကောသိ, တဒာ အဝဟရာ"တိ အတ္တသာဓကောဝဟာရနိဗ္ဗဒကေန, အာဏာပနေန တ, ယဒာ ကဒာစိ ပရသန္တကဝိနာသကေန သပ္ပိတေလကုမ္ဘိအာဒီသု ဒုကူလသာဋ္ဌကစမ္မခဏ္ဍာဒိပက္ခိပနာဒိနာ တ ဂဟဏံ **ထာဝရော။** မန္တပရိဇပ္ပနေန ဂဟဏံ **ဝိဇ္ဇာမယော။** ဝိနာ မန္တေန, ကာယဝစီပယောဂေဟိ တာဒိသကိဒ္ဓိယောဂေန ပရသန္ တကသ္သ အာကမုနံ **ဣဒ္ဓိမယော။** ကာယဝစီပယောဂေသု ဟိ သန္တေသုယေဝ ဣဒ္ဓိမယော အဝဟရဏပယောဂေ ဟောတိ, နော အသန္တေသု။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ, ဣဒ္ဓိမသ္သ ဣဒ္ဓိဝိသယေ"တိ (ဟရာ. ၁၅၉),

တေ စ ခော ပယောဂေ ယထာနုရူပံ ပဝတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တေသံ ပန ပယောဂါနံ သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗတ္ထ အဝဟာရေသု အသမ္ဘဝတော **“ယထာနုရူပ”**န္တိ ဝုတ္တံ။

သန္ဓိစ္ဆေဒာဒီနိ ကတွာ အဒိန္နမာနေန္တ တ, ကူဋမာနကူဋကဟာပဏာဒီဟိ ဝဉ္စေန္တ တ, အဝဟရဏံ **ထေယျာဝဟာရော။** ပသယှ ဗလသာ အဘိဘုယျ သန္တဇ္ဇေတွာ, ဘယံ ဒဿေတွာ တ အဝဟရဏံ **ပသယှာဝဟာရော။** ပရာဘဏ္ဍံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အဝဟရဏံ **ပဋိစ္ဆန္နာဝဟာရော။** ဘဏ္ဍော္ကာသပရိကပ္ပဝသေန ပရိကပ္ပေတွာ အဝဟရဏံ **ပရိကပ္ပာဝဟာရော။** ကုသံ သင်္ကာမေတွာ အဝဟရဏံ **ကုသာဝဟာရော။ ဣတိ**-သဒ္ဒေန စေတ္ထ အာဒိအတ္ထေန, နိဒဿနနယေန တ အဝသေသာ စတ္တာရော ပဉ္စကာပိ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဉ္စန္နံဟိ ပဉ္စကာနံ သမောဓာနဘူတာ ပဉ္စဝီသတိ အဝဟာရာ သဗ္ဗေပိ အဒိန္နာဒါနမေဝ, အဝိညတ္တိယာ တ အရိယာယ ဝိညတ္တိယာ တ ဒိန္နမေဝာတိ အတ္ထော။ **“ဒိန္နာဒါယီ”** တိ ဣဒံ ပယောဂတော ပရိသုဒ္ဓဘာဝဒဿနံ။ **“ဒိန္နပာဋိကင်္ခီ”** တိ ဣဒံ ပန အာသယတောတိ အာဟ **“စိတ္တေနာ”** တိအာဒိ။

အထေနေနာတိ ဧတ္ထ -သဒ္ဒော န-သဒ္ဒဿ ကာရိယော, အ-သဒ္ဒော တ ဧကော နိပါတော န-သဒ္ဒတ္ထောတိ ဒဿေတုံ **“န ထေနေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဟဋ္ဌိယံ ဒိန္နမာနတက္ကာဝတ္ထိကဝိဘတ္တိယန္တပဋိရူပကတာကရဏေန သဒ္ဒိံ သမာသဒဿနမေတံ။ ပကရဏာဓိဂတေ ပန အတ္ထေ ဝိဝေစိယမာနေ ဣမေ အထေနတောယေဝ သုစိဘူတတာ အဓိဂမီယတိ အဒိန္နာအနာဓိကာရတ္တာတိ အာဟ **“အထေနတ္တာယေဝ သုစိဘူတေနာ”** တိ တေန ဟေတာလင်္ကာရဝစနမေတန္တိ ဒဿေတိ။ အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိ **အတ္တာ,** အတ္တဘာဝေါ။ ဘဂဝတော ပန သော ရုဠှိယာ ယထာ တံ နိစ္ဆန္ဒရာဂေသု သတ္တတေဟာရော။ အဒတိ တ သံသာရဒုက္ခန္တိ **အတ္တာ,** တေနာဟ **“အတ္တဘာဝေနာ”**တိ။ ပဒတ္တယေပိ ကတ္တုမတ္ထာလက္ခဏေ ကရဏဝစနန္တိ ဉာပေတုံ **“အထေနံ။ပေ။ ကတွာ”**တိ ဝုတ္တံ။ အထေနေန အတ္တနာ အထေနတ္တာ ဟုတွာ သုစိဘူတေန အတ္တနာ သုစိဘူတတ္တာ ဟုတွာ ဝိဟရတီတိပိ အတ္ထော။

သေသန္တိ “ပဟာယ ပဋိဝိရတော”တိ ဧဝမာဒိကံ။ တဉှိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယံ။ ကိဉ္စာပိ နယိဓ သိက္ခာပဒတေဟာရေန ဝိရတိ ဝုတ္တာ, ဣတော အညေသု ပန သုတ္တပဒေသေသု, ဝိနယာဘိဓမ္မေသု စ ပဝတ္တတေဟာရေန ဝိရတိယော, စေတနာ စ အဓိသီလသိက္ခာနမဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, တေသမညတရကောဋ္ဌာသဘာဝတော စ “သိက္ခာပဒ”န္တေဝ ဝတ္တဗ္ဗာတိ အာဟ **“ပဌမသိက္ခာပဒေ”**တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ “လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော”တိ န ဝုတ္တံ, အဓိကာရဝသေန, ပန အတ္ထတော စ ဝုတ္တမေဝာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ ဟိ လဇ္ဇာဒယော ပာဏာတိပါတပ္ပဟာနဿ ဝိသေသပစ္စယော, ဧဝံ အဒိန္နာနာပ္ပဟာနဿာပီတိ။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ အထ တ **သုစိဘူတေနာ**တိ ဟိရောတ္တပ္ပာဒိသမန္နာဂမနံ, အဟိရိကာဒီနဉ္စ ပဟာနံ ဝုတ္တမေဝါတိ “လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော”တိ န ဝုတ္တံ။

ဗ္ရဟ္မ -သဒ္ဒော ဣဓ သေဋ္ဌတစကော, အဗ္ရဟ္မာနံ နိဟီနာနံ, အဗ္ရဟ္မံ တ နိဟီနံ စရိယံ ဝုတ္တိ **အဗ္ရဟ္မစရိယံ,** မေထုနဓမ္မော။ **ဗ္ရဟ္မံ သေဋ္ဌံ အာစာရ**န္တိ မေထုနဝိရတိံ။ န အာစရတီတိ **အနာစာရီ,** [အာရာစာရီ (ဒီ. နိ. ၁.၈)] တအာစာရဝိရဟိတောတိ အတ္ထော, တေနာဟ **“အဗ္ရဟ္မစရိယတော ဒူရစာရီ”** တိ။ ဒူရော မေထုနသင်္ခာတော အာစာရော, သော ဝိရဟေန ယဿတ္ထီတိ **ဒူရစာရီ,** မေထုနဓမ္မတော တ ဒူရော ဟုတွာ တဗ္ဗိရတိံ အာစရတီတိ **ဒူရစာရီ**တိပိ ဝဋ္ဋတိ။ မိထုနာနံ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသာနံ ဉဘိန္နံ အယံ **မေထုနော**တိ အတ္ထံ ဒဿေတိ **“ရာဂပရိယုဋ္ဌာနဝသေနာ”** တိအာဒိနာ။ အသတံ ဓမ္မော အာစာရောတိ **အသဒ္ဓမ္မော,** တသ္မာ။ အဘေဒတေဟာရေန ကမသဒ္ဒေနေဝ ကမတာသိနော ဂဟိတာတိ ဝုတ္တံ **“ကမတာသီန”**န္တိ, ကမေ ဝသတံ ဓမ္မောတိပိ ယုဇ္ဇတိ။ **“ဒူရစာရီ”**တိ စေတ္ထ ဝစနတော, ဟဋ္ဌိယံ တ “မေထုနာ” တွေဝ အဝတွာ “ကမဓမ္မာ”တိပိ ဝုတ္တတ္တာ

“ဣဓ ဗ္ရာဟ္မဏ, ဧကစ္စော သမဏော တ ဗ္ရာဟ္မဏော တ သမ္မာ ဗ္ရဟ္မစာရီ ပဋိဇာနမာနော န ဟေဝ ခော မာတုကာမေန သဒ္ဓိံ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, အပိစ ခော မာတုကာမဿ ဉစ္ဆာဒနပရိမဒ္ဒနနှာပနသမ္ဗာဟနံ သာဒိယတိ, သော တံ အဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, ဣဒမ္ပိ ခော ဗ္ရာဟ္မဏ ဗ္ရဟ္မစရိယဿ ခဏ္ဍမ္ပိ ဆိဒ္ဒမ္ပိ သဗလမ္ပိ ကမ္မာသမ္ပိ, အယံ ဝုစ္စတိ ဗ္ရာဟ္မဏ အပရိသုဒ္ဓံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရတိ သံယုတ္တော မေထုနေန သံယောဂေန, န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဉပာယာသေဟိ, န ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒာမိ။

ပုန စပရံ။ပေ။ နပိ မာတုဂါမဿ ဥစ္ဆာဒနပရိမဒ္ဒနနှာပနသမ္ဗာဟနံ သာဒိယတိ, အပိစ ခော မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ သဉ္ဇဂ္ဃတိ သံကီဠတိ သံကေလာယတိ။ပေ။ နပိ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ သဉ္ဇဂ္ဃတိ သံကီဠတိ သံကေလာယတိ, အပိစ ခော မာတုဂါမဿ စက္ခုနာ စက္ခုံ ဥပနိဇ္ဈာယတိ ပေက္ခတိ။ပေ။ နပိ မာတုဂါမဿ စက္ခုနာ စက္ခုံ ဥပနိဇ္ဈာယတိ ပေက္ခတိ, အပိစ ခော မာတုဂါမဿ သဒ္ဒံ သုဏာတိ တိရောကုဋ္ဋံ ဝါ တိရောပါကာရံ ဝါ ဟသန္တိယာ ဝါ ဘဏန္တိယာ ဝါ ဂါယန္တိယာ ဝါ ရောဒန္တိယာ ဝါ။ပေ။ နပိ မာတုဂါမဿ သဒ္ဒံ သုဏာတိ တိရောကုဋ္ဋံ ဝါ တိရောပါကာရံ ဝါ ဟသန္တိယာ ဝါ ဘဏန္တိယာ ဝါ ဂါယန္တိယာ ဝါ ရောဒန္တိယာ ဝါ, အပိစ ခော ယာနိဿ တာနိ ပုဗ္ဗေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဟသိတလပိတကီဠိတာနိ, တာနိ အနုဿရတိ။ပေ။ နပိ ယာနိဿ တာနိ ပုဗ္ဗေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဟသိတလပိတကီဠိတာနိ, တာနိ အနုဿရတိ, အပိစ ခော ပဿတိ ဂဟပတိံ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တံ ဝါ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတံ သမင်္ဂီဘူတံ ပရိစာရယမာနံ။ပေ။ နပိ ပဿတိ ဂဟပတိံ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တံ ဝါ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတံ သမင်္ဂီဘူတံ ပရိစာရယမာနံ, အပိစ ခော အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ “ဣမိနာဟံ သီလေန ဝါ ဝတေန ဝါ တပေန ဝါ ဗြဟ္မစရိယေန ဝါ ဒေဝေါ ဝါ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော ဝါ”တိ။ သော တံ အဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣဒမ္ပိ ခော ဗြာဟ္မဏ ဗြဟ္မစရိယဿ ခဏ္ဍမ္ပိ ဆိဒ္ဒမ္ပိ သဗလမ္ပိ ကမ္မာသမ္ပိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဗြာဟ္မဏ, အပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ သံယုတ္တော မေထုနေန သံယောဂေန, န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ, န ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမိ”တိ (အ. နိ. ၇.၅၀) –

အင်္ဂုတ္တရာဂမေ သတ္တကနိပါတေ ဇာဏုဿောဏိသုတ္တေ အာဂတာ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂေါပိ ပဋိဝိရတိ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဣဓာပိ အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပာယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ အဗြဟ္မစရိယံ ။ ပဉ္စသိက္ခာပဒက္ကမေ မိစ္ဆာစာရေ ပန အဂမနီယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ ယထာဝုတ္တာ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တတ္ထ အဂမနီယဋ္ဌာနံ နာမ ပုရိသာနံ တာဝ မာတုရက္ခိတာဒယော ဒသ, ဓနက္ကီတာဒယော ဒသာတိ ဝီသတိ ဣတ္ထိယော။ ဣတ္ထီသု ပန ဒသန္နံ ဓနက္ကီတာဒီနံ, သာရက္ခသပရိဒဏ္ဍာနဉ္စ ဝသေန ဒွါဒသန္နံ အညေ ပုရိသာ။ ယေ ပနေတေ ဝဒန္တိ “စတ္တာရော ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ အကာလော, အဒေသော, အနင်္ဂေါ, အဓမ္မော စာ”တိ, တေ ဝိပ္ပဋိပတ္တိမတ္တံ ပတိ ပရိကပ္ပေတွာ ဝဒန္တိ။ န ဟိ သာဂမနီယဋ္ဌာနေ ပဝတ္တာ ဝိပ္ပဋိပတ္တိ မိစ္ဆာစာရော နာမ သမ္ဘဝတိ။ သာ ပနေသာ ဒုဝိဓာပိ ဝိပ္ပဋိပတ္တိ ဂုဏဝိရဟိတေ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, ဂုဏသမ္ပန္နေ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ ဂုဏရဟိတေပိ စ အဘိဘဝိတွာ ဝိပ္ပဋိပတ္တိ မဟာသာဝဇ္ဇာ, ဥဘိန္နံ သမာနစ္ဆန္ဒဘာဝေ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, သမာနစ္ဆန္ဒဘာဝေပိ ကိလေသာနံ, ဥပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တဿ ပန အဗြဟ္မစရိယဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ သေဝေတုကာမတာစိတ္တံ, မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တီတိ။ မိစ္ဆာစာရဿ ပန စတ္တာရော သမ္ဘာရာ အဂမနီယဝတ္ထု, တသ္မိံ သေဝနစိတ္တံ, သေဝနာပယောဂေါ, မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနန္တိ ဧဝံ အဋ္ဌကထာသု “စတ္တာရော သမ္ဘာရာ”တိ (ဓ. သ. အကုသလကမ္မပထကထာ; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၈၉; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၀၉-၁၁၁) ဝုတ္တတ္တာ အဘိဘဝိတွာ ဝီတိက္ကမနေ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနေ သတိပိ ပုရိမုပ္ပန္နသေဝနာဘိသန္ဓိပယောဂါဘာဝတော အဘိဘုယျမာနဿ မိစ္ဆာစာရော န ဟောတီတိ ဝဒန္တိ ကေစိ။ သေဝနစိတ္တေ သတိ ပယောဂါဘာဝေါ န ပမာဏံ ဣတ္ထိယာ သေဝနပယောဂဿ ယေဘုယျေန အဘာဝတော, ပုရိသဿေဝ ယေဘုယျေန သေဝနပယောဂေါ ဟောတီတိ ဣတ္ထိယာ ပုရေတရံ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတွာ နိသိန္နာယ [နိပန္နာယ (ဓ. သ. အနုဋီ. ကမ္မကထာဝဏ္ဏနာ)] မိစ္ဆာစာရော န သိယာတိ အာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ပုရိသဿ ဝသေန ဥက္ကံသတော “စတ္တာရော သမ္ဘာရာ”တိ ဝုတ္တံ။ အညထာ ဟိ ဣတ္ထိယာ ပုရိသကိစ္စကရဏကာလေ ပုရိသဿာပိ သေဝနာပယောဂါဘာဝတော မိစ္ဆာစာရော န သိယာတိ ဝဒန္တိ ဧကေ။

ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – အတ္တနော ရုစိယာ ပဝတ္တိတဿ သေဝနာပယောဂေနေဝ သေဝနစိတ္တတာသိဒ္ဓိတော အဂမနီယဝတ္ထု, သေဝနာပယောဂေါ, မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနန္တိ တယော, ဗလက္ကာရေန ပဝတ္တိတဿ ပုရိမုပ္ပန္နသေဝနာဘိသန္ဓိပယောဂါဘာဝတော အဂမနီယဝတ္ထု, တသ္မိံ သေဝနစိတ္တံ , မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနန္တိ တယော, အနဝသေသဂ္ဂဟဏေန ပန ဝုတ္တနယေန စတ္တာရောတိ, တမ္ပိ ကေစိယေဝ ဝဒန္တိ, ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗ

န္တိ **အဘိဓမ္မာနုဋီကာယံ** (ဓ. သ. အနုဋီ. အကုသလကမ္မပထကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ။ ေကာ ပယောဂေ သာဟတ္ထိကောဝ။

၉. **မုသာ**တိ တတိယန္တော, ဒုတိယန္တော တ နိပာတော မိစ္ဆာပရိယာယော, ကိရိယာပဓာနောတိ အာဟ **"ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရဿာ"**တိအာဒိ။ ပုရေ ကရဏံ **ပုရေက္ခာရော,** ဝိသံဝါဒနဿ ပုရေက္ခာရော ယဿာတိ တထာ, တဿ ကမ္မပထပ္ပတ္တမေဝ ဒဿေတုံ **"အတ္ထဘဉ္ဇနကော"** တိ ဝုတ္တံ, ပရဿ ဟိတဝိနာသကောတိ အတ္ထော။ မုသာဝါဒေါ ပန သသန္တကဿ အဒါတုကာမတာယ, ဟသာဓိပ္ပာယေန စ ဘဝတိ။ ဝစသာ ကတာ တယာမပ္ပဓာနာ ကိရိယာ **ဝစီပယောဂေါ။** တထာ ကာယေန ကတာ **ကာယပယောဂေါ။ ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပာယော** ပုဗ္ဗဘာဂက္ခဏေ, တင်္ခဏေ စ။ ဝုတ္တဉှိ "ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတိ 'မုသာ ဘဏိဿ'န္တိ, ဘဏန္တဿ ဟောတိ 'မုသာ ဘဏာမီ'တိ" (ပာရာ. ၂၀၀; ပာစိ. ၄) တေဒေဝ ဟိ ဒွယံ အင်္ဂဘူတံ။ ဣတရံ "ဘဏိတဿ ဟောတိ 'မုသာ မယာ ဘဏိတ'န္တိ" (ပာရာ. ၂၀၀; ပာစိ. ၄) ဝုတ္တံ ပန ဟောတု ဝါ, မာ ဝါ, အကာရဏမေတံ။ **အဿာ** တိ ဝိသံဝါဒကဿ။ "စေတနာ"တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ ဝိသံဝါဒေတိ ဧတေနာတိ **ဝိသံဝါဒနံ,** တဒေဝ ကာယဝစီပယောဂေ, တံ သမုဋ္ဌာပေတီတိ တထာ, ဣမိနာ မုသာသင်္ခါတေန ကာယဝစီပယောဂေန, မုသာသင်္ခါတံ ဝါ ကာယဝစီပယောဂံ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ, သမုဋ္ဌာပေတိ ဝါ ဧတေနာတိ **မုသာဝါဒေါ**တိ အတ္ထမာဟ။ "တဒေါ"တိ ဝုတ္တေ ဝိသံဝါဒနစိတ္တံ, တဇ္ဇော ဝါယာမော, ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ လက္ခဏတ္တယံ ဝိဘာဝိတမေဝ ဟောတိ။

"အတထံ ဝတ္ထု"န္တိ လက္ခဏံ ပန အဝိဘာဝိတမေဝ မုသာ-သဒ္ဒဿ ပယောဂသင်္ခါတကိရိယာတစကတ္တာ။ တသ္မာ ဣဓ နယေ လက္ခဏဿ အဗျာပိတတာယ, မုသာ-သဒ္ဒဿ စ ဝိသံဝါဒိတဗ္ဗတ္ထတစကတာသမ္ဘဝတော ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ မုသာဝါဒလက္ခဏံ ဒဿေတုံ **"အပရော နယော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **လက္ခဏတော** တိ သဘာဝတော။ **တထာ**တိ တေန တထာကာရေန။ ကာယဝစီဝိညတ္တိယော သမုဋ္ဌာပေတီတိ **ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ။** ဣမသ္မိံ ပန နယေ မုသာ ဝတ္ထု ဝဒီယတိ ဝုစ္စတိ ဧတေနာတိ **မုသာဝါဒေါ**တိ နိဗ္ဗစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"သော ယမတ္ထ"** န္တိအာဒိနာ ကမ္မပထပ္ပတ္တံ တဿ ဝတ္ထုဝသေန အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇဘာဝမာဟ။ ယဿ အတ္ထံ ဘဉ္ဇတိ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော , မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇောတိ အဓိပ္ပာယော ဝိယ ဂုဏဝသေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဝသေနာပိ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ လဗ္ဘတိယေဝ။

"အပိစာ"တိအာဒိနာ မုသာဝါဒသာမညဿာပိ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇဘာဝံ ဒဿေတိ။ **အတ္တနော သန္တကံ အဒါတုကာမတာယာ**တိ, ဟိ **ဟသာဓိပ္ပာယေနာ** တိ စ မုသာဝါဒသာမညတော ဝုတ္တံ။ ဥဘယတ္ထာပိ စ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရေနေဝ မုသာဝါဒေါ, န ပန ဝစနမတ္တေန။ တတ္ထ ပန စေတနာ ဗလဝတီ န ဟောတီတိ အပ္ပသာဝဇ္ဇတာ ဝုတ္တာ။ **နဒီ မညေ**တိ နဒီ ဝိယ။ အပ္ပတာယ ဦနဿ အတ္ထဿ ပူရဏဝသေန ပဝတ္တာ ကထာ **ပူရဏကထာ,** ဗဟုတရဘာဝေန ဝုတ္တကထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တေနာကာရေန ဇာတော **တဇ္ဇော,** တဿ ဝိသံဝါဒနဿ အနုရူပောတိ အတ္ထော။ **ဝါယာမော**တိ ဝါယာမသီသေန ပယောဂမာဟ။ ဝီရိယပ္ပဓာနာ ဟိ ကာယိကဝါစသိကကိရိယာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ, န ဝါယာမမတ္တံ။ ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပာယေန ပယောဂေ ကတေပိ အပရေန တသ္မိံ အတ္ထေ အဝိညာတေ ဝိသံဝါဒနဿ အသိဇ္ဈနတော ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနနမ္ပိ ဧကသမ္ဘာရဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန "အဘူတဝစနံ, ဝိသံဝါဒနစိတ္တံ, ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနန"န္တိ တယော သမ္ဘာရေ ဝဒန္တိ။ ကာယိကောဝ သာဟတ္ထိကောတိ ကောစိ မညေယျာတိ တံ နိဝတ္တေတုံ **"သော ကာယေန ဝါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တာယ စေ ကိရိယာယ ပရော တမတ္ထံ ဇာနာတီတိ တင်္ခဏေ ဝါ ဒန္ဓတာယ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ ဝါ ဇာနနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အယန္တိ** ဝိသံဝါဒကော။ **ကိရိယသမုဋ္ဌာပိကစေတနာက္ခဏေယေဝ** တိ ကာယိကဝါစသိကကိရိယသမုဋ္ဌာပိကာယ စေတနာယ ပဝတ္တက္ခဏေ ဧဝ။ **မုသာဝါဒကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတိ** တိ ဝိသံဝါဒနစေတနာသင်္ခါတေန မုသာဝါဒကမ္မုနာ သမ္ဗန္ဓီယတိ, အလ္လီယတီတိ ဝါ အတ္ထော။ သစေပိ ဒန္ဓတာယ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ စိရေနာပိ ပရော တဒတ္ထံ ဇာနာတိ, သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ တင်္ခဏေယေဝ ဗဇ္ဈတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

"ေကာ ပယောဂေ သာဟတ္ထိကောဝ" တိ ဣဒံ ဟေရာဏိကဥ္ဆကထာသု အာဂတနယေန ဝုတ္တန္တိ ဣဓ သင်္ဂဟဥ္ဆကထာယ သင်္ဂဟကာရဿ အတ္တနော မတိဘေဒံ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **"ယထာ။**

ပေ။ တထာ"တိ ဧတေန သာဟတ္ထိကော ဝိယ အာဏတ္တိကာဒယောပိ ဂဟေတဗ္ဗာ, အင်္ဂဟဏေ ကာရဏံ နတ္ထိ ပရသ္မ သ ဝိသံတဒနဘာဝေန တဒ္သဒိသတ္တာတိ ဒဿေတိ , **"ဣဒမဿ။ပေ။ အာဏာပေန္တောပီ"** တိ အာဏတ္တိကဿ သ ဂဟဏေ ကာရဏံ, **"ပဏ္ဏံ။ပေ။ နိဿဇ္ဇန္တောပီ"** တိ နိဿဂ္ဂိယဿ, **"အယမတ္ထော။ပေ။ ဌပေန္တော ပီ"**တိ ထာဝရဿ။ ယသ္မာ ဝိသံတဒေတီတိ သဗ္ဗတ္ထ သမ္ဗန္ဓော။ **ပဏ္ဏေ လိခိတ္ဝာ** တိ တာလာဒီနံ ပဏ္ဏေ အက္ခရေ န လိခိတ္ဝာ, **ပဏ္ဏ** န္တိ တ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ တေန ဝုတ္တံ "တိရောကုဋ္ဋာဒီသူ"တိ [ကုဋ္ဋာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၄. ၁.၈)] ပဏ္ဏေ အက္ခရံ လေခနိယာ လိခိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ဝီမံသိတ္ဝာ ဂဟေတဗ္ဗာ** တိ အတ္တနော မတိယာ သဗ္ဗဒုဗ္ဗ လတ္တာ အနုတ္တာကုက္ကံသနေန ဝုတ္တံ။ ကိဥ္စာပိ ဟတ္ထ ဝိစာရေတဗ္ဗကာရဏံ အတ္ထိ သယမေဝ ဝိစာရိတတ္တာ။

သစ္စ န္တိ ဝစီသစ္စံ, **သစ္စေန သစ္စ** န္တိ ပုရိမေန ဝစီသစ္စေန ပစ္ဆိမံ ဝစီသစ္စံ။ ပစ္စယဝသေန ဓာတုပဒန္တလောပံ သန္ဓာယ **"သန္ဒဟတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန –

"ဝိပုဗ္ဗော ဓာ ကရောတ္ထတ္ထော၊ အဘိပုဗ္ဗော တု ဘာသနေ။
ဿသံပုဗ္ဗော ယထာယောဂံ၊ ဿသာရောပနသန္ဓိသူ"တိ။ –

ဓာ-သဒ္ဒမေဝ ဃဋ္ဌနတ္ထေ ပဌန္တိ။ တသ္မာ ပရိယာယဝသေန **"သန္ဒဟတီ"** တိ ဝုတ္တန္တိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တဒဓိပ္ပာယံ ဒဿ သေတိ **"န အန္တရန္တရာ"** တိအာဒိနာ။ **"ယော ဟိ"**တိအာဒိ တဗ္ဗိဝရဏံ။ **အန္တရိတတ္တာ** တိ အန္တရာ ပရိစ္စိန္နတ္တာ။ **န တာဒိသောတိ** န ဧဝံဝဒနသဘာဝေ။ **ဇီဝိတဟေတုပိ,** ပဂေဝ အညဟေတူတိ **အပိ**-သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနတ္ထော။

"သစ္စတော ထေတတော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၉) ဝိယ **ထေတ**-သဒ္ဒော ထိရပရိယာယော, ထိရဘာဝေ စ သစ္စ တဒိတာဓိကာရတ္တာ ကထာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ထိရကထောတိ အတ္ထော"** တိ။ ထိတဿ ဘာဝေတိ ဟိ **ထေတော,** ထိရဘာဝေ, တေန ယုတ္တတ္တာ ပုဂ္ဂလော ဣဓ **ထေတော** နာမ။ **ဟလိဒ္ဒိ** တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏကန္ဒနိပ္ဖတ္တ ကော ဂစ္ဆဝိသေသော။ **ထုသော** နာမ ဓညတ္တစော, ဓညပလာသော စ။ **ကုမ္ဘဏ္ဍ** န္တိ မဟာဖလော သူပသမ္ဘာဒကော လတာဝိသေသော။ **ဣန္ဒခီလော** နာမ ဂမ္ဘီရနေမော သေိကာထမ္ဘော။ ယထာ ဟလိဒ္ဒိရာကဒယော အနဝဋ္ဌိတသဘာဝ တာယ န ဌိတာ, ဧဝံ န ဌိတာ ကထာ ဧတဿာတိ **နဋ္ဌိတကထော** [နထိရကထော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈)] ယထာ ဟသာဏလေ ခာဒယော အဝဋ္ဌိတသဘာဝတာယ ဌိတာ, ဧဝံ ဌိတာ ကထာ ဧတဿာတိ **ဌိတကထော**တိ [ထိရကထော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈)] ဟလိဒ္ဒိရာကဒယော ယထာ ကထာယ ဥပမာယော ဟောန္တိ, ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကထာယ ဟိ တော ဥပမာယော တိ။

ပတ္တိသဒ္ဒာတာ သဒ္ဒာ အယတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္တာတိ **ပစ္စယိကော** တိ အာဟ **"ပတ္တိယာယိတဗ္ဗကော"** တိ။ ပတ္တိယာ အယိတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ **ပတ္တိယာယိတဗ္ဗာ** ယ-ကာရာဂမေန, တစာ။ သာ ဧတဿာတိ **ပတ္တိယာ ယိတဗ္ဗကော,** တေနာဟ **"သဒ္ဒာယိတဗ္ဗကော"** တိ။ တဒေဝတ္ထံ ဗျတိရေကေန, အန္ဝယေန စ ဒဿေတုံ **"ဧကစ္စော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ** ဝိသံတဒနတော။ ဣတရပက္ခေ စ အဝိသံတဒနတောတိ အဓိပ္ပာ ယော။ **"လောက"**န္တိ ဧတေန **"လောကဿာ"** တိ ဧတ္ထ ကမ္မတ္ထေ ဆဋ္ဌီတိ ဒဿေတိ။

သတိပိ ပစ္စေကံ ဟဌက္ကမေ အညာသု **အဘိမ္မဋ္ဌကထာ** ဒီသု (ဓ. သ. အဋ္ဌ. အကုသလကမ္မပထကထာ; မ. နိ. ၁.၈၉) သံဝဏ္ဏနာက္ကမေန တိဏ္ဏမ္ပိ ပဒာနံ ဧကတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကာတုံ **"ယာယ တစာယာ"**တိအာဒိမာဟ, ယာယ တစာ ယ ကရောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပရဿာ** တိ ယံ ဘိန္ဒိတုံ တံ တစံ ဘာသတိ, တဿ။ **စ**-သဒ္ဒော အဋ္ဌာနပယုတ္တော, သော ဒ္ဝန္နဂ္ဂဘာဝံ ဇောတေတုံ ကမ္မဒ္ဝယေ ပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော။ **သုညဘာဝ**န္တိ ပိယဝိရဟိတတာယ ရိတ္တဘာဝံ။ **သာ** တိ ယထာဝုတ္တာ သဒ္ဒသဘာဝ **တစာ,** ဧတေန ပိယဥ္စ သုညဥ္စ ပိယသုညံ, တံ ကရောတိ တောယာတိ **ပိသုဏာ** နိရုတ္တိ နယေနာတိ ဝစနတ္ထံ ဒဿေတိ, ပိသတီတိ တ **ပိသုဏာ,** သမဂ္ဂေ သတ္တေ အဝယဝဘူတေ ဝဂ္ဂဘိန္နေ ကရောတီတိ အတ္ထော။

ဖရုသန္တိ သိနေဟာဘာဝေန လူခံ။ **သယမ္ပိ ဖရုသာ** တိ အေမနဿသမုဋ္ဌိတတ္တာ သဘာဝေန သယမ္ပိ ကက္က သာ။ ဖရုသသဘာဝတော **နေဝ ကဏ္ဏသုခာ။** အတ္ထဝိပန္နတာယ **န ဟဒယင်္ဂမာ။** ဧတ္ထ ပန ပဌမနယေ ဖရုသံ ကရော

တီတိ ဝစနတ္ထေန တ ဖလူပစာရေန တ တစာယ ဖရုသသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒုတိယနယေ မမ္မစ္ဆေဒဝသေန ပဝတ္တိ ယာ ကေန္တနိုဠ္ဓုရတာယ ရုဠ္ဌိဟိသဒ္ဒဝသေန သဘာဝေန, ကာရဏူပစာရေန တ တစာယ ဖရုသသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဒဠ္ဌဗ္ဗာ။

ယေနာတိ ပလာပသင္ခာတေန နိရတ္ထကဝစနေန။ **သမ္ဖ** န္တိ **“သ”**န္တိ ဝုတ္တံ သုခံ, ဟိတဉ္စ ဖလတိ ပဟရတိ ဝိနာသေတီတိ အတ္ထေန “သမ္ဖ”န္တိ လဒ္ဓနာမံ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ အနုပကာရကံ ယံ ကိဉ္စိ အတ္ထံ, တေနာဟ **“နိရ တ္ထက”**န္တိ, ဣမိနာ သမ္ဖံ ပလပတိ ဧတေနာတိ **သမ္ဖပ္ပလာပေါ** တိ ဝစနတ္ထံ ဒဿေတိ။

“တေသ”န္တိအာဒိနာ စေတနာယ ဖလတေဟာရေန ပိသုဏာဒိသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာ။ **“သာ ဧဝ”**တိအာဒိနာ ပန စေတနာယ ပဝတ္တိပရိက္ခပ္ပနာယ ဟေတုံ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ “ပဟာယာ”တိအာဒိဝစနသန္နိဓာနတော တဿာယေဝ စ ပဟာတဗ္ဗတာ ယုတ္တိတော အဓိပ္ပေတာတိ အတ္ထော။

တတ္ထာ တိ တာသု ပိသုဏတစာဒီသု။ **သံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿာ** တိ လောဘေန, ဒေါသေန တ ဝိဗာဓိတစိတ္တဿ, ဥပတာပိတစိတ္တဿ တ, ဒူသိတစိတ္တဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, “စေတနာ”တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ ယေန သဟ ပ ရေသံ ဘေဒာယ ဝဒတိ, တဿ အတ္တနော ပိယကမျတာယာတိ အတ္ထော။ **စေတနာ ပိသုဏာတစာ** နာမ ပိသုဏံ ဝဒန္တိ တောယာတိ ကတွာ။ သမာသဝိသယေ ဟိ မုဠ္ဌဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော, ဗျာသဝိသယေ ဥပစာရဝသေနာတိ ဒဠ္ဌဗ္ဗံ။ ယဿ ယတော ဘေဒံ ကရောတိ, တေသု အဘိန္နေသု အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, ဘိန္နေသု မဟာသာဝဇ္ဇံ။ တထာ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဝိသေသေသုပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ယဿ ပေသုညံ ဥပသံဟရတိ, သော ဘိဇ္ဇတု တ, မာ တ, တဿ တဒတ္ထဝိညာပနမေဝ ပမာဏန္တိ အာဟ **“တ ဿ တဒတ္ထဝိဇာနန”**န္တိ။ ဘေဒပုရေက္ခာရတာပိယကမျတာနမေကေကပက္ခိပနေန စတ္တာရော။ ကမ္မပထပ္ပတ္ တိ ပန ဘိန္နေ ဧဝ။ **ဣမေသ**န္တိ အနိယမတာယ ပရမ္မုခာပဝတ္တာနမ္ပိ အတ္တနော ဗုဒ္ဓိယံ ပရိဝတ္တမာနေ သန္ဓာယ ဝုတ္ တန္တိ ဒဿေတုံ **“ယေသ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဣတော** တိ ဣဓ ပဒေသေ, ဝုတ္တာနံ ယေသံ သန္တိကေ သုတန္တိ ယောဇေ တဗ္ဗံ။

“ဒွိဝိန္န” န္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌနယဝစနံ ဗဟူနမ္ပိ သန္ဓာနတော။ **“မိတ္တာန”** န္တိအာဒိ **“သန္ဓာန”** န္တိ ဧတ္ထ ကမ္မံ, တေန ဟဋ္ဌိယံ “ဘိန္နာန”န္တိ ဧတ္ထ ကမ္မဘာဝံ ဒဿေတိ။ သန္ဓာနကရဏဉ္စ နာမ တေသမနုရူပကရဏမေဝါတိ ဝုတ္တံ **“အနုကတ္တာ”**တိ။ **အနုပ္ပဒာတာ** တိ အနုဗလပ္ပဒာတာ, အနုဝတ္တနဝသေန တ ပဒာတာ။ ကဿ ပန အနုဗလပ္ပဒာနံ, အနု ဝတ္တနဉ္စာတိ? “သဟိတာန”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ သန္ဓာနဿာတိ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“သန္ဓာနာနုပ္ပဒာတာ”** တိ။ ယ သ္မာ ပန အနုဗလဝသေန, အနုဝတ္တနဝသေန စ သန္ဓာနဿ ပဒာနံ အာဒာနံ, ရက္ခဏံ တ ဒဠ္ဌီကရဏံ ဟောတိ, တသ္ မာ ဝုတ္တံ **“ဒဠ္ဌီကမ္မံ ကတ္တာ”** တိ။ အာရမန္တိ ဧတ္ထာတိ **အာရာမော။** ရမိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ သမဂ္ဂေတိ ဟိ တဒဓိဋ္ဌာနာနံ ဝသေန တဗ္ဗိသေသနတာ ဝုတ္တာ။ “သမဂ္ဂေ”တိပိ ပဌန္တိ, တဒယုတ္တံ **“ယတ္ထာ”** တိအာဒိဝစနေန ဝိရုဒ္ဓတ္တာ။ ယ သ္မာ ပန အာကာရေန ဝိနာပိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတိ, တသ္မာ **“အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော”** တိ ဝုတ္တံ **သမဂ္ဂေသူ** တိ သမဂ္ဂဘူတေသု ဇနကာယေသု, တေနာဟ **“တေ ပဟာယာ”**တိအာဒိ။ တပ္ပကတိယတ္တောပိ ကတ္တုအတ္ထောတတိ ဒဿေတိ **“နန္ဒတီ”** တိ ဣမိနာ။ တပ္ပကတိယတ္တေန ဟိ “ဒိသွာပိ သုတွာပီ”တိ ဝစနံ သုပပန္နံ ဟောတိ။ သမဂ္ဂေ ကရောတိ ဧတာယာတိ **သမဂ္ဂကရဏီ။** သာယေဝ တစာ, တံ ဘာသိတာတိ အတ္ထမာဟ **“ယာ တစာ”**တိအာဒိနာ။ တာယ တစာယ သမဂ္ဂကရဏံ နာမ။ “သုခာ သင္ဃဿ သာမဂ္ဂီ, သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ”တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၁၉၄) သမဂ္ဂါနိ သံသဒ္ဒနမေဝါတိ ဝုတ္တံ **“သာမဂ္ဂိဂုဏပရိဒီပိကမေဝ”** တိ။ **ဣတရန္တိ** တဗ္ဗိပရီတံ ဘေဒနိကံ တစံ။

မမ္မာနိ တိ ဒုဋ္ဌာရုနိ, တဿဒိသတာယ ပန ဣဓ အင်္ဂေါသဝတ္ထုနိ “မမ္မာနီ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ယထာ ဟိ ဒုဋ္ဌာရု သု ယေန ကေနစိ ဝတ္ထုနာ ဃဋ္ဋိတေသု စိတ္တံ အဓိမတ္တံ ဒုက္ခပ္ပတ္တံ ဟောတိ, တထာ တေသု ဒသသုဇာတိအာဒီသု အ င်္ဂေါသဝတ္ထူသု ဖရုသတစာယ ဖုသိတမတ္တေသူတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “မမ္မာနိ ဝိယ မမ္မာနိ, ယေသု ဖရုသတစာယ ဆုပိတမတ္တေသု ဒုဋ္ဌာရူသု ဝိယ ဃဋ္ဋိတေသု စိတ္တံ အဓိမတ္တံ ဒုက္ခပ္ပတ္တံ ဟောတိ, ကာနိ ပန တာနိ? ဇာတိအာဒီနိ အင်္ဂေါသဝတ္ထူနီ”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၉) “ယဿ သရီရပ္ပဒေသဿ သတ္ထာဒိပဋိဟနေန ဘုသံ ရုဇ္ဇနံ, သော မမ္မံ နာမ။ ဣဓ ပန ယဿ စိတ္တဿ ဖရုသတစာဝသေန အေမနဿသင်္ခာတံ ဘုသံ ရုဇ္ဇနံ, တံ မမ္မံ ဝိယာတိ မမ္မ”န္တိ

အပရေ။ တာနိ မမ္မာနိ ဆိဇ္ဇန္တိ ဘိဇ္ဇန္တိ ယေနာတိ **မမ္မစ္ဆေဒကော,** သေ့ဝ ကာယဝစီပယောဂေ, တာနိ သမုဋ္ဌာပေတီတိ တထာ။ **ကေန္တဖရုသစေတနာ ဖရုသာ တစာ** ဖရုသံ ဝဒန္တိ တောယာတိ ကတ္ွာ။ ''ဖရုသစေတနာ'' ဣစ္စေဝ အဝတွာ **''ကေန္တဖရုသစေတနာ''**တိ ဝစနံ ဒုဋ္ဌစိတ္တတာယ ဧဝ ဖရုသစေတနာ အဓိပ္ပေတာ, န ပန သဝနဖရုသတာမတ္တေနာတိ ဉာပနတ္ထံ။ **တဿာ** တိ ကေန္တဖရုသစေတနာယ ဧဝ။ **အာဝိဘာဝတ္ထ** န္တိ ဖရုသတစာဘာဝဿ ပာကဋ္ဌကရဏတ္ထံ။ **တဿာ** တိ တ ကေန္တဖရုသစေတနာယ ဧဝ, ဖရုသတစာဘာဝဿာတိ အတ္ထော။ **တထေတ**တိ မာတုဝုတ္တာကာရေနေဝ, **ဥဋ္ဌာသိ** အနုဗန္ဓိတုန္တိ အတ္ထော။ **သစ္စကိရိယ** န္တိ ယံ ''စဏ္ဍာ တံ မဟိံသီ အနုဗန္ဓတူ''တိ ဝစနံ မုခေန ကထေသိ, တံ မာတုစိတ္တေ နတ္ထိ, တသ္မာ ''တံ မာ ဟောတု, ယံ ပန ဥပ္ပလပတ္တမ္ပိ မယှံ ဥပရိ န ပတတူ''တိ ကာရဏံ စိတ္တေန စိန္တေသိ, တဒေဝ မာတုစိတ္တေ အတ္ထိ, တသ္မာ ''တမေဝ ဟောတူ''တိ သစ္စကရဏံ, ကတ္တဗ္ဗသစ္စံ တ။ **တတ္ထေတ**တိ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနေယေဝ။ **ဗဒ္ဓာ ဝိယာ** တိ ယောတ္တာဒီနာ ပရိဗန္ဓိ ဝိယ။ **ဧဝံ မမ္မစ္ဆေဒကော** တိ တေ့ သဝနဖရုသတာမတ္တေန မမ္မစ္ဆေဒကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပယောဂေတိ ဝစီပယောဂေ။ **စိတ္တသဏ္ဍဟတာယာ** တိ ကေန္တဖရုသစေတနာယ အဘာဝမာဟ။ တတောယေဝ ဟိ ဖရုသတစာ န ဟောတိ ကမ္မပထပ္ပတ္တာ, ကမ္မဘာဝံ ပန န သက္ကာ တရေတုန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **''မာတာပိတရော ဟိ''**တိအာဒိနာပိ တဒေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ။ ဧဝံ ဗုတိရေကဝသေန စေတနာဖရုသတာယ ဖရုသတစာဘာဝံ သာဓေတွာ ဣဒါနိ တမေဝ အနွယဝသေန သာဓေတုံ **''ယထာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဖရုသာ တစာ န ဟောတိ** ဖရုသာ တစာ ဟောတိယေဝတိ အတ္ထော **သာ**တိ ဖရုသတစာ။ **ယန္တိ** ပုဂ္ဂလံ။

တ္တောပိ ကမ္မပထဘာဝံ အပ္ပတ္တာ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, ဣတရာ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တထာ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဘေဒေပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန ''ယံ ဥဒ္ဒိဿ ဖရုသတစာ ပယုဇ္ဇတိ, တဿ သမ္မုခါယေဝ သီသံ ဧတီ''တိ ဝဒန္တိ, ဧကေ ပန ''ပရမ္မုခါပိ ဖရုသတစာ ဟောတိယေဝ''တိ။ တတ္ထာယမဓိပ္ပာယော ယုတ္တော သိယာ, သမ္မုခါ ပယောဂေ အကရတဒီနံ ဗလဝဘာဝတော သိယာ စေတနာ ဗလဝတီ, ပရဿ စ တဒတ္ထဝိဇာနနံ, န တထာ ပရမ္မုခါ။ ယထာ ပန အက္ကောသိတေ မတေ အာဠဟနေ ကတာ ခမနာ ဥပတဒန္တရာယံ နိဝတ္တေတိ, ဧဝံ ပရမ္မုခါ ပယုတ္တာပိ ဖရုသတစာ ဟောတိယေဝတိ သက္ကာ ဉာတုန္တိ, တသ္မာ ဥဘယတ္ထာပိ ဖရုသတစာ သမ္ဘဝတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနနမညတ္ရ တယောဝ တဿာ သမ္ဘာရာ **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တာတိ။ **ကုပိတစိတ္တ** န္တိ အက္ကောသနာဓိပ္ပာယေနေဝ ဝုတ္တံ, န ပန မရဏာဓိပ္ပာယေန။ မရဏာဓိပ္ပာယေန ဟိ သတိ စိတ္တကောပေ အတ္ထသိဒ္ဓိယာ, တဒဘာဝေ စ ယထာရဟံ ဟဏာတိပာတဗ္ဗာပာဒာဝ ဟောန္တိ။

ဧဝံ ဝုစ္စတိ အောသော ဣလတိ စိတ္တံ, ပုဂ္ဂလော တ ကမ္ပတိ ဧတေနာတိ ကတွာ။ **ဧတ္တော** တိ –

> ''နေလင်္ဂေ သေတပစ္ဆာဒေ၊ ဧကာရော ဝတ္တတီ ရထော။
> အနီဃံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓန''န္တိ။ (သံ. နိ. ၄.၃၄၇; ဥဒာ. ၆၅; ပေဋကော. ၂၅)။ –

ဣမိဿာ ဥဒာနကထာယ။ သီလဥ္ဇေဟတ္ထ နိဒ္ဒေသတာယ ''နေလ''န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ စိတ္တော ဂဟပတိ အာယသ္မတာ ကာမဘူထေရေန ပုဋ္ဌော သံယုတ္တာဂမဝရေ သင္ဂာယတနဝဂ္ဂေ ''နေလင်္ဂ''န္တိ ခော ဘန္တေ သီလာနမေတံ အဓိဝစန''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၃၄၇) တစာ နာမ သဒ္ဒသဘာတ တံတဒတ္ထနိဗန္ဓနာတိ သာဒုရသသဒိသတ္တာ မဓုရမေဝ ဗျဉ္ဇနံ, အတ္ထော စ တဗ္ဗာဝတောတိ အတ္ထမေဝ သန္ဓာယ **ဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ** , **အတ္ထမဓုရတာယာ''** တိ စ ဝုတ္တံ။ ဝိသေသနပရနိပာတောပိ ဟိ လောကေ ဒိဿတိ ''အဂ္ဂျာဟိတော''တိအာဒီသု။ အပိစ အဝယတပေက္ခနေ သတိ ''မဓုရံ ဗျဉ္ဇနံ ယဿာ''တိအာဒိနာ ဝတ္တဗ္ဗော။ **သုခာ**တိ သုခကရဏီ, သုခဟေတူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကဏ္ဏသုခ** န္တိ ကဏ္ဏသင်္ဂံ။ ကဏ္ဏသဒ္ဒေန စေတ္ထ သောတဝိညာဏပဋိဗဒ္ဓတဒနုဝတ္တကာ ဝိညာဏဝီထိယော ဂဟိတာ။ တေဟာရကထာ ဟေသာ သုတ္တန္တဒေသနာ, တဿာ ဝဏ္ဏနာ စ, တထာ စေဝ ဝုတ္တံ **''သကလသရီရေ ကောပံ, ပေမ''**န္တိ စ။ န ဟိ ဟဒယဝတ္ထုနိဿိတော ကောပော, ပေမော စ သကလသရီရေ ဝတ္တတိ။ သေ နယော ဤဒိသေသု။ **သုခေန စိတ္တံ ပဝိသတီ** ယထာဝုတ္တကာရဏဒ္ဓဝယေနာတိ အတ္ထော, အလုတ္တသမာသော စေသ ယထာ ''အမတဂ္ဂတော''တိ။ **ပုရေ**တိ ဂုဏပရိပုရေ, တေနာဟ **''ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယာ''** တိ။ ပုရေ သံဝဍ္ဍာ **ပောရီ,** တာဒိသာ နာရီ ဝိယာတိ တစာပိ **ပောရီ**တိ အတ္ထမာဟ **''ပုရေ''**တိအာဒိနာ။ **သုကုမာရာ**တိ သုတရဏာ။ ဥပမေယ္ယပက္ခေ ပန အဖရုသတာယ မုဒုကဘာတေ ဧဝ သု

ကုမာရတာ။ **ပုရသ္မာ** တိ ဧတ္ထ **ပုရ**-သဒ္ဒေါ တန္နိဿိတစကော သဟစရဏဝသေန “ကမော အာဂတော”တိအာဒီသု ဝိယ, တေနေတဟ **“နဂရတသီန”**န္တိ။ **သောတိ** တံသမ္ဗန္ဓိနိဒ္ဒေသော တစာ။ **ဧဝရူပိ ကထာ**တိ အတ္တတ္တယေန ပကာသိတာ ကထာ။ **ကန္တာ** တိ ကာမိတာ တုဋ္ဌာ ယထာ “ပက္ကန္တော”တိ, မာန-သဒ္ဒဿ တ အန္တဗ္ဗုဒေသော, ကာမိယမာနာတိ အတ္တော။ ယထာ “အနာပတ္တိ အသမနုဘာသန္တဿာ”တိ (ပာရာ. ၄၁၆, ၄၃၀, ၄၄၁) **မနံ** အပေ့တိ ဝဒ္ဓုပေတီတိ **မနာပ,** တေန ဝုတ္တံ **“စိတ္တဝုမိုကရာ”** တိ။ တထာကာရိနီတိ အတ္တော။ အတော **ဗဟုနော ဇနဿာ** တိ က္လစသမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ, န တု ပုရိမသ္မိံ ဝိယ ကတ္တရိ။

ကာမံ တေဟိ ဝတ္တုမိစ္ဆိတော အတ္ထော သမ္ဘဝတိ, သော ပန အဖလတ္တာ ဘာသိတတ္ထပရိယာယေန အတ္ထောယေဝ နာမ န ဟောတီတိ အာဟ **“အနတ္ထဝိညာပိကာ”** တိ။ အပိစ ပယောဇနတ္ထာဘာဝတော **အနတ္ထာ,** တစာ, တံ ဝိညာပိကာတိပိ ဝဋ္ဋတိ။ **အကုသလစေတနာ သမ္ဖပ္ပလာပေါ** သမ္ဖံ ပလပန္တိ ဧတာယာတိ ကတ္တာ။ **အာသေဝနံ** ဘာဝနံ ဗဟုလီကရဏံ။ ယံ ဇနံ ကဟာပယိတုံ ပဝတ္တိတော, တေန အဂ္ဂဟိတေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, ဂဟိတေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဝသေနာပိ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **ဘာရတ**နာမကာနံ ဒွေဝဘာတုကရာဇူနံ **ယုဒ္ဓကထာ,** ဒသဂိရိယက္ခေန **သီတာ**ယ နာမ ဒေဝိယာ **အာဟရဏကထာ,** ရာမရညာ ပစ္စာဟရဏကထာ , ယထာ တံ အစုနာ ဗာဟိရကေဟိ ပရိစယိတာ သက္ကဋဘာသာယ ဂန္ထိတာ ရာမပုရာဏဘာရတပုရာဏာဒိကထာတိ, ဧဝမာဒိကာ နိရတ္ထကကထာ သမ္ဖပ္ပလာပေါတိ ဝုတ္တံ **“ဘာရတ။ပေ။ ပုရေက္ခာရတာ”** တိ။

“ကာလဝါဒီ”တိအာဒိ သမ္ဖပ္ပလာပ ပဋိဝိရတဿ ပဋိပတ္တိဒဿနံ ယထာ “ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၈, ၁၉၄) ပာဏာတိပာတပ္ပဟာနဿ ပဋိပတ္တိဒဿနံ။ “ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ဝိဟရတီ”တိ ဟိ ဝုတ္တေ ကထံ ပာဏာတိပာတပ္ပဟာနံ ဟောတီတိ အပေက္ခာသမ္ဘဝတော “ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတီ”တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပန ဝိရတိ ကထန္တိ အာဟ “နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတ သတ္ထော”တိ။ တဒ္ဓ ဒဏ္ဍသတ္ထနိဓာနံ ကထန္တိ ဝုတ္တံ “လဇ္ဇီ”တိအာဒိ။ ဧဝံ ဥတ္တရုတ္တရံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ဥပာယသန္ဒဿနံ။ တထာ အဒိန္နာအနာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ “ကာလဝါဒီတိအာဒိ သမ္ဖပ္ပလာပ ပဋိဝိရတဿ ပဋိပတ္တိသန္ဒဿန”န္တိ။ အတ္ထသံဟိတာပိ ဟိ ဝါစာ အယုတ္တကာလပယောဂေန အတ္ထာဝဟာ န သိယာတိ အနတ္ထဝိညာပနဘာဝံ အနုလောမေတိ, တသ္မာ သမ္ဖပ္ပလာပံ ပဇဟန္တေန အကာလဝါဒိတာ ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **“ကာလဝါဒီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ကာလေ ဝဒန္တေနာပိ ဥဘယာနတ္ထ အသာဓနတော အဘူတံ ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ဘူတဝါဒီ”**တိ။ ဘူတဉ္စ ဝဒန္တေန ယံ က္လစလောကပရလောကဟိတသမ္ပာဒနကံ, တဒေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **“အတ္ထဝါဒီ”** တိ။ အတ္ထံ ဝဒန္တေနာပိ န လောကိယဓမ္မနိဿိတမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ, အထ ခေါ လောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတမ္ပီတိ အာဟ **“ဓမ္မဝါဒီ”** တိ။ ယထာ စ အတ္ထော လောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတော ဟောတိ, တထာ ဒဿနတ္ထံ **“ဝိနယဝါဒီ”**တိ ဝုတ္တံ။

ပာတိမောက္ခသံဝရော, သတိဉာဏခန္တိဝီရိယသံဝရောတိ ဟိ ပဉ္စန္နံ သံဝရဝိနယာနံ တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိဿရဏပ္ပဟာနန္တိ ပဉ္စန္နံ ပဟာနဝိနယာနဉ္စ ဝသေန ဝုစ္စမာနော အတ္ထော နိဗ္ဗာနာဓိဂမဟေတုဘာဝတော လောကုတ္တရဓမ္မသန္နိဿိတော ဟောတိ။ ဧဝံ ဂုဏဝိသေသယုတ္တော စ အတ္ထော ဝုစ္စမာနော ဒေသနာကောသလ္လေ သတိ သောဘတိ, ကိစ္စကရော စ ဟောတိ, နာညထာတိ ဒဿေတုံ **“နိဓာနဝတိံ ဝါစံ ဘာသိတာ”**တိ ဝုတ္တံ။ က္လအနိ တမေဝ ဒေသနာကောသလ္လံ ဝိဘာဝေတုံ **“ကာလေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ အဇ္ဈာသယဉ္ဇုပ္ပတ္တိံ, ပုစ္ဆာယ စ ဝသေန ဩတိဏ္ဏော ဒေသနာဝိသယေ ဇေဝံသာဒိဗ္ဗာကရဏဝိဘာဂံ သလ္လက္ခေတွာ ဥပနာဟေတုအာဟရဏသံသန္ဒနာနိ တံတံကာလာနုရူပံ ဝိဘာဝေန္တိယာ ပရိမိတပရိစ္ဆိန္နရူပာယ ဂမ္ဘီရအနပဟူတတ္ထဝိတ္ထာရသင်္ဂဟိကာယ ဒေသနာယ ပရေ ယထာဇ္ဈာသယံ ပရမတ္ထသိဒ္ဓိံ ပတိဋ္ဌာပေန္တော “ဒေသနာကုသလော”တိ ဝုစ္စတီတိ ဧဝမေတ္ထာပိ အတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝတ္တဗ္ဗယုတ္တကာလ န္တိ ဝတ္တဗ္ဗဝစနဿ အနုရူပကာလံ, တတ္ထ တ ပယုဇ္ဇိတဗ္ဗကာလံ။ သဘာဝဝသေနေဝ ဘူတတာတိ အာဟ **“သဘာဝမေဝ”**တိ။ အတ္ထံ ဝဒတီတိ **အတ္ထဝါဒီ။** အတ္ထဝဒနဉ္စ တန္နိဿိတတစာကထနမေဝါတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ “ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထသန္နိဿိတမေဝ ကတွာ”တိ။ **ဓမ္မဝါဒီ”** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

နိဓေတိ သန္နိဓာနံ ကရောတိ ဧတ္ထာတိ **နိဓာနံ။ ဌပနောကာသော။** ''ဌာနဝတီ''တိ ဝုတ္တေ တသ္မိံ ဌာနေ ဌပေတုံ ယုတ္တာတိပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **''ဟဒယေ''**တိအာဒိ။ နိဓာနဝတီပိ ဝါစာ ကာလယုတ္တာဝ အတ္ထာဝဟာ, တသ္မာ ''ကာလေနာ''တိ ဣဒံ ''နိဓာနဝတိံ ဝါစံ ဘာသိတာ''တိ ဧတ္ထာပေက္ခဝစနန္တိ ဒဿေတိ **''ဝေရူပိ''**န္တိအာဒိနာ။ ဣစ္ဆိတတ္ထနိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ အပဒိသိတဗ္ဗော, အပဒိသီယတိ ဝါ ဣစ္ဆိတတ္ထော အနေနာတိ **အပဒေသော,** ဥပမာ, ဟေတုအာဟရဏာဒိကာရဏံ ဝါ, တေန သဟ ဝတ္တတီတိ **သာပဒေသာ,** ဝါစာ, တေနာဟ **''သဥပမံ သကာရဏန္တိ အတ္ထော''**တိ။ **ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ**တိ ယာဝတာ ပရိယောသာနံ သမ္ဘဝတိ, တာဝတာ မရိယာဒံ ဒဿေတွာ, တေန ဝုတ္တံ **''ယထာ။ပေ။ ဘာသတီ''**တိ။ သိခမပ္ပတ္တာ ဟိ ကထာ အတ္ထာဝဟာ နာမ န ဟောတိ။ **အတ္ထသံဟိတ**န္တိ ဧတ္ထ **အတ္ထ**-သဒ္ဒော ဘာသိတတ္ထပရိယာယောတိ ဝုတ္တံ **''အနေကေဟိပီ''**တိအာဒိ။ ဘာသိတတ္ထော စ နာမ သဒ္ဒါနုသာရေန အဓိဂတော သဗ္ဗောပိ ပကတ္ယတ္ထပစ္စယတ္ထဘာဝတ္ထာဒိကော, တတောယေဝ ဘဂဝတော ဝါစံ ဧကကထာပဒမ္ပိ သင်္ခေပဝိတ္ထာရာဒိဧကတ္တာဒိနန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒိနယေဟိ အနေကေဟိပိ နိဒ္ဒါရဏက္ခမတာယ ပရိယာဒာတုံ မသက္ကုဏေယျံ အတ္ထမာဝဟတီတိ။ ဧဝံ အတ္ထသာမညတော သံဝဏ္ဏေတွာ ဣစ္ဆိတတ္ထဝိသေသတောပိ သံဝဏ္ဏေတုံ **''ယံ ဝါ''**တိအာဒိမာဟ။ အတ္ထတဒိနာ ဝတ္တုမိစ္ဆိတတ္ထောယေဝ ဟိ ဣဓ ဂဟိတော။ နနု သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝစနံ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတတ္ထသဟိတံယေဝ, ကိမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထီတိ အန္ယောလီနစောဒနံ ပရိသောဓေတိ **''န အည''**န္တိအာဒိနာ။ အညမတ္ထံ ပဌမံ နိက္ခိပိတွာ အနနုသန္ဓိဝသေန ပစ္ဆာ အညမတ္ထံ န ဘာသတိ။ ယထာနိက္ခိတ္တာနုသန္ဓိဝသေနေဝ ပရိယောသာပေတွာ ကထေတီတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၀. ဧဝံ ပဌ္ဌိဟဌ္ဌိယာ သတ္တမူလသိက္ခာပဒါနိ ဝိဘဇိတွာ သတိပိ အဘိဇ္ဈာဒိပ္ပဟာနဿ သံဝရသီလသင်္ဂဟေ ဥပရိ ဂုဏာသင်္ဂဟတော, လောကိယပုထုဇ္ဇနာဝိသယတော စ ဥတ္တရိဒေသနာယ သင်္ဂဟိတုံ တံ ပရိဟရိတွာ ပစုရဇနပာကဋံ အာစာရသီလမေဝ ဝိဘဇန္တော ဘဂဝါ ''ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ''တိအာဒိမာဟာတိ ဟဋ္ဌိယံ သမ္ဗန္ဓော ဝတ္တဗ္ဗော။ တတ္ထ ဝိရုဟန္တိ ဝိရုဟန္တိ ဧတေဟီတိ **ဗီဇာနိ။** ပစ္စယန္တရသမဝါယေ သဒိသဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော ဝိရုဟနသမတ္ထာနံ သာရဖလာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဘဝန္တိ, အဟုဝုန္တိ စာတိ **ဘူတာ,** ဇာယန္တိ ဝဍ္ဎန္တိ ဇာတာ, ဝဍ္ဎိတာ စာတိ အတ္ထော။ ဝဍ္ဎမာနကာနံ ဝဍ္ဎိတွာ, ဌိတာနဉ္စ ရုက္ခဂစ္ဆာဒီနံ ယထာက္ကမမဓိဝစနံ။ ဝိရုဠှမူလာ ဟိ နီလဘာဝံ အာပဇ္ဇန္တာ တရုဏရုက္ခဂစ္ဆာ ဇာယန္တိ ဝဍ္ဎန္တီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝဍ္ဎိတွာ ဌိတာ မဟန္တာ ရုက္ခဂစ္ဆာ ဇာတာ ဝဍ္ဎိတာတိ။ **ဂါမော**တိ သမူဟော, သော စ သုဒ္ဓဋ္ဌကမ္မေရာသိ, ဗီဇာနံ, ဘူတာနဉ္စ တထာလဒ္ဓသမညာနံ အဋ္ဌဓမ္မာနံ ဂါမော, ဧတေယေဝ ဝါ ဂါမောတိ ဝါ ကထာ။ အဝယဝဝိနိမုတ္တဿ ဟိ သမုဒာယဿ အဘာဝတော ဒုဝိဓေနာပိ အတ္ထေန ဧတေယေဝ တိဏရုက္ခလတာဒယော ဂယှန္တိ။

အပိစ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဟရိတဘာဝမာပန္နာ ရုက္ခဂစ္ဆာဒယော ဒေဝတာ ပရိဂ္ဂယှန္တိ, တသ္မာ ဘူတာနံ နိဝါသနဋ္ဌာနတာယ ဂါမောတိ ဘူတဂါမောတိပိ ဝဒန္တိ, ဧတေ သရူပတော ဒဿေတုံ **''မူလဗီဇ''**န္တိအာဒိမာဟ။ မူလမေဝ ဗီဇံ **မူလဗီဇံ။** သေသေသုပိ အယံ နယော။ **ဖဠုဗီဇ**န္တိ ပဗ္ဗဗီဇံ။ ပစ္စယန္တရသမဝါယေ သဒိသဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော ဝိရုဟနသမတ္ထေ သာရဖလေ နိရုဠှော ဗီဇ-သဒ္ဒော တဒတ္ထသိဒ္ဓိယာ မူလာဒီသုပိ ကေသုစိ ပဝတ္တတီတိ မူလာဒိတော နိဝတ္တနတ္ထံ ဧကေန ဗီဇ-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ **''ဗီဇဗီဇ''**န္တိ ဝုတ္တံ ယထာ ''ရူပံရူပံ, ဒုက္ခဒုက္ခ''န္တိ စ။ **နီလတိဏရုက္ခာဒိကဿာ**တိ အလ္လတိဏဿ စေဝ အလ္လရုက္ခာဒိကဿ စ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဩသဓိဂစ္ဆလတာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သမာရမ္ဘော**ဣဓ ဝိကောပနံ, တဉ္စ ဆေဒနာဒိယေဝါတိ ဝုတ္တံ **''ဆေဒနဘေဒနပစနာဒိဘာဝေနာ''**တိ။ နနု စ ရုက္ခာဒယော စိတ္တရဟိတတာယ န ဇီဝါ, စိတ္တရဟိတတာ စ ပရိပ္ဖန္ဒနာဘာဝတော, ဆိန္နေ ဝိရုဟနတော, ဝိသဒိသဇာတိကဘာဝတော, စတုယောနိအပရိယာပန္နတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုဍ္ဎိ ပန ပဝါဠသိလာလဝဏာဒီနမ္ပိ ဝိဇ္ဇတီတိ န တေသံ ဇီဝတာဘာဝေ ကာရဏံ။ ဝိသယဂ္ဂဟဏဉ္စ နေသံ ပရိကပ္ပနာမတ္တံ သုပနံ ဝိယ စိဉ္စာဒီနံ, တထာ ဒောဟဠာဒယော။ တတ္ထ ကသ္မာ ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတိ ဣစ္ဆိတာတိ? သမဏသာရုပ္ပတော, တန္နိဿိတသတ္တာနုကမ္ပနတော စ။ တေနေဝါဟ အာဠဝကာနံ ရုက္ခစ္ဆေဒနာဒိဝတ္ထုသု ''ဇီဝသညိနော ဟိ မောဃပုရိသာ မနုဿာ ရုက္ခသ္မိ''န္တိအာဒိ (ပါရာ. ၈၉)။

ဧကံ ဘတ္တံ **ဧကဘတ္တံ,** တမဿ အတ္ထိ ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ ဧကဝါရမေဝ ဘုဉ္ဇနတောတိ **ဧကဘတ္တိကော။** တယိဒံ ဧကဘတ္တံ ကာယ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **''ပါတရာသဘတ္တ''**န္တိအာဒိ, ဒွီသု ဘတ္တေသု ပါတရာသဘတ္တံ သန္ဓာယာဟာတိ အဓိပ္ပာယော။ ပါတော အသိတဗ္ဗန္တိ **ပါတရာသံ။** သာယံ အသိတဗ္ဗန္တိ **သာယမာသံ,**

တဒေဝ ဘတ္တံ တထာ။ ဧက-သဒ္ဒော စေတ္ထ မဇ္ဈန္ဟိကကာလပရိစ္ဆေဒဘာဝေန ပယုတ္တော, န တဒဉ္ဉေကဂဓတရ ဘာဝေနာတိ ဒဿေတိ **“တသ္မာ”** တိအာဒိနာ။

ရတ္တိယာ ဘောဇနံ ဥတ္တရပဒလောပတော ရတ္တိသဒ္ဒေန ဝုတ္တံ, တဒ္ဓိတဝသေန ဝာ တထာယေတမိဓိပ္ပာယသမ္ဘဝတော, တေနာဟ **“ရတ္တိယာ”** တိအာဒိ။ အရုဏုဂ္ဂမနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဇ္ဈန္ဟိကာ အယံ ဗုဒ္ဓာဒီနံ အရိယာနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏော ဘောဇနဿ ကာလော နာမ, တဒညော ဝိကာလော။ တတ္ထ ဒုတိယပဒေန ရတ္တိဘောဇနဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ အပရဏ္ဟေဟာဝ ဣဓ ဝိကာလောတိ ဟရိသေသနယေန တတိယပဒဿ အတ္ထံ ဒီပေတုံ **“အတိက္ကန္တေ မဇ္ဈန္ဟိကေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဘာဝသာဓနော စေတ္ထ ဘောဇန-သဒ္ဒော အဇ္ဈောဟရဏတ္ထတစကောတိ ဒီပေတိ **“ယာဝ သူရိယတ္ထင်္ဂမနာ ဘောဇန”** န္တိ ဣမိနာ။ ကဿ ပန တဒဇ္ဈောဟရဏန္တိ? ယာမကာလိကာဒီနမနုညာတတ္တာ, ဝိကာလဘောဇနသဒ္ဒဿ စ ယာဝကာလိကဇ္ဈောဟရဏေယေဝ နိရုဠှတ္တာ “ယာဝကာလိကဿာ”တိ ဝိညာယတိ။ အယံ ပနေတ္ထ အဋ္ဌကထာဝသေသော အာစရိယာနံ နယော – ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဘောဇနံ,** ယာဂုဘတ္တာဒိ သဗ္ဗံ ယာဝကာလိကဝတ္ထု။ ယထာ စ “ရတ္တူပရတော”တိ ဧတ္ထ ရတ္တိဘောဇနံ ရတ္တိသဒ္ဒေန ဝုစ္စတိ, ဧဝမေတ္ထ ဘောဇနဇ္ဈောဟရဏံ ဘောဇနသဒ္ဒေန။ ဝိကာလေ ဘောဇနံ **ဝိကာလဘောဇနံ,** တတော **ဝိကာလဘောဇနာ။** ဝိကာလေ ယာဝကာလိကဝတ္ထုဿ အဇ္ဈောဟရဏာတိ အတ္ထောတိ။ ဤဒိသာ ဂုဏဝိဘူတိ န ဗုဒ္ဓကာလေယေဝတိ အာဟ **“အနော မာနဒီတီရေ”**တိအာဒိ။ အယံ ပန ဟဋ္ဌိယံ အနုသန္ဓိက္ကမော – ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ ဧကတရမေဝ ဘုဉ္ဇနတော “ဧကဘတ္တိကော”တိ ဝုတ္တေ ရတ္တိဘောဇနေနာပိ သိယာတိ တန္နိဝာရဏတ္ထံ **“ရတ္တူပရတော”** တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သတိ သာယန္ဟဘောဇီပိ ဧကဘတ္တိကော သိယာတိ တအာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ **“ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ”**တိ ဝုတ္တန္တိ။

သင်္ခေပတော “သဗ္ဗဟာပဿ အကရဏ”န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃; နေတ္တိ. ၃၀, ၅၀, ၁၁၆, ၁၂၄) နယပ္ပဝတ္တံ ဘဂဝတော သာသနံ သဆန္ဒရာဂပ္ပဝတ္တိတော နစ္စာဒီနံ ဒဿနံ နာနုလောမေတီတိ အာဟ **“သာသနဿ အနနုလောမတ္တာ”**တိ။ ဝိသုစတိ သာသနံ ဝိဇ္ဈတိ အနနုလောမိကဘာဝေနာတိ **ဝိသူကံ,** ပဋိဝိရုဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဥပမံ ဒဿေတိ **“ပဋ္ဌာဏီဘူတ”**န္တိ ဣမိနာ, ပဋ္ဌာဏီသဒိသတံ ကီလံ ဝိယ ဘူတန္တိ အတ္ထော။ “ဝိသူက”န္တိ တေသု သ **ပဋ္ဌာဏီဘူတ**န္တိ အတ္ထမာဟာတိပိ ဝဒန္တိ။ အတ္တနာ ပယောဇိယမာနံ, ပရေဟိ ပယောဇာပိယမာနဉ္စ နစ္စံ နစ္စဘာဝ သာမညတော ဟဋ္ဌိယံ ဧကေနေဝ နစ္စသဒ္ဒေန သာမညနိဒ္ဒေသနယေန ဂဟိတံ, ဧကသေသနယေန တ။ တထာ ဂီတဝါဒိတ သဒ္ဒေဟိ ကယနကယာပနတဒနတအပနာနီတိ အာဟ **“နစ္စနနစ္စာပနာဒိဝသေနာ”** တိ။ သုဒ္ဓဟေတုတာဇောတနဝသေန ဟိ ဒ္ဒတမိဓိပ္ပာယိကာ ဧတေ သဒ္ဒာ။ နစ္စဉ္စ ဂီတဉ္စ တဒိတဉ္စ ဝိသူကဒဿနဉ္စ **နစ္စဂီတတဒိတဝိသူကဒဿနံ,** သမာဟာရဝသေနေတ္ထ ဧကတ္တံ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ယထာဟဋ္ဌံ တက္ကာဝတ္ထိကန္တဝစနေန သဟ သမုစ္စယသမာသဒသ္သနတ္ထံ **“နစ္စာ စာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ဤဒိသေသု။ (ဒဿနဝိသယေ မယူရနစ္စာဒိပဋိက္ခိပနေန နစ္စာပနဝိသယေပိ ပဋိက္ခိပနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) **“နစ္စာဒီနိ ဟိ”** တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တတ္ထသမတ္ထနံ။ ဒဿနေန စေတ္ထ သဝနမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ ဝိရူပေကသေသနယေန, ယထာသကံ ဝာ ဝိသယဿ အာလောစနသဘာဝတာယ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ သဝန ကိရိယာယပိ ဒဿနသင်္ခေပသမ္ဘဝတော **“ဒဿနာ”** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ “ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဇာနာတိ အညတြ အတိနိပါတမတ္တာ”တိ။

“ဝိသူကဘူတာ ဒဿနာ စာ” တိ ဧတေန အဝိသူကဘူတဿ ပန ဂီတဿ သဝနံ ကအာစိ ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ပရမတ္ထဇောတိကာယ **ခုဒ္ဒကဟဋ္ဌကထာယ** “ဓမ္မူပသံဟိတမ္ပိ စေတ္ထ ဂီတံ န ဝဋ္ဋတိ, ဂီတူပသံဟိတော ပန ဓမ္မော ဝဋ္ဋတီ”တိ (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ပစ္စိမပဉ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ကတ္ထစိ ပန န-ကာရဝိပရိယာယေန ဟဌော ဒိဿတိ။ ဥဘယတ္ထာပိ စ ဂီတော စေ ဓမ္မာနုလောမတ္တပဋိသံယုတ္တောပိ န ဝဋ္ဋတိ, ဓမ္မော စေ ဂီတသဒ္ဒပဋိသံယုတ္တောပိ ဝဋ္ဋတီတိ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ “န ဘိက္ခဝေ, ဂီတဿရေန ဓမ္မော ကာယိတဗ္ဗော, ယော ကာယေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (စူဠဝ. ၁၄၉) ဟိ ဒေသနာယ ဧဝ ပဋိက္ခေပေဟ, န သဝနာယ။ ဣမဿ စ သိက္ခာပဒဿ ဝိသုံ ပညာပနတော ဝိညာယတိ “ဂီတဿရေန ဒေသိတောပိ ဓမ္မော န ဂီတော”တိ။ ယဉ္စ **သက္ကပဉ္ဟသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗသဒ္ဒံ နိဒ္ဒိသန္တေန “ယံ ပန အတ္ထနိဿိတံ ဓမ္မနိဿိတံ ကုမ္ဘာသိဂီတမ္ပိ သုဏန္တဿ ပသာဒေ တ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, နိဗ္ဗိဒါ တ သဏ္ဌာတိ, ဧဝရူပေ သဒ္ဒော သေဝိတဗ္ဗော”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၆၅) ဝုတ္တံ, တံ အသမာအနသိက္ခာပဒဿ သေဝိတဗ္ဗတာမတ္တပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ သမာအနသိက္ခာပဒဿ ဟိ ဧဝရူပံ သုဏန္တဿ သိက္ခာပဒသံဝရံ ဘိန္ဒတိ ဂီတသဒ္ဒဘာဝတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ **ဝိနယဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ “ဂီတန္တိ နဋာဒီနံ တ

ဂီတံ ဟောတု, အရိယာနံ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ ရတနတ္တယဂုဏူပသံဟိတံ သာဓုကီဠနဂီတံ တ, အသံယတဘိက္ခူနံ ဓမ္မဘာဏကဂီတံ တ, အန္တမသော ဒန္တဂီတမ္ပိ, ယံ ''ကယိဿာမာ''တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဩကူဇိတံ ကရောန္တိ, သဗ္ဗမေတံ ဂီတံ နာမာ''တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၈၃၅; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၃၄.၂၅)။

ကိဉ္စာပိ **မာလာ**-သဒ္ဒေါ လောကေ ဗဒ္ဓပုပ္ဖတစကော, သာသနေ ပန ရုဠှိယာ အဗဒ္ဓပုပ္ဖေသုပိ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ ယံ ကိဉ္စိ ပုပ္ဖံ ဗဒ္ဓမဗဒ္ဓံ တ, တံ သဗ္ဗံ ''မာလာ'' တွေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ အာဟ **''ယံ ကိဉ္စိ ပုပ္ဖ''**န္တိ။ ''ယံ ကိဉ္စိ ဂန္ဓ''န္တိ စေတ္ထ တသစုဏ္ဏဓူပာဒိကံ ဝိလေပနတော အညံ **ယံ ကိဉ္စိ ဂန္ဓဇာတံ။** ဝုတ္တတ္ထံ ဝိယ ဟိ ဝုစ္စမာနတ္တမန္တရေနာပိ သဒ္ဒော အတ္ထဝိသေသတစကော။ **ဆဝိရာဂကရဏ**န္တိ ဝိလေပနေန ဆဝိယာ ရဉ္ဇနတ္ထံ ပိသိတွာ ပဋိယတ္တံ ယံ ကိဉ္စိ ဂန္ဓစုဏ္ဏံ။ ပိဠန္ဓနံ **ဓာရဏံ။** ဦနဋ္ဌာနပူရဏံ **မဏ္ဍနံ။** ဂန္ဓဝသေန, ဆဝိရာဂဝသေန စ သာဒိယနံ **ဝိဘူသနံ။** တဒေဝတ္ထံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဒီပေတိ **''တတ္ထ ပိဠန္ဓန္တော''**တိအာဒိနာ။ တထာ စေဝ **မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယမ္ပိ** (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၄၇) ဝုတ္တံ, ပရမတ္ထဇောတိကာယံ ပန **ခုဒ္ဒကပာဌဋ္ဌကထာယံ** ''မာလာဒီသု ဓာရဏာဒီနိ ယထာသင်္ချံ ယောဇေတဗ္ဗာနီ''တိ (ခု. ပာ. အဋ္ဌ. ပစ္ဆိမပဉ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) တွေကမေဝ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာပိ ယောဇေန္တေန ယထာဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ ကိံ ပနေတံ ကာရဏန္တိ အာဟ **''ယာယာ''**တိအာဒိ။ ယာယ ဒုဿီလျစေတနာယ က ရောတိ, သာ ဣဓ **ကာရဏံ။** ''တတော ပဋိဝိရတော''တိ ဟိ ဥဘယတ္ထ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, ဧတေနေဝ ''မာလာ။ပေ။ ဝိဘူသနာနံ ဌာနံ, မာလာ။ပေ။ ဝိဘူသနာနေဝ တ ဌာန''န္တိ သမာသမ္ပိ ဒဿေတိ။ တဒာကာရပ္ပဝတ္တော စေတနာဒိဓမ္မော ယေဝ ဟိ ဓာရဏာဒိကိရိယာ။ တတ္ထ စ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ကာရဏံ သဟဇာတာဒေပကာရကတော, ပဓာန တော စ။ ''စေတယိတွာ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ''တိ (အ. နိ. ၆.၆၃) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဓာရဏာဒိဘူတာ ဧဝ စ စေတနာ ဌာနန္တိ။ ဌာန-သဒ္ဒေါ ပနေတ္ထ ကံ ယောဇေတဗ္ဗော ဒွန္ဒပဒတော သုယျမာနတ္တာ။

ဥစ္စာတိ ဥစ္စသဒ္ဒေန အကာရန္တေန သမာနတ္ထံ အာကာရန္တံ ဧကံ သဒ္ဒန္တရံ အစ္စုဂ္ဂတတစကန္တိ အာဟ **''ပမာဏာတိက္ကန္တ''**န္တိ။ သေတိ ဧတ္ထာတိ **သယနံ,** မဉ္စာဒိ။ သမဏသာရုပ္ပရဟိတတ္တာ, ဂဟဋ္ဌေဟိ စ သေဋ္ဌသမ္မတတ္တာ အကပ္ပိယပစ္စတ္ထရဏံ ''မဟာသယန''န္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ ဒဿေတုံ **''အကပ္ပိယတ္ထရဏ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ နိသီဒနံ ပနေတ္ထ သယနေနေဝ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ပန အာဓာရေ ပဋိက္ခိတ္တေ တဒာဓာရကိရိယာပိ ပဋိက္ခိတ္တာဝ ဟောတိ, တသ္မာ ''ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ'' ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ အတ္ထတော ပန တဒုပဘောဂဘူတနိသဇ္ဇာနိပဇ္ဇနေဟိ ဝိရတိ ဒဿိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ ''ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ''တိ ဧသ နိဒ္ဒေသော ဧကသေသနယေန ယထာ ''နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန''န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒါ. ၁) တေသ္မိမ္ပိ ဝိကပ္ပေ အာသနပုဗ္ဗကတ္တာ သယနကိရိယာယ သယနဂ္ဂဟဏေနေဝ အာသနမ္ပိ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကိရိယာတစကအာသနသယနသဒ္ဒ လောပတော ဥတ္တရပဒလောပနိဒ္ဒေသောတိပိ **ဝိနယဋီကာယံ** (ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၂.၁၀၆) ဝုတ္တံ။

ဇာတမေဝ ရူပမဿ န ဝိပ္ပကာရန္တိ **ဇာတရူပံ,** သတ္ထုဝဏ္ဏံ။ ရဉ္ဇီယတိ သေတဝဏ္ဏတာယ, ရဉ္ဇန္တိ တ ဧတေ ထ သတ္တာတိ **ရဇတံ** ယထာ ''နေသံ ပဒက္ကန္တ''န္တိ။ ''စတ္တာရော ဝီဟယော ဂုဉ္ဇာ, ဒွေ ဂုဉ္ဇာ မာသကော ဘဝေ''တိ ဝုတ္တလက္ခဏေန ဝီသတိမာသကော နီလကဟာပဏော တ ဒုဒ္ရအာမကာဒိကော တ တံတံဒေသဝေဟာရာနုရူပံ ကတော **ကဟာပဏော။** လောဟာဒီဟိ ကတော **လောဟမာသကာဒိကော။** **ယေ ဝေဟာရံ ဂစ္ဆန္တိ** တိ ပရိယာယာနုဝစနံ။ **ဝေဟာရ**န္တိ စ ကယဝိက္ကယဝသေန သဗ္ဗောဟာရံ။ အညေဟိ ကဟာပနေ, ဥပနိက္ခိတ္တသာဒိယနေ စ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **''န ဥဂ္ဂဏှာပေတိ န ဥပနိက္ခိတ္တံ သာဒိယတီ''**တိ။ အထ တ တိဝိဓံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ တတ္ထ ကာယေန ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဟဏံ။ ဝါစာယ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဟာပနံ။ မနသာ ပဋိဂ္ဂဟဏံ သာဒိယနံ။ တိဝိဓမ္ပေတံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသနယေန တ ဂဟေတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏာတိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''နေဝ နံ ဥဂ္ဂဏှာတီ''** တိအာဒိ။ ဧသ နယော **အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာ** တိအာဒီသုပိ။

နီဝါရာဒိဥပဓညဿ သာလိယာဒိမူလဓညန္တောဂဓတ္တာ **''သတ္တဝိဓဿာပီ''** တိ ဝုတ္တံ။ သဠိဒိနပရိပါကော သုကဓညဝိသေသော **သာလိ** နာမ သလီယတေ သီလာဃတေတိ ကတွာ။ **ဒဗ္ဗဂုဏဋီကာသေ** ပန –

''အထ ခေဳ တိဓာ သာလိ-သဋ္ဌိကဝီဟိဘေဒတော။
သာလယော ဟေမန္တာ တတ္ရ, သဋ္ဌိကာ ဂိမှဟဇာ အပိ။

ဝိဟာယော တွတသင့္ဟာဍ္တာ၊ ဝသ္သကာလသမုဋ္ဌ တ''တိ။ –

ဝုတ္တံ။ ဝဟတိ, ဗျူဟေတိ တ သတ္တာနံ ဇီဝိတန္တိ **ဝိဟိ,** သသ္သံ။ ယုဝိတဗ္ဗော မိဿိတဗ္ဗောတိ **ယဝေါ**။ သော ဟိ အတိလူခတာယ အညေန မိဿေတွ ပရိဘုဉ္ဇီယတိ။ ဂုဓတိ ပရိဝေဓတိ ပလိဗုဒ္ဓတီတိ **ဂေဓူမော,** ယံ ''မိလက္ခဘောဇန''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ သောဘနတ္တာ ကမနီယဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **ကင်္ဂု,** အတိသုခုမဓညဝိသေသော။ ဝရီယတိ အတိလူခတာယ နိဝာရီယတိ, ခုဒ္ဒာပဋိဝိနယနတော တ ဘဇီယတီတိ **ဝရကော**။ ကောရံ ရုဓိရံ ဒူသတီတိ **ကုဒ္ရူသကော,** ဝဏ္ဏသင်္ကမနေန ယော ''ကောဝဒုနော''တိပိ ဝုစ္စတိ။ တာနိ သတ္တပိ သပ္ပဘေဒါ နိဓာနေ ပဟသနေ သာဝုတ္တေန ''ဓညာနီ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **''န ကေဝလဉ္စ''** တိအာဒိနာ သမ္ပဋိစ္ဆနံ, ပရာမသနဉ္စ က္လစ ပဋိဂ္ဂဟဏသဒ္ဒေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ ဧဝမိဒိသေသု။ ''အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ, ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ အစ္ဆဝသံ မစ္ဆဝသံ သုသုကာဝသံ သူကရဝသံ ဂဒ္ရဘဝသ''န္တိ (မဟာဝ. ၂၆၂) ဝုတ္တတ္တာ က္လဒံ ပဋ္ဌဝိဓမ္ပိ ဘေသဇ္ဇံ ဩဒိဿ အနုညာတံ နာမ။ တဿ ပန ''ကာလေ ပဋိဂ္ဂဟိတ''န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **''အညတ္ရ ဩဒိဿ အနုညာတာ''** တိ။ မံသ-သဒ္ဒေန မစ္ဆာနမ္ပိ မံသံ ဂဟိတံ တေတိ ဒဿေတုံ **''အာမကမံသမစ္ဆာန''** န္တိ ဝုတ္တံ, တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ မစ္ဆမံသံ အနုညာတံ အဒိဋ္ဌံ, အသုတံ, အပရိသင်္ကိတန္တိ တ ပယောဂဿ ဒဿနတော ဝိရူပေကသေသနယော ဒဿိတော အနေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကာမံ လောကိယာ –

''အဋ္ဌဝဿာ ဘဝေ ဂေါရီ၊ ဒသဝဿာ တု ကညကာ။
သမ္ပတ္တေ ဒွာဒသဝဿေ၊ ကုမာရီတိဘိဓီယတေ''တိ။ –

ဝဒန္တိ ။ က္လစ ပန ပုရိသန္တရဂတာဂတဝသေန က္လတ္ထိကုမာရိကာဘေဒေါတိ အာဟ **''က္လတ္ထီတိ ပုရိသန္တရဂတာ''** တိအာဒိ။ **အသိအသဝသေနေတ**တိ အသိအသတေဟာရဝသေနေဝ။ **ဧဝံ ဝုတ္တေ** တိ တာဒိသေန ကပ္ပိယဝစနေန ဝုတ္တေ။ ဝိနယဋ္ဌကထာသု အာဂတဝိနိစ္ဆယံ သန္ဓာယ **''ဝိနယဝသေနာ''**တိ ဝုတ္တံ။ သော **ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာဒီ**သု (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၃၆၇) ဂဟေတဗ္ဗော။

ဗီဇံ ခိပန္တိ ဧတ္ထ, ခိတ္တံ တ ဗီဇံ တာယတီတိ **ခေတ္တံ,** ကေဒါရောတိ အာဟ **''ယသ္မိံ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ ရုဟတီ''** တိ။ အပရဏ္ဏဿ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တမန္န **ပုဗ္ဗဏ္ဏံ န** -ကာရဿ ဏ-ကာရံ ကတွာ, သာလိအာဒိ ။ ဝသန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ အပရဏ္ဏာနိ ဧတ္ထာတိ **ဝတ္ထု** တိ အတ္ထံ ဒဿေတိ **''ဝတ္ထု နာမာ''**တိအာဒိနာ။ ပုဗ္ဗဏ္ဏဿ အပရံ ပဝတ္တမန္န **အပရဏ္ဏံ** ဝုတ္တနယေန။ ဧဝံ အဋ္ဌကထာနယာနုရူပံ အတ္ထံ ဒဿေတွာ က္လာနိ ''ခေတ္တံ နာမ ယတ္ထ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ တ အပရဏ္ဏံ တ ဇာယတီ''တိ (ပာရာ. ၁၀၄) ဝုတ္တဝိနယပာဠိနယာနုရူပမ္ပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ယတ္ထ တ''** တိ အာဒိမာဟ။ **တဒတ္ထာယာ** တိ ခေတ္တတ္ထာယ။ **အကတဘူမိဘာဂေ**တိ အပရိသင်္ခတော တဒုဒ္ဒေသိကော ဘူမိဘာဂေ။ **''ခေတ္တဝတ္ထု သီသေနာ''**တိအာဒိနာ နိဒဿနမတ္တမေတန္တိ ဒဿေတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပေါက္ခရဏီကူပာဒယော သင်္ဂဟိတာ။

ဒူတဿ က္လဒံ, ဒူတေန တ ကာတုမရဟတီတိ **ဒူတေယ္ယံ။ ပဏ္ဏ** န္တိ လေခသာသနံ။ **သာသန**န္တိ မုခသာသနံ။ **ဃရာ ဃရ**န္တိ အညသ္မာ ဃရာ အညံ ဃရံ။ **ခုဒ္ဒကဂမန** န္တိ ဒူတေယ္ယဂမနတော အပ္ပတရဂမနံ, အနဒ္ဓနဂမနံ ရဿဂမနန္တိ အတ္ထော။ တဒုဘယေသံ အနုယုဉ္ဇနံ အနုယောဂေါတိ အာဟ **''တဒုဘယကရဏ''**န္တိ။ **တသ္မာ** တိ တဒုဘယကရဏဿေဝ အနုယောဂဘာဝတော။

ကယနံ **ကယော,** ပရမ္ပရာ ဂဟေတွာ အတ္တနော ဓနဿ အနံ။ ကီ-သဒ္ဒဥပ္ပဟိ ဒဗ္ဗဝိနိမယေ ပဋ္ဌန္တိ ဝိက္ကယနံ **ဝိက္ကယော,** ပဋ္ဌမမေဝ အတ္တနော ဓနဿ ပရေသံ အနန္တိ ဝဒန္တိ။ **သာရတ္ထဒီပနိယာ** ဒီသု ပန **''ကယ''**န္တိ ပရဘဏ္ဍဿ ဂဟဏံ။ **ဝိက္ကယ** န္တိ အတ္တနော ဘဏ္ဍဿ အန''န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၉၄) ဝုတ္တံ။ တဒေဝ ''ကယိတဉ္စ ဟောတိ ပရဘဏ္ဍံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ ကရောန္တေန, ဝိက္ကီတဉ္စ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ပရဟတ္ထဂတံ ကရောန္တေနာ''တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၅၁၅) ဝိနယဋ္ဌကထာဝစနေန သမေတိ။ **ဝဉ္စနံ** မာယာကရဏံ, ပဋိဘာနကရဏဝသေန ဥပာယကုသလတာယ ပရသန္တကဂ္ဂဟဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တုလာ နာမ ယာယ တုလီယတိ ပမီယတိ, တာယ ကူဋံ **''တုလာကူဋ''**န္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပန ကရောန္တော တုလာယ ရူပအင်္ဂဂဟဏကာရပဋိစ္ဆန္နသဏ္ဌာနဝသေန ကရောတီတိ စတုဗ္ဗိ

ဗိတော ဝုတ္တာ။ အတ္တနာ ဂဟေတဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ ပဏ္ဍာဘာဂေ, ပရေသံ အတဗ္ဗံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကတွာ မိနေန္တီတိ အာဟ **“ဂဏ္ဍဟန္တော ပဏ္ဍာဘာဂေ”**တိအာဒိ။ **အက္ကမတိ** နိပ္ပီဠတိ, ပုဗ္ဗဘာဂေ အက္ကမတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **မူလေ ရဇ္ဇုံ** န္တိ တုလာယ မူလေ ယောဇိတံ ရဇ္ဇုံ။ တထာ **အဂ္ဂေ။ တ** န္တိ အယစုဏ္ဏံ။

ကနတိ ဒိဗ္ဗတီတိ **ကံသော,** သုဝဏ္ဏရဇတာဒိမယာ ဘောဇနပာနပတ္တာ။ ဣဓ ပန သောဝဏ္ဏမယေ ပာနပတ္တေတိ အာဟ **“သုဝဏ္ဏပါတီ”** တိ။ **တာယ ဝဥ္စန** န္တိ နိကတိဝသေန ဝဥ္စနံ။ ''ပတိရူပကံ ဒဿေတွာ ပရဿန္တကဂဟဏာဥ္ ဟိ နိကတိ, ပဋိဘာနကရဏဝသေန ပန ဥပာယကုသလတာယ ဝဥ္စန''န္တိ နိကတိဝဥ္စနံ ဘေဒတော **ကဏ္ဍဟဓာတကဌ ကထာ**ဒီသု (ဇာ. အဌ္ဌ. ၄.၁၀.၁၉; ဒီ. နိ. အဌ္ဌ. ၁.၁၀; မ. နိ. အဌ္ဌ. ၂.၁၄၉; သံ. နိ. အဌ္ဌ. ၃.၅.၁၁၆၅; အ. နိ. အဌ္ဌ. ၂.၄.၁၉၈ အတ္ထတော သမာနံ) ဝုတ္တံ , ဣဓ ပန တဒုဘယမ္ပိ ''ဝဥ္စန''မိစ္စေဝ။ **“ကထ”**န္တိအာဒိနာ ဟိ ပတိရူပကံ ဒဿေတွာ ပရဿန္တကဂဟဏမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **သမဂ္ဃတရ** န္တိ တာသံ ဟတီနံ အညမညံ သမကံ အဂ္ဃဝိသေသံ။ **ဟ သာဏေ**တိ ဘူတာဘူတဘာဝသဥ္ဇာနနကေ ဟသာဏေ။ ဃံသနေနေဝ သုဝဏ္ဏဘာဝသညာပနံ သိဒ္ဓန္တိ **“ဃံသိတွာ”**တွ ဝေဝ ဝုတ္တံ။

ဟဒယန္တိ နာဠိအာဒိမိနနဘာဇနာနံ အဗ္ဘန္တရံ, တသ္မိံ ဘေဒေ ဆိဒ္ဒကရဏံ **ဟဒယဘေဒေ**။ တိလာဒီနံ နာဠိအာ ဒီဟိ မိနနကာလေ ဥဿာပိတာ သိခာယေဝ သိခာ, တဿာ ဘေဒေ ဟာပနံ **သိခာဘေဒေ**။

ရဇ္ဇုယာ ဘေဒေ ဝိသမကရဏံ **ရဇ္ဇုဘေဒေ။ တာနိ** တိ သပ္ပိတေလာဒီနိ။ **အန္တောဘာဇနေ** တိ ပဋှမံ နိက္ခိတ္တ ဘာဇနေ။ **ဥဿာပေတွာ** တိ ဥဂ္ဂမာပေတွာ, ဥဒ္ဓံ ရာသိံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဆိန္ဒန္တော** တိ အပနေန္တော။

ကတ္တဗ္ဗကမ္မတော ဥဒ္ဓံ ကောဋ္ဋနံ ပဋိဟနနံ **ဥက္ကောဋနံ။** အဘူတကာရီနံ **လဥ္စဂ္ဂဟဏံ,** န ပန ပုန ကမ္မာယ ဥက္ကောဋနမတ္တန္တိ အာဟ **“အဿာမိကေ။ပေ။ ဂ္ဂဟဏ”** န္တိ။ **ဥပာယေဟီ**တိ ကာရဏပတိရူပကေဟိ။ **တတ္ထ** တိ တ သ္မိံ ဝဥ္စနေ။ ''ဝတ္ထု''န္တိ အဝတွာ **“ဂေံ ဝတ္ထု”**န္တိ ဝဒန္တော အညာနိပိ အတ္ထိ ဗဟူနီတိ ဒဿေတိ။ အညာနိပိ ဟိ သသဝတ္ထုအာဒီနိ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တာနိ။ **မိဂ**န္တိ မဟန္တံ မိဂံ။ **တေန ဟီ**တိ မိဂဂ္ဂဟဏေ ဥယျောဇနံ, ယေန တ ကာရဏေန ''မိဂံ မေ ဒေဟီ''တိ အာဟ, တေန ကာရဏေနာတိ အတ္ထော။ **ဟိ**-သဒ္ဒော နိပာတမတ္တံ။ **ယောဂဝသေနာ**တိ ဝိဇ္ဇာဇပ္ပနာဒိပယောဂဝသေန။ **မာယာဝသေနာ**တိ မန္တဇပ္ပနံ ဝိနာ အဘူတဿာပိ ဘူတာကာရသညာပနာယ စက္ခုမောဟ နမာယာယ ဝသေန။ ယာယ ဟိ အမဏိအာဒယောပိ မဏိအာဒိအာကာရေန ဒိဿန္တိ။ **ဟမဂ္ဂေ** နာမ ကုလာစာရယုတ္တော အာဘရဏဝိသေသော, ယံ လောကေ ''ယညောပဝိတ္တ''န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဝက္ကလိတ္ထေရာပဒါနေ** ပိ ဝုတ္တံ –

> ''ပဿထေတံ မာဏဝကံ၊ ပီတမဋ္ဌနိဝါသနံ။
> ဟေမယညောပဝိတ္တင်္ဂံ၊ ဇနနေတ္တမနောဟရ''န္တိ။ (အပ. ၂.၅၄.၄၀)။

တဒဌကထာယ မ္ပိ **“ပီတမဋ္ဌနိဝါသန** န္တိ သိလိဋ္ဌသုဝဏ္ဏဝဏ္ဏဝတ္ထ နိဝတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **ဟေမယညောပဝိတ္တင်္ဂ**န္တိ သုဝဏ္ဏဟမင်္ဂလဂ္ဂိတဂတ္တန္တိ အတ္ထော''တိ (အပ. အဌ္ဌ. ၂.၅၄.၄၀) သဝဝံ သဝဏ္ဏံ **သာဝိ,** အနုဇုကတာ, တေနာဟ **“ကုဋိလယောဂေ”**တိ, ဇိမ္ဟတာယောဂေတိ အတ္ထော။ **“ဧတေသံယေဝ”**တိအာဒိနာ တုလ္လာဓိကရဏတံ ဒဿေတိ။ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ လဒ္ဓဂုဏဒဿနံ။ ယေ ပန စတုန္နမ္ပိ ပဒါနံ ဘိန္နာဓိကရဏတံ ဝဒန္တိ, တေသံ တဒမာ ဟ **“ကေစီ”**တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **“ကေစီ”**တိ သာရသမာသကာရကာ အာစရိယာ, ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော စ, တေသံ တံ န ယုတ္တံ ဝဥ္စနေန သင်္ဂဟိတဿေဝ ပုန ဂဟိတတ္တာတိ ဒဿေတိ **“တံ ပနာ”**တိအာဒိနာ။

မာရဏန္တိ မုဋ္ဌိပဟာရကသာတာဠနာဒီဟိ ဟိံသနံ ဝိဟေဌနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တု ဟဏာတိဟတံ။ ဝိဟေဌနတ္ထေပိ ဟိ **ဝဓ**-သဒ္ဒော ဒိဿတိ ''အတ္တာနံ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ ရောဒေယျ''တိအာဒီသု (ပာစိ. ၈၈၀) **မာရဏ**-သဒ္ဒောပိ ဣဓ ဝိဟေဌနေယေဝ ဝတ္တတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကေစိ ပန ''ပုဗ္ဗေ ဟဏာတိဟတံ ပဟာယာ'တိအာဒီသု သယံကာရော, ဣဓ ပရံကာရော''တိ ဝဒန္တိ, တံ န သက္ကာ တထာ ဝတ္တုံ ''ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ, ဆ ပယော က''တိ စ ဝုတ္တတ္တာ။ ယထာ ဟိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟဘာဝသာမညေပိ သတိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတဗ္ဗဝတ္ထုဝိသေသ ဘာဝသန္ဒဿနတ္ထံ ဣတ္ထိကုမာရိအာသိအာသာဒယော ဝိဘာဂေန ဝုတ္တာ။ ယထာ စ ပရဿန္တကဿ ဟရဏဘာဝ တော အဒိန္နာဒါနဘာဝသာမညေပိ သတိ တုလာကူဋ္ဌာဒယော အဒိန္နာဒါနဝိသေသဘာဝသန္ဒဿနတ္ထံ ဝိဘာဂေန ဝုတ္

တာ, န ဧဝံ ဟဏ္ဏာတိပာတပရိယာယသ္မိ ဝဒ္ဓေ ပုန ဂဟဏေ ပယောဇနံ အတ္ထိ တထာဝိဘာဇိတဗ္ဗဿ ဘာဝတော, တသ္မာ ယထာဝုတ္တောဝေတော သုန္ဒရတရောတိ။

ဝိပရာမောသောတိ ဝိသေသေန သမန္တတော ဘုသံ မောသာပနံ မုယှဟနကရဏံ, ထေနနံ တ။ ထေယျံ စောရိကာ မောသောတိ ဟိ ပရိယာယော။ သော ကာရဏဝသေန ဒုဝိဓောတိ အာဟ **"ဟိမဝိပရာမောသော"**တိအာဒိ။ **မုသန္တိ** တိ စော ရေန္တိ, မောသေန္တိ တ မုယှဟနံ ကရောန္တိ, မောသေတ္တတ တေသံ သန္တကံ ဂဏှန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယန္တိ** စ တသ္မာ ကိရိယာယ ပရာမသနံ။ **မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နံ ဇန** န္တိ ပရပကၡေပိ အဓိကာရော။ အာလောပနံ ဝိလုမ္ပနံ **အာလောပေ။** သဟသာ ကရဏံ **သဟသာကာရော။** သဟသာ ပဝတ္တိတာ **သာဟသိကာ,** သာဝ ကိရိယာ တထာ။

ဧတ္တာဝတာ တိ "ဟဏ္ဏာတိပာတံ ပဟာယာ"တိအာဒိနာ "သဟသာကာရာ ပဋိဝိရတော"တိ ပရိယောသာနေန ဧတပ္ ပရိမာဏေန ဟဒ္ဒေန။ အန္တရဘေဒံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ ဟဋ္ဌယံ ယထာရုတမာဂတဝသေနေဝ ဆဗ္ဗီသတိသိက္ခာပဒသင်္ဂဟမေတံ သီလံ ယေဘုယျေန သိက္ခာပဒါနမဝိဘတ္တတ္တာ **စူဠသီလံ** နာမာတိ အတ္ထော။ ဒေသနာဝသေန ဟိ ဣဓ စူဠမဇ္ဈိမာဒိဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဓမ္မဝသေန။ တထာ ဟိ ဣဓေသင်္ခိတ္တေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ သိက္ခာပဒါနံ အဝိဘတ္တာနံ ဝိဘာဇနေဝ သေန မဇ္ဈိမသီလဒေသနာ ပဝတ္တာ, တေနေတဟ **"မဇ္ဈိမသီလံ ဝိတ္ထာရေန္တော"** တိ။စူဠသီလဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဇ္ဈိမသီလဝဏ္ဏနာ

၁၁. "ယထာ တ ပနေကေ ဘောန္တော"တိအာဒိဒေသနာယ သမ္ဗန္ဓမာဟ **"ဣအနိ"**တိအာဒိနာ။ တတ္ထာယမင်္ဂက ထာမုတ္တကော နယော – **ယထာ**တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ **တ**တိ ဝိကပ္ပနတ္ထေ, တေန ဣမမတ္ထံ ဝိကပ္ပေတိ "ဥသ္ သာပဟံ ကတ္ဝာ မမ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနောပိ ပုထုဇ္ဇနော ဟဏ္ဏာတိပာတံ ပဟာယ ဟဏ္ဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော"တိအာဒိနာ ပ ရာနုဒ္ဒေသိကနယေန တ သဗ္ဗထာပိ အာစာရသီလမတ္တမေဝ ဝဒေယျ, န တဒုတ္တရိ။ "ယထာပနေကေ ဘောန္တော သမ ဏဗြာဟ္မဏာဘာဝံ ပဋိဇာနမာနာ, ပရေဟိ စ တထာ သမ္ဘာဝိယမာနာ တဒနုရူပပဋိပတ္တိံ အဇာနန္တော, အသမတ္ထနတော စ န အဘိသမ္ဘုဏန္တိ, န ဧဝမယံ။ အယံ ပန သမဏော ဂေါတမော သဗ္ဗထာပိ သမဏသာရုပ္ပပဋိပတ္တိံ ပူရေသိယေ တ"တိ ဧဝံ အညုဒ္ဒေသိကနယေန တ သဗ္ဗထာပိ အာစာရသီလမတ္တမေဝ ဝဒေယျ, န တဒုတ္တရိန္တိ။ **ပနာ**တိ ဝစနာလင် ကာရေ ဝိကပ္ပနတ္ထေနေဝ ဥပန္ယာသာဒိအတ္ထသ္မိ သိဇ္ဈနတော။ **ဧကေ**တိ အညေ။ "ဧကစ္စေ"တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဘော န္တော**တိ သာဓူနံ ပိယသမုဒါဟာရော။ သာဓဝေ ဟိ ပရေ "ဘောန္တော"တိ တ "ဒေဝါနံ ပိယာ"တိ တ "အာယသ္မန္ တော"တိ တ သမာလပန္တိ။ **သမဏဗြာဟ္မဏာ** တိ ယံ ကိဉ္စိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတတာယ **သမဏာ**။ ဇာတိမတ္တေန စ **ဗြာဟ္ မဏာ**တိ။

သဒ္ဓာ နာမ ဣဓ စတုဗ္ဗိဓေသု ဌာနေသူတိ အာဟ **"ကမ္မဉ္စာ"** တိအာဒိ။ ကမ္မကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓေနေဝ ဣဓလောကပ ရလောကသဒ္ဒဟနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "ဧတ္ထ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ, ကမ္မဖလဉ္စ အနုဘဝိတဗ္ဗ"န္တိ။ တဒတ္ထံ ဗျတိရေကတော ဉာ ပေတိ **"အယံ မေ"**တိအာဒိနာ။ **ပဋိကရိဿတီ** တိ ပစ္စုပကာရံ ကရိဿတိ။ တဒေဝ သမတ္ထေတုံ **"ဧဝံဒိန္နာနိ ဟိ"** တိ အာဒိမာဟ။ ဒေသနာသီသမတ္တံ ပဓာနံ ကတ္ဝာ နိဒ္ဒိဋ္ဌနတော။ တေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ပစ္စယံ နိဒဿေတီတိ ဝုတ္တံ **"အ တ္ထတော ပနာ"**တိအာဒိ။

"သေယျထိဒံ" န္တိ အယံ သဒ္ဒော "သော ကတမော"တိ အတ္ထေ ဧကော **နိပါတော,** နိပါတသမုဒါယော တ, တေန စ ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘပဒေ သဒ္ဒက္ကမေန အပ္ပဓာနဘူတောပိ ဗီဇဂါမဘူတဂါမော ဝိဘာဇိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ပဓာနဘူတော ဝိယ ပဋိနိဒ္ဒိသီယတိ။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော အညော အတ္ထက္ကမောတိ အာဟ **"ကတမော သော ဗီ ဇကမာဘူတကမော"**တိ။ တသ္မိဉ္စာပိ ဝိဘတ္တေ တဗ္ဗိသယယသမာရမ္ဘောပိ ဝိဘတ္တောဝ ဟောတိ။ ဣမမတ္ထဉ္စာပိ ဒသ္ သေတုံ **"ယဿ သမာရမ္ဘံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ"** တိ ဝုတ္တံ။ တေနေဝ စ ဟဋ္ဌယံ "မူလဗီဇ"န္တိအာဒိနာ သော နိဒ္ ဒိဋ္ဌောတိ။ မူလမေဝ ဗီဇံ **မူလဗီဇံ,** မူလံ ဗီဇံ ဧတဿာတိပိ **မူလဗီဇ**န္တိ ဣဓ ဒွိဓာ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ န ယော။ အတော န စောဒေတဗ္ဗမေတံ "ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဗီဇကမာဘူတကမံ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ဗီဇကမော ဧဝ ဝိဘတ္တော"တိ။ တတ္ထ ဟိ ပဌမေန အတ္ထေန ဗီဇကမော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, ဒုတိယေန ဘူတကမော, ဒုဝိဓောပေသ သာမညနိဒ္ဒေသေန တ မူလ ဗီဇဉ္စ မူလဗီဇဉ္စ မူလဗီဇန္တိ ဧကသေသနယေန တ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, တေနေဝ ဝက္ခတိ **"သဗ္ဗဉ္စေဟာတ"** န္

တိအာဒိ။ အတိဝ ဝိသတိ ဘေသဇ္ဇုပယောဂေသူတိ **အတိဝိသံ, အတိဝိသာ** ဝါ, ယာ "မဟောသဓ"န္တိပိ ဝုစ္စတိ **ကစ္ဆကော**တိ ကာဠကစ္ဆကော, ယံ "ပိလက္ခော"တိပိ ဝဒန္တိ။ **ကပိတ္ထနော** တိ အမ္ဗိလင်္ကုရဖလော သေတရုက္ခော။ သောဟိ ကမ္ပတိ စလတီတိ **ကပိထနော** ထနပစ္စယေန, **ကပီ**တိ ဝါ မက္ကဋော, တဿ ထနသဒိသံ ဖလံ ယဿာတိ **ကပိတ္ထနော**။ **"ကပိတ္ထနော**တိ ပိပ္ပလိရုက္ခော"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၀၈) ဟိ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋီကာယံ** ဝုတ္တံ။ **ဖဠုဗီဇံ** နာမ ပဗ္ဗဗီဇံ။ **အဇ္ဇုက** န္တိ သေတပဏ္ဏာသံ။ **ဖဏိဇ္ဇက** န္တိ သမီရဏံ။ **ဟိရိဝေရ**န္တိ တရံ။ ပစ္စယန္တရသမဝါယေ သဒိသဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော ဝိရူဟနသမတ္ထေ သာရဖလေ နိရုဠှော ဗီဇသဒ္ဒောတိ ဒဿေတိ **"ဝိရူဟနသမတ္ထမေတ"**န္တိ ဣမိနာ။ ဣတရဉှိ အဗီဇသင်္ဂဟံ ဂတံ, တဉှု ခေါ ရုက္ခတော ဝိယောဇိတမေဝ။ အဝိယောဇိတံ ပန တထာ ဝါ ဟောတု, အညထာ ဝါ **"ဘူတဂါမော"**တွေဝ ဝုစ္စတိ ယထာဝုတ္တေန ဒုတိယဋ္ဌေန။ ဝိနယာ (ပါစိ. ၉၁) နုရူပတော တေသံ ဝိသေသံ ဒဿေတိ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိနာ။ ယမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

၁၂. သန္နိဓာနံ **သန္နိဓိ,** တာယ ကရီယတေတိ **သန္နိဓိကာရော,** အန္နဟနာဒိ။ ဧဝံ ကာရ-သဒ္ဒဿ ကမ္မတ္ထတံ သန္ဓာယ **"သန္နိဓိကာရပရိဘောဂ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ အယမပရော နယော – ယထာ "အာစယံ ကမိနော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုနာသိကလောပေန "အာစယကမိနော"တိ (ခု. သ. ၁၀) နိဒ္ဒေသော ကတော, ဧဝမိဓာပိ "သန္နိဓိကာရံ ပရိဘောဂ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုနာသိကလောပေန "သန္နိဓိကာရပရိဘောဂ"န္တိ ဝုတ္တံ, သန္နိဓိံ ကတွာ ပရိဘောဂန္တိ အတ္ထော။ **ဝိနယဝသေနာ**တိ ဝိနယာဂတစာရဝသေန။ ဝိနယာဂတစာရော ဟိ ဥတ္တရလောပေန "ဝိနယော"တိ ဝုတ္တော, ကာယဝါစာနံ ဝါ ဝိနယနံ ဝိနယော။ သုတ္တန္တနယပဋိပတ္တိယာ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ဝိနယာစာရောယေဝ ဣဓ လဗ္ဘတိ။ သမ္မာ ကိလေသေ လိခတီတိ **သလ္လေခော** တိ စ ဝိနယာစာရဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ သုတ္တန္တနယပဋိပတ္တိ ဧဝ။ **ပဋိဂ္ဂဟိတ** န္တိ ကာယေန ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ။ **အပရဇ္ဇူတိ** အပရသ္မိံ ဒိဝသေ။ **ဒတွာ**တိ ပရိဝတ္တနဝသေန ဒတွာ။ **ဌပေတွာ**တိ စ အတ္တနော သန္တကကရဏေန ဌပေတွာ။ တေသမ္ပိ သန္တကံ ဝိဿာသဂ္ဂါဟာဒိဝသေန ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သုတ္တန္တနယဝသေန သလ္လေခော ဧဝ န ဟောတိ။

ယာနိ စ တေသံ အနုလောမာနီတိ ဧတ္ထ သာနုလောမဓညရသံ, မဓုကပုပ္ဖရသံ, ပက္ကဍာကရသဉ္စ ဌပေတွာ အဝသေသာ သဗ္ဗေပိ ဖလပုပ္ဖပတ္တရသာ အနုလောမပါနာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယထာပရိစ္ဆေဒကာလံ အနဓိဋ္ဌိတံ အဝိကပ္ပိတန္တိ အတ္ထော။

သန္နိဓီယတေတိ **သန္နိဓိ,** ဝတ္ထမေဝ။ ပရိယာယတိ ကပ္ပီယတီတိ **ပရိယာယော,** ကပ္ပိယတာနုသာရေန ပဋိပတ္တိ, တဿ ကထာတိ **ပရိယာယကထာ**။ တဗ္ဗိပရီတော **နိပ္ပရိယာယော,** ကပ္ပိယမ္ပိ အနုပဂမ္မ သန္တုဋ္ဌိဝသေန ပဋိပတ္တိ, **ပရိယာယ**-သဒ္ဒော ဝါ ကာရဏေ, တသ္မာ ကပ္ပိယကာရဏဝသေန ဝုတ္တာ ကထာ **ပရိယာယကထာ**။ တဒပိ အဝတွာ သန္တုဋ္ဌိဝသေန ဝုတ္တာ **နိပ္ပရိယာယော**။ **"သစေ"**တိအာဒိ အညဿ အနာကာရဒဿနံ။ ပါဠိယာ ဥဒ္ဒိသနံ **ဥဒ္ဒေသော**။ အတ္ထဿ ပုစ္ဆာ **ပရိပုစ္ဆနံ**။ **"ဒါတုံ န ဝဋ္ဋတီ"** တိ ဣမိနာ ဒါနေ သလ္လေခကောပနံ ဒဿေတိ။ **အပ္ပဟောန္တေ**တိ ကာတုံ အပ္ပဟောနကေ သတိ။ **ပစ္စာသာယာ** တိ စီဝရပဋိလာဘာသာယ။ **အနုညာတကာလေ**တိ အနတ္ထတေ ကထိနေ ဧကော ပစ္ဆိမကတ္တိကမာသော, အတ္ထတေ ကထိနေ ပစ္ဆိမကတ္တိကမာသေန သဟ ဟေမန္တိကာ စတ္တာရော မာသာ, ပိဋ္ဌိသမယေ ယော ကောစိ ဧကော မာသောတိ ဧဝံ တတိယကထိနသိက္ခာပဒါဒီသု အနုညာတသမယေ။ **သုတ္တ** န္တိ စီဝရသိဗ္ဗနသုတ္တံ။ **ဝိနယကမ္မံ ကတွာ** တိ မူလစီဝရံ ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပစ္စာသာစီဝရမေဝ မူလစီဝရံ ကတွာ ဌပေတဗ္ဗံ, တံ ပုန မာသပရိဟာရံ လဘတိ, ဧတေန ဥပာယေန ယာဝ ဣစ္ဆတိ, တာဝ အညမညံ မူလစီဝရံ ကတွာ ဌပေတုံ လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တနယေန, ဝိကပ္ပနာဝသေန ဝါ ဝိနယကမ္မံ ကတွာ။ ကသ္မာ န ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **"သန္နိဓိ စ ဟောတိ သလ္လေခဉ္စ ကောပေတီ"**တိ။

ဥပရိ မဏ္ဍပသဒိသံ ပဒရစ္ဆန္နံ, သဗ္ဗပလိဂုဏ္ဌိမံ ဝါ ဆာဒေတွာ ကတံ **ဝယှံ**။ ဥဘောသု ပဿေသု သုဝဏ္ဏရဇတာဒိမယာ ဂောပါနသိယော ဒတွာ ဂရုဠပက္ခကနယေန ကတာ **သန္ဒမာနိကာ**။ ဖလကာဒိနာ ကတံ ပီဌကယာနံ **သိဝိကာ**။ အန္ဒောလိကာသဏ္ဌာနာ ပဋ္ဋပေါဋ္ဋလိကာ **ပါဋင်္ကီ**။ **"ကေဘိက္ခုဿ ဟီ"** တိအာဒိ တဒတ္ထဿ သမတ္ထနံ။ **အရညတ္ထာယာ**တိ အရညဂမနတ္ထာယ။ **ဓောတပါဒကတ္ထာယာ** တိ ဓောဝိတပါဒါနမနုရက္ခဏတ္ထာယ။ သံဟနိတဗ္ဗာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာတိ **သင်္ဃာဋ္ဋာ,** ဥပါဟနာယေဝ သင်္ဃာဋ္ဋာ တထာ, ယုဂဠဘူတာ ဥပါဟနာတိ အတ္ထော။ **အညဿ ဒါတဗ္ဗာ** တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဒါနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မဇ္ဈော တိ နိဒဿနမတ္တံ။ သဗ္ဗေပိ ဟိ ပီဠာဘိသာဒယော နိသီဒနသယနယောဂ္ဂါ ဂဟေတဗ္ဗာ တေသုပိ တထာပ ဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော။

အာဗာဓပစ္စယာ ဝေ အတ္တနာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ဂန္ဓာ ဝဋ္ဋန္တီတိ ဒဿေတိ **“ကဏ္ဍုကစ္ဆုဆဝိအာဗာဓေ သတိ”**တိ ဣမိနာ။ “လက္ခဏေ ဟိ သတိ ဟေတုတ္တောပိ ကတ္တစိ သမ္ဘဝတီ”တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ တတ္ထ **ကဏ္ဍု** တိ ခဇ္ဇု။ **ကစ္ဆု** တိ ဝိတစ္ဆိကာ။ **ဆဝိအာဗာဓော**တိ ကိလာသာဒိ။ **အာဟရာပေတ္ဗတ**တိ ဉာတိပဝါရိတတော ဘိက္ခု ဆာစာရဝတ္တေန တ န ယေန ကေနစိ တ အာကာရေန ဟရာပေတ္ဗတ။ ဘေသဇ္ဇပစ္စယေဟိ ဂိလာနဿ ဝိညတ္တိပိ ဝဋ္ဋ တိ။ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ, ဂန္ဓံ ဂဟေတ္ဗတ ကတဗ္ဗေ ပဉ္စင်္ဂုလိကံ အတုံ, ပုပ္ဖံ ဂဟေတ္ဗတ ဝိဟာရေ ဧကမန္တံ နိက္ခိပိ တု”န္တိ (စူဠဝ. ၂၆၃) ဝစနတော **“ဒွါရေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဃရဓူပနံ** ဝိဟာရတသနာ, စေတိယဃရတသနာ တ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန စေတိယပဋိမာပူဇာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။

ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော **အာမိသံ,** ယံ ကိဉ္စိ ဥပဘောဂရပ်ံ ဝတ္ထု, တသ္မာ ယထာဝုတ္တာနမ္ပိ ပသင်္ဂံ နိ တရေတုံ **“ဝုတ္တာဝသေသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”** န္တိ အာဟ, ဟရိသေသနယတော ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တာဝသေသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ အဓိ ပ္ပာယော။ ကိံ ပနေတန္တိ ဝုတ္တံ **“သေယျထိဒ”** န္တိအာဒိ။ **တထာရူပေ ကာလေတိ** ကမံ ပဝိသိတုံ ဒုက္ကရာဒိကာလေ။ **ဝလ္လူရော** တိ သုက္ခမံသံ။ **ဘာဇန-**သဒ္ဒော သပ္ပိတေလဂုဠသဒ္ဒေဟိ ယောဇေတဗ္ဗော တဒဝိနာဘာဝိတ္တာ။ **ကာလသဒ္ဒ သေတ**တိ ပဂေဝ။ **ဥဒကကဒ္ဒမေ** တိ ဥဒကေ စ ကဒ္ဒမေ စ။ နိမိတ္တေ စေတံ ဘုမ္မံ, ဘာဝလက္ခဏေ တ။ **အစ္ဆထာ** တိ နိ သီဒထ။ **ဘုဥ္စန္တဿေတ** တိ ဘုဥ္ဇတော ဝေ ဘိက္ခုနော, သမ္ပဒာနဝစနံ, အနာဒရတ္တေ တ သာမိဝစနံ။ ကိရိယန္တရာဝ စ္ဆေဒနယောဂေန ဟေတ္တ အနာဒရတာ။ **ဂီတဃာမကန္တိ** ဘာဝနပုံသကဝစနံ, ဂီဝံ အာယမေတ္ဗတ အာယတံ ကတ္ဗတတိ အတ္ထော, ယထာ တ ဘုတ္တေ အတိဘုတ္တတာယ ဂီတ အာယမိတဗ္ဗာ ဟောတိ, တထာတိပိ ဝဋ္ဋတိ။ **စတုမာသမ္ပိ** တိ ဝဿာနဿ စတ္တာရော မာသေပိ။ **ကုဥ္ဇမ္ဖံ** ဝုစ္စတိ ခန္ဓံ, တဒဿတ္ထီတိ **ကုဥ္ဇမ္ဖီကော,** မုဏ္ဍော စ သော ကုဥ္ဇမ္ဖီကော စာတိ **မုဏ္ဍကုဥ္ဇမ္ဖီကော,** တဿ ဇီဝိကံ တထာ, တံ ကတ္ဗတ ဇီဝတီတိ အတ္ထော။ နယဒဿနမတ္တဥ္စေတံ အာမိသပဒေန ဒဿိတာနံ သန္နိဓိဝတ္ထူနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဗ္ဗိရဟိတံ သမဏပဋိပတ္တိံ ဒဿေန္တော **“ဘိက္ခုနော ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ “ဂုဠပိဏ္ဍော တာလပက္ က ပ္ပမာဏ”န္တိ **သာရတ္ထဒီပနိယံ** ဝုတ္တံ။ **စတုဘာဂမတ္တန္တိ** ကုဥ္ဇမ္ဖမတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ **“ကော တဏ္ဍုလနာဠိ”** တိ ဝုတ္တတ္တာ ပန တဿာ စတုဘာဂေ ဧကပတ္ထောတိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဥ္စ –

“ကုဍုဝေ ပသတော ဧကော၊ ပတ္ထော တေ စတုရော သိယုံ။
အာဠ္ဟကော စတုရော ပတ္ထာ၊ ဒောဏံ တ စတုရာဠ္ဟက”န္တိ။

ကသ္မာတိ ဝုတ္တံ **“တေ ဟိ”**တိအာဒိ။ **အာဟရာပေတ္ဗတပိ ဌပေတုံ ဝဋ္ဋတိ,** ပဂေဝ ယထာလဒ္ဓံ။ **“အဖာသုကကာ လေ”**တိအာဒိနာ သုခုမိတ္တေန ဌပိတဿ ပရိဘောဂေ သလ္လေခံ န ကောပေတီတိ ဒဿေတိ။ သမ္ပတိကုဋိကာဒ ယော စတဿော, အတသာကရာဘူတေန တ ဥပဟေသထာကရာဒိနာ သဟ ပဥ္စကုဋိယော သန္ဓာယ **“ကပ္ပိယကုဋိယ”**န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **သန္နိဓိ နာမ နတ္ထိ** တတ္ထ အန္တောဝုတ္ထအန္တောပက္ကဿ အနုညာတတ္တာ။ **“တထာဂတဿ သာ”**တိအာဒိနာ အဓိကာရာနုရူပံ အတ္ထံ ပယောဇေတိ။ **ပိလောတိကခဏ္ဍ** န္တိ ဇိဏ္ဏစောဠခဏ္ဍံ။

၁၃. **“ဂီဝံ ပသာရေတ္ဗတ”**တိ ဧတေန သယမေဝ အာဟထဂမနေ အဘာဝော နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ **တ္တေကမ္ပိ** တိ ဝိ နိစ္ဆယဝိစာရဏာ ဝတ္ထုကိတ္တနမ္ပိ။ **ပယောဇနမတ္တမေတ**တိ ပဒတ္ထယောဇနမတ္တမေဝ။ ယဿ ပန ပဒဿ ဝိတ္ထာရက ထံ ဝိနာ န သက္ကာ အတ္ထော ဝိညာတုံ, တတ္ထ ဝိတ္ထာရကထာပိ ပဒတ္ထသင်္ဂဟမေဝ ဂစ္ဆတိ။

ကုတူဟလဝသေန ပေက္ခိတဗ္ဗတော **ပေက္ခံ,** နဋ္ဋသတ္ထဝိဓိနာ ပယောဂေ။ နဋ္ဋသမူဟေန ပန ဇနသမူဟေ ကတ္တ ဗ္ဗဝသေန **“နဋ္ဋသမဇ္ဇ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဇနာနံ သမဇ္ဇေ သမူဟေ ကတန္တိ ဟိ **သမဇ္ဇံ။ သာရသမာသေ** ပန “ပေက္ ခာမဟ”န္တိပိ ဝဒန္တိ, “သမဇ္ဇဒဿနဋ္ဌာ”န္တိ တေသံ မတေ အတ္ထော။ ဘာရတနာမကာနံ ဒွေဝဘာတုကရာဇူနံ, ရာမရညော စ ယုဇ္ဈနာဒိကံ တပ္ပသုတေဟိ အာစိက္ခိတဗ္ဗတော **အက္ခာနံ။ ဂန္တုမ္ပိ န ဝဋ္ဋတိ,** ပဂေဝ တံ သောတုံ။ ဟ ဏိနာ တာဠိတဗ္ဗံ သရံ **ဟဏိဿရ** န္တိ အာဟ **“ကံသတာဠ”**န္တိ, လောဟမယော တူရိယဇာတိဝိသေသော ကံသော,

လောဟမယပတ္တော တ, တသ္မ တာဌနသဒ္ဒန္တိ အတ္တော။ ဟဏိနံ တာဌနသရန္တိ အတ္ထံ သန္ဓာယ **ဟဏိတာဌန္တ
တိပိ ဝဒန္တိ။** ဃနသင္ခာတာနံ တူရိယဝိသေသာနံ တာဌနံ **ဃနတာဠံ** နာမ, ဒဏ္ဍမယသမ္မတာဠံ သိလာတလာကတာဠံ တ။
မန္တေနာ တိ ဘူတာဝိသနမန္တေန။ **ဧကေ**တိ သာရသမာသာစရိယာ, ဥတ္တရဝိဟာရတသိနော စ, ယထာ စေတ္တ, ဧဝမိ
တော ပရေသုပိ ''ဧကေ''တိ အာဂတဌာနေသု။ တေ ကိရ ဒီဃနိကာယသ္မတ္ထဝိသေသတဒိနော။ **စတုရသ္မအမ္ဗဏက
တာဌံ** နာမ ရက္ခသာရဒဏ္ဍာဒီသု ယေန ကေနစိ စတုရသ္မအမ္ဗဏံ ကတ္ပတ စတူသု ပဿေသု ဓမ္မေန ဩနဒ္ဓိတ္ပတ တ
ဒိတဘဏ္ဍသ္မ တာဌနံ။ တဉ္စဟိ ကောဒသအေဏပ္ပမာဏမာနဝိသေသသဏ္ဍာနတ္တာ **''အမ္ဗဏက''**န္တိ ဝုစ္စတိ, ဗိမ္ဗိ
သကန္တိပိ တဿေဝ နာမံ။ တထာ ကုမ္ဘသဏ္ဍာနတာယ **ကုမ္ဘော,** ဃဋ္ဌောယေဝ တ, တသ္မ ဓုနနန္တိ ခုဒ္ဒကဘာဏ
ကာ။ **အဘ္ဘောက္ကိရဏံ** ရင္ဂဗလိကရဏံ။ တေ ဟိ နစ္စဌာနေ ဒေဝတာနံ ဗလိကရဏံ နာမ ကတ္ပတ ကီဠန္တိ, ယံ ''နန္
ဒီ''တိပိ ဝုစ္စတိ ။ ဣတ္ထိပုရိသသံယောကဒိကိလေသဇနကံ ပဋိဘာနစိတ္တံ သောဘနကရဏတော **သောဘနကရံ** နာမ။
''သောဘနဃရက''န္တိ **သာရသမာသေ** ဝုတ္တံ။ စဏ္ဍာလယ အလန္တိ **စဏ္ဍာလံ, အယောဂုဠကီဠာ။ စဏ္ဍာလာ** နာမ ဟီန
ဇာတိကာ သုနခမံသဘောဇိနော, တေသံ ဣဒန္တိ **စဏ္ဍာလံ** ။ သာဏေ ဥဒကေန တေမေတ္ပတ အညမညံ အာကောဋ္ဋနကီဠာ
သာဏဓောဝနကီဠာ။ ဝံသေန ကတံ ကီဠနံ **ဝံသန္တိ** အာဟ **''ဝေဠုံ ဥဿာပေတ္ပတ ကီဠန''** န္တိ။

နိခဏိတ္ပတတိ ဘူမိယံ နိခာတံ ကတ္ပတ။ **နက္ခတ္တကာလေ** တိ နက္ခတ္တယောဂဆဏကာလေ။ တမတ္ထံ အင္ဂုတ္ပ
တရာဂမေ ဒသကနိပာတပာဠိယာ (အ. နိ. ၁၀.၁၀၆) သာဓေန္တော **''ဝုတ္တမ္ပိစေတ''** န္တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိ
အဋ္ဌိဓောဝနေ။ **ဣန္ဒဇာလေနာ** တိ အဋ္ဌိဓောဝနမန္တံ ပရိဇပ္ပေတ္ပတ ယထာ ပရေ အဋ္ဌိနိယေဝ ပဿန္တိ, န မံသာဒီနိ,
ဧဝံ မံသာဒီနမန္တရဓာပနမာယာယ။ ဣန္ဒဿ ဇာလမိဝ ဟိ ပဋိစ္ဆာဒိတုံ သမတ္ထနတော ''ဣန္ဒဇာလ''န္တိ မာယာ ဝုစ္
စတိ ဣန္ဒစာဟာဒယော ဝိယ။ **အဋ္ဌိဓောဝန** န္တိ အဋ္ဌိဓောဝနကီဠာ။

ဟတ္ထိအာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတု န္တိ ဟတ္ထိအာဒီသု အဘိရုဟိတ္ပတ အညေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈနံ, ဟတ္ထိအာဒီဟိ စ
သဒ္ဓိံ သယမေဝ ယုဇ္ဈနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဟတ္ထိအာဒီဟိ သဒ္ဓိံ အညေဟိ ယုဇ္ဈိတုံ, သယံ တ ယုဇ္ဈိတုန္တိ ဟိ အတ္ပ
ထော။ **တေ**တိ ဟတ္ထိအာဒယော။ အညမညံ မထေန္တိ ဝိလောထေန္တိတိ **မလ္လာ,** ဗာဟုယုဒ္ဓကာရကာ, တေသံ ယုဒ္ဓံ။ **သ
မ္ပဟာရော**တိ သင္ဂါမော။ ဗလဿ သေနာယ အဂ္ဂံ ဂဏနကောဌာသံ ကရောန္တိ ဧတ္ထောတိ **ဗလဂ္ဂံ,** ''ဧတ္တကာ
ဟတ္ထီ, ဧတ္တကာ အဿာ''တိအာဒိနာ **ဗလဂဏနဌာနံ။** သေနံ ဝိယူဟန္တိ ဧတ္ထ ဝိဘဇိတ္ပတ ဌပေန္တိ, သေနာယ တ
ဧတ္ထ ဗျူဟနံ ဝိန္ယာသောတိ **သေနာဗျူဟော,** ''ဣတော ဟတ္ထီ ဟောန္တု, ဣတော အဿာ ဟောန္တူ''တိအာဒိနာ
ယုဒ္ဓတ္ထံ စတုရင္ဂဗလာယ သေနာယ ဒေသဝိသေသေသု ဝိစာရဏဌာနံ, တံ ပန ဘေဒတော **သကဋဗျူဟာဒိဝသေန။
အာဒိ-**သဒ္ဒေန စက္ကပဒုမဗျူဟာနံ ဒဏ္ဍဘောဂမဏ္ဍလာသံဟတဗျူဟာနဉ္စ ဂဟဏံ, ''တယော ဟတ္ထီ ပစ္ဆိမံ ဟ
တ္ထာနီကံ, တယော အဿာ ပစ္ဆိမံ အဿာနီကံ, တယော ရထာ ပစ္ဆိမံ ရထာနီကံ, စတ္တာရော ပုရိသာ သရဟတ္ထာ
ပတ္တီ ပစ္ဆိမံ ပတ္တာနီက''န္တိ (ပာစိ. ၃၂၄ ဥယျောဓိကသိက္ခာပဒေ) ကဏ္ဍဝိဒ္ဓသိက္ခာပဒဿ ပဒဘာဇနံ သန္ဓာယ
''တယော။ပေ။အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တဿာ'' တိ အာဟ။ တဉ္စ ခေ ''ဒ္ပာဒသပုရိသော ဟတ္ထီ, တိပုရိသော အဿ္ပ
သော, စတုပုရိသော ရထော, စတ္တာရော ပုရိသာ သရဟတ္ထာ ပတ္တီ''တိ (ပာစိ. ၃၁၄ ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒေ) ဝု
တ္တလက္ခဏတော ဟတ္ထိအာဒိဂဏနေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဧတေန စ ''ဆ ဟတ္ထိနိယော, ဧကော စ ဟတ္ထီ ဣဒမေက''န္
တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၂၄၅) **စမ္မက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တမနီကံ ပဋိက္ခိပတိ။

၁၄. ကာရဏံ နာမ ဖလဿ ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ **''ပမာဒေ။ပေ။ ဌာန''**န္တိ။ **ပဒာနီ**တိ သာရိအာဒီနံ ပတိဌာနာနိ။ **အဋ္ဌ
ဌာပဒန္တိ** သညာယ ဒီဃတာ။ **''အဋ္ဌပဒ''** န္တိပိ ပဌန္တိ။ **ဒသပဒံ** နာမ ဒ္ပီဟိ ပန္တီဟိ ဝီသတိယာ ပဒေဟိ ကီဠနဇူတံ။ **အဋ္ဌ
ဌပဒဒသပဒေသူ**တိ အဋ္ဌပဒဒသပဒဖလကေသု။ **အာကာသေယေဝ ကီဠနန္တိ** ''အယံ သာရီ အသုကပဒံ မယာ နီတာ, အယံ
အသုကပဒ''န္တိ ကေဝလံ မုခေနေဝ ဝဒန္တာနံ အာကာသေယေဝ ဇူတဿ ကီဠနံ။ **နာနာပထမဏ္ဍလ** န္တိ အနေကဝိဟိတ
သာရီမဂ္ဂပရိဝဋ္ဋံ။ **ပရိဟာရိတဗ္ဗ** န္တိ သာရိယော ပရိဟရိတုံ ယုတ္တကံ။ ဣတော စိတော စ သရန္တိ ပရိဝတ္တန္တီတိ
သာရိယော, ယေန ကေနစိ ကတာနိ အက္ခဗီဇာနိ။ **တတ္ထာ** တိ တာသု သာရီသု, တသ္မိံ တ အပနယနုပနယနေ။ **ဇူတခလိ
ကေ**တိ ဇူတမဏ္ဍလေ။ ''ဇူတဖလကေ''တိပိ အစုနာ ပာဌော။ **ဟာသကံ** ဝုစ္စတိ ဆသု ပဿေသု ဧကေကံ ယာဝ ဆက္ကံ ဒ
ဿေတ္ပတ ကတကီဠနကံ, တံ ဝမေတ္ပတ ယထာလဒ္ဓံ ကေကာဒိဝသေန သာရိယော အပနေန္တော, ဥပနေန္တော စ ကီဠ
န္တိ, ပသတိ အဋ္ဌပအာဒီသု ဗာဓတိ, ဖုသတိ စာတိ ဟိ **ဟာသကော,** စတုဗ္ဗိသတိဝိဓော အက္ခော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

“အဌကံ မာလိကံ ဝုတ္တံ၊ သာဝဋ္ဋေ ဆကံ မတံ။
စတုက္ကံ ဗဟုလံ ဉေယျံ၊ ဒွိ ဗိန္ဒုသန္တိဘဒ္ဒကံ။
စတုဝီသတိ အာယာ စ၊ မုနိန္ဒေန ပကာသိတာ”တိ။

တေန ကီဠနမိဓ **ဟာသကကီဠနံ။ ဃဋနံ** ပဟရဏံ, တေန ကီဠာ **ဃဋိကာ**တိ အာဟ **“ဒီဃဒဏ္ဍကေနာ”** တိအာဒိ။ ဃဋေနေ ကုမ္မေန ကီဠာ **ဃဋိကာ**တိ ကေေ။ **မဍ္ဍိဠိကာယ တ** တိ မဍ္ဍိဠိသင်္ခါတသ္သ ယောဇနဝလ္လိရုက္ခသ္သ သာရံ ဂဟေတွာ တ ပက္ကကသာဝံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **သိတ္ထောဒကေန တ** တိ [ပိဌောဒကေန တ (အဌကထာယံ)] စ ပက္ကမဓုသိတ္ထော ဒကံ။ **သလာကဟတ္ထ** န္တိ တာလဟိရာဒီနံ ကလာပသ္သေတံ အဓိဝစနံ။ ဗဟူသု သလာကာသု ဝိသေသရဟိတံ ကေံ သလာကံ ဂဟေတွာတ တာသု ပက္ခိပိတွာတ ပုန တဉေဝ ဥဒ္ဓရန္တာ သလာကဟတ္ထေန ကီဠန္တီတိ ကေစိ။ **ဂုဠကီဠာ**တိ ဂုဠဖလကီဠာ, ယေန ကေနစိ တ ကတဂုဠကီဠာ။ ပဏ္ဏေန ဝံသာကာရေန ကတာ နာဠိကာ **ပဏ္ဏနာဠိကာ,** တေနေတဟ **“တံဓမန္တာ”**တိ။ ခုဒ္ဒကေ က-ပစ္စယောတိ ဒသ္သေတိ **“ခုဒ္ဒကနင်္ဂလ”** န္တိ က္ကမိနာ။ ဟတ္ထဟာအနံ မောက္ခေန မောစနေန စ ယတိ ပရိဝတ္တတိ တောယာတိ **မောက္ခစိကာ,** တေနာဟ **“အာကာသေ တ”**တိအာဒိ။ ပရိဗ္ဗမနတ္တာယေဝ တံ စက္ကံ နာမာတိ ဒသ္သေတုံ **“ပရိဗ္ဗမနစက္က”** န္တိ ဝုတ္တံ။

ပဏ္ဏေန ကတာ နာဠိ **ပဏ္ဏနာဠိ,** က္ကမိနာ ပတ္တာဠှကပဒဒ္ဒဝယသ္သ ယထာက္ကမံ ပရိယာယံ ဒသ္သေတိ။ တေန ကတာ ပန ကီဠာ **ပတ္တာဠှကာ** တိ ဝုတ္တံ **“တာယာ”**တိအာဒိ။ ခုဒ္ဒကော ရထော **ရထကော က-**သဒ္ဒသ္သ ခုဒ္ဒကတ္ထဝစနတော။ သေ နယော သေသပဒေသုပိ။ အာကာသေ တ ယံ ဉပေတိ, တသ္သ ပိဌိယံ တ ယထာ တ တထာ တ အက္ခရံ လိခိတွာတ “ဝေမိဒ”န္တိ ဇာနနေန ကီဠာ **အက္ခရိကာ,** ပုစ္ဆန္တသ္သ မုခာဂတံ အက္ခရံ ဂဟေတွာတ နဠမုတ္တိ လာဘာဒိဇာနနကီဠာတိပိ ဝဒန္တိ။ **ဝဇ္ဇ** -သဒ္ဒော အပရာဓတ္ထောတိ အာဟ **“ယထာဝဇ္ဇံ နာမာ”** တိအာဒိ။ တဒိတာနုရူပံ နစ္စနံ, ကယနံ တ ယထာဝဇ္ဇန္တိပိ ဝဒန္တိ။ “ဧဝံ ကတေ ဇယော ဘဝိဿတိ, ဧဝံ ကတေ ပရာဇယော”တိ ဇယပရာဇယံ ပုရက္ခတွာတ ပယောဂကရဏဝသေန ပရိဟာရပထာဒီနမ္ပိ ဇူတပ္ပမာဒဠာနဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပင်္ဂစီရာဒီဟိ စ ဝံသာဒီဟိ ကတ္တဗ္ဗာ ကိစ္စသိဒ္ဓိ, အသိဒ္ဓိ စာတိ ဇယပရာဇယာဝဟော ပယောကေ ဝုတ္တော, ယထာဝဇ္ဇန္တိ စ ကာဏာဒီဟိ သဒိသာကာရဒဿနေဟိ ဇယပရာဇယဝသေန ဇူတကီဠိကဘာဝေန ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗေပိ ဟေတေ ဇောတေန္တိ ပကာသေန္တိ ဧတေဟိ တပ္ပယောဂိကာ ဇယပရာဇယဝသေန, ဇဝန္တိ စ ဂစ္ဆန္တိ ဇယပရာဇယံ ဧတေဟီတိ တ အတ္ထေန ဇူတသဒ္ဒဝစနီယတံ နာတိဝတ္တန္တိ။

၁၅. ပမာဏာတိက္ကန္တာသန န္တိ “အဌင်္ဂုလပာဒကံ ကာရေတဗ္ဗံ သုဂတင်္ဂုလေနာ”တိ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော အတိက္ကန္တာသနံ။ ကမ္မဝသေန ပယောဇနတော **“အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တီတိ ပဒံ အပေက္ခိတွာတ”** တိ ဝုတ္တံ။ **တဠရူဟာနီ**တိ အာဟရိမာနိ သီဟဗျဂ္ဃာဒိတဠရူပာနိ။ ဝုတ္တဉှိ ဘိက္ခုနိဝိဘင်္ဂေ “ပလ္လင်္ကော နာမ အာဟရိမေဟိ တဠေဟိ ကတော”တိ (ပာစိ. ၉၈၄) “အကပ္ပိယရူပကုလော အကပ္ပိယမဉ္စော ပလ္လင်္ကော”တိ **သာရသမာသေ** ဝုတ္တံ။ **ဒီဃလောမကော မဟာကောဇဝေ**တိ စတုရင်္ဂုလာဓိကလောမော ကာဠဝဏ္ဏော မဟာကောဇဝေ။ **ကုဝုစ္စ**တိ ပထဝီ, တသ္သံ ဇဝတိ သောဘနဝိတ္ထဋဝသေနာတိ **ကောဇဝေ။ “စတုရင်္ဂုလာဓိကာနိ ကိရ တသ္သ လောမာနီ”** တိ ဝစနတော စတုရင်္ဂုလတော ဟေဠာ ဝဋ္ဋတီတိ ဝဒန္တိ။ **ဥဒ္ဒလောမီ ကေန္တလောမီ** တိ ဝိသေသဒသ္သနမေတံ, တသ္မာ ယဒိ တာသု န ပဝိသတိ, ဝဋ္ဋတီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **တနဝိစိတ္တ** န္တိ ဘိတ္တိစ္ဆာဒိအာကာရေန တနေန သိဗ္ဗနေန ဝိစိတ္တံ။ **ဥဏ္ဏာမယ တ္ထရဏ**န္တိ မိဂလောမပကတမတ္ထရဏံ။ **သေတတ္ထရဏော** တိ ဓဝလတ္ထရဏော။ သီတတ္ထိကေဟိ သေဝိတဗ္ဗတ္တာ **သေတတ္ထရဏော,** “ဗဟုမုဒုလောမကော”တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဃနပုပ္ဖကော** တိ သဗ္ဗထာ ပုပ္ဖာကာရသမ္ပန္နော။ **“ဥဏ္ဏာမယတ္ထရဏော**တိ ဥဏ္ဏာမယော လောဟိတတ္ထရဏော”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂၅၈) **သာရတ္ထဒီပနိယံ** ဝုတ္တံ။ အာမလကပတ္တာကာရာဟိ ပုပ္ဖပန္တီဟိ ယေဘုယျတော ကတတ္တာ **အာမလကပတ္တောတိပိ ဝုစ္စတိ။**

တိကဏ္ဏံ တူလာန န္တိ ရုက္ခတူလလတာတူလပေါဋကီတူလသင်္ခါတာနံ တိဏ္ဏံ တူလာနံ။ ဥဒိတံ ဒွိဝိသု လောမံ ဒသာ ယဿာတိ **ဥဒ္ဒလောမီ** က္က-ကာရဿ အကာရံ, တ-ကာရဿ လောပံ, ဒွိဘာဝဉ္စ ကတွာတ။ ကေသိံ အန္တေ လောမံ ဒသာ ယဿာတိ **ကေန္တလောမီ။** ဥဘယတ္ထ **ကေစီ**တိ သာရသမာသာစရိယာ, ဥတ္တရဝိဟာရတသိနော စ။ တေသံ တဒေပန ဥဒိတမေကတော ဥဂ္ဂတံ လောမမယံ ပုပ္ဖံ ယဿာတိ **ဥဒ္ဒလောမီ** ဝုတ္တနယေန။ ဥဘတော အန္တတော ကေံ သဒိသံ လောမမယံ ပုပ္ဖံ ယဿာတိ **ကေန္တလောမီ**တိ ဝစနတ္ထော။ **ဝိနယဋ္ဌကထာယံ** ပန “ဥဒ္ဒလောမီတိ ကေတော ဥဂ္ဂတ

လောမံ ဥဏ္ဏာမယတ္ထရဏံ။ 'ဥဒ္ဓလောမီ'တိပိ ဟဉ္စော။ ဧကန္တလောမီတိ ဥဘတော ဥဂ္ဂတလောမံ ဥဏ္ဏာမယတ္ထရဏ”န္တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၂၅၄) ဝုတ္တံ, နာမမတ္တမေဝ ဝိသေသော။ အတ္ထတော ပန အဂ္ဂဟိတာဝသေသော အဋ္ဌကထာဒ္ဓဝယေပိ နတ္ထီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကောသေယျဥ္စ ကဋ္ဋိဿဥ္စ **ကဋ္ဋိဿာနိ** ဝိရူပေကသေသဝသေန။ တေဟိ ပကတမတ္ထရဏံ **ကဋ္ဋိဿံ။** ဧတဒေဝတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ကောသေယျကဋ္ဋိဿမယပစ္စတ္ထရဏ”** န္တိ ဝုတ္တံ, ကောသေယျသုတ္တာနမန္တရန္တရာ သုဝဏ္ဏမယသုတ္တာနိ ပဝေသေတွာ ဝီတမတ္ထရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုဝဏ္ဏသုတ္တံ ကိရ “ကဋ္ဋိဿံ, ကဿဋ္ဋ”န္တိ စ ဝဒန္တိ။ တေနေဝ “ကောသေယျကဿဋ္ဋမယ”န္တိ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁၅) ဝုတ္တံ။ **ကဋ္ဋိဿံ** နာမ တကဝိသေသောတိပိ ဝဒန္တိ။ **ရတနပရိသိဗ္ဗိတ** န္တိ ရတနေဟိ သံသိဗ္ဗိတံ, သုဝဏ္ဏလိတ္တန္တိ ကေစိ။ **သုဒ္ဓကောသေယျ** န္တိ ရတနပရိသိဗ္ဗနရဟိတံ။ **ဝိနယေ**တိ ဝိနယဋ္ဌကထံ, ဝိနယပရိယာယံ တ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ဟိ သုတ္တန္တိကပရိယာယေ “ဌပေတွာ တူလိကံ သဗ္ဗာနေဝ ဂေနကာဒီနိ ရတနပရိသိဗ္ဗိတာနိ ဝဋ္ဋန္တီ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိနယပရိယာယံ ပန ပတွာ ဂရုကေ ဌာတဗ္ဗတ္တာ သုဒ္ဓကောသေယျမေဝ ဝဋ္ဋတိ, နေတရာနီတိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော, သုတ္တန္တိကပရိယာယေ ပန ရတနပရိသိဗ္ဗနရဟိတာပိ တူလိကာ န ဝဋ္ဋတိ, ဣတရာနိ ဝဋ္ဋန္တိ, သစေပိ တာနိ ရတနပရိသိဗ္ဗိတာနိ, ဘူမတ္ထရဏဝသေန ယထာနုရူပံ မဉ္စပီဌာဒီသု စ ဥပနေတုံ ဝဋ္ဋန္တီတိ။ သုတ္တန္တဒေသနာယ ဂဟဋ္ဌာနမ္ပိ ဝသေန ဝုတ္တတ္တာ တေသံ သင်္ဂဏှနတ္ထံ **“ဌပေတွာ။ပေ။ န ဝဋ္ဋန္တီတိ ဝုတ္တ”** န္တိ အပရေ။ **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ** န္တိ ကတ္ထစိ ဟဉ္စော, ပောရာဏဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယန္တိ အတ္ထော။ **နစ္စယောဂ္ဂ** န္တိ နစ္စိတုံ ပဟောနကံ။ ကရောန္တိ ဧတ္ထ နစ္စန္တိ **ကုတ္တကံ,** တံ ပန ဥဒ္ဒလောမီဧကန္တလောမိဝိသေသမေဝ။ ဝုတ္တဥ္စ –

“ဒ္ဓဝိဒသေကဒသာန္နုဒ္ဒ-လောမီဧကန္တလောမိနော။
တဒေဝ သောဠသိတ္ထီနံ၊ နစ္စယောဂ္ဂဥ္စဟိ ကုတ္တက”န္တိ။

ဟတ္ထိနော ပိဋ္ဌိယံ အတ္ထရံ **ဟတ္ထတ္ထရံ။** ဧဝံ သေသပဒေသုပိ။ **အဇိနစမ္မေဟီ** တိ အဇိနမိဂစမ္မေဟိ, တာနိ ကိရ စမ္မာနိ သုခုမတရာနိ, တသ္မာ ဒုပဋ္ဋတိပဋ္ဋာနိ ကတွာ သိဗ္ဗန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “အဇိနပ္ပဝေဏီ”တိ, ဥပရူပရိ ဌပေတွာ သိဗ္ဗနဝသေန ဟိ သန္တတိဘူတာ “ပဝေဏီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **ကဒလီမိဂဂေ**တိ မဇ္ဈာရာကာရမိဂေ, တဿ ဓမ္မေန ကတံ ပဝရပစ္စတ္ထရဏံ တထာ။ **“တံ ကိရာ”**တိအာဒိ တအာကာရဒဿနံ, တသ္မာ သုဒ္ဓမေဝ ကဒလီမိဂစမ္မံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝဒန္တိ။ ဥတ္တရံ ဥပရိဘာဂံ ဆာဒေတီတိ **ဥတ္တရစ္ဆဒေ,** ဝိတာနံ။ တမ္ပိ လောဟိတမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ရတ္တဝိတာနေနာ”** တိ။ “ယံ ဝတ္တတိ, တံ သဥတ္တရစ္ဆဒ”န္တိ ဧတ္ထ သေသော, သံသိဗ္ဗိတဘာဝေန သဒ္ဓိံ ဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ရတ္တဝိတာနေသု စ ကာသာဝံ ဝဋ္ဋတိ, ကုသုမ္ဘာဒိရတ္တမေဝ န ဝဋ္ဋတိ, တဥ္စ ခော သဗ္ဗရတ္တမေဝ။ ယံ ပန နာနာဝဏ္ဏံ တနစိတ္တံ တ လေပစိတ္တံ တ, တံ ဝဋ္ဋတိ။ ပစ္စတ္ထရဏဿဝ ပဏ္ဍုတ္တာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓံ သေတဝိတာနမ္ပိ န ဝဋ္ဋတီတိ ဝုတ္တံ။ **ဥဘတော**တိ ဥဘယတ္ထ မဥ္စဿ သီသဘာဂေ, ဟဒဘာဂေ စာတိ အတ္ထော။ ဧတ္တာပိ သဥတ္တရစ္ဆဒေ ဝိယ ဝိနိစ္ဆယော။ **ပဒုမဝဏ္ဏံ တ** တိ နာတိရတ္တံ သန္ဓာယာဟ။ **ဝိစိတ္တံ တ** တိ ပန သဗ္ဗထာ ကပ္ပိယတ္တာ ဝုတ္တံ, န ပန ဥဘတော ဥပဓာနေသု အကပ္ပိယတ္တာ။ န ဟိ **လောဟိတက**-သဒ္ဒော စိတ္တေ ဝဋ္ဋတိ။ ပဋ္ဋလိကဂ္ဂဟဏေနေဝ စိတ္တကဿာပိ အတ္ထရဏဿ သင်္ဂဟေတဗ္ဗပ္ပသင်္ဂတော။ **သစေ ပမာဏယုတ္တ** န္တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကတော သမတ္ထေတုံ အာဟ **“မဟာဥပဓာနံ ပန ပဋိက္ခိတ္တ”** န္တိ။ **မဟာဥပဓာန**န္တိ စ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဥပဓာနံ။ သီသပ္ပမာဏမေဝ ဟိ တဿ ပမာဏံ။ ဝုတ္တဥ္စ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ, သီသပ္ပမာဏံ ဗိဗ္ဗောဟနံ ကာတု”န္တိ (စူဠဝ. ၂၉၇) **သီသပ္ပမာဏ** ဥ္စ နာမ ယဿ ဝိတ္ထာရတော တီသု ကဏ္ဏေသု ဒ္ဓိန္နံ ကဏ္ဏာနံ အန္တရံ မိနိယမာနံ ဝိဒတ္ထိ စေဝ စတုရင်္ဂုလဥ္စ ဟောတိ။ ဗိဗ္ဗောဟနဿ မဇ္ဈဋ္ဌာနံ တိရိယတော မုဋ္ဌိရတနံ ဟောတိ, ဒီဃတော ပန ဒိယဍ္ဎရတနံ တ ဒ္ဓိရတနံ တ။ တံ ပန အကပ္ပိယတ္တာယေဝ ပဋိက္ခိတ္တံ, န တု ဥစ္စာသယနမဟာသယနပရိယာပန္နတ္တာ။ **ဒ္ဓေဝပီ**တိ သီသူပဓာနံ, ဟဒူပဓာနဥ္စ။ **ပစ္စတ္ထရဏံ ဒတွာ** တိ ပစ္စတ္ထရဏံ ကတွာ အတ္ထရိတွာတိ အတ္ထော, ဣဒဥ္စ ဂိလာနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **သေနာသနက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ** “အဂိလာနဿာပိ သီသူပဓာနဥ္စ ဟဒူပဓာနဥ္စာတိ ဒ္ဓယမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဂိလာနဿ ဗိဗ္ဗောဟနာနိ သန္ထရိတွာ ဥပရိ ပစ္စတ္ထရဏံ ကတွာ နိပဇ္ဇိတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတီ”တိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၂၉၇) **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ ဝိနယေ ဘဂဝတာ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ကထံ ပန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဝုတ္တဥ္စေဟတ”** န္တိအာဒိ။ ယထာ အဋ္ဌင်္ဂုလပာဒကံ ဟောတိ, ဧဝံ အာသန္ဒိယာ ပာဒစ္ဆိန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပလ္လ

လင်္ကဿ ပန အာဟရိမာနိ တဒ္ဓရူပဟနိ အာဟရိတွာ ပုန အပ္ပဋိဗဒ္ဓတာကာရဏမ္ပိ ဘေဒနမေဝ။ **ဝိဇဋေတွာ**တိ ဇဋံ နိဗ္ဗေဌေတွာ။ **ဗိမ္ဗောဟနံ ကာတု**န္တိ တာနိ ဝိဇဋိတတူလာနိ အန္တော ပက္ခိပိတွာ ဗိမ္ဗောဟနံ ကာတုံ။

၁၆. **“မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တအရကာန”**န္တိ ဧတေန အဏ္ဍဇဇလာဗုဇာနမေဝ ဂဟဏံ, မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တတ္တာတိ စ ကာရဏံ ဒဿေတိ, တေနေတယမတ္ထော သိဇ္ဈတိ “အနေကဒိဝသာနိ အန္တောသယနဟေတု သေ ဂန္ဓော”တိ။ **ဥစ္ဆာဒေန္တီ**တိ ဥဗ္ဗဋ္ဋေန္တိ။ **သဏ္ဌာနသမ္ပာဒနတ္ထ**န္တိ သုသဏ္ဌာနတာသမ္ပာဒနတ္ထံ။ **ပရိမဒ္ဒန္တီ**တိ သမန္တတော မဒ္ဒန္တိ။

တေသံယေဝ အရကာနန္တိ ပုညဝန္တာနမေဝ အရကာနံ။ တေသမေဝ ဟိ ပကရဏာနုရူပတာယ ဂဟဏံ။ **မဟာမလ္လာန**န္တိ မဟတံ ဗာဟုယုဒ္ဓကာရကာနံ။ **အာဒါသော** နာမ မဏ္ဍနကပကတိကာနံ မနုဿာနံ အတ္တနော မုခဆာယာပဿနတ္ထံ ကံသလောဟာဒီဟိ ကတော ဘဏ္ဍဝိသေသော။ တာဒိသံ သန္ဓာယ **“ယံ ကိဉ္စိ။ပေ.။ န ဝဋ္ဋတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အလင်္ကာရဉ္စနမေဝ** န ဘေသဇ္ဇဉ္စနံ။ မဏ္ဍနာနုယောဂဿ ဟိ အဓိပ္ပေတတ္တာ တမိဓာနဓိပ္ပေတံ။ လောကေ **မာလာ**-သဒ္ဒေါ ဗဒ္ဓမာလာယမေဝ “မာလာ မာလျံ ပုပ္ဖဒါမေ”တိ ဝစနတော။ သာသနေ ပန သုဒ္ဓပုပ္ဖေသုပိ နိရုဠှောတိ အာဟ **“အဗဒ္ဓမာလာ ဝါ”**တိ။ **ကာဠပိဋ္ဌကာဒီန**န္တိ ကာဠဝဏ္ဏပိဋ္ဌကာဒီနံ။ **မတ္တိကကက္က**န္တိ ဩသဓေဟိ အဘိသင်္ခတံ ယောဂမတ္တိကာစုဏ္ဏံ။ **ဒေန္တီ**တိ ဝိလေပေန္တိ။ **စလိတေ**တိ ဝိကာရာပဇ္ဇနဝသေန စလနံ ပတ္တေ, ကုပိတေတိ အတ္ထော။ **တေနာ**တိ သာသပကက္ကေန။ **ဒေါသေ**တိ ကာဠပိဋ္ဌကာဒီနံ ဟေတုဘူတေ လောဟိတဒေါသေ။ **ခါဒိတေ**တိ အပနယနဝသေန ခါဒိတေ။ **သန္နိသိန္နေ**တိ တာဒိသေ ဒုဋ္ဌလောဟိတေ ပရိက္ခီဏေ။ **မုခစုဏ္ဏကေနာ**တိ မုခဝိလေပနေန ။ **စုဏ္ဏေန္တီ**တိ ဝိလိမ္ပေန္တိ။ **တံ သဗ္ဗ**န္တိ မတ္တိကာကက္ကသာသပတိလဟလိဒ္ဒိကက္ကအနုသင်္ခါတံ မုခစုဏ္ဏံ, မုခဝိလေပနဉ္စ န ဝဋ္ဋတိ။ အတ္ထာနုက္ကမသမ္ဘဝတော ဟိ အယံ ပဒဒွယဿ ဝဏ္ဏနာ။ မုခစုဏ္ဏသင်္ခါတံ မုခဝိလေပနန္တိ ဝါ ပဒဒွယဿ တုလျာဓိကရဏဝသေန အတ္ထဝိဘာဝနာ။

ဟတ္ထဗန္ဓန္တိ ဟတ္ထေ ဗန္ဓိတဗ္ဗမာဘရဏံ, တံ ပန သင်္ခကပါလာဒယောတိ အာဟ **“ဟတ္ထေ”**တိအာဒိ။ သင်္ခော ဝေ ကပါလံ တထာ။ **“အပရေ”**တိအာဒိနာ ယထာက္ကမံ “သိခါဗန္ဓ”န္တိအာဒိ ပဒာနမတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတိ။ တတ္ထ **သိခ**န္တိ စူဠံ။ စီရကံ နာမ ယေန စူဠာယ ထိရကရဏတ္ထံ, သောဘနတ္ထဉ္စ ဝိဇ္ဈတိ။ မုတ္တာယ, မုတ္တာ ဝါ လတာ **မုတ္တာလတာ,** မုတ္တာဝဠိ။ **ဒဏ္ဍော** နာမ စတုဟတ္ထောတိ ဝုတ္တံ **“စတုဟတ္ထဒဏ္ဍံ ဝါ”**တိ။ **အလင်္ကတဒဏ္ဍက**န္တိ ပန တတော ဩမကံ ရထယဋ္ဌိအာဒိကံ သန္ဓာယာဟ။ **ဘေသဇ္ဇနာဠိက**န္တိ ဘေသဇ္ဇတုမ္ဗံ။ ပတ္တာဒိဩလမ္ဗနံ ဝါမံသေယေဝ အစိဏ္ဏန္တိ ဝုတ္တံ **“ဝါမပဿေ ဩလဂ္ဂိတ”**န္တိ။ **ကဏ္ဏိကာ** နာမ ကူဋံ, တာယ စ ရတနေန စ ပရိက္ခိတ္တော ကောသော ယဿ တထာ။ **ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တသိဗ္ဗိတ**န္တိ နီလပီတလောဟိတောဒါတမဉ္ဇိဋ္ဌဝသေန ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ သုတ္တေဟိ သိဗ္ဗိတံ တိဝိဓမ္ပိ ဆတ္တံ။ **ရတနမတ္တာယာမံ စတုရင်္ဂုလဝိတ္ထတ**န္တိ တေသံ ပရိစယနိယာမေန ဝါ နလာဋေ ဗန္ဓိတုံ ပဟောနကပ္ပမာဏေန ဝါ ဝုတ္တံ။ **“ကေသန္တပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ”**တိ ဧတေန တဒနုဇ္ဈောတ္ထရဏဝသေန ဗန္ဓနာကာရံ ဒဿေတိ။ **မေဃမုခေ**တိ အဗ္ဘန္တရေ။ **“မဏိ”**န္တိ ကဉ္စိ သိရောမဏိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“စူဠာမဏိ”**န္တိ, စူဠာယံ မဏိန္တိ အတ္ထော။ စမရဿ အယံ စာမရော, သွေဝ ဝါလော, တေန ကတာ ဗီဇနီ **စာမရဝါလဗီဇနီ။** အညာသံ ပန မကသဗီဇနီတကမယဗီဇနီဥသီရမယဗီဇနီမောရပိဉ္ဆမယဗီဇနီနံ, ဝိဓူပနတာလဝဏ္ဋာနဉ္စ ကပ္ပိယတ္တာ တဿာယေဝ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၇. ဒုဂ္ဂတိတော, သံသာရတော စ နိယျာတိ ဧတေနာတိ **နိယျာနံ,** သဂ္ဂမဂ္ဂေါ, မောက္ခမဂ္ဂေါ စ။ တံ နိယျာနမရဟတိ, တသ္မိံ ဝါ နိယျာနေ နိယုတ္တာ, တံ ဝါ နိယျာနံ ဖလဘူတံ ဧတိဿာတိ **နိယျာနိကာ,** ဝစီဒုစ္စရိတကိလေသတော နိယျာတီတိ ဝါ **နိယျာနိကာ** ဤ-ကာရဿ ရဿတ္တံ, ယ-ကာရဿ စ က-ကာရံ ကတွာ။ အနီယ-သဒ္ဒေါ ဟိ ဗဟုလာ ကတ္တုဝတ္ထာဘိဓာယကော။ စေတနာယ သဒ္ဓိံ သမ္ဖပ္ပလာပဝိရတိ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ တပ္ပဋိပက္ခတော **အနိယျာနိကာ,** သမ္ဖပ္ပလာပေါ, တဿာ ဘာဝေါ **အနိယျာနိကတ္တံ,** တသ္မာ **အနိယျာနိကတ္တာ။** **တိရစ္ဆာနဘူတာ**တိ တိရောကရဏဘူတာ ဝိဗန္ဓနဘူတာ။ **သောပိ နာမာ**တိ ဧတ္ထ **နာမ**-သဒ္ဒေါ ဂရဟာယံ။ **ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေ**တိ အနိစ္စတာပဋိသံယုတ္တတ္တာ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေ။ **ကာမဿာဒဝသေနာ**တိ ကာမသင်္ခါတအဿာဒဝသေန။ သဟ အတ္ထေနာတိ **သာတ္ထကံ,** ဟိတပဋိသံယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဥပဟာနာ**တိ ယာနကထာသမ္ဗန္ဓံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သု

ဠျ နိဝေသိတဗ္ဗောတိ **သုနိဝိဋ္ဌော**။ တထာ **ဒုန္နိဝိဋ္ဌော**။ **ကမ** -သဒ္ဒေန ကမတသီ ဇနောပိ ဂဟိတောတိ အာဟ **"အသုက ကမတသိနော"**တိအာဒိ။

သူရကထာတိ ဧတ္ထ **သူရ**-သဒ္ဒော ဝီရတစကောတိ ဒဿေတိ **"သူရော အဟောသီ"**တိ ဣမိနာ။ **ဝိသိခါ** နာမ မဂ္ဂ သန္နိဝေသော, ဣဓ ပန ဝိသိခါဂဟဏေန တန္နိတသိနောပိ ဂဟိတာ "သဗ္ဗော ကမော အာဂတော"တိအာဒီသု ဝိယ, တေ နေတဟ **"သဒ္ဓာ ပသန္နာ"** တိအာဒိ။

ကုမ္ဘဿ ဌာနံ နာမ ဥဒကဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ **"ဥဒကဋ္ဌာနကထာ"** တိ။ **ဥဒကတိတ္ထကထာတိပိ ဝုစ္စတိ** တတ္ထေဝ သမဝရောဓတော။ အပိစ ကုမ္ဘဿ ကရဏဋ္ဌာနံ **ကုမ္ဘဋ္ဌာနံ**။ တဒပဒေသေန ပန ကုမ္ဘအာသိယော ဝုတ္တာတိ ဒဿေတိ **"ကုမ္ဘအာသိကထာ တ"** တိ ဣမိနာ။ ပုဗ္ဗေ ပေတာ ကာလင်္ကတာတိ **ပုဗ္ဗပေတာ**။ "ပေတော ပရေတော ကာလင်္ကတော"တိ ဟိ ပရိယာယဝစနံ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမတိဒိသိတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ပုရိမပစ္ဆိမကထာဟိ ဝိမုတ္တာ တိ ဣတာဂတာဟိ ပုရိမာဟိ, ပစ္ဆိမာဟိ စ ကထာဟိ ဝိမုတ္တာ။ **နာနာသဘာဝ**တိ အတ္တ-သဒ္ဒဿ သဘာဝပရိယာယဘာဝမာဟ။ **အသုကေန နာမာ**တိ ပဇာပတိနာ ဗ္ရဟ္မုနာ, ဣဿရေန တ။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌိ တိသမ္ဘာရာဒိဝသေန လောကံ အက္ခာယတိ တောယာတိ **လောကက္ခာယိကာ,** သာ ပန လောကာယတသမညေ ဝိတဏ္ဍသတ္ထေ နိဿိတာ သလ္လာပကထာတိ ဒဿေတိ **"လောကာယတဝိတဏ္ဍသလ္လာပကထာ"** တိ ဣမိနာ။ လောကာ ဗာလဇနာ အာယတန္တိ ဧတ္ထ ဥဿဟန္တိ တဒဿာဒေနာတိ **လောကာယတံ,** လောကော တ ဟိတံ န ယတတိ န ဤ ဟတိ တေနာတိ **လောကာယတံ**။ တဥ္ဟိ ဂန္ထံ နိဿာယ သတ္တာ ပုညကိရိယာယ စိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပာဒေန္တိ ။ အညမညဝိရုဒ္ဓံ, သဂ္ဂမောက္ခဝိရုဒ္ဓံ တ ကထံ တနောန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝိတဏ္ဍော,** ဝိရုဒ္ဓေန တ တဒဒဏ္ဍေန တာဌေန္တိ ဧတ္ထ တဒိနောတိ **ဝိတဏ္ဍော,** သဗ္ဗတ္ထ နိရုတ္တိနယေန ပဒသိဒ္ဓိ။

သာဂရဒေဝေန ခတောတိ ဧတ္ထ သာဂရရညော ပုတ္တေဟိ ခတောတိပိ ဝဒန္တိ။ ဝိဇ္ဇတိ ပဝေဒနဟေတုဘူတာ မုဒ္ဓာ ယဿာတိ **သမုဒ္ဒော** ဓ-ကာရဿ ဒ-ကာရံ ကတွာ, **သဟ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထတစကော "သလောမ ကောသပက္ခကော"တိအာဒီသု ဝိယ။ **ဘတော**တိ ဝုဒ္ဓိ ဘဝတိ ဝမုတီတိ ကတွာ။ **ဝိဘတော**တိ ဟာနိ တဗ္ဗိရဟတော။ ဒွဝန္တ တော ပုဗ္ဗေ သုယ္ယမာနော ဣတိသဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ဣတိ ဘတော ဣတိ အဘတော"**တိ။ **ယံ တ တံ တ**တိ ယံ ကိဉ္စိ, အထ တံ အနိယမတ္ထိ အတ္တော။ အဘူတဥ္ဟိ အနိယမတ္ထံ သဟ ဝိကပ္ပေန ယံတံ-သဒ္ဒေဟိ ဒီ ပေန္တိ အာစရိယာ။ အပိစ **ဘတော**တိ သဿတော။ **အဘတော**တိ ဥစ္ဆေဒော။ **ဘတော**တိ တ ကာမသုခံ။ **အဘတော**တိ အတ္တကိလမထော။

ဣတိ ဣမာယ ဆဗ္ဗိဓာယ ဣတိဘတဘဝကထာယ သဒ္ဓိံ ဗာတ္တိံသ တိရစ္ဆာနကထာ နာမ ဟောန္တိ။ အထ တ ဟဋ္ဌိယံ သရူပတော အနာဂတာပိ အရညပဗ္ဗတနဒီဒီပကထာ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟေတွာ ဗာတ္တိံသ တိရစ္ဆာနကထာ တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဟဋ္ဌိယဥ္ဟိ **"ဣတိ တ"**တိ **ဧတ္ထ ဣတိ** -သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, **တ**-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပနတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ "ဧဝံပကာရံ, ဣတော အညံ တ တာဒိသံ နိရတ္ထကကထံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ"တိ, အာဒိအတ္ထော တ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဣတိ တ ဣတိ ဧဝရူပ "နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနာ ပဋိဝိရတော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၀, ၁၉၄; မ. နိ. ၁.၂၉၃, ၄၁၁; ၂.၁၁, ၄၁၈; ၃.၁၄, ၁၀၂; အ. နိ. ၁၀.၉၉) ဝိယ, ဣတိ ဧဝမာဒိံ အညမ္ပိ တာဒိသံ ကထမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တီတိ အတ္တော။

၁၈. ဝိရုဒ္ဓဿ ဂဟဏံ **ဝိဂ္ဂဟော,** သော ယေသန္တိ **ဝိဂ္ဂဟိကာ,** တေသံ တထာ, ဝိရုဒ္ဓံ တ ဂဏှာတိ တောယာ တိ **ဝိဂ္ဂဟိကာ,** သာယေဝ ကထာ တထာ။ **သာရမ္ဘကထာ** တိ ဥပာရမ္ဘကထာ။ **သဟိတန္တိ** ပုဗ္ဗာပရာဝိရုဒ္ဓံ။ တတော ယေဝ **သိလိဋ္ဌံ** ။ တံ ပန အတ္ထကာရဏယုတ္တတာယာတိ ဒဿေတုံ **"အတ္ထယုတ္တံ ကာရဏယုတ္တန္တိ အတ္ထော"**တိ ဝုတ္တံ။ န္တိ ဝစနံ။ **ပရိဝတ္တိတွတ ဌိတံ** သပတ္တဂတော အသမတ္ထော ယောဓော ဝိယ န ကိဉ္စိ ဇာနာသိ, ကိ န္တု သယမေဝ ပရာဇေသီတိ အဓိပ္ပာယော။ **တအော ဒေသော**တိ ပရိယာယဝစနံ။ တထာ **စရ ဝိစရာ**တိ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ အာစရိယကုလေ။ **နိဗ္ဗေဌေဟိ** တိ မယာ ရောပိတံ တဒံ ဝိဿဇ္ဇေဟိ။

၁၉. ဒူတဿ ကမ္မံ **ဒူတေယျံ,** တဿ ကထာ တထာ, တဿံ။ **ဣဓ, အမုတြ** တိ ဥပယောဂတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ, တေနာဟ **"အသုကံ နာမ ဌာန"**န္တိ။ ဝိတ္ထာရတော ဝိနိစ္ဆယော ဝိနယဋ္ဌကထာယံ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၄၃၆-၄၃၇) ဝုတ္တောတိ သင်္ခေပတော ဣဓ ဒဿေတုံ **"သင်္ခေပတော ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂိဟိသာသန**န္တိ ယထာဝုတ္တဝိပရီတံ သာသနံ။ **အညေသ**န္တိ ဂိဟီနညေဝ။

၂၀. **တိဝိဓေနာ**တိ သာမန္တဇပ္ပနဣရိယာပထသန္နိဿိတပစ္စယပဋိသေဝနဘေဒတော တိဝိဓေန။ **ဝိမ္ဟာပယန္တီ**တိ "အယမစ္ဆရိယပုရိသော"တိ အတ္တနိ ပရေသံ ဝိမ္ဟယံ သမ္ပဟံသနံ အစ္ဆရိယံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။ ဝိပုဗ္ဗဥဟိ မှဟိ-သဒ္ဒံ သမ္ပဟံသနေ ဝဒန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ။ သမ္ပဟံသနာကာရော စ အစ္ဆရိယံ။ **လပန္တီ** တိ အတ္တာနံ တ အာယကံ တ ဥက္ခိပိတွာ ယထာ သော ကိဉ္စိ ဒဒာတိ, ဧဝံ ဥက္ကာစေတွာ ဥက္ခိပနဝသေန ဒီပေတွာ ကထေန္တိ။ **နိမိတ္တံ သီလမေတေသန္တိ နေမိတ္တိကာ**တိ တဒ္ဓိတဝသေန တဿီလတ္ထော ယထာ "ပံသုကူလိကော"တိ (မဟာနိ. ၅၂) အပိစ နိမိတ္တေန ဝဒန္တိ, နိမိတ္တံ တ ကရောန္တီတိ **နေမိတ္တိကာ။ နိမိတ္တ**န္တိ စ ပရေသံ ပစ္စယဒာနသညုပ္ပာဒကံ ကာယဝစီကမ္မံ ဝုစ္စတိ။ **နိပ္ပေသော** နိပ္ပိသနံ စုဏ္ဏံ ဝိယ ကရဏံ။ နိပ္ပိသန္တီတိ တ **နိပ္ပေသာ,** နိပ္ပေသာယေဝ **နိပ္ပေသိကာ,** နိပ္ပိသနံ တ **နိပ္ပေသော,** တံ ကရောန္တီတိပိ **နိပ္ပေသိကာ။ နိပ္ပေသော** စ နာမ ဘဋ္ဋပုရိသော ဝိယ လာဘသက္ကာရတ္ထံ အက္ကောသနခုံသနပ္ပဏ္ဏနပရပိဋ္ဌိမံသိကတာ။ **လာဘေန လာဘ**န္တိ ဣတော လာဘေန အမုတြ လာဘံ။ **နိဇိဂီသန္တိ မဂ္ဂန္တိ ပရိယေသန္တီ**တိ ပရိယာယဝစနံ။ ကုဟကာဒယော သဒ္ဒာ ကုဟာနာဒီနိ နိမိတ္တံ ကတွာ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလေသု ပဝတ္တာတိ အာဟ **"ကုဟနာ။ပေ။ အဓိဝစန"**န္တိ။ **အဋ္ဌကထာဍ္ဍ** တိ တံတံပဟိဿံဝဏ္ဏနာဘူတံ ပောရာဏဋ္ဌကထာဍ္ဍ။

မဇ္ဈိမသီလဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဟာသီလဝဏ္ဏနာ

၂၁. အင်္ဂါနိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ အင်္ဂသဟစရိတံ သတ္ထံ **"အင်္ဂ"** န္တိ ဝုတ္တံ ဥတ္တရပဒလောပေန ဝါ။ **နိမိတ္တ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော, တေနာဟ **"ဟတ္ထပာဒါဒီသု"** တိအာဒိ။ ကေစိ ပန "အင်္ဂန္တိ အင်္ဂဝိကာရံ ပရေသံ အင်္ဂဝိကာရဒဿနေနာပိ လာဘာလာဘာဒိဝိဇာနန"န္တိ ဝဒန္တိ။ **နိမိတ္တသတ္ထ** န္တိ နိမိတ္တေန သဉ္ဇာနနပ္ပကာရ ဒီပကံ သတ္ထံ, တံ ဝတ္ထုနာ ဝိဘာဝေတုံ **"ပဏ္ဍုရာဇာ"** တိအာဒိမာဟ။ **ပဏ္ဍုရာဇာ** တိ စ "ဒက္ခိဏာရာမာဓိပတိ" ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ သီဟဠဒီပေ ဒက္ခိဏာရာမနာမကဿ သင်္ဃာရာမဿ ကာရကောတိ ဝဒန္တိ။ "ဒက္ခိဏမဓုရာဓိပတီ"တိ စ က တ္ထစိ လိခိတံ, ဒက္ခိဏမဓုရနဂရဿ အဓိပတီတိ အတ္ထော။ **မုတ္တာယော** တိ မုတ္တိကာ။ **မုဋ္ဌိယာ** တိ ဟတ္ထမုဒ္ဒာယ။ **ဃရကောလိကာယာ**တိ သရဗုနာ။ သော **"မုတ္တာ"** တိ သညာနိမိတ္တေနာဟ, သင်္ခ္ယာနိမိတ္တေန ပန **"တိဿော"** တိ။

"မဟာသုပိန" န္တိ ဧတေန အပ္ပကံ နိမိတ္တမေဝ, မဟန္တံ ပန ဥပ္ပာဒောတိ နိမိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။ **ဥပ္ပတိတ** န္တိ ဥပ္ပတနံ။ သုဘာသုဘဖလံ ပကာသေန္တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဂစ္ဆတီတိ **ဥပ္ပာဒော, ဥပ္ပာတောပိ,** သုဘာသုဘ သူစိကာ ဘူတဝိကတိ။ သော ဟိ ဓူမော ဝိယ အဂ္ဂိဿ ကမ္မဖလဿ ပကာသနမတ္တမေဝ ကရောတိ, န တု တမုပ္ပာဒေတီတိ။ **ဣဒ**န္တိ ဣဒံ နာမ ဖလံ။ **ဧဝ**န္တိ ဣမိနာ နာမ အာကာရေန။ **အာဒိသန္တီ** တိ နိဒ္ဒိသန္တိ။ **ပုဗ္ဗဏှသမယေ** တိ ကာလဝသေန။ **ဣဒံ နာမာ**တိ ဝတ္ထုဝသေန ဝဒတိ။ ယော ဝသဘံ, ကုဉ္ဇရံ, ဟသာဒံ, ပဗ္ဗတံ တ အာရုဠှမတ္တာနံ သုပိနေ ပဿတိ, တဿ "ဣဒံ နာမ ဖလ"န္တိအာဒိနာ ဟိ ဝတ္ထုကိတ္တနံ ဟောတိ။ **သုပိနက**န္တိ သုပိနသတ္ထံ။ အင်္ဂသမ္ပတ္တိဝိပတ္တိဒဿနမတ္တေန ပုဗ္ဗေ "အင်္ဂ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဣဓ ပန မဟာနုဘာဝတာဒိနိပ္ဖာဒကလက္ခဏဝိသေသဒဿနေန "လက္ခဏ"န္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော, တေနာဟ **"ဣမိနာ လက္ခဏေနာ"** တိအာဒိ။ လက္ခဏန္တိ ဟိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေသု ဒိဿမာနာကာရဝိသေသံ သတ္တိသိရိဝစ္ဆဂဒါဟသာဒိကမဓိပ္ပေတံ တံ တံ ဖလံ လက္ခီယတိ အနေနာတိ ကတွာ, သတ္ထံ ပန တပ္ပကာသနတော **လက္ခဏံ။ အာဟတေ** တိ ပုရာဏေ။ **အနာဟတေ**တိ နဝေ။ **အဟတေ**တိ ပန ဟဋ္ဌေ ဝုတ္တ ဝိပရိယာယေန အတ္ထော။ **ဣတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဒေဝရက္ခသမနုဿာဒိဘေဒေန ယထာဖလံ ပရိကပ္ပိတေန ဝိဝိဓဝတ္ထ ဘာဂေ ဣတော တ ဧတ္တော တ သဉ္ဆိန္နေ ဣဒံ နာမ ဘောကဒိဖလံ ဟောတိ။ **ဓေရူပေန အရုနာ**တိ ပလာသသိရိဖလာဒိ အရုနာ, တထာ ဒဗ္ဗိယာ။ ယဒိ ဒဗ္ဗိဟောမာဒီနိပိ အဂ္ဂိဟောမာနေဝ, အထ ကသ္မာ ဝိသုံ ဝုတ္တာနီတိ အာဟ **"ဓေရူပဟ ယာ"**တိအာဒိ။ **ဒဗ္ဗိဟောမာ** ဒီနိ ဟောမောပကရဏာဒိဝိသေသေဟိ ဖလဝိသေသဒဿနဝသေန ဝုတ္တာနိ, **အဂ္ဂိဟောမံ** ပန ဝုတ္တာဝသေသသာဓနဝသေန ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ဒဗ္ဗိဟောမာဒီနီ"** တိအာဒိ။

ကုဏ္ဍကော တိ တဏ္ဍုလခဏ္ဍံ, တိလသ္မိ ကူဒန္တိ **တေလံ,** သမာသတဒ္ဓိတပဒါနိ ပသိဒ္ဓေသု သာမညဘူတာ
နီတိ ဝိသေသကရဏတ္ထံ **“တိလတေလာဒိက”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပက္ခိပန** န္တိ ပက္ခိပနတ္ထံ။ “ပက္ခိပနဝိဓ”န္တိပိ ပ
ဌော, ပက္ခိပနဟေတုဘူတံ ဝိဓန္တိ အတ္ထော။ **ဒက္ခိဏက္ခကဇဏ္ဏုလောဟိတာဒီဟိ** တိ ဒက္ခိဏက္ခကလောဟိတ
ဒက္ခိဏဇဏ္ဏုလောဟိတာဒီဟိ။ **“ပုဗ္ဗေ”** တိအာဒိနာ အင်္ဂအင်္ဂဝိဇ္ဇာနံ ဝိသေသဒဿနေန ပုနရုတ္တာဘာဝမ္ပနေတိ။ **အင်္
ဂုလဋ္ဌိ ဒိသွ္ဝာ**တိ အင်္ဂုလိဘူတံ, အင်္ဂုလိယာ တ ဇာတံ အဋ္ဌိ ပဿိတွ္ဝာ, အင်္ဂုလိဋ္ဌိမတ္တံ အပဿိတွ္ဝာ တဒဋ္ဌိ
ဝိပဿနဝသေနေဝ ဗျာကရောန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ “အင်္ဂလဋ္ဌိန္တိ သရီရ”န္တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၂၁) ပန **အာစရိယဓမ္မ
မဟာလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂာနံ ဝိရုဟနဘာဝေန လဋ္ဌိသဒိသတ္တာ သရီရမေဝ အင်္ဂလဋ္ဌီတိ ဝိ
ညာယတိ။ **ကုလပုတ္တော** တိ ဇာတိကုလပုတ္တော, အာစာရကုလပုတ္တော စ။ **ဒိသွ္ဝာပီ**တိ ဧတ္ထ **အပိ**-သဒ္ဒော အဒိသွ္ဝာ
ပီတိ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ အဗ္ဘိနော သတ္တံ **အဗ္ဘောယံ** ။ မာသုရက္ခေန ကတော ဂန္ထော **မာသုရက္ခော** ။ ရာဇူဟိ ပ
ရိဘုတ္တံ သတ္တံ **ရာဇသတ္တံ။** သဗ္ဗာနိပေတာနိ ခတ္တဝိဇ္ဇာပကရဏာနိ။ **သိဝ**-သဒ္ဒော သန္တိအတ္ထောတိ အာဟ
“သန္တိကရဏဝိဇ္ဇာ” တိ, ဥပသဂ္ဂူပသမနဝိဇ္ဇာတိ အတ္ထော။ သိတ-သဒ္ဒမေဝ ရဿံ ကတွ္ဝာ ဧဝမဟာတိ သန္ဓာယ
“သိင်္ဂါလရုတဝိဇ္ဇာ” တိ ဝဒန္တိ, သိင်္ဂါလာနံ ရုတေ သုဘာသုဘသဉ္ဇာနနဝိဇ္ဇာတိ အတ္ထော။ **“ဘူတဝေဇ္ဇမန္တော** တိ
ဘူတဝသီကရဏမန္တော။ **ဘူရိဃရေ**တိ အန္တောပထဝိယံ ကတဃရေ, မတ္တိကာမယဃရေ တ။ “ဘူရိဝိဇ္ဇာ သဿဗုဒ္ဓိ
ကရဏဝိဇ္ဇာ”တိ **သာရသမာသေ။ သပ္ပဝ္ဟာယနဝိဇ္ဇာ** တိ သပ္ပဂမနဝိဇ္ဇာ။ **ဝိသဝန္တမေဝ တ** တိ ဝိသဝမာနမေဝ တ။
ဘာဝနိဒ္ဒေသဿ ဟိ မာန-သဒ္ဒဿ အန္တဗ္ဘုပ္ပဒေသော။ ယာယ ကရောန္တိ, သာ ဝိသဝိဇ္ဇာတိ ယောဇနာ။ “ဝိသတ
န္တရမေဝ တ”တိပိ ပဌော။ ဧဝံ သတိ သရူပဒဿနံ ဟောတိ, ဝိသဝိစာရဏဂန္ထောယေတတိ အတ္ထော။ တန္တန္တိ
ဟိ ဂန္ထဿ ပရသမညာ။ **သပက္ခကအပက္ခကဒွိပဒစတုပ္ပဒာန** န္တိ ပိင်္ဂလမက္ခိကာဒိသပက္ခကဃရကောလိကာဒိအ
ပက္ခကဒေဝမနုဿစင်္ကောရာဒိဒွိပဒ- ကဏ္ဍုသသဇမ္ဗုကာဒိစတုပ္ပဒာနံ ။ **ရုတံ** ဝဿိတံ။ **ဂတံ** ဂမနံ, ဧတေန **“သကုဏ
ဝိဇ္ဇာ”**တိ ဣဓ မိဂသဒ္ဒဿ လောပံ, နိဒဿနမတ္တံ တ ဒဿေတိ။ **သကုဏဉာဏ**န္တိ သကုဏဝသေန သုဘာသုဘဖ
လဿ ဇာနနံ။ နနု သကုဏဝိဇ္ဇာယ ဧဝ တယသဝိဇ္ဇာပဝိဋ္ဌာတိ အာဟ **“တံ ဝိသုညေဝ သတ္တ”** န္တိ။ တံတံပကာသကသ
တ္ထာနုရူပဝသေန ဟိ ဣဓ တဿ တဿ ဝစနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပရိပက္ကဂတဘာတေ အတ္တဘာဝဿ, ဇီဝိတကာလဿ စ ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ **“ဣအာနီ”**တိ
အာဒိနာ။ **အာဒိဋ္ဌဉာဏ**န္တိ အာဒိသိတဗ္ဗဿ ဉာဏံ။ **သရရက္ခဏ** န္တိ သရတော အတ္တာနံ, အတ္တတော တ သရဿ ရ
က္ခဏံ။ **“သဗ္ဗသင်္ဂာဟိက”** န္တိ ဣမိနာ မိဂ-သဒ္ဒဿ သဗ္ဗသကုဏစတုပ္ပဒေသု ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ, ကေသေသနိဒ္ဒ
ဒေသော တ ဧသ စတုပ္ပဒေသွေဝဝ မိဂ-သဒ္ဒဿ နိရုဋ္ဌဟတ္တာ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ သကုဏစတုပ္ပဒာနံ ရုတဇာနနသတ္တ
ဿ မိဂစက္ကသမညာ, ယထာ တံ သုဘာသုဘဇာနနပ္ပကာရေ သဗ္ဗတော ဘဒ္ဒံ စက္ကာဒိသမညာတိ အာဟ **“သဗ္ဗ။ပေ။
ဝုတ္တ”**န္တိ။

၂၂. **“သာမိနော”**တိအာဒိ ပသဋ္ဌာပသဋ္ဌကာရဏဝစနံ။ **လက္ခဏ** န္တိ တေသံ လက္ခဏပ္ပကာသကသတ္ထံ။ ဟာရိ
သေသနယေန အဝသေသံ **အာဝုဓံ။ “ယမ္ဟိ ကုလေ”**တိအာဒိနာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ တထာဇာနနဟေတု ဧဝ သေသံ လက္ခဏ
န္တိ ဒဿေတိ။ **အယံ ဝိသေသော**တိ “လက္ခဏ”န္တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာ လက္ခဏတော ဝိသေသော။ တဒတ္ထာဝိကရ
ဏတ္ထံ **“ဣဒမ္ပေတ္ထ ဝတ္ထု”** တိ ဝုတ္တံ **အင်္ဂံ ဓမမာန** န္တိ အင်္ဂံ မုခတတေန ဇာလေန္တံ။ **မင်္ဂလာဿိ** တိ ဝိနာသေတိ။
ပိဋ္ဌန္ဓနကဏ္ဏိကာယာ တိ ကဏ္ဏာလင်္ကာရဿ။ **ဂေဟကဏ္ဏိကာယာ** တိ ဂေဟကူဋဿ, ဧတေန ကေသေသနယံ,
သာမညနိဒ္ဒေသံ တ ဥပေတံ။ **ကစ္ဆပလက္ခဏ** န္တိ ကုမ္မလက္ခဏံ။ **သဗ္ဗစတုပ္ပဒာန** န္တိ မိဂ-သဒ္ဒဿ စတုပ္ပဒတစ
ကတ္တမာဟ။

၂၃. **အသုကဒိဝသေ**တိ ဒုတိယာတတိယာဒိတိထိဝသေန ဝုတ္တံ။ **အသုကနက္ခတ္တေနာ** တိ အဿယုဇဘရဏီကတ္
တိကာရောဟဏီအာဒိနက္ခတ္တယောဂဝသေန။ **ဝိပ္ပဝုတ္ထာန** န္တိ ဝိပ္ပဝသိတာနံ သဒေသတော နိက္ခန္တာနံ။ ဥပသင်္က
မနံ **ဥပယာနံ။ အပယာနံ** ပဋိက္ကမနံ။ **ဒုတိယပဒေပီ**တိ “ဗာဟိရာနံ ရညံ။ပေ။ ဘဝိဿတီ”တိ ဝုတ္တေ ဒုတိယတက္ကေ
ပိ။ “အဗ္ဘန္တရာနံ ရညံ ဇယော”တိအာဒီဟိ ဒွီဟိ တက္ကေဟိ ဝုတ္တာ **ဇယပရာဇယာ ဟာကဋ္ဌာယေဝ။**

၂၄. **ရာဟူ**တိ ရာဟု နာမ အသုရိန္ဒော အသုရရာဇာ။ တထာ ဟိ **မဟာသမယသုတ္တေ** အသုရနိကာယေ ဝုတ္တံ –

‘‘သတ္တ ဗလိပုတ္တာနံ၊ သဗ္ဗေ ဝေရောစနာမကာ။
သန္နယှတိတ္တ ဗလိသေနံ၊ ရာဟုဘဒ္ဒမုပာဂမု’’န္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၉)။

တသ္သ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဂဟဏံ သံယုတ္တနိကာယေ **စန္ဒိမသုတ္တသူရိယသုတ္တေဟိ** ဒီပေတဗ္ဗံ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ စေတ္ထ အာဒိအတ္ထော ‘‘စန္ဒဂ္ဂဟာဒယော’’တိ ဝုတ္တတ္တာ, တေန သူရိယဂ္ဂဟနက္ခတ္တဂ္ဂဟာ သင်္ဂယှန္တိ။ တသ္မာ စန္ဒိမသူရိယာနမိဝ နက္ခတ္တာနမ္ပိ ရာဟုနာ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတော ဧဝ ဟိ **‘‘အပိ စာ’’**တိအာဒိနာ နက္ခတ္တကဟော ဒုတိယနယော ဝုတ္တော။ **အင်္ဂါရကာဒိကဟသမာယောဂေပီ** တိ အင်္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန အင်္ဂါရကသသိပုတ္တသူရဂုရုသုက္ကရဝိသုတကေတုသင်္ခါတာနံ ကဟာနံ သမာယောဂေ အပိ နက္ခတ္တကဟောယေဝ သဟ ပယောဂေန ဂဟဏတော။ သဟပယောဂေပိ ဟိ ဝေဒသမယေန ဂဟဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥက္ကာနံ ပတန**န္တိ ဥက္ကောဘာသာနံ ပတနံ။ တတသင္ဃာတေသု ဟိ ဝေဂေန အညမညံ သင်္ဃဋ္ဋေန္တေသု ဒီပိကောဘာသော ဝိယ သြဘာသော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ အာကာသတော ပတတိ, တတ္ထာယံ ဥက္ကာဟတတေဟာရော။ **ဇောတိသတ္ထေ** ပိ ဝုတ္တံ –

‘‘မဟာသိခါ စ သုက္ခဂ္ဂ-ရတ္တာနိလသိခောဇ္ဇလာ။
ပောရိသီ စ ပမာဏေန၊ ဥက္ကာ နာနာဝိဓာ မတာ’’တိ။

ဒိသာကာလုသိယန္တိ ဒိသာသု ခောဘနံ, **တံ** သရူပတော ဒဿေတိ **‘‘အဂ္ဂိသိခဓူမသိခါဒီဟိ အာကုလဘာဝေါ ဝိယာ’’**တိ ဣမိနာ, အဂ္ဂိသိခဓူမသိခါဒီနံ ဗဟုဓာ ဟတုဘာဝေ ဧဝ **ဒိသာအဟော** နာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဒေဝ ‘‘ဓူမကေတူ’’တိ လောကိယာ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စ **ဇောတိသတ္ထေ** –

‘‘ကေတု ဝိယ သိခါဝတီ, ဇောတိ ဥပ္ပာတရူပိနီ’’တိ။

သုက္ခဝလာဟကဂဇ္ဇနန္တိ ဝုဋ္ဌိမန္တရေန တယုဝေဂစလိတသ္သ ဝလာဟကဿ နဒနံ။ ယံ လောကိယာ ‘‘နိဃာတော’’တိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တဉ္စ **ဇောတိသတ္ထေ** –

‘‘ယအာန္တလိက္ခေ ဗလတ၊ မာရုတော မာရုတာဟတော။
ပတတ္ယဓော သ နိဃာတော၊ ဇာယတေ တယုသမ္ဘဝေ’’တိ။

ဥဒယနန္တိ လဂ္ဂနမာယူဟနံ။

‘‘ယအောဒေတိ တအာ လဂနံ, ရာသီနမနုဝယံ ကမာ’’တိ –

ဟိ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထင်္ဂမန** မ္ပိ တတော သတ္တမရာသိပ္ပမာဏဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဗ္ဘာ ဓူမော ရဇော ရာဟူတိ ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ **အဝိသုဒ္ဓတာ။** တဗ္ဗိနိမုတ္တတာ **တေအာနံ။** ဝုတ္တဉ္စ ‘‘စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ, စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌာ စန္ဒိမသူရိယာ န တပန္တိ န ဘာသန္တိ န ဝိရောစန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? အဗ္ဘာ ဘိက္ခဝေ, စန္ဒိမသူရိယာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ယေန။ပေ။ ဓူမော။ပေ။ ရဇော။ပေ။ ရာဟု ဘိက္ခဝေ။ပေ။ ဣမေ ခေါ။ပေ။ န ဝိရောစန္တီ’’တိ (အ. နိ. ၄.၅၀)။

၂၅. **ဒေဝဿာ** တိ မေဃဿ။ **ဓာရာနုပ္ပဝေစ္ဆနံ** ဝဿနံ။ **အဝဂ္ဂဟော** တိ ဓာရာယ အဝဂ္ဂဟဏံ ဒုဂ္ဂဟဏံ, တေနာဟ **‘‘ဝဿဝိဗန္ဓော’’** တိ။ **ဟတ္ထမုဒ္ဒာ** တိ ဟတ္ထေန အဓိပ္ပေတဝိညာပနံ, တံ ပန အင်္ဂုလိသင်္ကောစနေန ဂဏနာယေတတိ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၂၁) ဝုတ္တံ။ အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန ပန ‘‘ဟတ္ထမုဒ္ဒါ နာမ အင်္ဂုလိပဗ္ဗေသု သညံ ဌပေတွာ ဂဏနာ’’တိ ဒဿိတာ။ **ဂဏနာ ဝုစ္စတိ အစ္ဆိဒ္ဒကဂဏနာ** ပရိသေသညာယေန, သာ ပန ဟဒသိကမိလက္ခကာဒယော ဝိယ ‘‘ဧကံ ဒွေ’’တိအာဒိနာ နဝန္တဝိဓိနာ နိရန္တရဂဏနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမူဟနံ **သင်္ကလနံ** ဝိသုံ ဥပ္ပာဒနံ အပနယနံ **ပဋျုပ္ပာဒနံ** [သဋျုပ္ပာဒနံ (အဋ္ဌကထာယံ)] ‘‘သဒုပ္ပာဒန’’န္တိပိ ပဌန္တိ, သမ္မာ ဥပ္ပာဒနန္တိ အတ္ထော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တေကလနဘာဂဟာရာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ တတ္ထ **တေကလနံ** ဝိသုံ သမူဟက

ရဏံ, တေမိသ္သနန္တိ အတ္ထော။ ဘာဂကရဏံ **ဘာဂေ**။ ဘုဥ္ဇနံ ဝိဘဇနံ **ဟာရော**။ **သာ**တိ ယထာဝုတ္တာ ပိဏ္ဍဂဏနာ
ဒိသွတတိ တ္တေ ဒိဋ္ဌမတ္တေန ဂဏေတွတတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

ပဋိဘာနကဝီတိ တ္တေ အင်္ဂုတ္တရာဂမေ (အ. နိ. ၄.၂၃၁) ဝုတ္တာနန္တိ သေသော, ကဝီနံ ကဗ္ဗကရဏန္တိ သမ္ဗ
န္ဓော, ဧတေန ကဝီဟိ ကတံ, ကဝီနံ တ ဣဒံ **ကာဝေယ္ယ** န္တိ အတ္ထံ ဒသ္သေတိ။ **“အတ္တနော စိန္တာဝသေနာ”** တိအာဒိ
တေသံ သဘာဝဒသ္သနံ။ တထာ ဟိ ဝတ္ထုံ, အနုသန္ဓိဥ္စ သယမေဝ စိန္တေန စိန္တေတွတ ကရဏဝသေန **စိန္တာကဝိ** ဝေဒိ
တဗ္ဗော။ ကိဉ္စိ သုတွတ သုတေန အသုတံ အနုသန္ဓေတွတ ကရဏဝသေန **သုတကဝိ,** ကိဉ္စိ အတ္ထံ ဥပဓာရေတွတ တ
သ္သ သင်္ခိပနဝိတ္ထာရဏာဒိဝသေန **အတ္ထကဝိ,** ယံ ကိဉ္စိ ပရေန ကတံ ကဗ္ဗံ တ နာဋကံ တ ဒိသွတ တံသဒိသမေဝ
အညံ အတ္တနော ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန ကရဏဝသေန **ပဋိဘာနကဝီ**တိ။ န္တိ တမတ္ထံ။ **တပ္ပဋိဘာဂ** န္တိ တေန ဒိဋ္ဌ
ဌေန သဒိသံ။ “ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ တ္တေ ဝိသေသနံ, “ကရိသ္သာမိ”တိ တ္တေ တ ဘာဝနပုံသကံ။ **ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာ
နဝသေနာ**တိ ကာရဏာနုရူပံ ပဝတ္တနကဉာဏဝသေန။ **ဇိဝိကတ္ထာယာ** တိ ပကရဏာဓိဂတဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ကဝီနံ ဣဒ
န္တိ **ကဗ္ဗံ,** ယံ “ဂီတ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

၂၆. ပရိဂ္ဂဟဘာဝေန အရိကာယ ဂဏှဟနံ **အာတဟနံ**။ တထာ အနံ **ဝိတဟနံ**။ ဣခ ပန တထာကရဏသ္သ ဥတ္တရပဒ
လောပေန နိဒ္ဒေသော, ဟေတုဂဗ္ဘဝသေန တ, တေနာဟ **“ဣမသ္သ အရကသ္သာ”** တိအာဒိ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံဟောန္တေ
သု, ဧဝံဘာဝတော တ။ **ဥဋ္ဌာန** န္တိ ခေတ္တာဒိတော ဥပ္ပန္နမာယံ။ **ဣဏ**န္တိ ခနဝမုနတ္ထံ ပရသ္သ ဒိန္နံ ပရိယုဒဥ္စနံ။
ပုဗ္ဗေ ပရိစ္ဆိန္နကာလေ အသမ္ပတ္တေပိ ဥဒ္ဓရိတမိဏံ **ဥဋ္ဌာနံ,** ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလေ ပန သမ္ပတ္တေ **ဣဏ**န္တိ
ကေစိ, တဒယုတ္တမေဝ ဣဏဂဟဏေနေဝ သိဇ္ဈနတော။ ပရေသံ ဒိန္နံ ဣဏံ တ ခနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ထာဝရ**န္တိ စိရဋ္ဌိ
တိကံ။ ဒေသန္တရေ ဒိဂုဏတိဂုဏာဒိဂဟဏဝသေန ဘဏ္ဍပ္ပယောဇနံ **ပယောဂေ**။ တတ္ထ တ အညတ္ထ တ ယထာ
ကာလပရိစ္ဆေဒံ ဝမိုဂဟဏဝသေန ပယောဇနံ **ဥဒ္ဓာရော**။ “ဘဏ္ဍမူလရဟိတာနံ တဏိဇ္ဇံ ကတွတ တ္တေကေန ဥဒယေ
န သဟ မူလံ ဒေထာ’တိ ခနအနံ **ပယောဂေ,** တာဝကာလိကအနံ **ဥဒ္ဓာရော”** တိပိ ဝဒန္တိ။ **အဇ္ဇ ပယောဇိတံ ဒိဂုဏံ စတု
ဂုဏံ ဟောတီ**တိ ယဒိ အဇ္ဇ ပယောဇိတံ ဘဏ္ဍံ, ဧဝံ အပရဇ္ဇ ဒိဂုဏံ, အဇ္ဇ စတုဂုဏံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သုဘသ္သ,
သုဘေန တ ဂမနံ ပဝတ္တနံ **သုဘဂေ,** တသ္သ ကရဏံ **သုဘဂကရဏံ,** တံ ပန ပိယမနာပသ္သ, သသ္သိရိကသ္သ တ
ကရဏမေဝတိ အာဟ **“ပိယမနာပကရဏ”**န္တိအာဒိ။ **သသ္သိရိကကရဏ** န္တိ သရီရသောဘဂ္ဂကရဏံ။ **ဝိလီနသ္သာ** တိ
ပတိဋ္ဌဟိတွတပိ ပရိပက္ကမဟာပုဏိတွတ ဝိလောပသ္သ။ တထာ ပရိပက္ကဘာဝေန **အဋ္ဌိတသ္သ။** ပရိယာယဝစနမေတံ
ပဒစတုက္ကံ။ **ဘေသဇ္ဇအန** န္တိ ဂဗ္ဘသဏ္ဌာပနဘေသဇ္ဇသ္သ အနံ။ **တီဟိ ကာရဏေဟီ**တိ တ္တေ တတေန, ဟဏ
ကေဟိ တ ဂဗ္ဘေ ဝိနသ္သန္တေ န ပုရိမကမ္မုနာ ဩကာသော ကတော, တပ္ပစ္စယာ ဧဝ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ, သယမေဝ ပန
ကမ္မုနာ ဩကာသေ ကတေ န ကေနစေန တတာ, ဟဏကာ တ အပေက္ခိတဗ္ဗာတိ ကမ္မသ္သ ဝိသုံ ကာရဏဘာဝေ ဝု
တ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိနယဋ္ဌကထာယံ** (ဝိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၈၅) ပန တတေန ဟဏကေဟိ တ ဂဗ္ဘော ဝိနသ္သန္တော ကမ္မံ
ဝိနာ န ဝိနသ္သတီတိ အဓိပ္ပာယေန တမညာတရ ဒွီဟိ ကာရဏေဟီတိ ဝုတ္တံ။ **နိဗ္ဗာပနီယ** န္တိ ဥပသမကရံ။ **ပဋိကမ္မန္**
တိ ယထာ တေ န ခာဒန္တိ, တထာ ပဋိကရဏံ။

ဗန္ဓကရဏ န္တိ ယထာ ဇိဝှာ စာလေတုံ န သက္ကောတိ, ဧဝံ အနာလောဠိတကရဏံ။ **ပရိဝတ္တနတ္ထ** န္တိ အာဝုဓာဒိနာ
သဟ ဥက္ခိတ္တဟတ္ထာနံ အညတ္ထ ပရိဝတ္တနတ္ထံ, အတ္တနာ ကေပိတဌာနေ အခိပေတွတ ပရတ္ထ ခိပနတ္ထန္တိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ခိပတီ**တိ စ အညတ္ထ ခိပတီတိ အတ္ထော။ **ဝိနိစ္ဆယဌာနေ** တိ အဍ္ဍဝိနိစ္ဆယဌာနေ။ ဣစ္ဆိတတွ
ထသ္သ ဒေဝတာယ ကဏ္ဏေ ကထနဝသေန ဇပ္ပနံ **ကဏ္ဏဇပ္ပန** န္တိ စ ဝဒန္တိ။ **ဒေဝတံ ဩတာရေတွတ**တိ တ္တေ မ
န္တဇပ္ပနေန ဒေဝတာယ ဩတာရဏံ။ **ဇိဝိကတ္ထာယာ** တိ ယထာ ဟာရိစရိယံ ကတွတ ဇိဝိတဝုတ္တိ ဟောတိ, တထာ ဇိဝိ
တဝုတ္တိကရဏတ္ထာယ။ **အာဒိစ္စပာရိစရိယာ** တိ ကရမာလာဟိ ပူဇံ ကတွတ သကလဒိဝသံ အာဒိစ္စာဘိမုခါဝဋ္ဌာနေန
အာဒိစ္စသ္သ ပရိစရဏံ။ **“တထေတ”**တိ ဣမိနာ “ဇိဝိကတ္ထာယာ”တိ ပဒမာကမုတိ။ **သိရိဝှာယန**န္တိ ဤ-ကာရ
တော အ-ကာရလောပေန သန္ဓိနိဒ္ဒေသော, တေနာဟ **“သိရိယာ အဝှာယန”**န္တိ။ **“သိရေနာ”**တိ ပန ဌာနဝသေန အဝှ
ဟာယနာကာရံ ဒသ္သေတိ။ ယေ တု အ-ကာရတော **အ**-ကာရသ္သ လောပံ ကတွတ “သိရဝှာယန”န္တိ ပဌန္တိ, တေသံ
ဟဌေ အယမတ္ထော “မန္တံ ဇပ္ပေတွတ သိရသာ ဣစ္ဆိတသ္သ အတ္ထသ္သ အဝှာယန”န္တိ။

၂၇. **ဒေဝဋ္ဌာန** န္တိ ဒေဝတာယတနံ။ **ဥပဟာရန္တိ** ပူဇံ။ **သမိဒ္ဓိကာလေ** တိ အာယာစိတဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓကာလေ။ **သန္တိပဋိဿဝကမ္မ** န္တိ ဒေဝတာယာစနာယ ယာ သန္တိ ပဋိကတ္တဗ္ဗာ, တဿာ ပဋိဿဝကရဏံ။ **သန္တီ** တိ စေတ္ထ မန္တဇပ္ပနေန ပူဇာကရဏံ, တာယ သန္တိယာ အာယာစနပ္ပယောဂေတေတိ အတ္ထော။ **တသ္မိံ** န္တိ ယံ "သစေ မေ ဣဒံ နာမ သမိဇ္ဈိဿတီ"တိ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ ပဋိဿဝဖလဘူတေ ယထာဘိပတ္ထိတကမ္မသ္မိံ။ **တဿာ** တိ ယော "ပဏိဓီ"တိ စ ဝုတ္တော, တဿ ပဋိဿဝဿ။ ယထာပဋိဿဝဥ္ဟိ ဥပဟာရေ ကတေ ပဏိဓိအာယာစနာ ကတာ နိယ္ယာတိတာ ဟောတီတိ။ **ဂဟိတမန္တဿာ** တိ ဥဂ္ဂဟိတမန္တဿ။ **ပယောဂကရဏန္တိ** ဥပစာရကမ္မကရဏံ။ **ဣတီတိ** ကာရဏတ္ထေ နိပါတော, တေန ဝဿတေဿ-သဒ္ဒာနံ ပုရိသပဏ္ဍကေသု ပဝတ္တိံ ကာရဏဘာဝေန ဒဿေတိ, ပဏ္ဍကတော ဝိသေသေန အသတိ ဘာဝတီတိ **ဝဿော**။ ပုရိသလိင်္ဂတော ဝိရဟေန အဝအသတိ ဟီဠိတော ဟုတွာ ဘဝတီတိ **တေဿော**။ ဝိသေသော ရာဂဿတေ ယဿာတိ **ဝဿော**။ ဝိဂတော ရာဂဿတေ ယဿာတိ **တေဿော** တိ နိရုတ္တိနယေန ပဒသိဒ္ဓိတိပိ ဝဒန္တိ။ **ဝဿကရဏံ** တဒနုရူပဘေသဇ္ဇေန။ **တေဿကရဏံ** ပန ဥဒ္ဓတဗီဇတာဒိနာပိ, တေနေဝ **ဇာတကဋ္ဌကထာယံ** "တေဿဝရာတိ ဥဒ္ဓတဗီဇာ ဩရောဓပာလကာ"တိ ဝုတ္တံ။ **အစ္ဆန္ဒိကဘာဝမတ္တ** န္တိ ဣတ္ထိယာ အကာမဘာဝမတ္တံ။ **လိင်္ဂ** န္တိ ပုရိသနိမိတ္တံ။

ဝတ္ထုဗလိကမ္မကရဏ န္တိ ဃရဝတ္ထုသ္မိံ ဗလိကမ္မဿ ကရဏံ, တံ ပန ဥပဒ္ဒဝပဋိဗာဟနတ္ထံ, ဝဍ္ဎနတ္ထဉ္စ ကရောန္တိ, မန္တဇပ္ပနေန အတ္တနော, အညေသဉ္စ **မုခသုဒ္ဓိကရဏံ**။ **တေသ** န္တိ အညေသံ။ **ယောဂ** န္တိ ဘေသဇ္ဇပယောဂံ။ **ဝမန** န္တိ ပစ္ဆဒ္ဒနံ။ **ဥဒ္ဓံဝိရေစန** န္တိ ဝမနဘေဒမေဝ "ဥဒ္ဓံ ဒောသာနံ နီဟရဏ"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ **ဝိရေစန** န္တိ ပကတိဝိရေစနမေဝ။ **အဓောဝိရေစန** န္တိ သုဒ္ဓဝတ္ထိကသာဝဝတ္ထိအာဒိဝတ္ထိကိရိယာ "အဓော ဒောသာနံ နီဟရဏ"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ အထ ဝမနံ ဥဂ္ဂိရဏမေဝ, ဥဒ္ဓံဝိရေစနံ ဒောသနီဟရဏံ။ တထာ ဝိရေစနံ ဝိရေကောဝ, အဓောဝိရေစနံ ဒောသနီဟရဏန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော ဟာကဗ္ဗော ဟောတိ။ **ဒောသာန** န္တိ စ ပိတ္တာဒိဒောသာနန္တိ အတ္ထော။ သေမှနီဟရဏာဒိ **သိရောဝိရေစနံ**။ **ကဏ္ဏဗန္ဓနတ္တ** န္တိ ဆိန္နကဏ္ဏာနံ သင်္ဃဋ္ဋနတ္ထံ။ **ဝဏဟရဏတ္ထ** န္တိ အရုပနယနတ္ထံ။ **အက္ခိတပ္ပနတေလ** န္တိ အက္ခီသု ဥသုမဿ နီဟရဏတေလံ။ ယေန အက္ခိမှိ အဋ္ဋိတေ ဥဏှံ ဥသုမံ နိက္ခမတိ။ ယံ နာသိကာယ ဂဏှိယတိ, တံ **နတ္ထု**။ **ပဋလာနီ** တိ အက္ခိပဋလာနိ။ **နီဟရဏသမတ္ထ** န္တိ အပနယနသမတ္ထံ။ **ခါရဉ္စန** န္တိ ခါရကမဉ္စနံ။ သီတမေဝ သဉ္စံ နိရုတ္တိနယေန, တဿ ကာရဏံ အဉ္စနံ **သစ္စဉ္စန** န္တိ အာဟ **"သီတလဘေသဇ္ဇဉ္စန"** န္တိ။ **သလာကဝေဇ္ဇကမ္မ** န္တိ အက္ခိရောဂဝေဇ္ဇကမ္မံ။ သလာကသဒိသတ္တာ သလာကသင်္ခာတဿ အက္ခိရောဂဿ ဝေဇ္ဇကမ္မန္တိ ဟိ **သာလာကိယံ**။ ဣဒံ ပန ဝုတ္တာဝသေသဿ အက္ခိရောဂပဋိကမ္မဿ သ သင်္ဂဟဏတ္ထံ ဝုတ္တံ "တပ္ပနာဒယောပိ ဟိ သာလာကိယာနေဝ"တိ။ ပဋိဝိဒ္ဓဿ သလာကဿ နိက္ခမနတ္ထံ ဝေဇ္ဇကမ္မံ သလာကဝေဇ္ဇကမ္မန္တိ ကေစိ, တံ ပန သလ္လကတ္တိယပဒေနေဝ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သလ္လဿ ပဋိဝိဒ္ဓဿ ကတ္တနံ ဥဗ္ဗာဟနံ **သလ္လကတ္တံ**, တဒတ္ထာယ ဝေဇ္ဇကမ္မံ **သလ္လကတ္တဝေဇ္ဇကမ္မံ**။ ကုမာရံ ဘရတီတိ **ကုမာရဘတော**, တဿ ဘာဝေ **ကောမာရဘစ္စံ**, ကုမာရော ဧဝ တ **ကောမာရော**, ဘတနံ **ဘစ္စံ**, တဿ ဘစ္စံ တထာ, တဒဘိနိဗ္ဗာဒကံ ဝေဇ္ဇကမ္မန္တိ အတ္ထော။ မူလာနိ ပဓာနာနိ ရောဂူပသမနေ သမတ္ထာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ **မူလဘေသဇ္ဇာနိ**, မူလာနံ တ ဗျာဓီနံ ဘေသဇ္ဇာနိ တထာ။ မူလာနုဗန္ဓဝသေန ဟိ ဒုဝိဓော ဗျာဓိ။ တတ္ထ မူလဗျာဓိမှိ တိကိစ္ဆိတေ ယေဘုယျေန ဣတရံ ဝူပသမတိ, တေနာဟ **"ကာယတိကိစ္ဆတံ ဒဿေတီ"** တိအာဒိ ။ တတ္ထ **ကာယတိကိစ္ဆတ** န္တိ မူလဘာဝတော သရီရဘူတေဟိ ဘေသဇ္ဇေဟိ, သရီရဘူတာနံ တ ရောဂာနံ တိကိစ္ဆက ဘာဝံ။ **ခါရာဒီနီ** တိ ခါရောဒကာဒီနိ။ **တဒနုရူပေ ဝဏေ** တိ ဝူပသမိတဿ မူလဗျာဓိနော အနုစ္ဆဝိကေ အရုမှိ။ **တေသ** န္တိ မူလဘေသဇ္ဇာနံ။ **အပနယနံ** အပဟရဏံ, တေဟိ အတိကိစ္ဆနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဉ္စ ကောမာရဘစ္စသလ္လကတ္တသာလာကိယာဒိဝိသေသဘူတာနံ တန္တီနံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတ္တာ ပာရိသေသဝသေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ တဒဝသေသာယ တန္တိယာ ဣဓ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, သဗ္ဗာနိ စေတာနိ အာဇီဝဟေတုကာနိယေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတာနိ "မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တီ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁) ဝုတ္တတ္တာ။ ယံ ပန တတ္ထ တတ္ထ ဟဋ္ဌိယံ "ဣတိ ဝာ"တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣတီ**-တိ ပကာရတ္ထေ နိပါတော, **ဝာ**-တိ ဝိကပ္ပနတ္ထေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣမိနာ ပကာရေန, ဣတော အညေန ဝာတိ။ တေန ယာနိ ဣတော ဗာဟိရကပဗ္ဗဇိတာ သိပ္ပာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာဒီနိ ဇီဝိကောပာယဘူတာနိ အာဇီဝိကပကတာ ဥပဇီဝန္တိ, တေသံ ပရိဂ္ဂဟော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မဟာသီလဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၈. ဣဒါနိ သုညတာပကာသနတဿတ္ထံ ဝဏ္ဏေန္တော အနုသန္ဓိံ ပကာသေတုံ **"ဧဝ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝုတ္တဝဏ္ဏဿာ** တိ သဟတ္ထေ ဆဋ္ဌီဝစနံ, သာမိအတ္ထေ ဝါ အနုသန္ဓိ-သဒ္ဒဿ ဘာဝကမ္မဝသေန ကိရိယာ ဒေသနာသု ပဝတ္တနတော။ **ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဝုတ္တဝဏ္ဏဿာ** တိ "ယာဝဋ္ဋိဒံ တေန ဘဂဝတာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝဏ္ဏဿ။ တတ္ရ ဟာဋ္ဌိယံ အယံ သမ္ဗန္ဓော – န ဘိက္ခဝေ, ဧတ္တကော ဧဝ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ယေ တုမှာကံ ပါကဋာ, အပါကဋာ ပန "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, အညေ ဓမ္မာ"တိ ဝိတ္ထာရေ။ "ဣမေ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ ဧဝံ ဂဟိတာ"တိအာဒိနာ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာနံ ယထာဂဟိတကာရဿ သုညဘာဝပ္ပကာသနတော, "တဉ္စ ပဇာနနံ န ပရာမသတိ"တိ သီလာဒီနဉ္စ အပရာမသနီယဘာဝဒီပနေန နိစ္စသာရာဒိဝိရဟပ္ပကာသနတော, ယာသု ဝေဒနာသု အဝီတရာဂတာယ ဗာဟိရာနံ တောနိ ဒိဋ္ဌိဝိဗန္ဓကာနိ သမ္ဘဝန္တိ, တာသံ ပစ္စယဘူတာနဉ္စ သမ္မောဟာဒီနံ ဝေဒကကာရကသဘာဝတာဘာဝဒဿနမုခေန သဗ္ဗဓမ္မာနံ အတ္တတ္တနိယတာဝိရဟဒီပနတော, အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနဒီပနတော စ အယံ ဒေသနာ သုညတာဝိဘာဝနပ္ပဓာနာတိ အာဟ **"သုညတာပကာသနံ အာရဘိ"**တိ။

ပရိယတ္တီ တိ ဝိနယာဒိဘေဒဘိန္နာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာ တန္တိ။ **ဒေသနာ**တိ တဿာ တန္တိယာ မနသာ ဝဝတ္ထပိတာယ ဝိဘာဝနာ, ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပဘူတာ တ ပညာပနာ, အနုလောမာဒိဝသေန တ ကထနန္တိ ပရိယတ္တိ ဒေသနာနံ ဝိသေသော ပုဗ္ဗေယေဝ ဝဝတ္ထာပိတောတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ **"ဒေသနာယ, ပရိယတ္တိယ"** န္တိ စ ဝုတ္တံ။ **ဧဝမာဒီသူ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သစ္စသဘာဝသမာဓိပညာပကတိပုညာပတ္တိဉေယ္ယာဒယော သင်္ဂယှန္တိ။ တထာ ဟိ အယံ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော "စတုန္နံ ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ အနနုဗောဓာ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁) သစ္စေ ပဝတ္တတိ, "ကုသလာ ဓမ္မာ အကုသလာ ဓမ္မာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁) သဘာဝေ, "ဧဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသု"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၃, ၉၄, ၁၄၅; ၃.၁၄၂; မ. နိ. ၃.၁၆၇; သံ. နိ. ၅.၃၇၈) သမာဓိမှိ, "သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေါ, သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတိ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၉၀) ပညာယံ, "ဇာတိဓမ္မာနံ ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ ဧဝံ ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၃၁; ၃.၃၇၃; ပဋိ. မ. ၁.၃၃) ပကတိယံ, "ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတီ"တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၈၄; ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁၅.၃၈၅) ပုညေ, "စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ"တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၃၃) အာပတ္တိယံ, "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏမုခေ အာပါထမာဂစ္ဆန္တီ"တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဉေယျေ ပဝတ္တတိ။ **ဓမ္မာ ဟောန္တီ** တိ သတ္တဇီဝတော သုညာ ဓမ္မမတ္တာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ ဣမမတ္ထိယံ ဂုဏေ ပဝတ္တနန္တိ အာဟ **"တသ္မာ"** တိအာဒိ။

မကာသတုတ္ထာသူစိယာ တိ သူစိမုခမက္ခိကာယ တုတ္ထာသင္ဂတာယ သူစိယာ။ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော ဝိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အညတ္ရ တထာဂတာ** တိ ဌပေတွာ တထာဂတံ။ **"ဒုဒ္ဒသာ"** တိ ပဒေနေဝ တေသံ ဓမ္မာနံ ဒုက္ခောဂါဟတာ ပကာသိတာတိ **"အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ"** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ လဘိတဗ္ဗာတိ **လဗ္ဘနီယာ,** သာ ဧဝ **လဗ္ဘနေယျာ,** လဘီယတေ တ **လဗ္ဘနံ,** တမရဟာတီတိ **လဗ္ဘနေယျာ,** န လဗ္ဘနေယျာ **အလဗ္ဘနေယျာ,** ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတ္ထာတိ **ပတိဋ္ဌာ,** ပတိဋ္ဌဟနံ တ **ပတိဋ္ဌာ,** အလဗ္ဘနေယျာ ပတိဋ္ဌာ ဧတ္ထာတိ **အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌာ** ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ ကောစိ အတ္တနော ပမာဏံ အဇာနန္တော ဉာဏေန တေ ဓမ္မေ ဩဂါဟိတုံ ဥဿာဟံ ကရေယျ, တဿ တံ ဉာဏံ အပ္ပတိဋ္ဌမေဝ မကာသတုတ္ထာသူစိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေတိ။ ဩဂါဟိတုမသက္ကုဏေယျတာယ "ဧတ္တကာ ဧတေ ဧဝံဝိဓာ တ"တိ တေ ပဿိတုံ န သက္ကာတိ ဝုတ္တံ **"ဂမ္ဘီရတ္တာ ဧဝ ဒုဒ္ဒသာ"** တိ။ ယေ ပန ဒဋ္ဌုမေဝ န သက္ကာ, တေသံ ဩဂါဟိတွာ အနု အနု ဗုဇ္ဈနေ ကထာ ဧဝ နတ္ထီတိ အာဟ **"ဒုဒ္ဒသတ္တာ ဧဝ ဒုရနုဗောဓာ** တိ။ သဗ္ဗကိလေသပရိဠာဟပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသင်္ခါတအဂ္ဂဖလမတ္ထကေ သမုပ္ပန္နတာ, ပုရေစရာနုစရဝသေန နိဗ္ဗုတသဗ္ဗကိလေသပရိဠာဟသမာပတ္တိသမောကိဏ္ဏတ္တာ စ **နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟာ။** တဗ္ဘာဝတော **သန္တာ**တိ အတ္ထော။ **သန္တာရမ္မဏာနိ** မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ အနုပသန္တသဘာဝါနံ ကိလေသာနံ, သင်္ခါရာနဉ္စ အဘာဝတော။

အထ ဝါ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသာတိဝတ္တသယဝိညာဏာနံ အနန္တဘာဝေ ဝိယ သုသမူဟတဝိက္ခေပတာယ နိစ္စသမာဟိတဿ မနသိကာရဿ ဝသေန တဒါရမ္မဏဓမ္မာနံ သန္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဝိရဠ္ဟိတ္တတ နိမိတ္တပဋိဝေဓော ဝိယ ဣဿာသာနံ အဝိရဠ္ဟိတ္တတ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသဘာဝတဝဗောဓော သာဒုရသော မဟာရသော ဝ ဟောတီတိ အာဟ **"အတိတ္တိကရဏဋ္ဌေနာ"** တိ, အတပ္ပနကရဏသဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ သောဟိစ္စံ တိတ္တိ တပ္ပနန္တိ ဟိ ပရိယာ

ယော။ **အတိတ္တိကရဏဋ္ဌေနာ** တိ ပတ္တေတ္ဝတ သာဒုရသကရဏဋ္ဌေနာတိပိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ပဋိဝေဓပ္ပတ္တာနံ တေသု စ ဗုဒ္ဓါနမေဝ သဗ္ဗာကာရေန ဝိသယဘာဝူပဂမနတော န တက္ကဗုဒ္ဓိယာ ဂေစရာတိ အာဟ **"ဥတ္တမဉာဏဝိသယတ္တာ"**တိအာဒိ။ **နိပုဏာ**တိ ဥဧယ္ယေသု တိက္ခပ္ပဝတ္တိယာ ဆေကာ။ ယသ္မာ ပန သော ဆေကဘာဝေ အာရမ္မဏေ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ, သုခုမဉေယျဂ္ဂဟဏသမတ္ထတာယ စ သုပာကဋော ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သဏှသုခုမသဘာဝတ္တာ"**တိ။ **ပဏ္ဍိတေဟိယေဝ** တိ အဝဓာရဏံ သမတ္ထေတုံ **"ဗာလာနံ အဝိသယတ္တာ"** တိ အာဟ။

အယံ အဋ္ဌကထာနယတော အပရော နယော – ဝိနယပဏ္ဏတ္တိအာဒိဂမ္ဘီရနေယျဝိဘာဝနတော **ဂမ္ဘီရာ။** ကအာစိယေဝ အသင်္ချေယျေ မဟာကပ္ပေ အတိက္ကမိတ္ဝာပိ ဒုလ္လဘဒဿနတာယ **ဒုဒ္ဒသာ။** ဒဿနဋ္ဌေတ္တ ပညာစက္ခုဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မန္ဝယသင်္ခါတဿ အနုဗောဓဿ ကဿစိဒေဝ သမ္ဘဝတော **ဒုရနုဗောဓာ။** သန္တသဘာဝတော, ဝေနေယျာနဉ္စ သဗ္ဗဂုဏသမ္ပဒါနံ ပရိယောသာနတ္တာ **သန္တာ။** အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတတာယ **ပဏီတာ။** သမဓိဂတသစ္စလက္ခဏတာယ အတက္ကေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ, အတက္ကေန တ ဉာဏေန အဝစရိတဗ္ဗတော **အတက္ကာဝစရာ။** နိပုဏံ, နိပုဏေ တ အတ္ထေ သစ္စပစ္စယာကာရာဒိဝသေန ဝိဘာဝနတော **နိပုဏာ။** လောကေ အဂ္ဂပဏ္ဍိတေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝေဒိတဗ္ဗတော ပကာသိတဗ္ဗတော **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာ။**

အနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘတော ဟိ ဘဂဝတ "သဗ္ဗဝိဒူဟမသ္မိ, (မ. နိ. ၁.၁၇၈; ၂.၃၄၂; ဓ. ပ. ၃၅၃; မဟာဝ. ၁၁) ဒသဗလသမန္နာဂတော ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၂၁; ၂.၂၂) အတ္တနော သဗ္ဗညုတာဒိဂုဏေ ပကာသေသိ, တေနေတဟ **"သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ဝာ ပဝေဒေတီ"** တိ။ **သယံ**-သဒ္ဒေန, နိဒ္ဒါရိတာဝဓာရဏေန တ နိဝတ္တေတဗ္ဗမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အနညနေယျော ဟုတ္ဝာ"** တိ ဝုတ္တံ, အညေဟိ အဗောဓိတော ဟုတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **အဘိညာ**တိ ယ-ကာရလောပေ "အညာဏာတ အာပဇ္ဇတီ"တိအာဒီသု (ပရိ. ၂၉၆) ဝိယာတိ ဒဿေတိ **"အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေနာ"**တိ ဣမိနာ။ အပိစ **"သယံ အဘိညာ"**တိ ပဒဿ **အနညနေယျော ဟုတ္ဝာ** တိ အတ္ထဝစနံ, **"သစ္ဆိကတ္ဝာ"**တိ ပဒဿ ပန **သယမေဝ။ပေ။ ကတ္ဝာ**တိ။ သယံ-သဒ္ဒော ဟိ သစ္ဆိကတ္ဝာတိ တ္ထောပိ သမ္ဗဇ္ဈိတဗ္ဗော။ **အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေနာ**တိ စ တဿ ဟေတုဝစနံ, ကရဏဝစနံ တ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဖလနိဗ္ဗာနာနိ ဝိယ သစ္ဆိကာတဗ္ဗသဘာဝံ န ဟောတိ, အာသဝက္ခယဉာဏေ ပန အဓိဂတေ အဓိဂတမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ တဿ ပစ္စက္ခကရဏံ သစ္ဆိကိရိယာတိ အာဟ **"အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ပစ္စက္ခံ ကတ္ဝာ"**တိ။ ဟေတုအတ္ထေ စေတံ ကရဏဝစနံ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတဿ အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏဿာဓိဂ မဟေတူတိ အတ္ထော။ အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏန္တိ တ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏေ အဓိပ္ပေတေ ကရဏတ္ထေ ကရဏဝစနမ္ပိ ယုဇ္ဇတေဝ။ ပဝေဒနဋ္ဌေတ္တ အညာဝိသယာနံ သစ္စာဒီနံ ဒေသနာကိစ္စသာဓနတော, "ဓောကမ္ပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ"တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅) ပဋိဇာနနတော စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဂုဏဓမ္မေဟီ** တိ ဂုဏသင်္ခါတေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ယထာဘူတမေဝ **ယထာဘုစ္စံ** သကတ္တေ ဏျပစ္စယဝသေန။

ဝဒမာနာတိ တ္ထေ သတ္တိအတ္ထော မာနသဒ္ဒေါ ယထာ "ကေပုဂ္ဂလော ဘိက္ခဝေ, လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ, (အ. နိ. ၁.၁၇၀; ကထာ. ၄၀၅) တသ္မာ ဝတ္တုံ ဉဿာဟံ ကရောန္တောတိ အတ္ထော။ ဧဝံဘူတာ ဟိ ဝတ္တု ကာမာ နာမ ဟောန္တိ, တေနာဟ **"တထာဂတဿာ"** တိအာဒိ ။ သာဝသေသံ ဝဒန္တာပိ ဝိပရီတဝဒန္တာ ဝိယ သမ္မာ ဝဒန္တီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာတိ ယထာ သမ္မာ ဝဒန္တိ, တထာ ဒဿေတုံ **"အဟာပေတ္ဝာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန ဟိ အနဝသေသဝဒနမေဝ သမ္မာ ဝဒနန္တိ ဒဿေတိ။ **"ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယျု"** န္တိ ဣမိနာ စ "ဝဒေယျု"န္တိ တေသု သမတ္ထနတ္ထဘာဝမာဟ ယထာ "သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋ"န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃; ပေဋကော. ၂၂; မိ. ပ. ၁.၁.၉) ယေ ဧဝံ ဘဂဝတာ ထောမိတာ, တေ ဓမ္မာ ကတမေတိ ယောဇနာ။ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, အညေဝ ဓမ္မာ"တိအာဒိဟဋ္ဌိယာ "သဗ္ဗညုတညာဏ"န္တိ ဝုတ္တဝစနဿ ဝိရောဓိဘာဝံ စောဒေန္တော **"ယဒိ ဧဝ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယဒိ ဧဝ**န္တိ ဧဝံ "သဗ္ဗညုတညာဏ"န္တိ ဝုတ္တဝစနံ ယဒိ သိယာတိ အတ္ထော။ **ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော** တိ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ"တိအာဒီနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထိ** -သဒ္ဒေါပိ ဟိ ဣဓ ဗဟုဝစနော‌ယေဝ "အတ္ထိ ခီရာ, အတ္ထိ ကတော"တိအာဒီသု ဝိယ နိပာတဘာဝဿေဝ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ ယဒိပိ တဒိဒံ ဉာဏံ ဧကမေဝ သဘာဝတော, တထာပိ သမ္ပယောဂတော, အာရမ္မဏတော စ ပုထုဝစန ပ္ပယောဂမရဟတီတိ ဝိသဇ္ဇေတိ **"ပုထုစိတ္တ။ပေ။ ရမ္မဏတော"** တိ ဣမိနာ။ **ပုထုစိတ္တသမာယောဂတော** တိ ပုထူ

ဟိ စိတ္တေဟိ သမ္ပယောဂတော။ ပုထူနံ အာရမ္မဏာနံ ဝသေနာတိ **ပုထုအာရမ္မဏံ,** တဗ္ဗာဝတော သဗ္ဗာရမ္မဏတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အပိစ ပုထု အာရမ္မဏံ အာရမ္မဏမေတဿာတိ ပုထုအာရမ္မဏာရမ္မဏန္တိ ဝေသိ အတ္တေ ''သြင္ဂမုခေ, ကာမာဝစရ''န္တိအာဒီသု ဝိယ ဧကေဿ အာရမ္မဏာသဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ **''ပုထုအာရမ္မဏတော''** တိ ဝုတ္တံ, တေနဿ ပုထုဉာဏကိစ္စသာဓကတ္တံ ဒဿေတိ။ တထာ ဟေတံ ဉာဏံ တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ, စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ဆသု အသာဓာရဏဉာဏေသု သေသာသာဓာရဏဉာဏာနိ, သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဝနကဉာဏံ, အဋ္ဌသု ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏံ, နဝသတ္တာဝါသပရိဇာနနဉာဏံ, ဒသဗလဉာဏန္တိ ဧဝမာဒီနံ အနေကသတသဟဿဘေဒာနံ ဉာဏာနံ ယထာသမ္ဘဝံ ကိစ္စံ သာဓေတိ, ဝေသံ အာရမ္မဏဘူတာနံ အနေကေသမ္ပိ ဓမ္မာနံ တဒာရမ္မဏဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **''တဥပဟိ''**တိအာဒိ ယထာက္ကမံ တဗ္ဗိဝရဏံ။ **''ယထာဟာ''**တိအာဒိနာ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂပာဠိံ သာဓကဘာဝေန ဒဿေတိ။ **တတ္ထ** တိ အတီတဓမ္မေ။ ဧကေတရဝသေန ပုထုအာရမ္မဏဘာဝံ နိဝတ္တေတွာ အနေကတရဝသေန ကမပ္ပဝတ္တိယာ တံ ဒဿေတုံ **''ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကမေနာပိ ဟိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဝိသယေသု ပဝတ္တတိ, န တထာ သကိံယေဝ ။ ယထာ ဇာဟိရကာ ဝဒန္တိ ''သကိံယေဝ သဗ္ဗညူ သဗ္ဗံ ဇာနာတိ, န ကမေနာ''တိ။

ယဒိ ဧဝံ အစိန္တေယျာပရိမေယျပ္ပဘေဒဿ ဉေယျဿ ပရိစ္ဆေဒဝတာ ဧကေန ဉာဏေန နိရဝသေသတော ကထံ ပဋိဝေဓောတိ, ကော ဝ ဧဝမာဟ ''ပရိစ္ဆေဒဝန္တံ သဗ္ဗညုတဉာဏ''န္တိ။ အပရိစ္ဆေဒဉ္ဟိ တံ ဉာဏံ ဉေယျမိဝ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''ယာဝတကံ ဉာဏံ, တာဝတကံ ဉေယျံ။ ယာဝတကံ ဉေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏ''န္တိ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅ အမိပ္ပာယတ္တမေဝ ဂဟိတံ ဝိယ ဒိဿတိ) ဧဝမ္ပိ ဇာတိဘူမိသဘာဝတဒိဝသေန, ဒိသာဒေသကာလာဒိဝသေန စ အနေကဘေဒဘိန္နေ ဉေယျေ ကမေန ဂယှမာနေ အနဝသေသပဋိဝေဓော န သမ္ဘဝတိယေဝာတိ? န ယိဒမေဝံ။ ယဉ္ဟိ ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ ဉာတုမိစ္ဆိတံ သကလမေကဒေသော ဝါ, တတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရိတာယ ပစ္စက္ခတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ ဝိက္ခေပဘာဝတော စ ဘဂဝတော သဗ္ဗကာလံ သမာဟိတောတိ ဉာတုမိစ္ဆိတဿ ပစ္စက္ခဘာဝတော န သက္ကာ နိဝာရေတုံ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ ''အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏ''န္တိအာဒိ, (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) နနု စေတ္ထ ဒူရတော စိတ္တပဋံ ပဿန္တာနံ ဝိယ, ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ''တိ ဝိပဿန္တာနံ ဝိယ စ အနေကဓမ္မာဝဗောဓကာလေ အနိရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ? ဂဟေတဗ္ဗံ အစိန္တေယျာနုဘာဝတာယ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ။ တေနေတဟ ''ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော''တိ, (အ. နိ. ၄.၇၇) ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထဿ အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနော အနာဝရဏဉာဏဿ ပဋိလာဘေန ဘဂဝတ သန္တာနေန သဗ္ဗဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထော အဟောသိ သဗ္ဗနေယျာဝရဏဿ ပဟာနတော, တသ္မာ သဗ္ဗညူ, န သကိံယေဝ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓတော ယထာသန္တာနေန သဗ္ဗဿ ဣန္ဓနဿ ဒဟနသမတ္ထတာယ ဟာဝကော ''သဗ္ဗဘူ''တိ ဝုစ္စတီတိ။

ကာမဉ္စာယမတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝိတ္ထာရိတောယေဝ, ပကာရန္တရေန ပန သောတုဇနာနုဂ္ဂဟကာမတာယ, ဣမိဿာ စ ဟေရာဏသံဝဏ္ဏနာဝိသောဓနဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ပုန ဝိဘာဝိတောတိ န စေတ္ထ ပုနရုတ္တိဒေါသော ပရိယေသိတဗ္ဗော, ဧဝမီဒိသေသု။ တေ္တ စ ကိဉ္စာပိ ဘဂဝတော ဒသဗလာဒိဉာဏာနိပိ အနညသာဓာရဏာနိ, သဗ္ဗဒေသဝိသယတ္တာ ပန တေသံ ဉာဏာနံ န တေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အဟာပေတွာ ဂဟိတာ နာမ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗညုတဉာဏဿ ပန နိပ္ပဒေသဝိသယတ္တာ တသ္မိံ ဂဟိတေ သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဂဟိတာ ဧဝ နာမ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဟဋ္ဌိအတ္ထာနုသာရေန တဒေဝ ဉာဏံ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟဋ္ဌိယမ္ပိ ဟိ ''ယေဟိ တထာဂတဿ ယထာဘုစ္စံ ဝဏ္ဏံ သမ္မာ ဝဒမာနာ ဝဒေယျု''န္တိ တမေဝ ပကာသိတံ တမန္တရေန အညဿ နိပ္ပဒေသဝိသယဿ အဘာဝတော, နိပ္ပဒေသဝိသယေနေဝ စ ယထာဘုစ္စံ သမ္မာ ဝဒနသမ္ဘဝတောတိ။

အဋ္ဌေတတိ တေ္တ **ဧဝ-**သဒ္ဒေ သန္နိဋ္ဌာပနတ္ထောတိ ဒဿေတုံ **''အဋ္ဌေတတိ ဣဒံ ပနေတ္ထ ဝဝတ္ထာပနဝစန''**န္တိ ဝုတ္တံ, **ဝဝတ္ထာပနဝစန** န္တိ စ သန္နိဋ္ဌာပနဝစနန္တိ အတ္ထော, **သန္နိဋ္ဌာပန** ဉ္စ အဝဓာရဏမေဝ။ ကထန္တိ အာဟ **''အဋ္ဌေတ''**တိအာဒိ။ **''န ဟာဏာတိဟာတာ ဝေရမဏီအာဒယော''**တိ ဣမိနာ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေတိ။ အယဉ္စ **ဧဝ-**သဒ္ဒေ အနိယတဒေသတာယ **စ-**သဒ္ဒေ ဝိယ ယတ္ထ ဝုတ္တော, တတော အညတ္ထာပိ ဝစနိစ္ဆာဝ

သေန ဥပတိဋ္ဌတီတိ အာဟ **“ဂမ္ဘီရာတ”** တိအာဒိ။ **ဂူဠတိ**-သဒ္ဒေန စ အာဒိအတ္ထေန ဒုဒ္ဒသာဝ န သုဒသာ, ဒုရနုဗောဓာ ဝ န သုရနုဗောဓာ, သဏှာဝ န ဒရထာ, ပဏီတာဝ န ဟီနာ, အတက္ကာဝစရာဝ န တက္ကာဝစရာ, နိပုဏာဝ န လူခာ, ပဏ္ဍိတ ဝေဒနီယာဝ န ဗာလဝေဒနီယာတိ နိဝတ္တိတံ ဒဿေတိ။ **သဗ္ဗပဒေဟီ**တိ ယာဝ “ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာ”တိ ဣဒံ ပဒံ, တာဝ သဗ္ဗပဒေဟိ။

ဧဝံ နိဝတ္တေတဗ္ဗတံ ယုတ္တိယာ ဒဋ္ဌဟီကရောန္တော **“သာဝကပာရမိဉာဏ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သာဝကပာရမိ ဉာဏ**န္တိ သာဝကာနံ အနာဒိပာရမိပာရိပူရိယာ နိပ္ဖန္နံ ဝိဇ္ဇတ္တယဆဠဘိညာစတုပဋိသမ္ဘိဒါဘေဒံ ဉာဏံ, တထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ **ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ။ တတော** တိ သာဝကပါရမိဉာဏတော။ **တတ္ထာ** တိ သာဝကပါရမိဉာဏေ။ **တတောပီ**တိ အနန္တရနိဒ္ဒိဋ္ဌတော ပစ္စေကဗောဓိဉာဏတောပိ။ **အပိ**-သဒ္ဒေန, **ပိ**-သဒ္ဒေန တ ကော ပန တအော သာဝကပါရမိဉာဏတော တိ သမ္ပာဝေတိ။ **တတ္ထာပီ** တိ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏေပိ။ **ဣတော ပနာ**တိ သဗ္ဗညုတညာဏတော ပန, တသ္မာ ဧတ္ထ သဗ္ဗညုတညာဏေ ဝဝတ္ထာနံ လဗ္ဘတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဂမ္ဘီရေသု ဝိသေသာ, ဂမ္ဘီရာနံ တ ဝိသေသေန **ဂမ္ဘီရာ။** အ ယဥ္စ ဂမ္ဘီရော အယဥ္စ ဂမ္ဘီရော ဣမေ ဣမေသံ ဝိသေသေန ဂမ္ဘီရာတိ တ **ဂမ္ဘီရတရာ။** တရသဒ္ဒေနေဝေတ္ထ ဗ ယဝစ္ဆေဒနံ သိဒ္ဓံ။

ဧတ္ထာယံ ယောဇနာ – ကိဥ္စာပိ သာဝကပါရမိဉာဏံ ဟေဋ္ဌိမံ ဟေဋ္ဌိမံ သေက္ခဉာဏံ ပုထုဇ္ဇနဉာဏဉ္စ ဥပာဒါယ ဂမ္ဘီရံ, ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ ပန ဥပာဒါယ န တထာ ဂမ္ဘီရန္တိ “ဂမ္ဘီရမေတ”တိ န သက္ကာ ဗ္ယာဝတ္တိတုံ, တထာ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္ပိ ယထာဝုတ္တံ ဉာဏမုပာဒါယ ဂမ္ဘီရံ, သဗ္ဗညုတညာဏံ ပန ဥပာဒါယ န ဧဝံ ဂမ္ဘီရန္တိ “ဂမ္ဘီရ မေတ”တိ န သက္ကာ ဗ္ယာဝတ္တိတုံ, တသ္မာ တတ္ထ ဝဝတ္ထာနံ န လဗ္ဘတိ။ သဗ္ဗညုတညာဏဓမ္မာ ပန သာဝကပါ ရမိဉာဏာဒီနမိဝ ကိဥ္စိ ဥပါဒါယ ဂမ္ဘီရာဘာဝတဘာဝတော “ဂမ္ဘီရာ ဧဝ”တိ ဝဝတ္ထာနံ လဗ္ဘတီတိ။ ယထာ စေတ္ထ ဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ, ဧဝံ သာဝကပါရမိဉာဏံ ဒုဒ္ဒသံ။ “ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ ပန တတော ဒုဒ္ဒသတရန္တိ တတ္ထ ဝဝတ္ထာနံ နတ္ထိ”တိအာဒိနာ ဝဝတ္ထာနသမ္ဘဝေ နေတဗ္ဗော, တေနေတဟ **“တထာ ဒုဒ္ဒသာဝ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ”** န္တိ။

ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ န္တိပိ ဟဿော, တဿာ ပုစ္ဆာယ ဝိသဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ **တေန္တိ** ယထာဝုတ္တံ ဝိသဇ္ဇနဝစနံ။ **ဧဝန္တိ** ဣမိနာ ဒိဋ္ဌိနံ ဝိဘဇနာကာရေနေ။ ဧတ္ထာယမဓိပ္ပာယော – ဘဝတု တာဝ နိရဝသေသဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘာဝနုပာယ ဘာဝတော သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ ဧကမ္ပိ ပုထုနိဿယာရမ္မဏဉာဏကိစ္စသိဒ္ဓိယာ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, အညေဝ ဓမ္မာ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈) ဗဟုဝစနေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ, တဿ ပန ဝိဿဇ္ဇနံ သစ္စပစ္စယာကာရာဒိဝိသယဝိသေသဝသေန အနညသာဓာရဏေန ဝိဘဇနနယေန အနာရဘိတွာ သနိဿယာနံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဝိဘဇနနယေန ကသ္မာ အာရဒ္ဓန္တိ? တ တ္ထ ယထာ သစ္စပစ္စယာကာရာဒီနံ ဝိဘဇနံ အနညသာဓာရဏံ သဗ္ဗညုတညာဏဿေဝ ဝိသယော, ဧဝံ နိရဝသေသဒိဋ္ဌိဂ တဝိဘဇနမ္ပီတိ ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓါနဥ္ဟီ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ, တတ္ထ **ဌာနာနီ**တိ ကာရဏာနိ။ **ဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ ဟောတီ** တိ ဒေသေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အနေကဝိဓတာယ, ဒုဗ္ဗိညေယျတာယ စ နာနာနယေဟိ ပဝတ္တမာနံ ဒေသနာဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ ဝိပုလံ, ဗဟုပ္ပဘေဒဥ္စ ဟောတိ ။ **ဉာဏံ အနုပဝိသတီ**တိ တတော ဧဝ စ ဒေသနာဉာဏံ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ ဝိဘာ ဂသော ကုရုမာနံ အနုပဝိသတိ, တေ အနုပဝိသိတွာ ဌိတံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဗုဒ္ဓဉာဏဿ မဟန္တဘာဝေါ ပညာယတီ တိ ဧဝံဝိဓေ့ နာမ ဓမ္မေ ဒေသကံ, ပဋိဝေဓကဉ္စာတိ ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာဉာဏဿ, ပဋိဝေဓဉာဏဿ စ ဥဠာရဘာဝေ ပာကဋော ဟောတိ။ **ဒေသနာ ဂမ္ဘီရာ ဟောတီ** တိ သဘာဝေန ဂ မ္ဘီရာနံ တေသံ စတုဗ္ဗိဓာနမ္ပိ ဒေသနာ ဒေသေတဗ္ဗဝသေန ဂမ္ဘီရာဝ ဟောတိ, သာ ပန ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာ သဗ္ဗတ္ထ, သ ဗ္ဗအ စ ယာနတ္တယမုခေနေတတိ ဝုတ္တံ **“တိလက္ခဏာဟတာ သုညတာပဋိသံယုတ္တာ”** တိ, တီဟိ လက္ခဏေဟိ အာ ဟတာ, အတ္တတ္တနိယတော သုညဘာဝပဋိသညုတ္တာ စာတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ကိဥ္စာပိ “သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ”တိ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅; နေတ္တိ. ၁၅) ဝစန တော သဗ္ဗာပိ ဘဂဝတော ဒေသနာ ဉာဏရဟိတာ နာမ နတ္ထိ, သမသမပရက္ကမနဝသေန သီဟသမာနဝုတ္တိတာယ စ သ ဗ္ဗတ္ထ သမာနုဿာဟပ္ပဝတ္တိ, ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝသေန ပန ဒေသနာ ဝိသေသတော ဉာဏေန အနုပဝိဋ္ဌာ, ဂမ္ဘီရတရာ စ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကထံ ပန ဝိနယပဏ္ဏတ္တိံ ပတ္ဝတ ဒေသနာ တိလက္ခဏာဟတာ, သုညတာပဋိသညုတ္တာ စ ဟောတိ, နနု တတ္ထ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိမတ္တမေတတိ? န တတ္ထ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိမတ္တမေဝ။ တတ္ထာပိ ဟိ သန္နိသိန္နပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ပဝတ္တမာနာ ဒေသနာ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာဒိဝိဘာဝိနီ သဗ္ဗဓမ္မာနံ အတ္တတ္တနိယတာ, သုညဘာဝပ္ပကာသိနီ စ ဟောတိ, တေနေတဟ **"အနေကပရိယာယေန ဓမ္မိံ ကထံ ကတ္ဝတ"** တိအာဒိ။ **ဝိနယပညတ္တိ** န္တိ ဝိနယသ္သ ပညာပနံ။ ည-ကာရသ္သ ပန ဏ္ဏ-ကာရေ ကတေ ဝိနယပဏ္ဏတ္တိန္တိပိ ဟဒ္ဓော။ **ဘူမန္တရ** န္တိ ဓမ္မာနံ အဝတ္ထာဝိသေသဥ္စ ဌာနဝိသေသဥ္စ။ ဘဝန္တိ ဓမ္မာ ဧတ္ထာတိ **ဘူမီ**တိ ဟိ အဝတ္ထာဝိသေသော, ဌာနဥ္စ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ **အဝတ္ထာဝိသေသော** သတိအာဒိဓမ္မာနံ သတိပဋ္ဌာနိန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂာဒိဘေအော "ဝဇ္ဇော, ဒမ္မော, ဗလီဗဒ္ဒော"တိ အာဒယော ဝိယ။ **ဌာနဝိသေသော** ကာမာဝစရာဒိဘေအော။ **ပစ္စယာကာရ**-သဒ္ဒသ္သ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ **သမယန္တရ**န္တိ ဒိဋ္ဌိဝိသေသံ, နာနာဝိဟိတာ ဒိဋ္ဌိယောတိ အတ္ထော, အညသမယံ တ, ဗာဟိရကသမယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိနယပညတ္တိံ ပတ္ဝတ မဟန္တံ ဂဇ္ဇိတံ ဟောတီတိအာဒိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ။ပေ.။ ပဋိသံယုတ္တာ, တသ္မာ။ **ဆေဇ္ဇကမိနီ** တိ အတေကိစ္ဆကမိနီ။

ဧဝံ ဩတိဏ္ဏေ ဝတ္ထုသ္မိံ န္တိ ယထာဝုတ္တနယေန လဟုကဂရုကာဒိဝသေန တဒနုရူပေ ဝတ္ထုမ္ဟိ ဩတိရန္တေ။ ယံ သိက္ခာပဒပညာပနံ နာမ အတ္ထိ, တတ္ထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ထာမော**တိ ဉာဏသာမတ္ထိယံ။ **ဗလ**န္တိ အကမ္ပနသင်္ခါတော ဝီရဘာတော။ **ထာမော ဗလ**န္တိ တ သာမတ္ထိယဝစနမေဝ ပစ္စဝေက္ခဏာဒေသနာဉာဏဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမဥ္ဟိ ဒေသနာဉာဏံ။ **သော**တိ သိက္ခာပဒပညာပနမေဝ ဝုစ္စမာနပဒမပေက္ခိတ္ဝတ ပုလ္လိင်္ဂေန နိဒ္ဒိသတိ, ဧသော သိက္ခာပဒပညာပနသင်္ခါတော ဝိသယော အညေသံ အဝိသယောတိ အတ္ထော။ **ဣတီ**တိ တထာ ဝိသယာဝိသယဘာဝသ္သ ဟေတုဘာဝေန ပဋိနိဒ္ဒေသဝစနံ , နိဒဿနတ္ထော တ **ဣတိ**-သဒ္ဒော, တေန "ဣဒံ လဟုကံ, ဣဒံ ဂရုက"န္တိအာဒိနယံ နိဒ္ဒိသတိ။ ဧဝမပရတ္ထာပိ ယထာသမ္ဘဝံ။

ယဒိပိ ကာယာနုပဿနာဒိဝသေန သတိပဋ္ဌာနာဒယော သုတ္တန္တပိဋကေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၄; မ. နိ. ၁.၁၀၇) ဝိဘတ္တာ, တထာပိ သုတ္တန္တဘာဇနီယာဒိဝသေန အဘိဓမ္မေယေဝ တေ ဝိသေသတော ဝိဘတ္တာတိ အာဟ **"ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။ပေ.။ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဝိဘဇိတ္ဝတ"**တိ။ တတ္ထ **သတ္တ ဖဿာ** တိ သတ္တဝိညာဏဓာတုသမ္ပယောဂဝသေန ဝုတ္တံ။ တထာ **"သတ္တ ဝေဒနာ"**တိအာဒိပိ။ **လောကုတ္တရာ ဓမ္မာ နာမာ** တိ **ဧတ္ထ ဣတိ** -သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, တေန ဝုတ္တာဝသေသံ အဘိဓမ္မေ အာဂတံ ဓမ္မာနံ ဝိဘဇိတဗ္ဗာကာရံ သင်္ဂဏှာတိ။ စတုဝီသတိသမန္တပဋ္ဌာနာနိ ဧတ္ထာတိ **စတုဝီသတိသမန္တပဋ္ဌာန** န္တိ ဗာဟိရတ္ထသမာသော။ **"အဘိဓမ္မပိဋက"**န္တိ တေသ္သ ဟိ ဣဒံ ဝိသေသနံ။ ဧတ္ထ စ ပစ္စယနယံ အဂ္ဂဟေတ္ဝတ ဓမ္မဝသေနေဝ သမန္တပဋ္ဌာနဿ စတုဝီသတိဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ –

"တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကတိကဉ္စေဝ တိကဒုကဉ္စ။
တိကတိကဉ္စေဝ ဒုကဒုကဉ္စ၊
ဆ အနုလောမမ္ဟိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။ပေ.။
ဆ ပစ္စနီယမ္ဟိ။ပေ.။ အနုလောမပစ္စနီယမ္ဟိ။ပေ.။
ပစ္စနီယာနုလောမမ္ဟိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ"တိ။ [ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁(က)၊ ၄၄(ခ)၊ ၄၈(ဂ)၊ ၅၂(ဃ)]။

ဧဝံ ဓမ္မဝသေန စတုဝီသတိဘေဒေသု တိကပဋ္ဌာနာဒီသု ဧကေကံ ပစ္စယနယေန အနုလောမာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတီတိ ဆန္နဝုတိသမန္တပဋ္ဌာနာနိ။ တတ္ထ ပန ဓမ္မာနုလောမေ တိကပဋ္ဌာနေ ကုသလတ္တိကေ ပဋိစ္စတရေ ပစ္စယာနုလောမေ ဟေတုမူလကေ ဟေတုပစ္စယဝသေန ဧကူနပညာသ ပုစ္ဆာနယာ သတ္တ ဝိသ္သဇ္ဇနနယာတိအာဒိနာ ဒဿိယမာနာ အနန္တဘေအာ နယာတိ အာဟ **"အနန္တနယ"**န္တိ။

နဝဟာကာရေဟီတိ ဥပ္ပာအဒီဟိ နဝဟိ ပစ္စယာကာရေဟိ။ တံ သရူပတော ဒဿေတုံ **"ဥပ္ပာအော ဟုတ္ဝတ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတသ္မာ ဖလန္တိ **ဥပ္ပာအော,** ဖလုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘာဝတော။ သတိ စ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နာသတိ။ တသ္မာ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာအော ဟုတ္ဝတ ပစ္စယော ဟောတိ, တထာ ပဝတ္တတိ

ရေတိ တေသိံ ဖလန္တိ **ပဝတ္တံ။** နိမီယတိ ဖလမေတသ္မိန္တိ **နိမိတ္တံ။** (နိဒအာတိ ဖလံ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဧတေနာ
တိ နိဒာနံ။) (တွေန္တရေ အဋ္ဌကထာယ န သမေတိ) အာယူဟတိ ဖလံ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နုပ္ပတ္တိယာ ဃဋေတိ ဧ
တေနာတိ **အာယူဟနံ။** သံယုဇ္ဇတိ ဖလံ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နေန တေသိန္တိ **သံယောဂေါ။** ယတ္ထ သယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ,
တံ ပလိဗုဒ္ဓတိ ဖလမေတေနာတိ **ပလိဗောဓော။** ပစ္စယန္တရသမတာယေ သတိ ဖလမုဒယတိ ဧတေနာတိ **သမုဒယော။** ဟိ
နောတိ ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **ဟေတု။** အဝိဇ္ဇာယ ဟိ သတိ သင်္ခါရာ ပဝတ္တန္တိ, ရေန္တိ စ, တေ အဝိဇ္ဇာယ သတိ
အတ္တနော ဖလံ (နိဒဒန္တိ) (ပဋ္ဌိ. မ. ၁.၄၅; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၂၈ ပဿိတဗ္ဗံ) ဘတဒီသု ခိပန္တိ, အာယူဟန္တိ အတ္တနော ဖလုပ္ပ
တ္တိယာ ဃဋေန္တိ, အတ္တနော ဖလေန သံယုဇ္ဇန္တိ, ယသ္မိံ သန္တာနေ သယံ ဥပ္ပန္နာ တံ ပလိဗုဒ္ဓန္တိ, ပစ္စယန္တရသမ
တာယေ ဥဒယန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဟိနောတိ စ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပဝတ္တံ ဟု
တွာ။ပေ.။ ပစ္စယော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဘာဝူပဂမနဝိသေသာ ဥပ္ပာဒအဒ
ယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သင်္ခါရာဒီနံ ဝိညာဏာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တမတ္ထံ ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂပာဠိယာ သာဓေန္တော **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ **ဌိ
တိ,** ပစ္စယော, ဥပ္ပာဒအော ဧဝ ဌိတိ **ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိ။** ဧဝံ သေသေသုပိ။ ယသ္မာ ပန “အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒ
ယော”တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃) ဝုတ္တတ္တာ အာသဝတဝ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ “ပစ္စယ
သမုပ္ပန္နာ”**တိ, အဝိဇ္ဇာ စ သင်္ခါရာ စ ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပစ္စယတော ဧဝ သမုပ္ပန္နာ, န ဝိနာ ပစ္စယေနာတိ အတ္
ထော။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ** တိ သင်္ခါရာနံ, အဝိဇ္ဇာယ စ ဥပ္ပာဒအဒိကေ ပစ္စယာကာရေ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဂဟဏဝသေန ပ
ဝတ္တာ ပညာ။ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ** န္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝတော ဓမ္မဋ္ဌိတိသင်္ခါတေ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဉာ
ဏံ။ “ဒွါဒသ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာအာ”တိ ဝစနတော ဟိ ဒွါဒသ ပစ္စယာ ဧဝ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒော။ အယဉ္စ နယော န ပစ္စုပ္ပန္
နေ ဧဝ, အထ ခော အတီတာနာဂတေသုပိ, န စ အဝိဇ္ဇာယ ဧဝ သင်္ခါရေသု, အထ ခော သင်္ခါရာဒီနံ ဝိညာဏာဒီသုပိ လဗ္ဘ
တီတိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ပစ္စယာကာရဿ ဝိဘတ္တဘာဝံ ဒဿေတုံ **“အတီတမ္ပိ အဒ္ဓာန”** န္တိအာဒိ ဟဋ္ဌိမာဟရိ။ **ပ
ဋ္ဌာနေ** (ပဋ္ဌာ. ၁.၁) ပန ဒဿိတာ ဟေတာဒိပစ္စယာဝေတ္ထ ဥပ္ပာဒအဒိပစ္စယာကာရေဟိ ဂဟိတာတိ တေပိ ယထာသမ္
ဘဝံ နီဟရိတွာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ အတိဝိတ္ထာရဘယေန ပန န ယောဇယိမ္ဟ, အတ္ထိကေဟိ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိတော (ဝိသု
ဒ္ဓိ. ၂.၅၉၄) ဂဟေတဗ္ဗာ။

တဿ တဿ ဓမ္မဿာ တိ သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ။ **တထာ တထာ ပစ္စယဘာဝေနာ**တိ ဥပ္ပာဒအဒိ
ဟေတာဒိပစ္စယသတ္တိယာ ။ ကမ္မကိလေသဝိပာကဝသေန တီဏိ ဝဋ္ဋာနိ ယဿာတိ **တိဝဋ္ဋံ။** အတီတပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတဝ
သေန တယော အဒ္ဓာ ကာလာ တေဿာတိ **တိယဒ္ဓံ။** ဟေတုဖလဖလဟေတုဟေတုဖလဝသေန တယော သန္ဓယော တေ
ဿာတိ **တိသန္ဓိ။** သင်္ခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စာတိ **သင်္ခေပာ,** ဟေတု, ဝိပါကော စ။ အထ တ
ဟေတု ဝိပါကောတိ သင်္ခိပ္ပန္တီတိ **သင်္ခေပာ။** အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စ ကောဋ္ဌာသပရိယာယော တ **သင်္ခေပ**
သဒ္ဒော။ အတီတဟေတုသင်္ခေပာဒိဝသေန စတ္တာရော သင်္ခေပာ ယဿာတိ **စတုသင်္ခေပံ။** သရူပတော အဝုတ္တာပိ
တသ္မိံ တသ္မိံ သင်္ခေပေ အာကိရီယန္တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ပကာသီယန္တီတိ **အာကာရာ,** အတီတဟေတု
အာဒီနံ ပကာရာ။ တေ သင်္ခေပေ ပဉ္စ ပဉ္စ ကတွာ ဝီသတိ အာကာရာ တေဿာတိ **ဝီသတာကာရံ။**

ခတ္တိယာဒိဘေဒေန အနေကဘေဒဘိန္နာပိ သဿတတာဒိနော ဇာတိသတသဟဿာနုဿရဏာဒိကဿ အဘိ
နိဝေသဟေတုနော ဝသေန စတ္တာရောဝ ဟောန္တိ, န တတော ဥဒ္ဓံ, အဓော တတိ သဿတတာဒီနံ ပရိမာဏပရိစ္ဆေဒ
ဿ အနညဝိသယတံ ဒဿေတုံ **“စတ္တာရော ဇနာ”** တိအာဒိမာဟ။ သေ နယော ဣတရေသုပိ။ တတ္ထ **စတ္တာရော
ဇနာ**တိ စတ္တာရော ဇနသမူဟာတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော တေသု ဧကေကဿာပိ အနေကပ္ပဘေဒတော။ **တေတိ** ဒွ
တာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတတာဒိနော။ **ဣဒံ နိဿာယာ** တိ ဣဒပ္ပစ္စယတာယ သမ္မာ အဂ္ဂဟဏံ။ တတ္ထာပိ စ ဟေတုဖလဘာဝေန
သမ္ဗန္ဓာနံ ဓမ္မာနံ သန္တတိဃနဿ အဘေဒိတတ္တာ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဘေဒနိဗန္ဓနံ နာနတ္တနယံ အနုပ
ဓာရေတွာ ဂဟိတံ ဧကတ္တဂ္ဂဟဏံ နိဿာယ။ **ဣဒံ ဂဏှန္တီ** တိ ဣဒံ သဿတဂ္ဂဟဏံ အဘိနိဝိဿ တေဟရန္
တိ, ဣမိနာ နယေန ဧကစ္စသဿတတာဒယောပိ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ **ဘိန္ဒိတွာ** တိ “အာတပ္ပ
မန္ဝာယာ”တိအာဒိနာ ဝိဘဇိတွာ, “တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဇာနာတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၃၆) တ ဝိမဒ္ဒိတွာ။
နိဇ္ဇဋံ န္တိ အနောနဒ္ဓံ။ **နိဂုမ္ဗ** န္တိ အနာဝုဋံ။ အပိစ ဝေဠုအာဒီနံ ဟေဋ္ဌုပရိယသံသိဗ္ဗနဋ္ဌေန **ဇဋာ။** ကုသာဒီနံ ဩဝရဏဋ္ဌေ

ဌေန **ဂုမ္ဗော**။ တသ္မာတိ သတာယ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဗ္ယာကုလာ ဟာကနေတော ''ဇဋ္ဌော, ဂုမ္ဗော''တိ စ ဝုစ္စတိ, ဒိဋ္ဌိဇဋ္ဌာဝိဇဋ္ဌနေန, ဒိဋ္ဌိဂုမ္ဗဝိဝရဏေန စ နိဇ္ဇဋံ နိဂုမ္ဗံ ကတ္ဝာတိ အတ္ထော။

''တသ္မာ'' တိအာဒိနာ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌိတတ္တာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဒေသနာကု သလော ဘဂဝါ သမယန္တရံ ဝိဂ္ဂဟဏဝသေန သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ ဝိဘဇ္ဇတီတိ ဒဿေတိ။

၂၉. အတ္ထိ ပရိယာယော **သန္တိ** -သဒ္ဒော, သော စ သံဝိဇ္ဇန္တိပရိယာယော, သံဝိဇ္ဇမာနတာ စ ဉာဏေန ဥပလဗ္ဘ မာနတာတိ အာဟ **''သန္တီ''** တိအာဒိ။ သံဝိဇ္ဇမာနပရိဒီပနေန ပန **''သန္တီ''** တိ ဣမိနာ ပဒေန တေသံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဝိဇ္ဇ မာနတာယ အဝိစ္ဆိန္နတံ, တတော စ နေသံ မိစ္ဆာဂဟတော သိထိလကရဏဝိဝေစနေဟိ အတ္တနော ဒေသနာယ ကိစ္စကာ ရိတံ, အဝိတထတဉ္စ ဒီပေတိ ဓမ္မရာဇာ။ **အတ္ထိ** တိ စ သန္တိပဒေန သမာနတ္ထော ပုထုဝစနဝိသယော ဧကော နိပါတော ''အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; ၃.၁၅၄; သံ. နိ. ၄.၁၂၇) ဝိယ။ **အာလပနဝစ နန္တိ** ဗုဒ္ဓာလပနဝစနံ။ ဘဂဝတာယေဝ ဟိ ''ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခဝေ''တိ စ အာလပတိ, န သာဝကာ။ သာဝကာ ပန ''အာဝုသော, အာယသ္မာ''တိအာဒိသမ္ဗန္ဓေနေဝ။ ''ဧကေ''တိ ဝုတ္တေ **ကေစ္စေ** တိ အတ္ထော ဧဝ သင်္ခာတစကဿ ဧက-သဒ္ဒဿ နိယတေကဝစနတ္တာ, န သမိတဗဟိတဟပတာယ သမဏဗ္ရာဟ္မဏာတိ အာဟ **''ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတဘာဝေ နာ''**တိအာဒိ။ တထာ တ ဟောန္တု, အညထာ တ, သမ္မုတိမတ္တေနေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ ဒဿေတိ **''လောကေနာ''**တိ အာဒိနာ။ သဿတာဒိဝသေန ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေန္တီတိ **ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ**။ ယသ္မာ ပန တေသံ **ပုဗ္ဗန္တံ** ပုရိမသိဒ္ဓေဟိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိကပ္ပေဟိ **ကပ္ပေတွာ** အာသေဝနဗလဝတာယ, ဝိစိတ္ရဝုတ္တိတာယ စ **ဝိကပ္ပေတွာ** အပရဘာဂသိဒ္ဓေ ဟိ အဘိနိဝေသဘူတေဟိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိကဟေဟိ **ဂဏှာန္တိ** အဘိနိဝိသန္တိ ပရာမသန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေတွာ ဝိကပ္ပေတွာ ဂဏှာန္တီ''**တိ။ ပုရိမဘာဂပစ္ဆိမဘာဂသိဒ္ဓာနံ တ တဏှာဟာဥပဟာအနာနံ ဝသေန ယထာက္က မံ ကပ္ပနဂဟဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တဏှာဟာပစ္စယာ ဟိ ဥပဟာအနံ သမ္ဘဝတိ။ ပဟုတပသံသာနိန္ဒာတိသယသံသဂ္ဂနိစ္စ ယောဂဒိဝိသယေသု ဣမေ နိစ္စယောဂဝသေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တော သမ္ဘဝတီတိ ဝုတ္တံ **''ပုဗ္ဗန္တ ကပ္ပော တ''** တိအာဒိ ဝု တ္တဉ္စ –

> ''ပဟုတေ စ ပသံသာယံ, နိန္ဒာယဉ္စာတိသယနေ။
> နိစ္စယောဂေ စ သံသဂ္ဂေ၊ ဟောန္တိမေ မန္တုအာဒယော''တိ။

ကောဋ္ဌာသေသု တိ တ္ထေ ကောဋ္ဌာသာဒီသုတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော အာဒိ-သဒ္ဒလောပေန, နိဒဿနနယေန စ ဝုတ္တတ္တာ။ ပဒပူရဏသမီပဥမ္မဂ္ဂာဒီသုပိ ဟိ **အန္တ** -သဒ္ဒော ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ ''ဣဋ္ဌ တာဝ သုတ္တန္တေ တ ကထာယော တ အဘိဓမ္မံ တ ပရိယာပုဏာဿု (ပာစိ. ၄၄၂), သုတ္တန္တေ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ''တိအာဒီသု (ပာ စိ. ၁၂၂၁) စ ပဒပူရဏေ အန္တ-သဒ္ဒော ဝတ္တတိ, ''ကမန္တသေနာသန''န္တိအာဒီသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၁) သမီပေ, ''ကာမ သုခလ္လိကာနုယောဂေ ဧကော အန္တော, အတ္တိတိ ခေါ ကစ္စာန အယမေကော အန္တော''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၅၈; သံ. နိ. ၂.၁၁၀) စ ဥမ္မဂ္ဂေတိ။

အန္တပူရော တိ မဟာအန္တအန္တဂုဏေဟိ ပူရော။ ''သာ ဟရိတန္တံ တ ပန္ထန္တံ တ''တိ (မ. နိ. ၁.၃၀၄) မဇ္ဈိမနိ ကာယေ မဟာဟတ္ထိပဒေပမသုတ္တန္တဟဋ္ဌိ။ တတ္ထ **သာ**တိ တေဇောဓာတု။ **ဟရိတန္တန္တိ** ဟရိတတိဏရုက္ခမရိယာဒံ ။ **ပန္ထန္တ** န္တိ မဂ္ဂမရိယာဒံ။ အာဂမ္မ အနာဟာရာ နိဗ္ဗာယတီတိ သေသော။ ''အန္တမိဒံ ဘိက္ခဝေ, ဇီဝိကာနံ ယဒိဒံ ပိဏ္ဍ ဥောလျ''န္တိ (သံ. နိ. ၃.၈၀; ဣတိဝု. ၉၁) ပိဏ္ဍိယာလောပသုတ္တန္တဟဋ္ဌိ။ တတ္ထ ပိဏ္ဍံ ဥလတိ ဂဝေသတီတိ **ပိဏ္ဍ ဉောလော,** ပိဏ္ဍာစာရိကော, တဿ ဘာဝေ **ပိဏ္ဍောလျံ,** ပိဏ္ဍစရဏေန ဇီဝိကတာတိ အတ္ထော။ **ဧသေဝ**တိ သဗ္ဗ ပစ္စယသင္ခယဘူတော နိဗ္ဗာနဓမ္မော ဧဝ, တေနာဟ **''သဗ္ဗ။ပေ။ ဝုစ္စတီ''** တိ။ ဧတေန သဗ္ဗပစ္စယသင္ခယနတော အသင်္ခ တံ နိဗ္ဗာနံ သင်္ခတဘူတဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပရဘာဂံ ပရိယောသာနဘူတံ, တသ္မာ တ္ထေ ပရဘာဂေဝ အတ္ထော ယု တ္တောတိ ဒဿေတိ။ **သက္ကာယော** တိ သက္ကာယကဟော။

ကပ္ပော တိ လေသော။ **ကပ္ပကတေနာ** တိ တိဏ္ဏံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏာနံ အညတရဒုဗ္ဗဏ္ဏကတေန။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေ န စေတ္ထ ကပ္ပ-သဒ္ဒော မဟာကပ္ပသမန္တဘာဝကိလေသကာမဝိတက္ကကာလပညတ္တိသဒိသဘာဝါဒီသုပိ ဝတ္တတီ

တိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟေသ ''စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၅၆) မဟာကပ္ပေ ဝတ္တတိ, ''ကေဝလကပ္ပံ ဝေဠုဝနံ ဩဘာသေတွာ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၉၄) သမန္တဘာဝေ, ''သင်္ကပ္ပ ဟော ကာမော ရာဂေ ကာမော သင်္ကပ္ပရာဂေ ကာမော''တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၁; စူဠနိ. ၈) ကိလေသကာမေ, ''တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပော''တိအာဒီသု ဝိတက္ကေ, ''ယေန သုဒံ နိစ္စကပ္ပံ ဝိဟရာမီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) ကာလေ , ''ဣစ္စာယသ္မာ ကပ္ပော''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၀၁၈) ပညတ္တိယံ, ''သတ္ထုကပ္ပေန ဝတ ကိရ ဘော သာဝကေန သဒ္ဓိံ မန္တယမာနာ န ဇာနိမှာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၆၀) သဒိသဘာဝေတိ။

တဏှာဒိဋ္ဌီသု ပဝတ္တိံ **မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိယာ** (မဟာနိ. ၂၈) သာဓေန္တော **''ဝုတ္တမ္ပိ စေတ''**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥဒ္ဒါနတော** တိ သင်္ခေပတော။ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ ယထာဝုတ္တာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ ဂုဏဝစနံ။ **တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေနာ**တိ ဥပနိဿယသဟဇာတဘူတာယ အဘိနန္ဒနသင်္ခါတာယ တဏှာယ စေဝ သဿတာဒိအာကာရေန အဘိနိဝိသန္တဿ မိစ္ဆာဂါဟဿ စ ဝသေန။ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထဓမ္မဝိသယာယ ကပ္ပနာယ ဣဓ အဓိပ္ပေတတ္တာ အတီတကာလဝါစကောယေဝ ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒော, န ပန ''မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု ဝိယ ပဓာနာဒိဝါစကော, ရူပါဒိခန္ဓဝိနိမုတ္တဿ ကပ္ပနဝတ္ထုနော အဘာဝတော အန္တ-သဒ္ဒော စ ကောဋ္ဌာသဝါစကော, န ပန အဗ္ဘန္တရာဒိဝါစကောတိ ဒဿေတုံ **''အတီတံ ခန္ဓကောဋ္ဌာသ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကပ္ပေတွာ** တိ စ တသ္မိံ ပုဗ္ဗန္တေ တဏှာယနာဘိနိဝေသနာနံ သမတ္တနံ ပရိနိဋ္ဌာပနမာဟ။ **ဌိတာ**တိ တဿာ လဒ္ဓိယာ အဝိဇဟနံ, ပုဗ္ဗန္တမေဝ အနုဂတာ ဒိဋ္ဌိ ဧတေသမတ္ထီတိ ယောဇနာ။ အတ္ထိတာ, အနုဂတတာ စ နာမ ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တိယာတိ ဒဿေတိ **''ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေနာ''** တိ ဣမိနာ။ **''တေ ဧဝ''**န္တိအာဒိနာ **''ပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘာ''** တိအာဒိပါဠိယာ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတိ။ တတ္ထ **အာရဗ္ဘာ** တိ အာလမ္ဗိတွာ။ ဝိသယော ဟိ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ ပုဗ္ဗန္တော။ ဝိသယဘာဝတော ဟေသ တဿာ အာဂမနဋ္ဌာနံ , အာရမ္မဏပစ္စယော စာတိ ဝုတ္တံ **''အာဂမ္မ ပဋိစ္စာ''** တိ။ တဒေတံ အညေသံ ပတိဋ္ဌာပနဒဿနန္တိ အာဟ **''အညမ္ပိ ဇနံ ဒိဋ္ဌိဂတိကံ ကရောန္တာ''**တိ။

အဓိဝစနပထာနီတိ [အဓိဝစနပဒါနိ (အဋ္ဌကထာယံ)] ရုဠှိမတ္တေန ပညတ္တိပထာနိ။ အသာဒီသု ဟိ သိရိဝဍ္ဎကာဒိသဒ္ဒါ ဝိယ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တိယာ တထာ ပဏ္ဏတ္တိယေဝ **အဓိဝစနံ,** သာ စ ဝေါဟာရဿ ပထောတိ။ အထ ဝါ အဓိ-သဒ္ဒော ဥပရိဘာဂေ, ဝုစ္စတီတိ **ဝစနံ။** အဓိ ဥပရိဘာဂေ ဝစနံ **အဓိဝစနံ။** ဥပါဒါနိယဘူတာနံ ရူပါဒီနံ [ဥပါဒါဘူတရူပါဒီနံ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၂၈)] ဥပရိ ပညာပိယမာနာ ဥပါဒါပညတ္တိ, တသ္မာ ပညတ္တိဒီပကပထာနီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပညတ္တိမတ္တဉ္ဟေတံ ဝုစ္စတိ, ယဒိဒံ ''အတ္တာ, လောကော''တိ စ, န ရူပဝေဒနာဒယော ဝိယ ပရမတ္ထောတိ။ **အဓိမုတ္တိ** -သဒ္ဒော စေတ္ထ အဓိဝစန-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထော ''နိရုတ္တိပထော''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၀၇ ဒုကမာတိကာ) ဝိယ ဥတ္တိသဒ္ဒဿ ဝစနပရိယာယတ္တာ။ **''ဘူတံ အတ္ထ''**န္တိအာဒိနာ ပန ဘူတသဘာဝတော အတိ ရေကံ။ တမတိဓာဝိတွာ တ မုစ္စန္တီတိ **အဓိမုတ္တိယော,** တာသံ ပထာနိ တဒ္ဒီပကတ္တာတိ အတ္ထံ ဒဿေတိ, အဓိကံ တ သဿတာဒိကံ မုစ္စန္တီတိ **အဓိမုတ္တိယော။** အဓိကဉ္ဟိ သဿတာဒိံ, ပကတိအာဒိံ, ဒဗ္ဗာဒိံ, ဇီဝါဒိံ, ကာယာဒိဉ္စ အဘူတံ အတ္ထံ သဘာဝဓမ္မေသု အဇ္ဈာရောပေတွာ ဒိဋ္ဌိယော ပဝတ္တန္တိ။

၃၀. အဘိဝဒန္တီ တိ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိ အဘိနိဝိသိတွာ ဝဒန္တိ။ ''အယမေဝ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော''တိအာဒိနာ အဘိဘဝိတွာပိ ဝဒန္တိ။ အဘိဝဒနကိရိယာယ အဇ္ဇာပိ အဝိစ္ဆေဒဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝတ္တမာနဝစနံ ကတန္တိ အယမေတ္ထ ဟဋ္ဌိဝဏ္ဏနာ။ ကထေတုကမျတာယ ဟေတုဘူတာယ ပုစ္ဆိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ မိစ္ဆာ ပဿတီတိ **ဒိဋ္ဌိ,** ဒိဋ္ဌိ ဧဝ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ''မုတ္တဂတံ, (အ. နိ. ၉.၁၁) သင်္ခါရဂတ''န္တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၄၁) ဝိယ ဂတ-သဒ္ဒဿ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိတော, ဂန္တဗ္ဗာဘာဝတော စ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တန္တိ **ဒိဋ္ဌိဂတံ။** ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏမတ္တမေဝ, နတ္ထညံ အဝဂန္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော, ဒိဋ္ဌိပကာရော ဝါ **ဒိဋ္ဌိဂတံ။** လောကိယာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတပကာရသဒ္ဒေ သမာနတ္ထေ ဣစ္ဆန္တိ။ ဧကသ္မိံယေဝ ခန္ဓေ ''အတ္တာ''တိ စ ''လောကော''တိ စ ဂဟဏဝိသေသံ ဥပါဒါယ ပညာပနံ ဟောတီတိ အာဟ **''ရူပါဒီသု အညတရံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ဂဟေတွာ''** တိ။ **အမရံ နိစ္စံ ဓုဝံ** န္တိ သဿတဝေဝစနာနိ, မရဏာဘာဝေန ဝါ **အမရံ။** ဥပ္ပါဒာဘာဝေန သဗ္ဗဒါပိ အတ္ထိတာယ **နိစ္စံ။** ထိရဋ္ဌေန ဝိကာရာဘာဝေန **ဓုဝံ။** **''ယထာဟာ''**တိအာဒိနာ မဟာနိဒ္ဒေသေ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိဟိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ ''ရူပံ ဂဟေတွာ''တိ ဟဋ္ဌသေသေန သမ္ဗန္ဓော။ အယံ ပနတ္ထော – ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ။ ဝေဒနံ, သညံ, သင်္ခါရေ, ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိ ဣမိဿာ ပဉ္စဝိဓာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန ဝုတ္တော, ''ရူပဝန္တံ အတ္တာန''န္တိအာဒိ

ကာယ ပန ပဥ္စဒသဝိဓာယပိ တဒဝသေသာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန စတ္တာရော ခန္ဓေ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညော ''လောကော''တိ ပညပေန္တီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတေဝ။ တထာ ဧကံ ခန္ဓံ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ အညော အတ္တနော ဥပဘောဂဘူတော ''လောကော''တိ စ။ သသန္တတိပတိတေ ခန္ဓေ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညော ပရသန္တတိပတိတော ''လောကော''တိ စ ပညပေတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတ္ထာဟ – ''သဿတော တအော ဧတေသ''န္တိ ကသ္မာ ဟေဌာ ဝုတ္တံ, နနု တေသံ အတ္တာ စ လောကော စ သဿတောတိ အဓိပ္ပေတော, န တအောတိ? သစ္စမေတံ, သဿတဘာဝတာယ ပန တအောပိ သဿတောတိ ဝုတ္တော ယထာ ''ကုန္တာ ပစရန္တီ''တိ, သဿတော ကာလေ တအော ဧတေသန္တိ တ တတ္ထ ကာလ-သဒ္ဒလောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သဿတံ ဝဒန္တိ ''ကာလမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိ အဘိနိဝိဿ ဝေဟရန္တီတိ **သဿတတအာ** တိပိ ယုဇ္ဇတိ။

၃၁. အာတာပနဘာဝေနာတိ ဝိဗာဓနေဿ ဘာဝေန, ဝိဗာဓနဋ္ဌေန တ။ ပဟာနဋ္ဌေတ္ထ ဝိဗာဓနံ။ **ပဒဟနဝသေနာ**တိ သမာဒဟနဝသေန။ **သမာဒဟနံ** ပန ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုမဒတွာ စိတ္တဿ ဥဿာဟနံ။ ယထာ သမာဓိ ဝိသေသ ဘာဂိယတံ ဟာပုဏာတိ, ဧဝံ ဝီရိယဿ ဗဟုလီကရဏံ **အနုယောဂော။** ဣတိ ပဒတ္တယေန ဝီရိယမေဝ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ဧဝံ တိပ္ပဘေဒံ ဝီရိယ''** န္တိ။ ယထာက္ကမဥ္စာပိဟ တီဟိ ပဒေဟိ ဥပစာရပ္ပနာစိတ္တပရိဒမနဝီရိယာနိ ဒဿေတိ။ န ပမဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **အပ္ပမာအော,** သတိယာ အဝိပ္ပတသော။ သော ပန သတိပဋ္ဌာနာ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဧဝ။ သမ္မာ ဥပာယေန မနသိ ကရောတိ ကမ္မဋ္ဌာနမေတေနာတိ **သမ္မာမနသိကာရော,** သော ပန ဉာဏမေဝ, န အာရမ္မဏဝီထိဇဝနပဋိပါဒကာ, တေနာဟ **''အတ္ထတော ဉာဏ''** န္တိ။ **ပထမနသိကာရော**တိ ကာရဏမနသိကာရော။ တဒေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ **''ယသ္မိံ ဥပ္ပဟီ''**တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **ယသ္မိံ မနသိကာရေ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကရဏူပါယဘူတေ ဉာဏသင်္ခာတေ မနသိကာရေ။ **''ဣမသ္မိံ ဌာနေ''** တိ ဣမိနာ သဒ္ဒန္တရသမ္ပယောဂဒိနာ ဝိယ ပကရဏဝသေနာပိ သဒ္ဒော ဝိသေသဝိသယောတိ ဒီပေတိ။ **ဝီရိယဥ္စ** တိ ယထာဝုတ္တေဟိ တီဟိ ပဒေဟိ ဝုတ္တံ တိပ္ပဘေဒံ ဝီရိယဥ္စ။ **ဧတ္ထာ** တိ ''အာတပ္ပ။ပေ.။ မနသိကာရမန္ဝာယာ''တိ ဣမသ္မိံ ဟာရေ, သီလဝိသုဒ္ဓိယာ သဒ္ဓိံ စတုန္နံ ရူပါဝစရဈာနာနံ အဓိဂမနပဋိပဒာ ကထိတာ ဟောတိ, သာ ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၀၁) ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တာတိ အာဟ **''သင်္ခေပတော''** တိ။ **တထာရူပ**န္တိ တထာ သဘာဝံ, ဧတေန စုဒ္ဒသဝိဓေဟိ စိတ္တပရိဒမနေဟိ ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာနဿ ပဂုဏတာပာဒနေန ဒမိတတံ ဒဿေတိ။ စေတသော သမာဓိ **စေတောသမာဓိ,** သော ပန အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတရူပါဝစရစတုတ္ထဈာနဿေဝ သမာဓိ။ ယထာ-သဒ္ဒော **''ယေနာ''**တိ အတ္ထေ နိပါတောတိ အာဟ **''ယေန သမာဓိနာ''**တိ။

ဝိဇမ္ဘနဘူတေဟိ လောကိယာဘိညာသင်္ခာတေဟိ ဈာနာနုဘာဝေဟိ သမ္ပန္နောတိ **ဈာနာနုဘာဝသမ္ပန္နော။ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဧဝံ ဝဒတီ** တိ ဝတ္တမာနဝစနံ, တထာဝဒနဿ အဝိစ္ဆေဒဘာဝေန သဗ္ဗကာလိကတာဒဿနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနိယမိတေ ဟိ ကာလဝိသေသေ ဝိပ္ပကတကာလဝစနန္တိ။ ဝနတိ ယာစတိ ပုတ္တန္တိ **ဝဥ္ဈာ ဈ** -ပစ္စယံ, န-ကာရဿ စ နိဂ္ဂဟိတံ ကတွာ, ဝဓတိ ပုတ္တံ, ဖလံ တ ဟနတီတိပိ **ဝဥ္ဈာ** သပစ္စယဈ္ဈ-ကာရဿ ဈ-ကာရံ, နိဂ္ဂဟိတာဂမဥ္စ ကတွာ။ သာ ဝိယ ကဿစိ ဖလဿ အဇနေနာတိ **ဝဥ္ဈော,** တေနာဟ **''ဝဥ္ဈပသူ''** တိအာဒိ။ ဧဝံ ပဒတ္ထဝတာ ဣမိနာ ကီဒိသံ သာမတ္ထိယတ္ထံ ဒဿေတီတိ အန္တောလီနစောဒနံ ပရိဟရိတုံ **''ဧတေနာ''**တိအာဒိမာဟ။ ဈာနလာဘိဿ ဝိသေသေန ဈာနဓမ္မာ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တိ, တမ္မုခေန ပန သေသဓမ္မာပီတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ **''ဈာနာဒီန''**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ရူပါဒိဇနကဘာဝ**န္တိ ရူပါဒီနံ ဇနကသာမတ္ထိယံ။ **ပဋိက္ခိပတီ** တိ ''နယိမေ ကိဉ္စိ ဇနေန္တီ''တိ ပဋိက္ခိပတိ။ ကသ္မာတိ စေ? သတိ ဟိ ဇနကဘာဝေ ရူပါဒိဓမ္မာနံ ဝိယ, သုခာဒိဓမ္မာနံ ဝိယ စ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ယ ဥပ္ပာဒဝန္တတာ ဝိညာယတိ, ဥပ္ပာဒေ စ သတိ အဝဿံဘာဝီ နိရောဓောတိ အနဝကာသာဝ နိစ္စတာ သိယာ, တသ္မာ တံ ပဋိက္ခိပတီတိ။

ဌိတောတိ နိစ္စလံ ပတိဋ္ဌိတော, **ကူဋဋ္ဌ** -သဒ္ဒေယေဝ တ လောကေ အစ္စန္တံ နိစ္စေ နိရုဠှော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တိဋ္ဌတီတိ **ဌာယီ,** ဧသိကာ စ သာ ဌာယီ စာတိ **ဧသိကဋ္ဌာယီ,** ဝိသေသနပရနိပါတော စေသ, တသ္မာ ဂမ္ဘီရနေမော နိစ္စလဋ္ဌိတိကော ဣန္ဒခီလော ဝိယာတိ အတ္ထော, တေနာဟ **''ယထာ''**တိအာဒိ။ ''ကူဋဋ္ဌော''တိ ဣမိနာ စေတ္ထ အနိစ္စတာဘာဝံ မာဟ။ ''ဧသိကဋ္ဌာယီ ဌိတော''တိ ဣမိနာ ပန ယထာ ဧသိကာ တတပ္ပဟာရာဒီဟိ န စလတိ, ဧဝံ န ကေနစိ ဝိကာရမာပဇ္ဇတီတိ ဝိကာရာဘာဝံ, ဝိကာရောပိ အတ္ထတော ဝိနာသောယေဝါတိ ဝုတ္တံ **''ဥဘယေနာပိ လောကဿ ဝိနာသာဘာဝံ ဒဿေတီ''**တိ။

ဝေမဥ္ဇကထာတဒံ ဒဿေတုံ ဏ္တ ဣ္တအနိ ကေစိတဒံ ဒဿေတုံ **“ကေစိ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မုဠ္ဟတော** တိ [မုဠ္ဟေ (အဥ္ဇကထာယံ)] မုဠ္ဟတိဏတော။ **ဉာ်သိကာ**တိ ကဋ္ဌိရော။ **ယဒိဒံ** အတ္တသင္ခာတံ ဓမ္မဇာတံ **ဇာယတီတိ ဝုစ္စတိ,** တံ သတ္တိ ရူပဝသေန ပုဗ္ဗေ **ဝိဇ္ဇမာနမေဝ** ဗျတ္တိရူပဝသေန **နိက္ခမတိ,** အဘိဗျတ္တိံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ “ဝိဇ္ဇမာနမေ တ”တိ ဟိ ဧတေန ကာရဏေ ဖလဿ အတ္ထိဘာဝဒဿနေန ဗျတ္တိရူပဝသေန အဘိဗျတ္တိတဒံ ဒဿေတိ။ သာလိဂဗ္ဘေ သံဝိဇ္ဇမာနံ သာလိသီသံ ဝိယ ဟိ သတ္တိရူပံ, တဒဘိနိက္ခန္တံ ဝိယ ဗျတ္တိရူပန္တိ။ ကထံ ပန သတ္တိရူပဝ သေန ဝိဇ္ဇမာနောယေဝ ပုဗ္ဗေ အနဘိဗျတ္တော ဗျတ္တိရူပဝသေန အဘိဗျတ္တိံ ဂစ္ဆတီတိ? ယထာ အန္ဓကာရေန ပဋိစ္ဆန္နော ဃဋော အာလောကေန အဘိဗျတ္တိံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမယမ္ပီတိ။

ဣ္တဒမေတ္ထ ဝိစာရေတဗ္ဗံ – ကိံ ကရောန္တော အာလောကော ဃဋံ ပကာသေတီတိ ဝုစ္စတိ, ယဒိ ဃဋဝိသယံ ဗုဒ္ဓိံ က ရောန္တော ပကာသေတိ, အနုပ္ပန္နာယ ဧဝ ဗုဒ္ဓိယာ ဥပ္ပတ္တိဒီပနတော အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတိ။ အထ ဃဋဝိသ ယာယ ဗုဒ္ဓိယာ အာဝရဏဘူတံ အန္ဓကာရံ ဝိဓမန္တော ပကာသေတိ, ဧဝမ္ပိ အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတေဝ။ သတိ ဟိ ဃဋဝိသယာယ ဗုဒ္ဓိယာ ကထံ အန္ဓကာရော တဿာ အာဝရဏံ ဟောတီတိ။ ယထာ စ ဃဋဿ အဘိဗျတ္တိ န ယုဇ္ဇ တိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနောပိ အဘိဗျတ္တိ န ယုဇ္ဇတိယေဝ။ တတ္ထာပိ ဟိ ယဒိ ဣ္တန္ဒြိယဝိသယာဒိ သန္နိပာတေန အနုပ္ပန္နာ ဧဝ ဗုဒ္ဓိ ဥပ္ပန္နာ, ဥပ္ပတ္တိဝစနေနေဝ အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတိ အဘိဗျတ္တိမတ္တမတိ ဣ္တမ္မ အနုပ္ပန္နာယ ဧဝ ဗုဒ္ဓိယာ ဥပ္ပတ္တိဒီပနတော။ တထာ သဿတတအောပိ တေနေဝ ကာရဏေန။ အထ ဗုဒ္ဓိပ္ပဝတ္တိ ယာ အာဝရဏဘူတဿ အန္ဓကာရဋ္ဌာနိယဿ မောဟဿ ဝိဓမနေန ဗုဒ္ဓိ ဥပ္ပန္နာ။ ဧဝမ္ပိ သတိ အတ္ထဝိသယာယ ဗုဒ္ဓိယာ ကထံ မောဟော တဿာ အာဝရဏံ ဟောတီတိ, ဟာယတေဝ အဘိဗျတ္တိတအော, ကိဥ္စ ဘိယျော – ဘေဒသ ဗ္ဘာဝတောပိ အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတိ။ န ဟိ အဘိဗျဥ္ဇနကာနံ စန္ဒိမသူရိယမဏိပဒီပာဒီနံ ဘေဒေန အဘိဗျဥ္ ဇိတဗ္ဗာနံ ဃဋာဒီနံ ဘေအော ဟောတိ, ဟောတိ စ ဝိသယဘေဒေန ဗုဒ္ဓိဘေအော ယထာဝိသယံ ဗုဒ္ဓိယာ သမ္ဘဝတောတိ ဘိ ယျောပိ အဘိဗျတ္တိ န ယုဇ္ဇတိယေဝ, န စေတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနတာဘိဗျတ္တိဝသေန ဝုတ္တိကပ္ပနာ ယုတ္တာ ဝိဇ္ဇ မာနတာဘိဗျတ္တိကိရိယာသင္ခာတာယ ဝုတ္တိယာ ဝုတ္တိမတော စ အနညထာနုဇာနနတော။ အနညာယေဝ ဟိ တထာ ဝုတ္တိသင္ခာတာ ကိရိယာ တဗ္ဗန္တဝတ္ထုတော, ယထာ ဖဿာဒီဟိ ဖုသနာဒိဘာတေ, တသ္မာ ဝုတ္တိမတော အနညာယ ဧဝ ဝိဇ္ဇမာနတာဘိဗျတ္တိသင္ခာတာယ ဝုတ္တိယာ ပရိကပ္ပိတော ကေသဉ္စိ အဘိဗျတ္တိတအော န ယုတ္တော ဧဝ တိ။ ယေ ပန “ဉာ်သိကဥ္ဇာယီ ဌိတော”တိ ပဌိတ္တ ယထာဝုတ္တမတ္ထမိစ္ဆန္တိ, တေ တဒိဒံ ကာရဏဘာဝေန ဂဟေတ္ တ “တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တီ”တိ ပဒေဟိ အတ္ထသမ္ဗန္ဓမ္ပိ ကရောန္တိ, န အဥ္ဇကထာယမိဝံ အသမ္ဗန္ဓတ္တာ ဒဿေန္တော **“ယသ္မာ စာ”** တိအာဒိမာဟ။ **တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တီ** တိ ဧတ္ထ ယေ ဣ္တဓ မနုဿဘာဝေန အဝဋ္ဌိတာ, တေယေဝ ဒေဝဘာဝါဒိဥပဂမနေန ဣ္တတော အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ အညထာ ကတဿ ကမ္မဿ ဝိနာသော, အကတဿ စ အဗ္ဘာဂမော အာပဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

အပရာပရန္တိ အပရသ္မာ ဘဝတ အပရံ ဘဝံ, အပရမပရံ ဝ, ပုနပ္ပုနန္တိ အတ္ထော။ **“စဝန္တီ”** တိ ပဒမုလ္လိင်္ဂေ တ္တ **“ဧဝံ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တီ”** တိ အတ္ထံ ဝိဝရတိ, အတ္တနော တထာဂဟိတဿ နိစ္စသဘာဝတ္တာ န စုတူပပတ္တိ ယော။ သဗ္ဗဗျာပိတာယ နာပိ သန္ဓာဝနသံသရဏာနိ, ဓမ္မာနံယေဝ ပန ပဝတ္တိဝိသေသေန ဧဝံ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ ဧဝံ တေဟရီယန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧတေန “အဝဋ္ဌိတသဘာဝဿ အတ္တနော, ဓမ္မိနော စ ဓမ္မမတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ဝိန ဿတိ စာ”တိ ဣ္တမံ ဝိပရိဏာမတဒံ ဒဿေတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဣ္တမိဿံ သဿတတဒဝိစာရဏာယမေဝ “ဧဝံဂတိကာ”တိ ပဒတ္ထဝိဘာဝနေ ဝက္ခာမ။ ဣ္တအနိ အဥ္ဇကထာယံ ဝုတ္တံ အသမ္ဗန္ဓမတ္တံ ဒဿေတုံ **“အဥ္ဇကထာယံ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သန္ဓာဝန္တီတိအာဒိနာ ဝစနေန အတ္တနော တဒံ ဘိန္ဒတိ** ဝိနာသေတိ သန္ဓာဝနာဒိဝစနသိဒ္ဓာယ အနိစ္စတာယ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ပဋိညာတဿ သဿတတဒဿ ဝိရုဒ္ဓဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **“ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ သာ”**တိအာဒိ တဒတ္ထသမတ္ထနံ။ **န နိဗဒ္ဓ** န္တိ န ထိရံ။ “သန္ဓာဝန္တီ”တိအာဒိဝစနံ, သဿတတဒဥ္စ သန္ဓာယ **“သုန္ဒရမ္ပိ အသုန္ဒရမ္ပိ ဟောတိယေဝ”တိ ဝုတ္တံ။** သဗ္ဗအ သရန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **သဿတိယော** ရ-ကာရဿ သ-ကာရံ, ဒ္ဝိဘာဝဥ္စ ကတ္ တ, ပထဝီသိနေရုစန္ဒိမသူရိယာ, သဿတီဟိ သမံ သဒိသံ တထာ, ဘာဝနပုံသကဝစနဥ္စေတံ။ “အတ္တာ စ လောကော စာ”တိ ဟိ ကတ္တုအဓိကာရော။ **သဿတိသမ** န္တိ တ လိင်္ဂဗျတ္တယေန ကတ္တုနိဒ္ဒေ သော။ သဿတိသမော အတ္တာ စ လောကော စ အတ္ထိ ဧတတိ အတ္ထော, **ဣ္တတိ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ပဒပူရဏမတ္တံ။ ဧဝ-သဒ္ဒဿ ဟိ ဧ-ကာရေ ပရေ ဣ္တတိ-သဒ္ဒေ ဣ္တ-ကာရဿ ဝ-ကာရမိစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ။ **သဿတိသမ** န္တိ သဿ

တံ ထာဝရံ နိစ္စကာလန္တိပိ အတ္ထော, သဿတိသမ-သဒ္ဒဿ သဿတပဒေန သမာနတ္ထတံ သန္ဓာယ **ဋီကာယံ**
(ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၁) ဝုတ္တော။

ဟေတုံ ဒဿေန္တော တိ ယေသံ "သဿတော"တိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေတိ, တေသံ ဟေတုံ ဒဿေ
န္တော အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ န ဟိ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စက္ခကတမတ္ထံ အတ္တနောယေဝ သာဓေ
တိ, အတ္တနော ပန ပစ္စက္ခကတေန အတ္ထေန အတ္တနော အပစ္စက္ခဘူတမ္ပိ အတ္ထံ သာဓေတိ, အတ္တနာ စ ယထာနိစ္ဆိတံ
အတ္ထံ ပရေပိ ဝိညာပေတိ, န အနိစ္ဆိတံ, ဣဒံ ပန ဟေတုဒဿနံ ဧတေသု အနေကေသု ဇာတိသတသဟဿေသု ဧ
ကောတယံ မေ အတ္တာ စ လောကော စ အနုဿရဏသမ္ဘဝတော။ ယော ဟိ ယမတ္ထံ အနုဘဝတိ, သော ဧဝ တံ အနု
ဿရတိ, န အညော။ န ဟိ အညေန အနုဘူတမတ္ထံ အညော အနုဿရိတုံ သက္ကောတိ ယထာ တံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတေန အနု
ဘူတံ ဓမ္မရက္ခိတော။ ယထာ စေတာသု, ဧဝံ ဣတော ပုရိမတရာသုပိ ဇာတီသု, တသ္မာ "သဿတော မေ အတ္တာ စ
လောကော စ, ယထာ စ မေ, ဧဝံ အညေသမ္ပိ သတ္တာနံ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ"တိ သဿတဝသေန
ဒိဋ္ဌိဂဟဏံ ပက္ခန္ဒန္တော ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပရေပိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌပေတိ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန "အနေကဝိဟိတာနိ အဓိမုတ္တိပ
ထာနိ အဘိဝဒန္တိ, သော ဧဝမာဟာ"တိ ဝစနတော ပရာနုကမ္ပာပနဝသေန ဣမ ဟေတုဒဿနံ အဓိပ္ပေတန္တိ ဝိညာ
ယတိ။ **တေန္တိ** အတ္တနော စ လောကဿ စ သဿတဘာဝံ။ **"န ကေဝလ"**န္တိအာဒိ အတ္ထတော အာပန္နဒဿနံ။
ဌာန-သဒ္ဒော ကာရဏေ, တဉ္စ ခော ဣမ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိယေတတိ အာဟ **"ဣဒ"**န္တိအာဒိ။ ကာရဏဉ္စ နာမေ
တံ တိဝိဓံ သမ္ပာပကံ နိဗ္ဗတ္တကံ ဉာပကန္တိ။ တတ္ထ အရိယမဂ္ဂေါ နိဗ္ဗာနဿ သမ္ပာပကကာရဏံ, ဗီဇံ အင်္ကုရဿ
နိဗ္ဗတ္တကကာရဏံ, ပစ္စယုပ္ပန္နတာဒယော အနိစ္စတာဒီနံ ဉာပကကာရဏံ, ဣဓာပိ ဉာပကကာရဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ။
ဉာပကော ဟိ အတ္ထော ဉာပေတဗ္ဗတ္ထဝိသယဿ ဉာဏဿ ဟေတုဘာဝတော ကာရဏံ။ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာ
ယ တံ ဉာဏံ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ **ဌာနံ,** ဝသတိ တံ ဉာဏမေတ္ထ တိဋ္ဌတီတိ **"ဝတ္ထု"** တိ စ ဝုစ္စတိ။ တထာ ဟိ ဘဂဝ
တာ ဝတ္ထု-သဒ္ဒေန ဥဒ္ဒိသိတွာပိ ဌာန-သဒ္ဒေန နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ။

၃၂-၃၃. ဒုတိယတတိယတရာနံ ပဌမတရတော ဝိသေသော နတ္ထိ ဌပေတွာ ကာလဘေဒန္တိ အာဟ **"ဥပရိ တရဒွဝ
ယေပိ ဧသေဝ နယော"**တိ။ တဒေတံ ကာလဘေဒံ ယထာဟဋ္ဌံ ဒဿေတုံ **"ကေဝလဉှိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣတရေန
ဒုတိယတတိယတရာ ယာဝ ဒသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပာ, ယာဝ စတ္တာလီသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပာ စ အနုဿရဏဝသေန ဝု
တ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒေဝံ ကသ္မာ သဿတတအော စတုဓာ ဝိဘတ္တော, နနု တိဓာ ကာလဘေဒမကတွာ အဓိစ္စ
သမုပ္ပတ္တိကတအော ဝိယ ဒုဝိဓေနေဝ ဝိဘဇိတဗ္ဗော သိယာတိ စောဒနံ သောဓေတုံ **"မန္ဒပညော ဟိ"** တိအာဒိမာဟ။ မန္ဒ
ပညာဒီနံ တိဏ္ဏံ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိဉာဏလာဘီနံ ဝသေန တိဓာ ကာလဘေဒံ ကတွာ တက္ကနေန သဟ စတုဓာ ဝိဘ
တ္တောတိ အဓိပ္ပာယော။ နနု စ အနုဿတဒိဝသေန တက္ကိကာနံ ဝိယ မန္ဒပညာဒီနမ္ပိ ဝိသေသလာဘီနံ ဟီနာဒိဝသေန
အနေကဘေဒသမ္ဘဝတော ဗဟုဓာ ဘေဒော သိယာ, အထ ကသ္မာ သဗ္ဗေပိ ဝိသေသလာဘိနော တယော ဧဝ ရာသီ ကတွ
တ ဝုတ္တာတိ? ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဒဿေတုကာမတ္တာ။ တီသု ဟိ ရာသီသု ယေ ဟီနမဇ္ဈိမပညာ, တေ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒ
တော ဦနကမေဝ အနုဿရန္တိ။ ယေ ပန ဥက္ကဋ္ဌပညာ, တေ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒံ အတိက္ကမိတွာ နာနုဿရန္တီတိ တတွ
ထ တတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဒဿေတုကာမတော အနေကဇာတိသတသဟဿဒသစတ္တာရီသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋာနုဿ
ရဏဝသေန တယော ဧဝ ရာသီ ကတွာ ဝုတ္တာတိ။ **န တတော ဥဒ္ဓံ** န္တိ ယထာဝုတ္တကာလတ္တယတော, စတ္တာရီ
သသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပတော တ ဥဒ္ဓံ နာနုဿရတိ, ကသ္မာ? ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ။ တေသဉှိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဝိရဟတော
ဒုဗ္ဗလာ ပညာ ဟောတီတိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ။

၃၄. တပ္ပကတိယတ္တောပိ ကတ္တုတ္တောယေတတိ အာဟ **"တက္ကယတီ"**တိ။ တပ္ပကတိယတ္တတ္တာ ဧဝ ဟိ
ဒုတိယနယောပိ ဥပပန္နော ဟောတိ။ တတ္ထ **တက္ကယတီ**တိ ဦဟယတိ, သဿတာဒိအာကာရေန တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မ
ဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပယတီတိ အတ္ထော။ **တက္ကော** တိ အာကောဋ္ဋနလက္ခဏော, ဝိနိစ္ဆယလက္ခဏော တ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌ
ဌာနဘူတော ဝိတက္ကော။ တေန တေန ပရိယာယေန တက္ကနံ သန္ဓာယ **"တက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ"** တိ ဝုတ္တံ **ဝီ
မံသာယ သမန္နာဂတော**တိ အတ္ထဝစနမတ္တံ။ နိဗ္ဗစနံ ပန တက္ကပဒေ ဝိယ ဒွိဓာ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **ဝီမံသာ** နာမ ဝိစာရဏာ,
သာ စ ဒုဝိဓာ ပညာ စေဝ ပညာပတိရူပိကာ စ။ ဣမ ပန ပညာပတိရူပိကာဝ, သာ စတ္ထတော လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာ
ဒော, မိစ္ဆာဘိနိဝေသသင်္ခါတော တ အယောနိသောမနသိကာရော။ ပုဗ္ဗဘာဂေ တ မိစ္ဆာဒဿနဘူတံ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတံ, တဒေ
တမတ္ထတ္တယံ ဒဿေတုံ **"တုလနာ ရုစ္စနာ ခမနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **"တုလယိတွာ"**တိအာဒီသုပိ ယထာက္ကမံ

“လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေနာ”တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သမန္တတော, ပုနပ္ပုနံ ဝါ အာဟနနံ **ပရိယာဟတံ,** တံ
ပန ဝိတက္ကဿ အာရမ္မဏံ ဥဟနမေဝ, ဘာဝနပုံသကဉ္စေတံ ပဒန္တိ ဒဿေတိ **“တေန တေန ပရိယာယေန တက္**
ကေတွာ”တိ ဣမိနာ။ **ပရိယာယေနာ**တိ စ ကာရဏေနာတိ အတ္ထော။ **ဝုတ္တပ္ပကာရာယာ** တိ တိဓာ ဝုတ္တပ္ပဘေဒါ
ယ။ **အနုဝိစရိတန္တိ** အနုပဝတ္တိတံ, ဝီမံသာနုဂတေန ဝါ ဝိစာရေန အနုမဇ္ဇိတံ။ တဒနုဂတဓမ္မကိစ္စမ္ပိ ဟိ ပဓာနဓမ္မေ အာ
ရောပေတွာ တထာ ဝုစ္စတိ။ ပဋိဘာတိ ဒိဿတီတိ **ပဋိဘာနံ,** ယထာသမာဟိတာကာရဝိသေသဝိဘာဝကော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္
ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒော, တတော ဇာတန္တိ **ပဋိဘာနံ,** တထာ ပညာယနံ, သယံ အတ္တနော ပဋိဘာနံ **သယံပဋိဘာနံ** , တေ
နေတဟ **“အတ္တနော ပဋိဘာနမတ္တသဉ္ဇာတ”** န္တိ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒေန စေတ္ထ ဝိသေသာဓိဂမာဒယော နိဝတ္တေတိ။ အနာမဋ္
ဌကာလဝစနေ ဝတ္တမာနဝသေနေဝ အတ္ထနိဒ္ဒေသော ဥပပန္နောတိ အာဟ **“ဧဝံ ဝဒတီ”**တိ။

ဟဋ္ဌိယံ “တက္ကီ ဟောတိ ဝီမံသီ”တိ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသေန ဝါ ဝုတ္တံ တက္ကီဘေဒံ ဝိဘဇန္တော
“တတ္ထ စတုဗ္ဗိဓော” တိအာဒိမာဟ။ ပရေဟိ ပုန သဝနံ **အနုဿုတိ,** သာ ယဿာယံ **အနုဿုတိကော။** ပုရိမံ အနုဘူ
တပုဗ္ဗံ ဇာတိံ သရတီတိ **ဇာတိဿရော။** လဗ္ဘတေတိ **လာဘော,** ယံ ကိဉ္စိ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓံ ရူပာဒိ, သုခါဒိ စ, န ပန
ဈာနာဒိဝိသေသော, တေနေတဟ ဟဋ္ဌိယံ “သော တက္ကပရိယာဟတံ ဝီမံသာနုဝိစရိတံ သယံပဋိဘာနံ ဧဝမာဟာ”တိ။
အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ဝုတ္တံ “အတ္တနော ပဋိဘာနမတ္တသဉ္ဇာတ”န္တိ။ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရောပိ** ဝဒတိ “မတ္တ-သဒ္ဒေ
န ဝိသေသာဓိဂမာဒယော နိဝတ္တေတီ”တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၄) သော တေဿာတိ **လာဘီ။** သုဒ္ဓေန ပုရိမေဟိ အသမ္မိဿ
သေန, သုဒ္ဓံ ဝါ တက္ကနံ **သုဒ္ဓတက္ကော,** သော ယဿာယံ **သုဒ္ဓတက္ကိကော။ တေန ဟိ** တိ ဥယျောဇနတ္ထေ နိပါ
တော, တေန တထာ ဝေဿန္တရရညော ဘဂဝတိ သမာနေတိ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟံ ဥယျောဇေတိ။ **လာဘိတာယာ**တိ ရူပာဒိသု
ခါဒိလာဘီဘာဝတော။ **“အနာဂတေပိ ဧဝံ ဘဝိဿတီ”** တိ ဣဒံ လာဘီတက္ကိနော ဧဝမ္ပိ သမ္ဘဝတီတိ သမ္ဘဝဒဿ
နဝသေန ဣဓာဓိပ္ပေတံ တက္ကနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အနာဂတံသတက္ကနေနေဝ ဟိ သဿတဂ္ဂါဟီ ဘဝတိ။ **“အတီတေ**
ပိ ဧဝံ အဟောသီ”တိ ဣဒံ ပန အနာဂတံသတက္ကနဿ ဥပနိဿယနိဒဿနမတ္တံ။ သော ဟိ “ယထာ မေ ဣဒါနိ အတ္
တာ သုခီ ဟောတိ, ဧဝံ အတီတေပီ”တိ ပဌမံ အတီတံသာနုတက္ကနံ ဥပနိဿာယ အနာဂတေပိ ဧဝံ ဘဝိဿတီ”တိ တက္ကယ
န္တော ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ **“ဧဝံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ”**တိ ဣမိနာ အနိစ္စေသု ဘာဝေသု အညော ကရောတိ, အညော ပဋိသံ
ဝေဒေတီတိ ဒေသော အာပဇ္ဇတိ, တထာ စ သတိ ကတဿ ဝိနာသော အကတဿ စ အဗ္ဘာဂမော သိယာ။ နိစ္စေသု
ပန ဘာဝေသု အညော ကရောတိ, အညော ပဋိသံဝေဒေတီတိ ဒေသော နာပဇ္ဇတိ။ ဧဝဉ္စ သတိ ကတဿ အဝိနာသော,
အကတဿ စ အနဗ္ဘာဂမော သိယာတိ တက္ကိကဿ ယုတ္တိဂဝေသနာကာရံ ဒဿေတိ။

တက္ကမတ္တေနေဝ တိ သုဒ္ဓတက္ကနေနေဝ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒေန ဟိ အာဂမာဒီနံ, အနုဿုတာဒီနဉ္စ အဘာဝံ ဒဿေတိ။
“နနု စ ဝိသေသလာဘိနောပိ သဿတဝါဒိနော ဝိသေသာဓိဂမဟေတု အနေကေသု ဇာတိသတသဟဿေသု, ဒသသု သံ
ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋေသု, စတ္တာလီသာယ စ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋေသု ယထာနုဘူတံ အတ္တနော သန္တာနံ, တပ္ပဋိဗဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဇာတံ “အတ္
တာ, လောကော”တိ စ အနုဿရိတွာ တတော ပုရိမတရာသုပိ ဇာတီသု တထာဘူတဿ အတ္ထိတာနုဝိတက္ကနမုခေန
အနာဂတေပိ ဧဝံ ဘဝိဿတီတိ အတ္တနော ဘဝိဿမာနာနုတက္ကနံ, သဗ္ဗေသမ္ပိ သတ္တာနံ တထာဘာဝါနုတက္ကနဉ္စ က
တွာ သဿတာဘိနိဝေသိနော ဇာတာ, ဧဝဉ္စ သတိ သဗ္ဗောပိ သဿတဝါဒီ အနုဿုတိကဇာတိဿရလာဘီတက္
ကိကာ ဝိယ အတ္တနော ဥပလဒ္ဓဝတ္ထုနိမိတ္တေန တက္ကနေန ပဝတ္တဝါဒတ္တာ တက္ကီပက္ခေယေဝ တိဋ္ဌေယျု, တထာ
စ သတိ ဝိသေသဘေဒရဟိတတ္တာ ဧကောဝါယံ သဿတဝါဒေါ ဝဝတ္ထိတော ဘဝေယျ, အဝဿဉ္စ ဝုတ္တပ္
ပကာရံ တက္ကနမိစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ ဝိသေသလာဘီ သဿတဝါဒီ ဧကစ္စသဿတိကပက္ခံ, အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကပက္
ခံ ဝါ ဘဇေယျာတိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိသေသလာဘီနဉှိ ခန္ဓသန္တာနဿ ဒီဃဒီဃတရံ ဒီဃတမကာလာနု
ဿရဏံ သဿတဂ္ဂါဟဿ အသာဓာရဏကာရဏံ။ တထာ ဟိ “အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။ ဣမိ
နာမဟံ ဧတံ ဇာနာမီ”တိ အနုဿရဏမေဝ ပဓာနကာရဏဘာဝေန ဒဿိတံ။ ယံ ပန တဿ “ဣမိနာမဟံ ဧတံ ဇာနာ
မီ”တိ ပဝတ္တံ တက္ကနံ, န တံ ဣဓ ပဓာနံ အနုဿရဏံ ပဋိစ္စ တဿ အပဓာနဘာဝတော, ပဓာနကာရဏေန စ အသာဓာ
ရဏေန နိဒ္ဒေသော သာသနေ, လောကေပိ စ နိရုဠှော ယထာ “စက္ခုဝိညာဏံ ယဝင်္ကုရော”တိအာဒိ။

ဧဝံ ပနာယံ ဒေသနာ ပဓာနကာရဏဝိဘာဝိနီ, တသ္မာ သတိပိ အနုဿုတာဒိဝသေန, တက္ကိကာနံ ဟီနာဒိဝသေန စ မ
န္ဒပညာဒီနံ ဝိသေသလာဘီနံ ဗဟုဓာ ဘေဒေ အညတရဘေဒသင်္ဂဟဝသေန ဘဂဝတာ စတ္တာရိဋ္ဌာနာနိ ဝိဘဇိတွာ ဝဝ
တ္ထိတာ သဿတဝါဒါနံ စတုဗ္ဗိဓတော။ န ဟိ, ဣဓ သာဝသေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဓမ္မရာဇာတိ။ ယဒေဝံ အနုဿုတိကာဒီ

သုပိ အနုဿုတဒီနံ ပဓာနဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? န တေသံ အညာယ သစ္ဆိကိရိယာယ အဘာဝေန တက္ကပဓာနတ္တာ,
“ပဓာနကာရဏေန စ အသာဓာရဏေန နိဒ္ဒေသော သာသနေ, လောကေပိ စ နိရုဠှော”တိ ဝုတ္တောဝါယမတ္ထောတိ။
အထ ဝါ ဝိသေသာဓိဂမနိမိတ္တရဟိတဿ တက္ကနဿ သဿတဂ္ဂဟေ ဝိသုံ ကာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝိသေသာ
ဓိဂမော ဝိသုံ သဿတဂ္ဂဟကာရဏဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗော, သော စ မန္ဒမဇ္ဈိမတိက္ခပညာဝသေန တိဝိဓောတိ တိဓာ ဝိ
ဘဇိတွာ, သဗ္ဗတက္ကိနော စ တက္ကီဘာဝသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ စတုဓာ ဧဝ ဝတ္တာပိတော သဿတဝါ
ဒေ ဘဂဝတာတိ။

၃၅. “အညတရေနာ”တိ တေဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဧကေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌာနပယုတ္တဿ ပန ဝါ-သဒ္
ဒဿ အနိယမတ္ထတံ သန္ဓာယာဟ **“ဒွီဟိ ဝါ တီဟိ ဝါ”**တိ, တေန စတူသု ဝတ္ထူသု ယထာရဟမေကစ္စံ ကေစ္စဿ
သ ပညာပနေ သဟကာရီကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။ “ဗဟိဒ္ဓါ”တိ ဗာဟ္ယတ္ထဝါစကော ကတ္တုနိဒ္ဒေသော နိဟတောတိ
ဒဿေတုံ **“ဗဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထာဟ – ကိံ ပနေတာနိ ဝတ္ထူနိ အတ္တနော အဘိနိဝေသဿ ဟေတု, ဥဒါဟု ပ
ရေသံ ပတိဋ္ဌာပနဿာတိ။ ကိဉ္စေတ္ထ, ယဒိ တာဝ အတ္တနော အဘိနိဝေသဿ ဟေတု, အထ ကသ္မာ အနုဿရဏ
တက္ကနာနိယေဝ ဂဟိတာနိ, န သညာဝိပလ္လာသာဒယော။ တထာ ဟိ ဝိပရီတသညာအယောနိသောမနသိကာရအသပ္ပုရိသူ
ပနိဿယအသဒ္ဓမ္မဿဝနာဒီနိပိ ဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တနဋ္ဌေန ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာနိ။ အထ ပန ပရေသံ ပတိဋ္ဌာပနဿ ဟေတု,
အနုဿရဏဟေတုဘူတော အဓိဂမော ဝိယ, တက္ကနပရိယေဋ္ဌိဘူတာ ယုတ္တိ ဝိယ စ အာဂမောပိ ဝတ္ထုဘာဝေန ဝတ္တဗ္
ဗော, ဥဘယထာပိ စ ယထာဝုတ္တဿ အဝသေသကာရဏဿ သမ္ဘဝတော “နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ”တိ ဝစနံ န ယုဇ္
ဇတေဝါတိ? နော န ယုဇ္ဇတိ, ကသ္မာ? အဘိနိဝေသပက္ခေ တာဝ အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော အသပ္ပုရိသူပနိဿယအသဒ္ဓမ္
မဿဝနေဟိ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ ဝိပလ္လာသသညော ရူပါဒိဓမ္မာနံ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနသဘာဝဿ အနဝ
ဗောဓတော ဓမ္မယုတ္တိံ အတိဓာဝန္တော ဧကတ္တနယံ မိစ္ဆာ ဂဟေတွာ ယထာဝုတ္တာနုဿရဏတက္ကနေဟိ ခန္ဓေသု
“သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ”တိ (ဒီ. နိ. ၃၁) အဘိနိဝေသံ ဥပနေသိ, ဣတိ အာသန္နကာရဏတ္တာ, ပဓာန
ကာရဏတ္တာ စ တဂ္ဂဟဏေနေဝ စ ဣတရေသမ္ပိ ဂဟိတတ္တာ အနုဿရဏတက္ကနာနိယေဝ ဣဓ ဂဟိတာနိ။ ပတိဋ္ဌ
ဋ္ဌာပနပက္ခေ ပန အာဂမောပိ ယုတ္တိယမေဝ ဌိတော ဝိသေသေန နိရာဂမာနံ ဗာဟိရကာနံ တက္ကဂ္ဂါဟိဘာဝတော, တသ္
မာ အနုဿရဏတက္ကနာနိယေဝ သဿတဂ္ဂဟဿ ဝတ္ထုဘာဝေန ဂဟိတာနိ။

ကိဉ္စ ဘိယျော – ဒုဝိဓံ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ လက္ခဏံ သဘာဝလက္ခဏံ, သာမညလက္ခဏဉ္စ။ တတ္ထ သဘာဝ
လက္ခဏာဝဗောဓော ပစ္စက္ခဉာဏံ, သာမညလက္ခဏာဝဗောဓော အနုမာနဉာဏံ။ အာဂမော စ သုတမယာယ ပညာယ သာဓန
တော အနုမာနဉာဏမေဝ အာဝဟတိ, သုတာနံ ပန ဓမ္မာနံ အာကာရပရိဝိတက္ကနေန နိဇ္ဈာနက္ခန္တိယံ ဌိတော စိန္တာမယ
ပညံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အနုက္ကမေန ဘာဝနာယ ပစ္စက္ခဉာဏံ အဓိဂစ္ဆတီတိ ဧဝံ အာဂမောပိ တက္ကနဝိသယံ နာတိက္ကမ
တိ, တသ္မာ စေသ တက္ကဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတောဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော အဋ္ဌကထာယံ အနုဿုတိတက္ကဂ္ဂဟဏေ
န ဝိဘာဝိတော, ဧဝံ အနုဿရဏတက္ကနေဟိ အသင်္ဂဟိတဿ အဝသိဋ္ဌဿ ကာရဏဿ အသမ္ဘဝတော ယုတ္တ
မေဝိဒံ “နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ”တိ ဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “အနေကဝိဟိတာနိ အဓိမုတ္တိပဒါနိ အဘိဝဒန္တီ”တိ (ဒီ. နိ.
၁.၂၉), “သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀) စ ဝစနတော ပန ပတိဋ္ဌာပနဝတ္ထူနိယေဝ
ဣဓ ဒေသိတာနိ တံဒေသနာယ ဧဝ အဘိနိဝေသဿာပိ သိဇ္ဈနတော။ အနေကဘေဒေသု ဟိ ဒေသိတေသု ယသ္မိံ ဒေသိ
တေ တဒညေပိ ဒေသိတာ သိဒ္ဓါ ဟောန္တိ, တမေဝ ဒေသေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဘိနိဝေသပတိဋ္ဌာပနေသု စ အဘိနိဝေသေ
ဒေသိတေပိ ပတိဋ္ဌာပနံ န သိဇ္ဈတိ အဘိနိဝေသဿ ပတိဋ္ဌာပနေ အနိယမတော။ အဘိနိဝေသိနောပိ ဟိ ကေစိ ပတိဋ္ဌာ
ပေန္တိ, ကေစိ န ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ ပတိဋ္ဌာပနေ ပန ဒေသိတေ အဘိနိဝေသောပိ သိဇ္ဈတိ ပတိဋ္ဌာပနဿ အဘိနိဝေ
သေ နိယမတော။ ယော ဟိ ယတ္ထ ပရေ ပတိဋ္ဌာပေတိ, သောပိ တမဘိနိဝိသတီတိ။

၃၆. တယိဒန္တိ ဧတ္ထ **ဝါ**-သဒ္ဒေန “သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တီ”တိ တေဿ ပရာမသနန္
တိ အာဟ **“တံ ဣဒံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဒိဋ္ဌိဂတ”**န္တိ။ **တတော**တိ တသ္မာ ပကာရတော ဇာနနတ္ထာ။ ပရမဝဇ္ဇတာယ အနေ
ကဝိဟိတာနံ အနတ္ထာနံ ကာရဏဘာဝတော ဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ဌာနာ **ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ။** ယထာဟ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာဟံ ဘိက္ခဝေ, ဝ
ဇ္ဇံ ဝဒါမီ”တိ တဒေဝတ္ထံ သန္ဓာယ **“ဒိဋ္ဌိယောဝ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဒိဋ္ဌီနံ ကာရဏမ္ပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနမေဝ** ဒိဋ္ဌီနံ ဥ
ပ္ပါဒာယ သမုဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိယာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၂၄) သာဓနံ။ တတ္ထ **ခန္ဓာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာ
နံ** အာရမ္မဏဋ္ဌေန။ ဝုတ္တဉှိ “ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ”တိအာဒိ, (သံ. နိ. ၃.၈၁) **အဝိဇ္ဇာပိ** ဥပနိဿယာဒိဘာ

ဝေန။ ယထာဟ ''အဿုတဝါ ဘိက္ခဝေ, ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂; ပဋိ. မ. ၁.၁၃၁) **ဖဿောပိ** ဖုသိတွာ ဂဟဏူပဟယဋ္ဌေန။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၁၈) ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၄၄) **သညာပိ** အာကာရမတ္တဂ္ဂဟဏဋ္ဌေန။ ဝုတ္တဉှေတံ ''သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ''တိ (သု. နိ. ၈၈၀; မဟာ. နိ. ၁၀၉) ပထဝိံ ပထဝိတော သညတွာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂) စ အာဒိ။ **ဝိတက္ကောပိ** အာကာရပရိဝိတက္ကနဋ္ဌေန။ တေန ဝုတ္တံ ''တက္ကဉ္စ ဒိဋ္ဌီသု ပကပ္ပယိတွာ, သစ္စံ မုသာတိ ဒွယဓမ္မ မာဟူ''တိ, (သု. နိ. ၈၉၂; မဟာနိ. ၁၂၁) ''တက္ကီ ဟောတိ ဝီမံသီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၄) စ အာဒိ။ **အယောနိသော မနသိကာရောပိ** အကုသလာနံ သာဓာရဏကာရဏဋ္ဌေန။ တေနာဟ ''တဿ ဧဝံ အယောနိသော မနသိ ကရောတော ဆန္နံ ဒိဋ္ဌီနံ အညတရာ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အတ္ထိ မေ အတ္တာ'တိ ဝါ အဿ သစ္စတော ထေတတော ဒိဋ္ဌိဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၉) **ပာပမိတ္တောပိ** ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇနဋ္ဌေန။ ဝုတ္တမ္ပိ စ ''ဗာဟိရံ ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂန္တိ ကရိတွာ နာညံ ဧကင်္ဂမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံ မဟတော အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ, ယထယိဒံ ဘိက္ခဝေ, ပာပမိတ္တတာ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၁.၁၁၀) **ပရတောဃောသောပိ** ဒုရက္ခာတဓမ္မဿဝနဋ္ဌေန။ တထာ စေဝ ဝုတ္တံ ''ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ, ပစ္စယာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဥပ္ပာဒါယ။ ကတမေ ဒွေ? ပရတော စ ဃောသော, အယောနိသော စ မနသိကာရော''တိအာဒိ (အ. နိ. ၂.၁၂၆) ပရေဟိ သုတာ, ဒေသိတာ ဝါ ဒေသနာ **ပရတောဃောသော**။

''ခန္ဓာ ဟေတူ''တိအာဒိဟဋ္ဌိ တဒတ္ထဝိဘာဝိနီ။ တတ္ထ ဇနကဋ္ဌေန **ဟေတု,** ဥပတ္ထမ္ဘကဋ္ဌေန **ပစ္စယော**။ **ဥပာဒါယာ**တိ ဥပာဒိယိတွာ, ပဋိစ္စာတိ အတ္ထော။ **''ဥပ္ပာဒါယာ''** တိပိ ပာဌော, ဥပ္ပဇ္ဇနာယာတိ အတ္ထော။ သမုဋ္ဌာတိ ဇာတေနာတိ **သမုဋ္ဌာနံ,** ခန္ဓာဒယော ဧဝ။ ကေန ပန သမုဋ္ဌာနဘာဝေနေဝ သမုဋ္ဌာန-သဒ္ဒေန ဝုတ္တော ဘာဝလောပတ္တာ, ဘာဝပ္ပဓာနတ္တာ စ။ **အာဒိန္နာ** သကသန္တာနေ။ **ပဝတ္တိတာ** သပရသန္တာနေသု။ **ပရ**-သဒ္ဒော အဘိဏှဟတ္ထောတိ ဝုတ္တံ **''ပုနပ္ပုန''** န္တိ။ **ပရိနိဋ္ဌာပိတာ** တိ ''ဣဒမေဝ ဒဿနံ သစ္စံ, အညံ ပန မောဃံ တုစ္ဆံ မုသာ''တိ အဘိနိဝေသဿ ပရိယောသာနံ မတ္ထကံ ပာပိတာတိ အတ္ထော။ **အာရမ္မဏဝသေနာ** တိ အဋ္ဌသု ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေသု ခန္ဓေ သန္ဓာယာဟ။ **ပဝတ္တနဝသေနာ**တိ အဝိဇ္ဇာဖဿသညာဝိတက္ကာယောနိသောမနသိကာရေ။ **အာသေဝနဝသေနာ**တိ ပာပမိတ္တပရတော ဃောသေ။ ယဒိပိ သရူပတ္ထဝသေန ဝေဝစနံ, သင်္ကေတတ္ထဝသေန ပန ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **''ဧဝံဝိဓပရလောကာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ယေန ကေနစိ ဟိ ဝိသေသနေနေဝ ဝေဝစနံ သာတ္ထကံ သိယာ။ ပရလောကော စ ကမ္မဝသေန အဘိမုခေါ သမ္ပရေတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ **အဘိသမ္ပရာယော** တိ ဝုစ္စတိ။ ''ကတိ ခေါ အာနန္ဒ, ကုသလာနိ သီလာနိ အနုပုဗ္ဗေန အဂ္ဂာယ ပရေန္တီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁၀.၂) ဝိယ ဟိ စုရာဒိဂဏဝသေန **ပရ**-သဒ္ဒံ ဂတိယမိစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ, အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာတော အပရော နယော။

ဧဝံဂတိကာတိ ဧဝံဂမနာ ဧဝံနိဋ္ဌာ, ဧဝမနုယုဉ္ဇနေန ဘိဇ္ဇနနဿနပရိယောသာနာတိ အတ္ထော။ **ဂတိ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ''ယေဟိ သမန္နာဂတဿ မဟာပုရိသဿ ဒွေဝ ဂတိယော ဘဝန္တီ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၈; ၂.၃၃, ၃၅; ၃.၁၉၉, ၂၀၀; မ. နိ. ၂.၃၈၄, ၃၉၇) ဝိယ နိဋ္ဌာနတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣမေ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ ဧဝံ ပရမတ္ထတော အသန္တံ အတ္တာနံ, သဿတဘာဝဉ္စ တဿ အဇ္ဈာရောပေတွာ ဂဟိတာ, ပရာမဋ္ဌာ စ သမာနာ ဗာလလပနာယေဝ ဟုတွာ ယာဝ ပဏ္ဍိတာ န သမနုယုဉ္ဇန္တိ, တာဝ ဂစ္ဆန္တိ, ပာတုဘဝန္တိ စ, ပဏ္ဍိတေဟိ သမနုယုဉ္ဇိယမာနာ ပန အနဝဋ္ဌိတဝတ္ထုကာ အဝိမဒ္ဒက္ခမာ သူရိယုဂ္ဂမနေ ဥဿာဝဗိန္ဒူ ဝိယ, ခဇ္ဇောပနကာ ဝိယ စ ဘိဇ္ဇန္တိ, ဝိနဿန္တိ စာတိ။

တတ္ထာယံ အနုယုဉ္ဇနေ သင်္ခေပကထာ – ယဒိ ဟိ ပရေဟိ ကပ္ပိတော အတ္တာ လောကော ဝါ သဿတော သိယာ, တဿ နိဗ္ဗိကာရတာယ ပုရိမရူပာဝိဇဟနတော ကဿစိ ဝိသေသာဓာနဿ ကာတုမသက္ကုဏေယျတာယ အဟိတတော နိဝတ္တနတ္ထံ, ဟိတေ စ ပဋိပဇ္ဇနတ္ထံ ဥပဒေသော ဧဝ သဿတတဒိနော နိပ္ပယောဇနော သိယာ, ကထံ ဝါ တေန သော ဥပဒေသော ပဝတ္တီယတိ ဝိကာရာဘာဝတော။ ဧဝဉ္စ သတိ ပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော အဇ္ဈာကာသဿ ဝိယ အနာဒိကိရိယာ, ဟိံသာဒိကိရိယာ စ န သမ္ဘဝတိ, တထာ သုခဿ, ဒုက္ခဿ စ အနုဘဝနနိဗန္ဓော ဧဝ သဿတတဒိနော န ယုဇ္ဇတိ ကမ္မဗဒ္ဓာဘာဝတော။ ဇာတိအာဒီနဉ္စ အသမ္ဘဝတော ဝိမောက္ခော န ဘဝေယျ, အထ ပန ဓမ္မမတ္တံ တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ဝိနဿတိ စ, ယဿ ဝသေနာယံ ကိရိယာဒိတေဟာရောတိ ဝဒေယျ, ဧဝမ္ပိ ပုရိမရူပာဝိဇဟနေန အဝဋ္ဌိတဿ အတ္တနော ဓမ္မမတ္တန္တိ န သက္ကာ သမ္ဘာဝေတုံ, တေ ဝါ ပနဿ ဓမ္မာ အဝတ္ထာဘူတာ, တသ္မာ တဿ ဥပ္ပန္နာ အညေ ဝါ သိယုံ အနညေ ဝါ, ယဒိ အညေ, န တာဟိ အဝတ္ထာဟိ တဿ ဥပ္ပန္နာဟိပိ

ကောစိ ဝိသေသော အတ္ထိ, ယာဟိ ကရောတိ ပဋိသံဝေဒေတိ စဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စာတိ ဣစ္စာတိတံ, ဝေဠု ဓမ္မကပ္ပနာပိ နိရတ္ထကာ သိယာ, တသ္မာ တဒဝတ္ထော ဧဝ ယထာဝုတ္တအေသော, အထာနယော, ဥပ္ပာဒဝိနာသဝန္တိဟိ အဝတ္ထာဟိ အနညသ္မ အတ္တနော တာသံ ဝိယ ဥပ္ပာဒဝိနာသသဘာဝတော ကုတော ဘဝေယ္ယ နိစ္စတာဝကာသော, တာသမ္ပိ တ အတ္တနော ဝိယ နိစ္စတာပဝတ္တိ, တသ္မာ ဗန္ဓဝိမောက္ခာနံ အသမ္ဘဝတော ဧတေတိ န ယုဇ္ဇတိယေဝ သဿတတအော, န စေတ္ထ ကောစိ တဒီ ဓမ္မာနံ သဿတဘာဝေ ပရိသုဒ္ဓိ ယုတ္တိ ဝတ္တုံ သမတ္ထော ဘဝေယ္ယ, ယုတ္တိရဟိတစ္စ ဝစနံ န ပဏ္ဍိတာနံ စိတ္တံ အာရာဓေတိ, တေနာတေစမ္ပဟ "ယာဝ ပဏ္ဍိတာ န သမနုယုဉ္ဇန္တိ, တာဝ ဂစ္ဆန္တိ, ဟာတုဘာဝန္တိ စာ"တိ။

သကာရဏံ သဂတိကန္တိ ဧတ္ထ **သဟ**-သဒ္ဒေါ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထော "သလောမကော သပက္ခကော"တိအာဒီသု ဝိယ, န ပန သမတယတ္ထော **စ**-သဒ္ဒေန "တယိဒံ ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ပဇာနာတီ"တိ ဝုတ္တသ္မ ဒိဋ္ဌိဂတသ္မ သမုစ္စိနိတတ္တာ, "တဉ္စ တထာဂတော ပဇာနာတီ"တိ ဣမိနာ စ ကာရဏဂတီနမေဝ ပဇာနနဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – တယိဒံ ဘိက္ခဝေ, ကာရဏဝန္တံ ဂတိဝန္တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ တထာဂတော ပဇာနာတိ, န ကေဝလဉ္စ တဒေဝ, အထ ခော တဿ ကာရဏဂတိသင်္ခါတံ တဉ္စ သဗ္ဗန္တိ။ **"တတော။ပေ။ ပဇာနာတီ"**တိ ဝုတ္တတက္ကသ္မ အတ္ထံ ဝုတ္တနယေန သံဝဏ္ဏေတိ **"တတော စာ"**တိအာဒိနာ။ သဗ္ဗညုတညာဏသ္သေဝိဓ ဝိဘဇနန္တိ ပကရဏာနုရူပမတ္ထံ အာဟ **"သဗ္ဗညုတညာဏဉ္စာ"** တိ, တသ္မိံ တ ဝုတ္တေ တဒဓိဋ္ဌာနတော အာသဝက္ခယညာဏံ, တဒဝိနာဘာဝတော တ သဗ္ဗမ္ပိ ဒသဗလာဒိဉာဏံ ဂဟိတမေဝတိပိ တဒေဝ ဝုတ္တံ။

ဧဝံဝိဓန္တိ "သီလဉ္စာ"တိအာဒိနာ ဧဝံဝုတ္တပ္ပကာရံ။ **ပဇာနန္တောပီ** တိ ဧတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒေန, **အပိ**-သဒ္ဒေန တ "တဉ္စာ"တိ ဝုတ္တ စ-သဒ္ဒသ္မ သမ္ပာဝနတ္ထဘာဝံ ဒဿေတိ, တေန တတော ဒိဋ္ဌိဂတတော ဥတ္တရိတရံ သာရဘူတံ သီလာဒိဂုဏဝိသေသမ္ပိ တထာဂတော နာဘိနိဝိသတိ, ကော ပန တအော ဝဋ္ဋာမိသေတိ သမ္ဘာဝေတိ။ **"အဟ"**န္တိ ဒိဋ္ဌိမာနဝသေန ပရာမသနာကာရဒဿနံ။ **ပဇာနာမီတိ** ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန ပကာရတ္ထေန, နိဒဿနတ္ထေန တ။ **"မမ"**န္တိ တဏှာဝသေန ပရာမသနာကာရံ ဒဿေတိ။ **တဏှာဒိဋ္ဌိမာနပရာမာသဝသေနာ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနသင်္ခါတပရာမာသဝသေန။ ဓမ္မသဘာဝမတိက္ကမိတွာ "အဟံ မမ"န္တိ ပရတော အဘူတတော အာမသနံ **ပရာမာသော,** တဏှာဒယော ဧဝ။ န ဟိ တံ အတ္ထိ, ယံ ခန္ဓေသု "အဟ"န္တိ တ "မမ"န္တိ တ ဂဟေတဗ္ဗံ သိယာ, အပရာမသတော အပရာမသန္တသ္မ အသ္မ တထာဂတသ္မ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **"အပရာမသတော"**တိ စေဒံ နိဗ္ဗုတိပဝေဒနာယ (နိဗ္ဗုတိဝေဒနသ္မ ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၆) ဟေတုဂဗ္ဘဝိသေသနံ ။ "ဝိဒိတာ"တိ ပဒမပေက္ခိတွာ ကတ္တရိ သာမိဝစနံ။ **အပရာမသတော** ပရာမာသရဟိတပဋိပတ္တိဟေတု အသ္မ တထာဂတသ္မ ကတ္တုဘူတသ္မ နိဗ္ဗုတိ အသင်္ခတဓာတု ဝိဒိတာ, အဓိဂတာတိ တ အတ္ထော။ "အပရာမသတော"တိ ဟေဒံ ဟေတုမ္ဟိ နိဒ္ဒေသဝစနံ။

"အပရာမာသပစ္စယာ"တိ ပစ္စတ္တညေဝ ပဝေဒနာယ ကာရဏဒဿနံ။ **အသ္မာ** တိ ကတ္တာရံ ဝတွာပိ ပစ္စတ္တ ညေတတိ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ ပုန ကတ္တုဝစနန္တိ အာဟ **"သယမေဝ အတ္တနာယေတ"**တိ။ **သယံ, အတ္တနာ**တိ တ ဘာဝနပုံသကံ။ နိဟတပဒဉ္စေဟာတံ။ "အပရာမသတော"တိ ဝစနတော ပရာမာသာနမေဝ နိဗ္ဗုတိ ဣဓ ဒေသိတာ, တံဒေသနာယ ဧဝ တဒဝညေသမ္ပိ နိဗ္ဗုတိယာ သိဇ္ဈနတောတိ ဒဿေတိ **"တေသံ ပရာမာသကိလေသာန"**န္တိ ဣမိနာ, ပရာမာသသင်္ခါတာနံ ကိလေသာနန္တိ အတ္ထော။ အပိစ ကာမံ "အပရာမသတော"တိ ဝစနတော ပရာမာသာနမေဝ နိဗ္ဗုတိ ဣဓ ဒေသိတာတိ ဝိညာယတိ, တံဒေသနာယ ပန တဒဝသေသာနမ္ပိ ကိလေသာနံ နိဗ္ဗုတိ ဒေသိတာ နာမ ဘဝတိ ပဟာနေကဋ္ဌတာဒိဘာဝတော, တသ္မာ တေသမ္ပိ နိဗ္ဗုတိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ ဒဿေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ **"တေသံ ပရာမာသ ကိလေသာန"**န္တိ, တဏှာဒိဋ္ဌိမာနသင်္ခါတာနံ ပရာမာသာနံ, တဒညေသဉ္စ ကိလေသာနန္တိ အတ္ထော။ ကေဗလီဗဒ္ဒနယော ဟေသာ။ **နိဗ္ဗုတိ** တိ စ နိဗ္ဗာယနဘူတာ အသင်္ခတဓာတု, တဉ္စ ဘဂဝတာ ဗောဓိမူလေယေဝ ပတ္တော, တသ္မာ သာ ပစ္စတ္တညေဝ ဝိဒိတာတိ။

ယထာပဋိပန္နေနာ တိ ယေန ပဋိပန္နေန။ တပ္ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ **"တာသံယေဝ။ပေ။ အာဒိမာဟာ"**တိ အနုသန္ဓိဒဿနံ။ ကသ္မာ ပန ဝေဒနာနညေဝ ကမ္မဋ္ဌာနမာစိက္ခတီတိ အာဟ **"ယာသု"**တိအာဒိ, ဣမိနာ ဒေသနာဝိလာသံ ဒဿေတိ။ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော ဟိ ဘဂဝတာ ဒေသနာကုသလော ခန္ဓာယတနာဒိဝသေန အနေကဝိဓာသု စတုသစ္စဒေသနာသု သမ္ဘဝန္တီသုပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ဝေဒနာသု မိစ္ဆာပဋိပတ္တိယာ ဒိဋ္ဌိဂဟနံ ပက္ခန္ဒာတိ ဒဿနတ္ထံ တထာပက္ခန္ဒနမူလ

ဘူတာ ဝေဒနာယေဝ ပရိညာဘူမိဘာဝေန ဉဒ္ဒရတီတိ။ **ဣဓာတိ** ဣမသ္မိံ တဒေ။ ဧဝံ **ဧတ္ထော** တိပိ။ **ကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ စတုသ စ္စကမ္မဋ္ဌာနံ။ ဧတ္တ ဟိ ဝေဒနာဂဟဏေန ဂဟိတာ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ။ ဝေဒနာနံ သမုဒယဂ္ဂဟဏေန ဂဟိ တော အဝိဇ္ဇာသမုဒယော သမုဒယသစ္စံ, အတ္ထင်္ဂမနိဿရဏပရိယာယေဟိ နိရောဓသစ္စံ, ''ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္ဝာ''တိ ဧတေန မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ''ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္ဝာ''တိ ဣဒံ ဝိဘဇ္ဇဗ္ဗာကရဏတ္ထပဒ န္တိ တဒတ္ထံ ဝိဘဇ္ဇ ဒဿေတုံ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိသေသတော ဟိ ''အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒ ယော''တိအာဒိလက္ခဏာနံ ဝသေန သမုဒယာဒီသု အတ္ထော ယထာရဟံ ဝိဘဇ္ဇ ဒဿေတဗ္ဗော။ အဝိသေသတော ပန ဝေဒနာယ သမုဒယာဒီနိ ဝိပဿနာပညာယ အာရမ္မဏပဋိဝေဓဝသေန, မဂ္ဂပညာယ အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန ဇာနိတ္ဝာ တ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေနာ** တိ ''ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပာဒာ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇ တီ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၄; သံ. နိ. ၂.၂၁; ဥဒါ. ၁) ဝုတ္တလက္ခဏေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယာနံ ဥပ္ပာဒေန စေဝ မဂ္ဂေန အသမုဂ္ ဃာဋ္ဌေန စ။ ယာဝ ဟိ မဂ္ဂေန န သမုဂ္ဃာဋီယတိ, တာဝ ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။ **နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ** န္တိ ဥပ္ပာဒလက္ခဏံ, ဇာတိန္တိ အတ္ထော။ **ပဉ္စန္နံ လက္ခဏာန** န္တိ ဧတ္ထ စ စတုန္နမ္ပိ ပစ္စယာနံ ဥပ္ပာဒလက္ခဏမေဝ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ ပစ္စယ လက္ခဏမ္ပိ ဂဟေတဗ္ဗံ သမုဒယံ ပဋိစ္စ တေသံ ယထာရဟံ ဥပကာရကတ္တာ။ တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ ''မဂ္ဂေန အသမု ဃ္ဃာဋ္ဌေန စာ''တိ။ **ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေနာ** တိ ''ဣမသ္မိံ နိရုဒ္ဓေ ဣဒံ နိရုဇ္ဈ ဟောတိ, ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈ တီ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၆; ဥဒါ. ၃; သံ. နိ. ၂.၄၁) ဝုတ္တလက္ခဏေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယာနံ နိရောဓေန စေဝ မဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာ ဋ္ဌေန စ။ **ဝိပရိဏာမလက္ခဏ** န္တိ နိရောဓလက္ခဏံ, ဘင်္ဂန္တိ အတ္ထော။ **ဝယ**န္တိ နိရောဓံ။ **ယ**န္တိ ယသ္မာ ပစ္စယဘာဝ သင်္ခါတပဟောတုတော။ **ဝေဒနံ ပဋိစ္စာ** တိ ပုရိမုပ္ပန္နံ အာရမ္မဏာဒိပစ္စယဘူတံ ဝေဒနံ လဘိတ္ဝာ။ **သုခံ သောမနဿ** န္တိ သုခဉ္စေဝ သောမနဿဉ္စ။ **အယ**န္တိ ပုရိမဝေဒနာယ ယထာရဟံ ပစ္ဆိမုပ္ပန္နာနံ သုခသောမနဿာနံ ပစ္စယဘာဝေါ။ **အဿာဒော** နာမ အဿာဒိတဗ္ဗောတိ ကတ္ဝာ။

အပရော နယော – **ယ**န္တိ သုခံ, သောမနဿဉ္စ။ **အယ**န္တိ စ နပုံသကလိင်္ဂေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ သုခသောမနဿမေဝ အ ဿာဒပဒမပေက္ခိတ္ဝာ ပုလ္လိင်္ဂေန နိဒ္ဒိသီယတိ, ဣမသ္မိံ ပန ဝိကပ္ပေ သုခသောမနဿာနံ ဥပ္ပာဒေါယေဝ တေဟိ ဥပ္ပာဒဝန္တေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော, သတ္တိယာ, သတ္တိမတော စ အဘိန္နတ္တာ။ န ဟိ သုခသောမနဿမန္တရေန တေသံ ဥပ္ပာ ဒေ လဗ္ဘတိ။ ဣတိ ပုရိမဝေဒနံ ပဋိစ္စ သုခသောမနဿုပ္ပာဒေပိ ပုရိမဝေဒနာယ **အဿာဒော** နာမ အဿာဒီယတေ တိ ကတ္ဝာ ။ အယဉ္စေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ပုရိမမုပ္ပန္နံ ဝေဒနံ အာရဗ္ဘ သောမနဿုပ္ပတ္တိယံ ယော ပုရိမ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘာဝသင်္ခါတော အဿာဒေတဗ္ဗာကာရော, သောမနဿဿ တ ဥပ္ပာဒသင်္ခါတော တဒဿာဒ နာကာရော, အယံ ပုရိမဝေဒနာယ အဿာဒောတိ။ ကထံ ပန ဝေဒနံ အာရဗ္ဘ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, နနု ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏန္တိ? စေတသိကသုခဿေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယမဓိပ္ပေတတ္တာ နာယံ ဒေါသော။ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယဉ္စဟိ ဝိသေသနမေဝ သောမနဿဂ္ဂဟဏံ သောမနဿံ သုခန္တိ ယထာ ''ရုက္ခော သီသပာ''တိ အညပစ္စယဝသေန ဥပ္ပတ္တိယံ ပန ကာယိ ကသုခမ္ပိ အဿာဒေါယေဝ, ယထာလာဘကထာ တ ဧသာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

''ယာ ဝေဒနာ အနိစ္စာ'' တိအာဒိနာ သတ္တိမတာ သတ္တိ နိဒဿိတာ။ တတြာယမတ္ထော – ယာ ဝေဒနာ ဟုတ္ဝာ အ ဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စာ, ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ, ဇရာယ, မရဏေန စာတိ ဒွိဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗဋ္ဌေန ဝိပရိဏာမ ဓမ္မာ။ တဿာ ဧဝံဘူတာယ အယံ အနိစ္စဒုက္ခဝိပရိဏာမဘာဝေါ ဝေဒနာယ သဗ္ဗာယပိအာဒီနဝေါတိ။ အာဒီနံ ပရမကာရုညံ ဝါတိ ပဝတ္တတိ ဧတသ္မာတိ ဟိ အာဒီနဝေါ။ အပိစအာဒီနံ အတိဝိယ ကပဏံ ပဝတ္တနဋ္ဌေန ကပဏမနုဿော **အာဒီန ဝေ,** အယမ္ပိ ဧဝံဘာဝဝေါတိ တထာ ဝုစ္စတိ။ သတ္တိမတာ ဟိ သတ္တိ အဘိန္နာ တဒဝိနာဘာဝတော။

ဧတ္ထ စ **''အနိစ္စာ''** တိ ဣမိနာ သင်္ခါရဒုက္ခတာဝသေန ဥပေက္ခာဝေဒနာယ, သဗ္ဗာသု တ ဝေဒနာသုအာဒီနဝမာဟ, **''ဒုက္ခာ''** တိ ဣမိနာ ဒုက္ခဒုက္ခတာဝသေနဒုက္ခဝေဒနာယ, **''ဝိပရိဏာမဓမ္မာ''** တိ ဣမိနာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာဝသေန သုခ ဝေဒနာယ။ အဝိသေသေန တ တီဏိပိ ပဒါနိ တိဿန္နမ္ပိ ဝေဒနာနံ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ **ဆန္ဒရာဂဝိနယော**တိ ဆန္ဒ သင်္ခါတရာဂဝိနယနံ ဝိနာသော။ ''အတ္ထဝသာ လိင်္ဂဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမော''တိ ဝစနတော ယံ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပရိယာယဝစနမေဝိဒံ ပဒဒ္ဝယံ။ **ယထာဘူတံ ဝိဒိတ္ဝာ**တိ မဂ္ဂဿ ဝုတ္တတ္တာ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနဝသေန တ ယထာက္ကမံ ယောဇနာပိ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝေဒနာယာ**တိ နိဿက္ကဝစနံ။ **နိဿရဏ** န္တိ နေက္ခမ္မံ။ ယာဝ ဟိ ဝေဒနာပဋိဗဒ္ဓံ ဆန္ဒရာဂံ နပ္ပဇဟတိ, တာဝတယံ ပုရိသော ဝေဒနာယ အလ္လီနောယေဝ ဟောတိ။ ယဒါ ပန တံ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတိ, တဒါယံ ပုရိသော ဝေဒနာယ နိဿဋ္ဌော ဝိသံယုတ္တော ဟောတိ, တသ္မာ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနံ ဝေဒနာယ နိဿရဏံ ဝုတ္တံ။ တဗ္ဗ

စနေန ပန ဝေဒနာသဟဇာတနိဿယာရမ္မဏဘူတာ ရူပာရူပဓမ္မာ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိပိ ပဋ္ဌဟိ ဥပာဒါနက္ခန္ဓေ ဟိ နိဿရဏဝစနံ သိဒ္ဓမေဝ။ ဝေဒနာသီသေန ဟိ ဒေသနာ အာဂတာ, တတ္ထ ပန ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ လက္ခဏဟာရဝသေနာပိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှိ အာယသ္မတာ **မဟာကစ္စာနတ္ထေရေန** –

"ဝုတ္တမှိ ဧကဓမ္မေ၊ ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ ကေစိ။
ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ သဗ္ဗေ၊ သော ဟာရော လက္ခဏော နာမာ"တိ။ (နေတ္တိ. ၄၈၅)။

ကာမုပာဒါနမူလကတ္တာ သေသုပာဒါနာနံ ပဟီနေ စ ကာမုပာဒါနေ ဥပာဒါနသေသာဘာဝတော **"ဝိဂတဆန္ဒရာဂတာယ အနုပာဒါနော"**တိ ဝုတ္တံ, တေန **"အနုပာဒါဝိမုတ္တော"** တိ ဧတဿတ္ထံ သင်္ခေပေန ဒဿေတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဝိဂတဆန္ဒရာဂတာယ အနုပာဒါနော, အနုပာဒါနတ္တာ စ အနုပာဒါဝိမုတ္တောတိ။ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတုံ, သမတ္ထေတုံ တ **"ယသ္မိံ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယသ္မိံ ဥပာဒါနေ** တိ သေသုပာဒါနမူလဘူတေ ကာမုပာဒါနေ။ **တသ္မာ**တိ ကာမုပာဒါနဿ။ **အနုပာဒိယိတွာ**တိ ဆန္ဒရာဂဝသေန အနာဒိယိတွာ, တေန "အနုပာဒါဝိမုတ္တော"တိ ပဒဿ ယ-ကာရလောပေန သမာသဘာဝံ, တ္ဝာသဘာဝံ တ ဒဿေတိ။

၃၇. **"ဣမေ ခော"**တိအာဒိ ယထာပုစ္ဆိတ္တ ဓမ္မဿ ဝိဿဇ္ဇိတဘာဝေန နိဂမနဝစနံ, "ပဇာနာတီ"တိ ဝုတ္တပ ဇာနနမေဝ စ ဣမ-သဒ္ဒေန နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ ဒဿေတုံ **"ယေ တေ"**တိအာဒိမာဟ။ **ယေ တေ** သဗ္ဗညုတညာဏဓမ္မေ။ပေ။ အ ပုစ္ဆိံ, ယေဟိ သဗ္ဗညုတညာဏဓမ္မေဟိ။ပေ။ ဝဒေယျုံ, တဥ္စ။ပေ။ ပဇာနာတီတိ ဧဝံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ဣမေ သဗ္ဗညုတညာဏဓ မ္မာ ဂမ္ဘီရာ။ပေ။ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ **"ဧဝ"**န္တိအာဒိ ပိဏ္ဍတ္ထဒဿနံ။ တတ္ထ ကိဥ္စာပိ "အနုပာဒါဝိမုတ္တော ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော"တိ ဣမိနာ အဂ္ဂမဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ, "ဝေဒနာနံ, သမုဒ ယဥ္စာ"တိအာဒိနာ စ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ။ တထာပိ ယဿာ ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဣမံ ဒိဋ္ဌိဂတံ သကာရဏံ သဂတိကံ ပဘေဒတော ဝိဘဇိတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, တဿာ ပဒဋ္ဌာနေန စေဝ သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ ဥပ္ပတ္တိ ဘူမိယာ စ တဒေဝ ဟာကဋ္ဌတရံ ကတ္တုကာမော ဓမ္မရာဇာ ဧဝံ ဒဿေတီတိ ဝုတ္တံ **"တဒေဝ နိယ္ယာတိတ"** န္တိ, နိဂမိတံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော ။ **အန္တရာ** တိ ပုစ္ဆိတဝိဿဇ္ဇိတဓမ္မဒဿနဝစနာနမန္တရာ ဒိဋ္ဌိယော ဝိဘတ္တာ တဿ ပဇာနနာကာရဒဿနဝသေနာတိ အတ္ထော။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

ဧကစ္စသဿတဝါဒဝဏ္ဏနာ

၃၈. "ဧကစ္စသဿတိကာ"တိ တဒ္ဓိတပဒံ သမာသပဒေန ဝိဘာဝေတုံ **"ဧကစ္စသဿတဝါဒါ"** တိ ဝုတ္တံ။ သ တ္တေသု, သင်္ခါရေသု စ ဧကစ္စံ သဿတမေတဿာတိ **ဧကစ္စသဿတော,** ဝါဒေါ, သော ဧတေသန္တိ **ဧကစ္စ သဿတိကာ** တဒ္ဓိတဝသေန, သမာသဝသေန ပန ဧကစ္စသဿတော ဝါဒေါ ဧတေသန္တိ **ဧကစ္စသဿတဝါဒါ** ။ သေ နယော **ဧကစ္စအသဿတိက** ပဒေပိ။ နနု စ "ဧကစ္စသဿတိကာ"တိ ဝုတ္တေ တဒညေသံ ဧကစ္စအသဿတိ ကဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ သိဒ္ဓမေဝါတိ? သစ္စံ အတ္ထတော, သဒ္ဒတော ပန အသိဒ္ဓမေဝ တသ္မာ သဒ္ဒတော ပာကဋ္ဌတရံ က တွာ ဒဿေတုံ တထာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဣဓ သာဝသေသံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဓမ္မဿာမီ။ "ဣဿရော နိစ္စော, အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ"တိ ဧဝံပဝတ္တဝါဒါ **သတ္တေကစ္စသဿတိကာ** သေယျထာပိ ဣဿရဝါဒါ။ တထာ "နိစ္စော ဗ္ရဟ္မာ, အညေ အနိစ္စာ"တိ ဧဝံပဝတ္တဝါဒါပိ။ "ပရမာဏဝေါ နိစ္စာ, ဒွိဏုကာဒယော အနိစ္စာ"တိ (ဝိ သိသိကဒဿနေ သတ္တမပရိစ္ဆေဒေ ပဌမကဏ္ဍေ ပဿိတဗ္ဗံ) ဧဝံပဝတ္တဝါဒါ **သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ** သေ ယျထာပိ ကာဏာဒါ။ တထာ "စက္ခာဒယော အနိစ္စာ, ဝိညာဏံ နိစ္စ"န္တိ (န္ယာယဒဿနေ, ဝိသေသိကဒဿနေ စ ပ ဿိတဗ္ဗံ) ဧဝံပဝတ္တဝါဒါပိ ။ **ဣဓာ**တိ "ဧကစ္စသဿတိကာ"တိ ဣမသ္မိံ ပဒေ, ဣမိဿာ တ ဒေသနာယ။ **ဂဟိ တာ**တိ ဝုတ္တာ, ဒေသိတဗ္ဗဘာဝေန တ ဒေသနာဉာဏေန သမာဒိန္နာ တထာ စေဝ ဒေသိတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဣဓ ပုရိ မကာ တယော ဝါဒါ သတ္တဝသေန, စတုတ္ထော သင်္ခါရဝသေန ဒေသိတော။ **"သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ"** တိ ဣဒံ ပန တေဟိ သဿတဘာဝေန ဂယှမာနာနံ ဓမ္မာနံ ယာထာဝသဘာဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, န ပန ဧကစ္စသဿတိ ကမတဒဿနဝသေန။ တဿ ဟိ သဿတာဘိမတံ အသင်္ခတမေဝါတိ လဒ္ဓိ။ တေနေဝါဟ ဟာဋ္ဌီယံ "စိတ္တန္တိ ဝါ။

ပေ.။ ဌသ္သတီ''တိ။ န ဟိ ယသ္သ သဘာဝဿ ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝံ ပဋိဇာနာတိ, တဿေဝ နိစ္စဓုဝဒိဘာ ဝေ အနုမ္မတ္တကေန သက္ကာ ပဋိဇာနိတုံ, တေနေဝ စ ''ဥပ္ပာဒဝယဓုဝတာယုတ္တာ သဘာဝတ သိယာ နိစ္စာ, သိယာ အနိစ္စာ, သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၈) ပဝတ္တသတ္တဘင်္ဂတဒဿ အယုတ္တတာ ဝိဘာဝိတာ ဟောတိ။

တတ္ရာယံ အယုတ္တတာဝိဘာဝနာ – ယဒိ ဟိ ''ယေန သဘာဝေန ယော ဓမ္မော အတ္ထီတိ ဝုစ္စတိ, တေနေဝ သဘာဝေန သော ဓမ္မော နတ္ထီ''တိ ဝုစ္စေယျ, သိယာ အနေကန္တတာဒေါ။ အထ အညေန, န သိယာ အနေကန္တတာဒေါ။ န စေတ္ထ ဒေသန္တရာဒိသမ္ဗန္ဓဘာဝေ ယုတ္တော ဝတ္တုံ တဿ သဗ္ဗလောကသိဒ္ဓတ္တာ, ဝိတဒာဘာဝတော စ။ ယေ ပန ဝဒန္တိ ''ယထာ သုဝဏ္ဏဃဋေန မကုဋေ ကတေ ဃဋဘာဝေ နဿတိ, မကုဋဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သုဝဏ္ဏဘာဝေ တိဋ္ဌတိယေဝ, ဧဝံ သဗ္ဗသဘာဝါနံ ကောစိ ဓမ္မော နဿတိ, ကောစိ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သဘာဝေ ဧဝ တိဋ္ဌတီ''တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ ''ကိံ တံ သုဝဏ္ဏံ, ယံ ဃဋေ, မကုဋေ စ အဝဋ္ဌိတံ, ယဒိ ရူပာဒိ, သော သဒ္ဒေါ ဝိယ အနိစ္စော။ အထ ရူပာဒိသမူဟော သမ္မုတိမတ္တံ, န တဿ အတ္ထိတာ တ နတ္ထိတာ တ နိစ္စတာ တ လဗ္ဘတီ''တိ, တသ္မာ အနေကန္တတာဒေါ န သိယာ။ ဓမ္မာနဉ္စ ဓမ္မိနော အညထာနညထာ စ ပဝတ္တိယံ ဒေါသော ဝုတ္တောယေဝ သဿတတာဒိစာရဏာယံ။ တသ္မာ သော တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပိစ န နိစ္စာနိစ္စနဝတ္တဗ္ဗရူပေ အတ္တာ, လောကော စ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနတာပရိဇာနနတော ယထာ နိစ္စာဒီနံ အညတရံ ရူပံ, ယထာ တ ဒီပာဒယော။ န ဟိ ရူပာဒီနံ ဥဒယဗ္ဗယသဘာဝါနံ နိစ္စာနိစ္စနဝတ္တဗ္ဗသဘာဝတာ သက္ကာ ဝိညာတုံ, ဇီဝဿ စ နိစ္စာဒီသု အညတရံ ရူပံ သိယာတိ, ဧဝံ သတ္တဘင်္ဂေ ဝိယ သေသဘင်္ဂါနမ္ပိ အသမ္ဘဝတောယေဝတိ သတ္တဘင်္ဂတဒဿ အယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၈)။

နနု စ ''ကေစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ကေစ္စေ အသဿတာ''တိ ဧတသ္မိံ တဒေ စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ ယထာသဘာဝတဝဗောဓော ဧဝ, အထ ဧဝံတဒီနံ ကထံ မိစ္ဆာဒဿနံ သိယာတိ, ကော တ ဧဝမာဟ ''စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ မိစ္ဆာဒဿန''န္တိ? အသဿတေသုယေဝ ပန ကေသဉ္စိ ဓမ္မာနံ သဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ ဣဓ မိစ္ဆာဒဿနန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ, တေန ပန ဧကတဒေ ပဝတ္တမာနေန စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝတဝဗောဓော ဝိဒူသိတော သံသဋ္ဌဘာဝတော ဝိသသံသဋ္ဌော ဝိယ သပ္ပိပိဏ္ဍော, တတော စ တဿ သကိစ္စကရဏာသမတ္ထတာယ သမ္မာဒဿနပက္ခေ ဌပေတဗ္ဗတံ နာရဟတီတိ။ အသဿတဘာဝေန နိစ္ဆိတာပိ တ စက္ခုအာဒယော သမာရောပိတဇီဝသဘာဝ တ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဂယှန္တီတိ တဒဝဗောဓဿ မိစ္ဆာဒဿနဘာဝေ န သက္ကာ နိတရေတုံ။ တေနေတဟ ဟဋ္ဌိယံ ''စက္ခုံ ဣတိပိ။ပေ.။ ကာယော ဣတိပိ အယံ အတ္တာ''တိအာဒိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အသင်္ခတာယ, သင်္ခတာယ စ ဓာတုယာ ဝသေန ယထာက္ကမံ ''ကေစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ကေစ္စေ အသဿတာ''တိ ဧဝံပဝတ္တော ဝိဘဇ္ဇတဒေပိ ကေစ္စ သဿတတဒေယေဝ ဘဝေယျာတိ ဧဝမ္ပကာရာ စောဒနာ အနဝကာသာ ဟောတိ အဝိပရီတဓမ္မသဘာဝပဋိပတ္တိဘာဝတော။ အဝိပရီတဓမ္မသဘာဝပဋိပတ္တိယေဝ ဟေသ ဝုတ္တနယေန အသံသဋ္ဌတ္တာ, အနာရောပိတဇီဝသဘာဝတ္တာ စ။

ဧတ္ထာဟ – ပုရိမသ္မိမ္ပိ သဿတတဒေ အသဿတာနံ ဓမ္မာနံ ''သဿတာ''တိ ဂဟဏံ ဝိသေသတော မိစ္ဆာဒဿနံ ဘဝတိ။ သဿတာနံ ပန ''သဿတာ''တိ ကဟော န မိစ္ဆာဒဿနံ ယထာသဘာဝဂ္ဂဟဘာဝတော။ ဧဝဉ္စ သတိ ဣမဿ တဒဿ တဒန္တရတာ န ဝတ္တဗ္ဗာ, ဣဓ ဝိယ ပုရိမေပိ ဧကစ္စေသုဝေဝ ဓမ္မေသု သဿတဂ္ဂဟသမ္ဘဝတောတိ, ဝတ္တဗ္ဗာယေဝ အသဿတေသုဝေဝ ''ကေစိဒေဝ ဓမ္မာ သဿတာ, ကေစိ အသဿတာ''တိ ပရိကပ္ပနာဝသေန ဂဟေတဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိဘာဂပ္ပဝတ္တိယာ ဣမဿ တဒဿ ဒဿိတတ္တာ။ နနု စ ဧကဒေသသဿ သမုအာယန္တောဂဓတ္တာ အယံ သပ္ပဒေသသဿတဂ္ဂဟော ပုရိမသ္မိံ နိပ္ပဒေသသဿတဂ္ဂဟေ သမောဓာနံ ဂစ္ဆေယျာတိ? တထာပိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ တဒီ တဗ္ဗိသယဝိသေသသဝသေန တဒဒွယဿ ပဝတ္တတ္တာ။ အညေ ဧဝ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ''သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဿတာ''တိ အဘိနိဝိဋ္ဌာ, အညေ ''ကေစ္စေဝ သဿတာ, ကေစ္စေ အသဿတာ''တိ။ သင်္ခါရာနံ အနဝသေသပရိယာအာနံ, ဧကဒေသပရိဂ္ဂဟော စ တဒဒွဝယဿ ပရိဗ္ဗုတ္တောယေဝ။ ကိဉ္စ ဘိယျော – အနေကဝိသေမုဿယေ, ဧကဝိသေမုဿယေ စ ခန္ဓပဗန္ဓေန အဘိနိဝေသဘာဝတော တထာ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဟိ သဿတတဒီ ဇာတိဝိသေသဝသေန နာနာဝိဓရူပကာယသန္နိဿယေ ဧဝ အရူပဓမ္မပုဉ္ဇေ သဿတာဘိနိဝေသီ ဇာတော အဘိညာဏေန, အနုဿတဒီဟိ စ ရူပကာယဘေဒဂဟဏတော။ တထာ စ ဝုတ္တံ ''တတော စုတော အမုတ္ရ ဥဒပါဒိ''န္တိ, (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၄; မ. နိ. ၁.၁၄၈; ပာရာ. ၁၂) ''စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၅; မ. နိ. ၁.၁၄၈; ပာ

ရာ. ၁၂) စ အာဒိ။ ဝိသေသလာဘီ ပန ကေစ္စသဒ္ဒတိကော အနုပဓာရိတဘေဒသမုဒ္ဒယေ ဓမ္မပဗန္ဓေ သဒ္ဒတာကာ ရဂဟဏေန အဘိနိဝေသံ ဇနေသိ ကောဘဝပရိယာပန္နခန္ဓသန္တာနဝိသယတ္တာ တဒဘိနိဝေသဿ။ တထာ ဟိ တီသုပိ တ ဒေသု ''တံ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထံ အနုဿရတိ , တတော ပရံ နာနုဿရတီ''တိ ဝုတ္တံ။ တက္ကိနံ ပန ဥဘိန္နမ္ပိ သဒ္ဒတေကစ္စသဒ္ဒတတတိနံ သဒ္ဒတာဘိနိဝေသဝိသေသော ရူပာရူပဓမ္မဝိသယတာယ သုဟကဒ္ဓောယေတတိ။

၃၉. သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီဝိဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီသင်္ခာတာနံ တိဏ္ဏမ္ပိ အသင်္ချေယျကပ္ပာနမတိက္ကမေန ပုန သံဝဋ္ဋ နတော, အဒ္ဓာ-သဒ္ဒဿ စ ကာလပရိယာယတ္တာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ဒီဃဿာ''** တိအာဒိ။ အတိက္ကမ္မ အယနံ ပ ဝတ္တနံ **အစ္စယော။** အနေကတ္တတ္တာ ဓာတူနံ, ဥပသဂ္ဂဝသေန စ အတ္ထဝိသေသတစကတ္တာ **သံ**-သဒ္ဒေန ယုတ္တ တော **ဝဋ္ဋ** -သဒ္ဒော ဝိနာသတစီတိ ဝုတ္တံ **''ဝိနဿတီ''** တိ, **ဝတု**-သဒ္ဒော တ ဂတိယမေဝ။ သင်္ခယတ္တဖောတကေန ပန **သံ**-သဒ္ဒေန ယုတ္တတ္တာ တဒတ္ထသမ္ဗန္ဓိနေန ဝိနာသတ္တော လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတိ **''ဝိနဿတီ''** တိ ဣမိနာ။ သင်္ခယဝသေန ဝတ္တတီတိ ဟိ သဒ္ဒတော အတ္တော, တ-ကာရဿ စေတ္ထ ဋ္ဋ-ကာရာဒေသော။ ဝိပတ္တိကရမဟာမေ ဃသမုပ္ပတ္တိတ္တော ဟိ ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဏုသဟဂတောပိ သင်္ခာရော န ဟောတိ, တာဝ လောကော သံဝဋ္ဋတီတိ ဝုစ္ စတိ။ ဟဋ္ဌိယံ **လောကော**တိ ပထဝီအာဒိဘာဇနလောကော အဓိပ္ပေတော တဒဝသေသဿ ဗာဟုလ္လတော, တဒေဝ သန္ ဓာယ ''ယေဘုယျေနာ''တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ **''ယေ''**တိအာဒိနာ။ **ဥပရိဗ္ရဟ္မလောကေသူ** တိ အာဘဿရဘူမိ တော ဥပရိဘူမီသု။ အဂ္ဂိနာ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနဥ္ဟိ ဣဓာဓိပ္ပေတံ, တေနေတဟ ဟဋ္ဌိယံ ''အာဘဿရသံဝတ္တနိကာ ဟောန္ တီ''တိ။ ကသ္မာ တဒေဝ ဝုတ္တန္တိ စေ? တဿေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တနတော။ အယဥ္ဟိ တရနိယမော –

''သတ္တသတ္တဂ္ဂိနာ တရာ၊ အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ ဒကာ။
စတုသဋ္ဌိ ယဒာ ပုဏ္ဏာ၊ ဧကော တယုဝရော သိယာ''တိ။ (အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနိဋီကာယ ပဉ္စမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏ နာယမ္ပိ)။

အာရုပ္ပေသု တ တိ ဧတ္ထ ဝိကပ္ပနတ္ထေန **တ**-သဒ္ဒေန သံဝဋ္ဋမာနလောကဓာတူဟိ အညလောကဓာတူသု တတိ ဝိကပ္ပေတိ။ န ဟိ သဗ္ဗေ အဟယသတ္တာ တအ ရူပာရူပဘဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ အဟယေသု ဒီဃ တရာယုကာနံ မနုဿလောကူပပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော, မနုဿလောကူပပတ္တိဥ္စ ဝိနာ တအ တေသံ တတ္ရူပပ တ္တိယာ အနုပပတ္တိတော။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောပိ ဟိ သံဝဋ္ဋမာနေ ကပ္ပေ နိရယတော န မုစ္စတိ, ပိဋ္ဌိစက္ကတဋ္ဌေယေ ဝ နိဗ္ဗတ္တတီတိ **အဋ္ဌကထာသု** (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၁၁) ဝုတ္တံ။ သတိပိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ပုညာပုညာဘိသင်္ခာရမနသာ နိဗ္ ဗတ္တဘာဝေ ဗာဟိရပစ္စယေဟိ ဝိနာ မနသာဝ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ရူပာဝစရသတ္တာ ဧဝ ''မနောမယာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, န ပန ဗာဟိရပစ္စယပဋိဗဒ္ဓတ္တာ တဒညေတိ ဒဿေတုံ **''မနေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ မနောမယာ''** တိ အာဟ။ ယဒေဝံ ကာမာဝစရ သတ္တာနမ္ပိ ဩပပာတိကာနံ မနောမယဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, အဓိစိတ္တဘူတေန အတိသယမနသာ နိဗ္ ဗတ္တသတ္တေသုယေဝ မနောမယဝေဟာရတောတိ ဒဿေန္တေန စ္ဈာန-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွတ **''စ္ဈာနမနေနာ''**တိ ဝု တ္တံ။ ဧဝမ္ပိ အရူပာဝစရသတ္တာနံ မနောမယဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? န တတ္ထ ဗာဟိရပစ္စယေဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗ တာသင်္ကာယ အဘာဝေန မနသာ ဧဝ နိဗ္ဗတ္တာတိ အဝဓာရဏာသမ္ဘဝတော။ နိရုဠှေဝါယံ လောကေ မနောမယတေ ဟာရော ရူပာဝစရသတ္တေသု။ တထာ ဟိ အန္နမယော ပာနမယော မနောမယော အာနန္ဒမယော ဝိညာဏမယောတိ ပဉ္စဓာ အတ္တာနံ ဝေဒတဒိနော ပရိကပ္ပေန္တိ၊ ဥစ္ဆေဒတဒေပိ ဝက္ခတိ ''ဒိဗ္ဗော ရူပီ မနောမယော''တိ, (ဒီ. နိ. ၁.၈၇) တေ ပန စ္ဈာနနုဘာဝတော ပီတိဘက္ခာ သယံပဘာ အန္တလိက္ခစရာတိ အာဟ **''ပီတိ တေသ''**န္တိအာဒိ, တေသံ အတ္တနော ပဘာ အတ္ထီတိ အတ္တော။ သောဘနာ တ ဌာယီ သဘာ ဧတေသန္တိ **သုဘဋ္ဌာယိနော** တိပိ ယုဇ္ဇတိ။ **ဥက္ကံသေနာ** တိ အာဘဿရေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပရိတ္တာဘာပ္ပမာဏာဘာ ပန ဒွေ, စတ္တာရော စ ကပ္ပေ တိဋ္ဌန္တိ။ **အဋ္ဌ ကပ္ပေ** တိ စတုန္နမသင်္ချေယျကပ္ပာနံ သမုအယဘူတေ အဋ္ဌ မဟာကပ္ပေ။

၄၀. ဝိနာသတစီယေဝ **ဝဋ္ဋ** -သဒ္ဒော ပဋိသေဓဖောတကေန ဥပသဂ္ဂေန ယုတ္တတ္တာ သဏ္ဌာဟနတ္ထဉာပကော တိ အာဟ **''သဏ္ဌာတီ''** တိ, အနေကတ္တတ္တာ တ ဓာတူနံ နိဗ္ဗတ္တတိ, ဝဗ္ဗတီတိ တ အတ္တော။ သမ္ပတ္တိမဟာမေဃ သမုပ္ပတ္တိတော ဟိ ပဋ္ဌာယ ပထဝီသန္ဓာရကုဒကတံသန္ဓာရကတယုအာဒီနံ သမုပ္ပတ္တိဝသေန ယာဝ စန္ဒိမသူရိယာနံ ပာတုဘာဝေ, တာဝ လောကော ဝိဝဋ္ဋတီတိ ဝုစ္စတိ။ **ပကတိယာ**တိ သဘာဝေန, တဿ ''သုည''န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ ဓော။ တထာသုညတာယ ကာရဏမာဟ **''နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ နတ္ထိတာယာ''** တိ။ ပုရိမတရံ အညေသံ သတ္တာနမနုပ္ပန္န

တ္တာတိ ဘာဝေါ, တေန ယထာ ဧကေစ္စာနိ ဝိမာနာနိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ဆဥ္ဇူတတ္တာ သုညာနိ, န ဧဝမိဒန္တိ ဒဿေတိ။

အပရော နယော – သကကမ္မဿ ပဋမံ ကရဏံ **ပကတိ,** တာယ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနန္တိ သမ္ဗန္ဓော, တေန ယထာ တေဿ အတ္တနော ကမ္မဗလေန ပဋမံ နိဗ္ဗတ္တိ, န ဧဝံ အညေသံ တဿ ပုရိမတရံ, သမာနကာလေ တ နိဗ္ဗတ္တိ အတ္ထိ, တထာ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ နတ္ထိတာယ သုညမိဒန္တိ ဒဿေတိ။ ဗြဟ္မပာရိသဇ္ဇဗြဟ္မပုရောဟိတမဟာဗြဟ္မာနော ဣဓ **ဗြဟ္မကာယိကာ,** တေသံ နိဝါသဘာဝတော ဘူမိပိ **“ဗြဟ္မကာယိကာ”** တိ ဝုတ္တာ, **ဗြဟ္မကာယိကဘူမိ** တိ ပန ဟဋ္ဌေဗြဟ္မကာယိကာနံ သမ္ဗန္ဓိနီ ဘူမိတိ အတ္ထော။ **ကတ္တာ** သယံ ကာရကော။ **ကာရေတာ** ပရေသံ အာဏာပကော။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏကထာယံ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၀၈) **ဝုတ္တနယေန,** ဧတေန နိဗ္ဗတ္တက္ကမံ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနဘာဝေ စ ကာရဏံ ဒဿေတိ။ ကမ္မံ ဥပနိဿယဘာဝေန ပစ္စယော ဧတိဿာတိ **ကမ္မပစ္စယာ။** အထ ဝါ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ဝိပစ္စနကကမ္မဿ သဟကာရီကာရကဘာဝတော ကမ္မဿ ပစ္စယာတိ **ကမ္မပစ္စယာ။** ဥတု သမုဋ္ဌာနမေတိဿာတိ **ဥတုသမုဋ္ဌာနာ။** “ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနာ”တိပိ သမာသဝသေန ဟဋ္ဌော ကမ္မသဟာယော ပစ္စယော, ဝုတ္တနယေန တ ကမ္မဿ သဟာယဘူတော ပစ္စယောတိ **ကမ္မပစ္စယော,** သော ဧဝ ဥတု တထာ, သောဝ သမုဋ္ဌာနမေတိဿာတိ **ကမ္မပစ္စယဥတုသမုအာနာ။ ရတနဘူမီ**တိ ဥက္ကံသဂတပုညကမ္မာနုဘာဝတော ရတနဘူတာ ဘူမိ, န ကေဝလံ ဘူမိယေဝ, အထ ခော တပ္ပရိတရာပိတိ အာဟ **“ပကတိ”**တိအာဒိ။ **ပကတိနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ** တိ ပုရိမကပ္ပေသု ပုရိမကာနံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ။ **တ္ထော** တိ “ဗြဟ္မဝိမာန”န္တိ ဝုတ္တာယ ဗြဟ္မကာယိကဘူမိယာ။ သာမညဝိသေသဝသေန စေတံ အာဓာရဒ္ဓဝယံ။ ကထံ ပဏီတာယ ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိယာ ဌိတာနံ ဟီနာယ ပဋမဇ္ဈာနဘူမိယာ ဥပပတ္တိ ဟောတီတိ အာဟ **“အထ သတ္တာန”** န္တိအာဒိ, နိကန္တိဝသေန ပဋမဇ္ဈာနံ ဘာဝေတွာတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ပကတိယာ သဘာဝေန နိကန္တိ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝသိတဋ္ဌာနေ** တိ ဝုတ္ထပုဗ္ဗဋ္ဌာနေ။ **တတော ဩတရန္တီ** တိ ဥပပတ္တိဝသေန ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိတော ပဋမဇ္ဈာနဘူမိံ အပသက္ကန္တိ, ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **အပ္ပာယုကေ** တိ ယံ ဥဋ္ဌာရပုညကမ္မံ ကတံ, တဿ ဥပဇ္ဇနာရဟဝိပာကပဗန္ဓတော အပ္ပပရိမာဏာယုကေ။ **တဿ ဒေဝလောကဿာ** တိ တသ္မိံ ဒေဝလောကေ, နိဿယဝသေန ဝါ သမ္ဗန္ဓနိဒ္ဒေသော။ **အာယုပ္ပမာဏေနေဝ** တိ ပရမာယုပ္ပမာဏေနေဝ။ **ပရိတ္တ္တန္တိ** အပ္ပကံ။ **အန္တရာဝ စဝန္တီ** တိ ရာဇကောဋ္ဌာကရေ ပက္ခိတ္တတဏ္ဍုလနာဠိ ဝိယ ပုညက္ခယာ ဟုတ္တ သကကမ္မပ္ပမာဏေန တဿ ဒေဝလောကဿ ပရမာယုအန္တရာ ဧဝ စဝန္တိ။

ကိံ ပနေတံ ပရမာယု နာမ, ကထံ ဝါ တံ ပရိစ္ဆိန္နပ္ပမာဏန္တိ? ဝုစ္စတေ – ယော တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝဝိသေသေ ဝိပာကပ္ပဗန္ဓဿ ဌိတိကာလနိယမော ပုရိမသိဒ္ဓဘဝပတ္ထနူပနိဿယဝသေန သရီရာဝယဝ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနပ္ပမာဏာဒိဝိသေသာ ဝိယ တံတံဂတိနိကာယာဒီသု ယေဘုယ္ယေန နိယတပရိစ္ဆေဒေ ဟောတိ, ဂဗ္ဘသေယ္ယကကာမာဝစရဒေဝရူပာဝစရသတ္တာနံ သုက္ကသောဏိတာဒိဥတုဘောဇနာဒိဥတုအာဒိပစ္စယုပ္ပန္နပစ္စယူပတ္ထမ္ဘိတော စ, သော အာယုဟေတုကတ္တာ ကာရဏူပစာရေန အာယု, ဥက္ကံသပရိစ္ဆေဒဝသေန ပရမာယူတိ စ ဝုစ္စတိ။ ယထာသကံ ခဏမတ္တာဝဋ္ဌာယီနမ္ပိ ဟိ အတ္တနာ သဟဇာတာနံ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ဌပနာကာရဝုတ္တိတာယ ပဝတ္တကာနိ ရူပာရူပဇီဝိတိန္ဒြိယာနိ န ကေဝလံ နေသံ ခဏဋ္ဌိတိယာ ဧဝ ကာရဏဘာဝေန အနုပာလကာနိ, အထ ခော ယာဝ ဘင်္ဂုပစ္ဆေဒ [ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၀)] အနုပဗန္ဓဿ အဝိစ္ဆေဒဟေတုဘာဝေနာပိ။ တသ္မာ ဧသ အာယုဟေတုကောယေဝ, တံ ပန ဒေဝတာနံ, နေရယိကာနဉ္စ ယေဘုယ္ယေန နိယတပရိစ္ဆေဒံ, ဥတ္တရကုရုကာနံ ပန ဧကန္တနိယတပရိစ္ဆေဒမေဝ။ အဝသိဋ္ဌမနုဿပေတတိရစ္ဆာနဂတာနံ ပန စိရဋ္ဌိတိသံဝတ္တနိကကမ္မဗဟုလေ ကာလေ တံကမ္မသဟိတသန္တာနဇနိတသုက္ကသောဏိတပစ္စယာနံ, တမ္ဗူလကာနဉ္စ စန္ဒိမသူရိယသမဝိသမပရိဝတ္တနာဒိဇနိတဥတုအာဟာရာဒိသမဝိသမပစ္စယာနံ ဝသေန စိရာစိရကာလတာယ အနိယတပရိစ္ဆေဒံ, တဿ စ ယထာ ပုရိမသိဒ္ဓဘဝပတ္ထနာဝသေန တံတံဂတိနိကာယာဒီသု ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝိသေသနိယမော သိဒ္ဓေါ, ဒဿနာနုဿတဒီဟိ တထာယေဝ အာဒိတော ဂဟဏသိဒ္ဓိယာ, ဧဝံ တာသု တာသု ဥပပတ္တီသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ယေဘုယ္ယေန သမပ္ပမာဏံ ဌိတိကာလံ ဒဿနာနုဿဝေဟိ လဘိတ္တတ တံ ပရမတံ အဇ္ဈောသာယ ပဝတ္တိတဘဝပတ္ထနာဝသေန အာဒိတော ပရိစ္ဆေဒနိယမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန ကမ္မံ တာသု တာသု ဥပပတ္တီသု ယထာ တံတံဥပပတ္တိနိဿိတဝဏ္ဏာဒိနိဗ္ဗတ္တနေ သမတ္ထံ, ဧဝံ နိယတာယုပရိစ္ဆေဒာသု ဥပပတ္တီသု ပရိစ္ဆေဒာတိက္ကမေန ဝိပာကနိဗ္ဗတ္တနေ သမတ္ထံ န ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“အာယုပ္ပမာဏေနေဝ စဝန္တီ”** တိ။ ယသ္မာ ပန ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယသဟာယေဟိ အနုပာလကပစ္စယေဟိ ဥပာ

ဒိန္နကက္ခန္ဓာနံ ပဝတ္တေတဗ္ဗာကာရော အတ္ထတော ပရမာယုကဿ ဟောတိ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒနတိက္ကမန တော, တသ္မာ သတိပိ ကမ္မာဝသေသေ ဌာနံ န သမ္ဘဝတိ, တေန ဝုတ္တံ **“အတ္တနော ပုညဖလေန ဌာတုံ န သက္ကောန္တီ”**တိ။ “အာယုက္ခယာ စ ပုညက္ခယာ စ အာဘဿရကာယာ စဝိတွာ”တိ ဝစနတော ပနေတ္ထ ကာမာဝစရဒေဝတနံ ဝိယ ဗုဟ္မကာယိကာနမ္ပိ ယေဘုယ္ယေနေဝ နိယတာယုပရိစ္ဆေဒဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဒေဝလောကတော ဒေဝပုတ္တာ အာယုက္ခယေန ပုညက္ခယေန အာဟာရက္ခယေန ကောပေနာတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ စဝန္တီတိ **အဋ္ဌကထာသု** (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.အပ္ပမာဒဝဂ္ဂေ) ဝုတ္တံ။ **ကပ္ပံ ဝါ ဥပဍ္ဎကပ္ပံ ဝါ** တိ ဧတ္ထ အသင်္ချေယျကပ္ပော အဓိပ္ပေတော, သော စ တတ္ထ ရူပေ ကာလေ ယေဝ, **ဝါ**-သဒ္ဒေါ ပန ကပ္ပဿ တတိယဘာဂံ ဝါ ဝါ ဥပဍ္ဎမဓိကံ ဝါ ဝါ ဝိကပ္ပနတ္ထော။

၄၁. **အနဘိရတီ**တိ ဧကကဝိဟာရေန အနဘိရမဏသင်္ခါတာ အသ္မိယာ ပျာမာဂမိစ္ဆာယေဝ။ တတ္ထ “ဧကဿ ဒီဃရတ္တံ နိဝသိတတ္တာ”တိ ဟင္ဒြိယံ ဝစနတော ဝုတ္တံ **“အပရဿာပိ”** တိအာဒိ။ ဝေမနဿဝယမတ္တံ ဒဿေတွာ နနု ဥက္ကဏ္ဌိတာပိ သိယာတိ စောဒနာသောဓနေဝသေန ဗုတိရောကံ ဒဿေတိ **“ယာ ပနာ”**တိအာဒိနာ။ ပိယဝတ္ထုဝိရဟော န, ပိယဝတ္ထုအလာဘော ဝ စိတ္တဝိက္ခေပော **ဥက္ကဏ္ဌိတာ,** သာ ပနတ္ထတော အဓမနဿစိတ္တုပ္ပာဒော, တေနာဟ **“ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာ”** တိ။ **သာ ဗုဟ္မလောကေ နတ္ထိ** ဈာနာနုဘာဝပဟိနတ္တာ။ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာ စိတ္တသ္သ ပုရိမာဝတ္တာယ ဥဗ္ဗိဇ္ဇနာ ဖန္ဒနာ ဓဝ က္လဓ **ပရိတဿနာ။** သာ ဟိ ဒီဃရတ္တံ ဈာနရတိယာ ဌိတဿ ယထာဝုတ္တာနဘိရတိနိမိတ္တံ ဥပ္ပန္နာ “အဟံ မမ”န္တိ ဂဟဏဿ စ ကာရဏဘူတာ။ တေန ဝက္ခတိ “တဏှာဟာတဿ နာပိ ဒိဋ္ဌိတဿနာပိ ဝဋ္ဋတီ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၁) နနု ဝုတ္တံ အတ္ထုဒ္ဓာရေ ကြမံယေဝ ဟင္ဒိ နီဟရိတွာ “အဟော ဝတ အညေပိ သတ္တာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆေယျုန္တိ အယံ တဏှာဟာတဿနာ နာမာ”တိ? သစ္စံ, တံ ပန ဒိဋ္ဌိတဿနာယ ဝိသုံ ဥဒာဟရဏံ ဒဿေန္တေန တဏှာဟာတဿနမေဝ တတော နိဒ္ဓာရေတွာ ဝုတ္တံ, န ပန ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိတဿနာယ အလဗ္ဘမာနတ္တာတိ န အသေသော။ ဣတိ သမာနသဒ္ဒဝစနီယာနံ အတ္ထာနမုဒ္ဓရဏံ ကတွာ ဣဓာဓိပ္ပေတံ ဝိဘာဝေတုံ **“သာ ပနေသာ”**တိအာဒိမာဟ။ ပဋိဃသင်္ခါတော စိတ္တုတ္တာသော ဓဝ **တာသတဿနာ။** ဝေမညတ္တာပိ ယထာရုပံ။ **“ဇာတိံ ပဋိစ္စ”** တိအာဒိ ဝိဘင်္ဂပဋ္ဌိ, (ဝိဘ. ၉၂၁) တတ္ထာယမတ္ထကထာ – **ဇာတိံ ပဋိစ္စ ဘယ** န္တိ ဇာတိပစ္စယာ ဥပ္ပန္နဘယံ။ **ဘယာနက**န္တိ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ **ဆမ္ဘိတတ္တ** န္တိ ဘယဝသေန ဂတ္တကမ္ပော, ဝိသေသတော ဟဒယမံသစလနံ။ **လောမဟံသော**တိ လောမာနံ ဟံသနံ, ဘိတ္တိယံ နာဂဒန္တာနမိဝ ဥဒ္ဓဂ္ဂဘာဝေ, ကြမိနာ ပဒဒ္ဒယေန ကိစ္စတော ဘယံ ဒဿေတွာ ပုန **စေတသော ဥတ္တာသော** တိ သဘာဝတော ဒဿိတန္တိ။ **ဋီကာယံ ပန** “ဘယာနကန္တိ ဘေရဝာရမ္မဏနိမိတ္တံ ဗလဝဘယံ, တေန သရီရဿ ထဒ္ဓဘာဝေ ဆမ္ဘိတတ္တ”န္တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၁) ဝုတ္တံ, အနေနေဝ ဘယန္တိ ဧတ္ထ ခုဒ္ဒကဘယံ ဒဿိတံ, **ဣတိ** ဧတ္ထ ပယောဂေ **အယံ** တဿနာတိ ဇဝံ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထော။ **ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါ** တိ ဧတ္ထ “ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန စေဝ တဏှာသင်္ခါတေန စ ပရိတဿိတေန ဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝ စလိတမေဝ ကမ္ပိတမေဝါ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၅-၁၁၇) အဋ္ဌကထာယမတ္ထံ ဝက္ခတိ။ တေန ဝိညာယတိ လဗ္ဘမာနမ္ပိ တဏှာတဿနမန္တရေန ဒိဋ္ဌိတဿနာယေဝ နိဟရဋ္ဌာတိ။ **“တေပိ”**တိအာဒိ သီဟောပမသုတ္တန္တပဋ္ဌိ (အ. နိ. ၄.၃၃) တတ္ထ **တေပီ**တိ ဒီဃာယုကာ ဒေဝတာပိ။ **ဘယ**န္တိ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာပရိစိဏ္ဏန္တေ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဘယဝသေန ဥပ္ပန္နံ ဘယဉာဏံ။ **သံဝေဂ**န္တိ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ, ဩတ္တပ္ပမေဝ ဝါ။ **သန္တာသ**န္တိ အာဒီနဝနိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဟိ သင်္ခါရေဟိ သန္တာသနဉာဏံ။ **ဥပပတ္တိဝသေနာ** တိ ပဋိသန္ဓိဝသေနေဝ။

သဟဗ္ယတ န္တိ သဟာယဘာဝမိစ္ဆေဝ သဒ္ဒတော အတ္ထော သဟဗ္ယ-သဒ္ဒဿ သဟာယတ္တေ ပဝတ္တန တော။ သော ဟိ သဟ ဗျာယတိ ပဝတ္တတိ, အဒေသံ ဝါ ပဋိစ္စာဒေတီတိ **သဟဗျော** တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဘာဝေ **သဟဗ္ယတာ။** သဟာယဘာဝေ ပန သဟဘာဝေယေဝ နာမာတိ အဓိပ္ပာယတော အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“သဟဘာဝ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ သသာနေသမတယတ္တော ဝါ **သဟ**-သဒ္ဒေါ အဓိကိစ္စပဒေ အဓိသဒ္ဒေါ ဝိယ, တသ္မာ သဟ ဧကတော ဝတ္တမာနဿ ဘာဝေ **သဟဗျံ** ယထာ “အသဗျ”န္တိ တဒေဝ သဟဗ္ယတာ, သကတ္ထဝုတ္တိဝသေန ကြမမေဝတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **“သဟဘာဝ”**န္တိ။ အပိစ သဟ တတိ ပဝတ္တတီတိ **သဟာတေ,** တဿ ဘာဝေ **သဟဗျံ** ယထာ “ဝီရဿ ဘာဝေ ဝီရိယ”န္တိ, တဒေဝ **သဟဗ္ယတာ** တိ ဇဝံ ဝိမာနဋ္ဌကထာယံ (ဝိ. ဝ. အဋ္ဌ. ၁၇၂) ဝုတ္တံ, တသ္မာ တဒတ္ထံ ဒဿေတုံ ဇဝံ ဝုတ္တန္တိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၄၂. ဣမေ သတ္တေ အဘိဘဝိတွာတိ သေသော။ အဘိဘဝနာ စေတ္ထ ဟာပသဘာဝေန ဇေဋ္ဌဘာဝေန "တေ သတ္တေ အဘိဘဝိတွာ ဌိတော"တိ အတ္တနော မညနာယေတတိ ဝုတ္တံ **"ဇေဋ္ဌကောဟမသ္မီ"** တိ။ **အညဒတ္ထု** တိ ဒဿနေ အန္တရာယာဘာဝဝစနေန, **ဒသော**တိ ဧတ္ထ ဒဿနေယျဝိသေသပရိဂ္ဂဟာဘာဝေန စ အနာဝရဏဒဿာဝိတံ ပဋိဇာနာတီတိ အာဟ **"သဗ္ဗံ ပဿာမီတိ အတ္ထော"** တိ။ ဒဿနေယျဝိသေသဿ ဟိ ပဒေသဘူတဿ အဂ္ဂဟဏေ သတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပဒေသတာ ဝိညာယတိ ယထာ "ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ"တိ, ဒေယျဓမ္မဝိသေသဿ စေတ္ထ ပဒေသဘူတဿ အဂ္ဂဟဏတော ပဗ္ဗဇိတော သဗ္ဗမ္ပိ န ဒဒါတီတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ ဒေယျဓမ္မဿ နိပ္ပဒေသတာ ဝိညာယတိ။ ဧဝမီဒိသေသု။ ဝသေ ဝတ္တေမီတိ **ဝသဝတ္တီ**။ အဟံ-သဒ္ဒယောဂတော ဟိ သဗ္ဗတ္ထ အမှယောဂေန ဝစနတ္ထော။ သတ္တဘာဇနဘူတဿ လောကဿ နိမ္မာတာ စာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **"ပထဝီ"**တိအာဒိ စေတ္ထ ဘာဇနလောကဝသေန အဓိပ္ပာယကထနံ။ **သဇိတာ**တိ ရစိတာ, ဝိဘဇိတာ ဝ, တေနာဟ **"တွံ ခတ္တိယော နာမာ"** တိ အာဒိ။ **စိဏ္ဏဝသိတာယာ** တိ သမာစိဏ္ဏပဋ္ဌဝိဓဝသိဘာဝတော။ **တတ္ထာ** တိ ဘူတဘဗ္ဗေသု။ **အန္တောဝတ္ထိမှိ** တိ အန္တောဂဗ္ဘာသယေ။ **ပဌမစိတ္တက္ခဏေ** တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တက္ခဏေ။ **ဒုတိယတော**တိ ပဌမဘဝင်္ဂစိတ္တက္ခဏတော။ **ပဌမဣရိယာပထေ**တိ ယေန ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှာတိ, တသ္မိံ ဣရိယာပထေ။ ဣတိ အတီတဝသေန, ဘူတ-သဒ္ဒဿ ဝတ္တမာနဝသေန စ ဘဗ္ဗ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဒဿိတော။ **ဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၂) ပန ဘဗ္ဗ-သဒ္ဒတ္ထော အနာဂတဝသေနာပိ ဝုတ္တော။ အဟေသုန္တိ ဟိ ဘူတာ။ ဘဝန္တိ, ဘဝိဿန္တိ စာတိ ဘဗ္ဗာ တဗ္ဗာနိယာ ဝိယ ဏျပစ္စယဿ ကတ္တရိပိ ပဝတ္တနတော။

"ဣဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတာ"တိ ဝတွာပိ ပုန "မယာ ဣမေ သတ္တာ နိမ္မိတာ"တိ ဝစနံ ကိမတ္ထိယန္တိ အာဟ **"ဣဿရနိ ကာရဏဝသေနာ"**တိအာဒိ [ကာရဏတော (အဋ္ဌကထာယံ)] ကာရဏဝသေန သာဓေတုကာမတာယ ပဋိညာ ကရဏတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နနု စေသ ဗြဟ္မာ အနဝဋ္ဌိတဒဿနတ္တာ ပုထုဇ္ဇနဿ ပုရိမတရဇာတိပရိစိတမ္ပိ ကမ္မဿကတာဉာဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဝသေန စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တပဋိဗဒ္ဓေန သတ္တနိမ္မာနေန ဝိပလ္လဋ္ဌော "မယာ ဣမေ သတ္တာ နိမ္မိတာ"တိအာဒိနာ ဣဿရကုတ္တဒဿနံ ပက္ခန္ဒမာနော အဘိနိဝိသနဝသေန ပတိဋ္ဌိတော, န ပန ပတိဋ္ဌာပနဝသေန။ အထ ကသ္မာ ကာရဏဝသေန သာဓေတုကာမော ပဋိညံ ကရောတီတိ ဝုတ္တန္တိ? န စေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေသမ္ပိ ဟိ "ဧဝံ ဟောတီ"တိအာဒိနာ ပစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာနမ္ပိ တထာအဘိနိဝေသဿ ဝက္ခမာနတ္တာ ပရေသံ ပတိဋ္ဌာပနက္ကမေနေဝ တဿ သော အဘိနိဝေသော ဇာတော, န တု အဘိနိဝိသနမတ္တေန, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေတမာဟ "တံ ကိဿ ဟေတု"တိအာဒိ။ ဟာဋ္ဌိယံ **မနသော ပဏိဓီ**တိ မနသော ပတ္ထနာ, တထာ စိတ္တုပ္ပတ္တိမတ္တမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣတ္ထဘာဝ န္တိ ဣဒပ္ပကာရဘာဝံ။ ယသ္မာ ပန သော ပကာရော ဗြဟ္မတ္တဘာဝေယေဝါဓိပ္ပေတော, တသ္မာ **"ဗြဟ္မဘာဝ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ အယံ ပကာရော **ဣတ္ထံ,** တဿ ဘာဝေ **ဣတ္ထတ္တ** န္တိ ဟိ နိဗ္ဗစနံ။ **ကေဝလန္တိ** ကမ္မဿကတာဉာဏေန အသမ္မိဿံ သုဒ္ဓံ။ **မညနာမတ္တေနေဝ** တိ ဒိဋ္ဌိမညနာမတ္တေနေဝ, န အဓိမာနဝသေန။ **ဝင္ကဆိဒ္ဒေန ဝင္ကအာဏီ ဝိယ ဩနမိတွာ** ဝင္ကလဒ္ဓိကေန ဝင္ကလဒ္ဓိကာ ဩနမိတွာ **တဿေဝ** ဗြဟ္မုနော **ဟဒမူလံ ဂစ္ဆန္တိ,** တံပက္ခကာ ဘဝန္တီတိ အတ္ထော။ နနု စ ဒေတနံ ဥပပတ္တိသမနန္တရံ "ဣမာယ နာမ ဂတိယာ စဝိတွာ ဣမိနာ နာမ ကမ္မုနာ ဣဓူပပန္နာ"တိ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဟောတိ, အထ ကသ္မာ တေသံ ဧဝံ မညနာ သိယာတိ? ပုရိမဇာတိသု ကမ္မဿကတာဉာဏေ သမ္မဒေဝ နိဝိဋ္ဌဇ္ဈာသယာနမေဝ တထာပစ္စဝေက္ခဏာယ ပဝတ္တိတော။ တာဒိသာနမေဝ ဟိ တထာပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္ဘဝတိ, သာ စ ခေ ယေဘုယျဝသေန, ဣမေ ပန ပုရိမာသုပိ ဇာတီသု ဣဿရကုတ္တဒိဋ္ဌိဝသေန နိဗဒ္ဓာဘိနိဝေသာ ဧဝမေဝ မညမာနာ အဟေသုန္တိ။ တထာ ဟိ ဟာဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ "ဣမိနာ မယ"န္တိအာဒိ။

၄၃. ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ **ဤသော,** မဟန္တော ဤသော **မဟေသော,** သုပ္ပတိဋ္ဌိတမဟေသတာယ ပရေဟိ "မဟေသော" ဣတိ အက္ခာယတီတိ **မဟေသက္ခော,** မဟေသက္ခာနံ အတိသယေန မဟေသက္ခောတိ **မဟေသက္ခတရော**တိ ဝစနတ္ထော။ သော ပန မဟေသက္ခတရဘာဝေ အာဓိပတေယျပရိဝါရသမ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘူတာယ ဝိညာယတီတိ ဝုတ္တံ **"ဣဿရိယပရိဝါရဝသေန မဟာယသတရော"** တိ။

၄၄. ကိံ ပနေတံ ကာရဏန္တိ အနုယောဂေနာဟ **"သော တတော"**တိအာဒိ, တေန "ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတီ"တိ ဝုတ္တံ ဣဓာဂမနမေဝ ကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။ **ဣဓေဝ အာဂစ္ဆတီ** တိ ဣမသ္မိံ မနုဿလောကေ ဧဝ ပဋိသန္ဓိဝသေန

အာဂစ္ဆတိ။ **တေန္တိ** ‘‘ဌာနံ ခော ပနေတံ ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတီ’’တိ ဝစနံ။ ဟဋ္ဌိယံ **ယံ အညတရော သတ္တော** တိ ဧတ္ထ **ယန္တိ** နိပါတမတ္တံ, ကာရဏတ္ထေ ဝါ ဧသ နိပါတော, ဟေတုမှိ ဝါ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသော, ယေန ဌာနေနာတိ အတ္ထော, ကိရိယာပရာမသနံ ဝါ ဧတံ။ ‘‘ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတီ’’တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ဣတ္ထတ္တဿ အာဂမနသင်္ခါတံ ဌာနံ, တဒေတံ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော **ပဗ္ဗဇတိ, စေတောသမာဓိံ ဖုသတိ, ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတီ** တိ ဧတေသုပိ ပဒေသု။ ‘‘ဌာနံ ခော ပနေတံ ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ, ယံ အညတရော သတ္တော’’တိ ဟိ ဣမာနိ ပဒါနိ ‘‘ပဗ္ဗဇ တီ’’တိအာဒီဟိပိ ပဒေဟိ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ န ဂစ္ဆတီတိ **အဂါရံ,** ဂေဟံ, အဂါရဿ ဟိတံ **အာဂါရိယံ,** ကသိ ဂေါရက္ခာဒိကမ္မံ, တမေတ္ထ နတ္ထီတိ **အနာဂါရိယံ,** ပဗ္ဗဇ္ဇာ, တေနာဟ **‘‘အဂါရသ္မာ’’** တိအာဒိ။ **ပ**-သဒ္ဒေန ဝိသိဋ္ဌော **ဝဇ**-သဒ္ဒော ဥပသင်္ကမနေတိ ဝုတ္တံ **‘‘ဥပဂစ္ဆတီ’’** တိ။ **ပရန္တိ** ပစ္ဆာ, အတီတံယံ ဝါ, အညံ ပုဗ္ဗေနိဝါသန္တိပိ အတ္ထော။ ‘‘န သရတီ’’တိ ဝုတ္တေယေဝ အယမတ္ထော အာပဇ္ဇတီတိ ဒဿေတိ **‘‘သရိတုံ’’**န္တိအာဒိနာ။ **အပဿန္တော**တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေန အပဿနဟေတု, ပဿိတုံ အသက္ကောန္တော ဟုတ္ဝာတိပိ ဝဋ္ဋတိ။ မာန- သဒ္ဒော ဝိယ ဟိ အန္တ-သဒ္ဒော ဣဓ သာမတ္ထိယတ္ထော။ **သဒ္ဒာဘာဝတော**တိ သဗ္ဗဒာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **ဇရာဝသေနာ ပီ**တိ ဧတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒေန မရဏဝသေနာပီတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။

၄၅. ခိဍ္ဍာပဒေါသိနောတိ ကတ္တုဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ, ခိဍ္ဍာပဒေါသိကာတိ ပန သကတ္ထဝုတ္တိဝသေန, သဒ္ဒမနပေ က္ခိတ္ဝာ ပန အတ္ထမေဝ ဒဿေတုံ **‘‘ခိဍ္ဍာယ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ခိဍ္ဍာပဒေါသကာ’’တိ ဝ တ္တဗ္ဗေ ဣ-ကာ ရာဂမဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ပဒုဿနံ ဝါ **ပဒေါသော,** ခိဍ္ဍာယ ပဒေါသော **ခိဍ္ဍာပဒေါသော,** သော ဧတေသန္တိ **ခိဍ္ဍာပ ဒေါသိကာ။ ‘‘ပဒူသိကာတိပိ ဟဋ္ဌိ လိခန္တိ’’**တိ အညနိကာယိကာနံ ပမာဒလေခတံ ဒဿေတိ ။ မဟာဝိဟာရဝါသီနိကာယိ ကာနဥ္ဟိ တစနာမဂ္ဂဝသေန အယံ သံဝဏ္ဏနာ ပဝတ္တာ။ အပိစ တေန ဟေတ္ထကာရုဋ္ဌဟကာလေ ပမာဒလေခံ ဒဿေ တိ။ တမ္ပိ ဟိ ပဒတ္ထသောဓနာယ အဋ္ဌကထာယ သောဓိတနိယာမေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ, တေနာဟ **‘‘သာ အဋ္ဌကထာယံ နတ္ ထီ’’**တိ။ ဝေလံ အတိက္ကန္တံ **အတိဝေလံ,** တံ။ ဘာဝနပုံသကဥ္စေတံ, တေနာဟ **‘‘အတိစိရ’’**န္တိ, အာဟာရူပဘောဂကာ လံ အတိက္ကမိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ရတိဓမ္မ**-သဒ္ဒော ဟဿခိဍ္ဍာ-သဒ္ဒေဟိ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော ‘‘ဟဿ သခိဍ္ဍာသု ရတိဓမ္မော ရမဏသဘာဝေ’’တိ။ ဟသနံ **ဟဿော,** ကေဋ္ဌိဟဿော။ ခေဠနံ ကီဠနံ **ခိဍ္ဍာ,** ကာယိကတစ သိကကီဠာ။ အနုယောဂဝသေန တံသမာပန္နာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘ဟဿရတိဓမ္မဉ္စေဝ’’** တိအာဒိ။ ကီဠာ ယေဝ သံ ဝေ **ကေဋ္ဌိနော,** တေသံ ဟဿော တထာ။ ကီဠာဟဿပယောဂေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခဉ္စေတ္တ **ကေဋ္ဌိဟဿသုခံ။** တဒဝသိဋ္ဌကီဠာပယောဂေန ဥပ္ပဇ္ဇနကံ **ကာယိကတစသိကကီဠာသုခံ။**

‘‘တေ ကိရာ’’တိအာဒိ ဝိတ္ထာရဒဿနံ။ **ကိရ**-သဒ္ဒော ဟေတ္ထ ဝိတ္ထာရဇောတကောယေဝ, န တု အနုဿဝနာရုစိ ယာဒိဇောတကော တထာယေဝ ဟဋ္ဌိယံ, အဋ္ဌကထာသု စ ဝုတ္တတ္တာ။ **သိရိဝိဘဝေနာ**တိ သရီရသောဘဂ္ဂါဒိသိရိယာ, ပရိ တရာဒိသမ္ပတ္တိယာ စ။ **နက္ခတ္တ** န္တိ ဆဏံ။ ယေဘုယျေန ဟိ နက္ခတ္တယောဂေန ကတတ္တာ တထာယောဂေ တ ဟောတု, မာ ဝါ, နက္ခတ္တမိစ္စေဝ ဝုစ္စတိ။ **အာဟာရန္တိ** ဧတ္ထ ကော ဒေဝတနမာဟာရော, ကာ စ တေသမာဟာရဝေ လာတိ? သဗ္ဗေသမ္ပိ ကာမာဝစရဒေဝတနံ သုဓာဟာရော။ ဒွတ္တဒသဟာပမေဝ၀ိဤကာတေန ဟိ သုခဿ ဓာရဏတော ဒေဝတနံ ဘောဇနံ ‘‘သုဓာ’’တိ ဝုစ္စတိ။ သာ ပန သေတာ သဒ္ဓါပမာ အတုလျဒဿနာ သုစိ သုဂန္ဓာ ပိယရူပါ။ ယံ သန္ဓာယ **သု ဓာဘောဇနဇာတကေ** ဝုတ္တံ –

> ‘‘သဒ္ဓါပမံ သေတ’မတုလျဒဿနံ၊
> သုစိံ သုဂန္ဓံ ပိယရူပ’မဗ္ဘုတံ။
> အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ မမ ဇာတု စက္ခုဘိ၊
> ကာ ဒေဝတာ ဟတ္ထိသု ကိံ သုဓော’ဒဟီ’’တိ။ (ဇာ. ၂.၂၁.၂၂၇)။

> ‘‘ဘုတ္တာ စ သာ ဒွတ္တဒသဟန္တိ ဟာပကော၊
> ခုဒ္ဒံ ပိပါသံ အရတိံ ဒရက္လမံ။
> ကောဓူပနာဟဉ္စ ဝိဝါဒပေသုဏံ၊
> သီတုဏှ တန္ဒိဉ္စ ရသုတ္တမံ က္ဂဒ’’န္တိ စ။ (ဇာ. ၂.၂၁.၂၂၉)။

သာ စ ဟေဋ္ဌိမေဟိ ဟေဋ္ဌိမေဟိ ဥပရိမာနံ ဥပရိမာနံ ပဏီတတမာ ဟောတိ, တံ ယထာသကံ ပရိမိတဒိဝသဝသေန ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ကေစိ ပန ဝဒန္တိ "ဗိဠာရပဒပမာဏံ သုဓာဟာရံ တေ ဘုဉ္ဇန္တိ, သော ဇိဝှာယ ဌပိတမတ္တော ယာဝ ကေသဂ္ဂနခဂ္ဂာ ကာယံ ဖရတိ, ယထာသကံ ဂဏိတဒိဝသဝသေန သတ္တ ဒိဝသေ ယာပနသမတ္ထော ဟောတီ"တိ။ ကေစိတဒေ ပနေတ္ထ **ဗိဠာရပဒ**-သဒ္ဒေါ သုဝဏ္ဏသင်္ခာတဿ သင်္ချာဝိသေသဿ တစကော။ ပမာဏတော ပန ဥဒုမ္ဗရဖလပ္ပမာဏံ, ယံ ဟဏိတလံ ကဗဠင်္ဂဟန္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉှိ **မဓုကောသေ** –

> "ဟဏိရက္ခော ပိစု စာပိ၊ သုဝဏ္ဏကမုဒုမ္ဗရံ။
> ဗိဠာရပဒကံ ဟဏိ-တလံ တံ ကဗဠဂ္ဂဟ"န္တိ။

"နိရုန္တရံ ဆာဒန္တာပိ ပိဝန္တာပီ" တိ ဣဒံ ပရိကပ္ပနာဝသေန ဝုတ္တံ, န ပန ဧဝံ နိယမဝသေန တထာ ဆာဒနပိဝနာနံ မနိယမဘာဝတော။ **ကမ္မဇတေဇဿ ဗလဝဘာဝတော** ဥဠာရပုညနိဗ္ဗတ္တတ္တာ, ဥဠာရဂရုသိနိဒ္ဓသုဓာဟာရဇီရဏတော စ။ **ကရဇကာယဿ မန္ဒဘာဝတော** ပန သုခုမာလဘာဝတော။ တေနေဝ ဟိ ဘဂဝတ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ ပကတိပထဝိယံ ပတိအာတုံ အသက္ကောန္တံ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ "ဩဠာရိကံ ကာယံ အဓိဋ္ဌေဟီ"တိ အဝေတစ။ မနုဿာနံ ပန ကမ္မဇ တေဇဿ မန္ဒဘာဝတော, ကရဇကာယဿ ဗလဝဘာဝတော စ ဝုတ္တဝိပရီတေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကရဇကာယော**တိ ဧတ္ထ **ကော** ဝုစ္စတိ သရီရံ, တတ္ထ ပဝတ္တော။ ရဇော **ကရဇော,** ကိံ တံ? သုက္ကသောဏိတံ။ တဉှိ "ရာဂေ ရဇော န စ ပန ရေဏု ဝုစ္စတီ"တိ (မဟာနိ. ၂၀၉; စူဠနိ. ၇၄) ဧဝံ ဝုတ္တရာဂရဇဖလတ္တာ သရီရတစကေန က-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတ္ဝာ ကာရဏတေဟာရေန "ကရဇော"တိ ဝုစ္စတိ။ တေန သုက္ကသောဏိတသင်္ခာတေန ကရဇေန သမ္ဘူတော ကာယော ကရဇကာယောတိ အာစရိယာ။ တထာ ဟိ ကာယော မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေတိ ဝုတ္တော။ **မဟာအဿပူရသုတ္တန္တဋီကာယံ** ပန "ကရီယတိ ဂဗ္ဘာသယေ ခိပီယတီတိ ကရော, သမ္ဘဝေ, ကရတော ဇာတောတိ ကရဇော, မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေတိ အတ္ထော။ မာတုအာဒီနံ သဏ္ဌာပနဝသေန ကရတော ဟတ္ထတော ဇာတောတိ ကရဇောတိ အပရေ။ ဥဘယထာပိ ကရဇကာယန္တိ စတုသန္တတိရူပမာဟာ"တိ ဝုတ္တံ။ ကရောတိ ပုတ္တေ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ ကရော, သုက္ကသောဏိတံ, တေန ဇာတော ကရဇောတိပိ ဝဒန္တိ။ တထာ အသမ္ဘူတောပိ စ ဒေဝတာနံ ကာယော တဗ္ဗောဟာရေန **"ကရဇကာယော"**တိ ဝုစ္စတိ ယထာ "ပူတိကာယော, ဇရသိင်္ဂါလော"တိ။ **တေသန္တိ** မနုဿာနံ။ **အစ္ဆယာဂု** နာမ ပသန္နာ အကသဋာ ယာဂု။ **ဝတ္တန္တိ** ကရဇကာယံ။ **ဇကံ အာဟာရဝေလန္တိ** ဧကဒိဝသမတ္တံ, ဧကသဋ္ဌိ မတေန ပန သတ္တာဟံ။

ဧဝံ အန္ဒဝယတော ဗျတိရေကတော စ ဒဿေတ္ဝာ ဥပမာဝသေနပိ တမာဝိကရောန္တော **"ယထာ နာမာ"**တိအာဒိ မာဟ။ **တတ္တပာသာဏေ** တိ အစ္စုဏှပာသာဏေ။ ရတ္တသေတပဒုမတော အဝသိဋ္ဌံ **ဥပ္ပလံ။ အကထာယ** န္တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ။ **အဝိသေသေနာ**တိ "ဒေဝတန္တိ" အဝိသေသေန, ဒေဝတာနံ ကမ္မဇတေဇော ဗလဝ ဟောတိ, ကရဇံ မန္ဒန္တိ တ ကမ္မဇတေဇကရဇကာယာနံ ဗလဝမန္ဒတာသင်္ခာတ ကာရဏသာမညေန။ တဒေတဉှိ ကာရဏံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဒေဝတာနံ သမာနမေဝ, တသ္မာ သဗ္ဗေပိ ဒေဝတ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကဗဠီကာရဘုတံ သုဓာဟာရံ ဥပနိဿာယ ဇီဝန္တီတိ **ကဗဠီကာရာဟာရူပဇီဝိနော။ ကေစီ**တိ အဘယဂိရိဝါသိနော။ **"ခိဍ္ဍာပဒုဿနမတ္တေနေဝ ဟေတေ ခိဍ္ဍာပဒေါသိကာတိ ဝုတ္တာ"**တိ အယံ ဟဋ္ဌော **"တေယေဝ စဝန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ"** တိ တေသ္သာနန္တရေ ပဋ္ဌိတဗ္ဗော တဒနုသန္ဓိကတ္တာ။ အယဉ္ဟေတ္ထာနုသန္ဓိ – ယဒိ သဗ္ဗေပိ ဧဝံ ကရောန္တာ ကာမာဝစရဒေဝတ စဝေယျုံ, အထ ကသ္မာ "ခိဍ္ဍာပဒေါသိကာ"တိ နာမဝိသေသေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တာတိ? ဝိစာရဏာယ ဧဝမာဟာတိ, ဧတေန ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ "သဗ္ဗေပိ ဒေဝတ ဧဝံ စဝန္တာပိ ခိဍ္ဍာယ ပဒုဿနသဘာဝမတ္တံ ပတိ နာမဝိသေသေန တထာ ဝုတ္တာ"တိ။ ယဒေဝံ ဝဒေယျ ယုံ "ကေစိတဒပတိဋ္ဌာပကောယံ ဟဋ္ဌော"တိ, တဒယုတ္တမေဝ ဣတိ-သဒ္ဒန္တရိကတ္တာ, အန္တေ စ တဿ အဝိဇ္ဇမာန တ္တာ။ အတ္ထိကေဟိ ပန တဿ ကေစိတဒသမဝရောဓနံ အန္တေ ဣတိသဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗောတိ။

၄၇-၄၈. မနောပဒေါသိနောတိ ကတ္တုဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ, မနောပဒေါသိကာတိ စ သကတ္ထဝုတ္တိဝသေန, အတ္ထမတ္တံ ပန ဒဿေတုံ **"မနေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"မနောပဒေါသကာ"**တိ တ ဝတ္တဗ္ဗေ က္က-ကာရာဂမဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **မနေနာ**တိ ဣဿာပကတတ္တာ ပဒုဋ္ဌေန မနသာ။ အပရော နယော – ဥဿူယနဝသေန မနသာ ပဒေါသော **မနောပဒေါသော,** ဝိနာသဘူတော သော ဧတေသမတ္ထီတိ **မနောပဒေါသိကာ**တိ။ "တေ အညမညမ္ပိ ပဒုဋ္ဌစိတ္တာ ကိလန္တကာယာ ကိလန္တစိတ္တာ တေ ဒေဝတ တမှာ ကာယာ စဝန္တီ"တိ ဝစနတော **"ဧတေ စာတုမဟာရာဇိကာ"**တိ အာဟ။ မနေန ပဒုဿနမတ္တေနေဝ ဟေတေ မနောပဒေါသိကာတိ ဝုတ္တာ။ **"တေသု ကိရာ"**တိအာဒိ ဝိတ္ထာရော။ **ရထေန ဝီ**

ထိံ ပဋိပဇ္ဇတီတိ ဥပလက္ခဏမတ္တံ အညေဟိ အညတ္ထာပိ ပဋိပဇ္ဇနသမ္ဘဝတော။ **တေနွိ** အတ္တနော သမ္ပတ္တိံ။ ဥ **ဒ္ဓုမာတော ဝိယာ**တိ ပီတိယာ ကရဏဘူတာယ ဥန္နတော ဝိယ။ **ဘိဇ္ဇမာနော ဝိယာ** တိ တာယ ဘိဇ္ဇန္တော ဝိယ, ပီတိယာ တ ကတ္တုဘူတာယ ဘဥ္ဇိတော ဝိယ။ **ကုဒ္ဓာ နာမ သုဝိဇာနနာ ဟောန္တိ,** တသ္မာ **ကုဒ္ဓဘာဝမသ္သ ဥတ္တတ** တိ အတ္ထော။

အကုဒ္ဓော ရက္ခတီ တိ ကုဒ္ဓသ္သ သော ကောဓော ဣတရသ္မိံ အကုဇ္ဈန္တေ အနုပာဒါနော စေဝ ကေတရမတ္တံ ဥပ္ပတ္တိယာ အနာသေဝနော စ ဟုတ္တ စာဝေတုံ န သက္ကောတိ, ဥဒကန္တံ ပတ္တ အဂ္ဂိ ဝိယ နိဗ္ဗာယတိ, တသ္မာ အ ကုဒ္ဓော ဣတရံ စဝနတော ရက္ခတိ။ ဥဘောသု ပန ကုဒ္ဓေသု ဘိယျော ဘိယျော အညမညမ္ဟိ ပရိဝဍ္ဎနဝသေန တိခိ ဏာသမုဒာစာရော နိဿယဒဟနရသော ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဟဒယဝတ္ထုံ နိဒဟန္တော အစ္စန္တသုခုမာလကရဇ ကာယံ ဝိနာသေတိ, တတော သကလောပိ အတ္တဘာဝေါ အန္တရဓာယတိ , တမတ္ထံ ဒဿေတုမာဟ **“ဥဘောသု ပနာ”**တိအာဒိ။ တထာ စာဟ ဟဥ္ဇိယံ “တေ အညမညမ္ဟိ ပဒုဋ္ဌစိတ္တာ ကိလန္တကာယာ ကိလန္တစိတ္တာ တေ ဒေဝ တမ္ဟာ ကာယာ စဝန္တီ”တိ။ **ကေဿ ကောဓော ဣတရဿ ပစ္စယော ဟောတိ, တဿပိ ကောဓော ဣတရဿ ပစ္စယော ဟောတီ**တိ ဧတ္ထ ကောဓဿ ဘိယျော ဘိယျော ပရိဝဍ္ဎနာယ ဧဝ ပစ္စယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, န စဝနာ ယ နိဿယဒဟနရသေန အတ္တနောယေဝ ကောဓေန ဟဒယဝတ္ထုံ နိဒဟန္တေန အစ္စန္တသုခုမာလဿ ကရဇကာယဿ သ စဝနတော။ **ကန္ဒန္တာနံယေဝ ဩရောဓာန** န္တိ အနာဒရတ္ထေ သာမိဝစနံ။ **အယမေတ္ထ ဓမ္မတာ** တိ အယံ တေသံ ကရဇကာယမန္ဒတာယ, တထာဥပ္ပဇ္ဇနကဿ စ ကောဓဿ ဗလဝတာယ ဌာနသော စဝနဘာဝေါ ဧတေသု ဒေဝေသု ရူပာရူပဓမ္မာနံ ဓမ္မနိယာမော သဘာဝေါတိ အတ္ထော။

၄၉-၅၂. **စက္ခာဒီနံ ဘေဒံ ပဿတီ** တိ ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပါတေ ဝိကာရာပတ္တိဒဿနတော, အန္တေ စ အဒဿ သန္နူပဂမနတော ဝိနာသံ ပဿတိ ဩဠာရိကတ္တာ ရူပဓမ္မဘေဒဿ။ **ပစ္စယံ ဒတ္တတ** တိ အနန္တရပစ္စယာဒိဝသေန ပစ္စယသတ္တိံ ဒတ္တ, ပစ္စယော ဟုတ္တတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တသ္မာ န ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဗလဝတရမ္ပိ သမာနံ ဣမိနာ ကာရဏေန န ပဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဗလဝတရန္တိ** စ စိတ္တဿ လဟုတရဘေဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဧကဿ မိံ ရူပေ ဓရန္တေယေဝ သောဠသ စိတ္တာနိ ဘိဇ္ဇန္တိ။ **စိတ္တဿ ဘေဒံ န ပဿတီ** တိ ဧတ္ထ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇန္တ တမ္ပိ စိတ္တံ ပရဿ အနန္တရပစ္စယဘာဝေနေဝ ဘိဇ္ဇတိ, တသ္မာ ပုရိမစိတ္တဿ အဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိယ ပစ္ဆိမ စိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိတော ဘာဝပက္ခော ဗလဝတရော ဟာကဋ္ဌောဝ ဟောတိ, န အဘာဝပက္ခောတိ ဣဒံ ကာရဏံ ဒဿ သေတုံ “စိတ္တံ ပနာ”တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အယဥ္စေတ္ထော အလာတစက္ကနိဒဿနေန ဒီပေတဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပန တက္ကိတဒီ နာနတ္တနယဿ ဒုရဝဓာနတာယ, ဧကတ္တနယဿ စ မိစ္ဆာဂဟိတတ္တာ “ယဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သဗ္ဗ အပိ ဧဝရူပေန ပဝတ္တတိ, အယံ မေ အတ္တာ နိစ္စော”တိအာဒိနာ အဘိနိဝေသံ ဇနေသိ, တသ္မာ တမတ္ထံ **“သော တံ အပဿန္တော”**တိအာဒိနာ သဟ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတိ။

အန္တာနန္တိကဝါဒဝဏ္ဏနာ

၅၃. အန္တာနန္တသဟစရိတော ဝါဒေါ **အန္တာနန္တော** ယထာ “ကုန္တာ ပစရန္တီ”တိ, အန္တာနန္တသန္နိဿိ ယော ဝါ ယထာ “မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ”တိ, သော ဧတေသန္တိ **အန္တာနန္တိကာ** တိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အန္တ တာနန္တဝါဒါ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တနယေန အန္တာနန္တသဟစရိတော, တန္နိဿယော ဝါ, အန္တာနန္တေသု ဝါ ပဝတ္တ တော ဝါဒေါ ဧတေသန္တိ **အန္တာနန္တဝါဒါ။** ဣတအနိ “အန္တဝါ အယံ လောကော”တိအာဒိနာ ဝက္ခမာနဟဋ္ဌာနရူပံ အ တ္ထံ ဝိဘဇန္တော **“အန္တံ ဝါ”** တိအာဒိမာဟ။ အမတိ ဂစ္ဆတိ ဘာဝေါ ဩသာနမေတ္ထာတိ ဟိ **အန္တော,** မရိယာဒါ , တပ္ပဋိသေဓေန **အနန္တော။** အန္တော စ အနန္တော စ အန္တာနန္တော စ နေဝန္တာနာနန္တော စ **အန္တာနန္တော** တွေ ဝေ ဝုတ္တော သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသေနဝါ “နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒါ. ၁) ဝိယ။ စတုတ္ထပဒဥ္ဆေဟတ္တ တတိယပဒေန သမာနတ္တန္တိ အန္တာနန္တပဒေနေဝ ယထာဝုတ္တနယဒွဝယေ န စတုဓာ အတ္ထော ဝိညာယတိ။ ကဿ ပနာယံ အန္တာနန္တောတိ? လောကီယတိ သံသာရနိဿရဏတ္ထိကေဟိ ဒိဋ္ဌိ ဂတိကေဟိ အဝပဿီယတိ, လောကိယန္တိ ဝါ ဧတ္ထ တေဟိ ပုညာပုညာနိ, တဗ္ဗိပာကော စာတိ “လောကော”တိ သင် ချံ ဂတဿ အတ္တနော။ တေနာဟ ဟဥ္ဇိယံ “အန္တာနန္တံ လောကဿ ပညပေန္တီ”တိ။ ကော ပနေသော အတ္တာတိ? ဈာနဝိသယဘူတံ ကသိဏနိမိတ္တံ။ အယဥ္ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ စက္ကဝာဠပရိယန္တံ, အပရိယန္တံ ဝါ ဝဍ္ဎ

ပနဝသေန, တဒနုသ္သတဒိဝသေန စ တတ္ထ လောကသညီ ဝိဟရတိ, တထာ စ အဋ္ဌကထာယံ ဝက္ခတိ ''တံ 'လော
ကော'တိ ဂဟေတွတ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၅၄-၆၀) ကေစိ ပန ဝဒန္တိ ''ဈာနံ, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ ဣဓ အတ္တာ,
လောကောတိ စ ဂဟိတာ''တိ, တံ အဋ္ဌကထာယ န သမေတိ။

ဧတ္တာဟ – ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏမ္ပိ တဒီနံ အန္တာနန္တိကတ္တံ အန္တတ္တ အနန္တတ္တ အန္တာနန္တတ္တ
အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတဒတ္တာ, ပစ္ဆိမဿ ပန တက္ကိကဿ တဒုဘယပဋိသေဓနဝသေန ပဝတ္တတဒတ္တာ ကထံ အ
န္တာနန္တိကတ္တန္တိ? တဒုဘယပဋိသေဓနဝသေန ပဝတ္တတဒတ္တာ ဧဝ။ အန္တာနန္တပဋိသေဓနတအောပိ ဟိ သော
အန္တာနန္တဝိသယောယေဝ တမာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ။ တေဒတ္ထမေဝ ဟိ သန္ဓာယ အဋ္ဌကထာယံ **''အန္တံ တ အနန္
တန္တံ တ အန္တာနန္တံ တ နေဝန္တာနာနန္တံ တ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတအာ''**တိ ဝုတ္တံ။ အထ တ ယထာ တတိယတဒေ
ဒေသပဘေဒဝသေန ဧကဿေဝ လောကဿ အန္တဝတာ, အနန္တဝတာ စ သမ္ဘဝတိ, ဧဝမေတ္ထ တက္ကီတဒေပိ
ကာလပဘေဒဝသေန ဧကဿေဝ တဒုဘယသမ္ဘဝတော အညမညပဋိသေဓေ တဒုဘယညေဝ ဝုစ္စတိ, ဒွိန္နမ္ပိ စ ပဋိ
သေဓာနံ ပရိယုအာသတာ။ ကထံ? အန္တဝန္တပဋိသေဓေ ဟိ အနန္တတ ဝုစ္စတိ, အနန္တဝန္တပဋိသေဓေ စ အန္တတာ။ ဒွိ
ပဋိသေဓာ ဟိ ပကတိယတ္ထညာပကော။ ဣတိ ပဋိသေဓနဝသေန အန္တာနန္တသင်္ခာတဿ ဥဘယဿ ဝုတ္တတ္
တာ ယုတ္တောယေဝ တဗ္ဗိသယဿ ပစ္ဆိမဿာပိ အန္တာနန္တိကဘာဝတေတိ။ ယဒေဝံ သော အန္တာနန္တိကတဒ
ဘာဝတော တတိယတဒသမဝရောဓေယေဝ သိယာတိ? န, ကာလပဘေဒဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဒေသပဘေဒဝသေန ဟိ
အန္တာနန္တိကော တတိယတဒီ ဝိယ ပစ္ဆိမောပိ တက္ကိကော ကာလပဘေဒဝသေန အန္တာနန္တိကော ဟောတိ။ ကထံ?
ယသ္မာ အယံ လောကသညိတော အတ္တာ အနန္တော ကအာ စိ သက္ခိဒိဋ္ဌောတိ အဓိဂတဝိသေသေဟိ မဟေသီဟိ အနု
သုယ္ယတိ, တသ္မာ နေဝန္တတ။ ယသ္မာ ပနာယံ အန္တတ ကအာစိ, သက္ခိဒိဋ္ဌောတိ တေဟိယေဝ အနုသုယ္ယတိ, တသ္
မာ နာနန္တတတိ။ အယံ တက္ကိကော အဝမိုတဘာဝပုဗ္ဗကတ္တာ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ ဝမိုတဘာဝဿ ဥဘယထာ လဗ္
ဘမာနဿ ပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော အပ္ပစ္စက္ခကာရိတာယ အနုဿုတဒိမတ္တေ ဌတွတ ဝမိုတကာလဝသေန ''နေဝ
န္တတ''တိ ပဋိက္ခိပတိ, အဝမိုတကာလဝသေန ပန ''နာနန္တတ''တိ, န ပန အန္တတာနန္တတာနံ အစ္စန္တမဘာဝေန
ယထာ တံ ''နေဝသညာနာသညာ''တိ။ ယထာ စာနုဿုတိကတက္ကိနော, ဧဝံ ဇာတိဿရတက္ကိအာဒီနမ္ပိ ဝသေန ယ
ထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကေစိ ပန ယဒိ ပနာယံ အတ္တာ အန္တတ, ဧဝံ သတိ ဒူရဒေသေ ဥပပဇ္ဇနာနုဿရဏာဒိကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ န သိယာ။
အထ အနန္တတ, ဣဓ္ဌ ဣဓ ဌိတဿေဝ ဒေဝလောကနိရယာဒီသု သုခဒုက္ခာနုဘဝနံ သိယာ။ သစေ ပန အန္တတ စေဝ
အနန္တတ စ, ဧဝမ္ပိ တဒုဘယအောသသမာယောဂေ သိယာ။ တသ္မာ ''အန္တတ, အနန္တတ''တိ စ အဗ္ယာကရဏီယော
အတ္တာတိ ဧဝံ တက္ကနဝသေန စတုတ္ထတဒပ္ပဝတ္တိံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ယဒိ ပနေသ ဝုတ္တနယေန အန္တာနန္တိကော ဘ
ဝေယျ, အထ ကသ္မာ ''ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝမာဟံသု 'အန္တတ အယံ လောကော ပရိဝဋုမော'တိ, တေသံ
မုသာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၅၇) တဿ ပုရိမတဒတ္တယပဋိက္ခေပေ ဝုတ္တောတိ? ပုရိမတဒတ္တယဿ တေန ယ
ထာဓိပ္ပေတပ္ပကာရဝိလက္ခဏဘာဝတော။ တေနေဝ ဟိ ကာရဏေန တထာ ပဋိက္ခေပေ ဝုတ္တော, န ပန တဿ အန္
တာနန္တိကတ္တာဘာဝေန, န စ ပရိယန္တရဟိတဒိဋ္ဌိတစာဟိ ပဋိက္ခေပေန, အဝဿဋ္ဌေတံ ဧဝမေဝ ဉာတဗ္ဗံ။ အညထာ
ဟေသ အမရာဝိက္ခေပပက္ခညေဝ ဘဇေယ္ယ စတုတ္ထတအော။ န ဟိ အန္တတာအနန္တတာတဒုဘယဝိနိမုတ္တော အတ္တ
နော ပကာရော အတ္ထိ, တက္ကီတဒီ စ ယုတ္တိမဂ္ဂကောယေဝ။ ကာလဘေဒဝသေန စ ဧကဿမ္ပိ လောကေ တဒုဘယံ
နော န ယုဇ္ဇတီတိ။ ဘဝတု တာဝ ပစ္ဆိမတဒီဒွဝယဿ အန္တာနန္တိကဘာဝေ ယုတ္တော အန္တာနန္တာနံ ဝသေန ဥ
ဘယဝိသယတ္တာ တေသံ တဒဿ။ ကထံ ပန ပုရိမတဒီဒွဝယဿ ပစ္စေကံ အန္တာနန္တိကဘာဝေ ယုတ္တော သိယာ
ဧကေကဝိသယတ္တာ တေသံ တဒဿာတိ? ဝုစ္စတေ – သမုအာယေ ပဝတ္တမာန-သဒ္ဒဿ အဝယဝေပိ ဥပစာရဝုတ္တိ
တော။ သမုဒိတေသု ဟိ အန္တာနန္တတဒီသု ပဝတ္တမာနော အန္တာနန္တိ က-သဒ္ဒော တတ္ထ နိရုဠ္ဌဟတာယ တဒဝယ
ဝေသုပိ ပစ္စေကံ အန္တာနန္တိကတဒီသု ပဝတ္တတိ ယထာ ''အရူပဇ္ဈာနေသု ပစ္စေကံ အဋ္ဌဝိမောက္ခပရိယာယော'',
ယထာ စ ''လောကေ သတ္တာသယော''တိ။ အထ တ အဘိနိဝေသတော ပုရိမကာလေ ပဝတ္တဝိတက္ကဝသေန အယံ တတ္
ထ တေဟာရော ကတော။ တေသဥ္ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တထာရူပစေတောသမာဓိသမဓိဂမတော ပုဗ္ဗကာလေ ''အန္တတ နု
ခော အယံ လောကော, ဥအာဟု အနန္တတ''တိ ဥဘယာကာရာဝလမ္ဗိနော ဝိတက္ကဿ ဝသေန နိရုဠ္ဌေဟာ အန္တာနန္တိ
ကဘာဝေ ပစ္ဆာ ဝိသေသလာဘေန တေသု အန္တာနန္တတဒေသု ဧကဿေဝ တဒဿ သင်္ဂဟေ ဥပ္ပန္နေပိ ပုရိမသိ

ဒ္ဓရူပ္ပဟိယာ တေဟာရီယတိ ယထာ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ မရဏဓမ္မာ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၃၃) အရဟတိ သတ္တပရိယာ ယော, ယထာ စ ဘဝန္တရဂတေပိ မဏ္ဍူကာဒိတေဟာရောတိ။

၅၄-၆၀. ပဋိဘာဂနိမိတ္တဝမုနာယ ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိ, တိရိယဥ္စ စက္ကတဥ္ဇပရိယန္တဂတာဂတဝသေန အန္တာနန္တ ဘာဝတေတိ ဒဿေတုံ **''ပဋိဘာဂနိမိတ္တ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ န္တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။ **ဥဒ္ဓမဓော အဝမေတ္တတ တိရိယံ ဝမေတ္တတ**တိ ဧတ္တာပိ ''စက္ကတဥ္ဇပရိယန္တံ ကတ္တ''တိ အဓိကာရဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''တက္ကယတီတိ တက္ကီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄) သဒ္ဒတော, ''စတုဗ္ဗိဓော တက္ကီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄) အတ္ထတော စ သဿတတဒေ ဝုတ္တနယေန။ **ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနုသာရေနာ** တိ ဒဿနဘူတေန ဝိညာဏေန ဥပလဒ္ဓပုဗ္ဗ ဗဿ အန္တဝန္တာဒိနော အနုဿရဏေန, ဧဝဥ္စ ကတ္တ အနုဿုတိတက္ကီသုဒ္ဓတက္ကီနမ္ပိ ဣမ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ အထ တ ဒိဋ္ဌဂ္ဂဟဏေနေဝ ''နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၀, ၁၉၄) ဝိယ သု တာဒီနမ္ပိ ဂဟိတဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ''အန္တတ''တိအာဒိနာ ဣစ္ဆိတဿ အတ္တနော သဗ္ဗအာဘာဝပရာမသနဝသေ နေဝ ဣမေသံ တအနံ ပဝတ္တနတော သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''သတ္တေဝ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ယော, သေသာ သဿတဒိဋ္ဌိယော''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၉၇, ၉၈)။

အမရာဝိက္ခေပဝါဒဝဏ္ဏနာ

၆၁. **န မရတီ**တိ ''ဝေမေတ''တိ သန္နိဋ္ဌာနာဘာဝေန န ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ, အနေကဂ္ဂိကာယေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပရိယန္တရဟိတာ** တိ ဩသာနဝိဂတာ, အနိဋ္ဌင်္ဂတာတိ အတ္ထော။ **ဝိဝိဓော**တိ ''ဧဝမ္ပိ မေ နော''တိအာဒိနာ နာ နပ္ပကာရော။ **ခေပော**တိ သကတဒေန ပရတအနံ ခိပနံ။ ကော ပနေသော အမရာဝိက္ခေပေတိ? တထာပဝတ္တော ဒိဋ္ဌိပ္ပ ဓာနော တာဒိသာယ တဏှာယ သမုဋ္ဌာပကော စိတ္တုပ္ပာဒေယေဝ။ အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ, တဏှာယ စ ဝိက္ခိပန္တိ, ဝိဝိဓမပ နေန္တီတိ တ **အမရာဝိက္ခေပိနော,** တေယေဝ ''အမရာဝိက္ခေပိကာ''တိပိ ယုဇ္ဇတိ။ **''မစ္ဆဇာတိ''** စ္စေဝ အဝတ္တ **''ကော''**တိ ဝဒန္တော မစ္ဆဇာတိဝိသေသော ဧသောတိ ဒဿေတိ။ **ဣတော စိတော စ သန္ဓာဝတိ** ဧကေသိံ သဘာဝေ အနဝဋ္ဌာနတော။ ယထာ **ကဟံ န ဥပဂစ္ဆတိ,** တထာ သန္ဓာဝနတော, ဧတေန အမရာယ ဝိက္ခေပေ တထာ, သော ဝိယာ တိ **အမရာဝိက္ခေပေ** တိ အတ္ထမာဟ ''သာ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာဒိဝသေနာ''တိအာဒိနာ ဝိက္ခေပပဒတ္ထေန ဥပမိတတ္တ တာ။ အယမေဝ ဟိ အတ္ထော အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေနာပိ **သာရတ္ထဒီပနိယံ** (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.တတိယသင်္ဂီ တိကထာဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တော။ အမရာ ဝိယ ဝိက္ခေပေ အမရာဝိက္ခေပေတိ ကေစိ။ အထ တ အမရာ ဝိယ ဝိက္ခိပန္တီတိ **အမရာဝိက္ခေပိနော,** တေယေဝ **အမရာဝိက္ခေပိကာ။**

၆၂. ဝိက္ခေပတဒိနော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ, အဗ္ဗာကတဓမ္မေ စ (အကုသလဓမ္မေပိ ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၆၂) သဘာဝ ဘေဒဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ ဉာဏံ နတ္ထီတိ ကုသလာကုသလပအနံ ကုသလာကုသလကမ္မပထဝသေနေဝ အတ္ထော ဝုတ္တ တော။ **ဝိဃာတော** ဝိဟေသာ ကာယိကဒုက္ခံ ''ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပတ္တိယာ''တိ အေမနဿဿ ဟေတုဘာဝေန ဝစနတော, တေနာဟ **''ဒုက္ခံ ဘဝေယျာ''** တိ။ **မုသာဝါဒေ**တိ နိမိတ္တေ ဘုမ္မဝစနံ, နိဿက္ကတ္တေ တ။ မုသာဝါဒဟေတု, မု သာဝါဒတော တ ဩတ္တပ္ပေန စေဝ ဟိရိယာ စာတိ အတ္ထော။ ကီဒိသံ အမရာဝိက္ခေပမာပဇ္ဇတီတိ အာဟ **''အပရိယန္တ တဝိက္ခေပ''**န္တိ, တေန အမရာသဒ္ဒိသဝိက္ခေပသင်္ခာတံ ဒုတိယနယံ နိဝတ္တေတိ။ ယထာဝုတ္တေ ဟိ နယဒွယေ ပဌမ နယဝသေနာယမတ္ထော ဒဿိတော, ဒုတိယနယဝသေန ပန အမရာသဒ္ဒိသဝိက္ခေပံ ဒဿေတုံ ''က္လာဒံ ကုသလန္တိ ပုဋ္ဌော''တိအာဒိဝစနံ ဝက္ခတိ။

''ဧဝန္တိပိ မေ နော'' တိ ယံ တယာ ပုဋ္ဌံ, တံ ဧဝန္တိပိ မေ လဒ္ဓိ နော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဝံ သဗ္ဗတ္ထ ယထာ ရဟံ။ **အနိယမိတဝိက္ခေပေ** တိ သဿတာဒီသု ဧကေသ္မိမ္ပိ ပကာရေ အဋ္ဌတ္တ ဝိက္ခေပကရဏံ, ပရတဒိနာ ယသ္မိံ ကိ သ္မိဥ္စိ ပကာရေ ပုစ္ဆိတေ တဿ ပဋိက္ခေပဝိက္ခေပေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ တ အပရိယန္တဝိက္ခေပဒဿနံ ယေဝ အဋ္ဌကထာယံ ကတံ ''ဧဝန္တိပိ မေ နောတိ အနိယမိတဝိက္ခေပေ''တိအာဒိနာ, ''က္လာဒံ ကုသလန္တိ တ အကုသလန္တိ တ ပုဋ္ဌော''တိအာဒိနာ စ။ ''ဧဝန္တိပိ မေ နော''တိအာဒိနာ ဟိ အနိယမေတ္တ, နိယမေတ္တ စ သဿတေကစ္စသဿ သတုစ္ဆေဒတက္ကီတအနံ ပဋိသေဓနေန တံ တံ တဒံ ပဋိက္ခိပတော ဝ အပရိယန္တဝိက္ခေပတဒတ္တာ။ ''အမရာဝိက္ခေပိ နော''တိ ဒဿေတ္တ အတ္ထနာ ပန အနဝဋ္ဌိတတဒတ္တာ န ကိသ္မိဥ္စိ ပက္ခေ အဝတိဋ္ဌတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ

"သယံ ပန ဣဒံ။ပေ။ န ဖ္ဟာကရောတီ" တိ အာဟ။ ဣအနိ ကုသလာဒီနံ အဖ္ဟာကရဏေန တဒေဝ အနဝဇ္ဇာနံ ဝိဘာဝေ တိ **"ဣဒံ ကုသလန္တိ ပုဋ္ဌော"** တိအာဒိနာ။ တေနေတဟ **"ကေသ္မိမ္ပိ ပဉှေ န တိဋ္ဌတီ"** တိ။ **ကိံ နော နောတိ တေ လ ဒ္ဓီ**တိ နေဝ န ဟောတီတိ တဝ လဒ္ဓိ ဟောတိ ကိန္တိ အတ္ထော။ **နော နောတိပိ မေ နော**တိ နေဝ န ဟောတီတိပိ မေ လဒ္ဓိ နော ဟောတိ။

၆၃. အတ္တနော ပဏ္ဍိတဘာဝဝိသယာနညေဝ ရာကဒီနံ ဝသေန ယောဇနံ ကာတုံ **"အဇာနန္တောပီ"** တိအာဒိမာဟ။ **သဟ သာ**တိ အနုပဓာရေတ္ဝာ ဝေဂေန။ **"ဘဒ္ဒမုခာ** တိ ပဏ္ဍိတာနံ သမုအစိဏ္ဏမာလပနံ, သုန္ဒရမုခါတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဖ္ဟာကရဏေ, နိမိတ္တေ စေတံ ဘုမ္မံ။ ဆန္ဒရာဂပအနံ သမာနတ္တဘာဝေပိ ဝိကပ္ပနဇောတကေန **တ**-သဒ္ဒေ န ယောဇ္ဇတ္တာ ကေဗလီဗဒ္ဒာဒိနယေန ဘိန္နတ္တတာဝ ယုတ္တာတိ အာဟ **"ဆန္ဒော ဒုဗ္ဗလရာကော, ရာကော ဗလဝ ရာကော"**တိ။ **အေသပဋ္ဌိယေသု**ပိ ဧသေဝ နယော။ **တွေကမ္ပိ နာမာ** တိ တွေ **အပိ**-သဒ္ဒော သမ္ဘိဏ္ဍနေ ဝတ္တတိ, **နာမ**-သဒ္ဒော ဂရဟာယံ။ န ကေဝလံ ဣတော ဥတ္တရိတရမေဝ, အထ ခော တွေကမ္ပိ န ဇာနာမိ နာမ, ပဂေဝ တဒုတ္တ ရိဇာနနေတိ အတ္ထော။ ပရေဟိ ကတသက္ကာရသမာနဝိသယာနံ ပန ရာကဒီနံ ဝသေန အယံ ယောဇနာ – ကုသလာကုသ လံ ယထာဘူတံ အပဇာနန္တောပိ ယေသမဟံ သမတယေန ကုသလမေဝ "ကုသလ"န္တိ, အကုသလမေဝ "အကုသလ"န္တိ စ ဖ္ဟာကရေယ္ယံ, တေသု တထာ ဖ္ဟာကရဏဟေတု "အဟော ဝတ ရေ ပဏ္ဍိတော"တိ သက္ကာရသမ္မာနံ ကရောန္တေသု မမ ဆန္ဒော တ ရာကော တ အဿာတိ။ **အေသပဋ္ဌိယေသု**ပိ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ "တံ မမဿ ဥပဟအနံ, သော မမဿ ဝိဃာတော"တိ ဣဒံ အဘိဓမ္မနယေန (ဓ. သ. ၁၂၁၉ အာဒယော) ယထာလာဘဝစနံ ယထာသမ္ဘ ဝံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"ဆန္ဒရာဂဒ္ဝယ"**န္တိအာဒိ။ တဏှာဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ဟိ "ဥပဟအန"န္တိ အဘိဓမ္မေ ဝုတ္တာ (ဓ. သ. ၁၂၁၉ အာဒယော) ဣအနိ သုတ္တန္တနယေန အဝိသေသယောဇနံ ဒဿေတိ **"ဥဘယမ္ပိ တ"** တိအာဒိနာ။ သုတ္တ န္တေ ဟိ အေသောပိ "ဥပဟအန"န္တိ ဝုတ္တော "ကောစုပဟအနဝိနိဗန္ဓာ ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇန္တီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃. ၁.၆၃) **"ဥဘယမ္ပီ"** တိ စ အတ္ထတော ဝုတ္တံ, န သဒ္ဒတော စတုန္နမ္ပိ သဒ္ဒာနမတ္ထဒ္ဝယတစကတ္တာ။ **ဒဠှဂ္ဂဟဏ** န္တိ အမုဉ္စနဂ္ဂဟဏံ။ ပဋိဃောပိ ဟိ အာရမ္မဏံ န မုဉ္စတိ ဥပနာဟာဒိဝသေန ပဝတ္တနတော, လောဘသ္သေဝ ဥပဟအန ဘာဝေန ဟာကဋ္ဌတ္တာ အေသဿာပိ ဥပဟအနဘာဝံ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ **ဝိဟနနံ** ဝိဟိံသနံ ဝိဗာဓနံ။ ရာကောပိ ဟိ ပရိဋ္ဌာဟဝသေန သာရဒ္ဓဝုတ္တိတာယ နိဿယံ ဝိဟနတိ။ **"ရာကော ဟိ"**တိအာဒိနာ ရာဂအေသာနံ ဥပဟအနဘာဝေ ဝိသေသဒဿနမုခေန တဒတ္ထသမတ္ထနံ။ ဝိနာသေတုကာမတာယ အာရမ္မဏံ ဂဏှာတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣတီ**တိ တသ္မာ ဂဟဏဝိဟနနတော။

၆၄. ပဒုတိ သဘာဝဓမ္မေ ဇာနာတိ, ယထာသဘာဝံ တ ဂစ္ဆတီတိ **ပဏ္ဍာ,** သာ ယေသံ တေ ပဏ္ဍိတာတိ အတ္ထံ ဒ ဿေတိ **"ပဏ္ဍိစ္စေနာ"** တိအာဒိနာ။ ပဏ္ဍိတဿ ဘာဝေ **ပဏ္ဍိစ္စံ,** ပညာ။ ယေန ဟိ ဓမ္မေန ပဝတ္တိနိမိတ္တဘူတေန ယုတ္တော "ပဏ္ဍိတော"တိ ဝုစ္စတိ, သောယေဝ ဓမ္မော **ပဏ္ဍိစ္စံ။** တေန သုတစိန္တာမယပညာ ဝုတ္တာ တာသမေဝ ဝိ သယဘာဝတော။ သမာပတ္တိလာဘိနော ဟိ ဘာဝနာမယပညာ။ "နိပုဏာ"တိ ဣမိနာ ပန ကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပဋိသန္ဓိပညာသင္ ခာတံ သာဘာဝိကညာဏံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"သဏှသုခုမဗုဒ္ဓိနော"**တိ။ **အတ္တန္တရ** န္တိ အတ္ထနာနတ္တံ, အတ္ထမေဝ ဝ တ။ **"ဝိညာတပရပ္ပဝာအ"** တိ ဧတေန **ကတ**-သဒ္ဒဿ ကိရိယာသာမညတစကတ္တာ "ကတဝိဇ္ဇော"တိအာဒီသု ဝိယ **ကတ**-သဒ္ဒော ဉာဏာနုယုတ္တတံ ဝဒတီတိ ဒဿေတိ။ **"ကတတာဒပရိစယာ"**တိ ဧတေန ပန "ကတသိပ္ပော"တိအာဒီသု ဝိယ သမုအစိဏ္ဏတဒတံ။ ဥဘိန္နမန္တရာ ပန သမုစ္စယဒ္ဝယေန သာမညနိဒ္ဒေသံ, ဧကေသေသံ တတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တလဝေ ဓီနံ ရူပံ သဘာဝတေ ဝိယ ရူပမေတေသန္တိ **တလဝေဓိရူပာ**တိ အာဟ **"တလဝေဓိနေဂ္ဂဟာသဒိသာ"** တိ။ သတဓာ ဘိန္နဿ သ တလဂ္ဂဿ အံသုကောဋိဝေဓကေနေဂ္ဂဟာသဒိသာတိ အတ္ထော။ တာဒိသောယေဝ ဟိ **"တလဝေဓီ"**တိ အဓိပ္ပေ တော။ **မညေ**-သဒ္ဒော ဥပမာဇောတကောတိ ဝုတ္တံ **"ဘိန္ဒန္တာ ဝိယာ"** တိ။ **ပညာဂတေနာ**တိ ပညာပဘေဒေန, ပညာယ ဧဝ တ။ သမနုယုဥ္ဇနာ လဒ္ဓိယာ ပုစ္ဆာ။ သမနုကဟနာ တံကာရဏဿာတိ ဒဿေတိ **"ကိံ ကုသလ"**န္တိအာဒိနာ။ သမနု ဘာသနာပိ ဩတဒဝသေန သမနုယုဉ္ဇနာယေဝတိ အာဟ **"သမနုယုဉ္ဇေယျု"** န္တိ။ "န သမ္ပာယေယျု"န္တိ တွေ ဒ-ကာရဿ ယ-ကာရာဒေသတံ, ဧယျ-သဒ္ဒဿ စ သာမတ္ထိယတ္တတံ ဒဿေတုံ **"န သမ္ပာဒေယျ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၆၅-၆၆. မန္ဒာ အတိက္ခာ ပညာ ယဿာတိ **မန္ဒပညော,** တေနာဟ "အပညဿေတံ နာမ"န္တိ။ "မောဟမူ ဟော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဟ-ကာရလောပေန **"မောမူဟော"**တိ ဝုတ္တံ, တဥ္စ အတိသယတ္ထဒီပကံ ပရိယာယဒ္ဝယဿ

အတိရေကတ္ထဘာဝတောတိ ယထာ “ပဒဋ္ဌာန”န္တိ ဝုတ္တံ **“အတိသမ္မူဠှော”** တိ။ သိဒ္ဓေ ဟိ သတိ ပုနာရမ္ဘော နိယမာယ ဝါ ဟောတိ, အတ္ထန္တရဝိညာပနာယ ဝါ။ ယထာ ပုဗ္ဗေ ကမ္မုနာ အာဂတော, တထာ ဣဓာပီတိ **တထာဂတော,** သတ္တော။ ဧတ္ထ စ ကာမံ ပုရိမာနမ္ပိ တိဏ္ဏံ ကုသလာဒိဓမ္မသဘာဝါနဝဗောဓတော အတ္ထေဝ မန္ဒဘာဝေါ, တေသံ ပန အတ္တနော ကုသလာဒိဓမ္မာနဝဗောဓဿ အဝဗောဓနတော ဝိသေသော အတ္ထီတိ။ ပစ္ဆိမောယေဝ တဒဘာဝတော မန္ဒမောမူဟဘာဝေန ဝုတ္တော။ နနု စ ပစ္ဆိမဿာပိ အတ္တနော ဓမ္မာနဝဗောဓဿ အဝဗောဓော အတ္ထိယေဝ “အတ္ထိ ပရော လောကော’တိ ဣတိ စေ မေ အဿ, ‘အတ္ထိ ပရော လောကော’တိ ဣတိ တေ နံ ဗျာကရေယျံ, ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိဝစနတောတိ? ကိဉ္စာပိ အတ္ထိ, န ပန တဿ ပုရိမာနံ ဝိယ အပရိညာတဓမ္မဗျာကရဏနိမိတ္တမုသာဝါဒါဒိဘာယနဇိဂုစ္ဆနာကာရော အတ္ထိ, အထ ခေါ မဟာမူဠှောယေဝါတိ တထာဝေသ ဝုတ္တော။ အထ ဝါ “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိနာ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏတ္တံ “အတ္ထိ ပရော လောကော”တိ ဣတိ စေ မံ ပုစ္ဆသီတိ ပုစ္ဆာဌပနမေဝ တေန ဒဿီယတိ, န အတ္တနော ဓမ္မာနဝဗောဓာဝဗောဓောတိ အယမေဝ ဝိသေသေန “မန္ဒော မောမူဟော”တိ ဝုတ္တော။ တေနေဝ ဟိ တထာဝါဒီနံ သဉ္စယံ ဗေလဋ္ဌပုတ္တံ အာရဗ္ဘ “အယဉ္စ ဣမေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဗ္ဗဗာလော သဗ္ဗမူဠှော”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၁) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ “အတ္ထိ ပရော လောကော”တိ သဿတဒဿနဝသေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ဝါ ပုစ္ဆာ။ ယဒိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော သဿတဒဿနဝသေန ပုစ္ဆေယျ, ယဒိ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော သမ္မာဒဿနဝသေနာတိ ဒွိဓာပိ အတ္ထော ဝဋ္ဋတိ။ “နတ္ထိ ပရော လောကော”တိ နတ္ထိကဒဿနဝသေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ဝါ, “အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ ပရော လောကော”တိ ဥစ္ဆေဒဒဿနဝသေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ဝါ, “နေဝတ္ထိ န နတ္ထိ ပရော လောကော”တိ ဝုတ္တပကာရတ္တယပဋိက္ခေပေ သတိ ပကာရန္တရဿ အသမ္ဘဝတော အတ္ထိတာနတ္ထိတာဟိ န ဝတ္တဗ္ဗာကာရော ပရော လောကောတိ ဝိက္ခေပညေဝ ပုရက္ခာရေန , သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ဝါ ပုစ္ဆာ။ သေသစတုက္ကတ္တယေပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုညသင်္ခါရတ္တိကော ဝိယ ဟိ ကာယသင်္ခါရတ္တိကေန ပုရိမစတုက္ကသင်္ဂဟိတော ဧဝ အတ္ထော သေသစတုက္ကတ္တယေန သတ္တပရာမာသပုညာဒိသဖလတာစောဒနာနယေန (အတ္တပရာမာသပုညာဒိဖလတာစောဒနာနယေန ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၆၅, ၆၆) သင်္ဂဟိတော။ ဧတ္ထ ဟိ တတိယစတုက္ကေန ပုညာဒိကမ္မသဖလတာယ, သေသစတုက္ကတ္တယေန စ သတ္တပရာမာသတာယ စောဒနာနယော ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အမရာဝိက္ခေပိကော ပန သဿတာဒီနံ အတ္တနော အရုစ္စနတာယ သဗ္ဗတ္ထ “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိနာ ဝိက္ခေပညေဝ ကရောတိ။ တတ္ထ “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိ တတ္ထ တတ္ထ ပုစ္ဆိတာကာရပဋိသေဓနဝသေန ဝိက္ခေပါကာရဒဿနံ။ ကသ္မာ ပန ဝိက္ခေပဝါဒိနော ပဋိက္ခေပေါဝ သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တော။ နနု ဝိက္ခေပပက္ခဿ “ဧဝမေဝ”န္တိ အနုဇာနနမ္ပိ ဝိက္ခေပပက္ခေ အဝဋ္ဌာနတော ယုတ္တရူပံ သိယာတိ? န, တတ္ထာပိ တဿ သမ္မူဠှတ္တာ, ပဋိက္ခေပဝသေနေဝ စ ဝိက္ခေပဝါဒဿ ပဝတ္တနတော။ တထာ ဟိ သဉ္စယော ဗေလဋ္ဌပုတ္တော ရညာ အဇာတသတ္တုနာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပုဋ္ဌော ပရလောကတ္ထိတာဒီနံ ပဋိသေဓနမုခေနေဝ ဝိက္ခေပံ ဗျာကာသိ။

ဧတ္ထာဟ – နနု စာယံ သဗ္ဗောပိ အမရာဝိက္ခေပိကော ကုသလာဒယော ဓမ္မေ, ပရလောကတ္ထိတာဒီနိ စ ယထာဘူတံ အနဝဗုဇ္ဈမာနော တတ္ထ တတ္ထ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပနမတ္တံ အာပဇ္ဇတိ, အထ တဿ ကထံ ဒိဋ္ဌိဂတိကဘာဝေါ သိယာ။ န ဟိ အဝတ္တုကာမဿ ဝိယ ပုစ္ဆိတတ္ထမဇာနန္တဿ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ ယုတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ – န ဟေဝ ခေါ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန တဿ ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ, အထ ခေါ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေန။ သဿတာဘိနိဝေသဝသေန ဟိ မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌောယေဝ ပုဂ္ဂလော မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ ကုသလာဒိဓမ္မေ, ပရလောကတ္ထိတာဒီနိ စ ယာထာဝတော အပ္ပဋိဗုဇ္ဈမာနော အတ္တနာ အဝိညာတဿ အတ္ထဿ ပရံ ဝိညာပေတုမသက္ကုဏေယျတာယ မုသာဝါဒဘယေန စ ဝိက္ခေပမာပဇ္ဇတီတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “ယာသံ သတ္တေဝ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော, သေသာ သဿတဒိဋ္ဌိယော”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၉၇, ၉၈) အထ ဝါ ပုညပါပါနံ, တဗ္ဗိပါကာနဉ္စ အနဝဗောဓေန, အသဒ္ဒဟနေန စ တဗ္ဗိသယာယ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏမေဝ သုန္ဒရန္တိ ခန္တိံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အဘိနိဝိသန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ဝိသုံယေဝေသာ ဧကာ ဒိဋ္ဌိ သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ စ ဝုတ္တံ “ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ စေဝ ဝါစာ” စာတိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆၁)။ ယံ ပနေတံ ဝုတ္တံ “ဣမေပိ စတ္တာရော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တဓမ္မာနုသာရေနေဝ ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတတ္တာ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု ပဝိဋ္ဌာ”တိ, တဒေတဿ အမရာဝိက္ခေပဝါဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ကထံ ပနဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟောတိ? ဥစ္ဆေဒဝသေန အနဘိနိဝေသနတော။ နတ္ထိ ဟိ ကောစိ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတဝေဒီ ဝိဝါဒဗဟုလတ္တာ လောကဿ။ “ဧဝမေဝ”န္တိ ပန သဒ္ဒန္တရေန ဓမ္မနိဇ္ဈာနနာ အနာဒိကာ

လိကာ လောကေ, တသ္မာ သဿတလေသဿ တွေ လဗ္ဘနတော သဿတဒိဋ္ဌိယာ တေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဝိစ္စသမုပ္ပန္နတဒဝဏ္ဏနာ

၆၇. အဝိစ္စ ယဒိစ္ဆကံ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ ကဿစိ ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗံ ဝိနာ သမုပ္ပန္နောတိ အတ္တလောကသညိတာနံ ခန္ဓာနံ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိအာကာရာရမ္မဏဒဿနံ **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ** တဒာကာရသန္နိဿယေနေဝ ပဝတ္တိတော, တဒာကာရသဟ စရိတတော စ ယထာ "မဉ္စာ ဃောသန္တိ, ကုန္တာ ပစရန္တီ"တိ, အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဒဿနံ တ အန္တပဒလောပေန **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ** ယထာ "ရူပဘဝေ ရူပ"န္တိ, ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ **"အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အကာရဏသမုပ္ပန္နန္တိ** ကာရဏမန္တရေန ယဒိစ္ဆကံ သမုပ္ပန္နံ။

၆၈-၇၃. **အသညသတ္တာ** တိ တွေ **တေံ** အသညာဝစနန္တိ အတ္ထော။ **ဒေသနာသီသန္တိ** ဒေသနာယ ဇေဋ္ဌကံ ပဓာနဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ, တေန သညံ ဓုရံ ကတွာ ဘဂဝတာ အယံ ဒေသနာ ကတာ, န ပန တတ္ထ အညေသံ အရူပဓမ္မာနမ္ပိ အတ္ထိတာယာတိ ဒဿေတိ, တေနေတဟ **"အစိတ္တုပ္ပာအာ"** တိအာဒိ။ ဘဂဝတ ဟိ ယထာ လောကုတ္တရဓမ္မံ ဒေသေန္တော သမာဓိံ, ပညံ တ ဓုရံ ကတွာ ဒေသေတိ, ဧဝံ လောကိယဓမ္မံ ဒေသေန္တော စိတ္တံ, သညံ တ။ တတ္ထ "ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ (ဓ. သ. ၂၇၇), ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ, (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅; ဝိဘ. ၈၀၄) ပညာယ စဿ ဒိသွာ အာသတ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တီ"တိ, တထာ "ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, (ဓ. သ. ၁) ကိံ စိတ္တော တွံ ဘိက္ခု (ပာရာ. ၁၄၆, ၁၈၀) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, (ဓ. ပ. ၁; နေတ္တိ. ၉၀; ပေဋကော. ၈၃, ၈၄) သန္တိ ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော, (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၂, ၃၄၁, ၃၅၇; အ. နိ. ၇.၄၄; အ. နိ. ၉.၂၄; စူဠနိ. ၈၃) နေဝသညာနာသညာယတန"န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၈) စ ဝေမာဒီနိ သုတ္တာနိ တေဿတ္ထဿ သာဓကာနိ။ **တိတ္ထံ** ဝုစ္စတိ မိစ္ဆာလဒ္ဓိ တတ္ထေဝ ဗာဟုလ္လေန ပရိဗ္ဗမနတော တရန္တိ ဗာလာ တွောတိ ကတွာ, တဒေဝ အနပ္ပကာနမနတ္ထာနံ တိတ္ထိယာနဉ္စ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန, နိတသဋ္ဌေန တ အာယတနန္တိ **တိတ္ထာယတနံ,** တသ္မိံ, အညတိတ္ထိယသမယေတိ အတ္ထော။ တိတ္ထိယာ ဟိ ဥပပတ္တိဝိသေသေ ဝိမုတ္တိသညိနော, သညာဝိရာကဝိရာဂေသု အာဒီနတနိသံသဒဿာဝိနော စ ဟုတွာ အသညသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အက္ခဏဘူမိယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, န သာသနိကာ, တေန ဝုတ္တံ **"ကေစ္စော တိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတွာ"** တိ။ **တယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ**တိ စတုတ္ထေ ဘူတကသိဏေ ပဉ္စမာဒီနိ တီဏိ ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တတိယဇ္ဈာနေ စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနာဓိဂမာယ ပရိကမ္မံ ကတွာ, တေနေတဟ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ"**တိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ တယောကသိဏေယေဝ ပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – ယထေဝ ဟိ ရူပပဋိဘာဂဘူတေသု ကသိဏဝိသေသေသု ရူပဝိဘာဝနေန ရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော အရူပသမာပတ္တိဝိသေသော သစ္ဆိကရီယတိ, ဧဝံ အပရိစ္ဆိန္နတ္တာဝိဂ္ဂဟတာယ အရူပပဋိဘာဂဘူတေ ကသိဏဝိသေသေ အရူပဝိဘာဝနေန အရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော ရူပသမာပတ္တိဝိသေသော အဓိဂမီယတိ, တသ္မာ တွေ "သညာ ရောဂေ သညာ ဂဏ္ဍော"တိအာဒိနာ, (မ. နိ. ၃.၂၄) "ဓိ စိတ္တံ, ဓိဗ္ဗတေ တံ စိတ္ထ"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၆၈-၇၃) စ နယေန အရူပပဝတ္တိယာ အာဒီနဝဒဿနေန, တဒဘာဝေ စ သန္တပဏီတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနေန ရူပသမာပတ္တိယာ အဘိသင်္ခရဏံ, ရူပဝိရာဂဘာဝနာ ပန သဒ္ဒိံ ဥပစာရေန အရူပသမာပတ္တိယော ဝိသေသေန ပဉ္စမာရုပ္ပဇ္ဈာနံ။ ယဒိ ဧဝံ "ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏေပီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တဿာပိ ဟိ အရူပပဋိဘာဂတာ လဗ္ဘတီတိ? ဝတ္တဗ္ဗမေဝေတံ ကေသဉ္စိ, အဝစနံ ပန ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ အဂ္ဂဟိတဘာဝေန။ ယထာ ဟိ ရူပဝိရာဂဘာဝနာ ဝိရဇ္ဇနီယဓမ္မဘာဝမတ္တေ ပရိနိဗ္ဗိန္နာ (ဝိရဇ္ဇနီယဓမ္မ ဘာဝမတ္တေန ပရိနိပ္ဖန္နာ ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၆-၇၃) ဝိရဇ္ဇနီယဓမ္မပဋိဘာဂဘူတေ စ ဝိသယဝိသေသေ ဟတုဘာဝတိ, ဧဝံ အရူပဝိရာဂဘာဝနာပီတိ ဝုစ္စမာနေ န ကောစိ ဝိရောဓော။ တိတ္ထိယေဟေဝ ပန တဿာ သမာပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတာယ, တေသဉ္စ ဝိသယပဒေသနိမိတ္တာသွေဝ တဿ ဈာနဿ ပဋိပတ္တိတော တံ ကာရဏံ ပဿန္တေဟိ ပုဗ္ဗာစရိယေဟိ စတုတ္ထေယေဝ ဘူတကသိဏေ အရူပဝိရာဂဘာဝနာပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကိဉ္စ ဘိယျော – ဝဏ္ဏကသိဏေသု ဝိယ ပုရိမဘူတကသိဏတ္တယေပိ ဝဏ္ဏပဋိစ္ဆာယာဝ ပဏ္ဏတ္တိအာရမ္မဏံ ဈာနဿ လောကတေဟာရာနုရောဓေနေဝ ပဝတ္တိတော, ဧဝဉ္စ ကတွာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၉၆) ပထဝီကသိဏဿ အာအာသစန္ဒမဏ္ဍလူပမာဝစနဉ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ စတုတ္ထေ

ပန ဘူတကသိဏေ ဘူတပဋိစ္ဆာယာ ဝေ ဈာနဿ ကေစရဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ တဿေဝ အရူပပဋိဘာဂတာ ယုတ္တာ, တသ္မာ တယောကသိဏေယေဝ ပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကထံ ပဿတီတိ အာဟ **"စိတ္တေ သတီ"** တိအာဒိ။ **သန္တော** တိ နိဗ္ဗုတော, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနမေတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကာလံ ကတွာ**တိ မရဏံ ကတွာ, ယော တ မနုဿလောကေ ဇီဝနကာလော ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယေဟိ ကရီယတိ, တံ ကရိတွာတိပိ အတ္ထော။ **အသညသတ္တေသု နိဗ္ဗတ္တတီ** တိ အသညသတ္တသင်္ခါတေ သတ္တနိကာယေ ရူပပဋိသန္ဓိဝသေနေဝ ဥပပဇ္ဇတိ, အညေသု တ စက္ကတဋ္ဌေသု တဿာ ဘူမိယာ အတ္ထိတာယ အနေကဝိဓဘာဝံ သန္ဓာယ ပုထုဝစနနိဒ္ဒေသောတိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဣဓေဝ**တိ ပဥ္စဝေါကာရဘဝေယေဝ။ **တတ္ထာ** တိ အသညီဘဝေ။ ယဒိ ရူပက္ခန္ဓမတ္တမေဝ အသညီဘဝေ ဟုတွာဘဝတိ, ကထံ အရူပသန္နိဿယေန ဝိနာ တတ္ထ ရူပံ ပဝတ္တတိ, နနု သိယာ အရူပသန္နိဿိတာယေဝ ရူပက္ခန္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ ဣဓေဝ ပဥ္စဝေါကာရဘဝေ တထာ ဥပ္ပတ္တိယာ အဒဿနတောတိ ? နာယမနုယောဂေါ အညတ္ထာပိ အပ္ပဝိဋ္ဌော, ကထံ ပန ရူပသန္နိဿယေန ဝိနာ အရူပဓာတုယာ အရူပံ ပဝတ္တတီတိ။ ဣဒမ္ပိ ဟိ တေန သမာနဇာတိယမေဝ။ ကသ္မာ? ဣဓေဝ အဒဿနတော, ကထဥ္စ ကဗဠီကာရာဟာရေန ဝိနာ ရူပဓာတုယာ ရူပံ ပဝတ္တတီတိ။ ဣဒမ္ပိ စ တံသဘာဝမေဝ, ကိံ ကာရဏာ? ဣဓ အဒဿနတောယေဝ။ ဣတိ အညတ္ထာပိ တထာ ပဝတ္တိဒဿနတော, ကိမေတေန အညနိဒဿနေန ဣဓေဝ အနုယောဂေန။ အပိစ ယထာ ယဿ စိတ္တသန္တာနဿ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏံ ရူပေ အဝိဂတတဏှံ, တဿ သဟ ရူပေန သမ္ဘဝတော ရူပံ နိဿာယ ပဝတ္တိ ရူပသာပေက္ခတာယ ကာရဏာသ္မာ။ ယဿ ပန နိဗ္ဗတ္တိကာရဏံ ရူပေ ဝိဂတတဏှံ, တဿ ဝိနာ ရူပေန ပဝတ္တိ ရူပနိရပေက္ခတာယ ကာရဏာသ္မာ, ဧဝံ ယဿ ရူပပ္ပဗန္ဓဿ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏံ အရူပေ ဝိဂတတဏှံ, တဿ ဝိနာ အရူပေန ပဝတ္တိ အရူပနိရပေက္ခတာယ ကာရဏာသ္မာ, ဧဝံ ဘာဝနာဗလာဘာဝတော ပဥ္စဝေါကာရဘဝေ ရူပါရူပသမ္ဘဝတော ဝိယ, ဘာဝနာဗလေန စတုဝေါကာရဘဝေ အရူပဿေဝ သမ္ဘဝတော ဝိယ စ။ အသညီဘဝေပိ ဘာဝနာဗလေန ရူပဿေဝ သမ္ဘဝတော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ။

ကထံ ပန တတ္ထ ကေဝလော ရူပပ္ပဗန္ဓော ပစ္စုပ္ပန္နပစ္စယရဟိတော စိရကာလံ ပဝတ္တတီတိ ပစ္စေတဗ္ဗံ, ကိတ္တကံ တ ကာလံ ပဝတ္တတီတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ **"ယထာ နာမာ"**တိအာဒိမာဟ။ တေန န ကေဝလံ ဣဓ စေဝ အညတ္ထ စ ဝုတ္တော အာဂမောယေဝ ဧတေဒတ္ထညာပနေ, အထ ခေါ အယံ ပနေတ္ထ ယုတ္တီတိ ဒဿေတိ။ **ဇိယာဝေဂုက္ခိတ္တော**တိ ဓနုဇိယာယ ဝေဂေန ခိပိတော။ **ဈာနဝေဂေ** နာမ ဈာနာနုဘာဝေ ဖလအနေ သမတ္ထတာ။ **တတ္တကမေဝ ကာလန္တိ** ဥက္ကံသတော ပဥ္စ မဟာကပ္ပသတာနိ။ **တိဋ္ဌန္တီ**တိ ယထာနိဗ္ဗတ္တက္ကရိယာပထမေဝ စိတ္တကမ္မရူပကာသဒိသာ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ **ဈာနဝေဂေ**တိ အသညသမာပတ္တိပရိက္ခိတ္တော စတုတ္ထဇ္ဈာနကမ္မဝေဂေ, ပဥ္စမဇ္ဈာနကမ္မဝေဂေ တ။ **အန္တရဓာယတီ** တိ ပစ္စယနိရောဓေန နိရုဇ္ဈတိ န ပဝတ္တတိ။ **ဣဓာ**တိ ကာမာဝစရဘာဝေတိ အတ္ထော အညတ္ထ တေသမနုပ္ပတ္တိတော။ **ပဋိသန္ဓိသညာ**တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တုပ္ပာဒေယေဝ သညာသီသေန ဝုတ္တော။ ကထံ ပန အနေကကပ္ပသတမတိက္ကမေန စိရနိရုဒ္ဓတော ဝိညာဏတော ဣဓ ဝိညာဏမုပ္ပဇ္ဇတိ။ န ဟိ နိရုဒ္ဓေ စက္ခုပသာဒေ စက္ခုဝိညာဏမုပ္ပဇ္ဇမာနံ ဒိဋ္ဌန္တိ? နယိဒမေကန္တတော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိရုဒ္ဓမ္ပိ ဟိ စိတ္တံ သမာနဇာတိကဿ အန္တရာ အနုပ္ပဇ္ဇနတော သမနန္တရပစ္စယမတ္တံ ဟောတိယေဝ, န ဗီဇံ။ ဗီဇံ ပန ကမ္မမေဝ, တသ္မာ ကမ္မတော ဗီဇဘူတတော အာရမ္မဏာဒီဟိ ပစ္စယေဟိ အသညီဘဝတော စုတာနံ ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိဝိညာဏံ ဟောတိယေဝ, တေနာဟ **"ဣဓ ပဋိသန္ဓိသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"**တိ။ တတ္ထ စ ယထာ နာမ ဥတုနိယာမေန ပုပ္ဖဂ္ဂဟဏေ နိယတကာလာနံ ရုက္ခာနံ ဝိအရဏသင်္ခါတေ ဝေခေ ဒိန္နေ ဝေခဗလေန အနိယမတာ ဟောတိ ပုပ္ဖဂ္ဂဟဏဿ, ဧဝမေဝ ပဥ္စဝေါကာရဘဝေ အဝိပ္ပယောဂေန ဝတ္တမာနေသု ရူပါရူပဓမ္မေသု ရူပါရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတေ ဝေခေ ဒိန္နေ တဿ သမာပတ္တိဝေခဗလဿ အနုရူပတော အရူပဘဝေ, အသညဘဝေ စ ယထာက္ကမံ ရူပရဟိတာ, အရူပရဟိတာ စ ခန္ဓာနံ ပဝတ္တိ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပုန သညုပ္ပာဒ စ ပန "တေ ဒေဝ တမှာ ကာယာ စဝန္တီ"တိ သညုပ္ပာဒေ တေသံ စဝနဿ ကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တော, "သညုပ္ပာဒ"တိ ဝစနံ တ ကိမတ္ထဒဿနန္တိ စောဒနာယ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဣဓ ပဋိသန္ဓိသညုပ္ပာဒေန တေသံ စဝနဿ ပညာယနတော ဉာပကဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တော, "သညုပ္ပာဒ"တိ ဝစနံ တ တေသံ စဝနဿ ပညာယနဘာဝဒဿနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ "သညုပ္ပာဒ"တိ ဟိ တေဿ သညုပ္ပာဒေန ဟေတုဘူတေန စဝန္တိ, သညုပ္ပာဒ တ ဥပ္ပာဒသညာ တေ ဒေဝတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သန္တဘာဝတာယာ** တိ နိဗ္ဗာနာယ။ နနု စေတ္ထ ဇာတိသတသဟဿဒသသံဝဋ္ဋာဒိနမတ္တကေ, တဒုဗ္ဘန္တရေ တ ပဝတ္တာယ အသညူပပတ္တိယာ ဝသေန လာဘီအဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကတအော်ပိ လာဘီဿတတအော် ဝိယ အနေကဘေအော် သမ္ဘဝတီတိ? သစ္စမေဝ, အနန္တရတ္တာ ပန

အာသန္နာယ အသညူပပတ္တိယာ ဝသေန လာဘီအမိစ္စသမုပ္ပန္နိကတအော နယဒဿနဝသေန ဧကော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ တ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟတော အမိစ္စသမုပ္ပန္နိကတဒဿ သဿတတဒေ အာဂတော သဗ္ဗောပိ ဒေသနာနယော ယထာသမ္ဘဝံ အမိစ္စသမုပ္ပန္နိကတဒေပိ ဂဟေတဗ္ဗောတိ က္ကမဿ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ ဘဂ ဝတာ လာဘီအမိစ္စသမုပ္ပန္နိကတအော အဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿိတော, အဝဿဥႀဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော က္ကဋ္ဌိ တဗ္ဗော သံကိလေသပက္ခေ သတ္တာနမဇ္ဈာသယဿ သဿတုစ္ဆေဒဝသေနေဝ ဒုဝိဓတ္တာ, တေသု စ ဥစ္ဆေဒပ္ပ သင်္ဂါဘာဝတော။ တထာ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ အာသယ-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန ဝုတ္တံ ''သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စာ''တိ, တထာ စ ဝက္ခတိ ''ယာသံ သတ္တေဝ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော, သေသာ သဿတဒိဋ္ဌိယော''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၉၇, ၉၈)။

နနု စ အမိစ္စသမုပ္ပန္နိကတဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော န ယုတ္တော ''အဟဥ္ဟိ ပုဗ္ဗေ နာဟောသိ''န္တိ အာဒိဝသေန ပဝတ္တနတော အပုဗ္ဗသတ္တပာတုဘာဝဂကဟကတ္တာ။ သဿတဒိဋ္ဌိ ပန အတ္တနော, လောကဿ စ သအာ ဘာဝဂကဟိနီ ''အတ္ထိတွေဝ သဿတိသမ''န္တိ ပဝတ္တနတောတိ? နော န ယုတ္တော အနာဂတကောဋ္ဌိအဒဿနေန သဿတဂ္ဂဟာသမဝရောဓတ္တာ။ ယဒိပိ ဟိ အယံ တအော ''သောမ္ဟိ တေရဟိ အဟုတွာ သန္တတာယ ပရိဏာ တော''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၆၈) အတ္တနော, လောကဿ စ အတီတကောဋ္ဌိပရာမသနဝသေန ပဝတ္တော, တထာပိ ဝတ္တမာန ကာလတော ပဋ္ဌာယ န တေသံ ကတ္ထစိ အနာဂတေ ပရိယန္တံ ပဿတိ, ဝိသေသေန စ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတကာလေသု အပရိယန္တဒဿနပဘာဝိတော သဿတတအော, ယထာဟ ''သဿတိသမံ တထေဝ ဌဿတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁ အ တ္ထတော သမာနံ) ယဒေဝံ သိယာ က္ကမဿ စ တဒဿ, သဿတတအာဒီနႀ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု သင်္ဂဟော န ယု တ္တောယေဝ အနာဂတကာလပရာမသနဝသေန ပဝတ္တတ္တာတိ? ယုတ္တော ဧဝ သမုအာဂမဿ အတီတကောဋ္ဌာသိ ကတ္တာ။ တထာ ဟိ နေသံ သမုအာဂမော အတီတံသပုဗ္ဗေနိတသဉာဏေဟိ, တပ္ပတိရူပကာနုဿတဒိပဘာဝိတေဟိ စ တက္ကနေဟိ သင်္ဂဟိတောတိ, တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ။ အထ တ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋ္ဌိဟတဉာဏစာရေန ဓမ္မဿာမိနာ နိရ ဝသေသတော အဂတိ, ဂတိႀ ယထာဘူတံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာ တော ဒိဋ္ဌိယော, တသ္မာ ယာဝတိ ကာ ဒိဋ္ဌိယော ဘဂဝတာ ဒေသိတာ, ယထာ စ ဒေသိတာ, တာဝတိကာ တထာ စေဝ သန္နိဋ္ဌာနတော သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆိတဗ္ဗာ, န စေတ္ထ ယုတ္တိဝိစာရဏာ ကာတဗ္ဗာ ဗုဒ္ဓဝိသယတ္တာ။ အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓာနံ ဗုဒ္ဓဝိသယော, တထာ စ ဝက္ခတိ ''တ တ္ထ န ကေနစ္စေ ကာရဏံ ပရိယေသိတဗ္ဗ''န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇၈-၈၂)။

ဒုတိယဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အပရန္တကပ္ပိကတဒဝဏ္ဏနာ

၇၄. ''အပရန္တေဉာဏံ (ဓ. သ. ၁၀၆၇), အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိနော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၇၄) ဝိယ **အပရန္တ** –သဒ္ဒါနံ ယထာက္ကမံ အနာဂတကာလကောဋ္ဌာသတစကတံ သန္ဓာယာဟ **''အနာဂတကောဋ္ဌာသသင်္ခာတ''** န္တိ။ ''ပုဗ္ဗန္တံ က ပ္ပေတွာ''တိအာဒီသု ဝုတ္တနယေန **''အပရန္တံ ကပ္ပေတွာ''** တိအာဒီသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသေသမတ္တမေဝ စေတ္ထ ဝက္ခာမ။

သညီတဒဝဏ္ဏနာ

၇၅. အာဃာတနာ ဥဒ္ဓန္တိ **ဥဒ္ဓမာဃာတနံ,** မရဏတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တော အတ္တာတိ အတ္ထော။ ''ဥဒ္ဓမာဃာ တန''န္တိ ပဝတ္တော တအော **ဥဒ္ဓမာဃာတနော** သဟစရဏဝသေန, တဒ္ဓိတဝသေန စ, အန္တလောပနိဒ္ဒေသော တ သော။ သော ဧတေသန္တိ **ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ။** ဧဝံ သဒ္ဒတော နိပ္ဖန္နံ အတ္ထတော ဧဝ ဒဿေတုံ **''ဥဒ္ဓမာဃာတနာ အတ္တာနံ ဝဒန္တီ''**တိ ဝုတ္တံ, အာဃာတနာ ဥဒ္ဓံ ဥပရိဘူတံ အတ္တဘာဝန္တိ အတ္ထော။ တေ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ''ဥဒ္ဓံ မရဏတော အတ္တာ နိဗ္ဗိကာရော''တိ ဝဒန္တိ။ **''သော ဧတေသ''**န္တိအာဒိနာ အဿတ္ထိယတ္ထံ ဒဿေတိ ယထာ ''ဗုဒ္ဓမဿ အတ္ထီတိ ဗုဒ္ဓေ''တိ။ အယံ အဋ္ဌကထာတော အပရော နယော – သညီတိ ပဝတ္တော တအော **သညီ** သဟစရ ဏာဒိနယေန, သညီ တအော ဧတေသန္တိ **သညီတအာ** သမာသဝသေန။ သညီတအော ဧဝ တအော ဧတေသန္တိ ဟိ အတ္ထော။

၇၆-၇၇. ရူပီ အတ္တာ တိ ဧတ္ထ ကသိဏရူပံ "အတ္တာ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ရူပဝိနိမုတ္တေန အတ္တနာ ဘဝိတဗ္ဗံ "ရူပမဿ အတ္ထီ"တိ ဝုတ္တေ သညာယ ဝိယ ရူပဿာပိ အတ္တနိယတ္တာ။ န ဟိ "သညီ အတ္တာ"တိ ဧတ္ထ သညာ ဧဝ အတ္တာ, အထ ခေါ "သညာ အဿ အတ္ထီ"တိ အတ္တေန အတ္တနိယာဝ, တထာ စ ဝုတ္တံ **"တတ္ထ ပဝတ္တသညဉ္စဿ 'သညာ'တိ ဂဟေတွာ"**တိ? န ခေါ ပနေတမေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "ရူပမဿ အတ္ထီတိ ရူပီ"တိ, အထ ခေါ "ရူပ္ပနသီလော ရူပီ"တိ။ ရူပ္ပနဉ္စေတ္ထ ရူပသရိက္ခတာယ ကသိဏရူပဿ ဝဍ္ဎိတာဝဍ္ဎိတကာလဝသေန ဝိသေသာပတ္တိ။ သာ ဟိ "နတ္ထီ"တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ ပရိတ္တဝိပုလတာဒိဝိသေသသဗ္ဘာဝတော။ ယဒေဝံ သိယာ "ရူပ္ပနသီလော ရူပီ"တိ, အထ ဣမဿ ဝါဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော န ယုဇ္ဇတိ ရူပ္ပနသီလဿ ဘေဒသဗ္ဘာဝတောတိ? ယုဇ္ဇတေဝ ကာယဘေဒတော ဥဒ္ဓံ ပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော နိဗ္ဗိကာရတာယ ဧတေန အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "အရောဂေါ ပရံ မရဏာ"တိ။ အထ ဝါ "ရူပမဿ အတ္ထီတိ ရူပီ"တိ ဝုတ္တေပိ န ကောစိ ဒေါသော ကပ္ပနာသိဒ္ဓေန ဘေဒေန အဘေဒဿာပိ နိဒ္ဒေသဒဿနတော ယထာ "သိလာပုတ္တကဿ သရီရ"န္တိ။

အပိစ အဝယဝဝသေန အဝယဝိနော တထာနိဒ္ဒေသနိဒဿနတော ယထာ "ကာယေ ကာယာနုပဿီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၃၉၀), ရူပ္ပနံ ဝါ ရူပံ, ရူပသဘာဝေါ, တဒဿ အတ္ထီတိ **ရူပီ,** အတ္တာ "ရူပိနော ဓမ္မာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၁.ဒုကမာတိကာ) ဝိယ, ဧဝဉ္စ ကတွာ အတ္တနော ရူပသဘာဝတ္တာ "ရူပီ အတ္တာ"တိ ဝစနံ ဉာယာဂတမေဝါတိ ဝုတ္တံ **"ကသိဏရူပံ အတ္တာ"**တိ။ **"ဂဟေတွာ"**တိ ဧတေန စေတဿ သမ္ဗန္ဓော။ **တတ္ထ** တိ ကသိဏရူပေ။ **အဿ** တိ ပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော, အာဇီဝကာဒယော တက္ကမတ္တေန ပညပေန္တိ ဝိယာတိ အတ္ထော။ အာဇီဝကာ ဟိ တက္ကိကာယေဝ, န လာဘိနော။ နိယတတာဒိတာယ ဟိ ကမ္မဖလပဋိက္ခေပတော နတ္ထိ တေသံ ဈာနသမာပတ္တိလာဘော။ တထာ ဟိ ကဏှာဘိဇာတိအာဒီသု ကာဠကာဒိရူပံ "အတ္တာ"တိ ဧကစ္စေ အာဇီဝကာ ပဋိဇာနန္တိ။ ပုရိမနယေန စေတ္ထ လာဘိနံ ဒဿေတိ, ပစ္ဆိမနယေန ပန တက္ကိကံ။ ဧဝမီဒိသေသု။ **ရောဂ**-သဒ္ဒော ဘင်္ဂပရိယာယော ဘင်္ဂဿာပိ ရုဇ္ဇနဘာဝတော, ဧဝဉ္စ ကတွာ အရောဂ-သဒ္ဒဿ နိစ္စပရိယာယတာ ဥပပန္နာ ဟောတိ, တေနာဟ **"နိစ္စော"** တိ။ **ရောဂ**-သဒ္ဒော ဝါ ဗျာဓိပရိယာယော။ **အရောဂေါ**တိ ပန ရောဂရဟိတတာသီသေန နိဗ္ဗိကာရတာယ နိစ္စတံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပဋိဇာနာတီတိ ဒဿေတုံ **"နိစ္စော"** တိ ဝုတ္တံ ။ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသပဌမာရုပ္ပဝိညာဏနတ္ထိဘာဝတကိဉ္စညာယတနာနိ ယထာရဟမရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တံ နာမ။ နိမ္ဗပဏ္ဏေ တပ္ပရိမာဏော တိတ္တကရသော ဝိယ သရီရပ္ပရိမာဏော အရူပီ အတ္တာ သရီရေ တိဋ္ဌတီတိ တက္ကမတ္တေနေဝ နိဂဏ္ဌာ "အရူပီ အတ္တာ သညီ"တိ ပညပေန္တီတိ အာဟ **"နိဂဏ္ဌာဒယော ဝိယာ"**တိ။

တတိယာ ပနာတိ "ရူပီ စ အရူပီ စ အတ္တာ"တိ လဒ္ဓိ။ **မိဿကဂ္ဂါဟဝသေနာ** တိ ရူပာရူပသမာပတ္တီနံ ယထာဝုတ္တာနိ နိမိတ္တာနိ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဧကော "အတ္တာ"တိ, တတ္ထ ပဝတ္တသညဉ္စဿ "သညာ"တိ ဂဟဏဝသေန။ အယဉ္ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ရူပာရူပသမာပတ္တိလာဘီ တာသံ နိမိတ္တံ ရူပဘာဝေန, အရူပဘာဝေန စ "အတ္တာ"တိ ဂဟေတွာ "ရူပီ စ အရူပီ စာ"တိ အဘိနိဝေသံ ဇနေသိ အထေတဝါဒိနော ဝိယ, တက္ကမတ္တေနေဝ ဝါ ရူပာရူပဓမ္မာနံ မိဿကဂ္ဂါဟဝသေန "ရူပီ စ အရူပီ စ အတ္တာ"တိ အဘိနိဝိဿ အဋ္ဌာသိ။ **စတုတ္ထာ** တိ "နေဝ အရူပီ စ နာရူပီ စ အတ္တာ"တိ လဒ္ဓိ။ **တက္ကဂ္ဂါဟေနေဝ** တိ သင္ခာရသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တဓမ္မော ဝိယ အစ္စန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ သကိစ္စသာဓနာသမတ္ထတာယ ခမ္ဘကုဋ္ဋိ [ထမ္ဘကုဋ္ဋ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁၇၆-၇၇)] ဟတ္ထဟာဒိသင်္ဃာတော ဝိယ နေဝ ရူပီ, ရူပသဘာဝတနတိဝတ္တနတော န စ အရူပီတိ ဧဝံ ပဝတ္တတက္ကဂ္ဂါဟေနေဝ။

အယံ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော – နေဝရူပီ နာရူပီတိ ဧတ္ထ ဟိ အန္တာနန္တိကစတုတ္ထဝါဒေ ဝိယ အညမညပဋိက္ခေပဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သတိပိ စ တတိယဝါဒေန ဣမဿ သမာနတ္ထဘာဝေ တတ္ထ ဒေသကာလဘေဒဝသေန ဝိယ ဣဓ ကာလဝတ္ထုဘေဒဝသေန တတိယစတုတ္ထဝါဒါနံ ဝိသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကာလဘေဒဝသေန ဟိ ဣဓ တတိယဝါဒဿ ပဝတ္တိ ရူပာရူပနိမိတ္တာနံ သဟာအနုပဋ္ဌာနတော။ စတုတ္ထဝါဒဿ ပန ဝတ္ထုဘေဒဝသေန ပဝတ္တိ ရူပာရူပဓမ္မသမူဟဘာဝတောတိ။ ဒုတိယစတုက္ကံ အန္တာနန္တိကဝါဒေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ သဗ္ဗထာ သဒ္ဒတ္ထတော သမာနတ္ထတ္တာ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တမ္ပိ "အမတိ ဂစ္ဆတိ ဘာဝေ ဩသာနမေတ္ထာ"တိအာဒိနာ အမှေဟိ ဝုတ္တမေဝ, ကေဝလံ ပန တတ္ထ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပနာဝသေန ပဝတ္တော, ဣဓ အပရန္တကပ္ပနာဝသေနာတိ အယံ ဝိသေသော ဉာတဗ္ဗောယေဝ။ ကာမဉ္စ နာနတ္တသညီ အတ္တာတိ အယမ္ပိ ဝါဒေါ သမာပန္နကဝသေန လဗ္ဘတိ။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဝသေန သညာဘေဒသမ္ဘဝတော။ တထာပိ သမာပတ္တိယံ ဧကရူပေနေဝ

သညာယ ဥပဋ္ဌာနတော လာဘိဝသေန ကေတ္တသညိတာ သာတိသယံ ယုတ္တာတိ အာဟ **“သမာပန္နကဝသေန ကေတ္တသညီ”**တိ။ ကေသမာပတ္တိလာဘိနော ဧဝ တ ဝသေန အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သတိပိ စ သမာပတ္တိဘေဒတော သညာဘေဒသမ္ဘဝေ ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏေယေဝ သညာနာနတ္တဿ ဩဠာရိကဿ သမ္ဘဝတော တက္ကိဝသေနေဝ နာနတ္တသညိတံ ဒဿေတုံ **“အသမာပန္နကဝသေန နာနတ္တသညီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ပရိတ္တကသိဏဝသေနာ**တိ အဝမိုတတ္တာ အပ္ပကကသိဏဝသေန, **ကသိဏ**ဂ္ဂဟဏဥ္စေတ္ထ သညာယ ဝိသယဒဿနံ။ ဝိသယဝသေန ဟိ သညာယ ပရိတ္တတာ, ဣမိနာ စ သတိပိ သညာဝိနိမုတ္တဓမ္မေ ‘‘သညာယေဝ အတ္တာ’’တိ ဝဒတီတိ ဒဿေတိ။ သေ နယော **ဝိပုလကသိဏဝသေနာ**တိ ဧတ္ထာပိ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ အန္တာနန္တိကတဒေ စေဝ ဣဓ စ အန္တာနန္တစတုက္ကေ ပဌမဒုတိယတဒေသု သဒ္ဒတ္ထမတ္တတော သမာနေသုပိ သဘာဝတော တေဟိ ဒွီဟိ တဒေဟိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ တအနံ ဝိသေသော သိဒ္ဓော ဟောတိ, အညထာ ဝုတ္တပ္ပကာရေသု တဒေသု သတိပိ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပနဘေဒမတ္တေန ကေဟိစိ ဝိသေသေ ကေဟိစိ အဝိသေသောယေဝ သိယာတိ။

အယံ ပန အဌကထာမုတ္တကော နယော – ‘‘အင္ဂုဋ္ဌပ္ပမာဏော အတ္တာ, အဏုမတ္တော အတ္တာ’’တိအာဒိလဒ္ဓိဝသေန ပရိတ္တော စ သော သညီ စာတိ **ပရိတ္တသညီ** ကာပိလကာဏာဒပဘုတယော [ကပိလကဏာအာဒယော (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇၆-၇၇)] ဝိယ။ အတ္တနော သဗ္ဗဂတဘာဝပဋိဇာနနဝသေန အပ္ပမာဏော စ သော သညီ စာတိ **အပ္ပမာဏသညီ**တိ။

ဒိဗ္ဗစက္ခုပရိဘဏ္ဍတ္တာ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုပဘာဝဇနိတေန ယထာကမ္မူပဂဉာဏေန ဒိဿမာနာပိ သတ္တာနံ သုခာဒိသမင်္ဂိတာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာဝ ဒိဋ္ဌာ နာမာတိ အာဟ **“ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ”** တိအာဒိ။ စတုက္ကနယံ, ပဥ္စကနယဥ္စ သန္ဓာယ **တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဘူမိယ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒိဋ္ဌိဂတိကဝိသယာသု ဟိ ပဥ္စတေကာရစ္ဆာနဘူမိသု ဝေဟပ္ဖလဘူမိံ ဌပေတွာ အဝသေသာ ယထာရဟံ စတုက္ကနယေ တိကဇ္ဈာနဿ, ပဥ္စကနယေ စ စတုက္ကဇ္ဈာနဿ ဝိပာကဋ္ဌာနတ္တာ **တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဘူမိယော** နာမ။ သုဒ္ဓာဝါသာ ပန တေသမဝိသယာ။ **နိဗ္ဗတ္တမာန** န္တိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ။ နနု စ ‘‘ဧကန္တသုခီ အတ္တာ’’တိအာဒိနာ ပဝတ္တတအနံ အပရန္တဒိဋ္ဌိဘာဝတော ‘‘နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိသွာ’’တိ ပစ္စုပ္ပန္နဝစနံ အနုပပန္နမေဝ သိယာ။ အနာဂတဝိသယာ ဟိ ဧတေ တအာတိ? ဥပပန္နမေဝ အနာဂတဿ ဧကန္တသုခီဘာဝဒိကာသ ပကပ္ပနာယ ပစ္စုပ္ပန္နနိဗ္ဗတ္တိဒဿနေန အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တေနေတဟ ‘‘နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိသွာ ‘ဧကန္တသုခီ’တိ ဂဏှာတီ’’တိ။ ဧတ္ထ စ တဿံ တဿံ ဘူမိယံ ဗာဟုလ္လေန သုခာဒိသဟိတဓမ္မပ္ပဝတ္တိဒဿနံ ပဋိစ္စ တေသံ ‘‘ဧကန္တသုခီ’’တိအာဒိဂဟဏတော တဒနုရူပဟယေဝ ဘူမိ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဒ္ဒန္တရာဘိသမ္ဗန္ဓဝသေန ဝိယ ဟိ အတ္ထပကရဏာဒိဝသေနပိ အတ္ထဝိသေသော လဗ္ဘတိ။ ‘‘ဧကန္တသုခီ’’တိအာဒီသု စ ဧကန္တဘာဝေ ဗဟုလံ ပဝတ္တိမတ္တံ ပတိ ပယုတ္တော။ တထာပဝတ္တိမတ္တဒဿနေန တေသံ ဧဝံ ဂဟဏတော။ အထ တ ဟတ္ထိဒဿကအန္ဓာ ဝိယ ဒိဋ္ဌိဂတိကာယံ ယဒေဝ ပဿန္တိ, တံ တဒေဝ အဘိနိဝိဿ ဝေဟာရန္တိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ ဘဂဝတာ **ဥအနေ** ‘‘အညတိတ္ထိယာ ဘိက္ခဝေ, ပရိဗ္ဗာဇကာ အန္ဓာ အစက္ခုကာ’’တိအာဒိ, (ဥအ. ၅၅) တသ္မာ အလမေတ္ထ ယုတ္တိမဂ္ဂနာတိ။ ‘‘ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဒိသွာ’’တိ ဝုတ္တမတ္ထံ သမတ္ထေတုံ **“ဝိသေသတော ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အသညီနေဝသညီနာသညီတဒဝဏ္ဏနာ

၇၈-၈၃. အထ န ကောစိ ဝိသေသော အတ္ထီတိ စောဒနံ သောဓေတိ **“ကေဝလဥ္ဟီ”**တိအာဒိနာ။ ‘‘အသညီ’’တိ စ ‘‘နေဝသညီနာသညီ’’တိ စ ဂဏှန္တာနံ တာ ဒိဋ္ဌိယောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကာရဏ**န္တိ ဝိသေသကာရဏံ, ဒိဋ္ဌိသမုအာဂမကာရဏံ တ။ သတိပိ ကိဥ္စိ ကာရဏပရိယေသနသမ္ဘဝေ ဒိဋ္ဌိဂတိကတအနံ အနာဒရိယဘာဝံ ဒဿေတုံ **“န ဧကန္တေန ကာရဏံ ပရိယေသိတဗ္ဗ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာတိ အာဟ **“ဒိဋ္ဌိဂတိကဿာ”** တိအာဒိ, ဧတေန ပရိယေသနက္ခမာဘာဝတောတိ အပရိယေသိတဗ္ဗကာရဏံ ဒဿေတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အသညီတဒေ အသညီဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဝသေန ပဝတ္တော ပဌမတအော, ‘‘သညံ အတ္တတော သမနုပဿတီ’’တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန သညံယေဝ ‘‘အတ္တာ’’တိ ဂဟေတွာ တဿ ကိဥ္စနဘာဝေန ဌိတာယ အညာယ သညာယ အဘာဝတော ‘‘အသညီ’’တိ ပဝတ္တော ဒုတိယတအော, တထာ သညာယ သဟ ရူပဓမ္မေ, သဗ္ဗေ ဧဝ တ ရူပာရူပဓမ္မေ ‘‘အတ္တာ’’တိ ဂဟေတွာ ပဝတ္တော တတိယတအော, တက္ကကဟဝသေနေဝ စတုတ္ထတအော ပဝတ္တော။

ဒုတိယစတုက္ကေပိ ကသိဏရူပဿ အသဥ္ဍနနသဘာဝတာယ အသညီတိ ကတ္တ အန္တာနန္တိကတဒေ ဝုတ္တ တနယေန စတ္တာရော ဝိကပ္ပာ ပဝတ္တာ။ နေဝသညီနာသညီတဒေ ပန နေဝသညီနာသညီဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဿေ ဝ စုတိပဋိသန္ဓိသု , သဗ္ဗတ္ထ တ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထာယ သုခုမာယ သညာယ အတ္ထိဘာဝပဋိဇာနနဝ သေန ပဌမတအေ, အသညီတဒေ ဝုတ္တနယေန သုခုမာယ သညာယ ဝသေန, သဥ္ဍနနသဘာဝတာပဋိဇာနနဝသေန စ ဒု တိယတအဒယော ပဝတ္တာတိ။ ဧဝံ ကေနစိ ပကာရေန သတိပိ ကာရဏပရိယေသနသမ္ဘဝေ ဒိဋ္ဌိဂတိကတအနံ ပရိယေ သနက္ခမာဘာဝတော အာဒရံ ကတ္တ မဟုဿာဟေန တေသံ ကာရဏံ န ပရိယေသိတဗ္ဗန္တိ။ ဧတေသံ ပန သညီအသ ညီနေဝသညီနာသညီတအနံ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော ''အရောဂေ ပရံ မရဏာ''တိ ဝစနတော ဟာကဗ္ဗောယေဝ။

ဥစ္ဆေဒတဒဝဏ္ဏနာ

၈၄. အဝိဇ္ဇမာနဿ ဝိနာသာသမ္ဘဝတော အတ္ထိဘာဝဟေတုကော ဥစ္ဆေဒေါတိ ဒဿေတုံ ဝိဇ္ဇမာနတစကေ န သန္တ-သဒ္ဒေန **''သတော''**တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ဝိဇ္ဇမာနဿာ''** တိ။ ဝိဇ္ဇမာနတာပယုတ္တော စေသ ဒိဋ္ဌိ ဂတိကတဒဝိသယော သတ္တောယေဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿနတ္ထံ ဟဋ္ဌိယံ **''သတ္တဿာ''** တိ ဝုတ္တံ, တေန ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ – ယထာ ဟေတုဖလဘာဝေန ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ သတိပိ ဧကသန္တာနပရိယာပန္နာနံ ဘိ န္နသန္တတိပတိတေဟိ ဝိသေသေ ဟေတုဖလဘူတာနံ ပရမတ္ထတော ဘိန္နသဘာဝတ္တာ ဘိန္နသန္တာနပတိတာနံ ဝိယ အစ္စန္တံ ဘေဒသန္နိဋ္ဌာနေန နာနတ္တနယဿ မိစ္ဆာဂဟဏံ ဥစ္ဆေဒာဘိနိဝေသဿ ကာရဏံ, ဧဝံ ဟေတုဖလဘူတာနံ ဝိဇ္ဇမာနေပိ သဘာဝဘေဒေ ဧကသန္တတိပရိယာပန္နတာယ ဧကတ္တနယေန အစ္စန္တမဘေဒဂဟဏမ္ပိ ကာရဏမေဝ တိ။ သန္တာနဝသေန ဟိ ပဝတ္တမာနေသု ခန္ဓေသု ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဘာဝေန တေသံ ဣဓ သတ္တဂဟော, သတ္တဿ စ အတ္ထိဘာဝဂဟဟေတုကော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ, အနုပုဗ္ဗနိရောဓဝသေန ပန နိရန္တရဝိနာသော ဣဓ ''ဥစ္ဆေဒော''တိ အဓိ ပ္ပေတော ယာတယံ အတ္တာ ဥဇ္ဇိဇ္ဇမာနော ဘဝတိ, တာတယံ ဝိဇ္ဇတိယေဝတိ ဂဟဏတောတိ အာဟ **''ဥပစ္ဆေ ဒ''**န္တိ။ **ဥ**-သဒ္ဒော ဟိ ဥပ-သဒ္ဒပရိယာယော, သော စ ဥပသင်္ကမနတ္ထော, ဥပသင်္ကမနဥ္စေတ္ထ အနုပုဗ္ဗမုပ္ပဇ္ဇိတ္တ တ အပရာပရံ နိရောဓဝသေန နိရန္တရတာ။ အပိစ ပုနာနုပ္ပဇ္ဇမာနဝသေန နိရုဒယဝိနာသောယေဝ **ဥစ္ဆေဒော** နာမ ယထာ ဝုတ္တနယေန ဂဟဏတောတိ အာဟ **''ဥပစ္ဆေဒ''** န္တိ။ **ဥ**-သဒ္ဒော, ဟိ ဥပ-သဒ္ဒော စ ဧတ္ထ ဥပရိဘာဂတ္ထော။ နိရုဒ္ဓ ဓတော ပရဘာဂေ စ ဣဓ ဥပရိဘာဂေတိ ဝုစ္စတိ။

နိရန္တရဝသေန , နိရုဒယဝသေန တ ဝိသေသေန နာသော **ဝိနာသော,** သော ပန မံသစက္ခုပညာစက္ခူနံ ဒဿနပထာ တိက္ကမနတော အဒဿနမေဝတိ အာဟ **''အဒဿန''** န္တိ။ အဒဿနေ ဟိ **နာသ**-သဒ္ဒော လောကေ နိရုဠှော ''ဒ္ဓေ စာပရေ ဝဏ္ဏဝိကာရနာသာ''တိအာဒီသု (ကာသိကာ ၆-၃-၁၀၉ သုတ္တံ ပဿိတဗ္ဗံ) ဝိယ။ **ဘာဝဝိဂမန္တိ** သဘာဝတပဂ မံ။ ယထာဓမ္မံ ဘဝနံ ဘာဝေတိ ဟိ အတ္ထေန ဣဓ **ဘာဝ**-သဒ္ဒော သဘာဝတစကော။ ယော ပန နိရန္တရံ နိရုဒယဝိနာသ ဝသေန ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ, သော အတ္တနော သဘာဝေန ဌာတုမသက္ကုဏေယျတာယ ''ဘာဝတပဂမော''တိ ဝုစ္စတိ။ **''တတ္ထ ထာ''**တိအာဒိနာ ဥစ္ဆေဒတဒဿ ယထာဟဌ သမုအာဂမံ နိဒဿနမတ္တေန ဒဿေတိ, တေန ဝက္ခတိ ''တထာ စ အ ညထာ စ ဝိကပ္ပေတ္တတတ''တိ။ **တတ္ထာ** တိ ''သတော သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တီ''တိ ဝစနေ။ **လာ ဘီ**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏလာဘီ။ တဒဝသေသလာဘီ စေဝ သဗ္ဗသော အလာဘီ စ ဣဓ အပရန္တကပ္ပိကဌာနေ **''အလာဘီ''** တေ္ဝဝ ဝုစ္စတိ။

စုတိန္တိ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ စုတိမေဝ။ သေ နယော **စုတိမတ္တမေတတိ** တေ္တာပိ။ **ဥပပတ္တိံ အပဿန္တော** တိ ဒဠှံ သမတ္ထေပိ သတိ အနောလောကနဝသေန အပဿန္တော။ **န ဥပပာတန္တိ** ပုဗ္ဗယောဂဘာဝေန, ပရိကမ္မာကရ ဏေန တ ဥပပတ္တိံ ဒဠှံ န သက္ကောတိ, ဧဝဥ္စ ကတ္တ နယဒ္ဓဝယေ ဝိသေသော ဟာကဗ္ဗော ဟောတိ။ ကော ပရလောကံ ဇာနာတိ, န ဇာနာတိယေဝတိ နတ္ထိကတဒဝသေန ဥစ္ဆေဒံ ဂဏှာတီတိ သဟ ဟဌသေသေန သမ္ဗန္ဓော, နတ္ထိကတဒဝ သေန မဟာမုဠှဟာဘာဝေနေဝ ''ဣတော အညော ပရလောကော အတ္ထိ''တိ အနဝဗောဓနေတော ဣမံ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ''ဧတ္တကောယေဝ ဝိသယော, ယွတယံ ဣန္ဒြိယဂေါစရော''တိ အတ္တနော ဓီတုယာ ဟတ္ထဂ္ဂဏှာဟနက ရာဇာ ဝိယ ကာမသုခာဘိရတ္တတာယပိ ဂဏှာတီတိ အာဟ **''ကာမသုခဂိဒ္ဓတာယ တ''** တိ။ ဝဏ္ဍတော ပတိတပဏ္ဏာနံ ဝဏ္ဍေန အပဋိသန္ဓိကဘာဝံ သန္ဓာယ **''န ပုန ဝိရုဟန္တိ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝမေဝ သတ္တာ** တိ ယထာ ပဏ္ဍုပလာသော ဗန္ဓ နာ ပဝုတ္တော ပုန န ပဋိသန္ဓီယတိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗေပိ သတ္တာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ မရဏပရိယောသာနာ အဟေနော္ဒဝိကာ

အပဌ္ဌိသန္ဒိကမရဏမေဝ နိဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ဥဒကပုဗ္ဗုဠူပမာ ဟိ သတ္တာ ပုန အနုပ္ပဗ္ဗမာနတောတိ တဿ လဒ္ဓိ။ **တထာ**တိ ''လာဘီ အနုသ္သရန္တော''တိအာဒိနာ [အရဟတော (အဌ)] နိဒ္ဒိဌနယေနေ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **အ ညထာ**တိ တက္ကနဿ အနေကပ္ပကာရသမ္ဘဝတော တတော အညေနပိ ပကာရေန။ လာဘိနောပိ စုတိတော ဥဒ္ဓံ ဥပပဟ တဿ အဒဿနမတ္တံ ပတိ တက္ကနေနေဝ ဣမာ ဒိဋ္ဌိယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ **''ဝိကပ္ပေတ္ဝာတတ''** တိ။ တထာ စ ဝိကပ္ပေတ္ဝာတဝ ဥပ္ပန္နာ အညထာ စ ဝိကပ္ပေတ္ဝာတဝ ဥပ္ပန္နာတိ ဟိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ''ဒွေဝ ဇနာ''တိအာဒိနာ ဥစ္ ဆေဒဂ္ဂဟကပ္ပဘေဒဒဿနေန ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ ယထာ အမရာဝိက္ခေပိကတအာ ဧကန္တအလာဘိံဝသေနေဝ ဒေ သိတာ, ယထာ စ ဥဒ္ဓမာဃာတနိကသညီတဒေ စတုတ္ထစတုက္ကေ သညီတအာ ဧကန္တလာဘိံဝသေနေဝ ဒေသိတာ, နယိမေ။ ဣမေ ပန သဿတေကစ္စသဿတတအာဒယော ဝိယ လာဘီအလာဘိံဝသေနေဝ ဒေသိတာတိ။ ယဒေဝံ ကသ္မာ သသ္ သတတအာဒီသု ဝိယ လာဘီဝသေန, တက္ကီဝသေန စ ပစ္စေကံ ဒေသနမကတ္ဝာ သဿတတအာဒိဒေသနာဟိ အညထာ ဣမာ ဒေသနာ ကတာတိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တိတော။ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တာ ဟိ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော, တေ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိဝိဓေနာကာရေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, န အညထာ။ ယဒိ ဟိ ဣမာပိ စ တထာဒေသနာယ နိဗန္ဓန ဘူတော ဝေနေယျဇ္ဈာသယော ဘဝေယျ, တထာရူပမေဝ ဘဂဝာ ဝဒေယျ, ကထံ? ''ဣဓ ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ ဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ အာတပ္ပမနွာယ။ပေ.။ ယထာ သမာဟိတေ စိတ္တေ သတ္တာနံ စုတူပပာတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ, သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန အရဟတော စုတိစိတ္တံ ပဿတိ, ပုထုနံ တ ပရသတ္တာနံ, န ဟောဝ ခော တဒုဒ္ဓံ ဥပပတ္တိံ။ သော ဧဝမာဟ 'ယတော ခော ဘော အယံ အတ္တာ ရူပီ စာတုမဟာဘူ တိကော မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေ ကာယဿ ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ, န ဟောတိ ပရံ မရဏာ'တိအာဒိနာ'' ဝိသေသလာဘိနော, တက္ကိနော စ ဝိသုံ ကတ္ဝာ။ ယသ္မာ ပန တထာဒေသနာယ နိဗန္ဓနဘူတော ဝေနေယျဇ္ဈာသယော န ဣဓ ဘဝတိ, တသ္မာ ဒေသနာဝိလာသေန ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ သဿတတအာဒိဒေသနာဟိ အညထာယေတယံ ဒေသနာ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အထ တ သဿတေကစ္စသဿတတအာဒီသု ဝိယ န ဣဓ တက္ကီတဒတော ဝိသေသလာဘီတအော ဘိန္နာကာ ရော, အထ ခော သမာနပ္ပကာရတာယ သမာနာကာရောယေတတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ပကာသနတ္ထံ အယမုစ္ဆေဒ တအော ဘဂဝတာ ပုရိမတဒေဟိ ဝိသိဋ္ဌာကာရဘာဝေန ဒေသိတော။ သမ္ဘဝတိ ဟိ ဣဓ တက္ကိနောပိ အနုဿတိဝသေ န အဓိဂမဝတော ဝိယ အဘိနိဝေသော။ အပိစ န ဣမာ ဒိဋ္ဌိယော ဘဂဝတာ အနာဂတေ ဇေံဘာဝီဝသေန ဒေသိတာ, နာပိ ဧဝ မေတေ ဘဝေယျုန္တိ ပရိကပ္ပနာဝသေန, အထ ခော ယထာ ယထာ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၃, ၄၂၇; ၃.၂၇, ၂၈; ဥဒါ. ၅၅) မညိတာ, တထာ တထာယေဝ ဣမေ ဒိဋ္ဌိဂတာ ယထာဘုစ္စံ သဗ္ဗညုတ ညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ပကာသိတာ, ယေဟိ ဂမ္ဘီရာဒိပ္ပကာရာ အပုထုဇ္ဇနဂေစရာ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ပကာသန္တိ, ယေသဥ္ စ ပရိကိတ္တနေန တထာဂတာ သမ္မဒေဝ ထောမိတာ ဟောန္တိ။

အပရော နယော – ယထာ ဥစ္ဆေဒတဒီဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဥတ္တရုတ္တရဘာဝဒဿီဟိ အပရဘာဝဒဿီနံ တေသံ တဒပဋ္ဌိသေဓဝသေန သကသကတအာ ပတိဋ္ဌာပိတာ, တထာယေတယံ ဒေသနာ ကတာတိ ပုရိမဒေသနာဟိ ဣမိဿာ ဒေသနာယ ပဝတ္တိဘေဒအော န စောဒေတဗ္ဗော, ဧဝ္စ ကတ္ဝာ အရူပဘာဝဘေဒဝသေန ဥစ္ဆေဒတအော စတုဓာ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဝိယ ကာမရူပဘာဝဘေဒဝသေနာပိ အနေကဓာ ဝိဘဇိတ္ဝာတယေဝ ဝတ္တဗ္ဗော, ဧဝံ သတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တသတ္တကတော ဗ ဟုတရဘေဒအော ဥစ္ဆေဒတအော အာပဇ္ဇတီတိ, အထ တ ပစ္စေကံ ကာမရူပဘာဝဘေဒဝသေန ဝိယ အရူပဘာဝဝသေနာပိ န ဝိဘဇိတ္ဝာ ဝတ္တဗ္ဗော, ဧဝမ္ပိ သတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တသတ္တကတော အပ္ပတရဘေဒအောဝ ဥစ္ဆေဒတအော အာပဇ္ဇတီတိ စ ဇေံပကာရာပိ စောဒနာ အနဝကာသာ ဧဝ ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနဥ္ဟိ ယထာဘိမတံ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ။

၈၅. မာတာပိတူနံ ဧတန္တိ တံသမ္ဗန္ဓနတော ဇေံ မာတာပိတူနံ သန္တကန္တိ အတ္ထော။ **သုက္ကသောဏိတ** န္တိ ပိ တု သုက္ကံ, မာတု သောဏိတဥ္စ, ဥဘိန္နံ တ သုက္ကသဋ္ဌာတံ သောဏိတံ။ **မာတာပေတ္တိကေ** တိ နိမိတ္တေ ဇေတံ ဘုမ္မံ။ **ဣတီ**တိ ဣမေဟိ တီဟိ ပဒေဟိ။ ''ရူပကာယဝသေနာ''တိ အဝတ္ဝာ **''ရူပကာယသီသေနာ''**တိ ဝဒန္တော အရူပမ္ပိ တေသံ ''အတ္တာ''တိ ဂဟဏံ ဉာပေတိ။ ဣမိနာ ပကာရေန **ဣတ္ထ** န္တိ အာဟ **''ဧဝမေကေ''**တိ။ **ဧဝံ**-သဒ္ဒော ဟေတ္ထ ဣဒမတ္ထော, ဣမိနာ ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ **ဧကေ**တိ ဧကစ္စေ, အညေ တ။

၈၆. မနုဿာနံ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတတ္တာ, အညေသဉ္စ အသမ္ဘဝတော “ကာမာဝစရော”တိ ဧတ္ထ **ဆကာမာဝစရဒေဝပရိယာပန္နော**တိ အတ္ထော။ **ကဗဠီကာရော** စေတ္ထ ယထာဝုတ္တသုဓာဟာရော။

၈၇. **ဈာနမနေန နိဗ္ဗတ္တော** တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ မဟာဝယဝေ **အင်္ဂေ,** တတ္ထ ဝိသုံ ပဝတ္တော **ပစ္စင်္ဂေ,** သဗ္ဗေဟိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေဟိ ယုတ္တော တထာ။ **တေသန္တိ** စက္ခုသောတိန္ဒြိယာနံ။ **ဣတရေသန္တိ** ဃာနဇိဝှာကာယိန္ဒြိယာနံ။ တေသမ္ပိ ဣန္ဒြိယာနံ သဏ္ဌာနံ ပုရိသဝေသဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ **အဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ “သမာနေပိ တတ္ထ ဥဘယလိင်္ဂဘာဝေ ပုရိသသဏ္ဌာနာဝ တတ္ထ ဗြဟ္မာနော, န ဣတ္ထိသဏ္ဌာနာ”တိ။

၈၈-၉၂. **အာကာသာနဉ္စာယတန** -သဒ္ဒော ဣဓ ဘဝေဃေတတိ အာဟ **“အာကာသာနဉ္စာယတနဘဝ”** န္တိ။ ဧတ္ထာဟ – ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမေသု တီသု တဒေသု “ကာယဿ ဘေဒါ”တိ ဝတ္တုံ ပဉ္စဝေါကာရဘဝပရိယာပန္နံ အတ္တဘာဝမာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ တေသံ တအနံ, စတုဝေါကာရဘဝပရိယာပန္နံ ပန အတ္တဘာဝံ နိဿာယ ပဝတ္တေသု စတုတ္ထာဒီသု စတူသု တဒေသု ကသ္မာ “ကာယဿ ဘေဒါ”တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ အရူပီနံ ကာယော ဝိဇ္ဇတိ။ ယော ဘေဒေါတိ ဝုစ္စေယျာတိ? သစ္စမေတံ, ရူပတ္တဘာဝေ ပန ပဝတ္တတေဟာရေနေဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကော အရူပတ္တဘာဝေပိ ကာယ တေဟာရံ အာရောပေတွာ ဧဝမာဟ။ လောကသ္မိဉ္ဟိ ဒိဿတိ အညတ္ထဘူတောပိ တေဟာရော တဒညတ္ထသမာရော ပိတော ယထာ တံ “သသဝိသာဏံ, ခံ ပုပ္ဖ”န္တိ။ ယထာ စ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ဒိဋ္ဌိယော ပညပေန္တိ, တထာယေဝ ဘဂဝတာပိ ဒေ သေတီတိ။ အပိစ နာမကာယဘာဝတော ဖဿာဒိဓမ္မသမူဟဘူတေ အရူပတ္တဘာဝေ ကာယနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သမူ ဟဋ္ဌေနပိ ဟိ “ကာယော”တိ ဝုစ္စတိ “ဟတ္ထိကာယော အဿကာယော”တိအာဒီသု ဝိယ။ ဧတ္ထ စ ကာမာဝစရဒေဝ တ္တဘာဝတဒိနိရဝသေသဝိဘဝပတိဋ္ဌာပကာနံ ဒုတိယာဒိတအနံ အပရန္တကပ္ပိကဘာဝေ ယုတ္တော ဟောတု အနာဂတဒ္ဓ ဓဝိသယတ္တာ တေသံ တအနံ, ကထံ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ပစ္စက္ခဘူတမနုဿတ္တဘာဝတပဂမပတိဋ္ဌာပကဿ ပဌမတဒ ဿ အပရန္တကပ္ပိကဘာဝေ ယုဇ္ဇေယျ ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓဝိသယတ္တာ တဿ တဒဿ။ ဒုတိယတအာဒီနဉ္ဟိ ပုရိမပုရိ မတဒသင်္ဂဟိတဿေဝ အတ္တနော အနာဂတေ တဒုတ္တရိဘဝူပပန္နဿ သမုစ္ဆေဒဗောဓနတော ယုဇ္ဇတိ အပရန္တ ကပ္ပိကတာ, တထာ စေဝ ဝုတ္တံ “နော စ ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ဧတ္တာဝတာ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္နော ဟောတီ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၈၅) ယံ ပန တတ္ထ ဝုတ္တံ “အတ္ထိ ခေါ ဘော အညော အတ္တာ”တိ, (ဒီ. နိ. ၁.၈၇) တံ မနုဿတ္တဘာဝတဒိ ဟေဋ္ဌိမတ္တဘာဝဝိသေသာပေက္ခာယ ဝုတ္တံ, န သဗ္ဗထာ အညဘာဝတော။ ပဌမတဒဿ ပန အနာဂတေ တဒုတ္တရိဘဝူ ပပန္နဿ အတ္တနော သမုစ္ဆေဒဗောဓနာဘာဝတော , “အတ္ထိ ခေါ ဘော အညော အတ္တာ”တိ ဧတ္ထ အညဘာဝေန အဂ္ဂဟဏတော စ န ယုဇ္ဇတေဝ အပရန္တကပ္ပိကတာတိ? နော န ယုဇ္ဇတိ ဣဓလောကပရိယာပန္နတ္တေပိ ပဌမတဒဝိ သယဿ အနာဂတကာလိကဿေဝ တေန အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ပဌမတဒိနာပိ ဟိ ဣဓလောကပရိယာပန္နဿ အတ္တနော ပရံ မရဏာ ဥစ္ဆေဒေါ အနာဂတကာလဝသေနေဝ အဓိပ္ပေတော, တသ္မာ စဿ အပရန္တကပ္ပိကတာယ န ကောစိ ဝိ ရောဓောတိ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒဝဏ္ဏနာ

၉၃. ဉာဏေန ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ **ဒိဋ္ဌော,** ဒိဋ္ဌော စ သော သဘာဝဋ္ဌေန ဓမ္မော စာတိ **ဒိဋ္ဌဓမ္မော,** ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ဥပလဒ္ဓသဘာဝတောတိ အတ္ထော။ သော ပန အက္ခာနမိန္ဒြိယာနံ အဘိမုခီဘူတော ဝိသယောယေဝါတိ ဝုတ္တံ **“ပစ္စက္ခဓမ္မော ဝုစ္စတီ”** တိ။ တတ္ထ ယော အနိန္ဒြိယဝိသယော, သောပိ သုပာကဋဘာဝေန ဣန္ဒြိယဝိသယော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တေနေဝါဟ **“တတ္ထ တတ္ထ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝဿေတံ အဓိဝစ နန္တိ”**, တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ ယထာကမ္မံ ပဋိလဘိတဗ္ဗတ္တဘာဝဿ တစကံ ပဒံ, နာမန္တိ တ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗာန** ဥ စေတ္ထ ဒုက္ခဝူပသမနမေဝ, န အင်္ဂဖလံ, န စ အသင်္ခတဓာတု တေသမဝိသယတ္တာတိ အာဟ **“ဒုက္ခဝူပသမန”** န္တိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနေ ပဝတ္တော တဒေါ ဧတေသန္တိ **ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒာ** တိပိ ယုဇ္ဇတိ။

၉၄. ကာမနီယတ္တာ ကာမာ စ တေ အနေကာဝယဝတနံ သမူဟဘာဝတော သတ္တာနဉ္စ ဗန္ဓနတော ဂုဏာ စာတိ **ကာမဂုဏာ**တိ အတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **“မနာပိယရူပာဒီဟီ”**တိအာဒိ။ ယာဝ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏဉ္စေတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သင်္ဂဏှာတိ။ **သုဋ္ဌု အပ္ပိတော** တိ သမ္မာ ဌပိတော။ ဌပနာ စေတ္ထ အလ္လီယနာတိ အာဟ **“အလ္လီနော”** တိ။ ပရိ

တော တတ္ထ တတ္ထ ကာမဂုဏေသု ယထာသကံ ဣန္ဒြိယာနိ စာရေတိ ကေစရံ ဂဏှာပေတီတိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“တေသူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေနာဟ **“ဣတော စိတော စ ဥပနေတီ”**တိ။ **ပရိ**-သဒ္ဒဝိသိဋ္ဌော တ ဣစ **စရ**-သဒ္ဒော ကီဋ္ဌာယန္တိ ဝုတ္တံ **“ပလဋ္ဌတီ”**တိအာဒိ [လဋ္ဌတိ (အဋ္ဌကထာယံ)]။ **ပလဋ္ဌတီ**တိ ဟိ ပကာရေန လဋ္ဌတိ, ဝိလာသံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ **“တတ္ထ စာ”** တိအာဒိနာ ဥတ္တမကာမဂုဏိကာနမေဝ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ ပညပေန္တီတိ ဒဿေတိ။ မန္ဓာတုမဟာရာဇဝသဝတ္တီဒေဝရာဇကာမဂုဏာ ဟိ ဥတ္တမတာယ နိဒဿိတာ, ကသ္မာတိ အာဟ **“ဝေရူပေ”**တိအာဒိ။

၉၅. **အညထာဘာဝ**တိ ကာရဏေ နိဿက္ကဝစနံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ သုတ္တပဒေသု ဒေသိတနယေန, ဧတေန သောကာဒီနမုပ္ပဇ္ဇနာကာရံ ဒဿေတိ။ ဉာတိဘောဂရောဂသီလဒိဋ္ဌိဗျသနေဟိ ဖုဋ္ဌဿ စေတသော အဗ္ဘန္တရံ နိဇ္ဈာယနံ သောစနံ **အန္တောနိဇ္ဈာယနံ,** တဒေဝ လက္ခဏမေတဿာတိ **အန္တောနိဇ္ဈာယနလက္ခဏော။** တသ္မိံ သောကေ သမုဋ္ဌာနဟေတုဘူတေ နိဿိတံ **တန္နိဿိတံ။** ဘုသံ ဝိလပနံ **လာလပ္ပနံ,** တန္နိဿိတမေဝ လာလပ္ပနံ, တဒေဝ လက္ခဏမဿာတိ **တန္နိဿိတလာလပ္ပနလက္ခဏော။** ပသာဒသင်္ခာတေ ကာယေ နိဿိတဿ ဒုက္ခသဟဂတကာယဝိညာဏဿ ပဋိပီဠနံ **ကာယပဋိပီဠနံ,** သသမ္ဘာရကထနံ တ ဇေတံ ယထာ “ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီ”တိ တဒုပနိဿယဿ တ အနိဋ္ဌရူပဿ ပစ္ဆာ ပဝတ္တနတော “ရူပကာယဿ ပဋိပီဠန”န္တိပိ ဝဋ္ဋတိ။ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တဿ မနသော ဝိဟေသနံ **မနောဝိဃာတံ။** တဒေဝ လက္ခဏမဿာတိ သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဉာတိဗျသနာဒိနာ ဖုဋ္ဌဿ ပရိဒေဝနာယပိ အသက္ကုဏန္တဿ အန္တောဂတသောကသမုဋ္ဌိတော ဘုသော အာယာသော **ဥပါယာသော။** သော ပန စေတသော အပ္ပသန္နာကာရော ဧတီတိ အာဟ **“ဝိသာဒလက္ခဏော”** တိ။ သာဒနံ ပသာဒနံ **သာဒော,** ပသန္နတာ။ အနုပသဂ္ဂေပိ ဟိ သဒ္ဒော သဥပသဂ္ဂေ ဝိယ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဗောဓကော ယထာ “ဂေတြဘူ”တိ။ ဧံ သဗ္ဗတ္ထ။ တတော ဝိဂမနံ **ဝိသာဒော,** အပ္ပသန္နဘာဝေါ။

၉၆. ဝိတက္ကနံ **ဝိတက္ကိတံ,** တံ ပနတ္ထတော ဝိတက္ကောဝ, တထာ **ဝိစာရိတ**န္တိ ဧတ္ထာပိ, တေန ဝုတ္တံ **“အဘိနိရောပနဝသေန ပဝတ္တော ဝိတက္ကော”**တိအာဒိ။ **ဧတေနာ**တိ ဝိတက္ကဝိစာရေ ပရာမသိတွာ ကရဏနိဒ္ဒေသော, ဟေတုနိဒ္ဒေသော တ။ တေနေတမတ္ထံ ဒီပေတိ “ခောဘကရသဘာဝတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ တံသဟိတမ္ပိ ဈာနံ တေဟိ သဥပ္ပီဠနံ ဝိယ ဟောတီ”တိ, တေနာဟ **“သကဏ္ဍကံ** [ဘကဏ္ဍကံ (အဋ္ဌကထာယံ)] **ဝိယ ခာယတီ”**တိ။ ဩဠာရိကဘာဝေ ဟိ ဝိတက္ကဝိစာရသင်္ခါတေန ကဏ္ဍကေန သဟ ပဝတ္တကထာ။ ကဏ္ဍကသဟိတဘာဝေ စ သဥပ္ပီဠနတာ ဧဝ, လောကေ ဟိ သကဏ္ဍကံ ဖရုသကံ ဩဠာရိကန္တိ ဝဒန္တိ။

၉၇. ပီတိဂတံ **ပီတိယေဝ** “ဒိဋ္ဌိဂတ”န္တိအာဒီသု (ခ. သ. ၃၈၁; မဟာနိ. ၁၂) ဝိယ ဂတ-သဒ္ဒဿ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိတော။ အယဉ္ဟိ သံဝဏ္ဏကာနံ ပကတိ, ယဒိဒံ အနုတ္တကပဒံ, တုလျာဓိကရဏပဒဉ္စ ဥပေတွာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ တထာ ဟိ တတ္ထ တတ္ထ ဒိဿတိ။ “ယောပနာတိ ယော ယာဒိသော, (ဟရာ. ၄၅) နိဗ္ဗာနဓာတူတိ နိဗ္ဗာယနမတ္တ”န္တိ စ အာဒိ။ ယာယ နိမိတ္တဘူတာယ ဥဗ္ဗိလာဝနပီတိယာ ဥပ္ပန္နာယ စိတ္တံ **ဥဗ္ဗိလာဝိတံ** နာမ, သာယေဝ **ဥဗ္ဗိလာဝိတတ္တံ** ဘာဝတစကဿ နိမိတ္တေ ပဝတ္တနတော။ ဣတိ ပီတိယာ ဥပ္ပန္နာယ ဧဝ စိတ္တဿ ဥဗ္ဗိလာဝနတော တဿ ဥဗ္ဗိလာဝိတဘာဝေ ပီတိယာ ကတော နာမာတိ အာဟ **“ဥဗ္ဗိလဘာဝကရဏ”** န္တိ။

၉၈. အာဘုဇနံ မနသိကရဏံ **အာဘောဂေါ။** သမ္မာ အနုက္ကမေန, ပုနပ္ပုနံ တ အာရမ္မဏဿ အာဟာရော **သမန္နာဟာရော။** အယံ ပန **ဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၉၈) ဝုတ္တနယော – စိတ္တဿ အာဘုဂ္ဂဘာဝေ အာရမ္မဏေ အဘိနတဘာဝေ **အာဘောဂေါ။** သုခေန ဟိ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ အဘိနတံ ဟောတိ, န ဒုက္ခေန ဝိယ အပနတံ, နာပိ အဒုက္ခမသုခေန ဝိယ အနဘိနတံ, အနပနတဉ္စာတိ။ ဧတ္ထ စ “မနုညဘောဇနာဒီသု ခုပ္ပိပါသာဒိအဘိဘူတဿ ဝိယ ကာမေဟိ ဝိဝေစိယမာနဿ ဥပါအရမ္မဏပတ္ထနာဝိသေသတော အဘိဝဖုတိ, မနုညဘောဇနံ ဘုတ္တာဝိနော ဝိယ ပန ဥဠာရကာမရသဿ ယာဝဒတ္ထံ နိစိတဿ သဟိတဿ ဘုတ္တကာမတာယ ကာမေသု ဟတဗ္ဗတာ န ဟောတိ, ဝိသယာနဘိဂိဒ္ဓနတော ဝိသယေဟိ ဒုမ္မောစိယေဟိ ဇလူကာ ဝိယ သယမေဝ မုစ္စတီ”တိ စ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ ကာမဂုဏသန္တပ္ပိတတာယ သံသာရဒုက္ခဝူပသမံ ဗျာကာသိ ပဌမတဒီ။ ကာမာဒီနံ အာဒီနဝဒဿိတာယ, ပဌမာဒိဈာနသုခဿ သန္တဘာဝဒဿိတာယ စ ပဌမာဒိဈာနသုခတိတ္တိယာ သံသာရဒုက္ခုပသမံ ဗျာကံသု ဒုတိယာဒိတဒိနော။ ဣဓာပိ ဥဒ္ဒေဒ တဒေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဝိစာရော ယထာသမ္ဘဝံ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗော။ အယံ ပနေတ္ထ ဝိသေသော – ဧကသ္မိမ္ပိ အတ္တဘာဝေ ပဉ္စ တအာ လဗ္ဘန္တိ။ ပဌမတဒေ ယဒိ ကာမဂုဏသမပ္ပိတော အတ္တာ, ဧဝံ သော ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော။

ဒုတိယာဒိတဒေသု ယဒိ ပဌမတဒသင်္ဂဟိတော သောယေဝ အတ္တာ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမင်္ဂီ , ဧဝံ သတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တောတိ။ တေနေဝ ဟိ ဥစ္ဆေဒတဒေ ဝိယ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ “အညော အတ္တာ”တိ အညဂ္ဂဟဏံ န ကတံ။ ကထံ ပန အစ္စန္တနိဗ္ဗာနပညာပကဿ အတ္တနော ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟော, န ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာတိ? တံတံသုခဝိသေသသမင်္ဂိတာပဋ္ဋိလဒ္ဓေန ဗန္ဓဝိမောက္ခေန သုဒ္ဓဿ အတ္တနော သကရူပေနေဝ အဝဋ္ဌာနဒီပနတော။ တေသဉ္ဟိ တထာပဋ္ဋိလဒ္ဓေန ကမ္မဗန္ဓဝိမောက္ခေန သုဒ္ဓော ဟုတွာ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော အတ္တာ သကရူပေနေဝ အဝဋ္ဌာသီတိ လဒ္ဓိ။ တထာ ဟိ **ဟဋ္ဌိယံ** “တွေ့ာဝတာ ခော ဘော အယံ အတ္တာ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ ပတ္တော ဟောတီ”တိ သဿတဘာဝဉာပကစ္ဆာယာယ ဧဝ တေသံ တဒဒဿနံ ကတန္တိ။

“တွေ့ာဝတာ” တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယတ္တသမ္ပိဏ္ဍနံ။ တတ္ထ **ယာသန္တိ** ယထာဝုတ္တာနံ ဒိဋ္ဌီနံ အနိယမနိဒ္ဒေသဝစနံ။ တဿ ဣမာ ဒွတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော ကထိတာတိ နိယမနံ, နိယတာနပေက္ခဝစနံ တ တေံ “ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”န္တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိယ။ **သေသာ**တိ ပဉ္စပညာသ ဒိဋ္ဌိယော။ တာသု အန္တာနန္တိကတအာဒီနံ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟဘာဘတော တတ္ထ တတ္ထ ပကာသိတောယေဝ။ ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တာ ဧဝ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ ဝိသယဘာဝေန ဒဿိတာ, န ပန တဒုဘယမေကဇ္ဈန္တိ? အသမ္ဘဝတော ဧဝေတ္ထ ကာရဏံ။ န ဟိ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေသု ဝိယ တဒုဘယဝိနိမုတ္တေ မဇ္ဈန္တေ ဒိဋ္ဌိကပ္ပနာ သမ္ဘဝတိ တဒုဘယန္တရမတ္တေန ဣတ္တရကာလတ္တာ။ အထ ပန ပစ္စုပ္ပန္နတ္တဘာဘတော တဒုဘယဝေမဇ္ဈံ, ဧဝံ သတိ ဒိဋ္ဌိကပ္ပနာက္ခမော တဿ ဥဘယသဘာဘတော ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေသု ယေဝ အန္တောဂဓောတိ ကထံ တဒုဘယမေကဇ္ဈံ အဒဿိတံ သိယာ။ အထ တ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝန္တတာယ “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တော”တိ မဇ္ဈန္တော ဝုစ္စတိ, သောပိ “ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ စ အပရန္တကပ္ပိကာ စ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာ စာ”တိ ဥပရိ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေဟိ ဝိသုံ ကတွာ ဝုတ္တောယေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ “သဗ္ဗေပိ တေ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကေ”တိ ဧတေန သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသေန ဝာ သင်္ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အညထာ ဟိ သင်္ကမိတွာ ဝုတ္တဝစနဿ နိရဝသေသသင်္ကမနာဘာဝတော အနတ္ထကတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ ကေ ပန တေ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာတိ? ယေ အန္တာနန္တိကာ ဟုတွာ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအာတိ ဧဝမာဒိနာ ဥဘယသမ္ဗန္ဓာဘိနိဝေသိနော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၀၀-၁၀၄. “ဣအာနီ”တိအာဒိနာ အပ္ပနာဝစနဒွဝယဿ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဧကေဇ္ဈ** န္တိ ရာသိကရဏတွေ နိပါတော။ ဧကဓာ ကရောတီတိ **ဧကေဇ္ဈ** န္တိပိ နေရုတ္တိကာ, ဘာဝနပုံသကဉ္စေတံ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဣဒမတ္ထော, ဣမိနာ ပကာရေန ပုစ္ဆိတွာ ဝိဿဇ္ဇေသီတိ အတ္ထော။ **အဇ္ဈာသယ** န္တိ သဿတုစ္ဆေဒဝသေန ဒိဋ္ဌိဇ္ဈာသယံ။ တဒုဘယဝသေန ဟိ သတ္တာနံ သံကိလေသပက္ခေ ဒုဝိဓော အဇ္ဈာသယော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

> “သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စ၊ ခန္တိ စေတနုလောမိကာ။
> ယထာဘူတဉ္စ ယံ ဉာဏံ၊ ဧတံ အာသယသဒ္ဒိတ”န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၃၆; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ; သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ၊ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာပိ ပဿိတဗ္ဗံ)။

တဉ္စ ဘဂဝတ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အပရိမာဏော ဧဝ ဒေယျဝိသေသေ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နမ္ပိ “စတ္တာရော ဇနာ သဿတတအာ”တိအာဒိနာ ဒွတသဋ္ဌိယာ ပဘေဒေဟိ သင်္ဂဏှနဝသေန သဗ္ဗညုတညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဒဿေန္တော ပမာဏဘူတာယ တုလာယ ဓာရယမာနော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **“တုလာယ တုလယန္တော ဝိယာ”** တိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “အန္တောဇာလီကတာ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၆) **“သိနေရုပဟဒတော တလုကံ ဥဒ္ဓရန္တော ဝိယာ”** တိ ပန ဧတေန သဗ္ဗညုတညာဏတော အညဿ ဉာဏဿ ဣမိဿာ ဒေသနာယ အသက္ကုဏေယျတံ ဒဿေတိ ပရမဂမ္ဘီရတာဝစနတော။

တွေ့ စ “သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ ဒွတသဋ္ဌိယာ ဝတ္ထူဟိ, ဧတေသံ တ အညတရေန, နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ”တိ ဝစနတော, ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာဒိတ္တယဝိနိမုတ္တဿ စ ကဿစိ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ အဘာဝတော ယာနိ တာနိ သာမညဖလာဒိသုတ္တန္တရေသု ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ အကိရိယာဟေတုကနတ္ထိကတအာဒီနိ, ယာနိ စ ဣဿရပကတိပဇာပတိပုရိသကာလသဘာဝနိယတိယဒိစ္ဆာတအာဒိပ္ပဘေဒအနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၆၀-၁၆၂; ဝိဘ. အနုဋီ. ၂.၁၉၄-၁၉၅ တက္ကု

ခန္ဓေသု ပသ္သိတဗ္ဗံ) ဗဟိဒ္ဓာပိ ဒိဋ္ဌိသမာနာနိ, တေသံ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟိတော အန္တောဂဓတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? အကိရိယတာအေ တာဝ ''ဝဉ္စော ကူဋဋ္ဌော''တိအာဒိနာ ကိရိယာဘာဝဒီပနတော သဿတတာဒေ အန္တောဂဓော, တထာ ''သတ္တိမေ ကာယာ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၄) နယပ္ပဝတ္တော ပကုဓတာအေ, ''နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာယာ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈) နယပ္ပဝတ္တော အဟေတုကတာအေ စ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နတာဒေ။ ''နတ္ထိ ပရော လောကော''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁) နယပ္ပဝတ္တော နတ္ထိကတာအေ ဥစ္ဆေဒတာဒေ။ တထာ ဟိ တတ္ထ ''ကာယဿ ဘေဒာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၈၅) ဝုတ္တံ။ ပဌမေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန နိဂဏ္ဌဝါဒအာဒယော သင်္ဂဟိတာ။

ယဒိပိ ဟဋ္ဌိယံ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၇) နာဋပုတ္တဝါဒဘာဝေန စာတုယာမသံဝရော အာဂတော, တထာပိ သတ္တဝတာတိက္ကမေန ဝိက္ခေပဝါဒိတာယ နာဋပုတ္တဝါဒေပိ သဉ္ဇယဝါဒေ ဝိယ အမရာဝိက္ခေပဝါဒေသု အန္တောဂဓော။ ''တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ, အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၇၇; မ. နိ. ၂.၁၂၂; သံ. နိ. ၂.၃၅) ဝေပကာရာ တအာ ပန ''ရူပီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ''တိအာဒိဝါဒေသု သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ''ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, အတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဝေပကာရာ သဿတဝါဒေ။ ''န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဝေပကာရာ ဥစ္ဆေဒဝါဒေ။ ''ဟောတိ စ န ဟောတိ စ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဝေပကာရာ ဧကစ္စသဿတဝါဒေ။ ''နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, နေဝတ္ထိ န နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဝေပကာရာ အမရာဝိက္ခေပဝါဒေ။ ဣဿရပကတိပဇာပတိပုရိသကာလဝါဒာ ဧကစ္စသဿတဝါဒေ။ ကဏာဒဝါဒော, သဘာဝနိယတိယဒိစ္ဆာဝါဒာ စ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣမိနာ နယေန သုတ္တန္တရေသု, ဗဟိဒ္ဓာ စ အညတိတ္ထိယသမယေ ဒိဋ္ဌိသမာနာနံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဣမာသုယေဝ ဒွါသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီသု အန္တောဂဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ ပန တတ္ထ တတ္ထာဂတနယေန ဝုစ္စမာနာ ဂန္ထဝိတ္ထာရကရာ, အတိတ္ထေ စ ပက္ခန္ဒန မိဝ ဟောတီတိ န ဝိတ္ထာရယိမှ။ ဣမံ ဟဋ္ဌိယံ အတ္ထဝိစာရဏာယ အဋ္ဌကထာယံ အနုတ္တာနတ္ထပကာသနမေဝ ဟိ အမှာကံ ဘာရောတိ။

''ဧဝမယံ ယထာနုသန္ဓိဝသေန ဒေသနာ အာဂတာ''တိ ဝစနပ္ပသင်္ဂေန သုတ္တသ္သာနုသန္ဓယော ဝိဘဇိတုံ **''တယော ဟိ''**တိအာဒိမာဟ။ အတ္ထန္တရနိဒ္ဒေသေနေတ္ထဥဟိ ဝိသေသနိဒ္ဒေသရဏံ။ တတ္ထ အနုသန္ဓနံ **အနုသန္ဓိ,** သမ္ဗန္ဓမတ္တံ, ယံ ဒေသနာယ ကာရဏဘေဒေန ''သမုဋ္ဌာန''န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ပုစ္ဆာဒယော ဟိ ဒေသနာယ ဗာဟိရကာရဏံ တဒနုရူပေန ဒေသနာပဝတ္တနတော။ တံသမ္ဗန္ဓောပိ တန္နိဿိတတ္တာ ကာရဏမေဝ။ အဇ္ဈတ္တရကာရဏံ ပန မဟာကရုဏာ ဒေသနာဉာဏာဒယော။ အယမတ္ထော ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ပုစ္ဆာယ ကတော အနုသန္ဓိ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ,** ပုစ္ဆံ အနုသန္ဓိ က တွာ ဒေသိတတ္တာ သုတ္တဿ သမ္ဗန္ဓော ပုစ္ဆာယ ကတော နာမ ဟောတိ။ ပုစ္ဆာသင်္ခါတော အနုသန္ဓိ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓီ** တိပိ ယုဇ္ဇတိ။ ပုစ္ဆာနိဿိတေန ဟိ အနုသန္ဓိနာ တန္နိဿယဘူတာ ပုစ္ဆာပိ ဂဟိတာတိ။ အထ ဝါ တ အနုသန္ဓဟတီတိ **အနုသန္ဓိ,** ပုစ္ဆာသင်္ခါတော အနုသန္ဓိ ဧတဿာတိ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ,** တံတံသုတ္တပဒေသော။ ပုစ္ဆာယ တ အနုသန္ဓိယတီတိ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ,** ပုစ္ဆံ ဝစနသမ္ဗန္ဓံ ကတွာ ဒေသိတော တံသမုဋ္ဌာနိကော တံတံသုတ္တပဒေသောဝ။ **အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိ** မှာပိ ဧသေဝ နယော။ အနုသန္ဓိယတီတိ အနုသန္ဓိ, ယော ယော အနုသန္ဓိ, အနုသန္ဓိနော အနုရူပံ တ **ယထာနုသန္ဓိ။**

ပုစ္ဆာယ, အဇ္ဈာသယေန စ အနနုသန္ဓိကော အာဒိမှိ ဒေသိတဓမ္မဿ အနုရူပဓမ္မဝသေန တ တပ္ပဋိပက္ခဓမ္မဝသေန တ ပဝတ္တော ဥပရိသုတ္တပဒေသော။ တထာ ဟိ သော ''ယေန ပန ဓမ္မေန။ပေ.။ ကကစူပမာ အာဂတာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၀-၁၀၄) အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော, ယထာဟဋ္ဌိမယံ ဝိဘာဂေတိ ဒဿေတိ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ ''ဇိဝံ ဝုတ္တေ နန္ဒော ဂေဟာလကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစာ''တိ ပဌန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ သုတ္တေ တထာ အဘာဝတော။ ''ဇိဝံ ဝုတ္တေ နန္ဒဂေဟာလကသုတ္တေ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစာ''တိ ပန ပဠိတဗ္ဗံ တသ္မိံ သုတ္တေ ''အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစာ''တိ အတ္ထဿ ဥပပတ္တိတော။ ဣဒဥဟိ သံယုတ္တာဂမဝရေ **သဠာယတနဝဂ္ဂေ** သင်္ဂီတသုတ္တံ။ ဂင်္ဂာယ ဝုယှမာနံ အရုက္ခန္ဓံ ဥပမံ ကတွာ သန္ဒာပဗ္ဗဇိတေ ကုလပုတ္တေ ဒေသိတေ နန္ဒော ဂေဟာလကော ''အဟမ္ပိမံ ပဋိပတ္တိံ ပူရေဿာမီ''တိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, ဥပသမ္ပဒဉ္စ ဂဟေတွာ တထာပဋိပဇ္ဇမာနော နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တော။ တသ္မာ ''နန္ဒဂေဟာလကသုတ္တ''န္တိ ပညာယိတ္ထ။ ''ကိံ နု ခော ဘန္တေ''တိအာဒိနိ ပန အညတရောယေဝ ဘိက္ခု အဝေစ။ ဝုတ္တဥဟိ တတ္ထ ''ဇိဝံ ဝုတ္တေ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ 'ကိံ နု ခော ဘန္တေ, ဩရိမံ တီရ'န္တိအာဒိ''။

တတ္ရာယမတ္ထော – **ဧဝံ ဝုတ္တေ** တိ “သစေ ခေါ ဘိက္ခဝေ, အရက္ခန္တော န ဩရိမံ တီရံ ဥပဂစ္ဆတီ”တိအာဒိနာ ဂင်္ဂါယ ဝုယှမာနံ အရက္ခန္ဓံ ဥပမံ ကတွာ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတေ ကုလပုတ္တေ ဒေသိတေ။ **ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ** တိ အနုသန္ဓိကုသလတာယ “ကိံ နု ခေါ ဘန္တေ”တိအာဒိဝစနမဝေါစ။ တထာဂတော ဟိ “ဣမိဿံ ပရိသတိ နိသိန္နော အနုသန္ဓိ ကုသလော အတ္ထိ, သော မံ ပဉှံ ပုစ္ဆိဿတီ”တိ ဧတ္တကေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ **ဩရိမံ တီရန္တိ** ဩရိမဘူတံ တီရံ။ တထာ **ပါရိမံ တီရန္တိ**။ **မဇ္ဈေ သံသီဒေ** တိ ဝေမဇ္ဈေ သံသီဒနံ နိမုဇ္ဇနံ။ **ထလေ ဥဿာဒေ** တိ ဇလမဇ္ဈေ ဥဋ္ဌိတေ ထလသ္မိံ ဥဿာရိတော အာရုဠှော။ **မနုဿဂ္ဂါဟော** တိ မနုဿာနံ သမ္ဗန္ဓိဘူတာနံ, မနုဿေဟိ ဝါ ဂဟဏံ။ တထာ **အမနုဿဂ္ဂါဟော** တိ **အာဝဋ္ဋဂ္ဂါဟော** တိ ဥဒကာဝဋ္ဋေန ဂဟဏံ။ **အန္တောပူတီ** တိ ဝက္ကဟဒယာဒီသု အပူတိကဿာပိ ဂုဏာနံ ပူတိဘာဝေန အဗ္ဘန္တရပူတီတိ။

“အထ ခေါ အညတရဿ ဘိက္ခုနော” တိအာဒိ မဇ္ဈိမာဂမဝရေ ဥပရိပဏ္ဏာသကေ **မဟာပုဏ္ဏမသုတ္တံ** (မ. နိ. ၃.၈၈-၉၀) တတ္ရာယမတ္ထော – **ဣတိ ကိရာ**တိ ဧတ္ထ **ကိရ**-သဒ္ဒော အရုစိယံ, တေန ဘဂဝတော ယထာဒေသိတာယ အတ္တသုညတာယ အတ္တနော အရုစိယဘာဝံ ဒီပေတိ။ **ဘော**တိ ဓမ္မာလပနံ, အမ္ဘော သဘာဝဓမ္မာတိ အတ္ထော။ ယဒိ ရူပံ အနတ္တာ။ပေ.။ ဝိညာဏံ အနတ္တာ။ ဧဝံ သတီတိ သဟေဋ္ဌသေသယောဇနာ။ **အနတ္တကတာနီ**တိ အတ္တနာ န ကတာနိ, အနတ္တဘူတေဟိ ဝါ ခန္ဓေဟိ ကတာနိ။ **ကမတ္တာနံ ဖုသိဿန္တီ** တိ ကီဒိသမတ္တဘာဝံ ဖုသိဿန္တိ။ အသတိ အတ္တနိ ခန္ဓာနဉ္စ ခဏိကတ္တာ တာနိ ကမ္မာနိ ကံ နာမ အတ္တာနံ အတ္တနော ဖလေန ဖုသိဿန္တိ, ကော ကမ္မဖလံ ပဋိသံဝေဒိဿတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဿ ဘိက္ခုနော စေတောပရိဝိတက္ကံ အတ္တနော စေတသာ စေတော – ပရိယညာဏသမ္ပယုတ္တေန သဗ္ဗညုတညာဏသမ္ပယုတ္တေန ဝါ အညာယ ဇာနိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။

အဝိဒွါတိ သုတာဒိဝိရဟေန အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒတာယ အပဏ္ဍိတော။ **ဝိဒွါ**တိ ဟိ ပဏ္ဍိတာဓိဝစနံ ဝိဒတိ ဇာနာတီတိ ကတွာ။ **အဝိဇ္ဇာဂတော**တိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပဂတော, အရိယဓမ္မေ အဝိနီတတာယ အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇောတိ အတ္ထော။ **တဏှာဓိပတေယျေန စေတသာ** တိ “ယဒိ အဟံ နာမ ကောစိ နတ္ထိ, ဧဝံ သတိ မယာ ကတဿ ကမ္မဿ ဖလံ ကော ပဋိသံဝေဒေတိ, သတိ ပန တသ္မိံ သိယာ ကမ္မဖလူပဘောဂေ”တိ တဏှာဓိပတိတော အာဂတေန အတ္တဝါဒုပါဒါနသဟဂတေန စေတသာ။ **အတိဓာဝိတဗ္ဗံ** န္တိ အတိက္ကမိတွာ ဓာဝိတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ခဏိကတ္တေပိ သင်္ခါရာနံ ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ ကတံ, တတ္ထေဝ ဖလူပပတ္တိတော ဓမ္မပုဉ္ဇမတ္တဿေဝ သိဒ္ဓေ ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓေ ဧကတ္တနယံ မိစ္ဆာ ဂဟေတွာ ဧကေန ကာရကဝေဒကဘူတေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အညထာ ကမ္မကမ္မဖလာနမသမ္ဗန္ဓော သိယာတိ အတ္တတ္တနိယသုညတာပကာသနံ သတ္ထုသာသနံ အတိက္ကမိတဗ္ဗံ မညေယျာတိ။ ဣဒါနိ အနတိဓာဝိတဗ္ဗံ တံ ဝိဘာဝေတုံ **“တံ ကိံ မညထာ”**တိအာဒိမာဟ။

ဥပရိ ဒေသနာတိ ဒေသနာသမုဋ္ဌာနဓမ္မဒီပိကာယ ဟေဋ္ဌိမဒေသနာယ ဥပရိ ပဝတ္တိတာ ဒေသနာ။ ဒေသနာသမုဋ္ဌာနဓမ္မဿ အနုရူပပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပကာသနဝသေန ဒုဝိဓေသု ယထာနုသန္ဓီသု အနုရူပဓမ္မပ္ပကာသနဝသေန ယထာနုသန္ဓိဒဿနမေတံ **“ဥပရိ ဆ အဘိညာ အာဂတာ”**တိ။ တဒဝသေသံ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပကာသနဝသေန။ မဇ္ဈိမာဂမဝရေ မူလပဏ္ဏာသကေယေဝ စေတာနိ သုတ္တာနိ။ **ကိလေသဝသေနာ**တိ “လောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော”တိအာဒိနာ ကိလေသဝသေန။ **ဘဏ္ဍနေနာ** တိ ဝိဝါဒေန။ **အက္ခန္တိယာ** တိ ကောပေန။ **ကကစူပမာ**တိ ခရပဋ္ဋိဥပမာ။ **ဣမသ္မိမ္ပိ** တိ **ပိ**-သဒ္ဒော အပေက္ခာယံ “အယမ္ပိ ပါရာဇိကော”တိအာဒီသု (ဝိ. ၁.၇၂-၇၃, ၁၆၇, ၁၇၁, ၁၉၅, ၁၉၇) ဝိယ, သမ္ပိဏ္ဍနေ ဝါ, တေန ယထာ ဝတ္ထသုတ္တာဒီသု ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပကာသနဝသေန ယထာနုသန္ဓိ , ဧဝံ ဣမသ္မိမ္ပိ ဗြဟ္မဇာလေတိ အပေက္ခနံ, သမ္ပိဏ္ဍနံ ဝါ ကရောတိ။ တထာ ဟိ နိစ္စသာရာဒိပညာပကာနံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဝသေန ဥဋ္ဌိတာယံ ဒေသနာ နိစ္စသာရာဒိသုညတာပကာသနေန နိဋ္ဌာပိတာတိ။ **“တေနာ”**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တသံဝဏ္ဏနာယ ဂုဏံ ဒဿေတိ။

ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတဝါရဝဏ္ဏနာ

၁၀၅-၁၁၇. မရိယာဒဝိဘာဂဒဿနတ္ထ န္တိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တဏှာဒိဋ္ဌိပရာမာသဿ တထာဂတာနံ ဇာနနပဿနေန, သဿတာဒိမိစ္ဆာဒဿနဿ စ သမ္မာဒဿနေန သင်္ကရာဘာဝ-ဝိဘာဂပ္ပကာသနတ္ထံ။ တဏှာဒိဋ္ဌိပရာမာသောယေဝ တေသံ, န တု တထာဂတာနမိဝ ယထာဘူတံ ဇာနနပဿနံ။ တဏှာဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒနမေဝေတံ မိစ္ဆာဒဿနဝေဒယိတံ, န တု သောတာပန္နဿ သမ္မာဒဿနဝေဒယိတမိဝ နိစ္စလန္တိ စ ဟိ ဣမာယ ဒေသနာယ မရိယာဒဝိဘာဂံ ဒဿ

သေတိ။ တေန ဝက္ခတိ ''ယေန ဒိဋ္ဌိအဿာဒေန။ပေ။ တံ ဝေဒယိတ''န္တိ, ''ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန စေဝ။ပေ။ ဒဿေတီ''တိ စ။ ''တဒပီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ ယေန သောမနဿဇာတာ ပညပေန္တီတိ အတ္ထော လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတုံ **''ယေနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သာမတ္ထိယတော ဟိ အဝဂတတ္ထဿေဝေတ္ထ တ-သဒ္ဒေန ပရာမသနံ။ **ဒိဋ္ဌိအဿာဒေနာ**တိ ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယဘူတေန အဿာဒေန။ **''ဒိဋ္ဌိသုခေနာ''** တိအာဒိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ တေသံ ဘဝန္တာနံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ တဒပိ ဝေဒယိတံ တဏှာဂတာနံ ဝေဒယိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

''ယထာဘူတဓမ္မာနံ သဘာဝ'' န္တိ စ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ သဗ္ဗဓမ္မသဘာဝံ အဇာနနမတ္တေန မိစ္ဆာ အဘိနိဝိသန္တိ။ သာမညဇောတနာ စ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတိ။ တသ္မာယမေတ္ထ ဝိသေသယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ – ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဣဒံ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ဧဝံဂဟိတံ ဧဝံပရာမဋ္ဌံ ဧဝံဂတိကံ ဟောတိ ဧဝံအဘိသမ္ပရာယန္တိ ယထာဘူတမဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ အထ စ ယသ္မိံ ဝေဒယိတေ အဝီတတဏှတာယ ဧဝံဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပာဒိယတိ, တံ ဝေဒယိတံ သမုဒယအတ္ထင်္ဂမာဒိတော ယထာဘူတမဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနန္တိ။ ဧဝံ ဝိသေသယောဇနာယ ဟိ ယထာ အနာဝရဏဉာဏသမန္တစက္ခူဟိ တထာဂတာနံ ယထာဘူတမေတ္ထ ဇာနနံ, ပဿနဉ္စ ဟောတိ, န ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ, အထ ခော တေသံ တဏှာဒိဋ္ဌိပရာမာသောယေဝါတိ ဣမမတ္ထံ ဣမာယ ဒေသနာယ ဒဿေတီတိ ဟာကဉ္စိ ဟောတိ။ ဧဝမ္ပိ စာယံ ဒေသနာ မရိယာဒဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ ဇာတာ။

ဝေဒယိတန္တိ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) ဒိဋ္ဌိပညာပနဝသေန ပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိဿာဒသုခပရိယာယေန ဝုတ္တံ, တဒပိ အနုဘဝနံ။ **တဏှာဂတာန**န္တိ တဏှာယ ဥပဂတာနံ, ပဝတ္တာနံ တံ တဒေဝ ဝုတ္တိနယေန ဝိဝရတိ **''ကေဝလံ။ပေ။ ဝေဒယိတ''**န္တိ။ **တဉ္စ ခော ပနေတ** န္တိ စ ယထာဝုတ္တံ ဝေဒယိတမေဝ ပစ္စာမသတိ, တေနေတံ ဒီပေတိ – ''တဒပိ ဝေဒယိတံ တဏှာဂတာနံ ဝေဒယိတမေဝါ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''တဒပိ ဝေဒယိတံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါ''တိ ပုန သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗောတိ။ တဒပိ တာဝ န သမ္မာပုဏ္ဏာတီတိ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန မရိယာဒဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **''န သောတာပန္နဿ ဒဿနမိဝ နိစ္စလ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒဿန** န္တိ စ သမ္မာဒဿနသုခံ, မဂ္ဂဖလသုခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကုတော စာယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ ဧဝ-သဒ္ဒသာမတ္ထိယတော။ ''ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါ''တိ ဟိ ဝုတ္တေန မဂ္ဂဖလသုခံ ဝိယ အဝိပ္ဖန္ဒိတံ ဟုတွာ ဧကရူပေ အဝတိဋ္ဌတိ, အထ ခော တံ ဝဋ္ဋာမိသဘူတံ ဒိဋ္ဌိတဏှာသလ္လာနုဝိဒ္ဓတာယ သဥပ္ပိဉ္ဇတ္တာ ဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါတိ အတ္ထော အာပန္နော ဟောတိ, တေနေတ ဟ **''ပရိတဿိတေနာ''** တိအာဒိ။ အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော သသမ္ဗန္ဓနယော။

ဧဝံ ဝိသေသကာရဏတော ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ အဝိသေသကာရဏတော တာနိ ဒဿေတုံ **''တတြ ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိကာ ဒေသနာ အာရဒ္ဓါ။ သဗ္ဗေသညှိ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဝေဒနာ, အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ စ အဝိသိဋ္ဌကာရဏံ။ တတ္ထ **တဒပီ**တိ ''သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တီ''တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ပညာပနဟေတုဘူတံ သုခါဒိဘေဒံ တိဝိဓမ္ပိ ဝေဒယိတံ, တဒပိ ယထာက္ကမံ ဒုက္ခသလ္လာနိစ္စတော, အဝိသေသေန သမုဒယတ္ထင်္ဂမဿာဒါဒီနဝနိဿရဏတော စ ယထာဘူတမဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ ဟောတိ, တတော ဧဝ စ သုခါဒိပတ္ထနာသမ္ဘဝတော, တဏှာယ စ ဥပဂတတ္တာ တဏှာဂတာနံ တဏှာပရိတဿိတေန ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝ ဒိဋ္ဌိစလနမေဝ။ ''အသတိ အတ္တနိ ကော ဝေဒနံ အနုဘဝတီ''တိ ကာယဝစီဒွာရေသု ဒိဋ္ဌိယာ စောပနပ္ပတ္တိမတ္တမေဝ, န ပန ဒိဋ္ဌိယာ ပညပေတဗ္ဗော ကောစိ ဓမ္မော သဿတော အတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော ဟောတိ။ ဧကစ္စသဿတာဒီသုပိ ဧသ နယော။

ဖဿပစ္စယဝါရဝဏ္ဏနာ

၁၁၈. ပရမ္ပရပစ္စယဒဿနတ္ထ န္တိ ယံ ဒိဋ္ဌိယာ မူလကာရဏံ, တဿာပိ ကာရဏံ, ပုန တဿပိ ကာရဏန္တိ ဧဝံ ပစ္စယပရမ္ပရဒဿနတ္ထံ။ ယေန ဟိ တဏှာပရိတဿိတေန တာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ပဝတ္တန္တိ, တဿ ဝေဒယိတံ ပစ္စယော, ဝေဒယိတဿာပိ ဖဿော ပစ္စယောတိ ဧဝံ ပစ္စယပရမ္ပရဝိဘာဝိနီ အယံ ဒေသနာ။ ကိမတ္ထိယံ ပန ပစ္စယပရမ္ပရဒဿနန္တိ စေ? အတ္ထန္တရဝိညာပနတ္ထံ။ တေန ဟိ ယထာ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတော ပညာပနဓမ္မော, တပ္ပစ္စယဓမ္မာ စ ယထာသကံ ပစ္စယဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န ပစ္စယေဟိ ဝိနာ, ဧဝံ ပညပေတဗ္ဗဓမ္မာပိ ရူပဝေဒနာဒယော,

န ဧတ္ထ ကောစိ သဿတော အတ္တာ ဝ လောကော ဝါတိ ဝေမတ္တန္တ ဝိညာပိတံ ဟောတိ။ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟာဒိဒွိပရိဖန္ဒိ တံ ဝဒပိ ဝေဒယိတံ ဒိဋ္ဌိကာရဏဘူတာယ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟာယ ပစ္စယဘူတံ ဖဿပစ္စယာ ဟောတီတိ အတ္ထော။

၁၃၁. **တဿ ပစ္စယဿာ** တိ တဿ ဖဿသင်္ခာတဿ ပစ္စယဿ။ **ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတေ** ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယဘူတေ ဝေဒယိတေ, ဖဿပဓာနေဟိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ။ သာဓေတဗ္ဗေ စေတံ ဘုမ္မံ။ **ဗလဝဘာဝဒဿ နတ္ထန္တိ** ဗလဝကာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တထာ ဟိ ဝိနာပိ စက္ခာဒိဝတ္ထူဟိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ စ ကေဟိစိ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ပန ကဒာစိပိ ဖဿေန ဝိနာ, တသ္မာ ဖဿော ဝေဒနာယ ဗလဝကာရဏံ။ န ကေဝလံ ဝေဒနာယ ဧဝ, အထ ခော သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနမ္ပိ။ သန္နိဟိတောပိ ဟိ ဝိသယော သစေ စိတ္တုပ္ပာဒေ ဖုသနာကာရဝိရဟိတော ဟောတိ, န တဿ အာရမ္မဏပစ္စယော ဘဝတီတိ ဖဿော သဗ္ဗေသမ္ပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဝိသေသပစ္စယော။ တထာ ဟိ ဘဂဝတာ **ဓမ္မသင်္ဂဏီပကရဏေ** စိတ္တုပ္ပာဒံ ဝိဘဇန္တေန "ဖဿော ဟောတီ"တိ ဖဿဿေဝ ပဌမမုဒ္ဒိဋ္ဌတံ ကတံ, ဝေဒနာယ ပန သာတိသယမဓိဋ္ဌာနပစ္စယော ဧဝ။ "ပဋိသံဝေဒိဿန္တီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ "တဒ ပီ"တိ ဧတ္ထာဓိကာရေတိ အာဟ **"တံ ဝေဒယိတ"**န္တိ။ ဂယ္ဟမာနတ္တဿ တ-သဒ္ဒဿ ပယောဂံ ပတိ ကာမစာရတ္တာ, လောပတ္တာ, သေသတ္တာပိ စ ဧသ န ပယုဇ္ဇတော။ ဝေမီဒိသေသု။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> "ဂယ္ဟမာနာဓိကာရတော၊ လောပတော သေသတော စာတိ။
> ကာရဏေဟိ စတူဟိပိ၊ န ကတ္ထစိ ရတေ ယုဇ္ဇတော"တိ။

"ယထာ ဟိ"တိအာဒိနာ ဖဿဿ ဗလဝကာရဏတာဒဿနေန ဝဒတ္ထံ သမတ္တေတိ။ ဝတ္ထ **ပတတောတိ** ပတန္တဿ။ **ထူဏာ**တိ ဥပတ္ထမ္ဘကအရုဿေတံ အဓိဝစနံ။

ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဋ္ဋကထာဝဏ္ဏနာ

၁၄၄. ကိဉ္စာပိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဟဋ္ဌိယံ ဝေဒယိတမနာဂတံ, ဟေဋ္ဌာ ပန ဝီသုပိ ဝရေသု အဓိကတတ္တာ, ဥပရိ စ "ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီ"တိ ဝက္ခမာနတ္တာ ဝေဒယိတမေဝေတ္ထ ပဓာနန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဝေဒယိတာနိ သမ္ပိဏ္ဍေတီ"**တိ။ "ယေပိ တေ"တိ ဝတ္ထ ဝတ္ထ အာဂတဿ စ ပိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ သန္ဓာယ **"သမ္ပိဏ္ဍေတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သဿတဝါဒါ။ပေ။ သဗ္ဗေပိ တေ ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီတိ ဟိ ဝေဒယိတကိရိယာဝသေန တံတံဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ သမ္ပိဏ္ဍိတတ္တာ ဝေဒယိတသမ္ပိဏ္ဍနမေဝ ဇာတံ။ သဗ္ဗမ္ပိ ဟိ တက္ကံ ကိရိယာပဓာနန္တိ။ **ဥပရိ ဖဿေ ပက္ခိပနတ္ထာယာ** တိ "ဆဟိ ဖဿာယတနေဟီ"တိ ဝုတ္တေ ဥပရိ ဖဿေ ပက္ခိပနတ္ထံ, ပက္ခိပနေနေတ္ထ ဝေဒယိတဿ ဖဿပစ္စယတာဒဿနမေဝ။ "ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီ"တိ ဣမိနာ ဟိ ဆဟိ အဇ္ဈတ္တိကာယတနေဟိ ဆဠာရမ္မဏပဋိသံဝေဒနံ ဧကန္တတော ဆဖဿဟေတုကမေဝါတိ ဒဿိတံ ဟောတိ, တေန ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗေ တေ"** တိအာဒိ။

ကမ္မာဓေဗ္ဗော တိ ဇံနာမကံ ရဌံ။ တထာ **ဒက္ခိဏာပထော။** **"သဠာတိဌာနေ"** တိ ဣမိနာ သဠာယန္တိ ဧတ္ထာတိ အဓိကရဏတ္ထော **သဠာတိ** -သဒ္ဒောတိ ဒဿေတိ။ ဇံ **သမောသရဏ**-သဒ္ဒော။ **အာယတန**-သဒ္ဒောပိ တဒုဘာယ ဧတ္ထ။ **အာယတနေ**တိ သမောသရဏဘူတေ စတုမဟာပထေ။ **နန္ဒိ** မဟာနိဂြောဓရုက္ခံ။ ဣဒဉ္စဟိ အင်္ဂုတ္တရာဂမေ ပဉ္စနိပာတေ သဒ္ဓာနိသံသသုတ္တပဒံ။ တတ္ထ စ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ သုဘူမိယံ စတုမဟာပထေ မဟာနိဂြောဓော သမန္တာ ပက္ခီနံ ပဋိသရဏံ ဟောတီ"တိ (အ. နိ. ၅.၃၈) ဝန္နိဒ္ဒေသော ဝုတ္တော။ **သတိ သတိအာယတနေ**တိ သတိသင်္ခာတေ ကာရဏေ ဝိဇ္ဇမာနေ, တတြ တတြေဝ သက္ခိတဗ္ဗတံ ပာပုဏာတီတိ အတ္ထော။ အာယတန္တိ ဧတ္ထ ဖလာနိ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယ ပဝတ္တန္တိ, အာယဘူတံ ဝ အတ္တနော ဖလံ တနောတိ ပဝတ္တေတီတိ **အာယတနံ,** ကာရဏံ။ **သမ္ဘဝန္တိ** တိ ဥပသမ္ဘဝန္တိ အဿာသံ ဇနေန္တိ။ **အာယတန**-သဒ္ဒော အညေသု ဝိယ န ဧတ္ထ အတ္ထန္တရာဝဗောဓ ကောတိ အာဟ **"ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ"** တိ, တထာ တထာ ပညတ္တိမတ္တေတိ အတ္ထော။ ရုက္ခဂစ္ဆသမူဟေ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ ဟိ အရညတေဟာရော, အရညမေဝ စ အရညာယတနန္တိ။ **အတ္တတ္တယေပီ** တိ ဧတ္ထ ပိ-သဒ္ဒေန အာကရနိဝါသာဓိဋ္ဌာနတ္ထေ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ "ဟိရညာယတနံ သုဝဏ္ဏာယတန"န္တိအာဒီသု ဟိ အာကရေ, "ဣဿ

ရာယတနံ တသုဒေတယတန”န္တိအာဒီသု နိတသေ, “ကမ္မာယတနံ သိပ္ပာယတန”န္တိအာဒီသု အဓိဋ္ဌာနေ ပဝတ္တတိ, နိဿယေတိ အတ္ထော။

အာယတနန္တိ ဧတ္ထ အာကရောန္တိ, နိဝသန္တိ, အဓိဋ္ဌဟန္တီတိ ယထာက္ကမံ ဝစနတ္ထော။ စက္ခာဒီသု စ ဖဿသာဒယော အာကိဏ္ဏာ, တာနိ စ နေသံ တသော, အဓိဋ္ဌာနဥ္စ နိဿယပစ္စယဘာဝတော။ တသ္မာ တဒေတမ္ပိ အတ္ထတ္တယမိဓ ယုဇ္ဇတိယေဝ။ ကထံ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ **“စက္ခာဒီသု ဟိ”** တိအာဒိ။ ဖဿော ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ္တန္တိ ဣမေ ဖဿပဥ္စမကာ ဓမ္မာ ဥပလက္ခဏဝသေန ဝုတ္တာ အညေသမ္ပိ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အာယတနဘာဝတော, ပဓာနဝသေန တ။ တထာ ဟိ စိတ္တုပ္ပာဒံ ဝိဘဇန္တေန ဘဂဝတာ တေယေဝ “ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ္တံ ဟောတီ”တိ ပဌမံ ဝိဘတ္တာ။ **သဥ္ဇာယ** န္တိ တန္နိဿယာရမ္မဏဘာဝေန တတ္ထေဝ ဥပ္ပတ္တိတော။ **သမောသရန္တိ** တတ္ထ တတ္ထ ဝတ္ထုဒ္ဒတရာရမ္မဏဘာဝေန သမောသရဏတော။ တာနိ စ နေသံ ကာရဏံ တေသမဘာဝေ အဘာဝတော။ အယံ ပန ယထာဝုတ္တော သဥ္ဇာတိဒေသာဒိအတ္ထော ရုဠ္ဟိဝသေနေဝ တတ္ထ တတ္ထ နိရုဠ္ဟတာယ ဧဝ ပဝတ္တတ္တာတိ **အာစရိယအာနန္ဒတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ အယံ ပန ပဒတ္ထဝိဝရဏမုခေန ပဝတ္တော အတ္ထော – အာယတနတော, အာယာနံ တနနတော, အာယတဿ စ နယနတော **အာယတနံ။** စက္ခာဒီသု ဟိ တံတံဒ္ဒတရာရမ္မဏာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သေန သေန အနုဘဝနာဒိကိစ္စေန အာယတန္တိ ဥဋ္ဌဟန္တိ ဃဋေန္တိ တယမန္တိ, အာယဘူတေ စ ဓမ္မေ ဧတာနိ တနောန္တိ ဝိတ္ထာရေန္တိ, အာယတဥ္စ သံသာရဒုက္ခံ နယန္တိ ပဝတ္တေန္တီတိ။ **ဣတိ ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဧတ္ထ အာဒိအတ္ထေန **ဣတိ** သဒ္ဒေန “သောတံ ပဋိစ္စာ”တိအာဒိပာဠိံ သင်္ဂဏ္ဍှာတိ။

တတ္ထ **တိဏ္ဏ** န္တိ စက္ခုပသာဒရူပာရမ္မဏစက္ခုဝိညာဏာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဝိသယိန္ဒြိယဝိညာဏာနံ။ တေသံ သမာဂမနဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗတော **“ဖဿော သင်္ဂတီ”** တိ ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ သော “သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမိနာ နယေန အာရောပေတ္ဗတတိ သမ္ဗန္ဓော။ တေန ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ – ယထာ “စက္ခုံပဋိစ္စ။ပေ.။ ဖဿော”တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၀, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃, ၄၅; ၂.၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅) ဧတသ္မိံ သုတ္တေ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ သညာဒီသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ဝေဒနာယ ပဓာနကာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဖဿသီသေန ဒေသနာ ကတာ, ဧဝမိဓာပိ “ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ”တိအာဒိနာ ဖဿံ အာဒိံ ကတွာ အပရန္တပဋိသန္ဓာနေန ပစ္စယပရမ္ပရံ ဒဿေတုံ “ဆဟိ ဖဿာယတနေဟီ”တိ စ “ဖုဿ ဖုဿာ”တိ စ ဖဿသီသေန ဒေသနာ ကတာတိ။ **ဖဿာယတနာဒီနိ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန “ဖုဿ ဖုဿာ”တိ ဝစနံ သင်္ဂဏ္ဍှာတိ။

“ကိဥ္စာပိ” တိအာဒိနာ သဒ္ဒမတ္တတော စောဒနာလေသံ ဒဿေတွာ **“တထာပိ”**တိအာဒိနာ အတ္ထတော တံ ပရိဟရတိ။ န အာယတနာနိ ဖုသန္တိ ရူပာနမနာရမ္မဏဘာဝတော။ ဖဿော အရူပဓမ္မော ဝိသမာနော ဧကဒေသေန အာရမ္မဏံ အနလ္လီယမာနောပိ ဖုသနာကာရေန ပဝတ္တော ဖုသန္တော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **“ဖဿောဝ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဖုသတီ”**တိ။ တေနေဝ သော “ဖုသနလက္ခဏော, သင်္ဃဋ္ဋနရသော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ “ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖုဿာ”တိ အဖုသနကိစ္စာနိပိ နိဿိတတေဟာရေန ဖုသနကိစ္စာနိ ကတွာ ဒဿနမေဝ ဖဿေ ဥပနိက္ခိပနံ နာမ ယထာ “မဥ္စာ ဃောသန္တီ”တိ။ **ဥပနိက္ခိပိတွာ** တိ ဟိ ဖုသနကိစ္စာရောပနဝသေန ဖဿသ္မိံ ပဝေသေတွာတိ အတ္ထော။ ဖဿဂတိကာနိ ကတွာ ဖဿုပစာရံ အာရောပေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပစာရော နာမ တေဟာရမတ္တံ, န တေန အတ္ထသိဒ္ဓိ အတံသဘာဝတော။ အတ္ထသိဒ္ဓိနကော ပန တံသဘာဝတေယေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **“တသ္မာ”** တိအာဒိမာဟ။ ယထာဟု –

“အတ္ထဥ္ဟိ နာထော သရဏံ အဝေစ၊
န ဗျဉ္ဇနံ လောကဟိတော မဟေသီ”တိ။

အတ္တနော ပစ္စယဘူတာနံ ဆန္နံ ဖဿာနံ ဝသေန စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ယာဝ မနောသမ္ဖဿဇာတိ သင်္ခေပတော ဆဗ္ဗိဓံ သန္ဓာယ **“ဆဖဿာယတနသမ္ဘူတ ဝေဒနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဝိတ္ထာရတော ပန –

“ဖဿတော ဆဗ္ဗိဓာပေတာ၊ ဥပဝိစာရဘေဒတော။
တိဓာ နိဿိတတော ဒွိဟိ၊ တိဓာ ကာလေန ဝမိုတာ”တိ။ –

အဥ္ဥသတပရိယာယေ ဝုတ္တနယေန အဥ္ဥသတပ္ပဘေဒါ။ မဟာဝိဟာရတသိန္နော စေတ္ထ ယထာ ဝိညာဏံ နာမရူပံ သဥ္ဥာယတနံ, ဧဝံ ဖဿံ, ဝေဒနဥ္စ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နမ္ပိ သသန္တတိပရိယာပန္နံ ဒီပေန္တော ဝိဟာကမေဝ ဣစ္ဆန္တိ, အညေ ပန ယထာ တထာ တ ပစ္စယဘာဝေ သတိ န သက္ကာ ဝဋ္ဋေတုန္တိ သဗ္ဗမေဝ ဣစ္ဆန္တိ။ **သာ**တိ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒါ ဝေဒနာ။ **ရူပတဏှာဟာဒိဘေဒါယာ**တိ "သေဋ္ဌိပုတ္တော ဗြာဟ္မဏပုတ္တော"တိ ပိတုနာမဝသေန ဝိယ အာရမ္မဏနာမဝသေန ဝုတ္တာယ ရူပတဏှာဟာ ယာဝ ဓမ္မတဏှာဟာတိ သင်္ခေပတော ဆဗ္ဗိဓာယ။ ဝိတ္ထာရတော ပန –

"ရူပတဏှာဟာဒိကာ ကာမ-တဏှာဟာဒီဟိ တိဓာ ပုန။
သန္တာနတော ဒ္ဝိဓာ ကာလ-ဘေဒေန ဂုဏိတာ သိယု"န္တိ။ –

ဧဝံ ဝုတ္တအဥ္ဥသတပ္ပဘေဒာယ။ **ဥပနိဿယကောဋိယာ** တိ ဥပနိဿယသီသေန။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဥပနိဿယပစ္စယောဝ ဥဒ္ဓဋော, နနု သုခာ ဝေဒနာ, အဒုက္ခမသုခာ စ တဏှာဟာယ အာရမ္မဏမတ္တအာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယပကတူပနိဿယဝသေန စတုဓာ ပစ္စယော, ဒုက္ခာ စ အာရမ္မဏမတ္တပကတူပနိဿယဝသေန ဒ္ဝိဓာတိ? သစ္စမေတံ, ဥပနိဿယေ ဧဝ ပန တံ သဗ္ဗမ္ပိ အန္တောဂဓန္တိ ဧဝမုဒ္ဓဋော။ ယုတ္တံ တာဝ အာရမ္မဏူပနိဿယဿ ဥပနိဿယသာမညတော ဥပနိဿယေ အန္တောဂဓတာ, ကထံ ပန အာရမ္မဏမတ္တအာရမ္မဏာဓိပတီနံ တတ္ထ အန္တောဂဓဘာဝေ သိယာတိ? တေသမ္ပိ အာရမ္မဏသာမညတော အာရမ္မဏူပနိဿယေန သင်္ဂဟိတတ္တာ အာရမ္မဏူပနိဿယဝသေမောဓာနဘူတေဝ ဥပနိဿယေ ဧဝ အန္တောဂဓတာ ဟောတိ။ တေဒတ္ထမေဝ ဟိ သန္ဓာယ "ဥပနိဿယေနာ"တိ အဝတွာ "ဥပနိဿယကောဋိယာ"တိ ဝုတ္တံ။ သိဒ္ဓေ ဟိ သတ္ထာရမ္ဘော နိယမာယ တ ဟောတိ အတ္ထန္တရဝိညာပနာယ တတိ။ ဧဝမီဒိသေသု။

စတုဗ္ဗိဓဿာ တိ ကာမုပာဒါနံ ယာဝ အတ္တဝါဒုပာဒါနန္တိ စတုဗ္ဗိဓဿ။ နနု စ တဏှာဟာဝ ကာမုပာဒါနံ, ကထံ သာယေဝ တဿ ပစ္စယော သိယာတိ? သစ္စံ, ပုရိမတဏှာဟာယ ပန ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္ဆိမတဏှာဟာယ ဒဋ္ဌဟဘာဝတော ပုရိမာယေဝ တဏှာဟာ ပစ္ဆိမာယ ပစ္စယော ဘဝတိ။ တဏှာဟာဒဋ္ဌဟတ္တမေဝ ဟိ "ကာမုပာဒါနံ ဥပာယာသော ဥပကဋ္ဌာ"တိအာဒီသု ဝိယ **ဥပ**-သဒ္ဒဿ ဒဋ္ဌဟတ္ထေ ပဝတ္တနတော။ အပိစ ဒုဗ္ဗလာ တဏှာဟာ တဏှာဟာယေဝ, ဗလဝတီ တဏှာဟာ ကာမုပာဒါနံ။ အထ တ အပတ္တဝိသယပတ္ထနာ တဏှာဟာ တမသိ စောရာနံ ဟတ္ထပသာရဏံ ဝိယ, သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟဏံ ကာမုပာဒါနံ စောရာနံ ဟတ္ထဂတဘဏ္ဍဂ္ဂဟဏံ ဝိယ။ အပ္ပိစ္ဆတာပဋိပက္ခာ တဏှာဟာ။ သန္တုဋ္ဌိတာပဋိပက္ခံ ကာမုပာဒါနံ။ ပရိယေသနဒုက္ခမူလံ တဏှာဟာ, အာရက္ခဒုက္ခမူလံ ကာမုပာဒါနံ။ အယမ္ပိ တေသံ ဝိသေသော ဧကေစိတဒဝသေန အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁၄၄) ဒဿိတော ပုရိမနယဿေဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၄) သကတာဒဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ။

အသဟဇာတဿ ဥပာဒါနဿ ဥပနိဿယကောဋိယာ, သဟဇာတဿ ပန သဟဇာတကောဋိယာတိ ယထာလာဘမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ တတ္ထ အသဟဇာတာ အနန္တရနိရုဒ္ဓာ အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနပစ္စယေဟိ ဆဓာ ပစ္စယော။ အာရမ္မဏဘူတာ ပန အာရမ္မဏမတ္တအာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယေဟိ တိဓာ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝုတ္တနယေန ဥပနိဿယေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ **"ဥပနိဿယကောဋိယာ"** တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ စ တဏှာဟာယ ရူပာဒီနိ အဿာဒေတွာ ကာမေသု ပာတဗျတံ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တဏှာဟာ ကာမုပာဒါနဿ ဥပနိဿယကောဋိယာ ပစ္စယော။ တထာ ရူပာဒိဘေဒေ သမ္မူဠှော "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁; မ. နိ. ၁.၄၄၅; ၂.၉၄-၉၅, ၂၂၅; ၃.၉၁, ၁၁၆, ၁၃၆; သံ. နိ. ၃.၂၁၀; အ. နိ. ၁၀.၁၇၆, ၂၁၇; ဓ. သ. ၁၂၂၁; ဝိဘ. ၉၀၇, ၉၂၅, ၉၇၁) မိစ္ဆာဒဿနံ, သံသာရတော မုစ္စိတုကာမော အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနံ, ခန္ဓေသု အတ္တတ္တနိယကဟာဘူတံ သက္ကာယဒဿနဥ္စ ဂဏှာတိ။ တသ္မာ ဣတရေသမ္ပိ တိဏ္ဏံ တဏှာဟာ ဥပနိဿယကောဋိယာ ပစ္စယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဟဇာတာ ပန သဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဟေတုဝသေန သတ္တဓာ သဟဇာတာနံ ပစ္စယော။ တမ္ပိ သဗ္ဗံ သဟဇာတပစ္စယေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ **"သဟဇာတကောဋိယာ"**တိ ဝုတ္တံ။

ဘဝဿာ တိ ကမ္မဘဝဿ စေဝ ဥပပတ္တိဘဝဿ စ။ တတ္ထ စေတနာဒိသင်္ခာတံ သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ။ ကာမဘဝါဒိနဝဝိဓော ဥပပတ္တိဘဝေါ။ တေသု ဥပပတ္တိဘဝဿ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဥပာဒါနံ ဥပပတ္တိဘဝဟေတုဘူတဿ ကမ္မဘဝဿ ကာရဏဘာဝတော, တဿ စ သဟာယဘာဝူပဂမနတော ပကတူပနိဿယဝသေန ပစ္စယော။

ကမ္မာရမ္မဏကရဏကာလေ ပန ကမ္မသဟဇာတမုဟာအနံ့ ဥပပတ္တိဘဝဿ အာရမ္မဏဝသေန ပစ္စယော။ ကမ္မဘဝဿ ပန သဟဇာတဿ သဟဇာတမုဟာအနံ့ သဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန စေဝ ဟေတုမဂ္ဂဝသေန စ အနေကဓာ ပစ္စယော။ အသဟဇာတဿ ပန အနန္တရဿ အသဟဇာတမုဟာအနံ့ အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနဝသေန, ဣတရဿ စ နာနန္တရဿ ပကတူပနိဿယဝသေန, သမ္မသနာဒိကာလေသု အာရမ္မဏာဒိဝသေန စ ပစ္စယော။ တတ္ထ အနန္တရာဒိကေ ဥပနိဿယပစ္စယေ, သဟဇာတာဒိကေ စ သဟဇာတပစ္စယေ ပက္ခိပိတွာ တထာတိ ဝုတ္တံ, ရူပူပဟာရတ္ထော တ ဟေသ အနုကမုနတ္ထော တ။ တေန ဟိ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ စေဝ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ စာတိ အတ္ထံ ဒဿေတိ။

ဘဝေ ဇာတိယာတိ ဧတ္ထ **ဘဝေ**တိ ကမ္မဘဝေ အဓိပ္ပေတော။ သော ဟိ ဇာတိယာ ပစ္စယော, န ဥပပတ္တိဘဝော။ ဇာတိယေဝ ဟိ ဥပပတ္တိဘဝေတိ, သာ စ ပဉ္စမာဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဇာတိတိ ပနေတ္ထ သဝိကာရာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"**တိ, တေနာယံ စောဒနာ နိဝတ္တိတာ "နနု ဇာတိပိ ဘဝေယေဝ, ကထံ သော ဇာတိယာ ပစ္စယော"တိ, ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ "ကမ္မဘဝေ ဇာတိယာ ပစ္စယော"တိ စေ? ဗာဟိရပစ္စယသမတ္တေပိ ကမ္မဝသေနေဝ ဟီနပဏီတာဒိဝိသေသဒဿနတော။ ယထာဟ ဘဂဝါ "ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပဏီတတာယာ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၉) **သဝိကာရာ**တိ နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရေန သဝိကာရာ, န အညေဟိ, တေ စ အတ္ထတော ဥပပတ္တိဘဝေယေဝ, သော ဧဝ စ တဿ ကာရဏံ ဘဝိတုမယုတ္တော တဏှာဟာယ ကာမုပာအနဿ ပစ္စယဘာဝေ ဝိယ ပုရိမပစ္ဆိမာဒိဝိသေသာနမသမ္ဘဝတော, တသ္မာ ကမ္မဘဝေယေဝ ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတာယ ဇာတိယာ ကမ္မပစ္စယေန စေဝ ပကတူပနိဿယပစ္စယေန စ ပစ္စယောတိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ "ကမ္မပစ္စယံ ဥပနိဿယေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ ပစ္စယော"တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန ဇာတိယာ သတိ ဇရာမရဏံ, ဇရာမရဏာဒိနာ ဖုဋ္ဌဿ စ ဗာလဿ သောကာဒယော သမ္ဘဝန္တိ, နာသတိ, တသ္မာ ဇာတိဇရာမရဏာဒီနံ ဥပနိဿယဝသေန ပစ္စယောတိ အာဟ **"ဇာတိ။ပေ။ ပစ္စယော"**တိ ဝိတ္ထာရတော အတ္ထဝိနိစ္ဆယဿ အကတတ္တာ, သဟဇာတူပနိဿယသီသေနေဝ ပစ္စယဝိစာရဏာယ စ, ဒဿိတတ္တာ, အင်္ဂါဒိဝိဓာနဿ စ အနာမဋ္ဌတ္တာ **"အယမေတ္ထ သင်္ခေပေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မဟာဝိသယတ္တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိစာရဏာယ နိရဝသေသာ အယံ ကုတော လဒ္ဓဗ္ဗာတိ စောဒနမပနေတိ **"ဝိတ္ထာရတော"**တိအာဒိနာ။ **"ဣဓ ပနဿာ"** တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယမ္ပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာ ဧကဒေသေနေဝ ကထိတာတိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ဗြဟ္မဇာလေ။ **အဿာ** တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ။ **ပယောဇနမတ္တမေဝ**တိ ဒိဋ္ဌိယာ ကာရဏဘူတဝေဒနာဝသေန ဧကဒေသမတ္တံ ပယောဇနမေဝ။ "မတ္တမေဝ"တိ ဟိ အဝဓာရဏတ္ထေ ပရိယာယဝစနံ "အပ္ပံ ဝဿသတံ အာယု, ဣဒါနေတရဟိ ဝိဇ္ဇတီ"တိအာဒီသု ဝိယ အညမညတ္ထာဝဗောဓနဝသေန သပယောဇနတ္တာ, **မတ္တ**-သဒ္ဒော တ ပမာဏေ, ပယောဇနသင်္ခါတံ ပမာဏမေဝ, န တဒုတ္တရိတိ အတ္ထော။ **"မတ္တ**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏေ **ဧဝ**-သဒ္ဒော သန္နိဋ္ဌာနေ"တိပိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> "မတ္တမေတတိ ဧကတ္ထံ၊ မတ္တပဒံ ပမာဏကေ။
> မတ္တာဝဓာရဏေ တ၊ သန္နိဋ္ဌာနမှိ စေတရ"န္တိ။

ဧကဒေသေနေဝိဓ ဟဋ္ဌိယံ ကထိတတ္တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ တထာ ကထနေ သဒ္ဒိံ ဥဒာဟရဏေန ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"ဘဂဝါ ဟီ"**တိအာဒိမာဟ။ တေန ဣမမဓိပ္ပာယံ ဒဿေတိ "ဝဋ္ဋကထံ ကထေန္တော ဘဂဝါ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဒိဋ္ဌိနမညတရသီသေန ကထေသိ, တေသု ဣဓ ဒိဋ္ဌိသီသေနေဝ ကထေန္တော ဝေဒနာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဗလဝကာရဏတ္တာ ဝေဒနာမူလကံ ဧကဒေသမေဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ကထေသီ"တိ။ တောနိ စ သုတ္တာနိ အင်္ဂုတ္တရနိကာယေ ဒသနိပါတေ (အ. နိ. ၁၀.၆၁ တက္ကစ္ဆန္ဒေ) တတ္ထ **ပုရိမကောဋိ န ပညာယတီ**တိ အသုကဿ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ, စက္ကဝတ္တိနော တ ကာလေ အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ, န တတော ပုဗ္ဗေတိ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယ ပုရိမော အာဒိမရိယာဒော အပ္ပဋိဟတဿ မမ သဗ္ဗညုတညာဏဿာပိ န ပညာယတိ တတာ မရိယာဒဿ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဧဝဉ္စေတ** န္တိ ဣမိနာ မရိယာဒာဘာဝေန အယံ အဝိဇ္ဇာ ကာမံ ဝုစ္စတိ။ **အထ စ ပနာ**တိ ဧဝံ ကာလနိယမေန မရိယာဒာဘာဝေန ဝုစ္စမာနာပိ။ **ဣဒပ္ပစ္စယာ**တိ ဣမသ္မာ ပဉ္စနီဝရဏသင်္ခါတပစ္စယာ **အဝိဇ္ဇာ** သမ္ဘဝတီတိ ဧဝံ ဓမ္မနိယာမေန အဝိဇ္ဇာယ ကောဋိ **ပညာယတီ**တိ အတ္ထော။ "ကော စာဟာရော အဝိဇ္ဇာယ, 'ပဉ္စ နီဝရဏာ' တိဿ ဝစနီယ"န္တိ (အ. နိ. ၁၀.၆၁) ဟိ တတ္ထေဝ ဝုတ္တံ, ဋီကာယံ ပန "အာသဝပစ္စယာ"တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁၄၄) အာဟ, တံ ဥဒာဟရဏသုတ္တေန န သမေတိ။ အယံ ပစ္စယော **ဣဒပ္ပစ္စယော** မ-ကာရဿ ဒ-ကာရာဒေသဝသေန။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန "ဤဒိသဿ ပယောဂဿ ဒိဿနတော ဣဒ-သဒ္ဒော

ယေဝ ပကတီ''တိ ဝဒန္တိ, အယုတ္တမေဝေတံ ဝဏ္ဏဝိကာရာဒိဝသေန နာနာပယောဂသ္သ ဒိသ္သမာနတ္တာ။ ယထာ ဟိ ဝဏ္ဏဝိကာရေန ''အမူ''တိ ဝုတ္တေပိ ''အသူ''တိ ဒိသ္သတိ, ''က္လမေသူ''တိ ဝုတ္တေပိ ''သေူ''တိ, ဧဝမိဓာပိ ဝဏ္ဏဝိကာရော စ တဂ္ဂေ ဝိယ သမာသေပိ လဗ္ဘတေဝ ယထာ ''ဇာနိပတိ တုဒမ္ပတီ''တိ။ ကိမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒေန အာယသ္မတာ မဟာကစ္စာယနတ္ထေရေန ဝုတ္တမေဝ ပမာဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဘဝတဏှာယာတိ ဘဝသညောဇနဘူတာယ တဏှာယ။ **က္လဒပ္ပစ္စယာ** တိ က္လမသ္မာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ။ ''ကော စာ ဟာရော ဘဝတဏှာယ, 'အဝိဇ္ဇာ' တိသ္သ ဝစနီယ''န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဘဝဒိဋ္ဌိယာ** တိ သဿတဒိဋ္ဌိယာ။ **က္လဒပ္ပစ္စယာ** တိ က္လစ ပန ဝေဒနာပစ္စယာတေ္တဝ အတ္ထော။ နနု ဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ကထေတဗ္ဗာ, ကိမတ္ထိယံ ပန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထန န္တိ အနုယောဂေနောဟ **''တေနာ''**တိအာဒိ။ က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အနုလောမေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာ နာမ ဝဋ္ဋကထာ, တံ ကထေနေနေဝ ဘဂဝတ ဧတေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ယာဝိဒံ မိစ္ဆာဒဿနံ န ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ, တာဝ က္လမိနာ ပစ္စယပရမ္ပရေန ဝဋ္ဋေ ဧဝေယေဝ နိမုဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေသီတိ။ **က္လတော** ဘဝတဒိတော။ **ဧတ္တ** ဘဝတဒီသု။ သေ နယော သေသပဒဒွယေပိ။ က္လမိနာ အပရိယန္တံ အပရာပရုပ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ။ **ဝိပန္နဋ္ဌာ** တိ ဝိဝိဓေန နာသိတာ။

ဝိဝဋ္ဋကထာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၄၅. ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာန န္တိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ မိစ္ဆာကဟဒဿနဝသေန အဓိဋ္ဌာနဘူတံ, ဒိဋ္ဌိဂတိကဝသေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဓမ္မဒေသနာ ဟေသာ။ **ယုတ္တယောဂဘိက္ခုအဓိဋ္ဌာန** န္တိ ယုတ္တယောကနံ ဘိက္ခူနမဓိဋ္ဌာနဘူတံ, ဘိက္ခုဝသေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိဝဋ္ဋ** န္တိ ဝဋ္ဋတော ဝိဂတံ။ **''ယေဟီ''**တိအာဒိနာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ မိစ္ဆာဒဿနဿ ကာရဏဘူတာယ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘူတံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ ဖဿာ ယတနမိဓ ဂဟိတံ ဒေသနာကုသလေန ဘဂဝတာတိ ဒဿေတိ။ **ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာနေ** တိ ''ဝေဒနာနံ သမုဒယ''န္တိအာဒိကံ က္လမံ ဟဋ္ဌိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စိမတ္တမေဝ ဝိသေသောတိ အာဟ **''ယထာ ပနာ''**တိအာဒိ။ န္တိ ''ဖဿသမုဒယာ, ဖဿ နိရောဓာ''တိ ဝုတ္တံ ကာရဏံ။ **''အာဟာရသမုဒယာ''**တိအာဒီသု ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ ''ကဗဠီကာရော အာဟာရော က္လမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၄၂၉) **ပဋ္ဌာနေ** ဝစနတော ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ စက္ခာဒီနံ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ **''နာမရူပသမုဒယာ''**တိအာဒီသု ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓ တ္တယမေဝ နာမံ။ နနု စ ''နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန''န္တိ ဝစနတော သဗ္ဗေသု ဆသု ဖဿာယတနေသု ''နာမရူပသမု ဒယာ နာမရူပနိရောဓာ'' က္လစ္စေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ, အထ ကသ္မာ စက္ခာယတနာဒီသု ''အာဟာရသမုဒယာ အာဟာရနိရော ဓာ''တိ ဝုတ္တန္တိ? သစ္စမေတံ အဝိသေသေန, က္လစ ပန ဧဝမ္ပိ စက္ခာဒီသု သမ္ဘဝတီတိ ဝိသေသတော ဒဿေတုံ တထာ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဉတ္တရိတရဇာနနေနေဝ ဒိဋ္ဌိဂတဿ ဇာနနမ္ပိ သိဒ္ဓန္တိ ကတွ ဟဋ္ဌိယမနာဂတေပိ **''ဒိဋ္ဌိဉ္စ ဇာနာတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **သီလသမာဓိပညာယော** လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ, **ဝိမုတ္တိ** ပန က္လဒ ဟေဋ္ဌိမာ ဖလသမာပတ္တိယော ''ယာဝ အရဟတ္တာ''တိ အဂ္ဂဖလဿ ဝိသုံ ဝစနတော။ ပစ္စက္ခာနုမာနေန စေတ္ထ ပဇာနနာ, တေနေတဟ **''ဗဟုဿုတော ဂန္ထဓရော ဘိက္ခု ဇာနာတီ''**တိအာဒိ, ယထာလာဘံ တ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဒေသနာ ပနာတိ** ဧတ္တ **ပန**-သဒ္ဒော အ ရုစိယတ္ထော, တေနိမံ ဒီပေတိ – ယဒိပိ အနာကမိအာဒယော ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, တထာပိ အရဟတော ဉက္ကံသဂတိ ဝိဇာနနဝသေန ဒေသနာ အရဟတ္တနိကူဋေန နိဋ္ဌာပိတာတိ။ သုဝဏ္ဏဂေဟော ဝိယ ရတနမယကဏ္ဏိကာယ ဒေသနာ အရဟတ္တကဏ္ဏိကာယ နိဋ္ဌာပိတာတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ''ယတော ခေါ။ပေ။ ပဇာနာတီ''တိ ဧတေန ဓမ္မဿ နိယ္ယာနိကဘာဝေန သဒ္ဓိံ သင်္ဃဿ သုပ္ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ, တေနေဝ အဋ္ဌကထာယံ ''ကော ဧဝံ ဇာနာတီတိ? ခီဏာ သဝေ ဇာနာတိ, ယာဝ အာရဒ္ဓဝိပဿကော ဇာနာတီ''တိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွ ဘိက္ခုသင်္ဃော ဒဿိတော, တေန ယဒေ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ ''ဘိက္ခုသင်္ဃဝသေနာပိ ဒီပေတု''န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈), တံ ယထာရုတဝသေနေဝ ဒီပိတံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၄၆. ''ဒေသနာဇာလဝိမုတ္တော ဒိဋ္ဌိဂတိကော နာမ နတ္ထီ'' တိ ဒဿနံ ဒေသနာယ ကေဝလပရိပုဏ္ဏတံ ဉာပေ တုန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အန္တော ဇာလဿာတိ **အန္တောဇာလံ,** ဒဗ္ဗပဝေသနဝသေန အန္တောဇာလေ အကတာပိ တန္နိဿ သိတတာဒပ္ပဝေသနဝသေန ကတာတိ **အန္တောဇာလီကတာ,** အန္တော ဇာလဿ တိဋ္ဌန္တီတိ တ **အန္တောဇာလာ,** ဒဗ္ဗ

ဗဝသေန အနန္တောဇာလာပိ တန္နိဿိတတဒဝသေန အန္တောဇာလာ ကတာတိ **အန္တောဇာလီကတာ။** အဘူတတ္ထာ ဝေ ကရာသဘူယောဂေ ဝိကာရတစကတော ဤပစ္စယော, အန္တသရဿ တ ဤကာရာဒေသောတိ သဒ္ဒဝိဒူ ယထာ ''ဓဝလီကာရော, ကဗဠီကာရော''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၈၁), က္ကမမတ္တံ ဒဿေတုံ **''က္ကမဿာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နိဿိတာ အဝသိတာဝ ဟုတ္တတ ဥမ္မုဇ္ဇမာနာ ဥမ္မုဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ **မာန**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော အပ္ပဟီနေန ဥမ္မုဇ္ဇနဘာဝေန ပုန ဥမ္မုဇ္ဇနဘာဝဿ လက္ခိတတ္တာ, တထာ **''ဩသီဒန္တာ''** တိအာဒီသုပိ **အန္တ** -သဒ္ဒော။ ဥမ္မုဇ္ဇနေနေဝ အဝုတ္တဿာပိ နိမုဇ္ဇနဿ ဂဟဏန္တိ ဒဿေတိ **''ဩသီဒန္တာ''** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ အပဟယူပပတ္တိဝသေန အဓော ဩသီဒနံ, သမ္ပတ္တိဘဝဝသေန ဥဒ္ဓမုဂ္ဂမနံ။ တထာ ပရိတ္တဘူမိမဟဂ္ဂတဘူမိဝသေန, ဒိဋ္ဌိယာ ဩလီနတာတိဓာဝနဝသေန, ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိအပရန္တာနုဒိဋ္ဌိဝသေန စ ယထာက္ကမံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပရိယာပန္နာ** တိ အန္တောဂဓာ။ တဗ္ဗာတေ စ တအာဗဒ္ဓေနာတိ ဝုတ္တံ **''ဧတေန အာဗဒ္ဓာ''** တိ။ **''န ဟေတ္ထာ''** တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တဟဋ္ဌိယာ အာပန္နတ္တံ ဒဿေတိ။

က္ကအနိ ဥပမာသံသန္ဒနမာဟ **''ကေဝဋ္ဋော ဝိယာ''** တိအာဒိနာ။ ကေ ဥဒကေ ဝဋ္ဋတိ ပရိစရတီတိ **ကေဝဋ္ဋော,** မစ္ဆဗန္ဓော။ ကာမံ ကေဝဋ္ဋန္တေဝါသီပိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တော, သော ပန တဒနုဂတိကောတတိ တထာ ဝုတ္တံ။ **ဒသသဟဿိလောကဓာတူ**တိ ဇာတိက္ခေတ္တံ သန္ဓာယာဟ တတ္ထေဝ ပဋိဝေဓသမ္ဘဝတော, အညေသဥ္စ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ။ အညတ္ထာပိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ တွေ့ ပရိယာပန္နာ အန္တောဇာလီကတာဝ။ **ဩဠာရိကာ**တိ ဟာကဋ္ဌဘာဝေန ထူလာ။ **တဿာ** တိ ပရိတ္တောဒကဿာ။

၁၄၇. **''သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ''** တိ ဧတေန တဒသင်္ဂဟဏေန ပုဂ္ဂလသင်္ဂဟောတိ ဒဿေတိ။ **အတ္တနော။ ပေ.။ ဒဿေန္တော**တိ ဒေသနာကုသလတာယ ယထာဝုတ္တေသု ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနဋ္ဌာနဘူတေသု ကတ္ထစိပိ ဘဝတီသု အတ္တနော အနဝရောဓဘာဝံ ဒဿေန္တော။ **နယန္တိ** တိ သတ္တေ က္ကစ္ဆိတဋ္ဌာနမာဝဟန္တိ, တံ ပန တထာအာကမုနဝသေနာတိ အာဟ **''ဂီဝာယာ''**တိအာဒိ။ **''နေတ္တိသဒိသတာယာ''** တိ က္ကမိနာ သဒိသတေဟာရံ, ဥပမာတဒ္ဒိတံ တ ဒဿေတိ။ **''သာ ဟိ''**တိအာဒိ သဒိသတာဝိဘာဝနာ။ **ဂီဝာယာ**တိ တွေ့ မဟာဇနာနန္တိ သမ္ဗန္ဓိနိဒ္ဒေသော **နေတီ**တိ တွေ့ပိ ကမ္မဘာဝေန သမ္ဗဇ္ဈိတဗ္ဗော နီ-သဒ္ဒဿ ဒ္ဝိကမ္မိကတ္တာ, အာဆူတပယောဂေ စ ဗဟုလံ သာမိဝစနဿ ကတ္တုကမ္မတ္ထဇောတကတ္တာ။ **အဿာ** တိ အနေန ဘဂဝတာ, သာ ဘဝနေတ္တိ ဥစ္ဆိန္နာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပုန အပ္ပဋိသန္ဓိကဘာဝ**တိ သာမတ္ထိယတ္ထမာဟ။ ဇီဝိတပရိယာအနေ ဝုတ္တေယေဝ ဟိ ပုန အပ္ပဋိသန္ဓိကဘာဝေ ဝုတ္တော နာမ တဿေဝ အဒဿနဿ ပဓာနကာရဏတ္တာ။ **''န ဒက္ခန္တိ''** တိ တွေ့ အနာဂတဝစနဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ ''ယတ္ထ ဟိ နာမ သာဝကော ဧဝရူပံ ဥဿ္သတိ တ ဒက္ခတိ တ သက္ခိ တ ကရိဿတီ''တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၂၈; သံ. နိ. ၂.၂၀၂) ဝိယာတိ ဒဿေတိ **''န ဒက္ခိဿန္တိ''** တိ က္ကမိနာ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **''အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ဂမိဿန္တီ''**တိ။ **အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝ** န္တိ စ ရေမာနကပဏ္ဏတ္တိယာ ဧဝ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ, အတီတပဏ္ဏတ္တိယာ ပန တထာဂတပဏ္ဏတ္တိ ယာဝ သာသနန္တရဓာနာ, တတော ဥဒ္ဓမ္ပိ အညဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေသု ပဝတ္တတိ ဧဝ ယထာ အဝုနာ ဝိပဿိအာဒီနံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''တေဟာရမတ္တမေဝ ဘဝိဿတီ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၇) ပညာယ စေတ္ထ ပဏ္ဏာဒေသောတိ နေရုတ္တိကာ။

ကာယောတိ အတ္တဘာဝေ, ယော ရူပာရူပဓမ္မသမူဟော။ ဝေဥဟိဿ အမ္ဗရက္ခသဒိသတာ, တဒဝယတနဥ္စ ရူပက္ခန္ဓစက္ခာယတနစက္ခုဓာတာဒီနံ အမ္ဗပက္ကသဒိသတာ ယုဇ္ဇတိ။ **တန္တိ** ကာယံ။ **ပဥ္စပက္ကဒ္ဒတဒသပက္ကအဋ္ဌာရသပက္ကပရိမာဏာ**တိ ပဥ္စပက္ကပရိမာဏာ ဓကော, ဒ္ဒတဒသပက္ကပရိမာဏာ ဓကော, အဋ္ဌာရသပက္ကပရိမာဏာ ဓကောတိ တိဝိဓာ ပက္ကမ္ဗဖလပိဏ္ဍီ ဝိယ။ ပိဏ္ဍော ဧတဿာတိ **ပိဏ္ဍီ,** ထဝကော။ **တဒန္ဝယာနီ**တိ ဝဏ္ဍာနုဂတာနိ, တေနာဟ **''တံ ယေဝ ဝဏ္ဍံ အနုဂတာနီ''**တိ။

မဏ္ဍူကကဏ္ဋကဝိသသမ္ဗဿာ န္တိ ဝိသဝန္တဿ ဘေကဝိသေသဿ ကဏ္ဋကေန, တဒညေန စ ဝိသေန သမ္ဗဿံ, မဏ္ဍူကကဏ္ဋကေ ဝိဇ္ဈမာနဿ ဝိသဿ သမ္ဗဿံ တ။ သကဏ္ဋကော ဇလစာရီ သတ္တော က္ကစ မဏ္ဍူကော နာမ, ယော ''ဟသာဏကစ္ဆဟေ''တိ တေဟာရန္တိ, တဿ နင်္ဂုဋ္ဌေ အဂ္ဂကောဋိယံ ဋ္ဌိတော ကဏ္ဋကောတိပိ ဝဒန္တိ။ ကေ ဝိသမစ္ဆကဏ္ဋကန္တိပိ ဓကော။ **ကိရာ**တိ အနုဿဝနတ္ထေ နိပါတော။ တွေ့ စ ဝဏ္ဍစ္ဆေဒေ ဝဏ္ဍူပနိ

ဗန္ဓာနံ အမ္ဗပက္ကာနံ အမ္ဗရုက္ခတော ဝိဇ္ဇောအေ ဝိယ ဘဝနေတ္တိစ္ဆေဒေ တဒုပနိဗန္ဓာနံ ခန္ဓာဒီနံ သန္တာနတော ဝိစ္စ ဆေဒအောတိ ဇွော့တာ၀တာ၀ ဟဋ္ဌိယမာဂတံ သြပမ္မံ, တဒဝသေသံ ပန အတ္ထတော လဒ္ဓမေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၄၈. ဗုဒ္ဓဗလန္တိ ဗုဒ္ဓာနံ ဉာဏဗလံ။ **ကထိတသုတ္တဿ နာမာ** တိ ဇွေ **နာမ**-သဒ္ဒေ သမ္ဗာဝနေ နိပါတော, တေန "ဧဝမ္ပိ နာမ ကထိတသုတ္တဿာ"တိ ဝုတ္တနယေန သုတ္တဿ ဂုဏံ သမ္ဘာဝေတိ။ **ဟန္ဒာ** တိ တေသွဂ္ဂတ္ထေ။ တေန ဟိ အစုနာဝ ဂဏှာပေသ္သာမိ။ န ပပဉ္စံ ကရိဿာမီတိ တေသွဂ္ဂံ ကရောတိ။

ဓမ္မပရိယာယေတိ ဓမ္မဒေသနာသင္ခာတာယ ဟဋ္ဌိယာ။ **ဣဓဇ္ဇော** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတံ။ **ပရဇ္ဇော** တိ သမ္ပရာယဟိတံ, တဒုဘယတ္ထော တ။ ဘာသိတတ္ထောပိ ယုဇ္ဇတိ "ဓမ္မဇာလ"န္တိ ဇွေ တန္တိဓမ္မဿ ဂဟိတတ္တာ။ **ဣဟာတိ** ဣဓ သာသနေ။ **နန္တိ** နိပါတမတ္တံ "န နံ သုတော သမဏော ကေတမော"တိအာဒီသု ဝိယ။ **န္တိ** **ဓမ္မာ** တိ ဟဋ္ဌိဓမ္မာ။ သ ဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သင္ဂဏှာပနတော အတ္ထသင္ခာတံ ဇာလမေတ္တာတိ **အတ္ထဇာလံ။** တထာ **ဓမ္မဇာလံ ဗြဟ္မဇာလံ ဒိဋ္ဌိဇာလန္တိ** ဇွော့ပိ။ သင္ဂာမံ ဝိဇိနာတိ ဧတေနာတိ **သင္ဂာမဝိဇယော,** သင္ဂာမော စေတ္ထ ပဉ္စဟိ မာရေဟိ သမာဂမနံ အဘိယုဇ္ဈနန္တိ အာဟ **"ဒေဝပုတ္တမာရမ္ပိ"** တိအာဒိ။ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ ဟိ **အတ္ထဇာလံ။** ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ, သီလာဒိအနဝဇ္ဇဓမ္မနိဒ္ဒေသတော စ **ဓမ္မဇာလံ။** သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မဘူတာနံ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနံ ဝိဘတ္တတ္တာ **ဗြဟ္မ ဇာလံ။** ဒိဋ္ဌိဝိဝေစနမုခေန သုညတာပကာသနေန သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိဘတ္တတ္တာ **ဒိဋ္ဌိဇာလံ။** တိတ္ထိယတဒနိမ္မဒ္ဒနုပာယတ္တာ **အနုတ္တရော သင္ဂာမဝိဇယော** တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နိအနာဝသာနတောတိ "အထ ဘဂဝတ အနုပ္ပတ္တော"တိ ဝစနသင္ခာတနိအနပရိယောသာနတော။ မရိယာအာဝဓိဝစ နဉ္စေဟတံ။ အပိစ **နိအနာဝသာနတော**တိ နိအနပရိယောသာနေ ဝုတ္တတ္တာ နိအနာဝသာနဘူတတော "မမံ တ ဘိက္ခဝေ, ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု"န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၅, ၆) ဝစနတော။ အာဘိဝိဓိအဝဓိဝစနဉ္စေဟတံ။ ဣဒဉ္စ **"အတေစာ"**တိ ကိရိယာသမ္ဗန္ဓနေန ဝုတ္တံ။ "နိအနေန အာဒိကလျာဏ"န္တိ ဝစနတော ပန နိအနမ္ပိ နိဂမနံ ဝိယ သုတ္တပရိယာပန္နမေ ဝ။ **အလဗ္ဘ။ပေ။ ဂမ္ဘီရန္တိ** သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိသေသနံ။

၁၄၉. ယထာ အနတ္တမနာ အတ္တနော အနတ္ထစရတာယ ပရမနာ ဝေရိမနာ နာမ ဟောန္တိ, ယထာဟ ဓမ္မရာဇာ **ဓမ္မပ ဒေ, ဥအာနေ** စ –

"ဒိသော ဒိသံ ယံ တံ ကယိရာ၊ ဝေရီ တ ပန ဝေရိနံ။
မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ ပါပိယော နံ တတော ကရေ"တိ။ (ဓ. ပ. ၄၂; ဥအာ. ၃၃)။

န ဧဝမိမေ အနတ္တမနာ, ဣမေ ပန အတ္တနော အတ္ထစရတာယ **အတ္တမနာ** နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **"သကမနာ"**တိ။ သကမနတာ စ ပီတိယာ ဂဟိတစိတ္တတ္တာတိ ဒဿေတိ **"ဗုဒ္ဓဂတာယာ"**တိအာဒိနာ။

အယံ ပန အဋ္ဌကထာတော အပရော နယော – **အတ္တမနာ**တိ သမတ္တမနာ, ဣမာယ ဒေသနာယ ပရိပုဏ္ဏမနသင်္ကပ္ပာ တိ အတ္ထော။ **ဒေသနာဝိလာသော** ဒေသနာယ ဝိဇမ္ဘနံ, တဉ္စ ဒေသနာကိစ္စနိပ္ဖာဒကံ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ။ ကရဝီကဿ သ ရုတမိဝ မဉ္ဇုမဓုရဿရော ယဿာတိ **ကရဝီကရုတမဉ္ဇု,** တေန။ **အမတာဘိသေကသဒိသေနာ**တိ ကာယစိတ္တဒရ ထဝူပသမကံ သဗ္ဗသမ္ပာရာဘိသင္ခတံ ဥဒကံ ဒိဃာယုကတာသံဝတ္တနတော **အမတံ** နာမ။ တေနာဘိသေကသဒိသေန။ ဗြ ဟ္မုနော သရော ဝိယ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော သရော ယဿာတိ**ဗြဟ္မဿရော,** တေန။ **အဘိနန္ဒတီ** တိ တဏှာယ ယတိ, တေနာဟ **"တဏှာယမ္ပိ အာဂတော"** တိ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ **အဘိနန္ဒန္တီ** တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ သေဝန္တီ တိ အတ္ထောတိ အာဟ **"ဥပဂမနေပီ"**တိ။

တထာ **အဘိနန္ဒန္တီ** တိ သမ္ပဋိစ္ဆန္တီတိ အတ္ထမာဟ **"သမ္ပဋိစ္ဆနေပီ"** တိ။ **အဘိနန္ဒိတုဝတ** တိ ဝုတ္တောယေ ဝတ္ထော **"အနုမောဒိတုဝတ"**တိ ဣမိနာ ပကာသိတောတိ သန္ဓာယ **"အနုမောဒနေပီ"**တိ ဝုတ္တံ။

ဣမမေဝတ္ထံ ကထာဗန္ဓဝသေန ဒဿေတုံ **"သုဘာသိတ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သဒ္ဒတော **သုဘာသိတံ,** အ တ္ထတော **သုလပိတံ။** သီလပ္ပကာသနေန တ သုဘာသိတံ, သုညတာပကာသနေန **သုလပိတံ။** ဒိဋ္ဌိဝိဘဇနေန တ **သုဘာ**

သိတံ, တန္နိဗ္ဗေဓကေသဗ္ဗညုတညာဏဝိဘဇနေန **သုလပိတံ။** ဧဝံ အဝဏ္ဏဝဏ္ဏနိသေဓနာဒီဟိပိ ဣဓ ဒဿိတပ္ပကာရေဟိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တာဒိနော**တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သမပေက္ခနာဒီဟိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ တာဒိဘူတဿ။ ဣမဿ ပဒဿ ဝိတ္ထာရော “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ, စတ္တာဝီတိ တာဒီ, ဝန္တာဝီတိ တာဒီ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၃၈) **မဟာနိဒ္ဒေသေ** ဝုတ္တော, သော ဥပရိ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ အာဝိဘဝိဿတိ။ ကိဉ္စာပိ “ကတမဉ္စ တံ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၇) တတ္ထ တတ္ထ ပဝတ္တာယ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာယ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ဝုတ္တတ္တာ ဣဒံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏံ နာမ ဘဝတိ။ ဗျာကရဏမေဝ ဟိ ဝေယျာကရဏံ, တထာပိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာဝသေန ပဝတ္တံ သုတ္တံ သကထကံ စေ, ဂေယျံ နာမ ဘဝတိ။ နိဂ္ဂထကံ, စေ အင်္ဂန္တရဟေတုရဟိတဉ္စ, ဝေယျာကရဏံ နာမ။ ဣတိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာဝသေန ပဝတ္တဿာပိ ဂေယျသာဓာရဏတော, အင်္ဂန္တရဟေတုရဟိတဿ စ နိဂ္ဂထကဘာဝဿေဝ အနညသာဓာရဏတော ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဘာဝမနပေက္ခိတ္ဝာ နိဂ္ဂထကဘာဝမေဝ ဝေယျာကရဏဟေတုတာယ ဒဿေန္တော **“နိဂ္ဂကထကတ္တာ ဟိ ဣဒံ ဝေယျာကရဏ”**န္တိ အာဟ။

ကသ္မာတိ စောဒနံ သောဓေတိ **“ဘညမာနေတိ ဟိ ဝုတ္တ”** န္တိ ဣမိနာ။ ဥဘယသမ္ဗန္ဓပဒဥ္ဟေတံ ဟေဋ္ဌာ, ဥပရိ စ သမ္ဗဇ္ဈနတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – “ဘညမာနေ”တိ ဝတ္တမာနကာလဝသေန ဝုတ္တတ္တာ န ကေဝလံ သုတ္တပရိယောသာနေယေဝ, အထ ခော ဒ္ဝတသဋ္ဌိယာ ဌာနေသု အကမ္ပိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ ယဒေဝံ သကလေပိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ဘညမာနေ အကမ္ပိတ္ထာတိ အတ္ထောယေဝ သမ္ဘဝတိ, န ပန တဿ တဿ ဒိဋ္ဌိဂတဿ ပရိယောသာနေ ပရိယောသာနေတိ အတ္ထောတိ? နာယမနုယောဂေ ကတ္ထစိပိ န ပဝိသတိ သမ္ဘဝမတ္တေနေဝ အနုယုဉ္ဇနတော, အယံ ပန အတ္ထော န သမ္ဘဝမတ္တေနေဝ ဝုတ္တော, အထ ခော ဒေသနာကာလေ ကမ္ပနာကာရေနေဝ အာစရိယပရမ္ပရာဘတေန။ တေနေဝ ဟိ အာကာရေနာယမတ္ထော သင်္ဂီတိမာရုဠှော, တထာရုဠှနယေနေဝ စ သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တောတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ, ဣတရထာ အတက္ကာဝစရဿ ဣမဿတ္ထဿ တက္ကပရိယာဟတကထနံ အနုပပန္နံ သိယာတိ။ ဧဝမီဒိသေသု။ **“ဓာတုကမ္ပောဘေနာ”** တိအာဒီသု အတ္ထော **မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၁) ဂဟေတဗ္ဗော။

အပရေသုပီတိ ဧတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒေန ဟာရမိပဝိစယနံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ **ဗုဒ္ဓဝံသေ** –

“ဣမေ ဓမ္မေ သမ္မသတော၊ သဘာဝသရသလက္ခဏေ။
ဓမ္မတေဇေန ဝသုဓာ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပထာ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁၆၆)။

တထာ သာသနပတိဋ္ဌာနန္တရဓာနာဒယောပိ။ တတ္ထ သာသနပတိဋ္ဌာနေ တာဝ ဘဂဝတော ဝေဠုဝနပဋိဂ္ဂဟဏေ, မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရဿ မဟာမေဃဝနပဋိဂ္ဂဟဏေ, မဟာအရိဋ္ဌတ္ထေရဿ ဝိနယပိဋကသဇ္ဈာယနေတိ ဧဝမာဒီသု သာသနဿ မူလာနိ ဩတိဏ္ဏာနီတိ ပီတိဝသံ ဂတာ နစ္စန္တာ ဝိယ အယံ မဟာပထဝီ ကမ္ပိတ္ထ။ သာသနန္တရဓာနေ ပန “အဟော ဤဒိသဿ သဒ္ဓမ္မဿ အန္တရဓာန”န္တိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တာ ဝိယ ယထာ တံ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနန္တရဓာနေ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတမပဒါနေ –

“တဒါယံ ပထဝီ သဗ္ဗာ၊ အစလာ သာ စလာစလာ။
သာဂရော စ သသောကောဝ၊ ဝိနဒီ ကရုဏံ ဂိရ”န္တိ။ (အပ. ၂.၅၄.၁၃၁)။

ဗောဓိမဏ္ဍူပသင်္ကမနေ တိ ဝိသာခါပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပဌမံ ဗောဓိမဏ္ဍူပသင်္ကမနေ။ **ပံသုကူလဂ္ဂဟဏေ** တိ ပုဏ္ဏံ နာမ ဒာသိံ ဟာရုပိတ္ဝာ အာမကသုသာနေ ဆဍ္ဍိတဿ သာဏမယပံသုကူလဿ တုမ္ဗမတ္တေ ပာဏေ ဝိဓုနိတ္ဝာ မဟာအရိယဝံသေ ဌတ္ဝာ ဂဟဏေ။ **ပံသုကူလဓောဝနေ**တိ တဿေဝ ပံသုကူလဿ ဓောဝနေ။ **ကာဠကာရာမသုတ္တံ** (အ. နိ. ၄.၂၄) အင်္ဂုတ္တရာဂမေ စတုက္ကနိပါတေ။ **ဂေါတမကသုတ္တ** မ္ပိ (အ. နိ. ၃.၁၇၆) တတ္ထေဝ တိကနိပါတေ။ **ဝီရိယဗလေနာ**တိ မဟာဘိနိက္ခမနေ စက္ကဝတ္တိသိရိပရိစ္စာဂဟေတုဘူတဝီရိယပ္ပဘာဝေန။ **ဗောဓိမဏ္ဍူပသင်္ကမနေ** –

“ကာမံ တစော စ နှာရု စ၊ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု။

ဥပသုဿတု နိဿေသံ၊ သရီရေ မံသလောဟိတ”န္တိ။ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၂.၂၂၊ ၂၃၇; အ. နိ. ၂.၅; ၈.၁၃; မဟာနိ. ၁၉၆; အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။

ဝုတ္တစတုရင်္ဂသမန္နာဂတဝီရိယာနုဘာဝေနာတိ ယထာရဟမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အစ္ဆရိယဝေကဘိဟတာ** တိ ဝိမှ ဟယာဝဟကိရိယာနုဘာဝဃဋ္ဋိတာ။ ပံသုကူလဓောဝနေ ဘဂဝတော ပုညတေဇေနာတိ ဝဒန္တိ။ ပံသုကူလဂ္ဂဟဏေ ယထာ အစ္ဆရိယဝေကဘိဟတာတိ ယုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိ, တံ ပန ကအာစိ ပဝတ္တတ္တာ **“အကာလကမ္ပနေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဝေဿန္တရဇာတကေ (ဇာ. ၂.၂၂.၁၆၅၅) ပန ဟာရမိပူရဏပုညတေဇေန အနေကက္ခတ္တုံ ကမ္ပိတတ္တာ အကာလကမ္ပနံ နာမ ဘဝတိ။ သက္ခိနိဒဿနေ ကထေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿာနုရူပတော သက္ခိ ဝိယ ဘဝတီတိ ဝုတ္တံ **“သက္ခိ ဘာဝေနာ”**တိ ယထာ တံ မာရဝိဇယကာလေ (ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။ **သာဓုကာရဒာနေနာ**တိ ပကရဏာနုရူပဝ သေန ဝုတ္တံ ယထာ တံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသင်္ဂီတိကာလာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၃.၃၀၁)။

“န ကေဝလ”န္တိအာဒိနာ အနေကတ္ထပထဝီကမ္ပနဒဿနမုခေန ဣမဿ သုတ္တဿ မဟာနုဘာဝတာယေဝ ဒဿိတာ။ တတ္ထ **ဓာတုဝနေ**တိ နန္ဒဝနေ။ တဉ္ဟိ သာသနဿ ဉာဏလောကသင်္ခါတာယ ဓောတိယာ ဟေတုဘူတဒ္ဓ ဌာနတ္တာ ဓောတိဝနန္တိ ဝုစ္စတီတိ **ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မ**န္တိ အနမတဂ္ဂသုတ္တာဒိဓမ္မံ။ **ဟာစီနအမ္ဗလဋ္ဌိက ဌာန**န္တိ ဟာစီနဒိသာဘာဂေ တရုဏမ္ဗရုက္ခေန လက္ခိတဋ္ဌာနံ။

ဝေန္တိ ဘဂဝတာ ဒေသိတကာလာဒီသု ပထဝီကမ္ပနမတိဒိသတိ။ **အနေကသော**တိ အနေကဓာ။ သယမ္ဘူနာ ဒေသိတဿ ဗြဟ္မဇာလဿ ယဿ သုတ္တသေဋ္ဌဿာတိ ယောဇနာ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ **ယောနိသော**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနသမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒာနာဒိနာ ဉာယေန ဥပာယေန ပဋိပဇ္ဇန္တူတိ အတ္ထော။ အယံ တာဝေတ္ထ အဋ္ဌကထာ ယ လီနတ္ထဝိဘာဝနာ။

ပကရဏနယဝဏ္ဏနာ

“ဣတော ပရံ အာစရိယ-ဓမ္မပါလေန ယာ ကတာ။
သမုဋ္ဌာနာဒိဟာရာဒိ-ဝိဝိဓတ္ထဝိဘာဝနာ။

န သာ အမ္ဟေဟုပေက္ခေယ္ယာ၊ အယဉ္ဟိ တဗ္ဗိသောဓနာ။
တသ္မာ တမ္ပိ ပဝက္ခာမ၊ သောတူနံ ဉာဏဝုဍ္ဎိယာ။

အယဉ္ဟိ ပကရဏနယေန ပာဠိယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – ပကရဏနယောတိ စ တမ္ဗပဏ္ဏိဘာသာယ ဝဏ္ဏနာနယော။ “နေတ္တိပေဋကပ္ပကရဏေ ဓမ္မကထိကာနံ ယောဇနာနယောတိပိ ဝဒန္တိ”တိ **အဘိဓမ္မဋီကာယံ** ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပနာယံ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌာနပယောဇနဘာဇနေသု, ပိဏ္ဍတ္ထေသု စ ပဌမံ နိဒ္ဓာရိတေသု သုကရာ, ဟောတိ သုဝိညေယ္ယာ စ, တသ္မာ –

သမုဋ္ဌာနံ ပယောဇနံ၊ ဘာဇနဉ္စာပိ ပိဏ္ဍတ္ထံ။
နိဒ္ဓာရေတွာတန ပဏ္ဍိတော၊ တတော ဟာရာဒယော သံသေ။

တတ္ထ **သမုဋ္ဌာနံ** နာမ ဒေသနာနိဒါနံ, တံ သာဓာရဏမသာဓာရဏန္တိ ဒုဝိဓံ, တထာ သာဓာရဏမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိရတော။ တတ္ထ သာဓာရဏံ အဇ္ဈတ္တိကသမုဋ္ဌာနံ နာမ ဘဂဝတော မဟာကရုဏာ။ တာယ ဟိ သမုဿာဟိတဿ သ လောကနာထဿ ဝေနေယ္ယာနံ ဓမ္မဒေသနာယ စိတ္တံ ဥဒပာဒိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေသီ”တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ တိဝိဓာဝတ္ထာယပိ မဟာကရုဏာယ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယာဝဒေဝ သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထာနေဟိ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာရဏတ္ထံ တဒုပ္ပတ္တိတော။ ယထာ စ မဟာကရုဏာ, ဧဝံ သဗ္ဗညုတညာဏဒသဗလဉာဏာဒယောပိ ဒေသနာယ သာဓာရဏမဇ္ဈတ္တိကသမုဋ္ဌာနံ နာမ။ သဗ္ဗဉ္ဟိ ဉေယ္ယဓမ္မံ တေသံ ဒေသေတဗ္ဗာကာရံ, သတ္တာနံ အာသယာနုသယာဒိကဉ္စ ယာထာဝတော ဇာနန္တော ဘဂဝါ ဌာနာ ဌာနာဒီသု ကောသလ္လေန ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိစိတ္တနယဒေသနံ ပဝတ္တေသိ။ ဗာဟိရံ ပန သာဓာရဏသမုဋ္ဌာ

နံ ဒသသဟဿိမဟာဗြဟ္မပရိဝါရဿ သဟမ္ပတိဗြဟ္မုနော အဇ္ဈေသနံ။ တဒဇ္ဈေသနဉ္ဟိ ပတိ ဓမ္မဂမ္ဘီရတာပစ္စဝေက္ခဏာဇနိတံ အပ္ပေါဿုက္ကတံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတွာ ဓမ္မဿာမီ ဓမ္မဒေသနာယ ဥဿာဟဇာတော အဟောသိ။

အသာဓာရဏမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရတော ဒုဝိဓမေဝ။ တတ္ထ အဇ္ဈတ္တိကံ ယာယ မဟာကရုဏာယ, ယေန စ ဒေသနာဉာဏေန ဣဒံ သုတ္တံ ပဝတ္တိတံ, တဒုဘယမေဝ။ သာမညာဝတ္ထာယ ဟိ သာဓာရဏမ္ပိ သမာနံ မဟာကရုဏာဒိဝိသေသာဝတ္ထာယ အသာဓာရဏံ ဘဝတိ, ဗာဟိရံ ပန အသာဓာရဏသမုဋ္ဌာနံ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏဘဏနန္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ အပိစ နိန္ဒာပသံသာသု သတ္တာနံ ဝေနေယျာဃာတာနန္ဒာဒိဘာဝမနာပတ္တိ။ တတ္ထ စ အနာဒီနဝဒဿနံ ဗာဟိရမသာဓာရဏသမုဋ္ဌာနမေဝ, တထာ နိန္ဒာပသံသာသု ပဋိပဇ္ဇနက္ကမဿ, ပသံသာဝိသယဿ စ ခုဒ္ဒကာဒိဝသေန အနေကဝိဓဿ သီလဿ, သဗ္ဗညုတဉာဏဿ စ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေ, တဒုတ္တရိ စ အပ္ပဋိဟတစာရတာယ, တထာဂတဿ စ ကတ္ထစိပိ ဘဝါဒီသု အပရိယာပန္နတာယ သတ္တာနမနဝဗောဓောပိ ဗာဟိရမသာဓာရဏသမုဋ္ဌာနံ။

ပယောဇနမ္ပိ သာဓာရဏာသာဓာရဏတော ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ သာဓာရဏံ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနံ ဝိမုတ္တိရသတ္တာ သဗ္ဗာယပိ ဘဂဝတော ဒေသနာယ, တေနေဝါဟ “ဧတဒတ္ထာ ကထာ, ဧတဒတ္ထာ မန္တနာ”တိအာဒိ (ပရိ. ၃၆၆) အသာဓာရဏံ ပန ဗာဟိရသမုဋ္ဌာနတော ဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိန္ဒာပသံသာသု ဟိ သတ္တာနံ ဝေနေယျာနံ အာဃာတာနန္ဒာဒိဘာဝပ္ပတ္တိအာဒိကံ ဣမိဿာ ဒေသနာယ ဖလဘူတံ ကာရဏဘာဝေန ဣမံ ဒေသနံ ပယောဇေတိ။ ဖလဉ္ဟိ တဒုပ္ပါဒကသတ္တိယာ ကာရဏံ ပယောဇေတိ နာမ ဖလေ သတိယေဝ တာယ သတ္တိယာ ကာရဏဘာဝပ္ပတ္တိတော။ အထ ဝါ ယထာဝုတ္တံ ဖလံ ဣမာယ ဒေသနာယ ဘဂဝန္တံ ပယောဇေတီတိ **အာစရိယသာရိပုတ္တတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ။ ယဉ္ဟိ ဒေသနာယ သာဓေတဗ္ဗံ ဖလံ, တံ အာကင်္ခိတဗ္ဗတ္တာ ဒေသနာယ ဒေသကံ ပယောဇေတိ နာမ။ အပိစ ကုဟနလပနာဒိနာနာဝိဓမိစ္ဆာဇီဝဝိဒ္ဓံသနံ, ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဇာလဝိနိဝေဌနံ, ဒိဋ္ဌိသီသေန ပစ္စယာကာရဝိဘာဝနံ, ဆဖဿာယတနဝသေန စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော, သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနံ အနဝသေသပရိယာဒာနံ, အတ္တနော အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနဒီပနဉ္စ ပယောဇနမေဝ။

ဘာဇနံ ပန ဒေသနာဓိဋ္ဌာနံ။ ယေ ဟိ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏနိမိတ္တအနုရောဓဝိရောဓဝန္တစိတ္တာ ကုဟနာဒိဝိဝိဓမိစ္ဆာဇီဝနိရတာ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိပင်္ကနိမုဂ္ဂါ သီလက္ခန္ဓာဒီသု အပရိပူရကာရိနော အဗုဒ္ဓဂုဏဝိသေသဉာဏာ ဝေနေယျာ, တေ ဣမိဿာ ဒေသနာယ ဘာဇနံ။

ပိဏ္ဍတ္ထော ပန ဣမဿ လဗ္ဘမာနပဒေဟိ, သမုဒာယေန စ သုတ္တပဒေန ယထာသမ္ဘဝံ သင်္ဂဟိတော အတ္ထော။ အာဃာတာဒီနံ အကရဏီယတာဝစနေန ဟိ ဒဿိတံ ပဋိညာနုရူပံ သမဏသညာယ နိယောဇနံ, တထာ ခန္တိသောရစ္စာနုဋ္ဌာနံ, ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာနုယောဂေ, သဒ္ဓါပညာသမာယောဂေ, သတိသမ္ပဇညာဓိဋ္ဌာနံ, ပဋိသင်္ခါနဘာဝနာဗလသိဒ္ဓိ, ပရိယုဋ္ဌာနာနုသယပ္ပဟာနံ, ဥဘယဟိတပဋိပတ္တိ, လောကဓမ္မေဟိ အနုပလေပော စ –

ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန ဒဿိတာ သီလဝိသုဒ္ဓိ, တာယ စ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပတ္တိ, မေတ္တာကရုဏာသမင်္ဂိတာ, ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနံ, တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ, ဒုစ္စရိတသံကိလေသပ္ပဟာနံ, ဝိရတိတ္တယသိဒ္ဓိ, ပိယမနာပဂရုဘာဝနီယတာနိပ္ဖတ္တိ, လာဘသက္ကာရသိလောကသမုဒာဂမော, သမထဝိပဿနာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေါ, အကုသလမူလတနုကရဏံ, ကုသလမူလရောပနံ, ဥဘယာနတ္ထဒူရီကရဏံ, ပရိသာသု ဝိသာရဒတာ, အပ္ပမာဒဝိဟာရော, ပရေဟိ ဒုပ္ပဓံသိယတာ, အဝိပ္ပဋိသာရာဒိသမင်္ဂိတာ စ –

“ဂမ္ဘီရာ”တိအာဒိဝစနေဟိ ဒဿိတံ ဂမ္ဘီရဓမ္မဝိဘာဝနံ, အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌတာ, ကပ္ပာနမသင်္ချေယျေနာပိ ဒုလ္လဘပါတုဘာဝတာ, သုခုမေနပိ ဉာဏေန ပစ္စက္ခတော ပဋိဝိဇ္ဈိတုမသက္ကုဏေယျတာ, ဓမ္မန္ဝယသင်္ခါတေန အနုမာနဉာဏေနာပိ ဒုရဓိဂမနီယတာ, ပဿဒ္ဓသဗ္ဗဒရထတာ, သန္တဓမ္မဝိဘာဝနံ, သောဘနပရိယောသာနတာ, အတိတ္တိကရဘာဝေါ, ပဓာနဘာဝပ္ပတ္တိ, ယထာဘူတဉာဏဂေါစရတာ, သုခုမသဘာဝတာ, မဟာပညာဝိဘာဝနာ စ။ ဒိဋ္ဌိဒီပကပဒေဟိ ဒဿိတာ သမာသတော သဿတဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော လီနတာတိဓာဝနဝိဘာဝနံ, ဥဘယဝိနိဗန္ဓနိဒ္ဒေသော , မိစ္ဆာဘိနိဝေသကိတ္တနံ, ကုမ္မဂ္ဂပဋိပတ္တိပ္ပကာသနံ, ဝိပရိယေသဂ္ဂါဟဉာပနံ, ပရာမာသပရိဂ္ဂဟော, ပုဗ္ဗန္တာပရန္

တာနုဒိဋ္ဌိပတိဋ္ဌာပနာ, ဘဝဝိဘဝဒိဋ္ဌိဝိဘာဂက, တဏှာပဟာဝိဇ္ဇာပဝတ္တိ, အန္တတန္တတဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသော, အန္တဒွဝယာဝ တာရဏံ, အာသဝေဃယောဂကိလေသဂန္ထသံယောဇနုပဟာအနုဝိသေသဝိဘဇနဥ္စ –

တထာ ''ဝေဒနာနံ သမုဒယ''န္တိအာဒိဝစနေဟိ ဒဿိတာ စတုန္နမရိယသစ္စာနံ အနုဗောဓပဋိဗောဓသိဒ္ဓိ, ဝိက္ခမ္ဘန သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဝိဂမော, သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိနိမိတ္တပရိဂ္ဂဟော, အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိ, ဥဘယဟိတပဋိပတ္တိ, တိဝိဓပညာပရိဂ္ဂဟော, သတိသမ္ပဇညာနုဋ္ဌာနံ, သဒ္ဓာပညာသမာယောဂေ, ဝီရိယသမတာနုယောဇနံ, သမထဝိပဿနာနိပ္ဖတ္တိ စ –

''အဇာနတံ အပဿတ''န္တိ ပဒေဟိ ဒဿိတာ အဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ, တထာ ''တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ''န္တိ ပဒေဟိ တဏှာသိဒ္ဓိ, တဒုဘယေန စ နီဝရဏသညောဇနဒွယသိဒ္ဓိ, အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋာနုပစ္ဆေဒေ, ပုဗ္ဗန္တာ ဟရဏာပရန္တာနုသန္ဓာနာနိ, အတီတပစ္စုပ္ပန္နကာလဝသေန ဟေတုဝိဘာဂေ, အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အညမညာနတိဝတ္တ နံ, အညမညူပကာရိတာ, ပညာဝိမုတ္တိစေတောဝိမုတ္တီနံ ပဋိပက္ခနိဒ္ဒေသော စ –

''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ ပဒေန ဒဿိတာ သဿတာဒိပညာပနဿ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာ, တေန စ ဓမ္မာနံ နိစ္စတာပဋိသေဓော, အနိစ္စတာပတိဋ္ဌာပနံ, ပရမတ္ထတော ကာရကာဒိပဋိက္ခေပေ, ဧဝံဓမ္မတာနိဒ္ဒေသော, သုညတာပကာ သနံ သမတ္တနိရီဟ ပစ္စယလက္ခဏဝိဘာဝနဥ္စ –

''ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော''တိအာဒိနာ ဒဿိတာ ဘဂဝတော ပဟာနသမ္ပတ္တိ, ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဝသီဘာဝေ, သိက္ခတ္တ ယနိပ္ဖတ္တိ, နိဗ္ဗာနဓာတုဒွယဝိဘာဂေ, စတုရဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, ဘဝယောနိအာဒီသု အပရိယာပန္နတာ စ –

သကလေန ပန သုတ္တပဒေန ဒဿိတော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု ဘဂဝတော တာဒိဘာဝေ, တတ္ထ စ ပရေသံ ပတိဋ္ဌာပ နံ, ကုသလဓမ္မာနံ အာဒိဘူတဓမ္မဒွယနိဒ္ဒေသော သိက္ခတ္တယူပဒေသော, အတ္တန္တပာဒိပုဂ္ဂလစတုက္ကသိဒ္ဓိ, က ဏှကဏှာဝိပာကာဒိကမ္မစတုက္ကဝိဘာဂေ, စတုရပ္ပမညာဝိသယနိဒ္ဒေသော, သမုဒယတ္ထင်္ဂမာဒိပဉ္စကဿ ယ ထာဘူတာဝဗောဓော, ဆသာရဏီယဓမ္မဝိဘာဝနာ, ဒသနာထကဓမ္မပတိဋ္ဌာပနန္တိ ဧဝမာဒယော ယထာသမ္ဘဝံ သင်္ဂဟေ တွာ ဒဿေတဗ္ဗာ အတ္ထာ ပိဏ္ဍတ္ထော။

သောဠသဟာရဝဏ္ဏနာ

ဒေသနာဟာရဝဏ္ဏနာ

ဣအာနိ နေတ္တိယာ, ပေဋကောပဒေသေ စ ဝုတ္တနယဝသေန ဟာရာဒီနံ နိဒ္ဓာရဏံ။ တတ္ထ ''အတ္တာ, လော ကော''တိ စ ဒိဋ္ဌိယာ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန, ဝေဒနာဖဿာယတနာဒိမုခေန စ ဂဟိတေသု ပဉ္စသု ဥပာဒာနက္ခန္ဓေသု တဏှာ ဟာဝဇ္ဇိတာ ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓာ **ဒုက္ခသစ္စံ**။ တဏှာ **သမုဒယသစ္စံ**။ တံ ပန ''ပရိတဿနာဂဟဏေန တဏှာဂတာ န''န္တိ, ''ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ''တိ စ ပဒေဟိ သမုဒယဂ္ဂဟဏေနဥ္စ ဟဋ္ဌိယံ သရူပေန ဂဟိတမေဝ။ အယံ တာဝ သု တ္တန္တနယော။

အဘိဓမ္မေ ပန ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏေ အာဂတနယေန အာဃာတာနန္ဒာဒိဝစနေဟိ, ''အာတပ္ပမန္ဒတယာ''တိအာဒိပဒေ ဟိ, စိတ္တပဒောသဝစနေန, သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတိကပဒေဟိ, ကုသလာကုသလဂ္ဂဟဏေန, ဘဝဂ္ဂဟဏေန, သောကာဒိဂ္ဂဟဏေ န, ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန, တတ္ထ တတ္ထ သမုဒယဂ္ဂဟဏေန စာတိ သင်္ခေပတော သဗ္ဗလောကိယကုသလာကုသလဓမ္မဝိ ဘာဝနပဒေဟိ ဂဟိတာ ဓမ္မကိလေသာ **သမုဒယသစ္စံ**။ တဒုဘယေသမပ္ပဝတ္တိ **နိရောဓသစ္စံ**။ တဿ ပန တတ္ထ တတ္ထ ဝေဒနာနံ အတ္ထင်္ဂမနိဿရဏပရိယာယေဟိ ပစ္စတ္တံ နိဗ္ဗုတိဝစနေန, အနုပာဒါဝိမုတ္တိဝစနေန စ ဟဋ္ဌိယံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ **မဂ္ဂသစ္စံ**။ တဿပိ တတ္ထ တတ္ထ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒီနိ ယထာဘူတပဋိဝေဓနာ ပဒေသေန ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယာဒီနိ ယထာဘူတပဇာနနပရိယာယေန, ဘဝနေတ္တိယာ ဥစ္ဆေဒဝစနေန စ ဂ ဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ သမုဒယေန **အဿာဒေ,** ဒုက္ခေန **အာဒီနဝေ,** မဂ္ဂနိရောဓေဟိ **နိဿရဏ** န္တိ ဧဝံ စတုသစ္စဝသေန, ယာနိ ဟာဒ္ဒိယံ သရူပေနေဝ အာဂတာနိ အဿာဒါဒီနဝနိဿရဏာနိ, တေသဉ္စ ဝသေန ဣဓ အဿာဒာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝေနေယျာနံ တာဒိဘာဝပတ္တိအာဒိ **ဖလံ။** ယဉှိ ဒေသနာယ သာဓေတဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ ပယောဇနံ။ တဒေဝ ဖလန္တိ ဝုတ္တောတာယမတ္ထော။ တဒတ္ထဉှိ ဣဒံ သုတ္တံ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ။ အာဃာတာဒီနမကရဏီယတာ, အာဃာတာဒိဖလဿ စ အနညသန္တာနဘာဝိတာ နိဒ္ဒါပယံသာသု ယထာသဘာဝံ ပဋိဇာနနနိဗ္ဗေဌနာနီတိ ဧဝံ တံတံပယောဇနာဓိဂမဟေတု **ဥပါယော။** အာဃာတာဒီနံ ကရဏပဋိသေဓနာဒိအပဒေသေန အတ္ထကာမေဟိ တထော စိတ္တံ သာဓုကံ ရက္ခိတဗ္ဗန္တိ အယံ အာဏာရဟဿ ဓမ္မရာဇဿ **အာဏတ္တိ** တိ။ အယံ အဿာဒါဒီနဝနိဿရဏဖလူပါယာဏတ္တိဝသေန ဆဗ္ဗိဓဓမ္မသန္ဒဿနလက္ခဏော **ဒေသနာဟာရော** နာမ။ ဝုတ္တဉ္စ –

> “အဿာဒါဒီနဝတာ ၊ နိဿရဏမ္ပိ စ ဖလံ ဥပါယော စ။
> အာဏတ္တီ စ ဘဂဝတော၊ ယောဂီနံ ဒေသနာဟာရော”တိ။

ဝိစယဟာရဝဏ္ဏနာ

ကပ္ပနာဘာဝေပိ ဝေါဟာရဝသေန, အနုဝါဒဝသေန စ “မမ”န္တိ ဝုတ္တံ။ နိယမာဘာဝတော ဝိကပ္ပနတ္ထံ ဝါဂ္ဂဟဏံ။ တံဂုဏသမင်္ဂိတာယ, အဘိမုခီကရဏာယ စ “ဘိက္ခဝေ”တိ အာမန္တနံ။ အညဘာဝတော, ပဋိဝိရုဒ္ဓဘာဝတော စ “ပရေ”တိ ဝုတ္တံ, ဝဏ္ဏပဋိပက္ခတော, အဝဏ္ဏနီယတော စ “အဝဏ္ဏ”န္တိ, ဗျတ္တိဝသေန, ဝိတ္ထာရဝသေန စ “ဘာသေယျု”န္တိ, ဓာရဏသဘာဝတော, အဓမ္မပဋိပက္ခတော စ “ဓမ္မဿာ”တိ, ဒိဋ္ဌိသီလေဟိ သံဟတဘာဝတော, ကိလေသာနံ သင်္ဃာတကရဏတော စ “သင်္ဃဿာ”တိ, ဝုတ္တပဋိနိဒ္ဒေသတော, ဝစနုပဿာသတော စ “တတြာ”တိ, သမ္မုခီဘာဝတော, ပုထုဘာဝတော စ “တုမှေဟီ”တိ, စိတ္တဿ ဟနနတော, အာရမ္မဏာဘိဃာတတော စ “အာဃာတော”တိ, အာရမ္မဏေ သင်္ကောစဝုတ္တိယာ အနဘိမုခတာယ, အတုဋ္ဌာကာရတာယ စ “အပ္ပစ္စယော”တိ, အာရမ္မဏစိန္တနတော, နိဿယတော စ “စေတသော”တိ, အတ္တဿ အသာဓနတော, အနု အနု အနတ္ထသာဓနတော စ “အနဘိရဒ္ဓီ”တိ, ကာရဏာနရဟတ္တာ, သတ္ထုသာသနေ

ဌိတေဟိ ကာတုမသက္ကုဏေယျတ္တာ စ “န ကရဏီယာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ အဓိပ္ပေတတ္ထေ ပဝတ္တတာနိဒဿနေန, အတ္ထသော စ –

မမန္တိ သာမိနိဒ္ဒိဋ္ဌံ သဗ္ဗနာမပဒံ။ ဝါတိ ဝိကပ္ပနနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နိပါတပဒံ။ ဘိက္ခဝေတိ အာလပနနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒံ။ ပရေတိ ကတ္တုနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒံ။ အဝဏ္ဏန္တိ ကမ္မနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒံ။ ဘာသေယျုန္တိ ကိရိယာနိဒ္ဒိဋ္ဌံ အာချာတပဒံ။ ဓမ္မဿ, သင်္ဃဿာတိ စ သာမိနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒံ။ တတြာတိ အာဓာရနိဒ္ဒိဋ္ဌံ သဗ္ဗနာမပဒံ။ တုမှေဟီတိ ကတ္တုနိဒ္ဒိဋ္ဌံ သဗ္ဗနာမပဒံ။ **န**-ကာရောတိ ပဋိသေဓနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နိပါတပဒံ။ အာဃာတော, အပ္ပစ္စယော, အနဘိရဒ္ဓီတိ စ ကမ္မနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒံ။ စေတသောတိ သာမိနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒံ။ ကရဏီယာတိ ကိရိယာနိဒ္ဒိဋ္ဌံ နာမပဒန္တိ။ ဧဝံ တဿ တဿ ပဒဿ ဝိသေသတာနိဒဿနေန, ဗျဉ္ဇနသော စ ဝိစယနံ **ပဒဝိစယော။** အတိဝိတ္ထာရဘယေန ပန သက္ကာယေဝ အဋ္ဌကထံ, တဿာ စ လီနတ္ထဝိဘာဝနံ အနုဂန္တွာ အယမတ္ထော ဝိညုနာ ဝိဘာဝေတုန္တိ န ဝိတ္ထာရယိမှာ။

“တတြ စေ တုမှေ အဿထ ကုပိတာ ဝါ အနတ္တမနာ ဝါ, အပိ နု တုမှေ ပရေသံ သုဘာသိတံ ဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇာနေယျာထာ”တိ အယံ **အနုမတိပုစ္ဆာ။** သတ္တာဓိဋ္ဌာနာ, အနေကာဓိဋ္ဌာနာ, ပရမတ္ထဝိသယာ, ပစ္စုပ္ပန္နဝိသယာတိ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ယထာသမ္ဘဝံ ပုစ္ဆာဝိစယနံ **ပုစ္ဆာဝိစယော။** “နော ဟေတံ ဘန္တေ”တိ ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ ဧကံသဗျာကရဏံ, နိရဝသေသံ, သဉတ္တရံ, လောကိယန္တိ ဧဝံ သဗ္ဗဿာပိ ဝိဿဇ္ဇနဿ ယထာရဟံ ဝိစယနံ **ဝိဿဇ္ဇနာဝိစယော။**

“မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ။ပေ.။ န စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ ကရဏီယာ”တိ ဣမာယ ပဌမဒေသနာယ “မမံ ဝါ။ပေ.။ တုမှံယေဝဿ တေန အန္တရာယော”တိ အယံ ဒုတိယဒေသနာ သံသန္ဒတိ။ ကသ္မာ? ပဌမာယ မနောပဒောသံ နိဝါရေတွာ ဒုတိယာယ တတ္ထာဒီနဝဿ ဒဿိတတ္တာ။ တထာ ဣမာယ ဒုတိယဒေသနာယ “မမံ ဝါ။ပေ.။ အပိ နု တုမှေ ပရေသံ သုဘာသိတံ ဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇာနေယျာထာ”တိ အယံ တတိယဒေသနာ သံသန္ဒတိ။

ကသ္မာ? ဒုတိယာယ တတ္ထာဒီနံ ဒဿေတုံ တတိယာယ ဝစနတ္ထသလ္လက္ခဏမတ္တေပိ အသမတ္ထဘာဝဿ ဒဿိတတ္တာ။ တထာ ဟိ မာယ တတိယဒေသနာယ ''မမံ ဝါ။ပေ.။ န စ ပနေတံ အမှေ့ဟသု သံဝိဇ္ဇတီ''တိ အယံ စတုတ္ထ ဒေသနာ သံသန္ဒတိ။ ကသ္မာ? တတိယာယ မနောပဒေသံ သဗ္ဗထာ နိတရေတုံ စတုတ္ထာယ အဝဏ္ဏဌာနေ ပဋိပဇ္ဇိ တဗ္ဗာကာရဿ ဒဿိတတ္တာတိ ဣမိနာ နယေန ပုဗ္ဗေန အပရံ သံသန္ဒိတုံ ဝိစယနံ **ပုဗ္ဗာပရဝိစယော။** အဿာဒ ဝိစယာဒယော ဝုတ္တနယာဝ။ တေသံ လက္ခဏသန္ဒဿနမတ္တမေဝ ဟေတ္ထ ဝိသေသော။

''အပိ နု တုမှေ့ဟ ပရေသံ သုဘာသိတံ ဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇာနေယ္ယာထာ''တိ ဣမာယ ပုစ္ဆာယ ''နော ဟေတံ ဘန္တေ''တိ အယံ ဝိဿဇ္ဇနာ သမေတိ။ ကုပိတော ဟိ နေဝ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓအရိယသာဝကာနံ န မာတာပိတူနံ န ပစ္စတ္ထိကာနံ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဿ အတ္ထံ အာဇာနာတိ။ ''ကတမဉ္စ တံ ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမတ္တကံ။ပေ.။ တထာဂတဿ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော ဝဒေယျာ''တိ ဣမာယ ပုစ္ဆာယ ''ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော''တိအာဒိကာ အယံ ဝိဿဇ္ဇနာ သမေတိ။ ဘဂဝတ ဟိ အနုတ္တရေန ပာဏာတိပာတဝိရမဏာဒိဂုဏေန သမန္နာဂတော, တဉ္စ ခော သမာဓိ, ပညဉ္စ ဥပနိဓာယ အပ္ပမတ္တကံ ဩရမတ္တကံ သီလမတ္တကံ။ ''ကတမေ စ တေ ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ ဒုဒ္ဒသာ''တိအာဒိကာယ ပုစ္ဆာယ ''သန္တိ ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ''တိအာဒိကာ ဝိဿဇ္ဇနာ သမေတိ။ သဗ္ဗညုတညာဏဂုဏာ ဟိ အညတ္ရ တထာဂတာ အညေသံ ဉာဏေန အလဗ္ဘနေယ္ယပတိဋ္ဌတ္တာ ဂမ္ဘီရာ ဒုဒ္ဒသာ ဒုရနုဗောဓာ သန္တာ ပဏီတာ အတက္ကာဝစရာ နိပုဏာ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာတိ ဣမိနာ နယေန ဝိဿဇ္ဇနာယ ပုစ္ဆာနုရူပတာဝိစယနမေဝ ဣဓ သင်္ဂဟကထာယ အဘာဝတော **အနုဂီတိဝိစယော**တိ။ အယံ ပဒပဉ္စဟာဒိကောဒသဓမ္မဝိစယနလက္ခဏော **ဝိစယဟာရော** နာမ။ ဝုတ္တဉ္စ ''ယံ ပုစ္ဆိတဉ္စ ဝိဿဇ္ဇိတဉ္စာ''တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၂)။

ယုတ္တိဟာရသံဝဏ္ဏနာ

မမန္တိ သာမိနိဒ္ဒေသော ယုဇ္ဇတိ သဘာဝနိရုတ္တိယာ တထာပယောဂဒိဿနတော, အဝဏ္ဏဿ စ တဒပေက္ခတ္တာ။ တတိ ဝိကပ္ပနတ္ထနိဒ္ဒေသော ယုဇ္ဇတိ နေပာတိကာနမနေကတ္ထတ္တာ, ဧတ္ထ စ နိယမာဘာဝတော။ ဘိက္ခဝေတိ အာမန္တနနိဒ္ဒေသော ယုဇ္ဇတိ တဒတ္ထေယေဝ ဧတဿ ပယောဂဿ ဒိဿနတော, ဒေသကဿ စ ပဋိဂ္ဂါဟကာပေက္ခတောတိ ဧဝမာဒိနာ ဗျဉ္ဇနတော စ –

သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အာဃာတာဒီနမကရဏံ တာဒိဘာဝတာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သမပ္ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ ယသ္မိံ သန္တာနေ အာဃာတာဒယော ဥပ္ပန္နာ, တန္နိမိတ္တကာ အန္တရာယာ တဿေဝ သမ္ပတ္တိဝိဗန္ဓာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ကမ္မာနံ သန္တာနန္တရေသု အသင်္ကမနတော။ စိတ္တမဘိဘဝိတုံ ဥပ္ပန္နာ အာဃာတာဒယော သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတသလ္လက္ခဏေပိ အသမတ္ထတာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ကောဓလောဘာနံ အန္ဓတမ သဘာဝတော။ ပာဏာတိပာတာဒိဒုဿီလျတော ဝေရမဏီ သဗ္ဗသတ္တာနံ ပာမောဇ္ဇဟသံသာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ သီလသမ္ပတ္တိယာ မဟတော ကိတ္တိသဒ္ဒဿ အဗ္ဘုဂ္ဂတတ္တာ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တေန ဂုဏေန တထာဂတဿ ဝဏ္ဏနာ ဧကဒေသဘူတာပိ သကလသဗ္ဗညုဂုဏဂ္ဂဟဏာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ အနညသာဓာရဏတ္တာ။ တဇ္ဇာအယောနိသောမနသိကာရပရိက္ခတာနိ အဓိဂမတက္ကနာနိ သဿတတာဒိအဘိနိဝေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ကပ္ပနဇာလဿ အသမုဂ္ဃာဋိတတ္တာ။ ဝေဒနာဒီနံ အနဝဗောဓေန ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ဝမုတီတိ ယုဇ္ဇတိ အသုဘာအနုပဿနာသဗ္ဘာဝတော, သတိ စ ဝေဒယိတဘာဝေ (ဝေဒယိတရာဂေ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၁၄၉) တတ္ထ အတ္တတ္တနိယ ကဟော, သဿတာဒိကဟော စ ဝိပရိဖ္ဖန္ဒတီတိ ယုဇ္ဇတိ ကာရဏဿ သန္နိဟိတတ္တာ။ တဏှာပစ္စယာ ဟိ ဥပာဒာနံ သမ္ဘဝတိ။ သဿတာဒိတဒေ ပညပေန္တာနံ, တဒနုစ္ဆဝိကဉ္စ ဝေဒနံ ဝေဒယန္တာနံ ဖဿော ဟေတူတိ ယုဇ္ဇတိ ဝိသယိန္ဒြိယဝိညာဏသင်္ဂတိယာ ဝိနာ တဒဘာဝတော။ ဆဖဿာယတနနိမိတ္တံ ဝဋ္ဋဿ အနုပစ္ဆေဒောတိ ယုဇ္ဇတိ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ။ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယတ္ထင်္ဂမာဒိပဇာနနာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတိကသညံ အတိစ္စ တိဋ္ဌတီတိ ယုဇ္ဇတိ စတုသစ္စပဋိဝေဓဘာဝတော။ ဣမာဟိယေဝ ဒ္ဒွာသဋ္ဌိယာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနံ အန္တောဇာလီ ကတဘာဝေတိ ယုဇ္ဇတိ အကိရိယဝါဒါဒီနံ, ဣဿရဝါဒါဒီနဉ္စ တဒန္တောဂဓတ္တာ, တထာ စေဝ ဟေဋ္ဌာ သံဝဏ္ဏိတံ။ ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော တထာဂတဿ ကာယောတိ ယုဇ္ဇတိ ဘဂဝတော အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဌတွာ သတ္တန္နံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ ယထာဘူတံ ဘာဝိတတ္တာ။ ကာယဿ ဘေဒာ ပရိနိဗ္ဗုတံ န ဒက္ခန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယံ ရူပာဒီသု ကဿစိပိ အနဝသေသတောတိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထတော စ သုတ္တ

တေ ဗျဉ္ဇနတ္ထာနံ ယုတ္တိတာဝိဘာဝနလက္ခဏော **ယုတ္တိဟာရော** နာမ ယထာဟ “သဗ္ဗေသံ ဟာရာနံ, ယာ ဘူမိ”တိ အာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၃)။

ပဒဋ္ဌာနဟာရဝဏ္ဏနာ

ဝဏ္ဏာရဟာဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏတာနာဒေယျဝစနတာဒိ ဝိပတ္တီနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝဏ္ဏာရဟာဝဏ္ဏသုဗ္ဗဏ္ဏတာသဒ္ဒေယျဝစနတာဒိ သမ္ပတ္တီနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ တထာ အာဃာတာဒယော နိရယာဒိဒုက္ခဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ အာဃာတာဒီနမကရဏံ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိယာဒိသဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဟဏာတိဟတာဒိပဋိဝိရတိ အရိယဿ သီလက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ, အရိယော သီလက္ခန္ဓော အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ အရိယော သမာဓိက္ခန္ဓော အရိယဿ ပညာက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တံ ဘဂဝတော ပဋိဝေဓပ္ပကာရဉာဏံ ဒေသနာဉာဏဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဒေသနာဉာဏံ ဝေနေယျာနံ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သဗ္ဗာယပိ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဘာဝတော သာ ယထာရဟံ နဝဝိဓဿပိ ဘဝဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဘဝေ ဇာတိယာ။ ဇာတိ ဇရာမရဏဿ, သောကာဒီနဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝေဒနာနံ ယထာဘူတံ သမုဒယတ္ထင်္ဂမာဒိပဋိဝေဓနာ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အနုဗောဓပဋိဝေဓော ဟောတိ။ တတ္ထ အနုဗောဓော ပဋိဝေဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပဋိဝေဓော စတုဗ္ဗိဓဿ သာမညဖလဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “အဇာနတံ အပဿတ”န္တိ အဝိဇ္ဇာဂဟဏံ။ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပဒဋ္ဌာနံ, သင်္ခါရာ ဝိညာဏဿ။ ယာဝ ဝေဒနာ တဏှာယ ပဒဋ္ဌာနန္တိ နေတ္တ တေသံ “ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ”တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယမာဂတနယေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ “တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ”န္တိ ဧတ္ထ တဏှာ ဥပါဒါနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ “တဒပိ ဖဿပစ္စယာ”တိ ဧတ္ထ သဿတာဒိပညာပနံ ပရေသံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ မိစ္ဆာဘိနိဝေသော သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယယောနိသောမနသိကာရဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တီဟိ ဝိမုခတာယ အသဒ္ဓမ္မဿဝနာဒီနဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ။ “အညတြ ဖဿာ”တိအာဒီသု ဖဿော ဝေဒနာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဆ ဖဿာယတနာနိ ဖဿဿ, သကလဿ စ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ယထာဘူတံ သမုဒယာဒိပဇာနနံ နိဗ္ဗိဒါယ ပဒဋ္ဌာနံ, နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂဿာတိအာဒိနာ ယာဝ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနံ နေတဗ္ဗံ။ ဘဂဝတော ဘဝနေတ္တိသမုစ္ဆေဒော သဗ္ဗညုတာယ ပဒဋ္ဌာနံ, တထာ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနဿ စာတိ။ အယံ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနဓမ္မာ, တေသဉ္စ ပဒဋ္ဌာနဓမ္မာတိ ယထာသမ္ဘဝံ ပဒဋ္ဌာနဓမ္မနိဒ္ဓါရဏလက္ခဏော **ပဒဋ္ဌာနဟာရော** နာမ။ ဝုတ္တဉှိ “ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဇိနော, တဿ စ ဓမ္မဿ ယံ ပဒဋ္ဌာန”န္တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၄)။

လက္ခဏဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိဂ္ဂဟဏေန ကောဓူပနာဟမက္ခပလာသဣဿာမစ္ဆရိယသာရမ္ဘပရဝမ္ဘနာဒီနံ သင်္ဂဟော ပဋိဃစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတာယ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ အာနန္ဒာဒိဂ္ဂဟဏေန အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘမာနာတိမာနမဒပ္ပမာဒာနံ သင်္ဂဟော လောဘစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတာယ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ တထာ အာဃာတဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌဂန္ထနီဝရဏာနံ သင်္ဂဟော ကာယဂန္ထနီဝရဏလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ အာနန္ဒဂ္ဂဟဏေန ဖဿာဒီနံ သင်္ဂဟော သင်္ခါရက္ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ သီလဂ္ဂဟဏေန အဓိစိတ္တာဓိပညာသိက္ခာနံ သင်္ဂဟော သိက္ခာလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌုပါဒါနာနံ သင်္ဂဟော ဥပါဒါနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ “ဝေဒနာန”န္တိ ဧတ္ထ ဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌုပါဒါနက္ခန္ဓာနံ သင်္ဂဟော ဥပါဒါနက္ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ တထာ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတုပရိယာပန္နဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန သမ္မသနုပဂါနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ အာယတနာနံ, ဓာတူနဉ္စ သင်္ဂဟော အာယတနလက္ခဏေန, ဓာတုလက္ခဏေန စ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ “အဇာနတံ အပဿတ”န္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန ဟေတုအာသဝောဃယောဂနီဝရဏာဒီနံ သင်္ဂဟော ဟေတာဒိလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ, တထာ “တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ”န္တိ ဧတ္ထ တဏှာဂ္ဂဟဏေနပိ။ “တဒပိ ဖဿပစ္စယာ”တိ ဧတ္ထ ဖဿဂ္ဂဟဏေန သညာသင်္ခါရဝိညာဏာနံ သင်္ဂဟော ဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝေန, ခန္ဓလက္ခဏေန စ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဆဖဿာယတနဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌခန္ဓာယတနဓာတိန္ဒြိယာဒီနံ သင်္ဂဟော ဖဿုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ, သမ္မသနီယဘာဝေန စ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဘဝနေတ္တိဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ သံကိလေသဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော ဝဋ္ဋဟေတုဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာတိ။ အယံ သုတ္တေ အနာဂတေပိ ဓမ္မေ ဧကလက္ခဏတာဒိနာ အာဂတေ ဝိယ နိဒ္ဓါရဏလက္ခဏော **လက္ခဏဟာရော** နာမ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “ဝုတ္တမှိ ဧကဓမ္မေ, ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ”တိ အာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၅)။

မမန္တိ အနေရုတ္တပဒံ, တထာ တတိ စ။ ဘိက္ခနသီလာ ဘိက္ခူ။ ပရေန္တိဝိရုဒ္ဓဘာဝမုပဂစ္ဆန္တီတိ ပရာ, အညတ္ထ ပနေတံ အနေရုတ္တပဒန္တိ ဧဝမာဒိနာ **နေရုတ္တံ,** တံ ပန “ဧဝ”န္တိအာဒိနိဒါနပဒါနံ, “မမ”န္တိအာဒိပါဠိပဒါနဉ္စ အဋ္ဌကထာဝသေန, တဿာ လီနတ္ထဝိဘာဝနီဝသေန စ သုဝိညေယျတ္တာ အတိဝိတ္ထာရဘယေန န ဝိတ္ထာရယိမှ။ ယေ တေ နိန္ဒာပသံသာဟိ သမ္မာကမ္ပိတစေတသာ မိစ္ဆာဇီဝတော အနောရတာ သဿတာဒိမိစ္ဆာဘိနိဝေသိနော သီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓေသု အပ္ပတိဋ္ဌိတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏရသဿာဒဝိမုခါ ဝေနေယျာ, တေ ကထံ နု ခေါ ယထာဝုတ္တဒေါသဝိနိမုတ္တာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဥဘယဟိတပရာ ဘဝေယျုန္တိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော **အဓိပ္ပာယော။** ဧဝမဓိပ္ပေတာ ပုဂ္ဂလာ, ဒေသနာဘာဇနဋ္ဌာနေ စ ဒဿိတာ ဣမိဿာ ဒေသနာယ **နိဒါနံ**။

ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ ပန ပဒသန္ဓိပဒတ္ထနိဒ္ဒေသနိက္ခေပသုတ္တဒေသနာသန္ဓိဝသေန ဆဗ္ဗိဓာ။ တတ္ထ “မမ”န္တိ ဧတဿ “အဝဏ္ဏ”န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓောတိအာဒိနာ ပဒဿ ပဒန္တရေန သမ္ဗန္ဓော **ပဒသန္ဓိ။** “မမ”န္တိ ဝုတ္တဿ ဘဂဝတော “အဝဏ္ဏ”န္တိ ဝုတ္တေန ပရေဟိ ဥပဝဒိတေန အဂုဏေနသမ္ဗန္ဓောတိအာဒိနာ ပဒတ္ထဿ ပဒတ္ထန္တရေန သမ္ဗန္ဓော **ပဒတ္ထသန္ဓိ။** “မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ, ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု”န္တိအာဒိဒေသနာ သုပ္ပိယေန ပရိဗ္ဗာဇကေန ဝုတ္တအဝဏ္ဏာနုသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တာ။ “မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ, ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု”န္တိအာဒိဒေသနာ ဗြဟ္မဒတ္တေန မာဏဝေန ဝုတ္တဝဏ္ဏာနုသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တာ။ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, အညေဝ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ ဒုဒ္ဒသာ ဒုရနုဗောဓာ”တိအာဒိဒေသနာ ဘိက္ခူဟိ ဝုတ္တဝဏ္ဏာနုသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တာတိ ဧဝံ နာနာနုသန္ဓိကဿ သုတ္တဿ တံတဒနုသန္ဓီဟိ, ဧကာနုသန္ဓိကဿ စ ပုဗ္ဗာပရဘာဂေဟိ သမ္ဗန္ဓော **နိဒ္ဒေသသန္ဓိ။** **နိက္ခေပသန္ဓိ** ပန စတုဗ္ဗိဓသုတ္တနိက္ခေပဝသေန။ **သုတ္တသန္ဓိ** စ တိဝိဓသုတ္တာနုသန္ဓိဝသေန အဋ္ဌကထာယံ ဧဝ ဝိစာရိတာ, အမှေဟိ စ ပုဗ္ဗေ သံဝဏ္ဏိတာ။ ဧကိဿာ ဒေသနာယ ဒေသနန္တရေဟိ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနံ **ဒေသနာသန္ဓိ,** သာ ပနေဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – “မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ န စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ ကရဏီယာ”တိ အယံ ဒေသနာ “ဥဘတောဒဏ္ဍကေန စေပိ ဘိက္ခဝေ, ကကစေန စောရာ ဩစရကာ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဩကန္တေယျုံ, တတြာပိ ယော မနော ပဒူသေယျ, န မေ သော တေန သာသနကရော”တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၂) ဣမာယ ဒေသနာယ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒတိ။ “တုမှံယေဝဿ တေန အန္တရာယော”တိ အယံ “ကမ္မဿကာ မာဏဝ သတ္တာ ကမ္မဒါယာဒါ ကမ္မယောနီ ကမ္မဗန္ဓူ ကမ္မပဋိသရဏာ ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ, ယဒိဒံ ဟီနပဏီတတာယာ”တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၉-၂၉၇) ဣမာယ, “အပိ နု တုမှေ။ပေ။ အာဇာနေယျာထာ”တိ အယံ –

“ကုဒ္ဓေါ အတ္ထံ န ဇာနာတိ၊ ကုဒ္ဓေါ ဓမ္မံ န ပဿတိ။
အန္ဓတမံ တဒါ ဟောတိ၊ ယံ ကောဓော သဟတေ နရ”န္တိ။ (အ. နိ. ၇.၆၄; မဟာနိ. ၅၊ ၁၅၆၊ ၁၉၅)။ –

ဣမာယ, “မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ, ပရေ ဝဏ္ဏံ။ပေ။ န စေတသော ဥပ္ပိလာဝိတတ္တံ ကရဏီယ”န္တိ အယံ “ဓမ္မာပိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀), “ကုလ္လူပမံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ နိတ္ထရဏတ္ထာယ, နော ဂဟဏတ္ထာယာ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀) စ ဣမာယ, “တတြ စေ တုမှေ။ပေ။ တုမှံယေဝဿ တေန အန္တရာယော”တိ အယံ –

“လုဒ္ဓေါ အတ္ထံ န ဇာနာတိ၊ လုဒ္ဓေါ ဓမ္မံ န ပဿတိ။
အန္ဓတမံ တဒါ ဟောတိ၊ ယံ လောဘော သဟတေ နရ”န္တိ။ (ဣတိဝု. ၈၈; မဟာနိ. ၅၊ ၁၅၆; စူဠနိ. ၁၂၈) စ –

“ကာမန္ဓာ ဇာလသဉ္ဆန္နာ၊ တဏှာဆဒနဆာဒိတာ။
ပမတ္တဗန္ဓုနာဗဒ္ဓါ၊ မစ္ဆာဝ ကုမိနာမုခေ။
ဇရာမရဏမန္ဝေန္တိ၊ ဝစ္ဆော ခီရပကောဝ မာတရ”န္တိ။ (ဥဒါ. ၆၄; နေတ္တိ. ၂၇၊ ၉၀; ပေဋကော. ၁၄) စ –

ဣမာယ, “အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတံ သီလမတ္တက”န္တိ အယံ “ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အယမ္ပိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ ယညော ပုရိမေဟိ ယညေဟိ အပ္ပဋ္ဌတရော စ အပ္ပသမာရမ္ဘတရော စ မဟပ္ဖလတရော စ မဟာနိသံသတရော စာ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၅၃) ဣမာယ ပဌမဇ္ဈာနဿ သီလတော မဟပ္ဖလမဟာနိသံသတရတာဝစနေန ဈာနတော သီလဿ အပ္ပဖလအပ္ပာနိသံသတရဘာဝဒီပနတော။

“ဟဏာတိပဟတံ ပဟာယာ”တိအာဒိဒေသနာ “သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သီလတ အရိယသီလေန သမန္နာဂ
တော”တိအာဒိဒေသနာယ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀၄), “အဓိဝ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ”တိအာဒိဒေသနာ “အဓိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော
ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော ဒုရနုဗောဓော”တိအာဒိဒေသနာယ, (ဒီ. နိ. ၂.၆၇; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇, ၈)
ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တဓမ္မပဋိဝေဓနေ ဟိ ဉာဏဿ ဂမ္ဘီရာဒိဘာဝေ ဝိညာယတိ။

“သန္တိ ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ”တိအာဒိဒေသနာ “သန္တိ ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမ
ဏဗြာဟ္မဏာ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ။ပေ။ အဘိဝဒန္တိ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ, ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည
န္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ, အသဿတော, သဿတော စ အသဿတော စ, နေဝသဿတော စ နာသဿ
တော စ, အန္တဝါ, အနန္တဝါ, အန္တဝါ စ အနန္တဝါ စ, နေဝန္တဝါ စ နာနန္တဝါ စ အတ္တာ စ လောကော စ, ဣဒမေ
ဝ သစ္စံ, မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ”တိအာဒိဒေသနာယ (မ. နိ. ၃.၂၇)။

တထာ “သန္တိ ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အပရန္တကပ္ပိကာ”တိအာဒိဒေသနာ “သန္တိ ဘိက္ခဝေ ။
ပေ။ အဘိဝဒန္တိ သညီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ။ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ အသညီ, သညီ စ အသညီ
စ, နေဝသညီ စ နာသညီ စ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ။ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ သတော ဝါ ပန သတ္တ
ဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ ဝါ ပနေကေ အဘိဝဒန္တိ”န္တိအာဒိဒေသနာယ (မ. နိ. ၃.၂၁),
“ဝေဒနာနံ သမုဒယဉ္စ။ပေ။ တထာဂတော”တိအာဒိဒေသနာ “တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ, အတ္ထိ ခေါ ပန သင်္ခါရာနံ နိ
ရောဓော, အတ္ထေတန္တိ ဣတိ ဝိဒိတွာ တဿ နိဿရဏဒဿာဝီ တထာဂတော တဒုပာတိဝတ္တော”တိအာဒိ
ဒေသနာယ (မ. နိ. ၃.၂၉), “တဒပိ တေသံ။ပေ။ ဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါ”တိ အယံ “ဣဒံ တေသံ ဝတ အညတြေဝ သဒ္ဓာယ အ
ညတြ ရုစိယာ အညတြ အနုဿဝါ အညတြ အာကာရပရိဝိတက္ကာ အညတြ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ ပစ္စတ္တံ
ယေဝ ဉာဏံ ဘဝိဿတိ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိယောဒါတ’န္တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ပစ္စတ္တံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ, ဉာဏေ အ
သတိ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒါတေ ယဒပိ တေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ တတ္ထ ဉာဏဘာဂမတ္တမေဝ ပရိယောဒါပေ
န္တိ, တဒပိ တေသံ ဘဝတံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပါဒါနမက္ခာယတိ”တိအာဒိဒေသနာယ (သံ. နိ. ၂.၄၃), “တဒပိ ဖဿ
ပစ္စယာ”တိ အယံ “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ,
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါန”န္တိ (သံ. နိ. ၂.၄၅), “ဆန္ဒမူလကာ ဣမေ အာဝုသော ဓမ္မာ မနသိကာ
ရသမုဋ္ဌာနာ ဖဿသမောဓာနာ ဝေဒနာသမောသရဏာ”တိ (ပရိယေသိတဗ္ဗံ) စ အာဒိဒေသနာယ, “ယတော ခေါ ဘိက္ခု
ဝေ, ဘိက္ခု ဆန္နံ ဖဿာယတနာန”န္တိအာဒိဒေသနာ “ယတော ခေါ ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နေဝ ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿ
သတိ, န သညံ, န သင်္ခါရေ, န ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, သော ဧဝံ အသမနုပဿန္တော န ကိဉ္စိ လောကေ ဥ
ပါဒိယတိ, အနုပါဒိယံ န ပရိတဿတိ, အပရိတဿံ ပစ္စတ္တံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာယတိ”တိအာဒိဒေသနာယ, “သဗ္ဗေတေ
ဣမေဟေဝ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဝတ္ထူဟိ အန္တောဇာလီကတာ”တိအာဒိဒေသနာ “ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ အဘိဝဒန္
တိ, သဗ္ဗေတေ ဣမာနေဝ ပဉ္စ ကာယာနိ အဘိဝဒန္တိ ဧတေသံ ဝါ အညတရ”န္တိအာဒိဒေသနာယ (မ. နိ. ၃.၂၆), “ကာယ
ဿ ဘေဒါ။ပေ။ ဒေဝမနုဿာ”တိ အယံ –

“အစ္စိ ယထာ ဝါတဝေဂေန ခိတ္တာ (ဥပသိဝါတိ ဘဂဝါ)၊
အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခံ။
ဧဝံ မုနီ နာမကာယာ ဝိမုတ္တော၊
အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခ”န္တိ။ (သု. နိ. ၁၀၈၀) –

အာဒိဒေသနာယ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒတီတိ။ အယံ နေရုတ္တမဓိပ္ပာယဒေသနာနိအနုပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓီနံ စတုန္နံ ဝိဘာဝနလက္ခ
ဏော **စတုဗျူဟဟာရော** နာမ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “နေရုတ္တမဓိပ္ပာယော”တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၆)။

အာဝတ္တဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိနမကရဏီယတာဝစနေန ခန္တိသောရစ္စာနုဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ ခန္တိယာ သဒ္ဓါပညာပရာပကာရဒုက္ခသဟ
ဂတာနံ သင်္ဂဟော, တထာ သောရစ္စေန သီလဿ။ သဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏေန စ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိသကလဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ

အာဝဋ္ဋန္တိ။ သီလဂ္ဂဟဏေန အဝိပ္ပဋိသာရာဒယော သင်္ဂဟိတာ။ သီလာနိသံသဓမ္မာ အာဝဋ္ဋန္တိ။ ဟဏ္ဏာတိဟတာဒီ ဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန အပ္ပမာဒဝိဟာရော, တေန သကလံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ အာဝဋ္ဋတိ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တ ဓမ္မဂ္ဂဟဏေန မဟာဗောဓိပကိတ္တနံ။ အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနဉှိ အာသဝက္ခယဉာဏံ, အာသဝက္ခယဉာဏပဒဋ္ဌာ နဉ္စ အနာဝရဏဉာဏံ မဟာဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ, တေန ဒသဗလာဒယော သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အာဝဋ္ဋန္တိ။ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိ ဂ္ဂဟဏေန တဏှာဟဝိဇ္ဇာနံ သင်္ဂဟော, တာဟိ အနမတဂ္ဂံ သံသာရဝဋ္ဋံ အာဝဋ္ဋတိ။ ဝေဒနာနံ ယထာဘူတံ သမုဒယာဒိ ပဋိဝေဓနေန ဘဂဝတော ပရိညာတ္တယဝိသုဒ္ဓိ, တာယ ပညာပာရမိမုခေန သဗ္ဗာပိ ပာရမိယော အာဝဋ္ဋန္တိ။ ''အဇာန တံ အပဿတ''န္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန အယောနိသောမနသိကာရပရိဂ္ဂဟော, တေန စ နဝ အ ယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ အာဝဋ္ဋန္တိ။ ''တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ''န္တိ ဧတ္ထ တဏှာ ဂ္ဂဟဏေန နဝ တဏှာမူလကာ ဓမ္မာ အာဝဋ္ဋန္တိ။ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိအာဒိ သဿတာဒိပညာပနဿ ပစ္စ ယာဒိနိဒ္ဒေသော ဝုတ္တော, တေန အနိစ္စတာဒိလက္ခဏတ္တယံ အာဝဋ္ဋတိ။ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ယထာဘူတံ ပဇာနနေ န ဝိမုတ္တိသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသော, တေန သတ္တပိ ဝိသုဒ္ဓိယော အာဝဋ္ဋန္တိ။ ''ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော တထာဂတဿ ကာယော''တိ တဏှာပဟာနံ ဝုတ္တံ, တေန ဘဂဝတော သကလသံကိလေသပ္ပဟာနံ အာဝဋ္ဋတီတိ အယံ ဒေသနာယ ဂဟိတဓမ္မာနံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန အာဝဋ္ဋနလက္ခဏော **အာဝဋ္ဋဟာရော** နာမ။ ယထာဟ ''ဧကမှိ ပဒဋ္ဌာနေ, ပရိယေသတိ သေသကံ ပဒဋ္ဌာန''န္တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၇)။

ဝိဘတ္တိဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာနန္ဒာဒယော အကုသလာ ဓမ္မာ, တေသံ အယောနိသောမနသိကာရာဒိ ပဒဋ္ဌာနံ။ ယေဟိ ပန ဓမ္မေဟိ အာ ဃာတာနန္ဒာဒီနံ အကရဏံ အပ္ပဝတ္တိ, တေ အဗျာပာဒာဒယော ကုသလာ ဓမ္မာ, တေသံ ယောနိသောမနသိကာရာဒိ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေသု အာဃာတာဒယောကာမာဝစရာဝ, အဗျာပာဒာဒယော စတုဘူမကာ, တထာ ပါဏာတိပါတာဒိဟိ ပဋိဝိရတိ ကုသလာ တ အဗျာကတာ တ, တဿာ ဟိရောတ္တပ္ပာဒယော ဓမ္မာ ပဒဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ ကုသလာ သိယာ ကာမာဝ စရာ, သိယာ လောကုတ္တရာ။ အဗျာကတာ လောကုတ္တရာဝ။ ''အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ, အညေဝ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ''တိ ဝုတ္တဓမ္ မာ သိယာ ကုသလာ, သိယာ အဗျာကတာ။ တတ္ထ ကုသလာနံ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ ပဒဋ္ဌာနံ။ အဗျာကတာနံ မဂ္ဂ ဓမ္မာ, ဝိပဿနာ, အာဝဇ္ဇနာ တ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေသု ကုသလာ လောကုတ္တရာဝ, အဗျာကတာ သိယာ ကာမာဝစရာ, သိ ယာ လောကုတ္တရာ, သဗ္ဗာပိ ဒိဋ္ဌိယော အကုသလာဝ ကာမာဝစရာဝ, တာသံ အဝိသေသေန မိစ္ဆာဘိနိဝေသေ အယောနိ သောမနသိကာရော ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝိသေသတော ပန သန္တတိဃနဝိနိဗ္ဘောကာဘာဝတော ဧကတ္တနယဿ မိစ္ဆာဂဟော အတီတဇာတိအနုဿရဏတက္ကသဟိတော သဿတဒိဋ္ဌိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓဘာဝဿ အဂ္ဂဟ ဏတော နာနတ္တနယဿ မိစ္ဆာဂဟော တဇ္ဇာသမန္နာဟာရသဟိတော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဧဝံ သေသဒိဋ္ဌီနမ္ပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝတ္တဗ္ဗံ။

''ဝေဒနာန''န္တိ ဧတ္ထ ဝေဒနာ သိယာ ကုသလာ, သိယာ အကုသလာ, သိယာ အဗျာကတာ, သိယာ ကာမာဝစရာ, သိယာ ရူပာဝစရာ, သိယာ အရူပာဝစရာ, တာသံ ဖဿော ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝေဒနာနံ ယထာဘူတံ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိပဋိဝေဓနံ မဂ္ဂဉာဏံ, အနုပာဒါဝိမုတ္တိ စ ဖလဉာဏံ, တေသံ ''အညေဝ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဓမ္မာဒိဝိဘာဂေ နေတဗ္ဗော။ ''အဇာနတံ အပဿတ''န္တိအာဒီသု အဝိဇ္ဇာတဏှာ အကုသလာ ကာမာဝစရာ, တာသု အဝိဇ္ဇာယ အာသ ဝ, အယောနိသောမနသိကာရော ဧဝ တ ပဒဋ္ဌာနံ။ တဏှာယ သံယောဇနိယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒဒဿနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ ဧတ္ထ ဖဿဿ ဝေဒနာယ ဝိယ ဓမ္မာဒိဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကမ္မိနာ နယေန ဖဿာ ယတနာဒီနမ္ပိ ယထာရဟံ ဓမ္မာဒိဝိဘာဂေ နေတဗ္ဗောတိ အယံ သံကိလေသဓမ္မေ, ဝေဒါနဓမ္မေ စ သာဓာရဏာသာဓာ ရဏတော, ပဒဋ္ဌာနတော, ဘူမိတော စ ဝိဘဇနလက္ခဏော **ဝိဘတ္တိဟာရော** နာမ။ ယထာဟ ''ဓမ္မဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ, ဘူမိဉ္စ ဝိဘဇ္ဇတေ အယံ ဟာရော''တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၈)။

ပရိဝတ္တနဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိနမကရဏံ ခန္တိသောရစ္စာနိ အနုဗြူဟေတွာ ပဋိသင်္ခာနဘာဝနာဗလသိဒ္ဓိယာ ဥဘယဟိတပဋိပတ္တိ မာဝဟတိ။ အာဃာတာဒယော ပန ပဝတ္တိယမာနာ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတံ, ဒုက္ခသေယျံ, ဘောဂဟာနိံ, အကိတ္တိံ, ပရေဟိ ဒုရုပသင်္

ကမနတဥ္စ နိပ္ပာဒေန္တော နိရယာဒီသု မဟာဒုက္ခမာဝဟန္တိ။ ဟဏာတိဟာတာဒိပဋိဝိရတိ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိကလ္လာဏံ ပရမ္ပရမာဝဟတိ။ ဟဏာတိဟာတာဒိ ပန ဝိပ္ပဋိသာရာဒိအကလ္လာဏံ ပရမ္ပရမာဝဟတိ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တံ ဉာဏံ ဝေနေယျာနံ ယထာရဟံ ဝိဇ္ဇာဘိညာဒိဂုဏဝိသေသမာဝဟတိ သဗ္ဗညေယျသ္သ ယထာသဘာဝတာဝဗောဓတော။ တထာ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသရဟိတံ ပန ဉာဏံ ဌေယျေသု သာဓာရဏဘာဝတော ယထာဝုတ္တဂုဏဝိသေသံ နာဝဟတိ။ သဗ္ဗာပိ စေတာ ဒိဋ္ဌိယော ယထာရဟံ သဿတုစ္ဆေဒဘာဝတော အန္တဒ္ဝယဘူတာ သက္ကာယတီရံ နာတိဝတ္တန္တိ အနိယျာနိကသဘာဝတ္တာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပန သပရိက္ခာရာ မဇ္ဈိမပဋိပဒာဘူတာ သက္ကာယတီရမတိက္ကမ္မ ဟာရံ ဂစ္ဆတိ နိယျာနိကသဘာဝတ္တာ။ ဝေဒနာနံ ယထာဘူတံ သမုဒယာဒိပဋိဝေဓနာ အနုပာဒါဝိမုတ္တိမာဝဟတိ မဂ္ဂဘာဝတော။ ဝေဒနာနံ ယထာဘူတံ သမုဒယာဒိအသမ္ပဋိဝေဓော သံသာရစာရကာဝရောဓမာဝဟတိ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဘာဝတော။ ဝေဒယိတသဘာဝပဋိစ္ဆာဒကော သမ္မောဟော တဒဘိနန္ဒနမာဝဟတိ, ယထာဘူတာဝဗောဓော ပန တတ္ထ နိဗ္ဗေဓံ, ဝိရာဂဥ္စ အာဝဟတိ။ မိစ္ဆာဘိနိဝေသေ အယောနိသောမနသိကာရသဟိတာ တဏှာ အနေကဝိဟိတံ ဒိဋ္ဌိဇာလံ ပသာရေတိ။ ယထာဝုတ္တတဏှာသမုစ္ဆေဒေ ပဌမမဂ္ဂေ တံ ဒိဋ္ဌိဇာလံ သင်္ကောစေတိ။ သဿတတာဒိပညာပနဿ ဖဿော ပစ္စယော အသတိ ဖဿေ တဒဘာဝတော။ ဒိဋ္ဌိဗန္ဓနဗဒ္ဓါနံ ဖဿာယတနာဒီနမနိရောဓနေန ဖဿာဒိအနိရောဓော သံသာရဒုက္ခဿ အနိဝတ္တိယေဝ ယာထာဝတော ဖဿာယတနာဒိပရိညာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဒဿနာနိ အတိဝတ္တတိ, တေသံ ပန တထာ အပရိညာ ဒိဋ္ဌိဒဿနံ နာတိဝတ္တတိ။ ဘဝနေတ္တိသမုစ္ဆေဒေ အာယတိံ အတ္တဘာဝဿ အနိဗ္ဗတ္တိ ယာ သံဝတ္တတိ, အသမုစ္ဆိန္နာယ ဘဝနေတ္တိယာ အနာဂတေ ဘဝပ္ပဗန္ဓော ပရိဝတ္တတိယေဝါတိ အယံ သုတ္တေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခတော ပရိဝတ္တနလက္ခဏော **ပရိဝတ္တနဟာရော** နာမ။ ကိမာဟ "ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ, နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ဘာဝိတေ ပဟီနေ စာ"တိအာဒိ။

ဝေဝစနဟာရဝဏ္ဏနာ

"မမံ မမ မေ"တိ ပရိယာယဝစနံ။ 'တ ယဒိ စာ"တိ ပရိယာယဝစနံ။ "ဘိက္ခဝေ သမဏာ တပဿိနော"တိ ပရိယာယဝစနံ။ "ပရေ အညေ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ"တိ။ပေ။ နံ။ "အဝဏ္ဏံ အကိတ္တိံ နိန္ဒံ"န္တိ။ပေ။ နံ။ "ဘာသေယျုံ ဘဏေယျုံ ကထေယျု"န္တိ။ပေ။ နံ။ "ဓမ္မဿ ဝိနယဿ သတ္ထုသာသနဿာ"တိ။ပေ။ နံ။ "သင်္ဃဿ သမူဟဿ ဂဏဿာ"တိ။ပေ။ နံ။ "တတြ တတ္ထ တေသု"တိ။ပေ။ နံ။ "တုမှေဟိ တေ ဘဝန္တေဟီ"တိ။ပေ။ နံ။ "အာဃာတော အေသော ဗျာပါဒေါ"တိ။ပေ။ နံ "အပ္ပစ္စယော အေမနဿံ စေတသိကဒုက္ခ"န္တိ။ပေ။ နံ။ "စေတသော စိတ္တဿ မနသော"တိ။ပေ။ နံ။ "အနဘိရဒ္ဓိ ဗျာပတ္တိ မနောပဒေါသော"တိ။ပေ။ နံ။ "န နော အ မာ"တိ။ပေ။ နံ။ "ကရဏီယာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ"တိ ပရိယာယဝစနံ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု ဝေဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အယံ တဿ တဿ အတ္ထဿ တံတံပရိယာယသဒ္ဒယောဇနာလက္ခဏော **ဝေဝစနဟာရော** နာမ။ ဝုတ္တဉှေတံ "ဝေဝစနာနိ ဗဟူနိ တု, သုတ္တေ ဝုတ္တာနိ ဧကဓမ္မဿာ"တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၁၀)။

ပညတ္တိဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတော ဝတ္ထုဝသေန ဒသဝိဓေန, ဧကူနဝီသတိဝိဓေန တ ပညတ္တော။ အပစ္စယော ဥပဝိစာရဝသေန ဆဓာ ပညတ္တော။ အာနန္ဒော ပီတိအာဒိဝသေန ဝေဝစနေန နဝဓာ ပညတ္တော။ ပီတိ သာမညတော ပန ခုဒ္ဒိကာဒိဝသေန ပဉ္စဓာ ပညတ္တော။ သောမနဿံ ဥပဝိစာရဝသေန ဆဓာ, သီလံ တရိတ္တစာရိတ္တာဒိဝသေန အနေကဓာ, ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တံ ဉာဏံ စိတ္တုပ္ပာဒဝသေန စတုဓာ, ဒွတဒသဓာ တ, ဝိသယဘေဒတော အနေကဓာ စ, ဒိဋ္ဌိသဿတာဒိဝသေန ဒွတသဋ္ဌိယာ ဘေဒေဟိ, တဒန္တောဂဓဝိဘာဂေန အနေကဓာ စ, ဝေဒနာ ဆဓာ, အဋ္ဌသတဓာ, အနေကဓာ စ, တဿာ သမုဒယော ပဉ္စဓာ, တထာ အတ္ထင်္ဂမောပိ, အဿာဒေါ ဒုဝိဓေန, အာဒီနဝေါ တိဝိဓေန, နိဿရဏံ ဧကဓာ , စတုဓာ စ, အနုပာဒါဝိမုတ္တိ ဒုဝိဓေန, "အဇာနတံ အပဿတ"န္တိ ဝုတ္တာ အဝိဇ္ဇာ ဝိသယဘေဒေန စတုဓာ, အဋ္ဌဓာ စ, "တဏှာဂတာန"န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ တဏှာ ဆဓာ, အဋ္ဌသတဓာ, အနေကဓာ စ, ဖဿော နိဿယဝသေန ဆဓာ, ဥပာဒါနံ စတုဓာ, ဘဝေါ ဒွိဓာ, အနေကဓာ စ, ဇာတိ ဝေဝစနဝသေန ဆဓာ, တထာ ဇရာ သတ္တဓာ, မရဏံ အဋ္ဌဓာ, နဝဓာ စ, သောကော ပဉ္စဓာ, ပရိဒေဝေါ ဆဓာ, ဒုက္ခံ စတုဓာ, တထာ ဒေါမနဿံ, ဥပာယာသော စတုဓာ ပညတ္တောတိ အယံ ပဘေဒပညတ္တိ, သမူဟပညတ္တိ စ။

“သမုဒယော ဟောတီ”တိ ပဘာဝပညတ္တိ, “ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ ဒုက္ခဿ ပရိညာပညတ္တိ, သမုဒယဿ ပဟာနပညတ္တိ, နိရောဓဿ သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ, မဂ္ဂဿ ဘာဝနာပညတ္တိ။ “အဇ္ဈောဖလိကတာ”တိအာဒိ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိနံ သင်္ဂဟပညတ္တိ။ “ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော”တိအာဒိ ဒုဝိဓေန ပရိနိဗ္ဗာနပညတ္တီတိ ဧဝံ အာဃာတာဒီနံ ပဘဝပညတ္တိပရိညာပညတ္တိအာဒိဝသေန။ တထာ “အာဃာတော”တိ ဗျာပာဒဿ ဝေဝစနပညတ္တိ။ “အပ္ပစ္စယော”တိ ဒောမနဿဿဝေဝစနပညတ္တီတိအာဒိဝသေန စ ပညတ္တိဘေဒေ ဝိဘဇ္ဇိတဗ္ဗောတိ အယံ ဧကေကာဿ ဓမ္မဿ အနေကာဟိ ပညတ္တီဟိ ပညပေတဗ္ဗာကာရဝိဘာဝနလက္ခဏော **ပညတ္တိဟာရော** နာမ, တေန ဝုတ္တံ “ဧကံ ဘဂဝါ ဓမ္မံ, ပဏ္ဏတ္တီဟိ ဝိဝိဓာဟိ ဒေသေတီ”တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၁၁)။

ဩတရဏဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတဂ္ဂဟဏေန သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟော, တထာ အနဘိရဒ္ဓိဂ္ဂဟဏေန။ အပ္ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန ဝေဒနာက္ခန္ဓသင်္ဂဟောတိ ဣဒံ **ခန္ဓမုခေန ဩတရဏံ။** တထာ အာဃာတာဒိဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မာယတနံ, ဓမ္မဓာတု, ဒုက္ခသစ္စံ, သမုဒယသစ္စံ တ ဂဟိတန္တိ ဣဒံ **အာယတနမုခေန, ဓာတုမုခေန, သစ္စမုခေန** စ **ဩတရဏံ** ။ တထာ အာဃာတာဒီနံ သဟဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ဟေတုသဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ ပစ္စယော, အသဟဇာတာ ပန အနန္တရနိရုဒ္ဓါ အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနပစ္စယေဟိ ပစ္စယော။ အနနန္တရာ ပန ဥပနိဿယဝသေနေဝ ပစ္စယော။ တဏှာဥပာဒါနာဒိ ဖဿာဒီနမ္ပိ တေသံ သဟဇာတာနံ, အသဟဇာတာနဉ္စ ယထာရဟံ ပစ္စယဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော။ ကောစိ ပနေတ္ထ အဓိပတိဝသေန, ကောစိ ကမ္မဝသေန, ကောစိ အာဟာရဝသေန, ကောစိ ဣန္ဒြိယဝသေန, ကောစိ ဈာနဝသေန ကောစိ မဂ္ဂဝသေနာပိ ပစ္စယောတိ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဣဒံ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဩတရဏံ။** ဣမိနာဝ နယေန အာနန္ဒာဒီနမ္ပိ ခန္ဓာဒိမုခေန ဩတရဏံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။

တထာ သီလံ ဟဏာတိပါတာဒီဟိ ဝိရတိစေတနာ, အဗျာပာဒာဒိစေတသိကဓမ္မာ စ, ဟဏာတိပါတာဒယော စေတနာဝ, တေသံ, တဒုပကာရကဓမ္မာနဉ္စ လဇ္ဇာဒယာဒီနံ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာယတနာဒီသု သင်္ဂဟတော ပုရိမနယေနေဝ ခန္ဓာဒိမုခေန ဩတရဏံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။ သေ နယော ဉာဏဒိဋ္ဌိဝေဒနာအဝိဇ္ဇာတဏှာဒိဂ္ဂဟဏေသုပိ။ နိဿရဏာနုပဿနာဝိမုတ္တိဂ္ဂဟဏေသု ပန အသင်္ခတဓာတုဝသေနပိ ဓာတုမုခေန ဩတရဏံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ, တထာ “ဝေဒနာနံ။ပေ။ အနုပာဒါဝိမုတ္တော”တိ ဧတေန ဘဂဝတော သီလာဒယော ပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓာ, သတိပဋ္ဌာနာဒယော စ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ပကာသိတာ ဟောန္တီတိ တံမုခေနပိ ဩတရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “တဒပိ ဖဿပစ္စယာ”တိ သဿတာဒိပညာပနဿ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာဒီပနေန အနိစ္စတာမုခေန ဩတရဏံ, တထာ ဧဝံဓမ္မတာယ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဩတရဏံ။** အနိစ္စဿ ဒုက္ခာနတ္တဘာဝတော **အပ္ပဏိဟိတမုခေန, သုညတာမုခေန ဩတရဏံ။** သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒိမုခေဟိ သုတ္တတ္ထဿ ဩတရဏလက္ခဏော **ဩတရဏဟာရော** နာမ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “ယော စ ပဋိစ္စုပ္ပာဒော, ဣန္ဒြိယခန္ဓာ စ ဓာတုအာယတနာ”တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၁၂)။

သောဓနဟာရဝဏ္ဏနာ

“မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ, ပရေ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု”န္တိ အာရမ္ဘော။ “ဓမ္မဿ ဝါ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ သင်္ဃဿ ဝါ အဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု”န္တိ ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။ “တတြ တုမှေဟိ န အာဃာတော, န အပ္ပစ္စယော, န စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ ကရဏီယာ”တိ ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စ။ ဒုတိယနယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော, တထာ “အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ”န္တိအာဒိ အာရမ္ဘော။ “ကတမ”န္တိအာဒိ ပုစ္ဆာ။ “ပါဏာတိပါတံ ပဟာယာ”တိအာဒိ ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ၊ နော စ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ။ “ဣဒံ ခေါ”တိအာဒိ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ စေဝ ပဒသုဒ္ဓိ စ, အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။

တထာ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိ အာရမ္ဘော။ “ကတမေ စ တေ”တိအာဒိ ပုစ္ဆာ။ “သန္တိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိ အာရမ္ဘော။ “ကိမာဂမ္မ”တိအာဒိ အာရမ္ဘပုစ္ဆာ ။ “ယထာ သမာဟိတေ”တိအာဒိ ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ, နော စ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ။ “ဣမေ ခေါ”တိအာဒိ ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ စ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗတ္ထ အာရမ္ဘာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ပအာရမ္ဘာနံ သောဓိတာသောဓိတဘာဝဝိစာရဏလက္ခဏော **သောဓနဟာရော** နာမ, ဝုတ္တမ္ပိ စ “ဝိဿဇ္ဇိတမှိ ပဉှေ, ကထာယံ ပုစ္ဆိတာယမာရဗ္ဘာ”တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၁၃)။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဝဏ္ဏနာ

“အဝဏ္ဏာ”န္တိ သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ။ တမဝိကပ္ပေတွာ ဝိသေသဝစနံ “မမံ ဝါ”တိ။ ဓမ္မဿ ဝါ သင်္ဃဿ ဝါတိ ပကာဒ္ဓပိ သေ နယော။ တထာ “သီလ”န္တိ သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ။ တမဝိကပ္ပေတွာ ဝိသေသဝစနံ “ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒိ။ “အညေဝ ဓမ္မာ”တိအာဒိ သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ, တမဝိကပ္ပေတွာ ဝိသေသဝစနံ “တယိဒံ ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော ပဇာနာတီ”တိအာဒိ, တထာ “ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ”တိအာဒိ သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ။ တမဝိကပ္ပေတွာ ဝိသေသဝစနံ “သဿတဝါဒါ”တိအာဒိ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗတ္ထ ယထာဒေသိတမေဝ သာမညဝိသေသာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ အယံ သုတ္တာဂတာနံ ဓမ္မာနံ အဝိကပ္ပနာဝသေန ယထာဒေသိတမေဝ သာမညဝိသေသနိဒ္ဒိသနလက္ခဏော **အဓိဋ္ဌာနဟာရော** နာမ, ယထာဟ “ဧကတ္တတာယ ဓမ္မာ, ယေပိ စ ဝေမတ္တတာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ”တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၁၄)။

ပရိက္ခာရဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ “အနတ္ထံ မေ အစရီ”တိအာဒီနိ (ဓ. သ. ၁၂၃၇; ဝိဘ. ၉၀၉) ဧကူနဝီသတိ အာဃာတဝတ္ထူနိ ဟေတု။ အာနန္ဒာဒီနံ အာရမ္မဏာဘိသိနေဟော ဟေတု။ သီလဿ ဟိရိဩတ္တပ္ပံ, အပ္ပိစ္ဆတာဒယော စ ဟေတု။ “ဂမ္ဘီရာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဓမ္မဿ သဗ္ဗာပိ ပာရမိယော ဟေတု။ ဝိသေသေန ပညာပာရမီ။ ဒိဋ္ဌီနံ အသပ္ပုရိသူပနိဿယော, အသဒ္ဓမ္မဿဝနံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသေန အယောနိသောမနသိကာရော စ အဝိသေသေန ဟေတု။ ဝိသေသေန ပန သဿတဝါဒါဒီနံ အတီတဇာတိအနုဿရဏာဒိ ဟေတု။ ဝေဒနာနံ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ကမ္မာဒိဖဿော စ ဟေတု။ အနုပါဒါဝိမုတ္တိယာ အရိယမဂ္ဂေါ ဟေတု။ အညာဏဿ အယောနိသောမနသိကာရော ဟေတု။ တဏှာယ သံယောဇနိယေသု အဿာဒာနုပဿနာ ဟေတု။ ဖဿဿ သဠာယတနာနိ ဟေတု။ သဠာယတနဿ နာမရူပံ ဟေတု ။ ဘဝနေတ္တိသမုစ္ဆေဒဿ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာ ဟေတူတိ အယံ ပရိက္ခာရသင်္ခါတေ ဟေတုပစ္စယေ နိဒ္ဒိသိတွာ သံဝဏ္ဏနာလက္ခဏော **ပရိက္ခာရဟာရော** နာမ, တေန ဝုတ္တံ “ယေ ဓမ္မာ ယံ ဓမ္မံ, ဇနယန္တိပ္ပစ္စယာ ပရမ္ပရတော”တိအာဒိ။

သမာရောပနဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိနမကရဏီယတာဝစနေန ခန္တိသမ္ပဒာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ “အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ”န္တိအာဒိနာ သောရစ္စသမ္ပဒာ။ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ ဉာဏသမ္ပဒာ။ “အပရာမသတော စဿ ပစ္စတ္တညေဝ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ”တိ, “ဝေဒနာနံ။ပေ။ ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ အနုပါဒါဝိမုတ္တော”တိ စ ဧတေဟိ သမာဓိသမ္ပဒာယ သဒ္ဓိံ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဝသီဘာဝသမ္ပဒာ ဒဿိတာ။ တတ္ထ ခန္တိသမ္ပဒာ ပဋိသင်္ခါနဗလသိဒ္ဓိတော သောရစ္စသမ္ပဒာယ ပဒဋ္ဌာနံ, သောရစ္စသမ္ပဒာ ပန အတ္ထတော သီလမေဝ, သီလံ သမာဓိသမ္ပဒာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ သမာဓိ ဉာဏသမ္ပဒာယ ပဒဋ္ဌာနန္တိ အယံ **ပဒဋ္ဌာနသမာရောပနာ**။

ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိဝစနံ သီလဿ ပရိယာယဝိဘာဂဒဿနံ။ သဿတဝါဒါဒိဝိဘာဂဒဿနံ ပန ဒိဋ္ဌိယာ ပရိယာယဝစနန္တိ အယံ **ဝေဝစနသမာရောပနာ**။

သီလေန ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနံ, တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ, ဒုစ္စရိတသံကိလေသပ္ပဟာနဉ္စ သိဇ္ဈတိ။ သမာဓိနာ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ, တဏှာသံကိလေသပ္ပဟာနဉ္စ သိဇ္ဈတိ။ ပညာယ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသပ္ပဟာနံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ, အနုသယပ္ပဟာနဉ္စ သိဇ္ဈတီတိ အယံ **ပဟာနသမာရောပနာ**။

သီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓေဟိ သမထဝိပဿနာဘာဝနာပာရိပူရိ ဂစ္ဆတိ ပဟာနတ္တယသိဒ္ဓိတောတိ အယံ **ဘာဝနာသမာရောပနာ**။ အယံ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနပဟာနဘာဝနာသမာရောပနဝိစာရဏလက္ခဏော **သမာရောပနဟာရော** နာမ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ “ယေ ဓမ္မာ ယံ မူလာ, ယေ စေကတ္ထာ ပကာသိတာ မုနိနာ”တိအာဒိ, (နေတ္တိ. ၄.၁၆) အယံ သောဠသဟာရယောဇနာ။

သောဠသဟာရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စဝိဓနယဝဏ္ဏနာ

နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိနမကရဏဝစနေန တဏှာဟာဝိဇ္ဇာသင်္ကေစော ဒဿိတော။ သတိ ဟိ အတ္တတ္တနိယဝတ္ထုသု သိနေဟေ, သမ္မောဟေ စ ''အနတ္ထံ မေ အစရီ''တိအာဒိနာ အာဃာတော ဇာယတိ, နာသတိ။ တထာ ''ဟဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတော''တိအာဒိဝစနေဟိ ''ပစ္စတ္တညေဝ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ, အနုပာဒါဝိမုတ္တော, ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ။ပေ.။ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ''တိအာဒိဝစနေဟိ စ တဏှာဟာဝိဇ္ဇာနံ အစ္စန္တပ္ပဟာနံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တာသံ ပန ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာဒိပဒေဟိ, ''အဇာနတံ အပဿတ''န္တိအာဒိပဒေဟိ စ သရူပတောပိ ဒဿိတာနံ တဏှာဟာဝိဇ္ဇာနံ ရူပဓမ္မာ, အရူပဓမ္မာ စ အဓိဋ္ဌာနံ။ ယထာက္ကမံ သမထော စ ဝိပဿနာ စ ပဋိပက္ခော, တေသံ ပန စေတောဝိမုတ္တိ, ပညာဝိမုတ္တိ စ ဖလံ။ တတ္ထ တဏှာဟာ သမုဒယသစ္စံ, တဏှာဟာဝိဇ္ဇာ တ, တဒဓိဋ္ဌာနဘူတာ ရူပာရူပဓမ္မာ ဒုက္ခသစ္စံ, တေသမပ္ပဝတ္တိ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ သမထဝိပဿနာ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ, စတုသစ္စယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တဏှာဟာဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ မာယာသာဌေယျမာနာတိမာနမဒပမာဒဟပိစ္ဆတာဟပမိတ္တတာအဟိရိကာနောတ္တပ္ပာဒိဝသေန သဗ္ဗောပိ အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ တထာ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေနပိ ဝိပရီတမနသိကာရကောဓုပနာဟမက္ခပဠာသကုလသ္သာမစ္ဆရိယသာရမ္ဘ ဒောဝစဿတာ ဘဝဒိဋ္ဌိဝိဘဝဒိဋ္ဌာဒိဝသေန။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ပန အမာယာအသာဌေယျာဒိဝသေန, အဝိပရီတမနသိကာရာဒိဝသေန စ သဗ္ဗောပိ ကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ တထာ သမထပက္ခိယာနံ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနံ, ဝိပဿနာပက္ခိယာနဉ္စ အနိစ္စသညာဒီနံ ဝသေနာတိ အယံ တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဟိ သံကိလေသပက္ခံ သုတ္တတ္ထံ သမထဝိပဿနာဟိ စ တေအနပက္ခံ စတုသစ္စယောဇနမုခေန နယနလက္ခဏာသ္သ **နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယဿ ဘူမိ**။ ဝုတ္တဉ္စဟိ ''တဏှဉ္စ အဝိဇ္ဇမ္ပိ စ, သမထေန ဝိပဿနာယ ယော နေတီ''တိအာဒိ။

တိပုက္ခလနယဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိနမကရဏဝစနေန အဒေါသသိဒ္ဓိ, တထာ ဟဏာတိဟတဖရုသတစာဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေနာပိ။ အာနန္ဒာဒိနမကရဏဝစနေန ပန အလောဘသိဒ္ဓိ , တထာ အဗ္ဗြဟ္မစရိယတော ပဋိဝိရတိဝစနေနာပိ။ အဒိန္နာအနာဒီဟိ ပန ပဋိဝိရတိဝစနေန တဒုဘယသိဒ္ဓိ။ ''တယိဒံ ဘိက္ခဝေ , တထာဂတော ပဇာနာတီ''တိအာဒိနာ အမောဟသိဒ္ဓိ။ ဣတိ တီဟိ အကုသလမူလေဟိ ဂဟိတေဟိ တပ္ပဋိပက္ခတော အာဃာတာဒိနမကရဏဝစနေန စ တီဏိ ကုသလမူလာနိ သိဒ္ဓါနိယေဝ ဟောန္တိ။ တတ္ထ တီဟိ အကုသလမူလေဟိ တိဝိဓဒုစ္စရိတသံကိလေသမလဝိသမာကုသလသညာဝိတက္ကပပဉ္စာဒိဝသေန သဗ္ဗောပိ အကုသလပက္ခော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ တထာ တီဟိ ကုသလမူလေဟိ တိဝိဓသုစရိတတေအနသမကုသလသညာဝိတက္က ပညာသဒ္ဓမ္မသမာဓိ- ဝိမောက္ခမုခဝိမောက္ခာဒိဝသေန သဗ္ဗောပိ ကုသလပက္ခော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

ဧတ္ထ စာယံ သစ္စယောဇနာ – လောဘော **သမုဒယသစ္စံ,** သဗ္ဗာနိ တ ကုသလာကုသလမူလာနိ, တေဟိ ပန နိဗ္ဗတ္တာ တေသမဓိဋ္ဌာနကေစရဘူတာ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ **ဒုက္ခသစ္စံ,** တေသမပ္ပဝတ္တိ **နိရောဓသစ္စံ,** နိရောဓပဇာနနာ ဝိမောက္ခာဒိကာ **မဂ္ဂသစ္စ** န္တိ။ အယံ အကုသလမူလေဟိ သံကိလေသပက္ခံ, ကုသလမူလေဟိ စ တေအနပက္ခံ စတုသစ္စယောဇနမုခေန နယနလက္ခဏာသ္သ **တိပုက္ခလနယဿ ဘူမိ။** တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

> ''ယော အကုသလေ သမူလေဟိ၊
> နေတိ ကုသလေ စ ကုသလမူလေဟီ''တိအာဒိ။ (နေတ္တိ. ၄.၁၈)။

သီဟဝိက္ကီဠိတနယဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာနန္ဒာဒိနမကရဏ-ဝစနေန သတိသိဒ္ဓိ။ မိစ္ဆာဇီဝပဋိဝိရတိဝစနေန ဝီရိယသိဒ္ဓိ။ ဝီရိယေန ဟိ ကာမဗျာပာဒဝိဟိံသာဝိတက္ကေ ဝိနောဒေတိ, ဝီရိယသာဓနဉ္စ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလန္တိ။ ဟဏာတိဟတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန သတိသိဒ္ဓိ။ သတိယာ ဟိ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ ဒိဋ္ဌေ ဟောတိ။ တတ္ထ စ အာဒီနဝတနိသံသေ သလ္လက္ခေတွာ တ သာဝဇ္ဇံ ပဟာယ အနဝဇ္ဇံ သမာအယ ဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ သာ ''နိယျာတနပစ္စုပဋ္ဌာနာ''တိ ဝုစ္စတိ။ ''တယိဒံ ဘိက္ခဝေ, တထာဂ

တော ပဇာနာတီ''တိအာဒိနာ သမာဓိပညာသိဒ္ဓိ။ ပညတ ဟိ ယထာဘူတာဝဗောဓော သမာဟိတော စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ တိ။

တထာ ''နိစ္စော ဓုဝေ''တိအာဒိနာ အနိစ္စေ ''နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသော, ''အရောဂေ ပရံ မရဏာ, ဧကန္တသုခီ အတ္တာ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော''တိ စ ဧဝမာဒီဟိ အသုခေ ''သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသော။ ''ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော''တိအာဒိနာ အသုဘေ ''သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသော။ သဗ္ဗေဟေဝ ဒိဋ္ဌိပ္ပကာသနပဒေဟိ အနတ္တနိ ''အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသောတိ ဧဝမေတ္ထ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ သိဒ္ဓါ ဟောန္တိ, တေသံ ပဋိပက္ခတော စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ သိဒ္ဓါနေဝ။ တတ္ထ စတူဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ ကထံ ဒုဝိဓော ဟိ တဏှာစရိတော မုဒိန္ဒြိယော တိက္ခိန္ဒြိယောတိ, တထာ ဒိဋ္ဌိစရိတောပိ။ တေသု ပဌမော အသုဘေ ''သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လတ္ထဒိဋ္ဌိကော သတိဗလေန ယထာဘူတံ ကာယသဘာဝံ သလ္လက္ခေတ္ဝာ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ ဒုတိယော အသုခေ ''သုခ''န္တိ ဝိပလ္လတ္ထဒိဋ္ဌိကော ''ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတိ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၄.၁၄; ၆.၅၈) ဝုတ္တေန ဝီရိယသံဝရသင်္ခါတေန ဝီရိယဗလေန တံ ဝိပလ္လာသံ ဝိဓမတိ။ တတိယော အနိစ္စေ ''နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လတ္ထဒိဋ္ဌိကော သမာဓိဗလေန သမာဟိတဘာဝတော သင်္ခါရာနံ ခဏိကဘာဝံ ယထာဘူတံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ စတုတ္ထော သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနဝိစိတ္တတ္တာ ဖဿာဒိဓမ္မပုဉ္ဇမတ္တေ အနတ္တနိ ''အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လတ္ထဒိဋ္ဌိကော စတုကောဋိကသုညတာမနသိကာရေန တံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ဝိဒ္ဓံသေတိ။ စတူဟိ စေတ္ထ ဝိပလ္လာသေဟိ စ တုရာသတေဃယောဂဂန္ထအဂတိတဏှုပ္ပာဒုပာဒါနသတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိအပရိညာဒိဝသေန သဗ္ဗောပိ အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ တထာ စတူဟိ သတိပဋ္ဌာနေဟိ စတုဗ္ဗိဓဈာနဝိဟာရာဓိဋ္ဌာနသုခဘာဂိယဓမ္မအပ္ပမညာသမ္မပ္ပဓာနဣဒ္ဓိပါဒါဒိဝသေန သဗ္ဗောပိ ဝေါဒာနပက္ခော နေတဗ္ဗော။

တတ္ထ စာယံ သစ္စယောဇနာ – သုဘသညာသုခသညာဟိ, စတူဟိပိ တ ဝိပလ္လာသေဟိ **သမုဒယသစ္စံ,** တေသမဓိဋ္ဌာနာရမ္မဏဘူတာ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ **ဒုက္ခသစ္စံ,** တေသမပ္ပဝတ္တိ **နိရောဓသစ္စံ,** နိရောဓပဇာနနာ သတိပဋ္ဌာနာဒိကာ **မဂ္ဂသစ္စ**န္တိ။ အယံ ဝိပလ္လာသေဟိ သံကိလေသပက္ခံ, သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီဟိ ဝေါဒာနပက္ခံ စတုသစ္စယောဇနမုခေန နယနလက္ခဏော **သီဟဝိက္ကီဠိတနယဿ ဘူမိ,** ယထာဟ ''ယော နေတိ ဝိပလ္လာသေဟိ, ကိလေသေ ဣန္ဒြိယေဟိ သဒ္ဓမ္မေ''တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၁၉)။

ဒိသာလောစနအင်္ကုသနယဒွယဝဏ္ဏနာ

ဣတိ တိဏ္ဏံ အတ္ထနယာနံ သိဒ္ဓိယာ တေဟာရနယဒွယမ္ပိ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ တထာ ဟိ အတ္ထနယတ္တယဒိသာဘူတဓမ္မာနံ သမာလောစနမေဝ **ဒိသာလောစနနယော။** တေသံ သမာနယနမေဝ **အင်္ကုသနယော။** တသ္မာ ယထာဝုတ္တနယေန အတ္ထနယာနံ ဒိသာဘူတဓမ္မသမာလောကနနယနဝသေန တမ္ပိ နယဒွယံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ, တေန ဝုတ္တံ ''ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ, ကုသလာကုသလာ''တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၄.၂၀)။ အယံ ပဉ္စနယယောဇနာ။

ပဉ္စဝိဓနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာသနပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

ဣဒံ ပန သုတ္တံ သောဠသဝိဓေ သာသနပဋ္ဌာနေ သံကိလေသတသနာသေက္ခဘာဂိယံ တဏှာဒိဋ္ဌာဒိသံကိလေသာနံ သီလာဒိပုညကိရိယဿ, အသေက္ခသီလာဒိက္ခန္ဓဿ စ ဝိဘတ္တတ္တာ, သံကိလေသတသနာနိဗ္ဗေဓာသေက္ခဘာဂိယမေဝ တ ယထာဝုတ္တတ္တာနံ သေက္ခသီလက္ခန္ဓာဒိကဿ စ ဝိဘတ္တတ္တာ။ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓေ ပန သာသနပဋ္ဌာနေ လောကိယလောကုတ္တရံ သတ္တမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ဉာဏဉေယျံ ဒဿနဘာဝနံ သကဝစနပရဝစနံ ဝိဿဇ္ဇနီယာဝိဿဇ္ဇနီယံ ကမ္မဝိပါကံ ကုသလာကုသလံ အနုညာတပဋိက္ခိတ္တံ ဘဝေ စ လောကိယလောကုတ္တရာဒီနမတ္ထာနံ ဣဓ ဝိဘတ္တတ္တာတိ။ အယံ သာသနပဋ္ဌာနယောဇနာ။

ပကရဏနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ ပရမသုခုမဂမ္ဘီရဒုရနုဗောဓတ္ထပရိဒီပနာယ သုဝိမလဝိပုလပညာဝေယျတ္တိယဇနနာယ အဇ္ဇဝမဒ္ဒဝသောရစ္စသဒ္ဓါသတိဓိတိဗုဒ္ဓိခန္တိဝီရိယာဒိဓမ္မသမင်္ဂိနာ သာဋ္ဌကထေ ပိဋ္ဋကတ္တယေ အသင်္ဂါသံဟီရဝိသာရဒဉာဏစာရိနာ အနေကပ္ပဘေဒသကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟိနာ မဟာဂဏိနာ မဟာဝေယျာကရဏေန **ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိ**နာမထေရေန မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုနာ ကတာယ သာဓုဝိလာသိနိယာ နာမ လီနတ္ထပကာသနိယာ ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထဝိဘာဝနာ။

ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမော ဘာဂေါ နိဋ္ဌိတော။